T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

TÜRK DİLİ BİLİM DALI

ENVÂRÜ'L-ÂŞIKÎN'İN PERTEV PAŞA NÜSHASI (264B-396B)

(GİRİŞ, SES BİLGİSİ, METİN, DİZİN, TIPKIBASIM ÖRNEKLERİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sadık ALAÇAM

DANIŞMAN

Prof. Dr. Hatice ŞAHİN

BURSA-2021

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

TÜRK DİLİ BİLİM DALI

ENVÂRÜ'L-ÂŞIKÎN'İN PERTEV PAŞA NÜSHASI (264B-396B) (GİRİŞ, SES BİLGİSİ, METİN, DİZİN, TIPKIBASIM ÖRNEKLERİ)

BİRİNCİ CİLT

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sadık ALAÇAM

DANIŞMAN

Prof. Dr. Hatice ŞAHİN

BURSA-2021

ÖZET

ENVÂRÜ'L-ÂŞIKÎN'İN PERTEV PAŞA NÜSHASI (264B-396B)

(GİRİŞ, SES BİLGİSİ, METİN, DİZİN, TIPKIBASIM ÖRNEKLERİ)

Eski Anadolu Türkçesi döneminde Ahmed-i Bîcân tarafından XV. yüzyılın ilk yarısında kaleme alınan Envârü'l-Âşıkîn adlı eser, Türk dilinin eserin yazıldığı dönemdeki özelliklerini yansıtması nedeniyle Eski Anadolu Türkçesi alanındaki çalışmalara da katkı sunmak adına tez konusu olarak seçilmiştir. Tez çalışmamızda eserin bilinen en eski nüshası olan Pertev Paşa nüshasının 264b-396b varakları esas alınmıştır. Pertev Paşa nüshası İstanbul Süleymaniye Kütüphane'sinde bulunmakla beraber yazıldığı dönemden bu zamana kadar halk tarafından çokça okunan Envârü'l-Âşıkîn adlı eserin muhtelif yerlerde çok sayıda yazma nüshası bulunmaktadır. Tez çalışması temelde beş ana bölümden oluşmaktadır. Bunlar: Giriş, Ses Bilgisi, Metin, Dizin ve Tıpkıbasım Örnekleri'dir. Çalışmanın ilk bölümünde Eski Anadolu Türkçesi, Envârü'l-Âşıkîn ve eserin yazarı Ahmed-i Bîcân hakkında genel bilgiler verilmiştir. Ses Bilgisi bölümünde çalışmaya konu olan varaklar arasında kalan bölümdeki ses hadiseleri incelenmiştir. Metin kısmında metnin bilinen en eski nüshası olan Pertev Paşa nüshasının 264b-396b varakları arasında kalan kısmın transkripsiyonlu metni verilmiştir. Çalışmanın Dizin bölümünde metnin gramatiksel dizini verilmiş olup son bölümünde ise Pertev Paşa nüshasından tıpkıbasım örnekleri sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Ahmed-i Bîcân, Envârü'l-Âşıkîn, Eski Anadolu Türkçesi, Ses Bilgisi, Dizin, Tıpkıbasım

ABSTRACT

PERTEV PAŞA COPY OF ENVÂRÜ'L-ÂŞIKİN (264B-396B)

(INTRODUCTION, PHONICS, TEXT, INDEX, FACSIMILE EXAMPLES)

During the Old Anatolian Turkish period, the work named Envârü'l-Âşıkîn that reflects the characteristics of the Turkish language at the time it was written, written by Ahmed-i Bîcân

in the first half of the XV. Century was chosen as a thesis topic to contribute to the studies in the field of Old Anatolian Turkish. In our thesis, the sheets between 264b-396b of the Pertev Pasha copy, which is the oldest known copy of the work, were taken as basis.

Although there is Pertev Paşa Copy in the İstanbul Süleymaniye Library, There are many manuscript copies of the work named Envârü'l-Âşıkîn which has been widely read by the public since the time it was written, in various places. The thesis study basically consists of five main parts. These are: Introduction, Phonics, Text, Index and Facsimile Samples. In the first part of the study general information about Old Anatolian Turkish, Envârü'l-Âşıkîn and the author of the work Ahmed-i Bîcân is given. In the Phonetics section, the sound events in the section between the leafs that are the subject of the study were examined.
In the text section, the transcribed text of the part between the 264b-396b sheets of the Pertev Pasha copy which is the oldest known copy of the text has been given. The grammatical index of the text is given in the Index section and in the last part of the study,facsimile examples from Pertev Pasha copy has been quoted.

Key words: Ahmed-i Bîcân, Envârü'l-Âşıkîn, Old Anatolian Turkish, Phonics, Index, Facsimile.

ÖNSÖZ

Çalışmamıza konu olan Envârü'l-Âşıkîn adlı eser yazıldığı dönemden günümüze kadar önemini kaybetmemiştir. Geniş halk kitlelerince benimsenen bu eserin pek çok yazma ve matbu nüshası bulunmaktadır. Çalışmamızı oluştururken istinsah tarihi belirli en eski nüsha olan Pertev Paşa Nüshası'ndan faydalanılmıştır.

Çalışmamız "Giriş", "Ses Bilgisi", "Metin", "Dizin" ve "Tıpkıbasım Örnekleri" olmak üzere beş bölümden oluşmaktadır. "Giriş" bölümünde; Yazıcıoğlu Ahmed-i Bîcân'ın hayatı ve eserlerinden bahsedilmiş, Envârü'l-Âşıkîn adlı eser incelenmiştir. "Ses Bilgisi" bölümünde, eserin fonetik unsurları yazıldığı dönem göz önünde bulundurularak incelenmiştir. "Metin" bölümünde çalışmamıza konu olan eserin bilinen en eski istinsah tarihli nüshası olan Pertev Paşa Nüshasının 264b-396b varakları arasında kalan kısmın transkripsiyonlu metni verilmiştir. "Dizin" bölümünde metinde geçen sözcükler alfabetik sıra ile verilmiş ve metindeki kullanımı dikkate alınarak anlamlandırılmıştır. "Tıpkıbasım Örnekleri" bölümünde ise metnin muhtelif kısımlarından pozlar aktarılmıştır.

Çalışma boyunca desteğini her zaman hissettiğim aileme ve söz konusu çalışmanın ortaya konması sürecinde vakit ayırarak her anlamda desteğini esirgemeyen tez danışmanım, kıymetli hocam Prof. Dr. Hatice ŞAHİN'e teşekkürlerimi sunar çalışmamı 2021 yılında vefat eden dedem Dursun ALAÇAM'a ithaf ederim.

İstanbul-2021

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ CİLT

TEZ ONAY SAYFASI (DANIŞMAN)……i

TEZ ONAY SAYFASI (ÜYE)……ii

TEZ ONAY SAYFASI (ÜYE)……...iii

İNTİHAL YAZILIM RAPORU iv

YEMİN METNİ v

ÖZET vi

ABSTRACT vii

ÖNSÖZ……viii

İÇİNDEKİLER ix

KISALTMALAR xiii

İŞARETLER…..xiv

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ xv

1.GİRİŞ…….1

1.1. Çalışmanın Amacı ve Konusu……..1

1.2 Eski Anadolu Türkçesi Devresi……2

1.3. Yazıcıoğlu Ahmed-i Bîcân'ın Hayatı…….……..5

1.4. Yazıcıoğlu Ahmed-i Bîcân'ın Eserleri…….……6

1.4.1. Envârü'l-Âşıkîn…….….6

1.4.1.1 Eserin Yazılış Sebebi……6

1.4.1.2 Eserin Yazılış Yeri ve Yazılış Tarihi……..8

1.4.1.3 Eserin Konusu……..8

1.4.1.4. Nüshaları……..9

1.4.2. Acâibü'l-Mahlûkât……...……10

1.4.3. Dürr-i Meknûn…….……10

1.4.4. Kitâbü'l-Müntehâ ale'l-Fusûs…….……11

1.4.5. Şemsiyye…….……...12

1.4.6. Cevâhirname…….……....12

1.5 Çalışmada İzlenilen Yöntem……...13

2. SES BİLGİSİ……..……14

2.1. Ünlüler……...…...14

2.1.1. Ünlü Değişmeleri……..14

2.1.1.1. i/e değişmesi…….……..14

2.1.1.2. i/ü, ı/u değişmeleri…….……15

2.1.1.3. ö/e değişmesi……..….15

2.1.2. Ünlü Uyumu…….…….15

2.1.2.1. Kalınlık-İncelik Uyumu…….…...15

2.1.2.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu…….16

2.1.2.2.1. Köklerde Uyumsuzluk……...16

2.1.2.2.2. Eklerde Uyumsuzluk……..17

2.1.2.2.2.1 Yuvarlak Ünlü Taşıyanlar……...17

2.1.2.2.2.2 Düz Ünlü Taşıyanlar…….....22

2.1.3. Ünlü Türemesi……..25

2.1.3.1 Kelime İçinde Ünlü Türemesi……...25

1.1.4 Ünlü Düşmesi……...…..26

2.1.5 Birleşme…….…….27

2.2 Ünsüzler……28

2.2.1 Ünsüz Değişmeleri…….28

2.2.1.1 b > p Değişimi……...……..28

2.2.1.2 b > v Değişimi……...……..28

2.2.1.3 t > d Değişimi……..…29

2.2.1.4 k-/ḳ- > g-/ġ- Değişimi……..…30

2.2.1.5 ḳ > ḫ Değişimi ……31

2.2.1.6. g-ġ > v Değişimi……...…..31

2.2.1.7. ñ > g, ġ Değişmesi……..31

2.2.2 Ünsüz Düşmesi……...……32

2.2.2.1 Ön Seste b Düşmesi...……...……..32

2.2.2.2 İç Seste l düşmesi……....33

2.2.2.3 g/ġ Düşmesi……...…..33

2.2.2.4 w Düşmesi ……..……36

2.2.2.5 h Düşmesi……...…….36

2.2.2.6 Kelime Başı y Düşmesi……...36

2.2.3 Ünsüz Türemesi……...……..37

1.2.3.1 y ve n Türemesi……...……37

2.2.3.2 Ünsüz İkizleşmesi……...……39

2.2.4. Ünsüz Benzeşmesi……39

1.2.5 Göçüşme……...……..40

1.2.6 Hece Düşmesi…….....40

3.METİN……...…..41

İKİNCİ CİLT

4.DİZİN…….206

SONUÇ…….592

KAYNAKÇA……595

EKLER…….601

5.TIPKIBASIM ÖRNEKLERİ…….....……604

KISALTMALAR

Ar.	: Arapça
bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
Far.	: Farsça
Fr.	: Fransızca
Haz.	: Hazırlayan
Hz.	: Hazret-i
İbr.	: İbranice
Lat.	: Latince
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
ö.	: Ölümü
vb.	: Ve benzeri
vd.	: Ve diğerleri
vr.	: Varak
DİA	: Diyanet İslâm Ansiklopedisi
AGGr	: A. von Gabain “Alttürkische Grammatik”

İŞARETLER

- **:** (Metinde) Yazma eserde sözcüğün bir kısmının diğer satırda olduğunu gösterir.
- : (Metinde) Sözcükle bitişik olarak yazılan yapıları gösterir.
- : (Dizinde) Fiile bağlanmayı gösterir.
+ : (Dizinde) Ada bağlanmayı gösterir.
+ : (Dizinde) Sözcükle bitişik olarak yazılan yapıları gösterir.
+ : (Dizinde) Sözcüğün iki ayrı dile ait sözcüklerden oluştuğunu ifade eder.
> : (Dizinde) Okun içi ilk biçimi gösterir.
> : (Ses Bilgisi bölümünde) Okun içi ilk biçimi gösterir.
< : (Ses Bilgisi bölümünde) Okun içi ilk biçimi gösterir.
[ ] : (Metinde) Köşeli parantezin içi varak numarasını gösterir.
( ) : (Metinde) Parantezin içi satır numarasını gösterir.
(?) : (Metinde) Kesin olarak bilinmeyen tarih, yer gibi kavramlar için kullanılır.

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

آ : a, ā	ص : ṣ
ا : a, ā, e, ı, i, u, ü	ض : ḍ, ż
ب : b, p	ط : ṭ
پ : p	ظ : ẓ
ت : t	ع : ʿ
ث : s̲	غ : ġ
ج : c, ç	ف : f
چ : ç	ق : ḳ
ح : ḥ	ك : k, g, ñ
خ : ḫ	ل : l
د : d	م : m
ذ : z̲	ن : n
ر : r	و : v, o, ō, ö, u, ū, ü
ز : z	ه : h, a, e
س : s	ى : y, ı, i, ī , ā
ش : ş	ء : ʾ

1. GİRİŞ

1.1. Çalışmanın Amacı ve Konusu

Var oluşun bir ifadesi olan dil, içinde geliştiği toplumun dünyaya bakış açışısını yansıtmaktadır. Toplumun bir aynası olan dil, toplumla beraber doğan, büyüyen, gelişen ve yayılan canlı bir varlıktır. Bu sebeple bir toplumun tarih içerisindeki durumunu ortaya koymak için başvurulan ilk kaynak yine o toplumun eseri olan dilidir.

Dil sözlü ve yazılı olmak üzere iki sahada gelişme göstermiştir. Türkçe özelinde düşünecek olursak tarihi bilinmeyen devirlerde sözlü olarak varlığını ortaya koyan dil, sonraki süreçte yazıya aktarılarak gelişmesine devam etmiştir. Türkçe tarih boyunca farklı medeniyetlerle karşılaşmış ve etkileşim içine girmiştir. Orta Asya'da Çin, Moğol gibi medeniyetlerle karşılaşan dil daha sonraki süreçte İran, Arap, Roma gibi kadim medeniyetler ve daha pek çok medeniyetle karşılaşmıştır. Bu kadar farklı medeniyetle alışverişte bulunması ve çok geniş coğrafyalarda çok fazla kişi tarafından konuşulması Türkçeye pek çok zenginlik katmış olmakla birlikte günümüzde yapılan ve daha sonrasında yapılacak araştırmalar için de zorluklara sebep olmaktadır.

Türkçenin yazılı metinler üzerinde incelenmesi ve söz varlığının ortaya konulabilmesi açısından el yazması eserler oldukça önemlidir. Türk diline ait yazma eserler Türkî cumhuriyetler başta olmak üzere pek çok ülke kütüphanelerinde mevcuttur. Dinî temalı eserlerin çoğunlukta olmasıyla beraber günlük hayatla ilgili hemen hemen her konuda yazma eserin bulunması dilin ve kültürün zenginliğinin tam olarak bugüne aktarılmasını sağlamıştır. Çalışmamıza konu olan Envârü'l-Âşıkîn de bu hususlar doğrultusunda hem dilin hem de kültürürel hayatın aktarılması için son derece önemli bir eserdir.

Eser hakkında bugüne kadar yapılan çalışmalara bakıldığında eserin sadece Türkiye Türkçesine aktarıldığı morfolojik, fonetik ve imla özelliklerinin yeteri kadar incelenmediği durumu görülmektedir. Bunun yanında önceki çalışmalarda dizin bölümüne yer verilmediği de görülmüştür. Dizin gerek dil varlığının aktarılması gerekse daha sonraki çalışmalarda faydalanılabilecek bir kaynak oluşturulması açısından son derece önemlidir. Daha önce yayınlanan çalışmalarda sıralanan eksikliklerin tespit edilmesiyle beraber böyle bir çalışmanın yapılması gerekliliği düşünülmüştür.

XV.-XVI. yüzyıl söz varlığına katkıda bulunmakla beraber Yazıcıoğlu Ahmed-i Bîcân'ın Envârü'l-Âşıkîn adlı eseriyle Türk dilinin eserin yazıldığı dönemdeki gelişimini de izlemiş olacağız. Çalışma eserin bilinen en eski nüshası olan Pertev Paşa Nüshası üzerinden yapılacaktır. Tezimizde 264b-396b varakları arasında kalan bölümün transkripsiyonlu metni, metnin fonetik özellikleri ve dizin incelemesi ortaya konulmuştur.

Tez metninin belirlenmesinin ardından metnin hacimli olduğu göz önünde bulundurulmuş ve bölünerek incelenmesine karar verilmiştir. Pertev Paşa nüshasının 1b-132b varakları arası metni ile imla özelliklerinin 133a-264a varakları arası metni ile morfolojik özelliklerinin çalışmasına Bursa Uludağ Üniversitesinden Türk Dili ve Edebiyatı alanında yüksek lisans eğitimi gören iki araştırıcı tarafından başlanmıştır. 1b/132b varakları arasında metin ve imla özelliklerinin ortaya konulması[1] ve 133a-264a varakları arası metni ile morfolojik özelliklerinin ortaya konulması[2] amacıyla yürütülen çalışmalar bitmiştir.

Söz konusu çalışmalarla hem eserin söz varlığının ortaya çıkarılması, hem de yazıldığı döneme ışık tutması amaçlanmıştır.

1.2 Eski Anadolu Türkçesi Devresi

Bir dilin iki cephesi vardır. Biri insanları karşı karşıya sesli olarak görüşürken, yani konuştukları zaman kullandıkları konuşma dili; diğeri yazıda kullanılan, yani insanların söylemek istediklerini yazı ile anlatırken kullandıkları yazı dilidir (Ergin, 1993:8).

Yazı dili eserlerde, kitaplarda tek kelime ile yazıda kullanılan dildir. Yazı dili bir medeniyet dilidir. Tarih boyunca ancak medeniyeti, kültürü, edebiyatı olan kavimlerin yazı dili olmuştur. Yazı dili bir kavmin kültür dili, edebiyat dili olduğu için ona edebî dil de denir (Ergin, 1993:9).

[1] DİLBEN Talha, Envârü'l-Âşıkîn'in Pertev Paşa Nüshası (1b-132b) (Giriş, İmla Özellikleri, Metin, Dizin, Tıpkıbasım Örnekleri), (Yüksek Lisans Tezi), Bursa: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2020.
[2] ÇABUK Eren, Envârü'l-Âşıkîn'in Pertev Paşa Nüshası (133a-264a) (Giriş, Şekil Bilgisi, Metin, Dizin, Tıpkıbasım Örnekleri), (Yüksek Lisans Tezi), Bursa: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2020.

Bir dilin tarih boyunca durumunun incelenmesi demek o dilin yazılı dönem içindeki değişmelerinin, gelişmelerinin ortaya konması demektir. Bu doğrultuda Türk dili VI. yüzyıl itibariyle yazılı metinler aracılığıyla takip edilmeye başlanmıştır.

VI.-XI. yüzyıllar arası dönemi kapsayan Eski Türkçe devri ile Türk dilinini yazılı metinler üzerindeki takip edilen ilk devresi de başlamıştır. Bu devreyi Göktürk ve Uygur dönemleri oluşturmaktadır. Bu iki dönem dışından Ahmet Caferoğlu Türk Dili Tarihi adlı eserinde bu devreye Eski Kırgızcanın da eklenebileceğini ifade etmektedir (Caferoğlu, 1984:53). Eski Türkçenin ilk devresi olan Göktürk dönemi eserlerindeki işlenmiş, yüksek edebî dile baktığımızda yazılı metinlerin daha önceki tarihlerde de varlığının söz konusu olduğu görülmekle beraber önceki dönemlere ışık tutacak yazılı metinlere ulaşılamamıştır.

Türklerin X. yüzyılda İslamiyet'i geniş kitleler halinde kabulünden önce İslam medeniyeti ile siyasi, askeri ve ticari yakınlaşmaları bulunmaktaydılar. Türk ve İslam dünyasının en ileri yakınlaşması 751 yılında Çin-Abbasi devletleri arasındaki Talas Savaşı ile meydana gelmiştir. Abbasilerin yanında yer alan Karluklar, Türk medeniyetinin kitleler halinde İslam dairesine girmesine de zemin hazırlamış oldular.

Türklerin İslamiyet'i benimsemesinin ardından Türkçe de yeni bir döneme girmiştir. Bu döneme Orta Türkçe dönemi denmektedir. 940 yılında Karahanlı hükümdarı Abdülkerim Satuk Buğra Han'ın İslâmiyet'i resmen devlet dini olarak kabul etmesiyle ilk Müslüman Türk devleti kurulmuş oldu. Karahanlılar önce Kaşgar, Balasagun ve Yedisu bölgelerinde kurulup sonra Fergana ve Maveraünnehir şehirlerini de ele geçirerek Türkleştirdiler. Böylece bu devletin sınırları içerisinde Eski Türkçe yazı dilinden gelişen ve Hakaniye Türkçesi veya Karahanlı Türkçesi diye adlandırılan yazı dili ile İslâmî bir Türk edebiyatı oluşmaya başladı (Özkan, 2006:79).

Birbirine komşu olan Karahanlı ve Uygur devletleri farklı dinlere inanmaktaydı. Bu sebeple zaman zaman çatışmalar yaşanmakla beraber bu iki halk aynı dili konuşmaktaydılar. Ayrıca İslamiyet ile yeni bir kültür dairesine girmekle beraber, eski kültür izlerini de devam ettirmekteydiler. Bu bakımdan Karahanlı edebî dili, Uygur yazı dili geleneğinin İslâm kültürü ile beslenmesinden meydana gelmiş bir yazı dili karakteri taşımaktaydı (Özkan, 2006:79).

Orta Türkçenin "Müşterek Orta Asya Türkçesi" diye adlandırıldığı bu dönemde, yeni Türk şivelerinin teşekkül etmiş olduğu anlaşılmakla birlikte, yazı dili olarak henüz bir dil kullanılmaktadır ve bu da Hakaniye Türkçesi olarak kabul edilmektedir. Ancak XI. yüzyılda teşekkül etmeye başlayan bu şiveler, Türk milletinin batıya doğru göçleri ve farklı coğrafi bölgelere yayılmalarıyla XIII. yüzyıldan itibaren belirli şive farkları gösteren yazı dilleri halinde oluşmaya başladı (Özkan, 1995: 22). Oğuz Türkleri de kendi yazı dillerini oluşturan boylardan birisidir.

XI. yüzyıl Karahanlı devletinin Hakaniye Türkçesine karşı, Kaşgarlı'nın zikrettiği ikinci edebî Türkçe, Oğuz şivesidir. Bu iki esas şive arasındaki farkı daha fazla tebarüz ettirmek için o, bazan Oğuz Türkçesine karşılık olmak üzere Hakaniye Türkçesi ile beraber, ayrıca bir de umumî bir Türk dili tâbirini kullanmıştır. Meselâ Divan'ın birkaç yerinde, bazı şiveler arasında karşılaştırmalar yapılırken herhangi bir münasebetle "Türklerin böyle, Oğuzların ise şöyle" dedikleri şeklinde bir sarahat vardır (Caferoğlu, 1984:42).

Oğuzlar VI. yüzyıldan itibaren kurulan tüm devletler içinde varlıklarını sürdürmekle beraber siyasi olarak bağımsızlıklarına kavuşamadıkları için müstakil bir yazı dili de oluşturamadılar. Oğuzların müstakil bir yazı dili oluşturması XIII. yüzyıl itibariyle Eski Anadolu Türkçesi devresiyle mümkün olmuştur.

Bugün yaygın bir terim olarak kullandığımız Eski Anadolu Türkçesinin karşılığı olarak Altosmanische ve Eski Türkiye Türkçesi terimleri de ileri sürülmüştür. Altosmanische terimi Osmanlılardan önceki dönemi de içine aldığı için bırakılmıştır. Eski Anadolu Türkçesi terimine karşılık bu yazı dilinin Anadolu sahası dışında da kullanıldığını göz önünde tutanlar için Eski Türkiye Türkçesi terimi daha tercih edilen bir terim olmuştur. Bugün en fazla kullanılan terim, Eski Anadolu Türkçesi terimidir (Şahin, 2015: 15).

Eski Anadolu Türkçesi kendi içinde üç alt döneme ayrılmaktadır. Bunlar A) Selçuklu dönemi Türkçesi, B) Anadolu Beylikleri Türkçesi, C) Osmanlı Türkçesine geçiş dönemi Türkçeleridir (Korkmaz, 2013: 81).

Batı Türkçesinin müstakil bir yazı dili oluşturmasıyla karşımıza "karışık dilli eserler" meselesi çıkmaktadır. Geçiş döneminde kaleme alınan Âlî'nin Kıssa-i Yûsuf'u,

Kitâb-ı Güzîde gibi eserler Karahanlı Türkçesinden Eski Anadolu Türkçesine geçiş evresinin karışık dil özelliği gösterdiği fikrinin ortaya atılmasına sebep olmuştur.

Eski Anadolu Türkçesi XIII. yüzyıldan XVI. yüzyıla kadar varlığını sürdürmüştür. XVI. yüzyıldan itibaren yerini Osmanlı Türkçesi ve Azerbaycan Türkçesine bırakmıştır. Eski Anadolu Türkçesi yabancı unsurlar bakımından Batı Türkçesinin en temiz devresidir. Bu devirde Türkçeye Arapça ve Farsça unsurlar girmeye başlamıştır. Fakat bunlar yoğun değildir (Aksan, 1996: 120).

1.3. Yazıcıoğlu Ahmed-i Bîcân'ın Hayatı

Yazıcıoğlu Ahmed-i Bîcân hakkında kaynaklarda yeterli bilgi mevcut değildir. Yaşamının büyük bir bölümünü eserinde de adını çokça andığı Gelibolu şehrinde geçirmiştir. Ahmed-i Bîcân II. Murat ve Fatih Sultan Mehmet dönemlerinde yaşamıştır. Muhammediye adlı manzum eseriyle tanınan Yazıcıoğlu Mehmed'in (ö. 855/1451) kardeşidir. Babaları Yazıcı Sâlih'tir.

"elḥamdülillāh ki ḥaḳ teʿālā miskīn aḥmed-i bī-cānʿı deŋiz kenārında ġāziler şehri gelibolıʿda yaratdı"[3] ibaresinden hareketle Ahmed-i Bîcân'ın Gelibolu'da doğduğu ifade edilebilir. Ahmed-i Bîcân'ın ifadesiyle doğduğu yer hakkında çıkarımda bulunabilsek de doğduğu tarih hakkında herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.

Yazıcıoğlu Ahmed-i Bîcân eserlerinde açıkça ismini belirtmektedir. Bununla birlikte bîcân lakabını alışı menkabevî bir çerçevede anlatılmaktadır. Rivâyete göre gençliğinde ıyş u işrete meyyâl olan Yazıcıoğlu Ahmed daha sonraları bütün bunlardan vazgeçmiş, ağabeyinin deniz kenarında bulunan halvethânesine bitişik bir halvethâne yaptırmış, kendini riyâzete vererek az yiyip, az konuşup, az uyuyarak günlerini burada geçirmiştir. Bu sebeple kendisinde zayıflık hâsıl olup "Bîcân" lâkabını aldığı söylenmektedir. Envârü'l-Âşıkîn adlı eserinde de "belki kendüzini belā mancılıġına ḳoya

[3] Yazıcıoğlu Ahmed Bîcân, Envârü'l-Âşıkîn, Hacı Selim Ağa 467, 295b

ve ḳażā deŋizine ata ve hīc ṣoŋın endīşe ḳılmaya ve hem cānından üşenmeye cānān içün bī-cān ola" diyerek lakabına vurgu yaptığı düşünülebilir.[4]

Ahmed-i Bîcân'ın eğitimi ile ilgili kaynaklarda ve kendi eserlerinde kesin bilgi bulunmamaktadır. İlk eğitimini babasından aldığı muhtemeldir. Eserleri incelendiğinde çok iyi bir eğitim aldığı görülmektedir.

Ahmed-i Bîcân'ın ölüm tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Babasının Şemsiyye'sini yine aynı adla 870 (1466) tarihinde nesre çevirdiğini doğru kabul edersek en erken zikredilen tarihte veya müteakip yıllarda ölmüş olmalıdır. Bu yüzden 1455 yılını veya gösterilen başka tarihleri doğru kabul etmemek gerekir. Mezarı, eskiden Yazıcıoğlu Mezarlığı adını taşıdığı halde günümüzde aynı isimle park haline getirilmiş olan yerde, ağabeyi Yazıcıoğlu Mehmed'in kabrinin takriben 150 adım ilerisindedir. Evliya Çelebi'nin ihtiyatla naklettiği, Ahmed Bîcan'ın mezarının Sofya'da olduğu iddiası (Seyahatnâme, V, 232) veya yine E. Hakkı Ayverdi'nin Gelibolu'da, içinde iki lahit bulunan kapalı türbeyi ona ait göstermesi (Osmanlı Mimârîsi, s. 493 vd.) yanlıştır. Ayrıca kabrin biraz aşağısında İstanbul yolu kenarında, biri 807 (1404) ve diğeri daha sonraki yıllara ait iki kitâbesi olan Yazıcıoğlu Çeşmesi bulunmaktadır. Bu çeşmenin ilk kitâbesi ve muhtemelen kurna taşı eski olup diğer kısımları yakın devirlerde inşa edilmiştir.[5] Bugün mescidin ve türbenin bulunduğu yerleşim yeri Yazıcızade Mahallesi olarak adlandırılmaktadır.

1.4. Yazıcıoğlu Ahmed-i Bîcân'ın Eserleri

1.4.1. Envârü'l-Âşıkîn

Dinî ve ahlaki konular etrafında oluşan bu eser Eski Anadolu Türkçesi döneminde gayet sade ve anlaşılır bir dil ile kaleme alınmıştır. Bu sebeple olacak ki yazıldığı dönemden itibaren geniş kitleler tarafından okunan ve sevilen bir eser olmuştur. Eser temelde ağabeyi Yazıcıoğlu Mehmed Eefendi'nin Arapça olarak yazdığı Megâribü'z-Zamân adlı eserin Türkçeye yapılmış bir çevirisidir.

[4] UĞUR Abdullah, Yazıcıoğlu Ahmed Bîcân Efendi Ve Envârü'l-Âşıkîn Adlı Eseri (İnceleme-Metin), (Doktora Tezi), İstanbul: Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, 2019, s. 8.
[5] Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, AHMED BÎCAN - TDV İslâm Ansiklopedisi (islamansiklopedisi.org.tr), 2021.

1.4.1.1 Eserin Yazılış Sebebi

Eserin *sebeb-i teʾlif-i kitāb* bölümünde üç amaç için yazıldığı aktarılmaktadır. İlk telif sebebi "*(9) işbu kitābı cem eyledi şunuñ üzerine ki cemī-i āriflerüñ ġāyetidür ve vāṣıl-(10) -laruñ nihāyetidür el-ḥamdü liʾllāhi ki işbu kitābı gelibolıda tamām oldı muḥammed-i muṣṭafā- (11) -nuñ aʿlā devletinde ilāhī anı ālemlere raḥmet ḳılduñ anuñ kemāli ḥaḳḳı-y-içün beni anuñ (12) şefāʿatinden maḥrūm ḳılma ve beni anuñ naʿlini tozına baġışlaya ve daḫı cemī-i ehl-i (13) īmān-ile benüm aṣlumı ve ferʿümi anuñ ḳatında muḳarreb eyle...*" *(Pertev Paşa, vr. 2b).* ifadeleriyle dile getirilmiştir. Bu doğrultuda eserin ik yazılış amacı peygamberin şefaatine nail olma isteğidir.

Ahmed-i Bîcân eserin yazılışının ikinci sebebini ise ağabeyine bağlamaktadır. Ağabeyi ile arasında geçen bir konuşmada Ahmed-i Bîcân ağabeyine dünyanın gelip geçiciliğinden bahsetmekte ve bu sebeple bir eser yazmasını tavsiye etmektedir. Ağabeyi Yazıcıoğlu Mehmed bunun üzerine "Megâribü'z-zaman" adlı eseri Arapça olarak kaleme almıştır. Eseri yazdıktan sonra ise Yazıcıoğlu Mehmed kardeşinden, eserin daha fazla insana fayda sağlaması için Türkçeye çevirmesini söyler ve Ahmed-i Bîcân bu sebeple eseri kaleme alır. Eserde ikinci sebebi şu şekilde ifade edilmektedir:

(13) ...ikinci sebeb oldur ki (14) benüm bir ḳardaşum var-idi ālim ve ārif fāżıl ve kāmil tañrınuñ ḫāṣı ve erenler (15) serveri idi ve daḫı cihānuñ ḳuṭbı şeyḫ-i ḥācı bayramuñ sırrı idi ve dāyim ben [3a] (1) miskīn ve dervīş aḥmed bī-cān aña aydurdı kim dünyānuñ beḳāsı yoḳ ve rūzigāruñ (2) vefāsı yoḳ bir yādigār düzüñ ki ālemlerde oḳunsun benüm sözüm-ile ol-daḫı (3) meġāribüʾz-zamān adlu bir kitāb düzdi ālemlerde 14 ne-deñlü ẓāhir ve bāṭın (4) tefsīr var-ise el- ḫāṣıl on iki ilmüñ ḫāṣılın bir yire cem eyledi... (Pertev Paşa, vr. 2b-3a).

Eserin üçüncü yazılış amacı ise şu şekilde ifade edilmektedir:

...üçünci sebeb-i teʾlīf-i kitāb (15) oldur ki ehluʾllāhdan bir cemāʿat baña ayıtdılar işbu zamānda cehl ve taḳlīd iñen çoḳ oldı [4a] (1) baʿżısı havāya meşġūl olmaḳ-ile ben müteşerriʿven dir ve baʿżısı ġayra meşġūl (2) muḥaḳḳiḳven dir pes vardılar şerīʿat ve ḥaḳīḳat ḥüccetini terk eyleyüp dīni ve meẕhebi (3) temiz eylemediler ve ayıtdılar... pes kendüler azdılar ve ḫalḳı (4) daḫı ṭarīḳ-i ḥaḳdan azıtdılar 15 ve taḫayyülāt-ile ḥaḳāyıḳdan maḥrūm oldılar pes eyle gerek- (5) -dür ki bir kitāb düzile anda aḥvāl-i enbiyā ve aḥkām-

ı şer üzerine āhiri beyān ola (6) ve ḥaḳāyıḳuñ ve ḳażānuñ bāṭını muḥaḳḳaḳ ola şunuñ üzerine ki urefā-i muḥaḳḳiḳīn keşf (7) eylediler taḥḳīḳāt-ile... (Pertev Paşa, vr. 3b-4a).

Ahmed-i Bîcân'a cemaatten birtakım kişiler zamane insanlarının ve din adamlarının doğru yoldan çıktığını, cahilliğin arttığını, düzenin bozulduğunu ifade etmişlerdir. Bu durumların ortadan kalkması için peygamberlerin anlatıldığı, doğru yoldan bahsedildiği bir eserin yazılması gerektiği ifade edilmiştir. Bu sebepten dolayı da Ahmed-i Bîcân Türkçe bir eser yazmak istediğini ifade etmiştir.

1.4.1.2 Eserin Yazılış Yeri ve Yazılış Tarihi

Eserin telif tarihi "tārī*ḫ* -i kitāb" bölümünde eserin telif edildiği zaman bildirilmiştir:

[395] (15)…işbu kitāb şol zamānda sulṭān [395b] (1) ibni sulṭān sulṭān ġāzī murād ḫān engürüs beginüñ başını kesüb mışır (2) sulṭānına göndermişdi sekiz yüz elli yılında andan ṣoñra sulṭān muḥammed ḫān pādişāh (3) olıcaḳ kitāb gelibolıda tamām oldı sekiz yüz elli biş yılında muḥarremüñ evvelinde… (Pertev Paşa, vr. 395a-395b).

Eserde de bildirildiği üzere Envârü'l-Âşıkîn 850 (1446/1447) yılında yazılmaya başlanmış ve 855 yılının Muharrem ayının birinde (3 Şubat 1451) tamamlanmıştır.

1.4.1.3 Eserin Konusu

Envârü'l-Âşıkîn temelde beş bölümden oluşmaktadır. Bölümleri ve bölüm başlıkları Megâribü'z-Zamân ile aynıdır. Eserin beş bölümden oluşmasının beş vakit namaza işaret ettiğini ifade edenler olsa da çalışmamıza konu olan Pertev Paşa nüshasında böyle bir bilgiye rastlanmamıştır. Süleymaniye Kütüphanesi Yazma Bağışlar 2033 numarada kayıtlı 17 938/1532 tarihli nüshada da geçen bu bilginin müstensihler tarafından esere sonradan eklenmiş olduğu anlaşılmaktadır (Uğur, 2019: 41). Eserde bāb adı verilen ana bölümler fasıllara, fasıllar da meb ʿas adı verilen alt bölümlere ayrılmıştır (Uzun, 1995: 258).

Eserin ilk bölümü olan *"el-bābüʾl-evvelü fī tertībiʾl-mevcūdāti veʾn-nizāmi"*de varlıkların tertibi ve düzeni hakkında bilgiler mevcuttur. Tasavvuf düşüncesi etrafında oluşan bu bölümde İslam alimlerinin görüşlerine de yer verilmiştir.

Eserin en hacimli bölümü olan ikinci bölümü *"el-bābüʾs- s̱ānī fī ḫuṭābātiʾllāhi teʿālā maʿaʾl-enbiyāʾiʾl-iẕāmi"* başlığını taşımaktadır. Bu bölümde Hz. Adem'den başlayarak hemen hemen tüm peygamberlerden bahsedilmektedir. Peygamberlerin mucizeleri, vahiy konusu, peygamberlerin karşılaştıkları zorluklar gibi konular ve peygamberlerin hayatındaki önemli olaylar ele alınmıştır. Bölümün içinde en hacimli konu Hz. Muhammed'in siyeridir. Hz. Peygamber'in siyerinin yanında kızı, torunları ve dört halifeden de bahsedilmiştir.

Eserin üçüncü bölümü olan *"el-bābüʾs -s̱āliṯü fīʾl-melāiketiʾl-kirāmi"* başlıklı bölümde dört büyük melekle beraber diğer meleklerden ve üçler,beşler, yediler, kırklar, abdallar gibi ermiş topluluklardan bahsedilmiştir.

Kıyamet günü ile ilgili bilgilerle başlayan bölümde itikadî ve amelî hükümler, ibadetler, dua, tövbe gibi konular ele alınmıştır. *"el-bābüʾr-rābiʿü fī ḫiṭābātillāhi teʿālā yevmeʾl-ḳıyāmeti"* başlığını taşımaktadır.

Beşinci bölüm olan *"el-bābüʾl-ḫāmisü fī kelimātillāhi teʿālā fī aʿlāʾeʾl-maḳāmı"* da cennet, aʿrâf, Allah'ın görülmesi, cennet nimetleri ve cennet ehlinin durumu, şehitlerin cennetteki mertebeleri, cehennem ve günahkârların hâli gibi konular ele alınmıştır (Uzun, 1995: 259).

1.4.1.4. Nüshaları

Geniş bir halk kitlesi tarafından benimsenen ve severek okunan, takip edilen eserin kütüphanelerde mevcut olan 144 nüshası Abdullah Uğur'un yapmış olduğu çalışma sonrası ortaya konulmuştur. Kütüphanelerde mevcut olan nüshalar dışında kişisel kitaplıklarda da esere ait nüshaların bulunması kuvvetle muhtemeldir.

Eserin bilinen en eski nüshası tez çalışmamıza da kaynaklık eden Pertev Paşa nüshasıdır. Pertev Paşa nüshası 397 varaktan oluşmaktadır. Her varak genelde 15 satırdan meydana gelmiştir. Çerçeve içerisinde yer alan metin harekeli nesih ile yazılmış olmakla beraber Arapça ibareler kırmızıdır. Nüsha, 00229M demirbaş numarasıyla Süleymaniye Kütüphanesi'nin Pertev Paşa bölümünde yer almaktadır. Nüshanın son varağında eserin Pîri bin Ali bin Posal(?) tarafından 918 (1512) yılında Rebiü'l-evvel ayının ortasında salı günü yazıldığına dair istinsah kaydı bulunmaktadır.

Teze kaynaklık eden nüshanın yanında belli eksiklilerle karşılaşılma durumunda başvurmak için belirlenen Üsküdar Hacı Selim Ağa Yazma Eser Kütüphanesi'nde 00467 demirbaş numarasıyla bulunan Hacı Selim Ağa nüshası 340 varaktan oluşmaktadır. Çerçeveli ve harekeli nesihle yazılan nüshada satır sayısı 18'dir. İstinsah kaydı bulunmamaktadır.

1.4.2. Acâibü'l-Mahlûkât

Zekeriyyâ b. Muhammed el-Kazvînî'nin (ö. 682/1283) aynı addaki kozmografya, coğrafya ve biyolojiye dair Arapça eserinin hulâsa şeklinde ve serbest bir tercümesi olup 857 (1453) yılında Gelibolu'da tamamlanmıştır. Franz Taeschner ve İ. Hakkı Uzunçarşılı, *ʿAcâʾibü'l-maḫlûḳāt ve ġarâʾibü'l-mevcûdât*'ın Ahmed Bîcan tarafından yapılan tercümesinin Osmanlı Türkleri'nde coğrafya ile ilgili ilk eser olduğunu söylerlerse de aynı eser, daha önce Rükneddin Ahmed adında bir zat tarafından Türkçe'ye tercüme edilip Çelebi Sultan Mehmed'e takdim edilmiştir. Yer yer tasavvufî ve didaktik hususiyeti de olan bu eser göklere, ay, güneş ve diğer gezegenlere, günlerin faziletlerine, ayların özelliklerine, denizlere, yedi iklime, dağlara, nehirlere, maden ve mücevherlere, bitkilere, insana, hayvanlara dair olup daha çok bunların efsanevî ve acayip yönleri üzerinde durulmuştur (Çelebioğlu, 1989:50).

1.4.3. Dürr-i Meknûn

On sekiz bin âleme işaret olarak on sekiz babdan meydana gelen bu eserde çeşitli âyet, hadis, temsil ve hikâyelerle dünyanın yaratılışı, bazı peygamberlerin ahvali ve kıyamet alâmetleri anlatılmıştır. Tek bir eserin tercümesi olmaktan çok bir derlemeye benzemektedir. Dinî, tasavvufî, didaktik ve efsanevî mahiyetteki bu eserin birinci babı göklerdeki acayiplikler, melekler, arş, kürsî, cennet, cehennem, ay, güneş, yıldızlar; ikinci babı yerler ve yerlerde olan acayiplikler, cehennem; üçüncü babı yeryüzü; dördüncü babı hendese ilmi ile iklimler, günler ve saatler; beşinci babı acayip dağlar; altıncı babı nehirler ve adalar; yedinci babı şehirler ve iklimleri; sekizinci babı mescidler ve manastırlar; dokuzuncu babı Süleyman peygamberin tahtı ve saltanatı; onuncu babı Belkıs'ın saltanatı

ve Süleyman peygamberle görüşmesi; on birinci babı ömürlerin takdiri; on ikinci babı hışımdan helâk olan yerler; on üçüncü babı otlar ve yemişler; on dördüncü babı sûretler ve bazı yerler; on beşinci babı sîmurg u anka; on altıncı babı cifr remizleri; on yedinci babı eşrât-ı sâat (kıyamet alâmetleri); on sekizinci babı halkın ve beylerin ahvali, işleri ve bazı uhrevî meseleler beyanındadır (Çelebioğlu, 1989: 50).

1.4.4. Kitâbü'l-Müntehâ ale'l-Fusûs

Kısaca Müntehâ olarak tanınan bu eser, Muhyiddin İbnü'l-Arabî'nin *Fuṣûṣü'l-ḥikem*'inin Müeyyed Cendî şerhine, Yazıcıoğlu Mehmed'in *Müntehâ* adıyla yine Arapça olarak yazdığı şerhin Ahmed Bîcan tarafından yapılan Türkçe tercümesidir. Bazı nüshalara göre 857 (1453) veya 870 (1466) yılında Gelibolu'da tamamlanan eserde peygamber kıssalarından, dört halifeden, bazı evliya menâkıbından ve çeşitli tasavvufî konulardan bahsedilmektedir. Ahmed Bîcan eserinde yüz kişinin adını zikrettiğini, otuz peygamber, otuz velî, yirmi âlim ve yirmi akıllıdan bahsettiğini ve elli hikâye dercettiğini, *Iṣṭılâḥât-ı Ṣûfiyye*'den, *Teẕkire-i Evliyâ*'dan, muhtelif tefsirlerden, İncil, Tevrat ve Kur'ân-ı Kerîm'den istifade ettiğini belirtir. Genel mahiyette sekiz kısma ayrılabilecek eserin birinci kısmı tasavvufî olarak yaratılıştan, insan ve derecelerinden, âşık, ârif, vâkıf vb. ıstılahlarla çeşitli âlemlerden bahseden ve her birine "temhîd" adı verilen on dört bölümden meydana gelmektedir. İkinci kısım olarak alınabilecek bölüm, peygamberler fassından (fasl) teşekkül etmektedir ki asıl *Fuṣûṣü'l-ḥikem*'den tercüme edilen kısım burasıdır. Üçüncü kısımda rü'yetullah, vahiy sırları, Hz. Peygamber'in hicreti, Hz. Peygamber'in, Hz. Fâtıma'nın, dört halifenin, Hz. Hasan ve Hüseyin'in vefatları ve esmâ-i hüsnâ konu edilmiştir. "Istılâhât-ı Sûfiyye" başlığını taşıyan dördüncü kısım, Kemâleddin Abdürrezzâk el-Kâşî'nin aynı adlı Arapça eserinden kısaltılarak tercüme edilmiştir. İttihad, büdelâ, cem', cem'u'l-cem' gibi yüz yirmi dört civarında tasavvufî terimin izah ve tarifleri yapılmıştır. "Menâzilü's-sâirîn" başlığını taşıyan beşinci kısım da Hâce Abdullah-ı Ensârî el-Herevî'nin aynı isimli Arapça eserinden tercümedir. Bu kısımda bidâyet, ebvâb, muâmelât, ahlâk, usul... gibi on menzil, her menzilin de meselâ bidâyet menzilinin yakaza, tövbe, inâbe, muhasebe, tefekkür vb. olmak üzere on babı bulunmakta, böylece yüz on terim tasavvufî mahiyette ele alınmaktadır. Altıncı kısım Hz. Peygamber'in nübüvvetine, Kur'an, mi'rac, abdest, namaz, hicret, cuma, ezan, Kâbe, zekât, hac, ölüm... sırlarına dairdir. Yedinci kısımda

Habîb-i Acemî, İbrâhim b. Edhem, Bişr el-Hâfî, Bâyezîd-i Bistâmî, Cüneyd-i Bağdâdî gibi evliyanın sözlerine yer verilmiştir. Sekizinci ve sonuncu kısım ise kıyamet alâmetlerine, cehennem ve cennete dairdir. Ebüssuûd sülâlesinden Bahâîzâde Derviş el-Hâc Abdürrahîm-i Nakşibendî, Ahmed Bîcan'ın *Müntehâ*'sını beğenmeyerek yine aynı tercümeyi *Lübb-i Müntehâ-yı Fusûs* adıyla özetleyerek Türkçe'ye aktarmıştır (Çelebioğlu, 1989: 50-51).

1.4.5. Şemsiyye

Melhame veya *Bostânü'l-hakāyık* adıyla da anılan Ahmed Bîcan'ın bu eseri, babası Yazıcı Sâlih'in aynı adı taşıyan mesnevi tarzındaki manzumesinin nesre çevrilmiş şeklidir. Astroloji, astronomi ve meteoroloji ile ilgili ve yer yer orijinalindeki bazı beyitleri de ihtiva eden eser 870 (1466) yılında tamamlanmıştır. Yılın on iki ayı itibariyle on iki babda her ayın yirmi beş nişanı üzerinde durulur. Her ayın ilk ve diğer günlerinde, güneş veya ay tutulduğunda, güneş veya ay hâlelendiğinde, yeni ay, yıldız kayması, şimşek görüldüğünde, fazla yağmur, dolu, kurbağa yağdığında, zelzele vb. şeyler olduğunda, bazan "Rum iklimi", "Acem diyarı" diye yer belirtilerek bilhassa kıtlık, bolluk, ucuzluk, pahalılık, barış, savaş, hastalık, sağlık gibi şeylerden hangilerinin meydana geleceğine işaret edilir (Çelebioğlu, 1989: 51).

1.4.6. Cevâhirname

Ahmed Bîcan'ın bilinen tek manzumesidir. Kırk beyit civarındaki bu mesnevide yakut, elmas, zümrüt, fîrûze, akik gibi mücevherlerin daha çok tıbbî yönden tedavi ve tesirleriyle ilgili özellikleri konu edilmiştir(Çelebioğlu, 1989: 51).

1.5 Çalışmada İzlenilen Yöntem

Envârü'l-Âşıkîn adlı eser ile ilgili çeşitli kütüphaneler ve veri tabanları taranmıştır. Pek çok nüshası tespit edilen eserin, bilinen en eski nüshası olan Pertev Paşa nüshası çalışma için temel alınmıştır. Çalışma beş ana bölüm etrafında oluşturulmuştur. Eserin 264b-396b arasındaki varakları çalışmamız dahilindedir.

Metin Latin alfabesine yaygın transkripsiyon sistemi ile aktarılmıştır. Varakların ön yüzü a arka yüzü b olarak adlandırılmış ve satır numaraları parantez içinde rakamlarla verilmiştir. Metnin orijinalinde bulunmaması sebebiyle noktalama işaretleri ve büyük harf kullanılmamıştır. Eser, bölüm ve kişi adlarıyla beraber Arapça ibareler kalın olarak yazılmıştır.

Ayet, hadis, dua gibi Arapça ibareler Pertev Paşa nüshasından olduğu gibi alınarak bunların dipnotta anlamları verilmiştir. Aynı satırda tamamlanmayarak bölünen kelimelerin gösteriminde, ayrı yazılması gerekirken bitişik yazılan sözcük edat ve bağlaçların gösteriminde (-) çizgi kullanılmıştır.

Esas alınan Pertev Paşa nüshasında eksik görülen yerlerde Hacı Selim Ağa nüshasından faydalanılmıştır. İlave yapılan bölümler dipnotta belirtilmiştir.

Çalışmamıza konu olan bölümde 4 adet görsel mevcuttur. Bunlar metnin akışında olduğu gibi verilerek Latin alfabesine aktarılmış halleri "Ekler" bölümünde sunulmuştur.

2. SES BİLGİSİ

2.1. ÜNLÜLER

Eski Anadolu Türkçesi eserlerinin imlasından tespit edilebilen ünlüler a, e, ı, i, o, ö, u, ü ünlüleridir. Bu ünlülerin dışında bir de kapalı e'nin varlığından söz edilse de varlığı kabul edilen bu ünlünün söz konusu imla nedeniyle tespiti mümkün değildir. (Şahin, 2015: 41). *Kapalı e* ünlüsünün tespit edilememesi sebebiyle bazı araştırmacılar çalışmalarında bu sese yer vermemektedir.

2.1.1. Ünlü Değişmeleri

Türkçede dilin tarihi seyrine baktığımızda eklerde ve köklerde ünlü değişimlerine rastlamaktayız. Bu durumun hangi sebeplere bağlı olduğu tespit edilememekle beraber Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde de bu değişime rastlanmaktadır.

2.1.1.1. i/e değişmesi

Araştırma konusu Türk dili olduğunda önemli tartışma alanlarından biri *kapalı e* sesinin varlığı meselesidir. İmlada ayrı bir işaretle gösterilmemiş olması sebebiyle bazı araştırmacılar kapalı e ile ilgili konulara çalışmalarında yer vermemektedir. Fakat bugün *kapalı e* Anadolu ağızlarında özellikle ilk hecede kendini göstermektedir: bél,yél, géce gibi.

Bugün Türkiye Türkçesinde e harfi ile yazılan pek çok kelime Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde i harfi ile yazılmıştır. Bu sebeple Sir G. Clauson gibi araştırmacılar *kapalı e* ünlüsünü de Türkçenin ünlü sesleri arasında değerlendirirler. Araştırmacıların bir kısmı ise metinlerde *kapalı e* sesinin metinlerde ayrı bir işaretle gösterilmemesi sebebiyle okuma çalışmalarının yazıya bağlı kalınarak *i* şeklinde okunmasını tercih etmişlerdir (Korkmaz, 1973: 100).

Teze konu olan metni incelerken *kapalı e* sesinin ayrı bir harfle gösterilmemesi sebebiyle metnin imlasına sadık kalmak adına *i* şeklinde okunması uygun görüldü.

g**i**ce "gece" 269b/6, 271b/1; g**i**ce-si "gecesi" 271a/1, 289a/1; d**i-** "de-" 310b/8, 266b/1; y**i**g "yeg" 267a/10, 387b/7; v**i**r- "ver-" 277a/9, 337a/4; y**i**l "yel" 343b/6, 362a/9; **i**riş- "eriş-" 376a/12, 394b/1; b**i**ş "beş" 395b/3, 267a/5; g**i**rü "geri" 396a/11, 279a/1 y**i**tmiş "yetmiş" 279a/11, 316b/10; **i**rte "erte" 277b/5, 308b/10.

2.1.1.2. i/ü, ı/u değişmeleri

Eski Türkçede ek sonlarında bulunan -g/-ġ ünsüzleri ve çok heceli kelimelerin sonunda bulunan -g/-ġ ünsüzlerinin Oğuz Grubu dillerinde zamanla eridiği görülmektedir. Söz konusu eklerde ve hecelerde geriye kalan ünlü de yuvarlaklaşma eğilimindedir. (Korkmaz, 1973: 77)

ḳamu < ḳamu**ġ** "bütün" 315a/8, 379b/6

ṣaru < ṣaru**ġ** "sarı" 334a/10, 363a/7, 363b/4

ḳapu < ḳapı**ġ** "kapı" 367a/14, 376b/3, 294b/7

ayru < adrı**g** "ayrı" 265b/13, 366a/2

2.1.1.3. ö/e değişmesi

Söz konusu değişim metinde sınırlı olarak bulunmakla birlikte sadece birkaç kısımda "öyle" kelimesi "eyle" olarak yazılmıştır.

eyle "öyle" 291a/10, 291a/14, 300a/11, 304b/11, 310a/1, 352a/2, 391a/1, 395a/4

2.1.2. Ünlü Uyumu

2.1.2.1. Kalınlık-İncelik Uyumu

Kelime içindeki ünlüleri ince (ön) ve kalın (art) sıraya göre ayarlayan uyum olan damak uyumu Eski Türkçeden beri gelişmiş bir şekilde görülmektedir (Şahin, 2015: 42) Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde de bu uyum çok kuvvetlidir. Öyle ki bu gün Türkiye Türkçesinde uyuma aykırı olan -ki aitlik eki ile imlâda bitişik yazılan ile de uyuma girmektedir. İncelediğimiz metinde de bu uyum büyük oranda korunmaktadır.

savt-ıla 380a/14

yāḳūt-ıla 381a/1

burnundaġı 317b/1

alnındaġı 323b/1

uçmaḳdaġı 364a/14

ḳapusındaġı 376b/8

var-ıdı 394b/4

ṭutar-ıdı 276a/14

vār-ısa 296a/2

yoġ-ısa 327b/13

-iken zarf fiil eki Eski Anadolu Türkçesinde de günümüzdeki gibi uyum dışında kalmaktadır. Metnimizde de söz konusu ek uyum dışıdır.

dünyāda-iken 347b/13, pādişāh-iken 314b/14

2.1.2.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu

Kalınlık-incelik uyumu Eski Türkçe devrinden beri istikrarlı ve çok kuvvetli bir şekilde varlığını sürdürmesine karşın, dil içerisinde düzlük-yuvarlaklık uyumu çok gelişmemiştir. Öyle ki oldukça geç başlayan ve son derece yavaş gelişim gösteren bu uyumun Eski Türkçe devrinden Eski Anadolu Türkçesine gelindiğinde meydana gelen bazı ses değişmeleri sebebiyle daha da bozulduğu görülmektedir (Korkmaz, 1973: 79).

Söz konusu uyumsuzluk dil içerisinde kökte ve eklerde olmak üzere iki şekilde kendisini gösterir.

2.1.2.2.1. Köklerde Uyumsuzluk

Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde kelime köklerinde görülen uyumsuzluğun temel nedeni bu köklerin Eski Türkçede de yuvarlak olması ve bu özelliklerinin bu devrede de devam etmesidir.

eyü 388a/5

degül 281b/7

kendü 390b/9

incü 392a/12

altun 367a/9

berü 391b/8

yılduz 319b/12

Bir diğer uyumsuzluk ise dudak ünsüzlerinin etkisiyle meydana gelen yuvarlaklaşmalar sebebiyle görülmektedir.

bilezük 390a/12, demür 357a/4, kirpük 379a/13

Son olarak Eski Türkçede birden fazla heceli kelimelerde bulunan g/ġ ünsüzlerinin Batı Türkçesine geçerken düşmesi sonucu oluşan yuvarlaklaşmadır.

ṣar**u** < ṣarıġ “sarı” 334a/10, 363a/7, 363b/4

ḳap**u** < ḳapıġ “kapı” 367a/14, 376b/3, 294b/7

ayr**u** < adrıg “ayrı” 265b/13, 366a/2

ar**u** < arıġ “temiz” 364a/10, 365b/11

Bununla beraber metinde g/ġ ünsüzünün düştüğü halde yuvarlaklaşmaya uğramayan kelimeler de vardır.

çer**i** < çerig “asker” 282a/4

ḳat**ı** < ḳatıġ “çok, sert” 376a/12

dir**i** < dirig “diri” 269a/2

2.1.2.2.2. Eklerde Uyumsuzluk

Eski Anadolu Türkçesinin genelinde olduğu gibi tez konusu metinde bulunun eklerde de dudak benzeşmesine aykırı çok fazla örnek vardır. Bu aykırılıkların bir bölümü eklerin ilk ortaya çıktığı şekliyle kullanılmaya devam ettirilmesinden kaynaklanırken bir bölümü ise dudak ünsüzlerinin yanlarında bulunan ünlüleri yuvarlaklaştırması sebebiyle oluşmuştur (Özkan, 1995: 94). Bu iki aykırılık durumuna göre konuyu yuvarlak ünlü taşıyan ekler ve düz ünlü taşıyan ekler olarak iki başlık altında incelemek doğru olacaktır.

2.1.2.2.2.1 Yuvarlak Ünlü Taşıyanlar

Eski Anadolu Türkçesinde karakteristik olarak bulunan yuvarlaklaşma eğilimi metnimizde de kendisini göstermektedir. Bunların bir kısmı asli olarak yuvarlakken bir kısmı ise sonradan yuvarlaklaşmıştır. Metinden hareketle inceleyecek olursak söz konusu ekler şunlardır:

Zarf-fiil eki -up/-üp: Eski Anadolu Türkçesinde bulunan ve daima uyum dışı olan eklerden biridir.

dökedüp 303b/15,

dürişüp 307b/14,

eyleyüp 311a/11,

virüp 362b/8,

yetüp 265a/4.

Sıfat-fiil eki -duḳ/-dük: Eski Türkçeden beri yuvarlak olarak kullanılmaya devam etmiştir.

girdügi 321a/12 didügi 370b/6

yürüdügi 323a/5 eyledügi 389b/11

Bu örneklerin yanında ekin düz kullanıldığı birkaç yer de mevcuttur.

virdigi 372a/14 didikleri 302b/9

Fiilden fiil (faktitif) eki -dur/-dür, -ur/-ür, -ġur/-gür: Eski Anadolu Türkçesinin genelinde ek daima yuvarlaktır. Bu durum metnimizde de kendini göstermektedir.

irişdürdi 334a/12 bildürdi 277a/9

öldürdiler 334b/2

Emir eki -sun/-sün, -sunlar/-sünler: Eski Türkçede olduğu olduğu gibi bu dönem metinlerinde de bu ekler yuvarlak olarak görülmektedir.

bıraḳmasun 279b/14 varsunlar 343b/12

olmasunlar 339b/14 olsunlar 361b/7

Ek metinde düzleşmiş haliyle de kullanılmıştır.

eylesinler 354a/7 olasın 296a/5

Fiilden isim yapma eki -ġu/gü, ḳu/kü: Söz konusu ek uyumu daima bozmaktadır.

uyḳu < udı-ḳu> 366b/15 sevgülü 282a/10

Bildirme eki -dur/-dür, -durur: Ekleşmiş ve ekleşmemiş şekilleri beraber kullanılan ekin zamanla ekleştiğini metinlerde görmekteyiz. Ekin kullanımı sürekli yuvarlaktır.

ḥarfdür 285a/7

ʿarşdadur 283b/8 deñizdedür 287b/8

maḥrūmdur 285a/10 elindedür 389b/1

İyelik Ekleri: Eski Türkçe döneminde eklendiği kelimeye göre uyuma girebilen bu ek (Korkmaz, 1973: 109), Eski Anadolu Türkçesinde dudak ünsüzleri nedeniyle sürekli yuvarlak kullanılmıştır.

Teklik 1. ve 2. şahıs iyelik ekleri sürekli yuvarlaktır. Bununla beraber çokluk 1. ve 2. şahıs iyelik ekleri de genellikle uyum dışı kalarak yuvarlak kullanılmıştır.

oḳlarumı 284a/5,

ḳullarum 308a/2,

kelāmumı 333a/14,

günāhum 335b/8,

ṭāʿatum 339b/5,

ḳulum 341a/14,

(senin) oġlanlaruñ 348b/6,

fażluñuz 346b/9,

yoluña 340b/11

Çokluk 1. şahıs iyelik eki Eski Anadolu Türkçesi eserlerinde olduğu gibi metnimiz içinde de uyuma girdiği görülmektedir.

imānımızı 289b/14

tañrımız 326a/6

İlgi hâli eki -uñ/-üñ, -nuñ/-nüñ: Eski Türkçe döneminde sadece yuvarlak bir köke veya gövdeye geldiğinde yuvarlak olan bu ek Eski Anadolu Türkçesinde sürekli olarak yuvarlak yazılmıştır.

gögüñ firişteleri 326a/14

ʿalīnüñ ḳatında 327a/14

iblīsüñ boynından 331b/7

kāfirlerüñ gözleri 332a/1

İsimden isim yapma eki -lu/-lü: Eski Türkçede düz ve yuvarlak şekilleri birlikte kullanılan bu ek Eski Anadolu Türkçesinde sadece yuvarlak olarak kullanılmıştır. Bu ekin olumsuzu olan –suz/-süz de –lu/-lü ekinin etkisiyle yuvarlaklaşmıştır.

gizlü 347a/6

gözlü 351a/15

ṣūretlü 367a/8

niteliksüz 370a/9

sebebsüz 267a/7

vaḳitsüz 305b/2

tevbesüz 329b/2

Görülen geçmiş zaman eki: Görülen geçmiş zaman ekinin 3. şahıs çekimi daima düz ünlü ile yazılmaktadır. 1. şahısta gözlemlenen yuvarlaklaşmanın dudak ünsüzü sebebiyle olduğu anlaşılmaktadır (Özkan, 1995: 96).

ışmarladum 333a/13 yarlıġadum 275b/3

bağışladum 334b/9 urmadum 322b/8

ḳıldum 269a/8

Aynı şekilde 2. teklik ve 2. çokluk ekleri de sürekli yuvarlak kullanılmıştır.

ṣorduñ 342b/15 utanmaduñ 341a/12

ṭururduñuz 333a/9 eylemedüñüz 341b/14

buyurduñ 334b/2 iledüñ 345b/14

1. teklik şahısta olduğu gibi 1. çokluk şahıs eki de sürekli yuvarlak yazılmaktadır. Eski Türkçe döneminden beri yuvarlak ünlü bulunduran -duk, -dük isim-fiil ekine benzetilerek yuvarlaklaştığı kabul görmektedir (Tulum, 1968: 74)

ṭaparduḳ 361b/10 varduḳ 278a/2

otururduḳ 372a/10 oḳuduḳ 284b/9

Çokluk birinci şahıs bildirme eki -uz/-üz: Biz şahıs zamirinin ekleşmesiyle oluşan bu ekin kullanımı sınırlıdır.

gelenlerinüz 339a/9

Çokluk birinci şahıs eki (emir ve şartta) -vuz/-vüz: Biz zamirinden gelişerek oluşmuştur. b > v değişimine uğrayıp dudak ünsüzü sebebiyle yuvarlaklaşmıştır ve uyum dışında kalmıştır.

işitsevüz 345b/6 dilersevüz 367b/2

eyleyevüz 367a/12 eyleyevüz 370a/10

Çokluk birinci şahıs eki -uz/-üz: Biz şahıs zamirinin zaman içinde ekleşmesiyle meydana gelmiştir. Daima yuvarlak ünlü ile birlikte kullanılmaktadır.

uraruz 356b/15

oluruz 366a/4

utanuruz 375b/10

ṣığınuruz 331a/10

varuruz 345b/11

Çokluk birinci şahıs emir eki -alum/-elüm: Eski Anadolu Türkçesinde bu ek sürekli uyum dışında kalmıştır.

olalum 358a/8

ağlaşalum 376a/3

ḳılalum 317b/9

varalum 319b/14

idelüm 332b/2

işleyelüm 358a/8

bildürelüm 367a/13

yiyelüm 371b/1

Çokluk ikinci şahıs emir eki -(u)ñ/-(ü)ñ: Metinde yuvarlak ünlülü kullanılan bu ek uyuma da girmemektedir.

binüñ 374a/5

idüñ 374a/6

bilüñ 392b/4

Geniş zaman eki -ur/-ür: Eski Türkçede umumi geniş zaman eki -ur, -ür' dü. Daha sonraları -ar, -er, -ır, -ir ve dönemin sonlarına doğru ortaya çıkan -r eki de bu dönemde kullanılan geniş zaman ekleridir. (Gabain, 1941: 112.) Eski Anadolu Türkçesi devrinde bu ek genel itibariyle yuvarlak kullanılmıştır.

virür 283a/1

gelürler 283b/8

girürler 302b/6

varurlar 303b/5

yaturlar 336b/7

aydur 336b/15

buyurur 344b/9

Zarf-fiil eki -u/-ü: Söz konusu ek incelediğimiz metinde olduğu gibi Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde de ekseriyetle uyuma aykırı varlık göstermiştir.

dileyü bilem 335b/6

İsimden isim yapma eki -cuḳ/cük: Uyum dışı kalan eklerden biridir.

seyyidcük 267a/11 başmacuḳ 267a/13

nesnecük 270b/6, 345b/14

Fiildenden isim yapma eki -u/-ü: Genel olarak uyuma aykırı bir kullanım söz konusudur.

ḳorḳu 267b/2, ḳoḳu-yı 317a/9

ölü 283a/14

2.1.2.2.2.2 Düz Ünlü Taşıyanlar

Eski Anadolu Türkçesi dönemine ait eserlerde dudak uyumunu bozan sebeplerden biri de sadece düz ünlü ile kullanılan eklerden kaynaklanmaktadır. Bu ekler Eski Türkçe döneminden beri düz ünlülerini koruyan eklerdir. Söz konusu ekleri metin üzerinde şu başlıklar altında görebiliriz:

Yükleme hâli eki -ı/-i: Sürekli düz şekli ile kullanılmaktadır. Eski Anadolu Türkçesi genelinde de kullanımı bu yöndedir.

günāhı 311b/10 namāzı 383a/9

uçmaġı 348b/8 imānı 391a/5

incīli 373a/14

İyelik eki -ı/-i: İncelemiş olduğumuz metinde sürekli olarak uyuma aykırı bir şekilde düz olarak kullanılmıştır.

anuñ cilāsı 285b/10 ḥaḳ teʿālānuñ ġāzīleri 301a/3

ḳurʾānuñ bāṭın edebleri 289b/2 dünyānuñ meşeli 307b/6

Soru eki -mı/-mi: Söz konusu ek incelenen metinde olduğu gibi Eski Anadolu Türkçesi devrinde de düz olarak kullanılmıştır.

ḫaber vireyin mi 273b/2 size gelmedi mi 308b/1

ẕikr mi … oḳumaḳ mı 290b/2

İsimden isim yapma eki -cı/ci: Ekin ünlüsü sürekli düz yazılmıştır.

yalancılar 311b/8 yiyiciler 267b/1

daʿvācı 350b/8 gözcilik 282b/1

ḫaṭā idici 396a/11

İsimden isim yapma eki lıḳ/lik: Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde ek genel olarak düz ünlü ile kullanılmaktadır. Bunun yanında yuvarlak kullanılan örnekler de mevcuttur.

dostlıḳ 343b/4, önegülik 268a/6,

çoḳlıḳ 342a/15, eyilük 366a/2,

yoḫsullıḳ 373b/13, ṭanuḳluḳ 297a/5,

ḳullıḳda 381a/14, ṣusuzluḳ 333a/3

İsimden isim yapma eki -ncı/-nci: Sayılarda kullanılan bu ek sürekli düz ünlülü kullanılmaktadır.

ikinci 337b/14 bişinci 283a/4

dördinci 271a/5 onıncı 328b/3

Fiilden isim yapma eki -ıcı/-ici: Eski Türkçe devrinde fiillerden, sıfat olarak kullanılan isimler yapan (-gucI) ekinden (Gabain, 2007: 79). Söz konusu ek Eski Anadolu Türkçesi devrinde sürekli düz ünlülü olarak kullanır.

eyleyici 290b/10 diñleyici 300a/10 alıcı 272b/2

-l-, -n-, -ş- fiilden fiil yapma eklerindeki yardımcı ünlüler: Söz konusu ek de daima düz ünlü ile kullanılmıştır.

bilişse 273a/4 dinildi 340b/13 ḳurtıla 309a/2

Görülen geçmiş zaman eki -dı/-di: Ekin yuvarlak olarak kullanıldığı durumlar olmasına rağmen 3. tekil şahısta ekseriyetle düz ünlülü kullanılmıştır.

buyurdı 333b/10 nāzil oldı 278b/5

oturdı 277a/3 ayıtdı 321b/6

bildürdi 277a/9 yaradıldı 322a/3

Öğrenilen geçmiş zaman eki -mış/-miş: 3. teklik şahısta öğrenilen geçmiş zaman eki de düz ünlülü olarak kullanılır.

cemʿ eylemiş 341a/4 dimiş 301b/13

olmış 352b/7 müʾmin degülmiş 308b/2

raḥmet eylemiş 278a/5

Gelecek geçmiş zaman eki -ısar/-iser: Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde görülen ek incelediğimiz metinde de uyum dışı kullanılmıştır.

çıḳısar 316a/13 olısar 349a/7 nidā eyleyiser 359b/9

Teklik 2. şahıs emir eki -ġıl/-gil: Söz konusu ek daima düz ünlü ile kullanılmıştır.

içürgil 360b/7 göndergil 348b/12 gidergil 376b/13

Teklik 2. şahıs bildirme eki -sın/-sin: Dönemin diğer metinlerinde olduğu gibi ek incelediğimiz metinde de düz ünlülü kullanılmıştır.

kimüñsin 383a/7 pādişāhsın 396a/12 girçeksin 265a/6

Teklik 1. şahıs eki -ın/-in: Daima düz ünlülü kullanılmıştır.

laʿnet iderin 267b/13 binerin 323a/13

istemezin 322b/5 isterin 329b/14

Teklik 2. şahıs eki -sın/-sin: Ek genellikle istek ve geniş zaman çekimlerinde mevcut olmakla beraber daima düz ünlü ile kullanılır.

bilürsin 334b/14 işlemezsin 355b/7

görürsin 291a/14 göresin 332a/9

şükr eylemezsin 306a/4

Çokluk 2. şahıs eki -sız/-siz: Ek genellikle istek ve geniş zaman çekimlerinde karşımıza çıkmaktadır.

göresiz 372a/12 melāmet idersiz 358a/6

istersiz 361a/12 yıḳamayasız 331b/6

görürsiz 372a/11

Zarf-fiil eki -ıcaḳ/-icek : Uyum dışında kalan eklerdendir.

varıcak 272b/1 giricek 321a/2 isteyicek 378b/7

Zarf-fiil eki -ınca/-ince: z. Eski Türkçede -ġınça/-ginçe şeklinde olan bu ek Eski Anadolu Türkçesinin karakteristik özelliği olarak –g/-ġ seslerinin düşmesiyle –ınca/-ince şeklinde kullanılmıştır.

varınca 380b/11 ölmeyince 285b/7

çıḳınca 274b/3 gelince 290b/9

2.1.3. Ünlü Türemesi

Ses özelliklerine veya birbirleri ile birleşme şartlarına bağlı bazı nedenlerle kelimenin ön, iç ve sonuna ünlü getirilmesi olayı (Korkmaz, 2007: 229) olarak ifade edilen ses türemesi Türk dilinin her devrinde meydana gelmiştir. Ünlü türemesi Türk dili açısından oldukça önemli bir ses hadisesidir. Kelime başında, ortasında ve sonunda olmak üzere 3 farklı şekilde karşımıza çıkan bu hadise dilde en az çaba ilkesi çerçevesinde söyleyiş kolaylığı sağlaması adına meydana gelmiştir. İncelediğimiz metinde çoğunlukla iç seste meydana gelen türemeler mevcuttur. Kelime başında ve sonunda meydana gelen türemeler görülmemektedir.

2.1.3.1 Kelime İçinde Ünlü Türemesi

İncelediğimiz metinde ünlü türemesi hadisesi ekseriyetle yabancı kökenli kelimelerde görülmektedir. Alıntı yapılan dillerdeki hece düzeni ile Türkçedeki kelimelerin hece düzenlerinin farklı olması sebebiyle alıntılanan kelimenin Türkçe söyleyişe uygun hale getirilmeleri için sıkça ünlü türemesi hadisesine başvurulmuştur.

naḳ**i**ldür 271a/7 ʿöẕ**ü**r eyleye 348b/2

ḳav**i**m 341b/8 ṣab**ı**r 301b/1

vaḳ**i**tsüz 305b/2 ʿaḳ**ı**llar 307b/10

şük**ü**r 345b/6 ḫay**ı**rları 380b/15

vaḳ**i**tsüz 305b/2 ḳav**i**m 341b/8

nef**i**sleri 377b/8 rūz**i**gāruñ 394b/10

ʿil**i**mden 395a/3 ʿöm**ü**r 394b/1

2.1.4 Ünlü Düşmesi

Farklı ses olayları nedeniyle karşımıza çıkan ünlü düşmesi, daha çok vurgusuz orta hece ünlüsünün düşmesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Esasen orta hece ünlüsünün düşmesi hadisesine Eski ve Orta Türkçe metinlerinde de rastlanmaktadır (Ergin, 2009: 370). Ünlü düşmesi hadisesi metnimizde de farklı örneklerle kendini göstermektedir:

beñ**i**z + et - miş > beñzetmiş: 266b/3

aġ**ı**z + uñ > aġzuñ: 241a/14

ʿaḳ**ı**l + ı > ʿaḳlı: 392b/15

ḳar**ı**n + ı + n + da > ḳarnında: 275b/13

gög**ü**s + i + n + e > gögsine: 318a/12

bur**u**n + u + n + dağı > burnundağı: 317b/1

ḳon - **u**ş + ı > ḳonşı: 329a/15

eg - **i**n + i + n + e > egnine: 280a/7

boy**u**n + ı > boynı: 318a/11

göñ**ü**l + i + n + de > göñlinde: 319b/4

oġ**u**l + an > oġlan: 319b/11

ay**u**r - uḳ > ayruḳ: 319b/10

çev**i**r - e + si + n + de > çevresinde: 360b/12

bir**i**birine > birbirine: 271b/11

buy**u**r - uġ + ın > buyruġın: 360a/5

oy**u**n + a - y - a > oynaya: 380a/11

Metin içerisinde bazen içün ve ile edatlarının ekleştiği durumlar olmuştur. -i yardımcı fiilinin ekleştiği durumlarda vurgusuz orta hece ünlüsü düşmektedir.

anun-**ı**la > anuñla: 300a/11

ölür-**is**e > ölürse: 308b/6

ümmeti-**i**çün > ümmeti-çün: 278a/9

anuñ-**i**çün > anuñ-çün: 283a/7

virdigi-**i**çün > virdigi-çün: 283b/13

allāh-**ı**la > allāhla: 291b/1

rıżāsı-**i**çün > rıżāsı-çün: 246a15

Metinde ön seste ünlü düşmesine iki sözcük üzerinde rastlanmıştır (Türk, 2003: 231).

uş + ol > şol: 346a/14

uş + imdi > şimdi: 346b/6

2.1.5 Birleşme

Gramer birliklerinde bazan yan yana gelen vokaller birleşerek tek bir vokal meydana getirirler. Bu kaynaşma neticesinde ortaya çıkan vokal bazan önceki, bazan da sonraki gibi olur. İşte bu hadiseye vokal birleşmesi denir. Bu birleşme neticesinde gramer birliğinde bir darlaşma, bir kısılma, bir büzülme göze çarpar. (Ergin, 1993: 51-52)

Söz konusu ses olayının geçici olduğu durumlarla beraber kalıcı olduğu örnekler de mevcuttur. Kalıcı olduğu durumlarda bugün de kullandığımız kalıplaşmış ifadeler meydana gelmiştir.

ne+ol > nolaydı: 356b/12

şu+eyle > şöyle: 364b/1

ne+için > niçün: 357a/12

bu+öyle > böyle: 377b/11

uş+ol > şol: 381b/6

anca-oḳ > ancaḳ: 387b/1

ne-çe > nice: 387b/4

2.2 ÜNSÜZLER

Eski Anadolu Türkçesi devrinde mevcut ünsüzler Türkçenin diğer dönemlerinde de kullanılan ünsüzlerle hemen hemen aynıdır. Eski Anadolu Türkçesinde bugünkü yazı dilinden

farklı olarak ḫ, ḳ, ṣ, ṭ, ḥ ve ġ ünsüzleri görülmektedir. Türkçede bugün rastlanılan ünsüz değişmeleri büyük oranda Eski Anadolu Türkçesi döneminde meydana gelmiştir.

2.2.1 Ünsüz Değişmeleri

Bazı tonsuz ünsüzler, kelime içinde iki ünlü arasında kaldığında ya da kendilerinden sonra ünlü ile başlayan bir ek aldıklarında tonlulaşırlar. Türkçede genel bir kural olmamakla beraber tonlulaşma gerçekleşmeyen örnekler de mevcuttur.

2.2.1.1 b > p Değişimi

İncelediğimiz eserde b- sesi Eski Türkçede olduğu gibi aslî şeklini muhafaza etmiştir. Ön sesteki b'lerin p ünsüzüne dönüşmesi bu devrin sonlarında gerçekleşmiştir. Eski Anadolu Türkçesi ve Osmanlıcada bu meselenin üzerinde yoğunlaşmak gerekir. Çünkü Arap harfli yazıda b ve p harfleri arasındaki şekil bakımından aynı olan bu iki harften birincisinin tek, ikincisinin üç noktalı olmasından ibaretti. Bunda Arapçada p sesinin bulunmaması etkilidir. Arap alfabesinden önce kullanılan Uygur alfabesinde de söz konusu iki ses tek harfle gösterilmekteydi. Bu zaman zaman p sesinin b harfi ile yazılmasına sebep olmuştur (Ergin, 1993:81)

barmaḳ + ların "parmak" 320a/6

bıñar + ların "pınar" 290b/8

biş - miş "pişmiş" 369a/1

2.2.1.2 b > v Değişimi

Eski Türkçedeki bar, bar-, bir- sözlerinin ön ses b'leri Güney-Batı Türk lehçeleri kolunda v'ye dönüşmüştür. Bu nedenle bu sözler ve bunlara ekleyeceğimiz viribi-, var- sözleri XIII. yüzyılın ikinci yarısına giren metinlerden başlayarak Eski Anadolu Türkçesinde hep v- iledir (Korkmaz, 1973: 90). İncelenen metinde de hep v- şeklinde kullanılmıştır.

bar- > **v**ar- : varmamaḳdur 265a/4

bar > **v**ar : vardur 265a/11

biribi- > **v**iribi- : viribiye 275b/6

bir- > **v**ir- : virürin 276a/1

Ön seste görüldüğü gibi Köktürkçe döneminde iç ve son seste b'lerin Uygur döneminden başlayarak v'ye döndüğü görülmektedir.

2.2.1.3 t > d Değişimi

t-d değişikliği kelime başında görülen ve Batı Türkçesinde geniş ölçüde vuku bulan bir değişikliktir. Eski Türkçede kelime başında d sesi yoktu. Batı Türkçesinde kelime başında görülen d'ler Eski Türkçede hep t şeklinde idi (Ergin, 1993: 88). Eski Türkçeden Eski Anadolu Türkçesine geçişte d olan ön sesteki t, Osmanlı Türkçesinden sonra Türkiye Türkçesinde tekrar t olmuştur: türlüg > dürlü > türlü, tilkü > dilkü > tilki.

Eski Anadolu Türkçesinde t'yi devam ettirme veya d'ye dönüştürme bakımından karışık bir durum kendini göstermektedir. Bu karışıklık yüzyıldan yüzyıla ve eserden esere göre farklılıklar göstermekle birlikte, daha ziyade ince sıradan kelimelerin başındaki t'ler d'ye dönüşürken, kalın sıradan kelimelerdeki t'ler daha çok korunmuştur ve bunlar da genellikle tı ile yazılmıştır (Özkan, 1995: 99).

Metnimizde de Eski Türkçede ince sıradan ünlü taşıyan kelimelerdeki ön sesteki t harfi düzenli bir şekilde d'ye dönüşmüştür:

dürlüdür 292a/8

degin 308b/7

deprenmek 319a/14

dünle 318b/10

deñizlere 319b/14

dökile 320b/12

İmlâda büyük oranda ṭı harfi ile gösterilen kalın sıradaki kelimelerde ise t sesi büyük oranda kendini korumuştur.

ṭopṭolu 321a/b,

ṭoḳuz 320b/15,

ṭaġılmış 321b/4

ṭamarlar 321b/4

ṭuru gele 322a/14

ṭaġlar 324b/1

ṭoḳuzuncı 328b/2

ṭoḳsan 334b/4

ṭoldurur 356a/14

ṭonlu 390b/4

ṭavarlardan 273b/12

Kalın sıradan olmakla beraber t > d değişimine uğramış örnekler de mevcuttur:

daḫı 311a/8 **d**oḳınursa 316b/1

dutıla 315b/4 **d**uta 317a/7

Eski Anadolu Türkçesi döneminde imlâda sistemli bir yapı kurulamamıştır. Buna paralel olarak metinde kelimelerin t'li ve d'li şekillerinin birlikte görüldüğü örnekler vardır.

ṭutasın 310a/5 dutalar 323b/7

2.2.1.4 k-/ḳ- > g-/ġ- Değişimi

Kelime başındaki bu değişiklik Eski Türkçeden Batı Türkçesine geçince ortaya çıkmıştır. Bu ses hadisesi büyük ölçüde gerçekleşmekle birlikte umumi değildir (Özkan, 1995: 99). İnce sıradan ünlü taşıyan k sesi neredeyse tüm kelimelerde bu değişime uğrarken kalın sıradan ünlü taşıyan ḳ sesi Eski Türkçedeki gibi Eski Anadolu Türkçesinde de genel olarak korunmuştur.

gövdesi 268b/14 gizlü 347a/6

gün 269b/4 gele 347a/11

gözcilik 282b/1 gire 347b/5

göñülde 304a/7 gemi 362b/2

İki ünlü arasında bulunan ḳ ünsüzü ekseriyetle ġ ünsüzüne dönüşmüştür.

ḫorlı**ġ**-ıla 334b/13 çıḳma**ġ**a 337b/10

uçma**ġ**-ıla 281a/4 yo**ġ**-ıdı 536b/13

Arap alfabesindeki kefin ince sıradaki k ve g'yi karşılaması bu seslerin ayrımını zorlaştırır. Bu durum hadiseyi aynı zamanda bir imla problemi olarak da karşımıza çıkarmaktadır(Timurtaş, 1994:48).

2.2.1.5 ḳ > ḫ Değişimi

Türkçe kelimelerde ön ses durumunda ḫ sesi yoktur. Bu bakımdan öz ses durumundaki ḳ'lar kendini muhafaza etmektedir. (Özkan, 1995: 100)

ḳanda 278a/2 ḳaçan 281b/1 ḳanḳı 267a/6

Türkçede kelime başlarında bulunmayan ḫ sesi Arapça ve Farsçadan dilimize geçen kelimelerde bulunmaktadır.

ḫarāc 281b/15 ḫalḳ 282a/7

ḫayr 282a/6 ḫışımlarından 283a/5

Eski Türkçede ḳatun kelimesi incelediğimiz metinde düzenli bir biçimde ḫātūn olarak kullanılmıştır.

Türkçe kelimelerde iç ve son ses durumundaki ḳ > ḫ değişikliği ise Eski Anadolu Türkçesinde geniş ölçüde görülen bir değişikliktir (Ergin, 2009: 418).

daḫı 265a/14 aḫşām 272a/3 yoḫsa 273b/5

2.2.1.6. g-ġ > v Değişimi

Kelime kökünde bulunan yuvarlak ünlülerin etkisiyle görülen ses hadisesidir. Metnimizde de oldukça kısıtlı olarak görülmektedir.

ṣo**v**uḳdur (359a/3, 382b/1, 356a/3)

2.2.1.7. ñ > g, ġ Değişmesi

Eski lehçelerimizde gerek iç seste gerek son seste olsun ñ olarak okuduğumuz sesin Köktürk alfabesinde hususi bir harfle gösterildiği malumdur. Sesleri belirtmek bakımından daha da kusurlu olan Uygur ve Mani alfabesinde de ng şeklinde, Uygurcadan daha fazla, bitişik harflerle de ses kıymetini vermeye çalışan eski Brahmi yazılarıyla yazılmış olan metinlerimizde de bu sesin n sesinden farklı olarak gösterildiğini, nihayet Arap harfli eserlerde de ñ sesinin Uygurcada olduğu gibi ng "نك" mürekkep harfleriyle ifade edildiğini ve bazen de ك كـ كٓ 'in bu sesin yerine yazıldığını kati olarak biliyoruz. Bu ñ sesi, ses teşkili bakımından damak kapanma fonemlerinden g, ġ, k, q sesleriyle pek yakın münasebette bulunduğundan, eski lehçelerimizde bazen yerini g sesine terkettiğini görüyoruz (Çağatay, 1954: 15).

Eski lehçelerimizde ñ > ġ değişmeleri AGGr' de -ġaru ve -ñaru istikamet eki, eñim ve egim, 'kısmî'; eñin ve egin 'omuz' kelimelerinde ñ> ġ görülmektedir. Bu devirden sonraki yazı dilinde mes.: Kaşgari'nin Divan-ı Lügatinde de buna benzer ñ> g'lara rastlanmaktadır, mes.: yaġan ve yañan 'fil', yiñne ve yigne gibi (Çağatay, 1954: 16).

Bu değişim Mehmet Akalın'ın Eski Türkçenin Grameri kitabında "Seyrek ñ/ ġ/g Değişmesi" başlığı altında verilmektedir. Eski Uygur Türkçesi devresinde ise A. von Gabain ve Ş. Tekin' e göre ünsüz nöbetleşmesi şeklinde görülmektedir. Yani ñ ve ġ/g' li şekilleri bir arada kullanılmıştır.

eñin- egin "omuz" eñir- egir "çevirmek"

Söz konusu ses olayı en çok görünen lehçelerde dahi pek rastlanmaz. Zaman zaman ağız özelliği olarak da karşımıza çıkan bu ses hadisesi metnimizde "egin" kelimesinde görülmüştür. Eski Türkçede eñin şeklinde karşımıza çıkan "sırt, omuz" anlamındaki kelime metnimizde "egin" şeklinde geçmektedir. Eg- "bükmek, eğmek" fiilinden -In son ekiyle türetilmiştir. Eğin kelimesi egin "çatı" anlamında Irk Bitig'de "ägni nätäg? ädgü ol." şeklinde, Uygurcada "omuz,eklem" anlamında egin ve DLT' de "sırt, arka" anlamında egin şeklinde geçmektedir.

eg- "bükmek, eğmek" > eg-in > egin "sırt, arka" egnine 280a/7

2.2.2 Ünsüz Düşmesi

Daha çok Eski Türkçe dönemindeki birtakım kelimelerde görülen ünsüz düşmeleri sınırlı sayıda kelimede kendini göstermektedir. Düşme ön, iç ve son seslerde olabilir. Ses düşmesi olayının en önemli sebebi dilde kolay söyleyişe olan eğilimdir. Bu olaya daha çok kelime içinde rastlanır. Dilimizde karşılaşılan ses düşmelerinin büyük bir kısmını ünsüz düşmeleri oluşturmaktadır (Özkan, 2006:322)

2.2.2.1 Ön seste b Düşmesi

Eski Anadolu Türkçesi, Eski Türkçeden Batı Türkçesine geçişte bir köprü görevi görmektedir. 11. yüzyıldan itibaren Oğuzlar Anadolu'da kendilerini göstermeye başlamışlardır. Bu yüzyıl itibariyle kendi yazı dillerini de oluşturmaya başlarlar fakat bu döneme ait yazılı kaynakların ve eserlerin fazla olmaması nedeniyle Oğuz Türkçesinin gelişimi yetersizdir. Türk tarihinin 13. yüzyılı oldukça hareketli geçmiştir. Doğudan Moğol akınları, batıdan Haçlı seferleri, bu coğrafyanın hareketlenmesine yol açmıştır. Bu hareketlilik, sosyal, siyasal ve kültürel yaşama da yansımıştır. Bu yansıma kendisini, 13. yüzyılda yazılan eserlerin sayısının az olması, savaşlar ve karışıklıklar nedeniyle eserlerin yok olması şeklinde göstermiştir (Cin 2010: 203).

Kaşgarlı Mahmut Divân u Lügati't-Türk adlı eserinde Oğuzlardan da bahsetmiş ve Oğuzcayla ilgili fonetik ve morfolojik özellikler vermiştir. Kaşgarlı'nın eserinde belirtmiş olduğu ses özellikleri, Oğuzcanın o dönemde Karahanlı Türkçesiyle ortak özellikler taşıdığını ancak kendine has bazı özellikleri de ortaya çıkardığını göstermektedir. Eski Anadolu Türkçesinin ilk dönemlerinde yazılmış olan ve karışık dilli eserler olarak adlandırılan bazı eserlerde Batı ve Doğu Türkçelerinin özellikleri kendini göstermektedir (Şahin, 2015: 17).

Eski Türkçe döneminde bol- olarak kullanılan fiil Eski Anadolu Türkçesinde b sesinin düşmesiyle ol- şeklinde kullanılmıştır. Karışık dilli eserlerde bol- ve ol- fiili beraber kullanılırken incelediğimiz eserde ol- şeklinde kullanılmıştır.

oldı (269b/9) < boldı

2.2.2.2 İç Seste l Düşmesi

Eski Türkçedeki keltür- ve oltur- fiillerinin Eski Anadolu Türkçesine geçişte l sesinin düştüğü görülür: keltür- > getür-, oltur- > otur- (Öztürk, 2017:60)

keltür- > getür- : getür 268a/3 oltur- > otur- : otursa 269b/5

2.2.2.3 g/ġ Düşmesi

Eski Türk yazı dili ile Oğuz Türkçesini birbirinden ayıran önemli ayraçlardan biri de ġ/g ünsüzlerinin durumudur. Bilindiği gibi, Eski Türkçenin birden çok heceli sözcüklerinin sonlarındaki -g/ -ġ ünsüzleri ile ek ve hece başlarındaki ġ-/ g- ünsüzleri XIII. yüzyıl sonlarında Oğuz Türkçesinde artık kaybolmuştur (Korkmaz, 2013:59).

Batı Türkçesinde damak sesteşlerinin düşmesi hala devam eden sürekli bir tarihi olaydır. En eski zamanlardan beri dilimiz iç ve son seste fazlaca bulunan ön ve art damaksıları yavaş yavaş düşürmüş, tasfiye etmiştir (Banguoğlu, 1998:58). Eski Oğuzcada bu seslerin düşmesi erken dönemde başlamıştır.

Eski Türkçede tek heceli kelimelerin sonunda bulunan g sesi Türk şivelerinin genelinde korunmaya devam etmiş, çoğu zaman söz konusu seste bir yumuşama görünmüştür. Batı Türkçesine baktığımızda ilk dönemlerde korunmaya devam eden g sesinin yazın dilinde bugün tamamen ortadan kalktığı görünmektedir. Hece sonundaki bu g'ler Batı Türkçesinin son devirlerinde, Osmanlıca ve Türkiye Türkçesinde ğ (yumuşak g)' ye çevrilmişlerdir ki bu ses

bugün artık tamamiyle y'den ibarettir. g'den gelen bu y'lerin ğ harfi ile gösterilmesi menşeini hatırlatmak için başvurulan bir imla hadisesinden başka bir şey değildir. Bu tip kelimelerden mesela bey < beg ve tüy < tüg kelimeleri için nu imla tatbik edilmemekte, diğerleri hep yumuşak g ile yazılmaktadır: eğmek,düğme gibi. g'lerin Batı Türkçesinde ne zaman ğ (y) olduğu yine eski harflerin yetersizliği yüzünden kesin olarak tayin edilememektedir. g ve ğ (y)' nin eski yazıda aynı harfle yazılması bu hususta doğru bir hüküm vermeye imkan bırakmıyor (Ergin, 1993: 83).

Batı Türkçesinde yazın dilinde son sesteki g' lerin bu durumu bazı ağızlarda farklık göstermekte ve kendini korumaktadır.

Birden fazla heceli kelimelerin sonundaki ġ/g'ler ile yapım ve çekim ekleri başındaki ġ ve g'ler Eski Anadolu Türkçesinde düşmüştür (Özkan, 1995: 101).

Eski Türkçede iki ve daha fazla heceli kelimelerin sonundaki g sesi Batı Türkçesinde düşmüştür. Düşen g sesinin yanındaki ses üzerinde bir müddet iz bıraktığı görülmüştür: etlig > etlü > etli. Devletlû, haşmetlû gibi bazı kullanımlarda bu izin klişeleştiği ve son dönemlere kadar geldiği görülmektedir.

Kelimelerde görülen bu düşme hadisesi eklerde de kendini göstermektedir. Eski Türkçede eklerin başında bulunan g'ler sonradan kelime bünyesine dahil olup umumiyetle düşmüş bulunanlar hariç, diğer Türk şivelerinde de muhafaza edilmiş, Batı Türkçesinde ise umumiyetle düşmüştür: -gen' in -en (gel-en); -ge'nin, -e (ev-e) olması gibi. Bazı yapım eklerinin başında ise g Batı Türkçesinde de muhafaza edilmiştir: bil-gi gibi (Ergin, 1993: 83). Bu durumda düşen damaksı iki sesli arasındaysa bunların çatışması (histus) ve büzülmesi (contraction) ile bir hece düşebilir: yigirmi > yirmi (Banguoğlu, 1998:59).

ġ' ya baktığımzda Eski Türkçede söz konusu konsonantın da ön seste bulunmadığını görürüz. Batı Türkçesinde de ġaġa, ġıdıḳlamaḳ, ġıcırtı, ġırtlak, ġurultu gibi birkaç tabiat taklidi kelime dışında yazı dilinde ġ ile başlayan Türkçe kelime yoktur (Ergin, 1993:84). Yazın dilinde kelime başında ġ sesinin bulunmamasına rağmen Anadolu ağızlarında pek çok kelimede ġ sesini görmekteyiz. Fakat bu ses aslî olarak bulunmamakla beraber ön sesteki ḳ sesinin ġ şeklinde söylenmesinden kaynaklanmaktadır.

Tek heceli kelimelerde ya da birinci hece sonundaki ġ sesleri yumuşamış ve sonraki şivelerde de varlığını devam ettirmiştir. Hatta bu yumuşamanın zamanla ilerlediği ve bazı kelimelerde şekil değiştirdiği görülmektedir. Bu değişme kimi zaman yanındaki vokalle kaynaşma ya da sesin v sesine dönüşmesi şeklinde rastlanmaktadır. Batı Türkçesine gelindiğinde ġ sesinin başlangıçtan beri ğ şeklinde olduğu görülmektedir. Bu durum gösteriyor

ki daha Batı Türkçesine geçmeden bu seste bir yumuşama olmuştur. Eski yazıdan ve Uygur yazısından bu ġ' ların ne zaman ğ olduğunu anlamaya imkan yoktur (Ergin, 1993:84). Öyle görünüyor ki bu değişiklik Eski Türkçe devri içinde ya da sonunda gerçekleşmiştir. Eski Anadolu Türkçesine bakıldığında da kelime sonlarında ġ sesinin varlığından söz etmek mümkün görünmemektedir. Batı Türkçesine bugün de baktığımızda ne yazı dilinde ne de ağızlarsa son seste ġ sesi mevcut değildir.

ġ sesinin eklerdeki durumuna baktığımızda ise eklerin başında bulunan ġ sesinin diğer Türk şivelerinde genel olarak korunduğu görünmektedir. Batı Türkçesinde ise bu sesin düştüğü görülmektedir. Bazı yapım eklerinin başındaki ġ' lar ise Batı Türkçesinde de muhafaza edilmektedir: dur-ġun, dal-ġıç misallerinde olduğu gibi. Zaten Batı Türkçesinde kelime içinde ġ' nın bulunduğu tek yer de eklerin başıdır (Ergin, 1993:84).

Tek heceli kelimelerde durum böyle iken iki ve daha fazla heceli kelimelere baktığımızda ġ' ların bazı şivelerde saklandığını, bazılarında sedasızlaşarak ķ sesine dönüştüğünü genel olarak da düştüğünü görmekteyiz. Batı Türkçesinde de bu sesin düştüğü görülmektedir. Batı Türkçesinde bu düşüşün yaşandığı ilk dönemlerde izleri görünmektedir: atlıġ > atlu > atlı gibi (Ergin, 1993:84).

çeri < çerig 282a/4

ķatı < ķatıġ 290b/13

elli < elig 314a/11

gerek < kergek 379a/6

ķapu < ķapuġ 384a/8

gelen < gel-gen 270a/2

2.2.2.4 w Düşmesi

Söz konusu ses olayı sadece bir kelimede karşımıza çıkmaktadır.

ṣu < ṣuw (272a/15)

2.2.2.5 h Düşmesi

Farsçadan dilimize geçmiş olan "ferişteh" kelimesinde kendini göstermektedir. Son sesteki h ünsüzünün metin içinde düşmüş olduğu örnekler mevcuttur.

ferişteler < ferişteh (274a/15)

2.2.2.6 Kelime Başı y Düşmesi

Türk dili grameri kitaplarında “y” sesinin, çıkış biçimine göre yarı ünlü olduğu noktasında tam bir görüş birliği vardır (Ergin, Karaağaç, Öner, Aksan, Koç, Ediskun, Koç ve Doğan, Eckmann, vd). Sesin çıkış yeri bakımından ise, farklı sınıflandırmalar yapıldığı görülmektedir. (Alibekiroğlu, 2013:688).

y sesinin durumu ile ilgili farklı görüşler mevcuttur. Türkiye Türkçesi ile ilgili dilbilgisi kitaplarında ve diğer yayınlarda verilen örnekler kimi kaynaklarda türemeye kimi kaynaklarda ise y ünsüzünün türemesine örnek olarak verilmektedir. Alınan örneklerin çoğu zaman dönem belirtilmeden rastgele seçildiği gözlemlenmektedir. Söz konusu tutarsızlığın ortadan kaldırılabilmesi için örnek olarak seçilen kelimelerin Eski Türkçe metinlerinde geçenlerinin temel alınması gerekmektedir. Bilinen en eski örneklerden yola çıkıldığında günümüze kadar yaşanan ses değişiklikleri daha doğru bir biçimde izlenebilir (Şahin, 2014:281).

Eski Türkçede kelime başlatabilen 6 aslî ünsüz sesten biri de “y”dir (Alibekiroğlu, 2013:695). Eski Türkçe devri için y yarı ünlüsü “yime, yaş, yarlıka-“ örneklerinde olduğu gibi ön seste varlığını göstermektedir. Eski Türkçede mevcut olan y sesi kendisini Karahanlı Türkçesi, Çağatay Türkçesi ve Harezm Türkçesinde de kendisini göstermektedir.

Kaşgarlı Mahmud XI. yüzyıl Oğuzcası için y’ li ve y’ siz sözcükler konusunda açıklama yaparak, Oğuzların sözcük başındaki y’ leri attıklarını bildirmektedir. Ona göre Oğuzlar (ve Kıpçaklar) baş tarafında y’ bulunan isim ve fiillerin ilk hafini elife çeviririler (Korkmaz, 2013:47).

Eski Anadolu Türkçesi devresine geldiğimizde y’li şekillerin Eski Türkçede olduğu gibi devam ettiğini görmekteyiz. Fakat bu devrede bazen kelime başı y’lerin düştüğüne de örneklerle tanıklık etmekteyiz: yılan > ılan, yıldırım > ıldırım, yıldız > ılduz (Dilçin, 1991: 612).

Eski Anadolu Türkçesinde bazı metinlerde ve Anadolu ağızlarında ön seste y düşmesine örnekler görebilmekteyiz. Bugün yazı dilimizde y sesleri korunmakla beraber Anadolu ağızlarında y sesinin zaman zaman düşürüldüğünü görmekteyiz. Metnimizde de bazı örneklerde y yarı ünlüsünün düştüğü birkaç örnek bulunmaktadır:

y-ıraḳ > ıraḳ 296a/9

y-inçü- > incü 317a/8

y-ıġla- > aġla- 349a/10

y-ıġaç > aġac 354b/12

2.2.3 Ünsüz Türemesi

Çeşitli sebeplere bağlı olarak kelimenin aslında bulunmayan bir ünsüzün ön, iç ve son ses olarak belirmesi olayına ünsüz türemesi denir (Özkan, 2006:319)

2.2.3.1 y ve n Türemesi

Yardımcı ses olarak y ve n sesleri kullanılmaktadır. Fakat işaret zamirlerinin çokluk hallerinde zaman zaman n sesi kullanılmamaktadır.

Yardımcı ses için bugüne kadar pek çok terim kullanılmıştır: Koruma ünsüzü (sesteşi, konsonu, konsonantı), koruyucu ünsüz (sessiz), doldurma sesi, bağlama açınığı, bağlantı ünlüsü, ekleme ünlüsü, boşluk doldurucu, kaynaştırma harfi (sesi, ünsüzü). Görüldüğü gibi terimlerin bir kısmı sadece ünsüzle, bir kısmı sadece ünlüyle ilgilidir. Biz her ikisini de ifade etmek üzere Arat, Ergin, Eraslan ve Topaloğlu tarafından kullanılan "yardımcı ses" terimini tercih ediyoruz (Ercilasun, 2000: 219).

Yardımcı ses fonetik zaruretten ortaya çıkmıştır. Türkiye Türkçesinin ses özellikleri, iki ünlünün ve kelime sonunda, belli çiftler dışında, iki ünsüzün yan yana gelmesine müsaade etmez. Dolayısıyla ünlüyle biten bir kelimeye ünlüyle başlayan bir ekin, ünsüzle biten bir kelimeye de ünsüzden ibaret bir ekin doğrudan doğruya getirilmesi mümkün değildir. Ancak bu tür kelimelere de bu tür ekler getirilecektir. Bu takdirde Türkiye Türkçesinin ses özelliklerine aykırı bir fonetik durum ortaya çıkacaktır (Ercilasun, 2000: 219). Bu aykırılığı önlemek için de yardımcı seslere ihtiyaç doğmuştur.

Dil bir sistemdir. Fonetik bir imkansızlığı fonetik bir çözümle giderirken bunu rastgele değil, bir sistem dahilinde yapacağı muhakkaktır. Art arda gelemeyen iki ünlü arasında bir ses türetirken rastgele birçok ünsüzü kullanması düşünülemez. Ünsüzlerden birini ve elbette en az çaba kanununa uyanı seçecektir. En az çaba kanununa en uygun ünsüz, "yarı ünlü" de denilen y'dir. Esasen bütün örneklerin dökümü yapıldığında dilin tercihinin y olduğu görülür (Ercilasun, 2000: 219).

Ercilasun idi, imiş, ise ve ile kelimelerinin ekleşmesi sırasında ortaya çıkan y üzerine de durulması gerektiğini belirtmektedir. "Yapmalı-y-dı, mavi-y-miş, sarı-y-dı" gibi örneklerde de görüldüğü üzere fonetik bir imkansızlık yoktur. "Yapmalıdı, mavimiş, sarıdı" şeklindeki bir kullanım da fonetik olarak doğru olacaktır.

Eski Anadolu Türkçesinde ekleşme, ünlü düşmeksizin olmuştu: baba-y-ıla, almalı-y-ıdı, köse-y-imiş, oturdu-y-usa. O dönemde y ünlü çatışmasını önlemek için gelişmişti ve tabii ki

yardımcı ses idi. Ancak zamanla y'den sonraki ünlüler düşmüş ve ünlü çatışması ortadan kalkmıştır.

ol - a - y - dı 274b/5	ol - ma - y - a 267b/1
geç - ü - r - e - y - i- di 330a/7	kişi + y + e 268a/1
kendü + y + i 266b/3	ana + y + a 268a/15

İlgi hali eklerinin ünsüzle biten tabanlara +In, ünlüyle biten tabanlara +nIn şeklinde gelmesi de n'nin yardımcı ses olarak değerlendirilmesine yol açmaktadır. Ünlü çatışmasını önlemek için dilin başvurduğu yol belli, açık ve kesindir. Bütün örneklerde y kullanılırken sadece bir örnekte s'ye, bir örnekte ş'ye, bir örnekte n'ye başvurulmasının hiçbir anlamı yoktur. Dil, durup dururken üç örnekte niye sistem dışına çıksın? s ve n, fonetik bir sebeple, ünlü çatışmasını ortadan kaldırmak maksadıyla ortaya çıkmamıştır; Onların Ana Türkçeye, belki de İlk Türkçeye dayanan başka sebepleri vardır. Dolayısıyla, fonetik bir aykırılığı (ünlü çatışmasını) ortadan kaldırmak için başvurulan ve yine fonetik çözüm olarak ortaya konulan y ile aynı mütalaa edilemez. Bu sebeple teklik üçüncü şahıs iyelik ekindeki s ile ilgi hali ekindeki n'yi yardımcı ses olarak değil, eke dahil olarak değerlendirmek gerekir (Ercilasun, 2000: 220).

Ercilasun'a göre iyelik, aitlik ekleri ve hal ekleri arasına giren n sesini yardımcı ses olarak değerlendiremeyiz. Yardımcı ses kullanılması için fonetik bir zaruretin olması gerekmektedir. Fakat Türkçenin fonetik yapısı göz önünde bulundurulduğunda "başında" demek yerine "başıda" da diyebiliriz. Zira Türkçede ı ve i den sonra -da eki getirilebilir. Burada kullanılan n sesine yardımcı ses demek yerine zamir n'si dememiz daha doğru olacaktır. Şayet bu gibi durumlarda çok önceki dönemlerden kalan zamir n'si kullanılmamış olsaydı şüphesiz y sesi kullanılacaktı.

ḳat + ı + n + dan 268b/15	gölge + si + n + de 294a/1
ara + sı + n + da 271a/10	üstād + lar + ı n + dan 300a/7
baḫs + i + n + den 289a/5	bu + n + ca 302b/12

2.2.3.2 Ünsüz İkizleşmesi

Çeşitli ses olayları sebebiyle kelimelerde ikizleşme görülebilir. İkizleşme Türkçenin benimsediği olaylardan değildir. Ancak bazı ses değişiklikleri nedeniyle ikizleşme olayı ortaya çıkabilir. Bu hadise çoğunlukla ekleşme durumunda ve eriyen g

sesinin uzattığı ünlünün normal uzunluğa dönerken hece dengelenmesi amacıyla ortaya çıkan ikizleşmedir (Şahin, 2015:46). İncelediğimiz metinde söz konusu ses olayı sınırlı olarak görülmektedir.

elig > elli 395b/2 ısıg > ıssıdan 355a/3 asıġ > aṣṣı 328a/9

2.2.4. Ünsüz Benzeşmesi

Eski Anadolu Türkçesinde kök-ek birleşmesi hadisesinde bazı eklerin tek şekilli oldukları görülmektedir. Türkçede sadasız bir ünsüz ile biten kök ve gövdelere getirilen eklerin de sadasız olması gerekmektedir. Bu hususta Eski Türkçede ikili bir durum görülmektedir. Eski Anadolu Türkçesinde sadasız ünsüzle biten tabanlara eklenen eklerin ilk ünsüzleri genellikle sadalıdır. Yani ünsüzler arasında sadalı olup olmama yönünden bir uyum yoktur. Bu haliyle Eski Anadolu Türkçesi, Eski Türkçedeki ikili durumdan ayrılmış görünmektedir (Özkan, 1995: 101). Tez konusu olan metinde ünsüz benzeşmesine uğrayan bir örnek bulunmamakla beraber bazı ekler daima sadalı olarak kullanılmaktadır.

-dı/-di görülen geçmiş zaman eki: virdi (328a/13), eylemedi (328b/8), oldı (329a/14), ḳaçdılar (33b/4)

-duḳ/-dük sıfat-fiil eki: girdükleri (368b/4)

-dur/-dür fiilden fiil yapma eki: ṭatdurdı (311b/13), irişdürdi (334a/12), öldürdiler (334b/2)

-da/-de bulunma hâli eki: dünyāda (334b/1), boynında (353b/1), sarāyda (365a/13), içinde (371b/9)

-dan/-den ayrılma hâli eki: altundan (371b/9), iḥsānlardan (372b/10), luṭfından (373b/6), uçmaḳdan (373b/13)

-dur/-dür bildirme eki: evimdür (373b/10), gerekdür (377b/3), şehīdlerdür (395b/7), olandur (395b/8)

2.2.5 Göçüşme

Bir kelime içindeki iki sesin yer değiştirmesi olarak adlandırılan göçüşme ses aktarımı ve yer değiştirme olarak da isimlendirilmektedir. Eğer göçüşme birbirini izleyen yani komşu

iki ses arasında ise buna yakın göçüşme, uzak iki ses arasında ise buna uzak göçüşme denir (Özkan, 2006: 335). Yazı dilinde pek fazla karşımıza çıkmayan bu ses hadisesi daha çok ağızlarda görülmektedir. Metnimizde sadece bir kelimede rastlanılmıştır.

maẓlemesin (305b/2) < malẓemesin

2.2.6 Hece Düşmesi

Kelime içinde benzer ya da eş hecelerin yan yana gelmesi durumunda bu hecelerden birinin düşmesi olarak tanımlanan bu ses değişikliğinin Eski Anadolu Türkçesinde bazı örnekleri görülmektedir: karındaş > kardaş, tatıglıg > tatlu gibi (Şahin, 2015: 45).

ṭatıg+lug > ṭatlu ṭatludur 361a/1

Metnimizde ayrıca tur- fiilinden gelen bildirme eki durur'un -dur şekli de vardır (Özkan, 1995:102)

yoḳ durur > yoḳdur 362a/2

yarlıġanmışlar durur > yarlıġanmışlardur 361b/14

andan durur > andandur 364b/2

maḥbūblar durur > maḥbūblardur 379b/1

3.METİN

[264b]

(1) tevbesi aña dirler ki bir günāhı çün-kim işledi bir tevbe eylese kim ayruḳ ol (2) günāhı işlemeye pes tevbe vācibdür zīrā ki ʿiḳāb cāyizdür kebāyire (3) ve ṣaġāyire nitekim ḥaḳ teʿālā buyurur [6] ʿulemāʾ-ı (4) kelām ayıtdılar ʿ**alī** rivāyetlerinden kerremaʾllāhu vechehu kebāyir on ikidür biri allāha (5) şirk getürmekdür ve biri ḥaḳsuz ādem öldürmekdür ve biri mestūre ʿavratlara (6) sögmekdür ve biri zinā

[6] Kamer 54/53.

eylemekdür ve biri bir müslimān iki kāfirden ḳaçmaḳdur ve biri (7) siḥr eylemekdür ve biri öksüz mālın yimekdür ve biri atasına ve anasına ʿāṣī olmaḳ- (8) -dur ve biri mülḥid olmaḳdur ve biri ribā yimekdür ve biri uġurlıḳ eylemekdür ve biri (9) süci içmekdür bir ġarīb rivāyetde gelmişdür ki peyġāmber ʿam kebāyiri beyān (10) eylemişdür ʿ**alāüʾd-dīn türkistānī** anları bir yire cemʿ eylemişdür biri allāha şirk (11) getürmektür ve ḳan eylemekdür ve ataya anaya ʿāṣī olmaḳdur ve ribā yimekdür (12) ve yetīm mālın yimekdür ve ḫalḳa ẓulm eylemekdür ve ġaybet söylemekdür şol vech-ile (13) kim ol söyledügi kişi işitse ayıtsa baña sögmişsin veyā bühtān itmiş- (14) -sin saña ḥad itmek vācibdür dise ve ʿilm oḳumamaḳdur ve tañrınuñ mekrinden (15) emīn olmaḳdur ve ḥaḳdan ümīẕin kesmekdür ve ḥaḳdan ḳorḳmamaḳdur ve ʿahdine

[265a]

(1) vefā eylememekdür ve müʾminlere ḫāyınlıḳ eylemekdür ve amānete ḫıyānetlıḳ eylemek (2) dür ve kāfirlere dostlıḳ eylemekdür ve namāzı terk eylemekdür ve orucı terk (3) eylemekdür ve zekātı terk eylemekdür ve ṭanuḳlıġı bilüb gizlemekdür ve yalan ṭanuklıḳ virmekdür (4) ve oḳuduġın unutmaḳdur ve yalan and içmekdür ve güci yetüp kaʿbeye varmamaḳdur (5) ve ḫalḳa secde eylemekdür ve cumʿayı terk eylemekdür ve uġrulıḳ eylemekdür ve ẓālim (6) beglerüñ yalanına girçeksin dimekdür ve zinā eylemekdür ve livāṭa eylemekdür (7) ve ḥayvāna cimāʿ eylemekdür ve ʿavratına ḥayż ḥālinde cimāʿ eylemek ve çalġu diñlemek (8) ve çalmaḳdur ve saġu ṣāġmaḳdur ve ṭaʿāmı yirmekdür ve saṭranç ve nerd oynamaḳdur (9) ve dünyā sevmekdür ve ḥarām yimekdür ādemīleri ḫorlamaḳdur ve ʿālimlere ve dervīşlere (10) ḥürmet eylememekdür imdi bunlaruñ cemīʿsi kebāyirdür ehlullāh ayıtdı (11) kebāyir işleyen kişiye ḳorḳu vardur ki āḫiri küfre irişe neʿūẕubiʾllāhi min ẓālik (12) **ebū ṭālib-i mekkī ḳūtüʾl-ḳulūbda** kebāyir on yididür dördi göñüldedür biri allāha (13) şirk getürmekdür ve biri maʿṣiyyet üzerine dāyim olmaḳdur ve biri allāhdan ümīẕin (14) kesmekdür ve biri allāhuñ mekrinden emīn olmaḳdur ve dördisi daḫı dildedür (15) biri yalan ṭanuḳlık virmekdür ve mestūre ḫātūnlara sögmekdür ve biri yalan

[265b]

(1)yire and içmekdür ve biri siḥr eylemekdür ve üçi daḫı ḳarındadur biri süci (2) içmekdür ve biri yitim mālın ẓulm ile yimekdür ve biri ribā yimekdür ve ikisi fercde- (3) -dür biri

zinā eylemekdür ve biri livāṭa eylemekdür ve ikisi daḫı ellerdedür biri (4) biri nā-ḥaḳ yire ādem öldürmekdür ve biri uġurlık eylemekdür ve ikisi daḫı ayaḳda- (5) -dur biri bir kişi iki kāfirden ḳaçmaḳ ve biri atasına ve anasına ʿāṣīˉ olmakdur (6) peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıttı **cebrāʾīl** baña geldi ayıtdı ḥaḳ teʿālā aydur ʿizzetüm (7) ḥaḳḳı-çün benüm ḳatumda dünyā sevmekden ulu kebāyir günāh yoḳdur nitekim (8) peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı 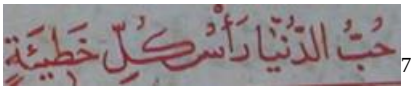 [7] ammā ṣaġāyir cāyiz (9) olmaduḳ yire baḳmak ve müslimānlaruñ ġaybetin söylemekdür ki aña şerʿile ḥad vācib (10) olmaya ve ḫalḳı masḫaralıġa almaḳdur ve ḫalḳa yaramaz ẓann eylemekdür ʿabeṣ gülmek- (11) -dür ve ḳarnı acıḳmadın nesne yimekdür ve yalan söylemekdür ve çalġu diñlemekdür (12) ve cünubla mescidde oturmaḳdur ve destūrsuz kimsenüñ evine baḳmaḳdur müslimānlar- (13) -dan kīn dutub üc gün ayru olmaḳdur ve maʿṣiyyet vaḳtinde aġlamaḳdur şikāyet (14) itmeg-ile ve fāsıḳlar ile oturmaḳdur ve mekrūh vaḳtlarda nāfile ḳılmaḳdur mescidde (15) ṣatu bāzār eylemekdür ve oġlancuḳları ve delüleri mescide ḳoymaḳdur ve mālın

[266a]

(1) żāyiʿ eylemekdür ve mescid üstinde ve yol üstinde bevl eylemekdür ve ʿavretin (2) açup göstermekdür ve örü ṭururken bevl eylemekdür ve oġlı ve ḳızı ile yidi (3) yaşından ṣoñra döşekde bile yatmaḳdur ve cünubla ḳurʾān oḳumaḳdur ve **emṣāli ẕālike** (4) **mineʿl-mekrūhāt** peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām (5) 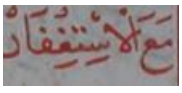 [8] ḳaçan kim kebāyiri ve ṣaġāyırı ve aḥkāmını bildüñ-ise şunun (6) üzerine ki muṭahhar ve münevver şerīʿatde vārid oldı bundan ṣoñra **elfāẓ-ı küfri** (7) bil-kim fetvālarda ṣābit olmışdur ṣaḳla tā ki ʿamelün bāṭıl olmaya be-dürüstī (8) küfr söylemek kişinüñ dīnin ve ʿamelin bāṭıl ider nitekim ḥaḳ teʿālā buyurur (9) [9] hem ʿavratı boş olur ṭalāḳsuz ve ger ʿavrat (10) söylerse erinden boş olur ammā cebr-ile girü kābin ḳıymaḳ gerekdür ve illā (11) iḫtiyārına ḳorlar-ise her ʿavrat küfr söyler boş olayın diyü pes cihānda fesāda (12) gider imdi bir kişi ayıtsa fulān kişiniñ mālı baña ḥelāldür

[7] Dünya sevgisi bütün hataların başıdır.

[8] Israrla küçük günah tövbe ede ede de büyük günah işlemek olmaz

[9] Zümer 39/65. Bilmiş ol ki yaptıkların boşa gidecek.

dise ammā ol (13) kişi ol mālı aña virmemiş olsa böyle dimek ile kāfir olur bir kişi ayıtsa (14) fulān kişinüñ ḳanı baña ḥelāldür dise kāfir olur bir ḥarām yise bir kişi (15) aña ayıtsa allāhdan ḳorḳ ol kişi ḳorḳmazın dise kāfir olur bir kişi yahūdiler

[266b]

(1) ḫayırludur naṣrānīlerden dise yāḫūẕ naṣrānīler ḫayırludur yahūdilerden dise (2) kāfir olur bir kişi fulān benden daḫı artuḳ kāfirdür dise kāfir olur bir kişi (3) kāfir ṭonın geyse ḳaṣd ile yāḫūẕ laṭīfe ile kendüyi kāfire beñzetmiş olur (4) kāfir olur bir kişi kebāyir ve ṣaġāyir ḥelāldür dise kāfir olur bir kişi ḥarām māldan (5) ṣadaḳa virse ṣevāb umsa kāfir olur bir kişi bir kişiye ayıtsa zekāt vir ol kişi (6) virmezin dise dürüst degüldür dise kāfir olur bir kişi ayıtsa eger şöyle idersem (7) kāfir olayın dise daḫı işlese kāfir olur bir kişi bir işi işlemedin şöyle yalan (8) yire allāh bilür ki işledüm dise ḥāl budur ki ol işi işlememiş olsa kāfir olur (9) bir kişi ayıtsa ben beni bilmeziñ müslimān mıyam veyā kāfir miyem dise kāfir olur bir (10) kişi ayıtsa allāh beni unutdı dise kāfir olur bir kişi yahūdiler ve naṣrānīler dīni (11) ḥaḳdur dise kāfir olur bir kişi bir müʾmine sen benüm ḳatumda kāfir ile berāber- (12) -sin dise kāfir olur bir kişi küfr söylese ve bir kişi daḫı anı işitse gülse (13) ikisi daḫı kāfir olur **ḫulāṣaʾ-i fetevāda** ayıtdı bir vāʿiẓ vaʿẓında kāfir (14) olsa ve ḫalḳ anuñ sözine iʿtiḳād eyleseler vāʿiẓ daḫı kāfir olur bir (15) kişi dili ile kāfir olsa ammā göñli imān üzerine olsa kāfir olur şerīʿatde

[267a]

(1) ve göñlindeki īmān aña fāyide virmez bir kişi def ile yāḫūẕ çalġu ile ḳurʾān (2) oḳusa kāfir olur **fetevā-yı ẓahriyyede** ayıtdı bir kişi ḳurʾānı ḫorlasa ayaġın (3) muṣḥaf üzerine ḳosa kāfir olur bir kişi ḳumār oynasa yāḫūẕ süci içse (4) yāḫūẕ zinā itmege ḳaṣd eylese bismillāh dise kāfir olur bir kişi ayıtsa (5) ḫaḳ teʿālā namāzı biş vaḳtdan ziyāde eylese ben ḳılmazdum dise kāfir olur (6) bir kişi ḳıble ḳanḳı yañadur bilse ḳaṣd ile bir ayruḳ ṭarafa ḳılsa kāfir olur (7) faṣlun her kim biri ʿālime sebebsüz ġażab itse ḳorḳu vardur ki kāfir (8) ola **fetevā-yı ẓahriyyede** ayıtdı bir kişi süci içerken bir yüce yire çıḳsa vaʿẓı (9) masḫaralıġa alsa vaʿẓ gibi nesne ayıtsa gülse ve girü ḳalan ḫalḳ daḫı gülseler (10) cemiʿsi kāfir olurlar bir kişi ʿilmden baña dünyā yigdür dise kāfir olur (11) muḥīṭde ayıtdı bir kişi bir ʿālime ʿālimcük dise yāḫūẕ bir seyyide seyyidcük dise (12) ḫorlasa kāfir olur **fetevā-yı ẓahriyyede** ayıtdı bir kişi ʿālim olsa ʿavratı aña (13) laʿnet saña dise kāfir olur bir kişi

dānişmendlerüñ başmağına başmacuḳ dise (14) ṭaʿn-ıla kāfir olur ve bir kişi ayıtsa dānişmendler ṭamaʿdār olur dise (15) kāfir olur zīrā dānişmendlerüñ ulusı muḥammed resūluʾllāhdur aña ṭamaʿdār

[267b]

(1) diyen kişi kāfir olmaya mı ve bir kişi dānişmendleri göricek dāne birinc yiyiciler (2) dise kāfir olur ve dānişmendler ḳuzġunlardur dise īmānına ḳorḳu vardur (3) el-ḥāṣıl ʿilmi ve ḳurʾānı ve ehl-i ḳurʾānı yiyni görse masḫaralıġa alsa kāfir olur **cevāhir-i** (4) **fıḳhda** ayıtdı bir kişi bir kişiye ayıtsa bir zamān imān nedür ol birisi bilmezin dise kāfir (5) olur bir kāfir bir müslimāna ayıtsa müslimānlıḳ nedür ṣıfatın baña bildür müslimān olayın (6) ol müslimān ayıtsa bir zamān ḳatlan yāḫūẕ ben bilmezin bir ʿālime var saña (7) islām ʿarż eylesün dise kāfir olur ammā bir kişi bir kişinüñ küfrine rāżī̄ (8) olsa kāfir olmaz nitekim mūsā peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām belʿāmuñ küfrine rāżī̄ (9) oldı ḥattā allāhdan diledi kim anuñ īmānın ala pes rıżā biʿl küfr küfr olduġı (10) kendü küfrine imiş **muḥīṭ-i fetevāda** ayıtdı bir müslimān bir müslimāna yā kāfir dise (11) ol kişi nesne dimese sākit olsa kāfir olur **fetevā-yı ḳāḍī̄** de ayıtdı bir kişi (12) ayıtsa ḥaḳ teʿālā bu ḫalḳı yaratdı andan ṣoñra ḳatından sürdi dise kāfir (13) bir kişi bir kişiye ben şeyṭāna laʿnet iderin sen daḫı laʿnet eyle dise ol birisi (14) ayıtsa ben kimseye laʿnet itmezin dise şeyṭāna laʿnet eylemese kāfir olur anıñ-çün (15) ki ḥaḳ teʿālā şeyṭāna laʿnet itdi bu itmez tañrıya muḫālefet ider kāfir olur bir kişi

[268a]

(1) kāfir ile müslimān benüm ḳatumda berāberdür dise kāfir olur bir kişi bir kişiye lā ilāhe il- (2) –laʾllāh dise ol birisi dimezün dise kāfir olur bir kişi bir kişiye ḥarām yime (3) dise ol birisi ayıtsa şimdi ḥarām yimez bir kişi getür yāḫūẕ ḥelāl yir bir kişi getür (4) dise kāfir olur bir kişinin ḥelāli ve ḥarāmı bilmezin dise kāfir olur bir kişi bir kişiye (5) gel şerīʿate gidelüm dise ol birisi ayıtsa varmazın ḥattā ḳaḍıdan ādem getür dise (6) kāfir olur anıñ-çün ki şerīʿate önegülik ider eger ol kişi ayıtsa gel ḳāḍıya gidelüm (7) dise ol birisi ayıtsa gitmezin kāfir olmaz zirā ki kāḍıya ḳıġırdı şerīʿate ḳıġır- (8) -madı bir kişi mescid ve meyḫāne küfür ve īmān berāberdür dise kāfir olur bir kişi (9) işbu zamān küfür zamānı oldu islām ve dīn götürildi dise kāfir olur bir kişi (10) bir kişiye dünyāyı terk eyle āḫirete iriş dise ol birisi ayıtsa naḳdi viresiye (11) virmezin dise kāfir olur bir kişi ḥaḳīḳat ʿilmi

yigdür şerīʿat ʿilmden zīrā ki (12) şerīʿat ʿilminde maʿrifet ve tevḥīd yoḳdur dise kāfir olur ḥāṣılı bir kişi kelām bir kişi cenābetden (13) ġusul_eylemege ve ābdest almaġa ve namāza ve oruca ve zekāta ve ḥacca ve cumʿaya ve cemāʿata ve eẕāna (14) ve iḳāmete ve ġazāya ve cenāze namāzına ve bayrām namāzına ve **emr-i biʿl-maʿrūf ve nehy ʿaniʾl-** (15) **münkere** ve **ṣıla-i raḥme** ve ataya ve anaya ḳullıḳ itmege inkār eylese ve deccāl çıḳmaġa

[268b]

(1) ve **dābbetüʾl arż** çıḳmaġa ve yeʾcūc ve meʾcūce ve nüzūl-i ʿ **īsāya** ve şems maġribden (2) ṭoġmasına ḳıyāmite yaḳīn inkār eylese kāfir olur neʿūẕubiʾllāhi **şeyḫuʿl-islām** (3) **bedrüʾr-reşīd raḥmetuʾllāhi ʿaleyhi** ayıtdı ḳaçan kim kişiñün göñli maḥcūb olsa (4) fesāda meşġūl olur ve dil daḫı göñle tābiʿ olur ve girü ḳalan aʿżāları daḫı (5) fesāda meşġūl olur eyle olsa şeyṭān kişinüñ īmānına ḳaṣd eyler pes diline (6) küfr kelime cārī ider tā kim ʿazīz ʿömrünüñ ḥāṣılı ʿamelin bāṭıl ider imdi (7) bilmek gerekdür ki işbu söz ki ben ẕikr itdüm muʿteber fetvālarda geldi müftī- (8) -ler anı beyān eylediler ḥüccetler getürmek ile ve ben miskīn **aḥmed-i bīcān** ol lafẓları (9) bir yire cemʿ eyledüm tā kim müslimānlar ol lafẓları bileler daḫı anlardan saḳınalar inşāʾ (10) allāhu teʿālā 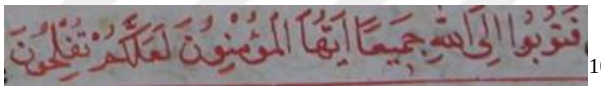 [10] bilmek gerekdür (11) ḳavluhū ḥaḳ teʿālā 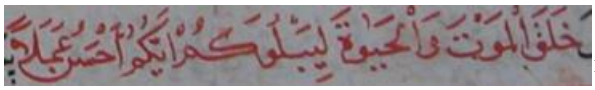 [11] peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām (12) ayıtdı yaʿnī kimün kim ʿaḳlı gökçek ola ḥaḳ teʿālā ḥırām itdügünden yıġlınur ve (13) ṭāʿat işlemege saʿy ider ḥaḳ teʿālā ayıtdı yaʿnī ölümi yaratdı (14) ve daḫı dirligi yaratdı dimek olur ki ölümi yaratdı bir ḳoç ṣūretinde gövdesi aḳ (15) aġzı ve gözi ve dört ayaḳları ḳara her kimüñ ḳatından geçse rāyiḥası ṭoḳınsa

[269a]

(1) derḥāl ölür ve ḥayātı yaratdı bir sekil ḳışraḳ ṣūretinde her kime ki rāyiḥası (2) ṭoḳınsa diri olur **tefsīr-i kevāşī** de ayıtdı ölümden murād cehildür ve ḥayātdan (3) murād ʿilmdür

[10] Nur 24/31. Ey müminler! Hepiniz Allah'a tövbe edin, umulur ki kurtuluşa erersiniz.
[11] Mülk 67/2. Hanginizin davranışça daha iyi olduğunu deneyerek göstermek için ölümü ve hayatı yaratan O'dur.

baʿżılar ayıtdı ölümden murād firāḳdur ve ḥayātdan murād viṣāldür (4) baʿżılar ayıtdı ölümden murād dünyādur ve ḥayātdan murād āḫiretdür **tefsīr-i ḳāşānīde** (5) ayıtdı ölümden murād ḥaḳdan ġayrın sevmekdür ve ḥayātdan murād göñli ḥaḳḳı sevmek- (6) -dür baʿżılar ayıtdı ölümden murād küfrdür ve ḥayātdan murād īmāndur eger suʾāl iderler- (7) -se ki ölümi ḥayātdan muḳaddem dutdı niçün cevāb budur ki ölüm ḥayātdan muḳaddemdür nitekim (8) ḥaḳ teʿālā buyurur [12] yaʿnī siz ölü yidüñüz ben diri ḳıldum dimek- (9) -dür faṣlun fīʿl cumʿa ḳālallāhu teʿālā [13] (10) 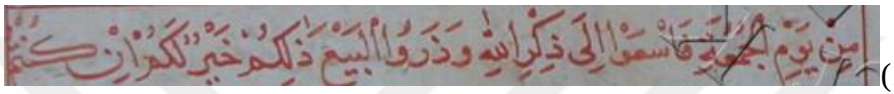(11) **cābir-i raḍiyaʾllāhuʿanh** peyġāmberden naḳl ider peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı (12) iy ādem oġlanları tevbe eyleñ ölmezden öñdin ve ḥaḳ teʿālā sizüñ üzerüñüze cumʿayı (13) farż eyledi tā ḳıyāmete degin her-kim cumʿayı terk eylese benüm ḥayātumda ve benden (14) ṣoñra ḥaḳ teʾālā anuñ ʿömrine ve mālına berekāt virmez ḥattā tevbe eylemeyince didi (15) [14] peyġāmber ʿaleyhisʾselām ayıtdı sizüñ üzerüñüze olsun cumʿaya ve cemāʿate

[269b]

(1) ḥāżır olmaḳ be-dürüstī bunlar seyyiʾātı giderür ve berekāt getürür ve ṭamudan necāt (2) virür ve derecāta irişdürür ve cumʿanuñ sünnetlerindendür ġusl itmek ve laṭīf ḳoḳular (3) dürtünmek **selmān-ı fārisī raḍiyaʾllāhuʿanh** peyġāmberden naḳl ider peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām (4) ayıtdı her kim cumʿa gün ġusl eylese ve laṭīf ḳoḳular dürtünse andan ṣoñra yayan (5) mescide varsa ve imāma yaḳın otursa ve ḫuṭbeyi diñlese ḥaḳ teʿālā her adımına bir (6) yıl oruç dutub ve gice ʿibādet eylemişce ṣevāb vire ve bir naḳilde yigirmi yıl ʿibādet (7) eylemişce müzdi vardur peyġāmber ʿam ayıtdı cumʿa gün **seyyidüʾl-eyyāmdur** ve **ḥaccüʾl-mesākīn**- (8) -dür ve saʿd gündür ve **yevm-i vuşlat**dur ve ḥaḳ

[12]Bakara 2/28. Sonra sizi öldürecek, sonra diriltecek.
[13] Cuma 62/9. Ey iman edenler! Cuma günü manaz için çağrı yapıldığında Allah'ı anmaya koşun ve alışverişi bırakın. Eğer bilirseniz, bu sizin için çok hayırlıdır.
[14] Nasr 110/3. Şüphesiz O, tövbeleri çok kabul edendir.

teʿālā ādemi ve **ḥavvā**yı cumʿa gün yaratdı (9) ve **yevm-i nikāḥ**dur **ādem** ile **ḥavvā** cumʿa gün nikāḥ oldı ve **süleymān** ile **belḳıs** cumʿa (10) gün nikāḥ oldı ve **mūsā** ile **ṣafūre** ve **muḥammed-i muṣṭafā** ile **ḥadīce** cumʿa gün (11) nikāḥ oldı ve **ādem** peyġāmber dünyāya cumʿa gün geldi ve uçmaġa cumʿa gün girdi (12) ve gine cumʿa gün uçmaḳdan çıḳdı ve ḳıyāmet güni cumʿa gündür ve ḥaḳ teʿālā (13) ḥażretini cumʿa gün görürler ve cumʿa gün altı yüz biñ kişi ṭamudan (14) āẕād olur ve her kim cumʿa gün ölse şehīdler müzdin bulur ve ḳabirde (15) emīn olur peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı ḳaçan cumʿa gün olsa ferişteler gelür-

[270a]

(1) -ler cāmiʿ ḳapusında otururlar ellerinde gümişden ṣuḥuflar dutarlar ve altundan (2) ḳalemleri vardur evvel geleni ve āḫir geleni yazarlar ve ʿulemā didiler kim ḫaṭīb (3) ḫuṭbe oḳurken dünyā sözi ḥarāmdur peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı her kim (4) cumʿa namāzın ḳılsa aña yüz şehīd müzdi vardur **maʿāẕ bin cebel raḍiyaʾllāhu-** (5) -ʿ**anh** peyġāmberden naḳil ider peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām bir gün ṣaḥābelerine ayıtdı ḥaḳ (6) teʿālā **taḥt el-ʿarş** bir şehr yaratdı yeşil zebercedden bir ḳızıl yāḳūt direk (7) üzerine ol şehrüñ yidi yüz şerefesi vardur ḳaçan ḳıyāmet güni olsa **cebrāʾīl** (8) ol şerefelerüñ birisinüñ üzerine çıḳa nidā eyleye ve ayıda iy **muḥammed** ümmeti ḥaḳ teʿālā (9) size selām eyler ve size uçmaġı ve rıḍvānı muştılar ayıtdılar yā resūluʾllāh bu (10) mertebe kimlerüñdür peyġāmber ayıtdı şol kişilerüñdür ki selām vire ve ṭaʿām (11) yidüre vire ve gökçek söz söyleye ve ḫalḳ uyurken ol namāz ḳıla ve dört (12) yüz şehīdüñ namāzın ḳıla ve benüm cemīʿ ümmetümi ḳonuḳlaya ve cumʿa gicesi yāḫūẕ cumʿa (13) gün tevrāti ve zebūrı ve incīli ve ḳurʾānı oḳuya **maʿāẕ bin cebel** ṭuru geldi (14) ayıtdı yā resūluʾllāh bunlara kim ṭāḳat getürübilür peyġāmber ʿam ayıtdı her kim cumʿa (15) gün yidi kişiye selām virse cemīʿ ḫalḳa selām virmişce müzdi vardur

[270b]

(1) ve her kim cumʿa gün üç kişi ḳonuḳlasa cemīʿ ḫalḳa ṭaʿām yidürmişce müzd var- (2) -dur ve cumʿa gün bir müslimāna nicesin dise ḫāṭırın ṣorsa cemīʿ ḫalḳa gökçek (3) söylemişce müzdi vardur ve her kim cumʿa gicesi yatsu namāzın cemāʿat ile ḳıla ḫalḳ (4) uyurken ol namāz ḳılmışca müzdi vardur ve her kim cumʿa gün **allāhümmaġfirli** (5) **veliʾl-müʾminīne veʾl-müʾmināt** dise dört yüz şehīd namāzın ḳılmışca müzdi vardur (6)

ve her kim cumʿa gün oġlancuḳlaruna nesnecük virse benüm cemīʿ ümmetümi ḳonuḳlamışca (7) müzdi vardur ve her kim cumʿa gün fātiḥa ve **ḳul eʿūẕü bi rabbiʾn-nāsı ve ḳul** (8) **eʿūẕü bi rabbiʾl-felaḳı** ve **ḳul hüvallāhu eḥad** oḳusa tevrātı ve zebūrı ve incīli ve ḳurʾānı (9) yüz yigirmi dört biñ kez oḳımışca müzdi vardur didi ṣadaḳa resūluʾllāh (10) **ṣaʿlebī tefsīri**nde ayıtdı peyġāmber ʿaleyhisʾs-selām ayıtdı her kim cumʿa gün namāz (11) dan fāriġ olsa ve baña yüz kez ṣalavāt virse yüz yıl ʿibādet eylemişce müzdi (12) vardur peyġāmber ʿam ayıtdı miʿrāc gicesi ʿarşuñ ayaġında yidi şehr gördüm her (13) birinüñ büyüklügi yidi bu dünyāca ululuġı var-ıdı her birinüñ içi ferişteler ile (14) ṭopṭolu idi tesbīḥ taḳdīs iderler idi ve tesbīḥinde aydurlar idi ilāhī yarlıġa (15) şol kişiyi ki cemāʿate ḥāżır oldı ve cumʿa gün ġusul eyledi peyġāmber ʿam ayıtdı her kim

[271a]

(1) cumʿa gicesi iki rekʿat namāz ḳılsa evvelki rekʿatde bir **fātiḥa** vü **ḳul yā eyyühel kāfirūn** (2) oḳusa ve ikinci rekʿatde bir **fātiḥa** ve **iżācāʾe naṣruʾllāhı** oḳusa ḥaḳ teʿālā ol kişiye (3) biş nesne vire evvel budur ki cemīʿ kitāblar gökden indi anları oḳumışca müzd (4) vire ikinci budur ki seksen yılı ʿibādet eylemişce müzd vire üçünci budur ki (5) cemīʿ gövdesindeki ḳılları sağışınca ḥaḳ teʿālā uçmaḳda şehristānlar vire dördinci budur (6) ki ḳaçan ölse şehīd öle bişinci budur ki ḥaḳ teʿālā cemīʿ günāhlarını yarlıġaya ve uçmaġa (7) gire bi-ġayrı ḥisābin ve naḳildür ki penççşenbih gün gökden yire yitmiş biñ firişte iner (8) ve cumʿa gün yidi yüz biñ ferişte iner cemīʿsi imān ehline beşāret iderler (9) ġufrān ile ve iḥsān ile ve naḳildür ki peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı her kim cumʿa gün (10) öyle ile ikindü arasında iki rekʿat namāz ḳılsa evvel rekʿatda bir **fātiḥa** ve bir **āyeteʾl kürsī** (11) ve yigirmi biş kez **ḳul eʿūẕü birabbiʾl felaḳ** oḳusa ve ikinci rekʿatde bi **fātiḥa** ve bir **ḳulhuva-** (12) **-llāhu aḥad** ve yigirmi biş kez **ḳul eʿūẕü birabbiʾn-nas** oḳusa namāzdan fāriġ olıcaḳ elli kez (13) **lā ḥavle ve lā ḳuvvete illā billāhiʾl-ʿaliyyiʾl-ʿaẓīm** dise ḥaḳ teʿālā ḥażretini düşinde göre (14) peyġāmber ʿaleyhis-selām ayıtdı her kim cumʿa gicesi iki rekʿat ḳılsa her (15) birinde bir **fātiḥa** ve bir **āyeteʾl-kürsī** ve on biş kez **ḳul huvallāhu eḥad** oḳusa ve namāzdan

[271b]

(1) fāriġ olıcaḳ biñ kez ṣalavāt getürse be-dürüstī ol gice beni düşinde göre eger bir (2) kişi cumʿayı ve namāzı terk eylese ḥaḳ teʿālā ol kişiye on biş dürlü belā eyleye altısı (3)

dünyāda ola ve üçi ölüm vaḳtinde ola ve üçi ḳabrinde ola ve üçi ḳıyāmet güninde (4) ammā ol kim altısı dünyāda ola biri budur ki ḥaḳ teʿālā ol kişinüñ rızḳınuñ (5) berekātın götüre ikinci ʿömrinüñ berekātın götüre üçünci yüzinden ṣāliḥler nişānın götüre (6) dördünci islāmdan naṣībin götüre bişinci ne deñlü ʿamel iderse ṣevābı olmaya altıncı (7) duʿāsı göge çıḳmaya yüzine uralar ammā ol kim ölüm vaḳtinde ola ücdür biri budur (8) ki ḫalḳ içinde ḫorlıḳ ile öle ikinci envāʿ-ı ṭaʿāmlar getürseler hiç birinden (9) yimeye açlıḳ ile öle üçünci ṣusuzlıḳ ile öle ammā evvel-kim ḳabrindedür ücdür (10) biri budur ki ḳabri ḳarañulıḳ olub nūrı olmaya ikinci ḳabri ṭar ola süñüklerin (11) birbirine geçüre üçünci üçünci bir firişte ḳıyāmete degin ol ḳabirde aña ʿaẕāb (12) eyleye ammā ol ḳıyāmetde ola ücdür biri bir firişte aña müvekkel ola yüzi (13) üzerine süriyüb cehenneme getüre bıraġa ikinci budur ki ḥisābı uzun ola (14) üçünci ḥaḳ teʿālā aña raḥmet naẓarın eylemeye peyġāmber ʿam ayıtdı her kim 151) ṣabāḥ namāzın cemāʿat-ile ḳılsa biñ ādem peyġāmber ile ḥac itmişce müzdi var-

[272a]

(1) -dur ve her kim öyle namāzın cemāʿat-ile ḳılsa añı biñ kez **ibrāhīm** peyġāmber ile (2) ḥacc itmişce müzdi vardur ve her kim ikindü namāzın cemāʿat-ile ḳılsa üc biñ (3) kez **yūnus** peyġāmber ile ḥac itmiş gibidür ve her kim aḫşām namāzın cemāʿat-ile ḳılsa (4) dört biñ kez **mūsā** peyġāmber ile ḥac itmiş gibidür ve her kim yatsu namāzın (5) cemāʿat-ile ḳılsa biş biñ kez ʿ**īsā** peyġāmber ile ḥac itmişce müzdi vardur (6) ṣadaḳa resūluʾllāh peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı bir sāʿat vardur cumʿa gün ikindü- (7) -den ṣoñra tā gün ṭolunca ol sāʿatde ḥācetler ḳabūl olur peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām (8) ayıtdı her kim ʿöẕürsüz cumʿayı terk eylese münāfıḳdur faṣlun gice namāza ṭurmak (9) ʿibādetlerüñ efḍalindendür peyġāmber ʿam ayıtdı farż namāzlardan ṣoñra efḍali namāz gice (10) durub ʿibādet eylemekdür her kim gice dün namāzın ḳılsa gündüzin yüzi münevver (11) ola peyġāmber ʿam ayıtdı her kim ṣabāḥ namāzın terk eylese ḳaṣd ile īmān andan bīzār (12) ve her kim öyle namāzın terk eylese ḳurʾān andan bīzār ve her kim ikindü namāzın terk (13) eylese peyġāmber ve mürseller andan bīzār ve her kim aḫşām namāzın tek eylese ferişteler (14) andan bīzār ve her kim yatsu namāzın terk eylese raḥmān andan bīzār ve aydur sen benden bīzār (15) sın ve ben daḫı senden bīzārın dir imdi eyle gerekdür ki ḳaçan ābdest alsa ṭaşına ṣu ile

[272b]

(1) arıda içini tevbe-ile arıda ve mescide varıcak kaʿbeyi iki ḳaşınuñ arasında bile ve uçmaġı (2) ṣaġ yanında bile ve ṭamuyı ṣol yanında bile ve cān alıcıyı eñsesinde bile ve ḥaḳ teʿālā (3) ḥażretini **bilā-teşbīh** ḳarşusında bile ʿaẕamet ile tekbīr baġlaya ve ḥavfile örü ṭura ve (4) heybet ile ḳurʾān oḳuya ve tażarrūʿ ile rükūʿ eyleye ve zārılıḳ ile taḥiyyāt oḳuya ve şükr (5) ile selām vire ve recā ile münācāt eyleye ümīẕdür ki ḥaḳ teʿālā kereminden ḳabūl eyleyüb 6) **bilā-ḥisāb veʾl-ʿaẕāb** uçmaġa ḳoya ilāhī **muḥammed-i muṣṭafā** ḥaḳḳı-çün bizi daḫı anlardan eyle (7) **faṣlun fiʾl-mesācid** ḳālallāhu teʿālā

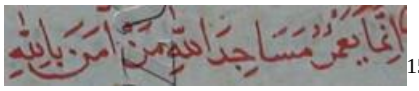[15] (8) **enes** peyġāmberden naḳil ider peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı mescidi (9) ʿimāret idenler ehlullāhdur ḥaḳ teʿālā ayıtdı benüm yiryüzinde evlerüm mescidlerdür (10) ve anı ʿimāret idiciler anı ziyāret edenlerdür **ibn-i ʿabbās** peyġāmberden rivāyet ider peyġāmber (11) ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı her kim mescid yapsa ḥelāl māldan ḥaḳ teʿālā ol kişiye (12) uçmaḳda biñ şehr vire altundan ve gümişden ve incüden ve yāḳūtdan ve her şehrüñ (13) içinde ḳırḳ biñ ḳaṣr ola ve her ḳaṣruñ içinde ḳırḳ avlu ola ve her avlunuñ içinde ḳırḳ (14) biñ ev ola ve her evüñ içinde ḳırḳ biñ taḫt ola ve her taḫtun üzerinde bir ʿavrat (15) otura **ḥūruʾlʿīn** den ve her evüñ içinde ḳırḳ biñ çanaḳ ola ve her çanaġun içinde ḳırḳ

[273a]

(1) biñ dürlü ṭaʿām ola ve ḥaḳ teʿālā ol kişiye ṣol ḳadar ḳuvvet vire ki ol ʿavratlara (2) ve ol ṭaʿāmlara ve şarāblara irişe ve her kim yidi gün mescide çerāġ yaḳsa ḥaḳ teʿālā (3) ṭamunun yidi ḳapusın aña ḥarām eyleye ve ḳabrini nūr ile münevver eyleye ve ḳıyāmet güninde (4) ol nūr ile yüriye peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām buyurur ki her kim mescid-ile bilişse allāh teʿālā (5) daḫı ana bilişlik vire **faṣlun fiʾz-zekāt** ḳallāhu teʿālā

[16] (6)

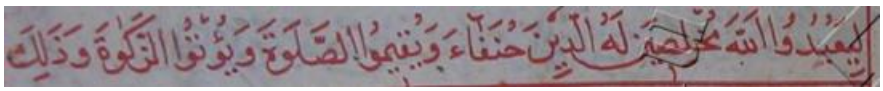 (7)

peyġāmber ʿam ayıtdı islāmuñuzuñ tamām olmaḳlıġı oldur ki mālunuzuñ (8) zekātın virseniz peyġāmber ʿam ayıtdı her kim altun ve gümiş cemʿ eylese ve anuñ zekātın (9)

[15] Tevbe 9/18 Allah'ın mescitlerini ancak Allah'a ve ahiret gününe inananlar imar edebilir.
[16] Beyyinde 98/5 Halbuki onlara, Allah'a kulluk etmeleri, Hanifler olarak O'na yürekten inanıp boyun eğmeleri, namaz kılmaları ve zekat vermeleri emredilmiştir. Doğru din de işte budur.

çıḳarmasa yarın ḳıyāmet güninde ol altunı ve gümüşi taḫta taḫta eylerler anuñ (10) gövdesine yapuşduralar anuñ ile ʿaẕāb iderler ve naḳildür kim peyġāmber ʿam ayıtdı (11) ḥaḳ teʿālā bāy kişinüñ imānın ḳabūl eylemez meger ki zekāt virmek ile ḳabūl eyleye (12) zīrā ki zekāt virmek günāhları menʿ eyler giderür didi ve naḳildür kim peyġāmber ʿam (13) ayıtdı altı dürlü ṭāʾife ṭamuya lāyıḳdur biri şol ehl-i manṣıbdur ki rüşvet ḫor (14) ola ve biri şol ehl-i dünyādur ki ʿulemāya ve fuḳarāya ḫor naẕar eyleye ve biri şol (15) begdür ẓālim ola ve biri şol ʿālimdür ki ḥasūd ola ve biri şol dervīşdür ki

[273b]

(1) kendü ḥālinden ḫalḳa şikāyet eyleye ve biri şol bāzirgāndur ki zekāt virmeye (2) ve naḳildür ki peyġāmber ʿam ayıtdı ḫaber vireyin mi size ḫalḳuñ ġāyet şerlüsinden ayıtdılar (3) belī yā resūluʾllāh peyġāmber ayıtdı ḫalḳuñ şerlüsi oldur ki allāh içün andan nesne (4) isteyeler ol virmeye ḳālallāhu teʿālā 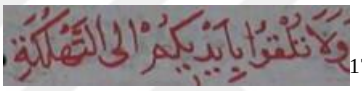 [17] **muḳātil** ayıtdı (5) ellerüñüz ile māllaruñuzı dutmañ yaʿnī ṣadaḳa virün yoḫsa helāk olur- (6) -sız dimekdür ammā zekāt farżdur şol kişiye ki bāliġ olmış ola ve āẕād ola ve uṣlu (7) ola aña iki yüz dirhemden biş dirhem virmek gerekdür eger bu iki yüz dirhem (8) gümiş kim var gereklü ḥācetlerinden artarsa bundan eksük olsa farż olmaz (9) ve eger yüz dirhem üzerine erişse ḳırḳ dirhem artduḳça bir dirhem virmek gerekdür (10) ve altun yigirmi miṣḳāle yitmeyince zekāt farż olmaz ve yigirmi miṣḳālde buçuk miṣḳāl altun (11) zekāt vire ve eger bir ḳumāş ki ṣatmaġ içün aña daḫı virmek gerekdür ammā zekāt (12) ol vaḳt farż olur ki bir yıl üzerinden geçmiş ola ve binilür ṭavarlardan zekāt (13) virmeye ve develer ve ṣıġır ḳoyun zekātları maʿlūmdur virmek gerek eger bir kişi (14) namāz ḳılsa zekāt virmese namāzı ḳabūl olmaz ve ger zekāt virse namāz ḳılmasa (15) zekātı ḳabūl olmaz

faṣlun fiʾṣ-ṣavm ḳallāhu teʿālā 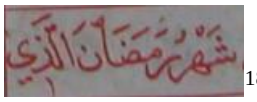 [18]

[274a]

[17] Bakara 2/195. Kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayın.
[18] Bakara 2/185. O (sayılı günler), Kurʾanı'ın indirildiği ramazan ayıdır.

(1) 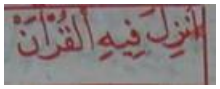 **ṣāḥib-keşşāf** ayıtdı ramażān yanmış ṭaşa dirler pes aya (2) ramażān dinildi niçün anuñ-çün-ki ol vaḳt ıssıya gelmişdi ḳatı ıssıda oruc dutar- (3) -lardı ve ol günlerde ṭaşlar yanardı ıssıdan **enes** peyġāmberden naḳil ider peyġāmber ʿam (4) ayıtdı bilürmisiniz ki bu ramażāna niçün ramażān dinildi ayıtdılar allāh bilür ve resūl- (5) -ullāh bilür peyġāmber ayıtdı anıñ-içün ramażān didiler ki ol ayda ḫaḳ teʿālā kişinüñ (6) günāhın yaḳar ehl-i tefsīr aydurlar ramażānı ḫaḳ teʿālā cemiʿ ümmete farż eyledi (7) ammā hiç biri ṭutmadı bu ümmete naṣīb itdi kim ḫayırlu ümmetdür **abūẕer** peyġāmber- (8) -den naḳil ider peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı **ibrāhīm**üñ ṣuḥfı ramażānuñ üçünci (9) gicesinde nāzil oldı baʿżılar ayıtdı evvelki gicede nāzil oldı ve tevrāt (10) **mūsā** peyġāmbere ramażānuñ altıncı gicesinde nāzil oldı ve incīl ʿ**īsā** (11) peyġāmbere ramażānuñ on üçünci gicesinde nāzil oldı ve zebūr **dāvūd**a (12) ramażānuñ on sekizinci gicesinde nāzil oldı ve ḳurʾān **muḥammed-i muṣṭafā**ya (13) ʿaleyhiʾs-selām ramażānuñ yigirmi dördünci gicesinde nāzil oldı ve baʿżılar ayıtdı (14) ḳadr daḫı ramażānuñ yigirmi dördünci gicesinde indi **ebū hureyre** peyġāmberden (15) naḳil ider peyġāmber ʿam ayıtdı ḳaçan kim ramażānuñ evvelki gicesi ölse ferişteler şeyṭānı

[274b]

(1) ve cinnīleri baġlarlar ṭamu ḳapusunı yaparlar ve uçmaḳ ḳapusını açarlar ve bir ferişte (2) çaġırur aydur ḫayr işleyen gelsün şerr işleyen gitsün ḫaḳ teʿālānuñ oddan (3) āẕādlu bu ayda ḳulları vardur ve ramażān çıḳınca her gice eyle dir **ibn-i mesʿūd** (4) raḍiyaʾllāhuʿanhu peyġāmberden rivāyet ider peyġāmber ʿam ayıtdı eger ḳullar bileler idi (5) ki ramażānda ne kemāl vardur ḫaḳ teʿālādan dileyelerdi ki her gün ramażān olaydı (6) ayıtdılar yā resūluʾllāh ramażānda ne kemāl vardur peyġāmber ʿam ayıtdı ramażān (7) kendüyi bir yıldan bir yıla varınca zeynler ḳaçan kim ramażānuñ evvel (8) gicesi olsa ʿarşuñ altından bir yil gelür cemīʿ-i uçmaġuñ yapraġın depredür (9) **ḥūruʾlʿīn** aña naẓar iderler ve ayudurlar yā rabbi bizi işbu ayda ḳullaruña zevc (10) ḳıl ve hiç bir kişi yoḳdur ki ramażānı duta ḫaḳ aña bir ḥūrī virmeye ki āḫiretde (11) anuñ-ile müşerref ola ve her ḥūrīnüñ üzerinde yitmiş ḥulle ola her birisi bir dürlü (12) renk ola ve her ḥūrīnüñ yitmiş taḫtı ola ḳızıl yāḳūtdan ve her taḫtuñ üzerinde (13) yitmiş döşek ola bāṭını istebraḳdan ve ẓāhiri nūrdan ola ve naḳildür ki ḳaçan (14) ḳıyāmet güni olsa şehr-i ramażān bir güzel

ṣūretde gele allāha secde eyleye ḥaḳ teʿālā (15) ayıda ḥācetüñ dile her kimde ki ḥaḳḳuñ var-ısa al ramażān ayıda vaḳār tācı dilerin

[275a]

(1) ḥaḳ teʿālā aña biñ tāc vire andan ṣoñra ramażān yitmiş biñ (2) kebāyir ehlinden ḳavmine şefāʿat eyleye andan ṣoñra her kişiye biñ ḥūrī vireler andan (3) ṣoñra ḥaḳ teʿālā ayıda ne dilersin ramażān ayıda beni peyġāmberüñ ḳonşuluġına indürgil (4) ḥaḳ teʿālā ramażānı **firdevs-i aʿlā**ya indüre andan ṣoñra ḥaḳ teʿālā gine ayıda dile (5) benden ne dilersin ramażān ayıda yā rabbi ḥācetümi virdüñ yā ḳanı oruc dutanlaruñ (6) ṣevābı ve kerāmeti ḥaḳ teʿālā ramażānı dutana yüz biñ pāre şehir vire ḳızıl (7) yāḳūtdan ve yeşil zebercedden ve her şehirde biñ biñ ḳaṣr ola oruc dutmaġa ṣabr (8) itdüklerinden ötrü nitekim ḥaḳ teʿālā buyurur 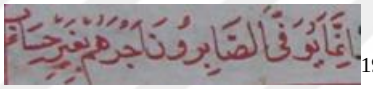[19] (9) ve ramażānuñ edeblerindendür yalan söylememek ve mesāvī eylememek ve ḫalḳı ḫorlamamaḳ (10) ve yalan yire and içmemek ve ḥarām yememek ve ḥarāma naẓar eylememek **ebū hureyre** ayıtdı (11) ḳaçan kim ramażānuñ evvel gicesi ölse ḥaḳ teʿālā ḳullarına naẓar ider ḳaçan (12) ḥaḳ teʿālā ḳullarına naẓar eylese ebeden ʿaẕāb eylemez ve ramażānuñ her güni içün (13) ḥaḳ teʿālā nice biñ biñ ḳul āẕād eyler ṭamudan ḳaçan ramażānuñ yigirmi ṭokuzuncı (14) gicesi olsa ramażānuñ cemīʿ-i günlerinde ne deñlü ḳul āẕād oldısa cemīʿsince (15) ḳul āẕād eyler ṭamudan ḳaçan bayrām gicesi ölse firişteler ḥaḳ teʿālā ḥażretine

[275b]

(1) varurlar ḥaḳ teʿālā bunlara aydur yarın anlaruñ bayrāmıdur anlaruñ ṣevābı ne (2) ḳadardur firişteler aydurlar yā rabbi anlaruñ müzdi anlara vefā olundı ḥaḳ teʿālā (3) aydur siz ṭanuḳ oluñ ki ben anları yarlıġadum illā dört kişi degül biri dāyim süci (4) içenler ve tevbe eylemeyenler ve biri atasına ʿāṣī olanları ve biri ḫışmlarından (5) kesilenleri ve biri kīn dutanları ḳaçan fiṭre gicesi olsa ḥaḳ teʿālā firişteler (6) viribiye her şehrlere firişteler yire ineler ve ayıdalar iy muḥammed ümmeti rabb-i kerīmüñ (7) ḳonuḳluġına çıḳuñ size ʿaṭālar vire ve günāhlaruñuzı ʿafv eyleye ḳaçan müʾminler (8) muṣallāya varsalar ḥaḳ teʿālā firiştelere ayıda siz ṭanuḳ oluñ ki ben anları (9) yarlıġadum ḳālallāhu teʿālā

[19] Zümer 39/10. Sabredenlere mükafatları hesapsız verilecektir.

[20](10) peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı ḥaḳ teʿālā benüm ümmetüme otuz (11) gün oruc dutmaġı farż eyledi ve girü ḳalan ümmete artuḳ yāḫūẕ eksük farż eyledi (12) anıñ-çün otuz oldu ki ḳaçan **ādem** peyġāmber ʿam uçmaḳda buġday yidi otuz gün (13) ol buġday ḳarnında ḳaldı pes ḥaḳ teʿālā bańa ve ümmetüme gündüz orucu farż eyledi (14) ve gice yiñ didi ve ḥaḳ teʿālānuñ faẕlından idi gice yiñ didigi ve naḳildür (15) ki peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı ḥaḳ teʿālā buyurur ki [21] yaʿnī

[276a]

(1) oruc benüm içündür anuñ ʿivażın ben virürin bunda ʿulemā suʾāl iderler ki (2) vech-i taḫṣīṣ nedür bunda kim eyle buyurdu aña cevāb budur kim orucda riyā ṣıġmaz (3) girü ḳalan ʿamelüñ ḫilāfınca kim anlarda riyā ṣıġar pes oruc ṭutmaḳ ṣamedāniyyet (4) sırrından olmaġın ʿivażın ancaḳ allāh teʿālā ider ki muḳarreb firişteler daḫı bilmez- (5) -ler ki aña nice ʿivaż olur belī muḥaḳḳiḳler her biri ẕevḳi miḳdār añladılar vaʾllāhu aʿlem (6) ve naḳildür ki peyġāmber ʿam ayıtdı oruc ve ḳurʾān yarın ḳıyāmet güninde ḳullara (7) şefāʿat eyleyeler oruc ayıda yā rabbi ben ol ḳulı ṭaʿāmdan ve arzūlardan gündüz (8) menʿ eyledüm ve bańa destūr vir ol kişiye şefāʿat eyleyeyin ve ḳurʾān ayıda yā rabbi (9) ben anı gice uyumaḳdan menʿ eylerdüm ḳurʾān oḳurdı bańa destūr virgil (10) ol kişiye şefāʿat eyleyeyin ḥaḳ teʿālā anlara destūr vire şefāʿat eyleyeler (11) ve naḳildür ki peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı **nūḥ** peyġāmber her gün (12) oruç ṭutar-ıdı ancaḳ bayrām gün yirdi ve dāvūd peyġāmber ʿam bir gün dutar- (13) -dı ve bir gün yir-idi ve **ʿīsā** ʿaleyhiʾs-selām gündüz oruc ṭutar-ıdı ve gice (14) ʿibādet ider-idi uyumazdı ve **ibrāhīm** ʿam her ayda üç gün oruc ṭutar-ıdı (15) ve **muḥammed-i muṣṭafā** ʿaleyhiʾs-selām düşenbe gün ve penҫşenbe oruc ṭutar-ıdı

[276b]

(1) ve **eyyāmüʾl-beyż** oruc ṭutar-ıdı ve her kim her ayda üç gün oruc ṭuta **eyyām-ı bīyż**- (2) -de bir yıl oruc dutmışca müzdi vardur **enes** raḍiyaʾllāhuʿanhu peyġāmberden naḳil

[20] Bakara 2/183. Ey iman edenler! Sizden öncekilerin üzerine yazıldığı gibi sizin üzerinize de sayılı günlerde oruç yazıldı.
[21] Oruç benim içindir ve onun mükafatını ben vereceğim.

ider (3) peyġāmber ʿam ayıtdı ḥaḳ teʿālā ramażān ayını ġāyet ḥürmetlü yaratdı ve her kim (4) ol ayda bir aḳçe ṣadaḳa eylese ḥaḳ teʿālā ol kişiye cemīʿ-i ḥalḳa ṣadaḳa eylemişce (5) müzd vire ve her kim ramażānda bir rekʿat namāz ḳılsa ayruḳ ayda yüz biñ (6) rekʿat namāzın ḳılmışca müzdi vardur ve her kim bir yalıncıġa bir ḳaftān giyür- (7) -se ḥaḳ teʿālā ol kişiye yidi yüz biñ ḥilʿat giçüre şol gündeki cemīʿ-i ḥalḳ (8) anda yalıncaḳ olacaḳlardur ve her kim ramażānda bir ḳul āz̲ād eylese yidi yüz (9) ḳul āz̲ād eylemişce müzdi vardur ramażānuñ evveli raḥmetdür ortası (10) maġfiretdür ve āḫiri ṭamudan āz̲ād olmaḳdur didi **ebū bekir ṣıddīḳ raḍiyaʾllāhuʿanhu** (11) ayıtdı kim ki bir gün ve bir gice ramażāndan iʿtiḳāfa otursa cemīʿ-i günāhından (12) çıḳa ve ramażānda iʿtiḳāfa oturmak sünnetdür eger bir sāʿat daḫı olursa (13) **faṣlun fī leyletiʾl-ḳadr** bilmek gerekdür ki ḳadr gicesi ekṣeri budur ki (14) ramażānuñ yigirmi yidinci gicesi bulınur ḳālallāhu teʿālā [22] (15) **ṣāḥib-keşşāf** ayıtdı ḳadr gicesi dimeñün maʿnisi budur budur ki cemīʿ-i işler

[277a]

(1) ol gice taḳdīr olur dimekdür nitekim ḥaḳ teʿālā buyurur 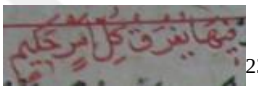[23] (2) baʿżılar ayıtdı ol giceye ḳādir gicesi dinildi niçün anuñ-çün ki ol gicenüñ (3) şerefinden oturdu girü ḳalan giceler üzerine 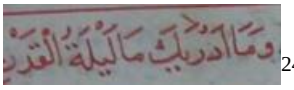[24] yaʿnī (4) yā muḥammed sen anuñ niteligine ve faẓlınuñ ġāyetine ve ḳadrinüñ yüceligine ve nihāyetine (5) irişmedüñ dimek olur ammā biz saña beyān idelüm didi ve buyurur ki [25] (6) 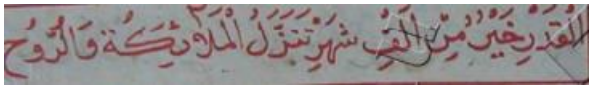 peyġāmber ʿam ayıtdı **benī** (7) **isrāʾīl** de bir kişiye ʿābid dimezlerdi tā biñ ay ʿibādet itmişince aṣḥāb işitdiler (8) melūl oldılar bunı kim ider didiler pes allāhu teʿālā **innā enzelnāhu** sūresin indürdi (9) ḳadrini bildürdi pes ḥaḳ teʿālā muḥammed ümmetine ol biñ aydan ḫayırlu nesne virdi (10) ve ol ayda firişteler ve rūḥ yire iner dimek oldur ki bunda rūḥdan murād (11) cebrāʾīldür baʿżılar ayıtdı rūḥdan

[22] Kadir 97/1. Biz onu(Kurʿan'ı) Kadir gecesinde indirdik.
[23] Duhan 44/4. O gecede biizm katımızda bir emirle hüküm ve hikmet konusu olan bütün işler ayrılır.
[24] Kadir 97/2. Bilir misin nedir Kadir gecesi?
[25] Kadir 97/3-4.Kadir gecesi bin aydan hayırlıdır. O gece melekler ve ruh iner dururlar.

murād bir ḫalḳdur aña rūḥ dirler firişteler (12) ol rūḥı ḳādir gicesi görürler ancaḳ [26] (13) 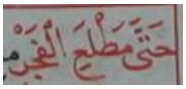 **min külli** emrinden murād oldur ki cemīʿ-i işler ki ḳullar üzerine (14) bir yıldan bir yıla taḳdīr olunur selām dimek oldur ki firişteler ol gicede müʾminlere (15) uġrarlar selām virürler ve naḳildür ki peyġāmber ʿam ayıtdı her kim **ḳadr** sūresin

[277b]

(1) oḳusa ḥaḳ teʿālā ol kişiye ramażān ayını oruc dutmışca ve ḳadr gicesi iḥyā itmişce ṣevāb (2) vire **beġavī tefsīri**nde ayıtdı ḥaḳ teʿālā ḳadr gicesini gizledi **muḥammed** ümmetinüñ üzerine (3) tā kim cehd eyleyeler ramażānda ʿibādet eylemege ve ṭamaʿ eyleyeler ḳadri bulmaġa nitekim (4) duʿālar bir sāʿat ḳabūl olur ol sāʿati gizledi tā kim ḳulları ṣabāhdan (5) aḫşāma degin duʿāya meşġūl olalar ve irte namāzını aña **ṣalāt-ı vusṭā** dirler giz- (6) -ledi namāz içinde tā kim her gün namāzlarına irişeler ve **ism-i aʿẓamı** ḳurʾān içinde gizledi (7) tā kim cemīʿ-i ḳurʾānı oḳuyalar ve rıżāsın ṭāʿatler içinde gizledi tā kim cemīʿ-i ṭāʿatleri (8) işleyeler ve ġażabını maʿṣiyetler içinde gizledi tā kim cemīʿ-i günāhları terk eyleye- (9) -ler ve ḳıyāmet günin günler içinde gizledi tā kim cemīʿ-i günlerin ʿibādete ḫarc eyleyeler (10) ve daḫı velīlerin bu ḫalḳ içinde gizledi tā kim **mecmūʿ-ı ḫalḳ**a ḥürmet eyleyeler (11) **ebū hureyre** raḍiyaʾllāhuʿanhu peyġāmberden rivāyet eyler peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı (12) ayıtdı ḳaçan **ḳadr** gicesi olsa **sidretüʾl-müntehā**da sākin olan firişteler ve cebrāʾīl ol (13) gice yire inerler ve ellerinde dört sancaḳ ola birin ḳabrüme dikeler birin ḳudse dikeler (14) ve birin kaʿbeye dikeler ve birin **ṭūr-i sinā**ya dikeler andan ṣoñra cemīʿ-i müʾminlere evden eve (15) selām vireler ammā süci içenlere ve ḫışmından kesilenlere selām virmeyeler ḳaçan ṣabāḥ olsa

[278a]

(1) cebrāʾīl ve firişteler gire yirlerine varalar **sidretüʾl-müntehā**yı firişlere ayıda bu gice (2) ḳanda varduñuz firişteler ayıdalar yir yüzinde **muḥammed** ümmetine varduḳ **sidretüʾl-müntehā** (3) ayıda ḥaḳ teʿāla anlara neyledi firişteler aydalar cemīʿsini yarlıġadı **sidret-** (4) **-üʾl-müntehā** anı işide ḥarekete gele ve şükr eyleye ʿadn uçmaġı ve

[26] Kadir 97/4-5. Rablerinin izniyle her bir iş için iner dururlar. O gece tan yeri ağarıncaya kadar esenlik doludur.

firdevs ve kürsī ḥarekete (5) geleler ʿarş kürsīye anuñ-çün ki ḥaḳ teʿālā **muḥammed** ümmetine raḥmet eylemiş cemīʿsini (6) yarlıġamış çün ʿarş bu sözi işide ol daḫı ḥareket eyleye ḥaḳ teʿālā ayıda (7) iy benüm ʿarşum niçün ḥareket eylersin kürsī ayıda uçmaḳ ve cebrāʾīl baña ḫaber (8) virdiler ki sen **muḥammed** ümmetini yarlıġamışsın ḥaḳ teʿālā ayıda girçek aydurlar yā ʿarş (9) **muḥammed** ümmetini yarlıġadum. Ve benüm ḳatumda **muḥammed** ümmeti-çün nesneler vardur ki [27] (10) 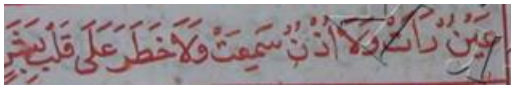 peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı (11) ḥaḳ teʿālā uçmaḳları vardur ki ḳızıl yāḳūtdan yaratdı ve cevāhirle muraṣṣaʿlar- (12) -dur ve ol uçmaḳda baḫçeler vardur her baḫçenüñ yüz yıllıḳ uzunı var ve her (13) baḫçede biñ sarāy vardur ve her sarāyda biñ ḳubbe var gümişden direkleri yeşil (14) yāḳūtdan ve ol baḫçenüñ aġaçları altundan ve yapraḳları yeşil yāḳūtdan ve (15) çiçekleri gümişden ve her bir aġaçda biñ dürlü yimiş var her birinüñ ṣūreti ve leẕẕeti

[278b]

(1) bir dürlüdür ve ol aġaçlaruñ üzerinde altundan ve gümişden ve cevherden ḳuşlar var (2) envāʿ-ı ṣavt-ıla ser-āġāz iderler ve ol aġaçlaruñ dibinde ırmaḳlar aḳarlar imdi bu baḫçeleri (3) ol kişiye virürler ki ramażān ayını oruc duta ve naḳildür ki peyġāmber ʿam ayıtdı (4) her kim bayrām gicesini iḥyā eylese cemīʿ-i göñüller öldüġi vaḳt anuñ göñli ölmeye (5) nice kemālāt ramażāna anuñ-çündür ki ḳurʾān ol ayda nāzil oldı eger (6) şeyṭān ādemoġlanlarınuñ ṣadrında vesvese itmeyedi **melekūt-ı semāvāt**ı göre- (7) -lerdi pes maʿlūm oldı ki ḳurʾān oruc ikisi ġāyet münāsibler idi (8) **tekmileten fiʾṣ-ṣıyām enes** raḍiyaʾllāhuʿanhu peyġāmberden rivāyet ider peyġāmber ʿam (9) ayıtdı receb ayı **şehruʾllāh**dur ve şaʿbān ayı benüm ayumdur ve ramażān (10) ümmetüm ayıdur aṣḥāb ayıtdılar yā resūluʾllāh **şehruʾllāh** dimek ne dimekdür peyġāmber ʿam (11) ayıtdı ramażān maġfiret ayıdur ve ḥaḳ teʿālā enbiyānuñ tevbesin ol ayda ḳabūl (12) eyledi **ebū bekir verrāḳ** peyġāmberden naḳil ider peyġāmber ʿam ayıtdı recebüñ meṣeli (13) yil gibidir şaʿbānuñ meṣeli bulut gibidür ramażānuñ meṣeli yaġmur gibidür (14) girü ḳalan

[27] Hiçbir gözün görmediği, hiçbir kulağın işitmediği ve hiçbir kalb-i beşerin hatırından geçmemiş.

aylarda olan ḥasene birine ondur recebde birine yitmişdür şaʿbānda (15) birine seksendür ve ramażānda birine biñdür receb kişinüñ bedenin aru eyler

[279a]

(1) ve şaʿbān göñlini aru eyler ve ramażān cānını aru eyler şaʿbānuñ fażlı girü ḳalan aylaruñ (2) üzerine benüm fażlum gibidür girü ḳalan peyġāmberler üzerine ve ramażānuñ fażlı (3) ḳalan aylar üzerine ḥaḳ teʿālā fażlı gibidür girü ḳalan ḫalḳ üzerine peyġāmber ʿam ayıtdı (4) her kim oruc dutsa ve ġaybet söylese ve yalan söylese ve yalan yire and içse ve şehvet (5) ile ḫalḳa baḳsa be-dürüstī oruc dutdı ammā ṣevābı yoḳdur aṣlā **neʿūẕübillāhi min** (6) **ẕālik faṣlun fiʾl ḥacc** ḳālallāhu teʿālā 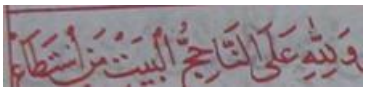

[28] (7) peyġāmber ʿam ayıtdı kim her kim zemzem ṣuyından içse ṭamu aña ḥarām oldı (8) ve her kim kaʿbeyi ṭavāf eyledi her adımına yüz biñ ḥasenāt var ve her kim ṭavāf (9) eylese ḥaḳ teʿālā anuñ oġlancuḳlarından berekāt kesmeye ve her kim ḥacc içün (10) evinden çıḳsa gitse giderken yāḫūẕ gelürken ölse ḥaḳ teʿālā ol kişiye her yıl (11) yitmiş kaʿbe müzdin vire **imām er-rāzī tefsīr-i kebīr**de ḥaḳ teʿālā buyurur ki (12) 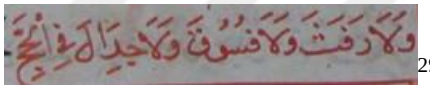[29] ḥikmet nedür ki ḥaḳ teʿālā bu üç lafẓı ẕikr (13) itdi cevābda ẕikr itdi ki maḳṣūd ʿibādetden bu üç ḳuvvetdür ki biri **şehvāniyye** (14) ve biri **ġażabiyye** ve biri **vehmiyye**dür 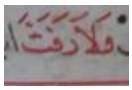 işāretdür **ḳuvvet-i şehvāniyye**yi ḳahr (15) itmege 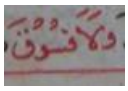 dimek işāretdür ḳuvvet-i ġażabiyyeye ḳahr itmege dimek

[279b]

(1) işāretdür **ḳuvvet-i vehmiyye**yi ḳahr itmege imdi her kim **maʿrifetʾullāh** ve **maḥabbetuʾllāh** (2) ḥāṣıl olmaġa ḳaṣd eyledi bu üç ṣıfatdan ṣaḳınmak gerek ve naḳildür **fetevā**da (3) ki her kim ḥacca varsa gelse ve dilinden küfr ṣadır olsa ḥacc bāṭıl oldı (4) gine varmaḳ gerekdür ve naḳildür ki peyġāmber ʿam ayıtdı her kim ḥac yolında üç (5) gün oruc dutsa ḥaḳ teʿālā ol kişiye uçmaḳda yüz sarāy aḳ incüden (6) virile ve sarāyuñ

[28] Al-i İmran 3/97. Gitmeye gücü yetenin o evi ziyaret etmesi, Allah'ın insanlar üzerine bir hakkıdır.
[29] Bakara 2/197. Bilsin ki hac sırasında kadına yaklaşmak, günaha sapmak ve tartışıp çekişmek yoktur.

büyüklügi yitmiş bu dünyāca ola ve kaʿbeye **beytüʾl-ḥarām** dinildi niçün (7) anuñ-çün kim ḥaḳ teʿālā anı ḥürmetledi eyle olsa **beytüʾl-ḥarām** didügi oldur ḳāl- (8) -allāhu teʿālā 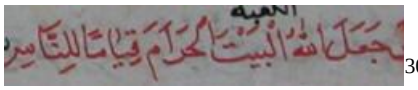[30] pes maʿlūm oldı ki kaʿbe efḍaldür (9) **ḳuds**den ve ġayrından ve daḫı peyġāmber ʿam buyurur ki dört pāre şehr uçmaḳdandur biri (10) kaʿbe ve biri **medīne** ve biri **ḳuds** ve biri **dımışḳ**dur imdi kaʿbe efḍaldür **medīne**den (11) ve **medīne** efḍaldür **ḳuds**den ve **ḳuds** efḍaldür **dımışḳ**dan ve **dımışḳ** efḍaldür (12) cemīʿ-i şehrlerden kaʿbe **maẓhar-ı celāl**dür ve **medīne maẓhar-ı cemāl** ve **ḳuds maẓhar-ı** (13) **kemāl**dür ve daḫı ḥaḳ teʿālā buyurur kimüñ ki ol yola güci dise gelsün egerçi (14) güci yitmez ise kendüyi tehlikeye bıraḳmasun imdi güc yitmek oldur ki girü gelicek (15) bir günlik yāḫūẕ bir aylıḳ nafaḳası ola aña vācibdür ḥacca gitmek peyġāmber ʿam ayıtdı

[280a]

(1) kim ki **dımışḳ**da bir vaḳt namāz ḳılsa otuz biñ vaḳte geçer kim ki **ḳuds**de (2) bir vaḳt namāz ḳılsa ḳırḳ biñ vaḳte geçer kim ki **medīne**de bir vaḳt namāz ḳılsa (3) kaʿbede bir vaḳt namāz ḳılsa yüz biñ vaḳt geçer (4) peyġāmber ʿam ayıtdı deccāl üç pāre şehre girmeye biri **ḳuds**e ve biri **medīne**ye ve biri (5) **mekke**ye faṣlun çün kaʿbenüñ ṣevābların bildüñ pes aḥkāmın daḫı bilmek gerek- (6) -dür ḳaçan iḥrām baġlansalar dikilmiş ḳaftān geymeye cāyizdür meṣelā göñlegin biline (7) dutsa ve diz ṭonın egnine alsa ḳurbān lāzım olmaya başmaḳ ve muṣḥaf götür- (8) -mek ve hemyānca götürmek cāyizdür eger ḳaftān geyürse ḳurbān lāzımdur (9) bilmek gerekdür ki ḥaccuñ farżı üçdür birisi bayrām gün olan ṭavāfdur (10) birisi ʿarefede vaḳfeye durmaḳdur ve birisi iḥrām giymekdür ve vācibleri müzdelifede (11) vaḳfeye durmakdur ve daḫı ṣafā ile merve arasında saʿy itmekdür ve ṭaş atmaḳ- (12) -dur ve başın yolıtmaḳdur ve mīḳātda iḥrām ile geçmekdür ve ʿarafatda gün ṭolınınca (13) ṭurmaḳdur ve **ṭavāf-ı ḳudüm**dür ve **mileyn-i aḫżareyn** arasında yilmekdür ve mīnada (14) gicelemekdür ve tertībini ṣaḳlamaḳdur tertīb ṣaḳlamaḳ oldur ki evvel ṭaş (15) atmaḳdur andan ṣoñra ḳurbān ide andan ṣoñra başın yolıda andan ṣoñra vara

[280b]

[30] Maide 5/97. Allah, Kabe'yi, o saygıya layık evi,insanlar için ayakta kalma (ve canlanma) sebebi kıldı.

(1) kaʿbeyi ṭavāf ide andan ṣoñra **ḥ̱ācerüʾl-esved**i öpe kim ki **ḥ̱ācerüʾl-esved**i öpse (2) ḳıyāmet güninde **ḥ̱ācerüʾl-esved** aña ṭanuḳlıḳ vire geldi beni öpdi diye aña şefāʿat (3) eyleye andan ṣoñra yidi kez kaʿbeyi ṭavāf eyleye her kim kaʿbeyi yidi kez ṭavāf eylese her (4) ṭavāfına on **ismaʿīl** peyġāmber ʿam oġlanlarından ḳul āz̲ād eylemişce ḥaḳ teʿālā aña (5) s̲evāb vire andan ṣoñra ṣafā ile merve arasında saʿy eyleye her kim ṣafā ile merve (6) arasında yidi kez saʿy eylese ḥaḳ teʿālā cemīʿ-i günāhın ʿafv eyleye ve ḳademin ṣırāṭ (7) üzerine s̲ābit ḳadem duta peyġāmber ʿam ayıtdı kim ki kaʿbeye ḳarşu otursa (8) īmān-ile naẓar eylese ḥaḳ teʿālā cemīʿ-i günāhın ʿafv ide işledügin ve işleyecegin ve ḥaccuñ (9) erkānından **vuḳūf-ı ʿarefe** aʿẓamī rükündendür anuñ-çün ki ḳaçan bir kişi ʿarefeye irişse (10) ḥac dürüst olur ḳaçan ʿarefeye irişmese ḥaccı dürüst olmaz ve kaʿbeyi yidi kez vidāʿ (11) ṭavāfın eylemek cāyizdür eger ṭavāf itmedin gitse ḳurbān vācib olur peyġāmber ʿam (12) ayıtdı kim ki benüm ḳabrimi ziyāret eylese beni ziyāret eylemiş gibidür ve baña selām virse (13) ben anı işidürin imdi tems̲īl bunda budur ki iy **ṭ̱ālib-i esrār-ı ilāhī** ḥacca ḳaṣd itmegün (14) mis̲āli ölmiş kişi cenāze aġacına binmiş gibidür ki deveye binicek ṣanki ḳabrine (15) gider ḳaçan beriyyeye girse ḳabre girmiş gibidür ve beriyye ʿarabları kirāmen kātibīne

[281a]

(1) beñzerler ḳaçan iḥrām bağlansa kefen geyüb ḳabrinden çıḳmış ḥaḳ teʿālā ḥażretine (2) gider gibidür ḳaçan lebbeyk dise ḥaḳ teʿālāya söyler gibidür ḳaçan vaḳfeye (3) ṭursa ḥaḳ teʿālā ḥażretinde ḥisāba ṭurmaġa beñzer ḳaçan müzdelifede dursa (4) ṣırāṭ üzerinde durmış gibidür mīna bāzārında durmaḳ uçmaġ-ıla ṭamu arasında (5) aʿrāfa durmaġa beñzer ve kaʿbeyi ṭavāf itmek ʿarşı ve **beytüʾl maʿmūr**ı ṭavāf (6) itmege beñzer ṣafā ile merve arasında saʿy eylemek mīzānda iki keffesinüñ (7) arasında saʿy eylemege beñzer ḳaçan bu ḳaṣd-ile kaʿbe ziyāret olunsa ümīz̲dür (8) ki ol noḳṣān ilen olan ḥaccını ḥaḳ teʿālā kemāl-i kereminde ḳabūl eyleye inşāallāhu teʿālā (9) faṣlun fiʾl cihād ḳālʾen-**nebiyyü** ʿam 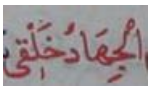 peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı (10) uçmaḳda yüz derece vardur bir dereceden bir dereceye biş yüz yıllıḳ yoldur ḥaḳ teʿālā (11) ol dereceleri

ġāzīlere vaʿde eylemişdür ḳālallāhu teʿālā [31] (12) 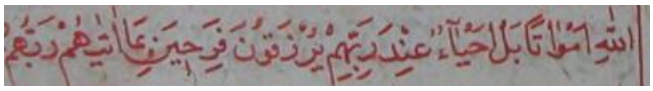 ḥaḳ teʿālā ayıtdı yā muḥammed (13) şol kimseler ki tañrı yolında depelendiler anları öldi ṣanma bilki anlar ḥaḳ teʿālā (14) ḳatında diridür yirler içerler dāyim feraḥlardur peyġāmber ʿam ayıtdı ʿarş altında (15) ḳuşlar ṣūretinde yeşil ḳandīller vardur nūrdan zencīr ile ʿarşda aṣılub durur

[281b]

(1) ḳaçan bir kişi şehīd olsa cānı varur ol ḳandīllere girerler ondan ṣoñra ḳanda (2) dilese seyrān iderler gine ol ḳandīle gelürler anda sākin olurlar ʿulemā (3) iḫtilāf iderler şehīdüñ namāzın ḳılmaḳda **imām şāfi**ʿ ayıtdı şehīdüñ namāzın (4) ḳılmaḳ yoḳdur zīrā ki namāzın ḳılmaḳ ḥaḳ teʿālādan suçın dilemekdür şehīd olmaḳ (5) ile suçı bağışlandı nitekim yumaḳ yoḳdur zīrā ki aru cāndur ve baʿżılar aydurlar ki (6) şehīdler dirilerdür eyle olsa dirinüñ namāzın ḳılmak yoḳdur **imām-ı aʿẓam** ayıtdı (7) şehīdlerüñ namāzın ḳılmaḳ vardur günāhından ötrü degül belkim kerāmetlerinden (8) ötrü peyġāmber ʿam ayıtdı uçmaḳ şehīdlerüñ ḳılıcı altındadur ve ḳılıç uçmaġun (9) miftāḥıdur ġāzīye vācibdür ki tañrı yolında kendüyi öldüre yāḫūẕ kāfir- (10) -leri öldüre ḥaḳ teʿālā buyurur 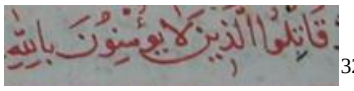[32] yaʿnī şol kimseler ki (11) kelimetullāha inanmadılar ve tevḥīd itmediler anı öldürmek gerekdür [33] yaʿnī (12) ölmekden ṣoñra gine yaradılmaġa inkār iderler öldürmek gerekdür imdi kāfir üc (13) dürlüdür biri oldur ki elbette öldereler yāḫūẕ islāma gele ḳoyalar mürtedler (14) gibi ve ġayrı müşrikle gibi ve biri oldur ki elbetde öldüreler yāḫūd islāma (15) gele ḳoyalar eger müslimān olmazsa ḫarāc vire ḳoyalar yahūdiler ve naṣrānīler ve mecūsīler

[282a]

(1) gibi ve biri oldur kim eh-i kitāb olmaya anda iḫtilāf iderler faṣlun (2) ḳaçan kim ehl-i īmān kāfir ile bulışsalar ayıdalar **bismillāhi ve ʿalā millete resūlī-** (3) **-llāhi** diyeler andan

[31] Al-i İmran 3/169. Allah yolunda öldürülenleri sakın ölüler sanma! Bilakis onlar diridirler; Allah'ın kendilerine verdikleriyle
[32] Tevbe 9/29.Ehl-i kitaptan Allah'a inanmayanlar ile kendi elleriyle cizye verinceye kadar savaşın.
[33] Tevbe 9/29. Ve ahiret gününe inanmayan.

ṣoñra ceng itmege meşġūl olalar ve cengde ṣabr u vaḳār ile ḥareket (4) ideler ve muḥkem duralar eyle gerekdür ki çeri begi olan kişi ceng ḥālin bilür (5) ola anuñ gibi çeri begine muṭīʿ olmaḳ allāha muṭīʿ olmaḳdur zīrā ki her kim çeri begine muḫālefet (6) eylese aṣlā ḫayr görmeye ve tañrı ḳatında daḫı ḥürmet bulmaya eger çeri begi çeri (7) ḥālin bilmeyecek olursa yāḫūẕ cāhil sözine uyacaḳ olursa ḫalḳ çoḳ (8) cevr ve ḥayf göreler ve ḥarām yiyeler ve maḳṣūdları ḥāṣıl olmaya anuñ gibi (9) çeri begine muṭīʿ olmasalar günāh daḫı olmayalar peyġāmber ʿam ayıtdı ġazānuñ (10) ġāyet sevgülüsi deñiz ġazāsıdur her kim deñiz ḳatında ġazā niyyetine yatsa yitmiş (11) kez ḥac ṣevābından efḍaldür ʿ**abdullāh bin el-mübārek** peyġāmberden naḳil ider peyġāmber (12) ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı ne baḫtlu ol kişiye kim deñiz kenārında ola ve hem (13) anda öle ḳaçan çıḳsa ʿarşa iledeler ḥaḳ teʿālā firişteler ayıda bunlar ol deñiz (14) kenārında ölenler midür ferişteler ayıdalar **belī** yā rabbi anlardur ḥaḳ teʿālā ayıda buñlara (15) ḥisāb yoḳdur uçmaġa iledüñ peyġāmber ʿam her kim ramażānda bir gün

[282b]

(1) bir gice gözcilik eylese deñiz kenārında altı yüz ḳul āẕād eylemekden yigdür (2) **enes** peyġāmberden naḳil ider peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı ḳaçan bir kişi evinde bir vaḳt (3) namāz ḳılsa bir namāz yirine geçer ve cemāʿat-ile namāz ḳılsa yigirmi biş namāza geçer ve cumʿa mescidinde (4) namāz ḳılsa biş yüz namāza geçer ve benüm mescidümde namāz ḳılsa biş biñ namāza geçer ve (5) **ḳuds**de bir vaḳt namāz ḳılsa elli biñ namāza geçer ve kaʿbede bir vaḳt namāz ḳılsa (6) yüz biñ namāza geçer ve deñiz kenārında bir vaḳt namāz ḳılsa misvāḳ ile dört (7) yüz biñ namāza geçer ʿulemā gemiye binmege iḫtilāf iderler baʿżı kişiler gemiye binerler (8) namāz ḳılurlar ve ġayrı farżları yirine getürürler ol kişiye gemiye binmek dürüst- (9) -dür ve baʿżı kişiler vardur ki gemiye girürler namāz ḳılmazlar onlara gemiye binmek ḥarām- (10) -dur zīrā farżları terk iderler ve ḳara yir ṣevābınuñ ġazāsı oldur ki bir kişi (11) ḳara yirde şehīd olsa ḥaḳ teʿālā cemīʿ-i günāhın ʿafv ider ancaḳ ḫalḳ ḥaḳḳı ḳalur (12) ammā deñiz şehīdinüñ cemīʿ-i günāhın ʿafv ider ve ḫalḳ ḥaḳḳın daḫı alı virür yaʿnī uçmaḳda (13) ol kişiye nesneler göstere ol kişi daḫı anı göre ḥaḳḳını ol kişiye bağışlaya baʿżılar (14) ayıtdı ḳara yirde ki şehīdlerüñ cānın **melekü**ʾ**l-mevt** olur evet deñizde şehīdlerüñ (15) cānın ḥaḳ teʿālā ḳudret eliyle kendü alur peyġāmber ʿam ayıtdı ḥaḳ teʿālā şehīdlere altı

[283a]

(1) dürlü mertebe virür ki şehīd olmayan müʾminlere eyle vermez evvel budur ki ḥaḳ teʿālā (2) ol kişiye raḥmet eyler ve suçın bağışlar ġazā yolında ḳanı aḳmaḳ ile ikinci uçmaḳda (3) yirini göre ve uçmaġa gire ḫalḳ girmedin üçünci ʿaẕāb-ı ḳabirden emīn ola dördinci (4) fezaʿ-ı ekberden emīn ola añа ṣorı ve ʿaẕāb olmaya bişinci yitmiş iki ḥūrī (5) ḳızlarını vireler ednāsı aydan ve günden nūrlu ola altıncı ḫışımlarından yitmiş (6) iki kişiye şefāʿat eyleye ḥaḳdan dileyüb āẕād eyleye ʿaẕābdan ḥūrī ḳızların (7) vireler ednāsı aydan ve günden nūrlu ola anuñ-çün ki ol şehīd olan ḥaḳdan (8) dileyüb ḥaḳ teʿālā bağışlayub şefāʿat itdüġi içün **mücāhid** raḍiyaʾllāhuʿanhu peyġāmber- (9) -den naḳil ider peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı ḥaḳ teʿālā şehīdlere biş kerāmet (10) vire ki ayruḳ kişilere virmeye evvel budur ki cemīʿ-i peyġāmberlerüñ cānın **melekü**ʾ**l-mevt** (11) ola ammā şehīdlerüñ cānın ḥaḳ teʿālā ḳudret eliyle kendü ala ikinci cemīʿ-i ḫalḳı (12) dünyā ṣuyı ile yuyalar ammā şehīdleri dünyā ṣuyı ile yumayalar üçünci cemīʿ-i (13) ḫalḳı kefenleyeler şehīdleri kefenlemeyeler dördinci cemīʿ-i ḫalḳa ölü diyeler ammā şehīd- (14) -lere ölü dimeyeler bişinci cemīʿ-i peyġāmberlere şefāʿati ḳıyāmet güninde vireler kime (15) dilerler ise şefāʿat eyleyeler ammā şehīdler her gün şefāʿat eyleyeler dünyāda

[283b]

(1) ve āḫiretde ve naḳildür ki peyġāmber ʿam ayıtdı bir kişi kāfir elinde ölse şehīddür (2) ve kāfire giderken yolda ölse şehīddür ṣuda ġarḳ olsa şehīddür vebā- (3) -dan ölse şehīddür ve bir kişinüñ üstüne yar ve ev yıḳılsa şehīddür ve bir kişi (4) oda yansa şehīddür bir kişi ʿāşıḳ olsa kimseye ʿaşḳını dimese ölse şehīd- (5) -dür bir ʿavrat oġlan ṭoġururken ölse şehīddür ve bir kişi ẓālim elinde ölse (6) şehīddür ve bir kişi ġarīblıḳda ölse şehīddür ve bunlarun efḍali deñizde (7) kāfir elinde ölse şehīddür imdi şehīd vardur ki cenk güninde müslimānlar (8) ile āşikāre gelürler bile kāfir ile cenk iderler ve şehīd vardur ki ʿarşdadur (9) ve naḳildür ki bedür ġazāsında ḥaḳ teʿālā üç biñ firişte viribidi peyġāmbere (10) yardım eylediler ol firişteler ġāzīlere yardım iderler tā ḳıyāmete degin ceng (11) güninde müslimānlar ṣabr eyler ise eger suʾāl iderler ise ki şehīde şehīd didiler (12) niçün cevāb budur şimdi ki ḥālde uçmaḳda olduġı-çün baʿżılar ayıtdı firiştelere (13) şehīddür diyü ṭanuḳluḳ virdigi-çün şehīd didiler baʿżılar ayıtdı ḥaḳ teʿālā- (14) -nuñ vaʿdesine vefā itdügi-çün peyġāmber ʿam üç kez ayıtdı zinhār oḳ ve yay ile (15) ceng idüñ zīrā ki üç kişiye ḥaḳ teʿālā bir oḳ içün raḥmet eyleye biri

[284a]

(1) ol oḳı ġazā içün düzene ve biri ġāzīlere virüb atasın diyene ve biri (2) ol oḳı kāfire atana peyġāmber ʿam ayıtdı her kim oḳ atmaḳ bilse gine terk (3) itse ol bizden degüldür didi **saʿd bin ebū vaḳḳāṣ** ayıtdı ḳaçan düşmān (4) güni olsa peyġāmber ʿam beni yanına ḳıġırurdı tirkeşümi aşaġa dökerdi ve bir bir (5) oḳlarumı elüme virürdi kāfire atardum baña duʿā iderdi ve naḳildür ki bir kişi (6) ġazāya gitmek istese atası ve anası destūr virmese ġazāya gitmek dürüst (7) degüldür faṣlun ġanīmet mālın ḳısmet idicek evvel ḫumsını çıḳaralar faḳīr (8) ġāzīlere vireler ve yetīmlere vireler çün ġazānuñ aḥkāmın ve ṣevābın bildük bilmek (9) gerekdür ki deñiz yüzinde ġazā itmek on kez ḳara yirde ġazā itmekden efḍal- (10) -dür ve bir kez ḥacc eylemek ḥacc eylemeyen kişiye on ġazādan yigdür ve ḥacca varmış (11) kişi bir kez ġazā itmek on ḥacdan yigdür ve bir deñizde ġazā itmek yüz kez taṭavvuʿ-ı (12) ḥacdan yigdür ve naḳildür peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı her kim benüm ile ġazā (13) itmege irişmese deñiz ġazāsın etsün elḥamdülillāh ki geliboluda nice kez kāfir ile ceng (14) idüb ġazālar idüb dururuz gāh kāfir bize geldi gāh biz kāfire varub dururuz (15) peyġāmber ʿam ayıtdı efḍal ġazā oldur ki nefsi ile eyleye andan aşaġa mālı ile ġazā eyleye

[284b]

(1) yaʿnī zekātun çıḳara ve andan daḫı aşaġa ġazā kāfir ile ceng eyleye ḥaḳ teʿālādan (2) imdi dilerüz ki sizi ve bizi ġazādan ve ġazā ṣevābından maḥrūm eylemeye inşāallāhu teʿālā (3) faṣlun fiʾl ḳurʾān peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı ḥaḳ teʿālā buyurur ki her kim (4) ḳurʾān oḳumaġa meşġūl olsa ve benden nesne dilemese benden nesne dileyenlerden (5) aña artuḳ virem kelāmullāhuñ faẓlı girü ḳalan kelām üzerine benüm faẓlum gibidür (6) ḫalḳ üzerine didi ve naḳildür ḳurʾān uçmaġa beñzer uçmaḳda hezār dürlü niʿmet (7) var ve ḳurʾānda hezār dürlü ḥikmet var uçmaḳda ḳuṣūr ve derece var ḳurʾānda sūre (8) ve āyet var uçmaḳda eşcār ve enhār var ḳurʾānda aḫbār ve iʿtibār var ve naḳildür (9) kim yarın ḳıyāmet güninde ḳullar ayıdalar **ilāhunā mevlānā** dünyāda ḳurʾān oḳuduḳ (10) ve ḫatm eyledük ḥaḳ teʿālā ayıda ey benüm ḳullarum siz oḳuduñuz ben işitdüm imdi siz (11) oturuñ benüm cemālüme naẓar eylen ben daḫı ḳurʾān oḳuyayın siz daḫı diñleñ diye (12) ṭāhā ve yāsin sūresin oḳıya peyġāmber ʿam ayıtdı ḥaḳ teʿālā ṭāhā ve yāsin sūresin (13) yirleri ve gökleri yaratmazdan biñ yıl öñ oḳudı ḳaçan kim firişteler işitdiler (14) ayıtdılar ne baḫtlu ol kişiye ki anuñ göñlinde ḳurʾān ola ve ne baḫtlu

muḥammed ümmetine ki (15) ḳurʾān anlara nāzil oldı peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı yā ʿ**alī** seyyidüʾl beşer ādemdür

[285a]

(1) ve seyyidüʾl ʿarab **muḥammed**dür ve seyyidüʾl-fars **selmān-ı fārisī**dür ve seyyidüʾr rūm **ṣaḥīb**- (2) -dür ve seyyidüʾl ḥabeş **bilāl**dür ve seyyidüʾl cibāl ṭūrdur ve seyyidüʾl kelām ḳurʾāndur ve seyyid- (3) –üʾl ḳurʾān baḳara sūresidür ve seyyidüʾl baḳara āyet-el kürsīdür ve naḳildür peyġāmber ʿam (4) ayıtdı her kim ḳurʾān oḳıya ve diñleye gümān ilede kim āḫiretde maḥrūm ḳaldum diye (5) masḫaralıġa almış ola ne naḳildür ki ḳurʾān altı biñ altı yüz altmış altı āyet- (6) -dür ve daḫı yitmiş yedi biñ dört yüz ṭoḳuz kelimedür ve üç yüz biñ daḫı altmış (7) biñ daḫı yigirmi biş ḥarfdür imdi ḳurʾān ḳalan sözler üzerine niçe kim fażīleti (8) vardur ancılayın ḳurʾān ehlinün daḫı ḳalan ḫalḳ üzerine fażīleti şöyledür ve (9) her kime kim ḳurʾān virildi peyġāmberliġün üç böliginden bir bölügi aña virinildi (10) her kim ḳurʾāna taʿẓīm eylemese ḳurʾāndan maḥrūmdur her kim ḳurʾān oḳusa şöyle- (11) -dür kim nübüvvet nişānı yüzinde belüre murād oḳımaḳdan maʿnāsını (12) bilmekdür peyġāmber ʿam ayıtdı her kim ki evinden ṭaşra çıḳsa āyeteʾl kürsī (13) oḳısa ḥaḳ teʿālā yitmiş biñ firişte viribiye anuñ içün istiġfār eyleyeler (14) ve ol kişi tañrıdan istiyeler ve gine evine gelse āyeteʾl-kürsī oḳusa ḥaḳ teʿālā andan (15) yoḫsullıġı gidere peyġāmber ʿam ayıtdı ḳaçan bir müʾmin āyeteʾl kürsī oḳusa ve s̱evābın ḳabr ehline

[285b]

(1) bağışlasa ḥaḳ teʿālā **maşrıḳ**dan **maġrib**e varınca ne deñlü ḳabir varsa cemīʿsine nūr vire (2) ve ḳabirlerüñ kīn eyleye ve ol āyeteʾl kürsī oḳuyana altmış peyġāmber müzdin vire ve her (3) ḥarfine bir ferişte yarada ḳıyāmete degin ol kişi içün tesbīḥ eyleyeler peyġāmber ʿam (4) ayıtdı her kim zaʿferān-ile āyeteʾl kürsīʾ yi ṣaġ eliyle ṣol eli üzerine (5) yazsa ve yidi kez yalasa artuḳ nesne unutmaya ve işitdügi nesneyi aṣlā ḫāṭırından (6) gitmeye ve ḥażret-i risālet ʿam buyurdı her kim āyet oḳusa şimdi cennete giderdi (7) velī ölmeyince olmaz peyġāmber ʿam ayıtdı ḳurʾānı zeyn eylemeñ laṭīf ṣavt-ıla yaʿnī ṣavtlaruñızı (8) gökçek eyleñ ḳurʾān-ile dimekdür peyġāmber ʿam ayıtdı göñüller maḥcūb olur dünyā (9) sevmek ile nitekim demür ḥicāblanur göñül daḫı ancılayın ḥicāblanur günāh (10) işlemek ile ayıtdılar yā resūluʾllāh anuñ cilāsı nedür peyġāmber ʿam ayıtdı (11) anuñ cilāsı ölümi çoḳ añmaḳdur ve ḳurʾānı çoḳ oḳımaḳdur her kim ḳurʾān oḳısa

muṣḥaf- (12) -suz biñ derecedür ve muṣḥafdan oḳısa iki biñ derecedür ayıtdılar yā resūluˀllāh (13) ḳanḳı sūre aʿẓamdur peyġāmber ayıtdı āyeteˀl- kürsī ve gine ayıtdı ḳanḳı āyet aʿẓam- (14) -dur peyġāmber ʿam ayıtdı āyeteˀl kürsī ve gine ayıtdılar ḳanḳı āyete ulaşmaḳ seversin peyġāmber ʿam (15) ayıtdı baḳara sūresinüñ āḫirinüñ oḳumasın severin zīrā ki raḥmetuˀllāh ḫazīnelerinden bir ḫazīne-

[286a]

(1) -dür peyġāmber ʿam ayıtdı her nesnenüñ yimişi vardur ḳurˀānuñ yimişi **innā enzelnā**

(2) sūresidür peyġāmber ʿam ayıtdı ismüˀl-aʿẓam işbu iki āyetdür birisi [34] (3) ve birisi ʿāl-i ʿimrānuñ evvel āyetidür [35] (4) 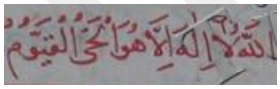 peyġāmber ʿam ayıtdı hiç biriñüzüñ güci yeter mi ki (5) günde biñ āyet ḳurˀān oḳuya ayıtdılar yā resūluˀllāh kimüñ güci yiter peyġāmber ʿam ayıtdı (6) günde bir kez **elhākümüˀt-tekāṯür** sūresin oḳısa biñ āyet oḳumışca müzdi vardur (7) peyġāmber ʿam ayıtdı her nesnenüñ göñli vardur ḳurˀānun göñli yāsin sūresidür her (8) kim ki yāsin sūresiñ oḳısa ḥaḳ teʿālā anı yarlıġar ve yigirmi iki kez ḳurˀān tamām oḳumışca (9) müzdi vardur ḳaçan bir kişi ḫasta olsa üstüne yāsin oḳusalar **meleküˀl-mevt** (10) geldügin vaḳtin ol yāsinüñ her ḥarfine üç firişte gelürler bir ṣaf olurlar (11) anuñ-çün ṣalavāt virürler ve istiġfār iderler ve ġaslına ḥāżır olurlar ve namāzın (12) bile ḳılurlar ve ḳabrine bile ḳorlar ve bir kişiyi kendü ölümi ḥālinde yāsin oḳusa uçmaġuñ ḫazīne- (13) -dārları uçmaḳ şarābından getürüb ol kişiye içürmeyince **meleküˀl-mevt** ol (14) kişinüñ cānın almaya **sūretüˀl-fātiḥatüˀl kitāb** bilmek gerekdür ki **fātiḥatüˀl-kitāb** (15) sūresinüñ üç meşhūr adı vardur biri fātiḥatüˀl kitābdur ve biri

[286b]

(1) ümmüˀl-ḳurˀāndur ve biri **sebʿaˀl-meṯānī**dür imdi fātiḥatüˀl-kitāb didiler niçün (2) ḳurˀān anuñ ile fetḥ olunduġı-çün ve ümmüˀl ḳurˀān didiler ḳurˀānuñ aṣlı olub (3) ḳurˀān bundan ṣoñra ibtidāˀ olunduġı-çün biˀl-ittifāḳ baʿżılar **mekkī**dür didiler ve (4) baʿżılar **medenī**dür didiler ve baʿżılar ayıtdılar **mekke**de nāzil oldı ve bir (5) kez daḫı **medīnede**

[34] Bakara 2/163. Sizin ilahınız bir tek ilahtır. Ondan başka ilah yoktur. O, rahmandır,rahimdir.
[35] Al-i İmran 3/1-2. Elif, lam, mim. Allah; Ondan başka asla ilah yoktur; hay ve kayyumdur.

nāzil oldı ammā aṣaḥ budur **ki mekkede** nāzil oldı (6) bismillāhi bismillāhuñ bisi ḥarf-i cerdür min ve ʿan gibi **müteʿallık-ı** (7) **muḫẕūf** kelām haẕfına delālet itdügi-çün taḳrīr budur ki ibdaʾ bismillāhi (8) dimekdür pes elif sākit oldı ḫıffet içün ve ke**s**ret-i istiʿmāl içün ve baʿżılar (9) ayıtdılar isimden murād müsemmādur ki yaʿnī ʿaynu ẕātuʾllāhdur **ḫalīl** ayıtdı (10) allāh ism-i ḫāṣdur ḥaḳ teʿālāya maḫṣūṣdur ismüʾẕ-ẕātdur müstecmi ʿüʾṣ-ṣıfāt- (11) -dur baʿżılar ḳatında müştāḳdur ve baʿżılar ḳatında ġayr-ı müştāḳdur **seyyid şerīf** (12) **cürcānī** raḥmetuʾllāhı ʿaleyhi **keşşāf** ḥavāşisinde aydur nice kim allāh teʿālānuñ (13) ẕātında ʿālem ḫalḳı müteḥayyirlerdür ism-i ẕātında kim allāh ismidür anda daḫı (14) müteḥayyirler **tefsīr-i ḳāżīde** aydur ve **şeyḫ ṣadreʾddīn el-ḳonevī** aydur raḥmet- (15) -ullāhi ʿaleyhi allāh ism-i ʿālem degüldür ve illā fesād lāzım gelür nitekim ḳurʾānda geldi

[287a]

(1) kim [36] eger ʿālem olacaḳ olursa semāvāt (2) aña żarf olmaḳ lāzım gelür bu ḫod muḥāldür pes maʿlūm oldı kim allāh ism-i ṣıfat- (3) -dur maʿnisi budur kim allāh mevṣūfdur ulūhiyyetiyle semāvātda ve ʿarżda dimek- (4) -dür bu bābda ḫaberler iñen çoḳdur biz iḫtiṣār ḳıldıḳ ki bilinmesi geñez ola bu (5) ḳadar çāşni yiter er-raḥmāniʾr-raḥīm **ibn-i ʿabbās** raḍiyaʾllāhuʿanhu aydur iki isimdür (6) biri birinden içerüdür müberred ayıtdı erraḥmanu ʿamdur kāfirlere ve müʾminlere (7) rezzāḳ maʿnisi nedür erraḥīm ġafir maʿnisi nedür āḫiretde pes maġfiret ḫod (8) müʾminleredür eyle olsa er-raḥmān ʿāmmüʾl maʿnādur ḫassuʾl-lafẓdur erraḥīm (9) ʿāmmüʾl lafẓdur ḫassüʾl-maʿnādur ammā bismillāh dur iḫtilāf iderler ehl-i (10) medīne ayıtdılar fātiḥadan degüldür ve ġayrı sūreden daḫı degüldür pes (11) bismillāh ile başladılar teberrük içün didiler ehl-i mekke ayıtdılar fātiḥa- (12) -dandur faṣl içün yazıldı anlar ki fātiḥadandur didiler evvel āyet (13) 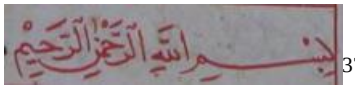[37] dür ve āḫir āyet 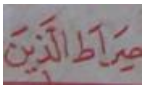 dan āḫirine (14) varınca ammā

[36] En'am 6/3. O, göklerde ve yerde tek Allah'tır.
[37] Fatiha 1/1. Rahman ve rahim Allahʿın adıyla.

anlar ki fātiḥadan degüldür didiler anlaruñ ḳatında evvel āyet (15) 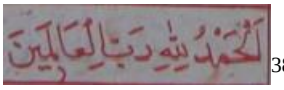[38] dur āḫir āyet 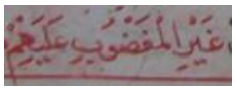 dur āḫirine degin

[287b]

(1) imdi elḥamdülillāh dimek böyle dimek olur ki ḥaḳ teʿālā bunda müsteḥıḳ- (2) -dur ḥamde bunda ḫalḳa taʿlīm vardur taḳrīr budur ki elḥamdülillāh diñ dimek (3) olur rabbiʾl ʿālemin rabb-i mālik maʿnisinedür yāḫūẕ terbiyāt maʿnisine pes ḥaḳ (4) teʿālā mālikü'l-ʿālemīndür ve daḫı ʿālemleri tertīb idicidür imdi ʿālemin istiyāḳı (5) ʿalāmetdendür yaʿnī eṣer-i ṣanʿat ẓāhir olduġından ötrüdür **saʿīd bin müseyyib** (6) ayıtdı ḥaḳ teʿālānuñ biñ ʿālemi vardur altı yüzi deñizdedür ve dört (7) yüzi ḳaradadur muḳātil ayıtdı ḥaḳ te1ālānuñ seksen biñ ʿālemi vardur (8) ḳırḳ biñi deñizdedür ve ḳırḳ biñi ḳara yirdedür **vehb** ayıtdı ḥaḳ teʿālānuñ (9) on sekiz biñ ʿālemi vardur dünyā ol ʿālemlerden bir ʿālemdür **kaʿb el-aḥbār** raḍiyaʾllāhuʿanhu (10) ayıtdı ʿālemlerüñ ʿadedin allāh bilür ancaḳ nitekim buyurur 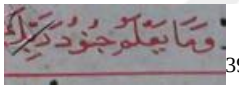[39] (11) 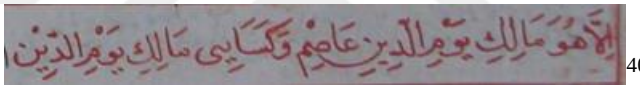[40] oḳurlar ve ġayrı (12) 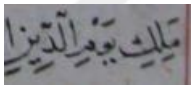 oḳurlar māliki ḳādir maʿnisi nedür zīrā ki ʿālemi ādemden (13) vücūda getürmege ḳādirdür melik pādişāh maʿnisi nedür ammā mālik (14) oḳımaḳda bir ḥarf artuḳdur pes ṣevābı da artuḳdur 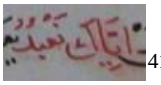[41] yaʿnī seni (15) tevḥīd iderüz ve daḫı saña muṭīʿ oluruz ʿibādet itmek ile [42]

[288a]

(1) 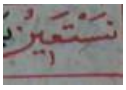 yaʿnī senden yardum dilerüz ʿibādet itmege [43] (2) yaʿnī işāret irşād eyle ṭoġrı yola ʿ**alī** kerremallāhu veche ayıtdı (3) ṭoġrı yola ṣābit eyle dimek

[38] Fatiha 1/2. Hamd, alemlerin rabbi Allah'a mahsustur.
[39] Müddesssir 74/31. Rabbinin ordularını kendisinden başkası bilmez.
[40] Fatiha 1/4. Ödül ve ceza gününün tek hakimi.
[41] Fatiha 1/5 (Rabbimiz!) Ancak sana kulluk dileriz.
[42] Fatiha 1/5 Ve yalnız senden yardım dileriz.
[43] Fatiha 1/6. Bizi dosdoğru yola ilet.

olur ṣırāṭ ve ṣırāṭ ve zirāṭ dimekdür dürüstdür üçi (4) daḫı lüġatdur **ibni ʿabbās** raḍiyaʾllāhuʿanhu ayıtdı ṣırāṭdan murād islām dīnidür **ibni mesʿūd** (5) raḍiyaʾllāhuʿanhu ayıtdı ṣırāṭ murād ḳurʾāndur **saʿīd bin cübeyr** ayıtdı ṣırāṭdan (6) murād uçmaḳ yolıdur **sehil bin ʿabdullāh** ayıtdı ṣırāṭdan murād ṭarīḳ-i sünnet (7) ve cemāʿatdür **ebūʾl-ʿāliye** ayıtdı ṣırāṭuñ lüġat maʿnisi ṭarīḳ-i vāżıḥdur dimekdür (8) 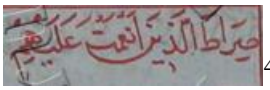[44] yaʿnī anlaruñ üzerineki minnet itdüñ hidāyet ve tevfīḳ (9) ile **ʿıkrime** ayıtdı anlara kim minnet itdük īmān üzerine s̱ābit ve müstaḳīm olmaḳ (10) ile dimekdür 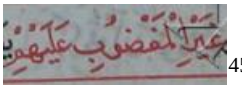[45] yaʿnī ġażab olınmışdur anlaruñ üzerine kim (11) yahūdilerdür imdi ġażab kāfirlere intiḳām itmekdür pes ḥaḳḳuñ ġażabı müʾminlere (12) lāyıḳ degüldür [46] yaʿnī azmadılar hidāyetden ṭarīḳ-i müstaḳīm üzerine (13) s̱ābit oldılar imdi żalālüñ aṣlı helāk olmaḳdur kāfire lāyıḳdur bunlardan murād (14) naṣārādur āmīn maʿnisin budur ki allāhümme benüm ḥācetümi işit ve ḳabūl eyle dimekdür peyġāmber ʿam (15) ayıtdı ol tañrı ḥaḳḳı içün ki benüm nefsüm anuñ ḳudreti elindedür fātiḥa sūresi

[288b]

(1) tevrātda ve zebūrda ve incīlde ve ḳurʾānda yoḳdur peyġāmber ʿam ayıtdı [47] (2) 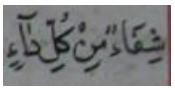 **ibni ʿabbās** raḍiyaʾllāhuʿanhu ayıtdı peyġāmber ʿam buyurur ki her kim (3) ḳurʾāna kendü maʿnā virse bilüsi ile yirin cehennemde yaraḳlasun elḥamdülillāh ol (4) pādişāh ki münezzehdür şevgāndan ve muḳaddesdür emṣālden ve nüẓarādan peyġāmber ʿam buyurur (5) ki sizüñ ḫayırluñuz oldur ki ḳurʾān ögrendi ve gine ögretdi nitekim buyurur (6) [48] ve naḳildür ki ḳurʾānuñ meṣeli ṣu üzerinde aḳar ṣuya (7) beñzer ʿaceb budur ki ṣuda ḥayāt-ı nefs var ve ḳurʾānda ḥayāt-ı ḳalb var ṣu eger (8) gökden bir uġurdan geleydi cemīʿ-i yirler helāk olaydı ḳurʾān daḫı eger gökden

[44] Fatiha 1/7. Nimetine erdirdiklerinin yoluna.
[45] Fatiha 1/7. Gazaba uğramışların yoluna da değil.
[46] Fatiha 1/7. Doğrudan sapmışların yoluna da değil.
[47] Kur'an-ı Kerim'in Fatiha suresi bütün hastalıklara şifadır.
[48] Sizin en hayırlınız Kur'an'ı öğrenen ve onu öğretendir. Buhari, Fezāilüʾl-Kur'ān 21.

(9) bir uġurdan geleydi ʿarş ve kürs ve gökler ṭāḳat getürmeyeydi imdi mādem ki (10) cān tendedür ten ṣudan ṭoymaz ancılayın mādem ki ḳurʾān göñüldedür göñül ḳurʾāndan (11) ṭoymaz pes niʿmet iki dürli oldı biri niʿmet-i ẓāhire biri niʿmet-i bāṭınadur (12) niʿmet-i ẓāhire māl ve mülk ve rızıḳ ve saġlıḳ gibidür niʿmet-i bātına maʿrifet ve ḥikmet (13) ve ʿilm ve hidāyet ve ve maḥabbet gibidür peyġāmber ʿam ayıtdı her kim ʿamme yetesāelūn sūresiñ (14) oḳusa zevāl-i īmāndan emīn ola ve ḥaḳ teʿālā rızḳın giñ eyleye ve dünyānuñ cemīʿ-i (15) ṭaġlarınca müzd vire ve ölmedin uçmaḳda yirin göre ve her kim iẕā vaḳaʿat sūresin

[289a]

(1) oḳursa ayruḳ yoḫsulluḳ görmeye ve her kim tebāreke sūresin oḳusa ḳadr gicesi iḥyā (2) itmişce s̱evāb eline gire ve her kim ḳıyāmet sūresin oḳısa ben ve cebrāʾīl ol kişi (3) içün ḳıyāmet güninde ṭanuḳluḳ virürüz ki müʾmindür zihī devlet ol ḳula kim anuñ (4) ṭanuḳı **muḥammed** resūluʾllāh ve cebrāʾīl ʿaleyhimeʾs-selām ola ve ḳul yā kāfirūn sūresin (5) oḳısa ḳurʾānuñ dört baḫs̱inde birincisidür ve ḳul huvallāhu eḥad üç baḫs̱inden birincisi- (6) -dür fātiḥa sūresi yidi āyetdür yigirmi dört kelīmedür ve yüz yigirmi ḥarfdür her kim (7) bir kez fātiḥa sūresin oḳursa ḥaḳ teʿālā aydur firiştelerüm siz ṭanuḳ oluñ ki ben (8) ol kişiyi yarlıġadım ve ʿaẕāb-ı ḳabirden emīn ve fezaʿ-ı ekberden emīn itdüm ve her kişi kim (9) biş vaḳt namāzda her rekʿatda bir fātiḥa bir kez ḳul huvallāhu eḥad oḳusa ol (10) kişi her günde ḳurʾānı ḳırḳ kez ḫatm itmişce s̱evāb bula zīrā ki ḳul huvallāhu eḥad ḳurʾānuñ (11) bir baḫs̱idür ve fātiḥa iki baḫs̱idür her rekʿatda bir ḫatme olur s̱evāb ise yiter (12) peyġāmber ʿam ayıtdı ümmetümüñ ʿibādetinüñ efḍali ḳurʾān oḳumakdur ammā ḳurʾānuñ ẓāhir edebleri (13) üçdür biri şoldur kim ābdest ile ḳıbleye ḳarşu diz çöküb üstāż öñinde (14) oturur gibi taʿẓīm ile oturmaḳ ve ḥarflerin kelimelerin ve āyetlerin seçe seçe oḳumaḳ (15) gerekdür ikinci edebi budur ki ḥükmine naẕar eyleye üçünci edebi budur ki ayda bir kez

[289b]

(1) ḫatm eyleye imdi s̱evāb budur ki namāz içinde ḳurʾān oḳuyana yüz ḥasenāt- (2) -dur ve ḳurʾānuñ bāṭın edebleri budur ki ḳurʾānuñ ʿaẕametini ve allāhuñ ʿaẕametini (3) taṣavvur idüb oḳuya eger göñliñi ḳurʾān yüzine ḳarşu eylerseñ ve aradan şehvet- (4) -ler ḥicābın ve günāhlar perdesini giderürseñ ḳurʾān nūrı ile göñlüñ münevver olub (5)

ẓāhirüñde ʿibādet gülleri ile açıla maʿrifet yimişleri bite eyle olsa dünyāda ve (6) āḫiretde ḳurʾān saʿādeti ile mesʿūd olasın **caʿfer bin muḥammed** raḍiyaʾllāhuʿanhu ayıtdı (7) ḳurʾān dört iʿtibār üzerinedür biri ʿibādetdür ve biri işāretdür (8) ve biri leṭāifdür ve biri ḥaḳāyıḳdur imdi ʿibādet ʿavām içündür işāret (9) ḫavāṣ içündür ḥaḳāyıḳ enbiyā içündür baʿżılar ayıtdı ʿibādet semʿ içündür işāret (10) ʿaḳl içündür leṭāif müşāhede içündür ḥaḳāyıḳ muʿāyene içündür elḥamd- (11) -ülillāh ol pādişāha kim bizi ehl-i ḳurʾān eyledi ve daḫı ṣalavāt ol habībullāh (12) üzerine olsun ki ḫātemüʾl enbiyā ve imāmüʾl etḳıyādur faṣlun fiʾẕ-ẕikr ḳāl- (13) -allāhu teʿālā [49] peyġāmber ʿam ayıtdı (14) imānuñuzı yiñileñüz ayıtdılar yā resūluʾllāh imānımızı nice yiñileyelüm peyġāmber ʿam ayıtdı (15) lā ilāhe illaʾllāh çoḳ ayıduñ peyġāmber ʿam ayıtdı ḫaber vireyin mi size ġāyet ḫayırlu ʿamelüñüzden

[290a]

(1) ve allāh ḳatında efḍal ʿamelden ve altun ve gümiş ṣadaḳa itmekden ve kāfir ile (2) ceng itmekden yig ayıtdılar yā resūluʾllāh ḫaber vir peyġāmber ʿam ayıtdı (3) ẕikruʾllāhı çoḳ ayıdıñ peyġāmber ʿam ayıtdı her kim dünyāda āḫiret baḫçelerinden (4) bir baḫçeye girmek isterse ẕikr itmege girsün bilmek gerekdür ki maḥabbet-i ilāhī (5) ḳaçan kim imānuñ bünyādı oldı-ise anuñ nişānı ẕikruʾllāhı çoḳ ayıtmaktur nitekim (6) peyġāmber ʿam buyurur 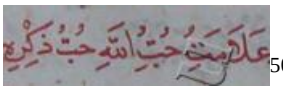[50] **şeyḫ imām ġazzālī** raḥmetuʾllāhi ʿaleyhi (7) ayıtdı ḥaḳ ḥażretine sülūḳ idenlerüñ üç menzili vardur birisi ʿālem-i fenādur (8) ve birisi ʿālem-i cezbedür ve birisi ʿālem-i ḳabżdur ḳaçan kim ʿālem-i fenāda olsañ lā ilāhe il- (9) -aʾllāh dimeklige çoḳ meşġūl ol ḳaçan kim ʿālem-i cezbede olsān allāhu ekber allāhu ekber (10) dimege çoḳ meşġūl ol ḳaçan kim ʿālemi ḳabżda olsañ hū hū dimege çoḳ meşġūl (11) ol ḳaçan kim uşbu ʿāleme vāṣıl olsañ ṣıfāt-ı ʿadliyyenüñ kudūreti senden gider (12) ve ṣıfāt-ı fażliyyenüñ nūrı senüñ üzeriñe gelür ve ve ḥaḳḳuñ taṣarrufı saña vāsıṭa- (13) -suz ulaşır gāh maʿdūm olursuñ saña iżāfet itmek ile ve gāh mevcūd (14) olursun ḥaḳḳa iżāfet ile ve fānī olursun saña iżāfet itmek ile ve bāḳī olur- (15) -sun ḥaḳḳa iżāfet ile **cüneyd-i baġdādī** raḥmetuʾllāhi ʿaleyh ayıtdı allāh ism-i muḥrıḳdür

[49] Ahzāb 33/41. Ey iman edenler! Allah'ı çok çok anın.
[50] Allahı sevmenin alameti onu zikretmeyi sevmektir.

[290b]

(1) her kim bir ḫalvet yirde ẕikruʾllāha meşġūl olsa aña evliyā kerāmetlerinden ḥāṣıl (2) ola eger ṣorsalar ki ẕikr mi efḍaldür yoḫsa ḳurʾān oḳumaḳ mı cevāb budur ki lā ilāhe illaʾllāh (3) kelimesi ḳurʾāndandur ammā ḳurʾān maʿnāsını bilenlere ḳurʾān oḳumaḳ efḍaldür ve maʿnāsını bilmeyenlere (4) ẕikr çoḳ itmek efḍaldür eger ṣorsalar ẕikr-i cehr-ile itmek mi efḍaldür yoḫsa (5) iḫfā ile mi cevāb budur ki ḳurʾānı āşikāre oḳumaḳ başına bir ʿibādetdür ammā ẕikri cehr-ile (6) ayıtmaḳlıġuñ teʿsīri artuḳdur anuñ-çün ki ḫaḳ teʿālā baʿżı göñülleri ṭaşa beñzetmiş- (7) -dür maʿṣiyyet işlemekden pes bu göñül ṭaşını ṣıyub içinden maʿrifet çeşmelerin (8) ve ve ḥikmet bıñarların aḳıtmaġa ḳuvvet ile ḍarb gerekdür ve naḳildür ḥażret-i resūl (9) cehr-ile ẕikr ayıtdı ve ol zamāndan bu zamāna gelince islām şehrlerinde ʿilm (10) ile ʿamel eyleyici vāriṣler mescidlerinde ve medreselerinde ḫānkāhlarında cehr-ile (11) ẕikr ayıtdılar **mecmaʿüʾl-fetevā**da aydur ẕikri cehr-ile ayıtmak sünnetdür eger suʾāl (12) iderlerse ki **ḳāḍī ḫān** fetvāsında ve mecmaʿlar şerḥinde cehr-ile ayıtmak (13) ḥarāmdur dir cevāb budur ki **ḳāḍı ḫān**uñ murādı ġāyet ḳatı çaġırmaḳdur ve (14) ve mecmaʿ şerḥinüñ muṣannifi firişteoġlı **mecmaʿüʾl-fetevā**ya muṭṭaliʿ olmadın dünyādan (15) gitdi dirin ammā efḍaliyyetde söylendi baʿżılar iḫfā-ile ẕikr itmek efḍaldür

[291a]

(1) didiler imdi ẕikr-i ḫafī peyġāmberlere ve anlaruñ sünnetlerine tābiʿ olan ḫavāṣ-ı evliyāya (2) maḫṣūṣdur bilmek gerekdür bir kişinüñ ḥaḳīḳati şerīʿatine göredür ve göñülleri (3) keşf eyleyen lā ilāhe illaʾllāh dimekdür ve cānları keşf eyleyen lā ilahe illallāh (4) dimekdür ve sırları keşf eyleyen hū dimekdür pes ʿālem-i esrār ekberdür ʿālem-i (5) ervāḥdan ve ʿālem-i ervāḥ ekberdür ʿālem-i ḳalbden ve ʿālem-i ḳalb ekberdür ʿālem-i ecsām- (6) -dan imdi cehd eyle ki ʿālem-i nefsden çıḳ ʿālem-i ḳalbe var ve ʿālem-i beşeriyyetden çıḳ (7) ʿālem-i ervāḥa var ʿālem-i ṭabīʿatden çıḳ ʿālem-i sırra var ve vücūduñ ẓulumātından çıḳ (8) ḥaḳḳuñ vücūd-ı nūrına var be-dürüstī ʿālem-i ḳalb tevvāblaruñ miʿrācıdur ve ʿālem-i (9) ervāḥ muḥibblerüñ miʿrācıdur ve ʿālem-i sır ʿāriflerüñ miʿrācıdur ḳaçan kim (10) beşeriyyetüñden teraḳḳī eyleyesin ḥaḳḳıñ taṣarrufı saña istiḳbāl ider eyle (11) olsa göñlüñ intiḳāl ider beḳādan fenāya ve ṣaḥvdan maḥve ve ʿaḳsine daḫı intiḳāl (12) ider tenevvūʿ ve taʿaddüd senüñ ḥālüñdür ḥaḳḳuñ taṣarrufında degüldür be-dürüstī ḫaḳ teʿālā (13) münezzehdür taġayyürden ve inḳılābdan ḳaçan kim

ʿālem-i sırra vāṣıl olsañ esrār-ı (14) ġayb saña keşf olur eyle olsañ ġaybdan işidürsin ve ġaybdan görürsin (15) pes ġayb ʿayān olur ve ḫaber saña muʿāyene olur ʿāriflerüñ cānı celāliyye-i

[291b]

(1) ḳudsiyyedür anuñ-çün allāhla müştāḳ olurlar ve ʿābidlerüñ cānı ruḥāniyye- (2) -dür anuñ-çün uçmaġa müştāḳ olurlar ve ġāfillerüñ cānı hevāiyyedür anuñ-çün (3) dünyāya meşġūl olurlar muḥaḳḳiḳlar ayıtdılar kimüñ ki niʿmet vaḳtinde naẓarı (4) niʿmete olmadı belki munʿime oldı nitekim anuñ naẓarı belā vaḳtinde belāya olmadı (5) belki belā idiciye oldı eyle olsa ol kişi her ḥālde maʿrifetuʾllāha ġarḳ (6) olur bundan ötürüdür ki ḥaḳ teʿālā **mūsā**nuñ ümmetine ayıtdı [51] (7) 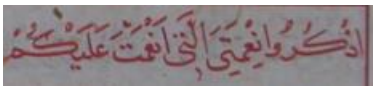 ve **muḥammed** ümmetine ayıtdı [52] (8) imdi uşbu āyetde bir ḳaç maʿnālar vardur biri budur ki ḥaḳ teʿālā ayıtdı eger beni (9) ṭāʿat ile añarsañuz ben daḫı sizi raḥmetüm ile añam ikinci budur ki eger siz beni duʿā (10) ile añarsañuz ben daḫı sizi ḳabūl itmek ile añam üçünci budur eger siz beni niʿmetten (11) ötürü s̱enā ile añarsañuz ben daḫı sizi ʿibādet itdügiñüz içün s̱enā ile añam dördünci (12) eger siz beni ḫalvetde añarsañuz ben daḫı sizi āḫiret-ile añam bişinci eger siz beni (13) ḫalvetde añarsañuz ben daḫı sizi ġalebede añam altıncı eger siz beni ṭāʿat iderken (14) żaʿıflık ile añarsañuz ben daḫı sizi ḳuvvet ve yardım ile añam yidinci eger siz beni (15) fenā olup añarsañuz ben daḫı sizi beḳā ile añam sekizinci eger siz beni mücāhede

[292a]

(1) ile añarsañuz ben daḫı sizi müşāhede ile añam ṭoḳuzuncı eger siz beni iḫlāṣ ile añar- (2) -sañuz ben daḫı sizi iḫlāṣ ile añam onuncı budur ki eger siz beni ḥikmet ve rubū- (3) -biyyet ile añarsañuz ben daḫı raḥmet ve ʿubūdiyyet ile añam [53] imdi allāha (4) z̲ikr itmek yidi ḳısm üzerinedür biri z̲ikrdür aġlamaḳ ile ve biri ḳulaḳ z̲ikridür (5) ḥaḳḳuñ aḥkāmın işitmek ile ve biri dil z̲ikridür ḥamd u s̱enā ile ve biri el z̲ikridür (6) ʿaṭā

[51] Bakara 2/47. Ey İsrailoğulları! Size verdiğim nimetimi hatırlayın.
[52] Bakara 2/152. Siz beni anın ki ben de sizi anayım.
[53] Ankebut 29/45. Allahı anmak elbette en büyük ibadettir.

ve seḫā ʾile ve biri ayaḳ ẕikridür cehd ve vefā ile ve biri göñül ẕikridür ḥavf (7) ve recā ʾile ve biri yidinci cān ẕikridür teslim ve rıżā ile baʿżılar ayıtdı ẕikr (8) dört dürlüdür biri dil ẕikri ve biri göñül ẕikri ve biri rūḥ ẕikri ve biri (9) sır ẕikri ve rūḥ ẕikrinüñ āfeti sır aña muṭṭaliʿ olmaḳdur ve sır ẕikrinüñ āfeti (10) göñül ile muṭṭaliʿ olmaḳdur ve göñül ẕikrinüñ nefs aña muṭṭaliʿ ve nefes (11) ẕikrinüñ āfeti kendüyi görmekdür baʿżılar ayıtdı ẓāhir ve bāṭın ẕikri mübtediʾ- (12) -lerüñdür ve sır ẕikri mutavassıṭlaruñdur rūḥ ve ḫafī ẕikri müntehīlerüñdür (13) ẕikr-i ḳalb ẕikr-i efʿaldür ve ẕikr-i sır ẕikr-i ṣıfātdur ve ẕikr-i rūḥ ẕikr-i ẕāt- (14) -dur baʿżılar ayıtdılar lā ilāhe illaʾllāh kelīmesi bir maʿcūna beñzer mükerrebdür nefy ile (15) iṯbātdan ve nefy ile mevādda fāside zāʾil olur ve ol müvādd-ı fāsideden maraż-ı ḳalb

[292b]

(1) ve ḳuyūd-ı rūḥ aḫlāḳ-ı nefsāniyye ve leẕẕāt-ı şehvāniyye ve temettuʿāt-ı ḥayvāniyye ve taʿallūḳat-ı (2) kevneyn bu cümlesi mevād-ı fāsidden ḥāṣıl olur ve iṯbātı ṭarafından göñül münevver (3) olur nūruʾllāh ile ve ol nūr sebebi ile ṣıḥḥat-i ḳalb ve taṣfiye-iʾ rūḥ nefs ve tecellā-ı (4) esmā ve ṣıfāt ḥāṣıl olur ḥaḳ teʿālā buyurur ki 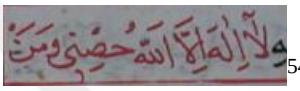[54] (5) 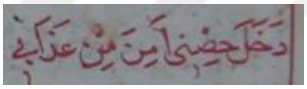 **şeyḫ-i ekber** ḳaddesallāhu sırrahū ayıtdı ḥaḳīḳat ẕikr ʿibādet- (6) -dür ḥaḳ teʿālā tecellī itmekden ẕātına ism-i mütekellim ile zīrā ki ṣıfāt-ı kemāli iẓhār (7) itmekdür maḳām-ı cemʿde ve tafṣīlde mertebeler iʿtibārı ile ve ẕikrüñ aʿlāsı maḳām-ı (8) cemʿdedür ḥaḳ teʿālā kendüyi ẕikr eyledi evvelā andan ṣoñra **muḥammed-i muṣṭafā** (9) ẕikr itdi andan ṣoñra enbiyā ve mürseller ẕikr itdi andan ṣoñra muḳarreb firişteler (10) ẕikr itdi andan ṣoñra ervāḥ-ı mücerred ẕikr itdi andan nüfūs-ı munṭabiʿa ẕikr itdi (11) andan ṣoñra ebdān ẕikr itdi eyle olsa ẕikruʾllāh efḍaldür ġazādan ve cemīʿ (12) ʿibādetden anuñ-çün ki anlaruñ ṣevābı uçmaḳdur ve ẕikrüñ ṣevābı ḥaḳdur nitekim ḥaḳ (13) teʿālā buyurur [55] ve ḳālallāhu teʿālā [56] yaʿnī ẕikr- (14) -ullāh cemīʿ-

[54] Lā ilāhe illallāh benim kalemdir. Kaleme giren azābımdan emin olur.
[55] Ben beni zikredenle otururum.
[56] Ankebut 29/45. Allāh'ı anmak her şeyden önemlidir.

i nesneden uludur veʾs-selām **faṣlun fiʾṣ-ṣabr** ḳālallāhu teʿālā (15) [57] **şeyḫ imām ġazzālī** raḥmetuʾllāhi ʿaleyhi ayıtdı belālara ṣabr

[293a]

(1) itmek ḫavāṣ-ı insāndandur kim ḥayvānda ve firiştede ṣabr olmaz ammā ḥayvānda (2) anuñ-çün ṣabr olmaz ki şehveti ġālib olmışdur ʿaḳlı yoḳdur ki ol şehvete ṣabr eyleye (3) ammā ferişteler müştāḳ olmışlardur ḥaḳ teʿālānuñ cemāline eyle olsa onlara şehvet (4) ġālib olmamışlardur ki ḥażret-i celālden anları menʿ eyleye ammā **faḫrüʾr-rāżī** (5) raḥmetuʾllāhi ʿaleyhi ayıtdı ṣabr itmek oldur ki ḥaḳḳun ḳażāsına rāżī olmaḳ (6) ḳaçan göñül bir nesneyi menʿ eylese ol vaḳt göñül yüzüni ʿālem-i cezbden döndürür nitekim (7) **ādem** peyġāmber ʿam göñli uçmaġa müteʿalliḳ oldı ḥaḳ teʿālā ol uçmaġı aña miḥnet (8) ḳıldı peyġāmber ʿam buyurur ki [58] ṣabrdan murād taḳvādur nitekim (9) ḥaḳ teʿālā buyurur 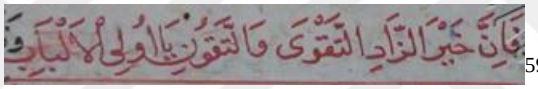[59] ve taḳvā- (10) -dan murād saḳınmaḳdur peyġāmber ʿam buyurur ki ḳul taḳvā derecesine irişmeye tā kim (11) ḳayırmaz nesneleri terk itmeyince ḳayurur nesnelerden ḳorḳub **caʿfer-i ṣādıḳ** raḥmet-(12) -ullāhi ʿaleyhi ayıtdı [60] imdi (13) ʿalāmet-i taḳvā üç ḳısımdur biri her ḥālde allāha naẓar itmekdür ve biri her işde (14) allāha rücūʿ itmekdür ve biri her ḥālde istiḳāmet itmekdür ve ḥaḳ teʿālā buyurur (15) 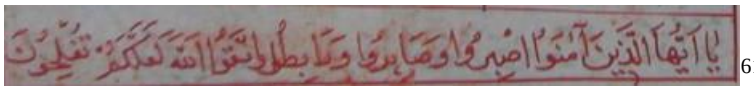[61]

[293b]

(1) işbirü didigü işāretdür belālara bu ʿavām içündür ki ṣābirū didigü (2) işāretdür maʿṣiyyeti terk eylemege bu ḫavāṣ içündür ve rābiṭū didügü işāret- (3) -dür ṭāʿat işlemege ve ḳatlanmaġa bu ḫāṣṣuʾl-ḫāṣ içündür pes kişinüñ (4) rāḥatlığı yaḳındadur ve şerefi

[57] Bakara 2/153. Şüphesiz Allah sabredenlerin yanındadır.
[58] Sabır benim gıdamdır.
[59] Bakara 2/197. Öyleyse bana saygı duyun, ey akıl sahipleri!
[60] Takva senin kalbinde Allah'tan başka bir şey görmemendir.
[61] Al-i İmran 3/200. Ey iman edenler! Sabredin, kararlılıkta yarışın, düşmana karşı hazırlıklı olun (birbirinize dayanıp bağlanın). Allahʿa karşı gelmekten sakının ki başarıya ulaşabilesiniz.

tevāżuʿdadur ve devleti islāmdadur ve ʿişmeti (5) tevekküldedür ve zīrekligi dīndedür ve ʿizzeti dünyā terk itmekdedür ve helāk- (6) -lıġı günāha cüret itmekdedür ve peşīmānlıġı ivmekdedür ve şeḳāveti cehlde (7) ve saʿādeti ʿilmdedür ve kemāli ʿışḳdadur ve ḥayātı cāvidānı ṣabrdadur (8) ve ṣabr ḫalḳ ḳatında nefsine ṣabr itmekdür ve ʿāşıḳlar ḳatında ṣabr oldur (9) ki eger cemīʿ-i ʿālemüñ belāsı anuñ üzerine gelürse āh dimeye ve daḫı vefādan ve (10) cefādan rencden ve gencden ve muṣībetden ve niʿmetden bu cümlesi anuñ ḳatında berāber (11) ola belki kendüzini belā mancılıġına ḳoya ve ḳażā deñizine ata ve hiç ṣoñın (12) endīşe ḳılmaya ve hem cānından üşenmeye cānān içün bīcān ola **faṣlun** (13) **fiʾṣ şadaḳa** ḳālallāhu teʿālā [62] (14) 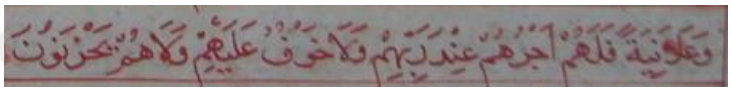 (15) peyġāmber ʿam ayıtdı ṣadaḳa virmek ḳabr ḥarāreti söyündürür ve ḳıyāmet

[294a]

(1) güninde ṣadaḳası gölgesinde olur peyġāmber ʿam ayıtdı ol tañrı ḥaḳḳı-çün (2) ki beni peyġāmberlıġa viribidi her kim bir yitime ṣadaḳa virse ḥaḳ teʿālā (3) güninde ṣadaḳası gölgesinde olur peyġāmber ʿam ayıtdı ol tañrı ḥaḳḳı-çün (4) ḳıyāmet güninde aña ʿaẕāb eylemeye ve her kim kendü ḫışımlarına ṣadaḳa virmese (5) ġayrı kişiye virse ḥaḳ teʿālā ol kişiye ḳıyāmet güninde naẓar eylemeye peyġāmbere (6) ṣordılar ki ṣadaḳa virmek ḳanḳı kişiye efḍaldür peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām (7) ayıtdı atasına andan ṣoñra aḳrıbāsına virmek gerekdür didi (8) **ebū hureyre** peyġāmberden naḳil ider peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı uçmaḳ- (9) -da ġurfeler vardur nūrdan ayıtdılar yā resūluʾllāh ol ġufreler kimüñdür (10) peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı şol kişinüñdür ki ḫalḳa ṣadaḳa vire (11) ve gökçek söyleye ve ṭaʿām yidüre ve ḫalḳ uyurken ol dün namāzın (12) ḳıla peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı ʿamellerüñ efḍali tañrı ḳatında ol- (13) -dur ki bir kişinüñ açlıḳdan yüregi yanmış ola anuñ ḳarnın ṭoyura ve naḳil- (14) -dür ki peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı sizüñ üzeriñüze olsun ki ṣadaḳa (15) virmekde altı dürlü dürlü ḫaṣlet vardur üçi dünyāda ve üçi āḫiretde ammā ol kim dünyādadur biri budur kim ḥaḳ teʿālā ṣadaḳa

[62] Mallarını gece ve gündüz, gizli ve açık olarak hayra sarfedenler için rableri nezdinde ecirleri vardır; onlar için ne korku olacak ne de üzüleceklerdir.

[294b]

(1) viren kişinüñ rızḳı dünyāda ziyāde eyleye ve ʿömrine berekāt (2) vire biri budur kim ḥaḳ teʿālā mālına berekāt vire ve (3) biri budur ki evlerin ʿimāret eyleye ammā ol kim āḫiretdedür üç- (4) -dür biri budur ki yarın ḳıyāmet güninde yalıncaḳ olmaya (5) ve biri budur ki başı üstinde gölge ola ve biri budur (6) ki ṭamu ile anuñ arasında perde ola peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām (7) ayıtdı uçmaḳ ḳapusında yazulmış gördüm ki her kim (8) ṣadaḳa virse ḥaḳ teʿālā birine on vire ve her kim ödünç (9) virse birine on sekiz vire peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı (10) bir kişi kendü eliyle bir aḳçe ṣadaḳa eylemek yigdür (11) kendüden ṣoñra biñ dināri vaṣiyyet eylemekden (12) faṣlun **şeyḫ** ʿ**abduʾllāh enṣārī** (13) **menāziliʾs-sāirin** adlu bir kitāb düzdi (14) ve anı on ḳısm itdiler sālikler bileler ki nice (15) sülūḳ itmek gerekdür ben anı tercüme itdüm.

[295a]

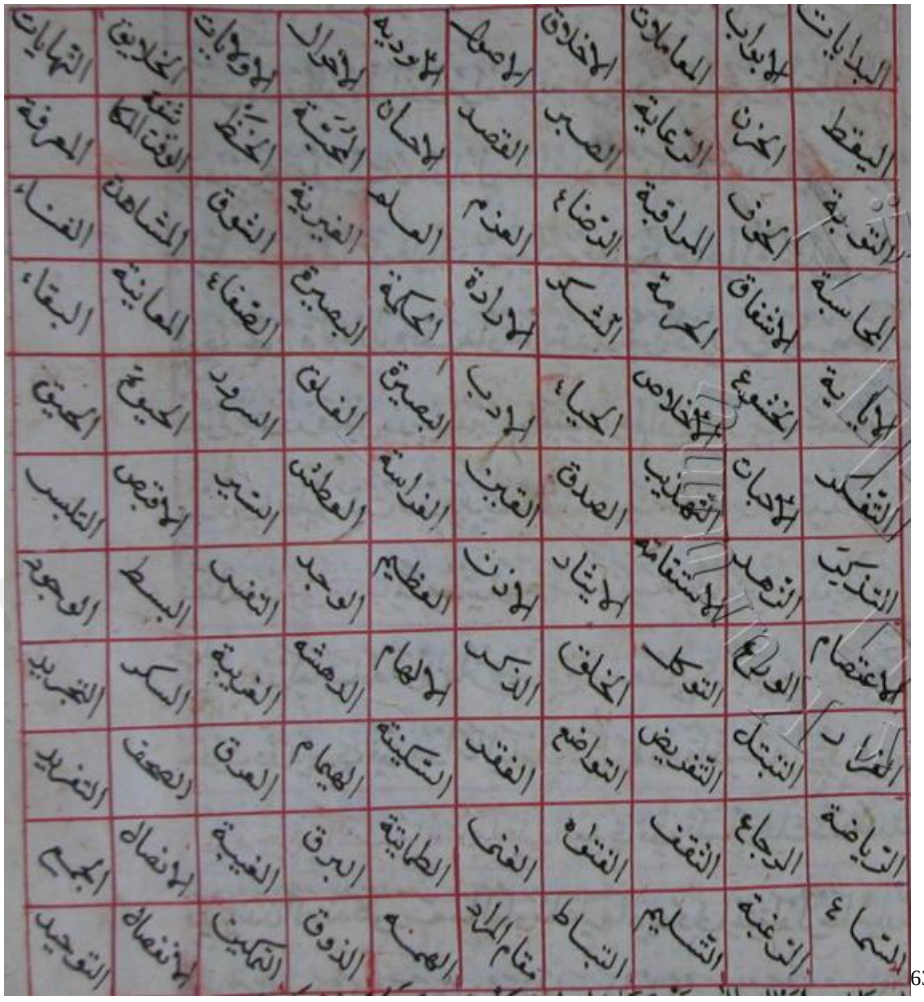[63]

(1) iy ṭālib-i esrār-ı ilāhi ben menāzili bu şekilde getürdüm tā kim (2) muṭālaʿa eyleyenlere āsan ola biiẕnillāhi teʿālā **faṣlun fī faużlıʾl-** (3) **-ʿilm veʾl ʿulemāʾ** ḳālallāhu teʿālā [64] ḳālʾen-nebiyyü ʿaleyhiʾs-selām

[295b]

(1) ʿilmüʾl ebdāndan murād maʿrifetüʾn- (2) -nefsdür ve ʿilmüʾl-edyāndan murād maʿrifetüʾr-rabbdur peyġāmber ʿam ayıtdı ʿilm (3) ikidür biri ʿilmü biʾl-lisāndur ol senüñ üzerüñe ḥüccetdür ve biri ʿilmü (4) biʾl ḳalbdür ol saña fāyidedür peyġāmber ʿam ayıtdı ʿilmüñ meṡeli yaġmur (5) gibidür ḳaçan ḳara yirlere yaġsa otlar bitürür ḳaçan deñizlere yaġsa ṣadefler (6) incüler bitürür ve naḳildür

[63] Tablo Latin harfleri ile Ekler bölümünde, "Ek1" başlığıyla verilmiştir.
[64] Mücadele 58/11. Kendilerine ilim verilenlerin derecelerini yükseltsin.

peyġāmber ʿam ayıtdı ʿilm ücdür biri muḥkem āyet- (7) -dür ve biri ḳāyim sünnetdür ve biri ʿādil farīżadur ve bu üçinden ġayrı (8) fażladur ʿ**alī** ayıtdı kime ki dünyā ve āḫiret gerek-ise ʿilm ögrensün bilmek (9) gerekdür ki insāna farż olan ʿilm üc ḳısımdur biri tefsīrdür ve biri (10) ḥadīṯdür ve biri fıḳıhdur ammā **imām ebū ḥanife** raḥmetuʾllāhi ʿaleyhi ayıtdı (11) [65] imdi fıḳıh nefsin bilmekdür ve nefʿden (12) ve ziyāndan aña ne gelürse **mā lehā** ʿ**aleynā** didügi iʿtiḳādlara şāmildür (13) īmān getürmek gibi ve daḫı vicdāniyyāta şāmildür bāṭın ḥaḳların bilmek (14) gibi ve daḫı melekātı nefsāniyyeye ve ʿameliyyeye şāmildür namāz ve oruc (15) ve ḥacc gibi ve daḫı şol nesne kim aḥkāmın bilmekdür vicdāniyyātdandur

[296a]

(1) ol aḫlāḳ ve taṣavvuf ʿilmidür zühd ve ṣabr ve rıżā ve ḫużūruʾl-ḳalb gibi (2) ve ne kim bunlara beñzer nesne vār-ısa vicdāniyyātdandur ve şol nesne kim (3) ʿameliyyātdan ola anuñ aḥkāmın bilmek fıḳhdur **ebū ḥanīfe** bunlardan (4) ziyāde eylemedi pes fıḳh ikiye münḳasım oldı biri fıḳh-ı ekberdür ve biri (5) fıḳh-ı aṣġardur imdi bunlaruñ ḥaḳīḳatini bil tā kim muṭṭaliʿ olasın ʿulūm-ı (6) dīne andan ṣoñra ʿilm nāfiʿ ve ʿamel-i ṣāliḥ ile mükemmel olasın ammā fıḳh-ı ekber (7) ʿilm-i kelāmdur ve ʿilm-i kelām ʿaḳāid-i dīniyyeyi iṯbāt itmege ḳādir olmaḳ- (8) -dur ḥüccetler getürmek ile ve şübheler defʿ itmek ile imdi bu ʿilmüñ fāydası (9) çoḳdur biri budur ki taḳlīdden ıraḳ olub yaḳına varmaḳdur ve biri (10) irşād idenlerüñ irşādıdur ve biri ḳavāʿid-i dīni ḥıfẓ itmekdür ve biri (11) ʿulūm-ı şerʿiyye üzerine bünyād itmekdür ve biri niyyetini ve iʿ tiḳādını (12) ṣaḥīḥ itmekdür zīrā ki ʿamelün ḳabūli ʿilm ile olur ammā fıḳh-ı aṣġar oldur ki (13) uṣūl ve fürūʿdur ve uṣūl-ı fıḳhuñ ḳavāʿidin bilmekdür ʿ**alā vechiṭ-taḥḳīḳ** (14) murād ḥikmetden şerīʿat ʿilmini bilmekdür ve daḫı her kelām ḥaḳḳa muvāfiḳ ola anı bilmek- (15) -dür peyġāmber ʿam ayıtdı 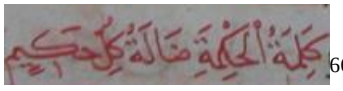 [66] peyġāmber ʿam ayıtdı

[296b]

[65] Fıkıh kişinin kendi lehine ve aleyhine olan şeyleri bilmesidir.
[66] Hikmet kelimesi bütün hekimlerin yitiğidir.

(1) ḥikmet göñüle gökden iner ammā şol göñle inmez ki anda her ne içün ġuṣṣa ola (2) **faşlun fiʾl-ʿulemāʾ** peyġāmber ʿam ayıtdı bir kişi taḥṣīl eyleye ol kişi (3) üstādına giderken firişteler ḳanadlarını ol kişinüñ ayaġı altına döşer- (4) -ler peyġāmber ʿam ayıtdı ümmetümüñ ʿālimleri iki dürlüdür biri şol kişidür (5) ki ḥaḳ teʿālā añа ʿilm virdi ol daḫı ol ʿilmi ḫalḳa söyledi hiç ḥaḳdan nesne (6) ṭamaʿ eylemedi ve ʿilmi bahāya ṣatmadı anuñ gibi ʿālimler içün göñüllerdeki (7) ḳuşlar ve deñizdeki balıḳlar ve yiryüzindeki cānavarlar ve kirāmen kātibin anuñ (8) içün ṣalavāt virürler ve yarın ḳıyāmet güninde ol kişi ḥaḳ teʿālā ḥażretine (9) varur mürsel peyġāmberler ile bile alurlar ve biri şol kişidür ki ḥaḳ teʿālā (10) añа ʿilm virdi ol daḫı ḫalḳa söylemedi ve ḫalḳuñ mālına ṭamaʿ eyledi (11) ve söyler ʿilmüñ bahāsın aldı andan söyledi ḥaḳ teʿālā anuñ gibi ʿālime (12) yarın ḳıyāmet güninde ḳatı ʿaẕāb idecekdür ve naḳildür ki peyġāmber ʿam (13) ayıtdı ḳaçan bir ʿālim ʿilm ayıtsa bir kişi daḫı gelse ol ʿilmi diñlese yüz biñ (14) rekʿat namāzın ḳılmakdan yigdür ve yüz biñ at ġazāya göndermekden (15) efḍaldür bir ʿālimüñ yüzine baḳmak ġazāya biñ at göndermekden ḫayır-

[297a]

(1) -ludur ve bir ʿālime selām virmek bir yıl ʿibādet itmekden ḫayırludur (2) ve bir sāʿat bir ʿālimüñ ḳatında oturmaḳ biñ yıl ʿibādet itmekden efḍal- (3) -dür yitmiş kez maḳbūl olmış kaʿbeden efḍaldür ve ʿilmüñ her ḥarfine bir kaʿbe ṣevābı- (4) -dur ve ḥaḳ teʿālā ol kişinüñ üzerine raḥmet indürür ve firişteler ḥaḳḳına (5) ṭanuḳluḳ virürler ve her kime ki firişteler ṭanuḳluḳ virseler ol kişi uçmaḳ- (6) -lıḳdur **ebū umāme** raḍiyaʾllāhuʿanhu peyġāmbere suʾāl eyledüm yā resūl- (7) -allāh iki kişi ölse biri ʿābid ve biri ʿālim olsa ḳanḳısı efḍaldür peyġāmber ʿam (8) ayıtdı ʿālimüñ faẕlı ʿābid üzerine benüm faẕlum gibidür sizüñ üzerüñüze (9) peyġāmber ʿam ayıtdı ʿālimi ve cāhili beyān eylemişdür ʿālim oldur ki ḥaḳdan (10) ḳorḳa ve ḫalḳdan utana ammā cāhil oldur ki ḥaḳdan ḳorḳmaya ve ḫalḳ- (11) -dan utanmaya ve yalancı olub dāyim mā-lā-yanī söyleye eger oḳursa ve yazarsa (12) daḫı ol kişi cāhildür didi ve ʿābid oldur ki allāh içün ʿibādet (13) eyler ʿilmini kendü nefsine ḫarc ider ancaḳ ammā ʿālim oldur ki allāh içün ʿibādet (14) eyler ʿilmini kendü nefsine ve ġayrı kişiye daḫı bile ḫarc ider cāhil bu ikisinden (15) daḫı maḥrūmdur ve kemālden ḫāricdür peyġāmber ʿam ayıtdı bir gün cebrāʾīle

[297b]

(1) ben ayıtdım ümmetüme ḳanḳı ʿamel efḍaldür cebrāʾīl ayıtdı ʿilm olmaḳ (2) efḍaldür pes maʿlūm oldı kim dünyāda ʿilmden efḍal kemāl yoḳdur (3) andan ṣoñra peyġāmber ʿam ayıtdı her kişi kim ʿilm ögrense allāh içün (4) ve maḳṣūdı ol ʿilmden kendü nefsini ve müslimānları daḫı ıṣlāḥ (5) itmek içün olsa ġarażi dünyā olmasa ben ol kişiye kefīl olayın (6) ki ol kişi uçmaḳlıḳdur peyġāmbere ʿam ṣordılar ki ʿilm nedür peyġāmber ʿam (7) ayıtdı ʿamel itmege delīldür ayıtdılar ʿaḳl nedür peyġāmber ayıtdı ḫayra (8) ḳulāġuzlayıcıdur ayıtdılar hevā nedür peyġāmber ayıtdı günāhlara merkebdür (9) ayıtdılar māl nedür peyġāmber ayıtdı mütekebbürlerüñ ridāsıdur ayıtdılar dünyā nedür (10) peyġāmber ayıtdı āḫiretüñ bir soḳaġıdur peyġāmber ʿam ayıtdı her kim (11) dilerse ḥaḳ teʿālānuñ āẕādlularunuñ yüzine baḳa ʿamellerüñ yüzine (12) baḳsun ve her kim bir ʿamelimüñ ḳapusına varsa her adımına biñ yıl ʿibādet (13) itmişce müzdi vardur ve her kim bir ʿālime nafaḳa virse ol kişi uçmaḳda (14) benüm yoldaşumdur ve her kim ʿilm isterse ġurbetde ölse şehīddür ol kişi (15) uçmaḳda benüm yoldaşumdur ve naḳildür ki peyġāmber ʿam ayıtdı her kim ulu-

[298a]

(1) -lanmaḳ içün ʿilim oḳusa ve ölse cāhil öldi ve her kim baḫṣ içün (2) ve ġaraż-ı nefs içün ʿilm oḳusa ve ölse münāfiḳ öldi ve her kim dünyā içün (3) ʿilm oḳusa ölse fāsıḳ öldi ve her kim ḫalḳa kibir itmek içün (4) oḳusa ve ölse kāfir öldi ve her kim ʿamel itmek içün ʿilim oḳusa ve ölse (5) be-dürüstī ol kişi müʾmin öldi peyġāmber ʿam ayıtdı her kim bir ʿālime (6) ikrām eylese baña ikrām eyledi ve her kim baña ikrām eyledi allāha ikrām (7) eyledi ve her kim allāha ikrām eyledi be-dürüstī uçmaḳ aña vācib (8) oldı ve her kim bir ʿālimi ḫorlasa beni ḫorladı ve her kim beni ḫorladı (9) allāhı ḫorladı ve her kim allāhı ḫorladı be-dürüstī ṭamu aña vācib (10) oldı her kim ʿulemā ile oḳursa benüm ile oḳurdı ve her kim ʿulemāyı (11) ziyāret eylese beni ziyāret eyledi ve her kim ʿulemāʾ ile merḥabā (12) itse benüm ile merḥabā itdi ve her kim benüm ile merḥabā itdi (13) ve benüm ile oturdı ḥaḳ teʿālā ol kişiyi ḳıyāmet güninde benüm-ile ḳopara (14) peyġāmber ʿam ayıtdı

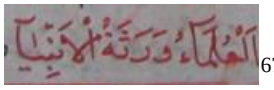[67] zīrā ki peyġāmberler altun (15) ve gümiş mīrāṯ ḳomadılar ammā ʿilim mīrāṯ ḳodılar her kim ol mīrāṯ-

[298b]

(1) -dan naṣīb oldı ḥaẓẓ-ı vāfir oldı peyġāmber ʿam ayıtdı 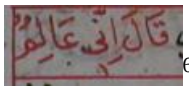[68] (2) 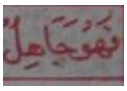 yaʿnī ʿālime eyle gerekdür ki kendü nefsini ḫalḳdan yig (3) görmeye zīrā vaḳt olur ki kendünüñ üzerine bir ʿālim daḫı bulunur ol (4) ʿālim kendüden efḍal olur aña naẓar kendü cāhil olur peyġāmber ʿam (5) ayıtdı her kime kim ḥaḳ teʿālā ʿilm virdi üç nesne bile virdi (6) biri ḥalāvet ve biri heybet ve biri muḥabbet ḳaçan ʿālimler dünyāya meyl (7) eyleseler ḥaḳ teʿālā ḥalāveti anlardan giderür ḳaçan gizlü günāh işleseler (8) ḥaḳ teʿālā heybeti anlardan giderür ḳaçan ḫalḳuñ mālına ṭamaʿ eyleseler ḥaḳ teʿālā (9) maḥabbetini anlardan giderür peyġāmber ʿam ayıtdı ḳaçan bir ʿālim üstād ile (10) bir köye uġrasalar ḥaḳ teʿālā ol köyüñ meşhedlerinden ḳırḳ gün ʿaẕābı (11) götürür peyġāmber ʿam ayıtdı ḳaçan bir kişi bir ʿālimüñ ḳatında otursa ḥaḳ teʿāla (12) ol kişiye uçmaḳda biñ şehr vire her şehirden yitmiş ḳapu açа ve ḥaḳ teʿāla (13) her ḥarfine bir şehr ṣevābın vire ve her kelimesine bir yıllıḳ ʿibādet ṣevābın vire (14) anuñ-çün uçmaḳda biñ şehr yapa ve her şehrüñ büyüklügi on bu dünyā- (15) -ca ola **imāmuʾr-raẓī** raḥmetuʾllāhi ʿaleyhi **tefsīr-i kebir**de ayıtdı ḥaḳ teʿālā

[299a]

(1) buyurur [69] imdi uliʾl- (2) -emirden murād budur ki ʿulemāʾdur ṣaḥīḥ ḳavl budur anuñ-çün beglere vācibdür (3) ʿulemāya muṭīʿ olalar perġāmber ʿam ayıtdı ümmetümüñ helāklıġı ikidür biri (4) fāsıḳ ʿālim iledür ve biri cāhil ʿābid iledür eger siz tamām ḥaḳḳı bilseñüz (5) idi ḥaḳ teʿālā size şol ʿilmi virürdi ki aṣlā anda cehl olmaz- (6) -dı ve eger tamām ḥaḳdan ḳorḳsañuz idi deñizlerde yürürdüñüz ve ṭaġlar (7) sizüñ duʿānız ile ḥarekete gelir idi **ibn-i ʿabbās** peyġāmberden naḳil (8) peyġāmber ʿam ayıtdı ʿulemāʾnuñ ümmīler üzerine yidi yüz derece (9) mertebesi artuḳdur

[67] Alimler peygamberlerin varisleridir.
[68] Ben alimim diyen cahildir.
[69] Nisa 4/59. Allah'a itaat edin, peygambere itaat edin, sizden olan ülüʾl-emre de.

bir dereceden bir dereceye yitmiş yüz yıllıḳ yoldur (10) **ebū ḥanīfe** raḥmetuʾllāhi ʿaleyhi ayıtdı 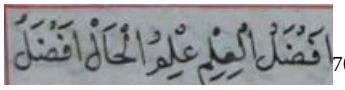[70] (11) 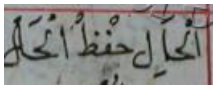 baʿżılar ayıtdılar işbu ḫalḳ dört dürlüdür biri (12) budur ki bilür ve bildügin daḫı bilür ol ʿālimdür aña uymaḳ gerekdür (13) ve biri budur ki bilür ve lākin bildügin bilmez ol uyur anı uyarmaḳ gerek- (14) -dür ve biri budur ki bilmez ve bilür ki bilmez ol cāhildür anı ögretmek gerek- (15) -dür biri budur ki bilmez ve bilmedügin daḫı bilmez ammā kendüyi bilür ṣanur ol şeyṭān-

[299b]

(1) -dur andan ṣoñra ḳaçmaḳ gerekdür ve ʿilim daḫı dört dürlüdür biri budur (2) ki bilinür ve söylenür şerīʿat ʿilmi gibi ve biri budur ki bilinmez ve söylenmez (3) ḥaḳ teʿālānuñ gizlü ʿilmleri gibi ne bilinür ve ne söylenür ve biri budur (4) ki bilinür velākin söylenmez ʿāriflerüñ ḥāli gibidür ve dostlaruñ ʿaybı (5) gibidür ve biri budur ki bilinmez velākin söylenür meşāyiḫuñ esrārı gibi bilinmez (6) ammā baʿżı ḫalḳ içinde söylenür **imām rāżī** raḥmetuʾllāhi ʿaleyhi ayıtdı (7) ḳaçan ʿulemāʾ ḥelāl yiseler cāhiller şübhelü yiseler ve ḳaçan ʿālimler şübhelü yiseler (8) cāhiller ḥarām yiseler ve ḳaçan ʿālimler ḥarām yiseler cāhiller kāfir olalar (9) ve naḳildür ki peyġāmber ʿam cebrāʾīle ṣordum tañrı ḳatında ʿulemāʾ mı (10) efḍaldür yoḫsa şehīdler mi cebrāʾīl ayıtdı bir ʿulemāʾ tañrı ḳatında (11) on şehīdden efḍaldür didi peyġāmber ʿam [71] silāḥı bilmek gerek- (12) -dür ḥaḳ teʿālā insānı iki ḳısım üzerine yaratdı biri cāhil ve biri ʿālim (13) pes saʿādetlü ʿālim oldur ki ʿaklı imām idinüb [72] (14) ṣaḥāyıfın muṭālaʿa ḳılub aḥkām-ı şerʿden iʿrāz itmeye ve girçek (15) ʿālim oldur ki işitdügin unıtmaz ola tecellī ve ḫafī sırrından āgāh olub

[300a]

(1) kināyāt ve işārāt ve delālāt ve iḳtiżā maʿānīsinden ḫaberdār (2) ola ve daḫı müfessir ve mücmel ve müteşābih ve müsteʿār ve istiʿāre ḳısmından (3) añlamış ola ve daḫı yāranlarına bārid suʾāl eylemeye ve ḳablüʾl-fehm daḫl (4) eylemeye ve kimsenüñ

[70] İlimlerin en üstünü hal ilmidir ve hallerin en üstünü hali korumaktır.
[71] İlim benim silahımdır.
[72] Hud 11/56. Şüphesiz rabbimin yolu dosdoğru yoldur.

perdesin yırtmaya ve baḫṣden maḳṣūdı iẓhār-ı faż̄ilet (5) olmaya belkim iẓhār-ı ṣevāb ola ḫuṣūṣā ki zamān-ı evvelde müsteʿidler- (6) -den bir nicesi ẕihinlerine iʿtimād idüb üstādlarına ḥürmet eylemediler mücādele (7) eylediler ve üstādlarından rücūʿ eylediler ʿāḳıbet şeref-i naẓardan ḳalub (8) duʿādan maḥrūm oldılar pes ṭālibe eyle gerekdür bir ḳaç maʿrifet maʿdeni (9) ve neṣāyiḥ menbaʿı maḥbūb-rūy ve mergūb-ḫūy feṣāḥat deryāsı ve belāġat (10) ṣāḥrası mütefennin ve mütedeyyin rāz diñleyici ḥerīflerden bir nicesi ʿan ḳalbī dost (11) idüb bāḳī ʿömrini anuñla geçüre eyle gerekdür ki bī-ḥayāyı ādeme ṣaymaya ve bī- (12) hüneri ḥisāba getürmeye ve bī-aṣlı hem-nişīn idinmeye cehd eyleye kim ʿilm ile (13) ʿamel eyleyici ʿālimler ile otura zīrā ki anlaruñ ʿilm ve ḥikmeti az zamānda aña daḫı (14) eṣer eyleye meṣelā ṣīr rūġan bir nice gün gül ile muṣāḥib olıcaḳ ayruḳ aña (15) ṣīr-rūġan dimezler belkim gül yaġı dirler ancılayın bu daḫı bir nice gün ʿālim ile

[300b]

(1) otursa ayruk aña cāhil dimezler belkim ehl dirler ve naḳildür bir vech-ile daḫı (2) ʿālim iki ḳısımdur biri ʿālim-i dünyevīdür ve biri ʿālim-i uḫrevī ve ʿālimi dünyevī (3) oldur oldur ki dili ile ʿālimdür ve göñli cāhildür ve ʿālim-i uḫrevī üç (4) ḳısımdur biri rabbānīdür anuñ maḳṣūdı allāhdan ġayrı nesne degüldür ve biri (5) cinānīdür anuñ maḳṣūdı cennetdür ve biri ruhbānīdür anuñ maḳṣūdı ṭamudan (6) ḳorḳmaḳdur [73] (7) **faşlun fīʾl-emri biʾl-maʿrūf ve n-nehyi ʿaniʾl-** (8) **-münker** ḳāl allāhu teʿālā [74] (9) 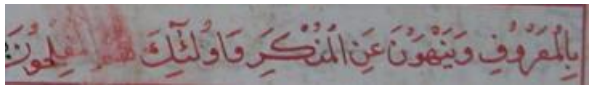

baʿżılar ayıtdı minküm (10) de ki min baʿżı içündür anuñ-çün ki emir biʾl maʿrūf itmek farż-ı kifāyedendür zīrā ki (11) emri biʾl maʿrūf itmek ʿilm ile olur cāhil ḫod ol kendü nefsini bilmez ḫalḳı nice (12) irşād idebilür baʿżılar ayıtdı min beyān itmek içündür yaʿnī emri biʾl maʿrūf (13) itmek ve nehyi ʿaniʾl-münker itmek işbu ümmet içündür peyġāmber ʿam ayıtdı her kim (14) emri biʾl maʿrūf ve behyi ʿaniʾl-münker eylese ol kişi yiryüzinde

[73] Allahım bizleri alimler zümresinden kıl ve celalinle alemlerin efendisine ve onun al ve ashabının cemisine salat eyle.
[74] Al-i İmran 3/104. İçinizden hayra çağıran,iyiliği emredip kütülüğü meneden bir topluluk bulunsun. İşte onlar kuruluşa erenlerdir.

ḫalīfetullāhdur ve ḫalīfe-i (15) resūluʾllāhdur ve ḫalīfe-i kitābuʾllāhdur ḳaçan bir cemāʿat emri biʾl maʿrūf

[301a]

(1) ve nehyi ʿaniʾl-münker terk eyleseler ḳurʾān fehm itmek ḥarām ola **ebū bekr** ayıtdı (2) yā resūluʾllāh kāfir ile ġazā itmekden artuḳ ġazā var mıdur peyġāmber ʿam ayıtdı (3) neʿam ḥaḳ teʿālānuñ ġāzīleri vardur yiryüzinde şehīdlerden efḍal- (4) -dür ben ayıtdım yā resūluʾllāh anlar kimlerdür peyġāmber ʿam ayıtdı emri biʾl maʿrūf (5) ve nehyiʿaniʾl-münker idenlerdür ol tañrı ḥaḳḳı-çün ki benüm nefsüm anuñ ḳudreti (6) elindedür uçmaḳda ġurfeler vardur şehīdler ġurfesinden yücedür ḳızıl (7) yāḳūtdan ve yeşil zümrüdden ve her ġurfenüñ üç yüz biñ ḳapusı var-(8) -dur ve her kişiye üç yüz biñ ḥūrī vireler ol ḥūrīler ayıdalar bilür- (9) -misiz dünyāda emri biʾl maʿrūf ve nehyi ʿaniʾl-münker itdüñüzi işbu ʿaṭā- (10) -lar anuñ-çündür diyeler ve ḳalan ʿamellerün añlamayañ **keşşāf**da gelür ki **ḥuẕeyfe** (11) raḍiyaʾllāhuʿanhu ayıtdı ḫalḳuñ üzerine bir zamān gele ki eşek ölüsi (12) sevgülü gele emri biʾl maʿrūf ve nehyi ʿaniʾl-münker iden müʾminden ve sözinden daḫı (13) neʿūẕübillāhi min ẕālik **faşlun fīʾl ḳurʾān** ḳālallāhu teʿālā 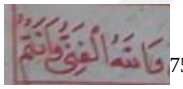[75] (14) 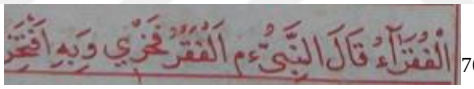[76] peyġāmber ʿam ayıtdı faḳīr benüm (15) faḫrumdur yaʿnī benüm faḫrum ve ʿizzetüm girü ḳalan ḫalḳ üzerine faḳr-iledür

[301b]

(1) zīrā ki ṣabır dervīşlere allāh teʿālā ḳatında şākir bāylardan sevgülüdür nitekim (2) peyġāmber ʿam buyurur 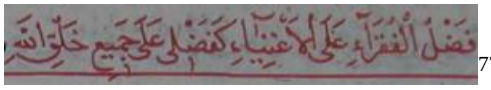[77] ve her nesnenüñ (3) bir miftāḥı vardur uçmaġuñ miftāḥı fuḳarāyı sevmekdür nitekim peyġāmber ʿam buyurur (4) 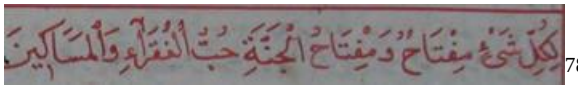[78] pes dervīşleri (5) sevmek mürsel peyġāmberlerüñ ḫulḳlarındandur ve dervīşler ile oturmaḳ ṣāliḥler (6) ḫulḳlarındandur ve

[75] Muhammed 47/38 Allah zengindir, siz ise yoksulsunuz.
[76] Fakirlik övüncümdür. Onunla övünürüm. Sagani, mevzua, s.46
[77] Fakirlerin zenginlere üstünlüğü benim Allah'ın bütün yaratıklarına üstünlüğüm gibidir.
[78] Her şeyin bir anahtarı vardır. Cennetin anahtarı ise fukara ve miskinleri sevmektir.

dervīşlerden ḳaçmaḳ münāfıḳlar ḫulḳlarındandur ve dervīşlere (7) ẓann itmek enbiyāya ẓann itmekdür ve her kim bir dervīşi göre verse her adımına (8) ḥaḳ teʿālā bir yarlıġanmış kaʿbe şevābın vire zīrā ki ḥaḳ teʿālā günde üç kez der- (9) -vīşlere raḥmet naẓarın eyler ve daḫı bir kişi dünyā cemʿ eylese eyülük eylemek (10) içün dünyāyı terk eylemek ḫayırludur dünyā cemʿ eyleyüb ḫayr eylemekden nitekim (11) peyġāmber ʿam buyurur [79] peyġāmber ʿam ayıtdı yā ʿ**āişe** (12) dervīşler ile miskīnler ile oturur ki dünyāda bunlaruñ ile oturmaḳ āḫiretde (13) bile oturmaḳdur dimiş be-dürüstī dervīşlerüñ dünyāda duʿāsı müstecābdur ve (14) āḫiretde bāylardan biş yüz yıl öñdin uçmaġa girürler yā ʿ**āişe** ḳıyāmetde benüm (15) ile bulış ki ben āḫiretde dervīşler ile bile olurın ve naḳildür **ebū saʿīd**

[302a]

(1) raḍiyaʾllāhuʿanhu ayıtdı bir kişi peyġāmbere geldi ayıtdı yā resūluʾllāh beni bir (2) ʿilme ḳılaġuzlasañ ki ḳaçan anı işlesem allāh teʿālā beni seve ve ḫalḳ daḫı seve (3) peyġāmber ʿam ayıtdı dünyāyı terk eyle ki allāh teʿālā seve ve ḫalḳ daḫı seve peyġāmber (4) ʿam ayıtdı ṣabırlu ol ṣabırlu dervīşüñ iki rekʿat namāzı tañrıya sevgülü- (5) -dür şākir bāylaruñ yitmiş rekʿatından ve buyurmışdur ki eger bāy yoḫsul ikisi (6) bir ʿamel işleseler bāy kişi ʿamelinüñ yanında on biñ dirhem gümiş bile virsün (7) ki ol faḳīrüñ ʿameli ile berāber ola peyġāmber ʿam ayıtdı ḥaḳ teʿālā biş nesne (8) ile firiştelere faḫr ider biri şol ġāzīlerdür ki ḥaḳ içün ceng iderler ve biri (9) şol yigitlerdür ki allāh içün ḫalḳa tevāżuʿ iderler ve biri şol kişidür ki allāh (10) ḳorḳısından ḫalvetlerde aġlaya ve biri şol bāydur ki dervīşlere ʿaṭālar (11) eyleyeler ve biri şol dervīşdür ki belālara ṣabr eyleye kimseye şikāyet eylemeye (12) peyġāmber ʿam ayıtdı ṣanʿatlaruñ efḍali üçdür biri zühddür ve biri ʿilmdür ve biri (13) dervīşlikdür bir kişi peyġāmbere ṣordı ki dervīşlik dervīşlik peyġāmber (14) ayıttı ḥaḳ teʿālānuñ ḫazīnelerinden bir ḫazīnedür ḥaḳ teʿālā ol ḫazīneyi mürsel (15) peyġāmberlere ve kerīm ḳullara virdi bunlardan ayruḳ kişiye virmedi dir

[302b]

[79] Ey iyilik için dünyayı isteyen, bundan daha iyisi onu terketmendir. İbn Hibban, Ebu Hatim Muhammed b. Hibban et-temimi, el-mecruhin mineʾl-muhaddisin veʾd-duafa veʾl metrukin (nşr. Mhamud İbrahim Zayed), Haleb: Daruʾl- Vaʾy,1976, I,147.

(1) peyġāmber ʿam ayıtdı ḥaḳ teʿālā bāyları dünyā ṭoprağından yaratdı ve dervīş- (2) -leri uçmaḳ ṭoprağından yaratdı her kim allāhuñ ʿahdine olmaḳ isterse (3) dervīşlere ikrām eylesin peyġāmber ʿam ayıtdı her kim bir dervīşi nā-ḥaḳ (4) yire incidse on kez kaʿbeyi ve beytüʾl-maʿmūrı yıḳmışca günāhı vardur biñ firişte (5) öldürmişcedür peyġāmber ʿam ayıtdı uçmaġuñ sekiz ḳapusı vardur ṭamunuñ (6) yidi ve uçmaġun yidi ḳapusından dervīşler girürler ve bir ḳapusından (7) bāylar girürler ve ṭamunuñ altı ḳapusından bāylar girecek ve bir ḳapusından (8) ṣabrı olmayan dervīşler girürler imdi maʿlūm olsun kim dervīşlik (9) didikleri oldur ki kim ehl-i sünnet ve cemāʿat ola ve faḳrına rāżī olub (10) seyyidüʾl kevneyn resūluʾllāh ʿaleyhiʾs-selām ve aṣḥābına tābiʿ ola ḳavlen ve fiʿlen sünnī (11) ola bu degüldür kim dünyāyı terk ide daḫı mübtediʾ ve ehl-i ḍalāl ola nitekim (12) on ṭāʾife mübtediʾ oldılar ve bularuñ sebebinden bunca ḫalḳı daḫı azġunlar- (13) -dan olub diñlerin ve dünyālarun fesāda virdiler ol on ṭāʾifenüñ biri (14) ḥabībiyyedür anlaruñ iʿtiḳādı oldur kim ayıtdılar ḳaçan kim ḥaḳ teʿālā ḳulını (15) sevse anı ḫalḳ muḥabbetinden keser ve ʿibādet tekellüfinden ḳurtarur imdi işbu söz-

[303a]

(1) -ler küfrdür ikincisi evliyāiyyedür anlar ayıtdılar ḳaçan bir kişi velāyete irişse (2) emr nehy anlardan götirülür ḫalḳ anlara secde eyleseyer dürüstdür dirler bu söz- (3) -ler daḫı küfrdür üçünci şemraḫiyyedür anlar ayıtdılar ʿavrat ve oġlan insānuñ (4) reyḥānıdur ol reyḥānı taṣarruf itmek dürüstdür bu söz daḫı küfrdür (5) dördüncisi ibāḥiyyedür anlar ayıtdılar biz kendü nefsümüzi fısḳdan menʿ (6) idemezüz zīrā ki ḥaḳ teʿālā bizi fāsıḳ yaratdı biz bize tevfīḳ virmezüz (7) dirler bu daḫı küfrdür bişinci ḥelāliyyedür anlar ayıtdılar ki aṣlā günāh yoḳdur (8) ve cemīʿ-i mekrūhāt ḥelāldür dirler bu söz daḫı küfrdür altıncı ḥulūliyyedür (9) anlar ayıtdılar raḳṣ ve semāʿ ḥālinde bizden ḥicāblar götürilür ol vaḳt ne (10) işlersevüz dürüstdür dirler bu söz daḫı küfrdür yidincisi ḥūrīyyedür (11) anlar ayıtdılar murāḳabe ḥālinde uçmaḳdan ḥūrīler gelürler biz daḫı anlaruñ (12) ile cimāʿ iderüz dirler murāḳabeden ṣoñra ṭururlar ġusl iderler bu söz daḫı (13) bidʿatdur sekizincisi vāḳfiyyedür anlar ayıtdılar ḥaḳ teʿālānuñ maʿrifeti (14) kimseye maʿlūm degüldür zīrā

peyġāmber ḥażreti daḫı buyurdı ki 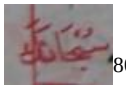[80] (15) 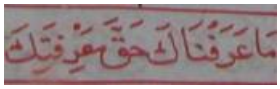 yaʿnī ilāhī seni şöyle kim bilmek gerekdür kemāli

[303b]

(1) bilmedük didi ṭoḳuzuncı mütecāhiledür anlar kesbi terk iderler ḫalḳa muḥtāc (2) olurlar bu söz daḫı bidʿatdur onuncısı ilhāmiyyedür anlar ayıtdılar ḳurʾān (3) ve ʿilm ve ʿamel ḥicāblardur ammā eşʿāra ve hukemā kitāblarına meşġūl olurlar (4) bu söz daḫı küfrdür ol kim ehl-i ḥaḳdur anlar anlardur ki allāha muṭīʿ ve resūl- (5) -allāha tābiʿ olurlar namāz ḳılurlar ve zekāt virürler ve ġazāya varurlar ve ḥacca (6) varurlar ḥarām yimezler ve yalan söylemezler ve ṣāliḥler ṣūretinde yürürler anlar (7) bir ḳavmdür ki ḥaḳ üzerinedür ḥaḳ teʿālā anlaruñ ḥaḳḳında ayıtdı [81] (8) imdi faḳrun (9) aṣlı peyġāmbere tābiʿ olmaḳdur nitekim ḥaḳ teʿālā buyurur [82] (10) 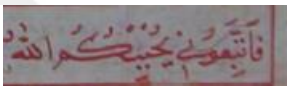 yaʿnī ḥaḳ teʿālā ayıtdı yā **muḥammed** ayıt ümmetüñe (11) eger allāhı severseñüz baña tābiʿ oluñ tā kim ḥaḳ teʿālā sizi daḫı seve (12) sizden rāżī ola pes bu āyetden maʿlūm oldı kim ḳul allāhı sevdüginüñ (13) ʿalāmeti ve ḥükmine rāżī olub muṭīʿ olduġınuñ nişānı oldur kim peyġāmbere (14) mutābiʿat ḳılalar imdi dünyāda ve āḫiretde tañrıyı sevmekden ve tañrıya maḥbūb (15) olmakdan yig saʿādet yoḳdur ve peyġāmbere mutābiʿat ḳılmaḳda ṭāḳatler dökedüp

[304a]

(1) ve cānlar eritmek gerek tā kim kemāl-i iḳtidāʿ ḥāṣıl olub dürlü saʿādetler (2) ḳapuları açıla ve muḥiblıḳ ile maḥbūblıḳ mertebesi ḥāṣıl ola imdi bilmek (3) gerek ki muḥabbet göñülde olur ve göñül on biş fesāda açılur ḳapusı vardur (4) şeyṭān ol ḳapulardan girüb cāna yol bulur cānı azdurur helāk olur ol ḳapular işbu resmedür

[80] (Ey bilinmeye layık olan) Allah'ım seni hakkıyla bilemedik.
[81] Hucurāt 49/3. İşte onlar, Allah'ın gönüllerini takva yönünden denemeye tābi tuttuğu kimselerdir. Onlar için büyük bağışlanma ve büyük bir ödül vardır.
[82] Al-i İmrān 3/31. De ki: "Eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyun ki Allah da sizi sevsin.

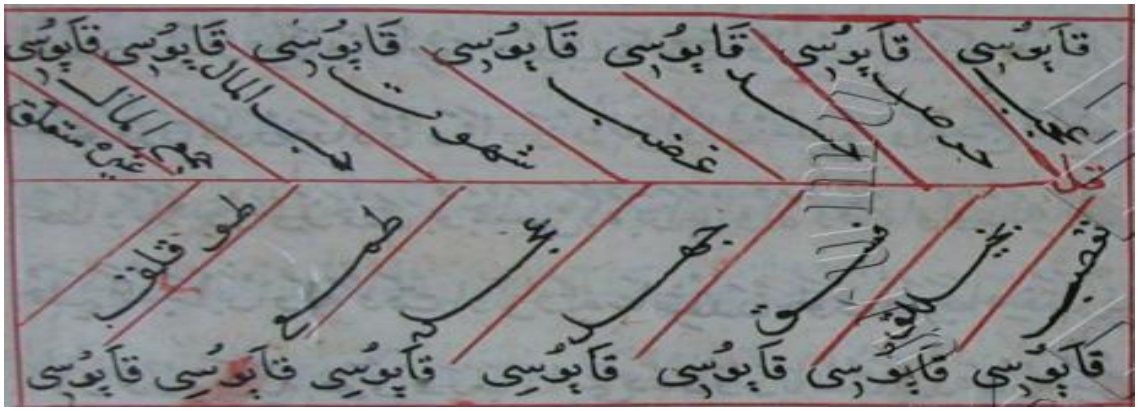

83

(5) her kim bu ḳapuları bildi ise saʿy eylemek gerekdür ki şeyṭāna (6) ve bu yaramaz ṣıfātlara yol virmeye tā kim raḥmānuñ evini şeyṭān evi (7) eylemeye bilmek gerekdür ki çün ʿışḳ göñülde ve ʿışḳ bir nesnedür ki (8) her laḥẓa maʿşuḳlıḳ arzūsı ile ʿāşıḳa perde bıraġur ve her nefs (9) ʿāşıḳlıḳ yolında perde getürür ve ʿışḳ sulṭānı içün vücūd ṣaḥrāsına (10) ḫayme ḳurdı ve cemīʿ-i ḫazīneyi āşikāre eyledi ʿāşıḳa şuhūd leẕẕeti

[304b]

(1) ḥāṣıl oldı kendü vücūdı ẕevḳinden el çekdi ʿışḳ meyḫānesinde raḳṣ (2) urmaġa başladı ve maʿşūḳ daḫı her yüz ile her laḥẓa ʿāşıḳa tecellī (3) eyledi ve ʿāşıḳ her göz ile her yüzden maʿşūḳı müşāhede eyledi (4) ḥicāb ve keṣret hiç māʿnī olmadı pes ẓuhūr ʿaleʾd-devām maʿşūḳ (5) oldı ve niyāz ṣıfātı ʿāşıḳ oldı ʿāşıḳa vācib budur ki her ne kim (6) maʿşūḳdan gelür cefādan vefādan rāżī olub muṭīʿ ola renc ve genc (7) ʿaṭā ve belā niʿmet ve zaḥmet bu cümlesi aña berāber ola ve vaḳt olur ki bu (8) cümlesi aña berāber ola vaḳt olur ki ʿāşıḳdan ḫayf ve recā ṣıfātları (9) götirülür zīrā ki ḫayf ve recā māżīdedür veyā müstaḳbeldedür ʿāşıḳ (10) baḥr-ı eḥadiyyetde ġarḳ olmışdur māżī ve müstaḳbel ḳayġusı aña ḳalmamış- (11) -dur ʿaleʾd-devām ḥāl içindedür pes eyle olsa [84] (12) 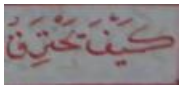 **faşlun fiʾd-dünyā** iy ṭālib-i esrār-ı ilāhī ḫaḳ (13) teʿālā buyururu ki 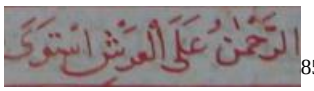[85] bu ʿālem aşġardadur. (14) ḳalbuʾl-müʾmin ʿarşullāh bu ʿālem-i

[83] Tablo Latin harfleri ile Ekler bölümünde, "Ek2" başlığıyla verilmiştir.
[84] Zaten ateş içinde olan nasıl yansın?
[85] Taha 20/5. Rahman olan Allah arşa istiva etmiştir.

ekberdedür imdi bu sözlerüñ aṣlı (15) budur kim ḥaḳ teʿālā insanuñ göñlini yidi ṭabaḳa yaratdı dördini nūrdan

[305a]

(1) ve üçüni ẓulumātdan yaratdı ammā ol kim nūrdandur biri **muḥammed-i muṣṭafā** maḳāmı- (2) -dur ʿam biri girü ḳalan peyġāmberlerüñ maḳāmıdur biri evliyānuñ ve muṭīʿ olanlaruñ (3) maḳāmıdur biri **muḥammed** ümmetinüñ ve girü ḳalan peyġāmberler ümmetinüñ maḳāmları- (4) -dur ol kim ẓulumātdandur üçdür ḥaḳ teʿālā birisini mecūsīler maḳāmın ḳıldı ve biri- (5) -sini yahūdiler ve naṣrānīler maḳāmın ḳıldı ve birisini tañrılıḳ daʿvāsın eyleyenler (6) maḳāmın ḳıldı ammā ol kim maḳām-ı enbiyādur ḥaḳ teʿālā anı yidi ṭavr ḳıldı evvelki (7) ṭavra ṣadr dirler ol maḳām-ı islām maʿdenidür ikinci ṭavra ḳalb dirler ol maḳām-ı (8) īmān maʿdenidür üçünci ṭavrasına seġaf dirler ol maḳām şefḳat maʿdenidür (9) dördünci ṭavrasına fuʿād dirler ol maḳām müşāhede maʿdenidür bişinci ṭavrına cennetüʾl (10) ḳalb dirler ol maḳām ḥaḳ teʿālānuñ muḥabbeti maʿdenidür yidinci ṭavraya muhcetüʾl-ḳalb (11) dirler ol maḳām ḥaḳ teʿālānuñ envārı maʿdenidür ol ḳuṭb-ı ʿālem-i rūḥānī **ebū yezīd-i** (12) **besṭāmī** raḥmetuʾllāhi ʿaleyhi ayıtdı göñül ḳabż oldugı nefsin basṭ olduġındandur ve göñül (13) basṭ oldığı nefsin ḳabż olduġındandur ve ḥayā ʿilmdür ve rāḥat maʿrifetdür ve rızḳ (14) ẕikrdür ve şevḳ ʿāşıḳlaruñ dārüʾl-mülkidür ve maʿrifet nūrı göñül içindedür (15) ḳaçan ʿāşıḳ ẕikre meşġūl olsa göñli münevver olub rūşen olur ḳaçan dünyā

[305b]

(1) söylese göñli ḳararur ve naḳildür ki biş nesne göñli öldürür evvel ṭaʿāmı çoḳ yemek (2) ikinci ḫalḳuñ maẓlemesin götürmek üçünci namāzı vaḳitsüz ḳılmaḳ dördünci ṭaʿāmı (3) ṣol eliyle yimek bişinci yalan söylemek bunlar göñli öldürür ve biş nesne göñli (4) gine dirgürür biri ʿālimler-ile oturmaḳ ikinci yetīmlere şefḳat eylemek üçünci (5) oruc dutmakdur dördinci az yimekdür bişinci dünyāyı sevmemekdür ḳaçan ḥaḳḳı ṭaleb eyleyen (6) kişi dünyāya meyl eylese ṭarīḳ-i ḥaḳdan maʿzūl olub cemīʿ-i ʿömri ġuṣṣa ile geçer (7) imdi ḫalḳuñ ʿazīzi bişdür biri şol ʿālimdür ki zühdi ola ikinci (8) şol pādişāhdur ʿadli ola üçünci şol oġlandur ki ḥayāsı ola dördünci (9) şol bāydur ki ancaḳ göñüllü ola bişinci şol dervīşdür ki ṣabırlı ola (10) ve cemīʿ-i ḥicābuñ ulusı göñül almaḳdur ve göñül almaḳ dünyā sevmek ile olur (11) nitekim ḥaḳ teʿālā ḥadīṯ-i ḳudsīde buyurur iy ādem oġlanı

ḳanāʿat eyle bāy (12) ol ḥasedi terk eyle rāḥat ol ve dünyāyı terk eyle dīnüñ ḫāliṣ olsuñ (13) ve her kim ġaybeti terk eylese ʿışḳ-ı ziyāde ola ve her kim ḫalḳdan ʿuzlet (14) eylese ḫalḳuñ şerrinden emīn ola ve hem az ve laṭīf söyleye ʿaḳlı kemālde ola (15) ve her kim az nesneye ḳāniʿ olsa be-dürüstī ḥaḳḳuñ ʿahdine inandı ve her kim dünyā

[306a]

(1) içün ġuṣṣa yise ḥaḳ teʿālādan ıraḳ düşdi ḥaḳ teʿālā ayıtdı ʿaceb- (2) -lerin şol kişiyi kim āḫiret ḥisābına inanur nice dünyā cemʿ idebilür iy ādem- (3) -oġlanı her gün ʿömrüñ eksilür sen bilmezsin ve her gün saña rızḳuñ gelür (4) sen şükr eylemezsin ve ḫalḳdan ḳorḳarsın benden ḳorḳmazsın ve ben senden (5) utanurın sen benden utanmazsın ve benüm rızḳımı yirsin şeyṭān buyruġın (6) dutarsın ʿābidler sözin söylersin münāfıḳlar ʿamelin işlersin ölüm ḥaḳ- (7) -dur dirsin gine kerīh görürsin ve her kim dünyā cemʿ ider anuñ ʿaḳlı yoḳ- (8) -dur ve her kim dünyāya feraḥ olur anuñ fehmi yoḳdur ve her kim dünyānuñ arzūları- (9) -na saʿy ider anuñ maʿrifeti yoḳdur ḥaḳ teʿālā **mūsā** peyġāmbere ayıtdı her kim (10) bir dervīşe teebbürlik eylese ḳıyāmet güninde ol kişiyi ḳarınca ṣūretinde (11) yaradam ve her kim bir dervīşe tevāżuʿ eylese dünyāda ve āḫiretde ben anı yüce (12) eyleyem dervīşüñ göñlin yıḳṣa ol kişiye benüm ile ceng itmüş (13) gibidür ḥaḳ teʿālā ayıtdı nice bāy vardur bāylıḳ anı fesāda virmişdür (14) ve nice ṣaġ vardur ki saġlıḳ anı fesāda virmişdür ve nice ʿālim vardur ki (13) ʿilm anı fesāda virmişdür ve nice cāhil vardur ki bilmezlik anı fesāda virmişdür

[306b]

(1) ve dünyā maḥabbetini göñül gözinden çıḳarın ki dünyā maḥabbeti ile benüm maḥabbetüm aṣlā cemʿ olmaz didi (2) ve naḳildür ki biş dürlü kişi ġāyet esirgencidür biri şol uṣludur kim delü ḥükminde ola ikinci şol (3) cömerddür kim nākesüñ ḥükminde ola üçünci şol ʿādildür ki ẓālimüñ ḥükmi altında ola dördünci (4) şol ʿālim ki cāhilüñ ḥükmi altında ola bişinci şol dervīşdür ki bāyuñ ḥükmi altında ola (5) peyġāmber ʿam ayıtdı dünyānuñ cemʿisinden uçmaġun bir ḳamcı yiri yigdür ve dünyā didükleri (6) kim ādemoġlanları anı terk eylemez beyān eyleyem tā kim bilüb terk eylemek geñez ola (7) ve ṣūreti iş bu resmedür ve yidi iḳlim rubʿ-ı meskendür işbu dairenüñ içindedür

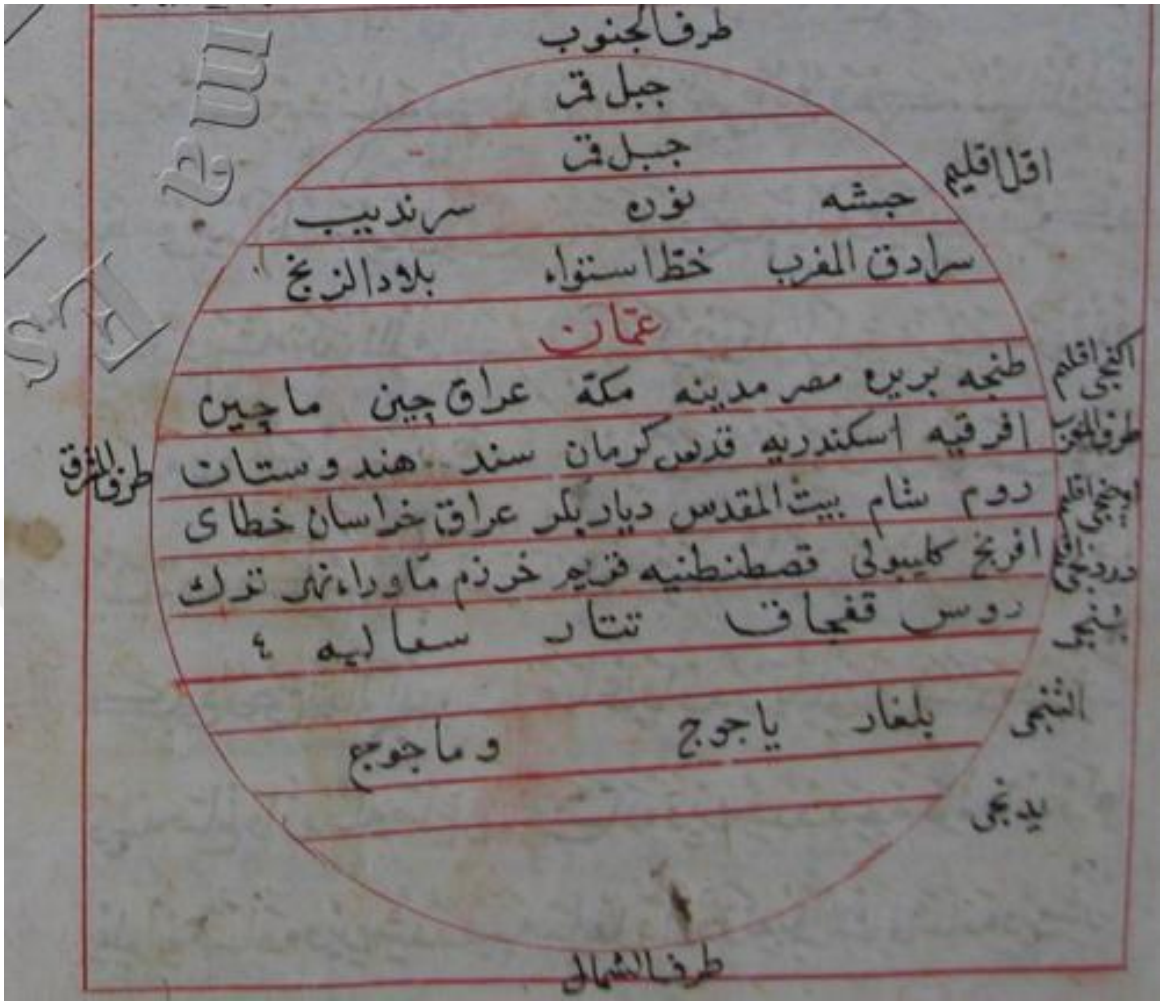

86

[307a]

(1) işbu daire kim yazdum bir ṭop gibidür ve yarusı ṣu içindedür ve yarusı (2) ṣu üstindedür ve çün bunları bildiñ bilmek gerekdür ki bir vech-ile (3) daḫı dünyā dört bölükdür aña rubʿüʾl-meskūn dirler bir böligine rubʿuʾṣ-ṣimāl dirler (4) meṣelā ʿ**ırāḳ**dan **şām**a varınca andan **mışr**a ve **rūm**a ve **efrence** ve **cezīre-i saʿādet**e (5) varınca maʿmūrdur ikinci bölügine rubʿ-ı ġarbī dirler **ahvār**dan **ḫorāsān**a varınca andan (6) **çīn**e andan **vaḳvaḳ-ı şarḳıyye**ye varınca maʿmūrdur üçünci bölügine rubʿ-ı şarkī dirler (7) **bilād-i zenc**e andan **nūbe**ye andan **sūdan-ı berber**e varınca (8) maʿmūr dördünci bölügine rubʿ-ı muḥterıḳ dirler ḫarābdur ṣuyı ve cānavarı ve ādemi (9) yoḳdur imdi iy ṭālib-i dünyā evvel işbu dünyānuñ ululıġına naẓar eyle ve göklerü- (10) -ñ ḥareketine ve

[86] Tablo Latin harfleri ile Ekler bölümünde, “Ek3” başlığıyla verilmiştir.

ṣūretlerine naẓar eyle kimi ḳızıl ve kimi aḳ ve kimi gümişden ve kimi altundan (11) ve kimi cevherden ve kimi yāḳūtdan ve kimi incüdendür ve şemsdür dördünci gökdedür (12) yüz altmış altı yircedür ve rubʿ ve şümün daḫı ʿilm-i hendesede böyledür ve ḳamer (13) evvelki gökdedür yirüñ ḳırḳ bölüginden bir bölügincedür ve dürlü dürlü yillere naẓar (14) eyle ve envāʿ-ı nebāta ve esnāf-ı fevākihe ve iḫtilāf-ı eşkāle ve elvāna ve ṭaʿuma (15) ve rāyiḥalara naẓar eyle ve ḥaḳ teʿālā biñ dürlü maḫlūḳāt yaratmışdur altı yüzi

[307b]

(1) deñizdedür ve dört yüzi ḳaradur evvel maḫlūḳ yiryüzinde cemādātdur (2) andan ṣoñra maʿādindür andan ṣoñra nebātātdur andan ṣoñra ḥayvānātdur andan (3) ṣoñra ādemdür ḳaçan ḥaḳ teʿālā dünyāyı bozmak dilese evvel ādemler gider andan ṣoñra (4) ḥayvānlar gider andan ṣoñra nebātāt gider andan ṣoñra maʿādin andan cemādāt (5) helāk olur nitekim ḥaḳ teʿālā buyurur [87] imdi (6) dünyānuñ meṣeli şol çoḳ rūzigār geçürmiş fitnelü ve naẕlu bir ḳarı ʿavrata beñzer (7) ki ẓāhirün gelincükleri gibi libās ile bezeyüb ḫalḳ arasında nāz eyler tā kim (8) ehl-i dünyā anuñ mekr-i duzaġına giriftār olalar ve daḫı bir ālim pādişāha (9) beñzer ki ḫalḳa nesne baġışlar ve lākin dostluġı yoḳ cemīʿsini öldürmek ister (10) pes ʿaḳıllar ḳışuñ yaraġın yazın dirler ve ölüm ḳaydın diri iken görürler (11) ve daḫı dünyānuñ meṣeli şol deñize beñzer içi ṭopṭolu cevāhir ola ammā bir niceler (12) ol deñize girür gevher çıḳarur ve bir niceler girürler ġarḳ olurlar ḥāṣıl-ı kelām (13) peyġāmber ʿam ayıtdı dünyā ve fitne beliyyedür ve her cemāʿatüñ bir dürlü fitnesi (14) vardur ve benüm ümmetimüñ fitnesi dünyāya dürişüp māl cemʿ itmekdür nitekim ḥaḳ (15) teʿālā buyurur [88] pes āḫiret sarāyınuñ yolı tañrınuñ

[308a]

(1) ṭāʿatidur peyġāmber ʿam ayıtdı ümmetümüñ evveli ḳurtuldu yaḳın ve ṣıdḳ ile (2) ve āḫiri helāk oldı dünyā ve ṭūl-ı evvel ile ḥaḳ teʿālā ayıtdı iy benüm ḳullarum (3) nefslerüñüzi esirgeñüz be-dürüstī bedenleriñüz żaʿīfdür sefer uzaḳdur (4) ve günāhuñuz

[87] Kasas 28/88. Onun kendinden başka her şey yok olacaktır.
[88] Tegābun 64/15. Mallarınız ve çocuklarınız sizin için ancak bir imtihandır.

aġırdur ṣırāṭ köprüsi incedür ve cān alan ʿazrāʾīldür ve ṣūr çalan (5) isrāfīldür ḳāḍi rabbüʾl-ʿālemīndür [89] (6) **faṣlun fiʾl-ḳabri veʾl-emvāt** ve naḳildür ṣıḥāḥ-ı müslim peyġāmber ʿam (7) ayıtdı ḳaçan bir müʾmin kişiyi ḳabre ḳosalar münker ve nekīr gelürler suʾāl iderler (8) aydurlar rabbüñ kimdür ve dinüñ ne dindür ve peyġāmberüñ kimdür cevāb budur ki aydur (9) Eşhedü enlā ilāhe illallāh ve eşhedü enne muḥammeden resūluʾllāh peyġāmber ʿam ayıtdı (10) ḳabirde dünyānuñ āḫiridür ve āḫiretüñ evvelidür her kim ʿaẕāb-ı ḳabirden ḳurtuldı girü (11) ḳalan ʿaẕāblardan ḳurtuldı peyġāmber ʿam ayıttı bir kişinüñ ölümi ḳatı olsa (12) anuñ için ġuṣṣa yimeñ ki anuñ cemīʿ-i ḫaṭāları ölüm zaḥmeti ile gitdi (13) ve anuñ ile uçmaḳ arasında ancaḳ ölüm ḳaldı ölüm ḳaldı ve naḳildür **imām ġazzālī** ayıtdı (14) ḳaçan bir müʾmin ölse anlaruñ cānları anuñ ile buluşurlar aydurlar fulān (15) kişinüñ ḥālī nicedür ol kişi aydur ḫoşdur aydurlar fulān kişi nicedür

[308b]

(1) aydur size gelmedi mi aydurlar yoḳ bunda gelmedi maʿlūm oldur kim ol (2) kişi müʾmin degülmiş ayruḳ yola gitdi diyeler peyġāmber ʿam ayıtdı her kim (3) cumʿa gün atasınuñ ḳabirlerin ziyāret eylese ḥaḳ teʿālā anlaruñ (4) günāhların yarlıġaya ve kendünüñ daḫı günāhın yarlıġaya peyġāmber ʿam (5) ayıtdı müʾmini ḳabrinde ḳodukları vaḳt bir yeşil baḫçede oturur ki ol (6) baḫçenüñ yitmiş arşun uzunlıġı ola eger kāfir olacaḳ ölürse ṭamu dere- (7) -lerinden bir dereye bıraġalar ṭoḳsan ṭoḳuz ejderhā ḳıyāmete degin aña ʿaẕāb (8) iderler anuñ-çün ki ḥaḳ teʿālānuñ ṭoḳsan ṭoḳuz ismine inkār eylediler (9) ḥaḳ teʿālā ol isimler saġışınca ejderhā musallaṭ eyleye ve müʾminlerüñ ḳabrin (10) ziyāret eylemek müstehabdur ve āyine irtesi ṣabāha degin ve düşenbe gün ve penç- (11) -şenbe ve ʿarefe gün ve bayrām gün ve ʿāşura gün ziyāret eylemek gerek- (12) -dür zira ki ol günler ervāḥ ḳabirlerin ziyāret idenlere naẓar eylerler ve ḳabr (13) ehlini şöyle taʿẓīm eyleye kim diri iken ol ḳadar taʿẓīm itmemiş ola (14) ve yüzüni ve elini ḳabre sürmeye kim naṣārā ḳavmi eyle iderler anlara beñzemeye (15) ve naḳildür ki ölüm acısı biñ gün ḳılıç ile urmaḳdan artuḳdur baʿżı rivāyetde

[309a]

[89] Dünyada fakir ahirette aziz olana ne mutlu.

(1) üç yüz kez ḳılıç ile urmaḳdan artuḳdur ve ölümden ṣoñra uçmaġa varınca yüz (2) biñ belā vardur ve müʾmin ʿaẕāb-ı ḳabirden ḳurtulmaz meger dört nesne ile ḳurtıla (3) biri yalan söylememek ve biri baḫīllıḳ eylememek ve biri kimseye yaramaz ẓann eyleme- (4) -mek ve biri şek getürmemek ve ḳabir ʿaẕābınuñ ḳatısı bevlden olur ki gövde- (5) -sine degmiş ola yumaya ve naḳildür peyġāmber ʿam ayıtdı ḳaçan bir kişi bir ölü içün (6) āyeteʾl-kürsī oḳısa ṣevābın ol kişi ḳabirine bağışlasa ḥaḳ teʿālā ol kişiye peyġāmber- (7) -ler ṣevābın vire ve her ḥarfine bir firişte yarada ḳıyāmete degin ol kişi içün tesbīḥ (8) ideler **faṣlun fiʾd-duʾāʾ** ḳālallāhu teʿālā 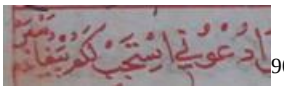[90] peyġāmber ʿam (9) ayıtdı ḳaçan bir ḳul ellerin ḳaldursa duʿā dilese ḥaḳ teʿālā ol ḳulı (10) şöyle ellerin boş göndermege utanur eger suʾāl iderseki duʿā (11) dilerüz vaḳt olur ḳabūl olur vaḳt olūr ki ḳabūl olmaz sebeb (12) nedür cevāb budur ki duʿānuñ şartı vardur mevḳūfdur şartına nitekim (13) peyġāmber ʿam buyurur 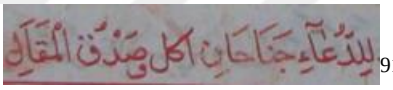[91] bir cevāb daḫı (14) budur ki peyġāmber ʿam ayıtdı ḳaçan bir müʾmin duʿā eylese ḥaḳ teʿālā ol (15) ḳuluñ duʿāsın ḳabūl ider ya budur ki dünyāda virür ya budur āḫiretde virür

[309b]

(1) baʿzılar ayıtdı duʿānuñ aṣlā fāidesi yoḳdur zīrā ki eger ṭaleb itdügün (2) nesne allāh ḳatında ise gelmegi vācibdür ne duʿā gerekdür eger ṭaleb itdü (3) gün nesne vāḳıʿ degülse allāh ḳatında gelmesi vācib degüldür gine ne duʿā gerek- (4) -dür pes iki vech-ile duʿā idüb nesne dilemek vācib degüldür dirler baʿzılar (5) ayıtdılar ʿaḳl ve ḥadīṯ buña ṭanuḳlıḳ virür ki gerçek maḳāmınuñ ulusı (6) ve aʿlāsı allāhuñ ḳażāsına ve ḳaderine rāżī olmaḳdur ve duʿā idüb (7) nesne dilemek kendü nefs-i murādın allāh murādından tercīḥ itmekdür baʿzılar (8) ayıtdı ḥaḳ teʿālā buyurur ki her kişi ki benden nesne diler dileyene artuḳ virürin (9) pes maʿlūm oldı ki duʿā idüb nesne dilemekden duʿā itmemek yigdür dirler (10) cevāb virdiler kim duʿā ʿibādet maḳāmlarınuñ ġāyet aʿlāsıdur anuñ (11) içün ki duʿā iden kişi eger gönli duʿā iderken ḥaḳdan ġayrı yire (12) olursa duʿāsı olmaz eger gönli cemīʿ-i ʿālemden yüz çevürüb (13) maʿrifetuʾllāhda müstaġraḳ olacaḳ olursa ḥaḳḳa

[90] Müʾmin 40/60. Bana dua edin, duanızı kabul edeyim.
[91] Duanın iki kanadı vardır. Helal yemek ve doğru söylemek.

ḳurbet ḥāṣıl (14) olur mādem ki ḳul kendü nefsine meşġūl ola allāha yaḳın olmaz (15) anuñ-çün ki nefs ġarażı añı maḥcūb eyler pes s̱ābit oldı kim duʿā ḳulı

[310a]

(1) allāha yaḳın eyler eyle olsa duʿā aʿẓam ʿibādet oldı zīrā ki duʿādan (2) maḳṣūd ḳul allāha dönmekdür. Ve miskīnlik ve ḫorlıḳ iẓhār itmekdür (3) **imām faḫrüʾr-rāzī** aydur duʿā dilemekden maḳṣūd oldur ki ḥaḳ ile ḳul (4) arasında münāsebet s̱ābit ola ve illā maʿlūmdur ki allāh teʿālā ne dilerse ol (5) olur ve **şeyḫ muḥyiʾddīn ʿarabī** aydur duʿā dilemek anuñ-çündür kim buyruġın ṭutalar (6) zīrā buyurdı kim udʿūnī istecib leküm pes sözine imtiṣāl idüp duʿā dilemek (7) gerekdür ḳabūl ve ġayrı ḳabūl ol bilür didi ḥaḳ teʿālā buyurur ki 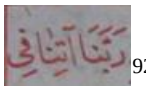[92] (8) 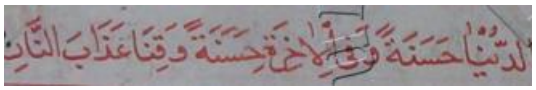 **imām faḫrüʾr-rāzī** (9) ayıtdı işbu duʿā cāmiʿdur cemīʿ-i dünyānuñ ve āḫiretüñ maḳṣūdlarını zīrā ki (10) peyġāmber ʿam ekṣer duʿāyı oḳurdı iş bu duʿāyı oḳurdı 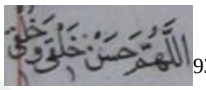[93] (11) **ebū hureyre** peyġāmberden naḳil ider peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı duʿā ʿibādetüñ (12) aṣlıdur ve allāh ḳatunda duʿādan ekrem nesne yoḳdur duʿā ḳażāyı menʿ ider (13) gerekse ol ḳażā inmiş olsun gerekse inmemiş olsun ʿömri ziyāde (14) ider her kim ḥaḳdan nesne dilemese ḥaḳ aña ḫışm ider peyġāmber ʿam ayıtdı şek (15) yoḳdur ki ḥaḳ teʿālā üç kişinüñ duʿāsıñ ḳabūl ider biri atanuñ ve ananuñ

[310b]

(1) oġlanları üzerine ve biri müsāfirüñ muḳīm üzerine ve biri güc görmiş kişi (2) ẓālimlerüñ üzerine duʿāsı ḳabūldür peyġāmber ʿam ayıtdı 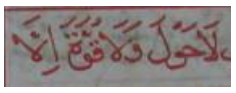 (3) her kim günde yüz kez bu duʿāyı oḳısa aṣlā yoḫsullıḳ görmeye (4) zīrā ki bu duʿā uçmaḳ ḫazīnelerinden bir ḫazīnedür ve naḳildür tergībde peyġāmber ʿam (5) ayıtdı her kim on iki rekʿat namāz ḳılsa gicede yāḫūẕ gündüzde ikide bir (6) taḥiyyāta otursa āḫirdaġı taḥiyyātda allāh s̱enā eylese ve baña ṣalavāt virse (7) ve secdeye varsa yidi kez fātiḥa ve yidi kez āyeteʾl-kürsī oḳusa ve on kez (8) **lā ilāhe illallāh vaḥdehū lā**

[92] Allahʿım bize dünyada iyilik ve güzellik, ahirette de iyilik ve güzellik ver. Bizi ateş azabından koru.
[93] Allahʿım hilkatimi ve ahlakımı güzelleştir.

şerīke leh leḥuʾl-ḥükmi ve lehüʾl-ḥamd dise andan ṣoñra (9) ayıtsa 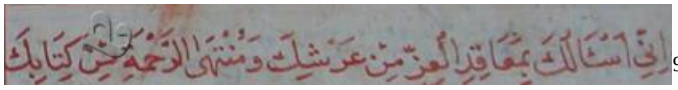[94] (10) dise andan ṣoñra (11) her ne ḥāceti var-ısa dileye andan ṣoñra başın ḳaldura selām vire ammā (12) vaṣiyyetdür ki bunı cāhillere ögretmeyen ki duʿāsı müstecāb olur elbette (13) ʿ**alī** kerremaʾllāhu veche ayıtdı ḳaçan duʿā dileseñüz ol peyġāmbere ṣalavāt (14) virüñ ḥaḳ teʿālā ayıtdı ol ṣalavātı ḳabūl ider ḳaçan ṣalavāt ḳabūl olsa (15) ümīẕdür ki girü ḳalan duʿā daḫı ḳabūl ola zīrā ki bir kişi bir kişinüñ evvel sözüni

[311a]

(1) ḳabūl eylese ṣoñraġı sözin daḫı ḳabūl ider ehl-i ḥadīṯ ayıtdı ḳaçan duʿādan (2) fāriġ olsañuz ellerüñüzi yüzüñüze silüñ ehl-i taḥḳīḳ ayıtdılar ṣaġ elini (3) yüzüne urmaḳ işāretdür ḳuluñ ẓāhirine ve bāṭınına ve dīl bunlardan ötrü (4) tercümāndur ve yüzi silmek işāretdür ḥaḳīḳatine yaʿnī ẓāhirinden ve bāṭından (5) allāha döndi dimekdür zīrā ki ādemüñ yüzi mirātdur ḥaḳ nūrına **faṣlun** (6) **fiʾl istiġfār** ḳālallāhu teʿālā 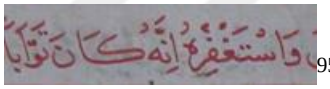[95] peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām (7) ayıtdı ol tañrı ḥaḳḳ-içün ki benüm nefsüm anuñ ḳudreti elindedür eger siz günāh (8) işlemeseñüz idi ve ṣoñra tevbe eylemeseñüz idi ḥaḳ teʿālā bir ḳavm daḫı yaradurdı (9) anlar günāh işlerlerdi ve gine istiġfār iderdi ḥaḳ teʿālā anları yarlıġayub (10) raḥmet ider-idi bu sözden murād allāh teʿālā ḳullarına raḥmetinüñ çoḳlıġın (11) bildirür ve her kim tevbe ve istiġfār eylese ḥaḳ teʿālā anuñ rızḳını ziyāde eyleyüp (12) ġuṣṣasını gidere eger suʾāl iderlerse ki peyġāmber ḫod aṣlā günāh işlemedi pes nice istiġfār (13) ider-idi bunuñ dört vech-ile cevābı vardur biri budur ki ḳaçan peyġāmberüñ (14) göñline bir pāre ḥicāb vāḳıʿ olsa ümmet içün ol vaḳt istiġfār iderdi (15) ikinci budur ki dāyim teraḳḳīde idi ḳaçan bir ḥālden bir ḥāle intiḳāl eylese evvelki ḥāline

[311b]

[94] Allahʿım! Ben, arşındaki akitleşmeler, Kitab'ındaki sonsuz rahmetin, İsm-i Az'am'ın, yüce azametin ve tastamam olan kelimelerin hürmetine senden diliyorum.
[95] Nasr 110/3. O, tövbeleri çok kabul edendir.

(1) istiġfār iderdi üçünci budur ki ḥicāb ʿibāretdür şükürden ve ol şükrü maḥabbet (2) yolında peyġāmbere gelürdi ulaşurdı ḥattā peyġāmber kendü nefsinden fānī (3) olurdı ḳaçan gine ṣaḥve gelse istiġfār iderdi ol ṣaḥveden imdi erbāb-ı (4) ḥaḳīḳatüñ tevīlātı budur dördinci budur ki ehl-i ẓāhir ayıtdı göñline çoḳ (5) nesne gelürdi ḫaṭarātlardan ve envāʿ ile meylden pes eyle olsa ol ḫavāṭırı (6) defʿ eylemekden ötürü allāha istiġfār ider-idi ve naḳildür ʿ**alī** kerremaʾllāhu veche ve raḍiyaʾllāhu (7) ʿanhu bir gün mescidde oturdı bir ʿarab geldi estaġfirullāh didi ʿ**alī** ayıtdı yā (8) ʿarābī bu yalancılar tevbesidür didi aʿrābī ayıtdı yā emīrüʾl-müʾminīn gircekler (9) tevbesi yā nedür ʿ**alī** ayıtdı gircekler tevbesi altı nesnedür didi evvel budur ki (10) geçmiş günāhına tevbe eyleye ikinci budur ki şimdiki ḥālde ol günāhı (11) gine işlemeye üçünci budur ki ḳaṣdın bu ki eyleye kim gelecek zamānda işlemeye (12) dördünci budur kim ḫalḳuñ ḥaḳḳı ki anuñ üzerinde vardur vire bişinci budur (13) ki şol ḥalāvet kim nefsine ṭatdurdı girü aña ʿibādet acısın daḫı ṭatdura altıncı budur (14) kim ḥarām māl ile semiren etini ḳanını gine eride [96]

(15) **faṣlun fiʾt-tevbe** ḳālallāhu

[312a]

(1) teʿālā [97] yaʿnī tevbe ḳılan şol (2) resme tevbe ḳıla ki ol tevbe tevbe ıssını dāyim naṣīḥatlaya tevbe üzerine ṣābit (3) olmaġa peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı **et-tāibi mineʾẕ-ẕenbike men lā ẕenbeleh** (4) ve gine peyġāmber ʿam ayıtdı ḥaḳ teʿālā ḳuluñ tevbesini ḳabūl eyler ḥattā ġarġara ḥāline (5) varınca ḥattā ben günde yüz kez tevbe iderin didi bilmek gerekdür ki insān (6) min vechin dört yaramaz ṣıfātdan mürekkebdür biri behimiyyedür andan şerler ve fücūr- (7) -lar ẓāhir olur ve biri şebʿiyyedür andan ġażab ve ḥased ve ʿadāvet ṣadır olur (8) ve biri şeyṭāniyyedür andan meger vaḥiyle ṣadr olur dördinci rubūbiyyet- (9) -dür andan kibr ve ʿizzet ve medḥ sevmek ṣadır olur mādemki kişinüñ tevbesi (10) olmasa nefsi kāmil olmaz ve ẓālim daḫı

[96] Al-i İmran 3/193. Rabbimiz! Günahlarımızı bağışla, kötülüklerimizi sil ve bize iyilerin ölümünü nasip et.
[97] Tahrim 66/8. Ey iman edenler! İçtenlikle ve kararlılık içinde Allah'a tövbe edin.

olur nitekim ḥaḳ teʿālā buyurur (11) [98] **şeyḫ imām ġazzālī** ayıtdı (12) tevbe üç nesne ile s̱ābit olur birisi ʿilim ile birisi ḥāl ile ve birisi (13) ʿamel ile ʿ**abdullāh el-enṣārī** ayıtdı tevbe üç mertebedür biri ʿavām (14) tevbesidür ol ṭāʿati çoḳ eylemekdür ve biri ḫavāṣ tevbesidür ol (15) günāhı az işlemekdür ve biri ḥāṣü'l-ḥāṣ tevbesidür ol her vaḳitin

(312b)

(1) żāyiʿ eylememekdür **necmü'd-dīn-i kübrā** ayıtdı tevbe üç maḳām üzerine- (2) -dür biri ʿavāmuñdur anuñ tevbesi günāhdan dönmekdür ve biri ḫavāṣṣuñ- (3) -dur anuñ tevbesi kevneynden dönmekdür ve biri ḫāṣü'l-ḥāṣuñdur anuñ tevbesi (4) fenāfillāhdur māsivā'llāhdan bundan ötrü baʿżılar ayıtdı tevbe istiġfār- (5) -dan ṣoñradur nitekim ḥaḳ teʿālā buyurur 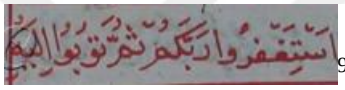[99] (6) anuñ-çün ki bi'l-külliye ḫalḳdan kesilmek ve allāha teveccüh eylemek maġfiretden ṣoñra- (7) -dur ve ʿārifler ayıtdılar tevbe biş ḳısımdur biri ʿavāmlar tevbesidür anuñ (8) tevbesi ẓāhir günāhlardandur ve biri ṣāliḥler tevbesidür anuñ tevbesi yaramaz (9) gizlü ḫulḳlardandur ve biri muttaḳīler tevbesidür anuñ tevbesi şekden (10) ṣaḳınmaḳdur ve biri muḥibbler tevbesidür anuñ tevbesi ġafletden ṣaḳınmaḳdur zīrā (11) ẕikru'llāhdan ġāfil olmaya ve biri ʿārifler tevbesidür anuñ tevbesi bir maḳāma ulaşmak- (12) -dur ki andan yuḳaru maḳām olmaya zīrā ki maḳāmātuñ nihāyeti yoḳ eyle olsa ʿārifler (13) tevbesinüñ nihāyeti yoḳ 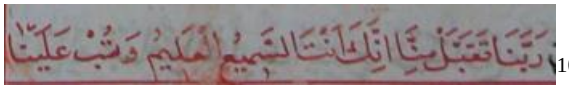[100] (14) **faṣlun fi't-taḳvā** ḳālallāhu teʿālā (15) 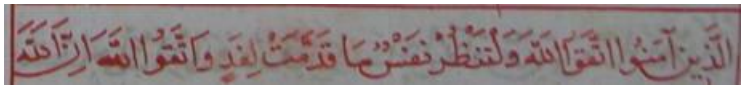

[313a]

[98] Hucurat 49/11. Günahlarına tövbe etmeyenler yok mu, işte zalimler onlardır.
[99] Hud 11/90. Rabbinizden bağışlanmayı dileyin, sonra O'na tövbe edin.
[100] Bakara 2/127-128. Ey rabbimiz! Bizden bunu kabul buyur; şüphesiz sen işitensin, bilensin. Tövbemizi kabul et. Şüphesiz tövbeleri kabul eden, merhameti bol olan yalnız sensin.

(1) [101] peyġāmber ʿaleyhisʾselām ayıtdı müttaḳī oldur ki gerek- (2) -mezden ḳorḳup gereklüyi terk eyleye **ibni ʿömer** ayıtdı tañrıdan ḳorḳmaḳ oldur ki (3) kendüyi hiç kimseden yig görmeye peyġāmberler ayıtdılar taḳvā oldur ki peyġāmber ʿam (4) ayıtdı gökçek mütābaʿat eyleye ʿārifler ayıtdılar taḳvā oldur kim biş nevʿdür (5) biri şerīʿat menʿ eyledügi nesnelerden ṣaḳınmaḳdur ve biri yaramaz ṣıfatlardan ṣaḳınmaḳ- (6) -dur ve biri kendüyi ḥaḳdan ġayrına nisbet itmekden ṣaḳınmaḳdur ve biri (7) ṣıfāt-ı ḥaḳīkiyyeyi ḥaḳdan ġayrına nisbet itmekden ṣaḳınmaḳdur işbu bişinci ḳısm (8) hiç kimsene bilmez megerki keşf-i ḥaḳḳānisi ve sırr-ı rabbānīsi ola ancaḳ ol bilür (9) imdi anlar ṣıddīḳlar ve enbiyā ve evliyādur anıñ-çün ki bunlaruñ taḳvāsı kemālde- (10) -dür ammā ḥaḳ teʿālā taḳvāyı beyān ider nitekim buyurur [102] (11) 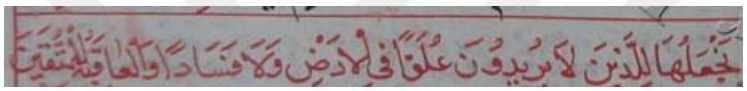 (12) yaʿnī işbu āḫiret evini şol kişiler içün ḳıldum ki dünyāda ululuk istemeyenler (13) ve daḫı fesād eylemeyeler ve naḳildür ki peyġāmber ʿaleyhiʿs-selām ayıtdı kemāl-i taṣdīḳ (14) oldur ki aḫbār-ı ilāhīyyeden ve aḫbār-ı nebeviyyeden geldi anı ṣaḳlamaḳdur yaḳīn üzerine (15) olmaḳdur peyġāmber ʿam ayıtdı ʿilmeʾl-yakīn ögret ki yaʿnī ehl-i yaḳīn ile oturuñ

[313b]

(1) dimek olur bilmek gerekdür ki erbāb-ı yaḳīn erbāb-ı işāretdür ve ol erbāb-ı (2) işāret erbāb-ı ḳulūbdur ki anlara vaḳt olur ki esrār-ı melekūt keşf olur (3) ʿalā sebīliʾl-ilhām ḥaḳḳuñ nūrı bunlaruñ gönline seyretmek ile vaḳt olur (4) ḥaḳāyıḳ-ı esrāra muṭṭaliʿ olurlar rüyā-yı ṣādıḳa ile vaḳt olur ki ʿālemi miṯāli (5) müşāhede eylerler uyanuḳla nitekim düşde müşāhede eylerler ḳaçan kim böyle (6) oldı ise işbu āyete naẓar eyle iy benüm gözümüñ nūrı ve ey gönlümüñ sürūrı (7) ben seni sevdügümden ötrü ne kim zübde-i esrār ve ḫulāṣaʾ-i enẓār var ise beyān (8) iderem 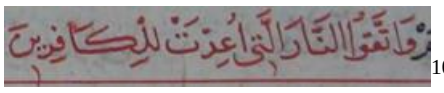[103] yaʿnī ṭamu kāfir içün yaradılmış- (9) -dur **ebū ḥanīfe** ayıtdı işbu āyet ḳorḳulu āyetdür yaʿnī kāfirler

[101] Haşr 59/18. Ey iman edenler! Allah'a itaatsizlikten sakının. Herkes yarın için ne hazırladığına baksın! (Evet) Allah'a itaatsizlikten sakının; şüphesiz Allah yapıp ettiklerinizden tamamen haberdardır.
[102] Kasas 28/83. İşte ahiret yurdu! Onu yeryüzünde haksız üstünlük kurmak ve bozgunculuk çıkarmak istemeyenler için hazırlamış bulunuyoruz. İyi son, Allah'a karşı gelmekten sakınanların olacaktır.
[103] Al-i İmran 3/131. Kafirler için hazırlanmış ateşten sakının.

içün yaraḳlanmış (10) od-ıla müʾminleri ḳorḳutmaḳ maʿnāsı oldur ki ḳorḳuñ şol ʿamelden ki sizüñ (11) ʿamelünüzi günāh işlemek ile gidere ve oda lāyıḳ eyleye anuñ-çün ki (12) günāh işlemek ile īmān zāʾil olduġı vardur zīrā ḳorḳudur küfre irişdüre (13) 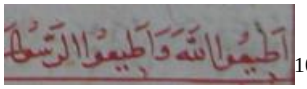[104] yaʿnī allāhdan ḳorḳuñ farīzlarda ve resūluʾllāh- (14) -dan ḳorḳuñ sünnetlerde dimekdür peyġāmber ʿam bir gün bir ṣaḥābeye ayıtdı dünyāyı (15) cemʿ eyle şol ḳadar ki dünyāda durursın ve ev-içün ʿamel eyle şol ḳadar ki

[314a]

(1) anda bāḳī olursın ve ṭamu içün ʿamel eyle şol ḳadarki oda ṣabr eylersin (2) ve allāh içün ʿamel eyle şol ḳadar kim aña ḥācetüñ var imdi kişinüñ allāh teʿālā (3) ḥażretine ḥācetümi dükenür pes dāyim ʿamel-i ṣāliḥ gerek imiş dimekdür 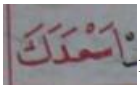[105] (4) 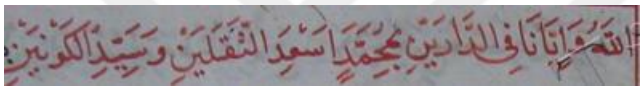 bilmek gerek- (5) -dür ki şimdiden ṣoñra aḥvāl-i cismāniyyenüñ ve nüşūr-ı nefsāniyyenüñ keyfiyyetini (6) ve daḫı ḳıyāmet güninüñ nişānı nedür ve ʿaraṣāt gününi ḥaḳ teʿālā nice vaʿẕ eyler (7) ḫuṣumāt içün ve ḳażā kürsīni nice vaʿẕ eyler ve kāfire nice ʿaẕāb olur (8) ve müʾmine nice ḫıṭāb olur ve raḥmet nedür ve ṣevāb nedür beyān eyleyelüm in- (9) -şāʾaʾllāhu teʿālā **faṣlun fīʾisrātiʾs-sāʿat** peyġāmber ʿam ayıtdı ḳıyāmet (10) nişānları budur kim ʿilim götürile ve cāhiller çoḳ ola ve zinā ve livāṭa çoḳ ola (11) ve süci içmek ve ʿavratlar çoḳ olalar ḥattā bir kişinüñ elli ʿavrat ḳullıġında ola (12) ve naḳildür peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı ḳıyāmetten evvel altı nesne ẓāhir ola (13) andan ṣoñra ḳıyāmet ḳopa biri oldur kim çoḳ vebālar ola ikinci oldur kim (14) beytüʾl- maḳdis açıla üçünci cemīʿ-i ʿālemde vebā ola dördinci māl çoḳ ola ḥattā (15) bir kişi bir kişiye yüz altun virse ol kişi feraḥ olmaya bişinci ʿarabda çoḳ

[314b]

(1) fitne ola altıncı budur ki cemīʿ-i ʿālemi müʾminler alalar ḥattā benīʾl-aṣfer ile daḫı (2) ṣulḥ ideler andan ṣoñra kāfir ʿahdin boza ġalebe eyleye ve ḳaçan benüm ümmetüme ḳılıç

[104] Nur 24/54, Nisa 4/59. Allah'a itaat edin, resule itaat edin.
[105] Allah seni ve bizi insanların ve cinlerin sa'adeti ve iki alemin efendisi Muhammed hürmetine iki cihanda sa'adetli kılsın.

(3) girse gine içinden çıḳmaya ḳıyāmete degin andan ṣoñra ḳıyāmet ḳopa muḥaddiṣler (4) ayıtdılar evvel benī’l-aṣfer çıḳa frenk ile cemʿ olalar ve cemīʿ-i kāfirler ittifāḳ (5) ideler maġribden hücum ideler çıḳalar seksen sancaḳ ile ve her ṣancaḳ on iki (6) biñ kişi ola pes cemīʿ-i kāfirler ṭoḳuz yüz daḫı altmış biñ er olalar yaʿnī on (7) kez yüz biñden ḳırḳ biñ eksük er ola evvel bunı bilmek gerekdür ki **muḥammed** ümmeti evvel maşrıḳa ve maġribe (8) mālik olalar cemīʿ-i dünyāyı kāfirden alalar hemīn üç pāre şehr ḳala biri (9) **ḳosṭanṭiniyye** ve biri **roma** ve biri ʿ**amūriye** andan ṣoñra hüḳm kāfirüñ (10) ola imdi evvel ġalebe benī’l-aṣfer ile frenkden ola benī’l-aṣfer (11) ḫurūcından **istanbul** alınıncıya degin yidi yıl geçe **ṣevbān** raḍiyaʾllāhuʿanh peyġāmber- (12) -den naḳil ider peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı [106] (13) **ibni keṣīr** ayıtdı evvel (14) zamānda pādişāh iken geldi **ḳuds**i ḫarāb eyledi **istanbul** ol ḫarāblıġı gördi (15) ayıtdı eger tañrınuñ ʿarşı ṣu üzerine ise be-dürüstī ben daḫı ṣu üzerine-

[315a]

(1) -yin ḥaḳ teʿālā ġażab eyleyib ayıtdı iy mütekebbir benüm müʾmin ḳullarum āḫir zamānda (2) seni ḫarāb eyleyen peyġāmber ʿam ayıtdı benī’l-aṣfer **a**ʿ**māḳ**a varmayınca ḳıyāmet (3) ḳopmaya **a**ʿ**māḳ şām** ḳatında bir köydür aña degin kāfirler varalar ammā (4) **medīne**den islām leşkeri çıḳa üç bölük olalar kāfir ile ġāyet (5) ceng ideler kāfir ġālib olub müʾminlerüñ bir bölüġi ḳaçalar münāfıḳlar (6) olalar bir bölügi şehīd ideler anlar efḍal-i şühedā olalar bir bölügi ġālib (7) olub kāfiri ṣıyalar ve ḳıralar anlardan ṣoñra **isḥāḳ** peyġāmber oġlanlarından (8) yitmiş biñ kişi gelüb **istanbul**ı alalar bu vech-ile alalar ki bir yirden ḳamusı (9) lā ilāhe illallāhu vallāhu ekber diyeler evvel deñizden yanı yıḳıla andan ṣoñra (10) bir dīvāri daḫı el-ḥāṣılı üç dīvārı daḫı ẕikr ile yıḳıla ġanīmet mālın (11) üleşirken şeyṭān çaġıra kim deccāl çıḳdı sizüñ evlerüñüzi ḫarāb (12) eyledi diye bunlar **istanbul**ı ḳoyalar gideler **şām**a geleler andan ṣoñra (13) ḫalḳuñ fiʿli yaramaz ola emānet ḳosalar ḫıyānetlıḳ ideler ve zekāt virmeye- (14) -ler ve namāz ḳulur kişi az ḳala ve ḫalḳ

[106] Allah arzı benim için dürdü ve onun doğusu ile batısını gördüm. Ümmetimin hükümranlığı arzın benim için dürüldüğü yere kadar varacak.

birbirini dīnden çıḳarmaġa ḳıġıra (15) ve cemīʿ-i ḫalḳ ehl-i dünyā olalar ve erenler ʿavratlarına tābiʿ olalar ve oġlancuḳlar

[315b]

(1) atalarına ve analarına ʿāṣī olalar ve dostlar birbirin incideler ve mescidlerinde (2) dünyā sözlerin söyleseler ve ümmetünüñ āḫiri öñ gelene laʿnet eyleyeler andan (3) ṣoñra ḫaḳ teʿālā anlara bir ḳızıl yil viribiye ve zelzele cihānda çoḳ ola (4) ay ve gün tīz tīz dutıla ve ḫalḳ dīne ve ḳurʾāna ve ḥadīṯe ḥürmet ḳılmayalar (5) andan ṣoñra biri biri ardınca nişānlar olmaġa başlaya ʿulemā iḫtilāf (6) iderler ḳıyāmetüñ nişānlarında ʿ**abdullāh ibni** ʿ**ömer** raḍiyaʾllāhuʿanhu ayıtdı (7) peyġāmberden ʿam işitdüm ayıtdı evvel nişān benīʾl-aṣfer çıḳmaḳdur (8) andan ṣoñra güneş maġribden ṭoġmaḳdur ammā muḥaddiṯler ayıtdılar evvel nişān (9) maşrıḳdan duḫān çıḳmaḳdur andan ṣoñra deccāldür iş bunlar ḳıyāmetüñ yaḳīn (10) nişānlarıdur andan ṣoñra **mehdī** çıḳa **ümmü seleme** raḍiyaʾllāhuʿanhu ayıtdı (11) peyġāmberden işitdüm ki ayıttı **mehdī fāṭıma** oġlanlarındandur seyyid- (12) -dür **ebu saʿīdüʾl-ḫudrī** raḍiyaʾllāhuʿanh ayıtdı peyġāmber ʿam ayıtdı **mehdī** benden- (13) -dür bir yüzine ʿadl ile hüḳm eyleye nitekim evvel ẓālimler yir yüzini ẓulm ile cevr ile (14) dutmışlar idi ve **mehdī** daḫı luṭf ile ve ʿadl ile cihāna hüḳm eyleye (15) peyġāmber ʿam ayıtdı dīn bizüm ile başladı ve āḫir girü bizüm ile ḫatm olur

[316a]

(1) sizden biriñüz ol zamāna irişseñüz aña tābiʿ oluñ be-dürüstī **mehdī** (2) raḥīm ve merḥūmdur **cābir** peyġāmberden naḳil ider peyġāmber ʿam ayıtdı benden ṣoñra (3) on iki ḫalīfe gele cemīʿsi **ḳureyş** ḳabīlesinden olalar **ibni keşīr** ayıtdı anlara ḫulefā-i (4) rāşidīn dirler **ḥasan** ve **ḥüseyin** ve ʿ**ömer ibni** ʿ**abdü**ʾ**l-**ʿ**azīz** anlardandur raḍiyaʾllāhuʿanhum **faṣlun** (5**) fi**ʾ**l-**ʿ**alāmeti beyne yedi**ʾ**s-sā**ʿ**at** ve naḳildür peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıttı ḳıyāmet (6) ḳopmaya ḥattā on nişān olmayınca imdi ol nişānlaruñ biri düḫāndur biri (7) deccāldür biri dābbetüʾl-arżdur biri güneş maġribden ṭoġmaḳdur biri ʿ**īsā** (8) peyġāmber ʿam gökten inmekdür ve biri yeʾcūc ve meʾcūc çıḳmaḳdur ve biri maşrıḳda (9) bir yir aşaġa geçmekdür ve biri ʿarab cezīrelerinden bir cezīre aşaġa geçmekdür (10) onuncı **yemen**den od çıḳmaḳdur ḫalḳı maḥşer yirine sürmek içün baʿżılar ayıtdı (11) bir ẓālim ḳavm çıḳa ḫalḳı ẓulm ile yaḳa fesād ve ẓulm itmekte oda beñzeye ve naḳil (12) kim evvel

mehdī çıḳar andan ṣoñra deccāl çıḳar imdi **mehdī** henüz cihāna (13) gelmemişdür egerçi rāfıẓīler toġdı didiler baʿżılar ayıtdı maġribden çıḳısar (14) baʿżılar ayıtdı **buḫārā**dan çıḳısar bilmek gerekdür evvel maşrıḳdan duḫān çıḳa (15) tā maġribe varınca cihānı ẓulumāt ile ḳablaya ḳırḳ gün ve ḳırḳ gice ṭura eger müʾminlere

[316b]

(1) doḳınursa ḫasta ve ẕuḳām olalar eger kāfirlere doḳınursa sarḫoş olub (2) ne itdüklerin bilmeyeler ʿ**alī** keremallāhu veche ayıtdı duḫān gökden yire ine ḳırḳ (3) gün ve ḳırḳ gice ṭura ve naḳildür **ṣıḥāḥ-ı müslim** peyġāmber aleyhiʾs-selām ayıtdı (4) āḫir zamānda otuz kişi peyġāmberin diyü daʿvā eyleyeler ḫalḳı azıtmaġa deccāl gibi (5) olalar ḥaḳ teʿālā anları rüsvāy eyleye zīrā ki āḫir zamān peyġāmberi ḥaḳīḳat (6) benem dīn ve erkān benümdür **faṣlun fī ḫurūcʾiʾd-deccāl** andan ṣoñra deccāl (7) çıḳa şimdiki ḥālde maşrıḳda ḳulzüm deñizinde bir adada maḥbūsdur **ibni keşīr** (8) ayıtdı ḥaḳ teʿālā şeyṭānı evvel fitne ḳıldı ve deccāli āḫir fitne ḳıldı ḳaçan ki (9) deccāl çıḳa cihānı bulutlar ḳablaya ve kendü yil öñince bulut gibi yüriye **şām** (10) ile ʿ**ıraḳ** arasında yüriye **işfahān**dan yitmiş biñ yahūdiler ṭaylasanlu aña uya- (11) -lar tamām dünyāyı geze ḳaçan **medīne**ye gelmek istese melekler menʿ ideler şehre girmeye (12) ayıtdılar yā resūluʾllāh dünyāda ne deñlü ṭurur peyġāmber ayıtdı ḳırḳ gün ṭura (13) evvelki güni bir yılca ola ikinci güni bir ayca ola üçünci güni bir haftaca ola ve girü (14) ḳalan günleri bayaġı günler gibi ola ve bir ḳavm gele deccāle ʿimān getüre ve deccāl (15) ol ḳavmüñ ḥācetleriñ ḳabūl eyleye andan ṣoñra bir ḳavm daḫı gele deccāl anları daʿvet

[317a]

(1) eyleye ammā ol ḳavm uymayalar ḳaçan vīrāneye irse buyura cemīʿ-i mālını daşra çıḳara (2) ve ölüler üzerine uġraya ṭur diye şeyṭān onuñ ṣūretinde ṭuru gele bir yanında ṣu (3) ve bir yanında od ola her kim uymaz ise oda bıraġa ol od ana ṣu ola (4) ve her kim uyar ise ṣuya bıraġa ol ṣu aña od ola ve alnında kāfir diyü (5) yazılmış ola ve gözi aʿver **ola faṣlun fī nuzūl-i ʿīsā ʿaleyhiʾs-selām (**6) andan ṣoñra ḥaḳ teʿālā ʿ**īsā** ʿaleyhiʾs-selām gökden **dımışḳ**a indüre cāmiʿ-i (7) ümeyyede mināre-i beyżā-yı şarḳiyyede ḳarār duta ʿ**īsā** ellerini iki firiştenüñ omuzlarına ḳoya (8) ve yüzinden gümiş gibi dere aḳa incü ola ve laṭīf ḳoḫusı ola üç günlik yire ire (9) ḳanḳı kāfir kim ol ḳoḳuyı ṭuya derḫāl helāk ola andan ʿ**īsā** deccāl (10) **ḳudüs**de ludd ḳapusında bula ḥarbe ile ura öldüre ḳanı yire

dükendügi yire degin aḳa (11) andan ṣoñra ʿ**Īsā**ya bir ḳavm gele anlara uçmaḳ ḫaberlerin bildüre anlar daḫı tābiʿ olalar andan (12) ṣoñra ḥaḳ teʿālā ʿ**Īsā**ya ayıda ol ḳavm ile ṭūr ṭaġında çıḳa ʿ**Īsā** ol ḳavm ile ṭūr (13) zībā ṭaġına çıḳalar andan ṣoñra ḥaḳ teʿālā yeʾcūc ve meʾcūci viribiye yeʾcūc ve meʾcūc (14) yir yüzinde ḳatı fesāda meşġūl olalar ḥattā **ḳudüs**e geleler ayıdalar yiryüzinde ne (15) deñlü ādem var-ısa öldürdük şimdiden ṣoñra gökde olanları öldürelüm diyeler

[317b]

(1) oḳların göge atalar andan ṣoñra ḥaḳ teʿālā ḳurtcuġaz viribiye deve burnundaġı ḳurt- (2) -cuġaz gibi bunları bir defʿada helāk eyleye andan ṣoñra ʿ**Īsā** ve ḳavmi (3) yir yüzine ineler ʿ**Īsā** duʿā eyleye ḥaḳ teʿālā ḳuşlar viribiye deve boyunları gibi (4) ol yeʾcūc ve meʾcūci alalar gideler yiryüzi arına otlar ve aġaçlar bitüb (5) yimişler vireler **ibni keṯīr** ayıtdı ḳaçan kim ʿ**Īsā** deccāli öldüre yir yüzi emīn olub (6) ḳurt ḳoyun ile yüriye ve ḫarāb olmış şehirler gine ʿimāret olalar peyġāmber ʿam ayıtdı (7) ḳaçan kim ʿ**Īsā** gökden yire ine ʿadl idüb laṭīf ḥükm eyleye ḥattā ne deñlü ṣanem varsa (8) uşada ve kāfirlere ḫarāc vaʿẓ eyleye andan ṣoñra ʿ**Īsā mehdī** ile bulışa ve namāz (9) vaḳti ola ʿ**Īsā** ayıda gel yā **mehdī** sen imām ol namāz ḳılalum **mehdī** ayıda yā ʿ**Īsā** (10) sen peyġāmbersin saña lāyıḳdur imām olmak ʿ**Īsā** ayıda yā **mehdī** sen gel imām (11) olġıl ki peyġāmberümüzüñ önemlisisin lāyıḳsın imām olmaġa andan ṣoñra (12) **mehdī** imām olub namāz ḳılalar ve ʿ**Īsā** sulṭān yidi yıl ḫalḳa ḥükm eyleye **muḥammed ibni** (13) **kaʿb** raḍiyaʾllāhuʿanhu ayıtdı kitābda şöyle gördüm ki aṣḥābuʾl-keḫf yārenleri geleler (14) ʿ**Īsā**ya ḥavāriyyūn olalar ve ʿ**Īsā** ile bile ḥac ideler andan ʿ**Īsā** yidi yıldan ṣoñra kaʿbeye (15) vara **faṣlun fī ḫuruc-i dābbetüʾl-arż ṣāḥib-keşşāf** ayıtdı ol vaḳt ki dabbetüʿ-

[318a]

(1) -l-arż çıḳa yir ḥarekete gele ve yarıla kaʿbeden çıḳa kaʿbede iki ṭaġ vardur (2) biri adı merve ve birinüñ adı ṣafā dābbetüʾl-arż ol ṣafādan çıḳa ṣaġ (3) elinde **mūsā** peyġāmberüñ ʿaṣāsı ola ve ṣol elinde **süleymān** peyġāmberüñ (4) yüzügi ola ol ʿaṣā ile müʾmini yüzinde ura yüzi münevver ola alnında müʾmin (5) diyü yazıla ve kāfiri **süleymān**uñ yüzügi ile ura yüzi ḳara ola ve alnına kāfir diyü (6) yazıla andan ṣoñra müʾmünlere ayıda yā fülān sen uçmaḳlıḳsın ve kāfirlere ayıda fulān (7) sen ṭamulıḳsın diye nitekim ḥaḳ teʿālā

buyurur 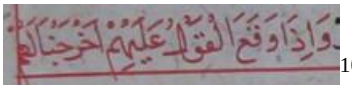[107] (8) 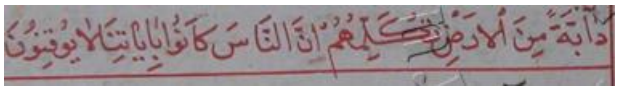 peyġāmber ʿam (9) ayıtdı dābbetüʾl-arż dört ayaġı vardur deve ayaġı gibi ve ḳuş gibi ḳanadları (10) vardur ve başı öküz başına beñzer ve gözi ḫınzır gözine beñzer ve ḳulaġı fīl (11) ḳulaġına beñzer ve boynuzı kerkez boynuzına beñzer ve boynı devekuşı boynına beñzer (12) ve gögsi arslan gögsine beñzer ve rengi kaplan rengine beñzer ve ḳuyruġı ḳoç (13) ḳuyruġına beñzer el-ḥāṣılı cemīʿ-i renkden gövdesinde rengi vardur üç günde ancaḳ (14) tamām yirden çıḳa başı buluta irişe ve ḫalḳ iki bölük olalar bir bölügi ḳaçalar ve bir (15) teferrüc ideler ʿarabca söyleye 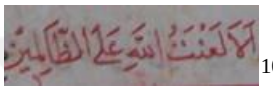[108] diye yaʿnī ḥaḳ teʿālā laʿnet

[318b]

(1) eylesün ol kişiye ki kendü nefsüne ẓulm eyleye fısḳ ile ve fücūr ile ve **mehdī** (2) daḫı **çīn** iline gire andan varıcaḳ evlene andan bir oġlı ṭoġa ol oġlan āḫir oġlan (3) ola andan ṣoñra ḳışırlıḳ yayıla ayruḳ oġlan ṭoġmaya ḫalḳ kırıla imān ehli dükene (4) **faṣlun tulūʿıʾş-ş-şemsi min maġribihā** ve naḳildür ʿ**īsā** zamānında güneş maġribden ṭoġa (5) cemīʿ-i ḫalḳ anı göreler tevbe eyleyüp īmāna geleler ammā īmānları fāyda virmeye meger ki (6) güneş maġribden ṭoġmazdan öñ īmānı olmış ola peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı ḳaçan (7) kim güneş ṭolına ʿarşuñ ayaġına varur secde eyler destūr diler kim maġribden (8) ṭoġa ḥaḳ teʿālā destūr virmez gine maşrıḳdan ṭoġar ḳaçan kim maġribden (9) ṭoġa nişānı bu ola kim üç gün miḳdārı güneş ṭoġmaya anlar ki ʿābidler- (10) -dür dünle ʿibādete duralar ʿibādet eyleyeler ammā irte olmaya bileler ki ol didükleri (11) gün gelmişdür tevbe ve istiġfār ideler üç günden ṣoñra gine güneş maġribden ṭoġa (12) öyle yirine gele andan ṣoñra ay daḫı ṭoġa ol daḫı öyle yirine gele ikisi bir yirde (13) cemʿ olalar andan ṣoñra ḥaḳ teʿālā bunlarun nurın giderüb ḳabḳara ola- (14) -lar ve bir zamān gökde ṭuralar andan ṣoñra gide maġribde ṭolınalar andan ṣoñra (15) güneş maşrıḳdan ṭoġa andan ṣoñra tevbe ḳapusı yapana[109] **faṣlun sedd-i**

[107] Neml 27/82. Söylenen (kıyamet) başlarına geldiği zaman, onlara yerden bir yaratık çıkarırız da insanların ayetlerimize kesin bir şekilde iman etmedikleri konusunda onlarla konuşur.
[108] Hud 11/18. Bilin ki, Allāhın lāneti zalimlerin üzerine olacaktır.
[109] ḳapana

[319a]

(1) **bābiṭ-tevbe ibni abbās** peyġāmberden naḳil ider peyġāmber ʿam ayıtdı tevbe ḳapusı maġribde- (2) -dür iki ḳanadı vardur altundan incü ile ve yāḳūt ile bezenüb durur bir ḳanadından bir (3) ḳanadına ḳırḳ yıllıḳ yoldur ḥaḳ teʿālā cemīʿ-i ḫalḳı yaradaldan berü ol ḳapu açılmış- (4) -dur şimdi açuḳdur ol vaḳt yapana[110] andan ṣoñra kimsenüñ imānı ḳabūl olmaya zīrā (5) ki ḳıyāmetüñ nişānı āşikāre olur imān biʾl-ġayb olmaz neūẕübillāhi min ẕālik andan (6) **ʿīsā** ʿaleyhiʾs-selām **medīne**ye vara bir ʿarab ʿavratın ala ol ʿavratdan ḳızları ṭoġa (7) ve gökden indüginden ṣoñra ḳırḳ yıl diri ola andan ṣoñra fevt ola peyġāmberüñ (8) ravżasında ʿ**ömer** yanında anı defn ideler **faṣlun ṣümme teḳa**ʿ**üʾl-ḫusūf** andan ṣoñra (9) üç yir aṣaġa geçe bir maşrıḳda ola ve biri maġribde ola ve biri ʿarab cezīreleri- (10) -lerinden ola andan ṣoñra ḳurʾān musḥafdan götür-ile aru āvāzı gibi āvāz vire ḥak (11) teʿālā ayıda ne içün böyle idersin ḳurʾān ayıda kimse beni okumaz oldı ve anlar ki beni (12) oḳurlar ammā benüm ile ʿamel eylemez oldılar **secavendī** rivāyetinde ayıtdı kurʾān (13) ayıda senden ẓāhir oldum ve gine saña varurın ve sende maḫfī olurın diye (14) ve naḳildür **keşşāf**da ḥaḳ teʿālā cihānı helāk eyleye ḳılınç ile ve yirler deprenmek (15) ile ve oda yanmak ile ve ġarḳ olmak ile ve ḫastalıḳ ile ammā **mekke** ḫarāb ola **ḥabeş**den

[319b]

(1) bir ḳavm gele **mekke**yi ḫarāb eyleye ve **medīne** helāk açlıḳ ile ḳızlıḳ ile ve **başra** helāk (2) ola ġarḳ olmaḳ ile ve kūfe helāk ola ve ṭaġlar yıḳılmaḳ ile ve ḫorāsān helāk (3) ola ḫarāb olmaḳ ile andan ṣoñra cemīʿ-i şehirler bu resme helāk olalar andan ṣoñra (4) ḥaḳ teʿālā bir laṭīf yıl veribiye her kimüñ ki gönlinde miṣḳāl ẕerre ḳadar imānı ola (5) anlar öleler ve yiryüzinde ḫayırlu kişiler ḳalmaya ve cemīʿ-i ḫalḳ gine kāfir olalar **saʿīdi**ʾ- (6) **-l-ḫudrī** peyġāmberden naḳil ider peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı ḳıyāmet ḳopmaya tā kim (7) ḥayvānlar insānlara söyleyeler ve kişinüñ ayaġındaġı ve başındaġı ol kişiye söyleye- (8) -ler **şeyḫ muḥyiddīn** raḥmetuʾllāhi ʿaleyhi ayıtdı āḫir oġlan ki ṭoġar anuñ- ile bir ḳız bile ṭoġa (9) ikizce ṭoġalar ol oġlanuñ başı ol ḳızuñ ayaḳlarında ola şöyle ulaşıḳ (10) ṭoġalar iş bu nişān **çīn** iḳliminde ola andan ṣoñra nesil kesile ayruḳ kimse- (11) -den nesne ṭoġmaya ol oġlan **mehdī** neslinden ola **ebū** ʿ**āliye** ayıtdı andan (12) ṣoñra ṣavāʿıḳ

[110] ḳapana

çoḳ ola ve kişinüñ nūrı gide ve yılduzlar dökile ve cinnīler (13) insāna ve insān cinnīlere ḳarışalar hiç ʿādemüñ işleri ḥayvāndan seçilmeye ve (14) cinnīler ayıdalar deñizlere varalum görelüm kim nicedür görelüm ki deñizler od olmışlar (15) bileler ki ḳıyāmet yaḳın gelmişdür geleler insāna ḫaber vireler

[320a]

(1) **faṣlun** ḳaçan kim müʾminlerüñ ʿömri tamām oldı ise biñ yıldan ziyāde (2) olmaya nitekim peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām buyurur 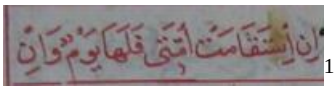[111] (3) 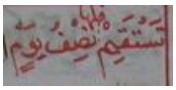 imdi murād yevmden biñ yıldur nitekim **muḥyiʾd-dīn rūḥuʾl-ḳuds** (4) kitābında eyle getürüb durur peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı [112] (5) yaʿnī ben ve ḳıyāmet ikimüz daḫı berāber geldük didi şöyle (6) iki barmaḳların gösterdi illā biraz ben andan öñ geldüm didi ḳaçan kim ehl-i īmāndan (7) kimse ḳalmasa yiryüzi kāfirler ile ṭopṭolu ola **faṣlun fī nefḫiʾs-ṣūr** ḳāl- (8) -allāhu teʿālā [113] (9) ḥaḳ teʿālā isrāfīle buyura ṣūr çal diyü isrāfīl evvel ṣūr çala cemīʿ-i yir ehli (10) ve gök ehli helāk olalar ḥaḳ teʿālā andan ṣoñra melekü̇ʾl-mevt e buyura ṣaġ (11) elini ʿarş ayaġına yapışa ve ṣol elini kürsīnüñ ayaġına yapışa cemīʿ-i ervāḥ (12) bir defʿada helāk olalar ve naḳildür ki evvel nefḫden ṣoñra kimse ḳalmaya illā dört (13) firişte ḳala cebrāʾīl ve mīkāʾīl ve ʿazrāʾīl ve isrāfīl ʿaleyhimüʾs-selām ḳalalar andan ṣoñra (14) ḥaḳ teʿālā buyura ʿazrāʾīle ki isrāfīlüñ cānın al ol daḫı ala andan ṣoñra ḥaḳ (15) teʿālā ayıda yā ʿazrāʾīl mīkāʾilüñ cānın al ol daḫı ala andan ṣoñra ḥaḳ teʿālā

[320b]

(1) ayıda yā cebrāʾīl kim ḳaldı cebrāʾīl ayıda sen bāḳī ve dāyim ḳalduñ ve cebrāʾīli (2) meyyit ve fānī ḳaldı ṣaḥīḥ budur ṣoñra ʿazrāʾīl ḳalur ikisi daḫı naḳildür andan (3) ṣoñra ḥaḳ teʿālā ayıda yā ʿazrāʾīl saña daḫı ölmek lā-büddür ʿazrāʾīl daḫı secde (4) eyleye

[111] Eğer ümmetim mütakim olurlar ise (ömürleri) bir gündür, olmazlar ise yarım gündür.
[112] Ben size,kıyamet şu iki parmak kadar yakınlaşmış olduğu bir zamanda peygamber gönderildim. Buhari,Tefsir 416.
[113] Neml 27/87. Surun üflendiği gün, Allahʿın diledikleri dışında, göklerde ve yerde bulunanlar dehşete kapılır.

ḳanadlarını bıraġa nitekim ḥaḳ teʿālā buyurur [114] (5) 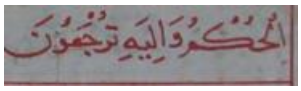 ve naḳildür ʿ**abdüʾl-ʿallām baḥrüʾl-kelām**da ayıtdı yidi (6) nesne helāk olmaya biri ḳalem ve biri levḥ ve biri ʿarş ve biri kürsī ve biri uçmaḳ (7) ve biri ṭamu ve yidinci cānlar bāḳī **ḳalalar ḳāḍi-i beyżāvī**de ayıtdı cāyizdür ki (8) ṭarfetüʾl-ʿayn içinde bunlar maʿdūm olalar ḥaḳ teʿālā gine anları icād eyleye girü (9) ḳalan ḫalḳ helāk olalar bunlar olmayalar **şeyḫ imām ġazzālī** raḥmetuʾllāhi ʿaleyh dürre-i (10) **fāḫire**de ayıtdı isrāfīl evvel ṣūr çalıcaḳ ṭaġlar pāre pāre olub havāda (11) uçalar ve deñizler baʿżısı baʿzısına ḳoyıla ve güneş ve ay şöyle ḳapḳara olub (12) ṭuralar yılduzlar dökile ve gökler degirmenler gibi tīz tīz devr ideler ve yir (13) ḥareket idüb deprene kāh uzana ve kāh ḳısala ve ḫalḳ helāk olub (14) gitdügünden ṣoñra yiryüzi ḳırḳ yıl ḫarāb olub yata ve naḳildür ki (15) cihānuñ ʿömri yitmiş biñ yıl tamām ola altmış iki biñ daḫı ṭoḳuz yüz olıcak

[321a]

(1) ādem yaradıldı yidi biñ yıl daḫı ādem oġlanlarınuñ ḥükmi oldı ve ḳırḳ yıl (2) daḫı cemīʿ-i insān cihānda giricek olur pes bu cümle yitmiş biñ yıl tamām oldı (3) çün yitmiş biñ yıl tamām ola gire fānī olsa gerekdür andan ṣoñra ḥaḳ (4) teʿālā ayıda 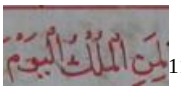[115] hic kimse bulunmaya ki cevāb vire ve gine kendüye (5) cevāb virüb ayıda [116] andan ṣoñra ḥaḳ teʿālā ayıda ben ḳādir pādişāh (6) ven ḳanı anlar ki benden ġayrına ṭaparlar idi ve baña şerīk getürürler idi andan (7) ṣoñra ṭamusından bir ḳapu aça ol ḳapudan od yalıñı çıḳa yirler ve gökler arası (8) ṭopṭolu ola andan ṣoñra ḥaḳ teʿālā ʿarş ḫazīnelerinden bir ḫazīne aça ol (9) ḫazīneden yaġmur gibi yiryüzine baḥruʾl-ḥayātdan ṣu yaġa ādem menisi gibi ola (10) ol ṣu yirden yuḳaru ḳırḳ arşun ḳadar ola andan ṣoñra teʿālā ecsāma (11) buyura ḳabirlerinden girü bayaġı gibi yaradıla rūḥları gelince girü bayaġı ḳabre (12) girdügi gün gibi ola bir kemücek vardur insānda aşlā çürümez ol sekir- (13) -

[114] Kasas 28/88. Oʻnun kendinden başka her şey yok olacaktır. Hüküm yalnızca Oʻnundur ve siz ancak Oʻna döndürüleceksiniz.
[115] Müʾmin 20/16. Bugün hükümranlık kimindir?
[116] Müʾmin 20/16. Tek olan, her şeyi kudret ve hakimiyeti altında tutan Allahʻındır.

dende olur ḥaḳ teʿālā cemīʿ-i ādem oġlanlarını ol kemükden gine yarada andan (14) ṣoñra ḥaḳ teʿālā bir yil buyura ʿarş altından ese ne deñlü yirde gizlü nesne (15) var-ısa āşikāre olalar andan ṣoñra isrāfīli girü yarada ve ṣūr elinde ola

[321b]

(1) ve ol ṣūruñ cemīʿ-i ervāḥ saġışınca delükleri ola ol ṣūrı isrāfīl (2) bir kez gine çala cemīʿ-i ervāḥ bedenlerine gireler **muḳātil** raḍiyaʾllāhuʿanhu ayıtdı (3) isrāfīl ol ṣūrını **ḳudüs**de ṣāḫrā dairesinün üzerine çıḳa çala ve andan (4) ṣoñra ayıda iy çürümiş süñükler ve iy ṭaġılmış etler ve iy kesilmiş ṭamarlar (5) cisimlerüñüze girüñ anlar daḫı gine bayaġı gibi cisim olalar ve rūḥ gele (6) cismini ḥāżır olmış bula peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı ol ṣūruñ dört (7) budaġı vardur biri maşrıḳda ola ve biri maġribde ola ve biri yidi ḳat yirden (8) aşaġa ola ve birisi yidi ḳat gökden yuḳaru ola ve daḫı ol ṣūrda altı (9) delükler ola peyġāmber cānı bir delükde ola firişteler cānı bir delükde ola ve (10) cinnīler cānı bir delükde ola ve insānuñ cānı bir delükde ola ve şeyṭānuñ cānı (11) bir delükde ola ve ḥayvānuñ cānı bir delükde ola ve isrāfīlüñ bir nefḫinden 12) birine ḳırḳ yıl ola ve baʿżılar ayıtdı şeyṭān iki nefḫinüñ arasında ḳala melekü'l-mevt (13) şeyṭānuñ cānın ala yitmiş biñ firişte ile andan ṣoñra **ādeme** ve **ḥavvāya** (14) muştulamaġa geleler şeyṭān öldi diyü **ādem** ve **ḥavvā** ġāyet feraḥ olalar şeyṭān (15) öldüġine **faṣlun fiʾl-ḥaşr** çün ki ʿālem düpdüz maḥv ve fenā oldılar ḥayyu ḳayyum

[322a]

(1) anları gine beḳā eyleye ve naḳildür ki ḥaḳ teʿālā ḫalḳı ḥaşr itmek isrāfīli ve cebrāʾīli (2) ve mīkāʾīli ve ʿazrāʾīli yarada evvel ḥaḳ teʿālā **muḥammed-i muṣṭafā**ʾyı yarada zīrā ki evvel (3) yaradılmaḳda **muḥammed-i muṣṭafā** yaradıldı ikincide gine evvel yaradıla andan ṣoñra ḥaḳ teʿālā (4) isrāfīli ve cebrāʾīli yarada ḥaḳ teʿālā anları uçmaġa viribiye rıḍvāna ayıdalar uçmaġı (5) zeyn eyle **muḥammed-i muṣṭafā** içün ve ümmetleri içün andan ṣoñra cebrāʾīl uçmaḳdan (6) bir buraḳ ve livāʾ-i ḥamd ve iki ḥulle ile peyġāmbere gele bir buraḳ getüreler ki iki ḳanadı (7) ola yirler ve gökler arasında uça yüzi ādem yüzi gibi ola ve ʿarabca söyleye ḥaḳ (8) teʿālā ayıda yā cebrāʾīl buraḳı eyerle ḳızıl altundan bir eyer ur ve uyanı yeşil (9) zümrüdden ola ve üzengüleri altundan ola cebrāʾīl ayıda yā rıḍvān bugün buraḳ (10) günidür ve ṭalāḳ günidür müʾminlere ve firāḳ günidür kāfirlere

ʿaẕāb andan ṣoñra ḥaḳ (11) teʿālā ayıda **muḥammed**e varuñ anlar daḫı varalar ḳabrin bulamıyalar andan ṣoñra bir nūr (12) göreler yirden tā göge varınca bir direk gibi dura bileler ki **muḥammed-i muṣṭafā**nuñ (13) ḳabri oldur isrāfīl ayıda iy aru cān ṭur yuḳaru bugün ṣorı ve ḥisāb (14) günidür andan ṣoñra yir yarıla peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ṭuru gele nitekim buyurur (15) 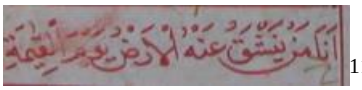[117] peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām duru gele ḳabri

[322b]

(1) üstinde otura ṭopraġı başından ve saḳalından gidere andan ṣoñra cebrāʾīl (2) burāḳ ve ḥulle getüre peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıda yā cebrāʾīl bugün ne gündür cebrāʾīl (3) ayıda bugün ḳıyāmet günidür ḥasret ve nedāmet günidür kāfirlere ve müʾminlere vuṣlat (4) ve saʿādet günidür peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıda yā cebrāʾīl baña beşāret eyle cebrāʾīl (5) ayıda yā **muḥammed** livāʾ-i ḥamd ve tāc benüm ile biledür peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıda anı istemezin (6) senden cebrāʾīl ayıda uçmaḳ bezendi ve ṭamu yapandı[118] peyġāmber ʿam ayıda anı daḫı istemezin (7) senden belkim günāhkār ümmetümi ṣırāṭ üzerinde ḳoduñ ola isrāfīl ayıda (8) tañrı ḥaḳḳı-çün daḫı ṣūrı urmadum peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıda işte göñlüm ḫoş (9) oldı ve gözüm açıldı andan ṣoñra sevinüb tācı ve hülleyi ala geye ve buraḳa bine ve secde (10) eyleye bir āvāz gele ki secde eylemeye başuñı ḳaldur bugün rükūʿ ve sücūd güni degüldür bilkim (11) yevmüʾl-ḥisāb ve yevmüʾl-ʿaẕāb günidür başuñı ḳaldur ḥācetüñ iste peyġāmber ʿam ayıda ilāhī (12) baña vaʿde eyledüñ ümmetümi bağışlayasın ḥaḳ teʿālā ayıda tā sen rāżī olunca bağışladum andan (13) ṣoñra ḥaḳ teʿālā ayıda yā isrāfīl ṣūrını çal isrāfīl ṣūrın gine çala firişteler (14) ve insānlar ve ḥayvānlar ve cinnīler ve cān ḳavmi allāhuñ emri ile gine dirilüb ṭuru geleler (15) nitekim ḥaḳ teʿālā buyurur 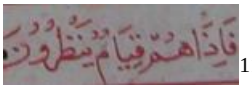[119] ol vaḳt kim bu ḫalḳ ḳabirlerinden

[323a]

[117] Kıyamet günü ilk ba's olacak kişi benim.
[118] ḳapandı
[119] Zümer 39/68. Onlar birden ayağa kalkmış,etrafa bakıyor olacaklar.

(1) ṭuralar ʿuryān müʾminlerüñ yüzi aḳ ve kāfirlerüñ yüzi ḳara nitekim ḥaḳ teʿālā buyurur (2) 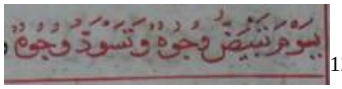[120] ve müʾminlerden vardur ki çırāḳ güni yüzleri münevver (3) ola ve kiminün güneş gibi münevver ola ḳabirleri üzerinde biñ yıl ṭuralar andan (4) ṣoñra bu ḫalḳ ḥaşr yirine geleler kiminüñ ʿameli nūr gibi ola ve kiminüñ ʿameli ḥayvān (5) ṣūretinde be-dürüstī̄ ḫalḳuñ nūrı ʿameline göre ola ve ayaḳları yürüdügi ʿameline (6) göre yüriye andan ṣoñra müʾminlerüñ ʿameli gökçek ve laṭī̄f rāyiḥa ile gele ṣāḥibine (7) ayıda beni bilürsin ol kişi ayıda yoḳ bilmezin ol ʿameli ayıda ben senün ṣāliḥ ʿamelüñ- (8) -ven dünyāda ben senüñ üzerine binerdüm bugün sen benüm üzerüme bin diye (9) nitekim ḥaḳ teʿālā buyurur [121] yaʿnī̄ at-ıla ve deve ile (10) geleler altun ve yāḳūt eyerlü olalar ve nūrdan ikişer ḳanadları ola ve kāfir- (11) -lerüñ ʿameli çirkin ṣūretde ve yaramaz ḳoḳu ile ola ṣāḥibine ayıda beni bilür misin (12) ol kişi ayıda yoḳ bilmezin ol ʿamel ayıda ben senün yaramaz ʿamelüñ ven dünyāda sen benüm (13) üzerüme binerdüñ bugün ben senüñ üzerüne binerin diye nitekim ḥaḳ teʿālā buyurur (14) [122] ḫaberde gelmişdür ki ḳaçan ḳıyāmet güni (15) olsa ḥaḳ teʿālā ervāḥı ḳabirlerine viribiye firişteler müʾminlerüñ ḳabri üzerine

[323b]

(1) geleler başlarından ṭoprakları gidereler alnındaġı ve yüzündeki ṭoprak ḳala firişteler (2) diyeler kim ol yüzündeki ṭoprağı daḫı gidereler ṭoprak gitmeye ḥaḳ teʿālā ayıda iy (3) benüm firişterüm ol yüzlerindeki ṭoprak yaban ṭoprağı degüldür bel-kim miḥrābları ṭoprağıdur (4) ol ṭoprak-ıla ṣırāṭı geçeler uçmaġa gireler ḥattā kim görürse bileler ki işbu kişi tañrınuñ (5) müʾmin ḳulıdur ve naḳildür ʿ**āişe** raḍiyaʾllāhuʿanhu ayıtdı peyġāmbere ʿam ayıtdım yā resūluʾllāh (6) ḫalḳ ḳıyāmet güninde nice ḥaşr olurlar peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı iş daḫı ḳatı düşvārdur (7) sen didüginden ve ḫalḳ ḳorḳudan birbirine naẓar eylemeyeler gözlerin göge dutalar ḳırḳ (8) yıl şöyle ṭuralar yemeyeler ve içmeyeler andan ṣoñra ḥaḳ teʿālā bunları esirgeye muḳarreb (9) firişterere buyura ʿarşı

[120] Alʿi- İmran 3/106. Bir gün ki nice yüzler ağaracak, nice yüzler de kararacaktır.
[121] Meryem 19/85. Gün gelecek,takva sahiplerini seçkin konuklar olarak rahmanın huzurunda toplayacağız.
[122] Enʿam 6/31. Dikkat edin, yüklendikleri vebal ne ağır!

gökden ḳıyāmet yerine indüreler bir yire ḳoyalar ki aṣlā (10) anda ḳan olmamış ola ve ḫaṭā işlememiş ola ve ol yir aḳ gümiş gibi ola andan (11) ṣoñra ʿarş götüren firişteler nidā eyleyeler cin ve ins işideler ve ayıdalar ḳanı fulān oġlı (12) fulān ol daḫı gele firişteler ehl-i mevḳūfa bildüreler eger ḥasenātı var-ısa ve gine (13) ayıdalar ẓālimler gelsünler ẓālimler daḫı geleler ayaḳları üzerine düşe düşe (14) ol gün anlaruñ elleri ve ayaḳları ve dilleri ṭanuḳluḳ vireler şunı kim işlediler (15) eger ḥasenātı var-ısa ol ẓulm itdügi kişiye vireler ve eger bulınmaz ise ol ẓulm

[324a]

(1) itdügi kişinüñ seyyiʾātın ol ẓālime vireler ḳaçan kim ḥisābdan fāriġ olsa (2) ṭamuya varmaḳ gerekdür diyeler nitekim ḥaḳ teʿālā buyurur [123] (3) ve naḳildür ki **ibni ʿabbās** peyġāmberden ʿaleyhiʾs-selām (4) **ibrāhīm** peyġāmber ʿam ḫilʿat giye muḥaḳḳiḳler suʾāl iderler ki niçün cevāb virdiler (5) anuñ-çün ki **nemrūd** anı yalıncaḳ oda atmış idi çün kim allāh ḳatında yalıncaḳ oda atıldı (6) evvel ol ḫilʿat giye ḫalḳ ʿuryān varalar andan ṣoñra uçmaḳdan ḫilʿatler gele giyeler (7) ve naḳildür ki **ibni keşīr** ayıtdı ḳaçan bu ḫalḳ ḳabirlerinden ṭuralar ṭaġları atılmış yüñ (8) gibi göreler ve ṣuları eksilmiş ve aġaçları ḳurumış ve deñizler ṭaġılmış ve yirler düpdüz (9) olmış ve şehirler ve ʿimāretler vīrān olmış ay ve güneş ve yılduzlar ḳabḳara olmış göreler (10) ṣaḥīḥ budur kim yaradıldukdan ṣoñra bunları eyle göreler ehl-i tefsīr ayıtdı ḳıyāmet (11) güninde cemīʿ-i ḫalḳa başlu başı ḳayusı ola kimse kimseye baḳmaya **ibni ʿabbās** raḍiyaʾllāhuʿanh (12) ayıtdı müʾminler bir sāʿat kendüleri bileler andan ṣoñra bilmeyeler nitekim ḥaḳ teʿālā buyurur (13) [124] **faṣlun fī tebeddeleʾl-arḍi veʾs-semāvāt** (14) ḳālallāhu teʿālā 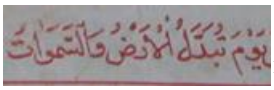[125] **ṣāḥib-keşşāf** aydur yirler ve gökler nice (15) tebdīl olmaġında iḫtilāf vardur baʿżılar ayıtdı yirlerüñ ve göklerüñ ṣıfatları

[123] Müʿmin 40/17. O gün hiçbir haksızlık olmayacaktır; kuşkusuz Allahʿın hesabı çok hızlıdır.
[124] Mü'minun 23/110. Artık ne aralarındaki akrabalık bağları işe yarayacak ne de birbirlerine soru sorabilecekler.
[125] İbrahim 14/48. Bir gün gelecek yer başka yere gökler de başka göklere dönüştürülecek.

[324b]

(1) tebdīl olur yaʿnī ṭaġlar yirinden seyr eyleye ve deñizler aḳalar yirinden gideler yiryüzi berāber (2) ola **ibni ʿabbās** raḍiyaʾllāhuʿanhu ayıtdı gökler tebdīl ola dimek yaʿnī yılduzlar ve ay ve güneş (3) ṭutıla ḳapḳara olalar dimekdür ve gökler pāre pāre olalar baʿżılar ayıtdı allāh teʿālā (4) ayruḳ bir yerde ḳıyāmet içün ʿ**alī** kerremaʾllāhu veche ayıtdı bu yir tebdīl ola (5) yaʿnī bu yir aḳ gümişden ola ve gökler altundan ola dimekdür **ḳuds** ehli ḥaḳ teʿālā ḳıyāmet (6) güninde ṣaḥrā ṭaşını aḳ mercāndan eyleye andan ṣoñra isrāfīle ve firiştelere (7) buyura ʿarş ve uçmaġı ve ṭamuyı ve müʾminleri ve kāfirleri ve mīzānı ve ṣırāṭı (8) anda getüreler ḥaḳ teʿālā ḳullarına anda ḥükm eyleye andan ṣoñra bu ḫalḳ iki bölük (9) olalar bir bölügi ṭamuya gideler ve bir bölügi uçmaġa gideler ve naḳildür ki **ebū saʿīdüʾl-ḫudrī** (10) peyġāmberden naḳil ider peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı ḥaḳ teʿālā yir yüzin bir etmek (11) eyleye bu ḫalḳ uçmaġa giricek evvel ol etmegi yiyeler andan ṣoñra uçmaḳ ṭaʿāmlarından (12) evvel balıḳ cigerin yiyeler ʿ**āişe** raḍiyaʾllāhuʿanhu ayıtdı yā resūluʾllāh ḳıyāmet güninde (13) hiç ehliñüz añar mısız üç yirde añmazsız biri ṣırāṭ üzerine ve biri mīzān (14) ve biri biti oḳınurken ʿ**āişe** ayıtdı yā resūluʾllāh bu yir bir ayruḳ yire tebdīl olıcaḳ (15) bu ḫalḳ ḳanda olurlar peyġāmber ʿam ayıtdı yā ʿ**āişe** bir nesne ṣorduñ ki senden

[325a]

(1) öñ bunı kimse ṣormadı yā ʿ**āişe** ol gün buyur tebdīl olıcaḳ bu ḫalḳ (2) ṣırāṭ üzerinde olalar ʿ**abdullāh ibni ʿömer** ayıtdı peyġāmberden naḳil ider peyġāmber (3) ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı ḥaḳ teʿālā gökleri düre ṣaġ eline ala ḳudret eli ile (4) ve ayıda ḳanı anlar ki mütekebbir ve cebbārlar idi andan ṣoñra yirleri düre ṣol (5) eline ala ḳudret eli ile ve ayıda ḳanı anlar ki mütekebbirler ve cebbārlar idi diye nitekim (6) ḥaḳ teʿālā ḳurʾānda buyurur

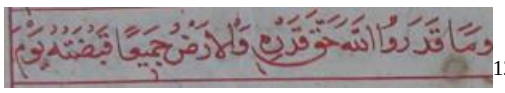[126] (7)

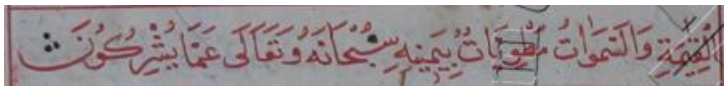 (8) **imām faḫrüʾr-rāzī** raḥmetuʾllāhi ʿaleyhi **tefsīr-i kebīr**de ayıtdı ḥaḳ teʿālā ṣaġ ve ṣol eli ile (9) dutdı dimek

[126] Zümer 39/67. Onlar Allahʿı gereği gibi takdir edip tanımadılar. Kıyamet gününde bütün dünya Oʿnun avucundadır; gökler de Oʿnun kudret elinde dürülüp bükülmüştür. Allah, müşriklerin koştukları ortaklardan uzaktır ve yücedir.

olur oldur ki yaʿnī tamām iḥāṭası vardur dimek olur ve naḳildür ki (10) peyġāmber ʿam ayıtdı ḳurʾān oḳıyanlar ḳabrinden çıḳıcaḳ gele ḳurʾān ayıda hiç beni bilür misin (11) ol kişi ayıda yoḳ bilmezin diye ḳurʾān ayıda sen beni gice ve gündüz oḳırdun (12) ben ḳurʾān ven diye başına tāc urub ḫilʿatler giyüre peyġāmber ʿam ayıtdı ḳaçan (13) ḳıyāmet güni olsa ḫalḳ ṣadaḳalarınuñ gölgesinde olalar her kim ṣadaḳa virse ḳıyāmet (14) ḳorḳusında emīn ola ḳaçan müʾmin ḳabrinden çıḳsa ṣadaḳası gele bir ḳubbe gibi üstünde (15) dura ol günüñ ısısını menʿ eyleye **ebū hureyre** peyġāmberden naḳil ider peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām

[325b]

(1) ayıtdı ḳıyāmet güninde ḫalḳ üç bölük olup ḥaşr yirine geleler biri at ile yāḫūd (2) deve ile ve biri yayan yüriyüb geleler ve biri yüzleri üzerine yüriyüb geleler ayıtdılar (3) yā resūluʾllāh yüzleri üzerine nice yürürler peyġāmber ʿam ayıtdı anları ayaḳları üzerine (4) yüriden ḳādirdür ki yüzleri üzerine daḫı yüride ve naḳildür ki peyġāmber ʿam (5) ayıtdı ol gün īmān ehli yüz yigirmi bölük olalar seksen böligi **muḥammed** ümmeti ola (6) ve ḳırḳ böligi ḳalan ümmetlerden olalar her ṣafuñ uzunluġı maşrıḳdan maġribe varınca (7) ola ve müʾminlerün nişānı ol ola ki yüzleri aḳ ola ve elleri ve ayaḳları (8) ābdest ṣuyından aḳ ola ve peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı evvel ben öñince ümmetümi (9) çekem ʿ**īsā** ardınca süre ümmetüm helāk olmaya ammā kāfirleri zebānīler yüz- (10) -leri üzerine çeke ṭamuya bıraġalar ve her kāfiri bir şeyṭān ile bile baġlamış (11) olalar **imām ġazzālī** ayıtdı ḳaçan ḳıyāmet güni olsa evvel bir ḳavm gele yüzleri yılduz- (12) -lar gibi olalar firişteler ayıdalar sizüñ ʿamelüñüz ne-y-idi anlar ayıdalar ḳaçan ābdest alsavuz (13) eẕān oḳıyıcaḳ olur-ıduḳ andan ṣoñra bir ṭāʾife daḫı gele yüzleri bedr ay (14) gibi ola firişteler ayıdalar sizüñ ʿameliñüz ne idi bunlar ayıdalar biz ābdesti vaḳtinde (15) alurız alurduḳ andan ṣoñra bir ṭāʾife daḫı geleler yüzleri güneş gibi olalar

[326a]

(1) firişteler ayıdalar sizüñ ʿameliñüz ne-y-idi anlar ayıdalar biz eẕānı mescidde işidürdük (2) diyeler andan ṣoñra ḥaḳ teʿālā ayıda firiştelere buyura gökleri düreler firişteler (3) yire ineler ḳālallāhu teʿālā [127] ve ġamām bir nesnedür ki aḳ buluda (4)

[127] Furkan 25/25. O gün semayı örten bulutlar (perdeler) açılacak.

beñzer yidi gökden yuḳaru olur ve naḳildür çün evvel gök yarıla ḥaḳ teʿālā (5) ol firişteleri yire indüre çoḳlıḳda şol ḳadar ola ki yirdeki firişteler ve cinnīler (6) ve ādemoġlanları saġışınca ola ḫalḳ atlara ayıda tañrımızuñ emri sizüñ (7) içüñüzde midür diyeler anlar ayıdalar yoḳ evet uşda gelür diyeler ḥattā yidi gök firişteleri (8) bu resme yire ineler andan ṣoñra ġamām açıla ḥaḳ teʿālā emrini indüre ḥisāb itmek (9) içün bir aḳ bulut gele andan ṣoñra bu ḫalḳuñ bitileri ellerine yaġa andan ṣoñra ḥaḳ (10) teʿālā buyura firişteleree evvelleri ve āḫirleri ḳıyāmet yirine getüreler ve firişteler cemīʿ-i (11) ʿālemlerüñ ardında bir ḫalḳa gibi olub duralar andan ṣoñra ḥaḳ teʿālā ikinci gögüñ firişte (12) lerine buyura bir ḫalḳa olalar yigirmi evvelkince çoḳlıġı ola andan ṣoñra üçünci gögüñ (13) firişteleri yire ineler evvelkince çoḳluġı ola dördünci gögüñ firişteleri (14) ineler ḳırḳ evvelkince çoḳlugı ola bişinci gögüñ firişteleri ineler elli evvelkince ola- (15) -lar altıncı gök firişteleri ineler altmış evvelkince olalar yidinci gök firişteleri

[326b]

(1) ineler yitmiş evvelkince olalar andan rūḥ gele ol daḫı bir maḫlūḳdur ḥaḳ teʿālānuñ (2) öñinde bir ṣaf ola ammā cemīʿ-i ḫalḳdan büyük ola ve girü ḳalan firişteler rūḥuñ öñinde (3) bir ṣaf olalar ve naḳildür rūḥ cümle maḫlūḳdan birisidür ammā firişteler üzerine (4) ḥafaẓalardur nitekim firişteler ādemoġlanlarınuñ üzerine ḥafaẓalardur andan (5) ṣoñra ḥaḳ teʿālā buyura bu cemīʿ-i ḫalḳı birbirine ḳarşı duralar ḥattā bir ayaġ üzerine (6) biñ ayaḳ ola ol ġalabadan ḫalḳ derleye kimi buġazına degin derleye ve kimi gögsine degin (7) derleye ve kimi ayaġına degin derleye ve kimi ḥammāmda oturur gibi ola ʿaleʾd-devām derleye ve güneş (8) başları üzerine gele yitmiş bu ḳadar kāfirlere ıssılığı ola ʿ**abdullāh ibni** ʿ**ömer** ayıtdı (9) işbu resme derlemeklik kāfirler üzerine ola ammā müʾminler kürsīler üzerine (10) oturalar bulut gele gölge ola müʾminlere ḳıyāmet güni bir sāʿat ḳadarı ola (11) peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı peyġāmberler ḫilʿat giyeler andan ṣoñra velīler (12) geyeler andan ṣoñra ṣāliḥler geyeler andan ṣoñra **bilāl** giye ayıtdılar yā resūl- (13) -allāh sen ḳıyāmet güninde neye binersin peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı ben buraḳa (14) binerin ve ḳızum **fāṭıma** deveye biner ve ṣāliḥler deveye binerler andan ṣoñra (15) bu ḫalḳ deñiz mevci gibi mevc ura ve ẓālim begler ẕerreler gibi ayaḳ altında olalar

[327a]

(1) ve ḳāḍīlar ki ẓālim ola ẓālim begler ile bile ḳopalar ʿādil ḳāḍīler ʿādil (2) pādişāhlar ile bile ḳopalar ve oġlancuḳlar uçmaḳdan ṣu getüreler bu ḫalḳa (3) ulaşduralar biñ yıl anda ṭuralar ḥattā ḳurʾānuñ baʿżı esrārın anda işide- (4) -ler göñülleri ḥareket eyleyüb gözleri nūrlana andan ṣoñra ʿarşı sekiz (5) firişte getüreler ḳālallāhu subḥānehū [128] (6) ve ol firiştelerüñ bir ayaġından bir ayaġına yigirmi yıllıḳ yol ola firişteler (7) ḳatı ṣavt-ıla tesbīḥ ideler enbiyālar ve cemīʿ-i ʿālimler ḳıyāmet ḳorḳusından (8) ʿakılları zāyil olub biñ yıl mevc uralar andan ṣoñra ḥaḳ teʿālā tecellī eyleye ḳażā faṣl itmek (9) içün ve ʿamelleri defterin āşikāre eyleye baʿżılar ayıtdı ʿamel defteri levḥ-i maḥfūẓ- (10) -dur ḥaḳ teʿālā ʿadl ile ḥükm eyleye kimseye ẓulm eylemeye her nefs ne işlerse ḫayrdan (11) ve şerden ol gün bula nūrı ve ẓulmetī ʿameline göre ola **süddī** peyġāmberden naḳil (12) ider peyġāmber ʿam ayıtdı ḥaḳ teʿālā peyġāmberlere ayıda siz nedür dirsiz bunlar ayıdalar (13) 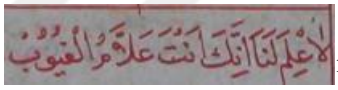[129] **faṣlun fiʾl-mevāḳıf ʿabdullah ibni mesʿūḍ** (14) bir gün ʿ**alī**nüñ ḳatında otururdum ʿ**alī** ayıtdı peyġāmber ʿam ayıtdı ḳıyāmetde elli (15) mevḳūf vardur her mevḳūfda biñ yıl ṭuralar evvel mevḳūf ḳabrlerinden ṭurıcaḳ

[327b]

(1) biñ yıl ḳabirleri üzerinde ṭuralar başı ḳaba ve yalın ayaḳ ve ṣusuz ve şol (2) kimse kim allāh ve peyġāmbere ve kitāblara ve ferişteler ve uçmaġa ve ṭamuya ve ḳıyāmet (3) günine ve tañrınuñ ve ḳażāsına inandı ḳabrinden çıḳıcaḳ saʿādet buldı ve şol (4) kimse kim bunları inanmadı ve şek getürdi kāfir ola neʿuẕubillāh biñ yıl aç ve ṣusuz (5) ḳabri üzerinde ṭura ḥaḳ teʿālā aña nice dilerse ḥükm eyleye andan ṣoñra firişteler bu ḫalḳı (6) maḥşer yirine getüreler ol vaḳt hiç gölge olmaya hemīn ʿarş gölgesi ve ṣadaḳa gölgesi ola andan (7) bu ḫalḳı nura ve ẓulmete süreler her kim allāha şerīk getürmiş olmaya ve göñlinde nifāḳdan (8) nesne olmaya ve allāhuñ ḳażāsına rāżī ola ve ḥaḳ teʿālā virdügine ḳānīʿ ola (9) ol kişi göz açub yumınca ẓulmetden nūra çıḳa ḳorḳudan ḳurtıla her kim allāha muḫālefet (10) eylemiş olsa biñ yıl ġuṣṣa ile aç ve ṣusuz şöyle ṭuralar ḥaḳ teʿālā anlara nice (11) diler işleye andan ṣoñra firişteler bu ḫalḳı ṣoralar ḥisāb yirine getüreler

[128] Hakka 69/17. O gün rabbinin arşını bunların da üstünde olan sekiz (melek) yüklenir.
[129] Maide 5/109. Bizim bir bilgimiz yok. Bütün gizlileri tam olarak bilen yalnız sensin.

ve ḥisāb (12) yirleri on yirdedür evvel ḥarāmdan ṣoralar eger ḥarāmdan nesne bulmasa ikinci (13) yirdeye geçe andan ḥarām arzūlardan bidʿatlardan ṣoralar eger ḥarām arzūsı yoġ-ısa (14) üçünci yirdeye geçe atasına anasına ʿāṣī olmadı ise geçe eger ʿāṣī oldı ise (15) biñ yıl ṭura dördinci yirde farīżalar ve ḳurʾān oḳıduġından ve dīn işlerinden ve edeblerinden

[328a]

(1) ṣoralar eger bulınırsa geçe eger bulunmaz ise biñ yıl ṭura bişinci yirde ḳullarına ve (2) ḳaravaşlarına iḥsāndan ṣoralar eger var-ısa geçe eger yoḳ ise biñ yıl ṭura altıncı (3) yirde ḫışımları ḥaḳḳında riʿāyet eyledi ise geçe ve eger eylemedi ise biñ yıl ṭura (4) yidinci yirde ṣıla-ı raḥmdan ṣoralar eger ṣıla-ı raḥm itdi ise geçe ve eger itmedi ise biŋ yıl ṭura[130] sekizinci yirde ḥasedden (5) ṣoralar eger ḥased eyledi ise biñ yıl ṭura ṭoḳuzuncı yirde mekrden ve ḥīleden ṣora- (6) -lar eger mekr ve ḥile eylemedi ise geçe ve ḥīle eyledi ise biñ yıl ṭura onuncı (7) yirde ḫalḳı aldadı mı yoḫsa aldamadı mı andan ṣoralar eger aldamadı ise geçe ʿarş (8) gölgesine iledeler göñli ḫoş ve şād ola ve eger işbu ṣıfatlardan anda nesne bulınmasa (9) her maḳāmda biñ yıl aç ve ṣusuz ve ġuṣṣalu ṭura hiç kimsenüñ şefāʿati aña aṣṣı eylemeye (10) andan ṣoñra bu ḫalḳı bitilerin oḳımaġa ḳıġıralar kimisinüñ bitisi ṣaġ elinde ola ve (11) kimisinüñ bitisi ṣol elinde ola on biş yirde ḥisāb ideler evvel mevḳūfda (12) ḥaḳ teʿālā anlara virdigi māluñ ṣadaḳasından ve zekātından ṣoralar eger ṣadaḳa (13) ve zekāt virdi ise geçe ikinci mevḳūfda ḥaḳ söz söylemekden ve ḫalḳuñ ṣucın (14) ʿafv itmekden ṣoralar eger ḫalḳı nehiy itdi ise geçe altıncı mevḳūfda el-ḥubbulillāh veʾl-buġżil- (15) -lāhdan ṣoralar eger itdi ise geçe yidinci meḳıfda ḥarām māldan ṣoralar eger ḥarām

[328b]

(1) mālı olmayacaḳ olur geçe sekizinci mevḳūfda süci içdüginden ṣoralar eger içmedi yāḫūd (2) içmiş gine tevbe eylemiş ise geçe ṭoḳuzuncı mevḳūfda zinādan ṣoralar eger eylemedi ise geçe (3) onıncı mevḳūfda herze mā-lā-yaʿnī sözlerden ṣoralar eger bunlardan nesne söylemedi (4) geçe on birinci mevḳūfda yalan yire and içmekden ṣoralar eger yalan yire and içmedi ise (5) geçe on ikinci mevḳūfda aḳça aṣṣısından ṣoralar eger

[130] Pertevpaşa Nüshası'nda 328a/4 numaralı satır silinmiştir. Eksik Hacı Selim Ağa Nüshası'ndan tamamlanmıştır. (281b/14)

aḳçe aṣṣısın yimedi ise ol (6) yirden geçe on üçünci mevḳūfda mestūre ʿavratlara rusbī diyü sögmiş ola eger (7) sögmedi ise geçe on dördünci mevḳūfda yalan yire ṭanuḳlıḳ virdüginden ṣoralar (8) eger ṭanuḳlıḳ virmedi ise ol yirden geçe on bişinci mevḳūfda ḫalḳa bühtān (9) itdüginden ṣoralar eger bühtān eylemedi ise livāʾ-i ḥamd altında iledeler ve bitisini ṣaġ (10) eline vireler ve ḳıyāmet ḥisāblarından geñez ḳurtıla eger işbu ṣıfatlardan anda olacaḳ olur- (11) -sa yāḫūd dünyādan tevbesüz gidecek olursa ol on biş mevḳūfda aç ve ṣusuz (12) ve yalıncaḳ ve ġuṣṣalu her birinde biñ yıl ḳadar ṭura ḥaḳ teʿālā ṣoñra ol kişi ile ne dilerse (13) işleye andan ṣoñra ḫalḳı mīzāna süreler çün ḫalḳ mīzāna varalar eger s̱evābı artuḳ (14) gelürse yazuġından ṭarfetüʾl-ʿayn içinde mīzāndan ḳurtıla eger yazuġı artuḳ gelürse (15) s̱evābından biñ yıl mīzān ḳatında ṭuralar aç ve ṣusuz ve yalıncaḳ ḥaḳ teʿālā ol

[329a]

(1) kişiye ṣoñra ne dilerse işleye andan ṣoñra bu ḫalḳı ḥaḳ teʿālānuñ dergāhına (2) ḳıġıralar ol daḫı on iki mevḳūfdur evvel mevḳūfda ḳul āz̲ād eyledi mi andan ṣora- (3) -lar eger ḳul āz̲ād eylemiş bulınırsa ḥaḳ teʿālā ol kişiyi ṭamudan āz̲ād eyleye ve ol (4) maḳāmdan geçe ikinci mevḳūfda ḳurʾān oḳımaḳdan ve buyruġın dutmakdan ṣoralar eger (5) ḳurʾānuñ tamām ḫatmini yirine getürdi ise ve oḳıyub ʿamel itdi ise geçe üçünci mevḳūfda (6) mesāvīden ṣoralar eger mesāvī ve ġayret eylemedi ise ol meḳufdan geçe dördünci (7) mevḳūfda ġazādan ṣoralar eger şarṭı ile ġazā eyledi ol yirden giçe bişinci mevḳūfda (8) mesāvīden ve ġammāzlıḳdan ṣoralar eger mesāvīden ve ġammāzlıḳ eylemedi ise ol mevḳūfdan (9) geçe altıncı mevḳūfda yalancılıḳdan ṣoralar eger eylemedi ise geçe yidinci mevḳūfda ʿilm (10) eyledi mi andan ṣoralar eger ʿilm ṭaleb eyledi ise ol mevḳūfdan geçe sekizinci mevḳūfda (11) ʿucbden ṣoralar kimseye ʿucb eylemedi ise ol maḳāmdan geçe ṭoḳuzuncı meḳūfda (12) kibirden ṣorıla eger kimseye kibir eylemedi ise ol yirden geçe (13) onuncı mevḳūfda allāhdan ümīz̲in kesmekden ṣoralar eger ümīz̲in kesmedi ise geçe (14) on birinci mevḳūfda allāhuñ mekrinden ṣoralar eger mekrinden emīn oldı ise geçe (15) on ikinci mevḳūfda ḳonşı ḥaḳḳından ṣoralar eger ḳonşı ḥaḳḳın yirine getürdi ise ḥaḳ teʿālānuñ

[329b]

(1) öñinde ṭura yüzi aḳ ve nūrlu ve göñli feraḥ olub ḥaḳḳa şükr eyleye ve eger işbu (2) ṣıfatlardan anda olmayacaḳ olursa ve tevbesüz olacaḳ olursa biñ yıl aç ve ṣusuz ve ġuṣṣalu ḥattā (3) ṭura ḥaḳ teʿālā ne dilerse işleye **faṣlun fezaʿ-ı ekberi bildürür** [131] (4) **kaʿb el-aḫbār** peyġāmber- (5) -den naḳil ider peyġāmber ʿam ayıtdı ḳaçan ḳıyāmet güni olsa ḥaḳ teʿālā cemīʿ-i evvelleri (6) ve āḫirleri bir yere cemʿ ider ve göklerdeki firişteler yire ineler ṣaf bağlayub ṭuralar andan (7) ṣoñra ḥaḳ teʿālā cebrāʾīle buyura ki cehennemi getüre cebrāʾīl daḫı vara yitmiş biñ (8) zencīr ile melāʾikeler ile cehennemi ḥaşr yirine getüre ḥaşr yirine biñ yıllıḳ yol (9) ḳalıncaḳ bir kez heybet ile çağıra cemīʿ-i mürseller dizleri üzerine düşeler **ibrāhīm** (10) ḫalīlullāh ayıda ilāhī nefsümden ayruḳ nesne gerekmez ve **mūsā** kelīmullāh ayıda nefsümden (11) ayruḳ nesne gerekmez ʿ**īsā** rūḥuʾllāh ayıda nefsümden ayruḳ nesne gerekmez el-ḥāsılı cemīʿ-i (12) enbiyā ve evliyā nefsī nefsī diye ve ol güne fezaʿ-ı ekber dirler cemīʿ-i ʿāleme başı (13) ḳayusı ola illā **muḥammed-i muṣṭafā** ʿaleyhiʾs-selām ayıda ilāhī senden nefsimi istemezin (14) velākin żaʿīf ümmetlerümi isterin diye ḥaḳ teʿālā ayıda iy benüm ḥabībüm seniñ ümmetüñ (15) içinde velīler vardur ki anlara ḳorḳu ve ġuṣṣa yoḳdur ve naḳildür **imām ġazzālī** raḥmetuʾllāhi ʿaleyhi

[330a]

(1) ayıtdı ḥaḳ teʿālā cebrāʾīle ayıda cehennemi getüre cebrāʾīl daḫı cehenneme gele ayıda (2) mālikün ve ḫālıḳun seni ister cehennem ayıda baña ʿaẕāb itmek içün mi ḳıġırur cebrāʾīl (3) ayıda şol ḳullar ki ʿāṣī oldılar anlara ʿaẕāb itmek içün ister ve cehennemüñ (4) ṣūreti ṣu ṣıgırına beñzer ve firişteler cehenneme yitmiş biñ zencīr daḳalar ve her (5) zencīrede yitmiş biñ ḫalḳa ola eger dünyānuñ cemīʿ-i demürlerin bir yere cemʿ eyleseler (6) ol zencīre bir ḫalḳa olmayadı ve eger bir ḫalḳasını gökden yire bıraḳsalar idi (7) yidi ḳat yirleri aşaġa geçüre-y-idi ve her ḫalḳasına yitmiş biñ zebānī (8) yapışa cehennemi çeke çeke ḳıyāmet yirine getüre ve yaḳın gelicek bunlaruñ elinden (9) çekine boşana mevḳūf ehlinün arasına gire cemīʿ-i ḫalḳ anuñ ḳorḳusından (10) dizleri üzerine düşeler nefsī nefsī diyeler andan ṣoñra cehennem bir kez daḫı (11) çağıra ve ḳaḳıya ve ḳaḳuduġından iki pāre ola gine bütün ola nitekim (12) ḥaḳ teʿālā buyurur

[131] Bunu işittiğinde onun ayrıntılarından sana okunanı dinle, Allahʿın izniyle.

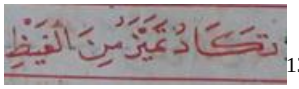[132] peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ilerü (13) yüriye zencīrine yapışa dön girü yirüñe var senüñ ehlün saña (14) gelür diye cehennem ayıda sen baña ḥarāmsın yolumdan git ʿarşdan bir āvāz (15) işide kim yā cehennem benüm ḥabībümüñ sözün ve aña muṭīʿ ol çün cehennem

[330b]

(1) ol sözi işide ʿarşuñ ṣol yanına ṭura ehl-i mevḳūf anuñ (2) şerrinden emīn olalar **muḥammed-i muṣṭafā** devletinden ki ʿālemlere (3) raḥmetdür nitekim ḥaḳ teʿālā buyurur [133] (4) 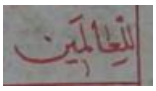 **faṣlun fī livāʾ-i ḥamd** peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām (5) ayıtdı cemīʿ-i ādemüñ seyyidi-ven zirāki evvel maḫlūḳ olan ben- (6) -ven evvel gire ḳabirden çıḳan ben-ven ve evvel şefāʿat (7) eyleyen günāhkārlara ben-ven ve livāʾ-i ḥamd benüm elümdedür (8) ve cemīʿ-i peyġāmberler ve evliyālar benüm sancaġum dibinde ḳonacaḳdur (9) sancaġumuñ uzunluġı biñ yıllıḳ yoldur biş yüz (10) yıllıḳ yoldur başı ḳızıl yāḳūtdandur ve ḳabżası aḳ (11) gümişdendür üç ḳanadı vardur biri maşrıḳa ve biri maġribe dünyā (12) göginden yañadur ol sancaġumda üç satır yazılu ola (13) birinde bu ola kim bismillāhiʾrraḥmāniʾr-raḥim yazılu ola ve birinde (14) bu ola kim elḥamdülillāhi rabbiʾl-ʿālemīn yazulı ola ve birinde bu ola (15) kim lā ilāhe illallāh muḥammedun resūlullāh yazılu ola ve her sıranuñ uzunluġı

[331a]

(1) biş yüz yıllıḳ yol ola ve livāʾ-i ḥamd sancaġınuñ dibinde yitmiş biñ (2) sancaḳ ola ve her sancaġuñ altında yitmiş biñ ṣaf firişte- (3) -ler olalar tesbīḥ ve taḳdīs ideler ve naḳildür **aḥmed cürcānī** raḥmetuʾllāhi (4) ʿaleyh aydur livāʾ-i ḥamd uçmaḳdan çıḳaralar peyġāmberüñ öñine (5) getüreler dikeler ve cemīʿ-i müʿminler ol sancaḳ dibine cemʿ olalar (6) ve naḳildür evvel ḳıyāmet yirine ġāzīler sancaḳları ile geleler (7) faṣlun **ibni ʿabbās** raḍiyaʾllāhuʿanhu ayıtdı ferişteler dünyāyı getüre- (8) -ler bir ḳarı ʿavrat ṣūretinde ḫalḳa (9) göstereler ayıdalar hiç bilür misiz (10) ki bu kimdür ḫalḳ ayıdalar allāha ṣığınuruz bunı bilmekden (11) firişteler ayıdalar bu dünyādur bunuñ (12) ile faḫr

[132] Mülk 67/8. Cehennem neredeyse öfkesinden çatlayacak.
[133] Enbiya 21/107. Ve seni ancak alemlere rahmet olarak gönderdik.

iderdüñüz ve buña maġrūr olub (13) ne gerek-ise iderdüñüz andan ṣoñra dünyāyı (14) daḫı ṭamuya bıraġalar dünyā ayıda yā rabbi ḳanı (15) benüm yoldaşlarum ve baña tābiʿ olanları yaʿnī āḫireti terk eyleyüb

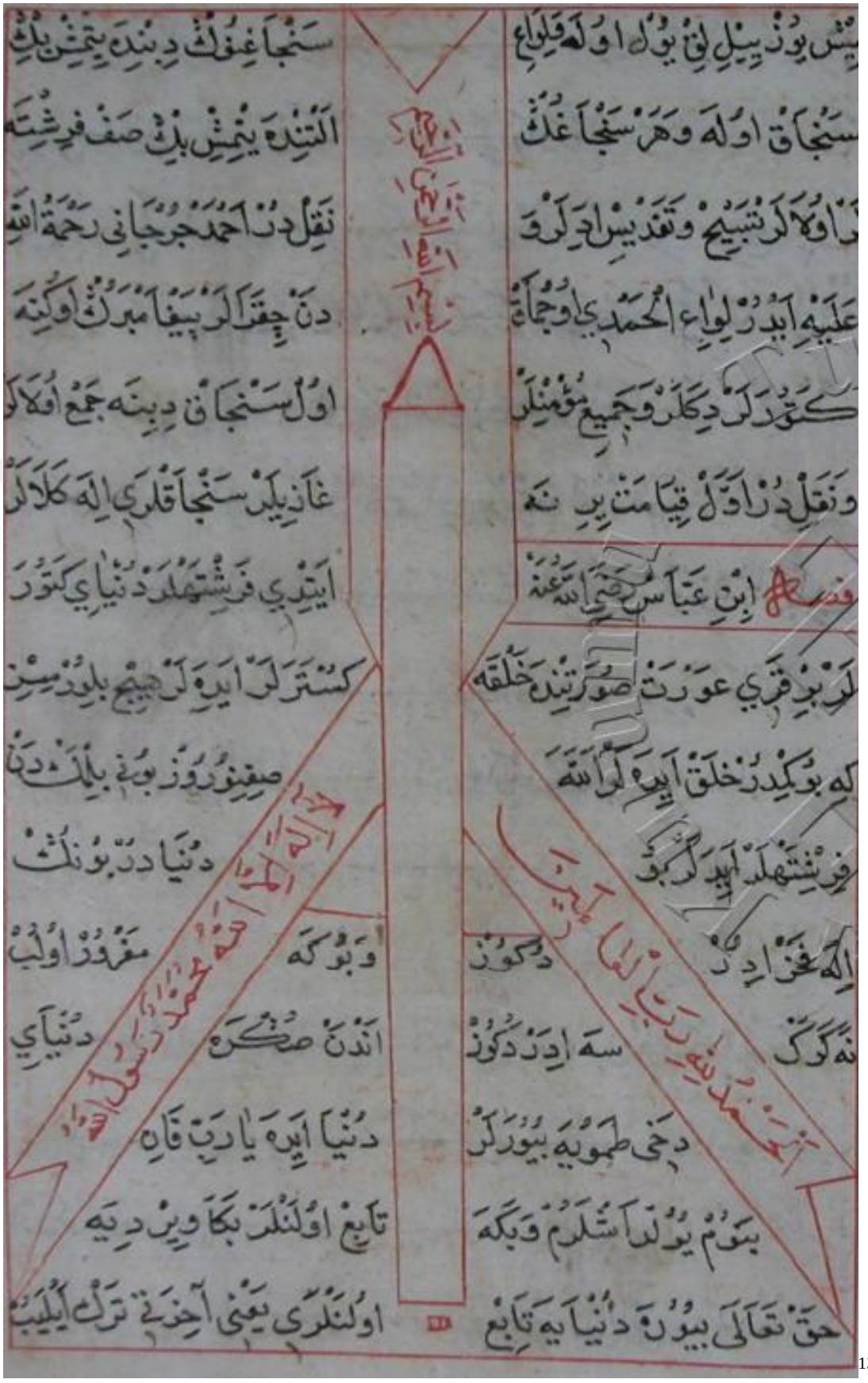

[331b]

(1) dünyā ehli olanları dünyā ile bile ṭamuya bıraġalar ve naḳildür ki ḳıyāmet güninde (2) iblīsi getüreler oddan bir kürsīnüñ üzerine otura laʿnet ṭavḳını boynına geçüre (3) ḥaḳ teʿālā zebānīlere buyura ki iblīsin kürsīden yıḳalar oda bıraġalar cemīʿ-i zebānīler (4) yapışalar kürsīden yıḳamayalar andan ṣoñra ḥaḳ teʿālā buyura seksen biñ firişte- (5) -ler küsiden yıḳamayalar ḥaḳ teʾālā ayıda eger sizüñ cemīʿüñüz saġışınca firişteler (6) yaradacak olursam iblīsi kürsīden yıḳamayasız boynında laʿnet ṭavḳını olduġı içün (7) andan ṣoñra buyura iblīsüñ boynından laʿnet ṭavḳını gidereler bir ednā zebānī (8) gele iblīsi kürsīden aşaġa yıḳa yüzi üstine süriyüb ṭamuya bıra- (9) -ġalar andan ṣoñra laʿnet ṭavḳını getüreler ṭamuda boynına ṭaḳalar ebedī (10) ʿaẕāb içinde ola ve naḳildür peyġāmber ʿam ayıtdı ḳaçan ḳıyāmet güni olsa (11) ḥaḳ teʿālā ayıda 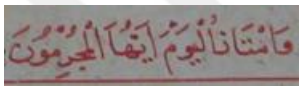[135] yaʿnī seçilüñ iy kāfirler müʾminler- (12) -den ve daḫı ehl-i nifāḳ ehl-i iḫlāṣdan ve ehl-i zühd ehl-i dünyādan ve girçekler (13) yalancılardan seçilüñ diye çün peyġāmber ʿam bu sözi didi ve ayıtdı ʿaceb (14) ol günlerde benüm ḥālüm nice ola diyü ḳatı ḳatı aġladı ḳālallāhu teʿālā (15) 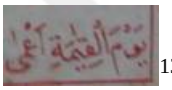[136] **ibn-i ʿabbās** raḍiyaʾllāhuʿanhu ayıtdı ḥaḳ teʿālā aʿmā didügi oldur ki

[332a]

(1) ol gün kāfirlerüñ gözleri görmez dimek olur **mücāhid** raḍiyaʾllāhuʿanhu ayıtdı (2) ḥaḳ teʿālā kāfirlerden ḥüccet isteye kāfirlerün ḥüccetleri bulunmıya dimek olur (3) ol kāfirler ayıdalar yā rabbi ne-içün bizi gözsüz yaradursın ḥaḳ teʿālā ayıda benüm (4) āyetlerüm geldi size siz ol āyetleri unuttuñuz dünyāda bugün ben daḫı sizi (5) ṭamuya bıraġurın gözsüz nitekim ḥaḳ teʿālā buyurur (6) 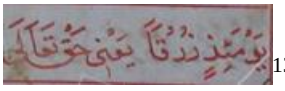[137] ayıda ḳıyāmet güninde mücrimleri ḥaşr eyleyevüz göz- (7) -leri yeşil ve yüzleri ḳara ola baʿżılar ayıtdı aç ve ṣusuz ḥaşr iderüz dimekdür ve naḳil (8) ḥaḳ teʿālā ayıtdı

[134] Tablo Latin harfleri ile Ekler bölümünde, "Ek4" başlığıyla verilmiştir.
[135] Yasin 36/59. Ey günahkarlar! Siz bugün şöyle ayrılın!
[136] Taha 20/124. Ve onu kıyamet günü kör olarak haşrederiz.
[137] Taha 20/102. O gün sura üfürülür ve günahkarları o gün gözleri göğermiş olarak toplarız.

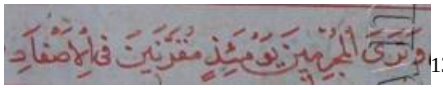[138] yaʿnī kāfirleri (9) göresin ol gün baʿżısı baʿżısına zencīr ile bağlanmış olalar ve her kāfire (10) iblīsi bağlayalar ikisi bir buḳaġuda olalar **kaʿb el-aḫbār** raḍiyaʾllāhuʿanhu aydur kāfirleri (11) elli biñ yıl ayaġın ṭuralar müʾminlere bir vaḳt namāzca deñlü ola **ṣāḥib-keşşāf** aydur (12) ḥadīṯ-i ṣaḥīḥdür ki her kişi kim veʾn-nāziʿāt sūresin oḳusa ol elli biñ yıl (13) aña bir namāzdan bir namāz ḳadarınca ola **ḥasan** raḍiyaʾllāhuʿanhu aydur ḥaşr yirinde bir ḳaç ṭuracaḳ (14) yirler ola bir yirde aşlā söylemeyeler ve işitmeyeler bir yirde daḫı söyleyeler ammā yalan söyleyeler (15) ve ayıdalar biz müşriklerden degülüz ve yaramaz ʿamel işlemedük diyeler ve bir yirde suçlarına

[332b]

(1) iḳrār ideler nitekim ḥaḳ teʿālā buyurur [139] ve bir yirde daḫı dünyāya (2) geri gelmek isteyeler ayıdalar bu kez gökçek ʿamel idelüm bizi dünyāya gönder diyeler (3) nitekim ḥaḳ teʿālā buyurur 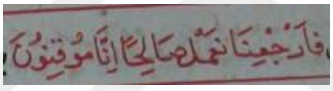[140] bir yirde daḫı ağızlarına (4) mühür uralar söylemeyeler ammā işāret ideler ḥaḳ teʿālā anlara laʿnet eyleye andan (5) ṣoñra firişteler laʿnet eyleyeler andan ṣoñra müʾminler laʿnet eyleye **faṣlun** (6) **fī ehliʾn-nār** bundan ṣoñra işitgil ki müʾminler nice uçmaġa girürler ve kāfirler (7) nice ṭamuya girürler beyān eyleyelüm inşāʾaʾllāhu teʿālā ḳālallāhu teʿālā (8) 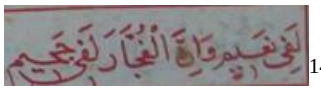[141] ve naḳildür ḳaçan ḳıyāmet güni olsa ḥaḳ teʿālā (9) cebrāʾīle ayıda uçmaġı müʾminlere yaḳın eyle ve ṭamuyı kāfirler içün āşikāre eyle (10) cebrāʾīl allāh destūrı ile uçmaġı ʿarşuñ ṣaġ yanında ḳoya ve ṭamuyı ṣol yanında (11) ḳoya ve mīzānı ḳuralar ve ṣırāṭı oduñ üzerine ḳuralar andan ṣoñra ḥaḳ teʿālā ayıda (12) ḳanı **ādem** ṣāfīyuʾllāh ve ḳanı benüm ḫalīlüm **ibrāhīm** benüm kelīmum **mūsā** ve ḳanı benüm (13) rūḥum ʿ**īsā** ve ḳanı benüm ḥabībüm **muḥammed-i muṣṭafā** çün buñları ḥaḳ teʿālā ḳıġıra

[138] İbrahim 14/49. O gün suçluların –sıra halinde- zincirlere vurulmuş olduklarını göreceksin.
[139] Mülk 67/11. Böylece günahlarını itiraf etmiş olurlar.
[140] Secde 32/12. Bizi geri gönder de rızana uygun işler yapalım, artık kesin olarak inandık.
[141] İnftitar 82/13-14. Buna göre kuşkusuz erdemliler cennette olacaktır; Kötüler ise kesinlikle cehenneme gireceklerdir.

(14) bunlar daḫı geleler mīzānuñ ṣaġ yanında ṭuralar andan ṣoñra ḥaḳ teʿālā (15) ayıda yā rıḍvān uçmaġuñ ḳapusını aç ve yā mālik ṭamunuñ ḳapusını aç rıḍvān

[333a]

(1) rıḍvān uçmaḳdan ḥulleler getüre ve mālik ṭamudan zencīrler ve ḳaftān- (2) -lar getüreler ḳaṭrāndan ve müʾminler ʿarşuñ ṣaġ yanına varalar ve kāfirler (3) ʿarşuñ ṣol yanına varalar ve ḫalḳuñ üzerine açlıḳ ve ṣusuzluḳ ġalebe eyleye ve kāfir- (4) -ler dere içinde ġarḳ olalar ve müʾminler derlemeyeler andan ṣoñra ḥaḳ teʿālā ḥükm itmek (5) kürsīsin ḥaşr yirine getüreler nice dilerse ḥükm eyleye evvel bu ola ki cebrāʾīl (6) **muḥammed-i muṣṭafā**ya viribiye ve ayıda ümmetüñe de allāhı ẕikr eylesünler **muḥammed-i muṣṭafā** (7) ayıda allāhı ẕikr eyleñ anlar daḫı bir uġurdan allāh getüreler bismillāhiʾr-raḥmāniʾr-raḥīm (8) diyüb ẕikr ideler andan ṣoñra ḥaḳ teʿālā girü ḳalan peyġāmberüñ ümmetine ayıda eger (9) **muḥammed** ümmeti olmasa-y-ıdı biñ yıl ḥaşr yirinde ṭururduñuz **faṣlun imām ġazzālī** (10) raḥmetuʾllāhi ʿaleyh ayıtdı **dürre-i fāḫir**de ayıtdı andan ṣoñra nidā gele ḳanı levḥ (11) -i maḥfūẓ derḥāl levḥ-i maḥfūẓ gele ḥaḳ teʾālā ayıda yā levḥ ḳanı sende yazılan (12) saṭırlar tevrātdan ve zebūrdan ve incīlden ve ḳurʾāndan levḥ ayıda yā rabbi ben (13) anı cebrāʾīle ışmarladum derḥāl cebrāʾīl gele dizleri üzerine çöke ḥaḳ teʿālā (14) ayıda yā cebrāʾīl levḥ aydur ki benüm kelāmumı cebrāʾīle ışmarladum dir girçek midür (15) cebrāʾīl ayıda girçekdür yā rabbi tevrātı mūsāya virdüm ve zebūrı dāvūda

[333b]

(1) virdüm ve incīli ʿīsāya virdüm ve furḳānı **muḥammed-i muṣṭafā**ya virdüm ve daḫı (2) cemīʿ-i peyġāmberlere risāletini virdüm ḥaḳ teʿālā ayıda yā **nūḥ** sen mürsel (3) peyġāmberlerdensin cebrāʾīl didügini ḳavmüne nice eyledüñ **nūḥ** ayıda yā rabbi (4) ben daḫı ḳavmümi daʿvet eyledüm muṭīʿ olmadılar ziyāde inkār eyleyüb ḳaçdılar nitekim (5) buyurur ḳurʾānda 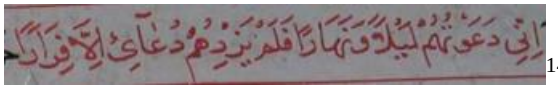[142] ḥaḳ teʿālā (6) ayıda yā **nūḥ** ḳavmi **nūḥ** aydur ki risāletümi anlara irişdürdüm anlar yalan söyler (7) diyü inkār ideler ḥaḳ teʿālā ayıda yā **nuḥ** tanıġuñ var mıdur bunlara irişdürdügüne (8) **nūḥ** ayıda yā

[142] Nuh 71/5-6. Doğrusu ben kavmimi gece gündüz hakka çağırdım. Fakat benim yaptığım çağrı onları daha da uzaklaştırdı.

rabbi **muḥammed-i muṣṭafā** ve ümmetleri baña ṭanuḳlardur ki ben daʿvetüñi bunlara (9) irişdürdüm **nūḥ** ḳavmi ayıda biz bunlardan öñ geldük bize nice ṭanuḳ olur- (10) -lar bu ümmet ayıdalar ki biz ḳurʾāna inanuruz ḳurʾānda ḥaḳ teʿālā buyurdu ki (11) 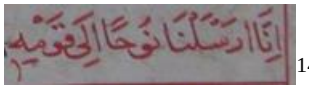[143] āḫirine degin oḳıyalar ve kāfirler ayıda bunlar kezzāb- (12) -lar ve fāsıḳlardur inanmazuz diyeler pes peyġāmber ḥażreti ilerü gele tezkiye (13) eyleye ki gircek tanıḳlardur diye andan ṣoñra ḥaḳ teʿālā ayıda sizüñ üzerü- (14) -ñüze ʿazāb vācib oldı diyü buyura hiç ḥisāb eylemeden ṭamuya atalar andan (15) ṣoñra münādī nidā eyleye ḳanı ʿād ḳavmi daḫı geleler anlar daḫı bize daʿvet

[334a]

(1) irişmedi diyeler **muḥammed** ümmeti ṭanuḳlıḳ vireler ve girü peyġāmber anlara daḫı ṭanuḳlıḳ (2) vire ki irişdi ve bu āyeti oḳıya [144] ḥaḳ teʿālā **nūḥ** ḳavmi gibi (3) ḥisābsuz ṭamuya atalar andan ṣoñra münādī nidā eyleye yā ṣāliḥ ḳavmi ve yā (4) nemrūd ḳavmi anlar daḫı geleler inkār ideler peyġāmber ʿam bu āyeti oḳuya 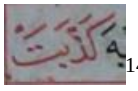[145] (5) 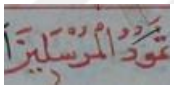 anları daḫı ḥisābsuz oda atalar **ibrāhīm** peyġāmber ḳavmini (6) getüreler anlar daḫı inkār ide el ḥāṣılı cemīʿ-i kāfirler eyle diyeler üzerlerine (7) gözleri işbāt ola allāh teʿālā oda buyura ḳavluhū teʿālā [146] (8) ḥaḳ teʿālā anlaruñ-ıla tercümān-ıla söyleşe anuñ-çün ki ḥaḳ teʿālā her kime ki söyleye (9) ve yāḫūd naẓar eyleye aṣlā aña ʿazāb olmaya andan ṣoñra münādī nidā eyleye (10) **mūsā** peyġāmberi ḳıġıralar **mūsā** daḫı beñzi ṣaru olub gele ḥaḳ teʿālā (11) ayıda yā **mūsā** cebrāʾīl aydur ki tevrātı saña ulaşdurdum **mūsā** ayıda yā rabbi (12) irişdürdi ayıdalar minbere çıḳ şol ki rabbüñden saña vaḥy olındı anı oḳıġıl (13) **mūsā** peyġāmber ʿam minbere çıḳa tevrātı oḳıya andan ṣoñra **dāvūd** peyġāmber ʿam (14) nidā olındı ki minberüñe çıḳ diyü **dāvūd** daḫı

[143] Nuh 71/1. Biz Nuhʿu kavmine gönderdik.
[144] Şuara 26/141. Ad kavmi de peygamberleri yalancılıkla suçladı.
[145] Şuara 26/141. Semud kavmi de peygamberleri yalancılıkla suçladı.
[146] Mutaffifin 83/15. O gün elbette rablerinden mahrum kalacaklardır.

minberiñe çıḳa laṭīf āvāz-ile (15) zebūrı oḳıya orya maḳtūl ki tābūt öñince gitmişdi **dāvūd**uñ āvāzını

[334b]

(1) işide gele **dāvūd** peyġāmbere yapışa ve ayıda sen bunda zebūr oḳursın dünyāda (2) beni buyurduñ öldürdiler diye **dāvūd**ı hacīl eyleye ayıda yā rabbi **dāvūd** beni (3) helāk eylemek içün tābūtuñ öñine ḳordı beni öldürdiler ve benüm ʿavratımı (4) aldı baña güc eyledi ḥāl budur ki ṭoḳsan ṭoḳuz ʿavratı var idi ḥaḳ teʾālā (5) ayıda yā **dāvūd** bu kişi girçek midür **dāvūd** ayıda yā rabbi neʿam eyle öldi diye (6) ḥayādan başın aşaġa eyleye andan ṣoñra ḥaḳ teʿālā ol kişiye ayıda saña ʿıvāżlar (7) vireyin nice nice anuñ gibi ola sen daḫı ol suçı **dāvūd**a bağışla ol kişi (8) ayıda yā rabbi rāżī oldum andan ṣoñra ḥaḳ teʿālā ayıda yā **dāvūd** suçını (9) bağışladum var gine zebūrdan ne ḳaldı ise tamām eyle **dāvūd** gine minberine (10) çıḳa zebūr ne ḳaldı ise tamām eyleye andan ṣoñra ʿ**īsā**ya nidā olına ki (11) yā meryem oġlı ʿ**īsā** gel diyü ʿ**īsā** daḫı gele ḥaḳ teʿālā ayıda yā ʿ**īsā** (12) 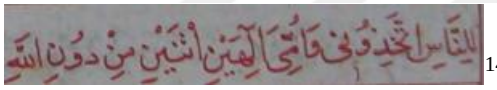[147] ʿ**īsā** ʿam çün bu sözi (13) işide ḥaḳ teʿālā ḥażretine ḥamd ü ṣenā ide ve kendü nefsini ḫorlıġ-ıla aña ve ayıda (14) ben eyle dimedüm sen benüm nefsümi bilürsin ʿallāmuʾl-ġuyūdsın ve ben senüñ (15) ʿilmiñi bilmezin ḥaḳ teʿālā ayıda yā ʿ**īsā** minberüñe çıḳ incīliñi oḳı andan ṣoñra nidā

[335a]

(1) gele ki ḳanı **muḥammed-i muṣṭafā** ayıda ki yā **muḥammed** cebrāʾīl aydur ki ḳurʾānı saña (2) irişdürdüm peyġāmber ʿam ayıda neʿam irişdürdi ayıda kim imdi minberüñe çıḳ ḳurʾān (3) oḳı peyġāmber ʿam minbere çıḳa ḳurʾānı tamām oḳıya çün müʾminler ḳurʾānı işideler yüzleri (4) feraḥ olub ve göñülleri ḫoş olalar **faṣlun fiʾṣ-ṣefāʿat** bilmek gerekdür ki ḳaçan kim (5) ḥaḳ teʿālā cemīʿ-i ādemoġlanların baş açuḳ yalın ayaḳ aç ve ṣusuz bir yire cemʿ eyleye (6) ve kāfirleri dört dürlü ad-ıla ḳıġıralar biri yā ġādir ve yā kāfir veyā ḳāḥib veyā ḫāyin diyü müʾminleri (7) daḫı dört dürlü ad-ıla ḳıġıralar biri ʿārif ve biri ṣādıḳ ve ġāzī ve yā müʾmin (8) diyü andan ṣoñra ḥaḳ teʿālā buyura ʿarş ve kürsī anda ḥāżır

[147] Maide 5/116. Ey Meryem oğlu İsa! İnsanlara sen mi Allahʿın dışında beni ve annemi birer tanrı kabul edin dedin?

ideler ḥükm itmek içün (9) ve ol gün bu ḫalḳ ḳıyāmet ḳorḳısından ṭaġılmış çekürge gibi dört yaña od ürkeler (10) ve firişteler cemīʿ-i ḫalḳı ḳablayalar ve ḥaḳ teʿālā dünyāda ne deñlü canvar yaratdı ise (11) anları gine yarada bir yire cemʿ eyleye biñ ayaḳ bir ayaḳ üzerine ola ve bu ḫalḳa (12) ġāyet ḳorḳu düşe ḫuṣūṣā ki ṭamunuñ heybeti ve māliküñ ḫışmı ve tañrınuñ (13) ḳorḳusı şöyle ola ki bu ḫalḳ sarḫoş olalar her kişi kendü er midür veyā ʿavrat (14) mıdur bilmeyeler zārī ve ser-gerdān ve ḫor hayrān olub aġlaşalar ve feryād eyleyeler çāre olmaya (15) bir zamān şöyle ṭuralar andan ṣoñra ʿaraṣāt bir yire cemʿ olalar **ādem** peyġāmber ḳatına

[335b]

(1) varalar ve ayıdalar iy bizüm ceddümüz bize şefāʿat eyle ḥaḳ teʿālā bizi dile senüñ (2) sözüñ ḥażretden bugün geçer zīrā ki seni ḳudret eliyle yaratdı ve kendü rūḥından (3) saña nefḫ itdi ve buyurdı firiştelere saña secde itdiler imdi gel bize çāre (4) eyle cānumuza geçdi aç ve ṣusuz ve ayaġın ṭurmaḳdan diyeler daḫı aġlaşalar (5) ve **ādem** peyġāmber ʿam daḫı aġlaya ve ayıda baña kendü ḳayġumdur kimsenüñ baña ḳayġusı (6) yoḳ zīrā ki ben ḫaḳḳuñ buyruġın ṣıdum yüzüm yoḳdur ki kendü nefsümi daḫı dileyü bilem (7) evet **nūḥ**a varuñ ki mürsellerüñ evvelidür andan gideler bu ḫalḳ **nūḥ**a geleler (8) aña daḫı böyle diyeler **nūḥ** ayıda baña benüm günāhum yiter kimsenüñ ḳayġusı yoḳ evet **ibrāhīm**e (9) varuñ ki ḫalīlullāhdur ḥaḳ teʿālā anuñ söziñ dutar andan ṣoñra bu ḫalḳ (10) **ibrāhīm** ḳatına cemʿ olalar feryād isteyeler **ibrāhīm** ayıda baña kendü ġuṣṣam yiter evet (11) **mūsā** peyġāmbere varuñ kelīmullāhdur ḥaḳ teʿālā anuñla söyleyüb durur ve tevrātı (12) aña gönderüb durur aña varuñ allāha söylesün andan gideler bu ḫalḳ **mūsā** peyġāmbere (13) geleler feryād eyleyeler aġlaşalar **mūsā** ayıda baña kimsenüñ ġuṣṣası yoḳ evet ʿ**īsā** (14) peyġāmbere varuñ ki ḥaḳ teʿālā aña rūḥum diyüb durur bu ḫalḳ andan gideler ʿ**īsā** (15) peyġāmber ḳatına geleler ʿ**īsā**dan şefāʿat isteyeler ʿ**īsā** ayıda benüm ḳayġum baña

[336a]

(1) yiter baña kimsenüñ ḳayġusı yoḳ evet **muḥammed-i muṣṭafā**ya varuñ eger şefāʿat (2) olursa kimseye andan olur zīrā ki ḥaḳ teʿālā anuñ cemīʿ-i günāhın yarlıġadı (3) nitekim ḥaḳ teʿālā buyurur 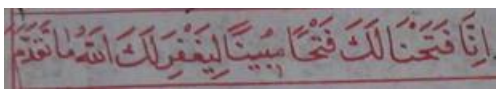 (4)

[148] andan ṣoñra bu ḫalḳ **muḥammed-i muṣṭafā** ḳatına varalar zārī (5) ḳılub aġlaşalar feryād ideler ve ayıdalar yā resūluʾllāh bize meded eyle bizi allāh- (6) -dan dile cānumuza geçdi kendümüzden bīzār olduḳ ol faḫr-i cihān (7) çün bu sözleri diñleye derḥāl secdeye vara ve ayıda iy cebbār-ı ʿālem ben (8) kendü nefsümi ve ehlimi ve ʿıyālümi fidā ḳıldum ümmetümüñ üzerinden bu belāyı götür suçların (9) ʿafv ḳılub raḥmet eyle zī-kerem zī-mürüvvet ki kendü ehline ve nefsine ḳıya ḥaḳ (10) teʿālā ayıda yā ḥabībī başuñı secdeden ḳaldurġıl ki bugün secde güni degüldür cemīʿ-i (11) ümmetüñi saña bağışladum daḫı ne dilerseñ bağışladum vireyin diye çün peyġāmber ʿam (12) bu sözi işide başını secdeden ḳaldura imdi ol dilek girçek maḳāmına maḳām-ı (13) maḥmūd dirler nitekim ḥaḳ teʿālā buyurur [149] (14) ve naḳildür **imām ġazzālī** raḥmetuʾllāhi ʿaleyhi aydur mürseller yüce minberler üzerinde ola- (15) -lar ve ʿulemā anlardan asaġa minber üzerinde olalar her kişinüñ minberi kendü maḳāmına

[336b]

(1) göre ola ammā ʿālimler ki ʿilm ile ʿamel iderlerdi nurdan kürsīler üzerinde ola- (2) -lar ve şehīdler ve ṣāliḥler ḳurʾān oḳur gibi otururlar **faṣlun fīʾl-ḳaʿbe** naḳildür ki (3) **zühretüʾr-riyāż**da **veheb bin münebbih** raḍiyaʾllāhuʿanhu aydur tevrātda yazılub durur ki ḥaḳ teʿālā (4) ḳıyāmet güninde yitmiş biñ firişte ʿarşdan viribiye her firiştenüñ elinde bir zencīr (5) ola altundan kaʿbeye geleler sen daḫı maḥşer yirine gel diyeler kaʿbe varmazın (6) diye ḥattā ḥācetümi ḳabūl eylemezler ise firişteler ayıdalar her ne isterseñ iste kaʿbe (7) ayıda yā rabbi şol kimseler ki bende yaturlar anları baña bağışla ḥaḳ teʿālā ayıda bağışladum (8) ve seni anlara şefīʿ ḳıldum ve daḫı şol kimseler ki geldi seni ziyāret eyledi fezaʿ-ı ekber- (9) -den emīn ḳıldum andan münādī ayıda yā kaʿbe ḥaşr yirine gel kaʿbe daḫı ḥaşr yirine gele (10) ve ayıda yā **muḥammed** şol kim beni ziyāret eylemedi aña sen şefīʿ ol ve şol ki beni ziyāret (11) eyledi ben şefīʿ olayın senüñ destūruñ ile ve naḳildür **ḳūtüʾl-ḳulūb**da peyġāmber ʿam (12) aydur ḥaḳ teʿālā vaʿde eyledi ki her yıl altı yüz biñ kişi kaʿbeyi ṭavāf eyleyeler eger (13) eksük olursa ḥaḳ teʿālā firişteler viribiye tamām altı yüz biñ olalar ve ḳıyāmet (14) güninde cemīʿ-i ḥācılar kaʿbenüñ çevresine

[148] Fetih 48/1-2. Senin geçmiş gelecek bütün günahını Allahʿın bağışlaması, sana nimetini eksiksiz vermesi, seni dosdoğru yolda yürütmesi için sana apaçık bir fetih ihsan ettik.
[149] İsra 17/79. Rabbin seni övülmüş bir makama yükseltsin

yapışalar ḥattā kaʿbe ṣırāṭı geçe uçmaġa gire (15) ḥācılar daḫı kaʿbe ile uçmaġa bile gireler **mücāhid** raḍiyaʾllāhuʿanh aydur ḳıyāmet güninde

[337a]

(1) ḥaḳ teʿālā **muḥammed-i muṣṭafā**yı ʿarşuñ üzerine çıḳa otura girü ḳalan ḫalāyıḳ cemīʿ-i (2) ʿarşuñ altında olalar nitekim peyġāmber ʿam buyurur 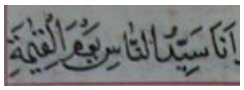 (3) 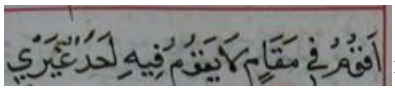[150] elḥamdülillāhi rabbiʾl-ʿālemīn ki aña bir ʿizzet (4) virdi kim dünyāda ve āḫiretde hiç kimseye virmedi tā ḥadde cemīʿ-i ʿālem ḫalḳı ẓāhir göre- (5) -ler resūluʾllāh bir maḳāma çıḳmış kim girü ḳalan maḫlūḳāt anuñ ayaġı altında ṭururlar (6) ilāhī bizi anuñ yüzi ṣuyına baġışla ve naḳildür ki **naṣruʾd-dīn tūsī** ʿ**alī**den naḳil ider (7) raḍiyaʾllāhuʿanhu ḳaçan ḳıyāmet güni olsa dört kişi evvellerden ve dört kişi āḫirlerden (8) ʿarşuñ üzerinde olalar ammā anlar ki āḫirlerdendür biri **muḥammed-i muṣṭafā**dur ve biri ʿ**alī**dür (9) ve biri ḥasandur ve biri ḥüseyindür ammā **muḥammed-i muṣṭafā** cemīʿsinden yuḳaru otura andan (10) ṣoñra ḫalḳa şefāʿat itmek içün ḥaşr yirine ine zīrā ki şefāʿat-ı ʿuẓmā ve mekān-ı (11) zülfā anuñdur andan ṣoñra uçmaḳdan biñ oġlan gele peyġāmbere ḫiẕmet itmek (12) içün aḳ gümüşe beñzeyeler yāḫūd ṭaġılmış incülere beñzeyeler ve naḳildür ki **ṣāliḥ bin keysān** (13) aydur ḥaḳ teʿālā peyġāmbere ayıda yā **muḥammed** benüm daḫı senüñ ḳatuñda bir ḥācetüm var- (14) -dur peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām derḥāl secdeye vara ve ayıda rabbüñ ḫalḳa ne ḥāceti (15) ola ḥaḳ teʿālā ayıda yā **muḥammed** ḥācetüm saña budur ki benden ne ḳadar dileyübilürseñ

[337b]

(1) dile vireyin zīrā ki kerīm pādişāh-ven şol ḳadar vireyin ki ḥattā benden rāżī (2) olsun benüm ʿizzetüm ḥaḳḳı-çün eger cemīʿ-i ḫalḳı benden isterseñ vireyin ve naḳildür (3) **ebūʾd-derdā** raḍiyaʾllāhuʿanhu peyġāmberden naḳil ider peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı ki (4) eger ḳıyāmet güninde benüm ümmetümi görürsem bilürin ayıtdılar yā resūluʾllāh neden bilür- (5) -sin peyġāmber ayıtdı benüm ümmetümüñ elleri ve ayaḳları ābdest ṣuyından aḳ olısardur (6) girü ḳalan peyġāmberlerüñ ümmetleri eyle degüldür

[150] Ben kıyamet günü insanların seyyidiyim. Benden başkasının ikame etmeyeceği bir makamı ikame edeceğim. Hadisin başlangıç kısmı için bkz.. Buhari, Tefsir 199.

faşlun fiʾş-şefāʿat ve naḳil- (7) -dür ki **keşşāf**da peyġāmber ʿam ayıtdı [151] baʿżılar aydur (8) **muḥammed-i muṣṭafā** ehl-i kebāyire şefāʿat eyleye ve ehl-i ṣaġāyire firişteler şefāʿat eyleye ammā (9) **muḥammed-i muṣṭafā** ʿaleyhiʾs-selām baʿżısına şefāʿat eyleye uçmaġa girmek içün ḥisābsuz (10) ve baʿżısına şefāʿat eyleye ṭamudan çıḳmaġa ve baʿżısına şefāʿat eyleye uçmaḳda (11) derecātı ziyāde ola ve baʿżısına şefāʿat eyleye tañrı ḳatında ḥürmeti ziyāde (12) olmaġa bilmek gerekdür ki peyġāmberümüzüñ şefāʿati yidi yirdedür evvel bu- (13) -dur ki peyġāmberüñ şefāʿati ʿamdur ḥattā mürsellere ve peyġāmberlere şefāʿat edicek- (14) -dür ikinci bir kişinüñ ḫayrı ve şerri berāber olsa aña şefāʿat eyleyüb (15) añı ṭamudan alı ḳoyub uçmaġa ḳoyalar üçünci budur ki ḥaḳ teʿālā bir kişiyi ṭamuya

[338a]

(1) buyursa **muḥammed-i muṣṭafā** aña şefāʿat eyleyüb añı ṭamudan alı ḳoya dördinci **ibni** (2) ʿ**abbās** raḍiyaʾllāhuʿanhu aydur peyġāmber ʿam aydur ḳıyāmet güninde altundan minberler olalar (3) peyġāmber ol minberler üzerine oturalar ben oturmayam şöyle ayaġın duram zīrā ḳor- (4) -ḳarın ki ben uçmaġa girem daḫı benüm ümmetüm giri ḳalub ṭamuya ḳoyalar ḥaḳ teʿālā ayıda yā **muḥammed** (5) ümmetüne ne işleyeyin ben ayıdam yā rabbi anlaruñ ḥisābların geñez eyle ḥaḳ teʿālā (6) anlaruñ kimisini kendünüñ raḥmeti ile uçmaġa ḳoya ve kimini benüm şefāʿatüm ile uçmaġa (7) ḳoya bişinci bir kişi uçmaġa buyuralar ammā ol kişinüñ mertebesi az olsa peyġāmber aña (8) şefāʿat eyleye mertebesi ziyāde ola altıncı budur ki cemīʿ-i müʾminler uçmaġa girür- (9) -ler peyġāmber destūrı ile yidinci şefāʿat budur ki kebāyir ehline şefāʿat eyleye (10) ilāhī biri ol şefāʿatden maḥrūm eyleye ḥabībüñe baġışla ve naḳildür **keşşāf**da (11) **muʿāẕ bin cebel** raḍiyaʾllāhuʿanhu bir gün peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ṣordum ki ḥaḳ teʿālā (12) buyurur [152] bu āyetüñ maʿnāsı nedür peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām (13) ayıtdı bu suʾāli yā **muʿāẕ** senden öñdin kimse ṣormadı ve aġladı ayıtdı ḳıyāmet (14) güninde on bölük ḳopalar benüm ümmetümden baʿżısı maymūn ṣūretinde ve baʿżısı ḫınzır ṣūretinde (15) ḳopalar ve baʿżısı başı aşaġa ayaḳları yuḳaru ḳopalar ve baʿżısı gözsüz ḳopalar ve baʿżısı dilsüz

[151] Şefaatim ümmetimin büyük günahlarınadır.
[152] Nebe 78/18. Sura üflendiği gün, bölük bölük Allahʿa gelirsiniz.

[338b]

(1) ve ṣaġır ḳopalar ve baʿżısı başı aşaġa olub ḳan ve iriñ aḳa ve baʿżısı elleri ve ayaḳları (2) kesilmiş ḳopalar ve baʿżısı ṭamuda odlardan aġaçlara aṣa ḳoyalar ve baʿżısı ġāyet (3) çirkin ḳoḳularda ola ḥattā şol resme ola ki ʿaraṣāt ḳavmi anlardan incine ve (4) baʿżısı daḫı ḳaṭrāndan cübbeler giyeler gövdelerine yapışmış ola ammā anlar ki maymūn (5) ṣūretinde ḳopalar anlar anlardur ki ḥükminde ḫalḳa güc eyleyeler ve ḫalḳı birbirine ġammāz- (6) -layalar ammā anlar ki ḫınzır ṣūretinde ḳopalar anlardur ki ḥarām yiyeler ve tevbesüz (7) öleler ammā anlar ki başları aşaġa ve ayaḳları yuḳaru ḳopalar anlar anlardur ki aṣṣı aḳçasın (8) yiyeler ve anlarki gözsüz ḳopalar gerekdür ki anlar anlardur ki nā-ḥaḳ yire ḫalḳa buhtān olub (9) ol kişi ol yolda helāk eyleyenlerdür ammā anlar ki dilsüz ve ṣaġır ḳopalar anlar (10) anlardur ki ʿamellerinde ʿucb eyleyeler ammā anlar ki dilleri gögsinde sarḳa anlar şol (11) ʿālimlerdür ki ʿamelleri sözlerine muḫālif ola ammā anlar ki elleri ve ayaḳları kesülmiş (12) ḳopalar anlar anlardur ki ḳonşuların incidmiş olalar ammā anlar ki oddan aġça ʿaṣā (13) ḳoyalar anlar anlardur ki bir kimse beglere ve ẓālimlere ḳovlayalar ammā anlar ki yaramaz ḳoḳuları (14) ola anlar anlardur ki leẕẕetlere ve şehvetlere ve zināya meşġūl olalar ve māllarından zekāt (15) ve ṣadaḳa virmeyeler ammā anlar ki ḳaṭrāndan cübbeler giyeler anlar anlardur ki ḫalḳa kibr

[339a]

(1) idüb faḫrlanalar neʿūẕübillāhi min ẕālik ve naḳildür ki peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı (2) ḳaçan ḳıyāmet güni olsa iḫlāṣ ile şirk ḥaḳ teʿālā ḥażretine geleler yüz süreler (3) ḥaḳ teʿālā iḫlāṣa ayıda sen ve ehlüñ uçmaġa girüñ ve şirke ayıda sen ve ehlüñ (4) varuñ ṭamuya girüñ **faṣlun fiʾl-ḥisāb** bilmek gerekdür ḥaḳ teʿālā ḳıyāmet (5) güninde bu ḫalḳı bir yire cemʿ eyleye ʿamelleri bitilerin mīzāna ḳoyalar ḥaḳ teʿālā ayıda (6) [153] baʿżılar aydur ḥaḳ teʿālā bu cemīʿ-i ḫalḳı bir sāʿat (7) içinde ḥisāb eyleye ve baʿżılar aydur daḫı tīz ḥisāb olına her kişiye kim ḥisāb olınur (8) şöyle ṣanasın ki hemīn kendüye ḥisāb olundı peyġāmber ayıtdı dünyā (9) ehlinüñ āḫir gelenlerinüz ve ḳıyāmet güninde evvel ḥisāb olanlardanuz (10) ve naḳildür ḥaḳ teʿālā ḳıyāmet güninde münādīye ayıda **muḥammed**i ḳıġır ümmetine yaḳīn (11) olsun ḥisāb

[153] Müʾmin 40/17. O gün hiçbir haksızlık olmayacaktır; kuşkusuz Allahʾın hesabı çok hızlıdır.

iderin cebrāʾīl ayıda yā **muḥammed** ümmetiñe yaḳın ol ḥisāb iderler çün ḥisāb (12) itmege başlaya pīrler anı göreler dizleri üzerine düşeler ve yigitler dizleri üzerine düşeler(13) ve ayıdalar vā **muḥammeda** vā **muḥammedā muḥammed-i muṣṭafā** ayıda yā rabbi benüm ümmetüm żaʿīflerdür esir- (14) -ge ʿaẕāb ḳatıdur ṭāḳat getüremezler benüm ümmetüm benden ṣoñra öksüz olub seni görmeye (15) müştāḳ oldılar ṭopraḳ bunlaruñ etlerin yedi ve derileri çüridi ve kemikleri ayıtlandı

[339b]

(1) ve ḳılları ṭaġıldı şimdi anları yā rabbi ḥisāba daʿvet idersin **fāṭımatüʾz-zehrā** (2) ve **ḫadīcetüʾl kübrā** ve ʿ**aīşetü1r-rıżā** ve **ḥasan** ve **ḥüseyin** ümmetümüñ yirine fidā olsun- (3) -lar çün **muḥammed-i muṣṭafā** eyle diye ʿarş ve kürsī ve firişteler aġlaşalar **muḥammed-i muṣṭafā** (4) ayıda yā rabbi senden uçmaġı ve buraḳı ve ḥavżı ve maḳāmı maḥmūdı ümmetümsüz dilemezin (5) eger anlara ʿaẕāb iderseñ benüm ṭāʿatum anlara virdüm ḥaḳ teʿālā ayıda yā **muḥammed** sen diler- (6) -señ ümmetüñe ben anı işlerin andan ṣoñra peyġāmber ʿam gele mīzāna yapışa andan ṣoñra ḥaḳ teʿālā (7) raḥmet ḫazīnesinden bir ruḳʿa çıḳara ol ruḳʿada aḳ yazu ola lā ilāhe illallāh muḥammed- (8) -un resūluʾllāh yazılmış ola peyġāmber ʿam ol yazulu ruḳʿayı ümmetinüñ mīzānına ḳoya ḥasenātı (9) aġır gele seyyiʾātından andan ṣoñra nice dilerse ümmetüne şefāʿat eyleye nitekim ḥaḳ teʾālā (10) buyurur 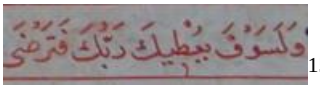[154] ve naḳildür **ḳūtüʾl-ḳulūb**da peyġāmber ʿam (11) ayıtdı ḳaçan ḳıyāmet güni olsa ḥaḳ teʿālā peyġāmberlere buyura ki ümmetleri ile ḥisāb (12) olına yā **muḥammed** sen ümmetüñ ile ḥisāb olınma ben anları ḥisābdan ḳurtarayın (13) diye peyġāmber ayıda yā rabbi ümmetümüñ ḥisābın benüm elümde ḳıl anlaruñ yaramaz fiʿillerine (14) benden ġayrı kimse muṭṭaliʿ olmasunlar ḥaḳ teʿālā ayıda yā **muḥammed** sen dilersin kim ümmetü- (15) -nüñ ḥisābın senden ġayrı kimse bilmeye ve ben dilerin ki ümmetüñüñ ḥisābın

[340a]

(1) sen daḫı bilmeyesin anlara ḥisāb eyleyem ve naḳildür peyġāmber ʿam ayıtdı ḳaçan (2) ḳıyāmet güni olsa ḥaḳ teʿālā ayıda ḳanı anlar ki her ḥālde allāha şükr iderlerdi bir ḳavm (3) ṭuru gele anlar uçmaġa gireler ḥisābsuz ve gine nidā olındı ki ḳanı anlar ki ẕikruʾllāhı

[154] Duha 93/5. Rabbin sana mutlaka lutuflarda bulunacak, sen de memnun olacaksın.

ḳoyub (4) almaġa ve ṣatmaġa meşġūl olmazlardı bir ḳavm ṭuru gele ḥisābsuz uçmaġa gireler (5) andan ṣoñra nidā olına ki ḳanı anlar ki giceler ḫalḳ yaturken anlar ṭurub ʿibādet (6) iderlerdi bir ḳavm ṭuru gele anlar daḫı uçmaġa gireler ḥisābsuz andan ṣoñra girü ḳalan (7) ḫalḳa ḥisāb eyleyeler **faşlun** peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı ḳaçan ḳıyāmet güni olsa (8) ḥaḳ teʿālā ḳullarına ḥükm itmek içün emr-i ḳażā kürsīsine ine ḫalḳa ḥükm eyleye ve ḫalḳa (9) söyleye ferden ferden ve ḥisāb eyleye her ḥarfen harfen **muʿāẕ bin cebel** peyġāmberden naḳil ider ʿam (10) peyġāmber ʿam ayıtdı diler misiz ki size ḫaber vireyin ḥaḳ teʿālā evvel müʾminlere ne söyler (11) ve müʾminler ḥaḳ teʿālā ḥażretine ne söylerler ayıtdılar yā resūluʾllāh neʿam peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām (12) ayıtdı ḥaḳ teʿālā müʾminlere ayıda hiç benüm cemālümi görmek istermidüñüz ayıdalar neʿam yā rabbi (13) isterdük ḥaḳ teʿālā ayıda benüm maġfiretüm eyle olsa size vācib oldı çün (14) benden raḥmet umarduñuz varuñ uçmaġa girüñ **ebū hureyre** peyġāmberden (15) naḳil ider peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı ol riyā ile ġazā idüb şehīd olanlardan

[340b]

(1) birine suʾāl eylemeye ve ne deñlü niʿmet virdi ise bildüre ve ol daḫı bile ḥaḳ teʿālā (2) ayıda ol ġazā yolında ne işledüñ ol kişi ayıda yā rabbi ve kāfiri öldürdüm andan ṣoñra (3) kāfirler daḫı beni öldürdiler ḥaḳ teʿālā ayıda yalan söylersin velākin sen anuñ içün (4) ceng itdüñ ki fulān kişi ġāyet bahādurdur ol ad dünyāda saña dinildi idi buyura (5) ol kişi yüzinüñ üzerine ṭamuya bıraġalar ve bir kişi daḫı getüreler ʿilm ve ḳurʾān ögrenmiş ve gine (6) ögretmiş riyā ile ḥaḳ teʿālā ol kişiye ne deñlü nesne virdi ise bildüre ve ol (7) kişi daḫı bile ḥaḳ teʿālā ayıda dünyāda ʿamelüñ ne idi ol kişi ʿilim ve gine ögretdüm (8) senün içün ḥaḳ teʿālā ayıda yalan söylersin velākin ʿilm anuñ-çün ögrendüñ ki ʿālim- (9) -dür ve ḳurʾāncıdur diyeler buyura anı daḫı yüzi üzerine ṭamuya bıraġalar ve bir kişi daḫı getüreler (10) ol kişiye ḥaḳ teʾālā çoḳ māl virmiş ola dünyāda ve ne deñlü māl virdi ol kişiye (11) bildüre ayıda ol māl ile benüm içün ne işledüñ ol kişi ayıda senüñ yoluña nafaḳa (12) virdüm ḥaḳ teʿālā ayıda yalan söylersin ve lākin maḳṣūduñ cömerd kişi imiş disünler (13) içün işledüñ benüm içün degül idi ol ad dünyāda saña dinildi diyüb buyura anı (14) daḫı ṭamuya bıraġalar **mücāhid** raḍiyaʾllāhuʿanhu peyġāmberden naḳil ider peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām (15) ayıtdı ḥaḳ teʿālā ḳıyāmet güninde ḳullarından dört nesne ṣora evvel ṣora ki ʿömrini

[341a]

(1) ne yire ḫarc eyledi ikinci ʿamelinden ṣora ki olʿilim ile nice ʿamel eyledin üçünci (2) bedeninden ṣoraki ne deñlü belālara mübtelā oldı dördünci mālından ṣoralar nireden (3) ḳazandı ve nireye ḫarc eyledi ve naḳildür peyġāmberden ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı ḳıyāmet (4) güninde bir kişi getüreler ḥelāl māl cemʿ eylemiş ve gine helāl yire ḫarc eylemiş ḥaḳ teʿālā ana ayıda (5) ol mālı ḳazanurken ola ki namāzı terk eyledüñ ola ol kişi ayıda yā rabbi farīżadan (6) nesne terk eylemedüm ḥelālden ḳazandum ve gine ḥelāl yire ḫarc eyledüm ve nafaḳa ve zekāt (7) ve ṣadaḳa virdüm diye ḥaḳ teʿālā buyura uçmaġa ḳoyalar **ḥasan** peyġāmberden naḳl ider (8) peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı ḳaçan ḳıyāmet güni olsa bir nice kişi getüreler ḥaḳ teʿālā (9) anlara ʿöẕür eyleye ve ayıda ʿizzetüm ḥaḳḳı-çün size dünyāda nesne virmedüm sizüñ (10) içün kerāmetler yaraḳladum idi imdi varuñ şol ḳuluma ki dünyāda size ṭaʿām (11) ve giyecek virdi benüm içün varuñ anları size bağışladum diye ve naḳildür peyġāmber ʿam (12) ayıtdı ḳaçan ḳıyāmet güni olsa bir kişi getürseler ḥaḳ teʿālā ayıda benden utanmaduñ baña ʿāṣī (13) oldun buyura zebānīler çeke oda bıraḳmaġa ol ḳul aġzın aça ki söyleye ḥaḳ teʿālā (14) buyura aġzın dutalar söylemeye ḥaḳ teʿālā ayıda niçün aġzuñ açduñ iy benüm ḳulum (15) ol ayıda yā rabbi sen bilürsin benüm göñlümdegin beni rüsvāy eyleme ḥaḳ teʿālā ayıda söyle benüm

[341b]

(1) firişteleriim işitsünler ol ḳul ayıda yā rabbi dünyāda oġlanlarum ve yārenlerüm baña çoḳ (2) cefā itdiler ve ölüm ḥālinde ehlüm baña cefā eyledi ve nezaʿ ḥālinde melekü'l-mevt baña (3) cefā eyledi ve ḳabirde münker ve nekīr baña cefā eyledi ve şimdi ḳıyāmet güninde zebānīler baña (4) cefā iderler ben eyle ṣanurdum ki dünyāda baña cefā itdiler āḫiretde rabbüm baña raḥmet eyleyüb (5) beni ʿafv eyleye dirdüm ḳaçan kim oda buyurduñ bildüm ki şimdi helāk olurın pes (6) anuñ-içün aġzum açdum ki söyleyem ḥaḳ teʿālā ayıda iy benüm ḳulum (7) 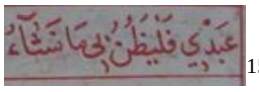[155] be-dürüstī seni yarlıġadum var uçmaġa gir **ḥuẕeyfe** peyġāmber- (8) -den naḳil ider peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı ḳıyāmet gününde bir ḳavim getüreler anlaruñ (9) ḥasenātları ṭaġlarca ola ḥaḳ teʿālā anlaruñ ḥasenādların ḳabūl eyleyüb oda (10) buyura **selmān-ı fārisī** raḍiyaʾllāhuʿanhu ayıtdı yā resūluʾllāh anlarun suçları ne-y-idi (11) peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı namāz ḳılurlar idi ve oruç dutarlar idi ve zekāt virürler (12) idi velākin bir

[155] Ben kulumun hüsn-i zannı üzereyim. Öyleyse beni dilediği gibi zannetsin.

ḥarām görseler alurlar idi ve yirler idi **imām ġazzālī tenbihüʾl-ġāfilīn**- (13) -de aydur ḥaḳ teʿālā dört ṭāʾifeyi dört peyġāmber ile ḥüccet eyleye evvel bāylara ayıda ne içün (14) baña ʿibādet eylemedüñüz size çoḳ māl virdüm ol māl ile baña ʿāṣī olduñuz bāylar (15) ayıdalar yā rabbi bize çoḳ māl virdüñ ol māl bizüm göñlümüzi aldı ḳullıḳ ide-

[342a]

(1) -medük diyeler ḥaḳ teʿālā ayıda görmezmisiz ki **süleymān**a māl virdüm baña ʿāṣī olmadı (2) dāyim ʿibādet eyledi siz māl içün baña ʿibādet eylemedüñüz **süleymān**dan yig mi olduñuz (3) ve biri ḳullara ḥüccet eyleye ḳullar ayıdalar yā rabbi biz ḳul olduk saña ʿibādet idemedük (4) bizi ḳullıḳ menʿ eyledi ḥaḳ teʿālā ayıda ben **yūsuf**ı ḳul ḳıldum hiç ḳulluġın terk eylemedi (5) siz niçün terk eyledüñüz ve biri faḳīrlere ḥüccet eyleye faḳīrler ayıdalar bizi muḥtāc (6) ḳılduñ iḥtiyācdan saña ʿibādet idemedük ḥaḳ teʾālā ayıda siz mi ḳatı açlıḳ (7) çekdüñüz yoḫsa ʿ**īsā** mı açlıḳ çekerdi ʿ**īsā**nuñ faḳrı ʿ**īsā**yı ʿibādetten (8) menʿ eylemedi pes niçün siz ʿibādeti terk eyledüñüz ve biri ḫastalara ḥüccet eyleye ḫastalar (9) ayıdalar yā rabbi biz ḫasta olduḳ ḫastalıḳ bizi ʿibādetden menʿ eyledi ḥaḳ teʿālā ayıda (10) sizüñ ḫastalıġıñuz mı ḳatı idi hiç **eyyūb**uñ ḫastalıġı **eyyūb**ı ʿibādetden menʿ eylemedi (11) siz niçün ʿibādeti terk eyledüñüz ṭamuya buyura bu dört ṭāʾifenüñ ʿāṣīlerini (12) **faşlun** ḥisābsuz uçmaġa girenleri bildürür ve naḳildür **ṣıḥāḥ-ı müslim** (13) peyġāmber ʿam ayıtdı benüm ümmetümden yitmiş biñ kişi ḥisābsuz uçmaġa gireler (14) ve her bir kişiye yitmiş kişi ḥisābsuz uçmaġa gireler ve daḫı uçmaga gireler **seyyid şerīf** (15) **cürcānī** raḥmetuʾllāhi ʿaleyhi ayıtdı murād yitmiş biñ dimekden çoḳlıḳ taṣavvur itmek-

[342b]

(1) -dür bilkim **muḥammed** ümmetinüñ çaġı ḥisābsuz ve ʿaẕābsuz uçmaġa gireler nitekim (2) ḥaḳ teʿālā peyġāmbere ʿam peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām vidāʿ ḥaccında ayıtdı iy ādemoġlanları (3) biş vaḳt namāzuñuzı ḳılıuñ ve ramażān ayını oruc dutuñ ve ḥacca varuñ ve mālıñuz zekātın (4) virüñ nefsüñüzi arıtmak içün göñül ḫoşlıġıyla andan varuñ rabbünüzüñ uçmaġına (5) girüñ bilā-ḥisābin velā ʿaẕābin peyġāmber ʿam ayıtdı ḳaçan ḳıyāmet güni olsa münādī nidā (6) eyleye ḳanı ramażān ayını oruc dutanlar diye bir ḳavm ṭuru geleler ʿarşuñ ḥavlısında (7) oturalar uçmaġun ḫazīnedārları uçmaġdan niʿmetler getüreler oruc dutanlara (8) vireler cemīʿ-i ḫalḳ ḥisābda olalar anlar yimekde ve içmekde olalar ve naḳildür ki (9) ḳıyāmet güni olsa ḥaḳ teʿālā ayıda ḳanı recebde oruc dutanlar

ḥicābdan bir nūr (10) çıḳa cebrāʾīl ve mīkāʾīl ve isrāfīl ol nūra tābiʿ olalar ḥattā receb ayında ve şaʿbān (11) ayında oruc dutanlar ol nūrı geçeler ḥaḳ teʿālā ayıda secde dünyāda tamām oldı varuñ (12) anda ʿizzet menziline girüñ anlar daḫı uçmaġa gireler ve naḳildür ki ḳaçan ḳıyāmet güni olsa (13) ḥaḳ teʿālā ayıda yā rıḍvān oruc dutanları ḳabrinden çıḳardum aç ve ṣusuz imdi (14) bunlar her ne kim uçmaḳdan arzū iderlerde ḳarşu getürüñ rıḍvān ayıda iy uçmaḳ (15) oġlanları tīz uçmaḳdan nūrdan ṭabaḳlar getürüñ geleler her birinüñ eline nūrdan

[343a]

(1) bir ṭabaḳ ola ve ol ṭabaḳ içinde envāʿ ile yimişler ve dürlü dürlü niʿmet ve şarāblar getüreler (2) ve oruc dutanlar ol ṭaʿāmlardan yiyeler şarāblardan içeler ve rıḍvān anlara (3) ayıda كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا أَسْلَفْتُمْ فِي الْأَيَّامِ الْخَالِيَةِ[156] ve naḳildür ki ḳaçan (4) ḳıyāmet güni olsa ramażān ayı gele bir ġāyet gökçek ṣūretde ḥaḳ teʿālānuñ (5) öñinde secde eyleye ḥaḳ teʿālā ayıda ḥācetüñ nedür ve her kim senüñ ḥaḳḳuñı (6) bildi bugün aña şefāʿat eyle ramażān ayını oruç dutanları daḫı dilerin (7) diye ve ayıda ilāhī bunlaruñ başlarına vaḳār tācın ur ḥaḳ teʿālā anlara vaḳār tācın (8) ura ve yitmiş biñ kebāyir ehline bir oruc dutan kişi şefāʿat eyleye ve her bir kişiye (9) biñ ḥūrī vireler ve buraġa bindürüb uçmaġa göndereler andan ṣoñra ḥaḳ teʿālā ayıda (10) yā ramażān daḫı ne dilersin ramażān ayıda beni peyġāmberüñ **muḥammed-i muṣṭafā** ḳonşılıġına (11) indür ḥaḳ teʿālā ramażānı firdevs-i aʿlāya indüre ḥaḳ teʿālā ayıda daḫı ne dilersin (12) ramażān ayıda benüm ḥācetüm virdüñ ya ḳanı senüñ keremlerüñ ḥaḳ teʿālā ol şaḫṣa (13) yüz biñ şehr vire ḳızıl yāḳūtdan ve yeşil zebercedden ve her şehirde biñ sarāy ḥisābını (14) ol şehrüñ ancaḳ allāh bile nitekim ḥaḳ teʿālā buyurur إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّابِرُونَ (15) أَجْرَهُم بِغَيْرِ حِسَابٍ[157] ve naḳildür ki peyġāmber ʿam ayıtdı ḳaçan ḳıyāmet güni olsa

[343b]

(1) ḥaḳ teʿālā buyura nice ḳavmleri ḥaşr yirine getüreler yüzleri nūr gibi ola incüden minber- (2) -ler üzerine oturalar peyġāmberler ve şehīdler aña imreneler ṣaḥābelerden

[156] Hakka 69/24. Onlara "Geçmiş günlerde yaptıklarınıza karşılık olarak afiyetle yiyin için."denir.
[157] Zümer 39/10. Sabredenlere mükafatları hesapsız verilecektir.

birisi ayıtdı yā resūl- (3) -allāh anlar kimlerdür peyġāmber ʿam ayıtdı anlar anlardur ki ıraḳ şehirlerden gelmiş olalar ḥaḳ (4) yolında biri birisiyle dostlıḳ eyleyeler gice ve gündüz ẕikruʾllāha meşġūl olalar ʿ**abdullāh** (5) **bin el-mübārek** peyġāmberden naḳil ider peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı yarın ḳıyāmet güninde (6) bir ḳavm gele yil gibi ḫalḳuñ üzerinde geçeler uçmaġa gireler ayıtdılar yā resūluʾllāh anlar kimler- (7) -dür peyġāmber ayıtdı anlar anlardur ki her dem ölümlerine munṭazırlar idi nitekim uçmaġa (8) munṭazırlar idi ne vaḳt ecel gele giderüz dirler idi **ebū hureyre** peyġāmberden (9) naḳil ider peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı ne baḫtlu ol kişilere kim benüm ümmetümden (10) ola daḫı deñiz kenārında ölmiş ola ḳaçan ḳıyāmet güni olsa ḳabrinden ṭura (11) ʿarşa varalar ḥaḳ teʿālā ayıda bunlar deñiz kenārında sākin olanlardur firişteler (12) ayıdalar neʿam yā rabbi anlardur ḥaḳ teʿālā ayıda bunlara ḥisāb yoḳdur varuñ uçmaġa girüñ ve bikr- (13) -leri ḳoçuñ ve envāʿı ile tenaʿʿum eyleyün elḥamdülillāhi ki ḥaḳ teʿālā miskīn **aḥmed-i bī-cān** deñiz kenārında (14) ġāzīler şehri **gelibolı**da yaratdı ümīẕdür ki ḥisābsuz uçmaġa girem dir bi-faẓlillāhi (15) teʿālā ve şefāʿat nebiyyihī ʿaleyhiʾs-selām ve naḳildür ki peyġāmber ayıtdı ḳaçan ḳıyāmet güni

[344a]

(1) olsa bir ḳavm gele sancaḳları ile uçmaġa gireler ḥisābsuz yā resūluʾllāh anlar kimlerdür (2) peyġāmber ʿam ayıtdı anlar ġāzīlerdür ḥisābsuz uçmaġa gireler ve naḳildür ki peyġāmber ʿam (3) ayıtdı ḳıyāmetde envāʿı ile ḥasretler ve aḥvāller vardur ayıtdılar yā resūluʾllāh ol ḥasretlerden (4) ḳurtulmaġa çāre nedür peyġāmber ayıtdı ʿulemā etegine yapışuñ ki ḥaḳ teʿālā ʿālimleri ve (5) zāhidleri bir yire cemʿ eyleye müşkden bir yir üzerine oturalar andan ṣoñra münādī nidā (6) eyleye zāhidler ayıda varuñ uçmaġa girüñ ʿālimler ḳalalar andan münādī nidā eyleye ayıda iy (7) ʿālimler ben sizi ḥabs itmedüm velākin zāhidleri nefslerine meşġūl eyledüm girü nefslerinden (8) ḳurtardum ve siz ḫalḳa meşġūl olduñuz ʿilm ögretdüñüz ve ol ögrendügünüz (9) ʿilme dostlaruñuzı uçmaga ḳoyuñ ʿālimler daḫı dostların alalar uçmaġa gireler biiẕnil- (10) -lāhi teʿālā ve naḳildür **imām faḫriʾr-rāzī** raḥmetuʾllāhi ʿaleyhi aydur ḥaḳ teʿālā ḳıyāmet güninde (11) ayıda iy ʿālimler cemāʿati siz rabbüñüze nice ẓann iderdüñüz ʿālimler ayıda şöyle ẓann ider- (12) -dük ki bize raḥmet idüb bizi yarlıġayasın ḥaḳ teʿālā ayıda günāhuñuzı baġışladum (13) ve size benüm ʿilmimi anuñ çün emānet ḳodum ki size ḫayr eyleyem imdi varuñ (14) uçmaġa girün benüm raḥmetüm ile ve naḳildür **ḳūtüʾl-ḳulūb**da peyġāmber ʿaleyhiʾs-

selām (15) ayıda ḳaçan ḳıyāmet güni olsa bir ḳavm ḳabirlerinden çıḳarlar ve anlara atlar getüreler bineler uçmaġa varalar

[344b]

(1) ḳaçan firişteler bunları göreler baʿżısı baʿżısına ayıdalar bunlar kimlerdür baʿżısı ayıda bilmezüz (2) ola ki **muḥammed** ümmeti olalar baʿżı firişteler ayıdalar siz kimlersiz ve kimüñ ümmetisiz (3) hiç ḥisāb olundı mı ve mīzāna geldüñüz mi ve bitüñüz oḳuduñuz mı anlar ayıdalar yoḳ (4) firişteler ayıdalar dönün gine ḥisāb yirine varuñ anlar ayıdalar hiç bize nesne vir- (5) -düñüz mi dünyādaki ṣorarsız firişteler nesne dimeyeler anlar uçmaḳda ḳalalar (6) tenaʿʿum eyleyeler **ebuʾl-leyṯ** raḥmetuʾllāhi ʿaleyhi **tefsīr**de aydur firişteler ḳıyāmet güninde gökden (7) ineler bu ḫalḳa ayıda hiç bizi bilür misiz bunlar ayıda yoḳ bilmezüz ol firişteler ayıdalar biz anlaruz (8) ki dünyāda senüñ ʿamelüñ yazduḳ şimdi beşāret olsun size varuñ uçmaġa (9) girüñ nitekim ḥaḳ teʿālā buyurur [158] (10) ve naḳildür ki **zeyd ibni eslem** ayıda beşāret üç yirdedür biri ölüm ḥālindedür (11) ve biri ḳabirdedür ve biri ḥaşr yirindedür ve baʿżılar aydur beşāret biş yirdedür nitekim (12) emīn olalar ʿaẕābdan ve feraḥ olalar ḳorḳudan ammā evvel beşāret ʿamdur müʾminlere (13) firişteler ayıda ḳorḳmañ ʿaẕābdan peyġāmberler ve ṣāliḥler size şefāʿat iderler ve (14) ġuṣṣalanmañ ṣevābuñuz fevt ola diyü āḫir varıcaḳ yirüñüz uçmaḳdur ikinci beşāret iḫlāṣ (15) ile ʿamel idenleredür ferişteler anlara ayıdalar ḳorḳmañ ʿamellerüñüz redd olınmaz belkim

[345a]

(1) ḳabūl olur ve daḫı ġuṣṣalanmañ ṣevābuñuz fevt olınmaz be-dürüstī sizüñ ṣevābuñuz iki (2) evvelkicedür üçünci beşāret tevbe idenleredür firişteler anlara ayıdalar ḳorḳmañ (3) günāhuñuzdan yarlıġanduñuz ve ġuṣṣalanmañ ṣevābdan öñdin işledüñüz ʿamellerü- (4) -ñüze be-dürüstī sizüñ ṣevābuñuzu iki evvelkicedür dördünci beşāret zāhidleredür firişteler (5) ayıdalar ḳorḳmañ ḥaşrdan ve ḥisābdan ve daḫı ġuṣṣalanmañ ṣevābuñuz eksüklügine ḥisābsuz (6) ve ʿaẕābsuz varuñ uçmaġa girüñ bişinci beşāret şol ʿālimleredür ki ḫalḳa ḫayr (7) ögredürlerdi ve ʿilm ile ʿamel iderlerdi firişteler anlara ayıdalar ḳorḳmañ ḳıyāmet (8) aḥvāllerinden ve ġuṣṣalanmañ ʿamellerüñüz iki evvelincedür ve uçmaġı

[158] Fussilet 41/30. Size vaad olunan cennetle sevinin.

muştılayalar ʿālimlere (9) ve anlara uyanlara imdi ne baḫtlu ol kişiye kim aña beşāret ola ki beşāret ol (10) kişileredür ʿameli gökçek ola **muʿāẕ bin cebel** raḍiyaʾllāhuʿanhu peyġāmberden naḳil ider peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām (11) ayıtdı ḥaḳ teʿālā ʿarşuñ altında bir şehr yaratmışdur zebercedden ḳızıl yāḳūtdan (12) bir direk üzerine yidi yüz şerefesi vardur ḳaçan ḳıyāmet güni olsa cebrāʾīl (13) ol şerefelerüñ birisinde ṭura ve ayıda yā **muḥammed** ümmeti rabbüñüz size selām eyler ve size (14) uçmaḳ ve rıḍvān muştılar peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı ḳıyāmet güninde benüm (15) ümmetümüñ faḳīrleri yüzleri ay gibi olup ḳıyāmet güninde ḳıyāmet yirine geleler

[345b]

(1) ellerinde nūrdan minberler üzerine oturalar göñülleri feraḥ ḥisābda olalar (2) ve bu ḫalḳ anlara naẓar eyleyeler ayıdalar ʿaceb bunlar firişteler midür yāḫūd peyġāmber- (3) -ler midür ol faḳirler ayıda biz **muḥammed** ümmetinüñ faḳirlerindeñüz firişteler ayıdalar ḳanḳı ʿamel (4) ile ḥaḳ teʿālā bu derecātı size erzānī ḳıldı faḳīrler ayıdalar bizüm ʿamellerümüz çoḳ (5) degül idi belki biş vaḳt namāzı gözlerdük hiç terk itmezdük ve daḫı ḳaçan (6) **muḥammed-i muṣṭafā** adın işitsevüz anuñ muḥabbetinden aġlar idük ve allāha şükür idüb ve ṣabr ider- (7) -dük ve her ne kim ḥaḳ teʿālā bize virdi iki nesne içün virdi biri dünyāyı terk (8) itdügümüz içündür ve biri **muḥammed-i muṣṭafā**yı ʿaleyhiʾs-selām sevdügümüz içündür (9) ve naḳildür peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı ḳaçan müʾminler firişteleri görmeseler firişte- (10) -ler ayıdalar dünyāya gine varur mısız müʾminler ayıdalar belā ve ġuṣṣa evine varmazuz (11) belkim allāh ḳatına varuruz diyeler ammā kāfirler ayıdalar biz varuruz ola ki bu kez (12) ṣāliḥ ʿamel eyleyevüz diyeler ammā çāre olmaya ve naḳildür ki peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı (13) ḳıyāmet güninde müʾminlerüñ oġlancuḳları mevḳūfda cemʿ olalar ḥaḳ teʿālā firiştelere (14) ayıda bu oġlancuḳları uçmaġa iledüñ oġlancuḳlar varmayalar uçmaġuñ ḳapusında ṭura (15) firişteler ayıdalar merḥabā iy müslimānlarun oġlancuḳları uçmaġa girüñ sizüñ üzerüñüze

[346a]

(1) ḥisāb yoḳdur ol oġlancuḳlar ayıdalar ḳanı bizüm atalarumuz ve analarumuz firişte- (2) -ler ayıdalar atañuz ve anañuz sizüñ gibi degüldür anlaruñ günāhları vardur ḥisāb (3) olunurlar ol oġlancuḳlar aġlaşalar feryād eyleyeler ve ayıdalar atalarumuzsuz uçmaġı (4) gerekmez giyeler ḥaḳ teʿālā firişteler ayıda oġlancuḳlar niçün aġlarlar firişteler ayıda (5)

yā rabbi müslimānlaruñ oġlancuḳları aydur atamuz ve anamuz bile olmazsa bize uçmaḳ (6) gerekmez dirler ḥaḳ teʿālā ayıda varuñ atañuzı ve anañuzı buluñ anlaruñ ile uçmaġa (7) girüñ diye anlar daḫı varalar ataların ve anaların ḳıyāmet güninde bulalar anlaruñ ile bile (8) uçmaġa gireler ve naḳildür peyġāmber ʿam ayıtdı ḳaçan ḳıyāmet güni olsa ḥaḳ teʿālā ehl-i (9) belāya şol ḳadar keremler eyleye ki ḥisāb olmaya bu ḫalḳ çün anları eyle göreler (10) dünyāda ṣaġ olanlar ayıdalar nolaydı dünyāda bizüm derilerümüzi pāre pāre ideler (11) idi biz daḫı bunda bunlaruñ gibi mertebeler bulayduḳ diyeler ve naḳildür ki peyġāmber ʿam ayıtdı (12) ḳaçan ḳıyāmet güni olsa dört dürlü ḳavm müşkden laṭīf yirüñ üzerine olalar (13) anlara ḥisāb ve ʿaẕāb olmaya biri şol kişidür ki ḳurʾānı oḳuya ḥaḳḳuñ rıżāsı içün (14) ve biri şol ümmīdür ki ḫāliṣ iʿtiḳād ile ola ve biri şol müʾmindür ki eẕān oḳur (15) ve ḫalḳı mescide daʿvet ider ḥaḳḳuñ rıżāsı-çün ve biri daḫı şol mübtelādur ki dünyāda

[346b]

(1) ḫasta oldı ammā ʿibādetin terk eylemedi āḫiretde meşġūl oldı ve naḳildür ki (2) peyġāmber ʿam ayıtdı ḳaçan ḳıyāmet güni olsa ḥaḳ teʿālā bu ḫalḳı bir yire cemʿ eyleye ḥisāb (3) itmek içün baʿżı müʾminler göreler ki günāhları ve maʿṣiyyetleri iñen çoḳdur ayıdalar yā rabbenā (4) bizi ṭamuya buyur biz bu ʿamel ile uçmaġa lāyıḳ degülüz ḥaḳ teʿālā ayıda iy benüm ḳulum benden ümīẕüñüz (5) keser misiz be-dürüstī günāh işledüñüz ise benüm taḳdīrüm ile işledüñüz dünyāda iken (6) benüm taḳdīrümden ḳaçmaz idüñüz şimdi ḳanda ḳaçarduñuz diye esirgeye uçmaġa buyura ve (7) naḳildür peyġāmber ʿam ayıtdı ḳaçan ḳıyāmet güni olsa münādī nidā eyleye ḳanı anlar ki ehl-i (8) faẕldür bir ḳavm ṭuru geleler ayıdalar biz ehl-i faẕluz firişteler ayıdalar sizüñ (9) faẕluñuz nedür ol ḳavm ayıdalar ḳaçan bir kişi bize ẓulm eylese ṣabr iderdüñ ve cāhil- (10) -liḳ eylese taḥammül iderdüñ firişteler ayıdalar uçmaġa girüñ ki [159] (11) ve naḳildür ki peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı ol tañrı ḥaḳḳı-çün ki benüm nefsüm (12) anuñ ḳudret elindedür be-dürüstī şehīdler ḳıyāmet güninde ḳılıçların boyunları (13) üzerine ḳoyub ʿaraṣāt yirine geleler **ibrāhīm** ḫalīlullāh ve **mūsā** kelīmullāh anlara (14) uġrasalar yol vireler idi maḥşer

[159] Zümer 39/74. (Bunun için) çalışıp çabalayanların ecri ne güzel!

ḳavmi ayıdalar ʿaceb bunlar kimlerdür nidā gele ki bunlar (15) anlardur ki fī sebīliʾllāh ġazā meydānında başların oynayub ḳanların dökirler ve **ḳūtüʾl-**

[347a]

(1) **ḳulūb**da naḳildür kim bir bölük ṭāʾife uçmaġa ḳabrlerinden uçub gire- (2) -ler firişteler göreler ayıdalar siz kimüñ ümmetisiz ḫalḳdan öñdin uçmaġa gir- (3) -düñüz hiç ḥisāb ve ʿaẕāb gördüñüz mi ayıdalar görmedük ayıdalar ne sebebden (4) uçmaġa girdüñüz ayıdalar allāh teʿālā faẕlı ile girdük ammā anı sebeb bilürüz kim (5) iki nesnedendür biri budur kim dünyāda az nesneye ḳāniʿ idüḳ ve biri daḫı budur kim (6) gizlü günāh işlemeye ḥaḳdan ḳorḳar-ıdıḳ ve utanur-ıdıḳ firişteler ayıdalar size (7) lāyıḳ budur kim cennete gir ilāhī bizi bunlardan eyle bifaẕlike yā rabbeʾl-ʿālemīn (8) **faṣlun fiʾl kitāb** ḳālallāhu teʿālā

(9)

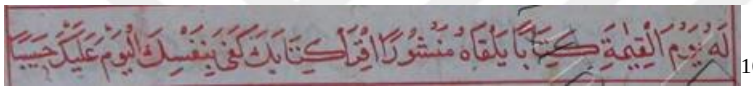
[160] (10) ve naḳildür ki ḳıyāmet güni olsa ḥaḳ teʿālā bu ḫalḳı bir aḳ yire cemʿ eyleye andan ṣoñra (11) anlaruñ üzerine bir ḳara bulut gele ol bulutdan yaġmur ḫalḳuñ bitileri yaġa eger (12) müʾminlerden olursa bitisi aḳ ola ve eger kāfir olursa bitisi ḳara ola eger (13) müʾmin ise ṣaġ eline gele ve eger kāfir ise ṣol eline gele rivāyetdür biti daḫı (14) gele eger müʾminse bitisinde 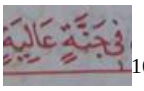
[161] yazılmış ola ve eger kāfir ise bitisinde (15) 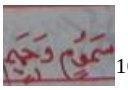
[162] yazılmış ola ve naḳildür ki **ibni ʿabbās** raḍiyaʾllāhuʿanhu aydur nice müʾmin

[347b]

(1) olur ki bitisi ṣaġ eline gele seyyiʾātı bitinüñ içinde yazılmış ola tā kim kimse ol (2) müʾminüñ ḥāline muṭṭaliʿ olmayalar ve ḳanḳı yılda ve ḳanḳı ayda ve ḳanḳı günde ve ḳanḳı yirde (3) olursa maʿlūm ola ḳaçan kim ol müʾmin seyyiʾātın oḳusa ġāyet melūl ola (4) aña ayıdalar ki ḥaḳ teʿālā seni yarlıġadı bitinüñ bir yanın daḫı oḳuya göreki ḥasenātı

[160] İsra 17/13-14. Her insanın sorumluluğunu omuzuna yükledik. Kıyamet gününde insana, açılmış vaziyette önüne konulacak olan bir kitap çıkaracağız. Oku şimdi kitabını! Bugün kendini yargılamak üzere kendi nefsin yeter!
[161] Hakka 69/22, Gaşiye 88/10. Yüksek bir cennettedirler.
[162] Vakıa 56/42. İçlerine işleyen bir ateş ve kaynar su içindedirler.

(5) anda yazılmış ola çün anı gire göñli feraḥ olub yüzinüñ levni laṭīf olub (6) ve ayıda 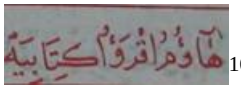[163] ve kāfirüñ bitisi ṣol elinde ola cemīʿ-i ḥasenāt bitisinüñ (7) içinde ola ve seyyiʾātı ṭaşında ola çün biti tamām oḳuyanlar ayıdalar bu senüñ ḥasenātuñ (8) ise bitinüñ bir yanın daḫı oḳu çün bir yanın oḳuya cemīʿ-i seyyiʾātın anda göre yüzleri (9) ḳara olub gözleri gök ola yāḫūd gözsüz olub ol vaḳtin ayıda [164] (10) ve naḳildür ki ḳıyāmet güninde kimseler ola ki bitisi ṣaġ elinde ola göre kim ḥac ve ġazā (11) ve namāz ve zekāt müzdi vardur ol kişi ayıda bu benüm bitüm degüldür ben bunlaruñ dünyāda (12) iken hiç birisin işlemedüm idi diye ḥaḳ teʿālā ayıda iy benüm ḳulum senüñ bitüñdür (13) sen dünyāda iken aydurduñ ki eger benüm mālum olsa ḥacca varurdum ve fuḳarāya (14) virirdüm dirdüñ imdi ben bilürem kim sen gerçeksin ben daḫı ṣevābları (15) saña virürin var uçmaġa gir diye ve naḳildür ki nice yarlıġanmış ḳul ola ki günāhın

[348a]

(1) unıda firişteler daḫı unıda ve ḫalḳ daḫı unıda tā kim ol ḳul allāhdan ve firiştelerden (2) ve ādemden utanmaya ve naḳildür ṣol kāfirlerüñ kim bitisi arḳasından virile ol kişinüñ (3) ṣaġ eli iki boynında baġlu ola ve ṣol elini arḳasından çıḳaralar cehenneme şöyle gide (4) **faṣlun fiʾl-mīzān** ḳālallāhu teʿālā 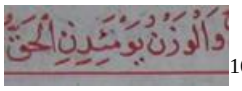[165] yaʿnī ʿamellerüñ vezni (5) ol gün ʿadl ve faẓl iledür 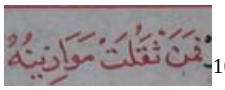[166] yaʿnī ḥasenātı aġır gelecek olur- (6) -sa seyyiʾātından [167] yaʿnī ḥasenātından seyyiʾātını aġır gelecek (7) olursa 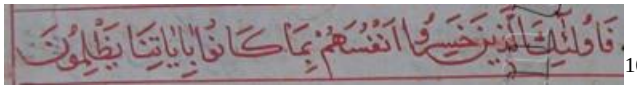[168] (8) ve naḳildür ki ol mīzān dünyā mīzānuñ ʿaksidür yaʿnī aġır gelürse dimek oldur (9) ki bir yanı yuḳaru ḳalḳa ʿarşa yaḳın olanlardur ve eger yiyni gelürse yaʿnī aşaġa (10) ḳalur esfele yaḳın ḥürmetde ḫafīf olur **imām ġazzālī** raḥmetuʾllāhi ʿaleyhi aydur mīzānuñ (11) bir kefesi nūrdandur ve bir kefesi

[163] Hakka 69/19. Alın kitaplarımı okuyun.
[164] Hakka 69/25. "Keşke" der, "Bana kitabım verilmeseydi de hesabımın ne olduğunu bilmeseydim.
[165] A'raf 7/8. O gün ölçü tartı haktır.
[166] A'raf 7/8. Artık kimin tartıları ağır gelirse.
[167] A'raf 7/8. İşte onlar kurtuluşa erenlerdir.
[168] A'raf İşte onlar ayetlerimize karşı haksızlık ettiklerinden dolayı kendilerini ziyana sokanlardır.

ẓulmetdendür dir **ḳurtubī** aydur mīzānuñ bir kefesine yirleri (12) ve gökleri ḳoysalar idi ol kefe daḫı büyük geleydi ol kefelerüñ biri nūrdañdur (13) ol ḥasenāt kefesidür ve ol ki ẓulmetdendür seyitāʾt kefesidür ve mīzān ʿarşuñ (14) öñünde aṣılubdurur ve cebrāʾīl elindedür ve ʿarşuñ ṣaġında uçmaḳdur ve nūr kefesi anuñ (15) ḳatındadur ve ʿarşuñ ṣolında ṭamudur ve ẓulmet kefesi anuñ ḳatındadur **ebū hureyre** raḍiyaʾllāhuʿanhu

[348b]

(1) peyġāmberden naḳil ider peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı ḥaḳ teʿālā ḳıyāmet güninde ādeme (2) üç kez ʿöẕür eyleye evvel budur ki ḥaḳ teʿālā ayıda eger ben yalancılara laʿnet itmeseydüm (3) cemīʿ-i oġlanlaruña kāfire ve müʾmine raḥmet iderdüm 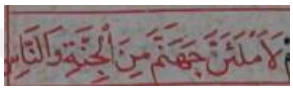 (4) [169] ikinci budur ki ḥaḳ teʿālā ayıda yā **ādem** senüñ oġlanlaruñdan hiç birisine (5) ʿaẕāb itmedüm ammā bilürin kim eger gire dünyāya viribisem gine şer işlerler idi (6) aṣlā beni añmazlar idi üçünci ḥaḳ teʿālā ayıda yā **ādem** seni benüm ile oġlanlaruñ arasında (7) ḥakem ḳıldım mīzān ḳatına var otur kimüñ ki ḫayrı şerrinden miṣḳāl ẕerre ḳadar (8) aġır gelecek olursa uçmaġı anlara virem ḥattā bilesin ki ben kimseyi ṭamuya ḳoymazın (9) velākin ol ẓālimdür ʿāṣīdür anıñ-çün oda yaḳarın ki ana lāyıḳdur **bilāl-i ḥabeşī** (10) peyġāmberden naḳil ider peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı ḳıyāmet güninde mīzān cebrāʾīl (11) elinde ola ḥaḳ teʿālā ayıda yā cebrāʾīl bunlaruñ ʿamellerin vezn eyle maẓlūmları ẓālimlere (12) göndergil varsunlar ḥaḳların ṭaleb itsünler eger ẓālimlerüñ ḥasenātın bulur ise (13) maẓlūmlar alsunlar eger ḥasenātından nesne bulunmaz ise maẓlūmuñ seyyiʾātın ol (14) ẓālime virgil pes ẓālimlerüñ üzerine ṭaġlar gibi günāhlar cemʿ ola ve naḳildür (15) ki **tirmidī** raḥmetuʾllāhi ʿaleyhi peyġāmberden naḳil ider peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām

[349a]

(1) ayıtdı benüm ümmetümden bir kişi gele ṭoḳsan ṭoḳuz bitisi ola yazılmış ve her bitünüñ (2) uzunluġı göz irimince ola andan ṣoñra ḥaḳ teʿālā ayıda bilür misin şunları ki (3) işledüñ ve ẓulm eyledüñ ol kişi ayıda bilürin yā rabbi ḥaḳ teʿālā ayıda bugün kimseye (4) ẓulm yoḳdur saña ḥasenāt vardur bu levḥ içinde ol levḥde lā ilāhe illallāh muḥammedun (5) resūlulāh yazılmış ola ḥaḳ teʿālā ol kişiye ayıda mīzāna ḥāżır ol ol daḫı (6) ḥāżır ola

[169] Secde 32/13. Cehennemi hem cinlerden hem insanlardan bir kısmıyla dolduracağım.

ol bitileri mīzāna ḳoyalar ve bir yanında ol levḥ ḳoyalar ol levḥ anlardan (7) aġır gele zīrā ki tañrı teʿālānuñ adı ol levḥde bile ol-ısar ve naḳildür ḳaçan ḳıyāmet (8) güni olsa bir kişi getüreler seyyiʾātı aġır gele ḥasenātından ḥaḳ teʿālā oda buyura ol (9) kişinüñ kirpiginden bir ḳıl ḥaḳ teʿālāya söyleye ayıda yā rabbi senüñ peyġāmberüñ (10) ayıtdı kim allāh ḳorḳusından bir kişi aġlasa od ol göze ḥarāmdur didi ben senüñ içün (11) çoḳ aġladum ḥaḳ teʿālā ol kişiyi ol bir ḳıldan ötürü ʿafv eyleye cebrāʾīl cemīʿ-i ʿaraṣāt (12) ḳavmine ayıda fulān oġlı fulānı ḥaḳ teʿālā biz içün ʿafv eyledi diye ve naḳildür ḳıyāmet (13) güninde bir kişinüñ seyyiʾātı ḥasenātından aġır gele bir dostundan ḥasenāt isteye ol (14) kişi daḫı ayıda cemīʿ-i ḥasenātum ol kişiye virdüm allāh içün diye ḥaḳ teʿālā ayıda bilmez (15) misin ey benüm ḳulum od ʿaẕāb eyler ol kişi ayıda yā rabbi bilürin velākin ol kişi beni

[349b]

(1) senüñ-çün sever-idi ben daḫı bugün kendü nefsümi aña giri ḳılurın senüñ (2) içün diye ḥaḳ teʿālā ayıda ben erḥamuʾr-raḥimīn-ven ikiñüzi daḫı yarlıġadum ve uçmaġı (3) size virdüm ve naḳildür ki ḳaçan ḳıyāmet güni olsa **muḥammed** ümmetinüñ ʿamellerin vezn (4) eyleyeler bir rekʿat namāzı benī isrāʾīl ḳavminüñ biñ rekʿatından yigdür ziyāde gele (5) benī isrāʾīl ḳavmi ayıdalar yā rabbi **muḥammed** ümmetinüñ bir rekʿatında ne vardur ki bizüm (6) biñ rekʿatumuzdan ziyāde gele benī isrāʾīl ḳavmine ḥaḳ teʿālā ayıda anıñ-içün kim anlar namāzında (7) bismillāhiʾr-raḥmāniʾr-raḥīm dirler ve naḳildür ki ḳaçan bir kişinüñ mīzānı berāber (8) gele ḥaḳ teʿālā ayıda bu kişi uçmaḳ ehlinden degüldür bir firişte bir ṣaḥīfe getüre içinde (9) yazılış ve ol kim atasına ve anasına ḳatı söylemiş ve incidmiş ola ol ṣaḥīfe ol mīzānuñ (10) bir kefesine ḳoya seyyiʾātı aġır gele ḥasenātından ḥaḳ teʿālā ol kişiyi oda buyura ol kişi (11) gine allāha gelmek isteye ḥaḳ teʿālā ayıda iy ʿāṣī ḳul niçün gine ḳatuma gelmek ister- (12) -sin ol ayıda ilāhī benüm atamı od içinde gördüm yanar idi imdi ben dünyāda atama (13) ʿāṣī olmuşdım anuñ ʿaẕābın baña vir ve anı āẕād eyle ḥaḳ teʿālā ḥażretine ḫoş gele atası ile (14) ol kişiyi uçmaġa buyura ʿ**alī** raḍiyaʾllāhuʿanhu peyġāmberden naḳil ider peyġāmber ʿam ayıtdı ʿahd (14) eyle biş vaḳt namāzı cemāʿat ile ḳılmaḳ içün ki ḳaçan ḳıyāmet güni olsa ḥaḳ teʿālā

[350a]

(1) yidi ḳat gökleri ve yirleri ve deñizleri ve giceyi ve gündüzi şemsi ve ḳameri ʿarşı ve kürsīyi (2) ve uçmaġı ve ṭamuyı ve yılduzları mīzānuñ bir yanına ḳoya müʾminüñ bir vaḳt namāzın kim (3) cemāʿat ile ḳılmış ola mīzānuñ bir yanına ḳoya ol bir vaḳt namāz cemīʿsinden aġır gele ilāhī (4) **muḥammed-i muṣṭafā** ḥaḳḳı-çün bizi namāza ḳuvvet virüb cemāʿat ile ḳılanlardan eyle bi-ḥürmeti ḥabībike (5) muḥammedin ʿaleyhiʾs-selām **faṣlun fīʾl-muḫāṣāmāti velʾl-muḥakemāt** ḳālallāhu teʿālā 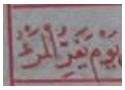 (6) 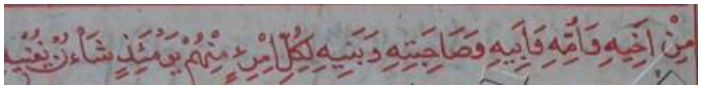 yaʿnī (7) ḳıyāmet güni ol gündür kimse kimseye iʿtibār ve iltifāt itmeye her kişi kendü nefsine meşġūl (8) ola biri birinden ḳaçalar benden nesne isteye diyü ḳarındaş ḳarındaşına ayıda baña dünyāda (9) māluñdan ve mülküñden baña niçün nesne virmedüñ diye ve ʿavrat erine ayıda baña ḥarām yidür- (10) -düñ ve oġlanlar atasına ayıda baña ʿilim ögretmedüñ ve baña ḥaḳḳa irşād eylemedük evvel (11) ḳarındaş ki ḳarındaşından ḳaça **hābil ḳābil**den ḳaça ve **ibrāhīm** atasından ve anasından (12) ḳaça ve **lūṭ** ʿavratından ḳaça ve **nūḥ** oġlından ḳaça **beġavī tefsīri**nde aydur peyġāmberler (13) daḫı ümmetlerinden ḳaçalar andan ṣoñra ḥaḳ teʿālā sāḳından yaʿnī ʿaẓametinden biraz göstere (14) cemīʿ-i müʾminler aña taʿẓīm eyleyüb secde eyleyeler ammā kāfirlerüñ gözleri göge (15) dikilüb göñüllerinden hevā olub müteḥayyir ve bağlu ṭuralar nitekim ḥaḳ teʿālā buyurur

[350b]

(1) [170] ol vaḳt ḥaḳ teʿālā nidā (2) eyleye yaḳın ve ıraḳ kim var-ısa işideler ve ayıda ki ben ẓālimüñ ẓulminden geçmezin elbette intiḳām (3) iderin eger ben ẓulmetden geçersen ẓālim ben olmış olurın diye andan ṣoñra cemīʿ-i ḫalḳ ferden (4) ferden ḥisāb olına her kişi söyle ṣana ki ḥisābı hemān yaluñuz kendüye olur ve naḳil- (5) -dür ki bir kişi bir kişiyi öldürmiş olsa ikisi bile ḥaḳ teʿālā ḳatına geleler ḥaḳ teʿālā ol öldüren (6) kişiye ayıda iy ādemoġlanı ben saña ne ẓulm eyledüm ki benüm ile şerīk olursın ben diri (7) ḳıluın sen öldürürsin benüm ile āşikāre ceng idersin eger ol daʿvācı ḥaḳḳun bağışlar (8) ise kendü bilür ol daʿvācı ayıda yā rabbi senüñ ʿışḳıña bağışladum ḥaḳḳımı diye ḥaḳ teʿālā (9) ayıda benüm keremüm senüñ keremüñden çoḳdur

[170] Kalem 68/42. İş ciddileşip paçalar sıvandığı gün secdeye çağrılırlar, ama bunu yapamazlar.

imdi varuñ iki göz daḫı uçmaġa girüñ (10) **enes** raḍiyaʾllāhuʿanhu aydur peyġāmber ʿam bir gün bizim ile otururdı nāgāh geldi ḥattā (11) dişleri gözükdi ʿ**ömer** ayıtdı yā resūluʾllāh neye geldüñüz peyġāmber ʿam ayıtdı ḳıyāmet güninde (12) iki kişi geleler ḥaḳ teʿālānuñ öñinde daʿvā eyleyeler birisi birisi içün yā rabbi benüm ḥaḳḳumı bundan (13) alıvirgil ḥaḳ teʿālā ayıda ḳarındaşuña ḥaḳḳuñı bağışla ol kişi ayıda yā rabbi hiç ḥasenātum (14) ḳalmadı diye ḥaḳ teʿālā ol birisine ayıda nice idersin ol kişinüñ ḥasenātı ḳalmadı ol (15) kişi ayıda benüm günāhumı aña virgil götürsün ḥaḳ teʿālā ayıda başuñı yuḳaru ḳaldur uçmaġa

[351a]

(1) naẓar eyle ol kişi başını ḳaldura uçmaġa naẓar eyleye ol kişi ayıda yā rabbi gümiş- (2) -den şehirler ve altundan sarāylar görürin incüler ile düzülmiş yā rabbi ol sarāylar ḳanḳı nebī- (3) -nüñdür ve ḳanḳı şehīdüñdür ḥaḳ teʿālā ayıda her kim bir kişide ḥaḳḳı olsa ol ḥaḳḳın bağışlasa (4) işbu gördüklerüñ anuñ ʿıvāżıdur ol kişi ayıda yā rabbi ḥaḳḳumı ol kişiye bağışladum (5) imdi var ol kişiyle uçmaġa girgil ve naḳildür peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı hic (6) müflis kimdür bilür misiz ayıtdılar yā resūluʾllāh bizüm ḳatumuzda müflis oldur ki (7) ḳıyāmet güninde cemīʿ-i ʿamelin alalar ḥaḳḳum vardur diyü ol kişi şöyle müflis ḳala (8) andan ṣoñra ṭamuya buyuralar ḳāl allāhu teʿālā 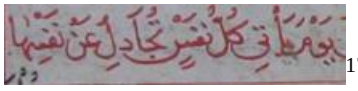[171] (9) peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı ḫalḳuñ ortasında çekişmeklik bir zamān zāyil olmaya (10) ḥattā cān ile ten çekişler cān ayıda yā rabbi benüm elüm yoḳ ki anuñ ile yapuşam ve ayaġum yoḳ (11) ki anuñ ile yüriyem ve gözüm yoḳ ki anuñ ile görem her ne kim işledi ise ten işledi (12) benüm suçum yoḳdur diye ten ayıda yā rabbi beni bir aġaç gibi yaratduñ benüm elüm ve ayaġum (13) yoḳdur ki anuñ ile günāh işleyem işbu cān baña bir nūr gibi geldi anuñ ile söyledüm (14) ve anuñ ile gördüm benüm aṣlā günāhum yoḳdur diye ḥaḳ teʿālā ayıda sizüñ meṣeleñüz (15) bir gözsüz ile bir ayaḳsuza beñzer ki ol gözlü bir yirde bir baġ içinde çoḳ yimiş

[351b]

(1) gördi eyle olsa ayaḳsuz gözsüzi götürdi ol baġa girdiler nesne (2) uġurladılar eyle olsa ikisine bile ʿaẕāb itmek gerekdür ve girü ḳalan aʿżālar (3) daḫı böyledür yaʿnī göz ḳulaḳ

[171] Nahl 16/111. O gün herkes gelip kendisini savunacak.

ve el ayaḳ anlar daḫı suʾāl olına nitekim ḥaḳ teʿālā buyurur (4) 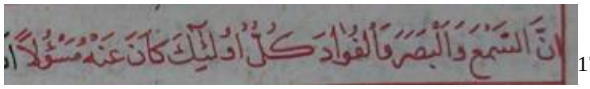[172] andan ṣoñra cemīʿ-i cānavar- (5) -lara suʾāl eyleyeler birisinüñ ḥaḳḳın birisinden alıvireler ve ıssı yoḳ yire diñmiş ise andan alıvire- (6) -ler andan ṣoñra ḥaḳ teʿālā buyura ḥayvānlar ṭopraḳ olalar eger bir kişi dünyā bir cānavarcugı ya ḳuş- (7) -cuġazı sevse ḥaḳdan dileye ḥaḳ teʿālā buyura ol kişi ile uçmaḳda bile ola ʿ**ikrime** peyġāmber- (8) -den naḳil ider peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı ol vaḳt cānavarlar ve ve ḳuşlar ādem oġlanları- (9) -nuñ ḥālini göreler ayıdalar ki elḥamdülillāhı ki ḥaḳ teʿālā bizi ādemoġlanlarından yaratmadı bize (10) ne uçmaḳ gerekdür ve ne ṭamu gerekdür hemīn ḥaḳḳuñ rızāsı bize yiter diyeler ḥaḳḳuñ (11) destūrı ile ṭopraḳ olmaġa rāżī olalar **faṣlun fi sāyiriʾl-umūriʾl-ġarbiyyeti** (12) **fī yevmiʾl-ḳıyāmeti ebū hureyre** peyġāmberden naḳil ider peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı (13) cemīʿ-i ʿameller ḳıyāmet güninde ṣūrete gelüb söyleyeler evvel namāz gele ayıda yā rabbi ben namāzın (14) ḥaḳ teʿālā ayıda sen ḫayr üzerinesin andan ṣoñra ṣadaḳa gele ayıda yā rabbi ben ṣadaḳa- (15) -yın ḥaḳ teʿālā ayıda sen ḫayr üzerinesin andan ṣoñra islām gele ayıda yā rabbi enteʾs-

[352a]

(1) -selām ve eneʾl-islām ḥaḳ teʿālā ayıda sen ḫayr üzeresin bugün senüñ ile olam ve senüñ ile (2) virem eyle olsa islām her kimi dilerse uçmaġa ḳoya andan ṣoñra ḳurʾān gele bir gökçek (3) ṣūretde maḥşer ḫalḳı ḳurʾānı göreler ki peyġāmberlerden geçe ayıdalar melekdür çün melekler- (4) -den bileler ki ḳurʾān-ı ʿaẓīmdür her kime ki şefāʿat iderse ala uçmaġa gire andan (5) ṣoñra cumʿa gele bir gökçek ṣūretde ḥüsni ve ḫalḳı gökçek ve misk gibi ḳoḳusı ola (6) ol daḫı kimi dilerse uçmaġa bile ala gire ve naḳildür ki peyġāmber ʿam ayıtdı ḳıyāmet (7) güninde bir kişi getüreler adı **muḥammed** ola ḥaḳ teʿālā ayıda sen utanmadañ baña ʿāṣīī (8) olduñ şimdi ben saña ʿaẕāb itmezin diye ʿafv eyleye ve naḳildür peyġāmber ʿam ayıtdı (9) ḳıyāmet güninde dünyāʾyı bir ḳandīl gibi aṣa ḳoyalar ol vaḳtdan berü ki ḥaḳ teʿālā yaratdı (10) daḫı aña raḥmet naẓarın eylemişdür ḳıyāmet güninde ayıda yā rabbi senüñ emrüñ geldi benüm (11) ṣularumı düketdi ve aġaçlarumı ḳurutdı ve sarāylarumı yıḳdı ve sulṭānlıġum gitdi (12) imdi bugün beni bir ednā velīlerüñe naṣīb eyle diye ḥaḳ teʿālā ayıda iy hic (13) nesne ol velīlerüm saña rāżī olmadılar bugün ki benüm

[172] İsra 17/36. Çünkü kulak, göz ve gönül, bunların hepsi ondan sorumludur.

ḳatuma geldiler saña (14) rāżī mı olurlar ʿizzetüm ḥaḳḳı-çün eger senüñ benüm ḳatumda bir siñek ḳanadı (15) ḳadar ḥürmetüñ varımışsa kāfire bir içim ṣu virmeyedüm ki içe-y-di ve naḳildür

[352b]

(1) ki **beġavī tefsīri**nde **ebū hureyre** peyġāmberden naḳil ider peyġāmber ʿam ayıtdı ḳıyāmet (2) güninde **ibrāhīm** peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām atası **āzer** ile bulışa **āzer**üñ yüzi gözi (3) toza bulaşmış ola **ibrāhīm** göre ayıda ben saña dimedüm midi allāha ʿāṣī olma **āzer** (4) ayıda bugün allāha muṭīʿ oldum çāre eyle **ibrāhīm** ayıda yā rabbi sen baña vaʿde (5) eyledüñ ki ḳıyāmet güninde beni rüsvāy eylemeyesin bundan daḫı ḳatı rüsvāylık (6) ne olur atamı oda bıraġurlar ḥaḳ teʿālā ayıda ben uçmaġı kāfirlere ḥarām eyledüm andan (7) ṣoñra **ibrāhīm** yire baḳa göre ki atası bir ḳoç olmış ayaġına yapışub oda (8) bıraġalar ḳāl allāhu teʿālā 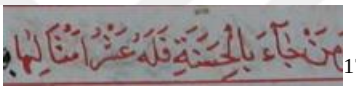[173] bunda ḥaseneden murād (9) lā ilāhe illallāh kelimesidür bu ḫayırdan yig aña ḫayr vardur **ibni ʿabbās** raḍiyaʾllāhuʿanhu (10) aydur lā ilāhe illalāh kelimesi ḫayrdan yig ḫayr dimek bu kelime ile dürlü dürlü ulaşurlar (11) zīrā ki bir ḥaseneye on ḥasene var dimek olur birisi lā ilāhe illallāh dimek- (12) -den efḍal ḥasene bundan ḥaḳḳuñ cemālin müşāhede itmekdür **faṣlun fī muḫātabāt-** (13) **-illāhi teʿālā maʿaʾl-melāiketiʾl-kirām** ḳaçan müʾminler ḳıyāmet yirine geleler cemīʿ-i (14) aʿżāları ḥaḳ teʿālāya söyleye eli ayıda ṣadaḳa virdüm ḳanı benüm s̱evābum (15) ayaġı ayıda ben ʿibādete durdum ḳanı benüm ḥāṣılum iş bu resme cemīʿ-i aʿżāları

[353a]

(1) s̱evāb isteye ḥaḳ teʿālā daḫı vire andan ṣoñra gözi ayıda yā rabbi ḳanı benüm (2) daḫı s̱evābum ḥaḳ teʿālā firiştelerine ayıda ḥicābları götürüñ tā ki benüm niteligüm- (3) -süz cemālümi göre ve naḳildür peyġāmberden ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı ḳaçan ḳıyāmet güni (4) olsa cemīʿ-i ʿālimleri bir yire cemʿ eyleyeler ʿālimlere ḥaḳ teʿālā ayıda ben size (5) ʿilmi raḥmeti anuñ-çün virdüm ki sizden ḫayr dilerdüm iy benüm firiştelerüm (6) siz ṭanuḳ oluñ ben ʿālim ḳulumuñ ḥasenātın ḳabūl itdüm ve günāhın (7) ʿāfv itdüm ve naḳildür peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı ḥaḳ teʿālā ḳıyāmet güninde (8) ayıda

[173] Enʿam 6/160. Kim iyilikle gelirse ona getirdiğinin on katı vardır.

[174] firişteler ayıdalar iy bizüm rabbümüz anlar kimler- (9) -dür ḥaḳ teʿālā ayıda dervīşlerdür ki tābiʿ ve rāżī oldılar benüm taḳdīrüme (10) imdi anları uçmaġa ḳoyuñ anlar daḫı uçmaġa gireler bu ḫalḳ ḳıyāmet yirinde ḥisāb içinde olalar (11) ve naḳildür peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı ḳaçan ḳıyāmet güni olsa münādī (12) nidā eyleye ayıda ki ḳanı benüm ʿadūlarum cebrāʾīl ayıda yā rabbi senüñ ʿadūlar- (13) -uñ çoḳ ḳanḳı ʿadūlaruñ istersin ḳanı ḫamr içenler çalġu diñleyenler ve sarḫoş (14) olanlar ve zinā idenler firişteler anları bir yire cemʿ eyleyeler ḥaḳ teʿālā anları (15) şeyṭān ile ṭamuya buyura eger dünyāda tevbesüz ölmiş olurlar ise

[353b]

(1) ve naḳildür ḳıyāmet güninde bir kişi getüreler boynında zencīr ve ayaġında buḳaġu ola (2) ṭamuya ḳoymaḳ isteyeler ḥaḳ teʿālā ayıda ol ḳulumı baña getürüñ benüm ḳulumdan ne ister- (3) -siz yoḫsa siz mi yaratduñuz siz mi rızḳın virdüñüz ey benüm ḳulum dilüñde (4) gör benüm ḫayrumdan nesne var mıdur ol kişi göre kim ol aḳ ḫaṭ ile yazılmış (5) ola bismillāhiʾr-raḥmāniʾr-raḥim ol kişi ayıda yā rabbi ben her gice bir yanumdan (6) bir yanuma dönerken bunı oḳurdum ilāhī beni bismillāh bağışla dirdüm ḥaḳ teʿālā iy (7) ḳulum seni yarlıġadum var uçmaġa gir benüm raḥmetüm ile ve naḳildür ki ḳaçan ḳıyāmet (8) güni olsa ḥaḳ teʿālā bir kişiye ḥisāb eyleye günāhı aġır gele müzdinden ḥaḳ teʿālā (9) ol ḳulı oda buyura ve cebrāʾīl ayıda var ol ḳula ṣor hiç dünyāda bir gün (10) ʿilim ile bir yirde oturduġı var mıdur eger oturduġı var-ise ʿafv idin cebrāʾīl (11) ol ḳulı ayıda oturduġum yoḳdur ḥaḳ teʿālā ayıda hiç dünyāda (12) bir ʿālimi sever miydi cebrāʾīl ṣora ol kişi ayıda yoḳ sevmezdüm diye ḥaḳ teʿālā ayıda (13) yā cebrāʾīl ṣor hiçbir ʿālim ile ṭaʿām yidügi var mıdur cebrāʾīl ṣora ol (14) kişi ayıda yoḳdur ḥaḳ teʿālā ayıda yā cebrāʾīl ṣor ol ḳula adı hiç ʿālimüñ adına (15) muvāfıḳ mıdur cebrāʾīl ṣora göre ki muvāfıḳ degüldür ḥaḳ teʿālā ayıda yā cebrāʾīl

[354a]

(1) ol ḳulı uçmaġa ḳoy ben bilürin kim ol ḳulum bir ʿālimi seven kişiyi severdi (2) ben ol ʿālim ḥürmetine buña raḥmet eyledüm ve naḳildür ki ḥaḳ teʿālā ḳıyāmet güninde (3) firişтelerine ayıda bugün müʾmin ḳullarumı uçmaġa iledüñ ve anlara sarāyların (4) ve ḥūrīlerin gösterüñ firişteler ayıdalar bu ulu kerāmetdür ḥaḳ teʿālā ayıda ʿizzetüm (5)

[174] Yarattıklarımın saf ve seçkin olanları nerdedir.

ḥaḳḳı-çün eger cemīʿ-i uçmaġı bir ḳuluma virsem anuñ ʿıvāżı degüldür şol vaḳt ki anlara (6) ayıtdım elestü bi rabbiküm ayıtdılar belī imdi anlaruñ iḳrārı içün uçmaġı anlara virdüm (7) belkim daḫı ziyāde cemāli müşāhede eylesinler ve naḳildür ḳıyāmet güni bir kişi getüreler (8) ḥaḳ teʿālā ayıda iy benüm firişteleriüm hiç benüm ḳullarum baña kimseyi beñzetdimi (9) firişteler ayıdalar yoḳ yā rabbi ḥaḳ teʿālā ayıtdı iy benüm firişteleriüm ol kişi bunca yıllar (10) dünyāda oldı dürlü dürlü belā çekdi andan ṣoñra öldi bunca yıllar gine ḳabirde (11) ḳarañulıḳda yatdı ben daḫı aña raḥmet eyledüm varsun uçmaġuma girsün ve naḳildür peyġāmber ʿam (12) ayıtdı ḳaçan ḳıyāmet güni olsa ḥaḳ teʾālā ayıda ḳanı benüm ḳonşılarum ayıdalar yā rabbi (13) senüñ ḳonşılaruñ kimdür ḥaḳ teʿālā ayıtdı benüm ḳonşılarum anlardur ki benüm mescid- (14) -lerümi ʿimāret iderler idi anlar benüm dostlarum ve ḳonşılarumdur ve züvvārumdur (15) ʿ**āişe** raḍiyaʾllāhuʿanhu peyġāmberden naḳil ider peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı ḳaçan ḳıyāmet

[354b]

(1) güni olsa ḥaḳ teʿālā ayıda iy benüm firişteleriüm cemīʿ-i ʿibādetleriüñüzi **muḥammed** ümmetine (2) bağışlañ firişteler ayıdalar yā rabbi bundan ḥikmet nedür bugün ş̱evāba biz muḥtāc- (3) -laruz ḥaḳ teʿālā ayıda yā benüm firişteleriüm ādemoġlanları bugün ş̱evāba sizden anlar ḳatı muḥtāc- (4) -lardur billāhi iy müʾmin ḥaḳ teʿālānuñ kemāli keremine naẓar eyle ki ādemoġlanlarınuñ (5) müʾminlerine nice raḥmet ider **faṣlun fi cehennem ve derekātihi** ḳālallāhu teʿālā (6) 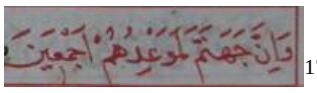[175] yaʿnī cehennem şeyṭāna ve aña tābiʿ olanlara vaʿīd (7) olunmışdur bilmek gerekdür ki ṭamunuñ iki ḳapusı vardur ve biri yidi ṭabaḳa- (8) -dur ve her ṭabaḳada yitmiş biñ şehr vardur oddan ve şehrde yitmiş biñ maḥalle var- (9) -dur her maḥallede yitmiş biñ avlu vardur ve her avluda yitmiş biñ ev vardur od- (10) -dan ve her evde yitmiş biñ ḳuyu vardur ve her ḳuyuda yitmiş biñ tābūt vardur ve her (11) tābūtuñ içinde yitmiş biñ ʿaḳreb vardur ve her ʿaḳrebüñ biñ ḳuyruġı vardur oddan (12) ve daḫı her tābūtuñ üzerinde biñ aġac vardur zaḳḳumdan ve her aġacuñ dibinde (13) yitmiş biñ yılan vardur ve her yılanuñ aġzında bir deñiz vardur aġudan imdi (14) bunlaruñ cemīʿsi kāfirler içündür ve daḫı gammāzlar için ve zekāt virmeyenler (15) içindür ve zinā ve livāṭa idenler içündür ve süci içenler içündür ve yitim mālın

[175] Hicr 15/43. Kuşkusuz cehennem, o sana uyanların tamamının buluşma yeri olacaktır.

[355a]

(1) yiyenler içündür ve tevbesüz gitmiş olacaḳ olurlar ise ehl-i tefsīr aydur- (2) -lar eger ṭamudan bir ḳaṭre ṣu çıḳarsalar idi dünyā ṭaġlarınuñ üzerine ḳosa- (3) -lar cemīʿ-i ṣular ve ṭaʿāmlar ıssıdan eriye-y-di kāfir içün ṭamuda aġaçlar var- (4) -dur oddan yimişi şeyṭānlar başına beñzer ḳaçan yiseler boġazlarına ṭura geçmeye (5) ve ol yimişler acı ola kim aġudan acı ola ve ḳoḫusı cīfeden artuḳ ola (6) ḳālʾen-nebiyyü ʿaleyhiʾs-selām 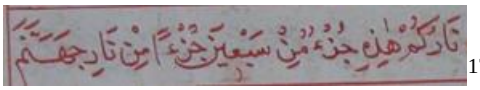[176] (7) yaʿnī buyurdı kim od köz cehennem odunuñ yitmiş bölüginden bir bölügüdür (8) ḳālallāhu teʿālā 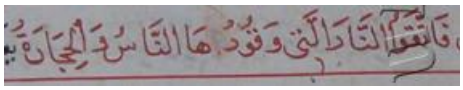[177] yaʿnī ṭamunuñ (9) ṭutruġı ādemlerdür ve ṭaşlardur maʿnāsı budur kim her kāfirüñ boynında kibrīt (10) ṭaşından bir ṭas aṣılmış ola ve her kāfire bir şeyṭān baġlu ola imdi (11) ol ṭaş kibrīt ṭaşı oldı ayruḳ ṭaş olmadı niçün anuñ-çün- (12) -dür ki bu kibrīt ṭaşından dört bir nesne vardur ki ayruḳ ṭaşlarda (13) yoḳdur evvel budur ki tīz yanar ikinci budur ki giç söyünür üçünci budur ki (14) yaramaz ḳoḳusı vardur dördünci budur ki ḳatı ıssıdur bişinci budur ki ādemüñ gevdesine (15) yapışur ve naḳildür peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı yā cebrāʾīl odı baña vaṣf eylegil

[355b]

(1) cebrāʾīl ayıtdı yā **muḥammed** ṭamu bir ḳarañu yirdür ve içi ṭoptolu oddur eger bir ẕerre ol (2) oddan dünyāya ẓāhir olaydı cemīʿ-i yir yüzini yaḳardı eger ṭamu ḳaftānlarından (3) birisini çıḳarsalar yir ile gök arasında aṣa ḳosalar anuñ yaramaz ḳoḳusından (4) cemīʿ-i ḫalḳ helāk olur idi zebānīlerüñ birisi āṣikāre olsa-y-ıdı cemīʿ-i ḫalḳ (5) anuñ heybetinden helāk olurdı peyġāmber ʿam cebrāʾīlden bu sözi işitdi aġladı (6) cebrāʾīl daḫı bile aġladı peyġāmber ʿam ayıtdı yā cebrāʾīl sen niçün aġlarsın (7) günāh ḫoz işlemezsin cebrāʾīl ayıtdı yā **muḥammed** emīn olmazın hārūt (8) ve mārūt nice mübtelā oldılar imdi peyġāmber ve cebrāʾīl ṭamu ḳorḳusından (9) aġlarlar ʿaceb budur ki şol kimseler ki ʿāṣīlerdür niçün aġlamazlar meger ki mālına (10) ve saġlıġına maġrūr olurlar ola ve naḳildür ki **ebī ümāmeteʾl-bāhilī** raḍiyaʾllāhuʿanhu (11) aydur ṭamunuñ aġzından dibine yitmiş biñ yıllıḳ yoldur ve ġayyā ḳuyusı anuñ altındadur (12) **ibni ʿabbās**

[176] Sizin bu ateşiniz cenehhen ateşinin yetmiş bölüğünden bir bölüktür. Tirmizi, Sıfatı Cehennem 7.
[177] Bakara 2/24. Yakıtı insanlar ve taş olan ateşten sakının.

raḍiyaʾllāhuʿanhu aydur ġayyā ṭamuda bir deredür ṭamunuñ cemīʿ-i dereleri (13) ol ġayyā deresinden ve anuñ ḳorḳusından allāha sıġınurlar ḥaḳ teʿālā ol dereyi (14) vaʿīd eylemişler zinā idenlere ve süci içenlere ve aḳçe ıssısın yiyenlere ve atasına (15) ve anasına ʿāṣīī olanlara ve yalan ṭanuḳluḳ virenlere ʿaṭā aydur ġayyā ṭamuda bir dere-

[356a]

(1) -dür ol dereden ḳan ve iriñ aḳar ʿāṣīler içün kaʿb aydur ġayyā ṭamuda bir dere- (2) -dür ġāyet ıssı ve deriñdür ve ol derede bir ḳuyu vardur aña behīm dirler ḳaçan biraz (3) ṭamu ṣovuḳ olsa ḥaḳ teʿālā ol ḳuyuyı açar ṭamu ol ḳuyudan girü ıssı olur ve naḳil- (4) -dür ki **zekeriyyā** peyġāmber ʿam ayıtdı cebrāʾīl baña ḫaber virdi kim od içinde (5) gine oddan bir ṭaġ vardur aña sekrān dirler ve ol ṭaġuñ dibinde bir ḳuyu var- (6) -dur oddan aña ġażbān dirler ḥaḳ teʿālā kime ki ġażab iderse ol ġażbāna (7) bıraġur ol derenüñ içinde bir ḳuyu daḫı vardur oddan ve her ḳuyunuñ deriñligi (8) iki yüz yıllıḳ yoldur ve daḫı ol ḳuyuda oddan tābūtlar vardur her tābūtuñ içinde (9) zencīrler vardur oddan kāfirler içün ḳālallāhu teʿālā 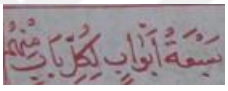 (10) 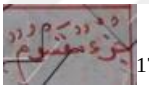[178] **ibni ʿabbās** raḍiyaʾllāhuʿanhu aydur evvel ṭabaḳa cehennemdür ikinci ṭabaḳa saʿī-r (11) -dür üçünci ṭabaḳa saḳardur dördünci ṭabaḳa caḥīmdür bişinci ṭabaḳa laẕādür altıncı ṭabaḳa (12) ḫutamedür yidinci ṭabaḳa hāviyedür ve naḳildür **ḍaḥḥāk** aydur ehl-i tevḥīd olurlar (13) ki günāhlarına göre ʿaẕāb göreler ammā ebedī ḳalmaz tevḥīd berekātında gine çıḳar- (14) -lar ḥaḳ teʿālā ol ṭabaḳa gine kāfirler ile ṭoldurur ikincide naṣārā ḳavmi olurlar (15) üçüncide yahūdiler olurlar dördüncide yılduza ṭapanlar olurlar altıncıda müşrikler

[356b]

(1) olurlar yidincide münāfıḳlar olurlar nitekim ḥaḳ teʿālā buyurur ARAPÇA (2) ARAPÇA[179] ebuʾl-leyṯ raḥmetuʾllāhi ʿaleyhi aydur firʿavn münāfıḳlar (3) ile bile hāviyede olalar faṣlun fī ehliʾn-nār ḳālallāhu teʿālā 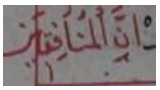 (4) [180] yaʿnī kāfirlerüñ gözleri gök olup yüzleri ḳara ola (5) baʿżılar

[178] Hicr 15/44. Onun yedi kapısı vardır her kapıdan girmek üzere de onlardan birer grup belirlenmiştir.
[179] Nisa 4/145. Münafıklar cehennemin en alt katındadırlar.
[180] Taha 20/102. Sura üfürülür ve günahkarları o gün gözleri göğermiş olarak toplarız.

aydur zurḳā dimek gözsüz ve ṣusuz olalar dimekdür ḳālallāhu teʿālā (6) 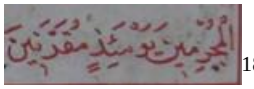[181] yaʿnī yā **muḥammed** ol gün kāfirleri göresin zencīr ile bağlanmış (7) olalar firişteler müʾminlere uçmaġı muştılayalar ammā kāfirlere ayıdalar bugün (8) size muştuluḳ yoḳdur sizüñ ʿamelüñüz bāṭıl oldı anuñ-çün ki ḥaḳ teʿālā içün (9) degül-idi żāyiʿ oldı diyeler ve naḳildür ki şeyṭān ḳaçan ḳıyāmet güni olsa muʿāyene (10) göre ve ādemoġlanlarınuñ müʾminlerini ṣevāb ve raḥmet ile göre ve kāfirlerini ʿaẕāb (11) ve şiddet ile göre ve cemīʿ-i ḥayvānları turāb olduḳların göreler ayıdalar (12) 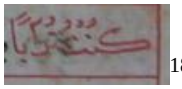[182] yaʿnī nolaydı ben daḫı ṭoprak olaydım diye ṭoprak ayıda saña kerāmet (13) yoġ-ıdı eger ṭoprak daḫı olsa idüñ ve ḳālallāhu teʿālā 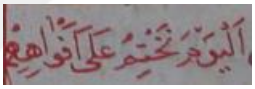 (14) 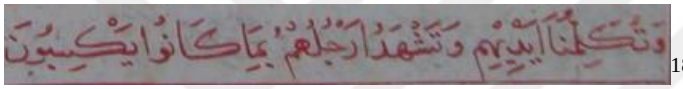[183] yaʿnī ḥaḳ (15) teʿālā buyurur kim ḳıyāmetde kāfirlerüñ aġzına mühür uraruz elleri ve ayaḳları

[357a]

(1) ne kesb itdiler ise ṭanuḳluḳ vireler andan ṣoñra ḥaḳ teʿālā cehennemüñ ḫazīnedārlarına (2) ayıda bunlaruñ ellerün boyınlarına bağlañ cehenneme bıraġuñ zebānīler cehennemden yitmiş (3) ḫalḳalu zencīrler çıḳaralar kāfirlerüñ aġzından ṣoḳalar dübürlerinden çıḳaralar ebedī (4) şöyle bağlu ṭuralar **kaʿb el-aḫbār** aydur eger cemīʿ-i ʿālemüñ demürlerini bir yire cemʿ (5) eyleseler ol zencīre bir ḫalḳa olmayadı eger ol ḫalḳalardan birisini gökden (6) bıraġalardı cemīʿ-i yirleri aşaġa geçüre idi ve ḥaḳ teʿālā ayıda kāfirleri bölük (7) bölük cehenneme bıraġalar cehennem kāfir ile ṭopṭolu ola nitekim ḥaḳ teʿālā buyurur (8) [184] imdi cehennemüñ on ṭoḳuz zebānīsi vardur birisi (9) mālikdür ve on sekizi aña ḫiẕmetkārdur ol zebānīlerüñ gözleri yıldırum (10) gibidür ve

[181] İbrahim 14/49. Suçların –sıra halinde- zincirlere vurulmuş.
[182] Nebe 78/40. Keşke toprak olsaydım.
[183] Yasin 36/65. O gün onların ağızlarını mühürleriz; yapmış olduklarını elleri bize anlatır, ayakları da tanıklık eder.
[184] Secde 32/13. Cehennemi hem cinlerden hem insanlardan bir kısmıyla dolduracağım.

dişleri süñüler gibidür ve aġızlarından od çıḳar ve bir omuzından bir omuzına (11) bir yıllıḳ yoldur ve her zebānīnüñ ḥükminde yitmiş zebānī ḫizmetkārı vardur **imām rāzī** (12) raḥmetuʾllāhi ʿaleyhi aydur bunlara zebānī dirler niçün anuñ içün ki kāfirleri el ile (13) ve ayaḳları ile bile ʿaẕāb iderler zebānīlerüñ ʿaẕābı şol resmedür ki on biñ (14) kāfiri bir eline alur ve on biñ kāfiri bir ayaġına olup ve on biñ kāfiri daḫı bir (15) ayaġına alur eyle olsa bir zebānī bir defʿada ḳırḳ biñ kāfire ʿaẕāb ider ve naḳildür ki ḳıyāmet

[357b]

(1) güninde cehennem üç ṭāʾifeye söyleye biri beglere ve biri ʿālimlere ve biri bāylara ve (2) beglere ayıda yā şol kimse ki ḥaḳ teʿālā saña sulṭānlıḳ virdi ne-içün ʿadl eylemedüñ (3) diyü ol ẓālim begi bir ḳuş bir dāne yudar gibi cehennem yuda ve ʿālimlere ayıda yā şol kimse ki (4) ʿilmi ḫalḳ içün oḳurdı ve ḫalḳa ʿāṣī olurdı anı daḫı bir dāne gibi yuda (5) ve bāylara ayıda yā şol kimse ki ḥaḳ teʿālā saña çoḳ māl virdi zekāt virmedüñ ve (6) ṣadaḳa virmezdüñ ve ödünç dileseler virmezdüñ diye anı daḫı bir dāne gibi yuda (7) ḳālallāhu teʿālā [185] **ṣāḥib-keşşāf** aydur cāyizdür ki el-eẕẓālim (8) deki lām ahd içün ola bundan murād ʿuḳbe ola ve cāyizdür ki cins içün ola yaʿnī (9) ʿukbe daḫı kāfir içün ola ellerin yiyiler dirseklerine degin gine bite gine yiyeler (10) ebedī ʿaẕābları böyle ola ve naḳildür ki **muḥammed ibni kaʿb** aydur cehennem ehli feryād eyleye- (11) -ler amān dileyeler ḥaḳ teʿālā cehennem ḫazīnedārına ayıda anlara ayıt rabblerinden ʿaẕāb (12) yiyniliġin istesünler ḫazīnedārlar ayıda size peyġāmberler gelmedi mi anlar ayıdalar belī (13) geldi ḫazīnedārlar ayıda imdi rabbüñüzden raḥmet isteñ kāfirler daḫı raḥmet isteye- (14) -ler ḳabūl olmaya belki ʿaẕāb daḫı ziyāde ola nitekim ḥaḳ teʿālā buyurur

(15) [186] iblīs bunlaruñ arasında ṭuru gele bunlara ayıda

[358a]

[185] Furkan 25/27. O gün (dünyada iken) haktan sapmış kişi ellerini ısırarak.
[186] Ra'd 13/14. Kafirlerin duası hep boşa gider.

(1) 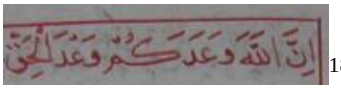[187] cemīʿ-i kāfirler iblīsi melāmet eyleyeler ve ayıdalar (2) bizi sen azıtduñ diyeler iblīs ayıda iy cāhiller ben size ayıtdım uçmaḳ ve ṭamu (3) yoḳdur ḥisāb ve ʿaẕāb yoḳdur ḥāl budur ki benüm ḥüccetüm yoġ-ıdı size delīl (4) getürdüm ve ben sulṭān degüldüm ki size ḳahr ideydüm ammā siz baña muṭīʿ olduñuz (5) ben sizi daʿvet itdügüm içün nefsüñüze her ne kim ḫoş gelürse aña uyduñuz (6) imdi siz beni melāmet eylemeñ belki kendü nefsüñüzi melāmet idersiz ḳaçan kāfirler bu (7) sözi iblīsden işideler bir kezden ayıdalar ilāhī bizi gerü dünyāya döndür bu kez ṣāliḥ ʿamel (8) işleyelüm muttaḳīlerden olalum bu kez daʿvetüñi ḳabūl idelüm ve peyġāmberlerüñe tābiʿ olalum (9) ḥaḳ teʿālā ṭarafından cevāb vireler ki size bu zevāl gelmezden öñ size bildür- (10) -dük idi siz tābiʿ olmaduñuz olmazsız kāfirler gine ayıdalar yā rabbi bizi (11) cehennemden çıḳar evvelki ʿamelüñ ġayrın işleyelüm ḥaḳ teʿālā ṭarafından cevāb vireler ki (12) size neẕīr gelmedi mi kāfirler ayıda yā rabbi şeḳāvetümüz bizüm üzerümüze ġālib oldı (13) bizi bundan çıḳar gine ʿāṣī olursavuz biz ẓālimlerden olavuz ḥaḳ teʿālā buyurur (14) 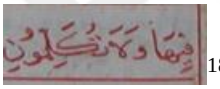[188] yaʿnī başuñuz aşaġa dutuñ ayruḳ söylemeñ diye çün kāfir- (15) -ler bu sözi işideler ve ümīẕlerin raḥmetinden keseler **ebu saʿdiʾl-ḫudrī** peyġāmberden naḳil ider peyġāmber ʿam

[358b]

(1) ayıtdı ṭamunuñ dört dīvārı vardur her dīvāruñ ḳalıñlıġı ḳırḳ yıllıḳ yoldur (2) ḳaçan kim kāfirler ḥaḳ teʿālādan meded isteyeler yaʿnī ṣu isteyeler ḥaḳ teʿālā bir ḳara viribiyi (3) ki zeyt çökeligine beñzeye yāḫūd baḳır ile ḳarışmış ḳurşuna beñzeye anı kāfirlere vireler (4) kāfirler içe nitekim ḥaḳ teʿālā buyurur 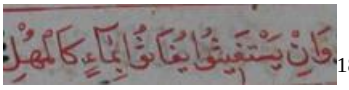[189] mücāhid (5) aydur mühül diyü iriñ ile ḳara ḳan ḳarışmış ola ḳaçan kim ol ṣuyı içeler yüzleri (6) bişe ve derisi ṣoyıla nitekim ḥaḳ teʿālā buyurur (7) [190] andan ṣoñra kāfirlere māʾ-i ṣadīd içüreler māʾ-i ṣadīd oldur ki kāfirlerüñ (8) bedenlerinden ḳan ve iriñ

[187] İbrahim 14/22. Şüphesiz Allah size gerçek bir vaadde bulunmuştu.
[188] Mü'minun 23/108. Yıkılın karşımdan! Ve artık bana biz şey söylemeyin.
[189] Kehf 18/29. İmdat dileyecek olsalar buna, erimiş maden gibi yüzleri haşlayan bir su ile cevap verilir.
[190] Khf 18/29. Ne fena bir içecek ve ne kötü bir barınak!

aḳar andan içeler **muḥammed ibni kaʿb** aydur māʾ-i ṣadīd oldur ki zinā idenlerüñ (9) fercinden aḳan ṣudur ḳaçan kāfirler ol ṣudan içeler yüzleri bişe dökile (10) ḳālallāhu teʿālā 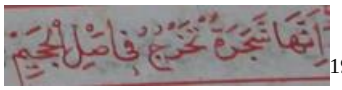[191] yaʿnī cehennemüñ dibinden zaḳḳum aġacı çıḳa (11) muḳātil aydur ḥaḳ teʿālā cehennemde kāfirler içün biş ırmaḳ aḳıda erimiş baḳırdan ʿarşuñ (12) ayaġından çıḳa üçi gündüz aḳa ve ikisi gice aḳa ve naḳildür kāfirler ḥaḳ teʿālādan (13) yaġmur isteyeler biñ yıl tā kim odları biraz sākin ola ḥaḳ teʿālā bir bulut viribiye (14) eyle ṣanalar ki yaġmurdur ol bulut anlaruñ üzerine yılanlar ve ʿaḳrebler yaġdura ol (15) yılanlar kāfirleri uralar biñ yıl acısı gitmeye ve naḳildür ki kāfirler ıssıdan feryād

[359a]

(1) eyleyeler zebānīler zemherīr ṭamusına süreler ve zemherīrden feryād eyleyeler gine ıssı (2) ṭamuya süreler anuñ-çün cehennem iki nevʿdür biri ġāyet ıssıdur ve biri ġāyet (3) ṣovuḳdur işbu resme kāfire ebedī ʿaẕāb ola nitekim ḥaḳ teʿālā buyurur (4) [192] ḳālallāhu teʿālā 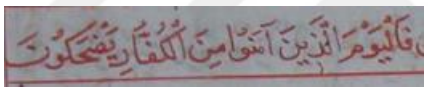 (5) 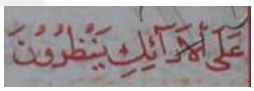[193] yaʿnī uçmaġuñ ḳapuların kāfirlere açalar ve ayıdalar varuñ (6) uçmaga girüñ diyeler ḳaçan kāfirler ol sözi işideler ayıdalar bize raḥmet oldı (7) çün uçmaġa baḳalar ḳapuların yapalar bir ḳaç gün eyle ideler müʾminler kāfirlere ol (8) ḫorlıġı göreler feraḥ olub güleler **ebu saʿīd** raḍiyaʾllāhuʿanhu peyġāmberden naḳil ider (9) peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı cehennemde bir ḳuyu vardur aña veyl dirler kāfirleri (10) cehennemüñ dibine daḫı iletmedin ol ḳuyuda ḳırḳ yıl ʿaẕāb iderler andan ṣoñra bir (11) ṭaġ vardur oddan aña çıḳaralar ḳırḳ yıl daḫı ol ṭaġda ʿaẕāb ideler andan ṣoñra (12) cehennemüñ dibine iledeler ebedī anda ʿaẕāb içinde olalar yüz yılda bir kez derileri (13) tebdīl ola [194] **ibni ʿabbās** raḍiyaʾllāhuʿanhu (14) aydur cehennemde demirden tābūtlar vardur münāfıḳları anuñ içine ḳoyalar ol (15) tābūtı bir tābūt içine daḫı ḳoyalar mıḫlayalar ḥattā kimse anları görmeyeler ve söz-

[191] Saffat 37/64. O, cehennemin ta dibinde yetişen bir ağaçtır.
[192] Tevbe 9/22. Onlar orada ebedi olarak kalacaklardır.
[193] Mutaffifin 83/34-35. O gün de müminler kafirlere gülecekler. Koltuklarına kurulup etrafa bakacaklar.
[194] Nisa 4/145. Şüphe yok ki münafıklar cehennemin en alt katındadırlar

[359b]

(1) -lerin daḫı işitmeyeler ebedī anda ḳalalar **enes** peyġāmberden naḳil ider peyġāmber ʿam (2) ayıtdı cehennem aydur ki 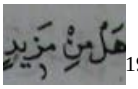[195] ve ayıda kim yā rabbi sen and içdüñ ki beni (3) ṭoldurasın pes ḥaḳ teʿālā ḳademini cehennemüñ üzerine ḳoya ve ayıda ṭolduñ mı cehennem ayıda (4) yā rabbi ṭoldum yiter diye baʿżılar aydur murād tañrınuñ ḳademinden oldur ki bir ṭāʾife (5) vardur ġāyet şerīrlerdür anları cehenneme ḳoya andan ṣoñra cehennem yiter diye baʿżılar (6) aydur murād ḳademden budur ki insāndan evvel cinnīler gelmişdür ḥaḳ teʿālā ol cinnīleri (7) cehenneme ḳoya ṭopṭolu ola cehennem andan ṣoñra diye imdi ḳaçan kim bunı bildüñ-ise (8) ḥaḳ teʿālā ne buyurdı ve resūluʾllāh ne getürdi ḳıyāmet bābında ve daḫı muṭṭaliʿ oldu- (9) -ñsa mevḳūfuñ tertībine ve maḳāmātına ve daḫı bildüñse ḥaḳ teʿālā nidā eyle-y-iser (10) ferden ferden ve ḥisāb ideser ḥārfen ḥārfen imdi iy müʾminler ḥaḳ teʿālā- (11) -dan dilerüz ki bizüm cemīʿ-i günāhlarumuzı yarlıġaya ve ʿayblarumuzu setr (12) ide ve göñlümüzi dünyāda ve āḫiretde münevver eyleye imān nūrı ile **biḥaḳḳı ḥaḳḳıhī** (13) **ve bi-mıḥammedin ḫayri ḫalḳıhī ṣalavātullāhi ve selāmuhū ʿaleyhi ve ʿalā ālihī ve ṣaḥbihī ecmaʿīn**[196] **faṣlun** (14) diñlegil kim uçmaḳ ehlinüñ ḥāli nice olur ve peyġāmberüñ ḥavżından nice nice (15) içerler ve ṣırāṭ köprüsinden nice geçerler ve naḳildür ki **beġavī tefsīri**nde **saʿīd bin**

[360a]

(1**) cübeyr** raḍiyaʾllāhuʿanhu aydur ḥaḳ teʿālā ḳıyāmet güninde buyura ṣol kimseleri ki puta (2) ṭapalar idi varuñ putlaruñuz ile cehenneme girüñ girmeyeler zīrā bilürler ki cehennemüñ (3) ʿaẕābı ebedīdür andan ṣoñra ḥaḳ teʿālā müʾminlere buyura ki eger benüm dostlarum (4) iseñüz varuñ cehenneme girüñ müʾminler daḫı girmek isteyeler ʿarşun altından bir (5) nidā gele ki 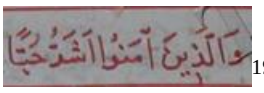[197] yaʿnī anlar ki müʾminlerdür anlaruñ muḥabbeti allāh teʿālāya (6) artuḳdur girü ḳalanından anuñ-çün ki ḥaḳ öñ anları severdi ve naḳil- (7) -dür peyġāmber ʿam ayıtdı ḳıyāmet güninde münādī nidā eyleye ayıda ki ḳanı allāhı sevenler bir (8) ḳavm ṭuru geleler firişteler ayıdalar tañrıyı sevenler siz misiz

[195] Kaf 50/30. Daha yok mu?
[196] Oʿnun ve yarattıklarının en hayırlısı Muhammedʿin hakkı için salat ve selamı onun ve al u ashabının cemisinin üzerine olsun.
[197] Bakara 2/165. İman edenler ise en çok Allahʿı severler.

bunlar ayıdalar neʿam ḥaḳ teālā (9) ayıda girçek aydursız benüm dostlarumsız ve beni ziyāret idenlersiz ve benden (10) ḳorḳanlarsız ve benüm liḳāma müştāḳ olanlarsız imdi her ne ḥācetüñüz var (11) ise benden isteñ bunlar ayıdalar ilāhī ve seyyidī ḥācetümüz senüñ vechündür ḥaḳ teʿālā (12) ayıda dostlarumuñ eyüsi sizsiz ve ḥācetlerüñ eyüsi sizüñ ḥācetüñüzdür (13) ve sizüñ ḥācetüñüz her sāʿat benüm ḳatumda vardur belki daḫı ziyāde gelüñ uçmaġa girün (14) ve iy benüm dostlarum ḳullarumdan siz her kimi dilerseñüz sizüñ ile bile uçmaġa (15) girsünler andan ṣoñra peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı [198]

[360b]

(1) ibni ʿabbās raḍiyaʾllāhuʿanhu aydur ḳaçan ḳıyāmet güni olsa münādī nidā eyleye ayıda ehlu- (2) -llāh ṭuru gelsünler **ebū bekriʾṣ-ṣıddīḳ** ve ʿ**ömerüʾl-fārūḳ** ve ʿ**osmānu züʾn-nureyn ve** ʿ**alī bin** (3) **ebū ṭālib** raḍiyaʾllāhuʿanhum ecmaʿīn ṭuru geleler **ebū bekr**e ayıdalar uçmaġun ḳapusında (4) ṭur kimi dilerseñ allāhuñ raḥmeti ile uçmaġa ḳoy ve kimi dilerseñ ḳoyma ʿ**ömer**e ayıda- (5) -lar mīzān ḳatında sen ṭur kimi dilerseñ ṣevābıñ aġır eyle günāhından allāhuñ (6) raḥmeti ile ve kimi dilerseñ aġır eyleme bi-ḳudretillāhi teʿālā ve ʿ**oṣmān**a ayıdalar kimi dilerseñ (7) ḥavżdan içürgil allāhuñ raḥmeti ile ve kimi dilerseñ içürme ve ʿ**alī**ye ayıdalar (8) uçmaġun ḥullelerin kimi dilerseñ geyür allāhu teʿālānuñ raḥmeti ile ve kimi dilemezseñ (9) geyürme biḳūdretillāhi teʿālā **faṣlun fiʾl- ḥavż** ḳālallāhu teʿālā (10) 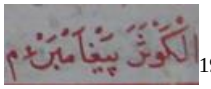[199] peyġāmber ʿam ayıtdı bilür misiz kevṣer nedür ayıtdılar allāh bilür ve resūluʾllāh (11) bilür peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı kevṣer uçmaḳda bir ırmaḳdur ḥaḳ teʿālā anı baña (12) vaʿde eylemişdür andan ḫayırlar iñen çoḳdur ve ol ḥavżuñ çevresinde bardaḳlar vardur yılduz- (13) -lardan çoḳdur ḳıyāmet güninde ümmetüm andan içeler ve naḳildür peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām (14) ayıtdı her peyġāmberüñ bir ḥavżı ola ümmetleri andan içeler ve benüm ḥavżumuñ büyükligi bir (15) aylıḳ yol ola ve ṣuyınuñ rengi sütden aḳdur ve rāyiḥası miskden laṭīfdür ve baldan
[361a]

[198] Zümer 39/17. Yüzünü ve özünü Allahʿa çevirenlere müjdeler olsun.
[199] Kevser 108/1. Şüphesiz biz sana Kevserʿi verdik.

(1) ṭatludur ve benüm ümmetüme andan ṣu virem içeler aṣḥāb ayıtdılar yā resūluʾllāh (2) ol günlerde ümmetüñi bilür misin peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı neʿam bilürin nişān- (3) -laruñuz vardur ki girü ḳalan ümmetlerden bellü olursız aṣḥāb ayıtdılar yā resūl- (4) -allāh ol nişānlar nedür peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ellerüñüz ve ayaḳlaruñuz (5) ābdest ṣuyından aḳ olalar andan bellü olasız ve daḫı benüm ümmetüm göreler (6) minberüm ol ḥavżımuñ üzerinde ola ammā ḥavż ʿaraṣāt yirinde ola ve kevs̱er uçmaḳda (7) ola andan çıḳa aḳa ʿaraṣāt yirine gele **faṣlun fiʾṣ-ṣırāṭ** ṣırāṭ didikleri bir köpri- (8) -dür çekilmişdür cehennemüñ üzerine ḳıldan incedür ve ḳılıçdan itidür ve uzunluġı üç biñ (9) yıllıḳ yoldur biñ yıl yüksekligidür ve biñ yıl düzligidür ve biñ yıl inişidür uçmaḳ (10) ehli anuñ üzerinden geçeler ve cehennem ehli anuñ üzerinden cehenneme düşeler **imām ġazzālī** (11) raḥmetuʾllāhi ʿaleyhi aydur ḳıyāmet güninde mevḳūf yirinde kimse ḳalmaya cemīʿ- i cehenneme dökile (12) hemīn müʾminler ḳalalar ḥaḳ teʿālā ayıda yā ehli mevḳūf rabbüñüzden ne istersiz ayıda- (13) -lar allāhı isterüz ḥaḳ teʿālā ayıda allāhu bilür misiz buñlar ayıdalar neʿam bilürüz andan ṣoñra (14) ḥaḳ teʿālānuñ destūrı ile bir firişte ʿarşuñ ṣaġ yanında gözüke ol firişte (15) ayıda ben sizüñ rabbüñüz-ven müʾminler ayıdalar neʿuẕübillāhi senden bu kez firişte daḫı ʿarşuñ

[361b]

(1) ṣol yanından gözüke ve ayıda ben sizüñ rabbüñüzüm müʾminler ayıdalar neʿūẕübillāhi (2) senden andan ṣoñra ḥaḳ teʾālā tecellī eyleyüb efʿālde ʿarż-ı cemāl eyleye çün allāh teʿālā (3) baʿżı efʿālile ẓāhir olalar göreler secde eyleyeler ḥaḳ teʿālā ayıda ehlen biküm beni neden bildü- (4) -ñüz bunlar ayıdalar seni cevherden ve ʿarżdan münezzeh gördük ki allāhsın **ibni fūrek** (5) **saʿīdiʾl-ḫudrī**den naḳil ider aṣḥāb ayıtdılar yā resūluʾllāh biz rabbümüzi ḳıyāmet güninde (6) görür miyüz peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı belī görürsiz didi ve ḳıyāmet güninde münādī (7) nidā eyleye ve ayıda her ümmet kime ṭaparsa aña tābiʿ olsunlar yahūdiler ayıda ʿuzeyrubnullāha (8) ṭaparduḳ diye ol münādī ayıda yalan söylersiz [200] bunları (9) cehenneme bıraġalar andan ṣoñra naṣārā ḳavmine ayıdalar kime ṭaparduñuz anlar ayıdalar mesiḥ- (10) -ubnullāha ṭaparduḳ ol münādī ayıda yalan söylersiz diyü bunları daḫı cehenneme bıraġalar (11) andan ṣoñra ḥaḳ teʿālā müʾminlere ayıda her biriñüz içün naṣārādan birer kişi virdüm (12) oda bıraġun

[200] Cin 72/3. O, ne bir eş edinmiştir ne de çocuk.

sizüñ yiriñüze siz varuñ uçmaġa girüñ diye ve naḳildür **ḳūtüʾl-ḳulūb**da (13) **ebū mūsā** peyġāmberden naḳil ider peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı benüm ümmetüm (14) yarlıġanmışlardur āḫiretde anlara ʿaẕāb yoḳdur zīrā ki anlarun ʿaẕābı dünyāda oldı (15) meşelā yirler deprendi ve ḳızlıḳ oldı ve vebā oldı ve envāʿ ile ḫastalıḳlar çekdiler

[362a]

(1) ve āḫir öldiler imdi benüm ümmetüme āḫiretde ʿaẕāb yoḳdur didi yaʿnī ebedī ʿaẕāb müʾminlere (2) yoḳdur ve baʿżılar aydur müʾminüñ ʿaẕābı dünyāsı içündür ve baʿżılar aydur müʾminüñ ʿaẕābı (3) dünyādur anuñ içün ʿārifler dünyāyı terk eylediler dünyāda ve āḫiretde ʿaẕābdan emīn (4) oldılar ve naḳildür ki peyġāmber ʿam ayıtdı hiç kimse ʿamel ile uçmaġa girmez (5) ayıtdılar sen daḫı mı yā resūluʾllāh peyġāmber ʿaleyhiʿs-selām ayıtdı ben daḫı ʿamelüm ile (6) uçmaġa girmezin ve lākin allāhun raḥmeti ile girürin ve naḳildür peyġāmber ʿam ayıtdı (7) ṣırāṭı evvel ben geçem ümmetlerüm ile andan ṣoñra mürsel peyġāmberler geçeler andan (8) ṣoñra nebīler geçe andan ṣoñra ṣıddīḳlar geçe andan ṣoñra müʾminler geçe ādem ola ki yıldırum (9) gibi geçe ādem ola ki yil gibi giçe ādem ola ki segirdür at gibi geçe ādem ola ki segir- (10) -dür ādem gibi geçe ādem olaki yürür ādem gibi geçe ve kimi daḫı yüz yılda ve āḫir müʾmin ki (11) geçe üç yüz yılda geçe ḳālallāhu teʿ ālā [201] yaʿnī ṣırāṭuñ üzerinde (12) firişteler vardur ādemleri gözlerler anları geçürürler ve peyġāmberler allāhümme sellim sellim diyeler (13) ḫalḳı geçüreler peyġāmber ʿam ayıtdı müʾmin ola ki ṣırāṭı geçerken od ayıda tīz geç yā müʾmin (14) senüñ nūruñ benüm odumı söyündürür diye **beġavī tefsīri**nde aydur ḥaḳ teʿālā (15) münāfıḳlara daḫı ol gün nūr vire müʾminler nūrı gibi ṣırāṭı geçeler nūrları ile

[362b]

(1) münāfıḳlar diyeler ki geçeler nūrları söyine ḳarañulıḳta ḳalalar geçemeyeler cehenneme düşeler (2) **ġarāyīb-i aḫbār**da geldi ki ḳaçan müʾminler ṣırāṭı geçmek isteyeler tevḥīdlerinüñ ṣevābı gemi ola ve (3) ḳurʾān ipleri ola ve namāz yilkeni ola ve resūluʾllāh reʾīsi ola ve müʾminler gemiye oturalar (4) tekbīr getüreler bir laṭīf yil çıḳa ṣırāṭı geçüb uçmaġa gireler zīrā ḥaḳ teʿālā ḳādirdür ki (5) cemīʿ-i nesneyi ṣūrete ḳoydugı gibi anları daḫı ṣūrete ḳoya ṣırāṭı geçeler peyġāmber (6) ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı ḥaḳ teʿālā

[201] Fecr 89/14. Çünkü rabbin her şeyi yakından izlemektedir.

nidā eyleye gözsüzlere ʿarşuñ ṣaġ yanına varuñ (7) diye anlar daḫı varalar uçmaḳdan bir sancaḳ getüreler **şuʿayb** peyġāmberiñ öñine dikeler (8) firişteler bile gele ḥaḳ teʿālā ol gözsüzlere göz virüp **şuʿayb** peyġāmber ile ṣırāṭı (9) bile geçeler andan ṣoñra ḥaḳ teʿālā nidā eyleye ḳanı anlar ki dünyāda ḳul oldılar anlar daḫı (10) geleler ḥaḳ teʿālā buyura ʿarşuñ ṣaġ yanına varuñ anlar daḫı varalar anlaruñ öñine bir (11) yeşil sancāk gele ol sancaḳ **yūsuf** peyġāmberüñ elinde ola cemīʿ-i dünyāda ḳul olmuşlar (12) geleler **yūsuf** ile bile ṣırāṭı geçeler andan ṣoñra nidā gele ki ḳanı anlar ki benüm içün (13) sevişürler idi anlar daḫı geleler ḥaḳ teʿālā anları ʿarşuñ ṣaġ yanına buyura andan (14) ṣoñra nidā gele ki ḳanı anlar ki benüm içün aġlarlar idi daḫı geleler gözlerinüñ yaşlarını (15) vezn ideler şehīdlerüñ ḳanın ve ʿamellerüñ mürekkebin bile vezn eyleyeler allāh derdinden aġlayalar

[363a]

(1) anlaruñ yası artuḳ gele şehīdlerüñ ḳanından ve ʿālimlerüñ mürekkebinden ol tañrı içün aġlaya- (2) -nlara buyuralar ki ʿarşuñ ṣaġ yanına varuñ anlar daḫı varalar andan ṣoñra bir alaca sancaḳ (3) zīrā ki bunlar dürlü dürlü aġlamışlar idi kimi cehennemden ḳorḳub aġlamışlar idi ve kimi uçmaḳda (4) isteyüb aġlamış idi ve kimi günāhı içün aġlamış idi ol sancaḳ **nūḥ** peyġāmber elinde (5) ola **nūḥ** ile ṣırāṭı bile geçeler andan ṣoñra şehīdlerüñ ḳanı ile ʿālimlerüñ mürekkebiñ (6) vezn eyleyeler şehīdlerüñ ḳanı artuḳ gele buyuralar şehīdler ʿarşuñ ṣaġ yanına (7) vardılar anlar daḫı varalar öñine bir ṣaru sancaḳ getüreler **yaḥyā** peyġāmberüñ (8) eline vireler ṣırāṭı şehīdler **yaḥyā** peyġāmber ile bile geçeler andan ṣoñra ʿulemā getüreler (9) ʿulemā ayıdalar buñlar bizüm ʿilmümüz ile şehīd oldılar biz bunlardan öñ uçmaġa (10) girmek gerekirük ḥaḳ teʿālā ayıda iy ʿālim siz benüm ḳatumda peyġāmber gibisiz ve firişte- (11) -ler gibisiz imdi kimi dilerseñüz şefāʿat eyleñ anlar daḫı şefāʿat eyleyeler ve buñlaruñ (12) her birisine bir ferişte vireler ol firişteler ayıdalar āgāh oluñ ki fulān ʿālime destūr (13) virdiler ki kime dilerse şefāʿat eyleye imdi kim şefāʿat isterse varsunlar (14) ol ʿālim şefāʿat eyler diyeler ve naḳildür peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı evvel ben (15) şefāʿat eylerin ṣoñra mürseller andan ṣoñra nebīler andan ṣoñra ʿālimler şefāʿat

[363b]

(1) eyleyeler andan ṣoñra bir aḳ sancāk getüreler **ibrāhīm** peyġāmberüñ öñine dikeler (2) zīrā ki mürsel içinde ġāyet mükāşefesi var idi andan ṣoñra gine nidā olına ḳanı (3) anlar

ki dervīşler idi anlar daḫı geleler anlara ayıdalar merḥabā şol kimselere ki dünyā- (4) -da zindānda oldular idi buyuralar ʿarşuñ ṣaġ yanına varalar bir ṣaru sancaḳ (5) getüreler ve ol sancaḳ ʿ**īsā** peyġāmberüñ elinde ola andan ṣoñra gine nidā olına (6) kim ḳanı bāylar gelsünler anlar daḫı geleler biş yüz yıldan ṣoñra buyuralar ʿarşun (7) ṣaġ yanına varalar bir alaca sancaḳ getüreler **süleymān** peyġāmberüñ eline vireler bāylar (8) **süleymān** peyġāmberüñ ʿaleyhiʾs-selām sancaġı elinde olalar andan ṣoñra gine nidā (9) ola ki ḳanı ehl-i ṣabr gelsünler uçmaġa girsünler bir ḳavm ṭuru gele uçmaġa (10) gideler firişteler ayıdalar siz kimlersiz bunlar ayıdalar biz ehl-i ṣaburuz firişteler ney ider- (11) -düñüz bunlar ayıdalar ṣabr iderdük ṭāʿat ḳılmaklıġa ve ṣabr iderdük günāh (12) işlemeklige ve belālara firişteler ayıdalar varuñ uçmaġa girüñ 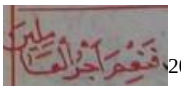[202] (13) andan ṣoñra cemīʿ-i ḫalḳ ṣırāṭı geçeler mertebelerine göre gideler ve naḳildür ṣırāṭuñ üzerinde (14) cisirler vardur her birinde bir dürlü suʾāl vardur evvel imān ṣoralar eger imān tamām (15) ise ḳurtuldı eger tamām degül ise oda bıraġalar ikincide namāz ṣoralar eger tamām ise

[364a]

(1) geçe ve eger degül ise oda bıraġalar üçüncide zekātdan ṣoralar eger tamām ise (2) geçe ve eger virmedi ise oda bıraġalar dördüncide oruçdan ṣoralar eger tamām ise (3) geçe ve eger tamām degil ise oda bıraġalar bişincide ḥacdan ṣoralar ve eger vardı ise geçe (4) varmadı ise oda bıraġurlar altıncıda atasına ve anasına muṭīʿ oldı ise (5) ve ṣıla-ı raḥm itdi ise geçe ve eger muṭīʿ olmadı ise oda bıraġalar yidincide cenābet (6) ġuslinden ṣoralar eger cenābetden ġusl eyledi ise geçe ve eger eylemedi ise oda (7) bıraġurlar neʿūẕübillāhi min ẕālik baʿżılar aydur ṣırāṭuñ inceligi ve giñligi geçen kişinüñ (8) mertebesine göredür ammā ṣūretde ḳıldan incedür ʿ**alī** kerremaʾllāhu veche aydur niçün (9) ṣırāṭı geçeler bir ulu ṣaḥrā göreler ol ṣaḥrāda bir ulu aġac göreler ve ol aġacun kökinden (10) iki çeşme çıḳar birinden ġusl eyleyeler ẓāhirleri aru ola ve birinden içeler bāṭınları aru (11) ola ve firişteler müʾminler ile uçmaġuñ ḳapusında buluşalar 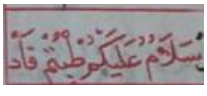 (12) 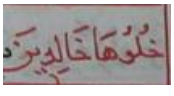[203] diyeler andan ṣoñra uçmaḳdan ḥulleler getüreler her kişiye ikişer ḥulle geyüreler (13) eger bir ḥullesini dünyāya getürseler ayun ve güneşüñ nūrı belürsüz ola-y-dı ve her kişiye

[202] Zümer 39/74. (Bunun için) çalışıp çabalayanların ecri ne güzel.
[203] Zümer 39/73. Selam size! Hoşgeldiniz! Ebedi olarak kalmak üzere buyurun girin cennete.

(14) bir firişte ola uçmaḳdaġı yirin ḳulaġuzlayalar ve cemīʿ-i sarāylarını ve baġlarını ve baḫçelerini (15) ve ḥūrīlerini ve niʿmetlerini göstereler ḥażret-i risālet ʿaleyhiʾs-selām buyurur kim her kişi

[364b]

(1) cennete giricek evini sarāyını şöyle bileki cumʿa mescidinden çıḳıcaḳ evine varur gibi (2) kimse göstermedin vara bula meger andandur ki ölicek mīkāʾīl aña evvel cennetde yirin göster- (3) -miş idi ol vaḳt ol daḫı anıñ-çün kimse göstermedin bilür didiler **el-bābuʾl-** (4) **-ḫāmis fī kelimātillāhi teʿālā fi aʿleʾl-maḳām** ḳālallāhu teʿālā (5) 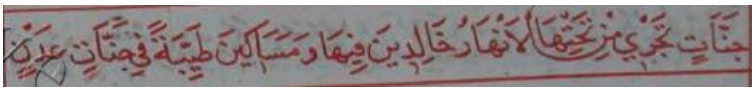 (6) 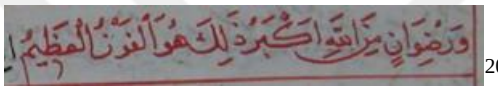[204] iy ṭālib-i esrār- ı ilāhī dünyā (7) ʿālemi fenā ve belā ʿālemidür ve āḫiret ʿālemi vefā ve liḳā ʿālemidür ve her nesne kim dünyāda var- (8) -dur āḫiretde anuñ meşeli vardur pes ʿālem-i rūḥaniyyāt ʿālem-i envārdur ve ʿālem-i kemālātdur (9) **ṣāḥib-keşşāf** aydur cennet kim vardur baḫçelerdür ve aġaçlar budaḳları biribirine (10) ṭolaşmışdur **ferrā** aydur cennet oldur kim anda ḫurma ola ve firdevs oldur kim (11) anda üzüm aġacı ola imdi cennet ʿarş altındadur nitekim peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām (12) 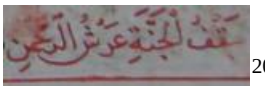[205] pes cennet şimdiki ḥālde vardur bu delīl ile kim ve **ḥavvā** (13) ʿaleyhiʾs-selām anlaruñ ḳıṣṣasından maʿlūm oldı kim şimdi vardur ve aġaçlarunuñ altında (14) laṭīf ṣular ve şarāblar ve südler ve ballar aḳar eger aḳar ṣular ulu niʿmet degülmişse (15) ḥaḳ teʿālā aḳar ṣular ḳurʾānda añmaz idi ve ʿulemā uçmaguñ ḳaç idüġinden iḫtilāf

[365a]

(1) iderler **ebuʾl-leyṯ** raḥmetuʾllāhi ʿaleyhi aydur dörtdür nitekim ḥaḳ teʿālā buyurur 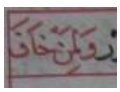 (2) 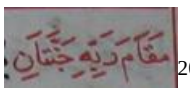[206] bu āyet maʿlūm oldı ki uçmaḳ dörtdür ammā **ḳıṣaṣüʾl**

[204] Tevbe 9/72. Allah mümin erkeklere ve mümin kadınlara içinde ebedi olarak kalmak üzere altından ırmaklar akan cennetler ve adn cennetlerinde güzel meskenler vaad etmiştir. Allahʿın rızası ise hepsinden büyüktür, işte büyük bahtiyarlık da odur.
[205] Cennetin çatısı Rahman olan Allahʿın arşıdır.
[206] Rahman 55/46. Rabbinin huzurundan korkan kimse için çifte cennet vardır.

enbiyāda sekiz- (3) -dür nitekim rivāyet olundı uçmaḳ sekizdür evvel dārüʾl-celāldür aḳ incüden- (4) -dür ikinci dārüʾs-selāmdur ḳızıl yāḳūtdandur üçünci cennetüʾl-meʾvādur yeşil zeberced- (5) -dendür dördünci cennetüʾl-ḫulddur ṣaru mercāndur bişinci cennetüʾl-naʿīmdür aḳ gümişdendür (6) altıncı cennetüʾl-firdevsdür ḳızıl altundandur yidinci cennetüʾl-ḳarārdur miskdendür sekizinci (7) cennet-i ʿadndür ġāyet laṭīf incüdendür anuñ iki ḳanatlu bir ḳapusı vardur ḳızıl (8) altundandur bir ḳanadına biş yüz yıllıḳ yoldur ve dīvārınuñ yapusı bir (9) kerpici gümişden ve bir ḳapusı altundan ve sıvası müşkdendür ve cemīʿ-i uçmaḳlaruñ şerefi ʿadn (10) uçmaġundandur ve anuñ vaṣfını allāhdan ġayrı kimse bilmez ve baʿżılar aydurlar ʿadn (11) uçmaġı içinde bir şehr vardur ammā ṣaḥīḥ budur ki her kişi başına bir uçmaḳdur ve naḳildür ki (12) uçmaġuñ sekiz ḳapusı vardur ve her ḳapuda yitmiş biñ ravża vardur ve her ravżada (13) yitmiş biñ sarāy vardur yāḳūtdan ve her sarāyda yitmiş biñ avlu vardur zümrüdden (14) ve her avluda yitmiş biñ ev vardur ḳızıl altundan ve her evde yitmiş biñ maḳṣūre vardur (15) aḳ gümişden ve her maḳṣūrede yitmiş biñ māʾide vardur ʿanberden ve her māʾidenüñ

[365b]

(1) içinde yitmiş biñ çanaḳ vardur cevherden ve her çanaġuñ içinde yitmiş biñ dürlü ṭaʿām- (2) -lar vardur ve daḫı her maḳṣūrenüñ üzerinde yitmiş biñ taḫt vardur ve her ırma- (3) -ġuñ içinde yitmiş biñ ḳubbe vardur yeşil yāḳūtdan ve her ḳubbenüñ içinde bir taḫt vardur (4) ḳızıl altundan ve her taḫtuñ üzerinde bir maḥbūb oturur nūrdan ve daḫı envāʿ ile (5) yimişler ve ḳuşlar vardur nitekim ḥaḳ teʿālā buyurur 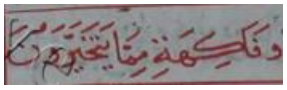 (6) 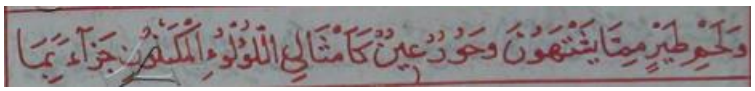 (7) 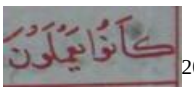[207] ve naḳildür ki uçmaḳ sekizdür ḳapusı vardur altundan muraṣṣaʿ- (8) -dur cevāhir ile evvelki ḳapusında yazulub durur ki lā ilāhe illallāh muḥammed resūluʾllāh (9) işbu ḳapu ṭayyiblerüñdür ikinci ḳapusında yazulubdur ki işbu ḳapuda namāz ḳılanlaruñ- (10) -dur vaḳti ile ve ḥużūr-ı ḳalb ile üçünci ḳapusında yazulubdur ki işbu ḳapu zekāt (11) virenlerüñdür ki nefslerüni aru iderler zekāt virmek ile dördünci ḳapusında yazılub (12) durur ki işbu ḳapu emri biʾl-maʿrūf ve nehyi ʿaniʾl-münker idenlerüñdür bişinci

[207] Vakıa 56/20-21-22-23-24. Beğendikleri meyvelerle ve canlılarının çektiği kuş etleriyle. Güzel gözlü huriler saklı inciler misali, yaptıklarının karşılığı olarak.

ḳapusında (13) yazılub durur ki işbu ḳapu ḥācılarınuñdur altıncı ḳapusında yazılub durur ki (14) işbu ḳapu nefs ve şehvet arzūsından geçenlerüñdür yidinci ḳapusında yazılub (15) durur ki işbu ḳapu ġāzīlerüñdür sekizinci ḳapusında yazulub durur ki işbu ḳapu mürīd-

[366a]

(1) -leründür ve ḥarāma baḳmayanlaruñdur ve ḫayrāt işleyenlerüñdür atalarına ve analarına (2) eyilük idenleründür ve naḳildür ki uçmaḳ yididür vesīleden ayru ve ol vesīle (3) uçmaġı bizüm peyġāmberümüzüñ ʿaleyhiʾs-selām maḳāmıdur anuñ ile sekiz olur muḥaḳḳiḳler (4) aydurlar ki cennetüʾl-aʿmāl yüz derecedür ve her birisi yüz menzile münḳasım oluruz (5) zīrāki **muḥammed** ümmetü ol derecelerde olurlar ammā bu yüz derece ol sekiz uçmaġda (6) her birisinde vardur aʿlāsı cennet-i ʿadndur ve ol cennetüʾl-ʿadn uçmaḳlar (7) içinde bir yüzük ḳaşı gibidür uçmaḳda andan yüce ve laṭīf yir yoḳdur ve (8) ḥaḳ teʿālā ḥażretin andan görürler ve anuñ miṣāli şol pādişāh evine beñzer ki orta (9) yirde ola ve sekiz dīvārı ola ve her dīvārınuñ arasında bir uçmaḳdur cennet-i (10) ʿadn dārüʾr-raḥmāndur izāfet iḫtiṣāṣ içündür ve ol iḫtiṣāṣı allāhdan ġayrı (11) kimse bilmez ve firdevs uçmaġına peyġāmber ve ʿālimler ve evliyālar girüverürler cennet-i ʿadn (12) yaḳındur ve ʿadn uçmaġı ortada bir şehir gibidür ve firdevs yöresinde köy (13) gibidür ve bu sekiz uçmaġuñ ortası yücedür tā kim ḫalḳuñ baʿżısını baʿżısını (14) göre ve ol yüce yir ʿadn uçmaġıdur ve naḳildür ki keşşāfda **ḥasan** raḍiyaʾllāhuʿanhu (15) aydur ʿadn uçmaġı sarāylardur incüden ve altundan ve yāḳūtdan ve zebercedden ve ʿadn

[366b]

(1) aña ʿalemdür yaʿnī delīl ile ki ḥaḳ teʿālā buyurur [208] ve naḳil-(2) -dür ki **ebūʾd-derdā** aydur ʿadn uçmaġı dārüʾr-raḥmāndur gözler anı görmedi ve göñüller- (3) -den daḫı geçmedi ve ol ʿadn uçmaġına üç ṭāʾife girürler peyġāmberler ve şıddīḳlar ve (4) şehīdler ḥaḳ teʿālā aña ayıtdı 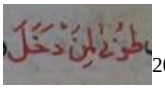[209] ve ḥaḳ teʿālā 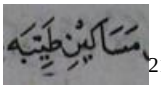[210] dir ol mesākīni ṭayyibe (5) ʿadn uçmaġında menzillerdür ammā geldük imdi firdevs uçmaġına **ebū hureyre** raḍiyaʾllāhuʿanhu (6) aydur peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı

[208] Meryem 19/61. Onlar cennete, Rahmanʿın, vaad ettiği Adn cennetlerine (gireceklerdir.)
[209] Ne mutlu sana girene
[210] Saf 61/12. Güzel köşkler.

eger allāhdan isteseñüz firdevs uçmaġın (7) isteñ ki uçmaġuñ ortası ve aʿlāsıdur ve anuñ üsti arşiʾr-raḥmāndur (8) ve uçmaġun ırmaḳları andan çıḳarlar girü ḳalan uçmaḳlara andan girerler ḳālallāhu (9) teʿalā 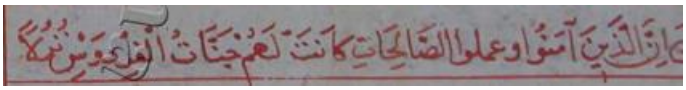[211] (10) yaʿnī menzillerdür baʿżılar aydurlar nüzūlā maʿnāsı oldur ki uçmaḳ ehli uçmaġa giricek (11) evvel firdevs uçmaġınuñ niʿmetlerinden yiyeler dimekdür çün firdevs nüzūl olucaḳ (12) ḳıyās eyleki uçmaḳ ehlinüñ ḥāli nice ola **ebū hureyre** aydur biz ayıtduk yā resūl- (13) -allāh ḥaḳ teʿālā uçmaġı neden yaratdı peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı ṣudan yaratdı (14) ammā altun ve gümiş ve yāḳūt ve incü ve ḳıymetīler ṣūretindedür her kim ol uçmaḳ- (15) -lara gire ebedī ḳalur ve ḳaftānı eskimez ve kendü ḳocamaz ve uyḳu olmaz ve ḫasta

[367a]

(1) olmaz ve ölmez ve naḳildür ki peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı uçmaḳda yüz derece var- (2) -dur eger cemīʿ-i ʿālemi bir derecesine cemʿ eyleselerdi ṣıġardı anda ay ve güneş yoḳdur ʿarş (3) nūrı ile uçmaḳ münevverdür ve uçmaḳ bir biri içindedür evlülerdür ve uçmaḳ ehli (4) cemīʿsi oġlanlardur gözleri sürmelü ve bıyıġı yiri yeşilce tā kim ʿavratlar ile erenler (5) bellü olsun içün ve bir kişiye yüzerce ḳuvvet vireler yimekde ve içmekde ve cimāʿda ve (6) ve yimege ve içmege oturıcaḳ ḳırḳ yıl oturalar ṣoḥbet ideler ve boyları **ādem** boylu ola (7) altmış arşun **ādem** arşı ile ve **süleymān** devletlü olalar ve ʿ**īsā** yaşlu olalar otuz üç (8) yaşında ve ḥüsnleri **yūsuf** ṣūretlü olalar ve **dāvūd** āvāzlı olalar ve **muḥammed-i muṣṭafā** (9) ḫulḳlu olalar ve her kişinüñ on barmaġında altundan ve cevherden birer yüzük ola (10) **faṣlun** ḳaçan kim cennāt-ı ʿadni ve mesākīn-i ṭayyibeyi ve uçmaġuñ ʿadedini bildüñ (11) ise merātib ile pes rıḍvān-ı ekberi ve fevz-i ʿuẓmāyı inşāʾaʾllāhu teʿālā sürādiḳāt (12) bābında beyān eyleyevüz şimdiki ḥālde uçmaġa nice girürler ve ḫalāyıḳ mertebeleri (13) üzerine dārüʾr-raḥmāna nice varurlar anı bildürelüm ḥaḳ teʿālā aydur 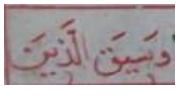 (14) 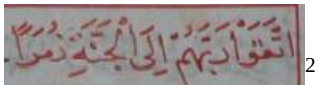[212] ḳaçan kim müʾminler

[211] Kehf 18/107. İman edip dünya ve ahiret için yararlı işler yapanlara gelince, onlar için de konak olarak firdevs cennetleri vardır.
[212] Zümer 39/73. Rablerine karşı gelmekten sakınanlar da gruplar halinde cennete sevkedilecek.

uçmaġuñ ķapusına gelseler (15) uçmaġuñ ḫazīnedārları ayıdalar 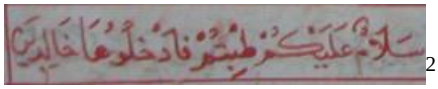[213]

[367b]

(1) ve müʾminler ayıdalar elḥamdülillāh ol tañrıya bize vaʿdesin gerçek eyledi ve bize bir (2) yir verdigi ne dilersevüz işlerüz diyeler ve naķildür ki peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām (3) ayıtdı uçmaġuñ ķapusını ben açam ve ḫazīnedārları ayıdalar sen kimsin ben (4) **muḥammed** ven ḫazīnedārlar ayıdalar bize şöyle emr olındı ki senden evvel kimseye (5) uçmaġı açmavuz ve naķildür ki peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı benden evvel uçmaġa (6) girmek peyġāmberlere ḥarāmdur ve benüm ümmetümden anlaruñ ümmeti evvel girmek ḥarāmdur (7) pes **muḥammed-i muṣṭafā** evvel uçmaġa gire ve peyġāmberler ṣaġ yanından gireler ve evliyālar ṣol (8) yanından ve cemīʿ-i ḫalķ bunlara tābiʿ olub birbiri ardınca çoķ çoķ fevc fevc (9) uçmaġa gireler ve naķildür ki peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı uçmaġun sekiz ķapusı (10) vardur birisinden dervīşler girürler ve birisinden bāylar girürler ķaçan uçmaġa gireler (11) ḥaķ teʿālā bunlara selām vire ve ayıda (12)

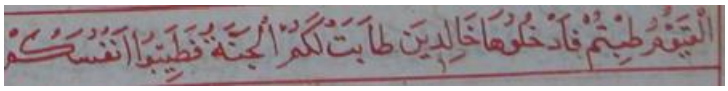 (13)

[214] peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām (14) ayıtdı **süleymān** peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām cemīʿ-i peyġāmberlerden biş yüz yıl ṣoñra (15) uçmaġa gire dünyāda pādişāh olduġı-çün ve benüm ṣaḥābelerümden ʿ**abdurraḥman bin**

[368a]

(1) ʿ**afv** ol daḫı ṣaḥābelerden ṣoñra gire bāy olduġı-çün ve naķildür ki **ebuʾl-leyṯ tefsīri**nde (2) aydur ķaçan kim müʾminler uçmaķ ķapusına varalar uçmaġuñ ķapusında bir aġaç göreler (3) ol aġacuñ kökinden iki çeşme revān olub aķarlar birinden içeler ne kim (4) bunlaruñ göñüllerinde kibirden ve ḥasetden vardur gide nitekim ḥaķ teʿālā

[213] Zümer 39/73. Selam size! Hoş geldiniz! Ebedi olarak kalmak üzere buyurun girin cennete.
[214] Hayy olup hayat bahşeden koruyup kollayıp çekip çeviren Rahman ve rahim olan Allahʿın selamı üzerinize olsun. Siz güzel (insanlar) oldunuz öyleyse sizin için güzelleşmiş cennete kalıcı olarak girin ve (orada) tükenmeyen nimetler cömertçe ihsanlar ve daimi kalıcılık ile güzelleşin.

buyurur (5) 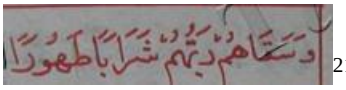[215] andan ṣoñra birinden daḫı ġusl eyleyeler cemīʿ-i bedenleri (6) arına yüzlerinüñ nūrı arta ve ayıdalar 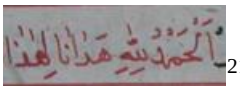[216] firişteler ayıdalar ḥaḳ (7) teʿālā işbu uçmaġı size dünyāda ʿamel itdüñüz içün virdi diyeler faṣlun ʿulemā (8) aydurlar peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām uçmaġa gire peyġāmberler ile ve evliyālar ile ve girü ḳalan (9) müʾminler ile ammā livāʾ-i ḥamd peyġāmberüñ elinde ola rıḍvān ḥażīretüʾl-ḳudsüñ (10) ḳapusından ṭuralar firişteler ile peyġāmberler anlara naẓar eyleyeler ve ayıdalar işbu (11) sancaḳ **muḥammed-i muṣṭafā**nuñdur pes rıḍvān ve firişteler ol sancaġa ḳarşu (12) varalar ve ol sancaġı peyġāmberüñ öñine dikeler peyġāmberleri ve müʾminleri burāḳ- (13) -larundan indüreler ġāyet taʿẓīm ile ve rıḍvān ayıda yirli yirüñüze oturuñ mürseller (14) minberler üzerine oturalar ve nebīler taḫtlar üzerine oturalar ve ṣıddīḳlar ve şehīdler (15) kürsīler üzerine oturalar ʿulemā ve evliyā döşekler üzerine oturalar andan ṣoñra ḥaḳ teʿālā

[368b]

(1) ayıda yā cebrāʾīl ḥicābları ḳullarumdan götür cebrāʾīl götüre ḥaḳ teʿālā ayıda merḥabā (2) iy benüm ḳullarum ve evliyālarum ve ḫāṣlarum ve andan ṣoñra ayıda yā muḥammed benüm ḳullaruma (3) dünyāda sen selām virdüñ şimdi epsem ṭur ve yā cebrāʾīl ḳadr gicesinde ḳullaruma (4) selām virdüñ şimdi epsem ṭur ve yā rıḍvān ḳullaruma uçmaġa girdükleri (5) vaḳtin selām virdüñ şimdi epsem ṭur andan ṣoñra ḥaḳ sübḥānehu ve teʿālā ayıda iy (6) benüm ḳullarum nice bir benüm selāmumı benden ġayrından işidirsiz şimdi ben size selām (7) virürin vāsıṭasuz ve yā muḥammed sen selām virgügüñden ṣoñra emr ve nehy iderüñ (8) ve yā cebrāʾīl sen selām virdügiñden ṣoñra vaʿad ve ʿıyd iderdüñ ve yā ʿazrāʾīl (9) selām virdügiñden ṣoñra bunca zaḥmetler idüp cānların alurdıñ ve yā rıḍvān (10) sen selām virdügünden ṣoñra ḫor ve ḳuṣūr ʿarż itdüñ ve yā firişteler (11) siz selām virdügüñüzden ṣoñra ʿamellerüñüz anlara bağışladuñuz ve ben (12) selām virdükden ṣoñra beni görmek anlara vācib oldı benden niçeyeden (13) ḳorḳarsız ve baña müştāḳ olasız ve baña ümīẕ dutasız imdi iy rıḍvān benüm (14) ḳullaruma ṭaʿām virüñ

[215] İnsan 76/21. Rableri onlara tertemiz bir içecek verir.
[216] Aʿraf 7/43. Bizi bu nimete kavuşturan Allahʿa hamdolsun.

yisünler ve şarāb virüñ içsünler firişteler (15) incüden ve yāḳūtdan siniler getürüb altundan ve gümiş çanaḳlar ile envāʿ

[369a]

(1) dürlü ṭaʿāmlar getüreler kimse anları görmez olmaya ve od ile bişmiş olmaya ol (2) ṭaʿāmlardan yiyeler ve şarāblardan içeler andan ṣoñra ḥaḳ teʿālā ayıda yā (3) rıḍvān benüm ḳullaruma şarāblar içürgil rıḍvān buyura oġlanlar geleler (4) incülerden ve cevherlerden saġraḳlar getüreler bunlara envāʿ dürlü şarāb (5) içüreler andan ṣoñra ḥaḳ teʿālā ayıda merḥabā iy benüm ḳullarum ve ḫāṣ- (6) -larum nice benden ḳorḳarsız ve baña ümīẕ dutasız ve baña müştāḳ olursız yā (7) rıḍvān benüm ḳullaruma ḫilʿatler geyür rıḍvān bir kez nidā eyleye yitmiş (8) dürlü ḫilʿatler gelüb geyüreler nūrlardan şol resme ola ki gözler (9) anı görmedi ve ḳulaḳlar işitmedi ve göñüllerden geçmedi andan ṣoñra ḥaḳ teʿālā ḥaḳ teʿālā (10) gine ayıda merḥabā iy benüm ḳullarum ve dostlarum nice bir baña müştāḳ (11) olasız ve benden ḳorḳasız ve baña ümīẕ dutasız yā rıḍvān benüm ḳullarum (12) şefḳat eyle andan ṣoñra ʿarşuñ altından bir bulut ẓāhir ola aña müşīre (13) dirler anlaruñ üzerine müşk-i aẕfer yaʿnī ḫāliṣ müşk yaġdura ve bir bulut (14) daḫı ẓāhir ola göl ṣuyın yaġdura andan ṣoñra ḥūruʾlʿīn geleler her (15) kişiye yitmiş ḥūrī ve yitmiş oġlan vireler şemsden ve ḳamerden aḥsen

[369b]

(1) ola andan ṣoñra ḥaḳ teʿālā ayıda yā rıḍvān ḳullaruma ayıt işbu maḳām (2) maḳām-ı ṣıddīḳdur her ne kim dilerler ise vireyin ben dünyāda anlara ve vaʿde eylemiş- (3) -düm müʾminler ayıda hiç nesne ḳalmadı virildi hemīn maḳṣūdumuz ḥaḳ teʿālā- (4) -nuñ cemālin görmekdür andan ṣoñra ḥaḳ teʿālā ayıda yā **dāvūd** zebūruñ (5) oḳur **dāvūd**uñ āvāzın yitmiş evvelkince eyleye ṣafāda ve eṣerde andan ṣoñra (6) bir ḳızıl yāḳūtdan minbere çıḳa yüz arşun yüceligi ola **dāvūd** zebūrı (7) ḫūb āvāz ile oḳuya andan ṣoñra ḥaḳ teʿālā ayıda yā **muḥammed** yā ḥabībī (8) minberüñe çıḳ **muḥammed muṣṭafā**nuñ nūrdan minberi ola cemīʿ-i minberlerden (9) yüce ola **muḥammed-i muṣṭafā** raḥmān sūresin oḳıya laṭīf āvāz ile (10) ve ḳuşlar anı işideler envāʿ naġamātla ser-āġāz eyleyüb öteler ḥaḳ teʿālā (11) ayıda yā cebrāʾīl ʿizzet ḥicābın getür beni görsünler cebrāʾīl daḫı götüre (12) bunlar ḥaḳ teʿālānuñ cemāline ve kemāline naẓar eyleyeler andan ṣoñra ḥaḳ te”ālā (13) ayıda siz müʾminlersiz āminūn ve ben daḫı allāh müʾmin ve müheyminven

(14) çün benüm ismümden size bir isim virdüm size ḳorḳu ve ġuṣṣa (15) yoḳdur andan ṣoñra siz benüm dostlarum ve evliyāmsız ve ḫāṣ-

[370a]

(1) -larumsız (2) 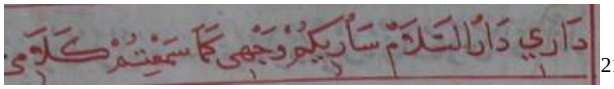[217] ḥasan raḍiyaʾllāhuʿanhu (3) aydur seksen yıl miḳdārı ḥaḳ teʿālā ḥażretinüñ cemāline naẓar iderler şöyle (4) ḳalalar andan ṣoñra secde eyleyeler ḥaḳ teʿālā ayıda başuñuzı secde- (5) -den ḳalduruñ bugün rükūʿ ve secde güni degüldür belkim ʿaṭā ṣevāb (6) ve liḳā günidür ve naḳildür ki ḥażretüʾl-ḳudsüñ menzili uçmaġuñ evvel (7) menzilidür evvel anda yiyeler ve içeler ve ḫilʿatlar giyeler andan ṣoñra menzillerine (8) gideler bi-iẕnillāhi teʿālā ve andan ṣoñra cennāt-ı ʿadne cemʿ olalar ḥaḳ teʿālā (9) ḥażretin görmek içün keyfiyyetsüz ve niteliksüz inşāʾaʾllāhu teʿālā (10) beyān eyleyevüz ṣaḥīḥ aḳvāl ile ṣarīḥ aḥvāl ile **faṣlun** (11) ḳaçan kim uçmaḳ ehli uçmaġa gireler ḥażretüʾl-ḳudsa varalar andan (12) ṣoñra menzillerine varalar andan ṣoñra seceretüʾl-ḫulda varalar **ādem** (13) peyġāmber andan yimiş idi **ibni ʿabbās** raḍiyaʾllāhuʿanhu aydur ol aġac buġday aġacı (14) idi ḥaḳ teʿālā anı uçmaḳda ġāyet aḥsen üzerine yaratdı ve (15) ve yapraḳları yişil yāḳūtdandur ve aġaç altundandur ve çiçekleri aḳ gümişdendür

[370b]

(1) ve yimişleri baldan leẕẕetlüdür çün müʾminler anı göreler taʿaccüb ideler ve ḥüsnine (2) müteḥayyir olalar firişteler aydur ve taʿaccüb idersiz dünyāda iken **ādem** ata- (3) -ñuzı melāmet iderdüñüz bunlar ayıdalar ayruḳ melāmet itmeyelüm çün bu aġacı gör- (4) -dük bildük ki ġāyet laṭīf ve maḥbūb aġaç imiş inṣāfa geldük diyeler (5) **faṣlun** ḳālallāhu teʿālā 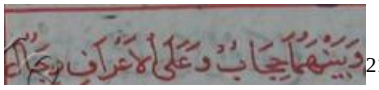[218] (6) ḥicāb didügi bir yüce yirdür uçmaḳ ile ṭamu

[217] Selam sizin üzerinize olsun ey Müslümanlar topluluğu. Siz Müslümanlarsınız ve ben de Selamım. Benim
yurdum selam yurdudur. Kelamımı işittiğiniz gibi size veçhimi göstereceğim.

[218] Aʿraf 7/46. İki taraf arasında bir perde ve Aʿraf üzerinde de herkesi simalarından tanıyan adamlar vardır.

arasındadur **fenāri oġlı** raḥmet- (7) –uʾllāhi ʿaleyhi aydur aʿrāf ehli cemīʿsi ehl-i īmāndur evet uçmaġuñ ṭaşra (8) dīvārı üzerinde olurlar andan ṣoñra uçmaġa girürler **süddī** aydur (9) ol yire aʿrāf didiler ne içün anuñ-çün ki anuñ ehli bir birin bildügi-y-çün imdi (10) aʿrāf ehli kimlerdür peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı anlar bir ḳavmdür ki atalarına (11) ve analarına ʿāṣīī oldılar andan ṣoñra ġazāya vardılar anlaruñ destūrunsuz (12) ġazāda şehīd oldılar şehīd olduḳları içün ṭamudan menʿ eylediler atalarına (13) ve analarına ʿāṣīī oldukları içün uçmaḳdan menʿ eylediler pes ol yirde (14) ḳaldılar **ibni ʿabbās** raḍiyaʾllāhuʿanhu aydur anlar bir ḳavmdür ki ṣevābı ile günāhı (15) berāber idi ṣevābı artuḳ degüldi ki uçmaġa gireler ve günāhı artuḳ degüldi

[371a]

(1) ki ṭamuya gireler pes aralıḳda ḳaldılar baʿżılar aydur aṣḥāb-ı aʿrāf zinādan ṭoġan (2) oġlanlardur ve baʿżılar aydur kāfir oġlancuḳlarıdur ki bāliġ olmadın ölmüş- (3) -ler idi baʿżılar aydur aṣḥāb-ı aʿrāf firiştelerdür **ḥasan** raḍiyaʾllāhuʿanhu (4) aydur aṣḥāb-ı aʿrāf müʾminlerden bir cemāʿatdür aʿrāf üzerinde olurlar (5) uçmaḳ ve ṭamu ehline naẓar iderler ammā aṣaḥḥ ḳavl budur ki bu didüklerimizüñ (6) cemīʿsi aʿrāfda vardur cemiʿsi müʾminlerdür ḳālallāhu teʿālā (7) 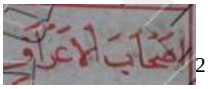[219] yaʿnī aʿrāf ehli kāfirleri yüzleri ḳarasından bile (8) ve anlara söyleyeler andan ṣoñra ḥaḳ teʿālā aʿrāf ehline ayıda andan girüsiz (9) daḫı uçmaġa girün ḳorḳu ve ġuṣṣa yoḳdur anlar daḫı uçmaġa gireler ḥaḳ (10) teālā nitekim buyurur 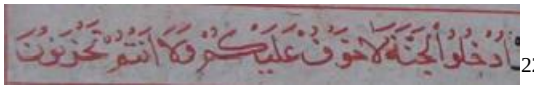[220] (11) **ibni ʿabbās** aydur ḳaçan kim aʿrāf ehli uçmaġa gireler ṭamu ehli feraḥ olalar ve uçmaġ (12) içinde ḫışımların göre envāʿ dürlü niʿmetler ile müşerref olmışlar idiler yā rabbi (13) bizüm uçmaḳda ḫışımlarumuz vardur destūr virgil anlara söyleyelüm ḥaḳ teʿālā (14) destūr vire söyleyeler ammā uçmaḳ ehli anları bilmeyeler zīrā ki yüzleri ḳara olmış- (15) -dur uçmaḳ ehli anları adıyla ḳıġıralar anlar daḫı bileler ṭamu ehli ayıda ben

[371b]

[219] Aʿraf 7/48. Aʿraf ehli seslenerek der ki.
[220] Aʿraf 7/49.Girin cennete;artık size korku yoktur ve siz üzülecek de değilsiniz.

(1) daḫı ṭaʿām virüñ yiyelüm müʾminler ayıdalar ḥaḳ teʿālā uçmaḳ niʿmetlerün kāfirlere (2) ḥarām eyleyüb durur size uçmaḳ ṭaʿāmlarında naṣīb yoḳdur diyeler ve naḳildür ki (3) ḳıyāmet güni cumaʿ gün ola ve uçmaḳ ehli uçmaġa cumaʿ gün gireler ve cumaʿ irtesi (4) ṣu ırmaḳlarından içeler ve yekşenbe gün bal ırmaḳlarından içeler ve düşenbe gün süd (5) ırmaḳlarından içeler seşenbe gün süci ırmaḳlarından içeler andan ṣoñra (6) dürlü dürlü buraḳlara bineler biñ yıl uçmaġı teferrüc eyleyüb bir ulu ṭaġa (7) geleler miskden ve selsebīlden ırmaġı andan çıḳar ve cehārşenbe gün (8) andan içeler andan ṣoñra biñ yıl gine seyr ideler bir laṭīf yire geleler (9) ki anda envāʿ ile sarāylar ola ve ol sarāylaruñ içinde altundan taḫtlar (10) ola ol taḫtlar üzerinde oturalar penşenbe gün anda bir şarāb vardur (11) zencebīl şarābı dirler ol şarābdan içeler ḥaḳ teʿālā anlara biñ dürlü niʿmet ve hediyyeler (12) vire andan ṣoñra biñ yıl daḫı seyr ideler cumʿa gün 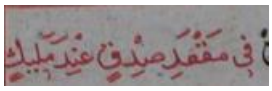 (13) 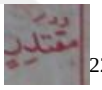[221] maḳāmına varalar ḥaḳ teʿālā raḥīḳ anlara içerü raḥīḳ didükleri (14) uçmaḳda bir ḳızıl sücidür mühürlüdür anı ancaḳ enbiyā ve evliyā içeler **ebū muḥammediʾl** (15) **herevī** raḥmetuʾllāhi ʿaleyhi aydur seşenbe gün oġlanları atalarına ve analarına varalar

[372a]

(1) ṣoḥbet eyleyeler ve yikşenbe gün ataları ve anaları oġlanlarına varalar ṣoḥbet (2) ideler ve düşenbe gün şākirdler üstādlarına varalar ṣoḥbet eyleyeler ve şenbih (3) gün üstādları şākirdlerine varalar ṣoḥbet eyleyeler çahārşenbe gün ümmetleri (4) peyġāmberlerine varalar ṣoḥbet eyleyeler ve pençşenbe gün peyġāmber ümmetlerine vara- (5) -lar ṣoḥbet eyleyeler ve cumʿa gün peyġāmber ve mürseller ve cemīʿ-i ḫalāyıḳ ḥaḳ teʿālā ḥażretine (6) varalar **faṣlun fī ruʾyetillāhi teʿālā** bilmek gerekdür ki ḥaḳ teʿālā (7) ḥażretini görmek ʿaḳla mümkindür zīrā ki mümteniʿ degüldür görmek vācibdür (8) semʿan nitekim ḥaḳ teʿālā buyurur 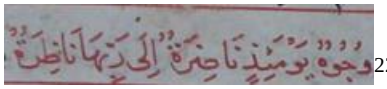[222] peyġāmber (9) ʿaleyhiʾs-selām buyurur ki

[221] Kamer 54/55. Doğruluğun hakim olduğu bir ortamda, gücünü sınır olmayan bir hükümdarın huzurundadılar.
[222] Kıyamet 75/22-23. Oysa o gün bir kısım yüzler rablerine bakarak mutlulukla parıldayacaktır.

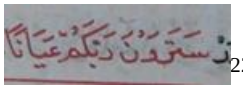[223] **cerīr bin ʿabdullāh** aydur peyġāmberüñ (10) ḳatında otururduḳ bir gice ay bedr olmışdı peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı mi (11) be-dürüstī siz tañrıñuzı görürsiz nitekim işbu ayı görürsiz şübhesüz (12) ḥaḳḳı daḫı şübhesüz ve niteliksüz göresiz ḫaberde gelmişdür ki uçmaḳ ehli (13) cumʿa gün uçmaġa gireler andan ṣoñra menzillerine varalar ḳarār iderler ve ḥaḳ (14) teʿālā virdigi niʿmetlere ve envāʿ ile kerāmetlere ve nice maḳāmlara ve (15) ḥūruʾlʿīne ve vildāna ve ġılmāna ve sarāylara gireler ḥaḳ teʿālā ḥażretine ḥamd

[372b]

(1) ve şükür ideler andan ṣoñra cumʿa irtesi firişteler cemīʿ-i ḫalāyıḳı **ādem** peyġāmberü- (2) -ñ ḳonuḳluġına daʿvet eyleyeler ayıdalar **ādem** peyġāmberüñ cennetüʾl-ḫuldda ḳonuḳlıġı (3) vardur cemīʿ ḫalāyıḳ anda cemʿ olalar ḥaḳ teʿālā **ādem** peyġāmberüñ ḳonuḳluġında ḫalāyıḳa (4) ḫilʿatlar ve tāclar mertebelerine göre vire ve yikşenbe gün firişteler nidā (5) eyleyeler bugün **nūḥ** peyġāmberüñ ḳonuḳluġıdur cennetüʾn-naʿīmde cemʿ olalar ve ḥaḳ teʿālā (6) anlara envāʿ ile kerāmetler ve ʿaṭālar vire ve düşenbe gün firişteler nidā (7) eyleyeler bugün **ibrāhīm** peyġāmberüñ ḳonuḳluġıdur anda cemʿ olalar ḥaḳ teʿālā anlara (8) dürlü dürlü kerāmetler ve ʿaṭālar vire ve seşenbe gün firişteler nidā (9) eyleyeler bugün **mūsā** peyġāmberüñ ḳonuḳluġıdur ḥāżır oluñ diyeler cemʿ olalar ḥaḳ teʿālā (10) dürlü dürlü niʿmetler ve tāclar ve ḫilʿatler ve girü ḳalan iḥsānlardan anlara (11) vire ve çahārşenbe gün firişteler nidā eyleyeler bugün ʿ**īsā** peyġāmberüñ ḳonuḳluġı- (12) -dur ol ḳonuḳluġa cemʿ olalar ḥaḳ teʿālā anlara envāʿ ile kerāmetler ve niʿmetler (13) ve ḫilʿatler vire ve pençşenbe gün firişteler nidā eyleyeler bugün **muḥammed-i muṣṭafā**nuñ (14) ḳonuḳluġı vardur ṭūbā aġacınuñ dibinde ṣoḥbetdür ḥāżır oluñ diyeler cemīʿ-i ḫalāyıḳ (15) insden ve cinden cemʿ olalar ḥaḳ teʿālā anlara envāʿ ile taʿẓīm eyleye ve hediyyeler

[373a]

(1) ve niʿmetler ve ḫilʿatler vire giye hiç gözler görmemiş ola ve cumʿa gün firişteler (2) nidā eyleye ki bugün ḳonuḳluḳ ḥaḳ teʿālā ḥażretinüñdür pes cemīʿ ḫalāyıḳ ʿadn uçmaġına (3) cemʿ olalar ḥaḳ teʿālā ḥażretini müşāhede eyleyeler andan ṣoñra ḥaḳ teʿālā (4) envāʿ ile niʿmetler ve kerāmetler vire andan ṣoñra ayıda hic nesne ḳaldı mı ki (5) ki size virem

[223] Rabbinizi gözle göreceksiniz. Buhari, Tevhid 24.

ayıdalar neʿam ḳaldı sen bize vaʿde eyledüñ ki cemālüñi bize göstere- (6) -sin ḥaḳ teʿālā kerrūbiyyūna buyura bir ḳızıl yāḳūtdan minber getüreler kim (7) biñ yıllıḳ yol yüceligi ola **ibrāhīm** peyġāmbere ayıda minberüñe çıḳ ümmetüñe (8) ḫuṭbe oḳu ol daḫı minberine çıḳa şol ṣuḥuflar ki aña inmiş-idi evvelden tā āḫirine (9) degin oḳuya andan ṣoñra **mūsā** peyġāmbere nidā olına minberüñe çıḳ ümmetüñe ḫuṭbe (10) oḳu ol daḫı minberine çıḳa tevrātı evvelinden tā āḫirine degin oḳuya andan ṣoñra (11) **dāvūd** peyġāmbere nidā olına minberüñe çıḳ ümmetüñe ḫuṭbe oḳu ol daḫı minberine (12) çıḳa zebūrı evvelinden tā āḫirine degin oḳuya yitmiş dürlü ṣavt ile andan ṣoñra (13) ʿ**īsā** peyġāmbere nidā olına minberiñe çıḳ ümmetüñe ḫuṭbe oḳu ol daḫı (14) incīli evvelinden tā āḫirine degin oḳuya andan ṣoñra **muḥammed-i** (15) **muṣṭafā**ya nidā olına ki minberüñe çıḳ cemīʿ-i mürsellere ve peyġāmberlere

[373b]

(1) ve ümmetlerine ve senüñ ümmetüne ḫiṭāb eyleye peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām (2) daḫı bir ḳızıl yāḳūtdan mināreye çıḳa anda ʿulūm-ı evvelini ve āḫirini ʿālem ḫalḳına (3) bildüre ve muştılaya ki allāh teʿālā şimdi ḥāżır ol-ısar ḥāżır oluñ diye (4) ve ḳurʾānı evvelinden tā āḫirine degin oḳuya şol resme āvāz ile oḳuya kim hiç (5) kimse anuñ gibi istemiş olmaya ʿ**īsā** ve **mūsā** ve **dāvūd**u cemīʿ-i ehl-i kemāl (6) bu ṣavtı luṭfından ser-gerdān olub müteḫayyir ḳalalar andan ṣoñra ḥaḳ teʿālā (7) ḥicābları bunlaruñ gözlerinden getüre ḳaçan kim ḥaḳ teʿālānun cemālini (8) göreler cemīʿsi secde eyleyeler ḳālallāhu teʿālā 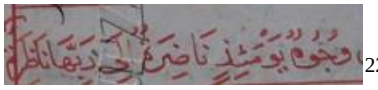[224] (9) ve ḳālennebiyyü ʿāleyhiʾs-selām [225] ḥaḳ (10) teʿālā ayıda 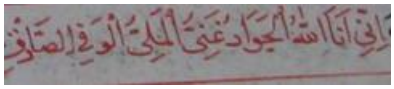[226] işbu uçmaḳ benüm evimdür (11) bunda sizi sākin iderin ve beni size gösterdüm ne dilersenüz benden dileñ vireyin (12) ve ben size celīs ve enīs oldum şimiden ṣoñra ayruḳ ḥācetüñüz yoḳ (13) ve yoḫsullıḳ yoḳ ve ayruḳ size ḳaḳımaḳ yoḳ ve uçmaḳdan çıḳmaḳ yoḳ benüm (14) niʿmetlerüm size ebedī niʿmetlerdür ve sizi uçmaġumda emīn ve muḳīm (15) itdüm ve siz ehl-i saʿādetsiz benden isteñ size kerāmetler

[224] Kıyamet 75/22-23. Oysa o gün bir kısım yüzler rablerine bakarak mutlulukla parıldayacaktır.
[225] Vallahi kendilerine Rablerine nazar etmekten daha sevimli gelen bir şey onlara verilmemiştir. Müslim, İman 297.
[226] Ben Cud,Gani,Meli,Vefi ve Sadık olan Allahʿım.

[374a]

(1) ve niʿmetler vireyin bunlar ayıdalar bizüm ḥācetümüz budur ki bizden rāżī olasın (2) ḥaḳ teʿālā ayıda sizden rāżī oldum ve cemālümi size āşikāre eyledüm ebedī müşāhede (3) eyleñ andan ṣoñra envāʿ niʿmetler ile temettuʿ eyleñ ve ezvācuñuza varuñ muʿānaḳa (4) eyleñ ve dürlü dürlü yimişlerden yiñ ve baġcelerde oturuñ yiñ ve içiñ müşerref (5) oluñ ve buraḳlaruñuza binüñ kevs̱er ırmaġına varuñ ve kāfūrde ve māʿ-i (6) ṭahūra ve tesnīme ve selsebīle zencebīle varuñ anda ġusl idüñ ve tenaʿʿum (7) idüñ andan ṣoñra ḥaḳ teʿālā ayıda benden rāżī olduñuz mı ayıdalar yā rabbi (8) nice rāżī olmayalum ki bize nesneler virdüñ ki hiç kimseye virmedüñ ḥaḳ teʿālā (9) ayıda bunlardan daḫı efḍal vardur bunlar ayıdalar yā rabbi bunlardan ḳanḳı nesne (10) efḍaldür ḥaḳ teʿālā ayıda bunlardan efḍal oldur ki ayruḳ size ġażab (11) eylemeyem ve sizden ebedī rāżī olam ve naḳildür ki peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām (12) ayıtdı ḳaçan cumʿa güni olsa ʿadn uçmağında müşkden bir laṭīf (13) yirüñ üzerinde kürsīler vardur altundan ve incilerden ve zümrütden ve yā- (14) -ḳūtdan ṣıddīḳlardan ve şehīdler ol kürsīlerüñ üzerine oturalar andan (15) ṣoñra ḥaḳ teʿālā anlara tecellī eyleye ve yüzlerinüñ nūrları ve kerāmet-

[374b]

(1) -leri her vaḳt ziyāde ola pes anuñ-çün cumʿa günine yevmüʾl-mezīd dirler ve naḳil- (2) -dür ḳaçan kim uçmaḳ ehli uçmaġa gireler ḳarār dutalar ḥaḳ teʿālā yitmiş biñ (3) firişte viribiye ve her firişte ile yitmiş biñ firişte bile geleler müʾminlerüñ (4) gözinden ḥicābları götüreler ḥaḳ teʿālā müʾminlere ayıda biz sizüñ liḳānuza (5) müştāḳvan ve siz daḫı benüm liḳāma müştāḳsız firişteler ayıdalar yā rabbi (6) bunlar senden utanmadılar dünyāda günāh işlediler bunlar seni görmege (7) lāyıḳ degüllerdür ḥaḳ teʿālā ayıda iy benüm firişтelerüm siz müʾminleri (8) bilmezsiz anlar benüm dostlarum bilürlerdi severlerdi ve düşmānlarumı (9) bilürlerdi ve benüm içün anlara düşmān olurlar eyle olsa benüm benüm ʿizzetüm (10) ḥaḳḳı içün anlaruñ bir kez lā ilāhe ilallāh muḥammedün resūlullāh didikleri (11) baña efḍaldür cemīʿ-i ṭāʿatlerden pes ḥicābı aradan keşf eyleye bunlar (12) daḫı ḥaḳḳuñ cemāline naẓar eyleyeler **faṣlun fī menāziliʾl-ḫulefāiʾr-rāşidīn** (13) **rıḍvānullāhi ʿaleyhim ʿecmaʿīn ibni ʿabbās** raḍiyaʾllāhuʿanhu aydur ḳaçan ḳıyāmet (14) güni olsa bu ḫalḳ uçmaḳda otururken ḳızıl yāḳūtdan bir taḫt (15) getüreler yigirmi yıl uzunluġı ola muʿallaḳ aşılmış ola **ebū bekir es-ṣıddīḳ**

[375a]

(1) raḍiyaʾllāhuʿanhu anuñ üzerine otura andan ṣoñra bir taḫt daḫı (2) getüreler ṣaru yāḳūtdan yigirmi mīl anuñ daḫı büyüklügi ola ʿ**ömer bin** (3) **ḫaṭṭāb** raḍıyaʾllāhu ʿanhu anuñ üzerine otura andan ṣoñra bir taḫt (4) daḫı getüreler yeşil yāḳūtdan yigirmi mīl anuñ daḫı büyüklügi ola (5) ʿ**oṣmān bin** ʿ**affān** raḍiyaʾllāhuʿanhu anuñ üzerine oturalar andan ṣoñra bir taḫt (6) daḫı getüreler aḳ yāḳūtdan yigirmi mīl büyüklüginde ola ʿ**alī bin ebū ṭālib** (7) raḍiyaʾllāhuʿanhu anuñ üzerine otura andan ṣoñra ḥaḳ teʿālā buyura ol (8) ol taḫtlar ʿarşuñ gölgesine varalar andan ṣoñra ḥaḳ teālā firişteleре (9) buyura bunlaruñ üzerine bir aḳ incüden çadır dutalar eger cemīʿ-i maḫlūḳāt (10) ol çadıruñ içine cemʿ eyleseler ol çadır daḫı ziyāde geleydi andan (11) ṣoñra dört saġraḳ gele bir bir içeler **faṣlun** işbu faṣl (12) kebāyir ve ṣaġāyir ehlini beyān eyler anlar anlardur ki ḥaḳ teʿālā anları yar- (13) -lıġamaz odı ile ʿaẕāb eyleyüb intiḳām almayınca neʿūẕübilʿāhi min ʿaẕabiʾn-nār (14) **ibni** ʿ**abbās** raḍiyaʾllāhuʿanhu aydur **muḥammed** ümmetinden bir ṭāʾife ṣırāṭ üzerinde (15) maḥbūs olalar imdi ol ṭāʾifenüñ evveli anlardur ki od anlara vācib

[375b]

(1) olmış ola uçmaġa cemīʿsinden ṣoñra gireler peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām (2) ayıda yā cebrāʾīl hiç benüm ümmetümden kimse ṣırāṭ üzerinde ḳaldı mı cebrāʾīl (3) ayıda ḥaḳ teʿālā anları ġayb eyledi ḳıyāmet derelerinde peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām (4) ḳıyāmet yirine naẕar eyleye kimse görmeye eyle ṣana ki cemīʿ-i ümmeti uçmaġa girdiler (5) ḳaçan peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām uçmaġa gire ḥaḳ teʿālā zebānīlere buyura anları (6) cehenneme süreler bıraġalar çün cehenneme varalar mālike selām vireler mālik (7) bunları göre ayıda ey sāḳīler siz kimsiz ve kimüñ ümmetisiz zīrā ki kāfirler (8) ayaḳları baġlu boynı zencīrlü ve her kāfiri bir şeyṭān ile baġlu yüzleri ḳara (9) idi sizde bunlar yoḳ anlar ayıda yā mālik bize ṣorma zīrāki saña cevāb (10) virmege utanuruz velākin biz ḳurʾān oḳurduḳ ve ramażān ayını oruc dutarıduḳ (11) ve ḥacca varurduḳ ve ġazāya varurduḳ ve mālımuzuñ zekātın virürdük ve yetīmleri (12) esirgerdük ve cenābetden ġusl iderdük ve biş vaḳt namāz ḳılurduk mālik (13) ayıda yā şaḳīler cemāʿati ḳurʾān sizi menʿ eylemedi mi günāhdan bunlar ayıdalar (14) yā mālik bizüm başumuza ḳaḳma ve yüzümüze urma şimdi ḳurtılduḳ ḥaḳ teʿālā- (15) -nuñ ve firişterüñ yüzümüze urduġından ʿarş ṭarafından bir nidā gele

[376a]

(1) ki yā mālik bunları cehennemüñ evvel ṭabaḳasına ḳoy mālik ayıda yā şaḳīler cemāʿati (2) kelāmı işitdüñüz mi bunlar ayıda işitdük imdi bir sāʿat (3) bize amān virgil ki nefslermüz içün aġlaşalum mālik ayıda baña destūr (4) yoḳdur ki size amān virem ḥaḳ teʿālā ṭarafından bir nidā gele ki yā mālik (5) bir sāʿat amān virgil pes mālik amān vire ḳurʾān ehli bir ṣaf ola- (6) -lar ve ḥācılar bir ṣaf olalar ve ʿavratlar bir ṣaf olalar daḫı feryād eyleyüb (7) aġlaşalar ve ayıdalar biz dünyāda degme ḳaftān giymege ʿār iderdük şimdi (8) ḳaṭrāndan nice ḳaftān giyelüm diyeler feryād eyleyeler bu resme ʿaẕāb içinde (9) olalar andan ṣoñra ḥaḳ sübḥānehū ve teʿālā anlara raḥmet itmek isteye (10) cebrāʾīle buyura kim var cehennemde gör īmān ehlinden kimse ḳaldı mı mālik ayıda (11) vardur ṭamunuñ ḳapusın aça cebrāʾīli göreler bileler bir kezden yalvarub ayıdalar (12) bizden resūluʾllāha ḫaber irişdür ki biz ḳatı ʿaẕāb içinde ḳalduḳ biz daḫı anuñ (13) ümmeti idük nola iḥsān eyleyüb bize şefāʿat iderse ki ʿaẕāb (14) içinde ḳalmışuz pes cebrāʾīl gele ḥaḳ sübḥānehū ve teʿālā buyura kim (15) var ol ḥabībüm **muḥammed**e ayıt ki varsun anları cehennemden çıḳarsun kim

[376b]

(1) anlaruñ yanacaḳ işleri var-idi günāhları miḳdārı anlara ʿaẕāb itdüm (2) şimdi anları aña bağışladum cehennemden çıḳarsun cebrāʾīl resūluʾllāha gele (3) göre kim bir sarāyda oturur kim dört biñ altundan ḳapusı var ayıda ki (4) yā resūluʾllāh sen bunda ʿīşde ve ṣafāda żuʿafā ümmetüñ anda cehennemde ʿaẕābda (5) resūluʾllāh tīz ṭuru gele ḥażrete secde eyleye günāhkār ümmetümi baña bağışla (6) diye allāh teʿālā bağışlaya cebrāʾīlle cehenneme geleler mālik ṭamunuñ ḳapusın aça (7) günāhkār ümmet anı göricek bileler aġlaşalar resūluʾllāh anları bir bir (8) mübārek eli-ile yapuşub cehennemden çıḳara uçmaġ ḳapusındaġı ḥavżda (9) yayḳanalar andan cennete gireler alınlarında bu yazılmış ola kim (10) 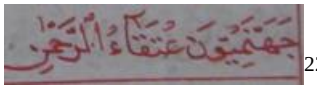[227] yaʿnī bunlar cehennemden çıḳdılar allāhu teʿālā- (11) -nuñ ʿazādlularıdur ḳaçan uçmaḳ ehli anları göreler anlar ġāyet melūl (12) olalar uçmaḳ ehlinden utanalar ve ḥaḳ teʿālā ḥażretine zārılıḳ eyleyeler ki (13) bizüm alnumuzdan bu yazuyı gidergil ḥaḳ teʿālā cebrāʾīle buyura ol yazuyı (14) gidere belürsüz

[227] Bu cehennemlikler Rahmanʿın azat ettikleridir.

ola **imām ġazzālī** aydur çün anları ṭamudan çıḳaralar (15) ṭamuda bir kişi ḳala şol ḳadar feryād eyleye ki cemīʿ-i ṭamu ḫalḳından anuñ āvāzı

[377a]

(1) ziyāde gele ḥaḳ teʿālā ayıda saña bu çaġırmaḳdan çāre yoḳdur ol kişi ayıda ben (2) raḥmetüñden ümīẕüm kesmezin ḥaḳ teʿālā ayıda ʿafv itdüm var uçmaġa gir **enes** (3) peyġāmberden naḳil ider peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı bir kişi ḳala cehennemde (4) biñ yıl yā hannān yā mennān diye münācāt eyleye ḥaḳ teʿālā cebrāʾīle ayıda var (5) ol ḳulumı getür çün cebrāʾīl cehenneme gele anı göre ki başın (6) aşaġa eyleyüb aġlar cebrāʾīl ḥaḳ buyurduġını ol kişiye ḫaber vire ve ol kişiyi (7) ala gele ḥaḳ teʿālā ayıda iy benüm ḳulum cehennemden yirüñi nice bulduñ ol ḳul (8) ayıda yirlerüñ şerlüsi idi ḥaḳ teʿālā ayıda bunı gine cehenneme bıraġıñ ol ḳul (9) ayıda ben cehennemden çıḳduġumdan ṣoñra gine beni cehenneme ḳoyarsañ senden (10) ümīẕüm kesmezim zīrā ki sen kerīm ve raḥīmsin ḥaḳ teʿālā firiştelere (11) ayıda ḳoñ ol ḳulumı uçmaġa girsün benüm raḥmetüm ile biñ yıldan (12) ṣoñra ol kişi uçmaġa gire **ḥasan başrī** raḥmetuʾllāhi ʿaleyhi aydur (13) nola-y-dı ol kişi ben ola-y-dum zīrā ki ebedī cehennemde ḳalmaḳdan biñ yıldan (14) ṣoñra çıḳmaḳ yigdür didi ol kişinüñ adı hannāddur didi (15) ḥaḳ teʿālā ayıda var benüm raḥmetüm ile uçmaġa girgil

[377b]

(1) **faṣlun fī hikmetiʾn-nār** bilmek gerekdür ki günāhkārlar oda girmek- (2) -den ḥikmet nedür ḥaḳ teʿālā ol ḥikmeti gizledi lākin erbāb-ı mükāşefāt aydurlar (3) anları oda yaḳmaḳ elbetde gerekdür zīrāki insānuñ cevherin ḫāliṣ itmekdür (4) ḫābāyiṣ-i nefsden ve şeyṭāndan ammā anlaruñ ki nefsi mütecevhiredür leẕẕāt-ı nefsiyyeden (5) ve şehvāt-ı ḥissiyyeden geçmişlerdür ḥāṣā ki ḥaḳ teʿālānuñ ʿumūm-ı faẕlından (6) ve şümūl-ı iḥsānından ki anları oda yaḳa ve ʿaẕāb eyleye nitekim teʿālā (7) buyurur 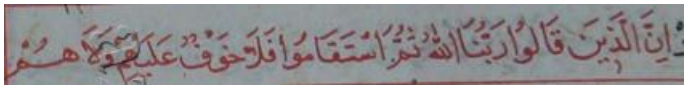 (8) [228] zīrā ki anlaruñ cisimleri ḥaḳ teʿālā ḥażretine münḳād idi ve nefisleri (9) muṭīʿ idi ve göñülleri melekūtda idi ve ʿaḳılları ceberūtda idi (10) pes ḥaḳ teʿālā anlaruñ derecātını yüce eyleyüb ḫācetlerin

[228] Ahkaf 46/13. Rabbimiz Allahʿtır diyen sonra da devamlı bu söze uygun yaşayanlara ne bir korku vardır ne de onlar üzüntü çekeceklerdir.

ḳabūl eyledi (11) ammā böyle eylemek ḥaḳḳuñ faẕ̇l-ı ʿamīminden ve iḥsān-ı kadīminden idi (12) nitekim ḥaḳ teʿālā buyurur 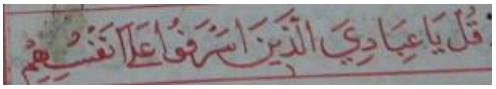 (13) 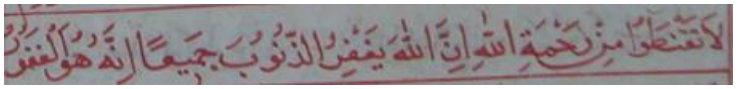 (14) [229] **faṣl ebū ḥanīfe** raḥmetuʾllāhi ʿaleyhi aydur her cinnī (15) kim müʾmin ola uçmaġa girür ve lākin ṭāʿat eylemek ile s̱evābı

[378a]

(1) yoḳdur imāmeyn aydur s̱evābı vardur nitekim ḥaḳ teʿālā buyurur 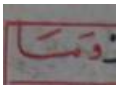 (2) 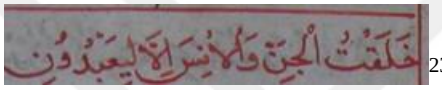[230] **erṭāt ibniʾl-munz̤ir** aydur cinnīlerüñ (3) s̱evābı vardur nitekim ḥaḳ teʿālā buyurur [231] (4) pes uçmaḳda insān insān ile ola ve cinnī cinnīler ile ola **ebūʾd-derdā** raḍiyaʾllāhuʿanhu (5) aydur ḥaḳ teʿālā cinnīleri üç bölük yaratdı bir bölügi yılanlar ve ʿaḳrebler ṣūretinde- (6) -dür yiryüzinde yürürler ve bir bölüġi yil gibidür havāda uçarlar ve bir bölüġi (7) ʿibādet iderler ise s̱evābları vardur ve eger muṭīʿ olmazlar ise ʿaz̤āb- (8) -ları vardur nitekim ḥaḳ teʿālā buyurur 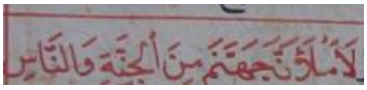 (9) 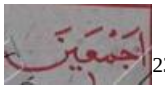[232] ve ḥaḳ teʿālā insānı daḫı üç bölük yaratdı bir bölügi behāyim (10) gibidür ḥaḳ teʿālā buyurur 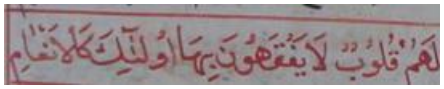 (11) 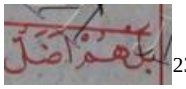[233] ve bir bölügi cismleri ādemlere beñzer ve cānları şeyṭānlar (12) cānına beñzer ẓālim ve ʿavāneleri gibi ve bir bölügi cismleri ādeme beñzer ve cānları (13) daḫı ādeme beñzerler uçmaġa giren ve didār gören anlardur ilāhī miskīn (14) **aḥmed-i bī-cānı** anlardan eyle bi-ḥaḳḳı muḥammedin

[229] Zümer 39/53. De ki (Allah şöyle buyuruyor): “Ey kendi aleyhlerine ortak günahta haddi aşan kullarım! Allahʿın rahmetinden ümit kesmeyin. Allah (dilerse) bütün günahları bağışlar; doğrusu o çok bağışlayıcı, çok merhametlidir.

[230] Zariyat 51/56. Ben cinleri ve insanları, başka değil, sırf bana kulluk etsinler diye yarattım.

[231] Rahman 55/74. Onlardan önce kendilerine ne bir insan ne de bir cin dokunmuştur.

[232] Hud 11/119. Cehennemi hem insanlar hem cinlerle dolduracağım.

[233] Aʿraf 7/179. Bunların kalpleri vardır ama onlarla kavrayamazlar; gözleri vardır ama onlarla göremezler; kulakları vardır ama onlarla işitemezler. Onlar hayvanlar gibidir,hatta daha da şaşkındırlar.

ʿaleyhiʾs-selām (15) **muḳātil** raḍiyaʾllāhuʿanhu aydur ḥayvānlardan on ḥayvān uçmaġa gireler

[378b]

(1) biri **ṣāliḥ** peyġāmberüñ devesi ve **ibrāhīm** peyġāmberüñ buzāġusı ve **ismaʿīl** (2) peyġāmberüñ ḳocı ve **mūsā** peyġāmberüñ öküzi kim anuñ zamānında anı (3) boġazladılar ve bir ölmiş ādemi urdılar dirildi ve söyledi idi ve **yūnus** (4) peyġāmberüñ balığı ve ʿ**üzeyr** peyġāmberüñ eşegi ve **süleymān** peyġāmberüñ (5) ḳarıncası ve **belḳıs**uñ hüdhüdi ve **muḥammed-i muṣṭafā**nuñ devesi (6) onıncı aṣḥāb-ı keḫfün kelbi ḥaḳ teʿālā ol kelbi uçmaġa (7) ḳoymaḳ isteyicek ḳoc ṣūretine döndüre andan ṣoñra uçmaġa (8) ḳoya ḥaḳ teʿālā girü ḳalan ḥayvānları ṭopraḳ eyleye kāfirler anları göreler (9) ayıdalar 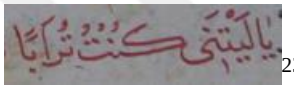[234] faṣlun peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām (10) ayıtdı ḳaçan uçmaḳ ehli uçmaġa gireler ve cehennem ehli cehenneme gireler (11) andan ṣoñra ölümi getüreler uçmaġ-ıla cehennem arasında boġazlayalar (12) andan ṣoñra münādī nidā eyleye ki iy uçmaḳ ehli uçmaḳda ebedī ḳalu- (13) -ñuz ayruḳ ölüm yoḳ ve saġlıḳdur ebedī ḫastalıḳ yoḳ ve ey cehennem ehli (14) cehennemde ḳaluñuz ayruḳ ölüm yoḳ ve çıḳmaḳ yoḳ eyle olsa (15) uçmaḳ ve cehennem ehli ol sözi işitdiler uçmaḳ ehlinüñ feraḥı ve

[379a]

(1) ve sürūrī ziyāde ola ve cehennem ehlinüñ ḥüzni ve ġuṣṣası ziyāde ola (2) **faṣlun** bilmek gerekdür ki uçmaḳ sekizdür ve ʿadn (3) uçmaġı aʿlāiʾl-cināndur ve dārüʾr-raḥmāndur zīrā ki ruʾyetuʾllāḥ andandur ve ol (4) ʿadn uçmaġınuñ aʿlāsı bizüm peyġāmberümüzüñ maḳāmıdur ol maḳāma (5) vesīle dirler anıñ-çün ki peyġāmberümüzüñ efḍali mevcūdātdur ve aña (6) lāyıḳ bir maḳām gerek ki ekmel-i derecāt ola imdi ol vesīle (7) uçmaġıdur ve ṭūbā aġacı ʿadn uçmaġındadur ammā köki bizüm peyġāmberü- (8) -müzüñ evindedür ve özdekinden iki çeşme çıḳar biri kāfūrdur ve biri (9) selsebīldür ʿ**alī** kerremaʾllāhu vechehu aydur ṭūbā aġacınuñ budaḳlarından (10) ḥulleler çıḳar ve özdeki incüdendür ve budaḳları zeberceddendür ve budaḳlarınuñ (11) ġāyet yücesi ʿarş ayaġına irişür ve alçaḳları uçmaḳ içindedür her (12) kişinüñ evinde bir budaġı vardur her ne ḥācet dilerse ol budakdan çıḳar biʾiẕnillāhi (13) teʿālā ve özdekinden

[234] Nebe 78/40. Keşke toprak olsaydım.

develer ve atlar ve buraḳlar çıḳar eyerleri altundan ve uyanı (14) incüden ve yāḳūtdan yilden tīz yürürler ve ādem başlu ve ḳuş ḳanatludur ve ʿarabca (15) söyler **faṣlun fīʾl-ḥūr** imdi ḥūrīler cennet ḳızlarıdur anda yaradılmışlardur

[379b]

(1) be-ġāyet laṭīf ve maḥbūblardur ve ḥūr ḥavrānuñ cemʿidür yüzi aḳ nūr- (2) -dandur sacı ve zülfi ve gözleri ḳaradur ḳaçan müʾminler uçmaġa gireler (3) ve evlerine varalar ve her evüñ içinde yitmiş taḫt ola ve her taḫtuñ üzerinde (4) yitmiş döşek ola ve her döşegüñ üzerinde yitmiş ḥūrī ola (5) ve her ḥūrīnüñ üzerinde yitmiş ḥulle ola ve ol ḥullelerüñ içinde ilikleri (6) gözüke eger ol ḥūrīlerüñ birisinüñ maḳremesi ḳamu dünyādan yigdür eger suʾāl (7) iderseñ ki çün ḥūrīler nūrdandur bir kişi nūrı öper ve ḳocar (8) cevāb budur ki **tefsīr-i kebīr**de gelür kim ḥūrīler nūrdandur (9) velī nūr-ı cāmiddendür öpilür ve koçılur [235] (10) ve her kişinüñ yitmiş dürlü ḥullesi ola ve her ḥulle bir sāʿat (11) içinde yitmiş dürlü levn ile gözüke ve erenler yüzlerini ʿavratlarınuñ yüzinde (12) göreler erenlerde ve ʿavratlarda aṣlā ḳıl olmaya hemīn sacları (13) ve ḳaşları ve kirpükleri ola ḳālallāhu teʿālā [236] (14) **ebuʾl-leyṯ** raḥmetuʾllāhi ʿaleyhi aydur ḥaḳ teʿālā bizüm peyġāmberümüze (15) vaʿde eylemişdür ki vire ammā ṯeyyibden murād firʿavn ʿavratı **āsiye**

[380a]

(1) ḫātūndur ve bikrden murād ʿ**īsā** peyġāmberün anası **meryem** ḫātūndur (2) bu ikisi resūluʾllāh ʿaleyhiʾs-selām cennetde evleniser peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām (3) ayıtdı uçmaḳ ehlinüñ her birisine biş yüz ḥūrī vireler her birisi (4) bunlaruñ ḳaçan erenlerine muʿānaḳa eyleseler erenlerüñ dünyādaki ʿömrince (5) bu niyetde ṭuralar ve daḫı uçmaḳda aġaçlar vardur budaḳlarında çıñraġu (6) vardur gümişden ḥaḳ teʿālā ʿarş altından bir yil viribiye ol (7) aġaçlara ṭoḳına aġaçlar ḥarekete geleler ve ol çıñraġular āvāz vireler eger (8) ol āvāzdan dünyā ehli bir kez işitseler idi anuñ dadından (9) cemīʿsi ölelerdi **tefsīr-i beġavī**de aydur uçmaḳda aġaçlar var- (10) -dur eger bir kişi āvāz istese yāḫūd dilese ol

[235] Al-i İmran 3/189. Al-i İmran 3/29. Allah, her şeye hakkıyla gücü yetendir.
[236] Tahrim 66/5. Dul ve bakire eşler.

aġaclara buyura kimi (11) sāz çala ve kimi ḥareket idüb oynaya ol kişi müşerref ola (12) peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı uçmaḳda ırmaḳlar vardur ol (13) ırmaḳlaruñ kenārında ḳaravaşlar vardur ḥaḳ teʿālā anları zaʿferāndan (14) yaratdı tesbīḥ iderler yitmiş biñ dürlü ṣavt-ıla ve her ḥūrīnüñ ṣavtı (15) **dāvūd** peyġāmberüñ dünyādaki ṣavtından laṭīf ola baʿżısı baʿżısına

[380b]

(1) ayıda sen kimünsin baʿżısı ayıda ben ol kişinüñ kim ki ṣabāh namāzın cemāʿat-ile (2) ḳıla peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı ḥaḳ teʿālā uçmaḳda yitmiş biñ (3) şehr yaratdı ḳızıl yāḳūtdan ve her şehrüñ içinde yitmiş biñ ev yaratdı (4) aḳ incüden ve her evün içinde yitmiş biñ taḫt vardur yeşil zebercedden (5) ve her taḫtuñ üzerinde bir ḳız oturur ḥūruʾlʿīnden ayıtdılar yā resūluʾllāh (6) ol şehrler kimündür peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı biş vaḳt namāzı (7) cemāʿat ile ḳılanlaruñdur naḳildür ki uçmaḳda ḥūrīler vardur yaru- (8) -sından yuḳarusı oġlan ṣūretinde ve yarusından aşaġısı ʿavrat ṣūretinde- (9) -dür ve uçmaḳ içinde anlardan leẕẕetlü yoḳdur peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ṣordılar (10) ki ḥaḳ teʿālā ḥūruʾlʿīni neden yaratdı peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı (11) üç nesneden yaratdı ayaḳlarından dizine varınca müşkden ve dizlerinden (12) ḳarnına varınca ʿanberden ve ḳarından başına varınca kāfūrden (13) yaratdı sacların ve kirpüklerin ḳara nūrdan yaratdı ḳālallāhu (14) teʿālā 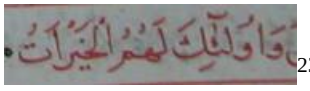[237] peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı her (15) müslimānuñ ḫayırları vardur ve her ḫayır içün uçmaḳda bir ḫayme vardur.

[381a]

(1) ve her ḫaymenüñ içinde ḥūruʾlʿīn vardur ve yāḳūt-ıla mercāna beñzer- (2) -ler ve her ḫaymenüñ dört biñ ḳapusı vardur ve her ḳapudan her sāʿat (3) ḥaḳ teʿālā ḥażretinden armaġanlar ve kerāmetler ve hediyyeler gelür- (4) -ler ve naḳildür ki peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı uçmaḳda ḳızlar vardur (5) aña ḥūruʾlʿīn dediler ḳaçan yüriseler ṣaġından yitmiş biñ cāriye (6) yürür ol ḥūrīlerüñ her biri aydur ben ol kişilerüñ-ven ki (7) emr-i biʾl-maʿrūf ve nehy-i ʿaniʾl-münker iderler idi ve naḳildür ki uçmaḳ (8) ehlinüñ üzerine

[237] Tevbe 9/88. İyi ve güzel şeylerin her türlüsü onların olacaktır.

bir bulut gele yaġmur gibi ḥūrīler yaġdura nitekim (9) ḥaḳ teʿālā buyurur 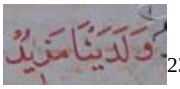[238] **faṣlun fī vildāniʾl-cennet** ḳālallāhu (10) teʿālā 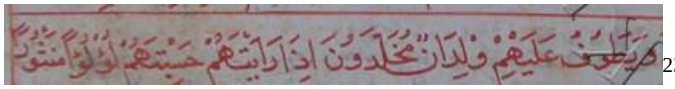[239] (11) yaʿnī ḥaḳ teʿālā ol oġlanları incülere beñzerdür ḥüsünde ve ṣafā-yı levnde (12) meclislerde yürürler ṣanasın ki ṭaġılmış incülere beñzerler ʿ**abdullāh ibni** (13) ʿ**ömer** aydur uçmaḳ ehlinüñ ġāyet ednāsınuñ biñ oġlanı ola incüler (14) gibi her birisi bir ḳullıḳda ola **ebuʾl-leyṯ** raḥmetuʾllāhi ʿaleyhi aydur ḳaçan (15) müʾminler uçmaġa gireler ve döşekler üzerinde oturalar bir firişte ḳapuya

[381b]

(1) gele destūr dileye içerü gire ḳapuda bir oġlan göre ol oġlana (2) diye ol oġlan daḫı birine diye ḥattā ol söz gele müʾmine dege ol müʾmin (3) daḫı destūr vire ol oġlan birine diye ol daḫı birine ḥattā gine ol (4) firişte gele dege andan ṣoñra ḳapuyı açalar ol firişte içerü gire (5) selām vire dürlü dürlü armaġanlar ḥażret-i allāhdan getüre ve ayıda (6) selām size şol sebebden kim ṣabr iderdüñüz ve bu geldüġüñüz maḳām ne gökçek (7) maḳāmdur diye nitekim ḥaḳ teʿālā buyurur (8) (9) [240] **faṣlun fīʾl-ġılmān** ḳālallāhu teʿālā (10) [241] yaʿnī buyurur kim cennetde ḳullar vardur (11) geleler müʾminleri göreler ve anlaruñ ḳulları olalar anlar şol ḳullardur kim (12) dürr-i meknūn incilere beñzer didügi anuñ-çündür ki incü kim ṣadefde (13) ṣaḳlanmış ola ġāyet laṭīf ve aḥsen olur imdi ol oġlanlar böyle (14) laṭīf ve aḥsen olıcaḳ ḳıyās eyle ki uçmaḳ ehli nice olalar ḥüsnde (15) ve naḳildür **keşşāf**da ʿ**alī** kerremaʾllāhu veche aydur kāfirüñ

[238] Kaf 50/35. Üstelik katımızda fazlası da vardır.
[239] İnsan 76/19. Her birinin etrafında ölümsüz genöler pervane olur. Baktığında onları etrafa saçılmış inciler sanırsın.
[240] Raʿd 13/23-24. Melekler de "sabretmenize karşılık elde ettiğiniz esenlik daim olsun! Dünya yurdunun ardından ulaştığınız sonuç ne güzel oldu!" diyerek her kapıdan onların yanına girerler.
[241] Tur 52/24. Sedeflerinde saklı incilere benzeyen genç hizmetçileri etraflarında dönüp dururlar.

[382a]

(1) oġlancuḳları kim bāliġ olmamış olalar eger irkek oġlandur ve ḳız (2) oġlandur yarın uçmaḳda anlar müʾminlerüñ ḫiẕmetkārı olalar **faṣlun** (3) **fī enhāriʾl-cenneti** ḳālallāhu teʿālā 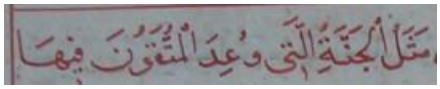 (4)

 (5)

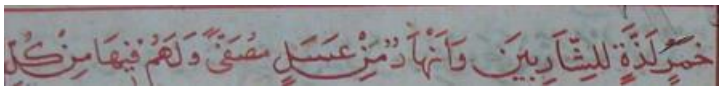 (6) 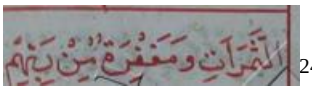[242] ṣāḥib-keşşāf aydur ḥaḳ teʿālā uçmaġı (7) vaṣf ider aydur ki uçmaḳda ırmaḳlar vardur evvel budur ki ṣu ırmaġı var- (8) -dur envāʿ ile ṣūreti ve levni müteġayyir olmazlar andan ṣoñra süd ırmaġı vardur (9) ṭuʿmı ve rāyiḥası müteġayyir olmaz andan ṣoñra süci ırmaġı vardur içenlere (10) ġāyet leẕẕetlüdür ʿaḳıl gidermez ḫumārı ve āfeti yoḳ andan ṣoñra (11) bal ırmaġı vardur ġāyet muṣaffādur aña nesne ḳarışmadı fesād- (12) -dan ṣāfīdür ḳālallāhu teʿālā (13) 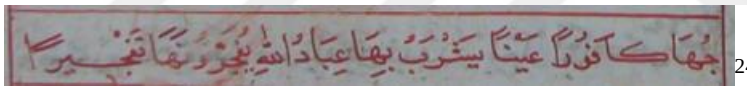[243] (14) ebrār berrüñ cemʿidür nitekim erbāb rabbüñ cemʿidür yaʿnī ebrār bir (15) şarābdan içerler kim ol şarābuñ ṭabīʿatı kāfūre beñzer

[382b]

(1) kāfūr bir çeşmedür uçmaḳda aḳdur ve ṣovuḳdur ve rāyiḥası laṭīf- (2) -dür ve daḫı ḳanda dilerseñ senüñ ile bile gider alçaġa ve yüksege kimse (3) menʿ eylemez ve daḫı uçmaḳda bir çeşme vardur ṭabīʿatı zencebīle beñzer ve uçmaḳda (4) bir çeşme daḫı vardur selsebīl dirler yaʿnī selāsetinden ötrü ve laṭīf (5) aḳduġından ötrü selsebīl dirler **muḳātil** raḍiyaʾllāhuʿanhu aydur (6) 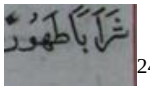[244] uçmaḳda bir çeşmedür her kim ol çeşmeden içe

[242] Muhammed 47/15. Rabbine itaatsizlikten sakınanlara vaad edilen cennetin temsili şudur: İçinde doğal nitelikleri bozulmamış su ırmakları, tadı bozulmamış süt ırmakları, içenlere lezzet veren şarap ırmakları, süzülmüş bal ırmakları bulunan bir bahçedir. Onlar için ayrıca orada her meyveden mevcuttur, üstelik rablerinden bir de bağışlama lutfu.

[243] İnsan 76/5-6. İyiler ise içindekine güzel koku katılmış bir kadehten içecekler. Bir su kaynağı ki Allah'ın has kulları istedikleri yerlere akıtarak ondan bol bol içerler.

[244] İnsan 76/21. Tertemiz bir içecek.

gönlinden (7) ḥasedden kibrden nesne ḳalmaya ve daḫı uçmaḳda bir şarāb vardur adı (8) raḥīḳdur ḳızıl ve laṭīf ve ṣāfī şarābdur ve saġraġı müşkdendür (9) daḫı uçmaḳda bir dürlü şarāb vardur tesnīm dirler ya budur ki uçmaḳda (10) andan laṭīf şarāb yoḳdur ya budur ki ḳaçan içindekin içseler (11) havādan gine ṭopṭolu olur ne deñlü içseler havādan gine ṭolar baʿżılar (12) aydur tesnīm şarābı oldur ki muḳarrebler andan içeler ṣırf şarābdur (13) ve girü ḳalan ḫalḳ ṣu ile ḳarışdurub içeler ammā kevs̱er ṣuyı (14) ḳālallāhu teʿālā [245] peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām (15) ayıtdı kevs̱er uçmaḳda bir ırmaḳdur ḥaḳ teʿālā anı baña vaʿde eyledi

[383a]

(1) anda fāideler çoḳdur baldan ṭatludur ve ḳardan aḳdur ve saġraḳ- (2) -ları vardur gümişden yılduzlar saġışınca fuḳarā-i muhācirin andan içeler (3) her kim andan içerse ebedī ḳanmaya ve naḳildür ki uçmaḳda bir ırmaḳ var- (4) -dur adı afīḥdür anda ḳaravaşlar vardur ḥaḳ teʿālā anları zaʿferān- (5) -dan yaratmışdur incüler ve yāḳūtlar ile oynarlar ḥaḳ teʿālā ḥażretini tesbīḥ (6) iderler yitmiş dürlü ṣavt-ıla her birinüñ ṣavtı **dāvūd** āvāzından laṭīfdür ve ol (7) ḳaravaşlaruñ baʿżısı baʿżısına ayıda sen kimüñsin ol birisi ayıda (8) ben ol kişinüñem ki yatsu namāzın cemāʿat ile ḳıla ḥaḳ teālā ayıda (9) ol namāzı cemāʿat ile ḳılanı ve seni benüm evümde sākin eylerin **faṣlun** (10) **fī merātib-i ehliʾl-cenneti ve derecātiʾl-ʿaliyyeti ammāʿaṣere-i mübeşşere** peyġāmber ʿaleyhi (11) ʾs-selām ayıtdı bunlar uçmaḳlıḳdur yaʿnī **ebū bekr** ve ʿ**ömer** ve ʿ**oṣmān** (12) ve ʿ**alī** ve **ṭalḥa** ve **zübeyr** ve ʿabduʾr-raḥman bin ʿafv ve saʿd bin ebū vaḳḳāṣ ve (13) **saʿīd bin zeyd** ve **ebū** ʿ**ubeyde bin el cerrāḥ** raḍiyaʾllāhuʿanhum ecmaʿīn (14) bunlar uçmaḳlıḳdur ve **fāṭımatüʾz-zehrā** raḍiyaʾllāhuʿanhu uçmaḳ ḫātūn- (15) -larınuñ seyyididür **ḥasan** ve **ḥüseyin** uçmaḳ yigitlerinüñ seyyidleridür bunlar

[383b]

(1) peyġāmber ʿaleyhiʾs-selāmıñ ḳonşılarıdur ammā girü ḳalan müʾminlerüñ mertebe- (2) -leri vardur ʿalā ḳadri menāzilihim peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı uçmaḳ ehli (3) yüz yigirmi ṣafdur seksen benüm ümmetümdür ve ḳırḳ ṣaf giri ḳalan ümmetlerdür (4)

[245] Kevser 108/1. Şüphezi biz sana kevseri verdik.

ḳālallāhu teʿālā 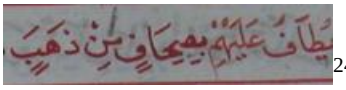[246] müfessirler aydur ḳaçan müʾminler (5) uçmaḳda ṣoḥbet eyleseler altundan çanaḳlar geleler ve her çanaġuñ içinde (6) yitmiş biñ dürlü ṭaʿām ola ḳaçan müʾminler ol ṭaʿāmdan yiseler havādan ḳuşlar (7) ineler ve her ḳuş ayıda iy tañrınuñ velīleri uçmaġı gezdüm selsebīl- (8) -den ve kāfūrden içdüm ve uçmaḳ baġçaların teferrüc eyledüm çün müʾminler (9) ol sözi işideler ol ḳuşları yimege müştāḳ olalar ḥaḳ teʿālā ol (10) ḳuşlara buyura māʾide üzerine ineler ḳanḳı dürlü dilerlerse bişeler (11) müʾminler ol ḳuşlardan yiyeler andan ṣoñra ḥaḳ teʿālā ol ḳuşlara ḥayāt (12) vire gine uçalar gideler zīrā cennetde ölüm yoḳdur ve naḳildür ki peyġāmber (13) ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı uçmaḳ ehlinüñ ġāyet ednāsına seksen biñ (14) ḫiẕmetkār vireler ve yitmiş biñ ḥūrī vireler ve aña bir ḳubbe vireler (15) incüden ve yāḳūtdan ve bir daḫı tāc vireler eger ol tācdan bir incü

[384a]

(1) düşse yiryüzinde maşrıḳ ve maġrib arası ṭopṭolu nūr olaydı **ebū mūsā** (2) peyġāmberden naḳil ider peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı uçmaḳda (3) müʾminler içün çadırlar vardur birer dāne incüden yirden gökçe (4) yüksekligi ola ve altmış mīl ḳadar ini ola ve dört biñ ḳapusı ola (5) altundan peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı uçmaḳda bir ṭaġ vardur (6) aña cebeliʾr-raḥme dirler ve ol ṭaġuñ üzerinde bir ḳaṣr vardur aña (7) ḳaṣrüʾl-islām dirler ve ol ḳaṣruñ içinde bir ev vardur aña beytüʾl-celāl (8) derler ve ol ḳaṣruñ on iki biñ ḳapusı vardur bir ḳapu bir ḳapuya biş yüz (9) yıllıḳ yoldur ve ol ḳapu açılmaz bismillāhiʾr-raḥmāniʾr-raḥīm (10) dimeyince **ebū hureyre** raḍiyaʾllāhuʿanhu aydur uçmaḳ ehlinüñ ġāyet ednāsına (11) yidi derece vireler kendüzi altıncı derecede ola ve daḫı ol kişiye üç (12) yüz ḫıẕmetḳār vireler üç yüz çanaḳ ile ṭaʿāmlar getüreler her bir ṭaʿāmda (13) bir leẕẕet ola ve üç yüz saġraḳ getüreler her saġraġuñ leẕẕeti bir dürlü (14) ola ol kişi bu devletlere naẓar ide daḫı ayıda yā rabbi baña destūr vir- (15) -gil uçmaḳ ehlinüñ ḫalḳını ḳonuḳlayayın ve şarāblar içüreyin bu ṭaʿām-

[384b]

(1) -larumdan nesne eksilmeye diye **ebū hureyre** raḍiyaʾllāhuʿanhu aydur uçmaḳ (2) ehli uçmaġa girmeden ṭamuda yirin göre andan ṣoñra uçmaġa gire (3) tā şükri ziyāde olsun

[246] Zuhruf 43/71. Orada altın tepsiler cennetliklerin çevrelerinde dolaştırılacaktır.

içün ve ṭamu ehli ṭamuya girmeden uçmaḳda (4) yirin göre andan ṣoñra ṭamuya gire tā ḥasreti ziyāde olsun içün **ebū** (5) **saʿīdüʾl-ḫudrī** raḍiyaʾllāhuʿanhu peyġāmberden naḳil ider peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām (6) ayıtdı uçmaḳ ehli kendülerden yuḳaru ġurfeleri göreler yaʿnī köşkleri (7) göreler nitekim yılduzları görürler ayıtdılar yā resūluʾllāh ol ġurfeler peyġāmber- (8) -lerüñ midür peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı ol tañrı ḥaḳḳı içün (9) ki benüm nefsüm anuñ ḳudret elindedür her kişi kim allāha imān getürdi (10) ve peyġāmberleri girçekledi ol ġurfeler anlaruñdur baʿżılar aydur maʿlūm oldı (11) kim ol ümmet **muḥammed** ümmeti imiş zīrāki **muḥammed** ümmeti allāh teʿālāya imān (12) getürdiler ve cemīʿ-i peyġāmberleri bunlar girçeklediler pes ol ġurfelere (13) giren **muḥammed** ümmetleri olalar ve naḳildür **mūsā** peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām (114) ayıtdı ḥaḳ teʿālā ḥażretine ayıtdı yā rabbi uçmaḳ ehlinüñ ġāyet (15) ednāsı ne deñlü mertebelü ola ḥaḳ teʿālā ayıtdı uçmaḳ ehli uçmaġa

[385a]

(1) girdüklerinden ṣoñra bir kişi gele ayıda yā rabbi cemīʿ-i ḫalḳ menzillerine (2) girmişler oturmışlar ben ḳanda oturayın ben diyem kim rāżī mısın ki (3) seni dünyā pādişāhlarından bir pādişāh gibi eyleyem ol ḳul ayıda (4) neʿam yā rabbi rāżīyam ayıdam on dünyāca saña yir virdüm rāżī olur mısın (5) ol ḳul ayıda neʿam yā rabbi rāżī olurın diye ben ol kişiye on bu dünyāca (6) yir virem ve uçmaġa buyuram **mūsā** peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı (7) yā rabbi uçmaḳ ehlinüñ aʿlāsı nedeñlü ola ḥaḳ teʿālā ayıtdı anlara nesneler (8) virem ki gözler görmemiş ola ḳulaḳlar işitmemiş ola ve göñüllerden geçmemiş (9) ola ve naḳildür peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ṣordılar ki mesākīn-i ṭayyibe (10) nedür peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı ʿadn uçmaġında ḳaṣırlar vardur ve her (11) ḳaṣruñ içinde yitmiş avlu vardur ḳızıl yāḳūtdan ve her avlunuñ içinde bir (12) ev vardur yeşil zebercedden ve her evüñ içinde yitmiş taḫt vardur ve her taḫtuñ (13) üzerinde yitmiş döşek vardur her levnden ve her döşegüñ üzerinde bir (14) ʿavrat oturur ḥūruʾlʿīnden ve her evde yitmiş māʿide vardur ve her māʿide- (15) -de yitmiş dürlü ṭaʿām vardur ve ḥaḳ teʿālā her kişiye şol resme ḳuvvet vire

[385b]

(1) ki cemīʿsine irişe bir günde ayıtdılar yā resūluʾllāh çün yirler ve içerler (2) hiç ḳażā-yı ḥācet iderler mi peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı uçmaḳda ḳaçan ḥācet- (3) -leri olsa

derlerler müşk rāyiḥası gibi rāyiḥası ola **beġavī tefsīri**nde ayıdur uçmaḳ (4) ehli ḳaçan ṭaʿām yiseler ḥaḳ teʿālā ḥażretine ḥamd iderler nitekim ḥaḳ teʿālā buyurur (5) [247] baʿżılar ayıdur uçmaḳ ehli (6) altı yirde allāha ḥamd iderler biri şol vaḳt ki ḳaçan müʾminler kāfirden (7) seçile ayıdalar 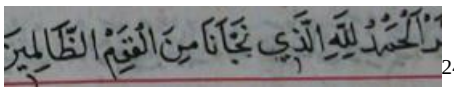[248] ikinci şol vaḳt (8) ki ṣırāṭı geçeler ayıdalar 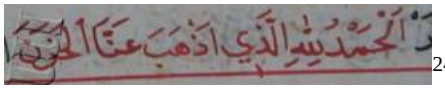[249] üçünci şol (9) vaḳt ki uçmaġa girecek vaḳtin maʾ-il ḥayvāndan ġusl eyleyeler ve ayıdalar [250] (10) dördünci ḳaçan (11) uçmaġa gireler firişteler anlara istiḳbāl eyleyeler ol vaḳt ayıdalar 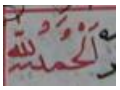 (12) 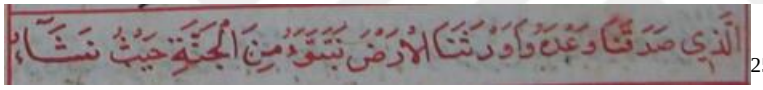[251] (13) bişinci şol vaḳt ki maḳāmlarına varalar ḳārar dutalar ayıdalar 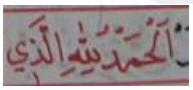 (14) 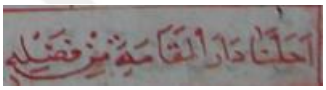[252] altıncı şol vaḳt ki yimekden ve içmekden fāriġ (15) olalar ve ayıdalar [253] peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı uçmaḳda

[386a]

(1) bir ev vardur aña dārüʾl-ferāḥ dirler aña şol kişiler girürler ki bir müslimān (2) ḳarındaşlaruñ göñline feraḥlıḳ bıraġa laṭīf sözler ile ḳālallāhu teʿālā (3) [254]

[247] Yunus 10/10. Duaları da, alemlerin rabbi olan Allahʿa hamdolsun diyerek son bulur.
[248] Mü'minun 23/28. Bizi bu zalimler topluluğundan kurtaran Allahʿa hamd olsun.
[249] Fatır 35/34. Bizden tasayı gideren Allahʿa hamd olsun.
[250] Aʿraf 7/43. Bizi bu nimete kavuşturan Allahʿa hamdolsun. Allah bize bahşetmeseydi biz kendiliğimizden elde edemezdik.
[251] Zümer 39/74. Bize verdiği sözü yerine getiren ve cennetten bize dilediğimiz yerinde mesken kurabileceğimiz yurt bağışlayan Allahʿa hamdolsun.
[252] Fatır 35/35. O ki bizi lutfuylasonsuza kadar kalınacak yurda yerleştirdi.
[253] Fatiha ½. Hamd alemlerin rabbi Allahʿa mahsustur.
[254] Kaf 50/35. Üstelik katımızda fazlası da vardır.

ḳūtüʾl-ḳulūbda aydur uçmaḳ ehline ḥaḳ teʿālādan üç tuḥfe gele (4) biri hediyyedür yaʿnī uçmaḳda ḥaḳ teʿālādan nesneler gele kim gözler añı (5) görmedi ikinci uçmaḳ ehline allāhdan selām gele nitekim ḥaḳ teʿālā buyurur (6) [255] üçünci budur ki ḥaḳ teʿālā ayıda ben sizden (7) rāżī oldum işbu söz hediyyeden ve selāmdan daḫı efḍal ola nitekim ḥaḳ teʿālā (8) buyurur [256] ḳālallāhu 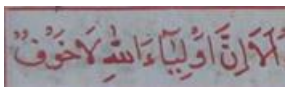(9) [257] baʿżılar aydur evliyā anlardur ki allāh teʿālāya imān (10) getürüb ẕikruʾllāha meşġūl olalar baʿżılar aydur evliyā anlardur ki ḥaḳ içün (11) biri birile sevişeler **mālikiʾl-eşʿarī** raḍiyaʾllāhuʿanhu aydur bir gün peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām (12) ḳatında otururdum peyġāmber ayıtdı ḥaḳ teʿālā ḳulları vardur ki peyġāmberler ve (13) şehīdler anlara imrenürler ayıtdılar yā resūluʾllāh anlar kimlerdür peyġāmber ʿam (14) ayıtdı anlar anlardur kim dürlü dürlü şehirlerden gelmiş olalar hiç bunlaruñ (15) dünyā içün ġarażları olmaya ḥaḳ içün sevişeler ḥaḳ teʿālā yarın anlaruñ yüzleri nūr

[386b]

(1) ḳıla ve anlara incülerden minberler vire anlar ol minberler üzerine otura- (2) -lar ḫalāyıḳ ḳorḳu içinde olalar anlara hiç ḳorḳu ve ġuṣṣa olmaya yaʿnī (3) anlara ḳabirde beşāret vardur allāhuñ kitābı ile kim anlar evliyādur anlara (4) ḳabirde beşāret vardur ki evliyāuʾllāhdur ve bitilerinde yazulmışdur ki (5) uçmaḳlıḳdur ve naḳildür ki **kūtuʾl-ḳulūb**da peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı (6) allāh içün sevişenler yarın uçmaḳda bir ḳızıl yāḳūt diregün üzerinde (7) olalar ve ol diregüñ üzerinde yitmiş biñ ġurfe ola uçmaḳ ehlinüñ (8) üzerine şerefeler gibi ola ve ol ġurfelerde olanlaruñ ḥüsni uçmaḳ (9) ehline nūr vire yeşil sündüsden ve istebraḳden ḥulleler giyeler ve alnında (10) yazılmış ola her birisinüñ [258] yaʿnī bunlar allāh içün (11) sevişenlerdür **enes** peyġāmberden naḳil ider peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı (12) uçmaḳda soḳaḳlar vardur uçmaḳ ehli ol soḳaḳlara cemʿ olalar ʿarş- (13) -dan bir laṭīf yil ese anlaruñ yüzine

[255] Yasin 36/58. Engin merhamet sahibi rabden gelen söz şu olacak: “selam size!”
[256] Tevbe 9/72. Allahʿın rızası ise hepsinden büyüktür.
[257] Yunus 10/62. Bilesiniz ki Allah dostlarına asla korku yoktur; onlar üzüntü de çekmeyecekler.
[258] Bunlar Allah için birbirlerini sevenlerdir.

ṭoḳuna ḥüsnleri ve cemāllerin ziyāde (14) eyleye evlerine geleler ehil bunları göreler ayıdalar vaʾllāhi ḥüsnüñüz ve cemāliñüz (15) evvelkiden ziyāde olmış bunlar ayıdalar vaʾllāhi sizüñ ḥüsnüñüz ve cemāliñüz

[387a]

(1) ziyāde olmış diyeler ehl-i ḥadīṯ aydurlar ol soḳaġa sūḳuʾl-maʿrifet dir- (2) -ler ve uçmaḳda şems ve ḳamere gice ve gündüz olmaya velākin ol miḳdār taḳdīr olına (3) zīrā ki uçmaḳda ʿarş nūrı vardur şemse ve ḳamere iḥtiyāc yoḳdur ehl-i tefsīr (4) aydurlar uçmaḳ ehli gündüzi bileler ḥicāblar gitmek ile veʿarşuñ nūrı (5) ẓāhir olmaḳ ile ve allāhuñ tecellīsi ile ayruḳ nūra iḥtiyāc ḳalmaya (6) ve giceyi bileler kelāmuñ ile ʿ**alī** kerremaʾllāhu veche aydur uçmaḳda (7) bir soḳaḳ vardur ammā anda bāy ve şirā yoḳdur hemīn ṣūretler vardur (8) ġāyet cemālde ḳaçan bir kişi bir ḫūb ṣūreti görse ol ṣūrete (9) girmek dilese gire meṣābīḥ şerḥinde aydur murād ol ṣūrete girmek- (10) -den budur ki ḳaçan kim aña bir laṭīf ṣūret ʿarż olsa ol kişi (11) dilese kim ol ṣūrete gire ḥaḳ teʿālā ḳudret eli ile ol kişinüñ ṣūretde (12) ayruḳ ṣūrete tebdīl eyleye ziyneti ve ḥüsni ziyāde ola bu degüldür ki (13) bir ṣūretden çıḳub bir ṣūrete daḫı gire eczāsı tebdīl ola zīrā (14) bu tenāsuḫdur tenāsuḫa şerʿ ve ʿaḳl ḳāil degüldür ve her gün ehl-i (15) cennetüñ ḥüsni ve cemāli ziyāde ola ammā dünyādan varan ʿavratlaruñ ikişer ḥüsni ola

[387b]

(1) birisi ʿıvāż ve birisi ḥüsn-i ʿaṭā ve ḥūrīlerüñ birer ḥüsni ola ancaḳ (2) aña ḥüsn-i ʿaṭā dirler ve ḥūrīler dünyā ʿavratlarunuñ ḳatında yılduzlar gibi (3) ola ay ḳatında peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı ḳaçan müʾmin uçmaḳda (4) oġlancuḳ dilese ḫātūnı bir sāʿatde gebe ola ve ṭoġura nice dilerse (5) erkek ve dişi **isḥāḳ ibni ibrāhīm** aydur müʾminler bir sāʿatde oġlancuḳ (6) dilese ola ammā dilemeyeler peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı uçmaḳ içinde (7) bir ḳamcı ḳadar yir dünyādan ve dünyānuñ içindekiden yigdür ve naḳildür terhīb- (8) -de ve tergībde **ebū hureyre** raḍiyaʾllāhuʿanhu aydur peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām (9) ayıtdı bir kişi uçmaġa gire kendünüñ dünyāda ḳulunı kendüden yuḳaru (10) mertebede göre ayıda yā rabbi işbu benüm ḳulum idi dünyāda bunda uçmaḳda benüm (11) mertebeden yuḳaru mertebesi var ḥaḳ teʿālā ayıda ben saña ʿamelüñe göre mertebe (12) virdüm aña daḫı ʿameline göre mertebe virdüm anuñ ʿameli senüñ ʿamelüñe beñzemez (13) idi ol senden yig ʿamel itdi idi anuñ içün ol sebebden yig oldı (14) **faşlun**

fīʾş-şühedāʾ peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı uçmaḳda yüz derece (15) vardur ḥaḳ teʿālā anı ġāzīlere vaʿde eylemişdür bir dereceden bir dereceye

[388a]

(1) biş yüz yıllıḳ yoldur ḳaçan ḥaḳ teʿālādan dileseñüz firdevs uçmaġun dileñ (2) zīrāki uçmaġun vasaṭıdur ve aʿlāsıdur ve anuñ üsti ʿarşüʾr-raḥmandur (3) ve uçmaġuñ ırmaḳları andan çıḳarlar ḳālallāhu teʿālā 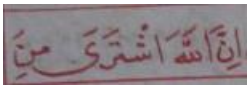 (4) 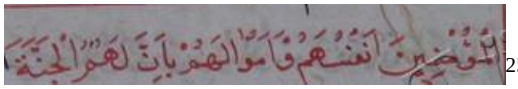[259] imdi müşterīnüñ eyüsi ḥaḳ teʿālā- (5) -dur ve delālet eyleyenüñ eyüsi allāh teʿālāya delālet idendür ol eyü delīl (6) **muḥammed-i muṣṭafā**dur ve bahānuñ eyüsi uçmaḳdur ve naḳildür kim peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām (7) ayıtdı şehīdlerüñ allāh teʿālā ḳatında altı ḫaṣleti vardur biri budur ki (8) ḥaḳ teʿālā anı evvel defʿada yarlıġar ve uçmaḳda yirin görür ikinci ʿaẕāb-ı (9) ḳabrden emīn olur üçünci budur ki fezaʿ-ı ekberden emīn olur (10) dördünci başına vaḳār tācın uralar yāḳūtdan bişinci budur ki ḥūruʾlʿīn- (11) -den yitmiş iki ʿavrat vireler altıncı budur ki ḫışmından ve ḳavminden yitmiş iki (12) kişiye şefāʿat eyleye ḳıyāmet güninde ve naḳildür ki ḳıyāmet güninde bir ḳavm (13) ḳabirlerinden ṭuralar ḳılıçları bilinde ola ʿarşuñ ṣaġ yanına varalar (14) ve yaralarından ḳan aḳa müşk gibi rāyiḥası ola andan ṣoñra uçmaġa (15) varalar firişteler ayıdalar ḳan ḥisāb ve ḳanı mīzān çün şehīdler bu sözi işideler

[388b]

(1) ḳılıçların yire uralar ayıdalar biz ẓālim pādişāh degüldük ki ḫalḳa ḥayf ve cevr (2) eyleyevüz ve biz bāy degüldük ki mālımuzuñ ḥisābın virerüz ve biz dünyāda işbu ḳılıç- (3) -dan ayruḳ nesneye mālik degüldük dāyim ġazā yolında ḥaḳ içün cenk iderdük (4) kāfirleri öldürdük ḥattā kāfirler daḫı bizi öldürdiler ve raḥmān ṭarafından (5) bir nidā gele kim benüm ḳullarum girçek aydurlar yā rıḍvān ḳo anları uçmaġa gir- (6) -sünler anlar daḫı uçmaġa gireler bi-ġayri ḥisāb andan ṣoñra nūrdan kürsīler üzerine (7) oturalar ve her kişinüñ yitmiş ġurfesi ola ve her ġurfenüñ yitmiş ḳapusı ola ve her (8) ḳapunuñ yitmiş perdesi ola ve her ġurfenüñ yitmiş ḫaymesi ola ve her ḫaymenüñ içinde (9) yitmiş taḫt

[259] Tevbe 9/111. Allah, kendi yolunda çarpışırken öldüren ve öldürülen müminlerin canlarını ve mallarını, karşılığında cennet vermek üzere satın almıştır.

ola ve her taḫtuñ üzerinde bir ḥūrī otura ḥūruʾlʿīnden (10) ve her ḥūrīnüñ yitmiş ḳaravaşı ola ve şehīdler ebedā ilā ebedin anlaruñ ile tenaʿʿum (11) eyleyeler peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı ḥaḳ teʿālā ḥażretinden şehīdler vebādan (12) ölenler içün ḫalḳ ile çekişeler şehīdler ayıdalar bizüm ḳarındaşlarumuz ġazā yolında öldiler (13) nitekim biz öldük ḥaḳ teʿālā ayıda bunlaruñ zaḫmlarına ve yaralarına naẓar eyleñ (14) eger anlara beñzerlerse şehīdlerdür vebādan ölenlerüñ egerçi yarası şehīdler yarasına (15) beñzemeye evet şehīdler ṣayalar **faṣlun** çün ḥadīṯler tamām oldı

[389a]

(1) şimdiden ṣoñra bunı dilerüz ki ḥaḳ teʿālā ḳurʾānda uçmaḳdan ve ehlinden ne (2) ẕikr itdi anı beyān eyleyevüz inşāallāhu teʿālā ḳālallāhu teʿālā (3) 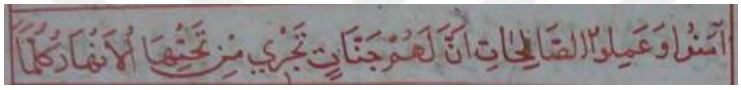 (4) (5) 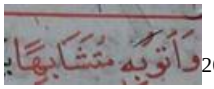[260] yaʿnī ḥaḳ teʿālā buyurub cennet didügi cemīʿ-i ṣevāb evinüñ (6) ismidür ve müstemildür çoḳ cennetlere zīrā mertebeler üzerinedür istiḥḳāḳlarına (7) göre virilür ve yimişler bir birine beñzer dimegüñ maʿnāsı budur ki ḳaçan bir ṭaʿām (8) veyā bir yimiş yeseler aydurlar işbu ṭaʿāmları bundan öñdin bir daḫı bize (9) rızḳ oldı idi anuñ içün ki levni evvelki ṭaʿāma beñzer (10) ammā ṣūretleri beñzemez baʿżılar aydur bize bundan öñdin rızḳ oldı (11) dimek oldur ki yaʿnī dünyāda bunuñ gibi rızḳ oldı dimekdür anuñ (12) içün ki uçmaḳ niʿmetlerinüñ baʿżısı dünyā niʿmetlerine beñzer ṣūretde (13) ammā leẕẕetde degül **ṣāḥib-keşşāf** aydur dünyā ṭaʿāmı ve şarābı cennet (14) ṭaʿāmı ḳatında isimle müsemmā gibidür yaʿnī sükker dimek ile yimek arasında (15) farḳ ne ḳadardur aña göre ḳıyās ideler dimekdür baʿżılar aydur peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām

[389b]

(1) ayıtdı ol tañrı ḥaḳḳı içün **muḥammed**üñ nefsi anuñ ḳudret elindedür ḳaçan (2) bir kişi uçmaḳ yimişlerinden tenaʿʿum eylese ve aġacdan bir yimiş ḳoparsa (3) derḥāl ol yimişler

[260] Bakara 2/25. İman eden ve iyi işler yapanlara, kendileri için zemininden ırmaklar akan cennetler bulunduğu müjdesini ver. Onlara cennetteki meyvelerden biri rızık olarak her sunulduğunda, “Bu daha önce de bize rızık olarak verilendir.” derler. O kendilerine, benzer şekilde verilmiştir.

yirine bir daḫı biter aṣlā yimişleri aġacdan eksilmez (4) dāyim bulınur ḳālallāhu teʿālā [261] yaʿnī (5) uçmaḳda ḫātūnlar vardur muṭahharlardur ḫalḳda ve yaradılmaḳda (6) ammā yaradılmaḳda muṭahhar olduġı oldur ki ḥayż ve bevl ve ġāyẓ ve tükürmek (7) ve sümkürmek ve oġlan ṭoġurmaḳ ve meni çıḳmaḳ yoḳdur ammā ḫulḳda muṭahhar (8) olduġı oldur ki kimsenüñ erine ḥased eyleyüb benüm imişsse dimek yoḳdur (9) **ḥasan** raḍiyaʾllāhuʿanhu aydur müṭahhar didügi oldur ki dünyā ʿavratları (10) dünyāda iken ḳarılar idi ḥaḳ teʿālā anları ol ḥālde giderüb bikr ḳız (11) oġlan eyledügi muṭahhar itmekdür ḳarılıḳdan **tefsīr-i kebīr**de aydur (12) mecāmiʿüʾl-leẕẕāt üçdür biri mesken ve biri maṭʿamdur ve biri menkehdür (13) nitekim ḥaḳ teʿālā meskenleri vaṣf eyledi 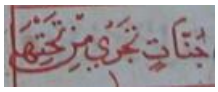 (14) 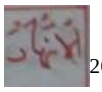[262] ve maṭʿam daḫı beyān eyledi nitekim buyurur 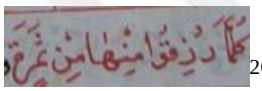[263] ve menkeḥi (15) daḫı beyān eyledi nitekim buyurur 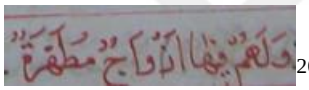[264] ḳaçan kim

[390a]

(1) işbu üç nesne ḥāṣıl olsa bu niʿmetler zāʾil ola diyü tenaʿʿum iderken (2) bunlara ḫavf irişür bu niʿmetler elden çıḳar diyü ḥaḳ teʿālā anlaruñ ḫavfın zāʾil (3) itmek içün buyurur ki 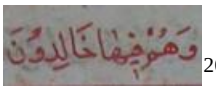[265] pes āyet kemāl-i tenaʿʿum ve sürūra delālet (4) ider ki ehl-i cennet uçmaḳda dāyimlerdür mevt yoḳdur ve gine çıḳmaḳ yoḳ ebedīlerdür (5) ammā **muʿtezīli** aydur ḫuld bunda s̱ābit lāzım ve beḳā-ı dāyimdür aṣlen münḳaṭıʿ (6) olmaz ve bizüm aṣḥābumuz aydurlar ḫuld bunda s̱ābit-i tāvīldür nitekim ḥaḳ teʿālā (7) buyurur [266] eger ḫulduñ mefhūmında ebedī olmaḳ dāḫil (8) imişse nice tekrār ide-y-idi ve ʿaḳıl devāmına delālet ider anuñ-çün ki eger (9) dāyim olmayıcaḳ olursa gerekdür ki münḳaṭıʿ olalar uçmaḳdan pes ehl-i s̱evāb (10) dāyim ġam ve ḫüzn ve ḫavf içinde olalar

[261] Bakara 2/25. Ayrıca orada kendileri için tertemiz eşler de vardır.
[262] Nisa 4/122, Hac 22/14, Ra'd 13/35, Fetih 48/17, Muhammed 47/12. Altından ırmaklar akan cennetler.
[263] Bakara 2/25. Onlara cennetteki meyvelerden biri rızık olarak her sunulduğunda
[264] Bakara 2/25. Ayrıca orada kendileri için tertemiz eşler de vardır.
[265] Bakara 2/25.Ve orada onlar sonsuza kadar kalıcıdırlar.
[266] Tevbe 9/22. Onlar orada ebedi olarak kalacaklardır.

idi ḥāl budur ki ḥaḳ teʿālā (11) buyurur 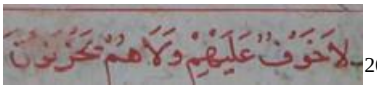[267] ve naḳildür ki **saʿīd bin cübeyr** (12) aydur uçmaḳ ehlinüñ her birisi üçer bilezük giyeler biri (13) altundan ve biri gümişden ve biri incü ile yāḳūtdan ve yeşil ḫilʿatler (14) geyeler sündüsden ve istebraḳdan ammā sündüs dībācdan laṭīfdür (15) ve istebraḳ aġır kemḫadur ve sündüs incedür ve istebraḳ ḳalındur baʿżılar aydur

[390b]

(1) sündüs didügi dībācdur altun ile ḳarışmışdur imdi uçmaḳ ehli ki (2) yirler ve içerler ḳuvvet içün yimezler belkim lezzet içün yirler ve içerler dāyim feraḫ- (3) -lardur altundan ve cevherden ve incülerden saġraḳlar ile şarāb içerler (4) gümiş tenlü ve ḥarīr ṭonlu oġlanlar ṭavāf iderler şarāb ulaşdururlar bunlar (5) ġāyet müşerref olub ṣoḥbet iderler ḳālallāhu teʿālā (6) [268] yaʿnī anlar ki allāha imān getürdiler ve oġlanları imānda (7) anlara tābiʿ oldılar anlar daḫı uçmaḳdadur gerekse oġlanları büyük olsun (8) gerek ise uzaḳ olsun ataları ile uçmaḳda bile ḳopalar imdi sır budur ki (9) bāliġ ölmüş oġlanları kendülerüñ īmānı ile uçmaġa girürler velī kiçi (10) oġlancuḳlar atalarına tābiʿdür ataları ḫürmetine uçmaġa girürler eger ki ṣevāb- (11) -ları yoḳ ve daḫı atalarınuñ ṣevābın kesüb anlara virmezler belkim ḥaḳ teʿālā kendü (12) kereminden ve fażlından anlara ʿaṭā idüb uçmaġa ḳoya ʿ**alī** kerremaʾllāhu veche (13) müʾminlerüñ oġlanları ataları ile uçmaḳdadur ve kāfirlerüñ oġlanları (14) ataları ile ṭamudadur imdi bu sözde işkāl vardur zīrā ki peyġāmber (15) ʿaleyhiʾs-selām ayıtdı kāfirüñ oġlanları uçmaḳ ehlinüñ ḫiẓmetkār-

[391a]

(1) -larıdur eyle olsa vech-i tevfīḳ ne ola bu iki söz arasında cevāb budur ki (2) kāfirüñ oġlanları görelüm bāliġ olduġundan ṣoñra öleler yāḫūd (3) bāliġ olmadan öleler eger bāliġ olduḳdan ṣoñra ölülerse kāfirdür zīrā ki (4) küfri ve imānı bilürler ataları ile ṭamuya bile girürler eger bāliġ olmadan (5) ölürse ve küfri ve imānı bilmezse kāfir degüldür uçmaḳda müʾminlerüñ (6) ḫiẓmetkārlarıdur iki ḥadīṣüñ arasında tevfīḳ itmek budur ḳālallāhu (7)

[267] Yunus 10/62. Asla korku yoktur; onlar üzüntü de çekmeyecekler.
[268] Tur 52/21. İman eden,soylarından gelenlerin de aynı iman ile kendilerini izledikleri kimselerin yanlarına bu zürriyetlerini katacağız.

teʿālā [269] **muḳātil** raḍiyaʾllāhuʿanhu aydur iki (8) cennet demek oldur biri ʿadn uçmaġıdur ve biri naʿīm uçmaġıdur **muḥāmmed** (9) **ibni ʿaliyiʾt- tirmizī** aydur iki cennet dimek oldur ki biri ḥaḳdan ḳorḳ- (10) -dığı cennetdür ve biri şehvetin terk eyledügi cennetdür ḳāl- (11) -allāhu teʿālā 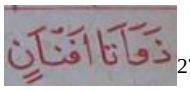[270] yaʿnī uçmaḳda aġaclar vardur budaḳları (12) ṭoġrı ve uzundur ʿaleʾd-devām yimişleri bāḳīdür ve ol aġaclaruñ (13) gölgesi gelüb sarāyların ḳablamışdur ḳālallāhu teʿālā 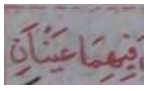 (14) 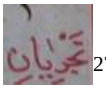[271] **ibni ʿabbās** raḍiyaʾllāhuʿanhu aydur iki çeşmeler vardur didügi (15) oldur ki biri kerāmetdür ve biri ziyādetdür uçmaḳ ehlinüñ

[391b]

(1) üzerüne **ḥasan** raḍiyaʾllāhuʿanhu aydur tecriyān didügi aḳarşulardur biri (2) tesnīmdür ve biri selsebīldür ʿ**aṭıyye** aydur tecriyān didügi oldur (3) ki biri 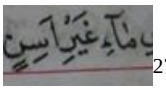[272] yaʿnī ṭatlu ve ṣāfī ṣudur ve ḫamrdur 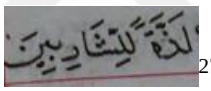[273] (4) ḳālallāhu teʿālā 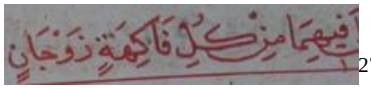[274] yaʿnī uçmaġun yimişleri (5) iki dürlüdür biri yaşdur ve biri ḳurudur dimekdür ḳālallāhu teʿālā (6) 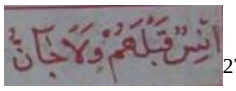[275] yaʿnī insāndan ve cinnīlerden kimse anlara cimāʿ eylemedi (7) dimekdür **muḳātil** raḍiyaʾllāhuʿanhu aydur anlar uçmaġuñ ḥūrīleridür baʿżılar aydur (8) dünyā ʿavratlarıdur ki dünyādan gidelden berü kimse anlaruñ ile cimāʿ eyledi (9) dimekdür **muḳātil** raḍiyaʾllāhuʿanhu aydur anlar uçmaġuñ ḥūrīleridür baʿżılar (10) aydur dünyā ʿavratlarıdur ki dünyādan gidelden berü kimse anlaruñ ile cimāʿ (11) eylemedi dimekdür ḳālallāhu teʿālā

[269] Rahman 55/46. Rabbinin huzurundan korkan kimse için çifte cennet vardır.
[270] Rahman 55/48. İkisinde de çeşit çeşit ve emsalsiz nimetler bulunur.
[271] Rahman 55/50. İkisinde de akıp giden iki kaynak vardır.
[272] Muhammed 47/15. Bozulmayan su ırmakları.
[273] Muhammed 47/15. İçenlere lezzet veren.
[274] Rahman 55/52 İkisinde de her meyveden farklı türler bulunur.
[275] Rahnam 55/74. Onlardan önce kendilerine ne bir insan ne de bir cin dokunmuştur.

[276] ve ṣāfī olmaḳ- (12) -da yāḳūt ile mercāna beñzerler ḳālallāhu teʿālā 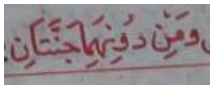 [277] yaʿnī ol (13) iki cennetden ayruḳ iki cennet vardur dimekdür **ebū mūsā el-eşʿārī** aydur ol iki (14) cennetüñ birisi altundur sābıḳlar içün ve biri gümişdendür tābiʿler içün ḳālallāhu teʿālā (15) 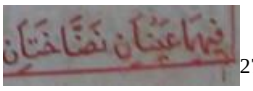[278] yaʿnī uçmaġuñ içinde çeşmeler vardur aṣlā ṣuları

[392a]

(1) münḳaṭʿ olmaz dāyim aḳarlar dimekdür ḳālallāhu teʿālā [279] (2) **ibni ʿabbās** raḍiyaʾllāhuʿanhu aydur uçmaḳ aġacınuñ budaḳları yeşil zümrüddendür (3) ve yapraḳları ḳızıl altundandur ve yimişleri südden aḳadur ve baldan ṭatlu (4) ḳālallāhu teʿālā 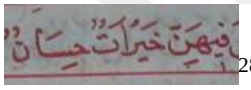[280] yaʿnī ḫulḳları ve ḥüsnleri ve yüz- (5) -leri gökçekdür 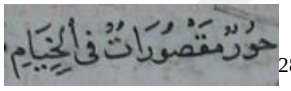[281] yaʿnī mestūrelerdür ḫaymeler (6) içinde yaʿnī şol evler içinde ki ḥarīrler ile bezenilmişdür peyġāmber ʿaleyhiʾs-selām (7) ayıtdı uçmaḳ ʿavratlarından birisini yire indürseler idi yir gök arası (8) ṭoptolu nūr olaydı ḳālallāhu teʿālā 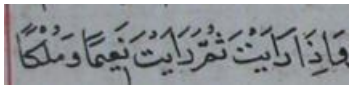 (9) [282] yaʿnī uçmaḳ ehlinüñ mertebesi vaṣf olınmaz ġāyet ednāsı biñ yıl- (10) -lıḳ yola naẓar ider yüksegin ve alçaġın görür dimekdür ḳālallāhu teʿālā (11) 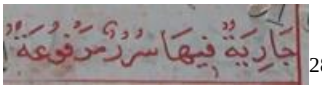[283] **ibni ʿabbās** raḍiyaʾllāhuʿanhu aydur uçmaḳda (12) taḫtlar var altundan zebercedden ve incü ve yāḳūt ile bezenilmişdür ġāyet (13) yücedür ḳaçan uçmaḳ ehli üzerine oturmaḳ isteseler alçaḳ olur (14) ḳaçan

[276] Rahman 55/58. Sanki onlar yakut ve mercandır.
[277] Rahman 55/62. Bu ikisinden başka iki cennet da vardır.
[278] Rahman 55/66. İkisinde de gürül gürül akan iki su kaymağı bulunur.
[279] Rahman 55/68. Her ikisinde türlü meyveler, hurma ve nar var.
[280] Rahman 55/70. Oralarda, huyu güzel, yüzü güzel kadınlar var.
[281] Rahman 55/72. Otağlarına kapanmış hurileri var.
[282] İnsan 76/20. Orada etrafa göz gezdirdiğinde benzersiz nimetler ve muhteşem bir saltanat görürsün.
[283] Gaşiye 88/12-13. Orada akan bir pınar vardır. Orada yüksek tahtlar vardır.

binseler ḳalḳar gine yüce olur develer gibidür binmekde alçaḳ olur (15) ḳaçan yürüseler yüce olur merfūʿat daḫı ancılayındur 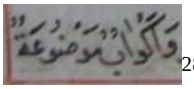[284]

[392b]

(1) yaʿnī uçmaḳ ehlinüñ ḳatında ibriḳler vardur şīşeler gibidür ḳulpı yoḳdur (2) 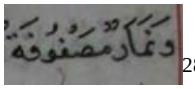[285] yaʿnī yaṣduklar vardur ḳıymetlerden anlaruñ üzerine otura- (3) -lar ve yaṣdanalar 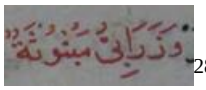[286] yaʿnī döşekler vardur döşenilmişlerdür (4) imdi iy ʿālimler ve iy ʿulemāya muḥabbet ve yoldaş olan ʿazīzler bilüñ kim (5) bu mertebeleri ḥaḳ teʿālā ve vaṣf idüb söyler ki ve buyurur ki 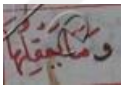 (6) 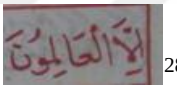[287] yaʿnī ḳażıyyeleri muṭlaḳā allāh teʿālā ʿālim ḳullarından artuḳ (7) kimse bilmez ve hem ḳurʾāndan mefhūm olan budur ki cennet ʿulemā içün ola ancaḳ (8) kemā ḳālallāhu teʿālā 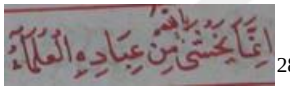[288] **imām faḫriʾr-rāzī tefsīr-i** (9) **kebīr**de aydur be-dürüstī ʿaḳıl ile ve naḳil ile şöyle s̱ābit oldı ki allāh- (10) -dan ʿālimler ḳorḳar ancaḳ āyetüñ ẓāhiri şöyle delālet ider ki uçmaġa (11) ʿulemādan artuḳ kimse girmeye zīrā ki innemā ḥaṣr içündür delālet ider ki (12) allāhdan ʿulemādan artuḳ kimse ḳorḳmaz ve cennet allāhdan ḳorḳanlar içün (13) diyü buyurmışdur nitekim ḳurʾānda ḫaber virür [289] yaʿnī cennet (14) ve rıḍvān allāh anlara maḫṣūṣdur ki allāhdan ḳorḳar imdi bu söz (15) ḳatı ḳorḳmaḳ gerekdür veli nidelüm ki cāhillerüñ ʿaḳlı ve ʿilmi yoḳdur ki

[393a]

(1) göñline ḳorḳu düşe pes ḳorḳmamaḳdan ḳatı ḳorḳmaḳ gerekdür vallāhu (2) veliyyüʾl-irşād ve naḳildür ki ʿārifler aydur ḫavf biş ḳısımdur biri rehbet- (3) -dür rehbet oldur ki taṣdīḳden ḳopar yaʿnī ḥaḳ teʿālānuñ vaʿīdinden ve ḳahrı- (4) -ndan nefs ḳorḳar dimekdür

[284] Gaşiye 88/14. Ve konulmuş kadehler
[285] Gaşiye 88/15. Sıra sıra yastıklar.
[286] Gaşiye 88/16. Serilmiş halılar vardır.
[287] Ankebut 29/43. Bunların hikmetini gerçek bilgi sahibi olanlardan başkası kavrayamamaktadır.
[288] Fatır 35/28. Allahʿa karşı ancak; kulları içinden alim olanlar derin saygı duyarlar.
[289] Beyyine 98/8. Rabbini sayıp Oʿndan korkanlar içindir.

ikinci ḫaşyetdür imdi ḫaşyet oldur ki ʿilmden (5) ḳopar añа ḫavfüʾl-ʿaḳl dirler şeklerden ve şübhelülerden ḳorḳar üçünci veceldür (6) vecel oldur ki maʿrifetden ḳopar añа ḫavfüʾl-ḳalb dirler ol yaramaz edebden (7) ḳorḳmaḳdur dördünci ḫaẕerdür ḫaẕer oldur ki yaḳınlıḳdan ḳopalar ana ḫavfüʾr- (8) -rūh dirler aġyārı milāḥaẓa itmekden ḳorḳar bişinci heybetdür heybet (9) oldur ki müşāhededen ḳopalar añа ḫavfüʾs-sır dirler ol celāl-i eḥadiyyetden (10) ve kemāl-i ṣamediyyetden ḳorḳar **allāhümmecʿalnā min zümretiʾl-ʿālimin faṣlun** (11) eger bildüñ ise ki ḥaḳ teʿālā uçmaḳ ehline ne didi şimdiden ṣoñra (12) işitgil ki uçmaḳ ehlinüñ mertebelerin bildürelüm inşāʾaʾllāhu teʿālā (13) ḳālallāhu teʿālā 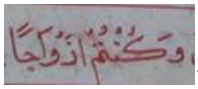 [290] yaʿnī aṣnāfān s̱elās̱e andan ṣoñra ḥaḳ teʿālā (14) ayıtdı 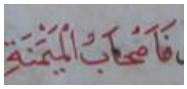 [291] aṣḥābu meymene anlardur ki ṣol vaḳt ki **ādem**üñ (15) z̤ürriyyeti ṣülbinden çıḳdılar **ādem**üñ ṣaġ yanına durdılar **ḍaḥḥāk** aydur aṣḥābuʾl-meymune

[393b]

(1) anlardur ki bitilerini ṣaġ eline vireler **ḥasan** aydur aṣḥābu meymene anlardur ki ʿömür- (2) -lerin ṭāʿatʾullāha ḫarc itdiler anlar iḥsāna tābiʿlerdür (3) 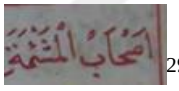 [292] yaʿnī aṣḥābuʾş-şimāl kāfirlerdür **ḥasan** aydur aṣḥābuʾl-meşʾemeti anlar- (4) -dur ki ʿömürlerini maʿṣiyyete ḫarc eylediler ḳālallāhu teʿālā (5) 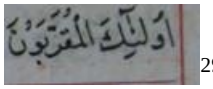 [293] yaʿnī ḫayrātı öñdin ve ġālib işleyenler muḳarreblerdür dünyāda (6) ve uçmaḳ içinde allāha yaḳınlardur 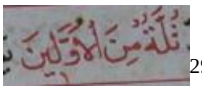 [294] yaʿnī bir ṭāʾifedür **ādem**- (7) -den tā bizüm peyġāmbere gelince [295] yaʿnī **muḥammed** ümmet- (8) -lerinden

[290] Vakıa 56/7. Sizler de üç gruba ayrıldığınız zaman.
[291] Vakıa 56/8. Biri, amel defteri sağından verilenlerdir.
[292] Vakıa 56/9. Diğeri amel defteri solundan verilenlerdir; ne bedbaht o solundan verilenler.
[293] Vakıa 56/10-11. Önde olanlar; (erdem, amel ve ödülde) önde olanlar Allahʿa en yakın olanlardır.
[294] Vakıa 56/31. Çoğu önce gelip geçmişlerden.
[295] Vakıa 56/14. Birazı da sonrakilerden.

bir ṭāʾifedür 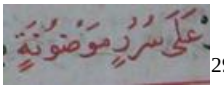[296] yaʿnī altundan ve cevherden (9) düzülmiş taḫtlar üzerinde oturalar 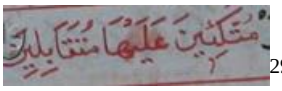[297] yaʿnī baʿżısı (10) baʿżısına muḳābil otururlar 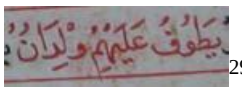[298] yaʿnī ḫiẕmet itmek içün (11) oġlanlar vardur nūrdan 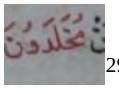[299] yaʿnī ol oġlanlar ölmezler ve ḳatından (12) gitmezler 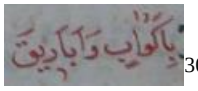[300] yaʿnī ḳadeḥler ile meclislerde devr iderler ḳadeḥ- (13) -ler ṣīṣeler ṣūretindedür ve ibriḳ oldur ki emzüklü bardaḳ ṣūretinde ola (14) 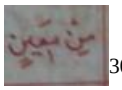[301] yaʿnī aḳar şarāblardur ki ḳaçan içseler ādemüñ başın aġrıtmaz ve (15) ʿaḳlın gidermez 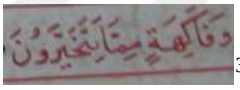[302] yaʿnī uçmaḳda yimişler vardur her neden

[394a]

(1) iştihā iderler ise bulınur 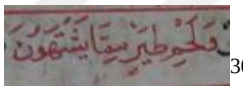[303] yaʿnī ḳuşlar etinden herne kim (2) dilerler ise ḳaçan bir kişi ḳuş etin yimek dilese bir ḳuş ḳıġırur ol ḳuş (3) daḫı gelür eline ḳonar yüñleri ġāyib olur eti bişmiş olur etin yirler ol (4) ḳuş gine uçar gider bayaġı gibi olur [304] (5) yaʿnī uçmaḳda ḥūrīler vardur ṣadef içinde ṣaḳlanmış incülere beñzer ḳālallāhu teʿālā (6) 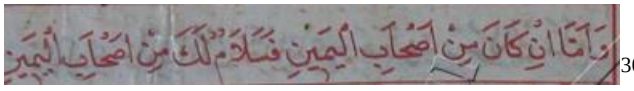[305] yaʿnī şunlar (7) ki aṣḥābuʾl-yemīndendür senüñ üzerüñe selām olsun anlardan yā **muḥammed** hiç anlaruñ (8) içün

[296] Vakıa 56/15. Altın ve cevherlerle işlenmiş tahtlar üzerindedirler.
[297] Vakıa 56/16. Onların üzerine karşılıklı yaslanırlar.
[298] Vakıa 56/17. Gençler çevrelerinde dolaşır.
[299] Vakıa 56/17. Ebedi yaşama erdirilmiş.
[300] Vakıa 56/18. Testilerle ve ibriklerle.
[301] Vakıa 56/18. Ve kaynağındandoldurulmuş kadehlerle.
[302] Vakıa 56/20. Beğendikleri meyvelerle.
[303] Vakıa 56/21. Ve canlılarının çektiği kuş etleriyle.
[304] Vakıa 56/22-23. Güzel gözlü huriler;saklı inciler misali.
[305] Vakıa 56/90-91. Eğer amel defteri sağından verilenlerden ise (ona şöyle denir) “Selam sana ey hakkın ve erdemin yanında olmuş kişi.”

ġuṣṣa yimegi anlar ʿaẕābdan emīnlerdür **muḳātil** raḍiyaʾllāhuʿanhu aydur aṣḥābuʾl- (9) -yemīnden saña selām olsun dimek oldur ki ḥaḳ seyyiʾātın ʿafv eyleyüb (10) ḥasenātın ḳabūl eyler dimekdür ḫātimetüʾl-kitāb elā iy ṭālib-i esrār-ı (11) ilāhi işbu kitāb-ı ʿaẕīmi ve kitāb-ı kerīmi cemʿ eyleyen **yazıcıoġlı aḥmed-i bīcān**- (12) -dur ḥaḳ teʿālā raḥmet eylesün aña ki işbu kitābı cemʿ eyledi ve cemīʿ-i ʿālemüñ (13) ʿilmini bunda derc eyledi şunuñ üzerine ki ʿāriflerüñ ġāyetidür ve vāṣıllaruñ (14) nihāyetidür elḥamdülillāh ki işbu kitāb tamām oldı **muḥammed-i muṣṭafānuñ** aʿlā devletinde (15) ve eclā saʿādetinde ki ben żaʿīfi maḥrūm itmeyüb vesīle oldı allāh teʿālā dergāhında

[394b]

(1) bu kitābı feyż idüb tamām itmege ʿömür irişdürdi imdi yā ilāhī anı ʿālemlere (2) raḥmet ḳılduñ anuñ kemāl-i ḥaḳḳı içün beni anuñ şefāʿatinden maḥrūm eyleme beni anuñ (3) naʿlini tozına bağışla ve daḫı benüm aşlumı ve ferʿümi anuñ ḳatında muḳarreb eyle ikinci sebeb-i (4) kitāb oldur ki benüm bir ḳarındaşum var-ıdı ʿālim ve ʿārif kāmil ve fāżıl (5) tañrınuñ ḫāṣı ve erenlerüñ serveri idi ve daḫı cihānuñ ḳuṭbı **hācı (6) bayrām**uñ sırrı idi ve evliyānuñ naḳdi idi ve ḥażret-i resūlüñ tamām (7) vārişi idi ve ḥaḳ teʿālā anı dünyāda ve āḫiretde ḫoş ṭutub şon uçı (8) aşlı ve ferʿi ile ʿadn uçmaġın aña erzānī ḳılsun ve dünyāda şoñını pāyende (9) ṭutsun ve dāyim ben miskīn ḥaḳīr ve faḳīr **aḥmed-i bī-cān** aña aydurdum ki dünyānuñ (10) beḳāsı ve rūzigāruñ vefāsı yoḳdur eyle olsa bir yādigār düzüñ ki ʿālemlerde (11) oḳusun benüm sözüm ile ol daḫı **meġāribüʾz-zamān** adlu bir kitāb düzdi (12) ʿālemlerde ne deñlü ẓāhir ve bāṭın tefsīr ve taḥḳīḳ ve temṣīl var-ısa bunca (13) kitābdan çıḳarub ve nice mükemmel ʿārifler ve ʿālimler ve rāvīler tefāsīr (14) ve aḥādīṣ-i ḳudsiyye ve aḥādiṣ-i nebeviyye ve iḥyā-i ʿulūm ve meşāyiḫ kitāblarından (15) el-ḥāṣıl on iki ʿilmüñ maġzını bir yire cemʿ eyledi ve andan şoñra baña ayıtdı

[395a]

(1) iy **aḥmed-i bī-cān** işde senüñ sözüñle cemīʿ-i mevcūdātuñ leṭāyifini ve şerāyiʿini (2) ve ḥaḳāyıḳını bir yire cemʿ eyledüm imdi sen daḫı gel bu kitābı ki **meġāribüʾz-zamān**- (3) -dur türkī diline döndergil tā kim bu bizüm ilüñ ḳavmi daḫı maʿārifden ve envār-ı ʿilimden (4) fāide görsünler eyle olsa ben miskīn daḫı anuñ mübārek sözi ile işbu (5) kitāb kim adını **envārüʾl-ʿāşıkīn** ḳodum aḥsenüʾl-bilād ve dārüʾl-cihād (6) **gelibolı**da tamām eyledüm imdi bu benüm **envārüʾlʿāşıkīn**üm ve ḳarındaşumuñ **risāle-i muḥammediye**si

(7) ikisi daḫı **meġārib**den çıḳmışdur ol kitāb naẓmdur ve bu kitāb neṣirdür anuñ-çün (8) böyle vāḳıʿ oldı kim ʿilmi iki dürlü vech-ile yazmışlardur bir dürlüsini şiʿr ile (9) naẓm itmişlerdür ṭatlu olmaġ içün bir dürlüsini neṣir itmişlerdür añlamaḳ (10) geñez olsun için ikisi daḫı laṭīfdür ehli ḳatında müntehālardur ṣana- (1) -ṣın kim baḥr-i muḥīṭ ṭaşub iki yüzden aḳdılar ne deñlü cevāhir var-ısa ẓāhir (12) eylediler eger dürr-i meknūn isterseñ **envārüʾl-ʿāşıḳīn**i müṭālaʿa eyle ve eger ecr-i ġayrı (13) memnūn isterseñ **muḥammediye**yi müṭālaʿa eyle elḥamdülillāh ki biz iki ḳarındaş bu (14) iki kitābı cemʿ eyledük anuñ-çün biz bu yolda bunca zaḥmetler çekdük ki tā kim (15) **yazıcıoġlanları**na raḥmet diyeler tārīḫ işbu kitāb şol zamānda **sulṭān**

[395b]

(1) **ibni sulṭān sulṭān ġāzī murād ḫān** engürüs beginüñ başını kesüb mıṣır (2) sulṭānına göndermişdi sekiz yüz elli yılında andan ṣoñra **sulṭān muḥammed ḫān** pādişāh (3) olıcaḳ kitāb **gelibolı**da tamām oldı sekiz yüz elli biş yılında muḥarremüñ evvelinde (4) ve daḫı ḥaḳ teʿālā ḥażretinden dilerinki **gelibolı** ḫalḳına raḥmet eyleye (5) cemīʿ-i müʾminler ile zīrā ki **gelibolı** ḳavmi iki dürlüdür birisi ġāzīlerdür ve birisi (6) şehīdler ammā ol kim ġāzīlerdür anlar daḫı iki bölükdür birisi kāfirler ile (7) ġazā idenlerdür ve birisi nefsi ile ġazā idenlerdür ammā ol kim şehīdlerdür anlar (8) daḫı iki dürlüdür birisi küffār elinde şehīd olandur ve birisi ġaffār elinde (9) şehīd olandur ilāhī āḫiretde bunlara ḥisāb ve ʿaẕāb itdürme **muḥammed-i muṣṭafā**ya (10) baġışla bizi cemīʿ-i **muḥammed** ümmeti ile uçmaġa ḳoy dīdāruñ göster āmīn (11) yā rabbeʾl-ʿālemīn egerçi dünyāda kāmiller ve ʿilm ile ʿamel eyleyeler vāriṣler dür- (12) -lü dāsitānlar düzüb ve ḫoş gülistānlar düzdiler ammā kimi ḥikāyetler idi ve kimi (13) maḥbūblar serencāmı idi ammā ben żaʿīf ve miskīn **aḥmed-i bī-cān** aydur ki (14) cemīʿ-i ʿālemün ʿilmini ve meşāyiḫüñ esrārını ve ʿurefā envārını ḳıl-be-ḳıl ʿalemüñ (15) evvelinden tā āḫirine degin üç dürlü ʿibāret ile beyān eyledüm biri teşrīʿ

[396a]

(1) ve biri taḥḳīḳ ve biri temṣīl idi tā kim rūḥ-ı ʿuṣṣāḳ işbu kitāb ile (2) müşerref olalar idi imdi iy ṭālib-i esrār-ı ilāhī şöyle bilmek gerekdür ne deñlü (3) ḫıṭābāt-ı ilāhīyye var-ısa tevrātdan ve zebūrdan ve incīlden ve ḳurʾāndan ve daḫı (4) ne deñlü kelimāt-ı rabbāniyye var-ısa ṣuḥuf-ı enbiyādan tā ʿālem-i ceberūtdan (5) ʿālem-i mülke ve ḥattā ʿaraṣāt-ı

maʾāde ve cennāt-ı ābāda varınca (6) işbu kitābda cemʿ olundı zinhār ve ṣad hezār zinhār bu kitābuñ (7) ḳadrini bilesin ve sözini ṭutasın tā ki medāric-i kemālata irişesin (8) inşāallāhu teʿālā **felemmā teyesseruʾl-itmāmu ve ḫateme ḫayrun biʾl-iḫtimāmi veʾl-ḥamdülillāhi rabbiʾl-** (9) **ʿālemin allāhümme ṣalli ʿalā muḥammedin ve ṣaḥbihī ve ālihī ecmaʿīn münācāt** (10) **maʿa ḳāḍīiʾl-ḥācāt** ilāhī ilāhī nice feraḥ olayın saña ʿāṣī olmışken ve nice feraḥ (11) olmayayın girü seni bilmişken ve nice senden nesne isteyeyin ki ḫaṭā idici (12) ḳulam ve nice istemeyeyin ki kerīm pādişāhsın ḳurʾānı kerīmüñ ḥaḳḳı-çün (13) ve ṣırāṭ-ı müstaḳīmüñ ḥaḳḳı-çün ve ḥabīb-i ekremüñ ḥaḳḳı-çün yüzümi ṭopraġa (14) ḳoyup senden isterin benüm āḫirümi īmān-ıla ḫatm eyle ve daḫı senden dilerin ki (15) yā rabbi bu kitābumı dünyāda yüce eyleyesin ve āḫiretde baña şefīʿ eyleyesin

[396b]

(1) ve uçmaḳda gine baña viresin tā kim dünyām ve āḫiretüm bu kitāb-ıla müşerref (2) ola ve daḫı beni maḥcūb eyleme ḥażerāt-ı ḳudsüñden ve baña keşf eyle (3) ve ʿālem-i ġaybuñdan **yā ilāheʾl-ʿālemīn bi-raḥmetike yā erhameʾr-rāḥimīn**

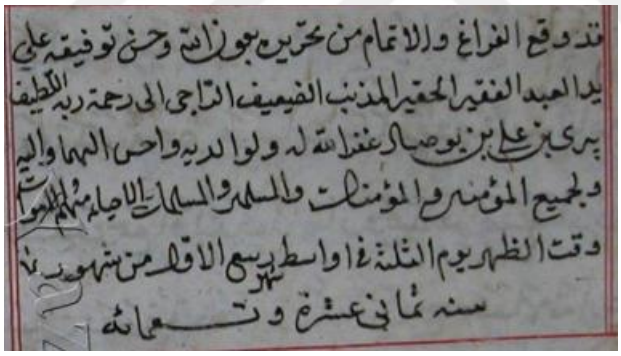

(4) 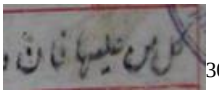[306] didi ḥaḳ bilirsem bir gün gelür ecel muḥaḳḳaḳ

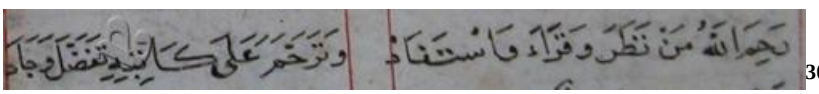[307]

[306] Rahman 55/26. Yeryüzünde bulunan her şey fanidir.
[307] Allah bakanlara ve okuyuculara rahmet etsin, ve tercih ettiğin gerçekten anlamda yazana merhamet et.

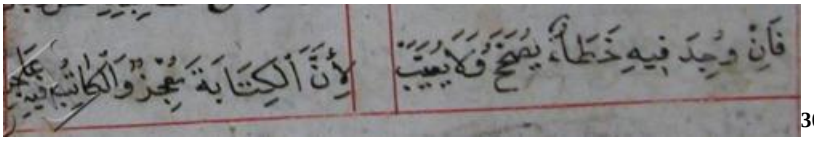[308]

(5) oḳuyanı diñleye yā ganī raḥmetiñle yarlıġaġıl sen anı (6) tañrı raḥmet eylesün dāim aña kim yazanı ol duʿā ile aña

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

TÜRK DİLİ BİLİM DALI

ENVÂRÜ'L-ÂŞIKÎN'İN PERTEV PAŞA NÜSHASI (264B-396B)

(GİRİŞ, SES BİLGİSİ, METİN, DİZİN, TIPKIBASIM ÖRNEKLERİ)

İKİNCİ CİLT

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

[308] Bir hata varsa düzeltilir, kusur sayılmaz. Çünkü yazmak bir mucizedir ve yazar çaresizdir.

Sadık ALAÇAM

DANIŞMAN

Prof. Dr. Hatice ŞAHİN

BURSA-2021

DİZİN

a **:** O; üçüncü teklik kişi zamiri. a.+ na 273a/5, 316a/1, 317a/3, 341a/4, 348b/9, 393a/7

a.+ ña 264b/1, 265b/9, 266a/13, 266a/15, 267a/1, 267a/12, 267a/15, 270a/4, 271b/11, 271b/12, 271b/14, 273a/3, 273b/7, 273b/11, 274b/9, 274b/10, 275a/1, 276a/2, 276a/5, 277a/11, 277b/5, 279a/7, 279b/15, 280b/2, 280b/4, 283a/4, 284b/5, 285a/9, 287a/2, 290b/1, 292a/9, 292a/10, 293a/7, 294a/4, 295b/12, 296b/5, 296b/10, 298a/7, 298a/9, 298b/4, 299a/12, 300a/13, 300a/14, 300b/1, 304b/7, 304b/8, 304b/10, 307a/3, 308b/7, 310a/14, 311b/13, 314a/2, 315a/3, 316b/10, 317a/4, 327b/5, 328a/9, 330a/15, 332a/13, 334a/9, 334b/13, 335b/8, 335b/12, 335b/14, 336b/10, 337a/3, 337b/14, 338a/1, 338a/7, 343a/6, 343b/2, 345a/9, 347b/4, 349b/1, 350a/14, 350b/15, 352a/10, 352b/9, 354a/11, 354b/6, 356a/2, 356a/5, 356a/6, 357a/9, 358a/5, 359a/9, 359a/11, 361b/7, 364b/2, 366b/1, 366b/4, 369a/12, 373a/8, 376b/2, 379a/5, 381a/5, 382a/11, 383b/14, 384a/6, 384a/7, 386a/1, 387a/10, 387b/2, 387b/12, 389a/15, 393a/5, 393a/6, 393a/9, 394a/12, 394b/8, 394b/9, 396b/5

a.+ nda 276b/8, 281b/2, 282a/1, 282a/13, 286b/13, 296b/1, 299a/5, 314a/1, 323b/10, 324b/8, 327a/3, 328a/8, 328b/10, 329b/2, 335a/8, 342b/12, 347b/5, 347b/8, 359a/12, 359b/1, 364b/10, 364b/11, 367a/2, 370a/7, 371b/9, 371b/10, 372b/3, 372b/7, 373b/2, 374a/6, 376b/4, 379a/15, 383a/1, 383a/4, 387a/7

a.+ ndan 267b/12, 269b/4, 272a/11, 272a/12, 272a/13, 272a/14, 273b/3, 275a/1, 275a/2, 275a/4, 277b/14, 280a/15, 280b/1, 280b/3, 280b/5, 281b/1, 282a/3, 284a/15, 284b/1, 285a/14, 292b/8, 292b/9, 292b/10, 292b/11, 294a/7, 296a/6, 296b/11, 297b/3, 299b/1, 307a/4, 307a/5, 307a/6, 307a/7, 307b/2, 307b/3, 307b/4, 310b/8,

310b/10, 310b/11, 312a/6, 312a/7, 312a/8, 312a/9, 312b/12, 314a/13, 314b/2, 314b/3, 314b/9, 315a/12, 315a/9, 315b/2, 315b/5, 315b/8, 315b/9, 315b/10, 316a/12, 316b/6, 316b/15, 317a/6, 317a/9, 317a/11, 317a/13, 317b/1, 317b/2, 317b/8, 317b/11, 317b/14, 318a/6, 318b/2, 318b/3, 318b/12, 318b/13, 318b/14, 318b/15, 319a/4, 319a/5, 319a/7, 319a/8, 319a/10, 319b/3, 319b/10, 319b/11, 320a/6, 320a/10, 320a/13, 320a/14, 320a/15, 320b/2, 321a/3, 321a/5, 321a/6, 321a/8, 321a/10, 321a/13, 321a/15, 321b/3, 321b/13, 322a/3, 322a/5, 322a/10, 322a/11, 322a/14, 322b/1, 322b/9, 322b/12, 323a/3, 323a/6, 323b/8, 323b/10, 324a/6, 324a/12, 324b/6, 324b/8, 324b/11, 325a/4, 325b/13, 325b/15, 326a/2, 326a/8, 326a/9, 326a/11, 326a/12, 326b/1, 326b/4, 326b/11, 326b/12, 326b/14, 327a/4, 327a/8, 327b/5, 327b/6, 327b/11, 327b/13, 328a/7, 328a/10, 328b/13, 329a/1, 329a/2, 329a/10, 329b/6, 330a/10, 331a/13, 331b/4, 331b/7, 331b/9, 332b/4, 332b/5, 332b/11, 332b/14, 333a/4, 333a/8, 333a/10, 333b/13, 333b/14, 334a/3, 334a/9, 334a/13, 334b/6, 334b/8, 334b/10, 334b/15, 335a/8, 335a/15, 335b/7, 335b/9, 335b/12, 335b/14, 336a/4, 336b/9, 337a/9, 337a/11, 339b/6, 339b/9, 340a/5, 340a/6, 340b/2, 342b/4, 343a/9, 344a/5, 344a/6, 347a/10, 349a/2, 350a/13, 350b/3, 351a/8, 351b/4, 351b/5, 351b/6, 351b/14, 351b/15, 352a/2, 352a/4, 352b/6, 353a/1, 354a/10, 357a/1, 358b/7, 358b/8, 359a/10, 359a/11, 359b/5, 359b/7, 360a/3, 360a/15, 360b/12, 360b/13, 360b/14, 361a/1, 361a/5, 361a/7, 361a/13, 361b/2, 361b/9, 361b/11, 362a/7, 362a/8, 362b/9, 362b/12, 362b/13, 363a/2, 363a/5, 363a/8, 363a/15, 363b/1, 363b/2, 363b/5, 363b/8, 363b/13, 364a/12, 366a/7, 366a/8, 366b/8, 368a/5, 368a/15, 368b/2, 368b/5, 369a/2, 369a/5, 369a/9, 369a/12, 369a/14, 369b/1, 369b/4, 369b/5, 369b/7, 369b/12, 369b/15, 370a/11, 370a/4, 370a/7, 370a/8, 370a/12, 370a/13, 370b/8, 371a/8, 370b/11, 371b/5, 371b/7, 371b/8, 371b/12, 372a/13, 372b/1, 373a/3, 373a/4, 373a/9, 373a/10, 373a/12, 373a/14, 373b/6, 374a/3, 374a/7, 374a/14, 375a/1, 375a/3, 375a/5, 375a/7, 375a/8, 376a/9, 375a/10, 376b/9, 378b/7, 378b/11, 378b/12, 381b/4, 382a/8, 382a/9, 382a/10, 382b/10, 382b/12, 383a/2, 383a/3, 383b/11, 384b/2, 384b/4, 388a/3, 388a/14, 388b/6, 393a/13, 394b/15, 395b/2

a.+ ndan olur 336a/2

a.+ ndandur 364b/2, 379a/3

a.+ nı 266b/12, 268b/8, 272b/10, 276a/9, 278a/4, 279b/7, 280b/13, 281b/11, 282b/13, 286a/8, 294b/14, 294b/15, 296a/14, 299a/13, 299a/14, 302a/2, 302b/15, 305a/6, 306a/11, 306a/13, 306a/14, 306a/15, 306b/6, 313a/14, 318b/5, 319a/8, 322b/5, 322b/6, 324a/5, 333a/13, 334a/12, 339a/12, 339b/6, 340b/9, 340b/13, 347a/4, 347b/5, 349b/13, 357b/4, 357b/6, 358b/3, 360b/11, 366b/2, 367a/13, 369a/9, 369b/10, 370a/14, 370b/1, 371b/14, 376b/7, 377a/5, 378b/2, 382b/15, 387b/15, 388a/8, 389a/2, 394b/1, 394b/7, 396b/4

a.+ ñı 272a/1, 309b/15, 337b/15, 338a/1, 386a/4

a.+ nıñ+çün 267b/14, 268a/6, 274a/5, 275b/12, 277a/2, 278a/5, 279b/7, 280b/9, 283a/7, 286a/11, 290b/6, 291b/1, 291b/2, 292b/12, 293a/2, 298b/14, 299a/2, 300b/10, 308b/8, 309b/15, 312b/6, 313a/9, 313b/11, 324a/5, 334a/8, 340b/8, 348b/9, 353a/5, 356b/8, 359a/2, 360a/6, 364b/3, 370b/9, 374b/1, 390a/8, 395a/7, 395a/14

a.+ nıñ+çün+ki 379a/5

a.+ nıñ+ içün 349b/6

a.+ nlar 301a/4, 325a/4, 325a/5, 370b/10, 370b/14, 371a/9

a.+nlara 282b/9, 293a/3, 371a/8, 371a/13

a.+ nları 371a/14, 371a/15

a.+ nlaruñ 370b/11

a.+ nuñ 266b/14, 267b/9, 269a/14, 273a/8, 273a/9, 273a/10, 276a/1, 277a/4, 278b/4, 279a/9, 282a/5, 282a/8, 284b/14, 285a/13, 285b/10, 285b/11, 286b/2, 288a/15, 290a/5, 291b/4, 293b/9, 293b/10, 294a/13, 294b/6, 296a/3, 296b/6, 296b/7, 296b/11, 300b/4, 300b/5, 301a/5, 306a/7, 306a/8, 306a/9, 307b/8, 308a/12, 308a/13, 308a/14, 309b/10, 311a/7, 311a/11, 311b/12, 312b/2, 312b/3, 312b/7, 312b/8, 312b/9, 312b/10, 312b/11, 317a/2, 330a/9, 330b/1, 334b/7, 335b/9, 336a/2, 337a/5, 337a/6, 340b/3, 344a/13, 345b/6, 346b/12, 348a/14, 348a/15, 349b/13, 351a/10, 351a/11, 351a/13, 351a/14, 351a/4, 354a/5, 355b/3, 355b/5, 355b/11, 355b/13, 357a/12, 359a/14, 361a/10, 362a/3, 364b/8, 365a/7, 365a/10, 366a/3, 366a/8, 366b/7, 370b/9, 373b/5, 375a/1, 375a/2, 375a/3, 375a/4, 375a/5, 375a/7, 376a/12, 376b/15, 378b/2, 380a/8, 384b/9, 387b/12, 387b/13, 388a/2, 389a/9, 389a/11, 389b/1, 394b/2, 394b/3, 395a/4

a.+ nuñ+ çündür 278b/5, 301a/10, 310a/5, 355a/11, 381b/12

a.+ nuñ+çün+ ki 274a/2
a.+ nuñdur 337a/11
a.+ nuñ+ içün 341b/6
a.+ nuñ+ ile 274b/11, 319b/8
a.+ nuñla 300a/11, 335b/11

ābād : <Ar. Sonu olmayan.
cennātı ā.+ a 396a/5

ābdest : <Far. Namaz kılmak, Kurʾân-ı Kerîm okumak gibi ibadetleri yapmak için bazı organları yıkayıp bazılarını mesh etmek yoluyla yapılan arınma.
ā. 289a/13, 325b/8, 325b/12, 337b/5, 361a/5
ā. almaġa 268a/13
ā. alsa 272a/15
ā.+ i 325b/14

ʿabdullah bin mesʿūḏ : <Ar. Halife ve sahabelerden pek çok hadis rivayet etmiş âlim.
ʿ. 327a/13

ʿabdullāh bin mübārek : <Ar. Merv' de hadisleri tevdîn eden ilk âlimdir.
ʿ. 282a/11, 343b/4

ʿabdullāh bin ʿömer : <Ar. Hazret-i Ömer'in oğlu, en çok hadis rivayet eden sahabilerden biri.
ʿ. 315b/6, 325a/2, 326b/8, 381a/12

ʿabdullāh el-enṣārī̄ : <Ar. Enes b. Mâlik soyundan gelmektedir. Enesî nisbesiyle de anılır.
ʿ. 312a/13

ʿabdurraḥman bin ʿafv : < Ar. Cennetle müjdelenen on sahabeden biri.
ʿ. 367b/15, 383a/12

ʿabeş < Ar. Gereksiz, yersiz, boş.
ʿ. 265b/10

ʿābid < Ar. İbadet eden, kulluk eden, takva sahibi kimse.
ʿ. 277a/7, 297a/7, 297a/8, 299a/4
ʿ.+ ler 306a/6
ʿ.+ lerdür 318b/9
ʿ.+ lerüñ 291b/1
ʿ. oldur 297a/12

ʿaceb : <Ar. Garip, acayip, tuhaf, şaşırtıcı.
ʿ. 288b/7, 331b/13, 345b/2, 346b/14, 355b/9
ʿ.+ lerin 306a/1

acı : Izdırap, üzüntü.
a. ola 355a/5
a.+ sı 308b/15, 358b/15

a.+ sın 311b/13

acıḳ - **:** Yemek yeme gereksinimi duymak.

a.- madın 265b/11

aç - **:** Açmak.

a.- a 298b/12, 321a/7, 321a/8, 341a/13, 376a/11, 376b/6

a.- alar 359a/5, 381b/4

a.- am 367b/3

a.- ar 356a/3

a.- arlar 274b/1

a.- dum 341b/6

a.- duñ 341a/14

a.- mavuz 367b/5

a.- ub 327b/9

a.- up 266a/2

aç **:** Karnı aç olan, yardıma ihtiyacı olan yoksul kimse.

a. 327b/4, 327b/10, 328a/9, 328b/11, 328b/15, 329b/2, 332a/7, 332b/15, 335a/5, 335b/4, 342b/13

açıl - **:** Açılmak.

a.- a 289b/5, 304a/2, 314a/14, 326a/8

a.- dı 322b/9

a.- maz 384a/9

a.- mışdur 319a/3

a.- ur 304a/3

açlıḳ **:** Açlık.

a. 271b/9, 319b/1, 333a/3, 342a/6, 342a/7

a.+ dan 294a/13

açuḳ **:** Açık.

a. 335a/5

a.+ dur 319a/4

ad **:** Ad, isim.

a. 340b/4, 340b/13

a.+ ı 286a/15, 318a/2, 349a/7, 352a/7, 353b/14, 377a/14, 382b/7, 383a/4

a.+ ıla 335a/6, 335a/7

a.+ ın 345b/6

a.+ ına 353b/14

a.+ ını 395a/5

a.+ ıyla 371a/15

a.+ lu 294b/13, 394b/11

ʿād **:** <Ar. Kur'ân-ı Kerîm' e göre Hûd peygamberin kavmi. Helâk olan kavimlerden biri.

ʿ. 333b/15

ada **:** Etrafı su ile çevrili kara parçası.

a.+ da 316b/7

ʿadāvet **:** < Ar. Düşmanlık.

ʿ. 312a/7

ʿ**aded** **:** <Ar. Sayı.

ʿ.+ in 287b/10

ʿ.+ ini 367a/10

ādem **:** <Ar. Yaratılan ilk insan ve ilk peygamber.

ā. 264b/5, 265b/4, 268a/5, 269b/9, 269b/11, 271b/15, 275b/12, 293a/7, 305b/11, 306a/2, 306b/6, 317a/15, 321a/1, 321a/9, 321b/14, 322a/7, 326b/4, 332b/12, 335a/15, 335b/5, 348b/4, 348b/6, 350b/6, 362a/10, 367a/6, 367a/7, 370a/12, 370b/2, 372b/1, 372b/2, 372b/3, 379a/14

cemīʿi ā. 321a/13, 335a/5

ā.+ den 287b/12, 348a/2, 393b/6

ā.+ dür 284b/15, 307b/3

ā.+ e 300a/11, 321b/13, 348b/1, 378a/12, 378a/13

ā.+ īleri 265a/9

ā.+ i 269b/8, 307a/8, 378b/3

ā.+ ler 307b/3

ā.+ lerdür 355a/9

ā.+ lere 378a/11

ā.+ leri 362a/12

ā. ola 362a/8, 362a/9

ā.+ üñ 311a/5, 319b/13, 355a/14, 393a/14, 393a/15, 393b/14

cemīʿi ā.+ üñ 330b/5

ādemoğlan **:** Âdemoğlu, insan.

ā.+ ları 269a/12, 326a/6, 342b/2, 354b/3

ā.+ larından 351b/9

ā.+ larınuñ 278b/6, 351b/8, 354b/4, 356b/10

adım **:** Adım.

a.+ ına 269b/5, 279a/8, 297b/12, 301b/7

ʿ**ādil** **:** <Ar. Adaletli.

ʿ. 295b/7, 327a/1

ʿ.+ dür 306b/3

ʿ**adl** **:** < Ar. Adalet.

ʿ. 315b/13, 315b/14, 327a/10, 348a/5

ʿ. eylemedüñ 357b/2

ʿ.+ i ola 305b/8

ʿ. idüb 317b/7

ʿ**adn** **:** <Ar. Cennetin en yüksek mevkiine verilen ad.

ʿ. 278a/4, 365a/9, 365a/10, 366a/12, 366a/14, 366a/15, 366b/2, 366b/3, 366b/5, 373a/2, 374a/12, 379a/2, 379a/4, 379a/7, 385a/10, 391a/8, 394b/8

ʿ**adū** **:** <Ar. Düşman.

ʿ.+ larum 353a/12

ʿ.+ laruñ 353a/12, 353a/13

ʿ**afv** **:** <Ar. Kusur ve hatayı bağışlama.

ʿ. eyledi 349a/12

ʿ. eyleye 275b/7, 280b/6, 341b/5, 349a/11, 352a/8

ʿ. eyleyüb 394a/9

ʿ. ide 280b/8

ʿ. ider 282b/11, 282b/12

ʿ. idin 353b/10

ʿ. itdüm 353a/7, 377a/2

ʿ. itmekden 328a/14

ʿ. ḳılub 336a/9

aġac **:** Ağaç.

a. 354b/12, 364a/9, 370a/13

a.+ dan 389b/2, 389b/3

a.+ ı 358b/10, 370a/13, 370b/3, 379a/7

a.+ ı ola 364b/11

a.+ ına 280b/14

a.+ ınuñ 372b/14, 379a/9, 392a/2

a.+ lar 391a/11

a.+ lara 380a/10

a.+ laruñ 391a/12

a.+ un 364a/9

a.+ uñ 354b/12, 368a/3

aġaç **:** Ağaç.

a. 351a/12, 368a/2, 370a/15, 370b/4

a.+ da 278a/15

a.+ lar 317b/4, 355a/3, 364b/9, 380a/5, 380a/7, 380a/9

a.+ lara 338b/2, 380a/7

a.+ ları 278a/14, 324a/8

a.+ larumı 352a/11

a.+ laruñ 278b/1, 278b/2

a.+ larunuñ 364b/13

āgāh **:** <Ar. Far. Haberdar, haberi olan.

ā. olub 299b/15

ā. oluñ 363a/12

aġça **:** Beyaza yakın.

a. 338b/12

aġır **:** Ağır, değerli.

a. 339b/9, 348a/5, 348a/6, 348a/8, 348b/8, 349a/7, 349a/8, 349a/13, 349b/10, 350a/3, 353b/8, 390a/15

a.+ dur 308a/4

a. eyle 360b/5

a. eyleme 360b/6

aġız **:** Ağız.

a.+ ı 268b/15

a.+ ın 341a/13, 341a/14

a.+ ına 356b/15

a.+ ında 354b/13

a.+ ından 355b/11, 357a/3

a.+ larına 332b/3

a.+ larından 357a/10

a.+ um 341b/6

a.+ uñ 341a/14

aġla - **:** Ağlamak.

a.- dı 331b/14, 338a/13, 355b/5, 355b/6

a.- dum 349a/11

a.- maḳ 292a/4

a.- maḳdur 265b/13

a.- mazlar 355b/9

a.- mış 363a/4

a.- mışlar 363a/3

a.- r 377a/6

a.- r idüḳ 345b/6

a.- rlar 346a/4, 355b/9, 362b/14

a.- rsın 355b/6

a.- sa 349a/10

a.- ya 302a/10, 335b/5

a.- yalar 362b/15

a.- yanlara 363a/1

aġlaş - : Ağlaşmak, birlikte ağlamak

a.- alar 335a/14, 335b/4, 335b/13, 336a/5, 339b/3, 346a/3, 376a/7, 376b/7

a.- alum 376a/3

aġrıt - : Ağrıtmak.

a.- maz 393b/14

aġu : Zehir.

a.+ dan 354b/13, 355a/5

aġyār : Yabancılar, başkaları.

a.+ ı 393a/8

āh : Ağrı, acıma, pişmanlık durumunda söylenen söz.

ā. 293b/9

aḥādīṣiḳudsiyye : < Ar. Hz. Muhammet'in Kur'ân dışında Allah'a dayandırarak söylediği hadisler.

a. 394b/14

aḥādiṣinebeviyye : < Ar. Hz. Muhammet'in söylediği sözler.

a. 394b/14

aḫbār : < Ar. Haberler, geçmiş olaylar.

a. 284b/8

a.- ı ilāhīyyeden 313a/14

a.- ı nebeviyyeden 313a/14

ʿahd : < Ar. Yemin, ant.

ʿ. 357b/8

ʿ. eyle 349b/14

ʿ.+ in 314b/2

ʿ.+ ine 264b/15, 302b/2, 305b/15

āḫir : <Ar. Son, sonunda.

ā. 270a/2, 287a/13, 287a/15, 315a/1, 315b/15, 316b/4, 316b/5, 316b/8, 318b/2, 319b/8, 339a/9, 344b/14, 362a/1, 362a/10

ā.+ i 265a/11, 276b/10, 308a/2, 315b/2

ā.+ idür 308a/10

ā.+ ine 287a/13, 287a/15, 333b/11, 373a/8, 373a/10, 373a/12, 373a/14, 373b/4,
395b/15
ā.+ ini 373b/2
ā.+ inüñ 285b/15
ā.+ lerden 337a/7
ā.+ lerdendür 337a/8
ā.+ leri 326a/10, 329b/6
ā.+ ümi 396a/14

āḫiret : < Ar. Ölümden sonraki yaşam, diğer dünya.
ā. 290a/3, 295b/8, 306a/2, 307b/15, 313a/12, 364b/7
ā.+ de 274b/10, 283b/1, 285a/4, 287a/7, 289b/6, 294a/15, 301b/12, 301b/14, 301b/15, 303b/14, 306a/11, 309a/15, 337a/4, 341b/4, 346b/1, 359b/12, 361b/14, 362a/1, 362a/3, 364b/8, 394b/7, 395b/9, 396a/15
ā.+ dedür 294b/3
ā.+ dür 269a/4
ā.+ e 268a/10
ā.+ i 331a/15
ā.+ ile 291b/12
ā.+ üm 396b/1
ā.+ üñ 297b/10, 308a/10, 310a/9

aḥkām : <Ar. Hükümler.
a.- ı şerʿden 299b/14
a.+ ın 280a/5, 284a/8, 292a/5, 295b/15, 296a/3
a.+ ını 266a/5

aḫlāḳ : < Ar. İnsanın iyi veya kötü huyları.
a. 296a/1
a.- ı nefsāniyye 292b/1

aḥmed-i bī-cān : < Ar. XV. yüzyılda yaşamış Türk âlim, mutasavvıf, mütercim.
a. 268b/8, 343b/13, 394b/9, 395a/1, 395b/13
a.+ ı 378a/14

aḥsen : < Ar. Ar. En güzel.
a. 370a/14
a. ola 369a/15
a. olıcaḳ 381b/14
a. olur 381b/13

aḫşām : Akşam.
a. 272a/3, 272a/13
a.+ a 277b/5

aḥvāl : < Ar. Hâller,durumlar.
a. 370a/10
a.- i cismāniyyenüñ 314a/5
a.+ ler 344a/3
a.+ lerinden 345a/8

ʿ**āişe :** < Ar. Hz. Muhammet'in eşlerinden biri.

ʿ. 301b/11, 301b/14, 323b/5, 324b/12, 324b/14, 324b/15, 325a/1, 354a/15

aḳ : Beyaz.

a. 268b/14, 279b/5, 307a/10, 323a/1, 323b/10, 324b/5, 324b/6, 326a/3, 326a/9, 329b/1, 330b/10, 337a/12, 337b/5, 339b/7, 347a/10, 353b/4, 363b/1, 365a/3, 365a/5, 365a/15, 370a/15, 375a/6, 375a/9, 379b/1, 380b/4

a.+ an 358b/9

a.+ dur 360b/15, 382b/1, 383a/1

a. ola 325b/7, 325b/8, 347a/12

a. olalar 361a/5

aḳ - : Akmak.

a.- a 317a/8, 317a/10, 338b/1, 358b/12, 361a/7, 388a/14

a.- adur 392a/3

a.- alar 324b/1

a.- ar 356a/1, 358b/8, 364b/14, 393b/14

a.- arlar 278b/2, 368a/3, 392a/1

a.- dılar 395a/11

a.- duġından 382b/5

a.- maḳ 283a/2

ʿ**aḳāid :** < Ar. İslâm dininin temel kaideleri.

ʿ.- i dīniyyeyi 296a/7

aḳarşu: Akarsu.

a.+ lar 364b/14, 364b/15

a.+ lardur 391b/1

a.+ ya 288b/6

aḳça : Gümüş sikke.

a. 328b/5

a.+ sın 338b/7

aḳçe : Gümüş sikke.

a. 276b/4, 294b/10, 328b/5, 355b/14

ʿ**āḳıbet :** < Ar. Nihayet, son.

ʿ. 300a/7

aḳıd - : Akıtmak.

a.- a 358b/11

ʿ**aḳıl :** <Ar. Akıl.

ʿ. 382a/10, 390a/8, 392b/9

ʿ.+ lar 307b/10

ʿ.+ ları 327a/8, 377b/9

aḳıt - : Akıtmak, Allah'ın yeryüzünde suları yaratıp akıtması.

a.- maġa 290b/8

ʿ**aḳis :** < Ar. Yansıma, yankı.

ʿ.+ ine 291a/11

ʿ**aḳl** **:** <Ar. Akıl.

ʿ. 289b/10, 297b/7, 309b/5, 387a/14

ʿ.+ a 372a/7

ʿ.+ ı 268b/12, 293a/2, 299b/13, 305b/14, 306a/7, 392b/15

ʿ.+ ın 393b/15

ʿ**aḳreb** **:** <Ar. Akrep.

ʿ. 354b/11

ʿ.+ ler 358b/14, 378a/5

ʿ.+ üñ 354b/11

aḳrıbā **:** < Ar. Kan bağı ile birbirine bağlı olan kimseler.

a.+ sına 294a/7

ʿ**aks** **:** < Ar. Bir şeyin tersi, karşıtı.

ʿ.+ idür 348a/8

aḳvāl **:** <Ar. Sözler.

a. 370a/10

al - **:** Almak.

a. 274b/15, 320a/14, 320a/15

a.- a 267b/9, 283a/11, 319a/6, 320a/14, 320a/15, 321b/13, 322b/9, 325a/3, 325a/5, 352a/4, 352a/6, 377a/7

a.- alar 314b/1, 314b/8, 315a/8, 317b/4, 344a/9, 351a/7

a.- an 308a/4

a.- dı 296b/11, 334b/4, 341b/15

a.- ınıncıya 314b/11

a.- ıvireler 351b/5

a.- ıvirgil 350b/13

a.- ıvirür 282b/12

a.- maġa 340a/4

ābdest a.- maġa 268a/13

a.- maḳ 305b/10

a.- maḳdur 265b/10, 305b/10

a.- maya 286a/14

a.- mayınca 375a/13

a.- mış ola 285a/5

a.- sa 267b/3

ābdest a.- sa 272a/15

egnine a.- sa 280a/7

masḫaralıġa a.- sa 267a/9

a.- savuz 325b/12

a.- sunlar 348b/13

a.- ur 282b/15, 357a/14, 357a/15

a.- urdıñ 368b/9

a.- urduḳ 325b/15

a.- urız 325b/15

a.- urlar 296b/9, 341b/12

a**ʿlā** **:** <Ar. En yüksek, pek yüce.

a. 394a/14

a.+ sı 292b/7, 309b/6, 366a/6, 379a/4, 385a/7

a. sıdur 309b/10, 366b/7, 388a/2

firdevsi a.+ ya 275a/4

ʿ**alāmet :** <Ar. İşaret, iz, nişan, belge.

ʿ.- i taḳvā 293a/13

ʿ.+ dendür 287b/5

ʿ.+ i 303b/13

alçaġ : Alçak.

a.+ a 382b/2

a.+ ın 392a/10

alçaḳ : Alçak.

a.+ ları 379a/11

a. olur 392a/13, 392a/14

alda - : Aldatmak, kandırmak.

a.- dı 328a/7

a.- madı 328a/7

ʿ**aleʾd-devām :** <Ar. Devamlı olarak, sürekli.

ʿ. 304b/4, 304b/11, 326b/7, 391a/12

ʿ**ālem :** < Ar. Yaratılmış her şey kainat.

ʿ. 286b/13, 287a/1, 304b/13, 321b/15, 373b/2

cebbārı ʿ. 336a/7

cemīʿi ʿ. 337a/4

ismi ʿ. 286b/15

ʿ.- i beşeriyyetden 291a/6

ʿ.- i cebrūtdan 396a/4

ʿ.- i cezbden 293a/6

ʿ.- i cezbede 290a/9

ʿ.- i cezbedür 290a/8

ʿ.- i ecsāmdan 291a/5

ʿ.- i ekberdedür 304b/14

ʿ.- i envārdur 364b/8

ʿ.- i ervāḥ 291a/5, 291a/8

ʿ.- i ervāḥa 291a/7

ʿ.- i ervāḥdan 291a/4

ʿ.- i esrār 291a/4

ʿ.- i fenāda 290a/8

ʿ.- i fenādur 290a/7

ʿ.- i ġaybuñdan 396b/3

ʿ.- i ḳabżda 290a/10

ʿ.- i ḳabżdur 290a/8

ʿ.- i ḳalb 291a/5, 291a/8

ʿ.- i ḳalbden 291a/5

ʿ.- i ḳalbe 291a/6

ʿ.- i kemālātdur 364b/8

ʿ.- i mülke 396a/5

ʿ.- i nefsden 291a/6

ḳuṭbı ʿ.- i rūḥānī 305a/11

ʿ.- i rūḥaniyyāt 364b/8

ʿ.- i sır 291a/9

ʿ.- i sırra 291a/7, 291a/13

ʿ.- i ṭabīʿatden 291a/7

cemīʿi ʿ.+ de 314a/14

cemīʿi ʿ.+ den 309b/12

ʿ.+ dür 287b/9, 366b/1

ʿ.+ e 290a/11

cemīʿi ʿ.+ e 329b/12

ʿ.+ i 287b/6, 287b/12, 287b/7, 287b/9, 313b/4, 364b/7

cemīʿi ʿ.+ i 314b/1, 367a/2

ʿ.+ idür 364b/7

ʿ.+ in 287b/4

ʿ.+ lerde 394b/10, 394b/12

ʿ.+ lerden 287b/9

ʿ.+ lere 330b/2, 394b/1

ʿ.+ leri 287b/4

ʿ.+ lerüñ 287b/10

cemīʿi ʿ.+ lerüñ 326a/11

ʿ.+ üñ 395b/14

cemīʿi ʿ.+ ün 395b/14

cemīʿi ʿ.+ üñ 293b/9, 357a/4, 394a/12

ʿ**aleyhimeʾs-selām :** <Ar. "Allah'ın selamı onların üzerine olsun!" anlamına gelen, birden fazla peygamberden veya melekten bahsedilirken kullanılan bir söz.

ʿ. ola 289a/4

ʿ**aleyhimüʾs-selām :** <Ar. "Allah'ın selamı onların üzerine olsun!" anlamına gelen, birden fazla peygamberden veya melekten bahsedilirken kullanılan bir söz.

ʿ. 320a/13

ʿ**aleyhiʾs-selām :** <Ar. "Allah'ın selamı onun üzerine olsun!" anlamına gelen, bir peygamberden veya melekten bahsedilirken kullanılan bir söz.

ʿ. 265b/6, 265b/8, 266a/4, 267b/8, 268b/11, 269a/11, 269a/15, 269b/15, 269b/3, 269b/15, 270a/3, 270a/5, 270b/10, 271a/9, 271a/14, 272a/6, 272a/7, 272b/8, 273a/4, 274a/8, 274a/13, 275b/10, 275b/15, 276a/11, 276a/13, 276a/15, 277b/11, 278a/10, 281a/9, 282a/12, 282b/2, 283a/9, 284a/12, 284b/3, 284b/15, 294a/6, 294a/8, 294a/10, 294a/12, 294a/14, 294b/6, 294b/9, 295a/3, 302b/10, 310a/11, 311a/6, 312a/3, 313a/1, 313a/13, 314a/12, 314b/12, 316a/5, 316b/3, 317a/5, 317a/6, 318b/6, 319a/6, 319b/6, 320a/2, 320a/4, 321b/6, 322a/14, 322a/15, 322b/2, 322b/4, 322b/5, 322b/8, 323b/6, 324a/3, 324b/10, 325a/3, 325a/15, 325b/8, 326b/11, 326b/13, 329b/13, 330a/12, 330b/4, 337a/14, 337b/3, 337b/9, 338a/11, 338a/12, 339a/1, 340a/7, 340a/11, 340a/15, 340b/14, 341a/3, 341a/8, 341b/8, 341b/11, 342b/2, 343b/5, 343b/9, 343b/15, 344a/14, 345a/10, 345a/14, 345b/8, 345b/9, 345b/12, 346b/11, 348b/1, 348b/10, 348b/15, 351a/5, 351a/9, 351b/8, 351b/12, 352b/2, 353a/3, 353a/7, 353a/11, 354a/15, 355a/6, 355a/15, 359a/9, 360a/15, 360b/11, 360b/13, 361a/2, 361a/4, 361b/6, 361b/13, 362a/5, 362b/6, 363a/14, 363b/8, 364a/15,

364b/11, 364b/13, 366a/3, 366b/6, 366b/13, 367a/1, 367b/2, 367b/5, 367b/9, 367b/13, 367b/14, 368a/8, 370b/10, 372a/9, 372a/10, 373b/1, 373b/9, 374a/11, 375b/1, 375b/3, 375b/5, 377a/3, 378b/9, 380a/2, 380a/12, 380b/2, 380b/6, 380b/9, 380b/10, 380b/14, 381a/4, 382b/14, 383a/10, 383b/2, 383b/13, 384a/2, 384a/5, 384b/5, 384b/8, 384b/13, 385a/6, 385a/9, 385a/10, 385b/2, 385b/15, 386a/11, 386b/11, 386b/5, 387b/3, 387b/6, 387b/8, 387b/14, 388a/6, 388b/11, 389a/15, 390b/15, 392a/6

ʿ. ayıtdı 272b/11

ʿ.+ ıñ 383b/1

ʿ**alī** **:** <Ar. Hazret-i Muhammed'in amcasının oğlu ve damadı.

ʿ. 264b/4, 284b/15, 288a/2, 295b/8, 310b/13, 311b/6, 311b/7, 311b/9, 324b/4, 327a/14, 349b/14, 364a/8, 379a/9, 381b/15, 383a/12, 387a/6, 390b/12

ʿ.+ den 337a/6

ʿ.+ dür 337a/8

ʿ.+ nüñ 327a/14

ʿ.+ ye 360b/7

ʿ**alī bin ebū ṭālib** **:** < Hz. Ali.

ʿ. 375a/6, 360b/2

alıḳoy - : Bir süre için bir yerde tutmak.

a.- a 338a/1

a.- ub 337b/15

alın **:** Yüzün kaşlarla saçlar arasındaki bölümü.

a.+ ına 318a/5

a.+ ında 317a/4, 318a/4, 386b/9

a.+ ındağı 323b/1

a.+ larında 376b/9

a.+ umuzdan 376b/13

ʿ**āl-i imrān :** <Ar. Kur'ân'ın 3. suresidir.

ʿ.+ uñ 286a/3

ʿ**ālim** **:** <Ar. İlim sahibi, çok okumuş, bilgin.

ʿ. 296b/13, 297a/9, 297a/13, 298b/3, 298b/4, 298b/9, 299a/4, 299b/12, 299b/13, 299b/15, 300a/15, 300b/2, 306a/14, 306b/4, 307b/8, 353a/6, 353b/13, 354a/2, 363a/10, 363a/14, 392b/6, 394b/4

ʿ.- i dünyevī 300b/2

ʿ.- i dünyevīdür 300b/2

ʿ.- i uḫrevī 300b/2, 300b/3

ʿ.+ cuk 267a/11

ʿ.+dür 273a/15, 299a/12, 300b/3, 305b/7, 340b/8

ʿ.+ e 267a/7, 267a/11, 267b/6, 296b/11, 297a/1, 297b/13, 298a/5, 298b/2, 363a/12

ʿ.+ i 297a/9, 298a/8, 353b/12, 354a/1

ʿ.+ ler 296b/6, 298b/6, 299b/7, 299b/8, 300a/13, 336b/1, 344a/6, 344a/7, 344a/9, 344a/11, 363a/15, 366a/11, 392b/4, 392b/10, 394b/13

cemīʿi ʿ.+ ler 327a/7

ʿ.+ lerdür 338b/11

ʿ.+ lere 265a/9, 345a/8, 353a/4, 357b/1, 357b/3

ʿ.+ leredür 345a/6

ʿ.+ leri 296b/4, 344a/4

cemīʿi ʿ.+ leri 353a/4

ʿ.+ lerile 305b/4

ʿ.+ lerüñ 363a/1, 363a/5

ʿ. olsa 267a/12, 297a/7

ʿ.+ üñ 296b/15, 297a/2, 297a/8, 298b/11, 353b/14

allāh : <Ar. Tanrı, yaratıcı.

a. 266b/8, 266b/10, 273b/3, 274a/4, 286b/10, 286b/13, 286b/15, 287a/2, 287a/3, 287b/10, 290a/1, 290a/15, 297a/12, 297a/13, 297b/3, 302a/9, 309b/2, 309b/3, 309b/7, 310a/12, 310b/6, 314a/2, 324a/5, 327b/2, 332b/10, 333a/7, 343a/14, 345b/11, 349a/10, 349a/14, 360b/10, 362b/15, 369b/13, 386a/9, 386b/6, 386b/10, 392b/14

a.+ a 264b/4, 264b/10, 265a/12, 274b/14, 282a/5, 292a/3, 293a/13, 293a/14, 298a/6, 298a/7, 303b/4, 309b/14, 310a/1, 310a/2, 311a/5, 311b/6, 312b/6, 327b/7, 327b/9, 331a/10, 335b/12, 340a/2, 345b/6, 349b/11, 352b/3, 352b/4, 355b/13, 384b/9, 385b/6, 390b/6, 393b/6

a.+ dan 265a/13, 266a/15, 267b/9, 300b/4, 313b/13, 329a/13, 336a/5, 348a/1, 365a/10, 366a/10, 366b/6, 386a/5, 392b/9, 392b/12, 392b/14

a.+ ı 298a/9, 303b/11, 303b/12, 333a/6, 333a/7, 360a/7, 361a/13

a.+ la 291b/1

a.+ sın 361b/4

a.+ teʿālā 273a/4, 276a/4, 301b/1, 302a/2, 302a/3, 310a/4, 311a/10, 314a/2, 324b/3, 334a/7, 347a/4, 361b/2, 373b/3, 376b/6, 388a/7, 392b/6, 394a/15

a.+ teʿālānuñ 286b/12

a.+ teʿālāya 360a/5, 384b/11, 388a/5

a.+ u 361a/13

a.+ un 362a/6

a.+ uñ 265a/14, 289b/2, 302b/2, 309b/6, 322b/14, 327b/8, 329a/14, 360b/4, 360b/5, 360b/7, 386b/3, 387a/5

allāhu teʿālā : <Ar. Yüce Allah.

a. 277a/8

a.+ nuñ 360b/8, 376b/10

allāhu ekber : <Ar. Allah'ın her şeyden ulu ve yüce olduğunu ifade eden zikir sözü.

a. 290a/9

alt : Alt.

a.+ ına 296b/3

a.+ ında 281a/14, 328b/9, 331a/2, 337a/5, 345a/11, 364b/13

a.+ ında ola 306b/3, 306b/4

a.+ ında olalar 326b/15, 337a/2

a.+ ındadur 281b/8, 355b/11, 364b/11

a.+ ından 274b/8, 321a/14, 360a/4, 369a/12, 380a/6

altı : Sayı; altı.

a. 273a/13, 282b/15, 294a/15, 302b/7, 311b/9, 314a/12, 321b/8, 385b/6, 388a/7

a.+ sı 271b/2, 271b/4

altı biñ altı yüz altmış altı : Sayı: altı bin altı yüz altmış altı.

a. 285a/5

altıncı : Altıncı.

a. 271b/6, 274a/10, 283a/5, 291b/13, 303a/8, 311b/13, 314b/1, 326a/15, 328a/2, 328a/14, 329a/9, 338a/8, 356a/11, 365a/6, 365b/13, 384a/11, 385b/14, 388a/11

a.+ da 356a/15, 364a/4

altı yüz : Sayı; altı yüz.

a. 282b/1

a.+ i 287b/6, 307a/15

altı yüz biñ : Sayı; altı yüz bin.

a. 269b/13, 336b/12

a. olalar 336b/13

altmış : Sayı; altmış.

a. 285b/2, 326a/15, 367a/7, 384a/4

altmış biñ : Sayı; altmış bin.

a. 285a/6, 314b/6

altmış iki biñ : Sayı; Altmış iki bin.

a. 320b/15

altun : Altın.

a. 273a/8, 273b/10, 290a/1, 298a/14, 314a/15, 323a/10, 366b/14, 390b/1

a.+ dan 270a/1, 272b/12, 278a/14, 278b/1, 307a/10, 319a/2, 322a/8, 322a/9, 336b/5, 338a/2, 351a/2,

365a/9, 365a/14, 365b/4, 365b/7, 366a/15, 367a/9, 368b/15, 371b/9, 374a/13, 376b/3, 379a/13, 383b/5, 384a/5, 390a/13, 390b/3, 392a/12, 393b/8

a.+ dan ola 324b/5

a.+ dandur 365a/6, 365a/8, 370a/15, 392a/3

a.+ dur 391b/14

a.+ ı 273a/9

ʿ**am** **:** bkz. *ʿaleyhiʾs-selām*

ʿ. 264b/9, 269b/7, 270a/14, 270b/12, 270b/15, 271b/14, 272a/9, 272a/11, 273a/7, 273a/8, 273a/10, 273a/12, 273b/2, 274a/3, 274a/15, 274b/4, 274b/6, 275b/12, 276a/6, 276a/12, 276a/14, 276b/3, 277a/6, 277a/15, 278b/3, 278b/8, 278b/10, 278b/12, 279a/3, 279a/7, 279b/4, 279b/9, 279b/15, 280a/4, 280b/4, 280b/7, 280b/11, 281a/9, 281a/14, 281b/8, 282a/9, 282a/15, 282b/15, 283b/1, 283b/14, 284a/2, 284a/4, 284a/15, 284b/12, 285a/3, 285a/12, 285a/15, 285b/3, 285b/6, 285b/7, 285b/8, 285b/10, 285b/14, 286a/1, 286a/2, 286a/4, 286a/5, 286a/7, 288a/14, 288b/1, 288b/2, 288b/4, 288b/13, 289a/12, 289b/13, 289b/14, 289b/15, 290a/2, 290a/3, 290a/6, 293a/7, 293a/8, 293a/10, 293b/15, 294a/1, 294a/3, 295b/2, 295b/4, 295b/6, 296a/15, 296b/2, 296b/4, 296b/12, 297a/7, 297a/9, 297a/15, 297b/3, 297b/6, 297b/10, 297b/15, 298a/5, 298a/14, 298b/1, 298b/4, 298b/9, 298b/11, 299a/3, 299a/8, 299b/9, 299b/11, 300b/13, 301a/2, 301a/4, 301a/14, 301b/2, 301b/3, 301b/11, 302a/3, 302a/4, 302a/7, 302a/12, 302b/1, 302b/3, 302b/5, 305a/2, 306b/5, 307b/13, 308a/1, 308a/6, 308a/9, 308a/11, 308b/2, 308b/4, 309a/5, 309a/8, 309a/13, 309a/14, 310a/10, 310a/14, 310b/2, 310b/4, 312a/4, 313a/3, 313a/15, 313b/14, 314a/9, 315a/2, 315b/7, 315b/12, 315b/15, 316a/2, 316a/8, 317b/6, 318a/8, 319a/1, 322b/6, 322b/11, 323b/5, 324a/4, 324b/15, 325a/10, 325a/12, 325b/3, 325b/4, 327a/12, 327a/14, 329b/5, 331b/10, 331b/13, 334a/4, 334a/13, 334b/12, 335a/2, 335a/3, 335b/5, 336a/11, 336b/11, 337a/2, 337b/7, 337b/13, 338a/2, 339b/6, 339b/8, 339b/10, 340a/1, 340a/9, 340a/10, 341a/11, 342a/13, 342b/2, 342b/5, 343a/15, 343b/3, 344a/2, 344b/12, 346a/8, 346a/11, 346b/2, 346b/7, 349b/14, 350b/10, 350b/11, 352a/6, 352a/8, 352b/1, 354a/11, 355b/5, 355b/6, 356a/4, 358a/15, 359b/1, 360a/7,

360b/10, 362a/4, 362a/6, 362a/13, 386a/13

ʿ.+ dur 287a/6

aʿmā : < Ar. Görme engelli.

a. 331b/15

amān : <Ar. Yardım, imdat, bağışlama, sığınma.

a. 357b/11, 376a/3, 376a/4, 376a/5

amānet : <Ar. Birine geçici olarak bırakılan ve teslim alınan kişice korunması gereken eşya,kimse.

a.+ e 265a/1

ʿ**amel** : <Ar. İş, niyet, dinî emirleri yerine getirmek için yapılan eylem.

ʿ. 297b/1, 300a/13, 302a/6, 303b/3, 312a/13, 323a/12, 327a/9, 329a/5, 332a/15, 345b/3, 346b/4, 358a/7, 362a/4

ʿ.- i ṣāliḥ 296a/6, 314a/3

ʿ.+ den 290a/1, 313b/10

ʿ. eyle 313b/15, 314a/1, 314a/2

ʿ. eyledin 341a/1

ʿ. eylemez oldılar 319a/12

ʿ. eyleyeler 395b/11

ʿ. eyleyevüz 345b/12

ʿ. eyleyici 290b/10

ʿ.+ i 302a/7, 323a/4, 323a/6, 323a/7, 323a/11, 345a/10, 387b/12

ʿ. idelüm 332b/2

ʿ. idenleredür 344b/15

ʿ. iderlerdi 336b/1, 345a/7

ʿ. iderse 271b/6

ʿ.+ imüñ 297b/12

ʿ.+ in 266a/8, 268b/6, 306a/6

cemīʿi ʿ.+ in 351a/7

ʿ.+ inden 341a/1

ʿ.+ ine 323a/5, 327a/11, 387b/12

ʿ.+ inüñ 302a/6

ʿ.+ iñüz 325b/14, 326a/1

ʿ. itdi 387b/13

ʿ. itdüñüz 368a/7

ʿ. itmege 297b/7

ʿ. itmek 298a/4

cemīʿi ʿ.+ ler 351b/13

ʿ.+ leri 327a/9, 338b/11, 339a/5

ʿ.+ lerin 348b/11, 349b/3

ʿ.+ lerinde 338b/10

ʿ.+ lerümüz 345b/4

ʿ.+ lerün 301a/10

ʿ.+ lerüñ 294a/12, 297b/11, 348a/4, 362b/15

ʿ.+ lerüñüz 344b/15, 345a/8, 368b/11

ʿ.+ lerüñüze 345a/3

ʿ.+ üm 362a/5

ʿ.+ ün 266a/7, 296a/12

ʿ.+ üñ 276a/3, 323a/12, 340b/7, 344b/8, 358a/11

ʿ.+ üñe 387b/11, 387b/12

ʿ.+ üñüz 325b/12, 356b/8

ʿ.+ üñüzden 289b/15

ʿ.+ ünüzi 313b/11

ʿ.+ üñven 323a/7

ʿ**ameliyyāt** **:** < Ar. İşler, faaliyetler.

ʿ.+ dan 296a/3

ʿ**ameliyye** **:** <Ar. Uygulama.

ʿ.+ ye 295b/14

ʿ**amīm** **:** <Ar. Herkese ait,umûmî fażlı ʿ.+ inden 377b/11

āmīn **:** < Ar. Dualardan, isteklerden sonra söylenen, "Allah kabul etsin." anlamındaki söz.

ā. 288a/14, 395b/10

ammā **:** <Ar. Ama, ancak, fakat.

a. 265b/8, 266a/10, 266a/12, 266b/15, 267b/7, 271b/4, 271b/7, 271b/9, 271b/12, 273b/6, 273b/11, 274a/7, 277a/5, 277b/15, 279a/5, 282b/12, 283a/11, 283a/12, 283a/13, 283a/15, 286b/5, 287a/9, 287a/14, 287b/13, 289a/12, 290b/3, 290b/5, 290b/15, 293a/1, 293a/3, 293a/4, 294a/15, 294b/3, 295b/10, 296a/6, 296a/12, 296b/1, 297a/10, 297a/13, 298a/15, 299a/15, 299b/6, 303b/3, 305a/1, 305a/6, 307b/11, 310b/11, 313a/10, 315a/3, 315b/8, 317a/1, 318b/5, 318b/10, 319a/12, 319a/15, 325b/9, 326b/2, 326b/3, 326b/9, 332a/14, 332b/4, 336b/1, 337a/8, 337a/9, 337b/8, 338a/7, 338b/4, 338b/6, 338b/7, 338b/9, 338b/10, 338b/11, 338b/12, 338b/13, 338b/15, 344b/12, 345b/11, 345b/12, 346b/1, 347a/4, 348b/5, 350a/14, 356a/13, 356b/7, 358a/4, 361a/6, 364a/8, 365a/2, 365a/11, 366a/5, 366b/5, 366b/14, 368a/9, 371a/5, 371a/14, 377b/4, 377b/11, 379a/7, 379b/15, 382b/13, 383b/1, 387a/7, 387a/15, 387b/6, 389a/10, 389a/13, 389b/6, 389b/7, 390a/5, 390a/14, 395b/6, 395b/7, 395b/12, 395b/13

añ - **:** Anmak, hatırlamak, söz etmek.

a.- am 291b/9, 291b/10, 291b/11, 291b/12, 291b/13, 291b/14, 291b/15, 292a/1, 292a/2, 292a/3

a.- armısız 324b/13

a.- arsañuz 291b/9, 291b/10, 291b/11, 291b/12, 291b/13, 291b/14, 291b/15, 292a/1, 292a/3

a.- maḳdur 285b/11

a.- maz 364b/15

a.- mazlar 348b/6

a.- mazsız 324b/13

ana **:** Anne, çocuğu olan kadın.

a.+ ları 372a/1

a.+ ların 346a/7

a.+ larına 315b/1, 366a/1, 370b/11, 370b/13, 371b/15

a.+ larumuz 346a/1

a.+ muz 346a/5

a.+ nuñ 310a/15

a.+ ñuz 346a/2

a.+ ñuzı 346a/6

a.+ sı 284a/6, 380a/1

a.+ sına 264b/7, 265b/5, 327b/14, 349b/9, 355b/15, 364a/4

a.+ sından 350a/11

a.+ ya 264b/11, 268a/15

ʿ**anber :** <Ar. Ada balığının bağırsaklarından toplanan güzel kokulu bir madde.

ʿ.+ den 365a/15, 380b/12

ancaḳ : Yalnız, sadece.

a. 276a/4, 276a/12, 277a/12, 282b/11, 287b/10, 297a/13, 305b/9, 308a/13, 313a/8, 318a/13, 343a/14, 371b/14, 387b/1, 392b/7, 392b/10

ancılayın : Onun gibi.

a. 285a/8, 285b/9, 288b/10, 300a/15

a.+ dur 392a/15

and : Yemin.

a. 279a/4, 328b/4, 359b/2

a. içmekdür 265a/4, 265b/1

a. içmemek 275a/10

añla - : Kavramak.

a.- dılar 276a/5

a.- maḳ 395a/9

a.- mayañ 301a/10

a.- mış ola 300a/3

anlar : Onlar, "o" şahıs zamirinin çokluk biçimi.

a. 281a/13, 287a/12, 287a/14, 303a/1, 303a/3, 303a/5, 303a/7, 303a/9, 303a/11, 303a/13, 303b/1, 303b/2, 303b/4, 303b/6, 311a/9, 313a/9, 315a/6, 317a/11, 318b/9, 319a/11, 319b/5, 321a/6, 321b/5, 322a/11, 325b/12, 326a/1, 326a/7, 333a/7, 333b/6, 333b/15, 334a/4, 334a/6, 337a/8, 338b/4, 338b/5, 338b/6, 338b/7, 338b/8, 338b/9, 338b/10, 338b/11, 338b/12, 338b/13, 338b/14, 338b/15, 340a/2, 340a/3, 340a/5, 340a/6, 342b/8, 342b/12, 343b/3, 343b/6, 343b/7, 344a/1, 344a/2, 344b/3, 344b/4, 344b/5, 346a/7, 346b/7, 349b/6, 351b/3, 353a/8, 353a/10, 354a/14, 354b/3, 357b/12, 360a/5, 361b/9, 362b/7, 362b/9, 362b/10, 362b/12, 362b/13, 362b/14, 363a/2, 363a/7, 363a/11, 363b/3, 363b/6, 371a/15, 374b/8, 375a/12, 375b/9,

376b/1, 376b/11, 381b/11, 382a/2, 386a/13, 386a/14, 386b/1, 386b/3, 388b/6, 390b/6, 390b/7, 391b/7, 391b/9, 393b/2, 394a/8, 395b/6, 395b/7

a.+ a 275b/2, 276a/10, 278a/3, 284b/15, 288a/9, 303a/2, 308b/14, 313b/2, 315b/3, 316a/3, 317a/11, 326a/6, 327b/10, 328a/12, 329b/15, 330a/3, 332b/4, 333b/6, 334a/1, 336b/8, 339b/5, 340a/1, 341a/9, 343a/2, 343a/7, 344a/15, 344b/15, 345a/2, 345a/7, 345a/9, 345b/2, 346a/13, 346b/13, 348b/8, 354a/3, 354a/5, 354a/6, 357b/11, 361b/14, 363b/3, 368a/10, 368b/11, 368b/12, 369b/2, 371b/11, 371b/13, 372b/6, 372b/7, 372b/10, 372b/12, 372b/15, 374a/15, 374b/9, 375a/15, 376a/9, 385a/7, 385b/11, 386a/13, 386b/1, 386b/2, 386b/3, 388b/14, 390b/7, 390b/11, 390b/12, 391b/6, 392b/14

a.+ da 276a/3

a.+ dan 268b/9, 272b/6, 298b/7, 298b/8, 298b/9, 303a/2, 315a/7, 336a/15, 338b/3, 349a/6, 380b/9, 394a/7

a.+ dan eyle 378a/14

a.+ dandur 316a/4

a.+ dur 282a/14, 303b/4, 338b/5, 338b/6, 338b/7, 338b/8, 338b/10, 338b/12, 338b/13, 338b/14, 338b/15, 343b/3, 343b/7, 343b/12, 346b/15, 354a/13, 375a/12, 375a/15, 378a/13, 386a/14, 393a/14, 393b/1, 393b/3

a.+ durki 386a/9, 386a/10

a.+ ı 264b/10, 271a/3, 275b/3, 275b/8, 281a/13, 293a/4, 311a/9, 316b/5, 316b/15, 320b/8, 322a/1, 322a/4, 325b/3, 334a/5, 335a/11, 336b/7, 339b/1, 339b/12, 341a/11, 346a/9, 353a/10, 353a/14, 359a/15, 359b/5, 360a/6, 362a/12, 362b/5, 362b/13, 369a/1, 375a/12, 375b/3, 375b/5, 376a/15, 376b/2, 376b/7, 376b/11, 376b/14, 377b/3, 377b/6, 378b/8, 380a/13, 383a/4, 388b/5, 389b/10

a.+ ki 338b/8

a.+ uñ 275b/1, 275b/2, 287a/14, 288a/8, 288a/10, 291a/1, 292b/12, 300a/13, 302b/14, 303a/11, 303b/7, 308a/14, 308b/3, 323b/14, 338a/5, 338a/6, 339b/13, 341b/8, 341b/9, 346a/2, 346a/6, 346a/7, 347a/11, 354a/6, 358b/14, 360a/5, 362b/10, 363a/1, 364b/13, 367b/6, 369a/13, 374b/10, 376b/1, 377b/4, 377b/8, 377b/10, 381b/11, 386a/15, 386b/13, 388b/10, 390a/2, 391b/8, 391b/10, 392b/2, 394a/7

a.+ uñdur 384b/10

a.+ uñıla 334a/8

a.+ uz 344b/7

ʿār **:** <Ar. Utanma.

ʿ. iderdük 376a/7

ara **:** Ara, orta.

a.+ dan 289b/3, 374b/11

a.+ sı 321a/7, 384a/1, 392a/7

a.+ sına 330a/9

a.+sında 271a/10, 272b/1, 280a/11, 280a/13, 280b/5, 280b/6, 281a/4, 281a/6, 281a/7, 294b/6, 307b/7, 308a/13, 310a/4, 316b/10, 321b/12, 322a/7, 348b/6, 355b/3, 357b/15, 366a/9, 378b/11, 389a/14, 391a/1, 391a/6

a.+ sındadur 370b/6

ʿ**arab :** <Ar. Arap kavmi, Araplar.

ʿ. 311b/7, 316a/9, 319a/6, 319a/9

ʿ.+ da 314a/15

ʿ.+ ları 280b/15

ʿ**arabca :** Arapça.

ʿ. 318a/15, 322a/7, 379a/14

aʿrāf : <Ar. İslam inancına göre cennet ile cehennem arasında bir yer.

a. 370b/7, 370b/9, 370b/10, 371a/4, 371a/7, 371a/8, 371a/11

aṣḥābı a. 371a/1, 371a/3, 371a/4

a.+ a 281a/5

a.+ da 371a/6

ʿ**arafat :** <Ar. Mekke'nin doğusunda bulunan, Hazret-i Adem ile Hazret-i Havva'nın yeryüzüne indikten sonra buluştuğuna inanılan yer.

ʿ.+ da 280a/12

aralıḳ : Ara.

a.+ da 371a/1

ʿ**araşāt :** <Ar. Mahşer yeri, kıyamet günü ölülerin dirilip toplanacağı meydan.

ʿ. 314a/6, 335a/15, 338b/3, 346b/13, 361a/6, 361a/7

ʿa.- ı maʿāda 396a/5

cemīʿi ʿ. 349a/11

ard : Arka, peş.

a.+ ınca 315b/5, 325b/9, 367b/8

a.+ ında 326a/11

ʿ**arefe :** <Ar. Bayramdan bir önceki gün.

ʿ. 308b/11

ʿ.+ de 280a/10

vuḳūfı ʿ. 280b/9

ʿ.+ ye 280b/9, 280b/10

arıd - : Temizlemek, kirinden arındırmak.

a.- a 272b/1

arın - : Temizlenmek, kirden arınmak.

a.- a 317b/4, 368a/6

arıt - : Temizlemek, kirinden arındırmak.

a.- mak 342b/4

ʿārif : < Ar. Bilen,bilgili, irfan sahibi.

ʿ. 335a/7, 394b/4

ʿ.+ ler 312b/7, 312b/11, 312b/12, 313a/4, 362a/3, 393a/2, 394b/13

ʿ.+lerüñ 291a/9, 291a/15, 299b/4, 394a/13

arḳa : Arka, peş.

a.+ sından 348a/2, 348a/3

armaġan : Armağan, hediye.

a.+ lar 381a/3, 381b/5

arslan : Aslan.

a. 318a/12

ʿ**arş** : <Ar. İslam inancına göre göğün en yüksek katı.

ʿ. 278a/5, 278a/6, 278a/8, 281a/14, 288b/9, 320a/11, 320b/6, 321a/8, 321a/14, 323b/11, 324b/7, 327b/6, 328a/7, 335a/8, 339b/3, 364b/11, 367a/2, 375b/15, 379a/11, 380a/6, 387a/3

ʿ.+ a 282a/13, 343b/11, 348a/9

ʿ.+ da 281a/15

ʿ.+ dadur 283b/8

ʿ.+dan 330a/14, 336b/4, 386b/12

ʿ.+ ı 281a/5, 314b/15, 323b/9, 327a/4, 350a/1, 367a/7

ʿ.+ um 278a/7

ʿ.+ un 360a/4, 363b/6

ʿ.+ uñ 270b/12, 274b/8, 318b/7, 330b/1, 332b/10, 333a/2, 333a/3, 337a/1, 337a/8, 342b/6, 345a/11, 348a/13, 348a/14, 348a/15, 358b/11, 361a/14, 361a/15, 362b/6, 362b/10, 362b/13, 363a/2, 363a/6, 363b/4, 369a/12, 375a/8, 387a/4, 388a/13

cemīʿi ʿ.+ uñ 337a/2

arşun : <Far. Uzunluk ölçüsü.

a. 308b/6, 321a/10, 367a/7, 369b/6

arşiʾr-raḥmān : < Ar. Allah'ın makâmı.

a.+ dur 366b/7, 388a/2

ʿ**arşullāh** : < Ar. Allah'ın arşı.

ʿ. 304b/14

art - : Artmak.

a.- a 368a/6

a.- arsa 273b/8

a.- duḳça 273b/9

artuḳ : Fazla, üstün.

a. 266b/2, 275b/11, 284b/5, 285b/5, 301a/2, 309b/8, 328b/13,

328b/14, 363a/1, 363a/6, 370b/15, 392b/6, 392b/11, 392b/12

a.+ dur 287b/14, 290b/6, 299a/9, 308b/15, 309a/1, 360a/6

a. ola 355a/5

aru **:** Temiz.

a. 281b/5, 319a/10, 322a/13

a. eyler 278b/15, 279a/1

a. iderler 365b/11

a. ola 364a/10

ʿ**arż** **:** <Ar. Sunma, takdim etme, bildirme.

ʿ.- ı cemāl eyleye 361b/2

a. eylesün 267b/7

a.+ da 287a/3

ʿ.+ dan 361b/4

ʿ. itdüñ 368b/10

ʿ. olsa 387a/10

arzū **:** < Far. İstek,dilek.

a. iderlerde 342b/14

a.+ lardan 276a/7, 327b/13

a.+ larına 306a/8

a.+ sı 304a/8, 327b/13

a.+ sından 365b/14

aş - **:** Asmak.

a.- a 338b/2

a.- a ḳosalar 355b/3

a.- a ḳoyalar 352a/9

ʿ**aṣā** **:** <Ar. Baston, değnek, sopa.

ʿ. 318a/4, 338b/12

ʿ.+ sı 318a/3

asaġa **:** Aşağı.

a. 336a/15

aṣaḥ **:** < Ar. Doğru, gerçek.

a. 286b/5, 371a/5

āsan **:** < Far. Kolay.

a. ola 295a/2

aṣġar **:** < Ar. En küçük.

fıḳhı a. 296a/12

a.+ dadur 304b/13

fıḳhı a.+ dur 296a/5

aṣḥāb **:** <Ar. Hazret-i Muhammed'i veya diğer peygamberleri görmüş, sohbetinde bulunmuş kimseler, sahabiler.

a. 277a/7, 278b/10, 361a/1, 361a/3, 361b/5

a.- ı aʿraf 371a/1, 371a/3

a.- ı aʿrāf 371a/4

a.+ ına 302b/10

a.+ umuz 390a/6

aṣḥāb-ı keḫf **:** < Ar. Roma döneminde yaşamış put inancına karşı olan grup.

a. 317b/13

a.+ ün 378b/6

aṣḥābuʾl-meşʾeme : < Ar. Kur'ân'da hayırsız, imansız kimseler için kullanılan söz.

a.+ i 393b/3

aṣḥābuʾl-yemīn : < Ar. Amel defteri sağ tarafından verilenler.

a.+ den 394a/8

a.+ dendür 394a/7

aṣḥābuʾl-meymene : < Ar. Sağ taraftakiler uğurlu kimseler anlamında Kur'ânî bir terim.

a. 393a/14, 393a/15, 393b/1

aṣḥābuʾş-şimāl : < Ar. Sol taraftakiler kötü huylu kimseler anlamında Kur'ânî bir terim.

a. 393b/3

ʿāṣīī : <Ar. Allah'ın emirlerine uymayan, günahkâr.

ʿ. 349b/11

ʿ.+ dür 348b/9

ʿ.+ ler 356a/1

ʿ.+ lerdür 355b/9

ʿ.+ lerini 342a/11

ʿ. olalar 315b/1

ʿ. olanlara 355b/15

ʿ. olanları 275b/4

ʿ. oldı 327b/14

ʿ. oldılar 330a/3, 370b/11

ʿ. oldukları 370b/13

ʿ. oldun 341a/12

ʿ. olduñ 352a/7

ʿ. olduñuz 341b/14

ʿ. olma 352b/3

ʿ. olmadı 327b/14, 342a/1

ʿ. olmakdur 265b/5

ʿ. olmaḳdur 264b/7, 264b/11

ʿ. olmışken 396a/10

ʿ. olmuşdım 349b/13

ʿ. olurdı 357b/4

ʿ. olursavuz 358a/13

aşıl- : Asılmak, bir nesnenin bir başkası tarafından asılması.

a.- mış ola 355a/10, 374b/15

a.- ubdurur 281a/15, 348a/14

aşıl : <Ar. Gerçek, hakiki.

a.+ ı 288a/13, 304b/14

aşl : <Ar. Gerçek, hakiki.

a.+ ı 303b/9, 394b/8

a.+ ı olub 286b/2

a.+ ıdur 310a/12

a.+ umı 394b/3

aşlā : <Ar. Katiyen, hiçbir zaman.

a. 279a/5, 282a/6, 285b/5, 299a/5, 303a/7, 306b/1, 309b/1, 310b/3,

311a/12, 321a/12, 323b/9, 332a/14, 334a/9, 348b/6, 351a/14, 379b/12, 389b/3, 391b/15

aṣlen : < Ar. Kök veya soy bakımından.

a. 390a/5

aṣṣı : Fayda, kazanç.

a. 338b/7

a. eylemeye 328a/9

a.+ sın 328b/5

a.+ sından 328b/5

aşaġa : Bir şeyin alt bölümü, değeri daha az olan.

a. 284a/4, 284a/15, 284b/1, 316a/9, 319a/9, 321b/8, 330a/7, 331b/8, 338a/15, 338b/7, 348a/9, 357a/6, 358a/14

a. eyleye 334b/6

a. eyleyüb 377a/6

a. olub 338b/1

aşaġı : Bir şeyin alt bölümü, değeri daha az olan.

a.+ sı 380b/8

ʿāṣıḳ : Birine veya bir şeye karşı aşırı sevgi duyan, tutkun olan kimse.

ʿ. 304b/3, 304b/9, 305a/15

ʿ.+ a 304a/8, 304a/10, 304b/2, 304b/5

ʿ.+ dan 304b/8

ʿ.+ lar 293b/8

ʿ.+ laruñ 305a/14

ʿ. oldı 304b/5

ʿ. olsa 283b/4

āşikāre : <Far. Belli, açık.

ā. 283b/8, 290b/5, 350b/7

a. eyle 332b/9

ā. eyledi 304a/10

ā. eyleye 327a/9

ā. eyledüm 374a/2

ā. olalar 321a/15

ā. olsayıdı 355b/4

ā. olur 319a/5

ʿaşḳ : < Ar. Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

ʿ.+ ını 283b/4

ʿāşura <Ar. Muharrem ayının onuncu günü.

ʿ. 308b/11

at - : Atmak.

a.- a 293b/11

a.- alar 317b/1, 333b/14, 334a/3, 334a/5

a.- ana 284a/2

a.- ardum 284a/5

a.- asın 284a/1

a.- maḳ 284a/2

a.- maḳdur 280a/11, 280a/15

a.- mış 324a/5

at : Binme, yük çekme, taşıma gibi amaçlar için kullanılan hayvan.

a. 296b/14, 296b/15, 325b/1, 362a/9

a.+ ıla 323a/9

a.+ lar 344a/15, 379a/13

ata : Cet, baba.

a.+ ları 372a/1, 390b/8, 390b/10, 390b/13, 390b/14, 391a/4

a.+ ların 346a/7

a.+larına 315b/1, 366a/1, 370b/10, 370b/12, 371b/15, 390b/10

a.+ larınuñ 390b/11

a.+ larumuz 346a/1

a.+ larumuzsuz 346a/3

a.+ ma 349b/12

a.+ mı 349b/12, 352b/6

a.+ muz 346a/5

a.+ nuñ 310a/15

a.+ ñuz 346a/2

a.+ ñuzı 346a/6, 370b/2

a.+ sı 284a/6, 349b/13, 352b/2, 352b/7

a.+ sına 264b/7, 265b/5, 275b/4, 294a/7, 327b/14, 349b/9, 350a/10, 355b/14,

364a/4

a.+ sından 350a/11

a.+ sınuñ 308b/3

a.+ ya 264b/11, 268a/15

ʿ**aṭā** : <Ar. Bağış, ihsan.

ʿ. 292a/6, 304b/7, 355b/15, 370a/5

ḥüsni ʿ. 387b/1, 387b/2

ʿ. idüb 390b/12

ʿ.+ lar 275b/7, 301a/9, 372b/6, 372b/8

ʿ.+ lar eyleyeler 302a/10

atıl - : Atılmak.

a.- dı 324a/5

a.- mış 324a/7

ʿ**aṭıyye**: <Hediye.

ʿ. 391b/2

ʿ**avām** : <Ar. Halk, halkın alt tabakası.

ʿ. 289b/8, 293b/1, 312a/13

ʿ.+ lar 312b/7

ʿ.+ uñdur 312b/2

ʿ**avāne**: <Ar. Yardımcı, yardakçı.

ʿ.+ leri 378a/12

āvāz : Ses.

ā. 319a/10, 322b/10, 330a/14, 369b/7, 369b/9, 373b/4, 380a/7, 380a/10

ā.+ dan 380a/8

ā.+ ı 319a/10, 376b/15

ā.+ ın 369b/5

ā.+ ından 383a/6

ā.+ ını 334a/15

ā.+ ile 334a/14

āvāzlı : Sesli.

ā. olalar 367a/8

aʿver : <Ar. Kör.

a. ola 317a/5

avlu : Bir yapının çevresinde bulunan üstü açık, etrafı çevrili alan, bahçe.

a. 354b/9, 365a/13, 385a/11

a.+ da 354b/9, 365a/14

a.+ nuñ 272b/13, 385a/11

a. ola 272b/13

ʿavrat : <Ar. Kadın, eş.

ʿ. 266a/9, 266a/11, 272b/14, 283b/5, 303a/3, 314a/11, 331a/8, 350a/9, 380b/8, 385a/14, 388a/11

ʿ.+ a 307b/6

ʿ.+ dan 319a/6

ʿ.+ ı 266a/9, 267a/12, 334b/4, 379b/15

ʿ.+ ımı 334b/3

ʿ.+ ın 319a/6

ʿ.+ ına 265a/7

ʿ.+ ından 350a/12

ʿ.+ lar 314a/11, 367a/4, 376a/6

ʿ.+ lara 264b/5, 273a/1, 328b/6

ʿ.+ larda 379b/12

ʿ.+ ları 389b/9

ʿ.+ larıdur 391b/8, 391b/10

ʿ.+ larına 315a/15

ʿ.+ larından 392a/7

ʿ.+ larınuñ 379b/11

ʿ.+ laruñ 387a/15

ʿ.+ larunuñ 387b/2

ʿ.+ mıdur 335a/13

ʿavret : < Ar. Edep yeri.

ʿ.+ in 266a/1

ay : Otuz günlük zaman dilimi.

a. 277a/7, 315b/4, 318b/12, 320b/11, 324a/9, 324b/2, 325b/13, 345a/15, 367a/2, 372a/10, 387b/3

a.+ a 274a/1

a.+ ca ola 316b/13

a.+ da 274a/5, 274b/3, 274b/9, 276a/14, 276b/1, 276b/4, 276b/5, 277a/10, 278b/5, 278b/11, 289a/15, 347b/2

a.+ dan 277a/9, 283a/5, 283a/7

a.+ ı 278b/9, 343a/4, 372a/11

a.+ ıdur 278b/10, 278b/11

a.+ ında 342b/10, 342b/11

a.+ ını 276b/3, 277b/1, 278b/3, 342b/3, 342b/6, 343a/6, 375b/10

a.+ lar 279a/3

a.+ larda 278b/14

a.+ laruñ 279a/1

a.+ lıḳ 279b/15

a.+ umdur 278b/9

a.+ un 364a/13

ayaġ : Ayak.

a. 326b/5

a.+ ı 296b/3, 318a/9, 337a/5, 352b/15

a.+ ın 267a/2, 332a/11, 335b/4, 338a/3

a.+ ına 318b/7, 320a/11, 326b/7, 327a/6, 352b/7, 357a/15, 379a/11

a.+ ına olup 357a/14

a.+ ında 270b/12, 353b/1

a.+ ındağı 319b/7

a.+ ından 327a/6, 358b/12

a.+ um 351a/10, 351a/12

ayaḳ : Ayak.

a. 292a/6, 326b/15, 327b/1, 335a/5, 335a/11, 351b/3

a.+ dadur 265b/4

a.+ları 268b/15, 323a/5, 323b/13, 323b/14, 325b/3, 325b/7, 337b/5, 338a/15, 338b/1, 338b/7, 338b/11, 356b/15, 357a/13, 375b/8

a.+ larında ola 319b/9

a.+ larından 380b/11

a.+ laruñuz 361a/4

a. ola 326b/6

ayaḳsuz : Ayaksız.

a. 351b/1

a.+ a 351a/15

ʿayān : <Ar. Açık, belli, bilinir.

ʿ. olur 291a/15

ʿayb : <Ar. Kusur, eksiklik.

ʿ.+ ı 299b/4

ʿ.+ larumuzu 359b/11

ayd - : Söylemek.

a.- alar 278a/3

a.- ur 265b/6, 272a/14, 274b/2, 275b/1, 275b/3, 286b/12, 286b/14, 287a/5, 289a/7, 290b/11, 308a/8, 308a/15, 308b/1, 310a/3, 310a/5, 324a/14, 331a/4, 332a/10, 332a/11, 332a/13, 333a/14, 333b/6, 334a/11, 336a/14, 336b/3, 336b/12, 336b/15, 337a/13, 337b/7, 338a/2, 339a/6, 339a/7, 341b/13, 344a/10, 344b/6, 344b/11, 346a/5, 347a/15, 348a/10, 348a/11, 350a/12, 350b/10, 352b/10, 355b/11, 355b/12, 355b/15, 356a/1, 356a/10, 356a/12, 356b/2, 356b/5, 357a/4, 357a/12, 357b/7, 357b/10, 358b/5, 358b/8, 358b/11, 359a/14, 359b/2, 359b/4, 359b/6, 360a/1, 360b/1, 361a/11, 362a/2, 362a/14, 364a/7, 364a/8, 364b/9, 364b/10, 365a/1, 366a/15, 366b/2, 366b/6, 366b/12, 367a/13, 368a/2, 370a/3, 370a/13, 370b/2, 370b/7, 370b/8, 370b/14,

371a/1, 371a/2, 371a/3, 371a/4, 371a/11, 371b/15, 372a/9, 374b/13, 375a/14, 376b/14, 377a/12, 377b/14, 378a/1, 378a/2, 378a/5, 378a/15, 379a/9, 379b/14, 380a/9, 381a/6, 381a/13, 381a/14, 381b/15, 382a/6, 382a/7, 382b/5, 382b/12, 383b/4, 384a/10, 384b/1, 384b/10, 386a/3, 386a/9, 386a/10, 386a/11, 387a/6, 387a/9, 387b/5, 387b/8, 389a/10, 389a/13, 389a/15, 389b/9, 389b/11, 390a/5, 390a/12, 390a/15, 391a/7, 391a/9, 391a/14, 391b/1, 391b/2, 391b/7, 391b/9, 391b/10, 391b/13, 392a/2, 392a/11, 392b/9, 393a/2, 393a/15, 393b/1, 393b/3, 394a/8, 395b/13

a.- urdum 394b/9

a.- urduñ 347b/13

a.- urlar 274a/6, 274b/9, 275b/2, 278a/8, 281b/5, 308a/8, 308a/14, 308a/15, 308b/1, 355a/1, 365a/10, 366a/4, 366b/10, 368a/8, 377b/2, 387a/1, 387a/4, 388b/5, 389a/8, 390a/6

a.+ urlaridi 270b/14

a.- ursız 360a/9

āyet :< Kur'an surelerini oluşturan kısımlardan her biri.

ā. 284b/8, 285b/6, 285b/13, 286a/5, 286a/6, 287a/13, 287a/14, 287a/15, 313b/9, 365a/2, 390a/3

ā.+ de 291b/8

ā.+ den 303b/12

ā.+ dür 285a/5, 286a/2, 287a/12, 289a/6, 295b/6, 313b/9

ā.+ e 285b/14, 313b/6

ā.+ i 334a/2, 334a/4

ā.+ idür 286a/3

ā.+ leri 332a/4

ā.+ lerin 289a/14

ā.+ lerüm 332a/4

ā.+ üñ 338a/12, 392b/10

āyeteʾl-kürsī̄ : : <Ar. Kur'an'da Bakara Suresi'nin 255. ayetidir.

ā. 271a/10, 271a/15, 285a/12, 285a/14, 285a/15, 285b/2, 285b/13, 285b/14, , 309a/6, 310b/7

ā.+ dür 285a/3

ā.+ yi 285b/4

ayıd - : Söylemek.

a.- a 270a/8, 274b/15, 275a/3, 275a/4, 275a/5, 275b/8, 276a/7, 276a/8, 278a/1, 278a/3, 278a/6, 278a/7, 278a/8, 282a/13, 282a/14, 284b/10, 317a/12, 317b/9, 317b/10, 318a/6, 319a/11, 319a/13, 320a/15, 320b/1, 320b/3, 321a/4, 321a/5, 321b/4, 322a/8, 322a/9, 322a/11, 322a/13, 322b/2, 322b/3, 322b/4, 322b/5, 322b/6, 322b/7, 322b/8, 322b/11, 322b/12, 322b/13, 323a/7, 323a/11, 323a/12, 323b/2, 325a/4, 325a/5, 325a/10, 325a/11, 326a/2,

326a/6, 327a/12, 329b/10, 329b/11, 329b/13, 329b/14, 330a/1, 330a/2, 330a/3, 330a/14, 331a/14, 331b/5, 331b/11, 332a/3, 332a/6, 332b/9, 332b/11, 332b/15, 333a/6, 333a/7, 333a/8, 333a/11, 333a/12, 333a/14, 333a/15, 333b/2, 333b/3, 333b/6, 333b/7, 333b/8, 333b/9, 333b/11, 333b/13, 334a/11, 334b/1, 334b/2, 334b/5, 334b/6, 334b/8, 334b/11, 334b/13, 334b/15, 335a/1, 335a/2, 335b/5, 335b/8, 335b/10, 335b/13, 335b/15, 336a/7, 336a/10, 336b/7, 336b/9, 336b/10, 337a/13, 337a/14, 337a/15, 338a/4, 339a/3, 339a/5, 339a/10, 339a/11, 339a/13, 339b/4, 339b/5, 339b/13, 339b/14, 340a/2, 340a/12, 340a/13, 340b/2, 340b/3, 340b/7, 340b/8, 340b/11, 340b/12, 341a/4, 341a/5, 341a/9, 341a/12, 341a/14, 341a/15, 341b/1, 341b/6, 341b/13, 342a/1, 342a/4, 342a/6, 342a/9, 342b/9, 342b/11, 342b/13, 342b/14, 343a/3, 343a/5, 343a/7, 343a/9, 343a/10, 343a/11, 343a/12, 343b/11, 343b/12, 344a/6, 344a/11, 344a/12, 344a/15, 344b/1, 344b/7, 344b/10, 344b/13, 345a/13, 345b/3, 345b/14, 346a/4, 346a/6, 346b/4, 347b/6, 347b/9, 347b/11, 347b/12, 348b/2, 348b/4, 348b/6, 348b/11, 349a/2, 349a/3, 349a/5, 349a/9, 349a/12, 349a/14, 349a/15, 349b/2, 349b/6, 349b/8, 349b/11, 349b/12, 350a/8, 350a/9, 350a/10, 350b/2, 350b/6, 350b/8, 350b/9, 350b/13, 350b/14, 350b/15, 351a/1, 351a/3, 351a/4, 351a/10, 351a/12, 351a/14, 351b/13, 351b/14, 351b/15, 352a/1, 352a/7, 352a/10, 352a/12, 352b/3, 352b/4, 352b/6, 352b/14, 352b/15, 353a/1, 353a/2, 353a/4, 353a/8, 353a/9, 353a/12, 353b/2, 353b/5, 353b/9, 353b/11, 353b/12, 353b/14, 353b/15, 354a/3, 354a/4, 354a/8, 354a/12, 354b/1, 354b/3, 356b/12, 357a/2, 357a/6, 357b/2, 357b/5, 357b/11, 357b/12, 357b/13, 357b/15, 358a/2, 358a/12, 359b/2, 359b/3, 360a/7, 360a/9, 360a/12, 360b/1, 361a/12, 361a/13, 361a/15, 361b/1, 361b/3, 361b/7, 361b/8, 361b/10, 361b/11, 362a/13, 363a/10, 367b/11, 368a/13, 368b/1, 368b/2, 368b/5, 369a/2, 369a/5, 369a/10, 369b/1, 369b/3, 369b/4, 369b/7, 369b/11, 369b/13, 370a/4, 371a/8, 371a/15, 373a/4, 373a/7, 373b/10, 374a/2, 374a/7, 374a/9, 374a/10, 374b/4, 374b/7, 375b/2, 375b/3, 375b/7, 375b/9, 375b/13, 376a/1, 376a/2, 376a/3, 376a/10, 376b/3, 377a/1, 377a/2, 377a/4, 377a/7, 377a/8, 377a/9, 377a/11, 377a/15, 380b/1, 381b/5, 383a/7, 383a/8, 383b/7, 384a/14,

385a/1, 385a/3, 385a/5, 386a/6, 387b/10, 387b/11, 388b/13

a.- alar 275b/6, 278a/2, 282a/2, 282a/14, 284b/9, 301a/8, 317a/14, 319b/14, 322a/4, 323b/11, 323b/13, 325b/12, 325b/14, 326a/1, 326a/7, 327a/12, 331a/9, 331a/10, 331a/11, 332a/3, 332a/15, 332b/2, 333b/10, 334a/12, 335b/1, 336a/5, 336b/6, 339a/13, 340a/12, 341b/15, 342a/3, 342a/5, 342a/9, 343b/12, 344b/1, 344b/2, 344b/3, 344b/4, 344b/7, 344b/15, 345a/2, 345a/5, 345a/7, 345b/2, 345b/3, 345b/4, 345b/10, 345b/11, 345b/15, 346a/1, 346a/2, 346a/3, 346a/10, 346b/3, 346b/8, 346b/9, 346b/10, 346b/14, 347a/2, 347a/3, 347a/4, 347a/6, 347b/4, 347b/7, 349b/5, 351b/9, 352a/3, 353a/8, 354a/4, 354a/9, 354a/12, 354b/2, 356b/7, 356b/11, 357b/3, 357b/12, 358a/1, 358a/7, 358a/10, 359a/5, 359a/6, 360a/8, 360a/11, 360b/3, 360b/4, 360b/6, 360b/7, 361a/12, 361a/13, 361a/15, 361b/1, 361b/4, 361b/9, 363a/9, 363a/12, 363b/3, 363b/10, 363b/11, 363b/12, 367a/15, 367b/1, 367b/3, 367b/4, 368a/6, 368a/10, 370b/3, 371b/1, 372b/2, 373a/5, 374a/1, 374a/7, 374a/9, 374b/5, 375b/13, 376a/7, 376a/11, 378b/9, 385b/7, 385b/8, 385b/9, 385b/11, 385b/13, 385b/15, 386b/14, 386b/15, 388a/15, 388b/1, 388b/12

a.- am 338a/5, 385a/4

a.- ıñ 290a/3

a.- uñ 289b/15

a.- ur 385b/3, 385b/5

ayırt - : Ayırtmak.

a.- dı 268b/13

ayıt - : Söylemek.

a. 303b/10, 357b/11, 369b/1

a.- d 380a/12

a.- dı 265a/10, 265b/6, 265b/8, 266b/13, 267a/8, 267a/11, 267a/12, 267b/4, 267b/10, 267b/11, 268b/3, 268b/12, 269a/2, 269a/3, 269a/4, 269a/5, 269a/6, 269a/11, 269a/15, 269b/4, 269b/7, 269b/15, 270a/3, 270a/5, 270a/10, 270a/14, 270b/10, 270b/12, 270b/15, 271a/9, 271a/14, 271b/14, 272a/6, 272a/8, 272a/9, 272a/11, 272b/8, 272b/9, 273a/7, 273a/8, 273a/10, 273a/13, 273b/2, 273b/3, 273b/4, 274a/1, 274a/4, 274a/5, 274a/8, 274a/9, 274a/13, 274a/15, 274b/4, 274b/6, 275a/10, 275b/10, 275b/15, 276a/6, 276a/11, 276b/3, 276b/11, 277a/2, 277a/6, 277a/11, 277a/15, 277b/2, 277b/11, 277b/12, 278a/10, 278b/3, 278b/9, 278b/11, 278b/12, 279a/3, 279a/7, 279b/4, 279b/15, 280a/4,

280b/7, 280b/12, 281a/9, 281a/12, 281a/14, 281b/3, 281b/6, 281b/8, 282a/9, 282a/12, 282b/2, 282b/14, 282b/15, 283a/9, 283b/1, 283b/12, 283b/13, 283b/14, 284a/2, 284a/3, 284a/12, 284a/15, 284b/3, 284b/12, 284b/15, 285a/4, 285a/12, 285a/15, 285b/4, 285b/7, 285b/8, 285b/10, 285b/13, 285b/14, 285b/15, 286a/1, 286a/2, 286a/4, 286a/5, 286a/7, 286b/9, 287a/6, 287b/6, 287b/7, 287b/8, 287b/10, 288a/2, 288a/4, 288a/5, 288a/6, 288a/7, 288a/9, 288a/15, 288b/1, 288b/2, 288b/13, 289a/12, 289b/6, 289b/9, 289b/13, 289b/14, 289b/15, 290a/2, 290a/3, 290a/7, 290a/15, 291b/6, 291b/7, 291b/8, 292a/7, 292a/11, 292b/5, 292b/15, 293a/5, 293a/12, 293b/15, 294a/1, 294a/3, 294a/7, 294a/8, 294a/10, 294a/12, 294a/14, 294b/7, 294b/9, 295b/2, 295b/4, 295b/6, 295b/8, 295b/10, 296a/15, 296b/2, 296b/4, 296b/13, 297a/8, 297a/9, 297a/15, 297b/1, 297b/3, 297b/7, 297b/8, 297b/9, 297b/10, 297b/15, 298a/5, 298a/14, 298b/1, 298b/5, 298b/9, 298b/11, 298b/15, 299a/3, 299a/8, 299a/10, 299b/6, 299b/10, 300b/9, 300b/12, 300b/13, 301a/1, 301a/2, 301a/4, 301a/11, 301a/14, 301b/11, 302a/1, 302a/3, 302a/4, 302a/7, 302a/12, 302a/14, 302b/1, 302b/3, 302b/5, 303b/7, 303b/10, 305a/12, 306a/1, 306a/9, 306a/13, 306b/5, 307b/13, 308a/1, 308a/2, 308a/7, 308a/9, 308a/11, 308a/13, 308b/2, 308b/5, 309a/5, 309a/9, 309a/14, 309b/1, 309b/8, 310a/9, 310a/11, 310a/14, 310b/2, 310b/5, 310b/13, 310b/14, 311a/1, 311a/7, 311b/7, 311b/8, 311b/9, 311b/4, 312a/3, 312a/4, 312a/11, 312a/13, 312b/1, 312b/4, 313a/1, 313a/2, 313a/4, 313a/13, 313a/15, 313b/9, 313b/14, 314a/9, 314a/12, 314b/12, 314b/13, 314b/15, 315a/1, 315a/2, 315b/6, 315b/7, 315b/10, 315b/11, 315b/12, 315b/15, 316a/2, 316a/3, 316a/5, 316a/10, 316a/13, 316a/14, 316b/2, 316b/3, 316b/8, 316b/12, 317b/5, 317b/6, 317b/13, 317b/15, 318a/9, 318b/6, 319a/1, 319a/12, 319b/6, 319b/8, 319b/11, 320a/4, 320b/5, 320b/7, 320b/10, 321b/2, 321b/6, 321b/12, 323b/5, 323b/6, 324a/7, 324a/10, 324a/12, 324a/15, 324b/2, 324b/3, 324b/4, 324b/10, 324b/12, 324b/14, 324b/15, 325a/2, 325a/3, 325a/8, 325a/10, 325a/12, 325b/1, 325b/3, 325b/5, 325b/8, 325b/11, 326b/8, 326b/11, 326b/13, 327a/9, 327a/12, 327a/14, 329b/5, 330a/1, 330b/5, 331a/7, 331b/10, 331b/13, 331b/15, 332a/1, 332a/7, 332a/8, 333a/10, 337b/3, 337b/5, 337b/7, 338a/13, 339a/1, 339a/8,

339b/11, 340a/1, 340a/7, 340a/10, 340a/12, 340a/15, 340b/15, 341a/3, 341a/8, 341a/12, 341b/8, 341b/10, 341b/11, 342a/13, 342a/15, 342b/2, 342b/5, 343a/15, 343b/2, 343b/3, 343b/5, 343b/7, 343b/9, 343b/15, 344a/2, 344a/3, 344a/4, 345a/11, 345a/14, 345b/9, 345b/12, 346a/8, 346a/11, 346b/2, 346b/7, 346b/11, 348b/1, 348b/10, 349a/1, 349a/10, 349b/14, 350b/11, 351a/5, 351a/9, 351b/8, 351b/12, 352a/6, 352a/8, 352b/1, 353a/3, 353a/7, 353a/11, 354a/9, 354a/12, 354a/13, 354a/15, 355a/15, 355b/1, 355b/6, 355b/7, 356a/4, 358b/1, 359a/9, 359b/2, 360a/7, 360a/15, 360b/10, 360b/11, 360b/14, 361a/2, 361b/6, 361b/13, 362a/4, 362a/5, 362a/6, 362a/13, 362b/6, 363a/14, 366b/4, 366b/6, 366b/13, 367a/1, 367b/3, 367b/5, 367b/9, 367b/14, 370b/10, 372a/10, 374a/12, 377a/3, 378b/10, 380a/3, 380b/2, 380b/6, 380b/10, 380b/14, 381a/4, 382b/15, 383a/11, 383b/2, 383b/13, 384a/2, 384a/5, 384b/6, 384b/8, 384b/14, 384b/15, 385a/6, 385a/7, 385a/10, 385b/2, 385b/15, 386a/12, 386a/14, 386b/5, 386b/11, 387b/3, 387b/6, 387b/9, 387b/14, 388a/7, 388b/11, 389b/1, 390b/15, 392a/7, 393a/14, 394b/15

a.- dı 276b/15

a.- dılar 264b/4, 270a/9, 273b/2, 274a/4, 274b/6, 278b/10, 284b/14, 285b/10, 285b/12, 285b/14, 286a/5, 286b/4, 287a/10, 287a/11, 289b/14, 290a/2, 291b/3, 294a/9, 292a/14, 297b/7, 297b/8, 297b/9, 299a/11, 302b/14, 303a/1, 303a/3, 303a/5, 303a/7, 303a/9, 303a/11, 303a/13, 303b/2, 309b/5, 311a/2, 312b/7, 313a/3, 313a/4, 314b/4, 315b/8, 316b/12, 325b/2, 326b/12, 337b/4, 340a/11, 343b/6, 344a/3, 351a/6, 354a/6, 360b/10, 361a/1, 361a/3, 361b/5, 362a/5, 380b/5, 384b/7, 385b/1, 386a/13

ẕikr a.- dılar 290b/11

a.- duk 366b/12

a.- dum 297b/1, 301a/4, 323b/5, 354a/6, 358a/2

a.- fı 327a/14

a.- ki 376a/15

a.- maḳ 290b/11, 290b/12

a.- maḳdur 290a/5

a.- maḳlıġuñ 290b/6

a.- sa 264b/13, 266a/12, 266a/13, 266a/15, 266b/5, 266b/6, 266b/9, 266b/10, 267a/2, 267a/4, 267a/9, 267a/14, 267b/4, 267b/5, 267b/6, 267b/12, 267b/14, 268a/3, 268a/5, 268a/6, 268a/7, 268a/10, 296b/13, 310b/9

ayıtlan - : Ayıklamak.

a.- dı 339a/15

āyine : <Far. Ayna.

ā. 308b/10

ʿaynu : Aynı

ʿ. 286b/9

ayru : Ayrı.

a. 366a/2

a. olmaḳdur 265b/13

ayruḳ : Başka, artık, bundan sonra.

a. 264b/1, 267a/6, 276b/5, 283a/10, 289a/1, 300a/14, 300b/1, 302a/15, 308b/2, 318b/3, 319b/10, 324b/4, 324b/14, 329b/10, 329b/11, 355a/11, 355a/12, 358a/14, 370b/3, 373b/12, 373b/13, 374a/10, 378b/13, 378b/14, 387a/5, 387a/12, 388b/3, 391b/13

az - : Yoldan çıkmak, şaşırmak, sapkınlığa düşmek.

a.- madılar 288a/12

az : Miktarı, derecesi ve niteliği belirli bir ölçünün altında olan, çok olmayan.

a. 300a/13, 305b/5, 305b/14, 305b/15, 312a/15, 315a/14, 338a/7, 347a/5

aʿżā : <Ar. Uzuvlar, organlar.

a.+ lar 351b/2

a.+ ları 268b/4

cemīʿi a.+ ları 352b/14, 352b/15

ʿaẕāb : <Ar. Izdırap, acı, kâfirlere ve günahkârlara ölümden sonra verilecek ceza.

ʿ. 322a/10, 331b/10, 333b/14, 339a/14, 347a/3, 356a/13, 356b/10, 357b/11, 357b/14, 358a/3, 359a/12, 361b/14, 362a/1, 376a/8, 376a/12, 376a/13,

ʿ.- ı ḳabirden 283a/3, 289a/8, 308a/10, 309a/2

ʿ.- ı ḳabrden 388a/8

ʿ.+ da 376b/4

ʿ.+dan 283a/6, 344b/12, 344b/13, 362a/3, 394a/8

ʿ. eylemeye 294a/4

ʿ. eylemez 275a/12

ʿ. eyler 349a/15

ʿ. eyleye 271b/11, 377b/6

ʿ. eyleyüb 375a/13

ʿ.+ ı 298b/10, 357a/13, 360a/3, 361b/14, 362a/2

ʿ.+ ın 349b/13

ʿ.+ ınuñ 309a/4

ʿ. idecekdür 296b/12

ʿ. ideler 359a/11

ʿ. ider 357a/15

ʿ. iderler 273a/10, 308b/7, 357a/13, 359a/10

ʿ. iderseñ 339b/5
ʿ. itdüm 376b/1
ʿ. itdürme 395b/9
ʿ. itmedüm 348b/5
ʿ. itmek 330a/2, 330a/3, 351b/2
ʿ. itmezin 352a/8
ʿ.+ lardan 308a/11
ʿ.+ ları 357b/10, 378a/7
ʿ. ola 359a/3
ʿ. olmaya 283a/4, 334a/9, 346a/13
ʿ. olur 314a/7

ʿaẕābsuz : Azapsız.
ʿ. 342b/1, 345a/6

āẕād : <Far. Serbest, özgür, hür.
ā. eyle 349b/13
ā. eyledimi 329a/2
ā. eylemekden 282b/1
ā. eylemiş 329a/3
ā. eylemişce 276b/9, 280b/4
ā. eyler 275a/13, 275a/15
ā. eylese 276b/8
ā. eyleye 283a/6, 329a/3
ā.+ lu 274b/3
ā. ola 273b/6
ā. oldısa 275a/14
ā. olmaḳdur 276b/10
ā. olur 269b/14

āẕādlu : <Far. Serbest, özgür, hür.
ā.+ larunuñ 297b/11

ʿazādlu : <Far. Serbest, özgür, hür.
ʿ.+ larıdur 376b/11

aʿẓam : <Ar. En büyük.
ā. 310a/1
a.+ dur 285b/13
imāmı a. 281b/6
a.+ dur 285b/13
ismi a.+ ı 277b/6

ʿaẓamet : <Ar. Büyüklük, ululuk, yücelik.
ʿ. 272b/3
ʿ.+ inden 350a/13
ʿ.+ ini 289b/2

aʿẓamī̇ : < Ar. En çok, en üst.
a. 280b/9

azdur - : Azdırmak.
a.- ur 304a/4

āzer : < Hz. İbrahimin atası.
ā. 352b/2, 352b/3
ā.+ üñ 352b/2

azġun : Azgın.
a.+ lardan 302b/12

ʿaẓī̇m : <Ar. Büyük, ulu, haşmetli.

ḳurʾānı ʿ.+ dür 352a/4

kitābı ʿ.+ i 394a/11

azıt - : Azıtmak.

a.- duñ 358a/2

a.- maġa 316b/4

ʿ**azīz : <** Ar. Ermiş,eren.

ʿ. 268b/6

ʿ.+ i 305b/7

ʿ.+ ler 392b/4

ʿ**azrāʾīl :** <Ar. Dört büyük melekten, insanların canını almakla görevlendirilmiş olan melek, ölüm meleği.

ʿ. 320a/13, 320a/15, 320b/2, 320b/3, 368b/8

ʿ.+ dür 308a/4

ʿ.+ e 320a/14

ʿ.+ i 322a/2

bāb :< Ar. Fasıl, bölüm.

b.+ da 287a/4

b.+ ında 359b/8, 367a/12

baġ : < Far. Meyve bahçesi.

b. 351a/15

b.+ a 351b/1

b.+ larını 364a/14

baġce : < Far. Sebze, meyve, çiçek veya ağaç yetiştirilen yer.

b.+ lerde 374a/4

baġça : < Far. Sebze, meyve, çiçek veya ağaç yetiştirilen yer.

b.+ ların 383b/8

bağışla - : Bağışlamak, affetmek, vermek.

b. 334b/7, 336b/7, 337a/6, 338a/10, 350b/13, 353b/6, 376b/5, 394b/3, 395b/10

b.-dum 322b/12, 334b/9, 336a/11, 336b/7, 341a/11, 344a/12, 350b/8, 351a/4,

376b/2

b.- duñuz 368b/11

b.- ñ 354b/2

b.- r 283a/2, 307b/9, 350b/7

b.- sa 285b/1, 309a/6, 351a/3

b.- ya 282b/13, 376b/6

b.- yasın 322b/12

b.- yub 283a/8

bağışlan - : Bağışlanmak

b.- dı 281b/5

bağla - : Bağlamak.

b.- mış olalar 325b/10

b.- ñ 357a/2

b.- nmış olalar 332a/9

b.- rlar 274b/1
b.- ya 272b/3
b.- yalar 332a/10
b.- yub 329b/6

baġlan - : Bağlanmak.
b.- mış olalar 356b/6
b.- sa 281a/1
b.- salar 280a/6

baġlu : Bağlı olan.
b. 350a/15, 357a/4, 375b/8
b. ola 348a/3, 355a/10

bahā : <Far. Değer, fiyat, kıymet.
b.+ nuñ 388a/6
b.+ sın 296b/11
b.+ ya 296b/6

bahādur : <Far. Savaşlarda yiğitlik gösteren kimse.
b.+ dur 340b/4

baḫçe : : < Far. Sebze, meyve, çiçek veya ağaç yetiştirilen yer.
b.+ de 278a/13, 308b/5
b.+ ler 278a/12
b.+ lerdür 364b/9
b.+ leri 278b/2
b.+ lerinden 290a/3
b.+ lerini 364a/14
b.+ nüñ 278a/12, 278a/14, 308b/6
b.+ ye 290a/4

baḫīllıḳ : Cimrilik.
b. eylememek 309a/3

baḥr : <Ar. Deniz.
b.- ı eḥadiyyetde 304b/10
b.- i muḥīṭ 395a/11

baḥruʾl-ḥayāt : <Ar. Hayat denizi.
b.+ dan 321a/9

baḥrüʾl-kelām : < Ar. Maturudi Akaidi.
b.+ da 320b/5

baḫş : <Ar. Söz, konu.
b. 298a/1
b.+ den 300a/4
b.+ idür 289a/11
b.+ inde 289a/5
b.+ inden 289a/5

baḫtlu : Bahtlı, talihli.
b. 282a/12, 284b/14, 343b/9, 345a/9

baḳ - : Bakmak.
b.- a 297b/11, 352b/7
b.- alar 359a/7
b.- mak 265b/9, 296b/15

b.- maḳdur 265b/12

b.- maya 324a/11

b.- mayanlaruñdur 366a/1

b.- sa 279a/5

b.- sun 297b/12

baḳara :< Ar. Kur'ân'ın ikinci sûresi.

b. 285a/3, 285b/15

bāḳī̄ : <Ar. Ebedî, ölümsüz, sonsuz.

b. 300a/11, 320b/7, 320b/1

b.+ dür 391a/12

b. olursun 290a/14, 314a/1

baḳır : Kızıl renkli bir maden.

b. 358b/3

b.+ dan 358b/11

bal : Bal arılarının bitki ve çiçeklerden topladıkları bal özüyle ürettikleri tatlı madde.

b. 371b/4, 382a/11

b.+ dan 360b/15, 370b/1, 383a/1, 392a/3

b.+ lar 364b/14

balıġ : Balık.

b.+ ı 378b/4

balıḳ : Balık.

b. 324b/12

b.+ lar 296b/7

bāliġ : <Ar. Olgun yaşa gelmiş olan.

b. 273b/6, 382a/1, 390b/9

b. olduġundan 391a/2

b. olduḳdan 391a/3

b. olmadan 391a/3, 391a/4

b. olmadın 371a/2

bañа : Bana; birinci teklik kişi zamirinin yönelme durum eki almış biçimi.

b. 264b/13, 265b/6, 266a/12, 266a/14, 267a/10, 267b/5, 270b/11, 275b/13, 276a/8, 276a/9, 278a/7, 280b/12, 284a/5, 298a/6, 303b/11, 310b/6, 321a/6, 322b/4, 322b/12, 330a/2, 330a/14, 331a/15, 333b/8, 334b/4, 335b/5, 335b/8, 335b/10, 335b/13, 335b/15, 336a/1, 336b/7, 341a/12, 341b/1, 341b/2, 341b/3, 341b/4, 341b/14, 342a/1, 342a/2, 349b/13, 350a/8, 350a/9, 350a/10, 351a/13, 352a/7, 352b/4, 353b/2, 354a/8, 355a/15, 356a/4, 358a/4, 360b/11, 368b/13, 369a/6, 369a/10, 369a/11, 374b/11, 376a/3, 376b/5, 382b/15, 384a/14, 394b/15, 396a/15, 396b/1, 396b/2

bardaḳ : Genelde camdan yapılan kap.

b. 393b/13

b.+ lar 360b/12

bārid : < Ar. Soğuk davranış.

b. 300a/3

barmaġ : Parmak.

b.+ ında 367a/9

barmaḳ : Parmak.

b.+ ların 320a/6

baş : Baş, kafa.

b. 335a/5

b.+ ı 294b/5, 318a/10, 318a/14, 319b/9, 324a/11, 327b/1, 329b/12, 330b/10, 338a/15, 338b/1

b.+ ın 280a/12, 280a/15, 310b/11, 334b/6, 377a/5, 393b/14

b.+ ına 290b/5, 318a/10, 325a/12, 355a/4, 365a/11, 380b/12, 388a/10

b.+ ındaġı 319b/7

b.+ ından 322b/1

b.+ ını 336a/12, 351a/1, 395b/1

b.+ ları 326b/8, 338b/7

b.+ ların 346b/15

b.+ larına 343a/7

b.+ larından 323b/1

b.+ umuza 375b/14

b.+uñı 322b/10, 322b/11, 336a/10, 350b/15

b.+ uñuz 358a/14

b.+ uñuzı 370a/4

başla - : Başlamak.

b.- dı 304b/2, 315b/15

b.- dılar 287a/11

b.- ya 315b/5, 339a/12

başlu : Başlı.

b. 324a/11, 379a/14

başma - : Eskiden kullanılan, genellikle kadınların giydiği bir ayakkabı.

b.- cuḳ 267a/13

başmaġ : Eskiden kullanılan, genellikle kadınların giydiği bir ayakkabı.

b.+ ına 267a/13

başmaḳ : Eskiden kullanılan, genellikle kadınların giydiği bir ayakkabı.

b. 280a/7

bāṭıl : <Ar. Hak ve doğru olmayan.

b. ider 266a/8, 268b/6

b. oldı 279b/3, 356b/8

b. olmaya 266a/7

bāṭın : <Ar. İç, iç yüz, kalp, görünmeyen, gizli olan.

b. 289b/2, 292a/11, 295b/13, 394b/12

b.+ dan 311a/4

b.+ ı 274b/13

b.+ ına 311a/3

b.+ ları 364a/10

bāy : Zengin, varlıklı.

b. 273a/11, 302a/5, 302a/6, 305b/11, 306a/13, 387a/7, 388b/2

b.+ dur 302a/10, 305b/9

b.+ lar 302b/7, 341b/14, 363b/6, 363b/7, 367b/10

b.+ lara 341b/13, 357b/1, 357b/5

b.+ lardan 301b/1, 301b/14

b.+ ları 302b/1

b.+ laruñ 302a/5

b.+ lıḳ 306a/13

b. olduġıçün 368a/1

b.+ uñ 306b/4

bayaġı : Önceki, eskiden olduğu gibi.

b. 316b/14, 321a/11, 321b/5, 394a/4

bayrām : Dinî önemi olan, kutsal kabul edilen gün.

b. 268a/14, 275a/15, 276a/12, 278b/4, 280a/9, 308b/11

b.+ ıdur 275b/1

bāzār : <Far. Alışveriş yeri, Pazar.

b.+ ında 281a/4

baʿżı : <Ar. Birtakım, kimi.

b. 282b/7, 282b/9, 290b/6, 299b/6, 300b/10, 308b/15, 327a/3, 344b/2, 346b/3, 361b/3

b.+ lar 269a/3, 269a/4, 269a/6, 274a/13, 274a/9, 277a/2, 277a/11, 281b/5, 282b/13, 283b/12, 283b/13, 286b/3, 286b/4, 286b/8, 286b/11, 289b/9, 290b/15, 292a/7, 292a/11, 292a/14, 299a/11, 300b/9, 300b/12, 309b/1, 309b/4, 309b/7, 312b/4, 316a/10, 316a/13, 316a/14, 321b/12, 324a/15, 324b/3, 327a/9, 332a/7, 337b/7, 339a/6, 339a/7, 344b/11, 356b/5, 359b/4, 359b/5, 362a/2, 364a/7, 365a/10, 366b/10, 371a/1, 371a/2, 371a/3, 382b/11, 384b/10, 385b/5, 386a/9, 386a/10, 389a/10, 389a/15, 390a/15, 391b/7, 391b/9

b.+ sı 320b/11, 332a/9, 338a/14, 338a/15, 338b/1, 338b/2, 338b/4, 344b/1, 380a/15, 380b/1, 383a/7, 389a/12, 393b/9

b.+ sına 320b/11, 332a/9, 337b/9, 337b/10, 337b/11, 344b/1, 380a/15, 383a/7, 393b/10

b.+ sını 366a/13

bāzirgān : <Far. Tüccar, tacir, esnaf.

b.+ dur 273b/1

beden : Vücut.

b.+ in 278b/15

b.+ inden 341a/2

cemīʿi b.+ leri 368a/5

b.+ lerinden 358b/8

b.+ lerine 321b/2

b.+ leriñüz 308a/3

bedr : <Ar. Dolunay.

b. olmışdı 372a/10, 325b/13

bedür : <Ar. Bedir Savaşı. (M.624)

b. 283b/9

be-dürüstī : <Far. Şüphesiz, muhakkak.

b. 266a/7, 269b/1, 271b/1, 279a/5, 291a/8, 291a/12, 298a/5, 298a/7, 298a/9, 301b/13, 305b/15, 308a/3, 314b/15, 316a/1, 323a/5, 341b/7, 345a/1, 345a/4, 346b/5, 346b/12, 372a/11, 392b/9

beg : Bir beyliğin veya devletin başında bulunan kimse. İleri gelen, nüfuzlu kişi.

b.+ dür 273a/15

b.+ i 282a/4, 282a/6, 357b/3

b.+ ine 282a/5, 282a/9

b.+ inüñ 395b/1

b.+ ler 326b/15, 327a/1

b.+lere 299a/2, 338b/13, 357b/1, 357b/2

b.+ lerüñ 265a/6

beġavī : Ebû Muhammed Muhyissünne el-Hüseyn b. Mesʿûd b. Muhammed el-Ferrâ el-Begavî'nin (ö. 516/1122), Meʿâlimü't-tenzîl adlı tefsiri olup Begavî'nin en ünlü eseridir.

b. 277b/2, 350a/12, 352b/1, 359b/15, 362a/14, 385b/3

tefsīri b.+ de 380a/9

be-ġāyet : <Far. + Ar. Son derece, fazlasıyla.

b. 379b/1

behāyim : < Ar. Dört ayaklı hayvanlar.

b. 378a/9

behīm : < Ar. Dört ayaklı hayvanlar.

b. 356a/2

behimiyye : < Ar. Hayvanlık.

b.+ dür 312a/6

beḳā : <Ar. Kalıcılık, ölümsüzlük, ebediyet.

b. 291b/15

b.+ dan 291a/11

b. eyleye 322a/1

b.+ sı 394b/10

belā : <Ar. Büyük sıkıntı ve zarara neden olan olay, musibet.

b. 291b/4, 291b/5, 293b/11, 304b/7, 309a/2, 345b/10, 354a/10, 364b/7

b. eyleye 271b/2

b.+lara 292b/15, 293b/1, 302a/11, 341a/2, 363b/12

b.+ sı 293b/9

ehli b.+ ya 346a/9

b.+ ya olmadı 291b/4

b.+ yı 336a/8

belāġat : < İyi konuşma.

b. 300a/9

belʿām : < Ar. Musa peygamber zamanında yaşamış başlarda inançlı bir âlim iken sonrasında dinden dönen kişi.

b.+ uñ 267b/8

belī : <Ar. Evet, peki.

b. 273b/3, 276a/5, 282a/14, 354a/6, 357b/12, 361b/6

beliyye : < Belâ, musibet.

b.+ dür 307b/13

belḳıs Kur'an'da tevhid dinini kabul ettiği bildirilen Sebe melikesi.

b. 269b/9

b.+ uñ 378b/5

belki : <Ar. + Far. Belki, bir ihtimalle.

b. 291b/4, 291b/5, 293b/11, 345b/5, 357b/14, 358a/6, 360a/13

belkim : <Ar. + Far. Belki, bir ihtimalle.

b. 281b/7, 300a/5, 300a/15, 300b/1, 322b/7, 323b/3, 344b/15, 345b/11, 354a/7, 370a/5, 390b/2, 390b/11

bellü : Belli.

b. olasız 361a/5

b. olursız 361a/3

b. olsun 367a/5

belür - : Ortaya çıkmak, görünmek, zuhur etmek.

b.- e 285a/11

belürsüz : Belirli olmayan, görünmeyen, belirsiz.

b. ola 376b/14

b. olaydı 364a/13

ben : Birinci teklik kişi zamiri.

b. 266b/9, 267a/5, 267b/6, 267b/13, 267b/14, 268b/7, 268b/8, 269a/8, 272a/15, 275b/3, 275b/8, 276a/1, 276a/7, 276a/9, 280b/13, 284b/10, 284b/11, 289a/2, 289a/7, 291b/9, 291b/10, 291b/11, 291b/12, 291b/13,

291b/14, 291b/15, 292a/1, 292a/2, 292a/3, 294b/15, 295a/1, 297b/1, 297b/5, 301a/4, 301b/15, 306a/4, 306a/11, 312a/5, 313b/7, 314b/15, 320a/5, 320a/6, 321a/5, 323a/7, 323a/8, 323a/12, 323a/13, 325a/12, 325b/8, 326b/13, 332a/4, 333a/12, 333b/4, 333b/8, 334b/14, 335b/6, 336b/11, 338a/3, 338a/4, 338a/5, 339b/6, 339b/12, 339b/15, 341b/4, 342a/4, 344a/7, 347b/11, 347b/14, 348b/2, 348b/8, 349a/10, 349b/1, 349b/2, 349b/12, 350b/2, 350b/3, 350b/6, 351b/13, 351b/14, 352a/8, 352b/3, 352b/6, 352b/15, 353a/4, 353a/6, 353b/5, 354a/1, 354a/2, 354a/11, 356b/12, 358a/2, 358a/4, 358a/5, 361a/15, 361b/1, 362a/5, 362a/7, 363a/14, 367b/3, 368b/6, 368b/11, 369b/2, 369b/13, 371a/15, 373b/12, 377a/1, 377a/9, 380b/1, 381a/6, 383a/8, 385a/2, 385a/5, 386a/6, 387b/11, 394a/15, 394b/9, 395a/4, 395b/13

b.+ de 336b/7

b.+den 266b/2, 269a/13, 272a/14, 275a/5, 284b/4, 306a/4, 306a/5, 309b/8, 316a/2, 321a/6, 337a/15, 337b/1, 337b/2, 339a/14, 339b/14, 340a/14, 341a/12, 346b/4, 350a/8, 360a/9, 360a/11, 367b/5, 368b/6, 368b/12, 369a/6, 369a/11, 373b/11, 373b/15, 374a/7

b.+ dendür 315b/12

b.+ em 316b/6

b.+ i 266b/9, 266b/10, 271b/1, 280b/2, 280b/12, 284a/4, 291b/8, 291b/9, 291b/12, 291b/13, 291b/14, 291b/15, 292a/1, 294a/2, 298a/8, 298a/11, 302a/1, 302a/2, 319a/11, 323a/7, 323a/11, 325a/10, 325a/11, 334b/2, 334b/3, 336b/10, 340b/3, 341a/15, 341b/5, 343a/10, 348b/6, 349a/15, 351a/12, 352b/5, 353b/6, 358a/6, 359b/2, 360a/9, 361b/3, 368b/12, 369b/11, 373b/11, 377a/9, 394b/2, 396b/2

b. olaydum 377a/13

b.+ üm 265b/7, 266b/11, 268a/1, 269a/13, 270a/12, 270b/6, 272b/9, 275b/10, 276a/1, 278a/7, 278a/9, 278b/9, 279a/2, 280b/12, 282b/4, 284a/12, 284b/5, 284b/10, 284b/11, 288a/14, 288a/15, 297a/8, 297b/14, 297b/15, 298a/10, 298a/12, 298a/13, 301a/5, 301a/14, 301a/15, 301b/14, 306a/5, 306a/12, 306b/1, 307b/14, 308a/2, 311a/7, 313b/6, 314b/2, 315a/1, 319a/12, 322b/5, 323a/8, 323a/12, 323b/3, 329b/14, 330a/15, 340b/13, 347b/12, 351a/10, 351a/12, 351a/14, 352a/10, 352a/13, 352a/14, 352b/14, 352b/15, 353a/1, 353a/2, 353a/5, 353a/9, 353a/12, 353b/2, 353b/3, 353b/4, 353b/7, 354a/8, 354a/9, 354a/12, 354a/13, 354a/14, 354b/1, 354b/3, 360a/3, 360a/9, 360a/10, 360a/13, 360a/14, 360b/14, 361a/1,

361a/5, 361b/13, 362a/1, 362a/14, 362b/12, 362b/14, 363a/10, 367b/6, 367b/15, 368b/2, 368b/6, 368b/13, 369a/3, 369a/5, 369a/7, 369a/10, 369a/11, 369b/14, 369b/15, 373b/10, 373b/13, 374b/5, 374b/7, 374b/8, 374b/9, 375b/2, 377a/7, 377a/11, 377a/15, 383a/9, 383b/3, 384b/9, 387b/10, 388b/5, 389b/8, 394b/3, 394b/4, 394b/11, 395a/6, 396a/14

b.+ ile 298a/13, 330b/7, 330b/8, 331a/15, 331b/14, 332a/3, 332b/12, 332b/13, 333a/14, 334b/3, 334b/14, 335b/8, 335b/15, 337a/13, 337b/2, 337b/4, 337b/5, 338a/4, 338a/6, 338a/14, 339a/13, 339a/14, 339b/5, 339b/13, 340a/12, 340a/13, 340b/11, 341a/11, 341a/14, 341a/15, 341b/6, 342a/13, 343a/12, 343b/9, 344a/13, 344a/14, 345a/14, 346b/4, 346b/5, 346b/6, 346b/11, 347b/11, 347b/13, 348b/6, 349a/1, 349a/15, 349b/12, 350b/6, 350b/7, 350b/9, 350b/12, 350b/15, 358a/3

b.+ ümdür 316b/6

b.+ ven 330b/5, 330b/6, 330b/7

benī isrāʾīl : < Ar. İsrailoğulları.

b. 349b/4, 349b/5, 349b/6

b.+ de 277a/6

benīʾl aşfer : < Ar. Kıyâmete yakın ortaya çıkacağına inanılan kavim.

b. 314b/1, 314b/4, 314b/10, 315a/2, 315b/7

beñiz : Yüz, yüzün rengi.

b.+ i 334a/10

beñze - : Benzemek.

b.- meye 308b/14, 388b/15

b.- mez 387b/12, 389a/10

b.- r 394a/5

b.- rler 391b/12

b.- rlerse 388b/14

b.- ye 316a/11, 358b/3

b.- yeler 337a/12

beñzer : Çeşitli özellikler bakımından bir başkasına benzeyen.

b. 281a/3, 281a/5, 281a/6, 281a/7, 284b/6, 288b/7, 292a/14, 296a/2, 307b/6, 307b/9, 307b/11, 318a/10, 318a/11, 318a/12, 318a/13, 326a/4, 330a/4, 351a/15, 355a/4, 366a/8, 378a/11, 378a/12, 381b/12, 382a/15, 382b/3, 389a/7, 389a/9, 389a/12

b.+ dür 381a/11

b.+ ler 281a/1, 378a/13, 381a/1, 381a/12

beñzet - : Benzetmek.

b.- dimi 354a/8

b.- miş olur 266b/3

b.- mişdür 290b/6

berāber : <Far. Eşit, bir, birlikte.

b. 320a/5, 349b/7, 370b/15

b.+ dür 268a/1, 268a/8

b. ola 293b/10, 302a/7, 304b/7, 304b/8, 324b/1

b. olsa 337b/14

b.+ sin 266b/11

berekāt : <Ar. Bolluk.

b. 269a/14, 269b/1, 279a/9, 294b/1, 294b/2

b.+ ın 271b/5

b.+ ında 356a/13

beriyye : <Ar. Çöl.

b. 280b/15

b.+ ye 280b/15

berr : <Ar. Kara, toprak, yer.

b.+ üñ 382a/14

berü : Belirli bir vakitten beri.

b. 319a/3, 352a/9, 391b/8, 391b/10

beşāret : <Ar. İyi haber, müjde.

b. 344b/10, 344b/11, 344b/12, 344b/14, 345a/2, 345a/4, 345a/6, 345a/9, 386b/3, 386b/4

b. eyle 322b/4

b. iderler 271a/8

b. ola 345a/9

b. olsun 344b/8

beşeriyyet : < Ar. İnsanoğlu ile ilgili.

ʿālemi b.+ den 291a/6

b.+ üñden 291a/10

bevl : <Ar. İdrar.

b. 389b/6

b.+ den olur 309a/4

b. eylemekdür 266a/1, 266a/2

beyān : <Ar. Açıklama, anlatma.

b. 277a/5

b. eyledi 389b/14, 389b/15

b. eylediler 268b/8

b. eyledüm 395b/15

b. eylemişdür 264b/9, 297a/9

b. eyler 375a/12

b. eyleyelüm 314a/8, 332b/7

b. eyleyem 306b/6

b. eyleyevüz 367a/12, 370a/10, 389a/2

b. ider 313a/10

b. iderem 313b/7

b. itmek 300b/12

beytüʾl-ḥarām : < Ar. Ka'be ve çevresi.

b. 279b/6, 279b/7

beytüʾlmaḳdis : <Ar. Mescid-i Aksâ
b. 314a/14

beytüʾl-maʿmūr : <Ar. Hz. Adem'le yeryüzüne indirilip Nuh Tufanı'ndan sonra tekrar göğe çıkarıldığına inanılan yedinci kat gökteki köşk.
b.+ ı 281a/5, 302b/4

beyżā : <Ar. Çok beyaz.
mināre i b.- yı şarḳiyyede 317a/7

beze - : Süslemek.
b.- nilmişdür 392a/12
b.- yüb 307b/7

bezen - : Süslenmek.
b.- di 322b/6
b.- üb durur 319a/2

bezenil - : Süslenilmek.
b.- mişdür 392a/6

bī-cān : < Far. Cansız.
b. 293b/12

bī-ḥayā : < Far. Ar. Hayasız,utanmaz.
b.+ yı 300a/11

bī-hüner :< Beceriksiz.
b.+ i 300a/11

bıñar : Yerden kaynayarak çıkan su, kaynak.
b.+ ların 290b/8

bıraġ -: Bırakmak, koymak.
b.- a 271b/13, 317a/3, 317a/4, 320b/4, 386a/2
b.- alar 308b/7, 325b/10, 331a/14, 331b/1, 331b/3, 331b/8, 340b/5, 340b/9, 340b/14, 352b/8, 357a/7, 361b/9, 361b/10, 363b/15, 364a/1, 364a/2, 364a/3, 364a/5, 375b/6
b.- alardı 357a/6
b.- ıñ 377a/8
b.- un 361b/12
b.- uñ 357a/2
b.- ur 304a/8, 356a/7
b.- urın 332a/5
b.- urlar 352b/6, 364a/4, 364a/7

bıraḳ - : Bırakmak, koymak.
b.- maġa 341a/13
b.- masun 279b/14
b.- salar 330a/6

bıyıġ : Bıyık.
b.+ ı 367a/4

bīyż : < Ar. Aydınlık.
eyyāmı b.+ de 276b/1

bīzār : < Far. Bezmiş.bıkmış.

b. 272a/11, 272a/12, 272a/13, 272a/14

b.+ ın 272a/15

b. olduḳ 336a/6

b.+ sın 272a/14

bi : (<Ar. bi) Besmele'nin başında da bulunan, Arapça sözcüklerin başına gelerek "ile" anlamı katan "bi-" ön eki.

b.+ si 286b/6

bidʿat : < Ar. İslam dininde Hz. Muhammed zamanından sonra ortaya çıkan değişik yargılar ve ilkeler.

b.+ dur 303a/13, 303b/2

b.+ lardan 327b/13

bi-ġayri ḥisāb : <Ar. Hesapsız, hesabsızca, sayısız.

b. 388b/6

bi-iẕniʾllāhi : <Ar. Allah'ın izniyle.

b. teʿālā 295a/2, 370a/8

bikr : <Ar. Bakire, genç kız.

b. 389b/10

b.+ den 380a/1

b.+ leri 343b/12

bil - : Bilmek.

b. 296a/5

b.- di 304a/5, 343a/6

b.- diñ 307a/2

b.- dirür 311a/11

b.- dügin 299a/12, 299a/13

b.- dügiyçün 370b/9

b.- dük 284a/8, 370b/4

b.- düm 341b/5

b.- düñ 280a/5, 367a/10, 393a/11

b.- düñise 266a/5, 359b/7

b.- düñse 359b/9

b.- düñüz 361b/3

b.- dür 267b/5

b.- e 272b/1, 272b/2, 272b/3

b.- eler 268b/9, 274b/4, 294b/14, 318b/10, 319b/15, 322a/12, 323b/4, 324a/12, 352a/4, 371a/15, 376a/11, 376b/7, 387a/4, 387a/6

b.- enlere 290b/3

b.- esin 348b/8, 396a/7

b.- inmesi 287a/4

b.- inmez 299b/2, 299b/5

b.- inür 299b/2, 299b/3, 299b/4

b.- ki 281a/13

b.- kim 266a/7, 322b/10

b.- medügin 299a/15

b.- medük 303b/1

b.- mek 268b/7, 268b/10, 280a/5, 280a/9, 284a/8, 286a/14, 290a/4, 291a/2, 295b/8, 295b/13, 296a/3, 299b/11, 303a/15, 304a/2, 304a/7, 307a/2, 312a/5, 313b/1, 314a/4, 314b/7, 316a/14, 335a/4,

337b/12, 339a/4, 354b/7, 372a/6, 377b/1, 379a/2, 396a/2

b.- mekden 331a/10

b.- mekdür 285a/12, 295b/11, 295b/15, 296a/13, 296a/14

b.- meye 339b/15

b.- meyecek 282a/7

b.- meyeler 316b/2, 324a/12, 335a/14, 371a/14

b.- meyenlere 290b/3

b.- meyesin 340a/1

b.- mez 299a/13, 299a/14, 299a/15, 300b/11, 313a/8, 365a/10, 366a/11, 392b/7

b.- mezin 267b/4, 267b/6, 268a/4, 323a/7, 323a/12, 325a/11, 334b/15

b.- meziñ 266b/9

b.- mezki 276a/4

b.- mezlik 306a/15

b.- mezmisin 349a/14

b.- mezse 391a/5

b.- mezsin 306a/3

b.- mezsiz 374b/8

b.- mezüz 344b/1, 344b/7

b.- mişken 396a/11

b.- se 267a/6, 284a/2

b.- señüz 299a/4

b.- üb 265a/3, 306b/6

b.- üñ 392b/4

b.- ür 266b/8, 274a/4, 274a/5, 287b/10, 299a/12, 299a/13, 299a/14, 299a/15, 310a/7, 313a/8, 350b/8, 360b/10, 360b/11, 364b/3

b.- ür ola 282a/4

b.- ürem 347b/14

b.- ürin 337b/4, 348b/5, 349a/3, 349a/15, 354a/1, 361a/2

b.- ürler 360a/2, 391a/4

b.- ürlerdi 374b/8, 374b/9

b.- ürmisin 323a/11, 325a/10, 349a/2, 361a/2

b.- ürmisiniz 274a/4

b.-ürmisiz 301a/8, 331a/9, 344b/7, 351a/6, 360b/10, 361a/13

b.-ürsin 323a/7, 334b/14, 337b/4, 341a/15

b.- ürüz 347a/4, 361a/13

b.- üsi 288b/3

bil **:** Bel.

b.+ inde ola 388a/13

b.+ ine 280a/6

bilāl **:** < Ar. Bilal-i Habeşî, İslam peygamberi Muhammed'in sahabesi ve ilk müezzini.

b. 326b/12

b.+ dür 285a/2

bilāl-i ḥabeşī̄ **:** < Ar. Bilal-i Habeşî, İslam peygamberi Muhammed'in sahabesi ve ilk müezzini.

b. 348b/9

bilāteşbīh **:** < Ar. Benzetme olmaksızın.

b. 272b/3

bildür - **:** Bildirmek.

b.- di 277a/9

b.- dür 358a/9

b.- e 317a/11, 340b/1, 340b/6, 340b/11, 373b/3

b.- eler 323b/12

b.- elüm 367a/13, 393a/12

b.- ür 329b/3, 342a/12

bile **:** İle, birlikte.

b. 266a/3, 283b/8, 286a/12, 296b/9, 297a/14, 298b/5, 301b/13, 301b/15, 302a/6, 317b/14, 319b/8, 325b/10, 327a/1, 327a/2, 331b/1, 336b/15, 340b/1, 340b/7, 343a/14, 346a/5, 346a/7, 349a/7, 350b/5, 351b/2, 352a/6, 355b/6, 356b/3, 357a/13, 360a/14, 362b/8, 362b/9, 362b/12, 362b/15, 363a/5, 363a/8, 371a/7, 374b/3, 382b/2, 390b/8, 391a/4

b.+ dür 322b/5

b.+ ki 364b/1

b. ḳorlar 286a/12

b. ola 351b/7

bilezük **:**

b. 390a/12

bilin - **:** Bilinmek, tanınmak.

b.- mez 299b/5

biliş **:** Tanışıklık, aşinalık.

b.+ lik 273a/5

biʾl-ittifāḳ **:** < Ar. Söz birliğiyle.

b. 286b/3

biʾl-külliye **:** < Ar. Tamamıyla, bütünüyle.

b. 312b/6

bin - **:** Binmek; bir hayvana veya bir araca binmek.

b. 323a/8

b.- e 322b/9

b.- eler 344a/15, 371b/6

b.- er 326b/14

b.- erdüm 323a/8

b.- erdüñ 323a/13

b.- erin 323a/13, 326b/14

b.- erler 282b/7, 326b/14

b.- ersin 326b/13

b.- dürüb 343a/9

b.- icek 280b/14

b.- mege 282b/7

b.- mek 282b/8, 282b/9

b.- mekde 392a/14

b.- miş 280b/14

b.- seler 392a/14

b.- üñ 374a/5

biñ **:** Sayı; bin.

b. 271b/1, 271b/15, 272a/1, 272b/12, 275a/1, 275a/2, 275a/7, 275a/13, 277a/7, 277a/9, 278a/13, 278a/15, 284b/13, 285b/12, 286a/5, 286a/6, 287b/6, 294b/11, 296b/15, 297a/2, 297b/12, 298b/12, 298b/14, 302b/4, 307a/15, 308b/15, 320a/1, 320a/3, 321a/3, 323a/3, 326b/6, 327a/3, 327a/8, 327a/15, 327b/1, 327b/4, 327b/10, 327b/15, 328a/1, 328a/2, 328a/3, 328a/5, 328a/6, 328a/9, 328b/12, 328b/15, 329b/2, 329b/8, 330b/9, 333a/9, 335a/11, 337a/11, 342a/15, 343a/9, 343a/13, 349b/4, 349b/6, 354b/11, 354b/12, 357a/15, 358b/13, 358b/15, 361a/8, 361a/9, 371b/6, 371b/8, 371b/11, 371b/12, 373a/7, 376b/3, 377a/4, 377a/11, 377a/13, 381a/13, 392a/9

b.+ dür 278b/15

binil - **:** Binme işi yapılmak.

b.- ür 273b/12

bir **:** Sayı; bir.

b. 264b/1, 264b/6, 264b/9, 264b/10, 265b/5, 266a/12, 266a/13, 266a/14, 266a/15, 266b/2, 266b/4, 266b/5, 266b/6, 266b/7, 266b/9, 266b/10, 266b/11, 266b/12, 266b/13, 266b/14, 267a/1, 267a/2, 267a/3, 267a/4, 267a/6, 267a/8, 267a/10, 267a/11, 267a/12, 267a/13, 267a/14, 267b/1, 267b/4, 267b/5, 267b/6, 267b/7, 267b/10, 267b/11, 267b/13, 267b/15, 268a/1, 268a/2, 268a/3, 268a/4, 268a/8, 268a/9, 268a/10, 268a/11, 268a/12, 268b/9, 268b/14, 269a/1, 269b/5, 269b/6, 270a/5, 270a/6, 270b/2, 271a/1, 271a/2, 271a/10, 271a/11, 271a/15, 271b/1, 271b/11, 271b/12, 272a/6, 272b/14, 273b/11, 273b/12, 273b/13, 273b/9, 274b/1, 274b/7, 274b/8, 274b/10, 274b/11, 274b/14, 276a/12, 276a/13, 276b/2, 276b/4, 276b/5, 276b/6, 276b/8, 276b/11, 276b/12, 277a/7, 277a/11, 277a/14, 277b/4, 278a/15, 278b/1, 279b/15, 280a/1, 280a/2, 280a/3, 280b/9, 281a/10, 281b/1, 282a/15, 282b/1, 282b/2, 282b/3, 282b/5, 282b/6, 282b/10, 283b/1, 283b/3, 283b/4, 283b/5, 283b/6, 283b/15, 284a/4, 284a/5, 284a/10, 284a/11, 285a/9, 285a/15, 285b/3, 285b/15, 286a/6, 286a/9, 286a/10, 286a/12, 286b/4, 287b/9, 287b/14, 288b/8, 288b/9, 289a/7, 289a/9, 289a/11, 289a/15, 290a/4, 290b/1, 290b/5, 291a/2, 291b/8, 292a/14, 293a/6, 294a/2, 294a/13, 296b/2, 294b/10, 294b/13, 296b/13, 296b/15, 297a/1, 297a/2, 297a/3, 297a/15, 297b/10, 297b/12,

297b/13, 298a/5, 298a/8, 298b/3, 298b/9, 298b/10, 298b/11, 298b/13, 299a/9, 299b/10, 300a/6, 300a/8, 300a/10, 300a/14, 300a/15, 300b/1, 300b/15, 301a/11, 301b/3, 301b/7, 301b/8, 301b/9, 302a/1, 302a/6, 302a/13, 302a/14, 302b/3, 302b/6, 302b/7, 303a/1, 303b/7, 304a/7, 306a/10, 306a/11, 306b/5, 307a/1, 307a/2, 307a/3, 307a/13, 307b/6, 307b/8, 307b/11, 307b/12, 307b/13, 308a/7, 308a/11, 308a/14, 308b/5, 308b/7, 309a/5, 309a/7, 309a/9, 309a/13, 309a/14, 310b/4, 310b/5, 310b/15, 311a/8, 311a/14, 311a/15, 311b/7, 312b/11, 313b/14, 314a/11, 314a/15, 315a/3, 315a/5, 315a/6, 315a/8, 315a/10, 315b/3, 315b/13, 316a/9, 316a/11, 316b/7, 316b/13, 316b/14, 316b/15, 317a/2, 317a/3, 317a/11, 317b/2, 318a/14, 318b/2, 318b/12, 318b/14, 319a/2, 319a/6, 319a/9, 319b/1, 319b/4, 319b/8, 320a/12, 321a/7, 321a/8, 321a/12, 321a/14, 321b/2, 321b/9, 321b/10, 321b/11, 322a/6, 322a/8, 322a/11, 322a/12, 322b/10, 323b/9, 324a/12, 324b/4, 324b/9, 324b/10, 324b/14, 324b/15, 325a/14, 325b/10, 325b/11, 325b/13, 325b/15, 326a/3, 326a/9, 326a/11, 326a/12, 326b/1, 326b/2, 326b/3, 326b/5, 326b/10, 327a/6, 327a/14, 329b/6, 329b/9, 330a/5, 330a/6, 331a/8, 330a/10, 330a/14, 331b/2, 331b/7, 332a/10, 332a/11, 332a/13, 332a/14, 332a/15, 332b/1, 332b/3, 333a/7, 335a/11, 335a/15, 335a/5, 336b/4, 337a/3, 337a/5, 337a/13, 337b/14, 337b/15, 338a/7, 338a/11, 338b/13, 339a/5, 339a/6, 339b/7, 340a/2, 340a/4, 340a/6, 340b/5, 340b/9, 341a/4, 341a/8, 341a/12, 341b/8, 341b/12, 342a/14, 342b/6, 342b/9, 343a/1, 343a/4, 343a/8, 343b/6, 344a/1, 344a/5, 344a/15, 345a/11, 345a/12, 346b/2, 346b/8, 346b/9, 347a/1, 347a/10, 347a/11, 347b/4, 347b/8, 348a/9, 348a/11, 349a/1, 349a/6, 349a/8, 349a/9, 349a/10, 349a/11, 349a/13, 349b/4, 349b/5, 349b/7, 349b/8, 349b/10, 350a/2, 350a/3, 350b/5, 350b/10, 351a/3, 351a/9, 351a/12, 351a/13, 351a/15, 351b/6, 352a/2, 352a/5, 352a/7, 352a/9, 352a/12, 352a/14, 352a/15, 352b/7, 352b/11, 353a/4, 353a/14, 353b/1, 353b/5, 353b/6, 353b/8, 353b/9, 353b/10, 353b/12, 354a/1, 354a/5, 354a/7, 354b/13, 355a/2, 355a/7, 355a/10, 355a/12, 355b/1, 355b/12, 355b/15, 356a/1, 356a/2, 356a/5, 356a/7, 357a/4, 357a/5, 357a/10, 357a/11, 357a/14, 357a/15, 357b/3, 357b/4, 357b/6, 358a/7, 358b/2, 358b/13, 359a/7, 359a/9, 359a/10, 359a/12, 359a/15, 359b/4, 360a/4, 360a/7, 360b/11, 360b/14,

361a/7, 361a/14, 362b/4, 362b/7, 362b/10, 363a/2, 363a/7, 363a/12, 363b/1, 363b/4, 363b/7, 363b/9, 363b/14, 364a/9, 364a/13, 364a/14, 365a/7, 365a/8, 365a/9, 365a/11, 365b/3, 365b/4, 366a/7, 366a/9, 366a/12, 367a/2, 367a/3, 367a/5, 367b/1, 368a/2, 368b/6, 369a/7, 369a/10, 369a/12, 369a/13, 369b/6, 369b/14, 370b/6, 370b/10, 370b/14, 371a/4, 371b/6, 371b/8, 371b/10, 371b/14, 372a/10, 373a/6, 373b/2, 374a/12, 374b/10, 374b/14, 375a/1, 375a/3, 375a/5, 375a/9, 375a/11, 375a/14, 375b/8, 375b/15, 376a/2, 376a/4, 376a/5, 376a/6, 376a/11, 376b/3, 376b/7, 376b/15, 377a/3, 378a/5, 378a/6, 378a/9, 378a/11, 378a/12, 378b/3, 379a/6, 379a/12, 379b/7, 379b/10, 380a/6, 380a/8, 380a/10, 380b/5, 380b/15, 381a/8, 381a/14, 381a/15, 381b/1, 382a/14, 382b/1, 382b/3, 382b/4, 382b/6, 382b/7, 382b/9, 382b/15, 383a/3, 383b/14, 383b/15, 384a/5, 384a/6, 384a/7, 384a/8, 384a/12, 384a/13, 385a/1, 385a/3, 385a/11, 385a/13, 385b/1, 386a/1, 386a/11, 386b/6, 386b/13, 387a/7, 387a/8, 387a/10, 387a/13, 387b/4, 387b/5, 387b/7, 387b/9, 387b/15, 388a/12, 388b/5, 388b/9, 389a/7, 389a/8, 389b/2, 389b/3, 393b/6, 393b/8, 394a/2, 394b/4, 394b/10, 394b/11, 394b/15, 395a/2, 395a/8, 395a/9

b.+ er 361b/11, 367a/9, 384a/3, 387b/1

b.+ i 264b/4, 264b/5, 264b/6, 264b/7, 264b/8, 264b/10, 265a/12, 265a/13, 265a/14, 265a/15, 265b/1, 265b/2, 265b/3, 265b/4, 265b/5, 267a/7, 271b/4, 271b/7, 271b/10, 271b/12, 273a/13, 273a/14, 273a/15, 273b/1, 274a/7, 275b/3, 275b/4, 275b/5, 276a/5, 279a/13, 279a/14, 279b/9, 279b/10, 280a/4, 281b/13, 281b/14, 282a/1, 283b/15, 284a/1, 286a/15, 286b/1, 287a/6, 288b/11, 289b/7, 289b/8, 291b/8, 292a/4, 292a/5, 292a/6, 292a/7, 292a/8, 293a/13, 293a/14, 294a/15, 294b/2, 294b/3, 294b/4, 294b/5, 295b/3, 295b/6, 295b/7, 295b/9, 295b/10, 296a/4, 296a/9, 296a/10, 296a/11, 296b/9, 297a/7, 298b/6, 299a/3, 299a/11, 299a/13, 299a/14, 299a/15, 299b/1, 299b/2, 299b/3, 299b/5, 299b/12, 300b/2, 300b/4, 300b/5, 302a/8, 302a/9, 302a/10, 302a/11, 302a/12, 302b/13, 305a/1, 305a/2, 305a/3, 305b/4, 305b/7, 306b/2, 309a/3, 309a/4, 310a/15, 310b/1, 311a/13, 312a/6, 312a/7, 312a/8, 312a/13, 312a/14, 312a/15, 312b/2, 312b/3, 312b/7, 312b/8, 312b/10, 312b/11, 313a/5, 313a/6, 314a/13, 314b/8, 314b/9, 315b/5, 316a/6, 316a/7,

316a/8, 316a/9, 318a/2, 319a/9, 320b/6, 320b/7, 321b/7, 324b/13, 324b/14, 325b/1, 325b/2, 330b/11, 335a/6, 335a/7, 337a/8, 337a/9, 338a/10, 342a/3, 342a/5, 342a/8, 343b/4, 344b/10, 344b/11, 345b/7, 345b/8, 346a/13, 346a/14, 346a/15, 347a/5, 348a/12, 350a/8, 357b/1, 359a/2, 367a/3, 378b/1, 379a/8, 381a/6, 385b/6, 386a/4, 388a/7, 389b/12, 390a/12, 390a/13, 391a/8, 391a/10, 391a/15, 391b/1, 391b/2, 391b/3, 391b/5, 391b/14, 393a/2, 395b/15, 396a/1

b.+ in 277b/13, 277b/14

b.+ inde 328b/12, 330b/13, 330b/14, 363b/14

b.+inden 271b/8, 287a/6, 350a/8, 364a/10, 368a/3, 368a/5

b.+ine 278b/14, 278b/15, 294b/8, 294b/9, 321b/12, 340b/1, 381b/2, 381b/3

b.+ inüñ 270b/13, 278a/15, 318a/2, 342b/15, 383a/6

b.+ iñüz 316a/1, 361b/11

b.+ iñüzüñ 286a/4

b.+ isi 267b/4, 267b/13, 268a/2, 268a/3, 268a/5, 268a/7, 268a/10, 274b/11, 280a/9, 280a/10, 286a/2, 286a/3, 290a/7, 290a/8, 312a/12, 321b/8, 343b/2, 350b/12, 352b/11, 355b/4, 357a/8, 366a/4, 380a/3, 381a/14, 383a/7, 387b/1, 390a/12, 391b/14, 395b/5, 395b/6, 395b/7, 395b/8

b.+ isidür 326b/3

b.+ isinde 345a/13, 366a/6

b.+ isinden 351b/5, 367b/10

b.+isine 350b/14, 363a/12, 380a/3

b.+ isini 305a/4, 305a/5, 355b/3, 357a/5, 392a/7

b.+isinüñ 270a/8, 351b/5, 379b/6, 386b/10

b.+ isiyle 343b/4

biraz : Biraz, bir parça.

b. 320a/6, 350a/13, 356a/2, 358b/13

birbiri : Birbiri.

b. 367b/8

b.+ n 370b/9, 315b/1

b.+ ne 271b/11, 323b/7, 326b/5, 338b/5, 389a/7

b.+ ini 315a/14

biri Bir kimse, herhangi bir kişi, bir tanesi.

b. 289a/13, 296a/4, 296b/4, 299a/4, 312b/9, 316a/7, 354b/7, 391a/9

b.+ nde 271a/15

birinc : < Far. Pirinç.

b. 267b/1

birinci : Bir sayısının sıra sıfatı.

b.+ sidür 289a/5

bismiʾllāh : <Ar. Besmele, Bismillâhirrahmânirrahim sözünün kısaltılmış biçimi.

b. 267a/4, 287a/11

b.+ dur 287a/9

b.+ uñ 286b/6

bismiʾllāhi : <Ar. Besmele, Bismillâhirrahmânirrahim sözünün kısaltılmış biçimi.

b. 286b/6, 286b/7

biş : Sayı; beş.

b. 267a/5, 271a/3, 273b/7, 283a/9, 289a/9, 302a/7, 305b/1, 305b/3, 306b/2, 312b/7, 313a/4, 342b/3, 344b/11, 345b/5, 349b/15, 358b/11, 363b/6, 375b/12, 380b/6, 393a/2

b.+ dür 305b/7

biş - : Pişmek.

b.- e 358b/6, 358b/9

b.- eler 383b/10

b.- miş olur 394a/3

biş biñ : Sayı; beş bin.

b. 272a/5, 282b/4

bişinci : Beşinci.

b. 271a/6, 271b/6, 283a/4, 283a/14, 291b/12, 303a/7, 305a/9, 305b/3, 305b/5, 305b/9, 306b/4, 311b/12, 313a/7, 314a/15, 326a/14, 328a/1, 329a/7, 338a/7, 345a/6, 355a/14, 356a/11, 365a/5, 365b/12, 385b/13, 388a/10, 393a/8

b.+ de 364a/3

bişmiş : Pişmiş.

b. olmaya 369a/1

biş yüz : Sayı; Beş yüz.

b. 281a/10, 282b/4, 301b/14, 330b/9, 331a/1, 365a/8, 367b/14, 380a/3, 384a/8, 388a/1

bit - : Filizlenip topraktan yeşermek. Deriden kıl, tüy olarak çkmak.

b.- e 289b/5, 357b/9

b.- er 389b/3

b.- üb 317b/4

biti : Mektup, yazı.

b. 324b/14, 347a/13, 347b/7

b.+ leri 326a/9, 347a/11, 349a/6

b.+ lerin 328a/10, 339a/5

b.+ lerinde 386b/4

b.+ lerini 393b/1

b.+ nüñ 347b/1, 347b/4, 347b/8

b.+si 328a/10, 328a/11, 347a/12, 347b/1, 347b/6, 347b/10, 348a/2

b.+ si ola 349a/1

b.+ sinde 347a/14

b.+ sini 328b/9

b.+ sinüñ 347b/6

bitü : Mektup, yazı.

b.+ m 347b/11

b.+ ñdür 347b/12

b.+ nüñ 349a/1

b.+ ñüz 344b/3

bitür - : Yeşertmek, tohumun topraktan filizlenip çıkmasını sağlamak.

b.- ür 295b/5, 295b/6

biz : Biz; birinci çokluk kişi zamiri.

b. 277a/5, 284a/14, 287a/4, 303a/5, 303a/6, 303a/11, 325b/14, 326a/1, 332a/3, 332a/15, 333b/9, 333b/10, 342a/3, 342a/9, 344b/7, 345b/3, 345b/11, 346a/11, 346b/4, 346b/8, 349a/12, 354b/2, 358a/13, 361b/5, 363a/9, 363b/10, 366b/12, 374b/4, 375b/10, 376a/7, 376a/12, 388b/1, 388b/2, 388b/13, 395a/13, 395a/14

b.+ den 284a/3, 303a/9, 374a/1, 376a/12

b.+ e 284a/14, 303a/6, 333b/9, 333b/15, 335b/1, 335b/3, 336a/5, 341b/15, 344a/12, 344b/4, 345b/7, 346a/5, 346b/9, 351b/9, 351b/10, 359a/6, 367b/1, 367b/4, 373a/5, 374a/8, 375b/9, 376a/3, 376a/13, 389a/8, 389a/10

b.+ i 272b/6, 274b/9, 284b/2, 289b/11, 303a/6, 332b/2, 335b/1, 336a/5, 337a/6, 342a/4, 342a/5, 342a/9, 344a/12, 344b/7, 346b/4, 347a/7, 350a/4, 351b/9, 358a/2, 358a/7, 358a/10, 358a/13, 388b/4, 395b/10

b.+ im 350b/10

b.+üm 315b/15, 335b/1, 341b/15, 345b/4, 346a/1, 346a/10, 349b/5, 351a/6, 353a/8, 358a/12, 359b/11, 363a/9, 366a/3, 371a/13, 374a/1, 375b/14, 376b/13, 379a/4, 379a/7, 379b/14, 388b/12, 390a/6, 393b/7, 395a/3

boğaz : Boynun ön bölümü.

b.+ larına 355a/4

boğazla - : Kesmek, öldürmek.

b.- dılar 378b/3

b.- yalar 378b/11

boş : Boş, serbest, özgür.

b. 266a/9, 266a/10, 309a/10

b. olayın 266a/11

boy : Boy, uzunluk.

b.+ ları 367a/6

boyın : Boyun.

b.+ larına 357a/2

boylu : Boylu.

b. ola 367a/6

boynuz : Boynuz, bazı hayvanların başında bulunan organ.

b.+ ı 318a/11

b.+ ına 318a/11

boyun : Boyun.

b.+ ı 318a/11, 375b/8

b.+ ına 318a/11, 331b/2, 331b/9

b.+ ında 331b/6, 348a/3, 353b/1, 355a/9

b.+ ından 331b/7

b.+ ları 317b/3, 346b/12

boz - : Bozmak, zarar vermek.

b.- a 314b/2

b.- mak 307b/3

bölig : Bölük, parça, kısım.

b.+ i 325b/5, 325b/6

b.+ inden 285a/9

b.+ ine 307a/3

bölüg : Bölük, parça, kısım.

b.+ i 285a/9, 315a/6, 318a/14, 324b/9, 378a/5, 378a/11, 378a/12

b.+ incedür 307a/13

b.+ inden 307a/13, 355a/7

b.+ ine 307a/5, 307a/6, 307a/8

b.+ üdür 355a/7

bölüġ : Bölük, parça, kısım.

b.+ i 315a/5, 378a/6, 378a/9

bölük : Bölük, parça, kısım.

b. 325b/1, 338a/14, 347a/1, 357a/6, 357a/7, 378a/5, 378a/9

b.+ dür 307a/3, 395b/6

b. olalar 315a/4, 318a/14, 324b/8, 325b/5

böyle : Böyle.

b. 266a/13, 287b/1, 335b/8, 377b/11, 381b/13, 395a/8

b.+ dür 307a/12, 351b/3

b. idersin 319a/11

b. ola 357b/10

b. oldı 313b/5

bu : Bu.

b. 267b/12, 267b/15, 270a/9, 270b/13, 273b/7, 274a/4, 274a/7, 274b/3, 277b/10, 278a/1, 278a/6, 278b/2, 279a/12, 279a/13, 279b/2, 279b/6, 281a/7, 287a/2, 287a/4, 290b/7, 290b/9, 292b/2, 293b/1, 293b/2, 293b/3, 293b/10, 295a/1, 295b/7, 296a/8, 297a/14, 298b/14, 300a/15, 302b/11, 303a/2, 303a/4, 303a/7, 303a/8, 303a/10, 303a/12, 303b/2, 303b/4, 303b/12,

304a/5, 304a/6, 304b/7, 304b/13, 304b/14, 310a/10, 310b/3, 310b/4, 311a/10, 311b/8, 311b/11, 315a/8, 318b/9, 319b/3, 319b/10, 321a/2, 322b/15, 323a/4, 324a/7, 324b/4, 324b/5, 324b/8, 324b/11, 324b/14, 324b/15, 325a/1, 326a/8, 326a/9, 326b/5, 326b/15, 326b/8, 327a/2, 327b/5, 327b/7, 327b/11, 328a/10, 329a/1, 330b/13, 330b/14, 331a/10, 331a/11, 331b/13, 332b/2, 333a/5, 333b/10, 334a/2, 334a/4, 334b/5, 334b/12, 335a/9, 335a/11, 335a/13, 335b/7, 335b/9, 335b/12, 335b/14, 336a/4, 336a/7, 336a/8, 336a/12, 338a/12, 338a/13, 339a/5, 339a/6, 342a/11, 344b/7, 345b/2, 345b/4, 345b/11, 345b/14, 346a/9, 346b/2, 346b/4, 347a/10, 347b/7, 347b/11, 349a/4, 349b/8, 352b/9, 352b/10, 353a/10, 354a/4, 355a/12, 355b/5, 358a/6, 358a/7, 358a/8, 358a/9, 358a/15, 361a/15, 364b/12, 365a/2, 366a/5, 366a/13, 370b/3, 371a/5, 373b/6, 374b/14, 376a/8, 376b/9, 376b/13, 377a/1, 380a/2, 380a/5, 381b/6, 384a/14, 384a/15, 385a/5, 387a/12, 387a/14, 388a/15, 390a/1, 390a/2, 390b/14, 391a/1, 392b/5, 392b/14, 394b/1, 395a/2, 395a/3, 395a/6, 395a/7, 395a/13, 395a/14, 396a/6, 396a/15, 396b/1

b.+ dur 266b/8, 269a/7, 271a/3, 271a/4, 271a/5, 271a/6, 271b/4, 271b/7, 271b/10, 271b/13, 276a/2, 276b/13, 276b/15, 280b/13, 283a/1, 283a/10, 283b/12, 286b/5, 286b/7, 287a/3, 287b/2, 288a/14, 288b/7, 289a/15, 289b/1, 289b/2, 290b/2, 290b/5, 290b/13, 291b/8, 291b/9, 291b/10, 292a/2, 294a/15, 294b/2, 294b/3, 294b/4, 294b/5, 296a/9, 299a/2, 299a/12, 299a/13, 299a/14, 299a/15, 299b/1, 299b/2, 299b/3, 299b/5, 304b/5, 304b/15, 308a/8, 309a/12, 309a/14, 309a/15, 311a/13, 311a/15, 311b/1, 311b/4, 311b/9, 311b/10, 311b/11, 311b/12, 311b/13, 314a/10, 314b/1, 320b/2, 324a/10, 334b/4, 337a/15, 337b/12, 337b/15, 338a/8, 338a/9, 347a/5, 347a/7, 348b/2, 348b/4, 355a/9, 355a/13, 355a/14, 355b/9, 358a/3, 359b/6, 365a/11, 371a/5, 374a/1, 382a/7, 382b/9, 382b/10, 387a/10, 388a/7, 388a/9, 388a/10, 388a/11, 389a/7, 390a/10, 390b/8, 391a/1, 391a/6, 392b/7

b.+ durki 379b/8, 386a/6

b.+ laruñ 302b/12

b.+ ña 309b/5, 331a/12, 354a/2

b.+nca 302b/12, 354a/9, 354a/10, 368b/9, 394b/12, 395a/14

b.+ nda 276a/1, 276a/2, 277a/10, 280b/13, 287b/1, 287b/2, 308b/1, 334b/1, 346a/11, 352b/8, 373b/11, 376b/4, 387b/10, 390a/5, 390a/6, 394a/13

b.+ ndan 266a/6, 273b/8, 286b/3, 291b/6, 312b/4, 332b/6, 350b/12, 352b/5, 352b/12, 354b/2, 357b/8, 358a/13, 389a/8, 389a/10

b.+ nı 277a/8, 310b/12, 314b/7, 325a/1, 331a/10, 353b/6, 359b/7, 377a/8, 389a/1

b.+ nlar 269b/1, 282a/13, 305b/3, 315a/12, 315b/9, 320b/8, 325b/14, 327a/12, 332b/14, 333b/11, 342b/14, 343b/11, 344b/1, 344b/7, 345b/2, 346b/14, 360a/8, 360a/11, 361b/4, 363a/3, 363b/10, 363b/11, 369b/12, 370b/3, 374a/1, 376a/2, 376b/10

b.+ ñlar 361a/13, 363a/9

b.+ nlar olmayalar 320b/9

b.+nlara 270a/14, 275b/1, 296a/2, 333b/7, 333b/8, 343b/12, 357a/12, 357b/15, 367b/11, 367b/8, 369a/4

b.+ ñlara 282a/14

b.+ nlardan 288a/13, 296a/3, 302a/15, 311a/3, 328b/3, 333b/9, 347a/7, 363a/9

b.+nları 307a/2, 323b/8, 324a/10, 327b/4, 344b/1, 361b/8, 361b/10, 376a/1

b.+ ñları 332b/13

b.+ nlarun 283b/6, 318b/13

b.+nlaruñ 265a/10, 296a/5, 301b/12, 313a/9, 313b/3, 330a/8, 339a/15, 343a/7, 346a/11, 347b/11, 348b/11, 354b/14, 357a/2, 357b/15, 368a/4, 380a/4

b.+ ñlaruñ 363a/11

b.+ nuñ 311a/13, 331a/11, 389a/11

buçuk : Yarım.

b. 273b/10

budaġ : Dal, ağacın gövdesinden ayrılan her bir kol.

b.+ ı 321b/7, 379a/12

budaḳ : Dal, ağacın gövdesinden ayrılan her bir kol.

b.+ dan 379a/12

b.+ ları 364b/9, 379a/10, 391a/11, 392a/2

b.+ larında 380a/5

b.+ larından 379a/9

b.+ larınuñ 379a/10

buġaz : Boğaz

b.+ ına 326b/6

buġday : Un ve ekmek yapımında kullanılan bir bitki.

b. 275b/12, 275b/13, 370a/13

bugün : Bugün.

b. 322a/9, 322a/13, 322b/2, 322b/3, 322b/10, 323a/8, 323a/13,

332a/4, 335b/2, 336a/10, 343a/6, 349a/3, 349b/1, 352a/1, 352b/4, 352a/12, 352a/13, 354a/3, 354b/2, 354b/3, 356b/7, 370a/5, 372b/5, 372b/7, 372b/9, 372b/11, 372b/13, 373a/2

buḫārā : Orta Asya'da bulunan tarihî şehir.

b.+ dan 316a/14

buhtān : < Ar. Kara çalma, iftira.

b. olub 338b/8

buḳaġu : Bukağı, demir halka.

b.+ da olalar 332a/10

b. ola 353b/1

bul - : Bulmak.

b.- a 289a/10, 317a/10, 321b/6, 327a/11, 364b/2

b.- alar 346a/7

b.- amıyalar 322a/11

b.- ayduḳ 346a/11

saʿādet b.- dı 327b/3

b.- duñ 377a/7

b.- ınmaz 323b/15

b.- ınur 394a/1

b.- maġa 277b/3

b.- masa 327b/12

b.- maya 282a/6

b.- uñ 346a/6

b.- unmaz 348b/13

b.- ur 269b/14, 304a/4, 348b/12

bulaş - : Bulaşmak.

b.- mış ola 352b/3

bulın - : Bulunmak.

b.- ırsa 328a/1, 329a/3

b.- masa 328a/8

b.- ur 276b/14, 389b/4

bulış - : Buluşmak, bir araya gelmek.

b.- a 317b/8, 352b/2

b.- salar 282a/2

bulış- : Buluşmak, bir araya gelmek.

b. 301b/15

bulud : Bulut.

b.+ a 326a/3

bulun - : Bulunmak.

b.- maya 321a/4

b.- maz 328a/1

b.- mıya 332a/2

b.- ur 298b/3

buluş - : Buluşmak, bir araya gelmek.

b.- alar 364a/11

b.- urlar 308a/14

bulut : Bulut.

b. 278b/13, 316b/9, 326a/9, 326b/10, 347a/11, 358b/13, 358b/14, 369a/12, 369a/13, 381a/8

b.+ a 318a/14

b.+ dan 347a/11

b.+ lar 316b/9

bunlar : Bu zamirinin çokluk hali.

b. 374a/9, 374b/6, 374b/11, 375b/9, 375b/13, 383a/11, 383a/14, 383a/15, 384b/12, 386b/10, 386b/15, 390b/4

b.+ a 390a/2, 395b/9

b.+ dan 374a/9, 374a/10

b.+ ı 317b/2, 375b/7, 386b/14

b.+ uñ 373b/7, 375a/9, 386a/14, 388b/13

buraġ : < Ar. Hz. Muhammed'in Miraç Gecesi'ndeki biniti.

b.+ a 343a/9

buraḳ : < Ar. Hz. Muhammed'in Miraç Gecesi'ndeki biniti.

b. 322a/6, 322a/9

b.+ a 322b/9, 326b/13

b.+ ı 322a/8, 339b/4

b.+ lar 379a/13

b.+ lara 371b/6

b.+ laruñuza 374a/5

burāḳ : < Ar. Hz. Muhammed'in Miraç Gecesi'ndeki biniti.

b. 322b/2

b.+ larundan 368a/12

burun : Burun.

b.+ undaġı 317b/1

buyruġ : Buyruk, emir, hüküm.

b.+ ın 306a/5, 310a/5, 329a/4, 335b/6

buyur - : Emretmek.

b. 325a/1, 346b/4

b.- a 317a/1, 320a/9, 320a/10, 320a/14, 321a/11, 321a/14, 323b/9, 324b/7, 326a/2, 326a/10, 326a/12, 326b/5, 329b/7, 331b/3, 331b/4, 331b/7, 333b/14, 334a/7, 335a/8, 339b/11, 340b/4, 340b/9, 340b/13, 341a/7, 341a/13, 341a/14, 341b/10, 342a/11, 343b/1, 346b/6, 349a/8, 349b/10, 349b/14, 351b/6, 351b/7, 353a/15, 353b/9, 360a/1, 360a/3, 362b/10, 362b/13, 369a/3, 373a/6, 375a/7, 375a/9, 375b/5, 376a/10, 376a/14, 376b/13, 380a/10, 383b/10

b.- alar 338a/7, 351a/8, 363a/2, 363a/6, 363b/4, 363b/6

b.- am 385a/6

b.- dı 285b/6, 303a/14, 310a/6, 335b/3, 355a/7, 359b/8

b.- du 276a/2, 333b/10

b.- duġını 377a/6

b.- duñ 334b/2, 341b/5

b.- mışdur 302a/5, 392b/13

b.- sa 338a/1

b.- ub 389a/5

b.- ur 264b/3, 266a/8, 269a/8, 273a/4, 275a/8, 275b/15, 277a/1, 277a/5, 279a/11, 279b/9, 279b/13, 281b/10, 284b/3, 287b/10, 288b/2, 288b/4, 288b/5, 290a/6, 292b/4, 292b/13, 293a/10, 293a/8, 293a/9, 293a/14, 299a/1, 301b/2, 301b/3, 301b/11, 303b/9, 304b/13, 305b/11, 307b/5, 307b/15, 309a/13, 309b/8, 310a/7, 312a/10, 312b/5, 313a/10, 318a/7, 320a/2, 320b/4, 322a/14, 322b/15, 323a/1, 323a/9, 323a/13, 324a/2, 324a/12, 325a/6, 330a/12, 330b/3, 332a/5, 332b/1, 332b/3, 333b/5, 336a/3, 336a/13, 337a/2, 338a/12, 339b/10, 343a/14, 344b/9, 350a/15, 351b/3, 356b/1, 356b/15, 357a/7, 357b/14, 358a/13, 358b/4, 358b/6, 359a/3, 364a/5, 365a/15, 365b/5, 366b/1, 368a/4, 371a/10, 372a/8, 372a/9, 377b/7, 377b/12, 378a/1, 378a/3, 378a/8, 378a/10, 381a/9, 381b/7, 381b/10, 385b/4, 386a/5, 386a/8, 389b/14, 389b/15, 390a/3, 390a/7, 390a/11, 392b/5

buzāġu : Buzağı**.**

b.+ sı 378b/1

bühtān : <Ar. İftira.

b. eylemedi 328b/9

b. itdüginden 328b/8

b. itmişsin 264b/13

bünyād : <Far. Yapı, bina.

b.+ ı oldı ise 290a/5

b. itmekdür 296a/11

bütün : Tam, eksiksiz.

b. ola 330a/11

büyük : Büyük.

b. 348a/12

b.+ lügi 270b/13, 279b/6

b. ola 326b/2

b. olsun 390b/7

büyüklig : Büyüklük.

b.+ i 360b/14

büyüklüg : Büyüklük.

b.+ i 298b/14

b.+ i ola 375a/2, 375a/4

b.+ inde ola 375a/6

cābir En çok hadis rivayet eden sahabilerden biri.

c. 269a/11, 316a/2,

caʿfer bin muḥammed : < Ar. Hadis âlimi

c. 289b/6

caʿfer-i ṣādıḳ : On iki imamın altıncısı, Caferi fıkhının kurucusu.

c. 293a/11

caḥīm : <Ar. Cehennem; puta tapanların ve Nasârâ kavmi (Hristiyanlar)'ın gireceği belirtilen cehennemin ikinci kapısı.

c.+ dür 356a/11

cāhil : < Ar. Öğrenim görmemiş, okumamış.

c. 282a/7, 297a/10, 297a/14, 298a/1, 299a/4, 299b/12, 300b/1, 300b/11, 306a/15

c.+ dür 297a/12, 299a/14, 300b/3

c.+ i 297a/9

c.+ ler 299b/7, 299b/8, 314a/10, 358a/2

c.+ lere 310b/12

c.+ lerüñ 392b/15

c. olur 298b/4

c.+ üñ 306b/4

cāhillik : < Bilgisizlik.

c. eylese 346b/9

cāmid :< Ar. Ruhsuz, sert.

nūrı c.+ dendür 379b/9

cān : <Far. Hayat, yaşama, yaşayış.

c. 288b/10, 292a/7, 308a/4, 322a/13, 322b/14, 351a/10, 351a/13

c.+ a 304a/4

c.+ dur 281b/5

c.+ ı 281b/1, 291a/15, 291b/1, 291b/2, 304a/4, 321b/9, 321b/10, 321b/11

c.+ın 282b/14, 282b/15, 283a/10, 283a/11, 286a/14, 320a/14, 320a/15, 321b/13

c.+ ına 378a/12

c.+ ından 293b/12

c.+ ını 279a/1

c.+ lar 304a/1, 320b/7

c.+ ları 291a/3, 308a/14, 378a/11, 378a/12

c.+ ların 368b/9

c.+ umuza 335b/4, 336a/6

cān alıcı : Azrail.

c.+ yı 272b/2

cānān : < Far. Gönülden sevilen.

c. 293b/12

canāvar : (<Far. cān-āver) Korkunç yaratık, yırtıcı hayvan.

c.+ cugı 351b/6

c.+ ı 307a/8

c.+ lar 296b/7, 351b/8

cemīʿi c.+ lara 351b/4

canvar *: bkz. cānavar.*

c. 335a/10

cāriye : <Ar. Para karşılığı alınıp satılan kadın, hizmetçi.

c. 381a/5

cāvidān : < Far. Kalıcı, sonsuz.

c.+ ı 293b/7

cāyiz : (<Ar. cāʾīz) Uygun, yerinde, doğru.

c. 265b/8

c.+ dür 264b/2, 280a/6, 280a/8, 280b/11, 357b/7, 357b/8, 320b/7

cebbār : <Ar. Kuvvet ve kudret sahibi.

c.- ı ʿālem 336a/7

c.+ lar 325a/4, 325a/5

cebeliʾr-raḥmet : < İslâm inancına göre ilk tövbenin kabul edildiği tepe.

c. 384a/6

ceberūt : <Ar. Büyüklük, ululuk; Allah'ın ilahi kudretinin tecelli ettiği alem.

c.+ da idi 377b/9

cebr : < Ar. Zorlama, zor kullanma.

c.+ ile 266a/10

cebrāʾīl : <Ar. Allah'ın emir ve vahiylerini peygamberlere ulaştırmakla görevli olan melek, dört büyük melekten biri.

c. 265b/6, 270a/7, 277b/12, 278a/1, 278a/7, 289a/2, 289a/4, 297b/1, 299b/10, 320a/13, 320b/1, 322a/5, 322a/8, 322a/9, 322b/1, 322b/2, 322b/4, 322b/6, 329b/7, 330a/1, 330a/2, 332b/10, 333a/5, 333a/13, 333a/14, 333a/15, 333b/3, 334a/11, 335a/1, 339a/11, 342b/10, 345a/12, 348a/14, 348b/10, 348b/11, 349a/11, 353a/12, 353b/9, 353b/10, 353b/12, 353b/13, 353b/14, 353b/15, 355a/15, 355b/1, 355b/6, 355b/7, 355b/8, 356a/4, 368b/1, 368b/3, 368b/8, 369b/11, 375b/2, 376a/14, 376b/2, 377a/5, 377a/6

c.+ den 355b/5

c.+ dür 277a/11

c.+ e 297a/15, 299b/9, 329b/7, 330a/1, 332b/9, 333a/13, 333a/14, 376a/10, 376b/13, 377a/4

c.+ i 320b/1, 322a/1, 322a/4, 376a/11

c.+ le 376b/6

ceberūt : <Ar. Büyüklük, ululuk; Allah'ın ilahi kudretinin tecelli ettiği alem.

ʿālemi c.+ dan 396a/4

cedd : <Ar. Ata, dede.

c.+ ümüz 335b/1

cefā : <Ar. Sıkıntı, eziyet.

c.+ dan 293b/10, 304b/6

c. eyledi 341b/2, 341b/3

c. iderler 341b/4

c. itdiler 341b/2, 341b/4

cehd : < Ar. Çalışma, çaba.

c. 292a/6

c. eyle 291a/6

c. eyleye 300a/12

c. eyleyeler 277b/3

cehennem : <Ar. Günahkârların öldükten sonra gidecekleri azap yeri.

c. 330a/2, 330a/10, 330a/14, 330a/15, 354b/6, 355a/7, 357a/7, 357b/1, 357b/3, 357b/10, 357b/11, 359a/2, 359b/2, 359b/3, 359b/5, 359b/7, 361a/10, 378b/10, 378b/11, 378b/13, 378b/15, 379a/1

c.+ de 288b/3, 358b/11, 359a/9, 359a/14, 376a/10, 376b/4, 377a/3, 377a/13, 378b/14

c.+ den 357a/2, 358a/11, 363a/3, 376a/15, 376b/2, 376b/8, 376b/10, 377a/7, 377a/9

c.+ dür 356a/10

c.+ e 271b/13, 330a/1, 330a/4, 348a/3, 357a/2, 357a/7, 359b/5, 359b/7, 360a/2, 360a/4, 361a/10, 361b/9, 361b/10, 362b/1, 375b/6, 376b/6, 377a/5, 377a/8, 377a/9, 378b/10

cemīʿi c.+ e 361a/11

c.+ i 329b/7, 329b/8, 330a/1, 330a/8

c.+ üñ 330a/3, 357a/1, 357a/8, 358b/10, 359a/10, 359a/12, 359b/3, 360a/2, 361a/8, 376a/1

cehil : (<Ar. cehl) Bilgisizlik, cehalet, cahillik.

c.+ dür 269a/2

cehl : (<Ar. cehl) Bilgisizlik, cehalet, cahillik.

c.+ de 293b/6

c. olmazdı 299a/5

cehr :< Ar. Görünmek,zâhir olmak.

c. 290b/10

ẕikri c. 290b/5

c.+ ile 290b/12

ẕikri c.+ ile 290b/4 290b/9, 290b/11

celāl : <Ar. Ululuk, büyüklük, Allah'ın kahredici sıfatı ile **tecellisi.**

c.- i eḥadiyyetden 393a/9

ḥażreti c.+ den 293a/4

maẓharı c.+ dür 279b/12

celīs :< Ar. Birlikte oturan.

c. 373b/12

cemʿ : <Ar. Toplama, toplanma, bir araya gelme, bir araya getirilme.

maḳāmı c.+ de 292b/7

maḳāmı c.+ dedür 292b/8

c. eyle 313b/15

c. eyledi 394a/12, 394b/15

c. eyledük 395a/14

c. eyledüm 268b/9, 395a/2

c. eylemiş 341a/4

c. eylemişdür 264b/10

c. eylese 273a/8, 301b/9

c. eyleseler 330a/5, 357a/4, 375a/10

c. eyleselerdi 367a/2

c. eyleye 335a/5, 335a/11, 339a/5, 344a/5, 346b/2, 347a/10

c. eyleyeler 353a/4, 353a/14

c. eyleyen 394a/11

c. eyleyüb 301b/10

c. idebilür 306a/2

c. ider 306a/7, 329b/6

c.+ idür 379b/1, 382a/14

c.+ isinden 306b/5

c. itmekdür 307b/14

c. ola 348b/14

c. olalar 314b/4, 318b/13, 331a/5, 335a/15, 335b/10, 345b/13, 370a/8, 372b/3, 372b/5, 372b/7, 372b/9, 372b/12, 372b/15, 373a/3, 386b/12

c. olmaz 306b/1

c. olundı 396a/6

cemāʿat : <Ar. Topluluk, insan topluluğu, namaz kılmak için toplanmış insanlar.

c. 270b/3, 300b/15, 302b/9, 349b/15, 350a/3, 350a/4, 380b/1, 380b/7, 383a/8, 383a/9

c.+ a 268a/13

c.+ dür 288a/7, 371a/4

c.+ e 269a/15, 270b/15

c.+ i 344a/11, 375b/13, 376a/1

c.+ ile 271b/15, 272a/1, 272a/2, 272a/3, 272a/5, 282b/3

c.+ üñ 307b/13

cemādāt :< Ar. Katı cisimler, cansızlar.

c. 307b/4

c.+ dur 307b/1

cemāl : <Ar. Güzellik, yüz güzelliği, Allah'ın lütuf ve ihsan ile tecellisi.

maẓharı c. 279b/12

c.+ de 387a/8

ʿarżı c. eyleye 361b/2
c.+ i 354a/7, 387a/15
c.+ in 352b/12, 369b/4
c.+ ine 293a/3, 369b/12, 370a/3, 374b/12
c.+ ini 373b/7
c.+ iñüz 386b/14, 386b/15
c.+ lerin 386b/13
c.+ üme 284b/11
c.+ ümi 340a/12, 353a/3, 374a/2
c.+ üñi 373a/5

cemīʿ : <Ar. Bütün, hep, hepsi.
c.- i ādem 321a/13, 335a/5
c.- i ādemüñ 330b/5
c.- i ʿālem 337a/4
c.- i ʿālemde 314a/14
c.- i ʿālemden 309b/12
c.- i ʿāleme 329b/12
c.- i ʿālemi 314b/1, 367a/2
c.- i ʿālemlerüñ 326a/10
c.- i ʿālemün 395b/14
c.- i ʿālemüñ 293b/9, 357a/4, 394a/12
c.- i ʿālimler 327a/7
c.- i ʿālimleri 353a/4
c.- i ʿamelin 351a/7
c.- i ʿameller 351b/13
c.- i ʿaraṣāt 349a/11
c.- i ʿarşuñ 337a/1
c.- i aʿżāları 352b/13, 352b/15
c.- i bedenleri 368a/5
c.- i canavārlara 351b/4
c.- i cehenneme 361a/11
c.- i demürlerin 330a/5
c.- i dereleri 355b/12
c.- i dünyāda 362b/11
c.- i dünyānuñ 310a/9
c.- i dünyāyı 314b/8
c.- i ehli kemāl 373b/5
c.- i enbiyā 329b/11
c.- i ervāḥ 320a/11, 321b/1, 321b/2
c.- i evvelleri 329b/5
c.- i göñüller 278b/4
c.- i gövdesindeki 271a/5
c.- i günāhın 280b/6, 280b/8, 282b/11, 282b/12, 336a/2
c.- i günāhından 276b/11
c.- i günāhları 277b/8
c.- i günāhlarını 271a/6
c.- i günāhlarumuzı 359b/11
c.- i günlerin 277b/9
c.- i günlerinde 275a/14
c.- i ḥācılar 336b/14
c.- i ḫalāyıḳ 372a/5, 372b/3, 372b/14, 373a/2
c.- i ḫalāyıḳı 372b/1
c.- i ḫalḳ 276b/7, 315a/15, 318b/5, 319b/5, 330a/9, 342b/8, 350b/3, 355b/4, 363b/13, 367b/8, 385a/1
c.- i ḫalḳa 270a/15, 270b/1, 270b/2, 276b/4, 283a/13, 324a/11
c.- i ḫalḳdan 326b/2

c.- i ḫalḳı 283a/11, 283a/12, 319a/3, 326b/5, 335a/10, 337b/2, 339a/6
c.- i ḥasenāt 347b/6
c.- i ḥasenātum 349a/14
c.- i ḫaṭāları 308a/12
c.- i ḥayvānları 356b/11
c.- i ḫazīneyi 304a/10
c.- i ḥicābuñ 305b/10
c.- i ʿibādetden 292b/11
c.- i ʿibādetlerüñüzi 354b/1
c.- i insān 321a/2
c.- i işler 276b/15, 277a/13
c.- i kāfirler 314b/4, 314b/6, 334a/6, 358a/1
c.- i kitāblar 271a/3
c.- i ḳurʾānı 277b/7
c.- i maḫlūḳāt 375a/9
c.- i mālını 317a/1
c.- i mekrūhāt 303a/8
c.- i mevcūdātuñ 395a/1
c.- i minberlerden 369b/8
c.- i muḥammed 395b/10
c.- i müʾminler 331a/5, 338a/8, 350a/14, 395b/5
c.- i müʾminlere 277b/14
c.- i mürseller 329b/9
c.- i mürsellere 373a/15
c.- i nesneden 292b/14
c.- i nesneyi 362b/5
c.- i oġlanlaruña 348b/3
c.- i ʿömri 305b/6
c.- i peyġāmberler 330b/8
c.- i peyġāmberlerden 367b/14
c.- i peyġāmberlere 283a/14, 333b/2
c.- i peyġāmberleri 384b/12
c.- i peyġāmberlerüñ 283a/10
c.- i renkden 318a/13
c.- i sarāylarını 364a/14
c.- i ṣevāb 389a/5
c.- i seyyiʾātın 347b/8
c.- i ṣular 355a/3
c.- i şehirler 319b/3
c.- i şehrlerden 279b/12
c.- i ṭāʿatlerden 374b/11
c.- i ṭāʿatleri 277b/7
c.- i ṭaġlarınca 288b/14
c.- i ṭamu 376b/15
c.- i uçmaġı 354a/5
c.- i uçmaġuñ 274b/8
c.- i uçmaḳlaruñ 365a/9
c.- i ʿümmeti 375b/4
c.- i ümmetümi 270a/12, 270b/6
c.- i ümmetüñi 336a/10
c.- i yir 320a/9
c.- i yirler 288b/8
c.- i yirleri 357a/6
c.- i yiryüzini 355b/2
c.- i zebānīler 331b/3
c.+ ñüz 331b/5
c.+ si 265a/10, 271a/8, 316a/3, 354b/14, 367a/4, 370b/7, 371a/6, 373b/8, 380a/9
c.+ since 275a/14

c.+ sinden 337a/9, 350a/3, 375b/1

c.+ sine 285b/1, 385b/1

c.+ sini 278a/3, 278a/5, 307b/9

cemiʿ : (<Ar. cemʾ) Çoğul, çokluk, toplanma.

c.+ si 371a/6, 267a/10

cenābet :< Ar. Cünüp.

c. 364a/5

c.+ den 268a/12, 364a/6, 375b/12

cenāze : <Ar. Ölmüş bir kişi için kılınan namaz.

c. 268a/14, 280b/14

ceng : <Far. Savaş, cenk.

c. 282a/4, 283b/10

c.+ de 282a/3

c. eyleye 284b/1

c. ideler 315a/5

c. iderler 302a/8

c. idersin 350b/7

c. idüb 284a/13

c. idüñ 283b/15

c. itdün 340b/4

c. itmege 282a/3

c. itmekden 290a/2

c. itmüş 306a/12

cenk : <Far. Savaş, cenk.

c. 283b/7

c. iderdük 388b/3

c. iderler 283b/8

cennāt : <Ar. Cennetler.

c.- ı ābāda 396a/5

c.- ı ʿadne 370a/8

c.- ı ʿadne 367a/10

cennet : <Ar. İmanlı kimselerin öldükten sonra ödüllendirilecekleri yer.

c. 364b/9, 364b/10, 364b/11, 364b/12, 379a/15, 389a/5, 389a/13, 391a/8, 391a/9, 391b/13, 392b/12, 392b/13, 392b/7

ehli c. 390a/4

c.+ de 364b/2, 380a/2, 381b/10, 383b/12

c.+ den 391b/13

c.+ dür 300b/5, 391a/10

c.+ e 285b/6, 347a/7, 364b/1, 376b/9

c.+ lere 389a/6

c.+ üñ 391b/14

ehli c.+ üñ 387a/14

cevāb : <Ar. Yanıt, cevap.

c. 269a/7, 276a/2, 283b/12, 290b/2, 290b/5, 290b/13, 308a/8, 309a/12, 309a/13, 309b/10, 321a/4, 321a/5, 324a/4, 358a/9, 358a/11, 375b/9, 379b/8, 391a/1

c.+ da 279a/13
c.+ ı 311a/13

cevāhir : <Ar. Cevherler, değerli taşlar.
c. 365b/8, 395a/11
c.- i fıḳhda 267b/3
c.+ le 278a/11
c. ola 307b/11

cevher : <Ar. Öz, maya; değerli taş.
c.+ den 278b/1, 307a/11, 361b/4, 365b/1, 367a/9, 390b/3, 393b/8
c.+ in 377b/3
c.+ lerden 369a/4

cevr : < Ar. Eziyet.
c. 282a/8, 315b/13
c. eyleyevüz 388b/1

cezb : < Ar. Çekmek.
ʿālemi c.+ den 293a/6

cezbe : < Ar. Çekmek.
ʿālemi c.+ de 290a/9
ʿālemi c.+ dür 290a/8

cezīre : < Ar. Döert tarafı su ile çevrilmiş toprak parçası.
c. 307a/4, 316a/9
c.+ lerinden 316a/9
c.+ lerinden ola 319a/9

cīfe : <Ar. Kokmuş ceset, leş.
c.+ den 355a/5

ciger : < Far. Ciğer.
c.+ in 324b/12

cihād : <Ar. Savaş, gaza.
c. 281a/9

cihān : <Far. Dünya, yeryüzü, evren.
faḫri c. 336a/6
c.+ a 315b/14, 316a/12
c.+ da 266a/11, 315b/3, 321a/2
c.+ ı 316a/15, 316b/9, 319a/14
c.+ uñ 320b/15, 394b/5

cilā : <Ar. Parlaklık.
c.+ sı 285b/10, 285b/11

cimāʿ : <Ar. Cinsel ilişki.
c.+ da 367a/5
c. eyledi 391b/8
c. eylemedi 391b/6, 391b/10
c. eylemek 265a/7
c. eylemekdür 265a/7
c. iderüz 303a/12

cin : <Ar. Allah'ın, ateşin alevinden yarattığı Mâric ve Mârice'den doğan, şeytanın atası olduğu belirtilen varlık, cin.
c. 323b/11

c.+ den 372b/15

cinnī : <Ar. Cinlerden olan.

c. 377b/14, 378a/4

c.+ ler 319b/12, 319b/14, 321b/10, 322b/14, 326a/5, 359b/6, 378a/4

c.+ lerden 391b/6

c.+ lere 319b/13

c.+ leri 274b/1, 359b/6, 378a/5

c.+ lerüñ 378a/2

cins : <Ar. Tür.

c. 357b/8

cisim : <Ar. Vücut, beden.

c.+ leri 377b/8

c.+ lerüñüze 321b/5

c. olalar 321b/5

cisir : < Ar. Ağaçtan yapılan köprü.

c.+ ler 363b/14

cism : <Ar. Vücut, beden.

c.+ ini 321b/6

c.+ leri 378a/11, 378a/12

cismāniyye : < Ar. Maddi beden sahibi olmak.

aḥvāli c.+ nüñ 314a/5

cömerd : <Far. Cömert, ikram etmekten kaçınmayan, bonkör.

c. 340b/12

c.+ dür 306b/3

cumʿa : <Ar. Müslümanlarca mübarek kabul edilen, o güne özel bir namaz kılınan gün.

c. 269a/9, 269b/4, 269b/7, 269b/8, 269b/9, 269b/10, 269b/11, 269b/12, 269b/13, 269b/14, 269b/15, 270a/4, 270a/12, 270a/14, 270b/1, 270b/2, 270b/3, 270b/4, 270b/6, 270b/7, 270b/10, 270b/15, 271a/1, 271a/8, 271a/9, 271a/14, 272a/6, 371b/3, 282b/3, 308b/3, 352a/5, 364b/1, 371b/3, 371b/12, 372a/5, 372a/13, 373a/1, 374a/12, 374b/1

c.+ nuñ 269b/2

c.+ ya 268a/13, 269a/15

c.+ yı 265a/5, 269a/12, 269a/13, 271b/2, 272a/8

cumʿa irtesi : <Ar. + Tr. Cuma gününden sonraki gün, Cumartesi günü.

c. 372b/1

cübbe : < Ar. Uzun, düğmesiz kıyafet.

c.+ ler 338b/4, 338b/15

cümle : <Ar. Bütün, tam, hepsi.

c. 321a/2, 326b/3

c.+ si 292b/2, 293b/10, 304b/7, 304b/8

cüneyd-i baġdādī̇ : İlk sufilerden olan meşhur sufi.

c. 290a/15

cünub :< Ar. Cünüp.

c.+ la 265b/12, 266a/3

cüret : < Ar. Cesaret.

c. itmekdedür 293b/6

çadır : Çadır.

ç. 375a/9, 375a/10

ç.+ lar 384a/3

ç.+ uñ 375a/10

çaġ : Zaman dilimi, vakit.

ç.+ ı 342b/1

çaġır - : Davet etmek, bağırmak.

ç.- a 315a/11, 329b/9, 330a/11

ç.- maḳdan 377a/1

ç.- maḳdur 290b/13

ç.- ur 274b/2

çahār şenbe : < Far. Çarşamba

ç. 372a/3, 372b/11

çal -

ç. 320a/9, 322b/13

ç.- a 320a/9, 321b/2, 321b/3, 322b/13, 380a/11

ç.- an 308a/4

ç.- ıcaḳ 320b/10

ç.- maḳdur 265a/8

çalġu : Müzik aleti.

ç. 265a/7, 265b/11, 267a/1, 353a/13

çanaġ : Çanak, kâse.

ç.+ un 272b/15

ç.+ uñ 365b/1, 383b/5

çanaḳ : Çanak, kâse.

ç. 365b/1, 384a/12

ç.+ lar 368b/15, 383b/5

ç. ola 272b/15

çāre : <Ar. Çare, deva, kurtuluş yolu.

ç. 344a/4, 377a/1

ç. eyle 335b/3, 352b/4

ç. olmaya 335a/14, 345b/12

çāşni :< Far. Yiyeceğin ve içeceğin tadı.

ç. 287a/5

çek - : Dayanmak, katlanmak. Çekmek, germek**.**

ç.- di 304b/1, 354a/10

ç.- diler 361b/15

ç.- dük 395a/14

ç.- düñüz 342a/7

ç.- e 325b/10, 341a/13

ç.- em 325b/9

ç.- erdi 342a/7

çekil - : Çekilmek, germek.

ç.- mişdür 361a/8

çekiş - : Çekişmek.

ç.- eler 388b/12

ç.- ler 351a/10

çekürge : Uzağa sıçrayabilen, birçok türü olan böcek.

ç. 335a/9

çerāġ : < Far. Mum.

ç. 273a/2

çeri : Asker.

ç. 282a/4, 282a/5, 282a/6, 282a/9

çeşme :< Far. Çeşme

ç. 364a/10, 368a/3, 379a/8, 382b/3, 382b/4

ç.+ den 382b/6

ç.+ dür 382b/1, 382b/6

ç.+ ler 391a/14, 391b/15

ç.+ lerin 290b/7

çevre : Etraf, civar.

ç.+ sinde 360b/12

ç.+ sine 336b/14

çevür - : Döndürmek.

ç.- üb 309b/12

çıḳ - : Terk etmek. Ulaşmak, varmak. Yükselmek.

ç. 291a/6, 291a/7, 334a/12, 334a/14, 334b/15, 335a/2, 369b/8, 373a/11, 373a/13, 373a/15, 373a/7, 373a/9

ç.- a 270a/8, 276b/12, 314b/4, 315a/4, 315b/10, 316a/11, 316a/14, 316b/7, 316b/9, 317a/12, 318a/1, 318a/14, 318a/2, 321a/7, 321b/3, 327b/9, 334a/13, 334a/14, 334b/10, 335a/3, 337a/1, 342b/10, 358b/10, 358b/12, 361a/7, 362b/4, 369b/6, 373a/10, 373a/12, 373a/8, 373b/2

ç.- alar 314b/5, 317a/13

ç.- an 330b/6

ç.- ar 316a/12, 357a/10, 364a/10, 371b/7, 379a/10, 379a/12, 379a/13, 379a/8, 390a/2

ç.- ardum 342b/13

ç.- arlar 344a/15, 356a/13, 366b/8, 388a/3

ç.- dı 269b/12, 315a/11

ç.- dılar 376b/10, 393a/15

ç.- duġumdan 377a/9

ç.- ıcaḳ 325a/10, 327b/3, 364b/1

ç.- ınca 274b/3

ç.- ısar 316a/13, 316a/14

ç.- maġa 268a/15, 268b/1, 337b/10

ç.- maḳ 373b/13, 377a/14, 378b/14, 389b/7, 390a/4

ç.- maḳdur 315b/7, 315b/9, 316a/8, 316a/10

ç.- maya 271b/7, 314b/3

ç.- mış 281a/1, 337a/5

ç.- mışdur 395a/7

ç.- sa 267a/8, 279a/10, 282a/13, 285a/12, 325a/14

ç.- ub 387a/13

ç.- uñ 275b/7

çıḳar - : Çıkarmak. Yükseltmek. Kovmak.

ç. 358a/11, 358a/13

ç.- a 284b/1, 317a/1, 339b/7, 376b/8

ç.- alar 284a/7, 331a/4, 348a/3, 357a/3, 359a/11, 376b/14

ç.- ın 306b/1

ç.- maġa 315a/14

ç.- masa 273a/9

ç.- salar 355a/2, 355b/3

ç.- sun 376a/15, 376b/2

ç.- ub 394b/13

ç.- ur 307b/12

çīn **:** Çin

ç. 318b/2, 319b/10

ç.+ e 307a/6

çırāḳ **:** (<Far. çerāġ) Kandil, ışık, mum.

ç. 323a/2

çiçek **: Çiçek.**

ç.+ leri 278a/15, 370a/15

çirkin **:** < Far. Çirkin.

ç. 323a/11, 338b/3

çoḳ **:** Çok, fazla.

ç. 282a/7, 285b/11, 289b/15, 290a/3, 290a/5, 290a/9, 290a/10, 290b/4, 305b/1, 307b/6, 311b/4, 312a/14, 314a/10, 314a/11, 314a/13, 314a/14, 314a/15, 315b/3, 340b/10, 341b/1, 341b/14, 341b/15, 345b/4, 349a/11, 351a/15, 353a/13, 357b/5, 367b/8, 389a/6

ç.+ dur 287a/4, 296a/9, 346b/3, 350b/9, 360b/12, 383a/1, 360b/13

ç.+ lıġı ola 326a/12

ç.+ lıġın 311a/10

ç.+ lıḳ 342a/15

ç.+ lıḳda 326a/5

ç.+ lugı ola 326a/14

ç.+ luġı ola 326a/13

ç. ola 319b/12

çök - : Çökmek.

ç.- e 333a/13

ç.- üb 289a/13

çün : <Far. Çünkü, mademki, ne vakit ki.

ç. 264b/1, 278a/6, 280a/5, 284a/8, 304a/7, 307a/2, 321a/3, 321b/15, 324a/5, 326a/4, 328b/13, 330a/15, 331b/13, 332b/13, 334b/12, 335a/3, 336a/7, 336a/11, 339a/11, 339b/3, 340a/13, 344a/13, 346a/9, 347b/5, 347b/7, 347b/8, 352a/3, 358a/14, 359a/7, 361b/2, 366b/11, 369b/14, 370b/1, 370b/3, 375b/6, 376b/14, 377a/5, 379b/7, 383b/8, 385b/1, 388a/15, 388b/15, 394b/2

çüri - : Çürümek.

ç.- di 339a/15

çürü - : Çürümek.

ç.- mez 321a/12

ç.- miş 321b/4

dābbetüʾl-arż : < Ar. Ahir zamanda ortaya çıkacağına inanılan yaratık.

d. 268b/1, 317b/15, 318a/2, 318a/9

d.+ dur 316a/7

dad : Hissetmek, yaşamak.

d.+ ından 380a/8

ḍaḥḥāk : < Far. İran mitolojisinde şeytâni figür.

ḍ. 356a/12, 393a/15

daḫı : Dahi, da, de.

d. 265a/14, 265b/1, 265b/3, 265b/4, 266b/2, 266b/7, 266b/12, 266b/13, 266b/14, 267a/9, 267b/13, 268b/4, 268b/9, 268b/14, 272a/15, 272b/6, 273a/5, 273b/11, 274a/14, 276a/4, 276b/12, 277b/10, 278a/6, 279b/9, 279b/13, 280a/5, 280a/11, 282a/6, 282a/9, 282b/12, 282b/13, 284b/1, 284b/11, 285a/6, 285a/7, 285a/8, 285b/9, 286b/5, 286b/13, 287a/10, 287b/4, 287b/15, 288a/4, 288b/8, 289b/11, 291a/11, 291b/9, 291b/10, 291b/11, 291b/12, 291b/13, 291b/14, 291b/15, 292a/1, 292a/2, 292a/3, 293b/9, 295b/13, 295b/14, 295b/15, 296a/14, 296b/5, 296b/10, 296b/13, 297a/12, 297a/14, 297a/15, 297b/4, 298b/3, 299a/12, 299a/15, 299b/1, 300a/2, 300a/3, 300a/13, 300a/15, 300b/1, 301a/12, 301b/9, 302a/2, 302a/3, 302b/11, 302b/12, 303a/3, 303a/4, 303a/7, 303a/8, 303a/10, 303a/11, 303a/12, 303a/14, 303b/2, 303b/4, 303b/11, 304b/2, 307a/3, 307a/12, 307b/8, 307b/11, 308b/4, 309a/13,

310b/15, 311a/1, 311a/8, 311b/13, 312a/10, 313a/13, 314a/6, 314b/1, 314b/6, 314b/15, 315a/10, 315b/14, 316b/15, 317a/11, 318b/2, 318b/12, 320a/5, 320a/14, 320a/15, 320b/2, 320b/3, 320b/15, 321a/1, 321a/2, 321b/5, 321b/8, 322a/11, 322b/6, 322b/8, 323b/2, 323b/6, 323b/12, 323b/13, 325b/4, 325b/13, 325b/15, 326b/1, 329a/2, 329b/7, 330a/1, 330a/10, 331a/14, 331b/12, 332a/4, 332a/14, 332b/1, 332b/3, 332b/14, 333a/7, 333b/1, 333b/4, 333b/15, 334a/1, 334a/4, 334a/5, 334a/6, 334a/10, 334a/14, 334b/7, 334b/11, 335a/7, 335b/4, 335b/5, 335b/6, 335b/8, 336a/11, 336b/5, 336b/8, 336b/9, 336b/15, 337a/13, 338a/4, 338b/4, 339a/7, 340a/1, 340a/6, 340b/1, 340b/3, 340b/5, 340b/7, 340b/9, 340b/14, 342a/14, 342b/12, 343a/6, 343a/10, 343a/11, 343b/10, 344a/9, 345a/1, 345a/5, 345b/5, 346a/7, 346a/11, 346a/15, 347a/5, 347a/13, 347b/4, 347b/8, 347b/14, 348a/1, 348a/12, 349a/5, 349a/14, 349b/1, 349b/2, 350a/13, 350b/9, 351b/3, 352a/6, 352a/10, 352b/5, 353a/1, 353a/2, 353a/10, 354a/7, 354a/11, 354b/12, 354b/14, 355b/6, 356a/7, 356a/8, 356b/12, 357a/14, 357b/4, 357b/6, 357b/9, 357b/13, 357b/14, 359a/10, 359a/11, 359a/15, 359b/1, 359b/8, 359b/9, 360a/4, 360a/13, 361a/5, 361a/15, 361b/10, 362a/5, 362a/10, 362a/15, 362b/5, 362b/7, 362b/9, 362b/10, 362b/13, 362b/14, 363a/2, 363a/7, 363a/11, 363b/3, 363b/6, 364b/3, 365b/2, 365b/4, 366b/3, 368a/1, 368a/5, 369a/14, 369b/11, 369b/13, 371a/9, 371a/15, 371b/1, 371b/12, 372a/12, 373a/8, 373a/10, 373a/11, 373a/13, 373b/2, 374a/9, 374b/5, 374b/12, 375a/1, 375a/2, 375a/4, 375a/6, 375a/10, 376a/6, 376a/12, 378a/9, 378a/13, 380a/5, 381b/2, 381b/3, 382b/2, 382b/3, 382b/4, 382b/7, 382b/9, 383b/15, 384a/11, 384a/14, 386a/7, 387a/13, 387b/12, 388b/4, 388b/6, 389a/8, 389b/3, 389b/14, 389b/15, 390b/7, 390b/11, 392a/15, 394a/3, 394b/3, 394b/5, 394b/11, 395a/2, 395a/3, 395a/4, 395a/7, 395a/10, 395b/4, 395b/6, 395b/8, 396a/3, 396a/14, 396b/2

d. olsa 356b/13

dāḫil **:** < Ar. Dahil.

d. imişse 390a/7

daḫl **:** < Ar. Dahil.

d. eylemeye 300a/3

dāim **:** < Ar. Sürekli, sonsuz.

d. 396b/5

daire : < Ar. Dünya.
d. 307a/1
d.+ nüñ 306b/7
d.+ sinün 321b/3

daḳ - : Takmak.
d.- alar 330a/4

ḍalāl : < Ar. Sapıtanlar.
ehli ḍ. ola 302b/11

dāne : < Far. Tane
d. 267b/1, 357b/3, 357b/4, 357b/6, 384a/3

dānişmend : < Far. Bilgili.
d.+ ler 267b/2, 267a/14
d.+ leri 267b/1
d.+ lerüñ 267a/13, 267a/15

ḍarb : < Ar. Vurma.
ḍ. 290b/8

dāruʾl-ferāḥ : < Ar. Cennette bir yer.
d. 386a/1

dāruʾr-raḥmān : < Ar. Rahman yeri.
d.+ a 367a/13
d.+ dur 379a/3, 366a/10, 366b/2

dārüʾs-selām : < Ar. Cennet.
d.+ dur 365a/4

dārüʾl-cihād : <Ar. İslam sınırları dışındaki ülkeler.
d. 395a/5

dārüʾl-mülk : < Ar. Başkent, baş şehir.
d.+ idür 305a/14

dāsitān : < Far. Destan
d.+ lar 395b/12

daşra : Dışarı.
d. 317a/1

daʿvā : <Ar**.** Dava, iddia.
d. eyleyeler 316b/4, 350b/12
d.+ sın eyleyenler 305a/5

daʿvācı : <Ar. + Tr. Davacı.
d. 350b/7, 350b/8

daʿvet : <Ar. Çağırma, peygamberlerin insanların dine davet etmesi.
d. 333b/15
d. eyledüm 333b/4
d. eyleye 316b/15
d. eyleyeler 372b/2
d. ider 346a/15
d. idersin 339b/1
d. itdügüm 358a/5
d.+ üñi 333b/8, 358a/8

dāvūd : <Ar. İsrailoğullarına gönderilen, kendisine Zebur indirilen ve özellikle güzel sesiyle bilinen peygamber.

d. 276a/12, 334a/13, 334a/14, 334b/1, 334b/2, 334b/5, 334b/8, 334b/9, 367a/8, 369b/4, 369b/6, 373a/11 380a/15, 383a/6

d.+ a 274a/11, 333a/15, 334b/7

d.+ ı 334b/2

d.+ u 373b/5

d.+ uñ 334a/15, 369b/5

dāyim : (< Ar. daʾim) Devam eden , devamlı, sürekli.

d. 275b/3, 281a/14, 297a/11, 311a/15, 312a/2, 314a/3, 320b/1, 342a/2, 388b/3, 389b/4, 390a/9, 390a/10, 390b/2, 392a/1, 394b/9

d.+ lerdür 390a/4

d. olmaḳdur 265a/13

de : Bağlaç; da, de.

d. 269a/2, 333a/6

de - **:** Söylemek.

d.- diler 381a/5

d.- ki 357b/8

d.- mek 391a/8

deccāl : < Ar. Kıyamet alâmetlerinden, kıyamete yakın bir zamanda insanları kandırmak için geleceği bildirilen kötü kimse.

d. 268a/15, 280a/4, 315a/11, 316a/12, 316b/4, 316b/6, 316b/9, 316b/14, 316b/15, 317a/9

d.+ dür 315b/9, 316a/7

d.+ e 316b/14

d.+ i 316b/8, 317b/5

def : < Ar. Savma.

d. 267a/1

defʿ : < Ar. Savma.

d. eylemekden 311b/6

d. itmek 296a/8

defʿa **: <** Ar. Kez, kere

d.+ da 317b/2, 320a/12, 357a/15, 388a/8

defn **:** <Ar. Gömme, ölüyü gömme işi.

d. ideler 319a/8

defter : <Ar. Defter.

d.+ i 327a/9

d.+ in 327a/9

deg - **:** Ulaşmak.

d.- e 381b/2, 381b/4

d.- miş ola 309a/5

degil **:** Değil; ek fiilin olumsuzu.

d. 364a/3

degin : Değin, kadar.

d. 269a/13, 271b/11, 277b/5, 283b/10, 285b/3, 287a/15, 308b/7, 308b/10, 309a/7, 314b/3, 314b/11, 315a/3, 317a/10, 326b/6, 326b/7, 333b/11, 357b/9, 373a/9, 373a/10, 373a/12, 373a/14, 373b/4, 395b/15

degirmen : Değirmen.

d.+ ler 320b/12

degül : Değil; ek fiilin olumsuzu.

d. 275b/3, 281b/7, 340b/13, 345b/5, 363b/15, 364a/1, 389a/13

d.+ dük 388b/1, 388b/2, 388b/3

d.+ düm 358a/4

d.+ dür 266b/6, 284a/3, 284a/7, 286b/15, 287a/10, 287a/14, 288a/12, 291a/12, 300b/4, 302b/11, 303a/14, 309b/3, 309b/4, 322b/10, 323b/3, 336a/10, 337b/6, 346a/2, 347b/11, 349b/8, 353b/15, 354a/5, 370a/5, 372a/7, 387a/14, 391a/5

d.+ dürki 387a/12

d.+ idi 356b/9

d.+ lerdür 374b/7

d.+ miş 308b/2

d.+ mişse 364b/14

d.+ se 309b/3

d.+ üz 332a/15, 346b/4

delālāt : <Ar. Deliller, kılavuzluklar.

d. 300a/1

delālet : <Ar. Delil, işaret, yol gösterme.

d. eyleyenüñ 388a/5

d. idendür 388a/5

d. ider 390a/3, 390a/8, 392b/10, 392b/11

delīl : <Ar. İz, işaret, kanıt.

d. 358a/3, 364b/12, 366b/1, 388a/5

d.+ dür 297b/7

delü : Deli

d. 306b/2

d.+ leri 265b/15

delük : Delik.

d.+ de 321b/9, 321b/10, 321b/11

d.+ ler 321b/9

d.+ leri 321b/1

dem : <Far. Vakit, çağ, zaman.

d. 343b/7

demir : Demir.

d.+ den 359a/14

demür : Demir.

d. 285b/9

cemīʿi d.+ lerin 330a/5

d.+ lerini 357a/4

deñiz : Deniz.

d. 282a/10, 282a/12, 282a/13, 282b/1, 282b/6, 282b/12, 284a/9, 284a/13, 326b/15, 343b/10, 343b/11, 343b/13, 354b/13

d.+ de 282b/14, 283b/6, 284a/11

d.+ dedür 287b/6, 287b/8, 307b/1

d.+ deki 296b/7

d.+ den 315a/9

d.+ e 307b/11, 307b/12

d.+ inde 316b/7

d.+ ine 293b/11

d.+ ler 319b/14, 320b/11, 324a/8, 324b/1

d.+ lerde 299a/6

d.+ lere 295b/5, 319b/14

d.+ leri 350a/1

deñlü : Kadar, denli, gibi.

d. 271b/6, 275a/14, 285b/1, 316b/12, 317a/15, 317b/7, 321a/14, 335a/10, 340b/1, 340b/6, 340b/10, 341a/2, 382b/11, 384b/15, 394b/12, 395a/11, 396a/2, 396a/4

d. ola 332a/11

depelen - : Öldürülmek

d.- diler 281a/13

depred -: Hareket ettirmek, sallandırmak.

d.- ür 274b/8

depren - : Hareket etmek, sallanmak.

d.- di 361b/15

d.- e 320b/13

d.- mek 319a/14

derc : < Ar. Derlemek, toplamak.

d. eyledi 394a/13

derd : <Far. Dert, üzüntü, sıkıntı, keder.

d.+ inden 362b/15

dere : <Far. Küçük akarsu.

d. 317a/8, 333a/4

d.+ de 356a/2

d.+ den 356a/1

d.+ dür 355b/12, 355b/15, 356a/1

cemīʿi d.+ leri 355b/12

d.+ lerinde 375b/3

d.+ lerinden 308b/6

d.+ nüñ 356a/7

d.+ sinden 355b/13

d.+ ye 308b/7

d.+ yi 355b/13

derecāt : <Ar. Dereceler, mertebeler.

d.+ a 269b/2

d.+ ı 337b/11, 345b/4

d.+ ını 377b/10

derece : <Ar. Mertebe, seviye.

d. 281a/10, 284b/7, 299a/8, 366a/5, 367a/1, 384a/11, 387b/14

d.+ de ola 384a/11

d.+ den 281a/10, 299a/9, 387b/15

d.+ dür 285b/12, 366a/4

d.+ lerde olurlar 366a/5

d.+ leri 281a/11

d.+ sine 293a/10, 367a/2

d.+ ye 281a/10, 299a/9, 387b/15

dergāh : < Far. Tekke.

d.+ ına 329a/1

d.+ ında 394a/15

derḥāl : <Far. + Ar. Hemen, o anda, anında.

d. 269a/1, 317a/9, 333a/11, 333a/13, 336a/7, 337a/14, 389b/3

deri : Deri, cilt, ten.

d.+ leri 339a/15, 359a/12

d.+ lerümüzi 346a/10

d.+ si 358b/6

deriñ : Derin, dibi alçakta olan.

d.+ dür 356a/2

deriñlig : Derinlik.

d.+ i 356a/7

derle - : Toplamak, düzenlemek.

d.- meklik 326b/9

d.- meyeler 333a/4

d.- rler 385b/3

d.- ye 326b/6, 326b/7

dervīş : <Far. Bir tarikata girip şeyhe bağlanan kişi.

d.+ dür 273a/15, 302a/11, 305b/9, 306b/4

d.+ e 306a/10, 306a/11

d.+ i 301b/7, 302b/3

d.+ ler 301b/5, 301b/12, 301b/15, 302b/6, 302b/8, 367b/10

d.+ ler idi 363b/3

d.+ lerden 301b/6

d.+ lerdür 353a/9

d.+ lere 265a/9, 301b/1, 301b/6, 301b/8, 302a/10, 302b/3

d.+ leri 301b/4, 302b/1

d.+ lerüñ 301b/13

d.+ üñ 302a/4, 306a/12

dervīşlik : Derviş olma durumu.

d. 302a/13, 302b/8

d.+ dür 302a/13

deryā : < Far. Deniz.

d.+ sı 300a/9

destūr : <Far. İzin, müsaade.

d. 276a/8, 276a/9, 276a/10, 284a/6, 318b/7, 318b/8, 363a/12, 371a/13, 371a/14, 376a/3, 381b/1, 381b/3, 384a/14

d.+ ı 338a/9, 351b/11, 361a/14

d.+ i 332b/10

d.+ suz 265b/12

d.+ uñ 336b/11

d.+ unsuz 370b/11

devām : < Ar. Sürüp gitme.

d.+ ına 390a/8

deve : Eti yenip sütü içilen yük ve binek hayvanı.

d. 317b/1, 317b/3, 318a/9, 323a/9, 325b/2

d.+ ler 273b/13, 379a/13, 392a/14

d.+ si 378b/1, 378b/5

d.+ ye 280b/14, 326b/14

devekuşı : Devekuşu

d. 318a/11

devlet : <Ar. Mutluluk, saadet, ululuk.

d. 289a/3

d.- i islāmdadur 293b/4

d.+ inde 394a/14

d.+ inden 330b/2

d.+ lere 384a/14

devletlü : Mutluluk ve refah içinde olan.

d. olalar 367a/7

devr : <Ar. Dönme.

d. ideler 320b/12

d. iderler 393b/12

dībāc : (<Far. dībā) Değerli ipekli kumaş.

d.+ dan 390a/14

d.+ dur 390b/1

dīdār : < Far. Yüz,çehre.

d.+ uñ 395b/10

dīl : Gönül.

d. 311a/3

dımışḳ : < Ar. Şam şehri.

d. 279b/11

d.+ a 317a/6

d.+ da 280a/1

d.+ dan 279b/11

d.+ dur 279b/10

dīn : <Ar. Din, inanç.

d. 268a/9, 315b/15, 316b/6, 327b/15

d.+ dedür 293b/5

d.+ den 315a/14

d.+ e 315b/4

ʿulūmı d.+ e 296a/6

d.+ i 266b/10

ḳavāʿidi d.+ i 296a/10

d.+ idür 288a/4

d.+ in 266a/8

d.+ üñ 305b/12

dīvār : <Far. Duvar.

d.+ ı 315a/10, 358b/1, 370b/8

d.+ ı ola 366a/9

d.+ ınuñ 365a/8, 366a/9

d.+ i 315a/10

d.+ uñ 358b/1

di - : Söylemek.

d.- di 269a/14, 270b/9, 273a/12, 275b/14, 276b/10, 277a/5, 284a/3, 284b/6, 294a/7, 297a/12, 299b/11, 303b/1, 306b/1, 310a/7, 311b/7, 311b/8, 311b/9, 312a/5, 320a/5, 320a/6, 331b/13, 349a/10, 361b/6, 362a/1, 377a/14, 393a/11

d.- digi 275b/14

d.- digü 293b/1

d.- dikleri 302b/9, 361a/7, 374b/10

d.- diler 270a/2, 274a/5, 277a/8, 283b/11, 283b/13, 286b/1, 286b/2, 286b/3, 286b/4, 287a/11, 287a/12, 287a/14, 291a/1, 316a/13, 364b/3, 370b/9

d.- dügi 279b/7, 295b/12, 331b/15, 370b/6, 381b/12, 389a/5, 389b/9, 390b/1, 391a/14, 391b/1, 391b/2

d.- düginden 323b/7

d.- dügini 333b/3

d.- dügü 293b/2

d.- dükleri 306b/5, 318b/10, 371b/13

d.- düklerimizüñ 371a/5

d.- ler 309b/8, 318b/7

d.- medüm 334b/14

d.- medümmidi 352b/3

d.- mege 290a/10

d.- megüñ 389a/7

d.- mek 266a/13, 278b/10, 279a/15, 287b/1, 287b/2, 324b/2, 325a/9, 348a/8, 352b/10, 356b/5, 389a/11, 389a/14, 389b/8, 391a/9, 394a/9

d.- mek oldur 277a/10, 277a/14

d.- mek olur 268b/14, 277a/5, 287b/1, 288a/3, 313b/1, 332a/1, 332a/2, 352b/11

d.- mekden 342a/15, 352b/11

d.- mekdür 265a/6, 269a/8, 273b/6, 277a/1, 278b/10, 285b/8, 286b/8, 287a/3, 288a/3, 288a/7, 288a/10, 288a/14, 291a/3, 291a/4, 311a/5, 313b/14, 314a/3, 324b/3, 324b/5, 332a/7, 356b/5, 366b/11, 389a/11, 389a/15, 391b/5, 391b/7, 391b/9,

391b/11, 391b/13, 392a/1, 392a/10, 393a/4, 394a/10

d.- meklige 290a/9

d.- meñün 276b/15

d.- mese 267b/11, 283b/4

d.- meye 293b/9

d.- meyeler 283a/14, 344b/5

d.- meyince 384a/10

d.- mezler 300a/15, 300b/1

d.- mezlerdi 277a/7

d.- mezün 268a/2

d.- miş 301b/13

d.- nildi 274a/4

d.- r 274b/3, 290b/13, 302a/15, 343b/14, 348a/11, 366b/4

d.- rdüm 341b/5, 353b/6

d.- rdüñ 347b/14

d.- rin 290b/15

d.- rler 264b/1, 274a/1, 277a/11, 277b/5, 300a/15, 300b/1, 303a/2, 303a/7, 303a/8, 303a/10, 303a/12, 305a/7, 305a/8, 305a/9, 305a/10, 305a/11, 307a/3, 307a/5, 307a/6, 307a/8, 307b/10, 309b/4, 309b/9, 316a/4, 329b/12, 336a/13, 343b/8, 346a/6, 349b/7, 356a/2, 356a/5, 356a/6, 357a/12, 359a/9, 369a/13, 371b/11, 374b/1, 379a/5, 382b/4, 382b/5, 382b/9, 384a/6, 384a/7, 384a/8, 386a/1, 387a/1, 387b/2, 393a/5, 393a/6, 393a/8, 393a/9

d.- rsin 306a/7

d.- rsiz 327a/12

d.- se 264b/14, 266a/12, 266a/14, 266a/15, 266b/1, 266b/2, 266b/4, 266b/6, 266b/7, 266b/8, 266b/9, 266b/10, 266b/11, 266b/12, 267a/4, 267a/5, 267a/10, 267a/11, 267a/13, 267a/14, 267b/2, 267b/4, 267b/7, 267b/10, 267b/12, 267b/13, 267b/14, 268a/1, 268a/2, 268a/3, 268a/4, 268a/5, 268a/7, 268a/8, 268a/9, 268a/10, 268a/11, 268a/12, 270b/2, 270b/5, 271a/13, 279b/13, 281a/2, 310b/8, 310b/10

d.- sünler 340b/12

d.- ye 280b/2, 284b/11, 285a/4, 315a/12, 317a/2, 318a/7, 318a/15, 319a/13, 323a/8, 323a/13, 325a/5, 325a/11, 325a/12, 329b/12, 329b/14, 330a/14, 331b/13, 333b/13, 334b/2, 334b/5, 336a/6, 336b/11, 339b/3, 339b/13, 341a/7, 341a/11, 342b/6, 343a/7, 346a/7, 346b/6, 347b/12, 347b/15, 349a/12, 349a/14, 349b/2, 350a/9, 350b/3, 350b/8, 350b/14, 351a/12, 351a/14, 352a/8, 352a/12, 353b/12, 356b/12, 357b/6, 358a/14, 359b/4, 359b/5, 359b/7, 361b/8 361b/12, 362a/14, 362b/7, 373b/3, 376b/6, 377a/4, 381b/2, 381b/3, 381b/7, 384b/1, 385a/5

d.- yeler 282a/3, 283a/13, 301a/10, 308b/2, 315a/9, 317a/15, 323b/2, 324a/2, 326a/2, 326a/7, 330a/10,

332a/15, 332b/2, 333b/12, 334a/1, 334a/6, 335b/4, 335b/8, 336b/5, 340b/9, 342a/1, 345b/11, 345b/12, 346a/11, 351b/10, 356b/9, 358a/2, 359a/6, 362a/12, 362b/1, 363a/14, 364a/12, 367b/2, 368a/7, 370b/4, 371b/2, 372b/9, 372b/14, 376a/8, 387a/1, 395a/15

d.- yem 385a/2

d.- yen 267b/1

d.- yene 284a/1

d.- yü 266a/11, 283b/13, 316b/4, 317a/4, 318a/5, 320a/9, 321b/14, 328b/6, 331b/14, 333b/7, 333b/14, 334a/14, 334b/11, 335a/6, 335a/8, 344b/14, 350a/8, 351a/7, 357b/3, 358b/5, 361b/10, 390a/1, 390a/2, 392b/13

d.- yüb 333a/8, 335b/14, 340b/13

dib **:** Dip, bir şeyin yanı başı.

d.+ inde 278b/2, 330b/8, 331a/1, 354b/12, 356a/5, 372b/14

d.+ inden 358b/10

d.+ ine 331a/5, 355b/11, 359a/10, 359a/12

didār **:**< Ar. Yüz, çehre.

d. 378a/13

dik - **:** Dikmek.

d.- eler 277b/13, 277b/14, 331a/5, 362b/7, 363b/1, 368a/12

dikil - **:** Dikilmek.

d.- miş 280a/6

d.- üb 350a/15

dil **:** Lisan, insanın beş duyu organından biri.

d. 268b/4, 292a/5, 292a/8

d.+ dedür 265a/14

d.+ i 266b/15, 300b/3

d.+ inden 279b/3

d.+ ine 268b/5, 395a/3

d.+ leri 323b/14, 338b/10

d.+ üñde 353b/3

dile - **:** İstemek, arzu etmek.

d. 274b/15, 275a/4, 335b/1, 336a/6, 337b/1

d.- di 267b/9

d.- mek 309b/4, 309b/7, 310a/5, 310a/6

d.- mekden 309b/9, 310a/3

d.- mekdür 281b/4

d.- mese 284b/4, 310a/14

d.- meyeler 387b/6

d.- mezin 339b/4

d.- mezseñ 360b/8

d.- ñ 373b/11, 388a/1

d.- r 327b/11

d.- rdüm 353a/5

d.- rin 274b/15, 339b/15, 343a/6, 396a/14

d.- rinki 395b/4

d.- rler 283a/15, 369b/2, 394a/2

d.- rlerse 383b/10

d.- rmisiz 340a/10

d.- rse 297b/11, 310a/4, 327b/5, 328b/12, 329a/1, 329b/3, 333a/5, 339b/9, 352a/2, 352a/6, 363a/13, 379a/12, 387b/4

d.- rseñ 336a/11, 339b/5, 360b/4, 360b/5, 360b/6, 360b/7, 360b/8, 382b/2

d.- rsenüz 373b/11

d.- rseñüz 360a/14, 363a/11

d.- rsevüz 367b/2

d.- rsin 275a/3, 275a/5, 339b/14, 343a/10, 343a/11

d.- rüz 284b/2, 309a/11, 359b/11, 389a/1

yardum d.- rüz 288a/1

d.- se 281b/2, 307b/3, 309a/9, 380a/10, 387a/9, 387a/11, 387b/4, 394a/2

d.- se ola 387b/6

d.- seler 357b/6

d.- señüz 310b/13, 388a/1

d.- ye 310b/11, 351b/7, 381b/1

d.- yeler 357b/11

d.- yelerdi 274b/5

d.- yenlerden 284b/4

d.- yüb 283a/6, 283a/8

d.- yübilem 335b/6

d.- yübilürseñ 337a/15

dilek : Dilek, arzu, istek.

d. 336a/12

dileyen : İsteyen

d.+ e 309b/8

dilsüz : Dili olmayan.

d. 338a/15, 338b/9

din : <Ar. Din, inanç.

d.+ dür 308a/8

d.+ üñ 308a/8

diñ - : Azalmış.

d.- miş 351b/5

dinil - : Ad verilmek, söylenmek.

d.- di 274a/2, 277a/2, 279b/6, 340b/4, 340b/13

diñle -

d.- gil 359b/14

d.- mek 265a/7

d.- mekdür 265b/11

d.- ñ 284b/11

d.- rin 302b/13

d.- se 269b/5, 296b/13

d.- ye 285a/4, 336a/7, 396b/4

d.- yenler 353a/13

diñleyici : Dinleyici.

d. 300a/10

direg : Direk.
d.+ ün 386b/6
d.+ üñ 386b/7

direk : Direk.
d. 270a/6, 322a/12, 345a/12
d.+ leri 278a/13

dirgür -: Diriltmek, canlandırmak.
d.- ür 305b/4

dirhem : < Ar. Gümüş para.
d. 273b/7, 273b/9, 302a/6
d.+ den 273b/7

diri : Canlı, yaşamakta olan.
d. 269a/8, 307b/10, 308b/13
d.+ dür 281a/14
d. ḳılurın 350b/6
d.+ lerdür 281b/6
d.+ nüñ 281b/6
d. ola 319a/7
d. olur 269a/2

diril - : Canlanmak, hayat kazanmak.
d.- di 378b/3
d.- üb 322b/14

dirlig : Dirilik, hayat.
d.+ i 268b/14

dirsek : Dirsek.
d.+ lerine 357b/9

diş : Diş, sivri uç.
d.+ leri 350b/11, 357a/10

dişi : Kadın.
d. 387b/5

diz : Diz.
d. 280a/7, 289a/13
d.+ ine 380b/11
d.+ leri 329b/9, 330a/10, 333a/13, 339a/12
d.+ lerinden 380b/11

doḳın - : Temas etmek, ulaşmak.
d.- ursa 316b/1

dost : < Far. Sevilern,güvenilen,dost.
d. idüb 300a/10
d.+ lar 315b/1
d.+ ların 344a/9
d.+ larum 354a/14, 360a/3, 360a/14, 369a/10, 369b/15, 374b/8
d.+ larumsız 360a/9
d.+ larumuñ 360a/12
d.+ laruñ 299b/4
d.+ laruñuzı 344a/9
d.+ lıḳ eylemekdür 265a/2
d.+ undan 349a/13

dostlıḳ : Dostluk.

d. eyleyeler 343b/4

dostluġ : Dostluk.

d.+ ı 307b/9

dök - : Dökmek, akıtmak, bırakmak.

d.- edüp 303b/15

d.- erdi 284a/4

d.- irler 346b/15

dökil - : Dökülmek.

d.- e 319b/12, 320b/12, 358b/9, 361a/11

dön - : Dönmek.

d. 330a/13

d.- di 311a/5

d.- erken 353b/6

d.- mekdür 312b/2, 312b/3

d.- mekdür 310a/2

d.- ün 344b/4

dönder - : Yüz çevirmek, döndürmek

d.- gil 395a/3

döndür - : Yüz çevirmek. Bir dilden başka bir dile çevirmek.

d. 358a/7

d.- e 378b/7

d.- ür 293a/6

dörd : Sayı; Dört.

d.+ i 265a/12

d.+ ini 304b/15

d.+ isi 265a/14

dördinci : Dördüncü.

d. 271a/5, 283a/3, 283a/13, 305b/5, 311b/4, 312a/8, 314a/14, 327b/15, 338a/1

dördünci : Dördüncü.

d. 271b/6, 274a/13, 274a/14, 291b/11, 305a/9, 305b/2, 305b/8, 306b/3, 307a/8, 307a/11, 311b/12, 326a/13, 329a/6, 341a/2, 345a/4, 355a/14, 356a/11, 365a/5, 365b/11, 385b/10, 388a/10, 393a/7

d.+ de 356a/15, 364a/2

d.+ si 303a/5

dört : Sayı; Dört.

d. 268b/15, 275b/3, 277b/13, 279b/9, 282b/6, 289a/5, 289b/7, 292a/8, 299a/11, 299b/1, 307a/3, 307b/1, 309a/2, 311a/13, 312a/6, 318a/9, 320a/12, 321b/6, 335a/6, 335a/7, 335a/9, 337a/7, 340b/15, 341b/13, 342a/11, 346a/12, 355a/12, 358b/1, 375a/11, 376b/3

d.+ dür 365a/1, 365a/2

dört biñ : Sayı; Dört bin.

d. 272a/4, 381a/2, 384a/4

dört yüz : Sayı; Dört yüz.

d. 270a/11, 270b/5

d.+ i 287b/6

döşe - : Döşemek, kaplamak.

d.- rler 296b/3

döşeg : Döşek.

d.+ üñ 379b/4, 385a/13

döşek : Döşek.

d. 385a/13

d.+ de 266a/3

d.+ ler 368a/15, 381a/15, 392b/3

d. ola 274b/13, 379b/4

duʿā : <Ar. Allah'a yalvarma, yakarış.

d. 291b/9, 309a/9, 309a/10, 309b/2, 309b/3, 309b/10, 309b/15, 310a/1, 310a/3, 310a/5, 310a/6, 310a/9, 310a/11, 310a/12, 310b/4, 310b/13, 310b/15, 396b/5

d.+ dan 300a/8, 310a/1, 310a/12, 311a/1

d. eylese 309a/14

d. eyleye 317b/3

d. iden 309b/11

d. iderdi 284a/5

d. iderken 309b/11

d. idüb 309b/4, 309b/6, 309b/9

d. itmemek 309b/9

d.+ lar 277b/4

d.+ nız 299a/7

d.+ nuñ 309a/12, 309b/1

d.+ sı 271b/7, 301b/13, 309b/12, 310b/2, 310b/12

d.+ sın 309a/15

d.+ sıñ 310a/15

d.+ ya 277b/5

d.+ yı 310a/10, 310b/3

duḫān : <Ar. Duman.

d. 315b/9, 316a/14, 316b/2

dur - : Durmak, yaşamak, devam etmek.

d.- a 322a/12, 325a/15

d.- alar 282a/4, 318b/10, 326a/11, 326b/5

d.- am 338a/3

d.- dılar 393a/15

d.- dum 352b/15

d.- maġa 281a/5

d.- maḳ 281a/4

d.- makdur 280a/11

d.- maḳdur 280a/10

d.- mış 281a/4

d.- sa 281a/3

d.- ub 272a/10

d.- ur 335b/11, 335b/12, 335b/14, 336b/3

bezenüb d.- ur 319a/2

getürüb d.- ur 320a/4
ḥarām eyleyüb d.- ur 371b/2
yazılub d.- ur 365b/12, 365b/13, 365b/15
yazulub d.- ur 365b/8, 365b/15
d.- ursın 313b/15
ġazālar idüb d.- uruz 284a/14
varub d.- uruz 284a/14

dut - : Tutmak. Oruç tutmak. Belirli bir yol üzre karar kılmak.
d.- a 274b/10, 278b/3, 280b/7, 317a/7
d.- alar 323b/7, 341a/14, 375a/9
ḳarār d.- alar 374b/2, 385b/13
d.- anlar 342b/6, 342b/9, 342b/11
d.- anlara 342b/7
d.- ar 335b/9
d.- ardı 276a/12
d.- arıduḳ 375b/10
d.- arlar 270a/1, 341b/11
d.- arlardı 274a/2
d.- arsın 306a/6
ümīẕ d.- asız 368b/13, 369a/6, 369a/11
d.- dı 269a/7, 279a/5, 325a/9
d.- maġa 275a/7
d.- maġı 275b/11
d.- makdan 329a/4
d.- makdur 305b/5
d.- mañ 273b/5
d.- mışca 276b/2, 277b/1
d.- mışlar idi 315b/14
d.- sa 279a/4, 279b/5, 280a/7
d.- ub 265b/13
oruç d.- ub 269b/6
d.- uñ 342b/3, 358a/14

dutan : Tutan.
d. 343a/8
d.+ a 275a/6
d.+ lar 343a/2
d.+ ları 275b/5, 342b/13, 343a/6
d.+ laruñ 275a/5

dutıl - : Tutulmak.
d.- a 315b/4

duzaġ : Tuzak.
mekri d.+ ına 307b/8

dübür : <Ar. Makat.
d.+ lerinden 357a/3

düken - : Tükenmek.
d.- dügi 317a/10
d.- e 318b/3
d.- ür 314a/3

düket - : Tüketmek.
d.- di 352a/11

dün : Gece kılınan nafile namaz, dün namazı.

d. 272a/10, 294a/11

dünle : Geceleyin.

d. 318b/10

dünyā : <Ar. Yeryüzü, arz.

d. 265a/9, 265b/7, 267a/10, 270a/3, 283a/12, 285b/8, 287b/9, 293b/5, 295b/8, 297b/5, 297b/9, 298a/2, 301b/9, 301b/10, 302b/1, 305a/15, 305b/10, 305b/15, 306a/2, 306a/7, 306b/1, 306b/5, 307a/3, 307b/13, 308a/2, 315b/2, 330b/11, 331a/14, 331b/1, 339a/8, 348a/8, 351b/6, 355a/2, 364b/6, 380a/8, 385a/3, 386a/15, 387b/2, 389a/12, 389a/13, 389b/9, 391b/8, 391b/10

ehli d. 307b/8

ṭālibi d. 307a/9

d.+ ca 270b/13, 385a/4

d.+ ca ola 279b/6, 298b/14

d.+ da 271b/3, 271b/4, 283a/15, 284b/9, 289b/5, 290a/3, 294a/15, 294b/1, 297b/2, 301a/9, 301b/12, 301b/13, 303b/14, 306a/11, 309a/15, 313a/12, 313b/15, 316b/12, 323a/8, 323a/12, 332a/4, 334b/1, 335a/10, 337a/4, 340b/4, 340b/7, 340b/10, 340b/13, 341a/9, 341a/10, 341b/1, 341b/4, 342b/11, 344b/8, 346a/10, 346a/15, 346b/5, 347a/5, 347b/11, 347b/13, 349b/12, 350a/8, 353a/15, 353b/9, 353b/11, 359b/12, 362a/3, 362b/9, 363b/3, 364b/7, 367b/15, 368a/7, 368b/3, 369b/2, 370b/2, 374b/6, 376a/7, 387b/9, 387b/10, 388b/2, 389a/11, 389b/10, 393b/5, 394b/7, 394b/8, 395b/11, 396a/15

cemīʿi d.+ da 362b/11

d.+ da oldı 354a/10, 361b/14

d.+ dadur 294a/15

d.+ daki 344b/5, 380a/4, 380a/15

d.+ dan 290b/14, 328b/11, 379b/6, 387a/15, 387b/7, 391b/8, 391b/10

ehli d.+ dan 331b/12

d.+ dur 269a/4, 331a/11, 362a/3

ehli d.+ dur 273a/14

d.+ larun 302b/13

d.+ m 396b/1

d.+ nuñ 288b/14, 306a/8, 306b/5, 307a/9, 307b/6, 307b/11, 308a/10, 330a/5, 387b/7, 394b/9

cemīʿi d.+ nuñ 310a/9

ehli d. olalar 315a/15

d.+ sı 362a/2

d.+ ya 269b/11, 291b/3, 298b/6, 305b/6, 306a/8, 307b/14, 332b/1, 332b/2, 345b/10, 348b/5, 355b/2, 358a/7, 364a/13

d.+ yı 268a/10, 301b/10, 302a/3, 302b/11, 305b/5, 305b/12, 307b/3, 313b/14, 316b/11, 331a/7, 331a/13, 345b/7, 352a/9, 362a/3

cemīʿi d.+ yı 314b/8

dünyevī : <Ar. Dünya ile ilgili olan, dünyaya ait.

ʿālimi d. 300b/2

ʿālimi d.+ dür 300b/2

düpdüz : Dümdüz.

d. 321b/15

d. olmış 324a/8

dür - : Dürmek.

d.- e 325a/3, 325a/4

d.- eler 326a/2

dürli : Türlü, çeşitli, başka.

d. 288b/11

dürlü : Türlü, çeşitli, başka.

d. 271b/2, 273a/1, 273a/13, 274b/11, 278a/15, 283a/1, 284b/6, 284b/7, 294a/15, 304a/1, 306b/2, 307a/13, 307a/15, 307b/13, 335a/6, 335a/7, 343a/1, 346a/12, 352b/10, 354a/10, 363a/3, 363b/14, 365b/1, 369a/1, 369a/4, 369a/8, 371a/12, 371b/6, 371b/11, 372b/8, 372b/10, 373a/12, 374a/4, 379b/10, 379b/11, 380a/14, 381b/5, 382b/9, 383a/6, 383b/6, 383b/10, 385a/15, 386a/14, 395a/8, 395b/11, 395b/15

d.+ dür 278b/1, 281b/13, 292a/8, 296b/4, 299a/11, 299b/1, 391b/5, 395b/5, 395b/8

d. ola 384a/13

d.+ sini 395a/8, 395a/9

dürtün - : Bir işle uğraşmak,bela çıkarmak.

d.- mek 269b/3

d.- se 269b/4

dürüst : < Far. Dürüst.

d. 266b/6, 284a/6

d.+ dür 282b/8, 288a/3, 303a/2, 303a/4, 303a/10

d. olmaz 280b/10

d. olur 280b/10

düş : Rüya

d.+ de 313b/5

d.+ e 393a/1

d.+ inde 271a/13, 271b/1

düş - : Düşmek.

d.- di 306a/1

d.- e 323b/13, 335a/12

d.- eler 329b/9, 330a/10, 339a/12, 361a/10, 362b/1

d.- se 384a/1

düşenbe :< Far. Pazartesi.

d. 276a/15, 308b/10, 371b/4, 372a/2, 372b/6

düşmān : <Far. Birine karşı kötülük yapmak için fırsat kollayan, hasım.

d. 284a/3
d.+ larumı 374b/8
d. olurlar 374b/9

düşvār : <Far. Güç, zor.
d.+ dur 323b/6

düz - : Yazmak, hazırlamak, yapmak, kurmak.
d.- di 294b/13, 394b/11
d.- diler 395b/12
d.- üb 395b/12
d.- üñ 394b/10

düzlig : Düzlük.
d.+ idür 361a/9

düzül - : Dizilmek, yapılmak.
d.- miş 351a/2, 393b/9

ebedī : <Ar. Sonsuz, kalıcı.
e. 331b/9, 356a/13, 357a/3, 357b/10, 359a/3, 359a/12, 359b/1, 362a/1, 366b/15, 373b/14, 374a/2, 374a/11, 377a/13, 378b/12, 378b/13, 383a/3
e.+ dür 360a/3
e.+ lerdür 390a/4
e. olmaḳ 390a/7

ebi saʿdiʾl-ḫudrī : <Ar. Hz. Muhammed ile birlikte on iki savaşa katılmış ve çok sayıda rivayet etmiş bir sahabi (ö. 74/693-94).
e. 358a/15

ebrār : <Ar. Takva sahibi, faziletli, hayır işleyen, dindar kimseler.
e. 382a/14

ebū bekir es-ṣıddīḳ : <Ar. İlk Müslümanlardan, dört halifenin birincisi (ö. 13/634).
e. 374b/15

ebū bekir ṣıddīḳ : <Ar. İlk Müslümanlardan, dört halifenin birincisi (ö. 13/634).
e. 276b/10

ebū bekr : <Ar. İlk Müslümanlardan, dört halifenin birincisi (ö. 13/634).
e. 301a/1, 383a/11
e.+ e 360b/3

ebūʾd derdā : <Ar. Kadılık ve Kur'ân öğreticiliği yapmış bir sahabi, Ebü'd-derdâ (ö. 32/652 [?]).

e. 337b/3, 366b/2, 378a/4

ebū ḥanīfe : <Ar. Dört Sünni mezhepten biri olan Hanefi mezhebinin kurucusu, Nuʿmân b. Sâbit (ö. 150/767).

e. 296a/3, 299a/10, 313b/9, 377b/14

ebū hureyre : <Ar. Çok sayıda hadis rivayet etmiş olan sahabi (ö. 58/678)

e. 274a/14, 275a/10, 277b/11, 294a/8, 310a/11, 325a/15, 340a/14, 343b/8, 348a/15, 351b/12, 352b/1, 366b/5, 366b/12, 384a/10, 384b/1, 387b/8

ebuʾl-leyṣ : <Ar. Hanefi fıkıh ve tefsir bilgini mutasavvıf, Ebü'l-Leys es-Semerkandî (ö. 373/983).

e. 356b/2, 365a/1, 368a/1, 379b/14, 381a/14, 344b/6

ebū yezīd-i beṣtāmī : <Ar. Tasavvufun doğuş devrinde yaşamış ilk büyük mutasavvıflardan biri, Bâyezîd-i Bistâmî (ö. 234/848 [?])

e. 305a/11

ecel : <Ar. Ölüm zamanı.

e. 343b/8

eclā : <Ar. Pek aşikar, pek parlak.

e. 394a/15

ecsām : <Ar. Cisimler.

e.+ a 321a/10

ʿālemi e.+ dan 291a/5

eczā : <Ar. Parçalar, bütüne dahil olan nesneler.

e.+ sı 387a/13

ed - : Etmek.

ziyāret e.- enlerdür 272b/10

e.- icekdür 337b/13

edeb : <Ar. Daima Allah'ın huzurunda olduğunu bilerek davranma, utanç ve hayâ duygusu, edep.

e.+ den 393a/6

e.+ i 289a/15

e.+ leri 289a/2, 289b/12

e.+ lerinden 327b/15

e.+ lerindendür 275a/9

ednā : <Ar. En aşağı, en az.

e. 331b/7, 352a/12

e.+ sı 283a/5, 283a/7, 384b/15, 392a/9

e.+ sına 383b/13, 384a/10

e.+ sınuñ 381a/13

efʿāl : <Ar. Yapılan işler, eylemler.

e.+ de 361b/2

e.+ ile 361b/3

efḍal : <Ar. Çok faziletli, çok üstün.

e. 284a/15, 290a/1, 297b/2, 352b/12, 374a/9

e.+ dür 279b/8, 279b/10, 279b/11, 282a/11, 284a/9, 290b/2, 290b/3, 290b/4, 290b/15, 292b/11, 294a/6, 296b/15, 297a/2, 297a/3, 297a/7, 297b/1, 297b/2, 299b/10, 299b/11, 301a/3, 374a/10, 374b/11

e.+ i 272a/9, 283b/6, 289a/12, 294a/12, 302a/12, 379a/5

e.+ indendür 272a/9

e. ola 386a/7

e. oldur 374a/10

e. olur 298b/4

efḍaliyyet : <Ar. Faziletçe üstün.

e.+ de 290b/15

efrenc : < Ar. Batılı, Avrupalı.

e.+ e 307a/4

eger : <Far. Eğer, şayet.

e. 266b/6, 268a/6, 269a/6, 271b/1, 273b/7, 273b/9, 273b/11, 273b/13, 274b/4, 276b/12, 278b/5, 280a/8, 280b/11, 281b/15, 282a/6, 283b/11, 287a/1, 288b/7, 288b/8, 289b/3, 290b/2, 290b/4, 290b/11, 291b/8, 291b/9, 291b/10, 291b/12, 291b/13, 291b/14, 291b/15, 292a/1, 292a/2, 293b/9, 297a/11, 299a/4, 299a/6, 302a/5, 303b/11, 308b/6, 309a/10, 309b/1, 309b/2, 309b/11, 309b/12 311a/7, 311a/12, 314b/15, 316a/15, 316b/1, 323b/12, 323b/15, 327b/12, 327b/13, 327b/14, 328a/1, 328a/2, 328a/3, 328a/5, 328a/6, 328a/7, 328a/8, 328a/12, 328a/14, 328a/15, 328b/1, 328b/2, 328b/3, 328b/4, 328b/5, 328b/6, 328b/8, 328b/9, 328b/10, 328b/13, 328b/14, 329a/3, 329a/4, 329a/6, 329a/7, 329a/8, 329a/9, 329a/10, 329a/12, 329a/13, 329a/14, 329a/15, 329b/1, 330a/5, 330a/6, 331b/5, 333a/8, 336a/1, 336b/12, 337b/2, 337b/4, 339b/5, 347a/11, 347a/12, 347a/13, 347a/14, 347b/13, 348a/9, 348b/2, 348b/5, 348b/12, 348b/13, 350b/3, 350b/7, 351b/6, 352a/14, 353a/15, 353b/10, 354a/5, 355a/2, 355b/1, 355b/2, 356b/13, 357a/4, 357a/5, 360a/3, 363b/14, 363b/15, 364a/1, 364a/2, 364a/3, 364a/5, 364a/6, 364a/13, 364b/14, 366b/6, 367a/2, 375a/9, 378a/7, 379b/6, 380a/7, 380a/10, 382a/1, 383b/15, 388b/14, 390a/7, 390a/8, 390b/10, 391a/3, 391a/4, 393a/11, 395a/12

e.+ çi 279b/13, 316a/13, 388b/14, 395b/11

e. eylemedi 364a/6

eğin : Sırt,arka.

e.+ ine alsa 280a/7

eḥadiyyet : <Ar. Allah'ın birliği, birlik, teklik, vahdet.

baḥrı e.+ de 304b/10

celāli e.+ den 393a/9

ehl **:** <Ar. Topluluk, mensup.

e. 300b/1

e.- i belāya 346a/8

e.- i cennet 390a/4

e.- i cennetüñ 387a/14

e.- i ḍalāl ola 302b/11

e.- i dünyā 307b/8

e.- i dünyā olalar 315a/15

e.- i dünyādan 331b/12

e.- i dünyādur 273a/14

e.- i fażldür 346b/7

e.- i fażluz 346b/8

e.- i ḥadīṯ 311a/1, 387a/1

e.- i ḥaḳdur 303b/4

e.- i īmān 282a/2

e.- i īmāndan 320a/6

e.- i īmāndur 370b/7

e.- i iḫlāṣdan 331b/12

e.- i kebāyire 337b/8

cemīʿi e.- i kemāl 373b/5

e.- i kitāb 282a/1

e.- i ḳurʾān eyledi 289b/11

e.- i ḳurʾānı 267b/3

e.- i medīne 287a/9

e.- i mekke 287a/11

e.- i mevḳūf 330b/1, 361a/12

e.- i mevḳūfa 323b/12

e.- i nifāḳ 331b/12

e.- i saʿādetsiz 373b/15

e.- i ṣabr 363b/9

e.- i ṣaburuz 363b/10

e.- i ṣaġāyire 337b/8

e.- i ṣevāb 390a/9

e.- i sünnet 302b/9

e.- i taḥḳīḳ 311a/2

e.- i tefsīr 274a/6, 324a/10, 355a/1, 387a/3

e.- i tevḥīd olurlar 356a/12

e.- i yaḳīn 313a/15

e.- i ẓāhir 311b/4

e.- i zühd 331b/12

e.+ i 318b/3, 324b/5, 325b/5, 331b/1, 357b/10, 361a/10, 366b/10, 367a/3, 370a/11, 370b/7, 370b/9, 370b/10, 371a/7, 371a/11, 371a/14, 371a/15, 371b/3, 372a/12, 374b/2, 376a/5, 376b/11, 378b/10, 378b/12, 378b/13, 378b/15, 380a/8, 381b/14, 383b/2, 384b/2, 384b/3, 384b/6, 384b/15, 385b/4, 385b/5, 386b/12, 387a/4, 390b/1, 392a/13, 395a/10

e.+ imi 336a/8

e.+ inden 275a/2, 349b/8, 376a/10, 376b/12, 389a/1

e.+ ine 271a/8, 285a/15, 336a/9, 338a/9, 343a/8, 371a/5, 371a/8, 386a/3, 386a/5, 386b/9, 393a/11

e.+ ini 308b/13, 375a/12

e.+ inün 285a/8, 330a/9

e.+ inüñ 339a/9, 359b/14, 366b/12, 378b/15, 379a/1, 380a/3, 381a/8, 381a/13, 383b/13, 384a/10, 384a/15, 384b/14, 385a/7, 386b/7, 390a/12, 390b/15, 391a/15, 392a/9, 392b/1, 393a/12

e.+ iñüz 324b/13

e.+ üm 341b/2

e.+ üñ 339a/3

e.- ün 330a/13

ehlʿullāh : <Ar. Veli, ermiş kimse veya kimseler, evliya.

e. 265a/10, 360b/1

e.+ dur 272b/9

ejderhā : <Far. Korkunç ve hayalî bir hayvan.

e. 308b/7, 308b/9

ekber : <Ar. Çok büyük, en büyük.

fezaʿı e. 329b/12

fıḳhı e. 296a/6

şeyḫi e. 292b/5

ʿālemi e.+ dedür 304b/14

fezaʿı e.+ den 283a/4, 336b/8, 388a/9

fezāʿı e.+ den 289a/8

e.+ dür 291a/4, 291a/5

fıḳhı e.+ dür 296a/4

rıḍvānı e.+ i 367a/11

ekmel : <Ar. Çok mükemmel, kusursuz, eksiksiz.

e.- i derecāt 379a/6

ekrem : <Ar. Çok cömert, çok lütuf ve kerem sahibi.

e. 310a/12

ḥabībi e.+ üñ 396a/13

ekşer : <Ar. En çok, bir çok.

e. 310a/10

e.+ i 276b/13

eksil - : Azalmak, eksilmek.

e.- meye 384b/1

e.- mez 389b/3

e.- miş 324a/8

e.- ür 306a/3

eksük : Eksik, noksan, az.

e. 275b/11, 314b/7

e.+ lügine 345a/5

e. olsa 273b/8

e. olursa 336b/13

el : El.

e. 292a/5, 304b/1, 351b/3, 357a/12

e.+ den 390a/2

e.+ i 285b/4, 325a/3, 325a/5, 325a/8, 348a/3, 352b/14, 376b/8, 387a/11

e.+ inde 283b/1, 283b/5, 283b/7, 318a/3, 321a/15, 336b/4, 395b/8

e.+ inde ola 328a/10, 328a/11, 347b/6, 347b/10, 348b/11, 362b/11, 363a/4, 363b/5, 368a/9

e.+ inde olalar 363b/8

e.+ indedür 288a/15, 301a/6, 311a/7, 346b/12, 348a/14, 384b/9, 389b/1

e.+ inden 330a/8

e.+ ine 289a/2, 325a/3, 325a/5, 328b/10, 342b/15, 347a/13, 347b/1, 357a/14, 363a/8, 363b/7, 393b/1, 394a/3

e.+ ini 308b/14, 311a/2, 320a/11, 348a/3

e.+ iyle 282b/15, 283a/11, 285b/4, 294b/10, 305b/3, 335b/2

e.+ lerdedür 265b/3

e.+ leri 323b/14, 325b/7, 337b/5, 338b/1, 338b/11, 356b/15

e.+ lerin 309a/9, 309a/10, 357b/9

e.+ lerinde 270a/1, 277b/13, 345b/1

e.+ lerine 326a/9

e.+ lerini 317a/7

e.+ lerün 357a/2

e.+ lerüñüz 273b/5, 361a/4

e.+ lerüñüzi 311a/2

e.+ üm 351a/10, 351a/12

e.+ ümde ḳıl 339b/13

e.+ ümdedür 330b/7

e.+ üme 284a/5

elbetde : <Ar. Kuşkusuz, şüphesiz.

e. 281b/14, 377b/3

elbette : <Ar. Kuşkusuz, şüphesiz.

e. 281b/13, 310b/12, 350b/2

elfāẓ : < Ar. Laflar sözler.

e.- ı küfri 266a/6

el-ḥamdü liʾllāh : <Ar. "Allah'a hamd olsun." anlamına gelen bir dua cümlesi.

e. 284a/13, 287b/1, 287b/2, 288b/3, 289b/10, 367b/1, 394a/14, 395a/13

el-ḥāsıl : <Ar. Sözün özü, özetle, sonuç olarak.

e.+ ı 329b/11

el-ḥāṣıl : <Ar. Sözün özü, özetle, sonuç olarak.

e. 267b/3, 394b/15

e.+ ı 315a/10, 318a/13, 334a/6

elli : Sayı; elli.

e. 271a/12, 314a/11, 326a/14, 327a/14

elli biñ : Sayı; Elli bin.

e. 282b/5, 332a/11, 332a/12

elvān : <Ar. Elvan.

e.+ a 307a/14

emānet : <Ar. Geri alınmak üzere, geçici olarak verilen şey.

e. 315a/13, 344a/13

emīn : <Ar. Güvenilir, inanılır. Korkusu veya tereddüdü olmayan.

e. 269b/15, 289a/8, 373b/14

e. itdüm 289a/8

e. ḳıldum 336b/9

e.+ lerdür 394a/8

e. ola 283a/3, 283a/4, 288b/14, 305b/14, 325a/14

e. olalar 330b/2, 344b/12

e. oldı 329a/14

e. oldılar 362a/3

e. olmaḳdur 264b/15, 265a/14

e. olmazın 355b/7

e. olub 317b/5

e. olur 388a/9

emr : <Ar. Uyulması istenen zorlayıcı söz, buyruk.

e. 368b/7

e.- i ḳażā 340a/8

e.- i nehy 303a/2

e.+ i 322b/14, 326a/6

e.+ inden 277a/13

e.+ ini 326a/8

e. olındı 367b/4

e.+ üñ 352a/10

emr-i biʾl-maʿrūf : İyiliği emretmek.

e. 300b/14, 300b/15, 301a/4, 301a/9, 301a/12, 365b/12

e. itmek 300b/10, 300b/11, 300b/12

emṣāl : < Ar. Benzer, eş.

e.+ den 288b/4

enbiyā : <Ar. Peygamberler.

e. 289b/9, 292b/9, 313a/9, 371b/14

cemīʿi e. 329b/12

ṣuḥufı e.+ dan 396a/4

maḳāmı e.+ dur 305a/6

e.+ lar 327a/7

e.+ nuñ 278b/11

e.+ ya 301b/7

endīşe : <Far. Düşünce.

e. ḳılmaya 293b/12

enes : <Ar. Hazret-i Muhammed'e on yıl hizmet etmesiyle tanınan ve en çok hadis rivayet eden sahabilerden biri.

e. 272b/8, 274a/3, 276b/2, 278b/8, 282b/2, 350b/10, 359b/1, 377a/2, 386b/11

enhār : < Ar. Irmaklar, nehirler.
e. 284b/8

eñse : Ense.
e.+ sinde 272b/2

envāʿ : <Ar. Çeşitler, türler, çeşitli, türlü
e. 311b/5, 343a/1, 361b/15, 365b/4, 368b/15, 369a/4, 369b/10, 371a/12, 371b/9, 372a/14, 372b/6, 372b/12, 372b/15, 373a/4, 374a/3, 382a/8
e.- ı nebāta 307a/14
e.- ı ṣavtıla 278b/2
e.- ı ṭaʿāmlar 271b/8
e.+ ı 343b/13, 344a/3

envār : <Ar. Işıklar, nurlar.
e.- ı ʿilimden 395a/3
ʿālemi e.+ dur 364b/8
e.+ ı 305a/11
e.+ ını 395b/14

envārüʾl-ʿāşıkīn : <Ar. Âşıkların Nurları, Yazıcıoğlu Ahmed-i Bîcân'ın eseri.
e. 395a/5
e.+ i 395a/12
e.+ üm 395a/6

enẓār : < Ar. Bakışlar.
ḫulāṣaʾi e. 313b/7

epsem : Susan, ses çıkarmayan.
e. ṭur 368b/3, 368b/4, 368b/5

er : Erkek.
e.+ inden 266a/10
e.+ ine 350a/9, 389b/8
e.+ midür 335a/13
e. ola 314b/7
e. olalar 314b/6

erbāb : <Ar. Bir işi iyi yapan kimse.
e. 382a/14
e.- ı ḥaḳīḳatüñ 311b/3
e.- ı işāret 313b/1
e.- ı işāretdür 313b/1
e.- ı mükāşefāt 377b/2
e.- ı yaḳīn 313b/1

eren : Yiğit, erkek. Ermiş, veli.
e.+ ler 315a/15, 367a/4, 379b/11
e.+ lerde 379b/12
e.+ lerine 380a/4
e.+ lerüñ 380a/4, 394b/5

eri - : Erimek.
e.- yeydi 355a/3

erid - : Eritmek.
e.- e 311b/14

eriş - : Erişmek.
e.- se 273b/9

erit - : Eritmek.
e.- mek 304a/1

erkān : < Ar. Yol, yöntem.
e. 316b/6
e.+ ından 280b/9

erkek : Erkek
e. 387b/5

erraḥmāniʾrraḥīm : <Ar. Bütün varlıklara ve özel olarak her bir varlığa rahmet tecellileri olan Allah
e. 287a/5

ervāḥ : Ar. Ruhlar.
e. 308b/12
ʿālemi e. 291a/5, 291a/9
cemīʿi e. 320a/11, 321b/1, 321b/2
e.- ı mücerred 292b/10
ʿālemi e.+ a 291a/7
ʿālemi e.+ dan 291a/5
e.+ ı 323a/15

es - : Esmek, havanın bir yönden başka bir yönde doğru hissedilir şekilde hareket etmesi.
e.- e 321a/14, 386b/13

eşer : <Ar. Meydana getirilmiş yapıt; iz, işaret.
e.- i ṣanʿat 287b/5
e.+ de 369b/5
e. eyleye 300a/14

esfel : < Ar. En sefil.
e.+ e 348a/10

esirge - : Korumak, acımak, merhamet etmek.
e. 339a/13
e.- ñüz 308a/3
e.- rdük 375b/12
e.- ye 323b/8, 346b/6

eski - : Eskimek.
e.- mez 366b/15

esmā : <Ar. İsimler, adlar; Allah'ın en güzel isimleri.
tecellāı e. 292b/4

esrār : <Ar. Sırlar, gizli olanlar, açıkça bilinmeyenler.
ʿālemi e. 291a/4
zübdei e. 313b/7

e.- ı ġayb 291a/13

ṭālibi e.- ı ilāhī 280b/13, 295a/1, 304b/12, 364b/6

e.- ı melekūt 313b/2

ḥaḳāyıḳı e.+ a 313b/4

e.+ ı 299b/5

e.+ ın 327a/3

e.+ ını 395b/14

eşʿār **:** < Ar. Şiirler.

e.+ a 303b/3

eşcār **:** < Ar. Ağaçlar.

e. 284b/8

eşeg **:** Eşek.

e.+ i 378b/4

eşek **:** Eşek.

e. 301a/11

eşkāl **:** <Ar. Şekiller.

iḫtilāfı e.+ e 307a/14

et - **:** Yapmak.

e.- sün 284a/13

et **:** Et, ten, beden.

e.+ i 394a/3

e.+ in 394a/2, 394a/3

e.+ inden 394a/1

e.+ ini 311b/14

e.+ ler 321b/4

e.+ lerin 339a/15

eteg **:** Elbise, elbisenin belden aşağıda kalan kısmı.

e.+ ine 344a/4

etmeg **:** Ekmek.

e.+ i 324b/11

etmek **:** Ekmek.

e. eyleye 324b/10

ev **:** Ev.

e. 283b/3, 354b/9, 365a/14, 380b/3, 384a/7, 385a/12, 386a/1

e.+de 354b/10, 365a/14, 385a/14

e.+ den 277b/14

e.+ e 277b/14

e.+ i eylemeye 304a/6

e.+ içün 313b/15

e.+ imdür 373b/10

e.+ inde 282b/2, 379a/12

e.+ indedür 379a/8

e.+ inden 279a/10, 285a/12

e.+ ine 265b/12, 285a/14, 345b/10, 364b/1, 366a/8

e.+ ini 304a/6, 313a/12, 364b/1

e.+ inüñ 389a/5

e.+ ler 392a/6

e.+ lerin 294b/3

e.+ lerine 379b/3, 386b/14

e.+ lerüm 272b/9

e.+ lerüñüzi 315a/11

e. ola 272b/14

e.+ ümde 383a/9

e.+ ün 380b/4

e.+ üñ 272b/14, 272b/15, 379b/3, 385a/12

evet: Onaylama, doğrulama sözcüğü; evet.

e. 282b/14, 326a/7, 335b/7, 335b/8, 335b/10, 335b/13, 336a/1, 370b/7, 388b/15

evlen - : Evlenmek.

e.- e 318b/2

e.- iser 380a/2

evliyā : <Ar. Veliler, daima Allah'ın rızasını kazanmaya çalışan ermiş kimseler.

e. 290b/1, 329b/12, 368a/15, 371b/14, 386a/9, 386a/10

e.+ dur 313a/9, 386b/3

e.+ lar 330b/8, 366a/11, 367b/7, 368a/8

e.+ larum 368b/2

e.+ msız 369b/15

e.+ nuñ 305a/2, 394b/6

ḫavāṣı e.+ ya 291a/1

evlü : Evli.

e.+ lerdür 367a/3

evvel : <Ar. Birinci, ilk. Önce.

e. 270a/2, 271a/3, 271a/10, 271b/9, 274b/7, 275a/11, 280a/14, 283a/1, 283a/10, 284a/7, 286a/3, 287a/12, 287a/14, 305b/1, 307a/9, 307b/1, 307b/3, 310b/15, 311b/9, 314a/12, 314b/4, 314b/7, 314b/10, 314b/13, 315a/9, 315b/7, 315b/8, 315b/13, 316a/12, 316a/14, 316b/8, 320a/12, 320a/9, 320b/10, 322a/2, 322a/3, 324a/6, 324b/11, 324b/12, 325b/8, 325b/11, 326a/4, 327a/15, 327b/12, 328a/11, 329a/2, 330b/5, 330b/6, 331a/6, 333a/5, 337b/12, 339a/9, 340a/10, 340b/15, 341b/13, 344b/12, 348b/2, 350a/10, 351b/13, 355a/13, 356a/10, 359b/6, 362a/7, 363a/14, 363b/14, 364b/2, 365a/3, 366b/11, 367b/4, 367b/5, 367b/6, 367b/7, 370a/6, 370a/7, 376a/1, 382a/7, 388a/8

ṭūlı e. 308a/2

zamānı e.+ de 300a/5

e.+ den 373a/8

e.+ i 276b/9, 308a/1, 375a/15

e.+ idür 308a/10, 335b/7

e.+ inde 395b/3

e.+ inden 373a/10, 373a/12, 373a/14, 373b/4, 395b/15

ʿulūmı e.+ ini 373b/2

e.+ ki 274a/9, 274a/15, 305a/6, 307a/13, 311a/15, 316b/13, 358a/11, 365b/8, 389a/9

e.+ kiden 386b/15

e.+ kince 326a/12, 326a/13, 326a/14

e.+ kince olalar 326a/14, 326a/15, 326b/1

e.+ lerden 337a/7

e.+ leri 326a/10

cemīʿi e.+ leri 329b/5

evvelā : <Ar. Birinci, ilk. Önce.

e. 292b/8

eyer

e. 322a/8

e.+ leri 379a/13

e.+ lü 323a/10

eyerle : Hayvanların sırtına konan ve oturmaya yarayan nesne.

e. 322a/8

eyilük : İyilik.

e. idenleründür 366a/2

eyle - : Eylemek, yapmak.

ʿafv e.- di 349a/12

āşikāre e.- di 304a/10

beyān e.- di 389b/14, 389b/15

cefā e.- di 341b/2, 341b/3

cemʿ e.- di 394a/12, 394b/15

cimāʿ e.- di 391b/8

derc e.- di 394a/13

ehli ḳurʾān e.- di 289b/11

farż e.- di 269a/13, 274a/6, 275b/11, 275b/13

ġayb e.- di 375b/3

ġazā e.- di 329a/7

girçek e.- di 367b/1

ġusl e.- di 364a/6

ġusul e.- di 270b/15

güc e.- di 334b/4

ḫarāb e.- di 314b/14, 315a/12

ḫarc e.- di 341a/1, 341a/3

ḥased e.- di 328a/5

ḥīle e.- di 328a/6

ʿibādet e.- di 342a/2

ikrām e.- di 298a/6, 298a/7

ḳabūl e.- di 278b/12, 377b/10

ḳaṣd e.- di 279b/2

menʿ e.- di 342a/4, 342a/9

müşāhede e.- di 304b/3

riʿāyet e.- di 328a/3

ṭaleb e.- di 329a/10

ṭamaʿ e.- di 296b/10

ṭavāf e.- di 279a/8

tecellī e.- di 304b/3

vaʿde e.- di 336b/12, 382b/15

vaṣf e.- di 389b/13

ẕikr e.- di 292b/8

ziyāret e.- di 298a/11, 336b/8, 336b/11

beyān e.- diler 268b/8
ḫarc e.- diler 393b/4
inkār e.- diler 308b/8
menʿ e.- diler 370b/12, 370b/13
mücādele e.- diler 300a/7
rücūʿ e.- diler 300a/7
terk e.- diler 362a/3
yardım e.- diler 283b/10
ẓāhir e.- diler 395a/12
āẕād e.- dimi 329a/2
ʿilm e.- dimi 329a/10
ʿamel e.- din 341a/1
menʿ e.- dügi 313a/5
oġlan e.- dügi 389b/11
terk e.- dügi 391a/10
cemʿ e.- dük 395a/14
ḫatm e.- dük 284b/10
āşikāre e.- düm 374a/2
beyān e.- düm 395b/15
cemʿ e.- düm 268b/9, 395a/2
daʿvet e.- düm 333b/4
ḥarām e.- düm 352b/6
ḫarc e.- düm 341a/6
menʿ e.- düm 276a/8
meşġūl e.- düm 344a/7
raḥmet e.- düm 354a/2, 354a/11
suʾāl e.- düm 297a/6
tamām e.- düm 395a/6
teferrüc e.- düm 383b/8
ẓulm e.- düm 350b/6
e.- düñ 333b/3
terk e.- düñ 341a/5
vaʿde e.- dün 352b/5
vaʿde e.- düñ 322b/12, 373a/5
ẓulm e.- düñ 349a/3
terk e.- düñüz 342a/5, 342a/8, 342a/11
vaṣf e.- gil 355a/15
ḳıyās e.- ki 366b/12
naẓar e.- ki 354b/4
aġır e.- me 360b/6
maḥcūb e.- me 396b/2
maḥrūm e.- me 394b/2
rüsvāy e.- me 341a/15
ḥisāb e.- meden 333b/14
e.- medi 328a/3, 328b/2, 329a/9
bühtān e.- medi 328b/9
cimāʿ e.- medi 391b/6, 391b/11
eger e.- medi 364a/6
ġammāzlıḳ e.- medi 329a/8
ġayret e.- medi 329a/6
ḥile e.- medi 328a/6
kibir e.- medi 329a/12
menʿ e.- medi 342a/8, 342a/10, 375b/13
ṭamaʿ e.- medi 296b/6
terk e.- medi 342a/4, 346b/1
ʿucb e.- medi 329a/11
ziyāde e.- medi 296a/4
ziyāret e.- medi 336b/10
ḥürmet e.- mediler 300a/6
irşād e.- medük 350a/10
terk e.- medüm 341a/6
ʿadl e.- medüñ 357b/2

ʿibādet e.- medüñüz 341b/14, 342a/2
ġusul e.- mege 268a/13
ʿibādet e.- mege 277b/3
saʿy e.- mege 281a/7
terk e.- mege 293b/2
e.- mek 377b/11
cimāʿ e.- mek 265a/7
eyülük e.- mek 301b/9
ḥacc e.- mek 284a/10
helāk e.- mek 334b/3
ṣadaḳa e.- mek 294b/10
saʿy e.- mek 281a/6, 304a/5
şefḳat e.- mek 305b/4
ṭāʿat e.- mek 377b/15
ṭavāfın e.- mek 280b/11
terk e.- mek 301b/10, 306b/6
teveccüh e.- mek 312b/6
ziyāret e.- mek 308b/10, 308b/11
āẕād e.- mekden 282b/1
defʿ e.- mekden 311b/6
ḫayr e.- mekden 301b/10
vaṣiyyet e.- mekden 294b/11
e.- mekdür 312a/14
bevl e.- mekdür 266a/1, 266a/2
cimāʿ e.- mekdür 265a/7
dostlıḳ e.- mekdür 265a/2
ḫāyınlıḳ e.- mekdür 265a/1
ḫıyānetlıḳ e.- mekdür 265a/1
ʿibādet e.- mekdür 272a/10
ḳan e.- mekdür 264b/11
livāṭa e.- mekdür 265a/6, 265b/3
ṣatubāzār e.- mekdür 265b/15
secde e.- mekdür 265a/5
siḥr e.- mekdür 264b/7, 265b/1
terk e.- mekdür 265a/2, 265a/3, 265a/5
uġruluḳ e.- mekdür 265a/5
uġurlıḳ e.- mekdür 264b/8
uġurluk e.- mekdür 265b/4
ẓann e.- mekdür 265b/10
żāyiʿ e.- mekdür 266a/1
zinā e.- mekdür 264b/6, 265a/6, 265b/3
ẓulm e.- mekdür 264b/12
baḫīllıḳ e.- memek 309a/3
mesāvī e.- memek 275a/9
naẓar e.- memek 275a/10
ẓann e.- memek 309a/3
ḥürmet e.- memekdür 265a/10
vefā e.- memekdür 265a/1
żāyiʿ e.- memekdür 312b/1
melāmet e.- meñ 358a/6
zeyn e.- meñ 285b/7
laʿnet e.- mese 267b/14
taʿẓīm e.- mese 285a/10
tevbe e.- meseñüz 311a/8
aṣṣı e.- meye 328a/9
ʿaẕāb e.- meye 294a/4
daḫl e.- meye 300a/4
evi e.- meye 304a/7
maḥrūm e.- meye 284b/2
naẓar e.- meye 294a/5
naẓarın e.- meye 271b/14

secde e.- meye 322b/10
suʾāl e.- meye 300a/3, 340b/1
şikāyet e.- meye 302a/11
ẓulm e.- meye 327a/10
fesād e.- meyeler 313a/13
naẓar e.- meyeler 323b/7
ġażab e.- meyem 374a/11
ḥacc e.- meyen 284a/10
tevbe e.- meyenler 275b/4
rüsvāy e.- meyesin 352b/5
tevbe e.- meyince 269a/14
ʿaẕāb e.- mez 275a/12
ḳabūl e.- mez 273a/11
menʿ e.- mez 382b/3
terk e.- mez 306b/6
ʿamel e.- mez oldılar 319a/12
ḳabūl e.- mezler 336b/6
şükr e.- mezsin 306a/4
āẕād e.- miş 329a/3
cemʿ e.- miş 341a/4
ḫarc e.- miş 341a/4
muḫālefet e.- miş 327b/10
raḥmet e.- miş 278a/5
tevbe e.- miş 328b/2
ziyāret e.- miş 280b/12
āẕād e.- mişce 276b/9, 280b/4
ʿibādet e.- mişce 269b/6, 269b/7, 270b/11, 271a/4
ṣadaḳa e.- mişce 276b/4
vaʿde e.- mişdüm 369b/2
beyān e.- mişdür 264b/10, 297a/9
cemʿ e.- mişdür 264b/10
naẓarın e.- mişdür 352a/10
vaʿde e.- mişdür 281a/11, 360b/12, 387b/15
vaʿde e.- mişdürki 379b/15
vaʾīd e.- mişler 355b/14
muʿānaḳa e.- ñ 374a/4
müşāhede e.- ñ 374a/3
naẓar e.- n 284b/11
naẓar e.- ñ 388b/13
şefāʿat e.- ñ 363a/11
temettuʿ e.- ñ 374a/3
tevbe e.- ñ 269a/12
ẕikr e.- ñ 333a/7
aru e.- r 278b/15, 279a/1
ʿaẕāb e.- r 349a/15
āzād e.- r 275a/15
āẕād e.- r 275a/13
beyān e.- r 375a/12
ʿibādet e.- r 297a/13, 297a/14
ḳabūl e.- r 394a/10
ḳaṣd e.- r 268b/5
maḥcūb e.- r 309b/15
menʿ e.- r 273a/12
nāz e.- r 307b/7
naẓarın e.- r 301b/9
rivāyet e.- r 277b/11
ṣabr e.- r 283b/11
secde e.- r 318b/7
selām e.- r 270a/9
şefāʿat e.- r 363a/14
vaʿẓ e.- r 314a/6, 314a/7
yaḳın e.- r 310a/1

menʿ e.- rdüm 276a/9
sākin e.- rin 383a/9
şefāʿat e.- rin 363a/15
müşāhede e.- rler 313b/5
naẓar e.- rler 308b/12
taḫta e.- rler 273a/9
e.- rseñ 289b/3
ḥareket e.- rsin 278a/7
ṣabr e.- rsin 314a/1
e.- se 264b/1
āẕād e.- se 276b/8
cāhillik e.- se 346b/10
cemʿ e.- se 273a/8, 301b/9
duʿā e.- se 309a/14
gözcilik e.- se 282b/1
ġusl e.- se 269b/4
iḥyā e.- se 278b/4
ikrām e.- se 298a/6
inkār e.- se 268a/15, 268b/2
intiḳāl e.- se 311a/15
istiġfār e.- se 311a/11
ḳabūl e.- se 311a/1
ḳaṣd e.- se 267a/4
menʿ e.- se 293a/6
meyl e.- se 305b/6
muḫālefet e.- se 282a/6
naẓar e.- se 275a/12, 280b/8
ṣadaḳa e.- se 276b/4
saʿy e.- se 280b/6
ṣenā e.- se 310b/6
ṭavāf e.- se 279a/9, 280b/3
tek e.- se 272a/13
tekebbürlik e.- se 306a/10
tenaʿʿum e.- se 389b/2
terk e.- se 269a/13, 271b/2, 272a/8, 272a/11, 272a/12, 272a/13, 272a/14, 305b/13
tevāżuʿ e.- se 306a/11
ʿuzlet e.- se 305b/14
ziyāde e.- se 267a/5
ziyāret e.- se 280b/12, 298a/11, 308b/3
ẓulm e.- se 346b/9
cemʿ e.- seler 330a/5, 357a/5, 375a/10
iʿtiḳād e.- seler 266b/14
meyl e.- seler 298b/7
muʿānaḳa e.- seler 380a/4
ṣoḥbet e.- seler 383b/5
ṭamaʿ e.- seler 298b/8
terk e.- seler 301a/1
cemʿ e.- selerdi 367a/2
secde e.- seyer 303a/2
ikrām e.- sin 302b/3
müşāhede e.- sinler 354a/7
arż e.- sün 267b/7
laʿnet e.- sün 318b/1
raḥmet e.- sün 394a/12, 396b/5
ẕikr e.- sünler 333a/6
e.- ye 280b/3, 284a/15, 311b/11, 317b/2
ʿafv e.- ye 275b/7, 280b/6, 341b/5, 349a/11, 352a/8
ʿarżı cemāl e.- ye 361b/2

aşaġa e.- ye 334b/6
āşikare e.- ye 327a/9
ʿaẕāb e.- ye 271b/12, 377b/6
āẕād e.- ye 283a/6, 329a/3
beḳā e.- ye 322a/1
belā e.- ye 271b/2
cehd e.- ye 300a/12
cemʿ e.- ye 335a/5, 335a/11, 339a/5, 344a/5, 346b/2, 347a/10
ceng e.- ye 284b/1
daʿvet e.- ye 317a/1
duʿā e.- ye 317b/3
eṣer e.- ye 300a/14
etmek e.- ye 324b/11
evvelkince e.- ye 369b/5
feryād e.- ye 376b/15
ġalebe e.- ye 314b/2, 333a/3
ġazā e.- ye 284a/15
giñ e.- ye 288b/14
hacīl e.- ye 334b/2
ḫarāb e.- ye 319b/1
ḥarām e.- ye 273a/3
ḥareket e.- ye 278a/6
helāk e.- ye 319a/14
ḥisāb e.- ye 339a/7, 340a/9, 353b/8
ḫiṭāb e.- ye 373b/1
ḥüccet e.- ye 341b/13, 342a/3, 342a/5, 342a/8
ḥükm e.- ye 315b/13, 315b/14, 317b/7, 317b/12, 324b/8, 327a/10, 327b/5, 333a/5, 340a/8
icād e.- ye 320b/8
ʿimāret e.- ye 294b/3
ḳabūl e.- ye 273a/11, 281a/8, 316b/15
keremler e.- ye 346a/9
keşf e.- ye 374b/11
kīn e.- ye 285b/2
laʿnet e.- ye 332b/4, 332b/5
lāyıḳ e.- ye 313b/11
maḥrūm e.- ye 338a/10
menʿ e.- ye 293a/4, 325a/15
mercāndan e.- ye 324b/6
musallaṭ e.- ye 308b/9
münācāt e.- ye 272b/5, 377a/4
münevver e.- ye 273a/3, 359b/12
mütābaʿat e.- ye 313a/4
naẕar e.- ye 273a/14, 289a/15, 334a/9, 351a/1, 375b/4
nidā e.- ye 270a/8, 333b/15, 334a/3, 334a/9, 342b/6, 344a/6, 346b/7, 350b/2, 353a/12, 360a/7, 360b/1, 361b/7, 362b/6, 362b/9, 369a/7, 373a/2, 378b/12
ʿöẕür e.- ye 341a/9, 348b/2
raḥmet e.- ye 283b/15, 395b/4
rükūʿ e.- ye 272b/4
rüsvāy e.- ye 316b/5
ṣabr e.- ye 293a/2, 302a/11
saʿy e.- ye 280b/5
secde e.- ye 274b/14, 320b/4, 322b/10, 343a/5, 376b/5
seyr e.- ye 324b/1

şefāʿat e.- ye 275a/2, 283a/6, 337b/8, 337b/9, 337b/10, 337b/11, 338a/8, 338a/9, 339b/9, 343a/8, 363a/13, 388a/12
şikāyet e.- ye 273b/1
şükr e.- ye 278a/4, 329b/1
taḥṣīl e.- ye 296b/2
tamām e.- ye 334b/10
ṭavāf e.- ye 280b/3
taʿẓīm e.- ye 308b/13, 372b/15
tebdīl e.- ye 387a/12
tecellī e.- ye 327a/8, 374a/15
terk e.- ye 313a/2
tevbe e.- ye 311b/10
tezkiye e.- ye 333b/13
ṭopraḳ e.- ye 378b/8
vaʿẓ e.- ye 317b/8
ziyāde e.- ye 294b/1, 386b/14
ẓulm e.- ye 318b/1
e.- yeler 332b/5
ʿamel e.- yeler 395b/11
ʿaṭālar e.- yeler 302a/11
cehd e.- yeler 277b/3
cemʿ e.- yeler 353a/4, 353a/14
daʿvā e.- yeler 316b/4, 350b/12
daʿvet e.- yeler 372b/2
dostlıḳ e.- yeler 343b/4
feryād e.- yeler 335a/14, 335b/13, 346a/3, 357b/10, 359a/1, 376a/8
ġusl e.- yeler 364a/10, 368a/5, 385b/9
güc e.- yeler 338b/5
ḫarc e.- yeler 277b/9
ḥisāb e.- yeler 340a/7
ḥürmet e.- yeler 277b/10
ʿibādet e.- yeler 318b/10
istiġfār e.- yeler 285a/13
istiḳbāl e.- yeler 385b/11
laʿnet e.- yeler 315b/2
melāmet e.- yeler 358a/1
müşāhede e.- yeler 373a/3
naẓar e.- yeler 345b/2, 368a/10, 369b/12, 374b/12
nidā e.- yeler 323b/11, 372b/5, 372b/7, 372b/9, 372b/11, 372b/13
secde e.- yeler 350a/14, 361b/3, 370a/4, 373b/8
ṣoḥbet e.- yeler 372a/1, 372a/2, 372a/3, 372a/4, 372a/5
suʾāl e.- yeler 351b/5
şefāʿat e.- yeler 276a/7, 276a/10, 283a/15, 363a/11, 363b/1
ṭamaʿ e.- yeler 277b/3
ṭavāf e.- yeler 336b/12
tenaʿum e.- yeler 344b/6
tenaʿʿum e.- yeler 388b/11
terk e.- yeler 277b/8
tesbīḥ e.- yeler 285b/3
ʿucb e.- yeler 338b/10
vezn e.- yeler 349b/4, 362b/15, 363a/6
zārılıḳ e.- yeler 376b/12
beyān e.- yelüm 314a/8, 332b/7

e.- yem 385a/3
beyān e.- yem 306b/6
ḫayr e.- yem 344a/13
ḥisāb e.- yem 340a/1
yüce e.- yem 306a/12
cemʿ e.- yen 394a/11
ḫarāb e.- yen 315a/2
keşf e.- yen 291a/3, 291a/4
şefāʿat e.- yen 330b/7
ṭaleb e.- yen 305b/5
daʿvāsın e.- yenler 305a/5
helāk e.- yenlerdür 338b/9
muṭālaʿa e.- yenlere 295a/2
delālet e.- yenüñ 388a/5
şefīʿ e.- yesin 396a/15
teraḳḳī e.- yesin 291a/10
yüce e.- yesin 396a/15
ʿāmel e.- yevüz 345b/12
beyān e.- yevüz 367a/12, 370a/10, 389a/2
cevr e.- yevüz 388b/2
ḥaşr e.- yevüz 332a/6
şefāʿat e.- yeyin 276a/8, 276a/10
ġażab e.- yib 315a/1
e.- yici 300a/13
nidā e.- yiser 359b/9
ʿafv e.- yüb 394a/9
aşaġa e.- yüb 377a/6
ʿaẕāb e.- yüb 375a/13
cemʿ e.- yüb 301b/10
feryād e.- yüb 376a/6
ḫareket e.- yüb 327a/4
ḫased e.- yüb 389b/8
iḥsān e.- yüb 376a/13
inkār e.- yüb 333b/4
ḳabūl e.- yüb 272b/5, 341b/9
raḥmet e.- yüb 341b/4
serāġāz e.- yüb 369b/10
şefāʿat e.- yüb 337b/14, 338a/1
taʿẓīm e.- yüb 350a/14
tecellī e.- yüb 361b/2
teferrüc e.- yüb 371b/6
terk e.- yüb 331a/15
yüce e.- yüb 377b/10
ḫarām e.- yüb durur 371b/2
tenaʿʿum e.- yün 343b/13
tevbe e.- yüp 318b/5
ziyāde e.- yüp 311a/11

eyle- **:** Eylemek, yapmak.
e. 272a/15, 272b/6, 274b/3, 276a/2, 279b/7, 281b/6, 282a/4, 289b/5, 291a/10, 291a/14, 291b/5, 292b/11, 293a/3, 298b/2, 300a/8, 300a/11, 304b/11, 320a/4, 324a/10, 334a/6, 334b/5, 334b/14, 337b/6, 339b/3, 341b/4, 346a/9, 347a/7, 358b/14, 375b/4
aġır e. 360b/5
ʿahd e. 349b/15
ʿamel e. 313b/15, 314a/1, 314a/2
anlardan e. 378a/14
aşikāre e. 332b/9
āẕād e. 349b/13
beşāret e. 322b/4

cehd e. 291a/6
cemʿ e. 313b/15
çāre e. 335b/4, 352b/4
geñez e. 338a/5
ḫatm e. 396a/14
irşād e. 288a/2
ḳabūl e. 288a/14
ḳanāʿat e. 305b/11
keşf e. 396b/2
ḳılanlardan e. 350a/4
ḳıyās e. 381b/14
laʿnet e. 267b/13
meded e. 336a/5
muḳarreb e. 394b/3
müʾminlere e. 283a/1
müṭālaʿa e. 395a/12, 395a/13
naṣīb e. 352a/12
naẓar e. 307a/9, 307a/10, 307a/14, 313b/6, 351a/1
raḥmet e. 336a/9
ṣābit e. 288a/3
şefāʿat e. 335b/1, 343a/6
şefḳat e. 369a/12
tamām e. 334b/9
terk e. 268a/10, 302a/3, 305b/12
vezn e. 348b/11
yaḳın e. 332b/9
zeyn e. 322a/5
e. ideler 359a/7
e. iderler 308b/14
e.+ ñ 285b/8
e. olsa 268b/5, 287a/8, 310a/1, 312b/12, 340a/13, 351b/1, 351b/2, 352a/2, 357a/15, 374b/9, 378b/14, 391a/1, 394b/10, 395a/4
pes e. olsa 311b/5
e.+ ye 289b/1
ʿamel e.+ yici 290b/10

eyü : İyi
e. 388a/5
e.+ si 360a/12, 388a/4, 388a/5, 388a/6

eyülük : İyilik.
e. eylemek 301b/9

eyyāmüʾl-beyż : <Ar. Hicri takvimin her ayının 13, 14, 15. günleri ve bu günlerde tutulan oruç.
e. 276b/1

eyyūb : Kur'ân'da adı geçen, başına gelen sıkıntı ve hastalıklara sabretmesiyle bilinen peygamber.
e.+ ı 342a/10
e.+ uñ 342a/10

eẕān : <Ar. Müslümanları namaza çağırmak için yüksek sesle yapılan davet.
e. 325b/13, 346a/14
e.+ a 268a/13

e.+ ı 326a/1

faḫr : <Ar. Övünme, övünç, gururlanma.

f.- i cihān 336a/6

f. ider 302a/8

f. iderdüñüz 331a/12

f.+ um 301a/15

f.+ umdur 301a/15

faḫrla - : < Ar. Gururlanmak.

f.- nalar 339a/1

faḫrüʾrrāzi : < Ar. Fahrediin er-Râzî, İslam âlimi.

f. 293a/4, 310a/3, 310a/8, 325a/8

fāide : <Ar. Fayda, yarar.

f. 395a/4

f.+ ler 383a/1

f.+ si 309b/1

faḳīr : <Ar. Yoksul, muhtaç.

f. 301a/14, 394b/9

f.+ ler 342a/5, 345b/3, 345b/4

f.+ lere 342a/5

f.+ leri 345a/15

f.+ lerindeñüz 345b/3

f.+ üñ 302a/7

faḳr : <Ar. Kendisinde bir varlık görmeyip, bütünüyle Allah'a muhtaç olduğunu bilme.

f.+ ı 342a/7

f.+ ına 302b/9

f.+ iledür 301a/15

f.+ un 303b/8

fānī : <Ar. Kalıcı olmayan, ölümlü, gelip geçici.

f. 320b/2, 321a/3

f. olurdı 311b/2

f. olursun 290a/14

farīża : <Ar. İslam dinine göre yapılması zorunlu olan Allah'ın emri.

f.+ dan 341a/5

f.+ dur 295b/7

f.+ lar 327b/15

fāriġ : <Ar. Ek çekmiş, bırakmış, vazgeçmiş.

f. 271a/12

f. olalar 385b/14

f. olıcaḳ 271b/1

f. olsa 270b/11, 324a/1

f. olsañuz 311a/2

farḳ : <Ar. İki şeyin arasındaki ayrılık, başkalık.

f. 389a/15

farż : <Ar. İslam dinine göre her Müslümanın yapmakla yükümlü olduğu emirler.

f. 272a/9

f.- ı kifāyedendür 300b/10

f.+ dur 273b/6

f. eyledi 269a/13, 274a/6, 275b/11, 275b/13

f.+ ı 280a/9

f.+ ları 282b/8, 282b/10

f. olan 295b/9

f. olmaz 273b/8, 273b/10

f. olur 273b/12

fāsıḳ : <Ar. Allah'ın emirlerine uymayan, günahkâr kimse.

f. 298a/3, 299a/4, 303a/6

f.+ lar 265b/14

f.+ lardur 333b/12

faṣl : <Ar. Ayrılma.

f. 287a/12, 375a/11, 377b/14

f. itmek 327a/8

faṣlun : <Ar. Bölüm.

f. 267a/7, 269a/9, 272a/8, 272b/7, 273a/5, 273b/15, 276b/13, 279a/6, 280a/5, 281a/9, 282a/1, 284a/7, 284b/3, 289b/12, 292b/14, 293b/12, 294b/12, 295a/2, 296b/2, 300b/7, 301a/13, 304b/12, 308a/6, 309a/8, 311a/5, 311b/15, 312b/14, 314a/9, 316a/4, 316b/6, 317a/5, 317b/15, 318b/4, 318b/15, 319a/8, 320a/1, 320a/7, 321b/15, 324a/13, 327a/13, 329b/3, 330b/4, 331a/7, 332b/5, 333a/9, 335a/4, 336b/2, 337b/6, 339a/4, 340a/7, 342a/12, 347a/8, 348a/4, 350a/5, 351b/11, 352b/12, 354b/5, 356b/3, 359b/13, 360b/9, 361a/7, 367a/10, 368a/7, 370a/10, 370b/5, 372a/6, 374b/12, 375a/11, 377b/1, 378b/9, 379a/2, 379a/15, 381a/9, 381b/9, 382a/2, 383a/9, 387b/14, 388b/15, 393a/10

fāṭıma : <Ar. Hazret-i Muhammed'in soyunu devam ettiren kızı, Hazret-i Ali'nin eşi.

f. 315b/11, 326b/14

fāṭımatüʾzzehrā : (<Ar. fāṭımātüʾz-**zehrāʾ**) Hz. Fâtıma'nın lakabı.

f. 339b/1, 383a/14

fātiḥa :< Ar. Kur'ân'ın ilk suresi.

f. 270b/7, 271a/1, 271a/2, 271a/10, 271a/11, 271a/15, 288a/15, 289a/6, 289a/7, 289a/9, 289a/11, 310b/7

f.+ dan 287a/10, 287a/14

f.+ dandur 287a/11, 287a/12

fāyda : <Ar. Fayda, yarar.

f. 318b/5

f.+ sı 296a/8

fāyide : <Ar. Fayda, yarar.

f. 267a/1

f.+ dür 295b/4

fāżıl : <Ar. Fazilet sahibi, erdemli, üstün kişi.

f. 394b/4

fażīlet : <Ar. Dinî ve ahlaki bakımdan üstün meziyetler, erdemler.

f.+ i 285a/7, 285a/8

iẓhārı f. olmaya 300a/4

fażl : <Ar. İyilik, kerem, lütuf

f. 348a/5

f.- ı ʿamīminden 377b/11

ehli f.+ dür 346b/8

f.+ ı 279a/1, 279a/2, 279a/3, 284b/5, 297a/8, 347a/4

f.+ ından 275b/14, 390b/12

ʿumūmı f.+ ından 377b/5

f.+ ınuñ 277a/4

f.+ um 279a/2, 284b/5, 297a/8

f.+ uñuz 346b/9

ehli f.+ uz 346b/8

fażla : Fazla.

f.+ dur 295b/8

fehm : <Ar. Anlama, anlayış, kavrayış.

f.+ i 306a/8

f. itmek 301a/1

fenā : < Ar. Kötü, hoşa gitmeyen.

f. 291b/15, 364b/7

ʿālemi f.+ da 290a/8

ʿālemi f.+ dur 290a/7

f. oldılar 321b/15

f.+ ya 291a/11

fenāri oġlı : Tasavvuf metafiziğiyle ilgilenmiş Osmanlı âlimi, Molla Fenârî (ö. 834/1431).

f. 370b/6

ferʿ : <Ar. İkinci derecede olan, esas olmayan, kol.

f.+ i 394b/8

f.+ ümi 394b/3

feraḥ : <Ar. Rahat, şen, sevinç.

f. 314a/15, 345b/1

f.+ ı 378b/15

f.+ lardur 281a/14, 390b/2

f.+ lıḳ 386a/2

f. olalar 321b/14, 344b/12, 371a/11

f. olayın 396a/10

f. olmayayın 396a/10

f. olub 329b/1, 335a/4, 347b/5, 359a/8

f. olur 306a/8

ferc : < Ar. Kadın cinsel organı.

f.+ dedür 265b/2

f.+ inden 358b/9

ferden : Birer birer.

f. 350b/3, 350b/4

ferden ferden : Birer birer.

f. 340a/9, 359b/10

ferişte : < Far. Melek

f. 271a/8, 274b/1, 285b/3, 363a/12

f.+ler 269b/15, 270b/13, 272a/13, 274a/15, 282a/14, 293a/3, 331a/7, 344b/15

f.+ lere 327b/2

feryād : <Far. Yüksek sesle bağırma, inleme, yardım isteme.

f. 335b/10

f. eyleye 376b/15

f. eyleyeler 335a/14, 335b/13, 346a/3, 357b/10, 358b/15, 359a/1, 376a/8

f. eyleyüb 376a/6

f. ideler 336a/5

fesād : <Ar. Kötülük, fenalık, bozukluk.

f. 286b/15, 316a/11

f.+ a 266a/11, 268b/4, 268b/5, 302b/13, 304a/3, 306a/13, 306a/14, 306a/15, 317a/14

f.+ dan 382a/11

f. eylemeyeler 313a/13

fetevā : < Ar. Fetvalar.

f.- yı ḳāḍīde 267b/11

f.- yı ẓahriyyede 267a/2, 267a/8, 267a/12

f.+ da 279b/2

ḫulāṣaʾi f.+ da 266b/13

muḥīṭi f.+ da 267b/10

fetḥ : <Ar. Bir yeri savaşarak ele geçirme.

f. eyledi 103b/6

f. olunduġıçün 286b/2

fetvā : <Ar. Dinî hüküm, karar.

f.+ larda 266a/7, 268b/7

f.+ sında 290b/12

fevc : < Ar. Dalga dalga, kısım kısım.

f. 367b/8

fevt : <Ar. Kaybolma, yitme.

f. ola 319a/7, 344b/14

f. olınmaz 345a/1

feyż : <Ar. Ruha huzur veren uğurlu etki, Allah tarafından kula bağışlanan ve ilham ile kalbe gelen tesir.

f. idüb 394b/1

fezaʿ : <Ar. Uzay.

f.- ı ekber 329b/12

f.- ı ekberden 283a/4, 289a/8 336b/8, 388a/9

fıḳh : <Ar. İslam hukuku.

f. 296a/4

f.- ı aṣġar 296a/12

f.- ı aṣġardur 296a/5

f.- ı ekber 296a/6

f.- ı ekberdür 296a/4

cevāhiri f.+ da 267b/4

f.+ dur 296a/3

uṣūlı f.+ uñ 296a/13

fıḳıh : <Ar. İslam hukuku.

f. 295b/11

f.+ dur 295b/10

fil : <Ar. Fil; iri vücutlu, hortumlu bir hayvan.

f. 318a/10

fısḳ : <Ar. Allah'ın emirlerini terk edip doğru yoldan ayrılma, günah işleme.

f. 318b/1

f.+ dan 303a/5

fidā : < Ar. Feda.

f. ḳıldum 336a/8

f. olsunlar 339b/2

firāḳ : <Ar. Ayrılık, ayrı düşme, ayrılık acısı, hüzün.

f. 322a/10

f.+ dur 269a/3

firʿavn: <Ar. Firavun; Eski Mısır krallarının ünvanı.

f. 356b/2, 379b/15

firdevs : <Ar. Cennet, cennetin en yüksek yeri.

f. 278a/4, 364b/10, 366a/11, 366a/12, 366b/5, 366b/6, 366b/11, 388a/1

f.- i aʿlāya 275a/4, 343a/11

firişte : <Far. Melek.

f. 271a/7, 271b/11, 271b/12, 283b/9, 285a/13, 286a/10, 302b/4, 309a/7, 320a/13, 321b/13, 327a/5, 336b/4, 349b/8, 361a/14, 361a/15, 374b/3, 381a/15, 381b/4

f.+ de 293a/1

f.+ ler 275a/15, 275b/2, 275b/5, 275b/6, 276a/4, 277a/10, 277a/11, 277a/14, 277b/12, 278a/1, 278a/2, 278a/3, 283b/10, 284b/13, 292b/9, 296b/3, 297a/4, 297a/5, 321b/9, 322b/13, 323a/15, 323b/1, 323b/11,

323b/12, 325b/12, 325b/14, 326a/1, 326a/2, 326a/5, 326a/10, 326b/2, 326b/3, 326b/4, 327a/6, 327b/5, 327b/11, 329b/6, 330a/4, 331a/11, 331b/4, 331b/5, 332b/5, 335a/10, 336b/6, 336b/13, 337b/8, 339b/3, 343b/11, 344b/1, 344b/2, 344b/4, 344b/5, 344b/6, 344b/7, 344b/13, 345a/2, 345a/4, 345a/7, 345b/3, 345b/9, 345b/15, 346a/1, 346a/4, 346b/8, 346b/10, 347a/2, 347a/6, 348a/1, 353a/8, 353a/14, 354a/4, 354a/9, 354b/2, 356b/7, 360a/8, 362a/12, 362b/8, 363a/10, 363a/12, 363b/10, 363b/12, 364a/11, 368a/6, 368a/10, 368a/11, 368b/10, 368b/14, 370b/2, 372b/1, 372b/4, 372b/6, 372b/8, 372b/11, 372b/13, 373a/1, 374b/5, 385b/11, 388a/15

f.+ ler olalar 331a/2

f.+ lerden 348a/1

f.+ lerdür 371a/3

f.+ lere 275b/8, 278a/1, 282a/13, 283b/12, 302a/8, 323b/9, 324b/6, 326a/2, 326a/10, 335b/3, 345b/13, 346a/4, 375a/8, 377a/10

f.+ leri 326a/5, 326a/7, 326a/13, 326a/14, 326a/15, 345b/9

f.+lerine 326a/11, 353a/2, 354a/3

f.+ lermidür 345b/2

f.+ lerüm 289a/7, 323b/3, 341b/1, 353a/5, 354a/8, 354a/9, 354b/1, 354b/3, 374b/7

f.+ lerüñ 327a/6, 375b/15

f. ola 364a/14

f.+ üñ 317a/7, 336b/4

fitne : <Ar. İnsanın aklını ve kalbini doğrudan, hak ve hakikatten saptıracak şey, bozgunculuk, karışıklık, fesat.

f. 307b/13

f. ḳıldı 316b/8

f. ola 314b/1

f.+ si 307b/13, 307b/14

fitnelü : < Ar+Tr. Fitne sahibi.

f. 307b/6

fiṭre : < Ar. Ramazan ayı içinde verilen, miktarı belirli sadaka, fıtır sadakası.

f. 275b/5

frenk :< Far. Cermen ve Latin ırklarının birinden olan kimse.

f. 314b/4

f.+ den 314b/10

fuḳarā : <Ar. Fakirler, yoksullar.

f.- i muhācirin 383a/2

f.+ ya 273a/14, 347b/13

f.+ yı 301b/3

fulān : <Ar. Falan, filan, belirsiz bir nesne veya kişi.

f. 266a/12, 266a/14, 266b/2, 308a/14, 308a/15, 323b/11, 323b/12, 340b/4, 349a/12, 363a/12

f.+ ı 349a/12

furḳān : < Ar. Kur'ān-ı Kerîm

f.+ ı 333b/1

fücūr : < Ar. Ahlak düşüklüğü.

f. 318b/1

f.+ lar 312a/6

fülān : <Ar. Falan, filan, belirsiz bir nesne veya kişi.

f. 318a/6

fürūʿ : < Ar. Bir şeyin üst tarafı; dal, kol, şube.

f.+ dur 296a/13

ġāfil : < Ar. Aymaz.

ġ.+ lerüñ 291b/2

ġ. olmaya 312b/11

ġaflet : < Ar. Aymazlık.

ġ.+ den 312b/10

gāh : <Far. Vakit, zaman, bazen.

g. 284a/14, 290a/13

ġalaba : Kalabalık.

ġ.+ dan 326b/6

ġalebe : < Ar. Üstünlük, çokluk.

ġ. 314b/10

ġ.+ de 291b/13

ġ. eyleye 314b/2, 333a/3

ġālib : < Ar. Üstün gelen, başarı kazanan.

ġ. 393b/5

ġ. oldı 358a/12

ġ. olmamışlardur 293a/4

ġ. olmışdur 293a/2

ġ. olub 315a/5, 315a/6

ġam : < Ar. Tasa, keder, üzüntü.

ġ. 390a/10

ġamām : Ar. Bulut.

ġ. 326a/3, 326a/8

gammāz : < Ar. İspiyoncu

g.+ lar 354b/14

ġammāzla - : < Ar.+Tr. İspiyonlamak.

ġ.- yalar 338b/5

ġammāzlıḳ : : <Ar. Tr. İspiyonculuk.

ġ.+ dan 329a/8

ġ. eylemedi 329a/8

ganī **:** < Ar. Zengin, varlıklı.

g. 396b/4

ġanīmet : <Ar. Savaşta düşmandan zorla ele geçirilen mal.

ġ. 284a/7, 315a/10

ġaraż :< Ar. Kin.

ġ.- ı nefs 298a/2

ġ.+ ı 297b/5, 309b/15

ġ.+ ları olmaya 386a/15

ġarīb **:** < Ar.Kimsesiz, zavallı.

ġ. 264b/9

ġ.+ lıḳda 283b/6

ġarḳ **:** < Ar. Suya bakma, boğulma.

ġ. olalar 333a/4

ġ. olmak 319a/15

ġ. olmaḳ 319b/2

ġ. olmışdur 304b/10

ġ. olsa 283b/2

ġ. olur 291b/5

ġ. olurlar 307b/12

ġasl **:** < Ar. Ölüyü yıkama.

ġ.+ ına 286a/11

ġayb **:** <Ar. Gizli olan, gözle görülmeyen

ġ. 291a/15

esrārı ġ. 291a/14

ġ.+ dan 291a/14

ġ. eyledi 375b/3

ʿālemi ġ.+ uñdan 396b/3

ġaybet : < Ar. Gıybet, dedikodu.

ġ. 264b/12, 279a/4

ġ.+ i 305b/13

ġ.+ in 265b/9

ġāyet **:** < Ar. Çok fazla , son derece.

ġ. 273b/2, 276b/3, 278b/7, 282a/10, 289b/15, 290b/13, 306b/2, 309b/10, 315a/4, 321b/14, 335a/12, 338b/2, 340b/4, 343a/4, 347b/3, 356a/2, 359a/2, 359b/5, 363b/2, 365a/7, 368a/13, 370a/14, 370b/4, 376b/11, 379a/11, 381a/13, 381b/13, 382a/10, 382a/11, 383b/13, 384a/10, 384b/14, 387a/8, 390b/5, 392a/9, 392a/12

ġ.+ idür 394a/13

ġ.+ ine 277a/4

ġāyib **:** (< Ar. *ġāʾib*) Gözden kaybolma.

ġ. olur 394a/3

ġayr **:**< Ar. Başka.

ġ.- ı müştāḳdur 286b/11

ġ.+ ından 368b/6

ġayret : < Ar. Gayret.

ġ. eylemedi 329a/6

ġayrı : < Ar. Başka, başkası.

ġ. 281b/14, 282b/8, 287a/10, 287b/11, 294a/5, 295b/7, 297a/14, 300b/4, 309b/11, 310a/7, 339b/14, 339b/15, 365a/10, 366a/10

ġ.+ n 269a/5, 358a/11

ġ.+ na 313a/6, 313a/7, 321a/6

ġ.+ ndan 279b/9

ġayyā :< Ar. Cehennemde olduğu varsayılan kuyunun adı.

ġ. 355b/11, 355b/12, 355b/13, 355b/15, 356a/1

ġāyẓ :< Ar. Öfke, kızgınlık,hınç.

ġ. 389b/6

ġazā : < Ar. Din uğruna yapılan savaş.

ġ. 282a/10, 283a/2, 284a/1, 284b/1, 284b/2, 301a/2, 340b/2, 346b/15, 347b/10, 388b/3, 388b/12

ġ.+ da 370b/12

ġ.+dan 284a/10, 284b/2, 292b/11, 329a/7

ġ. eyledi 329a/7

ġ. eyleye 284a/15

ġ. idenlerdür 395b/7

ġ. idüb 340a/15

ġ. itmege 284a/12

ġ. itmek 284a/9, 284a/11

ġ. itmekden 284a/9, 301a/2

ġ.+ lar idüb dururuz 284a/14

ġ.+ nuñ 282a/9, 284a/8

ġ. oldur 284a/15

ġ.+ sı 282b/10

ġ.+ sıdur 282a/10

ġ.+ sın 284a/13

ġ.+ sında 283b/9

ġ.+ ya 268a/14, 284a/6, 296b/14, 296b/15, 303b/5, 370b/11, 375b/11

ġażab : <Ar. Gazap, öfke, kızgınlık.

ġ. 288a/11, 312a/7

ġ. eylemeyem 374a/10

ġ. eyleyib 315a/1

ġ.+ ı 288a/11

ġ.+ ını 277b/8

ġ. iderse 356a/6

ġ. itse 267a/7

ġ. olınmışdur 288a/10

ġażabiyye : <Ar. Zararlı şeyleri def etme.

ġ. 279a/14

ḳuvveti ġ.+ ye 279a/15

ġāzī :< Ar. Müslümanlıkta düşmanla savaşan kimse.

ġ. 335a/7

ġ.+ ler 331a/6, 343b/14

ġ.+lerdür 302a/8, 344a/2, 395b/5, 395b/6

ġ.+lere 281a/11, 283b/10, 284a/1, 284a/8, 387b/15

ġ.+ leri 301a/3

ġ.+ lerüñdür 365b/15

ġ.+ ye 281b/9

gebe **:** Hamile.

g. ola 387b/4

geç - **:** Geçmek.

g. 362a/13

g.- di 335b/4, 336a/6

g.- e 314b/11, 319a/9, 327b/13, 327b/14, 328a/1, 328a/2, 328a/3, 328a/6, 328a/7, 328a/13, 328a/14, 328a/15, 328b/1, 328b/2, 328b/4, 328b/5, 328b/6, 328b/7, 328b/8, 329a/4, 329a/5, 329a/6, 329a/9, 329a/10, 329a/11, 329a/12, 329a/13, 329a/14, 336b/14, 352a/3, 362a/8, 362a/9, 362a/10, 362a/11, 364a/1, 364a/2, 364a/3, 364a/5, 364a/6

g.- eler 323b/4, 342b/11, 343b/6, 361a/10, 362a/7, 362a/15, 362b/1, 362b/5, 362b/9, 362b/12, 363a/5, 363a/8, 363b/13, 364a/9, 385b/8

g.- em 362a/7

g.- emeyeler 362b/1

g.- en 364a/7

g.- enlerüñdür 365b/14

g.- er 280a/1, 280a/2, 280a/3, 282b/3, 282b/4, 282b/5, 282b/6, 282b/7, 305b/6, 335b/2

g.- erken 362a/13

g.- erler 359b/15

g.- ersen 350b/3

g.- medi 366b/3, 369a/9

g.- mek 362b/2

g.- mekdür 280a/12, 316a/9

g.- memiş ola 385a/8

g.- meye 355a/4

g.- mezin 350b/2

g.- miş 311b/10

g.- miş ola 273b/12

g.- mişlerdür 377b/5

g.- se 268b/15

g.- üb 362b/4

g.-üre 271b/11, 300a/11, 331b/2, 357a/6

g.- üreler 362a/13

g.- üreyidi 330a/7

g.- ürmiş 307b/6

g.- ürürler 362a/12

gel - **:** Gelmek.

g. 268a/5, 268a/6, 317b/9, 317b/10, 334b/11, 335b/3, 336b/5, 336b/9, 395a/2

g.- di 265b/6, 268b/7, 269b/11, 280b/2, 284a/14, 286b/15, 302a/1, 311b/7, 313a/14, 314b/14, 332a/4, 336b/8, 350b/10, 351a/13, 352a/10, 357b/13, 362b/2

ṭuru g.- di 270a/13

g.- diler 352a/13

g.- dügin 286a/10
g.- düġüñüz 381b/6
g.- dük 320a/5, 333b/9, 366b/5
inṣāfa g.- dük 370b/4
g.- düm 320a/6
g.- düñüz 350b/11
g.- düñüzmi 344b/3
g.- e 274b/14, 278a/4, 301a/11, 301a/12, 316a/3, 316b/14, 316b/15, 317a/11, 318a/1, 318b/12, 319b/1, 321b/5, 322a/6, 322b/10, 323a/6, 323b/12, 324a/6, 325a/10, 325a/14, 325b/11, 325b/13, 326a/9, 326b/1, 326b/8, 326b/10, 330a/1, 331b/8, 333a/10, 333a/11, 333a/13, 333b/12, 334a/10, 334b/1, 334b/11, 335a/1, 336b/9, 337a/11, 339b/6, 339b/9, 343a/4, 343b/6, 343b/8, 344a/1, 346b/14, 347a/11, 347a/13, 347a/14, 347b/1, 349a/1, 349a/7, 349a/8, 349a/13, 349b/4, 349b/6, 349b/8, 349b/10, 349b/13, 350a/3, 351b/13, 351b/14, 351b/15, 352a/2, 352a/5, 353b/8, 360a/5, 361a/7, 362b/8, 362b/11, 362b/12, 362b/14, 363a/1, 363a/6, 375a/11, 375b/15, 376a/4, 376a/14, 376b/2, 377a/1, 377a/5, 377a/7, 381a/8, 381b/1, 381b/2, 381b/4, 385a/1, 386a/3, 386a/4, 386a/5, 388b/5
ṭuru g.- e 317a/2, 322a/14, 322a/15, 340a/3, 340a/4, 340a/6, 357b/15, 363b/9, 376b/5
g.- e ḳoyalar 281b/13, 281b/15
g.- ecek 311b/11
g.- ecek olursa 348a/5, 348a/6, 348b/8
g.-eler 278a/5, 315a/12, 317a/14, 317b/13, 318b/5, 319b/15, 321b/14, 323a/4, 323a/10, 323b/1, 323b/13, 325b/1, 325b/2, 325b/15, 331a/6, 332b/14, 333b/15, 334a/4, 335b/7, 335b/13, 335b/15, 336b/5, 339a/2, 342b/15, 345a/15, 346b/13, 350b/5, 350b/12, 352b/13, 362b/10, 362b/12, 362b/13, 362b/14, 363b/3, 363b/6, 369a/3, 369a/14, 371b/7, 371b/8, 374b/3, 376b/6, 380a/7, 381b/11, 383b/5, 386b/14
ṭuru g.- eler 322b/14, 342b/6, 346b/8, 360a/8, 360b/3
g.- ene 315b/2
g.- eni 270a/2
g.- enlerindenüz 339a/9
g.-eydi 288b/8, 288b/9, 348a/12, 375a/10
g.- icek 279b/14, 330a/8
g.- ince 290b/9, 321a/11, 393b/7
g.- ir 299a/7
g.- medi 308b/1
g.- medimi 308b/1, 357b/12, 358a/12
g.- megi 309b/2
g.- mek 316b/11, 332b/2, 349b/11

g.- memişdür 316a/13
g.- mesi 309b/3
g.- mezden 358a/9
g.- miş olalar 343b/3, 386a/14
g.- mişdi 274a/2
g.-mişdür 264b/9, 318b/11, 319b/15, 323a/14, 359b/6, 372a/12
g.- se 279b/3, 285a/14, 296b/13, 311b/3
g.- seler 367a/14
g.- sün 274b/2, 279b/13
g.- sünler 323b/13, 363b/6, 363b/9
ṭuru g.- sünler 360b/2
g.- üb 315a/8, 351b/13, 369a/8, 391a/13
g.- üñ 360a/13
g.- ür 274b/8, 286b/15, 290a/12, 301a/10, 304b/6, 306a/3, 326a/7, 330a/14, 379b/8, 394a/3
lāzım g.- ür 287a/2
g.- ürdi 311b/2, 311b/5
g.- ürken 279a/10
g.-ürler 269b/15, 281b/2, 283b/8, 286a/10, 303a/11, 308a/7, 381a/3
g.-ürse 293b/9, 295b/12, 328b/14, 348a/8, 348a/9, 358a/5

gelibolı: Gelibolu.
g. 395b/4, 395b/5
g.+ da 343b/14, 395a/6, 395b/3

gelibolu : Gelibolu.
g.+ da 284a/13

gelincük : Gelin.
g.+ leri 307b/7

gemi : Suyun üstünde yüzen taşıt.
g. ola 362b/2
g.+ ye 282b/7, 282b/8, 282b/9, 362b/3

genc : Genç, genç yaşta olan.
g. 304b/6
g.+ den 293b/10

geñez : Kolay.
g. 328b/10
g. eyle 338a/5
g. ola 287a/4, 306b/6
g. olsun 395a/10

ger :< Far. Eğer.
g. 266a/9, 273b/14

gerçek : Gerçek.
g. 309b/5
g.+ sin 347b/14

gerek Gerek, lazım.
g. 273b/13, 279b/2, 304a/1, 304a/3, 390b/8

g.+ dür 266a/10, 268b/7, 268b/10, 272a/15, 273b/7, 273b/9, 273b/11, 276b/13, 279b/4, 280a/5, 280a/9, 281b/11, 281b/12, 282a/4, 284a/9, 286a/14, 289a/15, 290a/4, 290b/8, 291a/2, 294a/7, 294b/15, 295b/9, 298b/2, 299a/12, 299a/13, 299a/14, 299b/1, 299b/11, 300a/8, 300a/11, 303a/15, 304a/5, 304a/7, 307a/2, 308b/11, 309b/2, 309b/3, 310a/7, 312a/5, 313b/1, 314a/4, 314b/7, 316a/14, 321a/3, 324a/2, 335a/4 337b/12, 338b/8, 339a/4, 351b/2, 351b/10, 354b/7, 372a/6, 377b/1, 377b/3, 379a/2, 390a/9, 392b/15, 393a/1, 396a/2

g.+ ise 295b/8, 331a/13

g.+ ki 379a/6

g.+ lü 273b/8

g.+ lüyi 313a/2

g.+ se 310a/13

gerek - : Gerekmek, lazım olmak.

g.- imiş 314a/3

g.- irük 363a/10

g.- mez 329b/10, 329b/11, 346a/4, 346a/6

g.- mezden 313a/1

g.- se 390b/7

geri : Geri

g. 332b/2

gerü Geri

g. 358a/7

getür - : Getirmek.

g. 268a/3, 268a/5, 369b/11, 377a/5

g.- di 327b/4, 329a/5, 329a/15, 359b/8

imān g.- di 384b/9

g.- diler 390b/6

imān g.- diler 384b/12

g.- düm 295a/1, 358a/4

g.- e 271b/13, 316b/14, 322b/2, 329b/7, 329b/8, 330a/1, 330a/8, 333a/1, 349b/8, 373b/7, 381b/5

g.- eler 322a/6, 324b/8, 326a/10, 327a/2, 327a/5, 327b/6, 327b/11, 331a/5, 331a/7, 331b/2, 331b/9, 333a/2, 333a/5, 333a/7, 334a/6, 340b/5, 340b/9, 341a/4, 341a/8, 341b/8, 342b/7, 343a/1, 343b/1, 344a/15, 349a/8, 352a/7, 353b/1, 354a/7, 362b/4, 362b/7, 363a/7, 363a/8, 363b/1, 363b/5, 363b/7, 364a/12, 369a/1, 369a/4, 373a/6, 374b/15, 375a/2, 375a/4, 375a/6, 378b/11, 384a/12, 384a/13

g.- emezler 339a/14

g.- mege 287b/13

g.- mek 268b/8, 295b/13, 296a/8

şirk g.- mekdür 264b/5, 265a/13

şirk g.- mektür 264b/11

g.- memek 309a/4

g.- meye 300a/12

ṭāḳat g.- meyeydi 288b/9

g.- miş olmaya 327b/7

g.- se 271b/1

g.- seler 271b/8, 341a/12, 364a/13

g.- üb 286a/13, 368b/15

imān g.- üb 386a/10

g.- üb durur 320a/4

g.- übilür 270a/14

g.- üñ 342b/14, 342b/15, 353b/2

g.- ür 269b/1, 304a/9

g.- ürler 282b/8, 321a/6

gevde : Gövde

g.+ sine 355a/14

gevher : <Far. Cevher, mücevher, inci, elmas.

g. 307b/12

gey - : Giymek.

g.- e 322b/9

g.- eler 326b/12, 390a/14

g.- meye 280a/6

g.- se 266b/3

g.- üb 281a/1

g.- ür 360b/8

g.- üreler 364a/12, 369a/8

g.- ürme 360b/9

g.- ürse 280a/8

geyür : Giydirmek.

g. 369a/7

gez - : Gezmek, dolaşmak.

g.- düm 383b/7

g.- e 316b/11

ġılmān : < Ar. Cennet genci.

ġ.+ a 372a/15

gibi : Gibi, -e benzer.

g. 267a/9, 281b/14, 282a/1, 282a/5, 282a/8, 286b/6, 289a/14, 295b/13, 295b/14, 295b/15, 296a/1, 296b/6, 296b/11, 299b/2, 299b/3, 299b/5, 307b/7, 316b/9, 317a/8, 317b/2, 317b/3, 318a/9, 319a/10, 320b/12, 321a/9, 321a/11, 321a/12, 321b/5, 322a/7, 323a/3, 323a/4, 323b/10, 324a/8, 325a/14, 325b/14, 325b/15, 326a/11, 326b/15, 334a/2, 334b/7, 335a/9, 336b/2, 343b/1, 343b/6, 345a/15, 346a/2, 346a/11, 348b/14, 351a/12, 351a/13, 352a/5, 352a/9, 357b/3, 357b/4, 357b/6, 362a/9, 362a/10, 362a/15, 362b/5, 364b/1, 373b/5, 378a/12, 381a/8, 381a/14, 385a/3, 385b/3, 386b/8, 388a/14, 389a/11

g.+ dir 278b/13

g.+ dür 272a/3, 272a/4, 278b/13, 279a/2, 279a/3, 280b/12, 280b/14, 280b/15, 281a/2, 281a/4, 284b/5,

288b/12, 288b/13, 295b/5, 297a/8, 299b/4, 299b/5, 306a/13, 307a/1, 357a/10, 366a/7, 366a/12, 366a/13, 378a/6, 378a/10, 389a/14, 392a/14, 392b/1

g. ola 316b/14, 326b/7, 387b/2

g. olalar 316b/4, 325b/12

g. olur 394a/4

g.+ siz 363a/10, 363a/11

gice : Gece.

g. 269b/6, 271b/1, 272a/8, 272a/9, 272a/10, 274b/3, 275b/14, 276a/9, 276a/13, 276b/11, 277a/1, 277b/13, 278a/1, 282b/1, 316a/15, 316b/3, 325a/11, 343b/4, 353b/5, 358b/12, 372a/10, 387a/2

g.+ de 274a/9, 277a/14, 310b/5

g.+ lemekdür 280a/14

g.+ ler 277a/3, 340a/5

g.+ nüñ 277a/2

g.+ si 270a/12, 270b/3, 271a/1, 271a/14, 274a/15, 275a/11, 275a/15, 275b/5, 276b/13, 276b/14, 276b/15, 277a/2, 277a/12, 277b/1, 277b/12, 289a/1

g.+ si olsa 274b/8, 275a/14

g.+ sinde 274a/9, 274a/10, 274a/11, 274a/12, 274a/13, 274a/14, 368b/3

g.+ sini 277b/2, 278b/4

g.+ ye 277a/2

g.+ yi 350a/1, 387a/6

giç - : Geçmek.

g. 355a/13

g.- e 329a/7, 362a/9

giçür - : Geçirmek.

g.- e 276b/7

gid - : Gitmek.

g.- e 318b/14, 319b/12, 348a/3, 368a/4

g.- ecek olursa 328b/11

g.- elden 391b/8, 391b/10

g.- eler 315a/12, 317b/4, 324b/1, 324b/9, 335b/7, 335b/12, 335b/14, 363b/10, 363b/13, 370a/8, 383b/12

g.- elüm 268a/5, 268a/6

g.- er 266a/12, 280b/15, 281a/2, 290a/11, 307b/3, 307b/4, 382b/2, 394a/4

g.- erdi 285b/6

g.- erken 279a/10, 283b/2, 296b/3

g.- ermez 382a/10, 393b/15

g.- erüz 343b/8

gider - : Gidermek, ortadan kaldırmak.

g.- e 285a/15, 311a/12, 313b/11, 322b/1, 376b/14

g.- eler 323b/1, 323b/2, 331b/7

g.- gil 376b/13

g.- üb 318b/13, 389b/10

g.- ür 269b/1, 273a/12, 298b/7, 298b/8, 298b/9

g.- ürseñ 289b/4

giñ : Geniş.

g. eyleye 288b/14

gine : Yine, tekrar.

g. 269b/12, 275a/4, 279b/4, 281b/2, 281b/12, 284a/2, 285a/14, 285b/13, 285b/14, 288b/5, 305b/4, 306a/7, 309b/3, 311a/9, 311b/3, 311b/11, 311b/14, 312a/4, 314b/3, 317b/6, 318b/8, 318b/11, 319a/13, 319b/5, 320b/8, 321a/4, 321a/13, 321b/2, 321b/5, 322a/1, 322a/3, 322b/13, 322b/14, 323b/12, 328b/2, 330a/11, 330b/6, 334b/9, 335a/11, 340a/3, 340b/5, 340b/7, 341a/4, 341a/6, 344b/4, 345b/10, 348b/5, 349b/11, 354a/10, 356a/5, 311b/11, 311b/14, 357b/9, 358a/10, 358a/13, 359a/1, 363b/2, 363b/5, 363b/8, 369a/10, 371b/8, 377a/8, 381b/3, 382b/11, 383b/12, 390a/4, 392a/14, 394a/4, 396b/1

giñlig : Genişlik.

g.+ i 364a/7

gir - : Girmek.

g. 341b/7, 347a/7, 347b/15, 353b/7, 377a/2

g.- di 269b/11

g.- diler 351b/1, 375b/4

g.- dügi 321a/12

g.- dük 347a/4

g.- dükleri 368b/4

g.- düklerinden 385a/1

g.- düñüz 347a/2, 347a/4

g.- e 271a/7, 278a/1, 283a/3, 289a/2, 318b/2, 321a/3, 330a/9, 336b/14, 347b/5, 348b/5, 352a/4, 352a/6, 366b/15, 367b/7, 367b/15, 368a/1, 368a/8, 375b/5, 377a/9, 377a/12, 381b/1, 381b/4, 384b/2, 384b/4, 387a/9, 387a/11, 387a/13, 387b/9

g.- ecek 302b/7, 385b/9

g.- eler 321b/2, 323b/4, 336b/15, 340a/3, 340a/4, 340a/6, 342a/13, 342a/14, 342b/1, 342b/12, 343b/6, 344a/1, 344a/2, 344a/9, 346a/8, 347a/1, 353a/10, 362b/4, 367b/7, 367b/9, 367b/10, 370a/11, 370b/15, 371a/1, 371a/9, 371a/11, 371b/3, 372a/13, 372a/15, 374b/2, 375b/1, 376b/9, 378a/15, 378b/10, 379b/2, 381a/15, 385b/11, 388b/6

g.- em 338a/4, 343b/14

g.- en 378a/13, 384b/13

g.- erler 281b/1, 366b/8

g.- gil 351a/5, 377a/15

g.- icek 324b/11, 364b/1, 366b/10

g.- icek olur 321a/2

g.- meden 384b/2, 384b/3

g.- medin 283a/3

g.- mek 290a/4, 337b/9, 360a/4, 363a/10, 367b/6, 387a/9

g.- mekden 377b/1, 387a/9

g.- meye 280a/4, 316b/11, 392b/11

g.- meyeler 360a/2

g.- mez 362a/4

g.- mezin 362a/6

g.- miş 280b/15

g.- mişler 385a/2

g.- se 280b/15, 314b/3

g.- sün 290a/4, 354a/11, 377a/11

g.- sünler 360a/15, 363b/9, 388b/5

g.- üb 304a/4

g.- ün 344a/14, 360a/13, 371a/9

g.- üñ 321b/5, 339a/3, 339a/4, 340a/14, 342b/5, 342b/12, 343b/12, 344a/6, 344b/9, 345a/6, 345b/15, 346a/7, 346b/10, 350b/9, 359a/6, 360a/2, 360a/4, 361b/12, 363b/12

g.- ür 307b/12, 377b/15

g.- ürin 362a/6

g.- ürler 282b/9, 301b/14, 302b/6, 302b/7, 302b/8, 307b/12, 332b/6, 332b/7, 338a/8, 366b/3, 367a/12, 367b/10, 370b/8, 390b/9, 390b/10, 391a/4

g.- ürlerki 386a/1

g.- üverürler 366a/11

girçek : Gerçek, doğru.

g. 278a/8, 299b/14, 333b/13, 336a/12, 360a/9, 388b/5

g.+ dür 333a/15

g. eyledi 367b/1

g.+ ledi 384b/10

g.+ lediler 384b/12

g.+ ler 311b/8, 311b/9, 331b/12

g.+ midür 333a/14, 334b/5

g.+ sin 265a/6

giren : Giren.

g.+ leri 342a/12

giri : Geri, yeniden, tekrar.

g. 338a/4, 383b/3

g. ḳılurın 349b/1

giriftār : < Far. Tutulmuş, yakalanmış**.**

g. olalar 307b/8

girü : Geri, yeniden, tekrar.

g. 266a/10, 267a/9, 268b/4, 275b/11, 276a/3, 277a/3, 278b/14, 279a/1, 279a/2, 279a/3, 279b/14, 284b/5, 301a/15, 305a/2, 305a/3, 308a/10, 310b/15, 311b/13, 315b/15, 316b/13,

320b/8, 321a/11, 321a/15, 326b/2, 330a/13, 333a/8, 334a/1, 337a/1, 337a/5, 337b/6, 340a/6, 344a/7, 351b/2, 356a/3, 360a/6, 361a/3, 366b/8, 368a/8, 371a/8, 372b/10, 378b/8, 382b/13, 383b/1, 396a/11

git - : Gitmek.

g. 330a/14

g.- di 290b/15, 308a/12, 308b/2, 352a/11

g.- dügünden 320b/14

g.- mek 279b/15, 284a/6, 387a/4

g.- meye 285b/6, 323b/2, 358b/15

g.- mezin 268a/7

g.- mezler 393b/12

g.- miş 355a/1

g.- mişdi 334a/15

g.- se 279a/10, 280b/11

g.- sün 274b/2

giy - : Giymek.

g.- e 324a/4, 324a/6, 326b/12, 373a/1

g.- eler 324a/6, 326b/11, 338b/4, 338b/15, 346a/4, 370a/7, 386b/9, 390a/12

g.- elüm 376a/8

g.- mege 376a/7

iḥrām g.- mekdür 280a/10

g.- üre 325a/12

g.- ürse 276b/6

giyecek : Giyecek.

g. 341a/11

gizle - : Gizlemek.

g.- di 277b/2, 277b/4, 277b/5, 277b/6, 277b/7, 277b/8, 277b/9, 277b/10, 377b/2

g.- mekdür 265a/3

gizlü : Gizli.

g. 298b/7, 299b/3, 312b/9, 321a/14, 347a/6

gög : Gök, gökyüzü.

g.+ e 271b/7, 317b/1, 322a/12, 323b/7, 350a/14

g.+ inden 330b/12

g.+ üñ 326a/11, 326a/12, 326a/13, 326a/14

gögüs : Göğüs, bağır.

g.+ i 318a/12

g.+ inde 338b/10

g.+ ine 318a/12, 326b/6

gök : Gök, gökyüzü.

g. 320a/10, 326a/4, 326a/7, 326a/15, 355b/3, 392a/7

g.+ de 317a/15, 318b/14

g.+ dedür 307a/11, 307a/13

g.+ den 271a/3, 271a/7, 288b/8, 296b/1, 316b/2, 317a/6, 317b/7, 319a/7, 321b/8, 323b/9, 326a/4, 330a/6, 344b/6, 357a/5

g.+ ler 288b/9, 320b/12, 321a/7, 322a/7, 324a/14, 324b/2, 324b/3, 324b/5

g.+ lerdeki 329b/6

g.+ leri 284b/13, 325a/3, 326a/2, 348a/12, 350a/1

g.+ lerüñ 307a/9, 324a/15

g. ola 347b/9

g. olup 356b/4

g.+ ten 316a/8

gökçe : Gökyüzü kadar.

g. 384a/3

gökçek : Güzel, hoş, sevimli.

g. 270a/11, 270b/2, 285b/8, 294a/11, 313a/4, 323a/6, 332b/2, 343a/4, 352a/2, 352a/5, 381b/6

g.+ dür 392a/5

g. ola 268b/12, 345a/10

göl : Göl

g. 369a/14

gölge : Gölge, karartı.

g. 327b/6

g. ola 294b/5, 326b/10

g.+ si 327b/6, 391a/13

g.+ si ola 327b/6

g.+sinde 294a/1, 294a/3, 325a/13

g.+ sine 328a/8, 375a/8

gönder -: Göndermek.

g. 332b/2

g.- eler 343a/9

g.- gil 348b/12

g.- mege 309a/10

g.- mekden 296b/14, 296b/15

g.- mişdi 395b/2

g.- üb 335b/12

gönleg : Gömlek.

g.+ in 280a/6

gönül : Gönül, yürek.

g. 285b/9, 288b/10, 290b/7, 292a/6, 292a/8, 292a/10, 292b/2, 293a/6, 304a/3, 305a/12, 305a/14, 305b/10, 306b/1, 342b/4

g.+ de 304a/3, 304a/7

g.+ dedür 265a/12, 288b/10

g.+ e 268b/4, 296b/1

g.+ i 266b/15, 268b/3, 269a/5, 278b/4, 286a/7, 293a/7, 300b/3, 305a/15, 305b/1, 305b/3, 309b/11, 309b/12, 328a/8, 329b/1, 347b/5

g.+ in 306a/12

g.+inde 284b/14, 319b/4, 327b/7

g.+ indeki 267a/1

g.+ inden 382b/6

g.+ ine 311a/14, 311b/4, 313b/3, 386a/2, 393a/1

g.+ ini 279a/1, 304b/15

g.+ iñi 289b/3

g.+ ler 285b/8

cemīʿi g.+ ler 278b/4

g.+ lerdeki 296b/6

g.+ lerden 366b/2, 369a/9, 385a/8

g.+ leri 290b/6, 291a/2, 327a/4, 335a/4, 345b/1, 377b/9

g.+ lerinde 368a/4

g.+ lerinden 350a/15

g.+ lü ola 305b/9

g.+ üm 322b/8

g.+ ümdegin 341a/15

g.+ ümüñ 313b/6

g.+ ümüzi 341b/15, 359b/12

g.+ üñ 289b/4, 291a/11

gör - : Görmek.

g. 353b/4, 376a/10

g.- di 314b/14, 351b/1

g.- dük 361b/4

g.- düklerüñ 351a/4

g.- düm 270b/12, 294b/7, 317b/13, 349b/12, 351a/14

g.- düñüzmi 347a/3

g.- e 271a/13, 271b/1, 282b/13, 283a/3, 288b/15, 301b/7, 347b/8, 352b/3, 352b/7, 353a/3, 353b/4, 353b/15, 356b/10, 356b/11, 366a/14, 371a/12, 375b/7, 381b/1, 384b/4, 387b/10

g.- eki 347b/4

g.- eler 282a/8, 318b/5, 322a/12, 324a/8, 324a/9, 324a/10, 337a/4, 339a/12, 344b/1, 346a/9, 346b/3, 347a/2, 351b/9, 352a/3, 356a/13, 356b/11, 359a/8, 361a/5, 361b/3, 364a/9, 368a/2, 370b/1, 373b/8, 376a/11, 376b/11, 378b/8, 379b/12, 381b/11, 384b/6, 384b/7, 386b/14

g.- elerdi 278b/6

g.- elüm 319b/14, 391a/2

g.- em 351a/11

g.- en 378a/13

g.- esin 332a/9, 356b/6

g.- esiz 372a/12

g.- icek 267b/1, 376b/7

g.- medi 366b/2, 369a/9, 386a/5

g.- medük 347a/3

g.- mege 374b/6

g.- mek 340a/12, 368b/12, 370a/9, 372a/7

g.- mekdür 292a/11, 369b/4

g.- memiş ola 373a/1, 385a/8

g.- meseler 345b/9

g.- meye 282a/6, 289a/1, 298b/3, 310b/3, 313a/3, 339a/14, 375b/4

g.- meyeler 359a/15

g.- mez 332a/1

g.- mez olmaya 369a/1

g.- mezmisiz 342a/1

g.- miş 310b/1

g.- se 267b/3, 387a/8

g.- seler 341b/12

g.- sünler 369b/11, 395a/4

g.- ür 388a/8, 392a/10

g.- ürin 351a/2

g.- ürler 269b/13, 277a/12, 307b/10, 366a/8, 384b/7

g.- ürmiyüz 361b/6

g.- ürse 323b/4

g.- ürsem 337b/4

g.- ürsin 291a/14, 306a/7

g.- ürsiz 361b/6, 372a/11

göre : Uygun olarak, gereğince

g. 323a/5, 323a/6, 347b/10, 356a/13, 363b/13, 372b/4, 376b/3, 377a/5, 384b/2, 387b/11, 387b/12, 389a/7, 389a/15

g.+ dür 291a/2, 364a/8

g. ola 327a/11, 336b/1

göster - : Göstermek.

g. 395b/10

g.- di 320a/6

g.- düm 373b/11

g.- e 282b/13, 350a/13

g.- eler 331a/9, 364a/15

g.- esin 373a/5

g.- medin 364b/2, 364b/3

g.- mekdür 266a/2

g.- miş 364b/2

g.- üñ 354a/4

götirül -: Götürülmek.

g.- ür 303a/2, 304b/9

götür -: Götürmek, taşımak, yok etmek.

g. 336a/8, 368b/1

g.- di 351b/1

g.- e 271b/5, 271b/6, 368b/1, 369b/11

g.- eler 374b/4

g.- en 323b/11

g.- ile 314a/10

g.- mek 280a/7, 280a/8, 305b/2

g.- sün 350b/15

g.- üñ 353a/2

g.- ür 298b/11

götüril - :Götürülmek.

g.- di 268a/9

g.- e 319a/10

g.- ür 303a/9

gövde : Gövde, vücut.

g.+ lerine 338b/4

g.+ si 268b/14

g.+ sinde 318a/13

cemīʿi g.+ sindeki 271a/5

g.+ sine 273a/10, 309a/4

göz : Göz.

g. 304b/3, 327b/9, 349a/2, 350b/9, 351b/3, 362b/8

g.+ e 349a/10

g.+ i 268b/15, 317a/5, 318a/10, 352b/2, 353a/1

g.+ inden 306b/1, 374b/4

g.+ ine 318a/10

g.+ ler 366b/2, 369a/8, 373a/1, 385a/8, 386a/4

g.+ leri 327a/4, 332a/1, 332a/6, 347b/9, 350a/14, 356b/4, 357a/9, 367a/4, 379b/2

g.+ lerin 323b/7

g.+ lerinden 373b/7

g.+ lerinüñ 362b/14

g.+ üm 322b/9, 351a/11

g.+ ümüñ 313b/6

gözcilik : Gözcülük.

g. eylese 282b/1

gözle - : Gözlemek.

g.- rdük 345b/5

g.- rler 362a/12

gözlü : Gözlü.

g. 351a/15

gözsüz : Kör, hakikati görmeyen.

g. 332a/3, 332a/5, 338a/15, 338b/8, 351a/15, 356b/5

g.+ i 351b/1

g.+ lere 362b/6, 362b/8

g. olub 347b/9

gözük - : Görünmek, belirmek, ortaya çıkmak.

g.- di 350b/11

g.- e 361a/14, 361b/1, 379b/6, 379b/11

ġufrān : < Ar. Bağışlama.

ġ. 271a/9

ġurbet :< Ar. Gurbet.

ġ.+ de 297b/14

ġusl : <Ar. Yıkanma, boy abdesti alma.

ġ. eyledi 364a/6

ġ. eylese 269b/4

ġ. eyleyeler 364a/10, 368a/5, 385b/9

ġ. iderdük 375b/12

ġ. iderler 303a/12

ġ. idüñ 374a/6

ġ.+ inden 364a/6

ġ. itmek 269b/2

ġuṣṣa : < Ar. Gam,keder, üzüntü.

ġ. 305b/6, 306a/1, 308a/12, 327b/10, 329b/15, 345b/10, 369b/14, 371a/9, 394a/8

ġ.+ m 335b/10

ġ. ola 296b/1

ġ. olmaya 386b/2

ġ.+ sı 335b/13, 379a/1

ġ.+ sını 311a/12

ġuṣṣalan - : < Ar.+ Tr. Kederlenmek.

ġ.- mañ 344b/14, 345a/1, 345a/3, 345a/5, 345a/8

ġuṣṣalu : < Ar.+ Tr. Kederli.

ġ. 328a/9, 328b/12, 329b/2

ġusul : <Ar. Yıkanma, boy abdesti alma.

ġ. eyledi 270b/15

ġ. eylemege 268a/13

güc : Kuvvet.

g. 279b/14, 310b/1

g. eyledi 334b/4

g. eyleyeler 338b/5

g.+ i 265a/4, 279b/13, 279b/14, 286a/4, 286a/5

gül - : Gülmek.

g.- eler 359a/8

g.- mekdür 265b/10

g.- se 266b/12, 267a/9

g.- seler 267a/9

gül : <Ar. Gül, kokulu bir çiçek.

g. 300a/14, 300a/15

g.+ leri 289b/5

gülistān : < Far. Gül bahçesi.

g.+ lar 395b/12

gümiş : Gümüş, değerli bir maden.

g. 273a/8, 273b/8, 290a/1, 298a/15, 302a/6, 317a/8, 323b/10, 366b/14, 368b/15, 390b/4

g.+ den 270a/1, 272b/12, 278a/13, 278a/15, 278b/1, 307a/10, 351a/1, 365a/9, 365a/15, 380a/6, 383a/2, 390a/13

g.+ den ola 324b/5

g.+ dendür 330b/11, 365a/5, 370a/15, 391b/14

gümüş : Gümüş, değerli bir maden.

g.+ e 337a/12

g.+ i 273a/9

gün : Gün.

g. 265b/13, 269b/4, 269b/7, 269b/8, 269b/9, 269b/10, 269b/11, 269b/12, 269b/13, 269b/14, 269b/15, 270a/5, 270a/13, 270a/15, 270b/1, 270b/2, 270b/4, 270b/6, 270b/7, 270b/10, 270b/15, 271a/7, 271a/8, 271a/9, 272a/6, 272a/7, 273a/2, 274b/5, 275b/11, 275b/12, 276a/11, 276a/12, 276a/13, 276a/14, 276a/15, 276b/1, 276b/11, 277b/6, 279b/5, 280a/9,

280a/12, 282a/15, 283a/15, 297a/15, 298b/10, 300a/14, 300a/15, 306a/3, 308b/3, 308b/10, 308b/11, 308b/15, 311b/7, 313b/14, 315b/4, 316a/15, 316b/3, 316b/12, 318b/9, 318b/11, 321a/12, 323b/14, 325a/1, 325b/5, 327a/11, 327a/14, 332a/1, 332a/9, 335a/9, 338a/11, 348a/5, 350b/10, 353b/9, 356b/6, 359a/7, 362a/15, 371b/3, 371b/4, 371b/5, 371b/7, 371b/10, 371b/12, 371b/15, 372a/1, 372a/2, 372a/3, 372a/4, 372a/5, 372a/13, 372b/4, 372b/6, 372b/8, 372b/11, 372b/13, 373a/1, 386a/11, 387a/14

g.+ de 286a/5, 286a/6, 289a/10, 301b/8, 310b/3, 312a/5, 318a/13, 347b/2, 385b/1

g.+ deki 276b/7

g.+ den 283a/5, 283a/7, 318b/11

g.+ dür 269b/8, 269b/12, 322b/2, 350a/7

g.+ e 329b/12

g.+ i 269b/12, 270a/7, 275a/12, 316b/13, 322b/10, 323a/2, 323a/14, 325a/13, 326b/10, 329b/5, 336a/10, 337a/7, 350a/7, 354a/7, 370a/5, 371b/3

g.+ i olsa 274b/14, 284a/4, 325b/11, 331b/10, 332b/8, 339a/2, 339b/11, 340a/2, 340a/7, 341a/8, 341a/12, 342b/5, 342b/9, 342b/12, 343a/4, 343a/15, 343b/10, 343b/15, 344a/15, 345a/12, 346a/8, 346a/12, 346b/2, 346b/7, 347a/10, 349a/8, 349b/3, 349b/15, 353a/3, 353a/11, 353b/8, 354a/12, 354b/1, 356b/9, 360b/1, 374a/12, 374b/14

g.+ idür 322a/10, 322a/14, 322b/3, 322b/4, 322b/11, 370a/6

g.+ in 277b/9

g.+ inde 271b/3, 273a/3, 273a/9, 276a/6, 280b/2, 283a/14, 283b/11, 283b/7, 284b/9, 289a/3, 294a/1, 294a/3, 294a/4, 294a/5, 294b/4, 296b/8, 296b/12, 298a/13, 306a/10, 323b/6, 324a/11, 324b/6, 324b/12, 325b/1, 326b/13, 331b/1, 332a/6, 336b/4, 336b/14, 336b/15, 337b/4, 338a/2, 338a/14, 339a/5, 339a/9, 339a/10, 340b/15, 341a/4, 341b/3, 343b/5, 344a/10, 344b/6, 345a/14, 345a/15, 345b/13, 346a/7, 346b/12, 347b/10, 348b/1, 348b/10, 349a/13, 350b/11, 351a/7, 351b/13, 352a/7, 352a/9, 352a/10, 352b/2, 352b/5, 353a/7, 353b/1, 354a/2, 357b/1, 360a/1, 360a/7, 360b/13, 361a/11, 361b/5, 361b/6, 388a/12

g.+ ine 327b/3, 374b/1

g.+ inüñ 314a/6

g.+ ler 277b/9, 308b/12, 316b/14

g.+lerde 274a/3, 331b/14, 361a/2

g.+ leri 316b/14

cemī‘i g.+ lerin 277b/9

cemī‘i g.+ lerinde 275a/14

g.+ lik 279b/15

g. ola 371b/3

g.+ üñ 325a/15

g.+ ünde 341b/8

g.+ üni 314a/6

günāh : <Far. Yapılması dinen yasak olan, dine aykırı iş.

g. 265b/7, 282a/9, 285b/9, 298b/7, 303a/7, 311a/7, 311a/9, 311a/12, 313b/11, 313b/12, 346b/5, 347a/6, 351a/13, 355b/7, 363b/11, 374b/6

g.+ a 293b/6

g.+ dan 312b/2, 375b/13

g.+ ı 264b/1, 264b/2, 302b/4, 311b/10, 312a/15, 353b/8, 363a/4, 370b/14, 370b/15

g.+ ın 274a/6, 308b/4, 347b/15, 353a/6

cemīʿi g.+ ın 280b/6, 280b/8, 282b/11, 282b/12, 336a/2

g.+ ına 311b/10

g.+ ından 281b/7, 360b/5

cemīʿi g.+ ından 276b/11

g.+ lar 289b/4, 348b/14

g.+ lara 297b/8

g.+ lardandur 312b/8

g.+ ları 273a/12, 346a/2, 346b/3, 376b/1

cemīʿi g.+ ları 277b/8

g.+ ların 308b/4

g.+ larına 356a/13

cemīʿi g.+ larını 271a/6

cemīʿi g.+ larumuzı 359b/11

g.+ laruñuzı 275b/7

g.+ um 335b/8, 351a/14

g.+ umı 350b/15

g.+ uñuz 308a/4

g.+ uñuzdan 345a/3

g.+ uñuzı 344a/12

günāhkār : <Far. Günah işleyen, günah sahibi.

g. 322b/7, 376b/5, 376b/7

g.+ lar 377b/1

g.+ lara 330b/7

gündüz

g. 275b/13, 276a/7, 276a/13, 325a/11, 343b/4, 358b/12

g.+ de 310b/5

g.+ i 350a/1, 387a/4

g.+ in 272a/10

g. olmaya 387a/2

güneş : Güneş.

g. 315b/8, 316a/7, 318b/11, 318b/15, 318b/4, 318b/6, 318b/7, 318b/9, 320b/11, 323a/3, 324a/9, 324b/2, 325b/15, 326b/7, 367a/2

g.+ üñ 364a/13

günlik : Günlük, o günle ilgili.

g. 317a/8

güzel : Güzel, hayranlık uyandıran.

g. 274b/14

ḫābāyiş : < Ar. Kötülükler.

ḫ.- i nefsden 377b/4

ḫaber : < Ar. Haber, bilgi, nakledilen söz.

ḫ. 273b/2, 278a/7, 289b/15, 290a/2, 291a/15, 319b/15, 340a/10, 356a/4, 376a/12, 377a/6, 392b/13

ḫ.+ de 323a/14, 372a/12

ḫ.+ ler 287a/4

ḫ.+ lerin 317a/11

ḫaberdār : < Ar.+ Far. Haberli.

ḫ. ola 300a/1

ḫabeş : < Ar. Habeşistan halkından olan.

ḫ.+ den 319a/15

ḫabīb : < Ar. Sevgili.

ḫ.- i ekremüñ 396a/13

ḫ.+ üm 329b/14, 332b/13, 376a/15

ḫ.+ ümüñ 330a/15

ḫ.+ üñe 338a/10

habībuʾllāh :< Ar. Allah'ın sevgilisi, Allah'ın sevgili kulu.

h. 289b/11ol

hābil : <Ar. Hazret-i Adem'in oğullarından biri, Kabil'in kardeşi.

h. 350a/11

ḫabs : <Ar. Hapis, bir yere kapatmak.

ḫ. itmedüm 344a/7

ḫac <Ar. Hac ibadeti, hacca gitme, hac görevini yerine getirme.

ḫ. 271b/15, 279b/4, 280b/10, 282a/11, 347b/10

ḫ.+ dan 284a/11, 364a/3

taṭavvuʿı ḫ.+ dan 284a/12

ḫ. ideler 317b/14

ḫ. itmiş 272a/3, 272a/4

ḫ. itmişce 272a/5

ḫacc <Ar. Hac ibadeti, hacca gitme, hac görevini yerine getirme.

ḫ. 279a/9, 279b/3, 295b/15

ḫ.+ a 268a/13, 279b/3, 279b/15, 280b/13, 284a/10, 303b/5, 342b/3, 347b/13, 375b/11

ḫ. eylemek 284a/10

ḫ. eylemeyen 284a/10

ḫ.+ ı 280b/10

ḫ.+ ında 342b/2

ḫ.+ ını 281a/8

ḫ. itmişce 272a/2

ḫ.+ uñ 280a/9, 280b/8

ḫācerüʾl-esved : <Ar. Kâbe'nin doğu köşesinde bulunan, cennetten indirildiğine inanılan siyah taş.

ḫ.+ e 280b/2

ḫ.+ i 280b/1

ḫācet : <Ar. İhtiyaç, dilek, istek.

ḫ. 379a/12

ḫ.+ i 310b/11

ḫ.+ i ola 337a/14

ḳażāyı ḫ. iderlermi 385b/2

ḫ.+ ler 272a/7

ḫ.+ leri olsa 385b/2

ḫ.+ lerin 377b/10

ḫ.+ leriñ 316b/15

ḫ.+ lerinden 273b/8

ḫ.+ lerüñ 360a/12

ḫ.+ üm 337a/13, 337a/15, 343a/12

ḫ.+ ümi 275a/5, 288a/14, 314a/3, 336b/6

ḫ.+ ümüz 360a/11, 374a/1

ḫ.+üñ 274b/15, 314a/2, 322b/11, 343a/5

ḫ.+ üñüz 360a/10, 360a/13, 373b/12

ḫ.+ üñüzdür 360a/12

ḫācı : <Ar. Hacca giden, Hac vazifesini yerine getiren kimse.

ḫ.+ lar 336b/15, 376a/6

cemīʿi ḫ.+ lar 336b/14

ḫ.+ larınuñdur 365b/13

hacīl : < Ar. Utanmış. Utangaç.

h. eyleye 334b/2

ḫad : <Ar. Son derece.

ḫ. 265b/9

ḫ. itmek 264b/14

ḫadde

ḫ. 337a/4

ḫadīṯ

ḫ. 309b/5

ehli ḫ. 311a/1, 387a/1

h.-i ḳudsīde 305b/11

ḫ.- i ṣaḥīḥdür 332a/12

ḫ.+ dür 295b/10

ḫ.+ e 315b/4

ḫ.+ ler 388b/15

ḫ.+ üñ 391a/6

ḫafī : <Ar. Açık olmayan, gizli.

ḫ. 292a/12, 299b/15

ẕikri ḫ. 291a/1

ḫafīf : Hafif.

ḫ. olur 348a/10

ḫaḳ : <Ar. Yaratıcı, Tanrı, Allah.

ḥ. 271b/4, 274b/10, 290a/7, 302a/8, 303b/7, 310a/14, 310a/3, 311a/5, 328a/13, 343b/3, 360a/6, 377a/6, 378a/5, 380b/10, 386a/10, 386a/15, 388b/3, 394a/9

ḥ.+ dan 264b/15, 269a/5, 283a/6, 283a/7, 296b/5, 297a/9, 297a/10, 299a/6, 309b/11, 310a/14, 313a/6, 313a/7, 347a/6, 351b/7, 391a/9

ṭarīḳi ḥ.+ dan 305b/6

ḥ.+ dur 266b/11, 292b/12, 306a/6

ehli ḥ.+ dur 303b/4

ḥ.+ ların 295b/13, 348b/12

ḥ.+ suz 264b/5

ḥ.+ te”ālā 369b/12

ḥ.+ teālā 360a/8, 375a/8, 383a/8

ḥ.+ teʾālā 269a/14, 331b/5, 333a/11, 334b/4, 339b/9, 340b/10, 342a/6, 354a/12, 361b/2

ḥ.+ teʿāla 278a/3, 298b/11, 298b/12

ḥ.+ teʿālā 264b/3, 265b/6, 266a/8, 267a/5, 267b/12, 267b/15, 268b/11, 268b/12, 268b/13, 269a/8, 269a/12, 269b/5, 269b/8, 269b/12, 270a/5, 270a/8, 271a/2, 271a/5, 271a/6, 271a/13, 271b/2, 271b/14, 272b/2, 272b/5, 272b/9, 272b/11, 273a/1, 273a/2, 273a/11, 274a/5, 274a/6, 274b/14, 275a/1, 275a/3, 275a/4, 275a/6, 275a/8, 275a/11, 275a/12, 275a/13, 275a/15, 275b/1, 275b/2, 275b/5, 275b/8, 275b/10, 275b/13, 275b/15, 276a/10, 276b/3, 276b/4, 276b/7, 277a/1, 277a/9, 277b/1, 277b/2, 278a/5, 278a/6, 278a/8, 278a/11, 278b/11, 279a/3, 279a/9, 279a/10, 279a/11, 279a/12, 279b/5, 279b/7, 279b/13, 280b/4, 280b/6, 280b/8, 281a/1, 281a/3, 281a/8, 281a/10, 281a/12, 281a/13, 281b/10, 282a/13, 282a/14, 282b/11, 282b/15, 283a/1, 283a/8, 283a/9, 283a/11, 283b/9, 283b/15, 284b/3, 284b/10, 284b/12, 285a/13, 285a/14, 285b/1, 286a/8, 287b/1, 287b/3, 288b/14, 289a/7, 290b/6, 291a/12, 291b/6, 291b/8, 292b/4, 292b/6, 292b/8, 292b/12, 293a/7, 293a/9, 293a/14, 294a/2, 294a/5, 294a/15, 294b/2, 294b/8, 296b/11, 296b/5, 296b/8, 296b/9, 297a/4, 298a/13, 298b/5, 298b/7, 298b/8, 298b/10, 298b/15, 299a/5, 299b/12, 301b/8, 302a/7, 302a/14, 302b/1, 302b/14, 303a/6, 303b/7, 303b/9, 303b/10, 303b/11, 304b/12, 304b/15, 305a/4, 305a/6, 305b/11, 306a/1, 306a/9, 306a/13, 307a/15, 307b/3, 307b/5, 307b/14, 308a/2, 308b/3, 308b/9, 309a/6, 309a/9, 309a/14, 309b/8, 310a/7, 310a/15, 310b/14, 311a/8, 311a/9, 311a/11, 312a/4, 312a/10, 312b/5, 313a/10, 314a/6, 315a/1, 315b/3, 316b/5, 316b/8, 317a/6, 317a/12, 317a/13, 317b/1, 317b/3,

318a/7, 318a/15, 318b/8, 318b/13, 319a/3, 319a/10, 319a/14, 319b/4, 320a/9, 320a/10, 320a/14, 320a/15, 320b/3, 320b/4, 320b/8, 321a/3, 321a/5, 321a/8, 321a/13, 321a/14, 322a/1, 322a/2, 322a/3, 322a/4, 322a/7, 322a/10, 322b/12, 322b/13, 322b/15, 323a/1, 323a/9, 323a/13, 323a/15, 323b/2, 323b/8, 324a/2, 324a/12, 324b/5, 324b/8, 324b/10, 325a/3, 325a/6, 325a/8, 326a/2, 326a/4, 326a/8, 326a/9, 326a/11, 326b/5, 327a/8, 327a/10, 327a/12, 327b/5, 327b/8, 327b/10, 328a/12, 328b/12, 328b/15, 329a/3, 329b/3, 329b/5, 329b/7, 329b/14, 330a/1, 330a/12, 330b/3, 331b/3, 331b/4, 331b/11, 331b/15, 332a/2, 332a/3, 332a/5, 332a/8, 332b/1, 332b/3, 332b/4, 332b/8, 332b/11, 332b/13, 332b/14, 333a/4, 333a/8, 333a/13, 333b/2, 333b/5, 333b/7, 333b/10, 333b/13, 334a/2, 334a/8, 334a/10, 334b/6, 334b/8, 334b/11, 334b/13, 334b/15, 335a/5, 335a/8, 335a/10, 335b/1, 335b/9, 335b/11, 335b/14, 336a/2, 336a/3, 336a/9, 336a/13, 336b/3, 336b/7, 336b/12, 336b/13, 337a/1, 337a/13, 337a/15, 337b/15, 338a/4, 338a/5, 338a/11, 339a/2, 339a/3, 339a/4, 339a/5, 339a/6, 339a/10, 339b/5, 339b/6, 339b/11, 339b/14, 340a/2, 340a/8, 340a/10, 340a/11, 340a/12, 340a/13, 340b/1, 340b/3, 340b/6, 340b/7, 340b/8, 340b/12, 340b/15, 341a/4, 341a/7, 341a/8, 341a/12, 341a/13, 341a/14, 341a/15, 341b/6, 341b/9, 341b/13, 342a/1, 342a/4, 342a/9, 342b/2, 342b/9, 342b/11, 342b/13, 343a/5, 343a/7, 343a/9, 343a/11, 343a/12, 343a/14, 343b/1, 343b/11, 343b/12, 343b/13, 344a/4, 344a/10, 344a/12, 344b/9, 345a/11, 345b/4, 345b/7, 345b/13, 346a/4, 346a/6, 346a/8, 346b/2, 346b/4, 347a/10, 347b/4, 347b/12, 348b/1, 348b/2, 348b/4, 348b/6, 348b/11, 349a/2, 349a/3, 349a/5, 349a/8, 349a/11, 349a/12, 349a/14, 349b/2, 349b/6, 349b/8, 349b/10, 349b/11, 349b/13, 349b/15, 350a/13, 350a/15, 350b/1, 350b/5, 350b/8, 350b/13, 350b/14, 350b/15, 351a/3, 351a/14, 351b/3, 351b/6, 351b/7, 351b/9, 351b/14, 351b/15, 352a/1, 352a/7, 352a/9, 352a/12, 352b/6, 353a/1, 353a/2, 353a/4, 353a/7, 353a/9, 353a/14, 353b/2, 353b/6, 353b/8, 353b/11, 353b/12, 353b/14, 353b/15, 354a/2, 354a/4, 354a/8, 354a/9, 354a/13, 354b/1, 354b/3, 355b/13, 356a/3, 356a/6, 356a/14, 356b/1, 356b/8, 356b/14, 357a/1, 357a/6, 357a/7, 357b/2, 357b/5, 357b/11, 357b/14, 358a/9, 358a/11, 358a/13, 358b/2, 358b/4, 358b/6, 358b/11, 358b/13, 359a/3, 359b/3, 359b/6, 359b/8, 359b/9, 360a/1,

360a/3, 360a/11, 360b/11, 361a/12, 361a/13, 361b/3, 361b/11, 362a/14, 362b/4, 362b/6, 362b/8, 362b/9, 362b/10, 362b/13, 363a/10, 364b/15, 365a/1, 365b/5, 366a/8, 366b/1, 366b/4, 366b/13, 367a/13, 367b/11, 368a/4, 368a/6, 368a/15, 368b/1, 369a/2, 369a/5, 369a/9, 369b/1, 369b/4, 369b/7, 369b/10, 370a/3, 370a/4, 370a/8, 370a/14, 371a/8, 371a/9, 371a/13, 371b/1, 371b/11, 371b/13, 372a/5, 372a/6, 372a/8, 372a/13, 372a/15, 372b/3, 372b/5, 372b/7, 372b/9, 372b/12, 372b/15, 373a/2, 373a/3, 373a/6, 373b/6, 373b/9, 374a/2, 374a/7, 374a/8, 374a/10, 374a/15, 374b/2, 374b/4, 374b/7, 375a/7, 375a/12, 375b/3, 375b/5, 376a/4, 376b/12, 376b/13, 377a/1, 377a/2, 377a/4, 377a/7, 377a/8, 377a/10, 377a/15, 377b/2, 377b/8, 377b/10, 377b/12, 378a/1, 378a/3, 378a/8, 378a/9, 378a/10, 378b/6, 378b/8, 379b/14, 380a/6, 380a/13, 380b/2, 381a/3, 381a/9, 381a/11, 381b/7, 382a/6, 382b/15, 383a/4, 383a/5, 383b/9, 383b/11, 384b/14, 384b/15, 385a/7, 385a/15, 385b/4, 386a/5, 386a/6, 386a/7, 386a/12, 386a/15, 387a/11, 387b/11, 387b/15, 388a/8, 388b/11, 388b/13, 389a/1, 389a/5, 389b/10, 389b/13, 390a/2, 390a/6, 390a/10, 390b/11, 392b/5, 393a/11, 393a/13, 394a/12, 394b/7, 395b/4

ḥ.+ teʿālādan 274b/5, 281b/4, 284b/1, 306a/1, 358b/2, 358b/12, 359b/10, 386a/3, 386a/4, 388a/1

ḥ.+ teʿālādur 388a/4

ḥ.+ teʿālānun 373b/7

ḥ.+ teʿālānuñ 274b/2, 275b/14, 283b/13, 287b/6, 287b/7, 287b/8, 293a/3, 297b/11, 299b/3, 301a/3, 302a/14, 303a/13, 305a/10, 305a/11, 308b/8, 326b/1, 329a/1, 329a/15, 343a/4, 350b/12, 354b/4, 361a/14, 369b/3, 369b/12, 375b/14, 377b/5, 393a/3

ḥ.+ teʿālāya 281a/2, 286b/10, 349a/9, 352b/14

ḥaḳāyıḳ : <Ar. Gerçekler, hakikatler.

ḥ. 289b/9, 289b/10

ḥ.- ı esrāra 313b/4

ḥ.+ dur 289b/8

ḥ.+ ını 395a/2

ḥaḳīḳat : <Ar. Gerçek, doğru. Tasavvuftaki dört makamdan biri.

ḥ. 268a/11, 292b/5, 316b/5

ḥ.+ i 291a/2

ḥ.+ ine 311a/4

ḥ.+ ini 296a/5

erbābı ḥ.+ üñ 311b/4

ḥaḳīkiyye : <Ar. Gerçek, asıl.

ṣıfātı ḥ.+ yi 313a/7

ḥaḳīr : <Ar. Değersiz, itibarsız.

ḥ. 394b/9

ḥaḳḳ : <Ar. Yaratıcı, Tanrı, Allah.

ḥ.+ a 290a/14, 290a/15, 296a/14, 309b/13, 329b/1, 350a/10

ḥ.+ ı 269a/5, 282b/11, 288a/15, 299a/4, 305b/5, 311b/12, 372a/12, 374b/10, 384b/8, 389b/1

kemāli ḥ.+ ı 394b/2

ḥ.+ ı olsa 351a/3

ḥ.+ ıçüm 350a/4

ḥ.+ıçün 265b/7, 272b/6, 294a/1, 294a/3, 301a/5, 322b/8, 337b/2, 341a/9, 346b/11, 352a/14, 354a/5, 396a/12, 396a/13

ḥ.+ ımı 350b/8

ḥ.+ ın 282b/12, 329a/15, 351a/3, 351b/5

ḥ.+ ıñ 291a/10

ḥ.+ ına 297a/4

ḥ.+ ında 303b/7, 328a/3

ḥ.+ ından 329a/15

ḥ.+ ını 282b/13

ḥ.+ içün 311a/7

ḥ.+ um 351a/7

ḥ.+ umı 350b/12, 351a/4

ḥ.+ un 293a/5, 350b/7

ḥ.+ uñ 274b/15, 288a/11, 290a/12, 291a/8, 291a/12, 292a/5, 305b/15, 313b/3, 335b/6, 346a/13, 346a/15, 351b/10, 352b/12, 374b/12, 377b/11

ḥ.+ uñı 343a/5, 350b/13

ḥāl : < Ar. Durum, vaziyet.

ḥ. 266b/8, 304b/11, 312a/12, 334b/4, 358a/3, 390a/10

ḥ.+ de 283b/12, 291b/5, 293a/13, 293a/14, 311b/10, 316b/7, 340a/2, 364b/12, 367a/12, 389b/10

ḥ.+ den 311a/15

ḥ.+ i 308a/15

ḥ.+ i 299b/4, 359b/14, 366b/12

ḥ.+ in 282a/4, 282a/7

ḥ.+ inde 265a/7, 286a/12, 303a/9, 303a/11, 341b/2

ḥ.+ indedür 344b/10

ḥ.+ inden 273b/1

ḥ.+ ine 311a/15, 312a/4, 347b/2

ḥ.+ ini 351b/9

ḥ.+ üm 331b/14

ḥ.+ üñdür 291a/12

ḥalāvet : <Ar. Hoşluk, tatlılık, zevk.

ḥ. 298b/6, 311b/13

ḥ.+ i 298b/7

ḫalāyıḳ : < Ar. Yaratılmış her şey.

ḫ. 337a/1, 367a/12, 386b/2

cemīʿi ḫ. 372a/5, 372b/3, 372b/14, 373a/2

ḫ.+ a 372b/3

cemīʿi ḫ.+ ı 372b/1

ḫalīfe : < Ar. Vekil, hükümdar.

ḫ. 316a/3

ḫ.- i kitābuʾllāhdur 300b/15

ḫ.- i resūluʾllāhdur 300b/14

ḫalīfetuʾllāh : < Ar. Allah'ın halifesi.

ḫ.+ dur 300b/14

ḫālıḳ : < Ar. Yaratıcı, yaratan.

ḫ.+ un 330a/2

ḫalīl : < Ar. Samimi ve sadık dost.

ḫ. 286b/9

ḫ.+ üm 332b/12

ḫalīluʾllāh : <Ar. Allah dostu.

ḫ. 329b/10, 346b/13

ḫ.+ dur 335b/9

ḫāliṣ : <Ar. Katkısız, temiz.

ḫ. 346a/14, 369a/13

ḫ. itmekdür 377b/3

ḫ. olsuñ 305b/12

ḫalḳ : < Ar. Yaratılmış olanlar, insanlar.

ḫ. 266b/14, 267a/9, 270a/11, 270b/3, 271b/8, 277b/10, 279a/3, 282a/7, 282b/11, 282b/12, 283a/3, 284b/6, 285a/8, 293b/8, 294a/11, 299a/11, 299b/6, 301a/15, 302a/2, 302a/3, 302b/15, 303a/2, 307b/7, 315a/14, 315b/4, 318a/14, 318b/3, 320b/9, 320b/13, 322b/15, 323a/4, 323b/6, 323b/7, 324a/6, 324a/7, 324b/8, 324b/11, 324b/15, 325a/1, 325a/13, 325b/1, 326a/6, 326b/6, 326b/15, 328b/13, 331a/10, 335a/9, 335a/13, 335b/7, 335b/9, 335b/12, 335b/14, 336a/4, 340a/5, 345b/2, 346a/9, 348a/1, 353a/10, 357b/4, 374b/14, 382b/13, 388b/12

cemīʿi ḫ. 276b/7, 315a/15, 318b/5, 319b/5, 330a/9, 342b/8, 350b/3, 355b/4, 363b/13, 367b/8, 385a/1

ḫ.+ a 264b/12, 265a/5, 265b/10, 273b/1, 279a/5, 287b/2, 294a/10, 296b/5, 296b/10, 298a/3, 302a/9, 303b/1, 307b/9, 317b/12, 327a/2, 328b/8, 331a/8, 335a/11, 337a/10, 337a/14, 338b/5, 338b/8, 338b/15, 340a/7, 340a/8, 344a/8, 344b/7, 345a/6, 357b/4, 388b/1

cemīʿi ḫ.+ a 270a/15, 270b/1, 270b/2, 276b/4, 283a/13, 324a/11

mecmūʿı ḫ.+ a 277b/10

ḫ.+ da 389b/5

ḫ.+ dan 297a/10, 298b/2, 305b/13, 306a/4, 312b/6, 347a/2

cemīʿi ḫ.+ dan 326b/2

ḫ.+ dur 277a/11

ḫ.+ ı 265b/10, 267b/12, 275a/9, 286b/13, 300b/11, 302b/12, 316a/10, 316a/11, 316b/4, 322a/1, 327b/5, 327b/7, 327b/11, 328a/7, 328a/10, 328a/14, 328b/13, 329a/1, 337a/4, 338b/5, 339a/5, 346a/15, 346b/2, 347a/10, 352a/3, 352a/5, 362a/13

cemīʿi ḫ.+ ı 283a/11, 283a/13, 319a/3, 326b/5, 335a/10, 337b/2, 339a/6

ḫ.+ ına 373b/2, 395b/4

ḫ.+ ından 376b/15

ḫ.+ ını 384a/15

ḫ.+ uñ 273b/2, 273b/3, 296b/10, 298b/8, 301a/11, 305b/2, 305b/7, 305b/14, 311b/12, 315a/13, 323a/5, 326a/9, 328a/13, 333a/3, 343b/6, 347a/11, 351a/9, 366a/13

ḫalḳa : < Ar. Halka, çember.

ḫ. 326a/11

ḫ.+ lardan 357a/5

ḫ.+ lu 357a/3

ḫ. ola 330a/5

ḫ. olalar 326a/12

ḫ. olmayadı 330a/6, 357a/5

ḫ.+ sına 330a/7

ḫ.+ sını 330a/6

ḫalvet : < Ar. Tasavvuf yolunda olgunlaşmak için belirli bir müddet kapalı bir yerde yalnız kalmak.

ḫ. 290b/1

ḫ.+ de 291b/12, 291b/13

ḫ.+ lerde 302a/10

ḥamd : <Ar. Kulun Allah'a teşekkür ve övgülerini bildirmesi.

ḥ. 292a/5, 372a/15

ḥ. iderler 385b/4, 385b/6

ḥammām : Hamam, insanların yıkandığı yer.

ḥ.+ da 326b/7

ḫamr :< Ar. Şarap.

ḫ. 353a/13

ḫ.+ dur 391b/3

ḫānkāh : < Ar. Tekkelerin bağlı olduğu merkez.

ḫ.+ larında 290b/10

ḫarāb : < Ar. Yıkık, harap.

ḫ.+ dur 307a/8

ḫ. eyledi 314b/14, 315a/11

ḫ. eyleye 319b/1

ḫ. eyleyen 315a/2

ḫ.+ lıġı 314b/14

ḫ. ola 319a/15

ḫ. olmaḳ 319b/3

ḫ. olmış 317b/6

ḫ. olub 320b/14

ḥarām : <Ar. Yapılması dince yasak olan davranış.

ḥ. 265a/9, 266a/14, 266b/4, 268a/2, 268a/3, 275a/10, 282a/8, 299b/8, 303b/6, 311b/14, 327b/13, 328a/15, 338b/6, 341b/12, 350a/9

ḥ.+ a 275a/10, 366a/1

ḥ.+ dan 327b/12

ḥ.+ dur 270a/3, 282b/9, 290b/13, 349a/10, 367b/6

ḥ. eyledüm 352b/6

ḥ. eyleye 273a/3

ḥ. eyleyüb durur 371b/2

ḥ.+ ı 268a/4

ḥ. ola 301a/1

ḥ. oldı 279a/7

ḥ.+ sın 330a/14

ḥarāret : <Ar. Sıcaklık, şevk.

ḥ.+ i 293b/15

ḥarbe : <Ar. Kısa mızrak, süngü.

ḥ. 317a/10

ḫarc : < Ar. Harcamak.

ḫ. eyledi 341a/1, 341a/3

ḫ. eylediler 393b/4

ḫ. eyledüm 341a/6

ḫ. eylemiş 341a/4

ḫ. eyleyeler 277b/9

ḫ. ider 297a/13, 297a/14

ḫ. itdiler 393b/2

ḥareket : <Ar. Hareket, kımıldanma, sarsıntı.

ḥ.+ e 278a/4, 299a/7, 318a/1, 380a/7

ḥ. eylersin 278a/7

ḥ. eyleye 278a/6

ḥ. eyleyüb 327a/4

ḥ. ideler 282a/3

ḥ. idüb 320b/13, 380a/11

ḥ.+ ine 307a/10

ḥarf : <Ar. Harf, söz.

ḥ. 287b/14

ḥ.+ dür 285a/7, 289a/6

ḥ.+ ine 285b/3, 286a/10, 297a/3, 298b/13, 309a/7

ḥ.+ lerin 289a/14

ḥarīr : <Ar. İpek.

ḥ. 390b/4

ḥ.+ ler 392a/6

ḫāric : < Ar. Hariç.

ḫ.+ dür 297a/15

hārūt : < Ar. Kur'ân'da adı geçen bir melek.

h. 355b/7

ḫāṣ : <Ar. Seçkin,özel.

ismi ḫ.+ dur 286b/10

ḫ.+ ı 394b/5

ḫ.+ larum 368b/2, 369a/5

ḫ.+ larumsız 369b/15

ḥasan : <**Ar.** Hazret-i Muhammed'in torunu, Hazret-i Ali ile Hazret-i Fâtıma'nın büyük oğlu, Hazret-i Hasan (ö. 49/669).

ḥ. 316a/4, 332a/13, 339b/2, 341a/7, 366a/14, 370a/2, 371a/3, 383a/15, 389b/9, 391b/1, 393b/1, 393b/3

ḥ.+ dur 337a/9

ḥasan-ı başrī : Meşhur hadis ve fıkıh bilgini, Hasan-ı Basrî (ö. 110/728).

ḥ. 377a/12

ḥased : <Ar. Haset, kıskançlık, çekememezlik.

ḥ. 312a/7

ḥ.+ den 328a/4, 382b/7

ḥ. eyledi 328a/5

ḥ. eyleyüb 389b/8

ḥ.+ i 305b/12

ḥasenād : <Ar. İyilikler, hayırlı işler, sevaplar.

ḥ.+ ların 341b/9

ḥasenāt : <Ar. İyilikler, hayırlı işler, sevaplar.

ḥ. 279a/8, 348a/13, 349a/4, 349a/13

cemīʿi ḥ. 347b/6

ḥ.+ dur 289b/1

ḥ.+ ı 323b/12, 323b/15, 339b/8, 347b/4, 348a/5, 350b/14

ḥ.+ ın 348b/12, 353a/6, 394a/10

ḥ.+ ından 348a/6, 348b/13, 349a/8, 349a/13, 349b/10

ḥ.+ ları 341b/9

ḥ.+ um 350b/13

cemīʿi ḥ.+ um 349a/14

ḥ.+ uñ 347b/7

ḥasene : <Ar. Sevap.

ḥ. 278b/14, 352b/11, 352b/12

ḥ.+ den 352b/8

ḥ.+ ye 352b/11

ḥaset : <Ar. Haset, kıskançlık, çekememezlik.

ḥ.+ den 368a/4

ḥāṣıl :< Ar. Ortaya çıkan, meydana gelen.

ḥ.- ı kelām 307b/12

ḥ.+ ı 268a/12, 268b/6

ḥ. ola 290b/1, 304a/2

ḥ. oldı 304b/1

ḥ. olmaġa 279b/2

ḥ. olmaya 282a/8

ḥ. olsa 390a/1

ḥ. olub 304a/1

ḥ. olur 292b/2, 292b/4, 309b/13

ḥ.+ um 352b/15

ḥasret : <Ar. Özlem, bir şeyi çok arzulayıp ona kavuşamamaktan duyulan üzüntü.

ḥ. 322b/3
ḥ.+ i 384b/4
ḥ.+ ler 344a/3
ḥ.+ lerden 344a/3

ḫasta :< Far. Hasta, sağlığı bozuk kimse.

ḫ. 316b/1
ḫ.+ lar 342a/8
ḫ.+ lara 342a/8
ḫ. oldı 346b/1
ḫ. olduḳ 342a/9
ḫ. olmaz 366b/15
ḫ. olsa 286a/9

ḫastalıġ : < Far+ Tr. Hastalık.

ḫ.+ ı 342a/10
ḫ.+ ıñuzmı 342a/10

ḫastalıḳ : < Far+ Tr. Hastalık.

ḫ. 319a/15, 342a/9, 378b/13
ḫ.+ lar 361b/15

ḥāşā : < Ar. "Allah korusun, asla" anlamında kullanılan söz.

ḥ.+ ki 377b/5

ḥaşr : <Ar. Toplama, bir araya getirme.

ḥ. 323a/4, 325b/1, 329b/8, 332a/13, 333a/5, 333a/9, 336b/9, 337a/10, 343b/1, 344b/11
ḥ.+ dan 345a/5
ḥ. eyleyevüz 332a/6
ḥ. iderüz 332a/7
ḥ. itmek 322a/1
ḥ. olurlar 323b/6

ḫaşyet : <Ar. Saygıyla karışık korku.

ḫ. 393a/4
ḫ.+ dür 393a/4

ḫaṭ : < Ar. Çizgi, yazı.

ḫ. 353b/4

ḫaṭā : < Ar. Yanlış, kusurlu iş, kabahat.

ḫ. 323b/10
ḫ. idici 396a/11
cemīʿi ḫ.+ ları 308a/12

ḫaṭarāt : < Ar. Tehlikeler.

ḫ.+ lardan 311b/5

ḫaṭīb :< Ar. Güzel söz söyleyen.

ḫ. 270a/2

ḫāṭır : < Ar. Aklında, hafızasında.

ḫ.+ ın 270b/2
ḫ.+ ından 285b/5

ḫatm :< Ar. Tamamlamak, bitirmek.

ḫ. 289b/1

ḫ. eyle 396a/14

ḫ. eyledük 284b/10

ḫ.+ ini 329a/5

ḫ. itmişce 289a/10

ḫ. olur 315b/15

ḥattā : <Ar. Bile, dahi, üstelik.

ḥ. 267b/9, 268a/5, 269a/14, 311b/2, 312a/4, 312a/5, 314a/11, 314a/14, 314b/1, 316a/6, 317a/14, 317b/7, 323b/4, 326a/7, 326b/5, 327a/3, 329b/2, 336b/6, 336b/14, 337b/1, 337b/13, 338b/3, 342b/10, 348b/8, 350b/10, 351a/10, 359a/15, 381b/2, 381b/3, 388b/4, 396a/5

ḫātūn : Kadın.

ḫ.+ dur 380a/1

ḫ.+ ı 387b/4

ḫ.+ lar 389b/5

ḫ.+ lara 265a/15

ḫ.+ larınuñ 383a/14

havā : < Ar. Hava.

h.+ da 320b/10, 378a/6

h.+ dan 382b/11, 383b/6

ḥavāriyyūn :< Ar. Hz. İsa'nın 12 havarisine birden verilen isim.

ḥ. olalar 317b/14

ḫavāṣ : <Ar. İleri gelenler, seçkinler.

ḫ. 289b/9, 293b/2, 312a/14

ḫ.- ı evliyāya 291a/1

ḫ.- ı insāndandur 293a/1

ḫ.+ ṣuñdur 312b/2

ḥavf : <Ar. Korku, endişe

ḥ. 292a/6, 390a/2, 390a/10, 393a/2

ḥ.+ ın 390a/2

ḥ.+ ile 272b/3

hāviye : <Ar. Cehennemin yedi kapısından yedincisi.

h.+ de olalar 356b/3

h.+ dür 356a/12

ḥavlı : <Yun. Bir yapının çevresinde bulunan üstü açık, etrafı çevrili alan, bahçe.

ḥ.+ sında 342b/6

ḥavrā :< İbr. Sinagog

ḥ.+ nuñ 379b/1

ḥavvā : Yaratılan ilk kadın, Hazret-i Adem'in eşi.

ḥ. 269b/9, 321b/14, 364b/12

ḥ.+ ya 321b/13

ḥ.+ yı 269b/8

ḥavż : <Ar Su biriktirme, yüzme, çevreyi güzelleştirme vb. amaçlarla altı ve yanları mermer, beton benzeri şeylerden yapılarak içine su doldurulan, genellikle üstü açık yer:

ḥ. 361a/6
ḥ.+ da 376b/8
ḥ.+ dan 360b/7
ḥ.+ ı 339b/4
ḥ.+ ı ola 360b/14
ḥ.+ ımuñ 361a/6
ḥ.+ ından 359b/14
ḥ.+ umuñ 360b/14
ḥ.+ uñ 360b/12

ḥayā : <Ar. Utanma, sıkılma, kulun günahları nedeniyle Allah'tan utanması.

ḥ. 305a/13
ḥ.+ dan 334b/6
ḥ.+ sı ola 305b/8

ḥayāt : <Ar. Yaşam.

ḥ. 383b/11
ḥ.- ı ḳalb 288b/7
ḥ.- ı nefs 288b/7
ḥ.+ dan 269a/2, 269a/3, 269a/4, 269a/5, 269a/6, 269a/7
ḥ.+ ı 269a/1, 293b/7
ḥ.+ umda 269a/13

ḥayf : < Ar. Haksızlık, zulüm.

ḥ. 282a/8, 304b/8, 304b/9, 388b/1

ḫāyınlıḳ : <Ar. Hainlik.

ḫ. eylemekdür 265a/1

ḫayır : < Ar. Hayır.

ḫ. 380b/15
ḫ.+ dan 352b/9
ḫ.+ lar 360b/12
ḫ.+ ları 380b/15
ḫ.+ lu 289b/15

ḫayırlu : < Ar. Hayırlı.

ḫ. 274a/7, 277a/9, 319b/5
ḫ.+ dur 266b/1, 296b/15, 297a/1, 301b/10
ḫ.+ ñuz 288b/5

ḫāyin : <Ar. Hain.

ḫ. 335a/6

ḫayr : < Ar. Hayır.

ḫ. 274b/2, 282a/6, 345a/6, 351b/14, 351b/15, 352a/1, 352b/9, 352b/10, 353a/5
ḫ.+ a 297b/7
ḫ.+ dan 327a/10, 352b/10
ḫ. eylemekden 301b/10
ḫ. eyleyem 344a/13
ḫ.+ ı 337b/14, 348b/7
ḫ.+ umdan 353b/4

ḥayrān : <Ar. Şaşırma, çok beğenmekten ve tutkunluktan hayretler içerisinde kalma.

h. olub 335a/14

ḫayrāt :< Ar. Sevap kazanmak için yapılan iyilik.

ḫ. 366a/1

ḫ.+ ı 393b/5

ḥayvān : <Ar. Canlı, canlılık, insan dışındaki canlı yaratık.

ḥ. 323a/4, 378a/15

ḥ.+ a 265a/7

ḥ.+ da 293a/1

ḥ.+ dan 319b/13

ḥ.+ lar 307b/4, 319b/7, 322b/14, 351b/6

ḥ.+ lardan 378a/15

ḥ.+ ları 378b/8

cemīʿi ḥ.+ ları 356b/11

ḥ.+ uñ 321b/11

ḥayvānāt : <Ar. Hayvanlar.

ḥ.+ dur 307b/2

ḥayvāniyye :< Ar. Hayvanlık.

temettuʿātı ḥ. 292b/1

ḥayż : < Ar. Kadınlarda aybaşı.

ḥ. 265a/7, 389b/6

ḫaẕer :< Ar. Sakınma.

ḥ. 393a/7

ḥ.+ dür 393a/7

ḫazīne : < Ar. Devlet malının saklandığı yer.

ḫ. 321a/8

ḫ.+ den 321a/9

ḫ.+ dür 285b/15, 302a/14, 310b/4

ḫ.+ lerinden 285b/15, 302a/14, 310b/4, 321a/8

ḫ.+ sinden 339b/7

ḫ.+ yi 302a/14

cemīʿi ḫ.+ yi 304a/10

ḫazīnedār : < Ar.+Far. Devlet hazinesinden sorumlu kimse.

ḫ.+ ına 357b/11

ḫ.+ lar 357b/12, 357b/13, 367b/4

ḫ.+ları 286a/12, 342b/7, 367a/15, 367b/3

ḫ.+ larına 357a/1

ḥāżır : < Ar. Bir işi yapmak için her şeyi tamamlamış olma.

ḥ. 321b/6

ḥ. ideler 335a/8

ḥ. ol 349a/5

ḥ. ola 349a/6

ḥ. oldı 270b/15

ḥ. olısar 373b/3

ḥ. olmaḳ 269b/1

ḥ. oluñ 372b/9, 372b/14, 373b/3

ḥ. olurlar 286a/11

ḥażīretüʾl-ḳuds : < Ar. Peygamberlerin, şehitlerin ve Allah'ın verdiği zırluklara sabredenlerin ruhlarının bir arada bulunacağına inanılan cennet bahçesi.

ḥ.+ üñ 368a/9, 370a/6
ḥ.+ a 370a/11

ḥażret : <Ar. Saygı ifadesi.
ḥ.- i celālden 293a/4
ḥ.- i resūl 290b/8
ḥ.- i resūlüñ 394b/6
ḥ.- i risālet 285b/6
ḥ.+ den 335b/2
ḥ.+ e 376b/5
ḥ.+ i 303a/14, 333b/12
ḥ.+ in 366a/8, 370a/9
ḥ.+ inde 281a/3
ḥ.+ inden 381a/3, 388b/11, 395b/4
ḥ.+ ine 275a/15, 281a/1, 290a/7, 296b/8, 314a/3, 334b/13, 339a/2, 340a/11, 349b/13, 372a/5, 372a/15, 376b/12, 377b/8, 384b/14, 385b/4
ḥ.+ ini 269b/13, 271a/13, 272b/3, 372a/7, 373a/3, 383a/5
ḥ.+ inüñ 370a/3
ḥ.+ inüñdür 373a/2

ḥaẓẓ : <Ar. Hoşa giden duygulanma.
ḥ.- ı vāfir oldı 298b/1

hediyye : <Ar. Armağan.
h.+ den 386a/7
h.+ dür 386a/4
h.+ ler 371b/11, 372b/15, 381a/3

helāk : < Ar. yok olma, perişan olma.
h. 317b/2, 319b/1
h. eylemek 334b/3
h. eyleye 319a/14
h. eyleyenlerdür 338b/9
h. ola 317a/9, 319b/1, 319b/2
h. olalar 319b/3, 320a/10, 320a/12, 320b/9
h. olaydı 288b/8
h. oldı 308a/2
h. olmaḳdur 288a/13
h. olmaya 320b/6, 325b/9
h. olub 320b/13
h. olur 304a/4, 307b/5
h. olurdı 355b/5
h. olurın 341b/5
h. oluridi 355b/4
h. olursız 273b/5

helāklıġ :< Ar.+Tr. Yok oluş.
h.+ ı 293b/5, 299a/3

ḥelāl : < Ar. Yapılması dinen uygun olan.

ḥ. 268a/3, 272b/11, 299b/7, 341a/4, 341a/6

ḥ.+ den 341a/6

ḥ.+dür 266a/12, 266a/14, 266b/4, 303a/8

ḥ.+ i 268a/4

hem : <Far. Hem.

h. 266a/9, 282a/12, 293b/12, 305b/14, 392b/7

hemīn : < Far. Sadece.

h. 314b/8, 327b/6, 339a/8, 351b/10, 361a/12, 369b/3, 379b/12, 387a/7

hendese : <Ar. Geometri.

ʿilmi h.+ de 307a/12

henüz : < Far. Hemen, yeni.

h. 316a/12

her : <Far. Her, bütün, hepsi.

h. 266a/11, 267a/7, 268b/15, 269a/1, 269b/4, 269b/5, 269b/14, 270a/3, 270a/14, 270b/1, 270b/3, 270b/4, 270b/6, 270b/7, 270b/10, 270b/12, 270b/13, 270b/15, 271a/9, 271a/14, 271b/14, 272a/1, 272a/2, 272a/3, 272a/4, 272a/8, 272a/10, 272a/11, 272a/12, 272a/13, 272a/14, 272b/11, 272b/12, 272b/13, 272b/14, 272b/15, 273a/2, 273a/4, 273a/8, 274b/3, 274b/5, 274b/11, 274b/12, 274b/15, 275a/2, 275a/7, 275b/6, 275a/12, 276a/5, 276a/11, 276a/14, 276b/1, 276b/3, 276b/5, 276b/6, 276b/8, 277a/15, 277b/6, 278a/12, 278a/13, 278a/15, 278b/4, 279a/4, 279a/7, 279a/8, 279a/9, 279a/10, 279b/1, 279b/3, 279b/4, 280b/3, 280b/5, 282a/5, 282a/10, 282a/15, 283a/15, 284a/2, 284b/3, 284a/12, 285a/4, 285a/9, 285a/10, 285a/12, 285b/2, 285b/4, 285b/6, 285b/11, 286a/1, 286a/7, 286a/10, 288b/2, 288b/13, 288b/15, 289a/1, 289a/2, 289a/6, 289a/8, 289a/9, 289a/10, 289a/11, 290a/3, 290b/1, 291b/5, 293a/13, 293a/14, 294a/2, 294a/4, 294b/7, 294b/8, 296a/14, 296b/1, 297a/3, 297a/5, 297b/3, 297b/10, 297b/12, 297b/13, 297b/14, 297b/15, 298a/1, 298a/2, 298a/3, 298a/4, 298a/5, 298a/6, 298a/7, 298a/8, 298a/9, 298a/10, 298a/11, 298a/12, 298a/15, 298b/5, 298b/12, 298b/13, 298b/14, 300b/13, 301a/7, 301a/8, 301b/2, 301b/7, 302b/2, 302b/3, 304a/5, 304a/8, 304b/2, 304b/3, 304b/5, 305b/13, 305b/15, 306a/3, 306a/7, 306a/8, 306a/9, 306a/11, 307b/13, 308a/10, 308b/2, 309a/7, 309b/8, 310a/14, 310b/3, 310b/5, 310b/11, 311a/11, 312a/15, 314b/5, 317a/3, 317a/4, 319b/4, 325a/13, 325b/6,

325b/10, 327a/10, 327a/15, 327b/7, 327b/9, 328a/9, 328b/12, 330a/4, 330a/7, 330b/15, 331a/2, 332a/9, 332a/12, 334a/8, 335a/13, 336a/15, 336b/4, 336b/6, 336b/12, 339a/7, 340a/2, 340a/9, 342a/14, 342b/14, 342b/15, 343a/5, 343a/8, 343a/13, 343b/7, 345b/7, 349a/1, 350a/7, 350b/4, 351a/3, 351a/11, 352a/2, 352a/4, 353b/5, 354b/8, 354b/9, 354b/10, 354b/11, 354b/12, 354b/13, 355a/9, 355a/10, 356a/7, 356a/8, 357a/11, 358a/5, 358b/1, 360a/10, 360a/13, 360a/14, 360b/14, 361b/7, 361b/11, 363a/12, 363b/14, 364a/12, 364a/13, 364a/15, 364b/7, 365a/11, 365a/12, 365a/13, 365a/14, 365a/15, 365b/1, 365b/2, 365b/3, 365b/4, 366a/4, 366a/6, 366a/9, 366b/14, 367a/9, 369a/14, 369b/2, 374b/1, 374b/3, 375b/8, 377b/14, 379a/11, 379a/12, 379b/3, 379b/4, 379b/5, 379b/10, 380a/3, 380a/14, 380b/3, 380b/4, 380b/5, 380b/14, 380b/15, 381a/1, 381a/2, 381a/6, 381a/14, 382b/6, 383a/3, 383a/6, 383b/5, 383b/7, 384a/12, 384a/13, 384b/9, 385a/10, 385a/11, 385a/12, 385a/13, 385a/14, 385a/15, 386b/10, 387a/14, 388b/7, 388b/8, 388b/9, 388b/10, 390a/12, 393b/15

h.+ kim 269a/13

h.+ ne 394a/1

ḥerīf : < Ar. Adam.

ḥ.+ lerden 300a/10

hevā **:** < Ar. İstek, arzu, heves.

h. 297b/8

h. olub 350a/15

heybet **:** < Ar. Korku hissi veren ululuk.

h. 272b/4, 298b/6, 329b/9, 393a/8

h.+ dür 393a/8

h.+ i 298b/8, 335a/12

h.+ inden 355b/5

ḥıfẓ : <Ar. Koruma, saklama. Ezberleme.

ḥ. itmekdür 296a/10

ḥīle **:** <Ar. Aldatma, kandırma

ḥ.+ den 328a/5

ḥ. eyledi 328a/6

ḫınzır **:** <Ar. Domuz.

ḫ. 318a/10, 338a/14, 338b/6

ḥırām : <Far. Sallanma,salına salına yürüme.

ḥ. 268b/12

ḫışım : Akraba.

ḫ.+ ları 328a/3

ḫ.+ ların 371a/12

ḫ.+ larına 294a/4

ḫ.+ larından 283a/5

ḫ.+ larumuz 371a/13

ḫışm : Akraba

ḫ.+ ı 335a/12

ḫ.+ ından 277b/15, 388a/11

ḫ.+ larından 275b/4

ḫışm : < Ar. Kızgınlık, gazap, öfke.

ḫ. ider 310a/14

hic : < Far. Herhangi bir zaman, hiç.

h. 351a/5, 352a/12, 373a/4

ḥicāb : <Ar. Utanma, utanç.

ḥ. 304b/4, 311a/14, 311b/1, 370b/6

ḥ.+ dan 342b/9

ḥ.+ ı 374b/11

ḥ.+ ın 289b/4, 369b/11

ḥ.+ lar 303a/9, 387a/4

ḥ.+ lardur 303b/3

ḥ.+ ları 353a/2, 368b/1, 373b/7, 374b/4

cemīʿi ḥ.+ uñ 305b/10

ḥicāblan - : <Ar. Utanma.

ḥ.- ur 285b/9

hiç : < Far. Herhangi bir zaman, hiç.

h. 271b/8, 274a/7, 274b/10, 286a/4, 293b/11, 296b/5, 304b/4, 313a/3, 313a/8, 319b/13, 324b/13, 325a/10, 327b/6, 328a/9, 331a/9, 333b/14, 337a/4, 340a/12, 342a/4, 342a/10, 344b/3, 344b/4, 344b/7, 345b/5, 347a/3, 350b/13, 353b/9, 353b/11, 353b/14, 354a/8, 362a/4, 369b/3, 373a/1, 373b/4, 374a/8, 375b/2, 385b/2, 386a/14, 386b/2, 394a/7

hidāyet : < Ar. Hak yolu, doğru yol.

h. 288a/8, 288b/13

h.+ den 288a/12

ḥikāyet : <Ar. Hikâye, olay.

ḥ.+ ler 395b/12

ḥikmet: <Ar. Herkesin bilmediği gizli sebep.

ḥ. 279a/12, 284b/7, 288b/12, 290b/8, 292a/2, 296b/1, 354b/2, 377b/2

ḥ.+ den 296a/14

ḥ.+ i 300a/13, 377b/2

ḫilāf

ḫ.+ ınca 276a/3

ḫilʿat : < Ar. Süslü elbise, kıymetli kaftan.

ḫ. 276b/7, 324a/4, 324a/6, 326b/11

ḫ.+ lar 370a/7, 372b/4

ḫ.+ ler 324a/6, 325a/12, 369a/7, 369a/8, 372b/10, 372b/13, 373a/1, 390a/13

ḥile : <Ar. Aldatma, kandırma.

ḥ. eylemedi 328a/6

ḥisāb : <Ar. Hesap, hesap günü.

ḥ. 282a/15, 322a/13, 327b/11, 343b/12, 344b/4, 346a/1, 346a/13, 347a/3, 353a/10, 358a/3, 388a/15, 388b/6, 395b/9

ḥ.+ a 300a/12, 339b/1

ḥ.+ a ṭurmaġa 281a/3

ḥ.+ da olalar 342b/8, 345b/1

ḥ.+ dan 324a/1, 339b/12, 345a/5

ḥ. eylemeden 333b/14

ḥ. eyleye 339a/7, 340a/9, 353b/8

ḥ. eyleyeler 340a/7

ḥ. eyleyem 340a/1

ḥ.+ ı 271b/13, 350b/4

ḥ.+ ın 339b/13, 339b/15, 388b/2

ḥ.+ ına 306a/2

ḥ.+ ını 343a/13

ḥ. ideler 328a/11

ḥ. iderin 339a/11

ḥ. iderler 339a/11

ḥ. ideser 359b/10

ḥ. itmege 339a/11

ḥ. itmek 326a/8, 346b/2

ḥ.+ ların 338a/5

ḥ.+ larından 328b/10

ḥ. olanlardanuz 339a/9

ḥ. olına 339a/7, 339b/11, 350b/4

ḥ. olınma 339b/12

ḥ. olınur 339a/7

ḥ. olmaya 346a/9

ḥ. olundı 339a/8, 344b/3

ḥ. olunurlar 346a/2

ḥisābsuz : < Ar.+Tr. Sorgusuz.

ḥ. 334a/3, 334a/5, 337b/9, 340a/3, 340a/4, 340a/6, 342a/12, 342a/13, 342a/14, 342b/1, 343b/14, 344a/1, 344a/2, 345a/5

ḫiṭāb : < Ar. Söz söyleme.

ḫ. eyleye 373b/1

ḫiẕmet: < Ar. İş görme, hizmek etme.

ḫ. itmek 337a/11, 393b/10

ḫiẕmetkār : <Ar. + Far. Hizmet eden kimse, hizmetçi.

ḫ. 383b/14

ḫ.+ dur 357a/9

ḫ.+ ı 357a/11

ḫ.+ ı olalar 382a/2

ḫ.+ larıdur 390b/15, 391a/6

ḫod : <Far. Kendi, -de, bizzat.

ḫ. 287a/2, 287a/7, 300b/11, 311a/12

ḫor **:** <Far. Değersiz, hakir.

ḫ. 273a/14, 335a/14, 368b/10

ḫ.+ lıḳ 271b/8

ḫ. ola 273a/13

ḫorla - : <Far. + Tr. Küçük düşürmek, küçük görmek.

ḫ.- dı 298a/8, 298a/9

ḫ.- maḳdur 265a/9

ḫ.- mamaḳ 275a/9

ḫ.- sa 267a/2, 267a/12, 298a/8

ḫorlıġ : <Far. + Tr. Alçaklık.

ḫ.+ ı 359a/8

ḫ.+ ıla 334b/13

ḫorlıḳ : <Far. + Tr. Alçaklık.

ḫ. 310a/2

ḫoş **:** <Far. Güzel, iyi, tatlı, gönül okşayan.

ḫ. 328a/8, 349b/13, 358a/5, 395b/12

ḫ.+ dur 308a/15

ḫ. olalar 335a/4

ḫ. oldı 322b/8

ḫ. ṭutub 394b/7

ḫoşlıġ : <Far. Güzellik, iyilik.

ḫ.+ ıyla 342b/4

ḫūb **:** <Far. Güzel.

ḫ. 369b/7, 387a/8

ḫulāṣaʾ : <Ar. Özet, öz.

ḫ.- i enẓār 313b/7

ḫ.- i fetevāda 266b/13

ḫuld **:** < Ar. Sonu olmayan, cennet.

ḫ. 390a/5, 390a/6

ḫ.+ uñ 390a/7

ḫulḳ **:** <Ar. Yaratılış, yaratılıştan gelen huy, tabiat.

ḫ.+ da 389b/7

ḫ.+ lardandur 312b/9

ḫ.+ ları 392a/4

ḫ.+ larındandur 301b/5, 301b/6

ḫulḳlu : <Ar. + Tr. Yaratılışlı, yaratılıştan gelen önemli özelliği olan.

ḫ. olalar 367a/9

ḫulle **:** < Ar. Cennet elbisesi.

ḥ. 322a/6, 322b/2, 364a/12, 379b/10

ḥ.+ ler 333a/1, 364a/12, 379a/10, 386b/9

ḥ.+ lerin 360b/8

ḥ.+ lerüñ 379b/5

ḥ. ola 274b/11, 379b/5

ḥ.+ si ola 379b/10

ḥ.+ sini 364a/13

ḥūrī :< Ar. Cennette yaşadığına inanılan dişi varlık.

ḥ. 274b/10, 275a/2, 283a/4, 283a/6, 301a/8, 343a/9, 369a/15, 380a/3, 383b/14, 388b/9

ḥ.+ ler 301a/8, 303a/11, 379a/15, 379b/7, 379b/8, 380b/7, 381a/8, 387b/2, 394a/5

ḥ.+ leridür 391b/7, 391b/9

ḥ.+ lerin 354a/4

ḥ.+ lerini 364a/15

ḥ.+ lerüñ 379b/6, 381a/6, 387b/1

ḥ.+ nuñ 274b/12

ḥ.+ nüñ 274b/11, 379b/5, 380a/14, 388b/10

ḥ. ola 379b/4

ḫurūc : < Ar. Çıkma, çıkış.

ḫ.+ ından 314b/11

ḥūruʾl-ʿīn : <Ar. Cennetde Müslüman erkeklerle evleneceğine inanılan cennet kadınları.

ḥ. 274b/9, 369a/14, 381a/1, 381a/5

ḥ.+ den 272b/15, 380b/5, 385a/14, 388a/10, 388b/9

ḥ.+ e 372a/15

ḥ.+ i 380b/10

ḫuṭbe : <Ar. Minberde yapılan konuşma.

ḫ. 270a/3, 373a/8, 373a/9, 373a/11, 373a/13

ḫ.+ yi 269b/5

ḥuẕeyfe : < Ar. Hz. Muhammed'in sırdaşı olan sahabi.

ḥ. 301a/10, 341b/7

ḥużūr : < Ar. Dirlik,rahatlık.

ḥ.- ı ḳalb 365b/10

ḥüccet : < Ar. Delil.

ḥ. 332a/2

ḥ.+ dür 295b/3

ḥ. eyleye 341b/13, 342a/3, 342a/5, 342a/8

ḥ.+ ler 268b/8, 296a/8

ḥ.+ leri 332a/2

ḥ.+ üm 358a/3

hüdhüd : < Ar. Kur'ân-ı Kerîm'de Hz. Süleymân kıssasında zikredilen, Hz. Süleymân'ın haberci kuşu.

h.+ i 378b/5

ḥükm : < Ar. Karar, hakimiyet.

ḥ. 314b/9

ḥ. eyleye 315b/13, 315b/14, 317b/7, 317b/12, 324b/8, 327a/10, 327b/5, 333a/5, 340a/8

ḥ.+ i 306b/3, 306b/4, 321a/1
ḥ.+ inde 338b/5, 357a/11
ḥ.+ inde ola 306b/2, 306b/3
ḥ.+ ine 289a/15, 303b/13
ḥ. itmek 333a/4, 335a/8, 340a/8

ḥürmet : < Ar. Saygı.
ḥ. 282a/6
ḥ.+ de 348a/10
ḥ. eylemediler 300a/6
ḥ. eylememekdür 265a/10
ḥ. eyleyeler 277b/10
ḥ.+ i 337b/11
ḥ.+ ine 354a/2, 390b/10
ḥ. ḳılmayalar 315b/4
ḥ.+ üñ 352a/15

ḥürmetlü : <Ar. Hürmetli, saygılı.
ḥ. 276b/3

ḥüseyin : < Ar. Hz. Muhammed'in torunu.
ḥ. 339b/2, 383a/15, 316a/4
ḥ.+ dür 337a/9

ḥüsn : <Ar. Güzellik.
ḥ.- i ʿaṭā 387b/1, 387b/2
ḥ.+ de 381b/14
ḥ.+ i 352a/5, 386b/8, 387a/12, 387a/15
ḥ.+ i ola 387a/15, 387b/1
ḥ.+ ine 370b/1
ḥ.+ leri 367a/8, 386b/13, 392a/4
ḥ.+ üñüz 386b/14, 386b/15

ḥüsün : <Ar. Güzellik.
ḥ.+ de 381a/11

ḥüzn : <Ar. Üzüntü, gam, keder.
ḥ. 390a/10
ḥ.+ i 379a/1

īmān : <Ar. Allah'a inanma, dini kabul etme işi.
i. 267a/1, 268a/8, 272a/11, 280b/8, 288a/9, 295b/13, 313b/12, 325b/5, 376a/10
ehli i. 282a/2
maḳāmı i. 305a/8
i.+ a 318b/5
ehli i.+ dan 320a/6
zevāli i.+ dan 288b/14
i.+ dur 269a/6
ehli i.+ dur 370b/7
i.+ ı 318b/6, 390b/9
i.+ ıla 396a/14
i.+ ın 267b/9
i.+ ına 267b/2, 268b/5
i.+ ları 318b/5

ıraḳ : Uzak.
ı. 306a/1, 343b/3, 350b/2
ı. olub 296a/9

ʿıraḳ : < Irak ülkesi.

ʿ. 316b/10

ʿ.+ dan 307a/4

ırmaġ : Irmak, büyük akarsu.

1.+ ı 371b/7, 382a/7, 382a/8, 382a/9, 382a/11

1.+ ına 374a/5

1.+ uñ 365b/2

ırmaḳ : Irmak, büyük akarsu.

1. 358b/11, 383a/3

1.+ dur 360b/11, 382b/15

1.+ lar 278b/2, 380a/12, 382a/7

1.+ ları 366b/8, 388a/3

1.+ larından 371b/4, 371b/5

1.+ laruñ 380a/13

ʿĪsā

ʿ. 272a/5, 274a/10, 276a/13, 316a/7, 317a/6, 317a/7, 317a/9, 317a/12, 317b/2, 317b/3, 317b/5, 317b/7, 317b/8, 317b/9, 317b/10, 317b/12, 317b/14, 318b/4, 319a/6, 325b/9, 329b/11, 332b/13, 334b/11, 334b/12, 334b/15, 335b/13, 335b/14, 335b/15, 363b/5, 367a/7, 372b/11, 373a/13, 373b/5, 380a/1

ʿ.+ dan 335b/15

ʿ.+ mı 342a/7

ʿ.+ nuñ 342a/7

ʿ.+ ya 317a/11, 317a/12, 317b/14, 333b/1, 334b/10

nüzūli ʿ.+ ya 268b/1

ʿ.+ yı 342a/7

ısı : Sıcak.

1.+ sını 325a/15

ışlāḥ : <Ar. Düzeltme, kusurlarını giderme.

1. itmek 297b/4

ışmarla - : Emanet etmek, vermek.

1.- dum 333a/13, 333a/14

ıssı : Sıcak.

1. 351b/5, 356a/2, 359a/1

1.+ da 274a/2

1.+ dan 274a/3, 355a/3, 358b/15

1.+ dur 355a/14, 359a/2

1.+ lığı ola 326b/8

1.+ nı 312a/2

1. olur 356a/3

1.+ sın 355b/14

1.+ ya 274a/2

ʿışḳ : <Ar. Aşk, Allah aşkı.

ʿ. 304a/7, 304a/9, 304b/1

ʿ.+ dadur 293b/7

ʿ.+ ı 305b/13

ʿ.+ ıña 350b/8

ʿ**ıvāż** **:** <Ar. Karşılık.

ʿ. 387b/1

ʿ.+ ı 354a/5

ʿ.+ ıdur 351a/4

ʿ.+ lar 334b/6

ʿ**ıyāl** :< Ar. Geçindirmek zorunda olunan kimseler.

ʿ.+ ümi 336a/8

i - **:** Ekfiil.

i.- di 270b/14. 274b/4, 275b/14, 299a/5, 299a/6, 299a/7, 311a/8, 311a/10, 311a/13, 311a/15, 321a/6, 324a/5, 325a/4, 325a/5, 325b/14, 330a/6, 334b/4, 340b/4, 340b/7, 340b/13, 341a/10, 341b/11, 341b/12, 342a/10, 343b/7, 343b/8, 345b/5, 346a/11, 346b/14, 347b/12, 348a/12, 348b/5, 354a/14, 355a/2, 357a/6, 358a/10, 360a/2, 362b/13, 362b/14, 363a/3, 363a/4, 364b/3, 364b/15, 370a/13, 370a/14, 370b/15, 371a/3, 375b/9, 377a/8, 378b/3, 387b/10, 387b/13, 389a/9, 389b/10, 390a/8, 390a/10, 392a/7, 394b/5, 394b/6, 394b/7, 395b/12, 395b/13, 396a/1, 396a/2

ceberūtda i.- di 377b/9

dervīşler i.- di 363b/3

dutmışlar i.- di 315b/14

ʿibādet ider i.- di 276a/14

iḥsānı kadīminden i.- di 377b/11

inmiş i.- di 373a/8

işitseler i.- di 380a/8

melekūtda i.- di 377b/9

muṭīʿ i.- di 377b/9

oldular i.- di 363b/4

ṭutar i.- di 276a/13

var i.- di 363b/2, 376b/1

yir i.- di 276a/13

i.- diler 371a/12

aġlar i.- düḳ 345b/6

ḳāniʿ i.- düḳ 347a/5

ümmetü i.- dük 376a/13

i.- düñ 356b/13

ḳaçmaz i.- düñüz 346b/6

i.- ken 389b/10

i.- miş 267b/10, 370b/4

ümmeti i.- miş 384b/11

i.- mişse 389b/8

dāḫil i.- mişse 390a/8

i.- se 266a/11, 279b/14, 283a/15, 283b/11, 289a/11, 304a/5, 309b/2, 313b/6, 313b/7, 314b/15, 317a/3, 317a/4, 320a/1, 323b/15, 327b/14, 328a/1, 328a/2, 328a/3, 328a/5, 328a/6, 328a/7, 328a/13, 328a/14, 328a/15, 328b/2, 328b/4, 328b/5, 328b/7, 328b/8, 328b/9, 329a/5, 329a/6, 329a/8, 329a/9, 329a/10, 329a/11, 329a/12, 329a/13, 329a/14, 329a/15, 334b/9, 334b/10, 335a/10, 336b/6, 340b/1, 340b/6, 346b/5, 347a/13, 347a/14, 347b/8, 348b/12, 348b/13, 350b/8, 351a/11,

351b/5, 353a/15, 355a/1, 357a/1, 360a/11, 363b/15, 364a/1, 364a/2, 364a/3, 364a/4, 364a/5, 364a/6, 367a/11, 369b/2, 378a/7, 390b/8, 393a/11, 394a/1, 394a/2

bünyādı oldı i.- se 290a/5

i.- señüz 360a/4

ʿibādet : <Ar. İbadet, Allah'a kulluk, tapınma.

ʿ. 289b/5, 289b/8, 289b/9, 298b/13, 302b/15, 309b/10, 311b/13

ʿ.+ den 279a/13, 342a/9, 342a/10

cemīʿi ʿ.+ den 292b/12

ʿ.+ dür 289b/7, 290b/5, 292b/5

ʿ.+ e 277b/9, 318b/10, 352b/15

ʿ. eyledi 342a/2

ʿ. eylemedüñüz 341b/14, 342a/2

ʿ. eylemege 277b/3

ʿ. eylemekdür 272a/10

ʿ. eylemişce 269b/6, 270b/11, 271a/4

ʿ. eyler 297a/12, 297a/13

ʿ. eyleyeler 318b/10

ʿ.+ i 342a/11, 342a/8

ʿ. idemedük 342a/3, 342a/6

ʿ. ider idi 276a/14

ʿ. iderler 378a/7

ʿ. iderlerdi 340a/5

ʿ.+ in 346b/1

ʿ.+ inüñ 289a/12

ʿ. itdügiñüz 291b/11

ʿ. itmege 288a/1

ʿ. itmek 287b/15

ʿ. itmekden 297a/1, 297a/2

ʿ. itmişce 297b/12

ʿ. itmişince 277a/7

ʿ.+ lerüñ 272a/9

cemīʿi ʿ.+ lerüñüzi 354b/1

ʿ. oldı 310a/1

ʿ.+ ten 342a/7

ʿ.+ üñ 310a/11

ʿibāret: <Ar. Meydana gelen, oluşan, meydana gelmiş, ancak bu kadar.

ʿ. 395b/15

ʿ.+ dür 311b/1

iblīs : <Ar. Şeytan.

i. 357b/15, 358a/2

i.+ den 358a/7

i.+ i 331b/2, 331b/6, 331b/8, 332a/10, 358a/1

i.+ in 331b/3

i.+ üñ 331b/7

ibn-i mesʿūd : İlk Müslümanlardan ve cennetle müjdelenenlerden biri, Abdullah b. Mes'ûd (ö. 32/652-53).

i. 274b/3, 288a/4

ibn-i ʿabbās : Hazret-i Muhammed'in amcasının oğlu, çok sayıda hadis rivayet

edenler arasında yer alan sahabi, Abdullah b. Abbas (ö. 68/687-88).

i. 272b/10, 287a/5, 288a/4, 288b/2, 299a/7, 319a/1, 324a/3, 324a/11, 324b/2, 331a/7, 331b/15, 338a/1, 347a/15, 352b/9, 355b/12, 356a/10, 359a/13, 360b/1, 370a/13, 370b/14, 371a/11, 374b/13, 375a/14, 391a/14, 392a/2, 392a/11

ibrāhīm : Üç semavi dinin ve bu dinlerin peygamberlerinin atası olarak kabul edilen peygamber, Hazret-i İbrâhîm.

i. 272a/1, 276a/14, 324a/4, 329b/9, 332b/12, 334a/5, 335b/10, 346b/13, 350a/11, 352b/2, 352b/3, 352b/4, 352b/7, 363b/1, 372b/7, 373a/7, 378b/1

i.+ e 335b/8

i.+ üñ 274a/8

ibriḳ : <Ar. Su koymaya yarayan kulplu, emzikli kap.

i. 393b/13

i.+ ler 392b/1

ibtidāʾ : <Ar. Başlama, başlangıç.

i. olunduġıçün 286b/3

icād : < Ar. Buluş.

i. eyleye 320b/8

iç - : İçmek.

i.- düginden 328b/1

i.- düm 383b/8

i.- düñ 359b/2

i.- e 358b/4, 382b/6

i.- eler 343a/2, 358b/5, 358b/8, 358b/9, 360b/13, 360b/14, 361a/1, 364a/10, 368a/3, 369a/2, 370a/7, 371b/4, 371b/5, 371b/8, 371b/11, 371b/14, 375a/11, 382b/12, 382b/13, 383a/2

i.- enlere 382a/9

i.- enlere 277b/15, 355b/14

i.- erken 267a/8

i.- erler 281a/14, 359b/15, 382a/15, 385b/1, 390b/2, 390b/3

i.- erse 383a/3

i.- eydi 352a/15

i.- iñ 374a/4

i.- medi 328b/1, 328b/4

i.- mege 367a/6

i.- mek 314a/11

i.- mekde 367a/5

i.- mekden 328b/4, 385b/14

i.- mekdür 264b/9

and i.- mekdür 265a/4, 265b/1

süci i.- mekdür 265b/2

and i.- memek 275a/10

i.- meyeler 323b/8

i.- miş 328b/2

i.- se 267a/3, 279a/4, 279a/7

i.- seler 382b/10, 382b/11, 393b/14

i.- sünler 368b/14

i.- ürgil 360b/7

i.- ürme 360b/7

iç **:** İç.

i.+ i 270b/13, 307b/11, 355b/1

i.+ im 352a/15

i.+ inde 271b/8, 272b/13, 272b/14, 272b/15, 277b/6, 277b/7, 277b/8, 277b/9, 277b/10, 289b/1, 299b/6, 320b/8, 328b/14, 329b/15, 333a/4, 339a/7, 343a/1, 347b/1, 349a/4, 349b/8, 349b/12, 351a/15, 354b/11, 356a/4, 356a/7, 356a/8, 363b/2, 365a/11, 365b/1, 365b/3, 366a/7, 371a/12, 371b/9, 376a/12, 376a/14, 379b/3, 379b/5, 379b/11, 380b/3, 380b/4, 380b/9, 381a/1, 383b/5, 384a/7, 385a/11, 385a/12, 387b/6, 388b/8, 391b/15, 392a/6, 393b/6, 394a/5

i.+ inde ola 331b/10, 347b/7

i.+ inde olalar 353a/10, 359a/12, 376a/8, 386b/2, 390a/10

i.+ indedür 304b/11, 305a/14, 307a/1, 367a/3, 379a/11

i.+ indedür 306b/7

i.+ indeki 392a/6

i.+ indekiden 387b/7

i.+ indekin 382b/10

i.+ inden 290b/7, 314b/3

i.+ine 359a/14, 359a/15, 375a/10

i.+ ini 272b/1

i.+ üñüzdemidür 326a/7

içen **:** İçen

i.+ ler 275b/4, 353a/13, 354b/15

içerü **:** İçeri.

i. 371b/13, 381b/1, 381b/4

i.+ dür 287a/6

için **:** İçin, nedeniyle.

i. 291b/11, 308a/12, 395a/10

i.+ dür 354b/15

içün **:** İçin, nedeniyle.

i. 273b/3, 273b/11, 275a/12, 279a/9, 283a/8, 283b/15, 284a/1, 285a/13, 285b/3, 286b/8, 287a/11, 287a/12, 288a/15, 289a/3, 293b/12, 296b/1, 296b/6, 296b/8, 297a/12, 297a/13, 297b/3, 297b/5, 298a/1, 298a/2, 298a/3, 298a/4, 301b/10, 302a/8, 302a/9, 304a/9, 306a/1, 309a/5, 309a/7, 309b/11, 311a/14, 313a/12, 313b/8, 313b/9, 314a/1, 314a/2, 314a/7, 316a/10, 319a/11, 322a/5, 324b/4, 326a/9, 327a/9, 330a/2, 330a/3, 331b/6, 332b/9, 334b/3, 335a/8, 337a/10, 337a/12, 337b/9, 340a/8, 340b/3, 340b/8, 340b/11, 340b/13, 341a/10, 341a/11, 341b/13, 342a/2, 342b/4, 345b/7, 346a/13,

346b/3, 349a/10, 349a/12, 349a/14, 349b/2, 349b/15, 350b/12, 354a/6, 354b/14, 355a/3, 356a/1, 356a/9, 356b/8, 357a/12, 357b/4, 358a/5, 358b/11, 361b/11, 362a/3, 362b/12, 362b/14, 363a/1, 363a/4, 367a/5, 368a/7, 370a/9, 370b/9, 374b/10, 370b/12, 370b/13, 374b/9, 376a/3, 380b/15, 384a/3, 384b/3, 384b/4, 384b/8, 386a/10, 386a/15, 386b/6, 386b/10, 387b/13, 388b/3, 388b/12, 389a/9, 389a/12, 389b/1, 390a/3, 390b/2, 391b/14, 392b/12, 393b/10, 394a/8, 395a/9

i.+ dür 276a/1, 289b/8, 289b/9, 289b/10, 293b/1, 293b/2, 293b/3, 300b/10, 300b/12, 300b/13, 345b/8, 354b/14, 354b/15, 355a/1, 362a/2, 366a/10, 392b/11

i. ola 357b/8, 357b/9, 392b/7

içür - : İçirmek.

i.- eler 358b/7, 369a/5

i.- eyin 384a/15

i.- gil 369a/3

i.- meyince 286a/13

id - : Etmek, yapmak.

intiḳāl i.- 0er 291a/11

ʿafv i.- e 280b/8

ḥamdüṣenā i.- e 334b/13

inkār i.- e 334a/6

ḳurbān i.- e 280a/15

naẕar i.- e 384a/14

setr i.- e 359b/12

ṭavāf i.- e 280b/1

terk i.- e 302b/11

cemʿ i.- ebilür 306a/2

irşād i.- ebilür 300b/12

ʿaẕāb i.- ecekdür 296b/12

ʿaẕāb i.- eler 359a/11

ceng i.- eler 315a/5

defn i.- eler 319a/8

devr i.- eler 320b/12

eyle i.- eler 359a/7

feryād i.- eler 336a/5

ḥac i.- eler 317b/14

ḥareket i.- eler 282a/4

ḥāżır i.- eler 335a/8

ḫıyānetlıḳ i.- eler 315a/13

ḥisāb i.- eler 328a/11

hücum i.- eler 314b/5

iḳrār i.- eler 332b/1

inkār i.- eler 333b/7, 334a/4

istiġfār i.- eler 318b/11

işāret i.- eler 332b/4

ittifāḳ i.- eler 314b/5

ḳıyās i.- eler 389a/15

menʿ i.- eler 316b/11

pāre i.- eler 346a/10

seyr i.- eler 371b/8, 371b/12

ṣoḥbet i.- eler 367a/6, 372a/2

ṣulḥ i.- eler 314b/2

şehīd i.- eler 315a/6

şükür i.- eler 372b/1

taʿaccüb i.- eler 370b/1
taḳdīs i.- eler 331a/3
teferrüc i.- eler 318a/15
tesbīḥ i.- eler 309a/8, 327a/7
vezn i.- eler 362b/15
ẕikr i.- eler 333a/8
i.- elüm 277a/5
ʿamel i.- elüm 332b/2
ḳabūl i.- elüm 358a/8
ʿibādet i.- emedük 342a/3, 342a/6
ḳullıḳ i.- emedük 341b/15
menʿ i.- emezüz 303a/6
duʿā i.- en 309b/11
nehyiʿaniʾlmünker i.- en 301a/12
delālet i.- endür 388a/5
ʿimāret i.- enler 272b/9
livāṭa i.- enler 354b/15
zinā i.- enler 353a/14
ġazā i.- enlerdür 395b/7
zinā i.- enlere 355b/14
ziyāret i.- enlere 308b/12
ʿamel i.- enleredür 344b/15
tevbe i.- enleredür 345a/2
ziyāret i.- enlersiz 360a/9
irşād i.- enlerüñ 296a/10
sülūḳ i.- enlerüñ 290a/7
zinā i.- enlerüñ 358b/8
eyilük i.- enleründür 366a/2
i.- enlerüñdür 365b/12
i.- er 268b/6, 276a/4, 277a/8
ʿafv i.- er 282b/11, 282b/12
ʿaẕāb i.- er 357a/15
bāṭıl i.- er 266a/8, 268b/6
beyān i.- er 313a/10
cemʿ i.- er 306a/7, 329b/6
daʿvet i.- er 346a/15
delālet i.- er 390a/4, 390a/8, 392b/10, 392b/11
faḫr i.- er 302a/8
ḫarc i.- er 297a/13, 297a/14
ḫışm i.- er 310a/14
intiḳāl i.- er 291a/12
istiġfār i.- er 311a/13
istiḳbāl i.- er 291a/10
ḳabūl i.- er 309a/15, 310a/15, 310b/14, 311a/1
menʿ i.- er 310a/12
muḫālefet i.- er 267b/15
naḳil i.- er 270a/5, 272b/8, 274a/3, 274a/8, 274a/15, 276b/2, 278b/12, 282a/11, 282b/2, 283a/9, 294a/8, 310a/11, 314b/12, 316a/2, 319a/1, 319b/6, 324b/10, 325a/2, 325a/15, 327a/12, 329b/5, 337a/6, 337b/3, 340a/9, 340a/15, 340b/14, 341b/8, 343b/5, 343b/9, 345a/10, 348b/1, 348b/10, 348b/15, 349b/14, 351b/8, 351b/12, 352b/1, 354a/15, 358a/15, 359a/8, 359b/1, 361b/5, 361b/13, 377a/3, 384a/2, 384b/5, 386b/11
naḳl i.- er 269a/11, 269b/3, 341a/7
naẓar i.- er 275a/11, 392a/10

önegülik i.- er 268a/6
raḥmet i.- er 311a/10, 354b/5
rivāyet i.- er 272b/10, 274b/4, 278b/8
saʿy i.- er 268b/13, 306a/9
vaṣf i.- er 382a/7
ziyāde i.- er 310a/14
ʿibādet i.- er idi 276a/14
duʿā i.- erdi 284a/5
istiġfār i.- erdi 311a/9, 311a/14, 311b/1, 311b/3
ʿār i.- erdük 376a/7
cenk i.- erdük 388b/3
ġusl i.- erdük 375b/12
ṣabr i.- erdük 345b/6, 363b/11
ẓann i.- erdük 344a/11
raḥmet i.- erdüm 348b/3
ʿıyd i.- erdüñ 368b/8
ṣabr i.- erdüñ 346b/9
taḥammül i.- erdüñ 346b/10
i.- erdüñüz 331a/13
faḫr i.- erdüñüz 331a/12
melāmet i.- erdüñüz 370b/3
ney i.- erdüñüz 363b/10
ṣabr i.- erdüñüz 381b/6
ẓann i.- erdüñüz 344a/11
beyān i.- erem 313b/8
istiġfār i.- eridi 311b/6
i.- erin 312a/5
ḥisāb i.- erin 339a/11
intiḳām i.- erin 350b/3
sākin i.- erin 373b/11
laʿnet i.- erinsen 267b/13
duʿā i.- erken 309b/11
ṭāʿat i.- erken 291b/13
tenaʿʿum i.- erken 390a/1
i.- erler 278b/2
aru i.- erler 365b/11
ʿaẕāb i.- erler 273a/10, 308b/8, 357a/13, 359a/10
beşāret i.- erler 271a/8
cefā i.- erler 341b/4
ceng i.- erler 302a/8
cenk i.- erler 283b/8
devr i.- erler 393b/12
eyle i.- erler 308b/14
ġusl i.- erler 303a/12
ḥamd i.- erler 385b/4, 385b/6
ḥisāb i.- erler 339a/11
ʿibādet i.- erler 378a/7
iḫtilāf i.- erler 281b/3, 282a/1, 282b/7, 287a/9, 315b/6, 365a/1
ʿimāret i.- erler 354a/14
inkār i.- erler 281b/12
istiġfār i.- erler 286a/11
işţihā i.- erler 394a/1
ḳarār i.- erler 372a/13
naẓar i.- erler 274b/9, 370a/3, 371a/5
seyrān i.- erler 281b/2
ṣoḥbet i.- erler 390b/5
suʾāl i.- erler 276a/1, 283b/11, 308a/7, 324a/4
şefāʿat i.- erler 344b/13

taḳdīs i.- erler 270b/14
ṭavāf i.- erler 390b/4
terk i.- erler 282b/10, 303b/1
tesbīḥ i.- erler 380a/14, 383a/6
tevāżuʿ i.- erler 302a/9
yardım i.- erler 283b/10
ḳażāyı ḥācet i.- erlermi 385b/2
arzu i.- erlerde 342b/14
ʿamel i.- erlerdi 336b/1, 345a/7
ʿibādet i.- erlerdi 340a/6
şükr i.- erlerdi 340a/2
suʾāl i.- erlerse 269a/6, 290b/12, 311a/12
ʿamel i.- erse 271b/6
ġażab i.- erse 356a/6
şefāʿat i.- erse 352a/4, 376a/13
suʾāl i.- erseki 309a/10
şöyle i.- ersem 266b/6
ʿaẕāb i.- erseñ 339b/5
suʾāl i.- erseñki 379b/7
böyle i.- ersin 319a/11
ceng i.- ersin 350b/7
daʿvet i.- ersin 339b/1
nice i.- ersin 350b/14
melāmet i.- ersiz 358a/6
taʿaccüb i.- ersiz 370b/2
nehy i.- erüñ 368b/7
cimāʿ i.- erüz 303a/12
ḥaşr i.- erüz 332a/7
tevḥīd i.- erüz 287b/15
ḥisāb i.- eser 359b/10
tekrār i.- ey 390a/8
ḳahr i.- eydüm 358a/4
münḳād i.- i 377b/8
ḳısmet i.- icek 284a/7
ḫaṭā i.- ici 396a/11
ʿimāret i.- iciler 272b/10
ʿafv i.- in 353b/10
ʿadl i.- üb 317b/7
aʿṭā i.- üb 390b/12
ceng i.- üb 284a/14
dost i.- üb 300a/11
duʿā i.- üb 309b/4, 309b/6, 309b/9
feyż i.- üb 394b/1
ġazā i.- üb 340a/15
ḥareket i.- üb 320b/13, 380a/11
iʿtimād i.- üb 300a/6
kibr i.- üb 339a/1
raḥmet i.- üb 344a/12
şükür i.- üb 345b/6
taṣavvur i.- üb 289b/3
vaṣf i.- üb 392b/5
ġazālar i.- üb dururuz 284a/14
ceng i.- üñ 283b/15
ġusl i.- üñ 374a/6
tenaʿʿum i.- üñ 374a/7
imtiṣāl i.- üp 310a/6
zaḥmetler i.- üp 368b/9

idici **:** Edici, yapıcı.
i.+ dür 287b/4
i.+ ye oldı 291b/5

idin - : Edinmek,

i.- meye 300a/12

i.- üb 299b/13

iḫlāṣ : <Ar. İbadetlerdeki içtenlik, yürekten bağlılık.

i. 292a/1, 292a/2, 339a/2, 344b/14

i.+ a 339a/3

ehli i.+ dan 331b/12

iḥsān : <Ar. Bağışta bulunma, iyilik, kerem, lütuf.

i. 271a/9

i.- ı kadīminden idi 377b/11

i.+ a 393b/2

i.+ dan 328a/2

i. eyleyüb 376a/13

şümūlı i.+ ından 377b/6

i.+ lardan 372b/10

iḫtilāf : <Ar. Uyuşmazlık, anlaşmazlık.

i. 324a/15

i.- ı eşkāle 307a/14

i. iderler 281b/3, 282a/1, 282b/7, 287a/9, 315b/5, 364b/15

iḫtiṣār : <Ar. Kısaltma, daha kısa ifade etme.

i. 287a/4

iḫtiṣāṣ :< Ar. Duygu.

i. 366a/10

i.+ ı 366a/10

iḫtiyāc: <Ar. İhtiyaç, gerek duyulan şey.

i. 387a/3, 387a/5

i.+ dan 342a/6

iḫtiyār: <Ar. Seçme, tercih etme.

i.+ ına 266a/11

iḥyā : < Ar. Yeniden canlandırma.

i. eylese 278b/4

i. itmişce 277b/1, 289a/1

ʿiḳāb : <Ar. Azap, eziyet, ceza.

ʿ. 264b/2

iken : İken.

i. 307b/10, 308b/13, 314b/14, 346b/5, 347b/12, 347b/13, 370b/2

iki : Sayı; iki.

i. 264b/6, 265b/5, 271a/1, 271a/10, 271a/14, 272b/1, 281a/6, 286a/2, 287a/5, 288b/11, 289a/11, 296b/4, 297a/7, 299b/12, 300b/2, 302a/4, 309b/4, 310b/5, 317a/7, 318a/1, 318a/14, 319a/2, 320a/6, 321b/12, 322a/6, 324b/8, 330a/11, 345a/1, 345a/4, 345a/8, 345b/7, 347a/5, 348a/3, 350b/9, 350b/12, 354b/7, 359a/2, 364a/10, 365a/7, 368a/3, 379a/8, 391a/1, 391a/6,

391a/7, 391a/9, 391a/14, 391b/5, 391b/13, 395a/8, 395a/11, 395a/13, 395a/14, 395b/5, 395b/6, 395b/8

i.+ de 310b/5

i.+ dür 264b/4, 295b/3, 299a/3

i.+ müz 320a/5

i.+ ñüzi 349b/2

i.+ si 265b/2, 265b/3, 265b/4, 266b/13, 278b/7, 302a/5, 318b/12, 320b/2, 332a/10, 350b/5, 358b/12, 380a/2, 395a/7, 395a/10

i.+ sinden 297a/14

i.+ sine 351b/2

i.+şer 323a/10, 364a/12, 387a/15

i.+ ye 296a/4

iki biñ : Sayı; iki bin.

i. 285b/12

ikinci : İkinci.

i. 271a/2, 271a/4, 271a/11, 271b/5, 271b/8, 271b/10, 271b/13, 283a/2, 283a/11, 289a/15, 291b/9, 305a/7, 305b/2, 305b/4, 305b/7, 306b/2, 307a/5, 311a/15, 311b/10, 314a/13, 316b/13, 326a/11, 327b/12, 328a/13, 329a/4, 337b/14, 341a/1, 344b/14, 348b/4, 355a/13, 356a/10, 365a/4, 365b/9, 385b/7, 386a/5, 388a/8, 393a/4, 394b/3

i.+ de 322a/3, 356a/14, 363b/15

i.+ si 303a/1

ikindü : Öğle ile akşam arasındaki zaman, ikindi namazı.

i. 271a/10, 272a/2, 272a/12

i.+ den 272a/6

iki yüz : Sayı; iki yüz.

i. 273b/7, 356a/8

ikrām : <Ar. İkram, bağış, ihsan.

i. eyledi 298a/6, 298a/7

i. eylese 298a/6

i. eylesin 302b/3

iḳrār : <Ar. Kabul etme, bağlanma, intisap etme.

i.+ ı 354a/6

i. ideler 332b/1

ʿikrime : Müşriklerin önderi Ebû Cehil'in oğlu olup daha sonra Müslümanlığa kabul eden sahabi, İkrime b. Ebû Cehil (ö. 13/634).

ʿ. 351b/7

iḳtiżā : <Ar. Gerekme, gerektirme.

i. 300a/1

il : Ülke, memleket, diyar.

i.+ ine 318b/2

i.+ üñ 395a/3

ilāhī : <Ar. "Ey Allah'ım" anlamına gelen hitap sözü.

i. 270b/14, 272b/6, 303a/15, 322b/11, 329b/10, 329b/13, 337a/6, 338a/10, 343a/7, 347a/7, 349b/12, 350a/3, 353b/6, 358a/7, 360a/11, 378a/13, 394b/1, 395b/9, 396a/10

maḥabbeti i. 290a/4

ṭālibi esrārı i. 280b/13, 295a/1, 304b/12, 364b/6

ilāhīyye : <Ar. Tasavvufta Allah'ın birliğini vurgulayan bir terim.

ḫıṭābātı i. 396a/3

aḫbārı i.+ den 313a/14

ile : İle.

i. 264b/12, 265b/2, 265b/14, 266a/2, 266a/13, 266b/3, 266b/11, 266b/15, 267a/1, 267a/6, 268a/1, 268b/8, 269b/9, 269b/10, 270b/3, 270b/13, 271a/9, 271a/10, 271b/8, 271b/9, 271b/15, 272a/1, 272a/3, 272a/4, 272a/5, 272a/11, 272a/15, 272b/3, 272b/4, 272b/5, 273a/3, 273a/4, 273a/10, 273a/11, 273b/5, 279a/5, 280a/11, 280a/12, 280b/5, 280b/8, 281a/6, 281a/15, 281b/5, 282a/2, 282a/3, 282b/6, 283a/2, 283a/12, 283b/8, 283b/14, 284a/12, 284a/13, 284a/15, 284b/1, 285b/9, 285b/10, 286b/2, 287a/11, 287b/15, 288a/9, 288a/10, 288b/3, 289a/13, 289a/14, 289b/4, 289b/5, 289b/6, 290a/1, 290a/13, 290a/14, 290a/15, 290b/5, 290b/8, 290b/10, 291b/9, 291b/10, 291b/11, 291b/14, 291b/15, 292a/1, 292a/2, 292a/3, 292a/4, 292a/5, 292a/6, 292a/7, 292a/10, 292a/14, 292a/15, 292b/3, 292b/6, 292b/7, 294b/6, 296a/6, 296a/8, 296b/9, 296a/12, 298a/10, 298a/11, 298a/12, 298a/13, 298b/9, 299a/7, 300a/12, 300a/13, 300a/14, 300a/15, 300b/1, 300b/3, 300b/11, 301a/2, 301b/5, 301b/12, 301b/15, 302a/7, 302a/8, 303a/12, 304a/2, 304a/8, 304b/2, 304b/3, 305b/6, 305b/10, 306a/12, 306b/1, 307a/2, 307b/7, 308a/1, 308a/2, 308a/12, 308a/13, 308a/14, 308b/15, 309a/1, 309a/2, 310a/3, 311a/13, 311b/5, 311b/14, 312a/12, 312a/13, 313a/15, 313b/3, 313b/4, 313b/11, 313b/12, 314b/1, 314b/4, 314b/5, 314b/10, 315a/4, 315a/10, 315b/13, 315b/14, 315b/15, 316a/11, 316a/15, 316b/10, 317a/10, 317a/12, 317b/14, 317b/6, 317b/8, 318a/4, 318a/5, 318b/1, 319a/2, 319a/12, 319a/14, 319a/15, 319b/1, 319b/2, 319b/3, 320a/7, 321b/13, 322a/6, 322b/5, 322b/14, 323a/6, 323a/9, 323a/11, 325a/3, 325a/5, 325a/8, 325b/1, 325b/2, 325b/10, 327a/1, 327a/2, 327a/10, 327b/10, 328b/12, 329a/7, 329b/8, 329b/9, 331a/6, 331a/12,

331b/1, 332a/9, 332b/10, 336b/1, 336b/11, 336b/15, 338a/6, 338a/9, 339a/2, 339b/11, 339b/12, 340a/15, 340b/6, 340b/11, 341a/1, 341b/13, 341b/14, 343a/1, 343b/13, 344a/1, 344a/3, 344a/14, 344b/15, 345a/7, 345b/4, 346a/6, 346a/7, 346b/4, 346b/5, 347a/4, 348b/6, 349b/13, 349b/15, 350a/3, 350a/4, 350b/6, 350b/7, 350b/10, 351a/2, 351a/10, 351a/11, 351a/13, 351a/14, 351a/15, 351b/7, 351b/11, 352a/1, 352b/2, 352b/10, 353a/15, 353b/4, 353b/7, 353b/10, 353b/13, 355b/3, 356a/14, 356b/3, 356b/6, 356b/10, 356b/11, 357a/7, 357a/12, 357a/13, 358b/3, 358b/5, 359b/12, 360a/2, 360a/14, 360b/4, 360b/6, 360b/7, 360b/8, 361a/14, 361b/15, 362a/4, 362a/5, 362a/6, 362a/7, 362a/15, 362b/8, 362b/12, 363a/5, 363a/8, 363a/9, 364a/11, 364b/12, 365b/4, 365b/8, 365b/10, 365b/11, 366a/3, 366b/1, 367a/3, 367a/4, 367a/7, 367a/11, 368a/8, 368a/9, 368a/10, 368a/13, 368b/15, 369a/1, 369b/7, 369b/9, 370a/10, 370b/6, 370b/14, 371a/12, 371b/9, 372a/14, 372b/6, 372b/12, 372b/15, 373a/4, 373a/12, 373b/4, 374a/3, 374b/3, 375a/13, 375b/8, 377a/11, 377a/15, 377b/15, 378a/4, 379b/11, 380b/7, 382a/8, 382b/2, 382b/13, 383a/5, 383a/8, 383a/9, 386a/2, 386b/3, 387a/4, 387a/5, 387a/6, 388b/10, 387a/11, 388b/12, 389a/14, 390a/13, 390b/1, 390b/3, 390b/8, 390b/9 390b/13, 390b/14, , 391a/4, 391b/8, 391b/10, 391b/12, 392a/6, 392a/12, 392b/9, 393b/12, 394b/8, 394b/11, 395a/4, 395b/5, 395b/6, 395b/7, 395a/8, 395b/10, 395b/11, 395b/15, 396a/1, 396b/5

i.+ dür 299a/4, 348a/5

i.+ n olan 281a/8

i. ola 346a/14

iled - **:** İletmek, ulaştırmak.

i.- e 285a/4

i.- eler 282a/13, 328a/8, 328b/9, 359a/12

i.- üñ 282a/15, 345b/14, 354a/3

ilerü **:** Önce.

i. 330a/12, 333b/12

ilet - **:** İletmek, ulaştırmak.

i.- medin 359a/10

ʿilim **:** <Ar. İlim, bilme, idrak etme, biliş.

ʿ. 298a/1, 298a/4, 298a/15, 299b/1, 312a/12, 314a/10, 340b/7, 341a/1, 350a/10, 353b/10

envārı ʿ.+ den 395a/3

illā : <Ar. Mutlaka, **ancak.**

i. 266a/10, 275b/3, 286b/15, 310a/4, 320a/6, 320a/12, 329b/13

ʿilm : <Ar. İlim, bilme, idrak etme, biliş.

ʿ. 264b/14, 288b/13, 290b/9, 295b/2, 295b/6, 295b/8, 295b/9, 296b/5, 296b/10, 296b/13, 297b/3, 297b/6, 297b/14, 298a/2, 298a/3, 298b/5, 300a/12, 300a/13, 300b/11, 303b/3, 306a/15, 329a/10, 336b/1, 340b/5, 340b/8, 344a/8, 345a/7, 395b/11

ʿ.- i hendesede 307a/12

ʿ.- i kelām 296a/7

ʿ.- i kelāmdur 296a/7

ʿ.- i nāfiʿ 296a/6

ʿ.+ dedür 293b/7

ʿ.+ den 267a/10, 268a/11, 297b/2, 297b/4, 393a/4

ʿ.+ dür 269a/3, 302a/12, 305a/13

ʿ.+ e 302a/2, 344a/9

ʿ. eyledimi 329a/9

ʿ.+ i 267b/3, 268a/11, 296b/5, 296b/6, 296b/13, 299a/5, 299b/2, 353a/5, 357b/4, 392b/15, 395a/8

ʿ.+ idür 296a/1

ʿ.+ imi 344a/13

ʿ.+ inde 268a/12

ʿ.+ ini 296a/14, 297a/13, 297a/14, 394a/13, 395b/14

ʿ.+ iñi 334b/15

ʿ.+ leri 299b/3

ʿ. olmaḳ 297b/1

ʿ.+ ümüz 363a/9

ʿ.+ üñ 295b/4, 296a/8, 296b/11, 297a/3, 394b/15

iltifāt : <Ar. İlgi gösterme, arzu duyma.

i. itmeye 350a/7

imām : <Ar. Önder, lider.

i. 281b/3, 299b/13, 310a/3, 310a/8, 317b/9, 317b/10, 325a/8

i.- ı aʿẓām 281b/6

i.+ a 269b/5

i. olmaga 317b/11

i. olmak 317b/10

i. olub 317b/12

imām ġazzālī̇ : Ünlü İslam düşünürü, mutasavvıf. İmam-ı Gazzâlî (ö. 505/1111).

i. 290a/6, 308a/13, 320b/9, 325b/11, 329b/15, 333a/9, 336a/14, 341b/12, 348a/10, 361a/10, 376b/14

imān :< Ar. İman.

i. 266b/15, 267b/4, 271a/8, 318b/3, 319a/5, 359b/12, 363b/14, 390b/6

i.+ da 390b/6

i. getürdi 384b/9

i. getürdiler 384b/11
i. getürüb 386a/9
i.+ ı 319a/4, 391a/4, 391a/5
i.+ ı ola 319b/4
i.+ ımızı 289b/14
i.+ ın 273a/11
i.+ uñ 290a/5
i.+ uñuzı 289b/14

ʿ**imān** :< Ar. İman.
ʿ. 316b/14

ʿ**imāret** **:** <Ar. Bayındır etme.
ʿ. eyleye 294b/3
ʿ. idenler 272b/9
ʿ. iderler 354a/14
ʿ. idiciler 272b/10
ʿ.+ ler 324a/9
ʿ. olalar 317b/6

imdi **:** Şimdi.
i. 265a/10, 266a/12, 268b/6, 272a/15, 278b/2, 279b/1, 279b/10, 279b/14, 280b/13, 281b/12, 283b/7, 284b/2, 284b/10, 285a/7, 286b/1, 287b/1, 287b/4, 288a/11, 288a/13, 288b/9, 289b/1, 289b/8, 291a/1, 291a/6, 291b/8, 292a/3, 293a/12, 295b/11, 296a/5, 296a/8, 299a/1, 302b/8, 302b/15, 303b/8, 303b/14, 304a/2, 304b/14, 305b/7, 307a/9, 307b/5, 311b/3, 313a/9, 314a/2, 314b/10, 316a/6, 316a/12, 320a/3, 335a/2, 335b/3, 336a/12, 341a/10, 342b/13, 344a/13, 345a/9, 347b/14, 349b/12, 350b/9, 351a/5, 352a/12, 353a/10, 354a/6, 354b/13, 355a/10, 355b/8, 357a/8, 357b/13, 358a/6, 359b/7, 359b/10, 360a/10, 362a/1, 363a/11, 363a/13, 364b/11, 366b/5, 368b/13, 370b/9, 375a/15, 376a/2, 379a/6, 379a/15, 381b/13, 388a/4, 390b/1, 390b/8, 390b/14, 392b/4, 392b/14, 393a/4, 394b/1, 395a/2, 395a/6, 396a/2

imren – : İmrenmek.
i.- eler 343b/2
i.- ürler 386a/13

in -: İnmek.
i.- di 271a/3, 274a/14
i.- düginden 319a/7
i.- dür 343a/11
i.- e 316b/2, 317b/7, 337a/10, 340a/8
i.- eler 275b/6, 317b/3, 326a/3, 326a/8, 326a/13, 326a/14, 326a/15, 326b/1, 329b/6, 344b/7, 383b/10, 383b/7
i.- er 271a/7, 271a/8, 277a/10, 296b/1
i.- erler 277b/13
i.- mekdür 316a/8
i.- memiş olsun 310a/13
i.- mez 296b/1
i.- miş idi 373a/8

i.- miş olsun 310a/13

in : İn.

i.+ i ola 384a/4

inan - : İnanmak.

i.- dı 327b/3, 305b/15

i.- madı 327b/4

i.- madılar 281b/11

i.- mazuz 333b/12

i.- ur 306a/2

i.- uruz 333b/10

ince : İnce.

i.+ dür 308a/4, 361a/8, 364a/8, 390a/15

incelig : İncelik.

i.+ i 364a/7

incīl : <Ar. Hazret-i İsa'ya indirilen kutsal kitap, dört kutsal kitaptan biri.

i. 274a/10

i.+ de 288b/1

i.+ den 333a/12, 396a/3

i.+ i 270a/13, 270b/8, 333b/1, 373a/14

i.+ iñi 334b/15

inci : İnci.

i.+ lerden 374a/13

i.+ lere 381b/12

incid - : İncitmek, gönül kırmak.

i.- eler 315b/1

i.- miş ola 349b/9

i.- miş olalar 338b/12

i.- se 302b/4

incin - : İncinmek.

i.- e 338b/3

incü : İnci.

i. 319a/2, 366b/14, 381b/12, 383b/15, 390a/13, 392a/12

i.+ den 272b/12, 279b/5, 343b/1, 366a/15, 368b/15, 375a/9, 379a/14, 380b/4, 383b/15, 384a/3

i.+ dendür 307a/11, 365a/3, 365a/7, 379a/10

i.+ ler 295b/6, 351a/2, 381a/13, 383a/5

i.+lerden 369a/4, 386b/1, 390b/3

i.+lere 337a/12, 381a/11, 381a/12, 394a/5

i. ola 317a/8

indür - : İndirmek.

i.- di 277a/8

i.- e 275a/4, 317a/6, 326a/5, 326a/8, 343a/11

i.- eler 323b/9, 368a/13

i.- gil 275a/3

i.- seler 392a/7

i.- ür 297a/4

inkār : <Ar. Tanımama, kabul etmeme, reddetme.

i. eylediler 308b/8

i. eylese 268a/15, 268b/2

i. eyleyüb 333b/4

i. ide 334a/6

i. ideler 333b/7, 334a/4

i. iderler 281b/12

ins : <Ar. İnsan.

i. 323b/11

i.+ den 372b/15

inşāf : <Ar. Acıma, merhamet.

i.+ a geldük 370b/4

insān : <Ar. İnsan.

i. 312a/5, 319b/13, 378a/4

cemīʿi i. 321a/2

i.+ a 295b/9, 319b/13, 319b/15

i.+ da 321a/12

i.+ dan 359b/6, 391b/6

ḫavāşı i.+ dandur 293a/1

i.+ ı 299b/12, 378a/9

i.+ lar 322b/14

i.+ lara 319b/7

i.+ uñ 303a/3, 304b/15, 321b/10, 377b/3

inşāʾaʾllāhu : <Ar. "Allah nasip ederse, Allah dilerse" anlamındaki söz.

i. 268b/9

i.+ teʿālā 281a/8, 284b/2, 314a/8, 332b/7, 367a/11, 370a/9, 393a/12

intiḳāl : <Ar. Geçme.

i. eylese 311a/15

i. id0er 291a/11

i. ider 291a/11

intiḳām : <Ar. Öç, öç alma.

i. 375a/13

i. iderin 350b/2

i. itmekdür 288a/11

ip : İp.

i.+ leri ola 362b/3

ir - : Erişmek.

i.- e 317a/8

küfre i.- işe 265a/11

i.- se 317a/1

iriñ : Yaradan akan sarımtırak sıvı.

i. 338b/1, 356a/1, 358b/5, 358b/8

iriş : Erişmek, ulaşmak, gelmek.

i. 268a/10

iriş - : Erişmek, ulaşmak, gelmek.

i.- di 334a/2

i.- dür 376a/12

i.- dürdi 394b/1
i.- dürür 269b/2
i.- e 273a/2, 318a/14, 385b/1
i.- eler 277b/6
i.- esin 396a/7
i.- medi 334a/1
i.- medüñ 277a/5
i.- mese 280b/10, 284a/13
i.- meye 293a/10
i.- se 280b/9, 303a/1
i.- señüz 316a/1
i.- ür 379a/11, 390a/2

irişdür - : Eriştirmek, ulaştırmak.
i.- di 334a/12, 335a/2
i.- dügüne 333b/7
i.- düm 333b/6, 333b/9, 335a/2
i.- e 313b/12

irkek : Erkek.
i. 382a/1

irşād : <Ar. Doğru yolu gösterme.
i. eyle 288a/2
i. eylemedük 350a/10
i.+ ıdur 296a/10
i. idebilür 300b/12
i. idenlerüñ 296a/10

irte : Sabah.
i. 277b/5, 318b/10
i.+ si 308b/10

iṣbāt : < Ar. Kanıt.
i.+ dan 292a/15
i.+ ı 292b/2
i. itmege 296a/7
i. ola 334a/7

iṣfahān : İran'da nulunan bir şehir.
i.+ dan 316b/10

isḥāḳ : Kur'ân-ı Kerîm'de adı geçen peygamberlerden biri, Hazret-i İbrahim'in oğlu.
i. 315a/7

isim : <Ar. Ad, isim.
i. 369b/14
i.+ den 286b/9
i.+ dür 287a/5
i.+ le 389a/14
i.+ ler 308b/9

islām : <Ar. İslam, İslam dini.
i. 267b/7, 268a/9, 288a/4, 290b/9, 315a/4, 351b/15, 352a/2
maḳāmı i. 305a/7
i.+ a 281b/13, 281b/14
devleti i.+ dadur 293b/4
i.+ dan 271b/6
i.+ uñuzuñ 273a/7

ism : <Ar. Ad, isim.

i.- i ʿālem 286b/15

i.- i aʿẓāmı 277b/6

i.- i ḫāṣdur 286b/10

i.- i muḥrıḳdür 290a/15

i.- i mütekellim 292b/6

i.- i ṣıfatdur 287a/2

i.- i ẕātında 286b/13

i.+ idür 286b/13, 389a/6

i.+ ine 308b/8

i.+ ümden 369b/14

ismaʿīl: Kur'ân-ı Kerîm'de adı geçen peygamberlerden biri, Hazret-i İbrahim'in oğlu.

i. 280b/4, 378b/1

isrāfīl : <Ar. Dört büyük melekten, kıyamet günü sûra üflemekle görevli olanı.

i. 320a/9, 320a/13, 320b/10, 321b/1, 321b/3, 322a/13, 322b/7, 322b/13, 342b/10

i.+ dür 308a/5

i.+ e 320a/9, 324b/6

i.+ i 321a/15, 322a/1, 322a/4

i.+ üñ 320a/14, 321b/11

istanbul : İstanbul.

i. 314b/11, 314b/14

i.+ ı 315a/12, 315a/8

iste - : İstemek.

i. 322b/11, 336b/6

i.- meyenler 313a/12

i.- meyeyin 396a/12

i.- mezin 322b/5, 322b/6, 329b/13

i.- miş olmaya 373b/5

i.- ñ 357b/13, 360a/11, 366b/7, 373b/15

i.- r 307b/9, 330a/2, 330a/3

i.- rdük 340a/13

i.- rin 329b/14, 396a/14

i.- rmidüñüz 340a/12

i.- rse 290a/4, 297b/14, 302b/2, 363a/13

i.- rseñ 336b/6, 337b/2, 395a/12, 395a/13

i.- rsin 349b/11, 353a/13

i.- rsiz 353b/2, 361a/12

i.- rüz 361a/13

i.- se 284a/6, 316b/11, 380a/10

i.- seler 392a/13

i.- señüz 366b/6

i.- sünler 357b/12

i.- ye 332a/2, 349a/13, 349b/11, 350a/8, 353a/1, 376a/9

i.- yeler 273b/4, 332b/2, 335b/10, 335b/15, 353b/2, 357b/13, 358b/2, 358b/13, 360a/4, 362b/2

i.- yeyin 396a/11

i.- yicek 378b/7

i.- yüb 363a/4

istebraḳ : <Ar. Sırma ile dokunmuş kalın ipek kumaş.

i. 390a/15

i.+ dan 274b/13, 390a/14

i.+ den 386b/9

isti - : bkz. *iste-*

i.- yeler 285a/14

istiʿāre : < Ar. Ödünç, ödünçleme.

i. 300a/2

istiġfār : <Ar. Tövbe etme.

i.+ dan 312b/4

i. eylese 311a/11

i. eyleyeler 285a/13

i. ideler 318b/11

i. ider 311a/12

i. iderdi 311a/9, 311a/14, 311b/1, 311b/3

i. ider idi 311b/6

i. iderler 286a/11

istiḥkāḳ :< Ar. Hakkı olma, hak kazanma.

i.+ larına 389a/6

istiḳāmet : < Ar. Doğrultu.

i. itmekdür 293a/14

iş : İş, durum, davranış.

i. 310a/10, 315b/9, 319b/10, 323b/6

i.+ de 293a/13, 395a/1

i.+ i 266b/7, 266b/8

cemīʿi i.+ ler 276b/15, 277a/13

i.+ leri 319b/13, 376b/1

i.+ lerinden 327b/15

işārāt : <Ar. İşaretler, alâmetler.

i. 300a/1

işāret : <İşaret, iz, nişan, alâmet.

i. 288a/2, 289b/8, 289b/9

erbābı i. 313b/2

i.+ dür 279a/14, 279a/15, 279b/1, 289b/7, 293b/1, 293b/2, 311a/3, 311a/4

erbābı i.+ dür 313b/1

i. ideler 332b/4

işbu : İşte bu, böyle.

i. 268a/9, 268b/7, 274b/9, 286a/2, 299a/11, 300b/13, 301a/9, 302b/15, 304a/4, 306b/7, 307a/1, 307a/9, 310a/9, 313a/12, 313a/7, 313b/6, 313b/9, 323b/4, 326b/9, 328a/8, 328b/10, 329b/1, 351a/4, 351a/13, 352b/15, 359a/3, 365b/9, 365b/10, 365b/12, 365b/13, 365b/14, 365b/15, 368a/7, 368a/10, 369b/1, 372a/11, 373b/10, 375a/11, 386a/7, 387b/10, 388b/2, 389a/8, 390a/1, 394a/11, 394a/12,

394a/14, 395a/4, 395a/15, 396a/1, 396a/6

işid - **:** İşitmek, duymak.

i.- e 278a/4, 278a/6, 330a/15, 330b/1, 334b/1, 334b/13, 336a/12

i.- eler 323b/11, 327a/3, 335a/3, 350b/2, 358a/7, 358a/15, 359a/6, 369b/10, 383b/9, 388a/15

i.- irsiz 368b/6

i.- ürdük 326a/1

i.- ürin 280b/13

i.- ürsin 291a/14

işit - **:** İşitmek, duymak.

i. 288a/14

i.- di 355b/5

i.-diler 277a/7, 284b/13, 378b/15

i.- dügi 285b/5

i.- dügin 299b/15

i.- dük 376a/2

i.- düm 284b/10, 315b/7, 315b/11

i.- düñüz 376a/2

i.- gil 332b/6, 393a/12

i.- medi 369a/9

i.- mek 292a/5

i.- memiş ola 385a/8

i.- meyeler 332a/14, 359b/1

i.- se 264b/13, 266b/12

i.- seler idi 380a/8

i.- sevüz 345b/6

i.- sünler 341b/1

işle - **:** Yapmak.

i.- di 264b/1, 351a/11

i.- diler 323b/14, 374b/6

i.- dügin 280b/8

i.- düm 266b/8

i.- düñ 340b/2, 340b/11, 340b/13, 349a/3

i.- düñüz 345a/3, 346b/5

i.- medi 311a/12

i.- medin 266b/7

i.- medük 332a/15

i.- medüm 347b/12

i.- mege 268b/13, 293b/3

i.- mek 285b/10, 313b/11, 313b/12

i.- mekden 290b/7

i.- mekdür 312a/15

i.- meklige 363b/12

i.- memiş 323b/10

i.- memiş olsa 266b/8

i.- meseñüz 311a/8

i.- meye 264b/2, 311b/11, 347a/6

i.- mezsin 355b/7

i.- rin 339b/6

i.- rler 348b/5

i.- rlerdi 311a/9

i.- rse 327a/10

i.- rsevüz 303a/10

i.- rsin 306a/6

i.- rüz 367b/2

i.- se 266b/7

i.- seler 298b/7, 302a/6

i.- sem 302a/2

i.- ye 327b/11, 328b/13, 329a/1, 329b/3

i.- yecegin 280b/8

i.- yeler 277b/8

i.- yelüm 358a/8, 358a/11

i.- yem 351a/13

i.- yen 265a/11, 274b/2

i.- yenler 393b/5

i.- yeyin 338a/5

işleyen : Yapan.

i.+ lerüñdür 366a/1

işte : İşte.

i. 322b/8

it - : Etmek, eylemek, yapmak.

i.- di 328a/15, 329a/5

ʿamel i.- di 387b/13

laʿnet i.- di 267b/15

merḥabā i.- di 298a/12

naṣīb i.- di 274a/7

nefḫ i.- di 335b/3

nehiy i.- di 328a/14

ṣılaı raḥm i.- di 364a/5

ẕikr i.- di 279a/13, 292b/9, 292b/10, 292b/11, 389a/2

cefā i.- diler 341b/2, 341b/4

ḫarc i.- diler 393b/2

kesb i.- diler 357a/1

ḳısm i.- diler 294b/14

secde i.- diler 335b/3

i.- dügi 323b/15

şefāʿat i.- düġi 283a/8

ẓulm i.- dügi 324a/1

delālet i.- dügiçün 286b/7

vefā i.- dügiçün 283b/14

bühtān i.- düginden 328b/9

ʿibādet i.- dügiñüz 291b/11

daʿvet i.- dügüm 358a/5

terk i.- dügümüz 345b/8

ṭaleb i.- dügün 309b/1, 309b/2

i.- dügünden 268b/12

minnet i.- dük 288a/9

i.- düklerin 316b/2

ṣabr i.- düklerinden 275a/8

ʿafv i.- düm 353a/7, 377a/2

ʿaẕāb i.- düm 376b/1

emīn i.- düm 289a/8

ḳabūl i.- düm 353a/6

muḳīm i.- düm 373b/15

ẕikr i.- düm 268b/7

tercüme i.- düm 294b/15

ʿarż i.- düñ 368b/10

ceng i.- dün 340b/4

minnet i.- düñ 288a/8

ʿamel i.- düñüz 368a/7

nehyiʿaniʾlmünker i.- düñüzi 301a/9

ʿaẕāb i.- dürme 395b/9

tevḥīd i.- mediler 281b/11

ṭavāf i.- medin 280b/11

ʿaẕāb i.- medüm 348b/5
ḥabs i.- medüm 344a/7
ʿamel i.- mege 297b/7
ceng i.- mege 282a/3
ġazā i.- mege 284a/13
ḥisāb i.- mege 339a/12
ʿibādet i.- mege 288a/1
iṣbāt i.- mege 296a/7
ḳahr i.- mege 279a/15, 279b/1
ḳullıḳ i.- mege 268a/15
tamām i.- mege 394b/1
ṭavāf i.- mege 281a/6
ẕikr i.- mege 290a/4
zinā i.- mege 267a/4
ḳaṣd i.- megün 280b/13
i.- mek 290b/4
ʿamel i.- mek 298a/4
ʿaẕāb i.- mek 330a/2, 330a/3, 351b/2
beyān i.- mek 300b/12
defʿ i.- mek 296a/8
emribiʾlmaʿrūf i.- mek 300b/10, 300b/11, 300b/13
faṣl i.- mek 327a/8
fehm i.- mek 301a/1
ġazā i.- mek 284a/9, 284a/11
ġusl i.- mek 269b/2
ḥad i.- mek 264b/14
ḥaşr i.- mek 322a/1
ḥisāb i.- mek 326a/8, 346b/3
ḫiẕmet i.- mek 337a/11, 393b/10
ḥükm i.- mek 333a/4, 335a/8, 340a/8
ıṣlāḥ i.- mek 297b/5
ʿibādet i.- mek 287b/15
iżāfet i.- mek 290a/13, 290a/14
ḳabūl i.- mek 291b/10
kibir i.- mek 298a/3
nehyiʿaniʾlmünker i.- mek 300b/13
raḥmet i.- mek 376a/9
ṣabr i.- mek 293a/1, 293a/5
sülūḳ i.- mek 294b/15
şefāʿat i.- mek 337a/10
taṣarruf i.- mek 303a/4
ṭavāf i.- mek 281a/5
tevfīḳ i.- mek 391a/6
zāʾil i.- mek 390a/3
ẓann i.- mek 301b/7
ẕikr i.- mek 290b/15, 292a/4
şikāyet i.- mekile 265b/14
ẕikri cerhile i.- mekmi 290b/4
cüret i.- mekdedür 293b/6
terk i.- mekdedür 293b/5
ʿafv i.- mekden 328a/14
ceng i.- mekden 290a/2
ġazā i.- mekden 284a/9, 301a/2
ʿibādet i.-mekden 297a/1, 297a/2
milāḥaẓa i.- mekden 393a/8
nisbet i.- mekden 313a/6, 313a/7
ṣadaḳa i.- mekden 290a/1
tecellī i.- mekden 292b/6
bünyād i.- mekdür 296a/11

cemʿ i.- mekdür 307b/14
ḫāliṣ i.- mekdür 377b/3
ḥıfẓ i.- mekdür 296a/10
intiḳām i.- mekdür 288a/11
istiḳāmet i.- mekdür 293a/14
iẓhār i.- mekdür 292b/7, 310a/2
muṭahhar i.- mekdür 389b/11
müşāhede i.- mekdür 352b/12
naẓar i.- mekdür 293a/13
rücūʿ i.- mekdür 293a/14
ṣabr i.- mekdür 293b/8
ṣaḥīḥ i.- mekdür 296a/12
saʿy i.- mekdür 280a/11
taṣavvur i.- mekdür 342a/15
tercīḥ i.- mekdür 309b/7
ẓann i.- mekdür 301b/7
ẓulm i.- mekte 316a/11
duʿā i.- memek 309b/9
taʿẓīm i.- memiş ola 308b/13
laʿnet i.- meseydüm 348b/2
iltifāt i.- meye 350a/7
iʿrāz i.- meye 299b/14
vesvese i.- meyedi 278b/6
melāmet i.- meyelüm 370b/3
terk i.- meyince 293a/11
maḥrūm i.- meyüb 394a/15
i.- mez 267b/15
terk i.- mezdük 345b/5
ʿaẕāb i.- mezin 352a/8
laʿnet i.- mezin 267b/14
ḫac i.- miş 272a/3, 272a/4
i.- mişce 271b/15
ḫac i.- mişce 272a/5
ḫacc i.- mişce 272a/2
ḫatm i.- mişce 289a/10
ʿibādet i.- mişce 297b/13
iḥyā i.- mişce 277b/1, 289a/2
ʿibādet i.- mişince 277a/7
naẓm i.- mişlerdür 395a/9
neşir i.- mişlerdür 395a/9
bühtān i.- mişsin 264b/13
ceng i.- müş 306a/12
ġażab i.- se 267a/7
merḥabā i.- se 298a/12
terk i.- se 284a/3
ṭaleb i.- sünler 348b/12

iʿtibār : Özellik, bakımından, açısından.
i. 284b/8, 289b/7, 350a/7
i.+ ı 292b/7

iʿtiḳād : <Ar. İnanç, gönülden inanma.
i. 346a/14
i. eyleseler 266b/14
i.+ ı 302b/14
i.+ ını 296a/11
i.+ lara 295b/12

iʿtiḳāf : <Ar. Bir yere kapanarak ibadetle vakit geçirme.
i.+ a 276b/11, 276b/12

iʿtimād : <Ar. Güven.
i. idüb 300a/6

ittifāḳ : <Ar. Birlikte hareket etme, anlaşma.

i. ideler 314b/4

ʿivaż : <Ar. Bedel, karşılık.

ʿ.+ ın 276a/1, 276a/4

ʿ. olur 276a/5

iy : Seslenme sözü.

i. 269a/12, 270a/8, 275b/6, 278a/7, 280b/13, 295a/1, 304b/12, 305b/11, 306a/2, 307a/9, 308a/2, 313b/6, 315a/1, 321b/4, 322a/13, 323b/2, 329b/14, 331b/11, 335b/1, 336a/7, 341a/14, 341b/6, 342b/2, 342b/14, 344a/6, 344a/11, 345b/15, 346b/4, 347b/12, 349b/11, 350b/6, 352a/12, 353a/5, 353a/8, 353b/6, 354a/8, 354a/9, 354b/1, 354b/4, 358a/2, 359b/10, 360a/14, 363a/10, 364b/6, 368b/2, 368b/5, 368b/13, 369a/5, 369a/10, 374b/7, 377a/7, 378b/12, 383b/7, 392b/4, 394a/10, 395a/1, 396a/2

iżāfet : < Ar. Görelik.

i. 290a/14, 290a/15, 366a/10

i. itmek 290a/13, 290a/14

iẓhār : < Ar. Belirtme, gösterme.

i.- ı faż̄ilet olmaya 300a/4

i.- ı s̲evāb ola 300a/5

i. itmekdür 292b/6, 310a/2

ʿ**izzet :** <Ar. Yücelik, ululuk, değer, kıymet, kudret.

ʿ. 312a/9, 337a/3, 342b/12, 369b/11

ʿ.+ i 293b/5

ʿ.+ üm 265b/6, 301a/15, 337b/2, 341a/9, 352a/14, 354a/4, 374b/9

kaʿbe : <Ar. Müslümanların kıblesi, ziyaret yeri, Mekke şehrinde bulunan kutsal bina.

k. 279a/11, 279b/8, 279b/10, 279b/12, 281a/7, 297a/3, 301b/8, 336b/5, 336b/6, 336b/9, 336b/14, 336b/15,

k.+ de 280a/3, 282b/5, 318a/1

k.+ den 297a/3, 318a/1

k.+ i 302b/4

k.+ nüñ 280a/5, 336b/14

k.+ ye 277b/14, 279b/6, 280b/7, 317b/14, 336b/5

k.+ ye varmamaḳdur 265a/4

k.+ yi 272b/1, 279a/8, 280b/1, 280b/3, 280b/10, 281a/5, 336b/12

kaʿbeʾl - aḫbār : İsrailoğullarına dair rivayetleriyle tanınan âlim.

k. 287b/9, 329b/4, 332a/10, 357a/4

ḳabīle : < Ar. Boy.

ḳ.+ sinden olalar 316a/3

ḳabir : <Ar. Mezar.

ḳ. 285b/1, 309a/4

ḳ.+ de 269b/14, 271b/11, 308a/10, 341b/3, 354a/10, 386b/3, 386b/4

ḳ.+ dedür 344b/11

ḳ.+ den 330b/6

ʿaẕābı ḳ.+ den 283a/3, 289a/8, 308a/10, 309a/2

ḳ.+ ine 309a/6

ḳ.+ leri 323a/3, 327b/1

ḳ.+ lerin 308b/12, 308b/3

ḳ.+ lerinden 321a/11, 322b/15, 324a/7, 344a/15

ḳ.+ lerinden ṭuralar 388a/13

ḳ.+ lerine 323a/15

ḳ.+ lerüñ 285b/2

ḳabḳara : Simsiyah.

ḳ. olalar 318b/13

ḳ. olmış 324a/9

ḳabla - : Kaplamak.

ḳ.- mışdur 391a/13

ḳ.- ya 316a/15, 316b/9

ḳ.- yalar 335a/10

ḳabr : <Ar. Mezar.

ḳ. 285a/15, 293b/15, 308b/12

ʿaẕābı ḳ.+ den 388a/8

ḳ.+ e 280b/15, 308a/7, 308b/14, 321a/11

ḳ.+ i 271b/10, 322a/13, 322a/15, 323a/15, 327b/5

ḳ.+ imi 280b/12

ḳ.+ in 308b/9, 322a/11

ḳ.+ inde 271b/3, 308b/5

ḳ.+ indedür 271b/9

ḳ.+ inden 281a/1, 325a/10, 325a/14, 327b/3, 342b/13, 343b/10

ḳ.+ ine 280b/14, 286a/12

ḳ.+ ini 273a/3

ḳ.+ lerinden 327a/15, 347a/1

ḳ.+ üme 277b/13

ḳabūl : <Ar. Kabul.

ḳ. 310a/7

ḳ.+ dür 310b/2

ḳ. eyle 288a/14

ḳ. eyledi 278b/11, 377b/10

ḳ. eylemez 273a/11

ḳ. eylemezler 336b/6

ḳ. eyler 312a/4, 394a/10

ḳ. eylese 311a/1

ḳ. eyleye 273a/11, 281a/8, 316b/15

ḳ. eyleyüb 272b/5, 341b/9

ḳ. idelüm 358a/8

ḳ. ider 309a/15, 310a/15, 310b/14, 311a/1

ḳ.+ iʿilm 296a/12

ḳ. itdüm 353a/6

ḳ. itmek 291b/10

ḳ. ola 310b/15

ḳ. olmaya 319a/4, 357b/14

ḳ. olmaz 273b/14, 273b/15, 309a/11

ḳ. olsa 310b/14

ḳ. olur 272a/7, 277b/4, 309a/11, 345a/1

ḳabż : < Ar. Teslim alma, can alma.

ʿālemi ḳ.+ da 290a/10

ʿālemi ḳ.+ dur 290a/8

ḳ. oldugı 305a/12

ḳ. olduġındandur 305a/13

ḳabża : <Ar. Avuç, tutam.

ḳ.+ sı 330b/10

ḳaç - :Kaçmak.

ḳ.- a 350a/11, 350a/12

ḳ.-alar 315a/5, 318a/14, 350a/8, 350a/13

ḳ.- arduñuz 346b/6

ḳ.- dılar 333b/4

ḳ.- maḳ 265b/5, 299b/1, 301b/6

ḳ.- maḳdur 264b/6

ḳaç : Kaç, kez.

ḳ. 291b/8, 300a/8, 332a/13, 359a/7, 364b/15

ḳaçan : Ne zaman.

ḳ. 266a/5, 268b/3, 269b/15, 270a/7, 271a/6, 272a/15, 274a/15, 274b/13, 274b/7, 275a/11, 275a/13, 275a/15, 275b/5, 275b/7, 275b/12, 277b/12, 277b/15, 280a/6, 280b/9, 280b/10, 280b/15, 281a/1, 281a/2, 281a/3, 281a/7, 281b/1, 282a/2, 282a/13, 282b/2, 284a/3, 284b/13, 285a/15, 286a/9, 290a/5, 290a/8, 290a/9, 290a/10, 290a/11, 291a/9, 291a/13, 293a/6, 295b/5, 296b/13, 298b/6, 298b/7, 298b/8, 298b/9, 298b/11, 299b/7, 299b/8, 300b/15, 302a/2, 302b/14, 303a/1, 305a/15, 305b/5, 307b/3, 308a/7, 308a/14, 309a/5, 309a/9, 309a/14, 310b/13, 310b/14, 311a/1, 311a/13, 311a/15, 311b/3, 313b/5, 314b/2, 316b/8, 316b/11, 317a/1, 317b/5, 317b/7, 318b/6, 318b/8, 320a/1, 320a/6, 323a/14, 324a/1, 324a/7, 325a/12, 325a/14, 325b/11, 325b/12, 329b/5, 331b/10, 332b/8, 335a/4, 337a/7, 339a/2, 339b/11, 340a/1, 340a/7, 341a/12, 341a/8, 341b/5, 342b/12, 342b/5, 343a/3, 343a/15, 343b/10, 343b/15, 344a/15, 344b/1, 345a/12, 345b/5, 345b/9, 346a/8, 346a/12, 346b/2, 346b/7, 346b/9, 347b/3, 349a/7, 349b/3, 349b/7, 349b/15, 352b/13, 353a/3, 353a/11, 353b/7, 354a/12, 354a/15, 355a/4, 356a/2, 356b/9, 358a/6, 358b/2, 358b/5, 358b/9, 359a/6, 359b/7, 360b/1,

362b/2, 367a/10, 367a/14, 367b/10, 368a/2, 370a/11, 371a/11, 373b/7, 374a/12, 374b/2, 374b/13, 375b/5, 376b/11, 378b/10, 379b/2, 380a/4, 381a/5, 381a/14, 382b/10, 383b/4, 383b/6, 385b/2, 385b/4, 385b/6, 385b/10, 387a/8, 387a/10, 387b/3, 388a/1, 389a/7, 389b/1, 389b/15, 392a/13, 392a/14, 392a/15, 393b/14, 394a/2

ḳaçmaz : Kaçmaz.

ḳ. idüñüz 346b/6

ḳadar : <Ar. Ölçüsünde, derecesinde.

ḳ. 273a/1, 287a/5, 308b/13, 313b/15, 314a/2, 319b/4, 321a/10, 326a/5, 326b/8, 328b/12, 337a/15, 337b/1, 346a/9, 348b/7, 352a/15, 376b/15, 384a/4, 387b/7

ḳ.+ dur 275b/2, 389a/15

ḳ.+ ı ola 326b/10

ḳ.+ ınca ola 332a/13

ḳ.+ ki 314a/1

ḳaddesaʾllāhu sırrahū : <Ar. Allah onun sırrını kutlu kılsın. Anlamındaki söz.

ḳ. 292b/5

ḳadeḥ : <Ar. İçki içmeye yarayan ayaklı bardak.

ḳ.+ ler 393b/12

ḳadem : <Ar. Bir ermişin, bir melek, peygamber veya bir başka ermişin izinde olunması.

ḳ. 280b/7

ḳ.+ den 359b/6

ḳ.+ in 280b/6

ḳ.+ inden 359b/4

ḳ.+ ini 359b/3

ḳader : <Ar. Kader.

ḳ.+ ine 309b/6

kadīm : <Ar. Başlangısı olmayan sonu bilinmeyen.

iḥsānı k.+ inden idi 377b/11

ḳādir :< Ar. Kudret ve kuvvet sahibi olma.

ḳ. 277a/2, 277a/12, 287b/12, 321a/5

ḳ.+ dür 287b/13, 325b/4, 362b/4

ḳ. olmaḳdur 296a/7

ḳadr : < Ar.Sonsuz kıymet sahibi olan Allah.

ḳ. 274a/14, 276b/13, 276b/15, 277a/15, 277b/1, 277b/2, 277b/12, 289a/1, 368b/3

ḳ.+ i 277b/3

ḳ.+ ini 277a/9, 396a/7

ḳ.+ inüñ 277a/4

kāfir : <Ar. Allah'ın varlığına ve birliğine inanmayan.

k. 266b/3, 266b/11, 267b/5, 267b/10, 267b/12, 268a/1, 281b/12, 282a/2, 283b/1, 283b/7, 283b/8, 284a/13, 284a/14, 284b/1, 290a/1, 298a/4, 301a/2, 308b/6, 313b/8, 314b/2, 315a/4, 315a/5, 317a/4, 317a/9, 318a/5, 335a/6, 347a/13, 347a/14, 355a/3, 357a/7, 357b/9, 371a/2, 391a/5

k.+ den 264b/6, 265b/5, 314b/8, 385b/6

k.+ dür 266b/2, 391a/3

k.+ e 266b/3, 283b/2, 284a/2, 284a/5, 284a/14, 288a/13, 314a/7, 332a/9, 348b/3, 352a/15, 355a/10, 357a/15, 359a/3

k.+ i 315a/7, 318a/5, 325b/10, 340b/2, 357a/14, 375b/8

k.+ ler 313b/9, 315a/3, 320a/7, 326b/9, 331b/11, 332a/3, 332b/6, 332b/9, 333a/2, 333a/3, 333b/11, 340b/3, 345b/11, 354b/14, 356a/9, 356a/14, 357b/13, 358a/6, 358a/10, 358a/12, 358a/14, 358b/2, 358b/4, 358b/9, 358b/11, 358b/12, 358b/15, 359a/6, 375b/7, 378b/8, 388b/4, 395b/6

cemīʿi k.+ ler 314b/4, 314b/6, 334a/6, 358a/1

k.+ lerden 332a/2

k.+ lerdür 393b/3

k.+ lere 265a/2, 287a/6, 288a/11, 316b/1, 317b/8, 318a/6, 322a/10, 322b/3, 326b/8, 352b/6, 356b/7, 358b/3, 358b/7, 359a/5, 359a/7, 371b/1

k.+ leri 281b/9, 324b/7, 325b/9, 332a/8, 332a/10, 335a/6, 356b/6, 357a/6, 357a/12, 358b/15, 359a/9, 371a/7, 388b/4

k.+ lerini 356b/10

k.+ lerün 332a/2

k.+ lerüñ 323a/1, 323a/10, 332a/1, 348a/2, 350a/14, 356b/4, 356b/15, 357a/3, 358b/7, 390b/13

k.+ miyem 266b/9

k. ola 267a/7, 327b/4

k. olalar 299b/8, 319b/5

k. olayın 266b/7

k. olmayamı 267b/1

k. olmaz 267b/8, 268a/7

k. olsa 266b/13, 266b/15

k. olur 266a/13, 266a/14, 266a/15, 266b/2, 266b/4, 266b/5, 266b/6, 266b/7, 266b/8, 266b/9, 266b/10, 266b/11, 266b/12, 266b/13, 266b/14, 266b/15, 267a/2, 267a/3, 267a/4, 267a/5, 267a/6, , 267a/10, 267a/12, 267a/13, 267a/14, 267a/15, 267b/2, 267b/3, 267b/4, 267b/7, 267b/11, 267b/14, 267b/15, 268a/1, 268a/2, 268a/4, 268a/6, 268a/8, 268a/9, 268a/11, 268a/12, 268b/2

k. olurlar 267a/10

k. olursa 347a/12

k.+ üñ 314b/9, 347b/6, 355a/9, 381b/15, 390b/15, 391a/2

ḳaftān : <Ar. Çoğu ipekten yapılan süslü üst giysisi.

ḳ. 276b/6, 280a/6, 280a/8, 376a/7, 376a/8

ḳ.+ ı 366b/15

ḳ.+ lar 333a/1

ḳ.+ larından 355b/2

kāfūr : Ar. Uzak Doğu'da yetişen kâfur ağacından elde edilen ve hekimlikte kullanılan madde.

k. 382b/1

k.+ de 374a/5

k.+ den 380b/12, 383b/8

k.+ dur 379a/8

k.+ e 382a/15

ḳahr : <Ar. Perişan etme, yok etme.

ḳ.+ ından 393a/3

ḳ. ideydüm 358a/4

ḳ. itmege 279a/14, 279a/15, 279b/1

ḳaḳ - : Vurmak, çalmak.

ḳ.- ma 375b/14

ḳaḳı - : Kızmak, azarlamak.

ḳ.- maḳ 373b/13

ḳ.- ya 330a/11

ḳaḳu - : Kızmak, azarlamak.

ḳ.- duġından 330a/11

ḳal - : Kalmak.

ḳ.- a 314b/8, 315a/14, 320a/13, 321b/12, 323b/1, 351a/7, 376b/15, 377a/3

ḳ.- alar 320a/13, 320b/7, 344a/6, 344b/5, 359b/1, 361a/12, 362b/1, 370a/4, 373b/6

ḳ.- an 267a/9, 378b/8, 383b/1, 383b/3

ḳ.- dı 275b/13, 308a/13, 320b/1, 320b/2, 334b/9, 334b/10, 373a/5, 376a/10

ḳ.- dılar 370b/14, 371a/1

ḳ.- dımı 373a/4, 375b/2

ḳ.- duḳ 376a/12

ḳ.- dum 285a/4

ḳ.- duñ 320b/1

ḳ.- madı 350b/14, 369b/3

ḳ.- maḳdan 377a/13

ḳ.- mamışdur 304b/10

ḳ.- masa 320a/7

ḳ.- maya 319b/5, 320a/12, 361a/11, 382b/7, 387a/5

ḳ.- maz 356a/13

ḳ.- mışuz 376a/14

ḳ.- ub 300a/7, 338a/4

ḳ.- uñuz 378b/12, 378b/14

ḳ.- ur 282b/11, 320b/2, 348a/10, 366b/15

ḳālaʾllāhu teʿālā : < Ar. “Allah dedi,buyurdu.” Anlamına gelen söz.

ḳ. 269a/9, 272b/7, 273b/4, 273b/15, 273a/5, 275b/9, 276b/14, 279a/6, 279b/7, 281a/11, 289b/12, 292b/13, 292b/14, 293b/13, 295a/3, 300b/8, 301a/13, 309a/8, 311a/6, 311b/15, 312b/14, 320a/7, 324a/14, 326a/3, 331b/14, 332b/7, 347a/8, 348a/4, 350a/5, 351a/8, 352b/8, 354b/5, 355a/8, 356a/9, 356b/3, 356b/5, 356b/13, 357b/7, 358b/10, 359a/4, 359a/13, 360b/9, 362a/11, 364b/4, 366b/8, 370b/5, 371a/6, 373b/8, 379b/13, 380b/13, 381a/9, 381b/9, 382a/3, 382a/12, 382b/14, 383b/4, 386a/2, 386a/8, 388a/3, 389a/2, 389b/4, 390b/5, 391a/6, 391a/10, 391a/13, 391b/4, 391b/5, 391b/11, 391b/14, 392a/1, 392a/4, 392a/5, 392a/8, 392a/10, 392b/8, 393a/13, 393b/4, 394a/5

ḳalan : Kalan.

ḳ. 268b/4, 275b/11, 276a/3, 277a/3, 278b/14, 279a/1, 279a/2, 279a/3, 284b/5, 285a/7, 285a/8, 301a/10, 301a/15, 305a/2, 305a/3, 308a/11, 310b/15, 316b/14, 320b/9, 325b/6, 326b/2, 333a/8, 337a/1, 337a/5, 337b/6, 340a/6, 351b/2, 361a/3, 366b/8, 368a/8, 372b/10, 382b/13

ḳ.+ ından 360a/6

ḳalb : <Ar. Kalp, gönül.

ḳ. 305a/7

ʿālemi ḳ. 291a/5, 291a/8

ḥayātı ḳ. 288b/7

ḥużūrı ḳ. 365b/10

marażı ḳ. 292a/15

ṣıḥḥati ḳ. 292b/3

ʿālemi ḳ.+ den 291a/5

ʿālemi ḳ.+ e 291a/6

ḳ.+ ī 300a/10

ḳaldur - : Kaldırmak.

ḳ. 322b/10, 322b/11, 350b/15

ḳ.- a 310b/11, 336a/12, 351a/1

ḳ.- ġıl 336a/10

ḳ.- sa 309a/9

ḳ.- uñ 370a/5

ḳalem : < Ar. Kalem.

ḳ. 320b/6

ḳ.+ leri 270a/2

ḳalın : Kalın.

ḳ.+ dur 390a/15

ḳalınlıġ : Kalınlık.

ḳ.+ ı 358b/1

ḳalḳ - Kalkmak.

ḳ.- a 348a/9

ḳ.- ar 392a/14

ḳamer : <Ar. Ay.

ḳ. 307a/12

ḳ.+ den 369a/15

ḳ.+ e 387a/2, 387a/3

ḳ.+ i 350a/1

kāmil : <Ar. Noksansız, eksiksiz.

k. 394b/4

k.+ ler 395b/11

k. olmaz 312a/10

ḳamu : Bütün, tamamı.

ḳ. 379b/6

ḳ.+ sı 315a/8

ḳan : Kan.

ḳ. 323b/10, 338b/1, 356a/1, 358b/5, 358b/8, 388a/14

ḳ.+ da 278a/2, 281b/1, 324b/15, 346b/6

ḳ. eylemekdür 264b/11

ḳ.+ ı 266a/14, 283a/2, 317a/10

ḳ.+ ın 362b/15

ḳ.+ ından 363a/1

ḳ.+ ını 311b/14

ḳ.+ ların 346b/15

ḳan - : Kanmak.

ḳ.- maya 383a/3

ḳanāʿat : < Ar. Az şeyle yetinme.

ḳ. eyle 305b/11

ḳanad : Kanat.

ḳ.+ ı 319a/2, 322a/6, 330b/11, 352a/14

ḳ.+ ına 319a/3, 365a/8

ḳ.+ ından 319a/2

ḳ.+ ları 318a/9, 323a/10

ḳ.+ larını 296b/3, 320b/4

ḳanatlu : Kanatlı.

ḳ. 365a/7

ḳ.+ dur 379a/14

ḳanda : Nerede, her nerede.

ḳ. 382b/2, 385a/2

ḳandīl : < Ar. Aydınlatma aracı.

ḳ. 352a/9

ḳ.+ e 281b/2

ḳ.+ ler 281a/15

ḳ.+ lere 281b/1

ḳanı : Hani, nerede.

ḳ. 275a/5, 321a/6, 323b/11, 325a/4, 325a/5, 331a/14, 332b/12, 332b/13, 333a/10, 333a/11, 333b/15, 335a/1, 340a/2, 340a/3, 340a/5, 342b/6,

342b/9, 343a/12, 346a/1, 346b/7, 352b/14, 352b/15, 353a/1, 353a/12, 353a/13, 354a/12, 360a/7, 362b/9, 362b/12, 362b/14, 363a/5, 363a/6, 363b/2, 363b/6, 363b/9, 388a/15

ḳāniʿ : <Ar. Kanmış,inanmış.

ḳ. idüḳ 347a/5

ḳ. ola 327b/8

ḳ. olsa 305b/15

ḳanḳı : Hangi.

ḳ. 267a/6, 285b/13, 285b/14, 294a/6, 297b/1, 317a/9, 345b/3, 347b/2, 351a/2, 351a/3, 353a/13, 374a/9, 383b/10

ḳ.+ sı 297a/7

ḳapḳara : Simsiyah.

ḳ. 320b/11

ḳ. olalar 324b/3

kaplan : Çok kuvvetli ve çevik bir hayvan.

k. 318a/12

ḳapu : Kapı, makam.

ḳ. 298b/12, 319a/3, 321a/7, 365b/9, 365b/10, 365b/12, 365b/13, 365b/14, 365b/15, 384a/8, 384a/9

ḳ.+ da 365a/12, 365b/9, 381b/1

ḳ.+ dan 321a/7, 381a/2

ḳ.+ lar 304a/4

ḳ.+ lardan 304a/4

ḳ.+ ları 304a/2, 304a/5

ḳ.+ ların 359a/5, 359a/7

ḳ.+ nuñ 388b/8

ḳ.+ sı 301a/7, 302b/5, 304a/3, 318b/15, 319a/1, 354b/7, 365a/7, 365a/9, 365a/12, 365b/7, 367b/9, 376b/3, 381a/2, 384a/8

ḳ.+ sı ola 384a/4, 388b/7

ḳ.+ sın 273a/3, 376a/11, 376b/6

ḳ.+ sına 297b/12, 367a/14, 368a/2

ḳ.+ sında 270a/1, 294b/7, 317a/10, 345b/14, 360b/3, 364a/11, 365b/8, 365b/9, 365b/10, 365b/11, 365b/12, 365b/13, 365b/14, 365b/15, 368a/2

ḳ.+ sındaġı 376b/8

ḳ.+sından 302b/6, 302b/7, 368a/10

ḳ.+ sını 274b/1, 332b/15, 367b/3

ḳ.+ sunı 274b/1

ḳ.+ ya 381a/15, 384a/8

ḳ.+ yı 381b/4

ḳar : Kar.

ḳ.+ dan 383a/1

ḳara : Kara, siyah.

ḳ. 268b/15, 323a/1,

347a/11, 358b/5, 375b/8, 380b/13

ḳ.+ dur 307b/1, 379b/2

ḳ. ola 318a/5, 332a/7, 347a/12, 356b/4

ḳ. olmışdur 371a/14

ḳ. olub 347b/9

ḳ.+ sından 371a/7

ḳara : Toprak.

ḳ. 282b/10, 282b/11, 282b/14, 284a/9, 287b/8, 295b/5, 358b/2,

ḳ.+ dadur 287b/7

ḳarañu : Karanlık.

ḳ. 355b/1

ḳarañulıḳ Karanlık.

ḳ.+ da 354a/11

ḳ. olub 271b/10

ḳ.+ ta 362b/1

ḳarar - : Kararmak.

ḳ.- ur 305b/1

ḳarār : <Ar. Kesin hüküm, karar kılma.

ḳ. 317a/7

ḳ. dutalar 374b/2, 385b/13

ḳ. iderler 372a/13

ḳaravaş : Hizmetçi, cariye.

ḳ.+ ı ola 388b/10

ḳ.+ lar 380a/13, 383a/4

ḳ.+ larına 328a/2

ḳ.+ laruñ 383a/7

ḳarı : Kadın.

ḳ. 307b/6, 331a/8

ḳ.+ lar 389b/10

ḳ.+ lıḳdan 389b/11

ḳarın : Karın.

ḳ.+ dadur 265b/1

ḳ.+ dan 380b/12

ḳ.+ ı 265b/11

ḳ.+ ın 294a/13

ḳ.+ ına 380b/12

ḳ.+ ında 275b/13

ḳarınca : Toprak içinde yaşayan bir böcek türü.

ḳ. 306a/10

ḳ.+ sı 378b/5

ḳarındaş : Kardeş.

ḳ. 350a/8, 350a/11, 395a/13

ḳ.+ ına 350a/8

ḳ.+ ından 350a/11

ḳ.+ larumuz 388b/12

ḳ.+ laruñ 386a/2

ḳ.+ um 394b/4

ḳ.+ umuñ 395a/6

ḳ.+ uña 350b/13

ḳarış - : Karışmak.

ḳ.- alar 319b/13

ḳ.- madı 382a/11

ḳ.- mış 358b/3

ḳ.- mış ola 358b/5

ḳ.- mışdur 390b/1

ḳarışdur - : Karışdırmak.

ḳ.- ub 382b/13

ḳarşı : Karşı.

ḳ. 326b/5

ḳarşu : Karşı.

ḳ. 280b/7, 289a/13, 289b/3, 342b/14, 368a/11

ḳ.+ sında 272b/3

ḳaṣd : < Ar. Kasıt, niyet.

ḳ. 266b/3, 267a/6, 272a/11

ḳ. eyledi 279b/2

ḳ. eyler 268b/5

ḳ. eylese 267a/4

ḳ.+ ın 311b/11

ḳ.+ ile 281a/7

ḳ. itmegün 280b/13

ḳaṣır : < Ar. Köşk, küçük saray.

ḳ.+ lar 385a/10

ḳaṣr : < Ar. Köşk, küçük saray.

ḳ. 384a/6

ḳ. ola 272b/13, 275a/7

ḳ.+ uñ 272b/13, 384a/7, 384a/8, 385a/11

ḳaş : Kaş.

ḳ.+ ı 366a/7

ḳ.+ ınuñ 272b/1

ḳ.+ ları 379b/13

ḳat : Kat,yan,makam, huzur.

ḳ. 321b/7, 321b/8, 330a/7, 350a/1

ḳ.+ ıdur 339a/14

ḳ.+ ına 335a/15, 335b/10, 335b/15, 336a/4, 345b/11, 348b/7, 350b/5

ḳ.+ ında 281a/14, 282a/6, 282a/10, 286b/11, 287a/14, 290a/1, 293b/8, 293b/10, 294a/12, 297a/2, 298b/11, 299b/9, 299b/10, 301b/1, 309b/2, 309b/3, 315a/3, 324a/5, 327a/14, 328b/15, 337b/11, 360b/5, 372a/10, 386a/12, 387b/2, 387b/3, 388a/7, 389a/14, 392b/1, 394b/3, 395a/10

ḳ.+ ındadur 348a/15

ḳ.+ ından 267b/12, 268b/15, 393b/11

ḳ.+ uma 349b/11, 352a/13

ḳ.+ umda 265b/7, 266b/11, 268a/1, 278a/9, 352a/14, 360a/13, 363a/10

ḳ.+ umuzda 351a/6

ḳ.+ unda 310a/12

ḳ.+ uñda 337a/13

ḳatı : Sert, Şiddetli.

ḳ. 274a/2, 290b/13, 296b/12, 317a/14, 323b/6, 327a/7, 331b/14, 342a/10, 342a/6, 349b/9, 352b/5, 354b/3, 355a/14, 376a/12, 392b/15, 393a/1

ḳ. olsa 308a/11

ḳ.+ sı 309a/4

ḳatlan – : Katlanmak.

ḳ. 267b/6

ḳ.- maġa 293b/3

ḳaṭrān: <Ar. Katran.

ḳ.+ dan 333a/2, 338b/4, 338b/15, 376a/8

ḳaṭre : < Ar. Damla.

ḳ. 355a/2

ḳavim : <Ar. Aynı soydan gelen, kültürleri ortak olan insan topluluğu.

ḳ. 341b/8

ḳavl : <Ar. Söz.

ḳ. 299a/2, 371a/5

ḳavm : <Ar. Aynı soydan gelen, kültürleri ortak olan insan topluluğu.

ḳ. 311a/8, 316a/11, 316b/14, 316b/15, 317a/1, 317a/11, 317a/12, 319b/1, 325b/11, 340a/2, 340a/4, 340a/6, 342b/6, 343b/6, 344a/1, 344a/15, 346a/12, 346b/8, 346b/9, 360a/8, 363b/9, 388a/12

ḳ.+ dür 303b/7, 370b/10, 370b/14

ḳ.+ i 308b/14, 317b/2, 322b/14, 333b/6, 333b/9, 333b/15, 334a/2, 334a/3, 334a/4, 338b/3, 346b/14, 349b/5, 395a/3, 395b/5

ḳ.+ i olurlar 356a/14

ḳ.+ inden 388a/11

ḳ.+ ine 275a/2, 349a/12, 349b/6, 361b/9

ḳ.+ ini 334a/5

ḳ.+ inüñ 349b/4

ḳ.+ leri 343b/1

ḳ.+ ümi 333b/4

ḳ.+ üñ 316b/15

ḳ.+ üne 333b/3

ḳayd : <Ar. Bağ,bağlanma.

ḳ.+ ın 307b/10

ḳayġu : Kaygı.

ḳ.+ m 335b/15

ḳ.+ mdur 335b/5

ḳ.+ sı 304b/10, 335b/5, 335b/8, 336a/1

ḳayır - : Kayırmak.

ḳ.- maz 293a/11

ḳāyim : (Ar. *ḳāʿim*) Ayakta duran, devam eden.

ḳ. 295b/7

ḳayur - : Kayırmak.

ḳ.- ur 293a/11

ḳażā : <Ar. Allah'ın takdir ettiklerinin vakit gelince gerçekleşmesi.

ḳ. 293b/11, 310a/13, 314a/7, 327a/8

emri ḳ. 340a/8

ḳ.- yı ḥācet iderlermi 385b/2

ḳ.+ sına 293a/5, 309b/6, 327b/3, 327b/8

ḳ.+ yı 310a/12

ḳazan - : Kazanmak.

ḳ.- dı 341a/3

ḳ.- dum 341a/6

ḳ.- urken 341a/5

ḳażıyye : <Ar. İddia, mesele, husus.

ḳ.+ leri 392b/6

kebāyir : <Ar. Büyük günahlar.

k. 264b/4, 265a/11, 265a/12, 265b/7, 266b/4, 275a/2, 338a/9, 343a/8, 375a/12

k.+ dür 265a/10

k.+ e 264b/2

ehli k.+ e 337b/8

k.+ i 264b/9, 266a/5

kefe : <Ar. Kefe, terazinin bir gözü.

k. 348a/12

k.+ lerüñ 348a/12

k.+ si 348a/11, 348a/14, 348a/15

k.+ sidür 348a/13

k.+ sine 348a/11, 349b/10

kefen : <Ar. Ölünün sarıldığı bez.

k. 281a/1

kefenle - : Ar. + Tr. Ölüyü kefene sarmak.

k.- meyeler 283a/13

k.- yeler 283a/13

keffe : <Ar. Kefe, terazinin bir gözü.

k.+ sinüñ 281a/6

kefīl : <Ar. Kefil.

k. olayın 297b/5

kelām : <Ar. Söz.

k. 268a/12, 284b/5, 286b/7, 296a/14

ḫāṣılı k. 307b/12
ʿilmi k. 296a/7
ʿulemāʾı k. 264b/4
ʿilmi k.+ dur 296a/7
k.+ ı 376a/2
k.+ umı 333a/14
k.+ uñ 387a/6

kelāmuʾllāh : <Ar. Allah'ın sözü.
k.+ uñ 284b/5

kelb : <Ar. Köpek.
k.+ i 378b/6

kelīm : <Ar. Kendisine söz söylenen kimse. Hazret-i Musa'ya lakap olmuştur.
k.+ um 332b/12

kelīme: Ar. Kelime, sözcük, söz.
k.+ dür 289a/6
k.+ si 292a/14

kelimāt : <Ar. Kelimeler, sözler.
k.- ı rabbāniyye 396a/4

kelime: Ar. Kelime, sözcük, söz.
k. 268b/6, 352b/10
k.+ dür 285a/6
k.+ lerin 289a/14
k.+ si 290b/3, 352b/10
k.+ sidür 352b/9
k.+ sine 298b/13

kelimetuʾllāh : <Ar. Allah'ın sözleri.
k.+ a 281b/11

kemāl : <Ar. Eksiksiz olma, mükkemmellik, olgunluk.
k. 274b/5, 274b/6, 297b/2
cemīʿi ehli k. 373b/5
k.- i ḥaḳḳı 394b/2
k.- i iḳtidāʿ 304a/1
k.- i kereminde 281a/8
k.- i ṣamediyyetden 393a/10
k.- i taṣdīḳ 313a/13
k.- i tenaʿʿum 390a/3
k.+ de ola 305b/14
k.+ dedür 313a/9
k.+ den 297a/15
maẓharı k.+ dür 279b/13
k.+ i 293b/7, 303a/15, 354b/4
ṣıfātı k.+ i 292b/6
k.+ ine 369b/12

kemālāt : <Ar. Olgunluklar, sahip olunan manevi özellikler.
k. 278b/5
medārici k.+ a 396a/7
ʿālemi k.+ dur 364b/8

kemḫa: <Far. Üzeri hafifçe tüylü bir ipek kumaş türü.
k.+ dur 390a/15

kemik : Kemik

k.+ leri 339a/15

kemük : Kemik

k.+ den 321a/13

kenār : <Far. Uç, köşe.

k.+ ında 282a/14, 282b/1, 282b/6, 343b/10, 343b/11, 343b/13, 380a/13

k.+ ında ola 282a/12

kendü : Kendi.

k. 267b/10, 273b/1, 282b/15, 283a/11, 286a/12, 288b/3, 294a/4, 294b/10, 297a/13, 297a/14, 297b/4, 298b/2, 298b/4, 300b/11, 303a/5, 304b/1, 309b/7, 309b/14, 311b/2, 316b/9, 318b/1, 334b/13, 335a/13, 335b/2, 335b/5, 335b/6, 335b/10, 336a/8, 336a/9, 336a/15, 349b/1, 350a/7, 350b/8, 358a/6, 366b/15, 390b/11

k.+ den 294b/11, 298b/4, 387b/9

k.+ lerden 384b/6

k.+ leri 324a/12

k.+ lerüñ 390b/9

k.+ müzden 336a/6

k.+ nüñ 298b/3, 308b/4, 338a/6, 387b/9

k.+ ye 321a/4, 339a/8

k.+ ye olur 350b/4

k.+ yi 266b/3, 274b/7, 279b/14, 281b/9, 292a/11, 292b/8, 299a/15, 313a/3, 313a/6

kerāmet : <Ar. Keramet, olağanüstü olay.

k. 283a/9, 356b/12

k.+ dür 354a/4, 391a/15

k.+ i 275a/6

k.+ler 341a/10, 372b/6, 372b/8, 372b/12, 373a/4, 373b/15, 381a/3

k.+ lere 372a/14

k.+ leri 374a/15

k.+ lerinden 281b/7, 290b/1

kerem : <Ar. Lütuf, iyilik, ikram.

kemāli k.+ inde 281a/8

k.+ inden 272b/5, 390b/12

k.+ ine 354b/4

k.+ ler eyleye 346a/9

k.+ lerüñ 343a/12

k.+ üm 350b/9

k.+ üñden 350b/9

kerīh : <Ar. İğrenç. tiksindirici.

k. 306a/7

kerīm : <Ar. Kerem sahibi, cömert, ulu, büyük.

k. 302a/15, 337b/1, 377a/10, 396a/12

kitābı k.+ i 394a/11

rabbi k.+ üñ 275b/6

kerkez: <Ar. Akbaba.

k. 318a/11

kerpic : Kerpiç.

k.+ i 365a/9

kerremaʾllāhuveche : <Ar. "Allah yüzünü ak etsin" anlamında, Hazret-i Ali için kullanılan bir saygı sözü.

k. 288a/2, 310b/13, 311b/6, 324b/4, 364a/8, 381b/15, 387a/6, 390b/12

kerremaʾllāhuvechehu : <Ar. "Allah yüzünü ak etsin" anlamında, Hazret-i Ali için kullanılan bir saygı sözü.

k. 264b/4, 379a/9

kerrūbiyyūn : <Ar. Allah'a en yakın kabul edilen meleklerin en büyükleri.

k.+ a 373a/6

kes - : Kesmek, koparmak, ayırmak.

k.- eler 358a/15

k.- er 302b/15

k.- ermisiz 346b/5

k.- medi 329a/13

k.- mekden 329a/13

k.- mekdür 264b/15

ümīẕin k.- mekdür 265a/14

k.- meye 279a/9

k.- mezim 377a/10

k.- mezin 377a/2

k.- üb 390b/11, 395b/1

kesb : <Ar. Kazanma.

k.+ i 303b/1

k. itdiler 357a/1

kesil - : Ayrılmak, uzaklaşmak, ilişkiyi kesmek.

k.- e 319b/10

k.- mek 312b/6

k.- miş 321b/4, 338b/2

kesilen : Kesilen.

k.+ lere 277b/15

k.+ leri 275b/5

keşret : <Ar. Çokluk, bolluk.

k. 304b/4

k.- i istiʿmāl 286b/8

kesül - : Ayrılmak, uzaklaşmak, ilişkiyi kesmek.

k.- miş 338b/11

keşf : <Ar. Meydana çıkarma, gizli bir şeyi bulma, kalp gözü açık olma.

k.- i ḥaḳḳānisi 313a/8

k. eyle 396b/2

k. eyleye 374b/11

k. eyleyen 291a/3, 291a/4

k. olur 291a/14, 313b/2

keşşāf : <Ar. Zemahşerî'nin (ö. 538/1144) yazdığı ünlü bir tefsir, el-keşşâf.

k. 286b/12

ṣāḥibi k. 274a/1, 276b/15, 317b/15

k.+ da 301a/10, 319a/14, 337b/7, 338a/10, 366a/14, 381b/15

kevs̱er : <Ar. Cennette olduğuna inanılan ırmak, havuz.

k. 360b/10, 360b/11, 361a/6, 374a/5, 382b/13, 382b/15

keyfiyyet : <Ar. Nitelik, özellik.

k.+ ini 314a/5

k.+ süz 370a/9

kez : Defa, kere.

k. 270b/9, 270b/11, 271a/11, 271a/12, 271a/15, 271b/1, 272a/1, 272a/3, 272a/4, 272a/5, 280b/3, 280b/6, 280b/10, 282a/11, 283b/14, 284a/9, 284a/10, 284a/11, 284a/13, 285b/5, 286a/6, 286a/8, 286b/5, 289a/7, 289a/9, 289a/10, 289a/15, 297a/3, 301b/8, 302b/4, 309a/1, 310b/3, 310b/7, 312a/5, 314b/7, 321b/2, 329b/9, 330a/10, 332b/2, 345b/11, 348b/2, 358a/7, 358a/8, 359a/12, 361a/15, 369a/7, 374b/10, 380a/8

k.+ den 358a/7, 376a/11

kez̲z̲āb : <Far. Nitrik asit, kezzap.

k.+ lar 333b/11

ḳıble :<Ar. Bazı ibadetler gerçekleştirilirken dönülen, kâbe'nin bulunduğu yer.

ḳ. 267a/6

ḳ.+ ye 289a/13

ḳıġır - : Çağırmak, davet etmek.

ḳ. 339a/10

ḳ.- a 315a/14, 332b/13

ḳ.-alar 328a/10, 329a/2, 334a/10, 335a/6, 335a/7, 371a/15

ḳ.- dı 268a/7

ḳ.- madı 268a/7

ḳ.- ur 330a/2, 394a/2

ḳ.- urdı 284a/4

ḳıl - : Yapmak, etmek.

ḳ. 317b/11, 349a/9

ḳ.- a 270b/3, 380b/2, 383a/8

namāz ḳ.- a 270a/11

namāzın ḳ.- a 270a/12, 294a/12

nūr ḳ.- a 386b/1

tevbe ḳ.- a 312a/2

mutābiʿat ḳ.- alar 303b/14

namāz ḳ.- alar 317b/12

namāz ḳ.- alum 317b/9
tevbe ḳ.- an 312a/1
ḳ.- anı 383a/9
ḳ.- anlaruñdur 380b/7
erzānī ḳ.- dı 345b/4
fitne ḳ.- dı 316b/8
maḳāmın ḳ.- dı 305a/4, 305a/5, 305a/6
miḥnet ḳ.- dı 293a/8
ṭavr ḳ.- dı 305a/6
ḳ.- dıḳ 287a/4
ḥakem ḳ.- dım 348b/7
ḳ.- dum 269a/8, 313a/12
emīn ḳ.- dum 336b/9
fidā ḳ.- dum 336a/8
ḳul ḳ.- dum 342a/4
şefīʿ ḳ.- dum 336b/8
muḥtāc ḳ.- duñ 342a/6
raḥmet ḳ.- duñ 394b/2
ḳ.- maḳ 305b/2, 349b/15
namāzın ḳ.- mak 281b/6
namāzın ḳ.- maḳ 281b/4, 281b/7
mutābiʿat ḳ.- maḳda 303b/15
namāzın ḳ.- maḳda 281b/3
namāzın ḳ.- makdan 296b/14
nāfile ḳ.- maḳdur 265b/14
ṭāʿat ḳ.- maklıġa 363b/11
namāz ḳ.- masa 273b/14
endīşe ḳ.- maya 293b/12
ḥürmet ḳ.- mayalar 315b/4
ḳ.- mazdum 267a/5
namāz ḳ.- mazlar 282b/9
ḳ.- mış ola 350a/3
ḳ.- mışca 276b/6
namāz ḳ.- mışca 270b/4
namāzın ḳ.- mışca 270b/5
ḳ.- sa 267a/6, 270a/4, 271a/14, 271b/15, 272a/1, 272a/2, 272a/3, 272a/5
namāz ḳ.- sa 271a/1, 271a/10, 273b/14, 276b/5, 280a/1, 280a/2, 280a/3, 282b/3, 282b/4, 282b/5, 282b/6, 310b/5
namāzın ḳ.- sa 272a/10
erzānī ḳ.- sun 394b/8
ʿafv ḳ.- ub 336a/9
muṭālaʿa ḳ.- ub 299b/14
zārī ḳ.- ub 336a/5
namāzuñuzı ḳ.- uñ 342b/3
namāz ḳ.- ur 315a/14
namāz ḳ.- urduk 375b/12
diri ḳ.- urın 350b/7
giri ḳ.- urın 349b/1
ḳ.- urlar 286a/12, 341b/11
namāz ḳ.- urlar 282b/8, 303b/5
zevc ḳ. 274b/10

ḳıl **:** Kıl.
ḳ.+ dan 349a/11, 361a/8, 364a/8
ḳ.+ ları 271a/5, 339b/1
ḳ. olmaya 379b/12

ḳılağuzla - **:** Kılavuzlamak.
ḳ.- sañ 302a/2

ḳılan **:** Yapan,eden.

ḳ.+ lardan eyle 350a/4

ḳ.+ laruñdur 365b/9

ḳılıc **:** Kılıç.

ḳ.+ ı 281b/8

ḳılıç **:** Kılıç.

ḳ. 281b/8, 308b/15, 309a/1, 314b/2

ḳ.+ dan 361a/8, 388b/2

ḳ.+ ları 388a/13

ḳ.+ ların 346b/12, 388b/1

ḳılınç **:** Kılıç.

ḳ. 319a/14

kīn : Kin.

k. 265b/13, 275b/5

k. eyleye 285b/2

ḳır - : Kırmak

ḳ.- alar 315a/7

kırıl - **:** Kırılmak.

k.- a 318b/3

ḳırḳ : Sayı, kırk.

ḳ. 272b/13, 273b/9, 289a/10, 298b/10, 307a/13, 316a/15, 316b/2, 316b/12, 316b/3, 319a/3, 319a/7, 320b/14, 321a/1, 321a/10, 321b/12, 323b/7, 325b/6, 326a/14, 357a/15, 358b/1, 359a/10, 359a/11, 367a/6, 383b/3

ḳırḳ biñ **:** Sayı, kırk bin.

ḳ. 272b/13, 272b/14, 272b/15, 280a/2, 314b/7

ḳ.+ i 287b/8

ḳısal - **:** Kısalmak.

ḳ.- a 320b/13

ḳışaṣü'l enbiyā : Peygamberlerin kıssaları, peygamberlerin hayat hikâyelerini anlatan eserlerin genel adı.

ḳ.+ da 365a/2

ḳısım **:** <Ar. Bölüm, parça.

ḳ. 299b/12

ḳ.+ dur 293a/13, 295b/9, 300b/2, 300b/4, 312b/7, 393a/2

ḳışırlıḳ **:** Üreme özelliği olmama durumu.

ḳ. 318b/3

ḳısm **:** <Ar. Bölüm, parça.

ḳ. 292a/4, 313a/7

ḳ.+ ından 300a/2

ḳ. itdiler 294b/14

ḳısmet **:** <Ar. Takdir edilen, nasip.

ḳ. idicek 284a/7

ḳışraḳ : Dişi at.

ḳ. 269a/1

ḳışṣa : <Ar. Hikâye, anlatı, olay.

ḳ.+ sından 364b/13

ḳış : Kış mevsimi.

ḳ.+ uñ 307b/10

ḳıy - : Acımayıp öldürmek, canına kastetmek.

nefsine ḳ.- a 336a/9

kābin ḳ.- maḳ 266a/10

ḳıyāmet : <Ar. Dünyanın sonu, yaratılmış bütün insanların mahşer meydanında dirilip toplanacağına inanılan zaman.

ḳ. 269b/12, 270a/7, 271b/3, 273a/3, 273a/9, 274b/14, 276a/6, 277b/9, 280b/2, 283a/14, 284b/9, 289a/2, 289a/3, 293b/15, 294a/4, 294a/5, 294b/4, 296b/8, 296b/12, 298a/13, 306a/10, 314a/6, 314a/9, 314a/13, 314b/3, 315a/2, 316a/5, 319b/6, 319b/15, 320a/5, 322b/3, 323a/14, 323b/6, 323b/9, 324a/10, 324b/4, 324b/5, 324b/12, 325a/13, 325b/1, 325b/11, 326a/10, 326b/10, 326b/13, 327a/7, 327b/2, 328b/10, 329b/5, 330a/8, 331a/6, 331b/1, 331b/10, 332a/6, 332b/8, 335a/9, 336b/4, 336b/13, 336b/15, 337a/7, 337b/4, 338a/2, 338a/13, 339a/2, 339a/4, 339a/9, 339a/10, 339b/11, 340a/2, 340a/7, 340b/15, 341a/3, 341a/8, 341a/12, 341b/3, 341b/8, 342b/5, 342b/9, 342b/12, 343a/4, 343a/15, 343b/5, 343b/10, 343b/15, 344a/10, 344a/15, 344b/6, 345a/7, 345a/12, 345a/14, 345a/15, 345b/13, 346a/7, 346a/8, 346a/12, 346b/2, 346b/7, 346b/12, 347a/10, 347b/10, 348b/1, 348b/10, 349a/7, 349a/12, 349b/3, 349b/15, 350a/7, 350b/11, 351a/7, 351b/13, 352a/6, 352a/9, 352a/10, 352b/1, 352b/5, 352b/13, 353a/3, 353a/7, 353a/10, 353a/11, 353b/1, 353b/7, 354a/2, 354a/7, 354a/12, 354a/15, 356b/9, 357a/15, 359b/8, 360a/1, 360a/7, 360b/1, 360b/13, 361a/11, 361b/5, 361b/6, 371b/3, 374b/13, 375b/3, 375b/4, 388a/12

ḳ.+ de 271b/12, 301b/14, 327a/14, 344a/3, 356b/15

ḳ.+ e 269a/13, 271b/11, 283b/10, 285b/3, 308b/7, 309a/7, 314b/3

ḳ.+ ten 314a/12

ḳ.+ üñ 315b/6, 315b/9, 319a/5

ḳıyāmit : <Ar. Dünyanın sonu, yaratılmış bütün insanların mahşer meydanında dirilip toplanacağına inanılan zaman.

ḳ.+ e 268b/2

ḳıyās : Kıyas, karşılaştırma.

ḳ. eyle 381b/14

ḳ. eyleki 366b/12

ḳ. ideler 389a/15

ḳıymet : < Ar. Değer.

ḳ.+ lerden 392b/2

ḳız : Kız.

ḳ. 319b/8, 380b/5, 382a/1, 389b/10

ḳ.+ ı 266a/2

ḳ.+ lar 381a/4

ḳ.+ ları 319a/6

ḳ.+ larıdur 379a/15

ḳ.+ ların 283a/6

ḳ.+ larını 283a/5

ḳ.+ um 326b/14

ḳ.+ uñ 319b/9

ḳızıl : Parlak kırmızı renk.

ḳ. 270a/6, 274b/12, 275a/6, 278a/11, 301a/6, 307a/10, 315b/3, 322a/8, 330b/10, 343a/13, 345a/11, 365a/4, 365a/6, 365a/7, 365a/14, 365b/4, 369b/6, 371b/14, 373a/6, 373b/2, 374b/14, 380b/3, 382b/8, 385a/11, 386b/6, 392a/3

ḳızlıḳ : Kıtlık.

ḳ. 319b/1

ḳ. oldı 361b/15

ki : <Far. Ki.

k. 264b/1, 264b/2, 264b/9, 265a/11, 265b/9, 266a/6, 266a/7, 266b/8, 267a/7, 267b/15, 268a/6, 268a/7, 268a/11, 268b/7, 268b/14, 269a/1, 269a/7, 270a/10, 270b/15, 271a/3, 271a/4, 271a/6, 271a/7, 271a/9, 271b/4, 271b/8, 271b/10, 271b/13, 272a/15, 272b/5, 273a/1, 273a/4, 273a/7, 273a/11, 273a/12, 273a/13, 273a/14, 273a/15, 273b/1, 273b/2, 273b/3, 273b/6, 273b/11, 273b/12, 274a/4, 274a/5, 274b/5, 274b/10, 274b/13, 274b/15, 275b/3, 275b/8, 275b/12, 275b/15, 276a/1, 276a/4, 276a/5, 276a/6, 276a/11, 276b/11, 276b/13, 276b/15, 277a/2, 277a/5, 277a/10, 277a/13, 277a/14, 277a/15, 278a/5, 278a/8, 278a/9, 278a/11, 278b/3, 278b/5, 278b/7, 279a/11, 279a/12, 279a/13, 279b/3, 279b/4, 279b/8, 279b/9, 279b/13, 279b/14, 280a/1, 280a/2, 280a/9, 280a/14, 280b/1, 280b/7, 280b/9, 280b/12, 280b/13, 280b/14, 281a/8, 281a/13, 281b/4, 281b/5, 281b/9, 281b/10, 281b/13, 281b/14, 282a/4, 282a/5, 282b/9, 282b/10, 282b/14, 283a/1, 283a/7, 283a/10, 283b/1, 283b/7, 283b/8, 283b/9, 283b/11, 283b/12,

283b/15, 284a/5, 284a/9, 284a/13, 284a/15, 284b/2, 284b/3, 284b/14, 285a/5, 285a/12, 285b/15, 286a/4, 286a/8, 286a/14, 286b/5, 286b/7, 286b/9, 287a/4, 287a/12, 287a/14, 287b/1, 287b/2, 287b/12, 288a/14, 288a/15, 288b/2, 288b/4, 288b/5, 288b/6, 288b/7, 288b/9, 288b/10, 289a/3, 289a/7, 289a/10, 289a/15, 289b/1, 289b/2, 289b/12, 290a/4, 290b/2, 290b/5, 290b/6, 290b/12, 290b/13, 291a/6, 291b/3, 291b/6, 291b/8, 291b/9, 292a/2, 292b/4, 292b/6, 292b/12, 293a/2, 293a/4, 293a/5, 293a/8, 293a/10, 293b/1, 293b/9, 294a/2, 294a/6, 294a/10, 294a/13, 294a/14, 294b/3, 294b/4, 294b/5, 294b/6, 294b/7, 295b/8, 295b/9, 294b/14, 296a/9, 296a/12, 296b/1, 296b/5, 296b/9, 296b/12, 297a/5, 297a/9, 297a/10, 297a/12, 297a/13, 297b/6, 297b/15, 298a/14, 298b/2, 298b/3, 299a/2, 299a/5, 299a/12, 299a/13, 299a/14, 299a/15, 299b/2, 299b/4, 299b/5, 299b/9, 299b/13, 299b/15, 300a/5, 300a/11, 300a/13, 300b/3, 300b/10, 301a/5, 301a/10, 301a/11, 301b/1, 301b/8, 301b/12, 301b/15 302a/2, 302a/3, 302a/5, 302a/7, 302a/8, 302a/9, 302a/10, 302a/11, 302a/13, 302b/9, 303a/6, 303a/7, 303a/14, 303b/4, 303b/7, 304a/3, 304a/5, 304a/7, 304b/5, 304b/7, 304b/8, 304b/9, 304b/13, 305b/1, 305b/7, 305b/8, 305b/9, 306a/14, 306a/15, 306b/1, 306b/2, 306b/4, 307a/2, 307b/7, 307b/9, 308a/8, 308a/12, 308b/5, 308b/8, 308b/12, 308b/15, 309a/4, 309a/11, 309a/12, 309a/14, 309a/15, 309b/1, 309b/5, 309b/8, 309b/9, 309b/11, 309b/14, 309b/15, 310a/1, 310a/3, 310a/4, 310a/7, 310a/9, 310a/15, 310b/4, 310b/12, 310b/15, 311a/5, 311a/7, 311a/12, 311a/13, 311a/15, 311b/1, 311b/4, 311b/9, 311b/10, 311b/11, 311b/12, 311b/13, 312a/2, 312a/5, 312b/6, 312b/12, 313a/1, 313a/2, 313a/3, 313a/9, 313a/12, 313a/13, 313a/14, 313a/15, 313b/1, 313b/2, 313b/4, 313b/10, 313b/11, 313b/15, 314a/5, 314b/1, 314b/7, 315a/8, 315b/11, 316b/5, 316b/8, 317b/11, 317b/13, 317b/15, 318b/1, 318b/5, 318b/9, 318b/10, 319a/5, 319a/11, 319b/4, 319b/8, 319b/14, 319b/15, 320a/12, 320a/14, 320b/7, 320b/14, 321a/4, 321a/6, 321b/15, 322a/1, 322a/2, 322a/6, 322a/12, 322b/10, 323a/2, 323a/14, 323b/4, 323b/9, 324a/3, 324a/4, 324a/5, 324a/7, 324b/9, 324b/15, 325a/4, 325a/5, 325a/9, 325b/4, 325b/7, 326a/3, 326a/5, 327a/1, 329b/7, 329b/15, 330a/3, 330b/2, 331a/10, 331b/1, 331b/3, 331b/15, 332a/12, 332b/6, 333a/5, 333a/14, 333b/6, 333b/8, 333b/10,

333b/13, 334a/2, 334a/8, 334a/11, 334a/12, 334a/14, 334a/15, 334b/4, 334b/10, 335a/1, 335a/4, 335a/12, 335a/13, 335b/2, 335b/6, 335b/7, 335b/9, 335b/14, 336a/2, 336a/9, 336a/10, 336b/1, 336b/2, 336b/3, 336b/7, 336b/8, 336b/10, 336b/12, 337a/3, 337a/6, 337a/8, 337a/10, 337a/12, 337a/15, 337b/1, 337b/3, 337b/7, 337b/12, 337b/13, 337b/15, 338a/4, 338a/8, 338a/9, 338a/11, 338b/3, 338b/4, 338b/5, 338b/6, 338b/7, 338b/8, 338b/9, , 338b/10, 338b/11, 338b/12, 338b/13, 338b/14, 338b/15, 339a/1, 339a/8, 339b/11, 339b/15, 340a/2, 340a/3, 340a/5, 340a/10, 340b/4, 340b/8, 340b/15, 341a/1, 341a/5, 341a/10, 341a/13, 341b/4, 341b/5, 341b/6, 342a/1, 342b/8, 342b/12, 343a/3, 343a/15, 343b/3, 343b/7, 343b/13, 343b/14, 343b/15, 344a/2, 344a/4, 344a/12, 344a/13, 344b/2, 344b/8, 344b/10, 345a/6, 345a/9, 345b/11, 345b/12, 346a/9, 346a/11, 346a/13, 346a/14, 346a/15, 346b/1, 346b/3, 346b/7, 346b/10, 346b/11, 346b/14, 346b/15, 347a/10, 347a/15, 347b/1, 347b/4, 347b/10, 347b/13, 347b/15, 348a/8, 348a/9, 348a/13, 348b/2, 348b/4, 348b/7, 348b/8, 348b/9, 348b/15, 349a/2, 349a/7, 349b/3, 349b/5, 349b/7, 349b/15, 350a/11, 350b/2, 350b/4, 350b/5, 350b/6, 351a/6, 351a/10, 351a/11, 351a/13, 351a/15, 351b/9, 352a/3, 352a/4, 352a/6, 352a/9, 352a/13, 352a/15, 352b/1, 352b/5, 352b/7, 352b/11, 353a/2, 353a/5, 353a/9, 353a/12, 353b/7, 353b/15, 354a/2, 354a/5, 354a/13, 354b/7, 355a/12, 355a/13, 355a/14, 355b/9, 355b/10, 356a/4, 356a/6, 356a/13, 356b/8, 357a/12, 357a/13, 357a/15, 357b/2, 357b/3, 357b/5, 357b/7, 357b/8, 357b/10, 358a/3, 358a/4, 358a/9, 358a/11, 358b/3, 358b/7, 358b/8, 358b/14, 358b/15, 359b/2, 359b/4, 359b/6, 359b/11, 359b/15, 360a/1, 360a/2, 360a/3, 360a/5, 360a/6, 360a/7, 361a/3, 361b/4, 361b/14, 362a/4, 362a/8, 362a/9, 362a/10, 362a/13, 362b/1, 362b/2, 362b/4, 362b/9, 362b/12, 362b/14, 363a/2, 363a/3, 363a/12, 363a/13, 363b/2, 363b/3, 363b/9, 364b/2, 365a/2, 365a/11, 365b/7, 365b/9, 365b/10, 365b/11, 365b/12, 365b/13, 365b/15, 366a/2, 366a/4, 366a/5, 366a/8, 366a/14, 366b/1, 366b/2, 366b/7, 366b/10, 367a/1, 367b/2, 367b/4, 367b/5, 367b/9, 368a/1, 369a/8, 370a/6, 370b/4, 370b/9, 370b/10, 370b/14, 370b/15, 371a/1, 371a/2, 371a/5, 371a/14, 371b/2, 371b/9, 372a/6, 372a/7, 372a/9, 372a/12, 373a/2, 373a/4, 373a/5, 373a/8, 373a/15, 373b/3, 374a/1,

374a/8, 374a/10, 374a/11, 375a/12, 375a/15, 375b/4, 375b/7, 376a/1, 376a/3, 376a/4, 376a/12, 376a/13, 376b/12, 377a/5, 377b/1, 377b/4, 378b/12, 379a/2, 380b/7, 381a/7, 381b/12, 381b/14, 382a/7, 382b/9, 382b/10, 382b/12, 383a/3, 383a/8, 385a/9, 385b/8, 385b/14, 386a/12, 386b/4, 386b/5, 387a/10, 388a/7, 388a/9, 388a/10, 388a/11, 388a/12, 388b/1, 388b/2, 389a/1, 389a/7, 389a/9, 389a/11, 389a/12, 389b/6, 389b/8, 389b/9, 390a/3, 390a/4, 390a/8, 390a/9, 390a/10, 390a/11, 390b/1, 390b/6, 390b/8, 390b/10, 390b/14, 391a/1, 391a/3, 391a/9, 391a/15, 391b/3, 391b/8, 391b/10, 392b/5, 392b/7, 392b/9, 392b/10, 392b/11, 392b/14, 392b/15, 393a/2, 393a/3, 393a/4, 393a/6, 393a/7, 393a/9, 393a/11, 393a/12, 393a/14, 393b/1, 393b/4, 393b/13, 393b/14, 394a/7, 394a/9, 394a/12, 394a/13, 394a/14, 394a/15, 394b/4, 394b/9, 394b/10, 395a/2, 395a/13, 395a/14, 395b/5, 395b/13, 396a/7, 396a/11, 396a/12, 396a/14

kibir : <Ar. Büyüklük taslama.
k.+ den 329a/12, 368a/4
k. eylemedi 329a/12
k. itmek 298a/3

kibr : <Ar. Büyüklük taslama.
k. 312a/9
k.+ den 382b/7
k. idüb 338b/15

kibrīt : <Ar. Kibrit, barut.
k. 355a/9, 355a/11, 355a/12,

kiçi : Küçük, çocuk.
k. 390b/9

kim : Ki.
k. 264b/1, 264b/13, 266a/5, 267a/7, 267b/9, 268b/3, 268b/6, 268b/9, 268b/12, 269b/4, 269b/14, 270a/2, 270a/3, 270a/14, 270b/1, 270b/3, 270b/4, 270b/6, 270b/7, 270b/10, 270b/15, 271a/9, 271a/14, 271b/4, 271b/7, 271b/9, 271b/14, 272a/1, 272a/2, 272a/3, 272a/4, 272a/8, 272a/10, 272a/11, 272a/12, 272a/13, 272a/14, 272b/11, 273a/2, 273a/4, 273a/8, 273a/10, 273a/12, 273b/8, 274a/7, 274a/15, 274b/7, 275a/11, 276a/2, 276a/3, 276b/1, 276b/3, 276b/5, 276b/6, 276b/8, 276b/11, 277a/8, 277a/15, 277b/3, 277b/4, 277b/6, 277b/7, 277b/8, 277b/9, 277b/10, 278b/4, 279a/4, 279a/7, 279a/8, 279a/9, 279b/1, 279b/3, 279b/4, 279b/7, 280a/1, 280a/2, 280b/1, 280b/3, 280b/5, 280b/7, 280b/12, 282a/1, 282a/2, 282a/5, 282a/10,

282a/12, 282a/15, 284a/2, 284a/12, 284b/3, 284b/9, 284b/13, 285a/4, 285a/7, 285a/9, 285a/10, 285a/11, 285a/12, 285b/4, 285b/6, 285b/11, 286a/8, 286b/12, 286b/13, 287a/1, 287a/2, 287a/3, 288a/9, 288a/10, 288b/2, 288b/13, 288b/15, 289a/1, 289a/2, 289a/3, 289a/6, 289a/8, 289a/13, 289b/11, 290a/3, 290a/5, 290a/8, 290a/9, 290a/10, 290a/11, 290b/1, 291a/9, 291a/13, 293a/1, 293a/10, 294a/2, 294a/4, 294a/15, 294b/2, 294b/3, 294b/7, 294b/8, 295a/1, 295b/15, 296a/2, 296a/5, 297b/2, 297b/3, 297b/10, 297b/12, 297b/13, 297b/14, 297b/15, 298a/1, 298a/2, 298a/3, 298a/4, 298a/5, 298a/6, 298a/7, 298a/8, 298a/9, 298a/10, 298a/11, 298a/12, 298a/15, 298b/5, 300a/12, 300b/13, 301b/7, 302b/11, 302b/14, 302b/2, 302b/3, 302b/8, 302b/9, 303a/15, 303b/4, 303b/11, 303b/12, 303b/13, 304a/1, 304a/5, 304a/6, 304b/5, 304b/15, 305a/1, 305a/4, 305a/6, 305b/13, 305b/15, 306a/2, 306a/7, 306a/8, 306a/9, 306a/11, 306b/2, 306b/3, 306b/6, 307a/1, 307b/7, 308a/10, 308b/1, 308b/2, 308b/13, 308b/14, 309b/10, 309b/15, 310a/5, 310a/6, 310a/14, 310b/3, 310b/5, 311a/11, 311b/11, 311b/12, 311b/13, 311b/14, 313a/4, 313b/5, 313b/7, 314a/2, 314a/10, 314a/13, 315a/11, 316a/12, 317a/3, 317a/4, 317a/9, 317b/5, 317b/7, 318b/7, 318b/8, 318b/9, 319b/6, 319b/14, 320a/1, 320a/6, 320b/1, 322b/15, 323b/2, 323b/4, 323b/14, 324a/1, 324a/5, 324a/10, 325a/13, 327b/2, 327b/4, 327b/7, 327b/9, 330a/15, 330b/13, 330b/14, 330b/15, 332a/12, 335a/2, 335a/4, 336b/10, 337a/4, 337a/5, 339a/7, 339b/14, 341b/5, 342b/14, 343a/5, 343b/9, 345a/9, 345b/7, 347a/1, 347a/4, 347a/5, 347a/7, 347b/1, 347b/3, 347b/10, 347b/14, 348a/1, 348a/2, 348b/5, 349a/10, 349b/6, 349b/9, 350a/2, 350b/2, 351a/3, 351a/11, 353b/4, 354a/1, 355a/5, 355a/7, 355a/9, 356a/4, 356b/15, 358a/5, 358b/2, 358b/5, 358b/13, 359b/2, 359b/7, 359b/14, 363a/13, 363b/6, 364a/15, 364b/7, 364b/9, 364b/10, 364b/12, 364b/13, 366a/13, 366b/14, 367a/4, 367a/10, 367a/14, 368a/2, 368a/3, 369b/2, 370a/11, 371a/11, 373a/6, 373b/4, 373b/7, 374b/2, 376a/10, 376a/14, 376a/15, 376b/3, 376b/9, 377b/15, 378b/2, 379b/8, 380b/1, 381b/6, 381b/10, 381b/11, 381b/12, 382a/1, 382a/15, 382b/6, 383a/3, 384b/9, 384b/11, 385a/2, 386a/4, 386a/14, 386b/3, 387a/10, 387a/11, 388a/6, 388b/5, 389b/15, 392b/4, 394a/1, 395a/3, 395a/5, 395a/8, 395a/11,

395a/14, 395b/6, 395b/7, 396a/1, 396b/1, 396b/5

k.+ de 274b/15

k.+ dür 308a/8, 331a/10, 351a/6, 354a/13

k.+ e 269a/1, 283a/14, 295b/8, 297a/5, 298b/5, 334a/8, 352a/4, 356a/6, 361b/7, 363a/13, 285a/9, 361b/9

k.+ i 307a/10, 307a/11, 326b/6, 326b/7, 352a/6, 360a/4, 360b/5, 360b/6, 360b/7, 360b/8, 360b/14, 363a/11, 395b/12

k.+ ini 338a/6

k.+ inün 323a/3

k.+ inüñ 323a/4

k.+ isini 338a/6

k.+ isinüñ 328a/10, 328a/11

k.+lerdür 301a/4, 343b/3, 343b/6, 344a/1, 344b/1, 346b/14, 353a/8, 370b/10, 386a/13

k.+ lersiz 344b/2, 363b/10

k.+ lerüñdür 270a/10

k.+ sin 367b/3

k.+ siz 375b/7

k.+ ün 268b/12

k.+ üñ 268b/15, 279b/13, 286a/5, 291b/3, 319b/4, 344b/2, 347a/2, 348b/7, 375b/7

k.+ ündür 380b/6

k.+ üñdür 294a/9

k.+ ünsin 380b/1

k.+ üñsin 383a/7

kimi : Kimisi, bazısı.

k. 326b/6, 352a/2, 360b/6, 362a/10, 363a/3, 363a/4, 380a/10, 380a/11

kimse : Kimse, kişi, hiçbir kişi.

k. 319a/11, 320a/7, 320a/12, 321a/4, 324a/11, 325a/1, 327b/2, 327b/4, 338a/13, 338b/13, 339b/14, 339b/15, 347b/1, 350a/7, 357b/2, 357b/3, 357b/5, 359a/15, 361a/11, 362a/4, 364b/2, 364b/3, 365a/10, 366a/11, 369a/1, 373b/5, 375b/2, 375b/4, 376a/10, 382b/2, 391b/6, 391b/8, 391b/10, 392b/7, 392b/11, 392b/12,

k.+ den 313a/3, 319b/10

k.+ler 281a/13, 281b/10, 336b/7, 336b/8, 355b/9

k.+ ler ola 347b/10

k.+ lere 363b/3

k.+ leri 360a/1

k.+ ne 313a/8

k.+ nüñ 265b/12, 300a/4, 319a/4, 328a/9, 335b/5, 335b/8, 335b/13, 336a/1, 389b/8

k.+ ye 267b/14, 283b/4, 302a/11, 303a/14, 309a/3, 324a/11, 327a/10, 329a/11, 329a/12, 336a/2, 337a/4, 349a/3, 350a/7, 367b/4, 374a/8

k.+ yi 348b/8, 354a/8

kirāmen kātibīn : <Ar. İnsanların sağ ve sol omuzunda bulunan, onların sevaplarını ve günahlarını yazdıklarına inanılan iki melek.

k. 296b/7

k.+ e 280b/15

kirpig : Kirpik.

k.+ inden 349a/9

kirpük : Kirpik.

k.+ leri ola 379b/13

k.+ lerin 380b/13

kişi **:** Kişi.

k. 264b/13, 265b/5, 266a/12, 266a/13, 266a/14, 266a/15, 266b/2, 266b/4, 266b/5, 266b/6, 266b/7, 266b/9, 266b/10, 266b/11, 266b/12, 266b/15, 267a/1, 267a/2, 267a/3, 267a/4, 267a/6, 267a/8, 267a/10, 267a/11, 267a/12, 267a/13, 267a/14, 267b/1, 267b/4, 267b/7, 267b/11, 267b/13, 267b/15, 268a/1, 268a/2, 268a/3, 268a/4, 268a/6, 268a/8, 268a/9, 268a/11, 268a/12, 269b/13, 270b/1, 271b/2, 273b/13, 274b/10, 275b/3, 280b/9, 280b/14, 281b/1, 282a/4, 282b/2, 282b/10, 282b/13, 283b/1, 283b/3, 283b/4, 283b/5, 283b/6, 284a/5, 284a/11, 285a/14, 285b/3, 286a/9, 289a/2, 289a/8, 289a/10, 291b/5, 294b/10, 296b/2, 296b/8, 296b/13, 297a/5, 297a/7, 297a/12, 297b/3, 297b/6, 297b/13, 297b/14, 298a/5, 298b/11, 300b/14, 301b/9, 302a/1, 302a/6, 302a/13, 303a/1, 305b/6, 306b/2, 308a/15, 308b/2, 309a/5, 309a/6, 309a/7, 309b/8, 309b/11, 310b/1, 310b/15, 314a/15, 315a/8, 315a/14, 316b/4, 323a/7, 323a/12, 323b/4, 325a/11, 327b/9, 328b/12, 332a/12, 334b/5, 334b/7, 335a/13, 336b/12, 337a/7, 338a/7, 338b/9, 340b/2, 340b/4, 340b/5, 340b/7, 340b/9, 340b/11, 341a/4, 341a/5, 341a/8, 341a/12, 342a/13, 342a/14, 343a/8, 346b/9, 347b/11, 349a/1, 349a/3, 349a/8, 349a/10, 349a/14, 349a/15, 349b/8, 349b/10, 350a/7, 350b/4, 350b/5, 350b/12, 350b/13, 350b/15, 351a/1, 351a/4, 351a/7, 351b/6, 351b/7, 352a/7, 353b/1, 353b/4, 353b/5, 353b/12, 353b/14, 354a/7, 354a/9, 361b/11, 364a/15, 365a/11, 376b/15, 377a/1, 377a/3, 377a/12, 377a/13, 379b/7, 380a/10, 380a/11, 384b/9, 384a/14, 385a/1, 387a/8, 387b/9, 387a/10, 389b/2, 394a/2

k.+ de 351a/3

k.+ dür 296b/4, 296b/9, 302a/9, 346a/13

k.+ imiş 340b/12

k.+ ler 282b/7, 282b/9, 313a/12, 319b/5, 386a/1

k.+ lere 283a/10, 343b/9
k.+ leredür 345a/10
k.+ lerüñdür 270a/10
k.+ lerüñven 381a/6
k.+ nin 268a/4
k.+ niñ 266a/12
k.+ nüñ 266a/14, 266a/8, 267b/7, 268b/5, 271b/4, 273a/11, 274a/5, 278b/15, 283b/3, 286a/14, 291a/2, 293b/3, 294a/13, 294b/1, 296b/3, 297a/4, 308a/11, 308a/15, 310a/15, 310b/15, 312a/9, 314a/2, 314a/11, 319b/7, 319b/12, 324a/1, 336a/15, 337b/14, 338a/7, 348a/2, 349a/9, 349a/13, 349b/7, 350b/14, 364a/7, 367a/9, 377a/14, 379a/12, 379b/10, 380b/1, 387a/11, 388b/7
k.+ ñün 268b/3
k.+ nüñdür 294a/10
k.+ nüñem 383a/8
k. ola 314b/6
k.+ ye 265a/11, 266b/5, 267b/4, 267b/13, 268a/1, 268a/2, 268a/4, 268a/10, 270a/15, 271a/2, 271b/2, 272b/11, 273a/1, 273b/6, 275a/2, 276a/8, 276a/10, 276b/4, 276b/7, 277a/7, 277b/1, 278b/3, 279a/10, 279b/5, 282a/12, 282b/8, 282b/13, 283a/2, 283a/6, 283b/15, 284a/10, 284b/14, 286a/13, 294a/5, 294a/6, 297a/14, 297b/5, 298b/12, 301a/8, 302a/15, 306a/12, 309a/6, 314a/15, 318b/1, 319b/7, 323b/15, 329a/1, 334b/6, 339a/7, 340b/6, 340b/10, 342a/14, 343a/8, 345a/9, 349a/5, 349a/14, 350b/6, 351a/4, 353b/8, 364a/12, 364a/13, 367a/5, 369a/15, 377a/6, 384a/11, 385a/5, 385a/15, 388a/12
k.+ yi 270b/15, 286a/12, 289a/8, 298a/13, 306a/2, 306a/10, 308a/7, 329a/3, 337b/15, 349a/11, 349b/10, 349b/14, 350b/5, 354a/1, 377a/6
k.+ yle 351a/5

kitāb : <Ar. Kitap.
k. 294b/13, 394a/14, 394b/11, 395a/5, 395a/7, 395a/15, 395b/3, 396a/1
ehli k. 282a/1
sebebi k. 394b/3
k.- ı ʿaẓīmi 394a/11
k.- ı kerīmi 394a/11
k.+ da 317b/13, 396a/6
k.+ dan 394b/13
k.+ ı 386b/3, 394a/12, 394b/1, 395a/2, 395a/14
k.+ ıla 396b/1
k.+ ında 320a/4
cemīʿi k.+ lar 271a/3
k.+ lara 327b/2
k.+ larına 303b/3
k.+ larından 394b/14
k.+ umı 396a/15
k.+ uñ 396a/6

ḳo- **:** Bırakmak, terk etmek, görevlendirmek.

ḳ. 388b/5
ḳ.- dılar 298a/15
ḳ.- dukları 308b/5
ḳ.- dum 344a/13, 395a/5
ḳ.- duñ 322b/7
ḳ.- madılar 298a/15
ḳ.- ñ 377a/11
ḳ.- lar 266a/11
bile ḳ.- rlar 286a/12
k.- rdı 334b/3
ḳ.- sa 267a/3
ḳ.- salar 308a/7, 315a/13, 355a/2
aṣa ḳ.- salar 355b/3

ḳoc **:** Damızlık erkek koyun.

ḳ. 378b/7
ḳ.+ ı 378b/2

ḳoca - **:** Kocamak.

ḳ.- maz 366b/15

ḳoç **:** Damızlık erkek koyun.

ḳ. 268b/14, 318a/12
ḳ. olmış 352b/7
ḳ.+ uñ 343b/13

ḳoḫu **:** Koku.

ḳ.+ sı 355a/5
ḳ.+ sı ola 317a/8

ḳoḳu **:** Koku.

ḳ. 323a/11
ḳ.+ lar 269b/2, 269b/4
ḳ.+ larda ola 338b/3
ḳ.+ ları ola 338b/13
ḳ.+ sı 355a/14
ḳ.+ sı ola 352a/5
ḳ.+ sından 355b/3
ḳ.+ yı 317a/9

ḳon - **:** Konmak, bir yerde durmak.

ḳ.- acaḳdur 330b/8
ḳ.- ar 394a/3

ḳonşı **:** Komşu.

ḳ. 329a/15
ḳ.+ larıdur 383b/1
ḳ.+ larum 354a/12, 354a/13
ḳ.+ larumdur 354a/14
ḳ.+ laruñ 354a/13

ḳonşılıġ **:** Komşuluk.

ḳ.+ ına 343a/10

ḳonşu **:** Komşu.

ḳ.+ ların 338b/12

ḳonşuluġ **:** Komşuluk.

ḳ.+ ına 275a/3

ḳonuḳla - : Ağırlamak, misafir etmek.

ḳ.- mışca 270b/6

ḳ.- sa 270b/1

ḳ.- ya 270a/12

ḳ.- yayın 384a/15

ḳonuḳlıġ : Misafirlik.

ḳ.+ ı 372b/2

ḳonuḳluġ : Misafirlik.

ḳ.+ a 372b/12

ḳ.+ ı 372b/14

ḳ.+ ıdur 372b/5, 372b/7, 372b/9, 372b/11

ḳ.+ ına 275b/7, 372b/2

ḳ.+ ında 372b/3

ḳonuḳluḳ : Misafirlik.

ḳ. 373a/2

ḳop - : Ortaya çıkmak. Kıyamet günü dirilmek, haşrolmak.

ḳ.- a 314a/13, 314b/3

ḳ.- alar 327a/1, 327a/2, 338a/14, 338a/15, 338b/1, 338b/12, 338b/2, 338b/5, 338b/6, 338b/7, 338b/8, 338b/9, 390b/8, 393a/7, 393a/9

ḳ.- ar 393a/3, 393a/5, 393a/6

ḳ.- maya 315a/3, 316a/6, 319b/6

ḳopar - : Koparmak. Kıyamet günü diriltmek, haşretmek.

ḳ.- a 298a/13

ḳ.- sa 389b/2

ḳorḳ - : Korkmak.

ḳ. 266a/15

ḳ.- a 297a/10

ḳ.- anlar 392b/12

ḳ.- ar 392b/10, 392b/14, 393a/4, 393a/5, 393a/8, 393a/10

ḳ.- arıdıḳ 347a/6

ḳ.- arın 338a/3

ḳ.- arsın 306a/4

ḳ.- arsız 368b/13, 369a/6

ḳ.- asız 369a/11

ḳ.- dıġı 391a/9

ḳ.- maḳ 313a/2, 392b/15, 393a/1

ḳ.- maḳdur 300b/6, 393a/7

ḳ.- mamaḳdan 393a/1

ḳ.- mamaḳdur 264b/15

ḳ.- mañ 344b/13, 344b/15, 345a/2, 345a/5, 345a/7

ḳ.- maya 297a/10

ḳ.- maz 392b/12

ḳ.- mazın 266a/15

ḳ.- mazsın 306a/4

ḳ.- sañuz 299a/6

ḳ.- ub 293a/11, 363a/3

ḳ.- uñ 313b/14, 313b/10, 313b/13

ḳ.- up 313a/2

ḳorḳan : Korkan.

ḳ.+ larsız 360a/10

ḳorḳı : Korku.

ḳ.+ sından 302a/10, 335a/9

ḳorḳu : Korku.

ḳ. 265a/11, 267a/7, 267b/2, 329b/15, 335a/12, 369b/14, 371a/9, 386b/2, 393a/1

ḳ.+ dan 323b/7, 327b/9, 344b/12

ḳ.+ dur 313b/12

ḳ.+ sı 335a/13

ḳ.+ sında 325a/14

ḳ.+ sından 327a/7, 330a/9, 349a/10, 355b/8, 355b/13

ḳorḳulu : Korkulu.

ḳ. 313b/9

ḳorḳut - : Korkutmak.

ḳ.- maḳ 313b/10

ḳosṭanṭiniyye : İstanbul'un eski isimlerinden biri.

ḳ. 314b/9

ḳoy - : Bırakmak, yerleştirmek.

ḳ. 354a/1, 360b/4, 376a/1, 395b/10

ḳ.- a 272b/6, 293b/11, 317a/7, 332b/10, 332b/11, 338a/6, 338a/7, 339b/8, 349b/10, 350a/2, 350a/3, 352a/2, 359b/3, 359b/5, 359b/7, 362b/5, 378b/8, 390b/12

ḳ.- alar 315a/12, 323b/9, 337b/15, 338a/4, 338b/2, 338b/13, 339a/5, 341a/7, 349a/6, 359a/14, 359a/15

aṣa ḳ.- alar 352a/9

gele ḳ.- alar 281b/13, 281b/15

vire ḳ.- alar 281b/15

ḳ.- arsañ 377a/9

ḳ.- dugı 362b/5

ḳ.- ıla 320b/11

ḳ.- ma 360b/4

ḳ.- maḳ 353b/2, 378b/7

mescide ḳ.- maḳdur 265b/15

ḳ.- mazın 348b/8

ḳ.- salar 348a/12

ḳ.- ub 340a/3, 346b/13

ḳ.- uñ 344a/9, 353a/10

ḳ.- up 396a/14

ḳoyun : Koyun.

ḳ. 273b/13, 317b/6

kök : Kök.

k.+ i 379a/7

k.+ inden 364a/9, 368a/3

köpri : Köprü.

k.+ dür 361a/7

köprü : Köprü.

k.+ si 308a/4

k.+ sinden 359b/15

köşk : Köşk.

k.+ leri 384b/6

köy : Köy.

k. 366a/12

k.+ dür 315a/3

k.+ e 298b/10

k.+ üñ 298b/10

köz : Köz.

k. 355a/7

ḳubbe : <Ar. Dam.

ḳ. 278a/13, 325a/14, 365b/3, 383b/14

ḳ.+ nüñ 365b/3

ḳudret: <Ar. Güç, kuvvet.

ḳ. 282b/15, 283a/11, 325a/3, 325a/5, 335b/2, 346b/12, 384b/9, 387a/11,

389b/1

ḳ.+ i 288a/15, 301a/5, 311a/7

ḳuds : <Ar. Kudüs, üç ilahi dinde kutsal sayılan şehir.

ḳ. 279b/10, 279b/11, 279b/12, 324b/5

ḳ.+ de 280a/1, 282b/5

ḳ.+ den 279b/9, 279b/11

ḳ.+ e 277b/13, 280a/4

ḳ.+ i 314b/14

ḥażerātı ḳ.+ üñden 396b/2

kudūret : <Ar. Güç, kuvvet.

k.+ i 290a/11

ḳudüs : <Ar. Kudüs, üç ilahi dinde kutsal sayılan şehir.

ḳ.+ de 317a/10, 321b/3

ḳ.+ e 317a/14

ḳul : Kul, Allah tarafından yaratılmış olan insan. Hizmetçi.

ḳ. 275a/13, 275a/14, 275a/15, 276b/8, 276b/9, 280b/4, 282b/1, 293a/10, 303b/12, 309a/9, 309b/14, 310a/2, 310a/3, 329a/2, 329a/3, 341a/13, 341b/1, 348a/1, 349b/11, 362b/11, 377a/7, 377a/8, 385a/3, 385a/5

ḳ.+ a 289a/3, 353b/9, 353b/14

ḳ.+ am 396a/12

ḳ.+ ı 276a/7, 309a/9, 309b/15, 353b/9, 353b/11, 354a/1

ḳ.+ ıdur 323b/5

ḳ.+ ını 302b/14

ḳ. ḳıldum 342a/4

ḳ.+ lar 274b/4, 277a/13, 284b/9, 330a/3, 342a/3, 381b/10

ḳ.+ lara 276a/6, 302a/15, 342a/3

ḳ.+ lardur 381b/11

ḳ.+ ları 274b/3, 277b/4, 386a/12

ḳ.+ ları olalar 381b/11

ḳ.+ larına 275a/11, 275a/12, 311a/10, 324b/8, 328a/1, 340a/8

ḳ.+ larından 340b/15, 392b/6

ḳ.+ larum 284b/10, 308a/2, 315a/1, 354a/8, 368b/2, 368b/6, 369a/5, 369a/10, 369a/11, 388b/5

ḳ.+ laruma 368b/2, 368b/3, 368b/4, 368b/14, 369a/3, 369a/7, 369b/1

ḳ.+ larumdan 360a/14, 368b/1

ḳ.+ larumı 354a/3

ḳ.+ laruña 274b/9

ḳ.+ lıḳ itmege 268a/15

ḳ. ola 347b/15

ḳ. oldılar 362b/9

ḳ. olduk 342a/3

ḳ.+ um 341a/14, 341b/6, 346b/4, 347b/12, 349a/15, 353b/3, 353b/7, 354a/1, 377a/7, 387b/10

ḳ.+ uma 341a/10, 354a/5

ḳ.+ umdan 353b/2

ḳ.+ umı 353b/2, 377a/5, 377a/11

ḳ.+ umuñ 353a/6

ḳ.+ uñ 309a/15, 311a/3, 312a/4

ḳ.+ unı 387b/9

ḳulaġ : Kulak.

ḳ.+ ı 318a/10

ḳ.+ ına 318a/11

ḳulaġuzla - : Rehberlik etmek.

ḳ.- yalar 364a/14

ḳulaḳ : Kulak.

ḳ. 292a/4, 351b/3

ḳ.+ lar 369a/9, 385a/8

ḳullıġ : <Ar. + Tr. Hizmetçilik.

ḳ.+ ında 314a/11

ḳullıḳ : <Ar. + Tr. Hizmetçilik.

ḳ. 342a/4

ḳ.+ da ola 381a/14

ḳ. idemedük 341b/15

ḳulluġ : <Ar. + Tr. Hizmetçilik.

ḳ.+ ın 342a/4

ḳulzüm : Kızıldeniz.

ḳ. 316b/7

ḳumār : <Ar. Talih oyunu.

ḳ. 267a/3

ḳumāş: Kumaş.

ḳ. 273b/11

ḳur - : Kurmak.

ḳ.- alar 332b/11

ḳ.- dı 304a/10

ḳurʾān: <Ar. İslam dininin kutsal kitabı.

ḳ. 266a/3, 267a/1, 272a/12, 272b/4, 274a/12, 276a/6, 276a/8, 276a/9, 277b/6, 278b/5, 278b/7, 284b/3, 284b/4,

284b/6, 284b/9, 284b/11, 284b/15, 285a/4, 285a/5, 285a/7, 285a/8, 285a/9, 285a/10, 285b/11, 286a/5, 286a/8, 286b/2, 286b/3, 288b/5, 288b/8, 288b/10, 289a/12, 289b/1, 289b/3, 289b/4, 289b/6, 289b/7, 290b/2, 290b/3, 301a/1, 301a/13, 303b/2, 319a/10, 319a/11, 319a/12, 325a/10, 325a/11, 325a/12, 327b/15, 329a/4, 335a/2, 336b/2, 340b/5, 352a/2, 362b/3, 375b/10, 375b/13, 376a/5

ḳ.- ı ʿaẓīmdür 352a/4

ḳ.+ a 285a/10, 288b/3, 315b/4, 333b/10

ḳ.+ cıdur 340b/9

ḳ.+ da 284b/7, 284b/8, 286b/15, 288b/1, 288b/7, 325a/6, 333b/5, 333b/10, 364b/15, 389a/1, 392b/13

ḳ.+ dan 285a/10, 288b/10, 333a/12, 392b/7, 396a/3

ḳ.+ dandur 290b/3

ḳ.+ dur 285a/2, 288a/5

ehli ḳ. eyledi 289b/11ol

ḳ.+ ı 267a/2, 267b/3, 270a/13, 270b/8, 285b/7, 285b/11, 289a/10, 290b/5, 335a/1, 335a/3, 346a/13, 352a/3, 373b/4

cemīʿi ḳ.+ ı 277b/7

ehli ḳ.+ ı 267b/3

ḳ.+ ile 285b/8

ḳ. ola 284b/14

ḳ.+ un 286a/7

ḳ.+ uñ 286a/1, 286b/2, 288b/6, 289a/5, 289a/10, 289a/12, 289b/2, 327a/3, 329a/5

ḳurʾān-ı kerīm : <Ar. İslam dininin kutsal kitabı.

ḳ.+ üñ 396a/12

ḳurbān : <Ar. **Kurban**.

ḳ. 280a/7, 280a/8, 280b/11

ḳ. ide 280a/15

ḳurbet : <Ar. Allah'a yakınlık.

ḳ. 309b/13

ḳureyş: <Ar. Hazret-i Muhammed'in mensup olduğu Arap kabilesi.

ḳ. 316a/3

ḳurşun : Kurşun.

ḳ.+ a 358b/3

ḳurt : Yırtıcı, etçil bir memeli hayvan.

ḳ. 317b/6

ḳurtar - : Kurtarmak.

ḳ.- ayın 339b/12

ḳ.- dum 344a/8

ḳ.- ur 302b/15

ḳurtcuġaz : Kurtçuk.

ḳ. 317b/1

ḳurtıl - : Kurtulmak.

ḳ.- a 309a/2, 327b/9, 328b/10, 328b/14

ḳ.- duḳ 375b/14

ḳurtul - : Kurtulmak.

ḳ.- dı 308a/10, 308a/11, 363b/15

ḳ.- du 308a/1

ḳ.- maġa 344a/4

ḳ.- maz 309a/2

ḳuru - : Kurumak, suyu kalmamak.

ḳ.- mış 324a/8

ḳuru : Kuru, canlılığını yitirmiş.

ḳ.+ dur 391b/5

ḳurut - : Kurutmak,

ḳ.- dı 352a/11

ḳuş : Kuş.

ḳ. 318a/9, 357b/3, 379a/14, 383b/7, 394a/2, 394a/4

ḳ.+ lar 278b/1, 281a/15, 296b/7, 317b/3, 351b/8, 365b/5, 369b/10, 383b/6, 394a/1

ḳ.+ lara 383b/10, 383b/11

ḳ.+ lardan 383b/11

ḳ.+ ları 383b/9

ḳuvvet : <Ar. Kuvvet.

ḳ. 273a/1, 290b/8, 291b/14, 350a/4, 367a/5, 385a/15, 390b/2

ḳ.- i ġażabiyyeye 279a/15

ḳ.- i şehvāniyyeyi 279a/14

ḳ.- i vehmiyyeyi 279b/1

ḳ.+ dür 279a/13

ḳuyruġ : Kuyruk

ḳ.+ ı 318a/12, 354b/11

ḳ.+ ına 318a/13

ḳuyu : Kuyu.

ḳ. 354b/10, 356a/2, 356a/5, 356a/7, 359a/9

ḳ.+ da 354b/10, 356a/8, 359a/10

ḳ.+ dan 356a/3

ḳ.+ nuñ 356a/7

ḳ.+ sı 355b/11

ḳ.+ yı 356a/3

ḳuzġun : Bir tür kuş, karakarga.

ḳ.+ lardur 267b/2

küffār : < Ar. Kâfirler.

k. 395b/8

küfr : <Ar. Allah'ı inkâr etme, dine inanmama, inançsızlık.

k. 266a/8, 266a/11, 266b/12, 268b/6, 279b/3

k.+ dür 269a/6, 303a/1, 303a/3, 303a/4, 303a/7, 303a/8, 303a/10, 303b/4

k.+ e 313b/12
k.+ e irişe 265a/11
k.+ i 391a/4, 391a/5
elfāẓı k.+ i 266a/6
k.+ ine 267b/7, 267b/8, 267b/10,
k. olduġı 267b/9

küfür : <Ar. Allah'ı inkâr etme, dine inanmama, inançsızlık.
k. 268a/8, 268a/9

kürs : bkz. *kürsī*
k. 288b/9

kürsī : <Ar. Arşın altında bulunduğuna, yerleri ve gökleri kapladığına inanılan alan, taht.
k. 278a/4, 278a/7, 320b/6, 335a/8, 339b/3
k.+ den 331b/3, 331b/4, 331b/5, 331b/6, 331b/8
k.+ ler 326b/9, 336b/1, 368a/15, 374a/13, 388b/6
k.+ lerüñ 374a/14
k.+ ni 314a/7
k.+ nüñ 320a/11, 331b/2
k.+ sin 333a/5
k.+ sine 340a/8
k.+ ye 278a/5
k.+ yi 350a/1

lafẓ : <Ar. Söz, Kelime.
l.+ ı 279a/12
l.+ ları 268b/8, 268b/9

laḥẓa : <Ar. Zamanın en kısa parçası, an.
l. 304a/8, 304b/2

lā ilāhe illaʾllāh : <Ar. Allah'tan başka ilah yoktur.
l. 268a/1, 289b/15, 290a/8, 290b/2, 291a/3, 292a/14

lākin : <Ar. Ama, fakat, ancak.
l. 299a/13, 307b/9, 340b/12, 362a/6, 377b/2, 377b/15

laʿnet : <Ar. Allah'ın rahmetinden mahrum olma, beddua.
l. 267a/13, 331b/2, 331b/6, 331b/7, 331b/9, 332b/5
l. eyle 267b/13
l. eylemese 267b/14
l. eylesün 318a/15
l. eyleye 332b/4, 332b/5
l. eyleyeler 315b/2
l. iderinsen 267b/13
l. itdi 267b/15
l. itmeseydüm 348b/2
l. itmezin 267b/14

laṭīf : <Ar. Hoş, yumuşak, ince bir güzelliği olan.

l. 269b/2, 269b/4, 285b/7, 305b/14, 317a/8, 317b/7, 319b/4, 323a/6, 334a/14, 346a/12, 362b/4, 364b/14, 365a/7, 366a/7, 369b/9, 370b/4, 371b/8, 374a/12, 379b/1, 381b/13, 381b/14, 382b/4, 382b/8, 382b/10, 386a/2, 386b/13, 387a/10

l.+ dür 360b/15, 382b/1, 383a/6, 390a/14, 395a/10

l. ola 380a/15

l. olub 347b/5

lāyıḳ : <Ar. Yaraşır, uygun, münasip.

l. 288a/12, 346b/4, 347a/7, 374b/7, 379a/6

l.+ dur 273a/13, 288a/13, 317b/10, 348b/9

l. eyleye 313b/11

l.+ sın 317b/11

lāzım : <Ar. Gerekli.

l. 286b/15, 390a/5

l.+ dur 280a/8

l. gelür 287a/2

l. olmaya 280a/7

lebbeyk : <Ar. "Buyrun, emredin" anlamında bir söz.

l. 281a/2

leşker : <Far. Asker.

l.+ i 315a/4

levḥ : <Ar. Yaratılmışlar hakkında bütün bilgileri içeren manevi levha.

l. 320b/6, 333a/11, 333a/12, 333a/14, 349a/4, 349a/6

l.+ de 349a/4, 349a/7

levḥ-i maḥfūẓ: <Ar. Allah tarafından takdir edilen şeylerin yazılı olduğu manevi levha.

l. 333a/10, 333a/11

l.+ dur 327a/9

levn : <Ar. Renk, çeşit.

l. 379b/11

ṣafāyı l.+ de 381a/11

l.+ den 385a/13

l.+ i 347b/5, 382a/8, 389a/9

leẕẕāt : <Ar. Lezzetler, zevkler.

l.- ı nefsiyyeden 377b/4

l.- ı şehvāniyye 292b/1

leẕẕet : <Ar. Zevk, haz.

l. 390b/2

l.+ de 389a/13

l.+ i 278a/15, 304a/10, 384a/13

l.+ lere 338b/14

l. ola 384a/13

leẕẕetlü : Ar.+Tr. Lezzetli.

l. 380b/9

l.+ dür 370b/1, 382a/10

libās : <Ar. Elbise, giyecek.

l. 307b/7

liḳā : <Ar. Görme, kavuşma.

l. 364b/7, 370a/6

l.+ ma 360a/10, 374b/5

l.+ nuza 374b/4

livāʾ - : <Ar. Sancak, bayrak.

l.- iḥamd 322a/6, 322b/5, 328b/9, 330b/7, 331a/1, 331a/4, 368a/9

l.- ilḥamd 330b/4

livāṭa : <Ar. Oğlancılık.

l. 314a/10

l. eylemekdür 265a/6, 265b/3

l. idenler 354b/15

lūṭ : <Ar. Hazret-i Lût'un çağrısına uymayarak sapkınlığa devam eden ve Allah tarafından yok edilen Sodom ve Gomore halkı.

l. 350a/12

luṭf : <Ar. İyilik, bağış, güzellik, hoşluk.

l. 315b/14

l.+ ından 373b/6

lüġat : <Ar. Sözlük.

l. 288a/7

l.+ dur 288a/4

maʿādin : <Ar. Madenler.

m. 307b/4

m.+ dür 307b/2

maʿānī : <Ar. Anlamlar.

m.+ sinden 300a/1

maʿārif : <Ar. Marifetler, bilimler, bilgiler.

m.+ den 395a/3

maʿāẕ bin cebel : Sahabi, Muâz b. Cebel (ö. 17/638).

m. 270a/4, 270a/13

maʿden : <Ar. Maden.

m.+ i 300a/8

m.+ idür 305a/7, 305a/8, 305a/9, 305a/10, 305a/11

maʿdūm : <Ar. Yok olan.

m. olalar 320b/8

m. olursuñ 290a/13

maġfiret : <Ar. Allah'ın kullarının günahlarını bağışlaması.

m. 278b/11, 287a/7

m.+ den 312b/6

m.+ dür 276b/10

m.+ üm 340a/13

maġrib : <Ar. Batı.
m. 384a/1
m.+ de 318b/14, 321b/7
m.+ de ola 319a/9
m.+ dedür 319a/1
m.+ den 268b/1, 314b/5, 315b/8, 316a/7, 316a/13, 318b/4, 318b/6, 318b/7, 318b/8, 318b/11
m.+ e 285b/1, 314b/7, 316a/15, 325b/6, 330b/11

maġrūr : <Ar. Kendini beğenmiş, gururlu.
m. olub 331a/12
m. olurlar 355b/10

maḥabbet : <Ar. Sevgi, dostluk.
m. 288b/13, 311b/1
m.- i ilāhī 290a/4
m.+ i 306b/1
m.+ ini 298b/9, 306b/1
m.+ üm 306b/1

maḥabbetuʾllāh : <Ar. Allah sevgisi.
m. 279b/1

maḥbūb : <Ar. Sevilen, güzel.
m. 365b/4, 370b/4
m.+ lar 395b/13
m.+ lardur 379b/1
m. olmakdan 303b/14

maḥbūblıḳ : <**Ar.** Sevilen.
m. 304a/2

maḥbūs : <Ar. Hapsedilmiş, bir yere kapatılmış.
m.+ dur 316b/7
m. olalar 375a/15

maḥcūb : <Ar. Utanmış.
m. eyleme 396b/2
m. eyler 309b/15
m. olsa 268b/3
m. olur 285b/8

maḫfī : <Ar. Gizli, saklı, gizlenmiş.
m. olurın 319a/13

maḫlūḳ : <Ar. Yaratılmış.
m. 307b/1
m.+ dan 326b/3
m.+ dur 326b/1
m. olan 330b/5

maḫlūḳāt : <Ar. Yaratılmışlar.
m. 307a/15, 337a/5
cemīʿi m. 375a/9

maḥrūm : <Ar. Nasipsiz, yoksun.
m. 285a/4
m.+ dur 285a/10, 297a/15

m. eyleme 394b/2

m. eylemeye 284b/2

m. eyleye 338a/10

m. itmeyüb 394a/15

m. oldılar 300a/8

maḫṣūṣ : <Ar. Özel, özgü, birisi için ayrılmış.

m.+ dur 286b/10, 291a/2, 392b/14

maḫşer : <Ar. Ölülerin tekrar dirildikten sonra sonra toplanacağı yer.

m. 316a/10, 327b/6, 336b/5, 346b/14, 352a/3

maḥv : <Ar. Yok etme, ortadan kaldırma.

m. 321b/15

m.+ e 291a/11

maḳām : <Ar. Makam, mevki.

m. 305a/8, 305a/9, 305a/10, 305a/11, 312b/1, 369b/1, 379a/6, 381b/6

m.- ı cemʿde 292b/7

m.- ı cemʿdedür 292b/7

m.- ı enbiyādur 305a/6

m.- ı īmān 305a/7

m.- ı islām 305a/7

m.- ı ṣıddīḳdur 369b/2

m.+ a 312b/11, 337a/5, 379a/4

m.+ da 328a/9

m.+ dan 329a/4, 329a/11

m.+ dur 381b/7

m.+ ıdur 305a/1, 305a/2, 305a/3, 366a/3, 379a/4

m.+ ın ḳıldı 305a/4, 305a/5, 305a/6

m.+ ına 336a/12, 336a/15, 371b/13

m.+ ınuñ 309b/5

m.+ lara 372a/14

m.+ larıdur 305a/3

m.+ larına 385b/13

m.+ larınuñ 309b/10

m. olmaya 312b/12

maḳāmāt : <Ar. Makamlar, mevkiler.

m.+ ına 359b/9

m.+ uñ 312b/12

maḳbūl : <Ar. Kabul edilen.

m. olmış 297a/3

maḳṣūd : <Ar. İstenilen, kastedilen, amaç.

m. 279a/13, 310a/2, 310a/3

m.+ ı 297b/4, 300a/4, 300b/4, 300b/5

m.+ ları 282a/8

m.+ larını 310a/9

m.+ umuz 369b/3

m.+ uñ 340b/12

maḳṣūre

m. 365a/14

m.+ de 365a/15

m.+ nüñ 365b/2

maḳtūl : <Ar. Öldürülmüş.

m. 334a/15

māl : <Ar. Varlık, servet.

m. 288b/12, 297b/9, 307b/14, 311b/14, 314a/14, 340b/10, 340b/11, 341a/4, 341b/14, 341b/15, 342a/1, 342a/2, 357b/5

m.+ dan 266b/4, 272b/11, 328a/15

m.+ ı 266a/12, 266a/13, 284a/15, 328b/1, 341a/5

m.+ ımuzuñ 375b/11, 388b/2

m.+ ın 264b/7, 264b/12, 265b/2, 265b/15, 284a/7, 315a/10, 354b/15

m.+ ına 269a/14, 294b/2, 296b/10, 298b/8, 355b/9

m.+ ından 341a/2

cemīʿi m.+ ını 317a/1

m.+ ıñuz 342b/3

m.+ larından 338b/14

m.+ laruñuzı 273b/5

m.+ um olsa 347b/13

m.+ uñ 328a/12

m.+ uñdan 350a/9

m.+ unuzuñ 273a/7

mā-lā-yaʿnī : <Ar. Faydasız söz veya iş.

m. 297a/11, 328b/3

mālik : <Ar. Cehenemmi idare etmekle görevli olan melek.

m. 287b/13, 332b/15, 333a/1, 375b/6, 375b/9, 375b/12, 375b/14, 376a/1, 376a/3, 376a/4, 376a/5, 376b/6, 376a/10, 388b/3

m.+ dür 357a/9

m.+ e 375b/6

m. olalar 314b/8

m.+ ün 330a/2

m.+ üñ 335a/12

maʿlūm : <Ar. Bilinen.

m. 303a/14, 308b/1

m.+ dur 273b/13, 310a/4

m. ola 347b/3

m. oldı 278b/7, 279b/8, 287a/2, 297b/2, 303b/12, 309b/9, 364b/13, 365a/2, 384b/10

m. olsun 302b/8

maʿmūr : <Ar. Bayındır duruma gelmiş.

m. 307a/8

m.+ dur 307a/5, 307a/6

maʿnā : Anlam.

m. 288b/3

m.+ dur 287a/8

m.+ lar 291b/8

m.+ sı 276b/15, 287a/3, 287a/7, 287b/12, 287b/13, 288a/7, 313b/10, 338a/12, 355a/9, 366b/10, 389a/7

m.+ sıñ 288a/14

m.+ sına 287b/3

m.+ sınadur 287b/3

m.+ sını 285a/11, 290b/3

māʿnīʿ : < Ar. Engel.

m. olmadı 304b/4

maʿrifet : <Ar. Allah'ı bilme ve tanıma, ilim, hüner, bilgi.

m. 268a/12, 288b/12, 289b/5, 290b/7, 300a/8, 305a/14

m.+ den 393a/6

m.+ dür 305a/13

m.+ i 303a/13, 306a/9

maʿrifetuʾllāh : <Ar. Allah'ı bilme, tanıma, anlama.

m. 279b/1

m.+ a 291b/5

m.+ da 309b/13

masḫaralıġ : Maskaralık.

m.+ a 265b/10, 267b/3, 285a/5

m.+ a alsa 267a/9

maʿṣiyet : <Ar. Günah, asilik.

m.+ ler 277b/8

maʿṣiyyet : bkz. *maʿṣiyet*

m.+ e 393b/4

m. 265a/13, 265b/13, 290b/7

m.+ i 293b/2

m.+ leri 346b/3

maşrıḳ : <Ar. Doğu.

m. 384a/1

m.+ a 314b/7, 330b/11

m.+ da 316a/8, 316b/7, 321b/7

m.+ da ola 319a/9

m.+ dan 285b/1, 315b/9, 316a/14, 318b/8, 318b/15, 325b/6

maʿşūḳ : <Ar. Sevilen, aşık olunan.

m. 304b/2

m.+ dan 304b/6

m.+ ı 304b/3

m. oldı 304b/4

maʿşuḳlıḳ : <Ar. Sevilen, aşık olunan.

m. 304a/8

maymūn : Maymun.

m. 338a/14, 338b/4

maẓhar : <Ar. Ortaya çıkma, görünme yeri.

m.- ı celāldür 279b/12

m.- ı cemāl 279b/12

m.- ı kemāldür 279b/12

māżī̄ : <Ar. Geçmiş.

m. 304b/10

m.+ dedür 304b/9

maẓlūm :< Ar. Zulüm görmüş.

m.+ lar 348b/13

m.+ ları 348b/11

m.+ uñ 348b/13

maʿzūl : <Ar. Görevden alınmış, azledilmiş.

m. olub 305b/6

meclis : <Ar. Oturulan, toplanılan yer.

m.+ lerde 381a/12, 393b/12

mecūsī̄ : <Ar. Ateşe tapan.

m.+ ler 281b/15, 305a/4

meʾcūc : <Ar. Kıyamete yakın bir zamanda ortaya çıkıp pek çok kötülük yapacaklarına inanılan iki kavimden biri.

m. 316a/8, 317a/13

m.+ e 268b/1

m.+ i 317a/13, 317b/4

meded : <Ar. Yardım.

m. 358b/2

m. eyle 336a/5

medenī̄ : <Ar. Kentlileşmiş, uygar.

m.+ dür 286b/4

medḥ : <Ar. Övme, övgü.

m. 312a/9

medī̄ne : <Ar. Medine şehri.

m. 279b/10, 279b/11, 279b/12, 319b/1

ehli m. 287a/10

m.+ de 280a/2, 286b/5

m.+ den 279b/10, 315a/4

m.+ ye 280a/4, 316b/11, 319a/6

medrese : < Ar. Eski dönemlerde eğitim verilen okullar.

m.+ lerinde 290b/10

mefhūm : <Ar. Kavram

m. 392b/7

m.+ ında 390a/7

meġārib : bkz. *meġāribüʾz-zamān*

m.+ den 395a/7

meġāribüʾz-zamān : <Ar. Yazıcıoğlu Ahmed-i Bîcân'ın (ö. 870/1466'dan sonra) ağabeyi Mehmed Efendi'nin (ö. 855/1451) yazdığı ve Ahmed-i Bîcân tarafından ***Envârü'l-âşıkîn*** adıyla genişletilerek Tür**kçeye** çevrilen eser.

m. 394b/11

m.+ dur 395a/2

meger : <Far. Meğer, oysaki, hâlbuki, ancak.

m. 273a/11, 309a/2, 312a/8, 318b/5, 355b/9, 364b/2

m.+ ki 313a/8

mehdī : <Ar. Ahir zamanda tekrar dünyaya geleceğine inanılan nebi.

m. 315b/10, 315b/11, 315b/12, 315b/14, 316a/1, 316a/12, 317b/8, 317b/9, 317b/10, 317b/12, 318b/1, 319b/11

mekān: <Ar. Yer, mahal.

m.- ı zülfā 337a/10

mekke: Müslümanların son kıblesi kābe'nin bulunduğu ve son peygamber Hz. Muhammed'in doğduğu şehir.

m. 319a/15

ehli m. 287a/11

m.+ de 286b/4, 286b/5

m.+ ye 280a/5

m.+ yi 319b/1

mekkī : bkz. *mekke.*

m.+ dür 286b/3

mekr : <Ar. Aldatma, hile.

m. 328a/6

m.- i duzağına 307b/8

m.+ den 328a/5

m.+ inden 264b/14, 265a/14, 329a/14

mekrūh: <Ar. İslam dininde haram olmamasına rağmen hoş görülmeyen ve yapılması yasaklanan şey.

m. 265b/14

mekrūhāt : <Ar. Mekruh olan şeyler.

cemīʿi m. 303a/8

melāʾike : <Ar. Melekler.

m.+ ler 329b/8

melāmet : <Ar. Kınama, ayıplama.

m. eylemeñ 358a/6

m. eyleyeler 358a/1

m. iderdüñüz 370b/3

m. idersiz 358a/6

m. itmeyelüm 370b/3

melek : <Ar. Yalnızca Allah'a itaat etmek üzere nurdan yaratılmış olan varlıklardan her biri.

m.+ dür 352a/3

m.+ ler 316b/11

m.+ lerden 352a/3

melekāt : <Ar. Melekler.

m.- ı nefsāniyyeye 295b/14

melekūt : <Ar. Melekler âlemi.

esrārı m. 313b/2

m.- ı semāvātı 278b/6

m.+ da idi 377b/9

melekü'l-mevt : <Ar. Dört büyük melekten, insanların canını almakla görevli olan ölüm meleği, Azrail.

m. 286a/9, 286a/13, 321b/12, 341b/2

m.+ e 320a/10

m. ola 283a/10

m. olur 282b/14

melik : <Ar. Hükümdar, padişah.

m. 287b/13

melūl : <Ar. Üzgün, mahzun.

m. ola 347b/3

m. olalar 376b/11

m. oldılar 277a/8

memnūn : <Ar. Sevinmiş, sevinçli

m. 395a/13

menʿ : <Ar. Yasaklama, yasak etme.

m. eyledi 342a/4, 342a/9

m. eylediler 370b/12, 370b/13

m. eyledügi 313a/5

m. eyledüm 276a/8

m. eylemedi 342a/8, 342a/10, 375b/13

m. eylemez 382b/3

m. eyler 273a/12

m. eylerdüm 276a/9

m. eylese 293a/6

m. eyleye 293a/4, 325a/15

m. ideler 316b/11

m. idemezüz 303a/5

m. ider 310a/12

menāzil : <Ar. Menziller, konaklama yerleri.

m.+ i 295a/1

menbaʿ : <Ar. Kaynak.

m.+ ı 300a/9

meni : <Ar. Sperm.

m. 389b/7

m.+ si 321a/9

mennān :< Ar. İhsanı bol.

m. 377a/4

menzil : <Ar. Mevki, makam, rütbe.

m.+ e 366a/4

m.+ i 290a/7, 370a/6

m.+ idür 370a/7

m.+ ine 342b/12

m.+ lerdür 366b/10, 366b/5

m.+ lerine 370a/7, 370a/12, 372a/13, 385a/1

merātib : <Ar. Rütbeler, dereceler, mertebeler.

m. 367a/11

mercān : <Ar. Denizden elde edilen bir süs maddesi.

m.+ a 381a/1, 391b/12

m.+ dan eyleye 324b/6

m.+ dur 365a/5

mergūb-ḫūy : <Ar. İstenen davranış.

m. 300a/9

merḥabā : <Ar. Selâm.

m. 345b/15, 363b/3, 368b/1, 369a/5, 369a/10

m. itdi 298a/12

m. itse 298a/11

merḥūm :< Ar. Ölmüş müslüman erkek.

m.+ dur 316a/2

merkeb : <Ar. Eşek.

m.+ dür 297b/8

mertebe : <Ar. Derece, kademe, rütbe.

m. 270a/10, 283a/1, 387b/11, 387b/12

m.+ de 387b/10

m.+ den 387b/11

m.+ dür 312a/13

m.+ ler 292b/7, 346a/11, 389a/6

m.+ leri 367a/12, 383b/1, 392b/5

m.+ lerin 393a/12

m.+ lerine 363b/13, 372b/4

m.+ si 299a/9, 304a/2, 338a/7, 338a/8, 387b/11, 392a/9

m.+ sine 364a/8

mertebelü : <Ar. Rütbeli.

m. ola 384b/15

merve : <Ar. Hac ve umre sırasında aralarında sa'y ibadeti yapılan iki tepeden biri, Mekke'de bir dağın adı.

m. 280a/11, 280b/5, 281a/6, 318a/2

meryem : Hz. İsâ'nın annesi. Hz. Meryem.

m. 380a/1

meryemoġlı : Hz. İsâ'yı ifade etmek için söylenen söz.

m. 334b/11

meṣābīḥ : Ferrâ el-Begavî'nin (ö. 516/1122) hadis kaynaklarından derlediği hadisleri içeren eseri.

m. 387a/9

mesākīn-i ṭayyibe : <Ar. Yaşanabilir temiz çevre.

m. 366b/4, 385a/9

m.+ yi 367a/10

mesāvī̇ : <Ar. Kötülükler, fenalıklar.

m. 329a/6

m.+ den 329a/6, 329a/8

m. eylememek 275a/9

mescid : <Ar. Namaz kılınacak yer, küçük cami.

m. 266a/1, 268a/8, 272b/11

m.+ de 265b/12, 265b/14, 311b/7, 326a/1

m.+ e 269b/5, 272b/1, 273a/2, 346a/15

m.+ e ḳoymaḳdur 265b/15

m.+ i 272b/8

m.+ ile 273a/4

m.+ inde 282b/3

m.+ inden 364b/1

m.+ lerdür 272b/9

m.+ lerinde 290b/10, 315b/1

m.+ lerümi 354a/13

m.+ ümde 282b/4

meṣel :< Ar. Örnek, benzer.

m.+ i 278b/12, 278b/13, 288b/6, 295b/4, 307b/6, 307b/11, 364b/8

meṣelā : <Ar. Misal olarak, örnek olarak.

m. 280a/6, 300a/14, 307a/4, 361b/15

meṣele : <Ar. Sorun.

m.+ ñüz 351a/14

mesken :<Ar. Oturulacak yer, ev, mesken.

m. 389b/12

rubʿı m.+ dür 306b/7

m.+ leri 389b/13

mestūre : <Ar. Gizli, kapalı, örtülü, saklı.

m. 264b/5, 265a/15, 328b/6

m.+ lerdür 392a/5

mesʿūd : <Ar. Mutlu, huzurlu.

m. olasın 289b/6

meşāyiḫ : <Ar. Şeyhler.

m. 394b/14

m.+ uñ 299b/5

m.+ üñ 395b/14

meşġūl : <Ar. Bir işle uğraşan.

m. eyledüm 344a/7

m. ol 290a/9, 290a/10

m. ola 309b/14, 350a/7

m. olalar 277b/5, 282a/3, 317a/14, 338b/14, 343b/4, 386a/10

m. oldı 346b/1

m. olduñuz 344a/8

m. olmazlardı 340a/4

m. olsa 284b/4, 290b/1, 305a/15
m. olur 268b/4, 268b/5
m. olurlar 291b/3, 303b/3

meşhed : <Ar. Bir kişinin şehit olduğu yer, bir şehidin gömülü olduğu yer.
m.+ lerinden 298b/10

meşhūr : <Ar. Herkesçe bilinen, ünü yayılmış, ünlü.
m. 286a/15

mevād : < Ar. Madddeler.
m.- ı fāsidden 292b/2
m.+ da 292a/15

mevc : <Ar. Dalga.
m. 326b/15, 327a/8
m.+ i 326b/15

mevcūd : <Ar. Var olan, bulunan.
m. olursun 290a/13

mevcūdāt : <Ar. Yaratılanların tamamı, var olan bütün varlıklar.
m.+ dur 379a/5
cemīʿi m.+ uñ 395a/1

mevḳūf : (<Ar. mevḳıf) Ayakta durulacak yer, huzur.
m. 327a/15, 330a/9, 361a/11
ehli m. 330b/1, 361a/12
ehli m.+ a 323b/12
m.+ da 327a/15, 328a/11, 328a/13, 328a/14, 328b/1, 328b/2, 328b/3, 328b/4, 328b/5, 328b/6, 328b/7, 328b/8, 328b/11, 329a/2, 329a/4, 329a/5, 329a/7, 329a/9, 329a/10, 329a/11, 329a/13, 329a/14, 329a/15, 345b/13
m.+ dan 329a/6, 329a/8, 329a/10
m.+ dur 309a/12, 329a/2
m.+ uñ 359b/9

mevṣūf : <Ar. Bir sifatla tavsif edilen.
m.+ dur 287a/3

mevt : <Ar. Ölüm.
m. 390a/4

meydān : <Ar. Meydan, alan.
m.+ ında 346b/15

meyḫāne : <Far. İçki içilen yer.
m. 268a/8
m.+ sinde 304b/1

meyl : <Ar. Eğilim.
m.+ den 311b/5
m. eylese 305b/6
m. eyleseler 298b/6

meyyit: <Ar. Ölmüş, ölü.
m. 320b/2

mıḫla - : Çivilemek.

m.- yalar 359a/15

mīkāʾīl : <Ar. Dört büyük melekten, insanların rızklarını dağıtmakla ve doğa olaylarının gerçekleşmesini sağlamakla görevli olanı.

m. 320a/13, 342b/10, 364b/2

m.+ i 322a/2

m.+ üñ 320a/15

mīḳāt : <Ar. Buluşma yeri.

m.+ da 280a/12

mīl : <Lat. Bir uzaklık ölçüsü birimi.

m. 375a/2, 375a/4, 375a/6, 384a/4

mīna : <Ar. Mekke'nin doğusunda bulunan, hac ibadeti sırasında gidilen yerlerden biri.

m. 281a/4

m.+ da 280a/13

mīrāṯ : <Ar. Ölen bir kişiden yakınlarına kalan mal, mülk, para. Bir nesilden diğerine geçen özellik.

m. 298a/15

m.+ dan 298a/15

mışır : <Ar. Mısır ülkesi.

m. 395b/1

mışr : <Ar. Mısır ülkesi.

m.+ a 307a/4

mīzān : <Ar. Terazi.

m. 324b/13, 328b/15, 348a/8, 348a/13, 348b/7, 348b/10, 360b/5, 388a/15

m.+ a 328b/13, 339a/5, 339b/6, 344b/3, 349a/5, 349a/6

m.+ da 281a/6

m.+ dan 328b/14

m.+ ı 324b/7, 332b/11, 349b/7

m.+ ına 339b/8

m.+ uñ 332b/14, 348a/8, 348a/10, 348a/11, 349b/9, 350a/2, 350a/3

miftāḥ : <Ar. Anahtar.

m.+ ı 301b/3

m.+ ıdur 281b/9

miḥnet : <Ar. Eziyet, zahmet, sıkıntı.

m. ḳıldı 293a/7

miḥrāb : <Ar. Cami, mescit gibi ibadet yerlerinin kıble duvarında bulunan, imamlık edene ayrılmış olan girintili yer.

m.+ ları 323b/3

miḳdār : <Ar. Miktar, nicelik, süre.

m. 276a/5, 387a/2

m.+ ı 318b/9, 370a/3, 376b/1

milāḥaẓa : (Ar. mülāhaza.) Düşünce.

m. itmekden 393a/8

mināre : < Ar. Minare.

m.- i beyżāyı şarḳiyyede 317a/7

m.+ ye 373b/2

minber : <Ar. Minber, hutbe okunan kürsü.

m. 336a/15, 373a/6

m.+ e 334a/12, 334a/13, 335a/3, 369b/6

m.+ i 336a/15

m.+ i ola 369b/8

m.+ ine 334b/9, 373a/8, 373a/10, 373a/11

m.+ iñe 334a/14, 373a/13

m.+ ler 336a/14, 338a/3, 343b/1, 345b/1, 368a/14, 386b/1

m.+ ler olalar 338a/2

cemīʿi m.+ lerden 369b/8

m.+ üm 361a/6

m.+ üñe 334a/14, 334b/15, 335a/2, 369b/8, 373a/7, 373a/9, 373a/11, 373a/15,

minnet: <Ar. İyilik, bağış, ihsan, bir iyiliğe karşı kendini borçlu hissetme.

m. itdük 288a/9

m. itdüñ 288a/8

miʿrāc: <Ar. Göğe çıkma, Hazret-i Muhammed'in göğe çıktığı gece.

m.+ gicesi 270b/12

m.+ ıdur 291a/8, 291a/9

mirāt : <Ar. Ayna.

m.+ dur 311a/5

miṣāl : <Ar. Ruhlar âlemiyle madde âlemi arasında bulunan âlem.

m.+ i 280b/14, 313b/4, 366a/8

misk : <Ar. Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir tür erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde.

m. 352a/5

m.+ den 360b/15, 371b/7

m.+ dendür 365a/6

miṣḳāl : <Ar. 4,810 gram olan bir ağırlık ölçü birimi

m. 273b/10, 319b/4, 348b/7

m.+ de 273b/10

m.+ e 273b/10

miskīn: <Ar. Aciz, zavallı, muhtaç.

m. 268b/8, 343b/13, 378a/13, 394b/9, 395a/4, 395b/13

m.+ ler 301b/12

miskīnlik : <Ar. Acizlik, zavallılık, muhtaçlık.

m. 310a/2

misvāḳ : <Ar. Diş temizliğinde kullanılması İslam dinine göre sünnet olan çubuk.

m. 282b/6

muʿallaḳ : < Ar. Asılmış,asılı.

m. 374b/15

muʿānaḳa : <Ar. Sarmaş dolaş olma.

m. eyleñ 374a/3

m. eyleseler 380a/4

muʿāyene : <Ar. Gözden geçirme, araştırma, yoklama, kontrol

m. 289b/10, 356b/9

m. olur 291a/15

muʿāẕ : bkz. *muʿāẕ bin cebel*

m. 338a/13

muʿāẕ bin cebel : Muâz bin Cebel, İslam peygamberi Muhammed'in sahabisi ve fıkıh bilgini.

m. 340a/9, 345a/10, 338a/11

muḥabbet : <Ar. Muhabbet.

m. 298b/6, 304a/3, 392b/4

m.+ i 305a/10, 360a/5

m.+ inden 302b/15, 345b/6

muḥaddiṯ : <Ar. Hadis bilimiyle uğraşan kimselere verilen İslâmi bir unvandır.

m.+ ler 314b/3, 315b/8

muḥaḳḳiḳ : <Ar. Mârifet ve keşif yoluyle varlıkların, meselelerin hakîkatini bilme seviyesine erişen kimse.

m.+ lar 291b/3, 324a/4, 366a/3

m.+ ler 276a/5

muḥāl : <Ar. İmkansız.

m.+ dür 287a/2

muḫālefet : <Ar. Karşı çıkma, karşı olma.

m. eylemiş 327b/9

m. eylese 282a/5

m. ider 267b/15

muḫālif : <Ar. Muhalif.

m. ola 338b/11

muḥammed : <Ar. Son din olan İslam'ın peygamberi, son peygamber, Hazret-i Muhammed (ö. 11/632).

m. 267a/15, 270a/8, 275b/6, 277a/4, 277a/9, 277b/2, 278a/2, 278a/5, 278a/8, 278a/9, 281a/12, 284b/14, 289a/4, 291b/7, 303b/10, 305a/3, 314b/7, 322b/5, 325b/5, 333a/9, 334a/1, 335a/1, 336b/10, 337a/13, 337a/15, 338a/4, 339a/11, 339b/5, 339b/12, 339b/14, 342b/1, 344b/2, 345a/13, 345b/3, 349b/3, 349b/5, 354b/1, 355b/1, 355b/7, 356b/6, 366a/5, 367b/4, 368b/2, 368b/7, 369b/7, 375a/14, 384b/11, 384b/13, 393b/7, 394a/7

cemīʿi m. 395b/10

m.+ a 339a/13

m.+ ā 339a/13

m.+ dür 285a/1

m.+ e 322a/11, 376a/15

m.+ i 339a/10

m. ola 352a/7

m.+ üñ 389b/1

muḥammed-i muṣṭafā : Hz. Muhammed.

m. 269b/10, 272b/6, 276a/15, 292b/8, 305a/1, 322a/3, 322a/5, 329b/13, 330b/2, 332b/13, 333a/6, 333b/8, 335a/1, 336a/4, 337a/9, 337b/8, 337b/9, 338a/1, 339a/13, 339b/3, 343a/10, 345b/6, 350a/4, 367a/8, 367b/7, 369b/9

m.+ dur 337a/8, 388a/6

m.+ nuñ 322a/12, 372b/13, 378b/5, 394a/14

m.+ nuñdur 368a/11

m.+ ya 274a/12, 333a/6, 333b/1, 336a/1, 373a/14, 395b/9

m.+ yı 322a/2, 337a/1, 345b/8

muḥammediye : <Ar. Yazıcıoğlu Ahmed-i Bîcân'ın kardeşi Yazıcıoğlu Mehmed (ö. 855/1451) tarafından yazılan, Osmanlı dinî-tasavvufî kültürünün oluşmasında önemli katkıda bulunmuş manzum eser.

m.+ yi 395a/13

muḥīṭ : <Ar. Çevreleyen, kuşatan.

baḥri m. 395a/11

m.- i fetevāda 267b/10

m.+ de 267a/11

muḥibb : <Ar. Sevgi duyan, dost.

m.+ ler 312b/10

m.+ lerüñ 291a/9

muḥiblıḳ : <Ar. Dostluk.

m. 304a/2

muḥkem : <Ar. Anlamı açık ve kesin olan.

m. 282a/4, 295b/6

muḥrıḳ : <Ar. Yakan, yakıcı.

ismi m.+ dür 290a/15

muḥtāc : <Ar. Bir şeye ihtiyaç duyan.

m. ḳılduñ 342a/5

m.+ lardur 354b/3

m.+ laruz 354b/2

m. olurlar 303b/1

muḥyiʾddīn : <Ar. Ünlü mutasavvıf, sufi ve müellif, İbnü'l-Arabî (ö. 638/1240).

m. 320a/3

muḥyiʾddīn ʿarabī : <Ar. Ünlü mutasavvıf, sufi ve müellif, İbnü'l-Arabî (ö. 638/1240).

m. 310a/5

muḳābil : <Ar. Karşı karşıya olan, karşısında bulunan.

m. 393b/10

muḳaddem : <Ar. Önce, önceki.

m. 269a/7

m.+ dür 269a/7

muḳaddes : <Ar. Kutsal.

m.+ dür 288b/4

muḳarreb : <Ar. Dost kabul edilmiş, yakın.

m. 276a/4, 292b/9, 323b/8

m. eyle 394b/3

m.+ ler 382b/12

m.+ lerdür 393b/5

muḳātil : Tefsir bilgini, Mukâtil b. Süleymân (ö. 150/767).

m. 273b/4, 287b/7, 321b/2, 358b/11, 378a/15, 382b/5, 391a/7, 391b/7, 391b/9, 394a/8

muḳīm : < Ar. Bir yerde oturan.

m. 310b/1

m. itdüm 373b/14

munʿim : < Ar. Nimet veren, yedirip içiren.

m.+ e oldı 291b/4

munṭazır : <Ar. Gözleyen, bekleyen.

m.+ lar 343b/7, 343b/8

murād : <Ar. İstek, arzu, dilek.

m. 269a/2, 269a/3, 269a/4, 269a/5, 269a/6, 277a/10, 277a/11, 285a/11, 286b/9, 288a/4, 288a/5, 288a/6, 288a/13, 293a/8, 293a/10, 295b/1, 295b/2, 296a/14, 299a/2, 311a/10, 320a/3, 342a/15, 352b/8, 357b/8, 359b/4, 359b/6, 379b/15, 380a/1, 387a/9

m.+ ı 290b/13

nefsi m.+ ın 309b/7

m.+ ından 309b/7

m. oldur 277a/13

murāḳabe : < Ar. Denetleme, denetim.

m. 303a/11

m.+ den 303a/12

muraṣṣaʿ : <Ar. Kıymetli taşlarla, mücevherle bezenmiş.

m.+ dur 365b/7

m.+ lardur 278a/11

mūsā : Ar. İsrailoğullarına gönderilen ve kendisine Tevrat indirilen peygamber.

m. 267b/8, 269b/10, 272a/4, 274a/10, 306a/9, 318a/3, 329b/10, 332b/12, 334a/10, 334a/11, 334a/13, 335b/11, 335b/12, 335b/13, 346b/13, 372b/9, 373a/9, 373b/5, 378b/2, 384b/13, 385a/6

m.+ nuñ 291b/6

m.+ ya 333a/15

muṣāḥib : <Ar. Sohbet eden, arkadaş.

m. olıcaḳ 300a/14

muṣallā : < Ar. Namazgah.

m.+ ya 275b/8

musallaṭ : <Ar. Rahatsız eden, sataşan, sıkıntı veren.

m. eyleye 308b/9

muṣannif : <Ar. Kitap tertip eden; sınıflandıran.

m.+ i 290b/14

muṣḥaf : <Ar. Kur'ân-ı Kerîm.

m. 267a/3, 280a/7

m.+ dan 285b/12, 319a/10

m.+ suz 285b/11

muṣībet : <Ar. Ansızın gelen bela, sıkıntı, dert, felaket.

m.+ den 293b/10

muştula - : Müjdelemek.

m.- r 270a/9, 345a/14

m.- ya 373b/3

m.- yalar 345a/8, 356b/7

muştula - : Müjdelemek.

m.- maġa 321b/14

muṭahhar : <Ar. Maddî ve mânevî kirlerden temizlenmiş

m. 266a/6, 389b/7

m. itmekdür 389b/11

m.+ lardur 389b/5

m. olduġı 389b/6

muṭālaʿa : < Ar. Okuma, irdeleme.

m. eyleyenlere 295a/2

m. ḳılub 299b/14

mutavassıṭ : < Ar. Aracılık eden, aracı.

m.+ laruñdur 292a/12

muʿteber : <Ar. İtibar gören, hatırı sayılan.

m. 268b/7

muṭīʿ : <Ar. Boyun eğen, itaat eden.

m. 303b/4, 352b/4
m. idi 377b/9
m. ol 330a/15
m. ola 304b/6
m. olalar 299a/3
m. olanlaruñ 305a/2
m. oldı 364a/4
m. olduġınuñ 303b/13
m. olduñuz 358a/4
m. olmadı 364a/5
m. olmadılar 333b/4
m. olmaḳ 282a/5
m. olmaḳdur 282a/5
m. olmasalar 282a/9
m. olmazlar 378a/7
m. oluruz 287b/15

muṭlaḳā : <Ar Ne olursa olsun, her şeye rağmen.

m. 392b/6

muttaḳī : <Ar. Allah'tan korkan, günahtan çekinen.

m.+ ler 312b/9
m.+ lerden olalaum 358a/8

muṭṭaliʿ : <Ar. (bir şeyden) haberli durumda olan, bilgi edinmiş, bilgisi olan.

m. 290b/14, 292a/10
m. olasın 296a/5
m. olduñsa 359b/8
m. olmaḳdur 292a/9, 292a/10
m. olmasunlar 339b/14
m. olmayalar 347b/2
m. olurlar 313b/4

muvāfıḳ : <Ar. Uygun, münasip.

m. 353b/15
m.+ mıdur 353b/15
m. ola 296a/14

mübārek : <Ar. Çok saygıdeğer, kutlu, mukaddes.

m. 376b/8, 395a/4

müberred : Arap dili ve edebiyatı âlimi.

m. 287a/6

mübtediʾ : <Ar Ehl-i sünnet yolundan ayrılan.

m. 302b/11
m.+ lerüñdür 292a/11
m. oldılar 302b/12

mübtelā : <Ar. Müptela, düşkün, hasta, dertli.

m.+ dur 346a/15

m. oldı 341a/2

m. oldılar 355b/8

mücādele : <Ar. Savaşma, çatışma.

m. eylediler 300a/6

mücāhede : <Ar. güç ve gayret sarfetmek, bir işi başarmak için elinden geleni yapmak

m. 291b/15

mücāhid : <Ar. Tefsir bilgini, Mücâhid b. Cebr (ö. 103/721).

m. 283a/8, 332a/1, 336b/15, 340b/14, 358b/4

mücerred : <Ar. Dünyaya ait zevklerden soyutlanan.

ervāḥı m. 292b/10

mücmel : <Ar. ayrıntısı çıkarılmamış hesap, tafsilâtlı olarak açıklanmamış söz, müphem, kapalı

m. 300a/2

mücrim : <Ar. Suçlu.

m.+ leri 332a/6

müfessir : <Ar. Ayetleri tefsir eden, açıklayan, yorumlayan kimse.

m. 300a/2

m.+ ler 383b/4

müflis : <Ar. İflas etmiş.

m. 351a/6, 351a/7

müheymin : <Ar. Allah'ın sıfatlarındandır. "kâinatın bütün işlerini idare eden"

m.+ ven 369b/13

mühür: <Far. Mühür, damga.

m. 332b/4, 356b/15

m.+ lüdür 371b/14

mükāşefāt : <Ar. Gizli şeyleri birbirine açıp keşfetme ve izhar etme, açığa çıkarma. Meydana çıkarma.

erbābı m. 377b/2

mükāşefe : <Ar. Aklın ve duyuların yetersiz kaldığı ilâhiyyât konularında doğrudan bilgi edinme yolu anlamında bir tasavvuf terimi.

m.+ si 363b/2

mülḥid : <Ar. Dinden çıkma sonucunu doğuracak inanç ve görüşleri savunma anlamında felsefe ve kelâm terimi.

m. olmaḳdur 264b/8

mülk : <Ar. Mülk, ülke, diyar, saltanat, kudret.

m. 288b/12

ʿālemi m.+ e 396a/5

m.+ üñden 350a/9

müʾmin: <Ar. İman eden, mümin.

m. 285a/15, 298a/5, 308a/7, 308a/14, 308b/2, 309a/2, 309a/14, 315a/1, 318a/4, 323b/5, 325a/14, 335a/7, 347a/13, 347a/15, 347b/3, 354a/3, 354b/4, 362a/10, 362a/13, 369b/13, 381b/2, 387b/3

m.+ den 301a/12

m.+ dür 289a/3, 346a/14

m.+ e 266b/11, 348b/3, 381b/2

m.+ i 308b/5, 318a/4

m.+ ler 275b/7, 314b/1, 324a/12, 326b/9, 332b/5, 332b/6, 333a/2, 333a/4, 335a/3, 340a/11, 345b/10, 345b/9, 346b/3, 352b/13, 359a/7, 359b/10, 360a/4, 361a/12, 361a/15, 361b/1, 362a/8, 362a/15, 362b/2, 362b/3, 364a/11, 367a/14, 367b/1, 368a/2, 368a/9, 369b/3, 370b/1, 371b/1, 379b/2, 381a/15, 383b/4, 383b/6, 383b/8, 383b/11, 384a/3, 385b/6, 387b/5

cemīʿi m.+ ler 331a/5, 338a/8, 350a/14, 395b/5

m.+ lerden 323a/2, 331b/11, 371a/4

m.+ lerden olursa 347a/12

m.+ lerdür 360a/5, 371a/6

m.+ lere 265a/1, 277a/14, 287a/6, 288a/11, 316a/15, 318a/6, 322a/10, 322b/3, 326b/10, 332a/11, 332b/9, 340a/10, 340a/12, 344b/12, 356b/7, 360a/3, 361b/11, 362a/1, 374b/4

cemīʿi m.+ lere 277b/14

m.+ lere eyle 283a/1

m.+ leredür 287a/8

m.+ leri 313b/10, 324b/7, 335a/6, 368a/12, 374b/7, 381b/11

m.+ lerine 354b/5

m.+ lerini 356b/10

m.+ lersiz 369b/13

m.+ lerün 325b/7

m.+ lerüñ 308b/9, 315a/5, 320a/1, 323a/1, 323a/6, 323a/15, 345b/13, 374b/3, 382a/2, 383b/1, 390b/13, 391a/5

m. ola 362a/13, 377b/15

m.+ se 347a/14

m.+ üñ 347b/2, 350a/2, 362a/2

mümkin : <Ar. Mümkün, olabilir.

m.+ dür 372a/7

mümteniʿ : <Ar. Yokluğu zâtının gereği olan veya konunun özü itibariyle yokluğunu gerektiren anlamında kelâm ve mantık terimi.

m. 372a/7

münācāt : <Ar. Allah'a yalvarıp yakarma, dua etme.

m. eyleye 272b/5, 377a/4

münādī̄ : <Ar. Tellal.

m. 333b/15, 334a/3, 334a/9, 336b/9, 342b/5, 344a/5, 344a/6, 346b/7, 353a/11, 360a/7, 360b/1, 361b/6, 361b/10 361b/8, 378b/12

m.+ ye 339a/10

münāfıḳ : <Ar. İki yüzlü, nifak sokan, Görünüşte Müslüman olup gerçekte kâfir olan.

m. 298a/2

m.+ dur 272a/8

m.+ lar 301b/6, 306a/6, 356b/2, 362b/1

m.+ lar olalar 315a/5

m.+ lar olurlar 356b/1

m.+ lara 362a/15

m.+ ları 359a/14

münāsib : <Ar Uygun.

m.+ leridi 278b/7

münevver : <Ar. Işıklı, nurlu, aydınlık.

m. 266a/6

m.+ dür 367a/3

m. eyleye 273a/3, 359b/12

m. ola 272a/10, 318a/4, 323a/2, 323a/3

m. olub 289b/4, 305a/15

m. olur 292b/2

münezzeh : <Ar. İnsanlara özgü her türlü eksiklikten ve kötülükten uzak olan, hiçbir şeye ihtiyaç duymayan, Allah.

m. 361b/4

m.+ dür 288b/4, 291a/13

münḳād : <Ar. Boyun eğen.

m. idi 377b/8

münḳasım : <Ar. Bölünen, kısım kısım ayrılan, taksim edilen.

m. oldı 296a/4

m. oluruz 366a/4

münḳaṭʿ : <Ar İnkıta eden, kesilmiş, kesilen. Aralıklı ve son bulan.

m. olalar 390a/9

m. olmaz 390a/5, 392a/1

münker : <Ar. Dince uygun görülmeyen.

m. 308a/7, 341b/3

müntehā : <Ar. Son, en son derece, en son yer.

m.+ lardur 395a/10

müntehī : <Ar. Bir şeye varıp ulaşma, sona erme, bitme.

m.+ lerüñdür 292a/12

mürekkeb : <Ar. Yazı mürekkebi.

m.+ dür 312a/6

m.+ in 362b/15

m.+ iñ 363a/5

m.+ inden 363a/1

mürīd : <Ar. Bir tarikat şeyhine bağlanarak ondan tasavvufun yollarını öğrenen, onun doğrultusunda ilerleyen kimse

m.+ leründür 365b/15

mürsel : <Ar. Gönderilmiş, yollanmış, peygamber.

m. 296b/9, 301b/5, 302a/14, 333b/2, 362a/7, 363b/2

m.+ ler 272a/13, 292b/9, 336a/14, 363a/15, 368a/13, 372a/5

cemīʿi m.+ ler 329b/9

m.+ lere 337b/13

cemīʿi m.+ lere 373a/15

m.+ lerüñ 335b/7

mürted : <Ar.Müslümanlığı bırakıp başka bir dine geçmiş olan (kimse).

m.+ ler 281b/13

müsāfir : <Ar. *bkz. Misafir.*

m.+ üñ 310b/1

müsemmā : <Ar. İsimlendirilmiş, ilahi isimlerle adlandırılmış olan Allah.

m. 389a/14

m.+ dur 286b/9

müslimān : <Ar. Müslüman.

m. 264b/6, 267b/6, 267b/10, 268a/1, 281b/15, 386a/1

m.+ a 267b/5, 267b/10, 270b/2

m.+ lar 268b/9, 283b/7, 283b/11

m.+ lardan 265b/12

m.+ ları 297b/4

m.+ larun 345b/15

m.+ laruñ 265b/9, 346a/5

m.+ lıḳ 267b/5

m.+ mıyam 266b/9

m. olayın 267b/5

m.+ uñ 380b/15

müstaġraḳ : <Ar. Mânevi bir vaziyete dalmış

m. olacaḳ olursa 309b/13

müstaḳbel :< Ar. ileri bir tarihte olacak bulunan, gelecekteki.

m. 304b/10

m.+ dedür 304b/9

müstaḳīm : <Ar. Doğru, gerçek, hak.

ṭarīḳi m. 288a/12
m. olmaḳ 288a/9
ṣırāṭı m.+ üñ 396a/13

müsteʿār : <Ar. Eğreti, takma.
m. 300a/2

müstecāb : < Ar. Hoş görülen.
m.+ dur 301b/13
m. olur 310b/12

müstehab : < Ar. Sevilen, beğenilen.
m.+ dur 308b/10

müsteḥıḳ : < Ar. Hak Kazanmiş, Bir Şeyi Hak Etmiş, Gerçek Hak Sahibi.
m.+ dur 287b/1

müsteʿid : < Ar. Bir şeyi yapmaya ehil olan.
m.+ lerden 300a/5

müşāhede : <Ar. Görme, anlama, kalp gözüyle görme.
m. 289b/10, 292a/1, 305a/9
m.+ den 393a/9
m. eyledi 304b/3
m. eyleñ 374a/2
m. eylerler 313b/5
m. eylesinler 354a/7
m. eyleyeler 373a/3
m. itmekdür 352b/12

müşerref : <Ar. Şeref kazanmış, şerefli.
m. ola 274b/11, 380a/11, 396b/1
m. olalar 396a/2
m. olmışlar 371a/12
m. olub 390b/5
m. oluñ 374a/4

müşk : <Far. Misk.
m. 369a/13, 385b/3, 388a/14
m.- i a̱zfer 369a/13
m.+ den 344a/5, 346a/12, 374a/12, 380b/11
m.+ dendür 365a/9, 382b/8

müşrik : <Ar. Allah'a ortak koşan, birden çok tanrıya inanan kimse.
m.+ le 281b/14
m.+ ler olurlar 356a/15
m.+ lerden 332a/15

müştāḳ : <Ar. Gönülden isteyen, özleyen, şiddetli arzu duyan.
m. 360a/10
m.+ dur 286b/11
ġayrı m.+ dur 286b/11
m. olalar 383b/9
m. olasız 368b/13, 369a/10
m. oldılar 339a/15
m. olmışlardur 293a/3
m. olurlar 291b/1, 291b/2

m. olursız 369a/6

m.+ sız 374b/5

m.+ van 374b/5

müşterī : < Ar. Alıcı.

m.+ nüñ 388a/4

müṭahhar : <Ar. Maddî ve mânevî kirlerden temizlenmiş, pâklanmış, arınmış

m. 389b/9

müṭālaʿa : <Ar. Çalışma,okuma, irdeleme.

m. eyle 395a/12, 395a/13

müteʿallık : <Ar. İlgili, ilişkin.

m.- ı muḫẕūf 286b/6

müteʿalliḳ : <Ar. İlgili, ilişkin.

m. oldı 293a/7

mütedeyyin : <Ar. Dinine bağlı, dindar.

m. 300a/10

müteġayyir : <Ar. Başka bir şekle giren, başkalaşan.

m. olmaz 382a/9

m. olmazlar 382a/8

müteḥayyir : <Ar. Hayrete düşmüş, şaşmış.

m. 350a/15, 373b/6

m.+ ler 286b/14

m.+ lerdür 286b/13

m. olalar 370b/2

mütekebbir : < Ar. Büyüklük ve yücelik.

m. 315a/1, 325a/4

m.+ ler 325a/5

mütekebbür : < Ar. Büyüklük ve yücelik.

m.+ lerüñ 297b/9

mütekellim : <Ar. Kelam ilmiyle uğraşan.

ismi m. 292b/6

müteşābih : <Ar. Benzeşen, ayırt edilmesi zor olacak şekilde birbirine benzeyen.

m. 300a/2

müttaḳī : <Ar. takva üzere yaşayan mü'min kişiye denir

m. 313a/1

müvekkel : <Ar. Vekil tayin edilmiş kimse.

m. 271b/12

müzd : <Ar. Mükâfat.

m. 270b/1, 271a/3, 271a/4, 276b/5, 288b/15

m.+ i 270b/4, 270b/5, 270b/7, 270b/9, 270b/11

m.+ in 269b/14

m.+ inden 353b/8

müzdelife : <Ar. Hacda Arafat vakfesinden sonra ikinci vakfenin yapıldığı yer.

m.+ de 280a/10, 281a/3

müzdi : <Ar. Mükâfat.

m. 269b/7, 270a/4, 270a/15, 270b/3, 271b/15, 272a/2, 272a/5, 275b/2, 276b/2, 276b/6, 276b/9, 286a/6, 286a/9, 297b/13, 347b/11

m.+ n 279a/11, 285b/2

nafaḳa : <Ar. Geçinmek için gerekli olan ve sarfedilen para.

n. 297b/13, 340b/11, 341a/6

n.+ sı ola 279b/15

nāfiʿ : <Ar. Fayda veren.

ʿilmi n. 296a/6

nāfile : <Ar. Bir kişinin dinen mecbur olmadığı halde Allah'ın rızasını kazanmak için kıldığı farz dışındaki namaz.

n. ḳılmaḳdur 265b/14

nā-gāh : <Far. Ansızın, birdenbire.

n. 350b/10

nā-ḥaḳ : < (Far. + Ar. nā-ḥaḳḳ) Haksız.

n. 265b/4, 302b/3, 338b/8

naʿīm : <Ar. Cennetlerden birinin adı.

n. 391a/8

naḳd : <Ar. Nakit.

n.+ i 268a/10, 394b/6

nākes : <Ar. İnsâniyetsiz, aşağılık, bayağı, alçak kimse.

n.+ üñ 306b/3

naḳil : (Ar. naḳl) Aktarma, aktarılmış.

n. 299a/7, 316a/11, 332a/7, 392b/9

n.+ de 269b/6

n.+ dür 271a/7, 271a/9, 273a/10, 273a/12, 273b/2, 274b/13, 275b/14, 276a/6, 276a/11, 277a/15, 278b/3, 279b/2, 279b/4, 283b/1, 283b/9, 284a/5, 284a/12, 284b/6, 284b/8, 285a/3, 285a/5, 288b/6, 290b/8, 294a/13, 295b/6, 296b/12, 297b/15, 299b/9, 300b/1,

301b/15, 305b/1, 306b/2, 308a/6, 308a/13, 308b/15, 309a/5, 310b/4, 311b/6, 313a/13, 314a/12, 316a/5, 316b/3, 318b/4, 319a/14, 320a/12, 320b/2, 320b/5, 320b/14, 322a/1, 323b/5, 324a/3, 324a/7, 324b/9, 325a/9, 325b/4, 326a/4, 326b/3, 329b/15, 331a/3, 331a/6, 331b/1, 331b/10, 332b/8, 336a/14, 336b/2, 336b/11, 337a/6, 337a/12, 337b/2, 337b/6, 338a/10, 339a/1, 339a/10, 339b/10, 340a/1, 341a/3, 341a/11, 342a/12, 342b/8, 342b/12, 343a/3, 343a/15, 343b/15, 344a/2, 344a/10, 344a/14, 344b/10, 345b/9, 345b/12, 346a/8, 346a/11, 346b/1, 346b/7, 346b/11, 347a/1, 347a/10, 347a/15, 347b/10, 347b/15, 348a/2, 348a/8, 348b/14, 349a/7, 349a/12, 349b/3, 349b/7, 350b/4, 351a/5, 352a/6, 352a/8, 352a/15, 353a/3, 353a/7, 353a/11, 353b/1, 353b/7, 354a/2, 354a/7, 354a/11, 355a/15, 355b/10, 356a/3, 356a/12, 357a/15, 357b/10, 358b/12, 358b/15, 359b/15, 360a/6, 360b/13, 361b/12, 362a/4, 362a/6, 363a/14, 363b/13, 365a/11, 365b/7, 366a/2, 366a/14, 366b/1, 367a/1, 367b/2, 367b/5, 367b/9, 368a/1, 370a/6, 371b/2, 374a/11, 374b/1, 380b/7, 381a/4, 381a/7, 381b/15, 383a/3, 383b/12, 384b/13, 385a/9, 386b/5, 387b/7, 388a/6, 388a/12, 390a/11, 393a/2

n.+ dürki 356b/9

n. ider 270a/5, 272b/8, 274a/3, 274a/8, 274a/15, 276b/2, 278b/12, 282a/11, 282b/2, 283a/9, 294a/8, 310a/11, 314b/12, 316a/2, 319a/1, 319b/6, 324b/10, 325a/2, 325a/15, 327a/11, 329b/5, 337a/6, 337b/3, 340a/9, 340a/15, 340b/14, 341b/8, 343b/5, 343b/9, 345a/10, 348b/1, 348b/10, 348b/15, 349b/14, 351b/8, 351b/12, 352b/1, 354a/15, 358a/15, 359a/8, 359b/1, 361b/5, 361b/13, 377a/3, 384a/2, 384b/5, 386b/11

naḳl : <Ar. Aktarma, aktarılmış.

n. ider 269a/11, 269b/3, 341a/7

naʿlin : (<Ar. naʿleyn) Tahtadan oyulmuş yüksekçe ayakkabı.

n.+ i 394b/3

namāz : <Far. Namaz.

n. 272a/9, 277b/6, 282b/3, 289b/1, 295b/14, 317b/8, 332a/13, 341b/11, 347b/11, 350a/3, 351b/13, 362b/3, 363b/15, 365b/9

n.+ a 268a/13, 282b/3, 282b/4, 282b/5, 282b/6, 282b/7, 350a/4

n.+ a ṭurmak 272a/8

n.+ ca 332a/11

n.+ da 289a/9

n.+ dan 270b/10, 271a/12, 271a/15, 332a/13

n.+ ı 265a/2, 267a/5, 271b/2, 273b/14, 302a/4, 305b/2, 341a/5, 345b/5, 349b/4, 349b/15, 380b/6, 383a/9

n.+ ın 270a/4, 271b/15, 272a/1, 272a/11, 272a/12, 272a/13, 272a/14, 272a/2, 272a/3, 272a/4, 276b/6, 286a/11, 350a/2, 351b/13, 380b/1, 383a/8

n.+ ın ḳıla 270a/12, 294a/11

n.+ ın ḳılmak 281b/6

n.+ ın ḳılmaḳ 281b/3, 281b/4, 281b/7

n.+ ın ḳılmaḳda 281b/3

n.+ ın ḳılmakdan 296b/14

n.+ ın ḳılmışca 270b/5

n.+ ın ḳılsa 272a/10

n.+ ına 268a/14

n.+ ında 349b/6

n.+ ını 277b/5

n. ḳıla 270a/11

n. ḳılalar 317b/12

n. ḳılalum 317b/9

n. ḳılmasa 273b/14

n. ḳılmazlar 282b/9

n. ḳılmışca 270b/4

n. ḳılsa 271a/1, 271a/10, 273b/14, 276b/5, 280a/1, 280a/2, 280a/3, 282b/3, 282b/4, 282b/5, 282b/6, 310b/5

n. ḳılur 315a/14

n. ḳılurduk 375b/12

n. ḳılurlar 282b/8, 303b/5

n.+ lardan 272a/9

n.+ larına 277b/6

n.+ uñuzı ḳıluñ 342b/3

naṣārā: <Ar. Hristiyanlar.

n. 308b/14, 356a/14, 361b/9

n.+ dan 361b/11

n.+ dur 288a/14

naṣīb : <Ar. Nasip, kısmet.

n. 371b/2

n. eyle 352a/12

n.+ in 271b/6

n. itdi 274a/7

n. oldı 298b/1

naṣīḥatla - : < Ar. Öğüt vermek.

n.- ya 312a/2

naṣrānī : İsa Peygamber'in dininden olan kimse, Hıristiyan, İsevi.

n.+ler 266b/1, 266b/10, 281b/15, 305a/5

n.+ lerden 266b/1

nāz : <Far. Kendini beğendirmek amacıyla yapılan davranış, cilve, eda.

n. eyler 307b/7

naẓar : <Ar. Bakma, göz atma.

n. 298b/4

şerefi n.+ dan 300a/7

n. eyle 307a/9, 307a/10, 307a/13, 307a/15, 313b/6, 351a/1

n. eyleki 354b/4

n. eylememek 275a/10

n. eylemeye 294a/5

n. eylemeyeler 323b/7

n. eylen 284b/11

n. eyleñ 388b/13

n. eylerler 308b/12

n. eylese 275a/12, 280b/8

n. eyleye 273a/14, 289a/15, 334a/9, 351a/1, 375b/4

n. eyleyeler 345b/2, 368a/10, 369b/12, 374b/12

n.+ ı 291b/3, 291b/4

n.+ ın eylemeye 271b/14

n.+ ın eylemişdür 352a/10

n.+ ın eyler 301b/9

n. ide 384a/14

n. ider 275a/11, 392a/10

n. iderler 274b/9, 370a/3, 371a/5

n. itmekdür 293a/13

nāzil : <Ar. İnen, inmiş.

n. oldı 274a/9, 274a/10, 274a/11, 274a/12, 274a/13, 278b/5, 284b/15, 286b/4, 286b/5

nażlu : <Far. İşveli, cilveli.

n. 307b/6

naẓm : <Ar. Vezinli, kafiyeli söz.

n.+ dur 395a/7

n. itmişlerdür 395a/9

ne : Ne, soru sözü.

n. 271b/6, 274b/5, 274b/6, 275a/3, 275a/5, 275a/14, 275b/1, 278b/10, 282a/12, 284b/14, 285a/5, 285b/1, 295b/12, 296a/2, 296b/1, 299b/3, 303a/9, 304b/5, 308a/8, 309b/2, 309b/3, 310a/4, 310b/11, 313b/7, 316b/2, 316b/12, 317a/14, 317b/7, 319a/11, 321a/14, 322b/2, 325b/14, 327a/10, 328b/12, 329a/1, 329b/3, 331a/13, 334b/9, 334b/10, 335a/10, 336a/11, 336b/6, 337a/14, 337a/15, 338a/5, 340a/10, 340a/11, 340b/1, 340b/2, 340b/6, 340b/7, 340b/10, 340b/11, 341a/1, 341a/2, 341b/13, 342b/14, 343a/10, 343a/11, 343b/8, 343b/9, 345a/9, 345b/7, 347a/3, 349b/5, 350b/6, 351a/11, 351b/10, 353b/2, 357a/1, 358a/5, 359b/8, 360a/10, 361a/12, 367b/2, 368a/3, 369b/2, 370b/9, 373b/11, 379a/12, 381b/6, 382b/11, 384b/15, 389a/1, 389a/15, 393a/11, 394b/12, 395a/11, 396a/2, 396a/4

n.+ den 366b/13

n.+ dür 267b/4, 267b/5, 276a/2, 279a/12, 285b/10, 287a/7, 287b/12, 287b/13, 297b/6, 297b/7, 297b/8,

297b/9, 309a/12, 311b/9, 314a/6, 314a/8, 327a/12, 338a/12, 343a/5, 344a/4, 346b/9, 354b/2, 360b/10, 361a/4, 377b/2, 385a/10

n.+ içün 332a/3, 357b/2

n. ola 391a/1

n. olur 352b/6

n.+ ye 326b/13, 350b/11

n.+yidi 325b/12, 326a/1, 341b/10

neʿam :< Ar. Evet, olur.

n. 301a/3, 334b/5, 335a/2, 340a/11, 340a/12, 343b/12, 360a/8, 361a/2, 361a/13, 373a/5, 385a/4, 385a/5

nebāt : <Ar. Bitki.

envāʿı n.+ a 307a/14

nebātāt : <Ar. Bitkiler.

n. 307b/4

n.+ dur 307b/2

nebī̄ : <Ar. Peygamber, elçi.

n.+ ler 362a/8, 363a/15, 368a/14

n.+ nündür 351a/2

necāt : <Ar. Kurtuluş.

n. 269b/1

nedāmet : <Far. Perişanlık.

n. 322b/3

nefʿ : <Ar. Fayda, yarar.

n.+ den 295b/11

nefes : <Ar. Soluk.

n. 292a/10

nefḫ : <Ar. Üfleme.

n.+ den 320a/12

n.+ inden 321b/11

n.+ inüñ 321b/12

n. itdi 335b/3

nefis : <Ar. Can, öz varlık, bedene ait istekler.

n.+ leri 377b/8

nefs : <Ar. Can, öz varlık, bedene ait istekler.

n. 292a/10, 292b/3, 304a/8, 309b/15, 327a/10, 365b/14, 393a/4

ġarażı n. 298a/2

ḥayātı n. 288b/7

n.- i murādın 309b/7

ʿālemi n.+ den 291a/6

ḫābāyiṣi n.+ den 377b/4

n.+ i 284a/15, 312a/10, 377b/4, 389b/1, 395b/7

n.+ imi 329b/13

n.+ in 295b/11, 305a/12, 305a/13

n.+ inden 311b/2

n.+ ine 293b/8, 297a/13, 297a/14, 309b/14, 311b/13, 350a/7

n.+ ine ḳıya 336a/9

n.+ ini 297b/4, 298b/2, 300b/11, 334b/13

n.+ lerinden 344a/7

n.+ lerine 344a/7

n.+ lermüz 376a/3

n.+ lerüni 365b/11

n.+ lerüñüzi 308a/3

n.+ üm 288a/15, 301a/5, 311a/7, 346b/11, 384b/9

n.+ ümden 329b/10, 329b/11

n.+ ümi 334b/14, 335b/6, 336a/8, 349b/1

n.+ ümüzi 303a/5

n.+ üne 318b/1

n.+ üñüze 358a/5

n.+ üñüzi 342b/4, 358a/6

nefy : < Ar. Sürgün etmek.

n. 292a/14, 292a/15

nehiy : <Ar. Yasaklama, yasak.

n. itdi 328a/14

nehy : <Ar. Yasaklama, yasak.

emri n. 303a/2

n. iderüñ 368b/7

nekīr : **<Ar.** İnsanları ölümden sonra sorguya çeken iki melekten biri

n. 308a/7, 341b/3

nemrūd : <Ar. Hazret-i İbrahim döneminde yaşamış, onu ateşe attırarak öldürmek istemiş hükümdar.

n. 324a/5

nesil : <Ar. Nesil, soy, sülale.

n. 319b/10

n.+ inden ola 319b/11

neṣir : <Ar. Manzum olmayan, düz yazı.

n.+ dür 395a/7

n. itmişlerdür 395a/9

nesne : Nesne, şey.

n. 265b/11, 267a/9, 267b/11, 271a/3, 273b/3, 277a/9, 284b/4, 285b/5, 295b/15, 296a/2, 296b/5, 298b/5, 300b/4, 302a/7, 305b/1, 305b/3, 307b/9, 309a/2, 309b/2, 309b/3, 309b/4, 309b/7, 309b/8, 309b/9, 310a/12, 310a/14, 311b/5, 312a/12, 314a/12, 319b/11, 320b/6, 321a/14, 324b/15, 327b/12, 328a/8, 328b/3, 329b/10, 329b/11, 340b/6, 340b/15, 341a/6, 341a/9, 344b/4, 344b/5, 345b/7, 348b/13, 350a/8, 350a/9, 351b/1, 352a/13, 353b/4, 355a/12, 364b/7, 369b/3, 373a/4, 374a/9, 382a/11, 382b/7, 384b/1, 390a/1, 396a/11

n.+ cük 270b/6

n.+ den 380b/11

cemīʿi n.+ den 292b/14

n.+ dendür 347a/5

n.+ dür 304a/7, 311b/9, 326a/3

n.+ ler 278a/9, 282b/13, 374a/8, 385a/7, 386a/4

n.+ lerden 293a/11, 313a/5

n.+ leri 293a/11

n.+ nüñ 286a/1, 286a/7, 301b/2

n. olmaya 327b/8

n.+ ye 305b/15, 347a/5, 388b/3

n.+ yi 285b/5, 293a/6

cemīʿi n.+ yi 362b/5

neʿūẕubiʾllāhi : <Ar. "Allah korusun!" anlamında bir söz.

n. 265a/11, 268b/2

nevʿ : <Far. Yeni.

n.+ dür 313a/4, 359a/2

neyle - : Ne eylemek, ne yapmak.

n.- di 278a/3

nezaʿ : <Ar. Başta, alnın iki yanında saç olmayan açık yer.

n. 341b/2

neẕīr : <Ar. İnsanları doğru yola getirmek için Allah'ın vereceği cezaları bildiren, cezayı haber veren, Hazret-i Muhammed.

n. 358a/12

nice : Nasıl.

n. 275a/13, 276a/5, 278b/5, 284a/13, 286b/12, 289b/14, 294b/14, 300a/14, 300a/15, 300b/11, 306a/2, 306a/13, 306a/14, 306a/15, 311a/12, 314a/6, 314a/7, 314a/8, 323b/6, 324a/14, 325b/3, 327b/5, 327b/10, 332b/6, 332b/7, 333a/5, 333b/3, 333b/9, 334b/7, 339b/9, 341a/1, 341a/8, 343b/1, 344a/11, 347a/15, 347b/15, 354b/5, 355b/8, 359b/14, 359b/15, 367a/12, 367a/13, 368b/6, 369a/6, 369a/10, 372a/14, 374a/8, 376a/8, 377a/7, 387b/4, 390a/8, 394b/13, 396a/10, 396a/11, 396a/12

n.+ dür 308a/15, 319b/14

n. idersin 350b/14

n.+ ler 307b/11, 307b/12

n. ola 331b/14, 366b/12

n. olalar 381b/14

n. olur 359b/14

n.+ si 300a/10, 300a/6

n.+ sin 270b/2

niçe : Çok, birçok, nasıl.

n. 285a/7

n.+ yeden 368b/12

niçün : Niçin, neden.

n. 269a/7, 274a/2, 274a/4, 277a/2, 278a/7, 279b/6, 283b/12,

286b/1, 324a/4, 341a/14, 342a/5, 342a/8, 342a/11, 346a/4, 349b/11, 350a/9, 355a/11, 355b/6, 355b/9, 357a/12, 364a/8

nidā : <Ar. Seslenme, çağırma, bağırma buyruk.

n. 333a/10, 334b/15, 346b/14, 360a/5, 362b/12, 362b/14, 375b/15, 376a/4, 388b/5

n. eyleye 270a/8, 333b/15, 334a/3, 334a/9, 342b/5, 344a/5, 344a/6, 346b/7, 350b/1, 353a/12, 360a/7, 360b/1, 361b/7, 362b/6, 362b/9, 369a/7, 373a/2, 378b/12

n. eyleyeler 323b/11, 372b/4, 372b/6, 372b/8, 372b/11, 372b/13

n. eyleyiser 359b/9

n. ola 363b/8

n. olına 334b/10, 340a/5, 363b/2, 363b/5, 373a/9, 373a/11, 373a/13, 373a/15,

n. olındı 334a/14, 340a/3

nifāḳ : <Ar. Ara açıklığı, anlaşmazlık, geçimsizlik.

ehli n. 331b/12

n.+ dan 327b/7

nihāyet: <Ar. Son, son derece.

n.+ i 312b/12, 312b/13

n.+ idür 394a/14

n.+ ine 277a/4

nikāḥ : <Ar. Nikâh, evlilik.

yevmi n.+ dur 269b/9

n. oldı 269b/9, 269b/10, 269b/11

niʿmet : <Ar. İyilik, lütuf, ihsan, Allah'ın kullarına verdiği yiyecekler ve içecekler.

n. 284b/6, 288b/11, 291b/3, 304b/7, 340b/1, 343a/1, 364b/14, 371b/11

n.+ den 293b/10

n.+ e olmadı 291b/4

n.+ler 342b/7, 371a/12, 372b/10, 372b/12, 373a/1, 373a/4, 374a/1, 374a/3, 390a/1, 390a/2

n.+ lerdür 373b/14

n.+ lere 372a/14

n.+ lerinden 366b/11

n.+ lerine 389a/12

n.+ lerini 364a/15

n.+ lerinüñ 389a/12

n.+ lerüm 373b/14

n.+ lerün 371b/1

n.+ ten 291b/10

nire : Nere.

n.+ den 341a/2

n.+ ye 341a/3

nisbet : <Ar. Kıyaslama, ölçü, derece.
n. itmekden 313a/6, 313a/7

nişān : <Ar. İz, işaret, belirti.
n. 315b/7, 315b/8, 319b/10
n.+ ı 285a/11, 290a/5, 303b/13, 314a/6, 318b/9, 319a/5, 325b/7
n.+ ın 271b/5
n.+ lar 361a/4
n.+ lar olmaġa 315b/5
n.+ ları 314a/10
n.+ larıdur 315b/10
n.+ larında 315b/6
n.+ laruñ 316a/6
n.+ larunuz 361a/2
n. olmayınca 316a/6

nitekim : Nitekim, şöyle ki.
n. 264b/3, 265b/7, 266a/8, 267b/8, 269a/7, 275a/8, 277a/1, 277b/3, 281b/5, 285b/9, 286b/15, 287b/10, 288b/5, 290a/5, 291b/4, 292b/12, 293a/6, 293a/8, 301b/1, 301b/3, 301b/10, 302b/11, 303b/9, 305b/11, 307b/5, 307b/14, 309a/12, 312a/10, 312b/5, 313a/10, 313b/5, 315b/13, 318a/7, 320a/2, 320a/3, 320b/4, 322a/14, 322b/15, 323a/1, 323a/9, 323a/13, 324a/2, 324a/12, 325a/5, 326b/4, 330a/11, 330b/3, 332a/5, 332b/1, 332b/3, 333b/4, 336a/3, 336a/13, 337a/2, 339b/9, 342b/1, 343a/14, 343b/7, 344b/9, 344b/11, 350a/15, 351b/3, 356b/1, 357a/7, 357b/14, 358b/4, 358b/6, 359a/3, 364b/11, 365a/1, 365a/3, 365b/5, 368a/4, 371a/10, 372a/8, 372a/11, 377b/6, 377b/12, 378a/1, 378a/3, 378a/8, 381a/8, 381b/7, 382a/14, 384b/7, 385b/4, 386a/5, 386a/7, 388b/13, 389b/13, 389b/14, 389b/15, 390a/6, 392b/13

nitelig : Özellik, vasıf, mahiyet.
n.+ ine 277a/4
n.+ ümsüz 353a/2

nitelik : Özellik, vasıf, mahiyet.
n.+ süz 370a/9, 372a/12

niyāz : < Ar. Dilek, yakarma,dua.
n. 304b/5

niyet : <Ar. Bir ibadete başlarken bu ibadeti yapmak istediğini sözle söyleme, kasıt, amaç.
n.+ de ṭuralar 380a/5

niyyet : <Ar. Bir ibadete başlarken bu ibadeti yapmak istediğini sözle söyleme, kasıt, amaç.
n.+ ine 282a/10
n.+ ini 296a/11

noḳṣān : <Ar. Eksiklik, kusur.

n. 281a/8

nol - : Ne olmak.

n.- aydı 346a/10, 356b/12

nūbe : <Ar. Büyük kısmı Sudan'da, küçük bir kısmı Mısır'da kalan bir bölge ve bu bölgede yaşayan insanlar.

n.+ ye 307a/7

nūḥ : <Ar. Kendisine inanmayan ve davetine uymayan kavmi bir tufan ile yok edilen peygamber.

n. 276a/11, 333b/2, 333b/3, 333b/6, 333b/7, 333b/8, 333b/9, 334a/2, 335b/8, 350a/12, 363a/4, 363a/5, 372b/5

n.+ a 335b/7

nūr : <Ar. Nur, aydınlık, manevi ışık.

n. 273a/3, 273a/4, 285b/1, 292b/3, 322a/11, 323a/4, 342b/9, 343b/1, 348a/14, 351a/13, 362a/15, 386b/9

n.- ı cāmiddendür 379b/9

n.+ a 327b/7, 327b/9, 342b/10, 387a/5

n.+ dan 281a/15, 294a/9, 304b/15, 323a/10, 336b/1, 342b/15, 345b/1, 365b/4,

369b/8, 380b/13, 388b/6, 393b/11

n.+ dan ola 274b/13

n.+ dandur 305a/1, 348a/11, 379b/1, 379b/7, 379b/8

n.+ dañdur 348a/12

n.+ ı 271b/10, 289b/4, 290a/12, 305a/14, 313b/3, 313b/6, 319b/12, 323a/5, 327a/11, 342b/11, 359b/12, 362a/15, 364a/13, 367a/3, 368a/6, 379b/7, 387a/3, 387a/4

n.+ ın 318b/13

n.+ ına 311a/5

vücūdı n.+ ına 291a/8

n. ḳıla 386a/15

n.+ lana 327a/4

n.+ lardan 369a/8

n.+ları 362a/15, 362b/1, 374a/15

n.+ lu ola 283a/5, 283a/7

n. olaydı 384a/1, 392a/8

n.+ uñ 362a/14

nūrlu : <Ar. + Tr. Nurlu, aydınlık.

n. 329b/1

nūruʾllāh : <Ar. Allah'ın nuru.

n. 292b/3

nübüvvet : <Ar. Peygamberlik.

n. 285a/11

nüfūs : <Ar. Nefisler, ruhlar, canlar.

n.- ı munṭabiʿa 292b/10

nüzūl :< Ar. İnme.

n.- i ʿīsāya 268b/1

n. olucaḳ 366b/11

n.+ ün 366b/10

od **:** Ateş.

o. 316a/10, 317a/3, 321a/7, 335a/9, 349a/10, 349a/15, 349b/12, 355a/7, 356a/4, 357a/10, 362a/13, 369a/1, 375a/15

o.+ a 283b/4, 313b/11, 314a/1, 316a/11, 317a/3, 319a/15, 324a/5, 331b/3, 334a/5, 334a/7, 341a/13, 341b/5, 341b/9, 348b/9, 349a/8, 349b/10, 352b/6, 352b/7, 353b/9, 361b/12, 363b/15, 364a/1, 364a/2, 364a/3, 364a/4, 364a/5, 364a/6, 377b/1, 377b/3, 377b/6

o.+ dan 274b/2, 331b/2, 338b/12, 354b/8, 354b/9, 354b/11, 355a/4, 355b/2, 356a/5, 356a/6, 356a/7, 356a/8, 356a/9, 359a/11

o.+ dur 355b/1

o.+ ı 355a/15, 375a/13

o.+ ıla 313b/10

o.+ lardan 338b/2

o.+ ları 358b/13

o. ola 317a/3, 317a/4

o. olmışlar 319b/14

o.+ umı 362a/14

o.+ uñ 332b/11

o.+ unuñ 355a/7

o. 283b/5, 303a/3, 318b/2, 318b/3, 319b/8, 319b/11, 337a/11, 369a/15, 380b/8, 381b/1, 381b/2, 381b/3, 389b/7

o.+ a 381b/1

o.+ cuḳlar 390b/10

o.+ cuḳlarıdur 371a/2

o.+ cuḳlaruna 270b/6

o.+ dur 305b/8, 382a/1, 382a/2

o. eyledügi 389b/11

o.+ ı 305b/11, 306a/3, 350b/6

o.+ ı ola 381a/13

o.+ lar 350a/10, 369a/3, 381b/13, 390b/4, 393b/11

o.+ lardur 367a/4, 371a/2

o.+ ları 306b/6, 310b/1, 342b/15, 371b/15, 381a/11, 390b/13, 390b/15, 390b/6, 390b/7, 390b/9, 391a/2

o.+ ların 335a/5

o.+ larına 372a/1

o.+ larından 280b/4, 315a/7

o.+ larındandur 315b/11

o.+ larını 321a/13

o.+ larınuñ 321a/1, 326b/4

o.+ larum 341b/1

o.+ laruñ 348b/6

cemīʿi o.+ laruña 348b/3

o.+ laruñdan 348b/4

o. ola 318b/2

o.+ uñ 319b/9

oġlan : Çocuk, genç, yiğit, erkek çocuk.

oġlancuḳ **:** Küçük çocuk.

o. 387b/4, 387b/5

o.+ lar 315a/15, 327a/2, 345b/14, 346a/1, 346a/3, 346a/4

o.+ ları 265b/15, 345b/13, 345b/14, 345b/15, 346a/5, 382a/1

o.+ larından 279a/9

oġul **:** Erkek çocuk.

o.+ ı 266a/2, 318b/2, 323b/11, 349a/12

o.+ ından 350a/12

oḳ : Ok.

o. 283b/14, 283b/15, 284a/2

o.+ ı 284a/1, 284a/2

o.+ ların 317b/1

o.+ larumı 284a/5

oḳı - **:** Okumak.

o. 334b/15, 335a/3

o.- duġından 327b/15

o.- ġıl 334a/12

o.- maġa 328a/10

o.- maḳda 287b/14

o.- maḳdan 285a/11, 329a/4

o.- maḳdur 285b/11

o.- mışca 270b/9

o.- nurken 324b/14

o.- rdun 325a/11

o.- sa 285a/13, 285b/11, 285b/12, 286a/6, 286a/8, 289a/2, 289a/5, 309a/6, 310b/3

o.- ya 284b/12, 285a/4, 334a/2, 335a/3, 334a/13, 334a/15, 369b/9

o.- yalar 333b/11

o.- yanlar 325a/10

o.- yıcaḳ 325b/13

o.- yub 329a/5

oḳu - **:** Okumak.

o. 347b/8, 373a/8, 373a/10, 373a/11, 373a/13

o.- dı 284b/13

o.- duġın 265a/4

o.- duḳ 284b/9

o.- duñuz 284b/10

o.- duñuzmı 344b/3

o.- maġa 284b/4

o.- maḳ 289a/14, 290b/2, 290b/3, 290b/5

o.- makdur 289a/12

o.- maḳdur 266a/3

o.- mamaḳdur 264b/14

o.- masın 285b/15

o.- maz oldı 319a/11

o.- mışca 271a/3, 286a/6, 286a/8

o.- r 336b/2, 346a/14, 369b/5

o.- rdı 276a/9, 298a/10, 310a/10, 357b/4

o.- rduḳ 375b/10

o.- rdum 353b/6

o.- rken 270a/3

o.- rlar 287b/11, 287b/12, 319a/12

o.- rsa 289a/1, 289a/7, 297a/11, 298a/10

o.- rsın 334b/1

o.- sa 267a/2, 270b/8, 271a/2, 271a/11, 271a/12, 271a/15, 285a/14, 285a/15, 286a/12, 288b/14, 289a/1, 298a/1, 298a/2, 298a/3, 298a/4, 310b/7, 332a/12, 347b/3, 277b/1, 285a/10, 285b/6, 289a/9

o.- salar 286a/9

o.- sun 394b/11

o.- ya 270a/13, 272b/4, 286a/5, 289b/3, 346a/13, 347b/4, 347b/8, 369b/7, 373a/9, 373a/10, 373a/12, 373a/14, 373b/4

o.- yalar 277b/7

o.- yanı 396b/4

o.- yanlar 347b/7

o.- yayın 284b/11

oḳuyan : Okuyan.

o.+ a 285b/2

ol : O.

o. 264b/1, 264b/13, 266a/12, 266a/13, 266a/15, 266b/5, 266b/8, 267b/4, 267b/6, 267b/11, 267b/13, 268a/2, 268a/3, 268a/5, 268a/6, 268a/7, 268a/10, 268b/8, 268b/9, 270a/7, 270a/8, 270a/11, 270b/4, 271a/2, 271b/1, 271b/2, 271b/4, 271b/7, 271b/11, 271b/12, 272a/7, 272b/11, 273a/1, 273a/2, 273a/4, 273a/9, 273b/4, 273b/12, 274a/2, 274a/3, 274a/5, 275b/13, 276a/7, 276a/8, 276a/10, 276b/4, 276b/7, 277a/1, 277a/2, 277a/9, 277a/10, 277a/12, 277a/14, 277b/1, 277b/4, 277b/12, 278a/6, 278a/12, 278a/14, 278b/1, 278b/2, 278b/3, 278b/5, 278b/11, 279a/10, 279b/5, 279b/13, 281a/8, 281a/11, 281b/1, 281b/2, 282a/12, 282a/13, 282b/8, 282b/13, 283a/2, 283a/7, 283b/10, 284a/1, 284a/2, 284a/3, 284b/14, 285a/14, 285b/2, 285b/3, 286a/10, 286a/13, 287b/9, 288a/15, 288b/3, 289a/2, 289a/3, 289a/8, 289a/9, 289b/11, 290b/9, 291b/5, 292a/15, 292b/3, 293a/2, 293a/6, 293a/7, 294a/1, 294a/3, 294a/5, 294a/9, 294a/11, 294a/15, 294b/3, 295b/3, 295b/4, 296a/1, 296b/2, 296b/3, 296b/5, 296b/8, 296b/10, 296b/13, 297a/4, 297a/5, 297a/12, 297b/4, 297b/5, 297b/6, 297b/13, 297b/14, 298a/5, 298a/13, 298a/15, 298b/3, 298b/10, 298b/12, 299a/12, 299a/13, 299a/14, 299a/15, 300b/11, 300b/14, 301a/5, 301a/8, 302a/4, 302a/7, 302a/14, 302b/13, 303a/4, 303a/9, 303b/4, 304a/4, 305a/1, 305a/4, 305a/6, 305a/7, 305a/8, 305a/9, 305a/10, 305a/11, 305b/12, 306a/10, 306a/12, 307b/12, 308a/15, 308b/1, 308b/5, 308b/9, 308b/12, 308b/13, 309a/6, 309a/7, 309a/9, 309a/14, 310a/7,

310a/13, 310b/13, 310b/14, 311a/7, 311a/14, 311b/1, 311b/3, 311b/5, 311b/10, 312a/2, 312a/14, 312a/15, 313a/8, 313b/1, 314a/15, 314b/14, 316a/1, 316a/6, 316b/15, 317a/1, 317a/3, 317a/4, 317a/9, 317a/12, 317b/4, 317b/9, 317b/11, 317b/15, 318a/2, 318a/4, 318b/1, 318b/2, 318b/10, 318b/12, 319a/3, 319a/4, 319a/6, 319b/7, 319b/9, 319b/11, 320a/14, 320a/15, 321a/7, 321a/8, 321a/10, 321a/12, 321a/13, 321b/1, 321b/3, 321b/6, 321b/8, 322b/15, 323a/7, 323a/12, 323b/2, 323b/3, 323b/4, 323b/10, 323b/12, 323b/14, 323b/15, 324a/1, 324a/6, 324b/11, 325a/1, 325a/11, 325a/15, 325b/5, 325b/7, 326a/5, 326b/1, 326b/6, 327a/6, 327a/11, 327b/6, 327b/9, 328b/5, 328b/8, 328b/11, 328b/12, 328b/15, 329a/2, 329a/3, 329a/6, 329a/7, 329a/8, 329a/10, 329a/11, 329a/12, 329b/12, 330a/6, 330b/1, 330b/12, 331a/5, 331b/14, 332a/1, 332a/3, 332a/4, 332a/9, 332a/12, 334b/6, 334b/7, 335a/9, 336a/6, 336a/12, 338a/3, 338a/7, 338a/10, 338b/9, 339b/7, 339b/8, 340a/15, 340b/1, 340b/2, 340b/4, 340b/5, 340b/6, 340b/7, 340b/10, 340b/11, 340b/13, 341a/1, 341a/5, 341a/13, 341a/15, 341b/1, 341b/14, 341b/15, 342b/10, 342b/11, 343a/1, 343a/2, 343a/12, 343a/14, 343b/9, 344a/3, 344a/8, 344b/7, 345a/9, 345a/13, 345b/3, 346a/1, 346a/3, 346b/9, 346b/11, 347a/11, 347b/1, 347b/3, 347b/9, 347b/11, 348a/1, 348a/2, 348a/5, 348a/8, 348a/12, 348a/13, 348b/9, 348b/13, 349a/3, 349a/4, 349a/5, 349a/6, 349a/7, 349a/8, 349a/10, 349a/11, 349a/13, 349a/14, 349a/15, 349b/9, 349b/10, 349b/12, 349b/14, 350a/3, 350a/7, 350b/1, 350b/5, 350b/7, 350b/8, 350b/13, 350b/14, 351a/1, 351a/2, 351a/3, 351a/4, 351a/5, 351a/7, 351a/15, 351b/1, 351b/7, 351b/8, 352a/6, 352a/9, 352a/13, 353b/2, 353b/4, 353b/5, 353b/9, 353b/11, 353b/12, 353b/13, 353b/14, 354a/1, 354a/2, 354a/9, 355a/5, 355a/11, 355b/1, 355b/13, 356a/1, 356a/2, 356a/3, 356a/5, 356a/6, 356a/7, 356a/8, 356a/14, 356b/6, 357a/5, 357a/9, 357b/3, 358b/5, 358b/9, 358b/14, 359a/6, 359a/7, 359a/10, 359a/11, 359a/14, 359b/6, 360b/12, 361a/2, 361a/4, 361a/6, 361a/14, 361b/8, 361b/10, 362a/15, 362b/8, 362b/11, 363a/1, 363a/4, 363b/5, 364a/9, 363a/12, 363a/14, 364b/3, 366a/2, 366a/5, 366a/6, 366a/10, 366a/14, 366b/3, 366b/4, 366b/14, 367b/1, 368a/1, 368a/3, 368a/11, 368a/12, 369a/1, 370a/13, 370b/9, 370b/13, 371b/9, 371b/10, 371b/11, 372b/12, 373a/8, 373a/10, 373a/11, 373a/13, 374a/14, 375a/7,

375a/8, 375a/10, 375a/15, 376b/13, 377a/1, 377a/5, 377a/6, 377a/7, 377a/8, 377a/11, 377a/12, 377a/13, 377a/14, 377b/2, 378b/6, 378b/15, 379a/3, 379a/4, 379a/6, 379a/12, 379b/5, 379b/6, 380a/6, 380a/7, 380a/8, 380a/10, 380a/11, 380a/12, 380b/1, 380b/6, 381a/6, 381a/11, 381b/1, 381b/2, 381b/3, 381b/4, 381b/13, 382a/15, 382b/6, 383a/6, 383a/7, 383a/8, 383a/9, 383b/6, 383b/9, 383b/11, 383b/15, 384a/6, 384a/7, 384a/8, 384a/9, 384a/11, 384a/14, 384b/7, 384b/8, 384b/10, 384b/11, 384b/12, 385a/3, 385a/5, 385b/11, 386b/1, 386b/7, 386b/8, 386b/12, 387a/1, 387a/2, 387a/8, 387a/9, 387a/10, 387a/11, 387b/13, 388a/5, 389b/1, 389b/3, 389b/10, 391a/12, 391b/12, 391b/13, 393a/6, 393a/9, 393b/11, 394a/2, 394a/3, 394b/11, 395a/7, 395b/6, 395b/7, 396b/5

ḥāżır o. 349a/5

meşġūl o. 290a/9, 290a/10, 290a/11

muṭīʿ o. 330a/15

şefīʿ o. 336b/10

var o. 376a/15

yaḳın o. 339a/11

o.+ dur 281b/13, 294a/12, 296a/12, 297a/9, 297a/10, 297a/13, 299b/13, 299b/15, 300b/3, 302b/9, 302b/14, 303b/13, 308b/1, 310a/3, 313a/1, 313a/2, 313a/3, 313a/4, 313a/14, 313b/10, 314a/13, 322a/13, 325a/9, 331b/15, 348a/8, 351a/6, 358b/7, 358b/8, 359b/4, 364b/10, 366b/10, 382b/12, 389a/11, 389b/6, 389b/8, 389b/9, 391a/8, 391a/9, 391a/15, 391b/2, 393a/3, 393a/4, 393a/6, 393a/7, 393a/9, 393b/13, 394a/9, 394b/4

o. olur 310a/4

meşġūl o.+ urlar 291b/3

ol - **:** Olmak.

o.- a 271b/3, 271b/4, 271b/7, 271b/12, 293b/12, 294a/13, 296a/3, 302b/9, 314a/10, 314a/11, 314a/13, 314a/14, 314b/10, 315b/3, 318b/9, 321a/9, 321a/10, 321a/12, 321a/15, 321b/1, 321b/7, 321b/8, 321b/9, 321b/10, 321b/11, 321b/12, 322a/7, 322a/9, 322b/7, 323a/4, 323a/5, 323a/10, 323a/11, 323b/10, 325b/5, 325b/7, 325b/14, 326a/5, 330b/13, 330b/14, 333a/5, 334b/7, 335a/11, 335a/13, 341a/5, 343b/1, 344b/2, 345b/11, 355b/10, 378a/4, 379a/6, 386b/8

acı o.- a 355a/5

ādem o.- a 362a/8, 362a/9

ʿadli o.- a 305b/8

aġacı o.- a 364b/11

aḥsen o.- a 369b/1

aḳ o.- a 325b/7, 325b/8, 347a/12

ʿaleyhimesselām o.- a 289a/4

almış o.- a 285a/5
altında o.- a 306b/3, 306b/4
altundan o.- a 324b/5
añlamış o.- a 300a/3
artuḳ o.- a 355a/5
aru o.- a 364a/10, 364a/11
asān o.- a 295a/2
ʿaṣāʾsı o.- a 318a/3
aṣılmış o.- a 355a/10, 374b/15
aʿver o.- a 317a/5
avlu o.- a 272b/13
ayaḳ o.- a 326b/6
ayaḳlarında o.- a 319b/9
ayca o.- a 316b/13
ʿaẕāb o.- a 359a/3
āẕād o.- a 273b/6
baġlu o.- a 348a/3, 355a/10
belürsüz o.- a 376b/14
beraber o.- a 293b/11, 302a/7, 304b/7, 304b/8
berāber o.- a 324b/2
beşāret o.- a 345a/9
bile o.- a 351b/7
bilinde o.- a 388a/13
bilür o.- a 282a/5
bitisi o.- a 349a/1
boylu o.- a 367a/6
böyle o.- a 357b/10
buḳaġu o.- a 353b/1
bulaşmış o.- a 352b/3
bütün o.- a 330a/11
büyük o.- a 326b/2
büyüklügi o.- a 375a/2, 375a/4
büyüklüginde o.- a 375a/6
cemʿ o.- a 348b/14
cevāhir o.- a 307b/11
cezīrelerinden o.- a 319a/10
çanaḳ o.- a 272b/15
çoḳ o.- a 319b/12
çoḳlıġı o.- a 326a/12
çoḳlugı o.- a 326a/14
çoḳluġı o.- a 326a/13
degmiş o.- a 309a/5
deñlü o.- a 332a/11
derecede o.- a 384a/11
dīvārı o.- a 366a/9
dilese o.- a 387b/6
diri o.- a 319a/7
döşek o.- a 274b/13, 379b/4
dünyāca o.- a 279b/6, 298b/15
dürlü o.- a 384a/14
efḍal o.- a 386a/7
ehli ḍalāl o.- a 302b/11
elinde o.- a 328a/10, 328a/11, 347b/10, 347b/6, 348b/11, 362b/11, 363a/5, 363b/5, 368a/9
emīn o.- a 283a/3, 283a/4, 288b/14, 305b/14, 325a/14
er o.- a 314b/7
ev o.- a 272b/14
fevt o.- a 319a/7, 344b/14
firişte o.- a 364a/14
fitne o.- a 314b/1
gebe o.- a 387b/4

geçmemiş o.- a 385a/9
geçmiş o.- a 273b/12
gemi o.- a 362b/2
geñez o.- a 287a/4, 306b/6
gibi o.- a 316b/14, 326b/7, 387b/3
gök o.- a 347b/9
gökçek o.- a 268b/12, 345a/10
gölge o.- a 294b/5, 326b/10
gölgesi o.- a 327b/6
göñüllü o.- a 305b/9
göre o.- a 327a/11, 336b/1
görmemiş o.- a 373a/1, 385a/8
ġurfe o.- a 386b/7
ġurfesi o.- a 388b/7
ġuṣṣa o.- a 296b/1
gümişden o.- a 324b/5
gün o.- a 371b/3
ḫaberdār o.- a 300a/2
ḥāceti o.- a 337a/15
haftaca o.- a 316b/13
ḫalḳa o.- a 330a/5
ḫarāb o.- a 319a/15
ḥarām o.- a 301a/1
ḥāṣıl o.- a 290b/2, 304a/2
ḥasūd o.- a 273a/15
ḥavżı o.- a 360b/14
ḥayāsı o.- a 305b/8
ḫaymesi o.- a 388b/8
ḥāżır o.- a 349a/6
helāk o.- a 317a/9, 319b/2, 319b/3
ḫor o.- a 273a/14
ḥulle o.- a 274b/11, 379b/5
ḥullesi o.- a 379b/10
ḥūrī̄ o.- a 379b/4
ḫurma o.- a 364b/10
ḥükminde o.- a 306b/2, 306b/3
ḥüsni o.- a 387a/15, 387b/1
ıssılığı o.- a 326b/8
içinde o.- a 331b/10, 347b/7
içün o.- a 357b/8, 357b/9, 392b/7
iḳliminde o.- a 319b/10
ile o.- a 346a/14
imānı o.- a 319b/4
incidmiş o.- a 349b/9
incü o.- a 317a/8
ini o.- a 384a/4
ipleri o.- a 362b/3
irimince o.- a 349a/2
iṣbāt o.- a 334a/7
işitmemiş o.- a 385a/8
iẓhārı ṣevāb o.- a 300a/5
ḳabūl o.- a 310b/15
ḳadarı o.- a 326b/10
ḳadarınca o.- a 332a/13
kāfir o.- a 267a/8, 327b/4
ḳānī̄ o.- a 327b/8
ḳapusı o.- a 384a/4, 388b/7
ḳara o.- a 318a/5, 332a/7, 347a/12, 356b/4
ḳaravaşı o.- a 388b/10
ḳarışmış o.- a 358b/5
ḳaṣr o.- a 272b/13, 275a/7

ḳayusı o.- a 324a/11, 329b/13
kemālde o.- a 305b/14
kenārında o.- a 282a/12
ḳılmış o.- a 350a/3
kimseler o.- a 347b/10
kirpükleri o.- a 379b/13
kişi o.- a 314b/6
ḳoḫusı o.- a 317a/8
ḳoḳularda o.- a 338b/3
ḳoḳuları o.- a 338b/14
ḳoḳusı o.- a 352a/5
ḳul o.- a 347b/15
ḳullıḳda o.- a 381a/14
ḳurʾān o.- a 284b/14
laṭīf o.- a 380a/15
leẕẕet o.- a 384a/13
maġribde o.- a 319a/9
maʿlūm o.- a 347b/3
maşrıḳda o.- a 319a/9
melekülʾlmevt o.- a 283a/11
melūl o.- a 347b/3
mertebelü o.- a 384b/15
meşġūl o.- a 309b/14, 350a/8
minberi o.- a 369b/8
muḫālif o.- a 338b/11
muḥammed o.- a 352a/7
muṭīʿ o.- a 304b/6
muvāfıḳ o.- a 296a/14
müʾmin o.- a 362a/13, 377b/15
münevver o.- a 272a/11, 318a/4, 323a/3
müşerref o.- a 274b/11, 380a/11, 396b/2
nafaḳası o.- a 279b/15
ne o.- a 391a/1
nedeñlü o.- a 385a/7
neslinden o.- a 319b/11
nice o.- a 331b/14, 366b/12
nidā o.- a 363b/9
nūrdan o.- a 274b/13
nūrlu o.- a 283a/5, 283a/7
od o.- a 317a/3, 317a/4
oġlan o.- a 318b/3
oġlanı o.- a 381a/13
olmış o.- a 273b/6, 318b/6
ölmiş o.- a 343b/10
pāre o.- a 330a/11
perde o.- a 294b/6
perdesi o.- a 388b/8
rāyiḥası o.- a 385b/3, 388a/14
rāżī o.- a 303b/12, 327b/8
reīsi o.- a 362b/3
renk o.- a 274b/12
resme o.- a 338b/3, 369a/8
ṣabırlı o.- a 305b/9
ṣābit o.- a 310a/4
ṣaf o.- a 326b/2
saġışınca o.- a 326a/6
sākin o.- a 358b/13
ṣaḳlanmış o.- a 381b/13
sancaḳ o.- a 277b/13, 331a/2
sarāylar o.- a 371b/9
sırrı rabbānīsi o.- a 313a/8

sögmiş o.- a 328b/6
ṣu o.- a 317a/3
ṣūretinde o.- a 393b/13
sünnī o.- a 302b/11
şād o.- a 328a/8
ṭaʾām o.- a 383b/6
ṭaʿām o.- a 273a/1
ṭabaḳ o.- a 343a/1
tābiʿ o.- a 302b/10
ṭaġlarca o.- a 341b/9
taḫt o.- a 272b/14, 379b/3, 388b/9
taḫtı o.- a 274b/12
taḫtlar o.- a 371b/10
tamām o.- a 320b/15, 321a/3
ṭār o.- a 271b/10
ṭaşında o.- a 347b/7
taʿẓīm itmemiş o.- a 308b/13
tebdīl o.- a 324b/2, 324b/4, 359a/13, 387a/13
ṭopṭolu o.- a 320a/7, 321a/8, 357a/7, 359b/7
uçmaḳda o.- a 361a/7
ʿuḳbe o.- a 357b/8
unıtmaz o.- a 299b/15
uṣlu o.- a 273b/7
uzun o.- a 271b/13
uzunlıġı o.- a 308b/6
uzunluġı o.- a 374b/15
ümmetümden o.- a 343b/10
üzerinde o.- a 361a/6
üzerine o.- a 326b/9
vācib olmış o.- a 375b/1
vaḳti o.- a 317b/9
virmiş o.- a 340b/10
yapışmış o.- a 338b/4
yaramaz o.- a 315a/13
yazılmış o.- a 317a/5, 339b/8, 347a/14, 347a/15, 347b/1, 347b/5, 349a/5, 353b/5, 376b/9, 386b/10
yazılu o.- a 330b/12, 330b/13, 330b/15
yazu o.- a 339b/7
yazulı o.- a 330b/14
yılca o.- a 316b/13
yilkeni o.- a 362b/3
yirde o.- a 366a/9
yirinde o.- a 361a/6
yirler o.- a 332a/14
yol o.- a 327a/6, 331a/1, 360b/15
yüce o.- a 369b/9
yüceligi o.- a 369b/6, 373a/7
yüksekligi o.- a 384a/4
yüzügi o.- a 318a/4
yüzük o.- a 367a/9
ẓāhir o.- a 314a/12, 369a/12, 369a/14
zāʾil o.- a 390a/1
ẓālim o.- a 273a/15, 327a/1
zencīr o.- a 336b/5
ziyāde o.- a 305b/13, 337b/11, 338a/8, 357b/14, 374b/1, 379a/1, 387a/12, 387a/15
zühdi o.- a 305b/7

o.- acaḳ olurlar 355a/1
o.- acaḳ olursa 287a/1, 328b/10, 329b/2
müstaġraḳ o.- acaḳ olursa 309b/13
o.- acaḳlardur 276b/8
adem o.- aki 362a/10
o.- alar 314a/11, 315a/6, 323a/10, 325a/2, 325a/13, 325b/6, 325b/15, 342b/8, 344b/2
aḳ o.- alar 361a/5
altında o.- alar 326b/15, 337a/2
altıyüzbiñ o.- alar 336b/13
ʿāṣī̄ o.- alar 315b/1
āşikāre o.- alar 321a/15
āvāzlı o.- alar 367a/8
baġlamış o.- alar 325b/11
baġlanmış o.- alar 332a/9, 356b/7
bölük o.- alar 315a/4, 318a/14, 324b/9, 325b/5
buḳaġuda o.- alar 332a/10
cemʿ o.- alar 314b/4, 318b/13, 331a/5, 335a/15, 335b/10, 345b/13, 370a/8, 372b/3, 372b/5, 372b/7, 372b/9, 372b/12, 372b/15, 373a/3, 386b/12
cisim o.- alar 321b/5
devletlü o.- alar 367a/7
ehli dünyā o.- alar 315a/15
elinde o.- alar 363b/8
emīn o.- alar 330b/2, 344b/12
er o.- alar 314b/6
evvelkince o.- alar 326a/14, 326a/15, 326b/1
fārigˇ o.- alar 385b/15
feraḥ o.- alar 321b/14, 344b/12, 371a/11
firişteler o.- alar 331a/3
ġarḳ o.- alar 333a/4
gelmiş o.- alar 343b/3, 386a/14
gibi o.- alar 316b/5, 325b/12
giriftār o.- alar 307b/8
ḫalḳa o.- alar 326a/12
ḥavāriyyūn o.- alar 317b/14
hāviyede o.- alar 356b/3
helāk o.- alar 319b/3, 320b/9, 320a/10, 320a/12
ḥisābda o.- alar 342b/8, 345b/1
ḫizmetkārı o.- alar 382a/2
ḫoş o.- alar 335a/4
ḫulḳlu o.- alar 367a/9
içinde o.- alar 353a/10, 359a/12, 376a/9, 386b/2, 390a/10
ʿimāret o.- alar 317b/6
incidmiş o.- alar 338b/12
ḳabīlesinden o.- alar 316a/3
ḳabḳara o.- alar 318b/13
kāfir o.- alar 299b/8, 319b/5
ḳapḳara o.- alar 324b/3
ḳulları o.- alar 381b/11
maʿdūm o.- alar 320b/8
maḥbūs o.- alar 375a/15
mālik o.- alar 314b/8
melūl o.- alar 376b/12

meşġūl o.- alar 277b/5, 282a/3, 317a/14, 338b/14, 343b/4, 386a/10
minberler o.- alar 338a/2
muṭīʿ o.- alar 299a/3
münāfıḳlar o.- alar 315a/6
münḳaṭʿ o.- alar 390a/9
müşerref o.- alar 396a/2
müştāḳ o.- alar 383b/9
müteḥayyir o.- alar 370b/2
nice o.- alar 381b/14
olmamış o.- alar 382a/1
pāre o.- alar 324b/3
rāżī o.- alar 351b/11
ṣaf o.- alar 326b/3, 376a/5, 376a/6
sarḫoş o.- alar 335a/13
ṣūretlü o.- alar 367a/8
ṣusuz o.- alar 356b/5
tābiʿ o.- alar 315a/15, 317a/11, 342b/10
topraḳ o.- alar 351b/6
ümmetleri o.- alar 384b/13
üzerinde o.- alar 336a/14, 336a/15, 336b/1, 337a/8, 386b/7
üzerine o.- alar 346a/12
yaşlu o.- alar 367a/7
ẓāhir o.- alar 361b/3
ẕuḳām o.- alar 316b/1
muttaḳīlerden o.- alaum 358a/8
tābiʿ o.- alum 358a/8
o.- am 352a/1
rāżī o.- am 374a/11
o.- an 278b/14, 280a/9, 282a/4, 392b/4, 392b/7
farż o.- an 295b/9
ilen o.- an 281a/8
maḫlūḳ o.- an 330b/5
sākin o.- an 277b/12
şehīd o.- an 283a/7
tābiʿ o.- an 291a/1
ġurfelerde o.- anlaruñ 386b/8
şehīd o.- andur 395b/8, 395b/9
ʿāṣī o.- anlara 355b/15
şehīd o.- anlardan 340a/15
ḥisāb o.- anlardanuz 339a/9
yaḳın o.- anlardur 348a/9
ʿāṣī o.- anları 275b/4
tābiʿ o.- anları 331a/15
muṭīʿ o.- anlaruñ 305a/2
mesʿūd o.- asın 289b/6
muṭṭaliʿ o.- asın 296a/5
mükemmel o.- asın 296a/6
rāżī o.- asın 374a/1
bellü o.- asız 361a/5
müştāḳ o.- asız 368b/13, 369a/11
ẓālimlerden o.- avuz 358a/13
belürsüz o.- aydı 364a/13
helāk o.- aydı 288b/8
nūr o.- aydı 384a/1, 392a/8
ramażān o.- aydı 274b/5
ẓāhir o.- aydı 355b/2
ṭopraḳ o.- aydım 356b/12
ben o.- aydum 377a/13
boş o.- ayın 266a/11

feraḥ o.- ayın 396a/10
kāfir o.- ayın 266b/7
kefīl o.- ayın 297b/5
müslimān o.- ayın 267b/5
şefīʿ o.- ayın 336b/11
o.- dı 288b/11, 321a/1
ʿāṣī o.- dı 327b/14
ʿāşıḳ o.- dı 304b/5
bāṭıl o.- dı 279b/3, 356b/8
böyle o.- dı 313b/6
dünyāda o.- dı 354a/10, 361b/14
emīn o.- dı 329a/14
ġālib o.- dı 358a/12
ḥarām o.- dı 279a/7
ḥāṣıl o.- dı 304b/1
ḫasta o.- dı 346b/1
ḥāżır o.- dı 270b/15
ḥaẕẕı vāfir o.- dı 298b/1
helāk o.- dı 308a/2
ḫoş o.- dı 322b/9
ʿibādet o.- dı 310a/1
idiciye o.- dı 291b/5
ḳızlıḳ o.- dı 361b/15
maʿlūm o.- dı 278b/7, 279b/8, 287a/2, 297b/2, 303b/12, 309b/9, 364b/13, 365a/2, 384b/10
maʿşūḳ o.- dı 304b/5
meşġūl o.- dı 346b/1
munʿime o.- dı 291b/4
muṭīʿ o.- dı 364a/4
mübtelā o.- dı 341a/2
münḳasım o.- dı 296a/4
müteʿalliḳ o.- dı 293a/7
naṣīb o.- dı 298b/1
nāzil o.- dı 274a/9, 274a/10, 274a/11, 274a/12, 274a/13, 278b/5, 284b/15, 286b/4, 286b/5
nikāḥ o.- dı 269b/9, 269b/10, 269b/11,
oḳumaz o.- dı 319a/11
raḥmet o.- dı 359a/6
rāżī o.- dı 267b/9
rızḳ o.- dı 389a/9, 389a/10, 389a/11
s̱ābit o.- dı 309b/15, 392b/9
sākit o.- dı 286b/8
tamām o.- dı 320a/1, 321a/2, 342b/11, 388b/15, 394a/14, 395b/3
ṭaşı o.- dı 355a/11
vācib o.- dı 298a/8, 298a/10, 333b/14, 340a/13, 368b/12
vāḳıʿ o.- dı 395a/8
vārid o.- dı 266a/6
vebā o.- dı 361b/15
vesīle o.- dı 394a/15
yig o.- dı 387b/13
żāyiʿ o.- dı 356b/9
bünyādı o.- dı ise 290a/5
basṭ o.- dıġı 305a/13
ʿamel eylemez o.- dılar 319a/12
ʿāṣī o.- dılar 330a/3, 370b/11
emīn o.- dılar 362a/4
fenā o.- dılar 321b/15
ḳul o.- dılar 362b/9

maḥrūm o.- dılar 300a/8
melūl o.- dılar 277a/8
mübtediʾ o.- dılar 302b/12
mübtelā o.- dılar 355b/8
müştāḳ o.- dılar 339a/15
rāżī̄ o.- dılar 353a/9
ṣābit o.- dılar 288a/13
şehī̄d o.- dılar 363a/9, 370b/12
tābiʿ o.- dılar 390b/7
āẕād o.- dısa 275a/14
otuz o.- du 275b/12
zamānı o.- du 268a/9
o.- duġı 331b/6, 389b/8
ḳabż o.- dugı 305a/12
küfr o.- duġı 267b/9
muṭahhar o.- duġı 389b/6
zāʾil o.- duġı 313b/12
o.- duġıçün 283b/12
bāy o.- duġıçün 368a/1
pādişāh o.- duġıçün 367b/15
ẓāhir o.- duġından 287b/5
basṭ o.- duġındandur 305a/12
ḳabż o.- duġındandur 305a/13
muṭī̄ʿ o.- duġınuñ 303b/13
bāliġ o.- duġundan 391a/2
bī̄zār o.- duḳ 336a/6
ḫasta o.- duḳ 342a/9
ḳul o.- duk 342a/3
bāliġ o.- duḳdan 391a/3
ʿāṣī̄ o.- dukları 370b/13
turāb o.- duḳların 356b/11
şehī̄d o.- duḳlaru 370b/12
o.- dular idi 363b/4
o.- dum 352b/4
enī̄s o.- dum 373b/12
rāżī̄ o.- dum 334b/8, 374a/2, 386a/7
ẓāhir o.- dum 319a/13
ʿāṣī̄ o.- dun 341a/13
ʿāṣī̄ o.- duñ 352a/8
muṭṭaliʿ o.- duñsa 359b/8
ʿāṣī̄ o.- duñuz 341b/14
meşġūl o.- duñuz 344a/8
muṭī̄ʿ o.- duñuz 358a/4
yigmi o.- duñuz 342a/2
rāżī̄ o.- duñuzmı 374a/7
o.- dur 273a/7, 273b/3, 279b/7, 279b/14, 280a/14, 281b/14, 282a/1, 282b/10, 288b/5, 293a/5
ʿābid o.- dur 297a/12
dimek o.- dur 277a/10, 277a/14
efḍal o.- dur 374a/10
ġazā o.- dur 284a/15
murād o.- dur 277a/13
ṣabr o.- dur 293b/8
o.- ıcak 320b/15
o.- ıcaḳ 271a/12
aḥsen o.- ıcaḳ 381b/14
fārigˇ o.- ıcaḳ 271b/1
muṣāḥib o.- ıcaḳ 300a/14
pādişāh o.- ıcaḳ 395b/3
tebdī̄l o.- ıcaḳ 324b/14, 325a/1
ḥisāb o.- ına 339a/7, 339b/12, 350b/4

nidā o.- ına 334b/10, 340a/5, 363b/2, 363b/5, 373a/9, 373a/11, 373a/13, 373a/15,
suʾāl o.- ına 351b/3
taḳdīr o.- ına 387a/2
emr o.- ındı 367b/4
nidā o.- ındı 334a/14, 340a/3
vaḥy o.- ındı 334a/12
ḥisāb o.- ınma 339b/12
fevt o.- ınmaz 345a/1
redd o.- ınmaz 344b/15
vaṣf o.- ınmaz 392a/9
ġażab o.- ınmışdur 288a/10
ḥisāb o.- ınur 339a/7
o.- ısar 349a/7
ḥāżır o.- ısar 373b/3
o.- ısardur 337b/5
ʿāṣī o.- ma 352b/3
bāliġ o.- madan 391a/3, 391a/4
ʿāṣī o.- madı 327b/14, 342a/1
belāya o.- madı 291b/4
māʿnīʿ o.- madı 304b/4
muṭīʿ o.- madı 364a/5
niʿmete o.- madı 291b/4
ṭaş o.- madı 355a/11
muṭīʿ o.- madılar 333b/4
rāżī o.- madılar 352a/13
o.- madın 290b/14
bāliġ o.- madın 371a/2
o.- maduḳ 265b/9
tābiʿ o.- maduñuz 358a/10
ṭatlu o.- maġ 395a/9
o.- maġa 337b/12
ḥāṣıl o.- maġa 279b/2
imām o.- maga 317b/11
nişānlar o.- maġa 315b/5
ṣābit o.- maġa 312a/3
topraḳ o.- maġa 351b/11
o.- maġın 276a/4
tebdīl o.- maġında 324a/15
o.- maḳ 302b/2
ebedī o.- maḳ 390a/7
ġarḳ o.- mak 319a/15
ġarḳ o.- maḳ 319b/2
ḫarāb o.- maḳ 319b/3
ḥāżır o.- maḳ 269b/1
ʿilm o.- maḳ 297b/1
imām o.- mak 317b/10
muṭīʿ o.- maḳ 282a/5
müstaḳīm o.- maḳ 288a/9
rāżī o.- maḳ 293a/5
şehīd o.- maḳ 281b/4
ẓāhir o.- maḳ 387a/5
żarf o.- maḳ 287a/2
maḥbūb o.- makdan 303b/15
o.- maḳdur 313a/15
ʿāṣī o.- makdur 265b/5
ʿāṣī o.- maḳdur 264b/7, 264b/11
ayru o.- maḳdur 265b/13
āẕād o.- maḳdur 276b/10
dāyim o.- maḳdur 265a/13
emīn o.- maḳdur 264b/15, 265a/14
helāk o.- maḳdur 288a/13

ḳādir o.- maḳdur 296a/7
muṭīʿ o.- maḳdur 282a/5
muṭṭaliʿ o.- maḳdur 292a/9, 292a/10
mülḥid o.- maḳdur 264b/8
rāżī o.- maḳdur 309b/6
ṣāfī o.- maḳdur 391b/11
tābiʿ o.- maḳdur 303b/9
o.- maḳlıġı 273a/7
o.- mamış 323b/10
o.- mamış olalar 382a/1
ġālib o.- mamışlardur 293a/4
o.- masa 297b/5
tevbesi o.- masa 312a/10
muṭīʿ o.- masalar 282a/9
o.- masayıdı 333a/9
muṭṭaliʿ o.- masunlar 339b/14
o.- maya 271b/6, 271b/10, 282a/1, 314a/15, 318b/10, 327b/6
ʿaẕāb o.- maya 283a/4, 334a/9, 346a/13
bāṭıl o.- maya 266a/7
bişmiş o.- maya 369a/1
çāre o.- maya 335a/14, 345b/12
ġāfil o.- maya 312b/11
ġarażları o.- maya 386a/15
getürmiş o.- maya 327b/7
görmez o.- maya 369a/1
ġuṣṣa o.- maya 386b/2
gündüz o.- maya 387a/2
ḥāṣıl o.- maya 282a/8
helāk o.- maya 320b/6, 325b/9
ḥisāb o.- maya 346a/9
istemiş o.- maya 373b/5
iẓhārı faż̄ilet o.- maya 300a/5
ḳabūl o.- maya 319a/4, 357b/14
ḳıl o.- maya 379b/12
lāzım o.- maya 280a/7
maḳām o.- maya 312b/12
nesne o.- maya 327b/8
vācib o.- maya 265b/10
yalıncaḳ o.- maya 294b/4
zāyil o.- maya 351a/9
ziyāde o.- maya 320a/2
o.- mayacaḳ 328b/1
o.- mayacaḳ olursa 329b/2
ḫalḳa o.- mayadı 330a/6, 357a/5
o.- mayalar 282a/9
bunlar o.- mayalar 320b/9
muṭṭaliʿ o.- mayalar 347b/2
rāżī o.- mayalum 374a/8
kāfir o.- mayamı 267b/1
o.- mayan 302b/8
şehīd o.- mayan 283a/1
feraḥ o.- mayayın 396a/11
o.- mayıcaḳ olursa 390a/9
nişān o.- mayınca 316a/6
o.- maz 285b/7, 309b/12
biʾlġayb o.- maz 319a/5
cemʿ o.- maz 306b/1
dürüst o.- maz 280b/10
farż o.- maz 273b/8, 273b/10
ḫasta o.- maz 367a/1

ḳabūl o.- maz 273b/14, 273b/15, 309a/11
kāfir o.- maz 267b/8, 268a/7
kāmil o.- maz 312a/10
münḳaṭʿ o.- maz 390a/6, 392a/1
müteġayyir o.- maz 382a/9
ṣabr o.- maz 293a/1, 293a/2
uyḳu o.- maz 366b/15
yaḳın o.- maz 309b/14
cehl o.- mazdı 299a/5
emīn o.- mazın 355b/7
muṭīʿ o.- mazlar 378a/7
müteġayyir o.- mazlar 382a/8
meşġūl o.- mazlardı 340a/4
o.- mazsa 281b/15, 346a/5
o.- mazsız 358a/10
o.- mış 321b/6
düpdüz o.- mış 324a/9
ḫarāb o.- mış 317b/6
ḳabḳara o.- mış 324a/9
ḳoç o.- mış 352b/7
maḳbūl o.- mış 297a/3
vīrān o.- mış 324a/9
ziyāde o.- mış 386b/15, 387a/1
o.- mış ola 273b/6, 318b/6
vācib o.- mış ola 375b/1
o.- mış olurın 350b/3
bedr o.- mışdı 372a/10
ġālib o.- mışdur 293a/2
ġarḳ o.- mışdur 304b/10
ḳara o.- mışdur 371a/14
s̱ābit o.- mışdur 266a/7
ʿāṣī o.- mışken 396a/10
müşerref o.- mışlar 371a/12
od o.- mışlar 319b/14
müştāḳ o.- mışlardur 293a/3
ʿāṣī o.- muşdım 349b/13
o.- muşlar 362b/11
o.- sa 266b/15, 269b/15, 270a/7, 275b/5, 277b/12, 279b/7, 281b/6, 289b/5, 291a/11, 291b/5, 292b/11, 293a/3, 297b/5, 304b/11, 321a/3, 323a/15, 325a/13, 327b/10, 329b/5, 337a/7, 338a/7
ʿālim o.- sa 267a/12, 297a/7
ʿarż o.- sa 387a/10
ʿāşıḳ o.- sa 283b/4
beraber o.- sa 337b/14
daḫı o.- sa 356b/13
eksük o.- sa 273b/8
eyle o.- sa 268b/5, 287a/8, 310a/1, 312b/12, 340a/13, 351b/1, 351b/2, 352a/2, 357a/15, 374b/9, 378b/14, 391a/1, 394b/10, 395a/4
fāriġ o.- sa 270b/11, 324a/1
ġarḳ o.- sa 283b/2
gicesi o.- sa 274b/8, 275a/14
güni o.- sa 274b/14, 284a/4, 325b/11, 331b/10, 332b/8, 339a/2, 339b/11, 340a/2, 340a/7, 341a/8, 341a/12, 342b/5, 342b/9, 342b/12, 343a/4, 343a/15, 343b/10, 344a/1, 344a/15, 345a/12, 346a/8, 346a/12, 346b/2, 346b/7, 347a/10, 349a/8,

349b/3, 349b/15, 353a/4, 353a/11, 353b/8, 354a/12, 354b/1, 356b/9, 360b/1, 374a/12, 374b/14
ḥācetleri o.- sa 385b/3
ḥaḳḳı o.- sa 351a/3
ḥāṣıl o.- sa 390a/1
ḫasta o.- sa 286a/9
işlememiş o.- sa 266b/8
ḳabūl o.- sa 310b/14
kāfir o.- sa 266b/14, 266b/15
ḳāniʿ o.- sa 305b/15
ḳatı o.- sa 308a/11
maḥcūb o.- sa 268b/3
mālum o.- sa 347b/13
meşġūl o.- sa 284b/4, 290b/1, 305a/15
öldürmiş o.- sa 350b/5
pes eyle o.- sa 311b/5
rāżī̄ o.- sa 267b/8
ṣabāḥ o.- sa 277b/15
ṣadır o.- sa 279b/3
sākit o.- sa 267b/11
ṣovuḳ o.- sa 356a/3
şehī̄d o.- sa 281b/1, 282b/11
vāḳıʿ o.- sa 311a/14
virmemiş o.- sa 266a/13
o.- sañ 290a/8, 290a/10, 290a/11, 291a/14
o.- sān 290a/9
vāṣıl o.- sañ 291a/13
fāriġ o.- sañuz 311a/2
āşikāre o.- sayıdı 355b/4
o.- sun 269a/15, 294a/14
belü o.- sun 367a/5
beşāret o.- sun 344b/8
büyük o.- sun 390b/7
geñez o.- sun 395a/10
ḫāliṣ o.- suñ 305b/12
inmemiş o.- sun 310a/13
inmiş o.- sun 310a/13
maʿlūm o.- sun 302b/8
rāżī̄ o.- sun 337b/2
selām o.- sun 394a/7, 394a/9
uzaḳ o.- sun 390b/8
üzerine o.- sun 289b/12
yaḳī̄n o.- sun 339a/11
ziyāde o.- sun 384b/3, 384b/4
fidā o.- sunlar 339b/2
tābiʿ o.- sunlar 361b/7
o.- ub 302b/13, 320b/10, 320b/11, 326a/11
āgāh o.- ub 299b/15
aṣlı o.- ub 286b/2
aşaġa o.- ub 338b/1
buhtān o.- ub 338b/8
emī̄n o.- ub 317b/5
feraḥ o.- ub 329b/1, 335a/4, 347b/5, 359a/8
ġālib o.- ub 315a/5, 315a/7
gözsüz o.- ub 347b/9
ḫarāb o.- ub 320b/14
ḥāṣıl o.- ub 304a/1
hayrān o.- ub 335a/14
helāk o.- ub 320b/13

hevā o.- ub 350a/15
ırak̦ o.- ub 296a/9
imām o.- ub 317b/12
k̦ara o.- ub 347b/9
k̦arañulık̦ o.- ub 271b/10
laṭīf o.- ub 347b/5
maġrūr o.- ub 331a/12
maʿzūl o.- ub 305b/6
münevver o.- ub 289b/4, 305a/15
müşerref o.- ub 390b/5
öksüz o.- ub 339a/14
rāżī̄ o.- ub 302b/9, 303b/13, 304b/6
revān o.- ub 368a/3
sarḫoş o.- ub 316b/1
ṣaru o.- ub 334a/10
sergerdān o.- ub 373b/6
tābiʿ o.- ub 367b/8
yalancı o.- ub 297a/11
zāyil o.- ub 327a/8
nüzūl o.- ucak̦ 366b/11
āgāh o.- uñ 363a/12
ḥāżır o.- uñ 372b/9, 372b/14, 373b/3
müşerref o.- uñ 374a/5
tābiʿ o.- uñ 303b/11, 316a/1
ṭanuk̦ o.- uñ 275b/3, 275b/8, 289a/7, 353a/6
rāżī̄ o.- unca 322b/12
cemʿ o.- undı 396a/6
ḥisāb o.- undı 339a/8, 344b/3
rivāyet o.- undı 365a/3
vefā o.- undı 275b/2
feth̦ o.- unduġıçün 286b/2
ibtidāʾ o.- unduġıçün 286b/3
vaʿīd o.- unmışdur 354b/7
ziyāret o.- unsa 281a/7
taḳdīr o.- unur 277a/14
ḥisāb o.- unurlar 346a/3
o.- up 291b/15, 325b/1, 345a/15
ayaġına o.- up 357a/14
gök o.- up 356b/4
o.- ur 266a/9, 266a/10, 269b/15, 287b/3, 294a/1, 294a/3, 296a/12, 300b/11, 304a/3, 305b/10, 312a/10, 325a/9, 328b/1, 347b/1
aḥsen o.- ur 381b/13
alçak̦ o.- ur 392a/13, 392a/14
andan o.- ur 336a/2
āşikāre o.- ur 319a/5
ʿayān o.- ur 291a/15
ʿaẕāb o.- ur 314a/7
āẕād o.- ur 269b/14
beñzetmiş o.- ur 266b/3
bevlden o.- ur 309a/4
bişmiş o.- ur 394a/3
cāhil o.- ur 298b/4
dimek o.- ur 268b/14, 277a/5, 287b/1, 288a/3, 313b/1, 332a/1, 332a/2, 352b/11
diri o.- ur 269a/2
dürüst o.- ur 280b/10
efḍal o.- ur 298b/4
emīn o.- ur 388a/9

farż o.- ur 273b/12
feraḥ o.- ur 306a/8
ġarḳ o.- ur 291b/6
ġāyib o.- ur 394a/3
gibi o.- ur 394a/4
giricek o.- ur 321a/2
ḫafīf o.- ur 348a/10
ḥāṣıl o.- ur 292b/2, 292b/4, 309b/14
ḫatm o.- ur 315b/15
ḫatme o.- ur 289a/11
helāk o.- ur 304a/4, 307b/5
ḫıṭāb o.- ur 314a/8
ıssı o.- ur 356a/3
ʿivaż o.- ur 276a/5
ḳabūl o.- ur 272a/7, 277b/4, 309a/11, 345a/1
kāfir o.- ur 266a/13, 266a/14, 266a/15, 266b/2, 266b/4, 266b/5, 266b/6, 266b/7, 266b/8, 266b/9, 266b/10, 266b/11, 266b/12, 266b/13, 266b/14, 266b/15, 267a/2, 267a/3, 267a/4, 267a/5, 267a/6, 267a/10, 267a/12, 267a/13, 267a/14, 267a/15, 267b/2, 267b/3, 267b/5, 267b/7, 267b/11, 267b/14, 267b/15, 268a/1, 268a/2, 268a/4, 268a/6, 268a/8, 268a/9, 268a/11, 268a/12, 0 268b/2
kendüye o.- ur 350b/4
keşf o.- ur 291a/14, 313b/2
maḥcūb o.- ur 285b/8
melekü'lmevt o.- ur 282b/14
meşġūl o.- ur 268b/4, 268b/5
muʿāyene o.- ur 291a/15
münevver o.- ur 292b/3
müstecāb o.- ur 310b/12
ne o.- ur 352b/6
nice o.- ur 359b/14
ol o.- ur 310a/5
rūşen o.- ur 305a/15
ṣābit o.- ur 312a/12
ṣadır o.- ur 312a/7, 312a/9
ṣadr o.- ur 312a/8
sekirdende o.- ur 321a/13
sekiz o.- ur 366a/3
tābiʿ o.- ur 268b/4
taḳdīr o.- ur 277a/1
ṭamaʿdār o.- ur 267a/14
tebdīl o.- ur 324b/1
ṭopṭolu o.- ur 382b/11
vācib o.- ur 280b/11
vaḳt o.- ur 298b/3, 304b/7, 304b/8, 309a/11, 313b/2, 313b/3, 313b/4
yuḳaru o.- ur 326a/4
yüce o.- ur 392a/14, 392a/15
ẓāhir o.- ur 312a/7
zā'il o.- ur 292a/15
rāżī o.- urmısın 385a/4
ʿāṣī o.- urdı 357b/4
fānī o.- urdı 311b/3
helāk o.- urdı 355b/5
o.- urıduḳ 325b/13
o.- urın 301b/15

helāk o.- urın 341b/5
maḫfī o.- urın 319a/13
olmış o.- urın 350b/3
rāżī o.- urın 385a/5
helāk o.- uridi 355b/4
o.- urlar 324b/15, 370b/8
derecelerde o.- urlar 366a/5
düşmān o.- urlar 374b/9
ehli tevḥīd o.- urlar 356a/12
ġarḳ o.- urlar 307b/12
ḥaşr o.- urlar 323b/6
ḥāżır o.- urlar 286a/11
kāfir o.- urlar 267a/10
ḳavmi o.- urlar 356a/14
maġrūr o.- urlar 355b/10
meşġūl o.- urlar 303b/3
muḥtāc o.- urlar 303b/2
muṭṭaliʿ o.- urlar 313b/4
münāfiḳlar o.- urlar 356b/1
müşrikler o.- urlar 356b/1
müştāḳ o.- urlar 291b/1, 291b/2
olacaḳ o.- urlar 355a/1
ölmiş o.- urlar 353a/15
rāżīmı o.- urlar 352a/14
ṣaf o.- urlar 286a/10
sākin o.- urlar 281b/2
tābiʿ o.- urlar 303b/5
ṭanuḳ o.- urlar 333b/9
ṭapanlar o.- urlar 356a/15
üzerinde o.- urlar 371a/4
yahūdiler o.- urlar 356a/15
o.- ursa 276b/12, 282a/7
eksük o.- ursa 336b/13
gelecek o.- ursa 348a/5, 348a/7, 348b/8
gidecek o.- ursa 328b/11
kāfir o.- ursa 347a/12
müʾminlerden o.- ursa 347a/12
müstaġraḳ olacaḳ o.- ursa 309b/13
olacaḳ o.- ursa 287a/1, 328b/10, 329b/2
olmayacaḳ o.- ursa 329b/2
olmayıcaḳ o.- ursa 390a/9
ölecek o.- ursa 308b/6
şefāʿat o.- ursa 336a/2
uyacaḳ o.- ursa 282a/7
yirde o.- ursa 347b/3
yire o.- ursa 309b/12
yaradacak o.- ursam 331b/6
ʿāṣī o.- ursavuz 358a/13
bākī o.- ursın 314a/1
şerīk o.- ursın 350b/6
bellü o.- ursız 361a/3
helāk o.- ursız 273b/5
müştāḳ o.- ursız 369a/6
bāḳī o.- ursun 290a/14
fānī o.- ursun 290a/14
maʿdūm o.- ursuñ 290a/13
mevcūd o.- ursun 290a/14
muṭīʿ o.- uruz 287b/15
münḳasım o.- uruz 366a/4

olan **:** Olan.

o.+ lar 346a/10, 353a/14

o.+ lara 354b/6

o.+ lardur 343b/11

o.+ ları 317a/15, 331b/1

o.+ larsız 360a/10

omuz : Omuz.

o.+ ına 357a/10

o.+ ından 357a/10

o.+ larına 317a/7

on : Sayı; on.

o. 264b/4, 280b/4, 284a/9, 284a/10, 284a/11, 294b/8, 294b/14, 298b/14, 299b/11, 302b/4, 302b/12, 302b/13, 310b/5, 310b/7, 314b/6, 316a/6, 327b/12, 338a/14, 352b/11, 367a/9, 378a/15, 385a/4, 385a/5

o.+ dur 278b/14

on biñ : Sayı; on bin.

o. 302a/6, 357a/13, 357a/14

on birinci : On birinci.

o. 328b/4, 329a/14

on biş : Sayı; On beş.

o. 271a/15, 271b/2, 304a/3, 328a/11, 328b/11

on bişinci : On beşinci.

o. 328b/8

on dördünci : On dördüncü.

o. 328b/7

onıncı : Onuncu.

o. 328b/3, 378b/6

on iki : Sayı; on iki.

o. 316a/3, 329a/2, 394b/15

on iki biñ : Sayı; on iki bin

o. 314b/5, 384a/8

on ikinci : On ikinci.

o. 328b/5, 329a/15

on sekiz : Sayı; on sekiz.

o. 294b/9

o.+ i 357a/9

on sekiz biñ : Sayı; on sekiz bin.

o. 287b/9

on sekizinci : On sekizinci.

o. 274a/12

on ṭoḳuz : Sayı; on dokuz

o. 357a/8

onuncı : Onuncu.

o. 292a/2, 316a/10, 328a/6, 329a/13

o.+ sı 303b/2

on üçüncü : On üçüncü.

o. 274a/11, 328b/6

on yidi : Sayı; on yedi.

o.+ dür 265a/12

orta : Orta, ara.

o. 366a/8

o.+ da 366a/12

o.+ sı 276b/9, 366a/13, 366b/7

o.+ sında 351a/9

oruc : (<Far. rūze) Oruç.

o. 274a/2, 275a/5, 275a/7, 275b/11, 276a/1, 276a/3, 276a/6, 276a/7, 276a/13, 276a/14, 276a/15, 276b/1, 276b/2, 277b/1, 278b/3, 278b/7, 279a/4, 279a/5, 279b/5, 295b/14, 305b/5, 342b/3, 342b/6, 342b/7, 342b/9, 342b/11, 342b/13, 343a/2, 343a/8, 375b/10

o.+ a 268a/13

o.+ da 276a/2

o.+ ı 265a/2

o.+ u 275b/13

oruç : (<Far. rūze) Oruç.

o. 276a/12, 341b/11, 343a/6

o.+ dan 364a/2

o. dutub 269b/6

ʿoṯmān : <Ar. Üçüncü halife, Hazret-i Osman.

ʿ. 383a/11

ʿ.+ a 360b/6

ʿoṯmān bin ʿaffān : : <Ar. Üçüncü halife, Hazret-i Osman.

ʿ. 375a/5

ot : Ot, bitki.

o.+ lar 295b/5, 317b/4

otur - : Oturmak, yaşamak, kalmak.

o. 348b/7

o.- a 272b/15, 300a/13, 322b/1, 331b/2, 337a/1, 337a/9, 375a/1, 375a/3, 375a/7, 388b/9

o.- alar 326b/10, 338a/3, 342b/7, 343b/2, 344a/5, 345b/1, 362b/3, 367a/6, 368a/14, 368a/15, 371b/10, 374a/14, 375a/5, 381a/15, 386b/1, 388b/7, 392b/2, 393b/9

o.- ayın 385a/2

o.- dı 298a/13, 311b/7

o.- du 277a/3

o.- duġı 353b/10

o.- duġum 353b/11

o.- ıcaḳ 367a/6

o.- mak 276b/12

o.- maḳ 289a/14, 297a/2, 301b/5, 301b/12, 305b/4, 392a/13

o.- maḳdur 265b/12, 265b/14, 301b/13

o.- mayam 338a/3

o.- mışlar 385a/2

o.- sa 269b/5, 276b/11, 280b/7, 298b/11, 300b/1, 310b/6

o.- uñ 284b/11, 313a/15, 368a/13, 374a/4

o.- ur 289a/14, 301b/12, 308b/5, 326b/7, 365b/4, 376b/3, 380b/5, 385a/14

o.- urdı 350b/10

o.- urduḳ 372a/10

o.- urdum 327a/14, 386a/12

o.- urken 374b/14

o.- urlar 270a/1, 336b/2, 393b/10

otuz : Sayı; otuz.

o. 275b/10, 275b/12, 316b/4

o. oldu 275b/12

otuz biñ: Sayı; otuz bin.

o. 280a/1

otuz üç: Sayı; Otuz üç.

o. 367a/7

oyna - : Oynamak.

o.- maḳdur 265a/8

o.- rlar 383a/5

o.- sa 267a/3

o.- ya 380a/11

o.- yub 346b/15

ödünç : Ödünç.

ö. 294b/8, 357b/6

ögred - : Öğretmek.

ö.- ürlerdi 345a/7

ögren -

ö.- di 288b/5

ö.- dügünüz 344a/8

ö.- dün 340b/8

ö.- miş 340b/5

ö.- se 297b/3

ö.- sün 295b/8

ögret - : Öğretmek.

ö. 313a/15

ö.- di 288b/5

ö.- düm 340b/7

ö.- düñüz 344a/8

ö.- medüñ 350a/10

ö.- mek 299a/14

ö.- meyen 310b/12

ö.- miş 340b/6

öksüz : Öksüz, annesiz, annesi veya hem annesi hem babası ölmüş çocuk.

ö. 264b/7

ö. olub 339a/14

öküz : Öküz.

ö. 318a/10

ö.+ i 378b/2

öl - **:** Ölmek.

ö.- di 281a/13, 298a/1, 298a/2, 298a/3, 298a/4, 298a/5, 321b/14, 334b/5, 354a/10

ö.- diler 362a/1, 388b/12

ö.- düġi 278b/4

ö.- düğine 321b/15

ö.- dük 388b/13

ö.- e 271a/6, 271b/8, 271b/9, 282a/13

ö.- ecek olursa 308b/6

ö.- eler 319b/5, 338b/7, 391a/2, 391a/3

ö.- elerdi 380a/9

ö.- enler 388b/12

ö.- enlerüñ 388b/14

ö.- icek 364b/2

ö.- medin 288b/15

ö.- mek 320b/3

ö.- mekden 281b/12

ö.- meye 278b/4

ö.- meyince 285b/7

ö.- mez 367a/1

ö.- mezden 269a/12

ö.- mezler 393b/11

ö.- miş 280b/14, 378b/3

ö.- miş ola 343b/10

ö.- miş olurlar 353a/15

ö.- müş 390b/9

ö.- müşler 371a/2

ö.- se 269b/14, 271a/6, 274a/15, 275a/11, 275a/15, 279a/10, 283b/1, 283b/2, 283b/3, 283b/4, 283b/5, 283b/6, 283b/7, 297a/7, 297b/14, 298a/1, 298a/2, 298a/3, 298a/4, 308a/14

ö.- ülerse 391a/3

ö.- ür 269a/1

ö.- ürse 391a/5

öldür -

ö.- diler 334b/2, 334b/3, 340b/3, 388b/4

ö.- dük 317a/15, 388b/4

ö.- düm 340b/2

ö.- e 281b/9, 281b/10, 317a/10, 317b/5

ö.- eler 281b/13, 281b/14

ö.- elüm 317a/15

ö.- en 350b/5

ö.- mek 281b/11, 281b/12, 307b/9

ö.- mekdür 264b/5, 265b/4

ö.- miş olsa 350b/5

ö.- mişcedür 302b/5

ö.- ür 305b/1, 305b/3

ö.- ürsin 350b/7

ölen **:** Ölen.

ö.+ lermidür 282a/14

ölü : Ölü.

ö. 283a/13, 283a/14, 309a/5

ö.+ ler 317a/2

ö.+ si 301a/11

ö.+ yidüñüz 269a/8

ölüm : Ölüm.

ö. 269a/7, 271b/3, 271b/7, 306a/6, 307b/10, 308a/12, 308a/13, 308b/15, 341b/2, 344b/10, 378b/13, 378b/14, 383b/12

ö.+ den 269a/2, 269a/3, 269a/4, 269a/5, 269a/6, 309a/1

ö.+ i 268b/13, 268b/14, 269a/7, 285b/11, 286a/12, 308a/11, 378b/11

ö.+ lerine 343b/7

ʿömer : <Ar. İkinci halife, Hazret-i Ömer.

ʿ. 316a/4, 319a/8, 350b/11, 383a/11

ʿ.+ e 360b/4

ʿömer bin ḫaṭṭāb : <Ar. İkinci halife, Hazret-i Ömer.

ʿ. 375a/2

ʿömr : <Ar. Ömür, yaşam.

ʿ.+ i 310a/13, 320a/1, 320b/15

cemīʿi ʿ.+ i 305b/6

ʿ.+ ince 380a/4

ʿ.+ ine 269a/14, 294b/1

ʿ.+ ini 300a/11, 340b/15

ʿ.+ inüñ 271b/5

ʿ.+ üñ 306a/3

ʿ.+ ünüñ 268b/6

ʿömür : <Ar. Ömür, yaşam.

ʿ. 394b/1

ʿ.+ lerin 393b/1

ʿ.+ lerini 393b/4

öñ : Önce, ön.

ö. 284b/13, 315b/2, 318b/6, 320a/6, 325a/1, 333b/9, 358a/9, 360a/6, 363a/9

ö.+ din 269a/12, 301b/14, 338a/13, 345a/3, 347a/2, 389a/8, 389a/10, 393b/5

ö.+ ince 316b/9, 325b/8, 334a/15

ö.+ inde 289a/13, 326b/2, 329b/1, 343a/5, 350b/12

ö.+ ine 331a/4, 334b/3, 362b/7, 362b/10, 363a/7, 363b/1, 368a/12

ö.+ ünde 348a/14

önemli : Önemli.

ö.+ sisin 317b/11

öp - : Öpmek.

ö.- di 280b/2

ö.- e 280b/1

ö.- er 379b/7

ö.- se 280b/1

öpil - : Öpülmek.

ö.- ür 379b/9

öt - **:** Ötmek.

ö.- eler 369b/10

ötrü **:** Ötürü, dolayı.

ö. 275a/8, 281b/7, 281b/8, 311a/3, 312b/4, 313b/7, 382b/4, 382b/5

ö.+ dür 287b/5

ötürü **:** Ötürü, dolayı.

ö. 291b/11, 311b/6, 349a/11

ö.+ dür 291b/6

öyle **:** Öğle, öğle vakti.

ö. 271a/10, 272a/1, 272a/12, 318b/12

öz **:** Öz, kendi.

ö.+ deki 379a/10

ö.+ dekinden 379a/8, 379a/13

ʿ**özür** **:** <Ar. Özür, af talep etme, mazeret.

ʿ. eyleye 341a/9, 348b/2

ʿ.+ süz 272a/8

pādişāh **:** <Far. Padişah, hükümdar, Allah.

p. 287b/13, 288b/4, 314b/14, 321a/5, 366a/8, 385a/3, 388b/1

p.+ a 289b/11ol, 307b/8

p.+ dur 305b/8

p.+ lar 327a/2

p.+ larından 385a/3

p. olduġıçün 367b/15

p. olıcaḳ 395b/2

p.+ sın 396a/12

p.+ ven 337b/1

pāre **:** <Far. Parça.

p. 275a/6, 279b/9, 280a/4, 311a/14, 314b/8, 320b/10, 324b/3, 346a/10

p. ideler 346a/10

p. ola 330a/11

p. olalar 324b/3

pāyende : <Far. Destek, ayak.

p. ṭutsun 394b/8

pençşenbe **:** <Far. Perşembe, perşembe günü.

p. 276a/15, 308b/10, 371b/10, 372a/4, 372b/13

pençşenbih **:** <Far. Perşembe, perşembe günü.

p. 271a/7

perde **:** <Far. Perde.

p. 304a/8, 304a/9

p. ola 294b/6

p.+ si ola 388b/8

p.+ sin 300a/4

p.+ sini 289b/4

pes : <Far. Öyleyse, şimdi.

p. 264b/2, 266a/11, 267b/9, 268b/5, 274a/1, 275b/13, 276a/3, 277a/8, 277a/9, 278b/7, 279b/8, 280a/5, 286b/8, 287a/2, 287a/7, 287a/10, 287b/3, 287b/14, 288a/11, 288b/11, 290b/7, 291a/4, 291a/15, 293b/3, 296a/4, 297b/2, 299b/13, 300a/8, 301b/4, 303b/12, 304b/4, 304b/11, 307b/10, 307b/15, 309b/4, 309b/9, 309b/15, 310a/6, 311a/12, 314a/3, 314b/6, 321a/2, 333b/12, 341b/5, 342a/8, 348b/14, 359b/3, 364b/8, 364b/12, 367a/11, 367b/7, 368a/11, 370b/13, 371a/1, 373a/2, 374b/1, 374b/11, 376a/5, 376a/14, 377b/10, 378a/4, 384b/12, 390a/3, 390a/9, 393a/1

p. eyle olsa 311b/5

peşīmānlıġ : <Far. + Tr. Pişmanlık, pişman olma.

p.+ ı 293b/6

peyġāmber : <Far. Peygamber, Tanrı'nın elçisi.

p. 264b/9, 265b/6, 265b/8, 266a/4, 267b/8, 268b/11, 269a/11, 269a/15, 269b/3, 269b/7, 269b/11, 269b/15, 270a/3, 270a/5, 270a/10, 270a/14, 270b/10, 270b/12, 270b/15, 271a/9, 271a/14, 271b/14, 271b/15, 272a/1, 272a/3, 272a/4, 272a/5, 272a/6, 272a/7, 272a/9, 272a/11, 272a/13, 272b/8, 272b/10, 273a/4, 273a/7, 273a/8, 273a/10, 273a/12, 273b/2, 273b/3, 274a/3, 274a/5, 274a/8, 274a/15, 274b/4, 274b/6, 275b/10, 275b/12, 275b/15, 276a/6, 276a/11, 276a/12, 276b/3, 277a/6, 277a/15, 277b/11, 278a/10, 278b/3, 278b/8, 278b/10, 278b/12, 279a/3, 279a/7, 279b/4, 279b/9, 279b/15, 280a/4, 280b/4, 280b/7, 280b/11, 281a/9, 281a/14, 281b/8, 282a/9, 282a/11, 282a/15, 282b/2, 282b/15, 283a/9, 283b/1, 283b/14, 284a/2, 284a/4, 284a/12, 284a/15, 284b/3, 284b/12, 284b/15, 285a/3, 285a/12, 285a/15, 285b/2, 285b/3, 285b/7, 285b/8, 285b/10, 285b/13, 285b/14, 286a/1, 286a/2, 286a/4, 286a/5, 286a/7, 288a/14, 288b/1, 288b/2, 288b/4, 288b/13, 289a/12, 289b/13, 289b/14, 289b/15, 290a/2, 290a/3, 290a/6, 293a/7, 293a/8, 293a/10, 293b/15, 294a/1, 294a/3, 294a/6, 294a/8, 294a/10, 294a/12, 294a/14, 294b/6, 294b/9, 295b/2, 295b/4, 295b/6,

296a/15, 296b/2, 296b/4, 296b/12, 297a/7, 297a/9, 297a/15, 297b/3, 297b/6, 297b/7, 297b/8, 297b/9, 297b/10, 297b/15, 298a/5, 298a/14, 298b/1, 298b/4, 298b/9, 298b/11, 299a/3, 299a/8, 299b/9, 299b/11, 300b/13, 301a/2, 301a/4, 301a/14, 301b/2, 301b/3, 301b/11, 302a/3, 302a/7, 302a/12, 302a/13, 302b/1, 302b/3, 302b/5, 303a/14, 306b/5, 307b/13, 308a/1, 308a/6, 308a/9, 308a/11, 308b/2, 308b/4, 309a/5, 309a/8, 309a/13, 309a/14, 310a/10, 310a/11, 310a/14, 310b/2, 310b/4, 311a/6, 311a/12, 311b/2, 312a/3, 312a/4, 313a/1, 313a/3, 313a/13, 313a/15, 313b/14, 314a/9, 314a/12, 314b/12, 315a/2, 315a/7, 315b/12, 315b/15, 316a/2, 316a/5, 316a/8, 316b/3, 316b/12, 317b/6, 318a/8, 318b/6, 319a/1, 319b/6, 320a/2, 320a/4, 321b/6, 321b/9, 322a/14, 322a/15, 322b/2, 322b/4, 322b/5, 322b/6, 322b/8, 322b/11, 323b/6, 324a/4, 324b/10, 324b/15, 325a/2, 325a/10, 325a/12, 325a/15, 325b/3, 325b/4, 325b/8, 326b/11, 326b/13, 327a/12, 327a/14, 329b/5, 330a/12, 330b/4, 331b/10, 331b/13, 333b/12, 334a/1, 334a/4, 334a/5, 334a/13, 335a/2, 335a/3, 335a/15, 335b/5, 335b/15, 336a/11, 336b/11, 337a/2, 337a/14, 337b/3, 337b/5, 337b/7, 338a/2, 338a/3, 338a/7, 338a/9, 338a/11, 338a/12, 339a/1, 339a/8, 339b/6, 339b/8, 339b/10, 339b/13, 340a/1, 340a/7, 340a/10, 340a/11, 340a/15, 340b/14, 341a/8, 341a/11, 341b/8, 341b/11, 341b/13, 342a/13, 342b/2, 342b/5, 343a/15, 343b/3, 343b/5, 343b/7, 343b/9, 343b/15, 344a/2, 344a/4, 344a/14, 345a/10, 345a/14, 345b/9, 345b/12, 346a/8, 346a/11, 346b/2, 346b/7, 346b/11, 348b/1, 348b/10, 348b/15, 349b/14, 350b/10, 350b/11, 351a/5, 351a/9, 351b/12, 351b/8, 352a/6, 352a/8, 352b/1, 352b/2, 353a/7, 353a/11, 354a/11, 354a/15, 355a/15, 355b/5, 355b/6, 355b/8, 356a/4, 358a/9, 359a/15, 359b/1, 360a/7, 360a/15, 360b/10, 360b/11, 360b/13, 361a/2, 361a/4, 361b/6, 361b/13, 362a/4, 362a/5, 362a/6, 362a/13, 362b/5, 362b/8, 363a/4, 363a/8, 363a/10, 363a/14, 364b/11, 366a/11, 366b/6, 366b/13, 367a/1, 367b/2, 367b/5, 367b/9, 367b/13, 367b/14, 368a/8, 370a/13, 370b/10, 372a/4, 372a/5, 372a/8, 372a/10, 373b/1, 374a/11, 375b/1, 375b/3, 375b/5, 377a/3, 378b/9, 380a/2, 380a/12, 380b/2, 380b/6, 380b/9, 380b/10, 380b/14, 381a/4, 382b/14, 383a/10, 383b/1, 383b/2, 383b/12, 384a/2, 384a/5, 384b/5, 384b/8, 384b/13, 385a/6, 385a/9, 385a/10, 385b/2, 385b/15,

386a/11, 386a/12, 386a/13, 386b/5, 386b/11, 387b/3, 387b/6, 387b/8, 387b/14, 388a/6, 388b/11, 389a/15, 390b/14, 392a/6

p.+ den 269a/11, 269b/3, 270a/5, 272b/8, 272b/10, 274a/3, 274a/7, 274a/14, 274b/4, 276b/2, 277b/11, 278b/8, 278b/12, 282a/11, 282b/2, 283a/8, 294a/8, 299a/7, 310a/11, 314b/11, 315b/7, 315b/11, 316a/2, 319a/1, 319b/6, 324a/3, 324b/10, 325a/2, 325a/15, 327a/11, 329b/4, 337b/3, 340a/9, 340a/14, 340b/14, 341a/3, 341a/7, 341b/7, 343b/5, 343b/8, 345a/10, 348b/1, 348b/10, 348b/15, 349b/14, 351b/7, 351b/12, 352b/1, 353a/3, 354a/15, 358a/15, 359a/8, 359b/1, 361b/13, 377a/3, 384a/2, 384b/5, 386b/11

p.+ e 274a/10, 274a/11, 283b/9, 294a/5, 297a/6, 297b/6, 302a/1, 302a/13, 303b/9, 303b/13, 303b/15, 306a/9, 310b/13, 311b/2, 322a/6, 323b/5, 327b/2, 334b/1, 335b/11, 335b/12, 335b/14, 337a/11, 337a/13, 342b/2, 373a/7, 373a/9, 373a/11, 373a/13, 393b/7

p.+ i 316b/5, 334a/10

p.+ in 316b/4

p.+ iñ 362b/7

p.+ ler 279a/2, 296b/9, 298a/14, 305a/3, 309a/6, 313a/3, 326b/11, 343b/2, 344b/13, 350a/12, 357b/12, 362a/7, 362a/12, 366b/3, 367b/7, 368a/8, 368a/10, 386a/12

cemī‘i p.+ ler 330b/8

p.+ lerden 352a/3

cemī‘i p.+ lerden 367b/14

p.+ lerdensin 333b/3

p.+lere 291a/1, 302a/15, 327a/12, 337b/13, 339b/11, 367b/6, 373a/15

cemī‘i p.+ lere 283a/14, 333b/2

p.+ leri 368a/12, 384b/10

cemī‘i p.+ leri 384b/12

p.+ lerine 372a/4

p.+ lermidür 345b/2

p.+ lerüñ 301b/5, 305a/2, 337b/6

cemī‘i p.+ lerüñ 283a/10

p.+ lerüñmidür 384b/7

p.+ lerüñe 358a/8

p.+ sin 317b/10

p.+ ümüze 379b/14

p.+ ümüzüñ 317b/11, 337b/12, 366a/3, 379a/4, 379a/5, 379a/7

p.+ ün 380a/1

p.+ üñ 275a/3, 308a/8, 311a/13, 318a/3, 319a/7, 331a/4, 333a/8, 337b/13, 343a/10, 349a/9, 359b/14, 360b/14, 362b/11, 363a/7, 363b/1, 363b/5, 363b/7, 363b/8, 368a/9, 368a/12, 372a/9, 372b/1, 372b/2, 372b/3, 372b/5, 372b/7, 372b/9, 372b/11, 378b/1, 378b/2, 378b/4, 380a/15

peyġāmberlıġ : <Far. + Tr. Peygamberlik.

p.+ a 294a/2

p.+ ün 285a/9

pīr **:** <Far. Yaşlı, ihtiyar.

p.+ ler 339a/12

put **:** <Far. Put, kendisine tapılan nesne.

p.+ a 360a/1

p.+ laruñuz 360a/2

rabb **:** <Ar. Tanrı, Allah.

r.- i kerīmüñ 275b/6

r.+ lerinden 357b/11

r.+ üm 341b/4

r.+ ümüz 353a/8

r.+ ümüzi 361b/5

r.+ üñ 308a/8, 337a/14, 382a/14

r.+ üñden 334a/12

r.+ üñüz 345a/13

r.+ üñüzden 357b/13, 361a/12

r.+ üñüze 344a/11

r.+ üñüzüm 361b/1

r.+ ünüzüñ 342b/4

r.+ üñüzven 361a/15

rabbānī **:** <Ar. Allah'a ait, ilahi.

r.+ dür 300b/4

sırrı r.+ si ola 313a/8

rabbāniyye **:** bkz. *rabbānī* kelimātı r. 396a/4

rabbenā **:** <Ar. Ey Rabbim, Allahım.

r. 346b/3

rabbi **:** (<Ar. rabbī) Rabbim, Tanrım.

r. 274b/9, 275a/5, 275b/2, 276a/7, 276a/8, 282a/14, 331a/14, 332a/3, 333a/12, 333a/15, 333b/3, 333b/8, 334a/11, 334b/2, 334b/5, 334b/8, 336b/7, 338a/5, 339a/13, 339b/1, 339b/4, 339b/13, 340a/12, 340b/2, 341a/5, 341a/15, 341b/1, 341b/15, 342a/3, 342a/9, 343b/12, 346a/5, 349a/3, 349a/9, 349a/15, 349b/5, 350b/8, 350b/12, 350b/13, 351a/1, 351a/2, 351a/4, 351a/10, 351a/12, 351b/13, 351b/14, 351b/15, 352a/10, 352b/4, 353a/1, 353a/12, 353b/5, 354a/9, 354a/12, 354b/2, 358a/10, 358a/12, 359b/2, 359b/4, 371a/12, 374a/7, 374a/9, 374b/5, 384a/14, 384b/14, 385a/1, 385a/4, 385a/5, 385a/7, 387b/10, 396a/15

rabbüʾl -ʿālemīn **:** <Ar. Âlemlerin Rabbi olan Allah.

r. 395b/11

r.- ʿālemīndür 308a/5

raḍıyaʾllāhu anha : <Ar. Âlemlerin Rabbi olan Allah.

r. 324b/12

raḍiyaʾllāhu : <Ar. Âlemlerin Rabbi olan Allah.

r.+ ʿanhu 269b/3, 270a/4, 274b/4, 276b/2, 276b/10, 277b/11, 278b/8, 283a/8, 287a/5, 287b/9, 288a/4, 288a/5, 288b/2, 289b/6, 297a/6, 301a/11, 302a/1, 315b/6, 315b/10, 317b/13, 321b/2, 323b/5, 324a/11, 324b/2, 331a/7, 331b/15, 332a/1, 332a/10, 332a/13, 336b/3, 337a/7, 337b/3, 338a/2, 338a/11, 340b/14, 341b/10, 345a/10, 347a/15, 348a/15, 349b/14, 350b/10, 352b/9, 354a/15, 355b/10, 355b/12, 356a/10, 359a/8, 359a/13, 360a/1, 360b/1, 366a/14, 366b/5, 370a/2, 370a/13, 370b/14, 371a/3, 374b/13, 375a/1, 375a/3, 375a/5, 375a/7, 375a/14, 378a/4, 378a/15, 382b/5, 383a/14, 384a/10, 384b/1, 384b/5, 386a/11, 387b/8, 389b/9, 391a/7, 391a/14, 391b/1, 391b/7, 391b/9, 392a/2, 392a/11, 394a/8

r.+ ʿanhum 316a/4, 360b/3, 383a/13

raḍiyaʾllāhu ʿanh : <Ar. Âlemlerin Rabbi olan Allah.

r. 269a/11, 311b/6, 314b/11, 315b/12, 336b/15

rāfıẓī : Râfızîlik veya Râfızîler, başlangıçta Zeyd bin Ali'den ayrılanlara, daha sonra bütün Şiî fırkaları ile Şiî unsurları taşıyan bazı bâtınî grupları tanımlamakta kullanılan bir tâbirdir.

r.+ ler 316a/13

rāḥat : < Ar İnsanda üzüntü, sıkıntı, tedirginlik olmama durumu, huzur.

r. 305a/13, 305b/12

rāḥatlıġ : < Ar.+ Tr. Rahatlık.

r.+ ı 293b/4

raḥīḳ : <Ar. Duru ve temiz şarap.

r. 371b/13

r.+ dur 382b/8

raḥīm : <Ar. Ahirette mümin kullarına acıyan, merhamet eden, Allah.

r. 316a/2

r.+ sin 377a/10

raḥm : <Ar. Ana rahmi.

ṣılai r.+ e 268a/15

ṣılaı r. itdi 364a/5

raḥmān : <Ar. Mümin veya kâfir ayırt etmeden herkese merhamet eden, Allah.

r. 272a/14, 369b/9, 388b/4

r.+ uñ 304a/6

raḥmet : <Ar. Acıma, esirgeme, koruma.

r. 271b/14, 292a/3, 297a/4, 301b/9, 314a/8, 339b/7, 340a/14, 352a/10, 356b/10, 357b/13, 395a/15

r.+ dür 276b/9, 330b/3

r. eyle 336a/9

r. eyledüm 354a/2, 354a/11

r. eylemiş 278a/5

r. eyler 283a/2

r. eylesün 394a/12, 396b/5

r. eyleye 283b/15, 395b/4

r. eyleyüb 341b/4

r.+ i 338a/6, 353a/5, 360b/4, 360b/6, 360b/7, 360b/8, 362a/6

r. ider 311a/10, 354b/5

r. iderdüm 348b/3

r. idüb 344a/12

r.+ inden 358a/15

r.+ iñle 396b/4

r.+ inüñ 311a/10

r. itmek 376a/9

r. ḳılduñ 394b/2

r. oldı 359a/6

r.+ üm 291b/9, 344a/14, 353b/7, 377a/11, 377a/15

r.+ üñden 377a/2

raḥmetuʾllāh : <Ar. "Allah'ın rahmeti (üzerine olsun). " anlamında bir söz.

r. 285b/15

raḥmetuʾllāhi : bkz. *raḥmetuʾllāh*

r.+ ʿaleyh 290a/15, 320b/9, 331a/3, 333a/10

r.+ aleyhi 268b/3

r.+ ʿaleyhi 286b/12, 286b/14, 290a/6, 292b/15, 293a/5, 293a/11, 295b/10, 298b/15, 299a/10, 299b/6, 305a/12, 319b/8, 325a/8, 329b/15, 336a/14, 342a/15, 344a/10, 344b/6, 348a/10, 348b/15, 356b/2, 357a/12, 361a/11, 365a/1, 371b/15, 377a/12, 377b/14, 379b/14, 381a/14

raḥmetuʾllāhi : bkz. *raḥmetuʾllāh*

r.+ ʿaleyhi 370b/6

raḳṣ : < Ar. Dans.

r. 303a/9, 304b/1

ramażān : <Ar. Ramazan, oruç tutulan ay.

r. 274a/1, 274a/2, 274a/4, 274a/5, 274b/15, 274b/3, 274b/6, 275a/1, 275a/3, 275a/5, 276b/3, 277b/1, 278b/3, 278b/9, 278b/11, 279a/1, 342b/3, 342b/6, 343a/4, 343a/6, 343a/10, 343a/12, 375b/10

şehri r. 274b/14

r.+ a 274a/4, 278b/5

r.+ da 274b/5, 274b/6, 276b/12, 276b/5, 276b/8, 277b/3, 278b/15, 282a/15

r.+ dan 276b/11

r.+ ı 274a/6, 274b/10, 275a/4, 275a/6, 343a/11

r. olaydı 274b/5

r.+ uñ 274a/8, 274a/10, 274a/11, 274a/12, 274a/13, 274a/14, 274a/15, 274b/7, 275a/9, 275a/11, 275a/12, 275a/13, 275a/14, 276b/9, 276b/14, 278b/13, 279a/2

rāvī̄ : <Ar. Rivayet eden, nakleden.

r.+ ler 394b/13

ravża : <Ar. Bahçe, cennet bahçesi.

r. 365a/12

r.+ da 365a/12

r.+ sında 319a/8

rāyiḥa : (<Ar. rāʾiḥa) Koku, güzel koku.

r. 323a/6

r.+ lara 307a/15

r.+ sı 268b/15, 269a/1, 360b/15, 382a/9, 382b/1, 385b/3

r.+ sı ola 385b/3, 388a/14

rāżī̄ : <Ar. Rıza gösteren, boyun eğen, kabul eden.

r.+ mı olurlar 352a/14

r.+ mısınki 385a/2

r. ola 303b/12, 327b/8

r. olalar 351b/11

r. olam 374a/11

r. olasın 374a/1

r. oldı 267b/8

r. oldılar 353a/9

r. oldum 334b/8, 374a/2, 386a/7

r. olduñuzmı 374a/7

r. olmadılar 352a/13

r. olmaḳ 293a/5

r. olmaḳdur 309b/6

r. olmayalum 374a/8

r. olsa 267b/7

r. olsun 337b/1

r. olub 302b/9, 303b/13, 304b/6

r. olunca 322b/12

r. olurın 385a/5

r. olurmısın 385a/4

r.+ yam 385a/4

recā : <Ar. Kalbin sevilen bir şeyi umması ve bundan ferahlık duyması durumu.

r. 272b/5, 292a/7, 304b/8, 304b/9

receb : <Ar. Kutsal sayılan üç ayların birincisi, Recep ayı.

r. 278b/9, 278b/15, 342b/10

r.+ de 278b/14, 342b/9

r.+ üñ 278b/12

redd : <Ar. Kabul etmeme, geri çevirme.

r. olınmaz 344b/15

reʾīs : <Ar. Baş, başkan.

r.+ i ola 362b/3

rekʿat : < Ar. Rekât, namazın bölümleri.

r. 271a/1, 271a/10, 271a/14, 276b/5, 276b/6, 296b/14, 302a/4, 310b/5, 349b/4

r.+ da 271a/10, 289a/11, 289a/9

r.+ de 271a/1, 271a/2, 271a/11

r.+ ında 349b/5

r.+ ından 302a/5, 349b/4

r.+ umuzdan 349b/6

renc : < Far. Ağrı, sızı.

r. 304b/6

r.+ den 293b/10

reng : <Far. Renk.

r.+ i 318a/12, 318a/13, 360b/15

r.+ ine 318a/12

renk : bkz. *reng*

cemīʿi r.+ den 318a/13

r. ola 274b/12

resm : <Ar. Biçim, şekil.

r.+ e 312a/2, 319b/3, 326a/8, 326b/9, 352b/15, 359a/3, 373b/4, 376a/8, 385a/15

r.+ e ola 338b/3, 369a/8

r.+ edür 304a/4, 306b/7, 357a/13

resūl : <Ar. Peygamber, Tanrı'nın elçisi.

ḥażreti r. 290b/8

ḥażreti r.+ üñ 394b/6

resūluʾllāh : <Ar. Allah'ın elçisi.

r. 270a/9, 270a/14, 273b/3, 274a/4, 274b/6, 278b/10, 285b/10, 285b/12, 286a/5, 289a/4, 289b/14, 290a/2, 294a/9, 297a/6, 301a/2, 301a/4, 302a/1, 302b/10, 316b/12, 323b/5, 324b/12, 324b/14, 325b/3, 326b/12, 336a/5, 337a/5, 337b/4, 340a/11, 341b/10, 343b/2, 343b/6, 344a/1, 344a/3, 350b/11, 351a/6, 359b/8, 360b/10, 361a/1, 361a/3, 361b/5, 362a/5, 362b/3, 366b/12, 376b/4, 376b/5, 376b/7, 380a/2, 380b/5, 384b/7, 385b/1, 386a/13

r.+ a 303b/4, 376a/12, 376b/2

r.+ dan 313b/13

r.+ dur 267a/15

ḫalīfei r.+ dur 300b/15

revān : <Far. Akma.

r. olub 368a/3

reyḥān : <Ar. Reyhan, fesleğen.

r.+ ı 303a/4

r.+ ıdur 303a/4

rıḍvān : <Ar. Cennetin kapıcısı olan melek.

r. 322a/9, 332b/15, 333a/1, 342b/13, 342b/14, 343a/2, 345a/14, 368a/9, 368a/11, 368a/13, 368b/4, 368b/9, 368b/13, 369a/3, 369a/7, 369a/11, 369b/1, 388b/5, 392b/14

r.- ı ekberi 367a/11

r.+ a 322a/4

r.+ ı 270a/9

rıżā : <Ar. Memnun olma, hoşnutluk

r. 267b/9, 292a/7, 296a/1

r.+ sı 346a/13, 351b/10

r.+ sıçün 346a/15

r.+ sın 277b/7

rızıḳ : Bkz. *rıẓḳ.*

r. 288b/12

rızḳ : <Ar. Rızık, yiyecek, nimet.

r. 305a/13

r.+ ı 294b/1

r.+ ımı 306a/5

r.+ ın 288b/14, 353b/3

r.+ ını 311a/11

r.+ ınuñ 271b/4

r. oldı 389a/9, 389a/10, 389a/11

r.+ uñ 306a/3

riʿāyet : <Ar. Uyma, itaat etme.

r. eyledi 328a/3

ribā : <Ar. Faiz.

r. 264b/11, 264b/8

r. yimekdür 265b/2

risālet

ḥażreti r. 285b/6

r.+ ini 333b/2

r.+ ümi 333b/6

rivāyet : <Ar. Nakledilen, nakledilen söz.

r.+ de 264b/9, 308b/15

r.+ dür 347a/13

r. eyler 277b/11

r. ider 272b/10, 274b/4, 278b/8

r.+ inde 319a/12

r.+ lerinden 264b/4

r. olundı 365a/3

riyā : <Ar. İkiyüzlülük

r. 276a/2, 276a/3, 340a/15, 340b/6

roma : Roma şehri.

r. 314b/9

rubʿ : < Ar. Çeyrek, dörtte bir.
r. 307a/12
r.+ ı 307a/6
r.- ı meskendür 306b/7
r.+ ıġarbī 307a/5
r.+ ımuḥterıḳ 307a/8
r.+ uʾşşimāl 307a/3
r.+ üʾlmeskūn 307a/3

rubūbiyyet : <Ar. Tanrılık.
r. 292a/2
r.+ dür 312a/8

rūḥ : <Ar. Ruh, can.
r. 277a/10, 277a/11, 292a/8, 292a/9, 292a/12, 321b/5, 326b/1, 326b/3
ḳuyūdı r. 292b/1
taṣfiyei r. 292b/3
ẕikri r. 292a/13
r.- ı ʿuṣṣāḳ 396a/1
r.+ dan 277a/10, 277a/11
r.+ ı 277a/12
r.+ ından 335b/2
r.+ ları 321a/11
r.+ um 332b/13, 335b/14
r.+ uñ 326b/2

rūḥānī : <Ar. Ruhla ilgili, ruhlar âlemine ait olan.
ḳuṭbı ʿālemi r. 305a/11

rūḥaniyyāt : <Ar. Ruh âleminin varlıkları.
ʿālemi r. 364b/8

ruḳʿa : <Ar. Yazı yazılacak kâğıt ve deri parçası.
r. 339b/7
r.+ da 339b/7
r.+ yı 339b/8

rūm : <Ar. Roma İmparatorluğu ve halkı. Anadolu.
r.+ a 307a/4

rusbī : <Far. Kötü yola düşmüş kadın.
r. 328b/6

rūşen
r. olur 305a/15

rūzigār : <Far. Vakit, zaman.
r. 307b/6
r.+ uñ 394b/10

rücūʿ : <Ar. Dönme, geri dönme.
r. eylediler 300a/7
r. itmekdür 293a/14

rükūʿ : <Ar. Namazda öne doğru eğilme.
r. 322b/10, 370a/5
r. eyleye 272b/4

rüsvāy: <Far. Rezil, itibarsız.

r. eyleme 341a/15

r. eylemeyesin 352b/5

r. eyleye 316b/5

rüsvāylık : <Far.+ Tr. Rezillik, itibarsızlık.

r. 352b/5

rüşvet : <Ar. Yaptırılmak istenen bir işte yasa dışı kolaylık ve çabukluk sağlanması için bir kimseye mal veya para olarak sağlanan çıkar

r. 273a/13

saʿādet : <Ar. Mutluluk, bahtiyarlık.

s. 303b/15, 322b/4

s. buldı 327b/3

s.+ e 307a/4

s.+ i 289b/6, 293b/7

s.+ inde 394a/15

s.+ ler 304a/1

ehli s.+ siz 373b/15

saʿādetlü : <Ar.+ Tr. Mutlu, bahtiyar.

s. 299b/13

sāʿat : <Ar. Saat, belirlenmiş an.

s. 272a/6, 276b/12, 277b/4, 297a/2, 324a/12, 326b/10, 339a/6, 360a/13, 376a/2, 376a/5, 379b/10, 381a/2

s.+ de 272a/7, 387b/4, 387b/5

s.+ i 277b/4

ṣabāḥ : < Ar. Sabah.

ṣ. 271b/15, 272a/11, 380b/1

ṣ.+ a 308b/10

ṣ.+ dan 277b/4

ṣ. olsa 277b/15

sābıḳ : <Ar. Rütbece önde bulunan.

s.+ lar 391b/14

ṣabır : <Ar. Acı, yoksulluk, haksızlık vb. üzücü durumlar karşısında ses çıkarmadan onların geçmesini bekleme erdemi.

ṣ. 301b/1

ṣabırlı : <Ar.+ Tr. Sabırlı.

ṣ. ola 305b/9

ṣabırlu : <Ar.+ Tr. Sabırlı.

ṣ. 302a/4

s̱ābit : <Ar. Yerinde duran, doğruluğu ortaya konmuş olan.

s̱. 280b/7, 288a/9, 390a/5

ṣ.- i tāvīldür 390a/6
ṣ. eyle 288a/3
ṣ. ola 310a/4
ṣ. oldı 309b/15, 392b/9
ṣ. oldılar 288a/13
ṣ. olmaġa 312a/2
ṣ. olmışdur 266a/7
ṣ. olur 312a/12

ṣabr : <Ar. Acı, yoksulluk, haksızlık vb. üzücü durumlar karşısında ses çıkarmadan onların geçmesini bekleme erdemi.
ṣ. 282a/3, 293b/8, 296a/1
ehli ṣ. 363b/9
ṣ.+ dadur 293b/7
ṣ.+ dan 293a/8
ṣ. eyler 283b/11
ṣ. eylersin 314a/1
ṣ. eyleye 293a/2, 302a/11
ṣ.+ ı 302b/8
ṣ. iderdük 345b/6, 363b/11
ṣ. iderdüñ 346b/9
ṣ. iderdüñüz 381b/6
ṣ. itdüklerinden 275a/7
ṣ. itmek 292b/15, 293a/5
ṣ. itmekdür 293b/8
ṣ. oldur 293b/8
ṣ. olmaz 293a/1, 293a/2

ṣabur : <Ar. Acı, yoksulluk, haksızlık vb. üzücü durumlar karşısında ses çıkarmadan onların geçmesini bekleme erdemi.
ehli ṣ.+ uz 363b/10

sac **:** Saç.
s.+ ı 379b/2
s.+ ları 379b/12
s.+ ların 380b/13

ṣadaḳa **: <Ar.** Karşılık beklemeden ihtiyaç sahiplerine, fakirlere verilen para, mal vb.
ṣ. 266b/5, 273b/5, 293b/15, 294a/2, 294a/4, 294a/6, 294a/10, 294a/14, 294a/15, 294b/8, 325a/13, 327b/6, 328a/12, 338b/15, 341a/7, 351b/14, 352b/14, 357b/6
ṣ. eylemek 294b/10
ṣ. eylemişce 276b/4
ṣ. eylese 276b/4
ṣ. itmekden 290a/1
ṣ.+ larınuñ 325a/13
ṣ.+ sı 294a/1, 294a/3, 325a/14
ṣ.+ sından 328a/12
ṣ.+ yın 351b/14

ṣadef **: <Ar.** Midye, istiridye vb. deniz hayvanlarının kabuklarının iç tarafında teşekkül eden ve süslemelerde, süs eşyâlarında kullanılan beyaz menevişli, çok sert, parlak madde
ṣ. 394a/5

ṣ.+ de 381b/12

ṣ.+ ler 295b/5

ṣādıḳ : <Ar. Dostluğunda samîmî ve vefâlı olan, dostluk bağlarının gerektirdiği vefâyı gösteren

ṣ. 335a/7

ṣadır :< Ar. Göğüs, sîne

ṣ. olsa 279b/3

ṣ. olur 312a/7, 312a/9

ṣadr :< Ar. Göğüs, sîne

ṣ. 305a/7

ṣ.+ ında 278b/6

ṣ. olur 312a/8

ṣaf : < Ar. Dizi, sıra.

ṣ. 329b/6, 331a/2, 383b/3

ṣ.+ dur 383b/3

ṣ. ola 326b/2

ṣ. olalar 326b/3, 376a/5, 376a/6

ṣ. olurlar 286a/10

ṣ.+ uñ 325b/6

ṣafā : < Ar. Hac ve umre sırasında aralarında sa'y ibadeti yapılan iki tepeden biri.

ṣ. 280a/11, 280b/5, 281a/6, 318a/2

ṣ.- yı levnde 381a/11

ṣ.+ da 369b/5, 376b/4

ṣ.+ dan 318a/2

ṣāfī̄ : < Ar. Temiz, saf.

ṣ. 382b/8, 391b/3

ṣ.+ dür 382a/12

ṣ. olmaḳdur 391b/11

ṣafūre : Hz. Şuayb'ın kızı, Hz. Mûsā'nın eşi.

ṣ. 269b/10

ṣaġ : Yaşamakta olan, diri, canlı.

s. 306a/14, 346a/10,

ṣaġ : Sağ yön.

ṣ. 272b/2, 285b/4, 311a/2, 318a/2, 320a/10, 325a/3, 325a/8, 328a/10, 328b/9, 332b/10, 332b/14, 333a/2, 347a/13, 347b/1, 347b/10, 348a/3, 361a/14, 362b/10, 362b/13, 362b/6, 363a/2, 363a/6, 363b/4, 363b/7, 367b/7, 388a/13, 393a/15, 393b/1

ṣ.+ ında 348a/14

ṣ.+ ından 381a/5

ṣaġāyir : <Ar. Küçük günahlar.

ṣ. 265b/8, 266b/4, 375a/12

ṣ.+ e 264b/3

ehli ṣ.+ e 337b/8

ṣ.+ ı 266a/5

ṣaġır : Sağır.

ṣ. 338b/1, 338b/9

saġış : Sayı, adet.

s.+ ınca 271a/5, 308b/9, 321b/1, 331b/5, 383a/2

s.+ ınca ola 326a/6

saġlıġ : Sağlık, sıhhat.

s.+ ına 355b/10

saġlıḳ : Sağlık, sıhhat.

s. 288b/12, 306a/14

s.+ dur 378b/13

saġraġ : Kadeh.

s.+ ı 382b/8

s.+ uñ 384a/13

saġraḳ : Kadeh.

s. 375a/11, 384a/13

s.+ lar 369a/4, 390b/3

s.+ ları 383a/1

saġu ṣāġ- : Ölen bir kişinin ardından söylenen ağıt.

s. 265a/8

ṣaḥābe : <Ar. Sahabe.

ṣ.+ lerden 343b/2, 368a/1

ṣ.+ lerine 270a/5

ṣ.+ lerümden 367b/15

ṣ.+ ye 313b/14

ṣaḥāyıf : < Ar. Sahîfeler, sayfalar.

ṣ.+ ın 299b/14

ṣaḥīb : < Ar. Herhangi bir şey üstünde mülkiyeti olan, onu yasaya uygun bir biçimde dilediği gibi kullanabilen kimse, iye, malik.

ṣ.+ dür 285a/1

ṣaḥīfe : < Ar. Yazı yazılan kağıt.

ṣ. 349b/8, 349b/9

ṣaḥīḥ : < Ar. Gerçek, doğru.

ṣ. 299a/2, 320b/2, 324a/10, 365a/11, 370a/10

ḥadīṯi ṣ.+ dür 332a/12

ṣ. itmekdür 296a/12

ṣaḥrā : < Ar. Çöl.

ṣ. 324b/6, 364a/9, 321b/3

ṣ.+ da 364a/9

ṣ.+ sı 300a/10

ṣ.+ sına 304a/9

ṣaḥv : < Ar. Sarhoşluk, baygınlık

ṣ.+ dan 291a/11

ṣaḥve : < Ar. Sarhoşluk, baygınlık

ṣ. 311b/3

ṣ.+ den 311b/3

saʿīd bin müseyyib : Medineli hadis ve fıkıh bilgini, Saîd b. Müseyyeb (ö. 94/713).

s. 287b/5

saʿīd bin cübeyr : Hadis ve tefsir bilgini, Saîd b. Cübeyr (ö. 94/713 [?)]).

s. 390a/11, 288a/5

saʿīr : <Ar. Cehennemin yedi kapısından dördüncüsü.

s.+ dür 356a/10

sākin : <Ar. Yerinde duran, yaşayan, durgun.

s. 343b/11

s. eylerin 383a/9

s. iderin 373b/11

s. ola 358b/13

s. olan 277b/12

s. olurlar 281b/2

sākit : <Ar. Susmuş.

s. oldı 286b/8

s. olsa 267b/11

ṣaḳla - : Saklamak.

ṣ. 266a/7

ṣ.- maḳ 280a/14

ṣ.- maḳdur 280a/14, 313a/14

ṣ.- nmış 394a/5

ṣaḳlan - : Saklanmak.

ṣ.- mış ola 381b/13

ṣalavāt : <Ar. Hz. Muhammed'e ve soyundan gelenlere okunan dua.

ṣ. 270b/11, 271b/1, 286a/11, 289b/11ol, 296b/8, 310b/6 310b/13, 310b/14,

ṣ.+ ı 310b/14

ṣāliḥ : <Ar. Dinin emrettiği gibi yaşayan.

ṣ. 323a/7, 334a/3, 345b/12, 358a/7, 378b/1

ʿameli ṣ. 296a/6, 314a/3

ṣ.+ ler 271b/5, 301b/5, 303b/6, 312b/8, 326b/12, 326b/14, 336b/2, 344b/13

sālik : <Ar. olmuş ya da olacak bir olayla, bir olguyla, bir durumla ilgili olarak verilen haber.

s.+ ler 294b/14

ṣamedāniyyet: <Ar. İlâhi lütuflar.

ṣ. 276a/3

ṣamediyyet <Ar. İlâhi lütuflar.

kemāli ṣ.+ den 393a/10

ṣan - : Sanmak.

ṣ.- a 350b/4, 375b/4

ṣ.- alar 358b/14

ṣ.- asın 339a/8, 381a/12, 395a/10

ṣ.- ma 281a/13

ṣ.- ur 299a/15

ṣ.- urdum 341b/4

saña : Sana.

s. 264b/14, 267a/13, 267b/6, 277a/5, 287b/15, 290a/12, 290a/13, 290a/14, 291a/10, 291a/14, 291a/15, 295b/4, 306a/3, 317b/10, 319a/13, 320b/3, 330a/13, 334a/11, 334a/12, 334b/6, 335a/1, 335b/3, 336a/11, 337a/15, 340b/4, 340b/13, 342a/3, 342a/6, 347b/15, 349a/4, 350b/6, 352a/8, 352a/13, 352b/3, 356b/12, 357b/2, 357b/5, 375b/9, 377a/1, 385a/4, 387b/11, 394a/9, 396a/10

ṣanʿat : < Ar. Sanat, estetik, hüner.

eṣeri ṣ. 287b/5

ṣ.+ laruñ 302a/12

sancaġ: Sancak, bayrak.

s.+ a 368a/11

s.+ ı 363b/8, 368a/12

s.+ ınuñ 331a/1

s.+ um 330b/8

s.+ umda 330b/12

s.+ umuñ 330b/9

s.+ uñ 331a/2

sancaḳ : Sancak, bayrak.

s. 314b/5, 331a/5, 362b/7, 362b/11, 363a/2, 363a/4, 363a/7, 363b/1, 363b/4, 363b/5, 363b/7, 368a/11

s.+ ları 331a/6, 344a/1

s. ola 277b/13, 331a/2

ṣanem : < Ar. Put.

ṣ. 317b/7

ṣanki : < Tr.+Far. Sanki.

ṣ. 280b/14

sarāy : < Ar. Saray.

s. 278a/13, 279b/5, 343a/13, 365a/13

s.+ da 278a/13, 365a/13, 376b/3

s.+ ını 364b/1

s.+ ınuñ 307b/15

s.+ lar 351a/2

s.+ lar ola 371b/9

s.+ lara 372a/15

s.+ lardur 366a/15

s.+ ların 354a/3, 391a/13

cemīʿi s.+ larını 364a/14

s.+ larumı 352a/11

s.+ laruñ 371b/9

s.+ uñ 279b/6

sarḫoş <Ar. Far. Alkollü içki veya keyif verici bir madde sebebiyle kendini bilmeyecek durumda olan kimse.

s. 353a/13
s. olalar 335a/13
s. olub 316b/1

şarīḥ : < Ar. Açık, kolay anlaşılır.
ṣ. 370a/10

sarḳ - Sarkmak.
s.- a 338b/10

şaru : Saru.
ṣ. 363a/7, 363b/4, 365a/5, 375a/2
ṣ. olub 334a/10

şat - : Satmak.
ṣ.- madı 296b/6
ṣ.- maġ 273b/11
ṣ.- maġa 340a/4

saṭır : < Ar. Satır, yazı sırası.
s. 330b/12
s.+ lar 333a/12

şavāʿıḳ : <Ar. Yıldırımlar.
ṣ. 319b/12

şavt : < Ar. Ses, seda.
ṣ. 373a/12
ṣ.+ ı 373b/6, 380a/14, 383a/6
ṣ.+ ıla 327a/7, 380a/14, 383a/6
envāʿı ṣ.+ ıla 278b/2
ṣ.+ ından 380a/15
ṣ.+ ile 285b/7
ṣ.+ laruñızı 285b/7

saʿy : < Ar. Hacda Safâ ile Merve arasında süratle gidip gelme.
s. eylemege 281a/7
s. eylemek 281a/6, 304a/5
s. eylese 280b/6
s. eyleye 280b/5
s. ider 268b/13, 306a/9
s. itmekdür 280a/11

şay - : Saymak.
ṣ.- alar 388b/15
ṣ.- maya 300a/11

sāz : < Ar. Çalgı.
s. 380a/11

sebeb :< Ar. Sebep, neden.
s. 309a/11, 347a/4
s.- i kitāb 394b/3
s.+ den 347a/3, 381b/6, 387b/13
s.+ i 292b/3
s.+ inden 302b/12
s.+ süz 267a/7

secavendī : Din âlimi.
s. 319a/12

secde : <Ar. İbadet amacıyla yere kapanma.

s. 336a/10, 342b/11, 370a/5

s.+ den 336a/10, 336a/12, 370a/4

s. eylemekdür 265a/5

s. eylemeye 322b/10

s. eyler 318b/7

s. eyleseyer 303a/2

s. eyleye 274b/14, 320b/3, 322b/9, 343a/5, 376b/5

s. eyleyeler 350a/14, 361b/3, 370a/4, 373b/8

s. itdiler 335b/3

s.+ ye 310b/7, 336a/7, 337a/14

seç - : Seçmek.

s.- e 289a/14

seçil - : Seçilmek.

s.- e 385b/7

s.- meye 319b/13

s.- üñ 331b/11, 331b/13

sefer : <Ar. Yolculuk, savaş.

s. 308a/3

segird - : Koşmak.

s.- ür 362a/9

seḫā : <Ar. Büyük cüsseli.

s. 292a/6

sekil : At, esek ve sigirlarin ayaklarinda bilege veya dize kadar çikan beyazlik.

s. 269a/1

sekir :< Ar. Kendinden geçme hâli, sarhoş.

s.+ dende olur 321a/12

sekiz : Sayı; sekiz.

s. 302b/5, 327a/4, 365a/12, 366a/5, 366a/9, 366a/13, 367b/9

s.+ dür 365a/2, 365a/3, 365b/7, 379a/2

s. olur 366a/3

sekizinci : Sekizinci.

s. 291b/15, 328a/4, 328b/1, 329a/10, 365a/6, 365b/15

s.+ si 303a/13

sekiz yüz elli : Sayı; sekiz yüz elli.

s. 395b/2

sekiz yüz elli biş : : Sayı; sekiz yüz elli beş.

s. 395b/3

sekrān : <Ar. Sarhoş, mest olan adam.

s. 356a/5

seksen : Sayı; seksen.

s. 271a/4, 314b/5, 325b/5, 370a/3, 383b/3

s.+ dür 278b/15

seksen biñ : Sayı; seksen bin.

s. 287b/7, 331b/4, 383b/13

selām : <Ar. Selam, esenleme.

s. 270a/10, 270a/15, 272b/5, 277a/14, 277a/15, 277b/15, 280b/12, 297a/1, 310b/11, 367b/11, 368b/3, 368b/4, 368b/5, 368b/6, 368b/7, 368b/8, 368b/9, 368b/10, 368b/11, 368b/12, 375b/6, 381b/5, 381b/6, 386a/5

s.+ dan 386a/7

s. eyler 270a/9, 345a/13

s. olsun 394a/7, 394a/9

s.+ umı 368b/6

selāset : <Ar. Akıcılık.

s.+ inden 382b/4

selmān- ı fārisī : İslâmiyet'i kabul eden İran asıllı ilk sahâbî.

s. 269b/3, 341b/10

s.+ dür 285a/1

selsebīl : <Ar. İçimi çok hafif, lezzetli, tatlı su, cennette bir pınar.

s. 382b/4, 382b/5

s.+ den 371b/7, 383b/7

s.+ dür 379a/9, 391b/2

s.+ e 374a/6

semāʿ : < Ar. Gök, Gökyüzü.

s. 303a/9

semāvāt : <Ar. Her bir katında meleklerin bulunduğuna inanılan yedi kat gök, gökler, göğün katları.

s. 287a/1

s.+ da 287a/3

melekūtı s.+ ı 278b/6

semir - : Semirmek.

s.- en 311b/14

ṣemūd : <Ar. Kur'ân-ı Kerîm'de adı geçen ve Hazret-i Sâlih'in peygamber olarak gönderildiği bir Arap kavmi.

ṣ. 334a/4

sen : Sen; ikinci teklik kişi zamiri.

s. 266b/11, 272a/14, 277a/4, 278a/8, 306a/3, 306a/4, 306a/5, 317b/9, 317b/10, 318a/6, 318a/7, 320b/1, 322b/12, 323a/8, 323a/12, 323b/7, 325a/11, 326b/13, 330a/14, 333b/2, 334b/1, 334b/7, 334b/14, 336b/5, 336b/10, 339a/3, 339b/5, 339b/12, 339b/14, 340a/1, 340b/3, 341a/15, 347b/13, 347b/14, 350b/7, 351b/14, 351b/15, 352a/1, 352a/7, 352b/4, 355b/6, 358a/2, 359b/2, 360b/5, 362a/5,

367b/3, 368b/3, 368b/7, 368b/8, 368b/10, 373a/5, 376b/4, 377a/10, 380b/1, 383a/7, 395a/2, 396b/4

s.+ de 319a/13, 333a/11

s.+ den 272a/15, 288a/1, 290a/11, 306a/4, 319a/13, 322b/6, 322b/7, 324b/15, 329b/13, 338a/13, 339b/4, 339b/15, 361a/15, 361b/2, 367b/4, 374b/6, 377a/9, 387b/13, 396a/11, 396a/14

s.+ i 287b/14, 303a/15, 313b/7, 315a/2, 330a/2, 335b/2, 336b/8, 339a/14, 341b/7, 347b/4, 348b/6, 353b/7, 361b/4, 374b/6, 383a/9, 385a/3, 396a/11

s.+ iñ 329b/14

s.+ ün 323a/7, 323a/12, 340b/8, 352a/1, 352a/10, 352a/14, 353a/12, 354a/13, 360a/11, 362a/14, 373b/1, 382b/2, 387b/12, 394a/7, 395a/1

s.+ üñ 290a/12, 291a/12, 295b/3, 323a/8, 323a/13, 330a/13, 334b/14, 335b/1, 336b/11, 337a/13, 340b/11, 343a/5, 343a/12, 344b/8, 347b/7, 347b/12, 348b/4, 349a/9, 349a/10, 349b/1, 350b/8, 350b/9

s.+ üñçün 349b/1

s̲enā : <Ar. Övme, methetme.

s̲. 291b/11, 292a/5

s̲. eylese 310b/6

ser-āġāz : Yeniden ve baştan başlama.

s. 278b/2

s. eyleyüb 369b/10

serencām : < Ar. Far.+Ar. Bir iş, bir durum veya olayın iyi veya kötü sonu, âkıbeti

s.+ ı 395b/13

ser-gerdān : <Ar. Başı dönen, sersemlemiş.

s. 335a/14

s. olub 373b/6

server : <Far. En ileri gelen, en önde gelen kişi, baş.

s.+ i 394b/5

seşenbe : < Far. Salı.

s. 371b/5, 371b/15, 372b/8

setr : <Ar. Örtme, kapama, gizleme.

s. ide 359b/11

sev - : Sevmek.

s.- düginüñ 303b/12

s.- dügümden 313b/7

s.- dügümüz 345b/8

s.- e 302a/2, 302a/3, 303b/11

s.- en 354a/1

s.- enler 360a/7, 360a/8

s.- er 353b/12

s.- erdi 354a/1, 360a/6

s.- eridi 349b/1

s.- erin 285b/15

s.- erlerdi 374b/8

s.- ersin 285b/14

s.- eseñüz 303b/11

s.- mek 285b/9, 301b/5, 305b/10, 312a/9

s.- mekden 265b/7, 303b/14

s.- mekdür 265a/9, 269a/5, 301b/3

s.- memekdür 305b/5

s.- mezdüm 353b/12

s.- se 302b/15, 351b/7

s̲evāb : <Ar. Sevap.

s̲. 266b/5, 269b/6, 277b/1, 280b/5, 289a/2, 289a/10, 289a/11, 289b/1, 314a/8, 353a/1, 356b/10, 370a/5

cemīʿi s̲. 389a/5

ehli s̲. 390a/9

s̲.+ a 354b/2, 354b/3

s̲.+ dan 345a/3

s̲.+ ı 271b/6, 275a/6, 275b/1, 279a/5, 292b/12, 328b/13, 362b/2, 370b/14, 370b/15, 377b/15, 378a/1, 378a/3

s̲.+ ıda 287b/14

s̲.+ ıdur 297a/3

s̲.+ ın 284a/8, 285a/15, 298b/13, 301b/8, 309a/6, 309a/7, 390b/11

s̲.+ ıñ 360b/5

s̲.+ ından 282a/11, 284b/2, 328b/15

s̲.+ ınuñ 282b/10

s̲.+ ları 347b/14, 378a/7, 390b/10

s̲.+ ların 280a/5

iẓhārı s̲. ola 300a/5

s̲.+ um 352b/14, 353a/2

s̲.+ uñuz 344b/14, 345a/1, 345a/5

s̲.+ uñuzu 345a/4

sevgülü : Sevgili.

s. 301a/12

s.+ dür 301b/1, 302a/4

s.+ si 282a/10

sevin - : Sevinmek.

s.- üb 322b/9

seviş - : Sevişmek, karşılıklı sevmek..

s.- eler 386a/11, 386a/15

s.- enler 386b/6

s.- enlerdür 386b/11

s.- ürler 362b/13

seyitāʾt : <Ar. Günahlar.

s. 348a/13

seyr : <Ar. İlerleme, hareket etme, gezip dolaşma.

s. eyleye 324b/1

s. ideler 371b/8, 371b/12

seyrān : <Ar. Gezme, gezinme.

s. iderler 281b/2

seyret - : Seyretmek.

s.- mek 313b/3

seyyid : <Ar. Önder, efendi.

s.+ cük 267a/11

s.+ dür 315b/11

s.+ e 267a/11

s.+ idür 383a/15

s.+ iven 330b/5

s.+ leridür 383a/15

seyyiʾāt : <Ar. Günahlar.

s.+ ı 269b/1, 347b/1, 347b/7, 349a/8, 349a/13, 349b/10

s.+ ın 324a/1, 347b/3, 348b/13, 394a/9

cemīʿi s.+ ın 347b/8

s.+ ından 339b/9, 348a/6

s.+ ını 348a/6

s̲eyyib : <Ar. Dul.

s̲.+ den 379b/15

seyyidī : <Ar. "Ey benim efendim!" anlamında bir söz.

s. 360a/11

seyyid şerīf cürcānī : Fars fıkıh, kelâm ve Arap dili bilgini.

s. 286b/11, 342a/14

ṣıddīḳ : <Ar. Özü sözü doğru olan.

maḳāmı ṣ.+ dur 369b/2

ṣ.+ lar 313a/9, 362a/8, 366b/3, 368a/14

ṣ.+ lardan 374a/14

ṣıdḳ : < Ar. Gerçeklik, doğruluk, saflık.

ṣ. 308a/1

ṣıfat : <Ar. Sıfat, özellik.

ṣ.+ dan 279b/2

ismi ṣ.+ dur 287a/2

ṣ.+ ın 267b/5

ṣ.+ lardan 313a/5, 328a/8, 328b/10, 329b/2

ṣ.+ ları 324a/15

ṣıfāt : <Ar. Sıfatlar, özellikler.

ṣ. 292b/4

ṣ.- ı ʿadliyyenüñ 290a/11

ṣ.- ı faẕliyyenüñ 290a/12

ṣ.- ı ḥaḳīkiyyeyi 313a/7

ṣ.- ı kemāli 292b/6

ṣ.+ dan 312a/6

ṣ.+ ı 304b/5

ṣ.+ lara 304a/6

ṣ.+ ları 304b/8

şıġ - **:** Sığmak.
ṣ.- ar 276a/3
ṣ.- ardı 367a/2
ṣ.- maz 276a/2

şıġın - **:** Sığınmak.
ṣ.- urlar 355b/13
ṣ.- uruz 331a/10

şıġır : Sığır.
ṣ. 273b/13

şıḥḥat **:** <Ar. Sağlık, esenlik.
ṣ.- i ḳalb 292b/3

şıla : <Ar. Bir süre ayrı kaldığı bir yere veya yakınlarına kavuşma.
ṣ.- ı raḥm itdi 364a/5
ṣ.- i raḥme 268a/15

sır **:** <Ar. Sır, açıklamakta aklın yetersiz kaldığı şey.
s. 292a/9, 292a/12, 390b/8
ʿālemi s. 291a/9
s.+ ları 291a/4

sıra : Sıra.
s.+ nuñ 330b/15

şırāṭ **:** <Ar. Sırat köprüsü.
ṣ. 280b/6, 281a/4, 288a/3, 288a/5, 308a/4, 322b/7, 324b/13, 325a/2, 359b/15, 361a/7, 375a/14, 375b/2
ṣ.- ı müstaḳīmüñ 396a/13
ṣ.+ dan 288a/4, 288a/5, 288a/6
ṣ.+ ı 323b/4, 324b/7, 332b/11, 336b/14, 362a/13, 362b/2, 362b/5, 362b/8, 362b/12, 363a/5, 363a/8, 364a/9, 385b/8
ṣ.+ uñ 288a/7, 363b/13, 364a/7

sırr **:** <Ar. Sır, açıklamakta aklın yetersiz kaldığı şey.
s.- ı rabbānīsi ola 313a/8
ʿālemi s.+ a 291a/7, 291a/13
s.+ ı 394b/6
s.+ ından 276a/4, 299b/15

sıva : Sıva.
s.+ sı 365a/9

sidretüʾl-müntehā **:** <Ar. Erişilebilecek son nokta.
s. 278a/2, 278a/3
s.+ da 277b/12
s.+ yı 278a/1

siḥr **:** <Ar. Sihir, büyü.
s. eylemekdür 264b/7, 265b/1

sil - **:** Eski hâline döndürmek.
s.- mek 311a/4

s.- üñ 311a/2

silāḥ : <Ar. Savunmak veya saldırmak amacıyla kullanılan araç.

s.+ ı 299b/11

sinā : <Ar. Hazret-i Musa'ya Tevrat'ın indirildiği dağ.

ṭūri s.+ ya 277b/14

siñek : Sinek.

s. 352a/14

sini : <Far. Bakır veya pirinçten büyük tepsi.

s.+ ler 368b/15

siz : Siz.

s. 269a/8, 275b/3, 275b/8, 284b/10, 284b/11, 289a/7, 291b/9, 291b/10, 291b/12, 291b/13, 291b/14, 291b/15, 292a/1, 292a/2, 299a/4, 311a/7, 327a/12, 332a/4, 342a/11, 342a/2, 342a/5, 342a/8, 344a/8, 344a/11, 344b/2, 347a/2, 353a/6, 358a/4, 358a/6, 358a/10, 360a/14, 361b/12, 363a/10, 363b/10, 368b/11, 369b/13, 369b/15, 371a/8, 372a/11, 373b/15, 374b/5, 374b/7, 375b/7

s.+ de 375b/9

s.+ den 303b/12, 353a/5, 354b/3, 374a/2, 374a/11, 386a/6

S.+ den 316a/1

s.+ e 270a/9, 273b/2, 275b/7, 289b/15, 299a/5, 308b/1, 332a/4, 340a/10, 340a/13, 341a/9, 341a/10, 341a/11, 341b/14, 344a/13, 344b/8, 344b/13, 345a/13, 345b/4, 347a/6, 349b/3, 353a/4, 356b/8, 357b/12, 358a/3, 358a/2, 358a/4, 358a/9, 358a/12, 368a/7, 368b/6, 369b/14, 371b/2, 373a/5, 373b/11, 373b/12, 373b/13, 373b/14, 373b/15, 374a/2, 374a/10, 376a/4, 381b/6

s.+ i 284b/2, 291b/9, 291b/10, 291b/11, 291b/12, 291b/13, 291b/14, 291b/15, 292a/1, 292a/2, 303b/11, 332a/4, 344a/7, 358a/5, 373b/11, 373b/14, 375b/13

s.+ mi 342a/6, 353b/3

s.+ misiz 360a/8

s.+ siz 360a/12

s.+ üñ 269a/12, 360a/13, 361b/1, 361b/12, 269a/15, 288b/5, 294a/14, 297a/8, 299a/7, 313b/10, 315a/11, 325b/12, 325b/14, 326a/1, 326a/6, 331b/5, 333b/13, 341a/9, 342a/10, 345a/1, 345a/4, 345b/15, 346a/2, 346b/8, 351a/14, 356b/8, 360a/12, 360a/14, 361a/15, 374b/4, 386b/15,

ṣoḥbet :< Ar. Sohbet.

ṣ.+ dür 372b/14

ṣ. eyleseler 383b/5

ṣ. eyleyeler 372a/1, 372a/2, 372a/3, 372a/4, 372a/5

ṣ. ideler 367a/6, 372a/1

ṣ. iderler 390b/5

ṣoḳ - : Sokmak.

ṣ.- alar 357a/3

soḳaġ : Sokak.

s.+ a 387a/1

s.+ ıdur 297b/10

soḳaḳ : Sokak.

s. 387a/7

s.+ lar 386b/12

s.+ lara 386b/12

ṣol : Sol yön.

ṣ. 272b/2, 285b/4, 305b/3, 318a/3, 320a/11, 325a/4, 325a/8, 328a/11, 330b/1, 332b/10, 333a/3, 347a/13, 347b/6, 348a/3, 361b/1, 367b/7

ṣ.+ ında 348a/15

ṣoñ : Son.

ṣ. 394b/7

ṣ.+ ın 293b/11

ṣ.+ ını 394b/8

ṣoñra : Sonra.

ṣ. 266a/3, 266a/6, 267b/12, 269a/14, 269b/4, 272a/7, 272a/9, 275a/1, 275a/2, 275a/3, 275a/4, 277b/14, 280a/15, 280b/1, 280b/3, 280b/5, 281b/1, 281b/12, 282a/3, 286b/3, 292b/8, 292b/9, 292b/10, 292b/11, 294a/7, 294b/11, 296a/6, 297b/3, 299b/1, 303a/12, 307b/2, 307b/3, 307b/4, 309a/1, 310b/8, 310b/10, 310b/11, 311a/8, 314a/5, 314a/13, 314b/2, 314b/3, 314b/9, 315a/7, 315a/9, 315a/12, 315b/3, 315b/5, 315b/8, 315b/9, 315b/10, 316a/2, 316a/12, 316b/6, 316b/15, 317a/6, 317a/11, 317a/12, 317a/13, 317a/15, 317b/1, 317b/2, 317b/8, 317b/11, 317b/14 318a/6, 318b/3, 318b/11, 318b/12, 318b/13, 318b/14, 318b/15, 319a/4, 319a/7, 319a/8, 319a/10, 319b/3, 319b/10, 319b/12, 320a/10, 320a/12, 320a/13, 320a/14, 320a/15, 320b/2, 320b/3, 320b/14, 321a/3, 321a/5, 321a/7, 321a/8, 321a/10, 321a/14, 321a/15, 321b/13, 321b/4, 322a/3, 322a/5, 322a/10, 322a/11, 322a/14, 322b/1, 322b/9, 322b/13, 323a/4, 323b/8, 323b/11, 324a/6, 324a/10, 324a/12, 324b/6, 324b/8, 324b/11, 325a/4, 325b/13, 326a/2, 326a/8, 326a/9, 326a/11, 326a/12, 326b/5, 327a/4, 326b/11, 326b/12, 326b/14, 327a/8, 327b/5, 327b/11, 328a/10, 328b/12,

328b/13, 329a/1, 329b/7, 330a/10, 331a/13, 331b/4, 331b/7, 331b/9, 332b/5, 332b/6, 332b/11, 332b/14, 333a/4, 333a/8, 333a/10, 333b/13, 333b/15, 334a/3, 334a/9, 334a/13, 334b/6, 334b/8, 334b/10, 334b/15, 335a/8, 335a/15, 335b/9, 336a/4, 337a/10, 337a/11, 339a/14, 339b/6, 339b/9, 340a/5, 340a/6, 340b/2, 343a/9, 344a/5, 347a/10, 349a/2, 350a/13, 350b/3, 351a/8, 351b/4, 351b/6, 351b/14, 351b/15, 352a/2, 352a/5, 352b/7, 353a/1, 354a/10, 357a/1, 358b/7, 359a/10, 359a/11, 359b/5, 359b/7, 360a/3, 360a/15, 361a/13, 361b/2, 361b/9, 361b/11, 362a/7, 362a/8, 362b/9, 362b/12, 362b/14, 363a/2, 363a/5, 363a/8, 363a/15, 363b/1, 363b/2, 363b/5, 363b/6, 363b/8, 363b/13, 364a/12, 367b/14, 368a/1, 368a/5, 368a/15, 368b/2, 368b/5, 368b/7, 368b/8, 368b/9, 368b/10, 368b/11, 368b/12, 369a/2, 369a/5, 369a/9, 369a/12, 369a/14, 369b/1, 369b/4, 369b/5, 369b/7, 369b/12, 369b/15, 370a/4, 370a/7, 370a/8, 370a/12, 370b/8, 370b/11, 371a/8, 371b/5, 371b/8, 371b/12, 372a/13, 372b/1, 373a/3, 373a/4, 373a/9, 373a/10, 373a/12, 373a/14, 373b/6, 373b/12, 374a/3, 374a/7, 374a/15, 375a/1, 375a/3, 375a/5, 375a/7, 375a/8, 375a/11, 375b/1, 376a/9, 377a/9, 377a/12, 377a/14, 378b/7, 378b/11, 378b/12, 381b/4, 382a/8, 382a/9, 382a/10, 383b/11, 384b/2, 384b/4, 385a/1, 388a/14, 388b/6, 389a/1, 391a/2, 391a/3, 393a/11, 393a/13, 394b/15, 395b/2

ṣ.+ dur 312b/5, 312b/6

ṣ.+ ġı 311a/1

şor - **:** Sormak.

ṣ. 353b/9, 353b/13, 353b/14

ṣ.- a 340b/15, 341a/1, 353b/12, 353b/13, 353b/15

ṣ.- aki 341a/2

ṣ.- alar 327b/11, 327b/12, 327b/13, 328a/1, 328a/2, 328a/5, 328a/7, 328a/12, 328a/14, 328a/15, 328b/1, 328b/2, 328b/3, 328b/4, 328b/5, 328b/7, 328b/9, 329a/2, 329a/4, 329a/6, 329a/7, 329a/8, 329a/9, 329a/10, 329a/11, 329a/13, 329a/14, 329a/15, 341a/2, 363b/14, 363b/15, 364a/1, 364a/2, 364a/3, 364a/6

ṣ.- arsız 344b/5

ṣ.- dı 302a/13

ṣ.- dılar 294a/6, 297b/6, 380b/9, 385a/9

ṣ.- dum 299b/9, 338a/11

ṣ.- duñ 324b/15

ṣ.- ma 375b/9

ṣ.- madı 325a/1, 338a/13

ṣ.- sa 270b/2

ṣ.- salar 290b/2, 290b/4

şorı **:** Soru.

ṣ. 283a/4, 322a/13

şorıl - : Sorulmak.

ṣ.- a 329a/12

şovuḳ : Soğuk.

ṣ.+ dur 359a/3, 382b/1

ṣ. olsa 356a/3

şoyıl - **:** Soyulmak.

ṣ.- a 358b/6

sög - : Sövmek.

s.- medi 328b/7

s.- mekdür 264b/6, 265a/15

s.- miş ola 328b/6

s.- mişsin 264b/13

söyin - : Sönmek.

s.- e 362b/1

söyle - : Söylemek.

s. 341a/15, 350b/4

s.- di 296b/5, 296b/11, 378b/3

s.- dügi 264b/13

s.- düm 351a/13

s.- medi 296b/10, 328b/3

s.- mek 266a/8, 305b/3

s.- mekden 328a/13

s.- mekdür 264b/12, 265b/9, 265b/11

s.- memek 275a/9, 309a/3

s.- meñ 358a/14

s.- meye 341a/14

s.- meyeler 332a/14, 332b/4

s.- mezler 303b/6

s.- miş 349b/9

s.- mişce 270b/3

s.- r 266a/11, 281a/2, 296b/11, 333b/6, 340a/10, 379a/15, 392b/5

s.- rler 340a/11

s.- rse 266a/10

s.- rsin 306a/6, 340b/3, 340b/8, 340b/12

s.- rsiz 361b/8, 361b/10

s.- se 266b/12, 279a/4, 305b/1

s.- seler 315b/2

s.- sün 335b/12

s.- ye 270a/11, 294a/11, 297a/11, 305b/14, 318a/15, 322a/7, 334a/8, 340a/9, 341a/13, 349a/9, 352b/14, 357b/1

s.- yeler 319b/7, 332a/14, 351b/13, 371a/14, 371a/8

s.- yelüm 371a/13

s.- yem 341b/6

s.- yüb 335b/11

söylen - : Söylenmek.

s.- di 290b/15

s.- mez 299b/2, 299b/4

s.- ür 299b/2, 299b/3, 299b/5, 299b/6

söyleş - : Söyleşmek.

s.- e 334a/8

söyün - : Sönmek.

s.- ür 355a/13

söyündür - : Söndürmek.

s.- ür 293b/15, 362a/14

söz : Söz.

s. 268b/7, 270a/11, 303a/4, 303a/8, 303a/10, 303a/12, 303b/2, 303b/4, 328a/13, 381b/2, 386a/7, 391a/1, 392b/14

s.+ de 390b/14

s.+ den 311a/10

s.+ i 270a/3, 278a/6, 330b/1, 331b/13, 334b/12, 336a/12, 355b/5, 358a/15, 358a/7, 359a/6, 378b/15, 383b/9, 388a/15, 395a/4

s.+ in 306a/6, 311a/1

s.+ iñ 335b/9

s.+ inden 301a/12

s.+ ine 266b/14, 282a/7, 310a/6

s.+ ini ṭutasın 396a/7

s.+ ler 285a/7, 302b/15, 303a/2, 386a/2

s.+ lerden 328b/3

s.+ leri 336a/7

s.+ lerin 315b/2, 359a/15

s.+ lerine 338b/11

s.+ lerüñ 304b/14

s.+ üm 394b/11

s.+ ün 330a/15

s.+ üñ 335b/2

s.+ üni 310b/15

s.+ üñle 395a/1

şu : Su.

ṣ. 272a/15, 288b/6, 288b/7, 307a/1, 307a/2, 314b/15, 317a/2, 317a/4, 321a/9, 321a/10, 327a/2, 352a/15, 355a/2, 358b/2, 361a/1, 371b/4, 382a/7, 382b/13

ṣ.+ da 283b/2, 288b/7

ṣ.+ dan 288b/10, 358b/9, 366b/13

ṣ.+ dur 358b/9, 391b/3

ṣ.+ lar 364b/14

cemīʿi ṣ.+ lar 355a/3

ṣ.+ ları 324a/8, 391b/15

ṣ.+ larumı 352a/11

ṣ. ola 317a/3

ṣ.+ ya 317a/4

ṣ.+ yı 283a/12, 307a/8, 382b/13, 358b/5

ṣ.+ yın 369a/14

ṣ.+ yına 337a/6

ṣ.+ yından 279a/7, 325b/8, 337b/5, 361a/5

ṣ.+ yınuñ 360b/15

suʾāl : <Ar. Soru.

s. 363b/14

s. eyledüm 297a/6

s. eylemeye 300a/3, 340b/1

s. eyleyeler 351b/5

s.+ i 338a/13

s. iderler 276a/1, 283b/11, 308a/7, 324a/4

s. iderlerse 269a/6, 290b/11, 311a/12

s. iderseki 309a/10

s. iderseñki 379b/6

s. olına 351b/3

şuc : Suç, kusur, günah.

ṣ.+ ın 328a/13

suç : Suç, kusur, günah.

s.+ ı 281b/5, 334b/7

s.+ ın 281b/4, 283a/2

s.+ ını 334b/8

s.+ ları 341b/10

s.+ ların 336a/8

s.+ larına 332a/15

s.+ um 351a/12

ṣuḥf : (<Ar. ṣuḥuf) Dört kutsal kitaptan vahiyleri içeren sayfalar.

ṣ.+ ı 274a/8

ṣuḥuf : <Ar. Dört kutsal kitaptan vahiyleri içeren sayfalar.

ṣ.- ı enbiyādan 396a/4

ṣ.+ lar 270a/1, 373a/8

ṣulḥ : <Ar. Barış.

ṣ. ideler 314b/2

sulṭān : <Ar. Müslüman, özellikle Sünni hükümdarların kullandıkları unvan, padişah

s. 317b/12, 358a/4, 395a/15

s.+ ı 304a/9

s.+ ına 395b/2

sulṭānlıġ : <Ar.+ Tr. Sultanlık.

s.+ um 352a/11

sulṭānlıḳ : <Ar.+ Tr. Sultanlık.

s. 357b/2

ṣūr : < Ar. İslam inancına göre, İsrafil meleğin üfleyerek kıyamet gününün geldiğini haber vereceği araç.

ṣ. 308a/4, 320a/9, 320b/10, 321a/15

ṣ.+ da 321b/8

ṣ.+ ı 321b/1, 322b/8

ṣ.+ ın 322b/13

ṣ.+ ını 321b/3, 322b/13

ṣ.+ uñ 321b/1, 321b/6

sūre : <Ar. Kur'ân-ı Kerîm'in ayrıldığı 114 bölümden her biri.

s. 284b/7, 285b/13

s.+ den 287a/10

s.+ si 288a/15, 289a/6

s.+ sidür 285a/3, 286a/2, 286a/7

s.+ sin 277a/8, 277a/15, 284b/12, 286a/6, 288b/15, 289a/1, 289a/2, 289a/4, 289a/7, 332a/12, 369b/9

s.+ siñ 286a/8, 288b/13

s.+ sinüñ 285b/15, 286a/15

ṣūret : <Ar. Görünüş, biçim, şekil.

ṣ. 387a/10

ṣ.+ de 274b/14, 323a/11, 343a/4, 352a/3, 352a/5, 364a/8, 387a/11, 389a/12

ṣ.+ den 387a/13

ṣ.+ e 351b/13, 362b/5, 387a/8, 387a/9, 387a/11, 387a/12, 387a/13, ṣ.+ i 278a/15, 306b/7, 330a/4, 382a/8, 387a/8

ṣ.+ inde 268b/14, 269a/1, 281a/15, 303b/6, 306a/10, 317a/2, 323a/5, 331a/8, 338a/14, 338b/5, 338b/6, 380b/8

ṣ.+ inde ola 393b/13

ṣ.+ indedür 366b/14, 378a/5, 380b/8, 393b/13

ṣ.+ ine 378b/7

ṣ.+ ler 387a/7

ṣ.+ leri 389a/10

ṣ.+ lerine 307a/10

ṣūretlü : < Ar.+ Tr. Görünüşlü.

ṣ. olalar 367a/8

ṣusuz : Susuz.

ṣ. 327b/1, 327b/4, 327b/10, 328a/9, 328b/11, 328b/15, 329b/2, 332a/7, 335a/5, 335b/4, 342b/13

ṣ.+ lıḳ 271b/9

ṣ. olalar 356b/5

ṣusuzluḳ : Susuzluk.

ṣ. 333a/3

süci : İçki, şarap.

s. 264b/9, 267a/3, 267a/8, 275b/3, 277b/15, 314a/11, 328b/1, 354b/15, 355b/14, 371b/5, 382a/9

s.+ dür 371b/14

s. içmekdür 265b/1

sücūd : <Ar. Secdeye varma, secde etme.

s. 322b/10

süd : Süt.

s. 371b/4, 382a/8

s.+ den 392a/3

s.+ ler 364b/14

süddī : Müfessir, Süddî (ö. 127/745).
s. 327a/11, 370b/8

sükker : <Far. Şeker.
s. 389a/14

şülb : <Ar. Zürriyet, soy.
ṣ.+ inden 393a/15

süleymān : <Ar. Hazret-i Dâvûd'un oğlu, İsrailoğullarına gönderilen hükümdar ve peygamber, Hazret-i Süleyman.
s. 269b/9, 318a/3, 363b/7, 363b/8, 367a/7, 367b/14, 378b/4
s.+ a 342a/1
s.+ dan 342a/2
s.+ uñ 318a/5

sülūḳ : <Ar. Bir yola girme, bir yol tutma.
s. idenlerüñ 290a/7
s. itmek 294b/15

sümkür - : Sümkürmek.
s.- mek 389b/7

s̱ümün : <Ar. Sekizde bir.
s̱. 307a/12

sündüs : <Ar. Parlak renkli ve değerli bir ipek kumaş.
s. 390a/14, 390a/15, 390b/1
s.+ den 386b/9, 390a/14

sünnet: <Ar. Sünnet
ehli s. 302b/9
ṭarīḳi s. 288a/6
s.+ dür 276b/12, 290b/11, 295b/7
s.+ lerde 313b/14
s.+ lerindendür 269b/2
s.+ lerine 291a/1

sünnī : <Ar. Sünnet ehlinden olan kimse.
s. ola 302b/10

süñü : Süngü, mızrak.
s.+ ler 357a/10

süñük : Kemik.
s.+ ler 321b/4
s.+ lerin 271b/10

sür - : Sürmek, yaşamak, yürütmek, devam ettirmek, kovmak.
s.- di 267b/12
s.- e 325b/9
s.- eler 327b/7, 328b/13, 339a/2, 359a/1, 359a/2, 375b/6
s.- mek 316a/10
s.- meye 308b/14

sürādiḳāt : <Ar. Saray perdeleri, padişah çadırları.

s. 367a/11

süri - : Sürümek.

s.- yüb 271b/13, 331b/8

sürmelü : Sürmeli.

s. 367a/4

sürūr : <Ar. Sevinç.

s.+ a 390a/3

s.+ ı 313b/6

s.+ i 379a/1

süt : Süt.

s.+ den 360b/15

şaʿbān: <Ar. Ay takviminin sekizinci ayı, üç ayların ikincisi.

ş. 278b/9, 279a/1, 342b/10

ş.+ da 278b/14

ş.+ uñ 278b/13, 279a/1

şād : <Far. Sevniçli, neşeli.

ş. ola 328a/8

şāfiʿ : İslam hukuku bilgini. Şafii mezhebinin kurucusudur.

ş. 281b/3

şaḫıs : <Ar. Kişi.

ş.+ a 343a/12

şaḳī : < Ar. Eşkıya, haydut.

ş.+ ler 375b/13, 376a/1

şākir : <Ar. Şükreden kimse.

ş. 301b/1, 302a/5

şākird : <Far. Öğrenci, çırak.

ş.+ ler 372a/2

ş.+ lerine 372a/3

şām : **<Ar.** Tarihî bir şehir, Şam şehri.

ş. 315a/3, 316b/9

ş.+ a 307a/4, 315a/12

şāmil :< Ar. Kaplayan, kapsayan.

ş.+ dür 295b/12, 295b/13, 295b/14

şarāb : < Ar. Üzüm veya başka meyve sularını türlü yöntemlerle mayalandırarak elde edilen alkollü içki, mey

ş. 368b/14, 369a/4, 371b/10, 382b/7, 382b/9, 382b/10, 390b/3, 390b/4

ş.+ dan 371b/11, 382a/15

ş.+ dur 382b/12, 382b/8

ş.+ ı 371b/11, 382b/12, 389a/13

ş.+ ından 286a/13

ş.+ lar 343a/1, 364b/14, 369a/3, 384a/15

ş.+ lara 273a/2

ş.+ lardan 343a/2, 369a/2

ş.+ lardur 393b/14

ş.+ uñ 382a/15

şarkī : <Ar. Doğu'yla ilgili, Doğu'ya özgü olan.

ş. 307a/6

şarḳiyye : <Ar. Doğu'yla ilgili, Doğu'ya özgü olan.

mināreı beyżāyı ş.+ de 317a/7

şarṭ : <Ar. Gerekli olan koşul. Yemin.

ş.+ ı 309a/12, 329a/7

ş.+ ına 309a/12

şefāʿat : <Ar. Bir isteğin yerine getirilmesi veya bir suçun bağışlanması için aracı olma.

ş. 280b/2, 335b/15, 337b/13, 338a/9, 363a/13

ş.- ı ʿuẓmā 337a/10

ş.+ den 338a/10

ş. eyle 335b/1, 343a/6

ş. eyleñ 363a/11

ş. eyler 363a/14

ş. eylerin 363a/15

ş. eyleye 275a/2, 283a/6, 337b/8, 337b/9, 337b/10, 337b/11, 338a/8, 338a/9, 339b/9, 343a/8, 363a/13, 388a/12

ş. eyleyeler 276a/7, 276a/10, 283a/15, 363a/11, 363a/15

ş. eyleyen 330b/6

ş. eyleyeyin 276a/8, 276a/10

ş. eyleyüb 337b/14, 338a/1

ş.+ i 283a/14, 328a/9, 337b/12, 337b/13

ş. iderler 344b/13

ş. iderse 352a/4, 376a/13

ş.+ inden 394b/2

ş. itdüġi 283a/8

ş. itmek 337a/10

ş. olursa 336a/1

ş.+ üm 338a/6

şefīʿ : <Ar. Şefaat eden.

ş. eyleyesin 396a/15

ş. ḳıldum 336b/8

ş. ol 336b/10

ş. olayın 336b/11

şefḳat : <Ar. Acıma, merhamet, sevgi.

ş. 305a/8

ş. eyle 369a/12

ş. eylemek 305b/4

şehīd : <Ar. Allah yolunda ölen kimse.

ş. 270a/4, 270b/5, 271a/6, 283b/7, 283b/8, 283b/11, 283b/13,

ş.+ den 299b/11

ş.+ dür 283b/1, 283b/2, 283b/3, 283b/4, 283b/5, 283b/6, 283b/7, 283b/13, 297b/14

ş.+ e 283b/11

ş. ideler 315a/6

ş.+ inüñ 282b/12

ş.+ ler 269b/14, 281b/6, 283a/15, 301a/6, 336b/2, 343b/2, 346b/12, 363a/6, 363a/8, 366b/4, 368a/14, 374a/14, 386a/13, 388a/15, 388b/10, 388b/11, 388b/12, 388b/14, 388b/15, 395b/6

ş.+ lerden 301a/3

ş.+ lerdür 388b/14, 395b/7

ş.+ lere 282b/15, 283a/9, 283a/13

ş.+ leri 283a/12, 283a/13

ş.+ lermi 299b/10

ş.+ lerüñ 281b/7, 281b/8, 282b/14, 283a/11, 362b/15, 363a/1, 363a/5, 363a/6, 388a/7

ş. olan 283a/7

ş. olandur 395b/8, 395b/9

ş. olanlardan 340a/15

ş. oldılar 363a/9, 370b/12

ş. olduḳlaru 370b/12

ş. olmaḳ 281b/4

ş. olmayan 283a/1

ş. olsa 281b/1, 282b/11

ş.+ üñ 270a/12, 281b/3

ş.+ üñdür 351a/3

şehir : bkz. *şehr*

ş. 275a/6, 366a/12

ş.+ de 275a/7, 343a/13

ş.+ den 298b/12

ş.+ ler 317b/6, 324a/9, 351a/2

cemīʿi ş.+ ler 319b/3

ş.+ lerden 343b/3, 386a/14

şehr : <Far. Şehir, kent.

ş. 270a/6, 270b/12, 272b/12, 279b/9, 298b/12, 298b/13, 298b/14, 314b/8, 343a/13, 345a/11, 354b/8, 365a/11, 380b/3

ş.- i ramażān 274b/14

ş.+ de 354b/8

ş.+ e 280a/4, 316b/11

ş.+ i 343b/14

ş.+ ler 380b/6

cemīʿi ş.+ lerden 279b/12

ş.+ lere 275b/6

ş.+ lerinde 290b/9

ş.+ üñ 270a/7, 272b/12, 298b/14, 343a/14, 380b/3

şehristān : < Ar.+Far. Büyük şehir.

ş.+ lar 271a/5

şehruʾllāh : < Ar. Allah'ın ayı.

ş. 278b/10

ş.+ dur 278b/9

şehvāniyye : < **Ar.** Şehvetli olma durumu

ş. 279a/13
leẕẕātı ş. 292b/1
ḳuvveti ş.+ yi 279a/14

şehvet : <Ar. Şiddetli istek, arzu.
ş. 279a/4, 293a/3, 365b/14
ş.+ e 293a/2
ş.+ i 293a/2
ş.+ in 391a/10
ş.+ ler 289b/3
ş.+ lere 338b/14

şek : <Ar. Şüphe.
ş. 309a/4, 310a/14, 327b/4
ş.+ den 312b/9
ş.+ lerden 393a/5

şeḳāvet : <Ar. Kötü iş yapmai haydutluk.
ş.+ i 293b/6
ş.+ ümüz 358a/12

şekil : <Ar. Şekil, biçim.
ş.+ de 295a/1

şems : <Ar. Güneş.
ş. 268b/1, 387a/2
ş.+ den 369a/15
ş.+ dür 307a/11
ş.+ e 387a/3
ş.+ i 350a/1

şenbih : < Far. Cumartesi.
ş. 372a/2

şer : bkz. *şerr*
ş. 348b/5
ş.+ den 327a/11
ş.+ ile 265b/9
ş.+ ler 312a/6

şerʿ : <Ar. Şeriat, İslam şeriatı.
ş. 387a/14
aḥkāmı ş.+ den 299b/14

şerāyiʿ : <Ar. Şeriat hükümleri.
ş.+ ini 395a/1

şeref : <Ar. Manevi yücelik, ululuk.
ş.- i naẓardan 300a/7
ş.+ i 293b/4, 365a/9
ş.+ inden 277a/3

şerefe : <Ar. Saray duvarlarında olan burç, çıkıntı.
ş.+ ler 386b/8
ş.+ lerüñ 270a/8, 345a/13
ş.+ si 270a/7, 345a/12

şerḥ : <Ar. Açma, ayrılma.
ş.+ inde 290b/12, 387a/9
ş.+ inüñ 290b/14

şerīʿat : <Ar. Dinî kural ve hükümlerin bütünü.

ş. 268a/11, 268a/12, 296a/14, 299b/2, 313a/5

ş.+ de 266a/6, 266b/15

ş.+ e 268a/5, 268a/6, 268a/7

ş.+ ine 291a/2

şerīk : <Ar. Ortak.

ş. 321a/6, 327b/7

ş. olursın 350b/6

şerīr : <Ar. Kötülük yapan, kötü kimse.

ş.+ lerdür 359b/5

şerʿiyye : <Ar. Şeriata uygun olma.

ʿulūmı ş. 296a/11

şerlü : < Ar. Şerli.

ş.+ si 273b/3, 377a/8

ş.+ sinden 273b/2

şerr : <Ar. Kötülük, fenalık.

ş. 274b/2

ş.+ i 337b/14

ş.+ inden 305b/14, 330b/2, 348b/7

şevḳ : <Ar. Şiddetli arzu, istek, Allah aşkı ile insanın gönlünde oluşan coşkunluk.

ş. 305a/14

şeyḫ : <Ar. Şeyh, bir tarikatın başındaki kişi.

ş. 286b/14, 290a/6, 310a/5, 320b/9

ş.- i ekber 292b/5

ş.+ ʿabduʾllāhenṣārī 294b/12

ş.+ imāmġazzālī 292b/15, 312a/11

ş.+ muḥyiddīn 319b/8

şeyṭān : <Ar. Şeytan, **iblis**.

ş. 268b/5, 278b/6, 304a/4, 304a/6, 306a/5, 315a/11, 317a/2, 321b/12, 321b/14, 325b/10, 353a/15, 355a/10, 356b/9, 375b/8

ş.+ a 267b/13, 267b/14, 267b/15, 304a/5, 354b/6

ş.+ dan 377b/4

ş.+ dur 299a/15

ş.+ ı 274a/15, 316b/8

ş.+ lar 355a/4, 378a/11

ş.+ uñ 321b/10, 321b/13

şīr : < Far. Aslan.

ş. 300a/14

şīşe : <Far. Şişe, cam.

ş.+ ler 392b/1, 393b/13

şiddet : < Ar. Şiddet.

ş. 356b/11

şikāyet : <Ar. Şikayet, yakınma.
ş. eylemeye 302a/11
ş. eyleye 273b/1
ş. itmekile 265b/13

şimdi : <Ar. Şimdi, şu an.
ş. 268a/3, 283b/12, 285b/6, 319a/4, 339b/1, 341b/3, 341b/5, 344b/8, 346b/6, 352a/8, 364b/13, 368b/3, 368b/4, 368b/5, 368b/6, 373b/3, 375b/14, 376a/7, 376b/2
ş.+ den 314a/5, 317a/15, 373b/12, 389a/1, 393a/11
ş.+ ki 311b/10, 316b/7, 364b/12, 367a/12

şiʿr : <Ar. Şiir.
ş. 395a/8

şirk : <Ar. Allah'a ortak koşma.
ş. 339a/2
ş.+ e 339a/3
ş. getürmekdür 264b/5, 265a/13
ş. getürmektür 264b/10

şol : Şu, o.
ş. 264b/12, 270a/10, 270b/15, 273a/1, 273a/13, 273a/14, 273a/15, 273b/1, 273b/6, 276b/7, 281a/13, 281b/10, 294a/10, 295b/15, 296a/2, 296b/1, 296b/4, 296b/9, 299a/5, 302a/8, 302a/9, 302a/10, 302a/11, 305b/7, 305b/8, 305b/9, 306a/2, 306b/2, 306b/3, 306b/4, 307b/6, 307b/11, 311b/13, 312a/1, 313a/12, 313b/10, 313b/15, 314a/1, 314a/2, 326a/5, 327b/1, 327b/3, 330a/3, 334a/12, 336b/7, 336b/8, 336b/10, 337b/1, 338b/3, 338b/10, 341a/10, 345a/6, 346a/9, 346a/13, 346a/14, 346a/15, 348a/2, 354a/5, 355b/9, 357a/13, 357b/2, 357b/3, 357b/5, 360a/1, 363b/3, 366a/8, 369a/8, 373a/8, 373b/4, 376b/15, 381b/6, 381b/11, 385a/15, 385b/6, 385b/7, 385b/8, 385b/13, 385b/14, 386a/1, 392a/6, 393a/14, 395a/15
ş.+ dur 289a/13

şöyle : Şöyle, şu şekilde.
ş. 266b/7, 303a/15, 308b/13, 309a/10, 317b/13, 319b/9, 320a/5, 320b/11, 323b/8, 327b/10, 335a/13, 335a/15, 338a/3, 339a/8, 344a/11, 348a/3, 351a/7, 357a/4, 364b/1, 367b/4, 370a/3, 392b/10, 392b/9, 396a/2
ş.+ dür 285a/8, 285a/10
ş. idersem 266b/6

şu : Şu.
ş.+ nı 323b/14
ş.+ nlar 394a/6
ş.+ nları 349a/2

ş.+ nun 266a/5

ş.+ nuñ 394a/13

şuʿayb: <Ar. Kur'ân-ı Kerîm'de Medyen kavmine gönderildiği bildirilen peygamber.

ş. 362b/7, 362b/8

şuhūd : <Ar. Hazır bulunarak tanık olma, müşahede etme, görme.

ş. 304a/10

şübhe : <Ar. Kuşku.

ş.+ ler 296a/8

şübhelü : Şüpheli, yapılması dinen sakıncalı olan.

ş. 299b/7

ş.+ lerden 393a/5

şübhesüz : Şüphesiz, yapılması dinen uygun olan.

ş. 372a/11, 372a/12

şükr : <Ar. Verdiği nimetler için Allah'a duyulan minneti dile getirme, teşekkür, minnettarlık.

ş. 272b/4

ş. eylemezsin 306a/4

ş. eyleye 278a/4, 329b/1

ş.+ i 384b/3

ş. iderlerdi 340a/2

ş.+ ü 311b/1

şükür : bkz. *şükr*

ş.+ den 311b/1

ş. ideler 372b/1

ş. idüb 345b/6

şümūl : <Ar. Kaplama, kapsama.

ş.- ı iḥsānından 377b/6

tā : <Far. Ta, kadar, değin.

t. 266a/7, 268b/6, 268b/9, 269a/13, 272a/7, 277a/7, 277b/10, 277b/3, 277b/4, 277b/6, 277b/7, 277b/8, 277b/9, 283b/10, 293a/10, 295a/1, 296a/5, 303b/11, 304a/1, 304a/6, 306b/6, 307b/7, 316a/15, 319b/6, 322a/12, 322b/12, 337a/4, 347b/1, 348a/1, 353a/2, 358b/13, 366a/13, 367a/4, 373a/8, 373a/10, 373a/12, 373a/14, 373b/4, 384b/3, 393b/7, 395a/3, 395a/14, 395b/15, 396a/1, 396a/4, 396a/7, 396b/1

taʿaccüb : <Ar. Şaşma, hayret etme.

t. ideler 370b/1

t. idersiz 370b/2

taʿaddüd : < Ar. Çoğalma, birden fazla olma, tekessür etme.

t. 291a/12

taʿallūḳat : <Ar. İlgili, ilişkili.

t.- ı kevneyn 292b/1

ṭaʿām : <Ar. Yemek.

ṭ. 270a/10, 270b/1, 294a/11, 341a/10, 353b/13, 368b/14, 371b/1, 385a/15, 385b/4, 389a/7

ṭ.+ a 389a/9

ṭ.+ da 384a/12

ṭ.+ dan 276a/7, 383b/6

ṭ.+ ı 265a/8, 305b/1, 305b/2, 389a/13, 389a/14

ṭ.+ lar 355a/3, 365b/1, 369a/1, 384a/12

envāʿı ṭ.+ lar 271b/8

ṭ.+ lara 273a/2

ṭ.+ lardan 343a/2, 369a/2

ṭ.+ ları 389a/8

ṭ.+ larında 371b/2

ṭ.+ larından 324b/11

ṭ.+ larumdan 384a/15

ṭ. ola 273a/1, 383b/6

ṭāʿat : <Ar. İbadet.

ṭ. 268b/13, 291b/9, 293b/3

ṭ. eylemek 377b/15

ṭ.+ i 312a/14

ṭ. iderken 291b/13

ṭ.+ idur 308a/1

ṭ. ḳılmaklıġa 363b/11

ṭ.+ ler 277b/7

cemīʿi ṭ.+ lerden 374b/11

cemīʿi ṭ.+ leri 277b/7

ṭ.+ um 339b/5

ṭabaḳ : Tabak.

ṭ. 343a/1

ṭ.+ lar 342b/15

ṭ. ola 343a/1

ṭabaḳa : <Ar. Kat, katman.

ṭ. 304b/15, 356a/10, 356a/11, 356a/12, 356a/14

ṭ.+ da 354b/8

ṭ.+ dur 354b/7

ṭ.+ sına 376a/1

ṭabīʿat : <Ar. Yaratılış, huy.

ʿālemi ṭ.+ den 291a/7

ṭ.+ ı 382a/15, 382b/3

tābiʿ :< Ar. Bağlı.

t. 353a/9, 354b/6

t.+ dür 390b/10

t.+ ler 391b/14

t.+ lerdür 393b/2

t. ola 302b/10

t. olalar 315a/15, 317a/11, 342b/10

t. olalum 358a/8

t. olan 291a/1

t. olanları 331a/15

t. oldılar 390b/7

t. olmaduñuz 358a/10

t. olmaḳdur 303b/9

t. olsunlar 361b/7

t. olub 367b/8

t. oluñ 303b/11, 316a/1

t. olur 268b/4

t. olurlar 303b/5

tābūt : <Ar. İçine ölü konan sandık.

t. 334a/15, 354b/10, 359a/15

t.+ ı 359a/15

t.+ lar 356a/8, 359a/14

t.+ uñ 334b/3, 354b/11, 354b/12, 356a/8

tāc : <Far. Taç, değerli taşlarla süslü başlık.

t. 275a/1, 322b/5, 325a/12, 383b/15

t.+ dan 383b/15

t.+ ı 274b/15, 322b/9

t.+ ın 343a/7, 388a/10

t.+ lar 372b/10, 372b/4

tafṣīl : <Ar. Anlatma, açıklama.

t.+ de 292b/7

ṭaġ : Dağ.

ṭ. 318a/1, 356a/5, 359a/11, 384a/5

ṭ.+ a 371b/6

ṭ.+ da 359a/11

ṭ.+ ına 317a/13

ṭ.+ ında 317a/12

ṭ.+ lar 299a/6, 319b/2, 320b/10, 324b/1, 348b/14

ṭ.+ larca ola 341b/9

ṭ.+ ları 324a/7

cemīʿi ṭ.+ larınca 288b/15

ṭ.+ larınuñ 355a/2

ṭ.+ uñ 356a/5, 384a/6

taġayyür : < Ar. Değüişme, Başkalaşma.

t.+ den 291a/13

ṭaġıl - : Dağılmak.

ṭ.- dı 339b/1

ṭ.- mış 321b/4, 324a/8, 335a/9, 337a/12, 381a/12

ṭāhā : <Ar. Kur'an'ın 20. suresidir.

ṭ. 284b/12

taḥammül : <Ar. Nesnenin, güçlü, zorlayıcı dış etkenlere karşı koyabilmesi, dayanması.

t. iderdüñ 346b/10

taḥiyyāt : <Ar. Selamlar, dualar.

t. 272b/4

t.+ a 310b/6

t.+ da 310b/6

taḥḳīḳ : <Ar. İlahi gerçeklere erişen kimse, ilahi gerçekleri anlayıp bilme.

t. 394b/12, 396a/1

ehli t. 311a/2

taḥṣīl : <Ar. Parayı alma, toplama.

t. eyleye 296b/2

taḥṣīṣ : <Ar. Bir şeyi bir kimseye veya bir yere ayırma.

vechi t. 276a/2

taḫt : <Ar. Taht, hükümdar koltuğu.

t. 365b/2, 365b/3, 374b/14, 375a/1, 375a/3, 375a/5, 380b/4, 385a/12

t.+ ı ola 274b/12

t.+ lar 368a/14, 371b/10, 375a/8, 392a/12, 393b/9

t.+ lar ola 371b/9

t. ola 272b/14, 379b/3, 388b/9

t.+ un 272b/14

t.+ uñ 274b/12, 365b/4, 379b/3, 380b/5, 385a/12, 388b/9

taḫta : <Far. Tahta, ağaç.

t. 273a/9

t. eylerler 273a/9

ṭāʾife : <Ar. İnsan topluluğu, bölük.

ṭ. 273a/13, 302b/12, 325b/13, 325b/15, 347a/1, 359b/4, 366b/3, 375a/14

ṭ.+ dür 393b/6, 393b/8

ṭ.+ nüñ 302b/13, 342a/11, 375a/15

ṭ.+ ye 357b/1

ṭ.+ yi 341b/13

ṭaḳ - : Takmak.

ṭ.- alar 331b/9

ṭāḳat : <Ar. Güç, kuvvet.

ṭ. 270a/14, 339a/14

ṭ. getürmeyeydi 288b/9

ṭ.+ ler 303b/15

taḳdīr : <Ar. Ezelde Allah'ın olmasını istediği şeyler, kader, alın yazısı.

t. olına 387a/2

t. olunur 277a/14

t. olur 277a/1

t.+ üm 346b/5

t.+ ümden 346b/6

t.+ üme 353a/9

taḳdīs : <Ar. Kutsama, ululama.

t. ideler 331a/3

t. iderler 270b/14

taḳlīd : <Ar. Tasavvuf ehlinden gibi görünen ancak gerçekten bu olgunluğa erişmemiş olan kimse.

t.+ den 296a/9

taḳrīr : <Ar. Yerleştirilme, yerleştirme.

t. 286b/7, 287b/2

taḳvā : <Ar. Allah korksuyla dinin yasakladığı şeylerden kaçınma, dünya işlerinden el etek çekip sadece ibadetle meşgul olma.

t. 293a/10, 313a/3, 313a/4

ʿalāmeti t. 293a/13

t.+ dan 293a/9

t.+ dur 293a/8

t.+ sı 313a/9

t.+ yı 313a/10

ṭalāḳ : <Ar. Boşanma.

ṭ. 322a/10

ṭ.+ suz 266a/9

ṭaleb : <Ar. İsteme, dileme.

ṭ. eyledi 329a/10

ṭ. eyleyen 305b/5

ṭ. itdügün 309b/1, 309b/2

ṭ. itsünler 348b/12

taʿlīm : < Ar. Öğretim.

t. 287b/2

ṭālib : <Ar. İsteyen, talep eden.

ṭ.- i dünyā 307a/9

ṭ.- i esrārı ilāhī 280b/13, 295a/1, 304b/12, 364b/6

ṭ.+ e 300a/8

ṭamaʿ : <Ar. Açgözlülük, tamah.

ṭ. eyledi 296b/10

ṭ. eylemedi 296b/6

ṭ. eyleseler 298b/8

ṭ. eyleyeler 277b/3

tamām : <Ar. Tam, bütün, eksiksiz, son.

t. 273a/7, 286a/8, 299a/4, 299a/6, 316b/11, 318a/14, 325a/9, 329a/5, 335a/3, 336b/13, 347b/7, 363b/14, 363b/15, 364a/1, 364a/2, 364a/3, 394b/6

t. eyle 334b/9

t. eyledüm 395a/6

t. eyleye 334b/10

t. itmege 394b/1

t. ola 320b/15, 321a/3

t. oldı 320a/1, 321a/2, 342b/11, 388b/15, 394a/14, 395b/3

ṭamar : Damar.

ṭ.+ lar 321b/4

ṭamu : Cehennem.

ṭ. 274b/1, 279a/7, 281a/4, 294b/6, 298a/9, 308b/6, 313b/8, 314a/1, 320b/7, 322b/6, 351b/10, 355b/1, 355b/2, 355b/8, 356a/3, 358a/2, 370b/6, 371a/5, 371a/11, 371a/15, 384b/3

cemīʿi ṭ. 376b/15

ṭ.+ da 331b/9, 338b/2, 355a/3, 355b/12, 355b/15, 356a/1, 376b/15, 384b/2

ṭ.+ dadur 390b/14

ṭ.+ dan 269b/1, 269b/13, 275a/13, 275a/15, 276b/10, 300b/5, 329a/3, 333a/1, 337b/10, 337b/15, 338a/1, 355a/2, 370b/12, 376b/14

ṭ.+ dur 348a/15

ṭ.+ nun 273a/3

ṭ.+ nuñ 302b/5, 302b/7, 332b/15, 335a/12, 354b/7, 355a/8, 355b/11, 355b/12, 358b/1, 376a/11, 376b/6

ṭ.+ sına 359a/1

ṭ.+ sından 321a/7

ṭ.+ ya 273a/13, 324a/2, 324b/9, 325b/10, 327b/2, 331a/14, 331b/1, 331b/8, 332a/5, 332b/7, 333b/14, 334a/3, 337b/15, 338a/4, 339a/4, 340b/5, 340b/9, 340b/14, 342a/11, 346b/4, 348b/8, 351a/8, 353a/15, 353b/2, 359a/2, 371a/1, 384b/3, 384b/4, 391a/4

ṭ.+ yı 272b/2, 324b/7, 332b/9, 332b/10, 350a/2

ṭamulıḳ : Cehennemlik.

ṭ.+ sın 318a/7

ṭaʿn **:** <Ar. Ayıplama, kınama.

ṭ.+ ıla 267a/14

tanıġ **:** Tanık, şahit.

t.+ uñ 333b/7

tanıḳ **:** Tanık, şahit.

t.+ lardur 333b/13

tañrı **:** Tanrı, Allah.

t. 281a/13, 281b/9, 282a/6, 288a/15, 294a/1, 294a/3, 294a/12, 299b/9, 299b/10, 301a/5, 311a/7, 322b/8, 337b/11, 346b/11, 363a/1, 384b/8, 389b/1, 396b/5

t.+ dan 285a/14, 313a/2

t.+ mızuñ 326a/6

t.+ nuñ 264b/14, 307b/15, 314b/15, 323b/4, 327b/3, 335a/12, 359b/4, 383b/7, 394b/5

t.+ ñuzı 372a/11

t.+ teʿālānuñ 349a/7

t.+ ya 267b/15, 302a/4, 303b/14, 367b/1

t.+ yı 303b/14, 360a/8

tañrılıḳ **:** Tanrılık.

t. 305a/5

ṭanuk **:** Tanık, şahit.

ṭ.+ lıḳ 265a/3

ṭanuḳ **:** Tanık, şahit.

ṭ.+ ı 289a/4

ṭ.+ lardur 333b/8

ṭ.+ lıġı 265a/3

ṭ.+ lık 265a/15

ṭ.+ lıḳ 280b/2

ṭ.+ luḳ 297a/5

ṭ. oluñ 275b/3, 275b/8, 289a/7, 353a/6

ṭ. olurlar 333b/9

ṭanuḳlıḳ : Tanıklık.

ṭ. 309b/5, 328b/7, 328b/8, 334a/1

ṭanuḳluḳ : Tanıklık.

ṭ. 283b/13, 289a/3, 323b/14, 355b/15, 357a/1

ṭap - : <Ar. Tapmak, Tanrı olarak görüp kulluk etmek.

ṭ.- alar 360a/2

ṭ.- anlar olurlar 356a/15

ṭ.- arduḳ 361b/10, 361b/8

ṭ.- arduñuz 361b/9

ṭ.- arlar 321a/6

ṭ.- arsa 361b/7

ṭar : Dar.

ṭ. ola 271b/10

ṭaraf : <Ar. Yan, yön.

ṭ.+ a 267a/6

ṭ.+ ından 292b/2, 358a/9, 358a/11, 375b/15, 376a/4, 388b/4

ṭarfetü ʾl-ʿayn : <Ar. Göz açıp kapayıncaya kadar geçen kısa an.

ṭ. 320b/8, 328b/14

tārīḫ : <Ar. Bir olayın gününü, ayını ve yılını bildiren söz.

t. 395a/15

ṭarīḳ : <Ar. Yol.

ṭ.- i ḥaḳdan 305b/6

ṭ.- i müstaḳīm 288a/12

ṭ.- i sünnet 288a/6

ṭas : Tas, kap.

ṭ. 355a/10

taṣarruf : <Ar. Sahip olma.

t.+ ı 290a/12, 291a/10

t.+ ında 291a/12

t. itmek 303a/4

taṣavvuf : <Ar. Tanrı'nın niteliğini ve evrenin oluşumunu varlık birliği anlayışıyla açıklayan dinî ve felsefi akım.

t. 296a/1

taṣavvur : <Ar. Hayal etme, göz önüne getirme.

t. idüb 289b/3

t. itmekdür 342a/15

taṣdīḳ : <Ar. Doğrulama.
kemāli t. 313a/13
t.+ den 393a/3

taṣfiye : <Ar. Arıtma, ayıklama, Temizleme.
t.- i rūḥ 292b/3

ṭaş : Taş.
ṭ. 280a/11, 280a/14, 355a/11
ṭ.+ a 274a/1, 290b/6
ṭ.+ ı oldı 355a/11
ṭ.+ ında ola 347b/7
ṭ.+ ından 355a/10, 355a/12
ṭ.+ ını 290b/7, 324b/6
ṭ.+ lar 274a/3
ṭ.+ larda 355a/12
ṭ.+ lardur 355a/9
ṭ. olmadı 355a/11
ṭ.+ ub 395a/11

ṭaşra : Dış, dışarı.
ṭ. 285a/12, 370b/7

taṭavvuʿ : <Ar. Farz ve vâciplere ilâve olarak nâfile ibâdet yapma
t.- ı ḥacdan 284a/11

ṭatdur - : Tattırmak, maruz bırakmak.
ṭ.- a 311b/13
ṭ.- dı 311b/13

ṭatlu : Tatlı, yumuşak.
ṭ. 391b/3, 392a/3
ṭ.+ dur 361a/1, 383a/1
ṭ. olmaġ 395a/9

ṭavāf : <Ar. Çevresini dolaşma.
ṭ.+ dur 280a/9
ṭ. eyledi 279a/8
ṭ. eylese 279a/8, 280b/3
ṭ. eyleye 280b/3
ṭ. eyleyeler 336b/12
ṭ.+ ın eylemek 280b/11
ṭ.+ ına 280b/4
ṭ. ide 280b/1
ṭ. iderler 390b/4
ṭ. itmedin 280b/11
ṭ. itmege 281a/5
ṭ. itmek 281a/5

ṭavāf-ı ḳudüm : <Ar. Bir hac terimi olarak, "ifrad haccı" yapanların Mekke'ye vardıklarında yaptıkları ilk tavaftır.
ṭ.+ dür 280a/13

ṭavar : Davar.
ṭ.+ lardan 273b/12

tāvīl : <Ar. Uzun, çok süren.
s̱ābiti t.+ dür 390a/6

ṭavḳ : <Ar. Gerdanlık, halka.
ṭ.+ ını 331b/2, 331b/6, 331b/7, 331b/9

ṭavr : < Ar. Durum vaziyet.

ṭ.+ ına 305a/9

ṭ. ḳıldı 305a/6

ṭavra : Devre.

ṭ. 305a/7

ṭ.+ sına 305a/8, 305a/9

ṭ.+ ya 305a/10

ṭayyib : < Ar. Duyuların ve nefsin haz aldığı, güzel, hoş ve lezzetli bulduğu şeyleri ifade eder.

ṭ.+ lerüñdür 365b/9

ṭayyibe : < Ar. Duyuların ve nefsin haz aldığı, güzel, hoş ve lezzetli bulduğu şeyleri ifade eder.

mesākīni ṭ. 385a/9

tażarrūʿ : <Ar. Yalvarma, yakarma.

t. 272b/4

taʿẓīm : <Ar. Sayı gösterme, hürmet etme.

t. 289a/14, 368a/13

t. eylemese 285a/10

t. eyleye 308b/13, 372b/15

t. eyleyüb 350a/14

t. itmemiş ola 308b/13

teʿālā : <Ar. "Yüce olsun!" anlamında bir söz olup, Allah adıyla birlikte kullanılır.

t. 268b/10, 271b/4, 321a/10, 377b/6, 378a/5, 380b/10

t.+ ya 386a/9

tebdīl : < Ar. Değiştirme.

t. eyleye 387a/12

t. ola 324b/2, 324b/4, 359a/13, 387a/13

t. olıcaḳ 324b/14, 325a/1

t. olmaġında 324a/15

t. olur 324b/1

teberrük : <Ar. Uğur sayma, bereket umma.

t. 287a/11

tecellā : <Ar. Tecelli, yansıma, görünme, Allah'ın kudretinin görünmesi.

t.- ı esmā 292b/3

tecellī : <Ar. Tecelli, yansıma, görünme, Allah'ın kudretinin görünmesi.

t. 299b/15

t. eyledi 304b/2

t. eyleye 327a/8, 374a/15

t. eyleyüb 361b/2

t. itmekden 292b/6

t.+ si 387a/5

tefāsīr : <Ar. Kur'ân tefsirleri.

t. 394b/13

teferrüc : < Ar. Açılma, ferahlama.

t. eyledüm 383b/8

t. eyleyüb 371b/6

t. ideler 318a/15

tefsīr : <Ar. Kur'ân-ı Kerîm'i açıklama, yorumlama.

t. 394b/12

ehli t. 274a/6, 324a/10, 355a/1, 387a/3

t.- i beġavīde 380a/9

t.- i ḳāşānīde 269a/4

t.- i kebīrde 279a/11, 325a/8, 379b/8, 389b/11, 392b/8

t.+ de 344b/6

t.+ dür 295b/9

t.+ inde 270b/10, 277b/2, 350a/12, 352b/1, 359b/15, 362a/14, 368a/1, 385b/3

tefsīr-i ḳāżī : Beyzâvî (ö. 685/1286) tarafından yazılmış tefsir.

t.+ de 286b/14

tefsīr-i kebir : Fahreddîn er-Râzî'nin (ö. 606/1210) *Mefâhîtü'l-gayb* adıyla da bilinen tefisir.

t.+ de 298b/15

tehlike : <Ar. Bir kişinin helak olmasına neden olabilecek durum.

t.+ ye 279b/14

tek : Yalnızca, sadece.

t. eylese 272a/13

tekbīr : <Ar. İslam dininde Allah'ın büyüklüğünü, yüceliğini belirtmek için söylenen "Allahu ekber" sözü.

t. 272b/3, 362b/4

tekebbürlik : <Ar. Kibirlenme, büyüklenme.

t. eylese 306a/10

tekellüf : <Ar. sıkıntı veren bir iş yapma, güçlüğe, sıkıntıya katlanma.

t.+ inden 302b/15

tekrār : <Ar. Aynı olayın, işin, hareketin yeniden ortaya çıkışı, tekrarlanması.

t. idey 390a/8

temettuʿ : <Ar. Kazanç, kâr.

t. eyleñ 374a/3

temṯīl :< Ar. Birinin veya bir topluluğun adına davranma.

t. 280b/13, 394b/12, 396a/1

ten **:** <Far. Vücut, beden.

t. 288b/10, 351a/10, 351a/11, 351a/12

t.+ dedür 288b/10

tenāsuḫ : <Ar. Ruh göçü.

t.+ a 387a/14

t.+ dur 387a/14

tenaʿum **:** <Ar. Bolluk içinde bulunma.

kemāli t. 390a/3

t. eylese 389b/2

t. eyleyeler 344b/6, 388b/10

t. eyleyün 343b/13

t. iderken 390a/1

t. idüñ 374a/6

tenevvūʿ : <Ar. Çeşitlilik.

t. 291a/12

teraḳḳī **:** < Ar. İlerleme, yükselme.

t.+ de 311a/15

t. eyleyesin 291a/10

terbiyāt : <Ar. Terbiye.

t. 287b/3

tercīḥ : < Ar. Tercih.

t. itmekdür 309b/7

tercümān : < Ar. Çevirmen, dile getiren.

t.+ dur 311a/4

t.+ ıla 334a/8

tercüme **:** <Ar. Bir dilden başka bir dile çevirme, çeviri.

t. itdüm 294b/15

tergīb **:** <Ar. Rağbet ettirme.

t.+ de 310b/4, 387b/8

terk **:** <Ar. Bırakma, ayrılma.

t. eyle 268a/10, 302a/3, 305b/12

t. eylediler 362a/3

t. eyledügi 391a/10

t. eyledüñ 341a/5

t. eyledüñüz 342a/5, 342a/8, 342a/11,

t. eylemedi 342a/4, 346b/1

t. eylemedüm 341a/6

t. eylemege 293b/2

t. eylemek 301b/10, 306b/6

t. eylemekdür 265a/2, 265a/3, 265a/5

t. eylemez 306b/6

t. eylese 269a/13, 271b/2, 272a/8, 272a/11, 272a/12, 272a/14, 305b/13

t. eyleseler 301a/1

t. eyleye 313a/2

t. eyleyeler 277b/8

t. eyleyüb 331a/15

t. ide 302b/11
t. iderler 282b/10, 303b/1
t. itdügümüz 345b/7
t. itmekdedür 293b/5
t. itmeyince 293a/11
t. itmezdük 345b/5
t. itse 284a/2

tertīb : <Ar. Düzen, sıra.
t. 280a/14, 287b/4
t.+ ine 359b/9
t.+ ini 280a/14

tesbīḥ : <Ar. "Süphânallâh" sözcüğünü söyleyerek Allah'ı ululama.
t. 270b/14, 331a/3
t. eyleyeler 285b/3
t. ideler 309a/7, 327a/7
t. iderler 380a/14, 383a/5
t.+ inde 270b/14

teʿsīr : <Ar. Etki.
t.+ i 290b/6

teslim : <Ar. Allah'ın hükmüne boyun eğme.
t. 292a/7

tesnīm : <Ar. Cennette bulunan bir ırmağın adı.
t. 382b/9, 382b/12
t.+ dür 391b/2
t.+ e 374a/6

teşrīʿ : <Ar. Şeriat, **yasa, dinî** bir hüküm koyma.
t. 395b/15

tevāżuʿ : Alçak gönüllülük, kibirsizlik.
t.+ dadur 293b/4
t. eylese 306a/11
t. iderler 302a/9

tevbe : <Ar. İşlenmiş bir günah veya suçun bir daha tekrarlanmayacağına dair verilen söz, tövbe.
t. 264b/1, 264b/2, 311a/11, 312a/2, 312a/5, 312a/12, 312a/13, 312b/1, 312b/4, 312b/7, 318b/11, 318b/15, 319a/1
t. eylemeseñüz 311a/8
t. eylemeyenler 275b/4
t. eylemeyince 269a/14
t. eylemiş 328b/2
t. eyleñ 269a/12
t. eyleye 311b/10
t. eyleyüp 318b/5
t. idenleredür 345a/2
t.+ ile 272b/1
t. ḳıla 312a/2
t. ḳılan 312a/1
t.+ si 264b/1, 311b/9, 312b/2, 312b/3, 312b/8, 312b/9, 312b/10, 312b/11,

t.+ si olmasa 312a/9

t.+ sidür 311b/8, 312a/14, 312a/15, 312b/7, 312b/8, 312b/9, 312b/10, 312b/11

t.+ sin 278b/11

t.+ sini 312a/4

t.+ sinüñ 312b/13

t.+ süz 355a/1

tevbesüz : <Ar. + Tr. Tövbesiz, tövbe etmeyen.

t. 328b/11, 329b/2, 338b/6, 353a/15

teveccüh : <Ar. Bir yöne doğru yönelme.

t. eylemek 312b/6

tevekkül : <Ar. İşi Allah'a bırakma, Allah'a teslim olma.

t.+ dedür 293b/5

tevfīḳ : <Ar. Allah'ın kuluna yardım etmesi. Uygun duruma getirme.

t. 288a/8, 303a/6

vechi t. 391a/1

t. itmek 391a/6

tevḥīd : <Ar. Allah'ın birliğine inanma.

t. 268a/12, 356a/13

t. iderüz 287b/15

t. itmediler 281b/11

t.+ lerinüñ 362b/2

ehli t. olurlar 356a/12

tevīlāt : < Ar. Teviller, yorumlar.

t.+ ı 311b/4

tevrāt : <Ar. Dört kutsal kitaptan Hazret-i Mûsâ'ya indirileni.

t. 274a/9

t.+ da 288b/1, 336b/3

t.+ dan 333a/12, 396a/3

t.+ ı 270b/8, 333a/15, 334a/11, 334a/13, 335b/11, 373a/10

t.+ i 270a/13

tezkiye : <Ar. Şahidin adalet niteliğinin soruşturulması anlamında fıkıh terimi.

t. eyleye 333b/12

tīz : <Ar. Çabuk, tez.

t. 315b/4, 320b/12, 339a/7, 342b/15, 355a/13, 362a/13, 376b/5, 379a/14

ṭoġ - : Doğmak.

ṭ.- a 318b/2, 318b/4, 318b/8, 318b/9, 318b/11, 318b/12, 318b/15, 319a/6, 319b/8

ṭ.- alar 319b/10, 319b/9

ṭ.- ar 318b/8, 319b/8

ṭ.- dı 316a/13

ṭ.- maḳdur 315b/8, 316a/7

ṭ.- masına 268b/2

ṭ.- maya 318b/3, 318b/9, 319b/11

ṭ.- mazdan 318b/6

ṭoġan : Doğan.

ṭ. 371a/1

ṭoġrı : Doğru.

ṭ. 288a/2, 288a/3, 391a/12

ṭoġur -: Doğurmak

ṭ.- a 387b/4

ṭ.- maḳ 389b/7

ṭ.- urken 283b/5

ṭoḳın - : Dokunmak.

ṭ.- a 380a/7

ṭ.- sa 268b/15, 269a/2

ṭoḳsan ṭoḳuz : Sayı; Doksan dokuz.

ṭ. 308b/7, 308b/8, 334b/4, 349a/1

ṭoḳun – : Dokunmak.

ṭ.- a 386b/13

ṭoḳuzuncı : Dokuzuncu.

ṭ. 292a/1, 303b/1, 328a/5, 328b/2, 329a/11

ṭoḳuz yüz : <Ar. Sayı; Dokuz yüz.

ṭ. 314b/6, 320b/15

ṭol - : Dolmak.

ṭ.- ar 382b/11

ṭ.- dum 359b/4

ṭ.- duñmı 359b/3

ṭ.- ına 318b/7

ṭ.- ınınca 280a/12

ṭ.- unca 272a/7

ṭolaş - : Dolaşmak.

ṭ.- mışdur 364b/10

ṭoldur - : Doldurmak.

ṭ.- asın 359b/3

ṭ.- ur 356a/14

ṭon : Kıyafet.

ṭ.+ ın 266b/3, 280a/7

ṭonlu : Giysili.

ṭ. 390b/4

ṭop : Top.

ṭ. 307a/1

ṭopraġ : Toprak.

ṭ.+ a 396a/13

ṭ.+ ı 322b/1, 323b/2, 323b/3

ṭ.+ ıdur 323b/3

ṭ.+ ından 302b/1, 302b/2

ṭopraḳ : Toprak.

ṭ. 323b/1, 323b/2, 323b/3, 339a/15, 356b/12, 356b/13

ṭ. eyleye 378b/8

ṭ.+ ıla 323b/4

ṭ.+ ları 323b/1

t. olalar 351b/6

t. olmaġa 351b/11

ṭ. olaydım 356b/12

ṭopṭolu : Dopdolu.

ṭ. 270b/14, 307b/11, 355b/1, 384a/1, 392a/8

ṭ. ola 320a/7, 321a/8, 357a/7, 359b/7

ṭ. olur 382b/11

ṭoy - :Doymak.

ṭ.- maz 288b/10, 288b/11

ṭoyur - : Doyurmak.

ṭ.- a 294a/13

toz : Kuru toprak.

t.+ a 352b/3

t.+ ına 394b/3

ṭūbā : <Ar. Cennette bulunduğuna inanılan, kökü yukarıda, dalları aşağıda büyük bir ağaç.

ṭ. 372b/14, 379a/7, 379a/9

tuḥfe : <Ar. Hediye.

t. 386a/3

ṭūl : <Ar. Uzunluk, boy.

ṭ.- ı evvel 308a/2

ṭur - : Durmak.

ṭ. 317a/2, 322a/13, 360b/4, 360b/5

ṭ.- a 316a/15, 316b/3, 316b/12, 327b/5, 327b/15, 328a/1, 328a/2, 328a/3, 328a/5, 328a/6, 328a/9, 328b/12, 329b/1, 329b/3, 330b/1, 343b/10, 345a/13, 345b/14, 355a/4

epsem ṭ. 368b/3, 368b/4, 368b/5

örü ṭ.- a 272b/3

ṭ.- acaḳ 332a/13

ṭ.- alar 318b/14, 320b/12, 323a/1, 323a/3, 323b/8, 324a/7, 327a/3, 327a/15, 327b/1, 327b/10, 328b/15, 329b/6, 332a/11, 332b/14, 335a/15, 357a/4, 368a/10

ḳabirlerinden ṭ.- alar 388a/13

niyetde ṭ.- alar 380a/5

ṭ.- ıcaḳ 327a/15

ḥisāba ṭ.- maġa 281a/3

namāza ṭ.- mak 272a/8

ṭ.- maḳdan 335b/4

ṭ.- maḳdur 280a/13

ṭ.- sa 281a/3

ṭ.- u geldi 270a/13

ṭ.- u gele 317a/2, 322a/14, 322a/15, 340a/3, 340a/4, 340a/6, 357b/15, 363b/9, 376b/5

ṭ.- u geleler 322b/14, 346b/8, 360a/8, 360b/3, 342b/6

ṭ.- u gelsünler 360b/2

ṭ.- ub 340a/5

ṭ.- ur 316b/12

ṭ.- urduñuz 333a/9

örü ṭ.- urken 266a/2

ṭ.- urlar 303a/12, 337a/5

ṭūr : <Ar. Dağ, Hazret-i Mûsâ'ya vahiy indirilen dağ. İlahi tecellilerin ortaya çıktığı yer.

ṭ. 317a/12

ṭ.- i sināya 277b/14

ṭ.+ dur 285a/2

turāb : <Ar. Toprak.

t. olduḳların 356b/11

ṭut - : Tutmak.

ṭ.- a 276b/1

ṭ.- alar 310a/5

ṭ.- ar idi 276a/13

ṭ.- arıdı 276a/12, 276a/14, 276a/15, 276b/1

sözini ṭ.- asın 396a/7

ṭ.- madı 274a/7

ṭ.- maḳ 276a/3

pāyende ṭ.- sun 394b/9

ḫoş ṭ.- ub 394b/7

ṭutıl - Tutulmak.

ṭ.- a 324b/3

ṭuy - : Duymak.

ṭ.- a 317a/9

tükür - : Tükürmek.

t.- mek 389b/6

türkī : Türkler veya Türkçeyle ilgili olan.

t. 395a/3

ʿubūdiyyet : <Ar. Kulluk.

ʿ. 292a/3

ʿucb : <Ar. Kibir, büyüklenme, kendini beğenme.

ʿ.+ den 329a/11

ʿ. eylemedi 329a/11

ʿ. eyleyeler 338b/10

uç - : Uçmak.

u.- a 322a/7

u.- alar 320b/11, 383b/12

u.- ar 394a/4

u.- arlar 378a/6

u.- ub 347a/1

uç : Uç.

u.+ ı 394b/7

uçmaġ : Cennet.

u. 371a/11, 376b/8

u.+ a 269b/11, 271a/6, 272b/6, 282a/15, 283a/3, 284b/6, 291b/2, 293a/7, 301b/14, 309a/1, 322a/4, 323b/4, 324b/9, 324b/11, 327b/2, 332b/6, 336b/14, 336b/15, 337b/9, 337b/15, 338a/4, 338a/6, 338a/7, 338a/8, 339a/3, 340a/3, 340a/4, 340a/6, 340a/14, 341a/7, 341b/7, 342a/12, 342a/13, 342a/14, 342b/1, 342b/12, 343a/9, 343b/6, 343b/7, 343b/12, 343b/14, 344a/1, 344a/2, 344a/6, 344a/9, 344a/14, 344a/15, 344b/8, 345a/6, 345b/14, 345b/15, 346a/6, 346a/8, 346b/4, 346b/6, 346b/10, 347a/1, 347a/2, 347a/4, 347b/15, 349b/14, 350b/9, 350b/15, 351a/1, 351a/5, 352a/2, 352a/4, 352a/6, 353a/10, 353b/7, 354a/1, 354a/3, 359a/6, 359a/7, 360a/13, 360a/14, 360b/4, 361b/12, 362a/4, 362a/6, 362b/4, 363a/9, 363b/9, 363b/12, 366b/10, 367a/12, 367b/5, 367b/7, 367b/9, 367b/10, 367b/15, 368a/8, 368b/4, 370a/11, 370b/8, 370b/15, 371a/9, 371a/11, 371b/3, 372a/13, 374b/2, 375b/1, 375b/4, 375b/5, 377a/2, 377a/11, 377a/12, 377a/15, 377b/15, 378a/13, 378a/15, 378b/6, 378b/7, 378b/10, 379b/2, 381a/15, 384b/2, 384b/15, 385a/6, 385b/9, 385b/11, 387b/9, 388a/14, 388b/5, 388b/6, 390b/9, 390b/10, 390b/12, 392b/10, 395b/10

u.+ da 366a/5

u.+ dan 342b/7

u.+ ı 270a/9, 272b/1, 278a/4, 293a/7, 322a/4, 324b/7, 332b/9, 332b/10, 339b/4, 345a/8, 346a/3, 348b/8, 349b/2, 350a/2, 352b/6, 354a/6, 356b/7, 365a/11, 366a/3, 366a/12, 366a/15, 366b/2, 366b/13, 367b/5, 368a/7, 371b/6, 379a/3, 382a/6, 383b/7

cemī‘i u.+ ı 354a/5

u.+ ıdur 366a/14, 379a/7, 391a/8

u.+ ıla 378b/11

u.+ ın 366b/6, 394b/8

u.+ ına 342b/4, 366a/11, 366b/3, 366b/5, 373a/2

u.+ ında 366b/5, 374a/12, 385a/10

u.+ ındadur 379a/7

u.+ ınuñ 366b/11, 379a/4

u.+ uma 354a/11

u.+ umda 373b/14

u.+ un 281b/8, 302b/6, 306b/5, 342b/7, 360b/3, 360b/8, 366b/8, 367b/9, 388a/1, 388a/2, 391b/4

u.+ uñ 286a/12, 301b/3, 302b/5, 332b/15, 345b/14, 359a/5, 364a/11, 364b/15, 365a/12, 366a/13, 366b/7, 367a/10, 367a/14, 367a/15, 367b/3,

368a/2, 370a/6, 370b/7, 388a/3, 391b/7, 391b/9, 391b/15,

cemī‘i u.+ uñ 274b/8

u.+ undandur 365a/10

uçmaḳ: Cennet.

u. 274b/1, 278a/7, 281b/8, 286a/13, 288a/6, 294b/7, 298a/7, 302b/2, 308a/13, 310b/4, 317a/11, 320b/6, 322b/6, 324b/11, 342b/14, 345a/14, 346a/5, 349b/8, 351b/10, 358a/2, 359b/14, 361a/9, 365a/2, 365a/3, 365b/7, 366a/2, 366b/10, 366b/12, 367a/3, 368a/2, 370a/11, 370b/6, 371a/5, 371a/14, 371a/15, 371b/1, 371b/2, 371b/3, 372a/12, 373b/10, 374b/2, 376b/11, 376b/12, 378b/10, 378b/12, 378b/15, 379a/2, 379a/11, 380a/3, 380b/9, 381a/7, 381a/13, 381b/14, 383a/14, 383a/15, 383b/2, 383b/8, 383b/13, 384a/10, 384a/15, 384b/1, 384b/6, 384b/14, 384b/15, 385a/7, 385b/3, 385b/5, 386a/3, 386a/5, 386b/7, 386b/8, 386b/12, 387a/4, 387b/6, 389a/12, 389b/2, 390a/12, 390b/1, 390b/15, 391a/15, 392a/2, 392a/7, 392a/9, 392a/13, 392b/1, 393a/11, 393a/12, 393b/6

u.+ da 271a/5, 272b/12, 275b/12, 278a/12, 279b/5, 281a/10, 282b/12, 283a/2, 283b/12, 284b/6, 284b/7, 284b/8, 288b/15, 294a/8, 297b/13, 297b/15, 298b/12, 298b/14, 301a/6, 337b/10, 344b/5, 351b/7, 360b/11, 363a/3, 366a/7, 367a/1, 370a/14, 371a/13, 371b/14, 374b/14, 378a/4, 378b/12, 380a/5, 380a/9, 380a/12, 380b/2, 380b/7, 380b/15, 381a/4, 382a/2, 382a/7, 382b/1, 382b/3, 382b/6, 382b/7, 382b/9, 382b/15, 383a/3, 383b/5, 384a/2, 384a/5, 384b/3, 385b/2, 385b/15, 386a/4, 386b/6, 386b/12, 387a/2, 387a/3, 387a/6, 387b/3, 387b/10, 387b/14, 388a/8, 389b/5, 390a/4, 390b/8, 391a/5, 391a/11, 392a/11, 393b/15, 394a/5, 396b/1

u.+ da ola 361a/6

u.+ dadur 390b/13, 390b/7

u.+ dağı 364a/14

u.+ dan 269b/12, 303a/11, 322a/5, 324a/6, 327a/2, 331a/4, 333a/1, 337a/11, 342b/14, 342b/15, 362b/7, 364a/12, 370b/13, 373b/13, 389a/1, 390a/9

u.+ dandur 279b/9

u.+ dur 292b/12, 344b/14, 348a/14, 365a/11, 366a/9, 388a/6

u.+ ıla 281a/4

u.+ lar 366a/6

u.+ lara 366b/8, 366b/14

u.+ ları 278a/11

cemī‘i u.+ laruñ 365a/9

u.+ lıḳdur 383a/11, 383a/14, 386b/5

uçmaḳlıḳ : Cennetlik.

u.+ dur 297a/5, 297b/6

u.+ sın 318a/6

uġra - : Uğramak.

u.- rlar 277a/15

u.- salar 298b/10, 346b/14

u.- ya 317a/2

uġurlıḳ : Hırsızlık.

u. eylemekdür 264b/8

u. eylemekdür 265a/5, 265b/4

uġurla - : Çalmak, hırsızlık yapmak.

u.- dılar 351b/2

uḫrevī : <Ar. Ahretle, öteki dünya ile ilgili.

ʿālimi u. 300b/2, 300b/3

ulaş - : Ulaşmak.

u.- ır 290a/13

u.- maḳ 285b/14

u.- makdur 312b/11

u.- urdı 311b/2

u.- urlar 352b/10

ulaşdur - : Ulaştırmak.

u.- alar 327a/3

u.- dum 334a/11

u.- urlar 390b/4

ulaşıḳ : Birleşik.

u. 319b/9

ʿ**ulemā** : bkz. *ʿulemāʾ*

ʿ. 270a/2, 276a/1, 282b/7, 298a/10, 315b/5, 336a/15, 344a/4, 363a/8, 363a/9, 364b/15, 368a/7, 368a/15, 392b/7

ʿ.+ dan 392b/11, 392b/12

ʿ.+ ya 273a/14, 392b/4

ʿ.+ yı 298a/10

ʿ**ulemāʾ** : <Ar. Bilginler, âlimler.

ʿ. 281b/2, 298a/11, 299b/7, 299b/10

ʿ.- ı kelām 264b/3

ʿ.+ dur 299a/2

ʿ.+ mı 299b/9

ʿ.+ nuñ 299a/8

ʿ.+ ya 299a/3

ulu : Büyük, yüce.

u. 265b/7, 354a/4, 364a/9, 364b/14, 371b/6

u.+ dur 292b/14

u.+ luġı 270b/13

u.+ luk 313a/12

u.+ sı 267a/15, 305b/10, 309b/5

ulūhiyyet : <Ar. İlahlık, **Tanrılık**.

u.+ iyle 287a/3

ululıġ : Yücelik, büyüklük.

u.+ ına 307a/9

ʿulūm : <Ar. İlimler.

ʿ.- ı dīne 296a/5

ʿ.- ı evvelini 373b/2

ʿ.- ı şerʿiyye 296a/11

um - : Ummak.

u.- arduñuz 340a/14

u.- sa 266b/5

ʿumūm : <Ar. Bütün, tüm,kamu.

ʿ.- ı faẕlından 377b/5

unıd - : Unutmak.

u.- a 348a/1

unıt - : Unutmak.

u.- maz ola 299b/15

unut - : Unutmak.

u.- dı 266b/10

u.- maḳdur 265a/4

u.- tuñuz 332a/4

u.+ maya 285b/5

ur - : Vurmak, dövmek, isabet etmek.

u. 322a/8, 343a/7

u.- a 317a/10, 318a/4, 318a/5, 326b/15, 343a/8

u.- alar 271b/7, 327a/8, 332b/4, 358b/15, 388a/10, 388b/1

u.- aruz 356b/15

u.- dılar 378b/3

u.- duġından 375b/15

u.- ma 375b/14

u.- madum 322b/8

u.- maġa 304b/2

u.- maḳ 311a/3

u.- maḳdan 308b/15, 309a/1

u.- ub 325a/12

ʿurefā : <Ar. Arifler, çok anlayışlı ve sezgili kimseler.

ʿ. 395b/14

ʿuryān : <Ar. Çıplak.

ʿ. 323a/1, 324a/6

uşbu : Bu.

u. 290a/11, 291b/8

uşda : İşte.

u. 326a/7

ʿuşşāḳ : <Ar. Âşıklar.

rūḥı ʿ. 396a/1

utan - : Utanmak.

u.- a 297a/10

u.- alar 376b/12
u.- madañ 352a/7
u.- madılar 374b/6
u.- maduñ 341a/12
u.- maya 297a/11, 348a/2
u.- mazsın 306a/5
u.- ur 309a/10
u.- urıdıḳ 347a/6
u.- urın 306a/5
u.- uruz 375b/10

uy - **:** Uymak
u.- acaḳ olursa 282a/7
u.- alar 316b/10
u.- anlara 345a/9
u.- ar 317a/4
u.- duñuz 358a/5
u.- maḳ 299a/12
u.- mayalar 317a/1
u.- maz 317a/3
u.- ur 299a/13

uyan **:** Yular, dizgin, gem.
u.+ ı 322a/8, 379a/13

uyar - **:** Uyandırmak. Yakmak.
u.- maḳ 299a/13

uyḳu **:** Uyku.
u. olmaz 366b/15

uyu - **:** Uyanmak.
u.- maḳdan 276a/9
u.- mazdı 276a/14
u.- rken 270a/11, 270b/4, 294a/11

uzaḳ **:** Uzak.
u.+ dur 308a/3
u. olsun 390b/8

uzan - **:** Uzanmak.
u.- a 320b/13

ʿuzlet **:**Yalnızlık.
ʿ. eylese 305b/13

ʿuẓmā : <Ar. En yüksek şefaat makamı.
şefāʿatı ʿ. 337a/10

uzun **:** Uzun.
u.+ dur 391a/12
u.+ ı 278a/12
u. ola 271b/13

uzunlıġ **:** Uzunluk.
u.+ ı ola 308b/6

uzunluġ **:** Uzunluk.
u.+ ı 325b/6, 330b/9, 330b/15, 349a/2, 361a/8
u.+ ı ola 374b/15

üc **:** Sayı; üç.

ü. 265b/13, 281b/12, 295b/9

ü.+ dür 271b/7, 271b/9, 271b/12, 295b/6

üc biñ : Sayı; üç bin.

ü. 272a/2

üç : Sayı; üç.

ü. 270b/1, 276a/14, 276b/1, 279a/12, 279a/13, 279b/2, 279b/4, 280a/4, 283b/14, 283b/15, 285a/9, 286a/10, 286a/15, 289a/5, 290a/7, 293a/13, 298b/5, 300b/3, 301b/8, 310a/15, 312a/12, 312a/13, 312b/1, 314b/8, 315a/4, 315a/10, 317a/8, 318a/13, 318b/9, 318b/11, 319a/9, 324b/13, 325b/1, 330b/11, 330b/12, 344b/10, 348b/2, 357b/1, 361a/8, 362a/11, 366b/3, 378a/5, 378a/9, 380b/11, 386a/3, 390a/1, 395b/15

ü.+ dür 280a/9, 289a/13, 294b/3, 302a/12, 305a/4, 389b/12

ü.+ er 390a/12

ü.+ i 265b/1, 271b/3, 288a/3, 294a/15, 358b/12

ü.+ inden 295b/7

ü.+ üni 305a/1

üç biñ : Sayı; üç bin.

ü. 283b/9

üçünci : Üçüncü.

ü. 271a/4, 271b/5, 271b/9, 271b/11, 271b/14, 274a/8, 283a/3, 283a/12, 289a/15, 291b/10, 303a/3, 305a/8, 305b/2, 305b/4, 305b/8, 306b/3, 307a/6, 311b/1, 311b/11, 314a/14, 316b/13, 326a/12, 327b/14, 329a/5, 337b/15, 341a/1, 345a/2, 348b/6, 355a/13, 356a/11, 365a/4, 365b/10, 385b/8, 386a/6, 388a/9, 393a/5

ü.+ de 356a/15, 364a/1

üç yüz : Sayı; üç yüz.

ü. 309a/1, 384a/11, 384a/12, 384a/13

üç yüz biñ : Sayı; üç yüz bin.

ü. 285a/6, 301a/7, 301a/8

üleş : Paylaşmak.

ü.+ irken 315a/11

ümīẕ : (<Far. ***umīd*)** Ümit, beklenti.

ü. dutasız 368b/13, 369a/6, 369a/11

ü.+ dür 272b/5, 281a/7, 310b/15, 343b/14

ü.+ in 264b/15, 329a/13

ü.+ in kesmekdür 265a/13

ü.+ lerin 358a/15

ü.+ üm 377a/2, 377a/10

ü.+ üñüz 346b/4

ümmet : <Ar. Aynı peygambere inanıp bağlananların oluşturduğu topluluk.

ü. 300b/13, 311a/14, 333b/10, 361b/7, 376b/7, 384b/11

ü.+ dür 274a/7

ü.+ e 274a/6, 274a/7, 275b/11

ü.+ i 270a/8, 275b/6, 314b/7, 325b/5, 333a/9, 334a/1, 344b/2, 345a/13, 367b/6, 384b/11, 395b/10

ü.+ i imiş 384b/11

ü.+ içün 278a/9

ü.+ imüñ 307b/14

ü.+ inden 375a/14

ü.+ ine 277a/9, 278a/2, 278a/5, 284b/14, 291b/6, 291b/7, 333a/8, 339a/10, 354b/1

ü.+ iñe 339a/11

ü.+ ini 278a/8, 278a/9

ü.+ inüñ 277b/2, 305a/3, 339b/8, 342b/1, 345b/3, 349b/3, 349b/5

ü.+ isiz 344b/2, 347a/2, 375b/7

ü.+ lerden 325b/6, 361a/3

ü.+ lerdür 383b/3

ü.+ leri 322a/5, 333b/8, 337b/6, 339b/11, 360b/14, 372a/3

ü.+ leri olalar 384b/13

ü.+ lerinden 350a/13, 393b/7

ü.+ lerine 372a/4, 373b/1

ü.+ lerüm 362a/7

ü.+ lerümi 329b/14

ü.+ ü 366a/5

ü.+ ü idük 376a/13

ü.+ üm 278b/10, 325b/9, 338a/4, 339a/13, 339a/14, 360b/13, 361a/5, 361b/13

ü.+ ümden 338a/14, 342a/13, 349a/1, 367b/6, 375b/2

ü.+ ümden ola 343b/9

ü.+ ümdür 383b/3

ü.+ üme 275b/10, 275b/13, 297b/1, 314b/2, 361a/1, 362a/1

ü.+ ümi 322b/12, 325b/8, 337b/4, 376b/5, 322b/7

cemīʿi ü.+ i 375b/4

cemīʿi ü.+ ümi 270a/12, 270b/6

ü.+ ümsüz 339b/4

ü.+ ümüñ 289a/12, 296b/4, 299a/3, 308a/1, 336a/8, 337b/5, 339b/2, 339b/13, 345a/15

ü.+ üñ 329b/14, 339b/12, 376b/4

ü.+ üne 338a/5, 339b/9, 373b/1

ü.+ üñe 303b/10, 333a/6, 339b/6, 373a/7, 373a/9, 373a/11, 373a/13,

ü.+ üñi 361a/2

cemīʿi ü.+ üñi 336a/11

ü.+ ünüñ 315b/2

ü.+ üñüñ 339b/14, 339b/15

ümmī : <Ar. Bütün bildiklerini vahiy yoluyla Allah'tan alan.

ü.+ dür 346a/14

ü.+ ler 299a/8

ümmü seleme : Ümmü Seleme İslâm peygamberi Muhammed'in eşlerinden biri.

ü. 315b/10

ürk - : Ürkmek.

ü.- eler 335a/9

üst : Üst.

ü.+ i 366b/7, 388a/2

ü.+ inde 266a/1, 294b/5, 322b/1

ü.+ indedür 307a/2

ü.+ ine 331b/8

ü.+ ünde 325a/14

ü.+ üne 283b/3, 286a/9

üstād : <Far. Üstat, öğretmen, hoca.

ü. 298b/9

ü.+ ına 296b/3

ü.+ ları 372a/3

ü.+ larına 300a/6, 372a/2

ü.+ larından 300a/7

üstāż : bkz. *üstād*

ü. 289a/13

üşen - : Kendinde bir gevşeklik duyarak bir işi yapmaya isteği olmamak, erinmek.

ü.- meye 293b/12

üzengü : Eyerin iki yanında asılı bulunan ve hayvana binildiğinde ayakların basılmasına yarayan, altı düz demir halka.

ü.+ leri 322a/9

üzer : Üzeri, üst.

ü.+ esin 352a/1

ü.+ inde 272b/14, 274b/11, 274b/12, 278b/1, 281a/4, 288b/6, 311b/12, 322b/7, 323a/3, 325a/2, 327b/1, 327b/5, 343b/6, 354b/12, 362a/11, 363b/13, 365b/2, 365b/4, 370b/8, 371b/10, 374a/13, 375a/14, 375b/2, 379b/3, 379b/4, 379b/5, 380b/5, 381a/15, 384a/6, 385a/13, 386b/7, 388b/9, 393b/9

ü.+ inde ola 361a/6

ü.+ inde olalar 336a/14, 336a/15, 336b/1, 337a/8, 386b/6

ü.+ inde olurlar 371a/4

ü.+ inden 273b/12, 336a/8, 361a/10

ü.+ ine 265a/13, 266a/6, 266b/15, 267a/3, 270a/7, 270a/8, 271b/13, 273b/9, 277a/3, 277a/13, 277b/2, 279a/2, 279a/3, 280b/7, 284b/5, 284b/6, 285a/7, 285a/8, 285b/4, 288a/9, 288a/10, 288a/12, 293b/9, 296a/11, 297a/4, 297a/8, 298b/3, 299a/8, 299b/12, 301a/11, 301a/15, 310b/1, 310b/2, 312a/2, 313a/14, 314b/15, 317a/2,

321b/3, 323a/8, 323a/15, 323b/13, 324b/13, 325b/2, 325b/3, 325b/4, 325b/10, 326b/3, 326b/4, 326b/5, 326b/8, 326b/9, 329b/9, 330a/10, 331b/2, 332b/11, 333a/3, 333a/13, 335a/11, 337a/1, 338a/3, 339a/12, 340b/5, 340b/9, 343b/2, 344a/5, 345a/12, 345b/1, 346b/13, 347a/11, 348b/14, 355a/2, 358b/14, 359b/3, 361a/8, 367a/13, 368a/14, 368a/15, 369a/13, 370a/14, 374a/14, 375a/1, 375a/3, 375a/5, 375a/7, 375a/9, 381a/8, 383b/10, 386b/1, 386b/8, 388b/6, 392a/13, 392b/2, 394a/13

ü.+ iñe 290a/12

ü.+ ine ola 326b/9

ü.+ ine olalar 346a/12

ü.+ ine olsun 289b/12

ü.+ inedür 289b/7, 292a/4, 303b/7, 312b/1, 389a/6

ü.+ ineki 288a/8

ü.+ inesin 351b/14, 351b/15

ü.+ ineyin 314b/15

ü.+ iñüze 294a/14

ü.+ lerine 334a/6

ü.+ üme 323a/8, 323a/13

ü.+ ümüze 358a/12

ü.+ üne 323a/13, 391b/1

ü.+ üñe 295b/3, 394a/7

ü.+ üñüze 269a/12, 269a/15, 297a/8, 333b/13, 345b/15

ʿüzeyr : Kur'an'da adı geçen, peygamber olup olmadığı tartışmalı kişi.

ʿ. 378b/4

üzüm : Üzüm.

ü. 364b/11

vaʿad : <Ar. Söz verme.

v. 368b/8

vācib : <Ar. Yapılması istenen, gerekli, lüzumlu.

v. 304b/5, 309b/3, 309b/4

v.+ dür 264b/2, 264b/14, 279b/15, 281b/9, 299a/2, 309b/2, 372a/7

v.+ leri 280a/10

v. oldı 298a/7, 298a/9, 333b/14, 340a/13, 368b/12

v. olmaya 265b/9

v. olmış ola 375a/15

v. olur 280b/11

vaʿde : <Ar. Söz verme, taahhüt.

v. eyledi 336b/12, 382b/15

v. eyledün 352b/4

v. eyledüñ 322b/12, 373a/5

v. eylemişdüm 369b/2

v. eylemişdür 281a/11, 360b/12, 387b/15

v. eylemişdürki 379b/15

v.+ sin 367b/1

v.+ sine 283b/14

vāfir : <Ar. Bol.
ḥaẕẕı v. oldı 298b/1

vaḥiy : bkz. *vaḥy*
v.+ le 312a/8

vaḥy : <Ar. Bir emir veya hükmün Allah tarafından bir peygambere bildirilmesi, ilahi haber.
v. olındı 334a/12

vaʿīd : **<Ar.** İyiliğe sevk veya kötülükten kurtarmak için ileride olacak kat'i hâdiseleri haber vererek korkutmak.
v. eylemişler 355b/14
v.+ inden 393a/3
v. olunmışdur 354b/6

vāʿiẓ : <Ar. Dinî konuşma yapan, öğüt veren kimse.
v. 266b/13, 266b/14

vaḳār : <Ar. Ağırbaşlılık, şerefli olma.
v. 274b/15, 282a/3, 343a/7, 388a/10

vaḳfe : <Ar. Durma; haccın farzlarından olup, Arefe günü Arafat'ta öğle ve ikindi namazından sonra bir miktar durmak.
v.+ ye 280a/10, 280a/11, 281a/2

vāḳıʿ : Olan, meydana gelen.
v. 309b/3
v. oldı 395a/8
v. olsa 311a/14

vaḳit : bkz. *vaḳt*
v.+ in 312a/15
v.+ süz 305b/2

vaḳt : <Ar. Vakit, zaman.
v. 273b/12, 274a/2, 278b/4, 280a/1, 280a/2, 280a/3, 282b/2, 282b/5, 282b/6, 289a/9, 293a/6, 303a/9, 308b/5, 311a/14, 317b/15, 319a/4, 322b/15, 327b/6, 332a/11, 342b/3, 343b/8, 345b/5, 349b/15, 350a/2, 350a/3, 350b/1, 351b/8, 354a/5, 364b/3, 374b/1, 375b/12, 380b/6, 385b/7, 385b/11, 385b/14, 393a/14
v.+ dan 267a/5, 352a/9
v.+ e 280a/1, 280a/2
v.+ i 365b/10
v.+ i ola 317b/9
v.+ in 286a/10, 347b/9, 368b/5, 385b/9
v.+ inde 265b/13, 271b/3, 271b/7, 291b/3, 291b/4, 325b/14
v.+ ki 385b/6, 385b/9, 385b/13
v.+ larda 265b/14
v. olur 298b/3, 304b/7, 304b/8, 309a/11, 313b/2, 313b/3, 313b/4

vaʾllāhi :<Ar. "Allah'a and olsun ki" anlamında bir yemin sözü.

v. 386b/14, 386b/15

vaʾllāhu aʿlem : <Ar. "Doğrusunu en iyi Allah bilir" anlamında bir söz.

v. 276a/5

var - : Varmak, ulaşmak.

v.- a 280a/15, 317b/15, 319a/6, 329b/7, 336a/7, 337a/14, 364b/2

v.- alar 278a/1, 315a/3, 322a/11, 324a/6, 328b/13, 333a/2, 333a/3, 335b/1, 336a/4, 343b/11, 344a/15, 346a/7, 362b/7, 362b/10, 363a/2, 363a/7, 363b/4, 363b/7, 368a/2, 368a/12, 370a/11, 370a/12, 371b/13, 371b/15, 372a/1, 372a/2, 372a/3, 372a/4, 372a/6, 372a/13, 375a/8, 375b/6, 379b/3, 385b/13, 388a/13, 388a/15

v.- alum 319b/14

v.- an 387a/15

v.- dı 364a/3

v.- dılar 363a/7, 370b/11

v.- duḳ 278a/2

v.- duñuz 278a/2

v.- dur 357a/11, 382a/9

v.- ıcak 272b/1

v.- ıcaḳ 318b/2, 344b/14

v.- ınca 274b/7, 285b/1, 287a/14, 307a/5, 307a/6, 307a/7, 309a/1, 312a/5, 316a/15, 322a/12, 380b/11, 380b/12, 396a/5

v.- ısa 350b/2, 394b/12

v.- madı 364a/4

v.- maḳ 279b/4, 324a/2

v.- maḳdur 296a/9

kaʿbeye v.- mamaḳdur 265a/4

v.- mayalar 345b/14

v.- mayınca 315a/2

v.- mazın 268a/5, 336b/5

v.- mazuz 345b/10

v.- mış 284a/10

v.- sa 269b/5, 279b/3, 310b/7

v.- salar 275b/8

v.- sun 354a/11, 376a/15

v.- sunlar 348b/12, 363a/13

v.- ub dururuz 284a/14

v.- uñ 322a/11, 335b/11, 335b/12, 335b/14, 335b/7, 335b/9, 336a/1, 339a/4, 340a/14, 341a/10, 341a/11, 342b/3, 342b/4, 342b/11, 344a/6, 344a/13, 344b/4, 344b/8, 345a/6, 346a/6, 350b/9, 359a/5, 361b/12, 362b/6, 362b/10, 363a/2, 363b/12, 374a/3, 374a/5, 374a/6

v.- ur 281b/1, 296b/9, 318b/7, 364b/1

v.- urduḳ 375b/11

v.- urdum 347b/13

v.- urın 319a/13

v.- urlar 275b/1, 303b/5, 303b/6, 367a/13

v.- urmısız 345b/10

v.- uruz 345b/11

var **:** Var, mevcut.

v. 267b/6, 273b/8, 278a/12, 278a/13, 278a/15, 278b/1, 279a/8, 284b/7, 284b/8, 288b/7, 291a/6, 291a/7, 291a/8, 313b/7, 314a/2, 330a/13, 334b/4, 334b/9, 341b/7, 347b/15, 348b/7, 351a/5, 352b/11, 353b/7, 353b/9, 360a/10, 376a/10, 376b/3, 377a/2, 377a/4, 377a/15, 387b/11, 392a/12

v.+ dur 265a/11, 267a/7, 267b/2, 269b/7, 270a/2, 270a/4, 270a/7, 270a/15, 270b/1, 270b/3, 270b/4, 270b/5, 270b/7, 270b/9, 270b/12, 271b/15, 272a/2, 272a/5, 272a/6, 274b/3, 274b/5, 274b/6, 276b/2, 276b/6, 276b/9, 278a/9, 278a/11, 278a/12, 278a/13, 281a/10, 281a/15, 281b/7, 282b/9, 283b/7, 283b/8, 285a/8, 286a/1, 286a/6, 286a/7, 286a/9, 286a/15, 287b/2, 287b/6, 287b/7, 287b/9, 290a/7, 291b/8, 294a/9, 294a/15, 297b/13, 301a/3, 301a/6, 301a/7, 301b/3, 302b/4, 302b/5, 304a/3, 306a/13, 306a/14, 306a/15, 307b/14, 309a/2, 309a/12, 311a/13, 311b/12, 313b/12, 318a/1, 318a/9, 318a/10, 318a/13, 319a/2, 321a/12, 321b/7, 323a/2, 324a/15, 325a/9, 327a/15, 329b/15, 330b/11, 337a/13, 344a/3, 345a/12, 346a/2, 347b/11, 349a/4, 349b/5, 351a/7, 352b/9, 354b/7, 354b/8, 354b/9, 354b/10, 354b/11, 354b/12, 354b/13, 355a/3, 355a/12, 355a/14, 356a/2, 356a/5, 356a/7, 356a/8, 356a/9, 357a/8, 358b/1, 359a/9, 359a/11, 359a/14, 359b/5, 360a/13, 360b/12, 361a/3, 362a/12, 363b/14, 364b/7, 364b/8, 364b/9, 364b/12, 364b/13, 365a/7, 365a/11, 365a/12, 365a/13, 365a/14, 365a/15, 365b/1, 365b/2, 365b/3, 365b/5, 365b/7, 366a/6, 367a/1, 367b/10, 368a/4, 371a/6, 371a/13, 371b/10, 372b/3, 372b/14, 374a/9, 374a/13, 376a/11, 378a/1, 378a/3, 378a/7, 378a/8, 379a/12, 380a/5, 380a/6, 380a/9, 380a/12, 380a/13, 380b/4, 380b/7, 380b/15, 381a/1, 381a/2, 381a/4, 381b/10, 382a/7, 382a/8, 382a/11, 382b/3, 382b/4, 382b/7, 382b/9, 383a/2, 383a/3, 383a/4, 383b/2, 384a/3, 384a/5, 384a/6, 384a/7, 384a/8, 385a/10, 385a/11, 385a/12, 385a/13, 385a/14, 385a/15, 386a/1, 386a/12, 386b/3, 386b/4, 386b/12, 387a/3, 387a/7, 387b/15, 388a/7, 389b/5, 390b/14, 391a/11, 391a/14, 391b/13, 391b/15, 392b/1, 392b/2, 392b/3, 393b/11, 393b/15, 394a/5

v.+ dur 380b/15

v.+ ıdı 270b/13, 394b/4

v.+ ımışsa 352a/15

v.+ ınca 307a/4, 325b/6

v.+ ısa 274b/15, 296a/2, 310b/11, 317a/15, 321a/15, 323b/12, 323b/15, 328a/2, 395a/11, 396a/3, 396a/4

v. idi 363b/2, 376b/1

v.+ ise 353b/10

v.+ mıdur 301a/2, 333b/7, 353b/4, 353b/10, 353b/13

v. ol 376a/15

v.+ sa 285b/1, 297b/12, 317b/7

v.+ uñ 343b/12, 360a/2, 360a/4

vārid : **<Ar.** Gelen, ulaşan, vâsıl olan.

v. oldı 266a/6

vāriṣ : **<Ar.** Kendisine mîras düşen kimse, mîrasçı

v.+ i 394b/7

v.+ ler 290b/10, 395b/11

vasaṭ : <Ar. Orta.

v.+ ıdur 388a/2

vaṣf : <Ar. Nitelik, özellik, tanımlama.

v. eyledi 389b/13

v. eylegil 355a/15

v.+ ını 365a/10

v. ider 382a/7

v. idüb 392b/5

v. olınmaz 392a/9

vāṣıl : <Ar. Ulaşan, erişen, bütün mertebeleri aşıp Allah'a kavuşan kimse.

v. 290a/11

v.+ laruñ 394a/13

v. olsañ 291a/13

vāsıṭa : <Ar. Vasıta, aracı.

v.+ suz 290a/12

vāsıṭasuz : <Ar. Vasıtasız, aracısız.

v. 368b/7

vaṣiyyet : Bir kişinin öldükten sonra yapılmasını istediği şey, öğüt.

v. eylemekden 294b/11

v.+ dür 310b/12

vaʿẓ : <Ar. Vaaz, dinî konuşma.

v. 267a/9

v. eyler 314a/6, 314a/7

v. eyleye 317b/8

v.+ ı 267a/8

v.+ ında 266b/13

ve : <Ar. Bağlaç; ve.

v. 264b/3, 264b/5, 264b/6, 264b/7, 264b/8, 264b/11, 264b/12, 264b/14, 264b/15, 265a/1, 265a/2, 265a/3, 265a/4, 265a/5, 265a/6, 265a/7, 265a/8, 265a/9, 265a/13, 265a/14, 265a/15, 265b/1, 265b/2, 265b/3, 265b/4, 265b/5, 265b/9, 265b/10,

265b/11, 265b/12, 265b/13, 265b/14, 265b/15, 266a/1, 266a/2, 266a/3, 266a/5, 266a/6, 266a/8, 266a/9, 266a/10, 266b/4, 266b/10, 266b/12, 266b/14, 267a/1, 267a/9, 267a/14, 267b/1, 267b/2, 267b/3, 268a/4, 268a/8, 268a/9, 268a/12, 268a/13, 268a/14, 268a/15, 268b/1, 268b/4, 268b/8, 268b/12, 268b/14, 268b/15, 269a/1, 269a/2, 269a/3, 269a/4, 269a/5, 269a/6, 269a/12, 269a/13, 269a/14, 269a/15, 269b/1, 269b/2, 269b/4, 269b/5, 269b/6, 269b/7, 269b/8, 269b/9, 269b/10, 269b/11, 269b/12, 269b/13, 269b/14, 270a/1, 270a/2, 270a/8, 270a/9, 270a/10, 270a/11, 270a/12, 270a/13, 270b/1, 270b/2, 270b/3, 270b/4, 270b/6, 270b/7, 270b/8, 270b/11, 270b/14, 270b/15, 271a/2, 271a/6, 271a/7, 271a/8, 271a/9, 271a/10, 271a/11, 271a/12, 271a/15, 271b/2, 271b/3, 272a/1, 272a/2, 272a/3, 272a/4, 272a/12, 272a/13, 272a/14, 272a/15, 272b/1, 272b/2, 272b/3, 272b/4, 272b/5, 272b/10, 272b/12, 272b/13, 272b/14, 272b/15, 273a/1, 273a/2, 273a/3, 273a/8, 273a/9, 273a/10, 273a/12, 273a/14, 273a/15, 273b/1, 273b/2, 273b/6, 273b/9, 273b/10, 273b/11, 273b/12, 273b/13, 273b/14, 274a/3, 274a/4, 274a/9, 274a/10, 274a/11, 274a/12, 274a/13, 274b/1, 274b/3, 274b/9, 274b/10, 274b/11, 274b/12, 274b/13, 275a/6, 275a/7, 275a/9, 275a/10, 275a/12, 275b/4, 275b/5, 275b/6, 275b/7, 275b/11, 275b/13, 275b/14, 276a/6, 276a/7, 276a/8, 276a/11, 276a/12, 276a/13, 276a/14, 276a/15, 276b/1, 276b/3, 276b/5, 276b/6, 276b/8, 276b/10, 276b/11, 276b/12, 277a/4, 277a/5, 277a/10, 277a/15, 277b/1, 277b/3, 277b/5, 277b/6, 277b/7, 277b/8, 277b/9, 277b/10, 277b/12, 277b/13, 277b/14, 277b/15, 278a/1, 278a/4, 278a/7, 278a/11, 278a/12, 278a/13, 278a/14, 278a/15, 278b/1, 278b/2, 278b/3, 278b/9, 278b/11, 278b/15, 279a/1, 279a/2, 279a/4, 279a/8, 279a/9, 279a/14, 279b/1, 279b/2, 279b/3, 279b/4, 279b/6, 279b/9, 279b/10, 279b/11, 279b/12, 279b/13, 280a/4, 280a/7, 280a/8, 280a/10, 280a/11, 280a/12, 280a/13, 280a/14, 280b/6, 280b/8, 280b/10, 280b/12, 280b/15, 281a/5, 281b/5, 281b/8, 281b/11, 281b/14, 281b/15, 282a/1, 282a/3, 282a/4, 282a/6, 282a/8, 282a/12, 282b/3, 282b/4, 282b/5, 282b/6, 282b/8, 282b/9, 282b/10, 282b/12, 283a/2, 283a/3, 283a/4, 283a/5, 283a/7, 283b/1, 283b/2, 283b/3, 283b/5, 283b/6, 283b/8, 283b/9, 283b/14, 284a/1, 284a/4, 284a/5, 284a/6, 284a/8, 284a/10, 284a/11, 284a/12, 284b/1, 284b/2, 284b/4, 284b/6, 284b/7, 284b/8, 284b/10, 284b/12, 284b/13,

284b/14, 285a/1, 285a/2, 285a/3, 285a/4, 285a/6, 285a/8, 285a/14, 285a/15, 285b/2, 285b/5, 285b/6, 285b/11, 285b/12, 285b/13, 285b/14, 286a/3, 286a/8, 286a/11, 286a/12, 286a/15, 286b/1, 286b/2, 286b/3, 286b/4, 286b/6, 286b/8, 286b/11, 286b/14, 286b/15, 287a/3, 287a/6, 287a/10, 287a/13, 287b/4, 287b/6, 287b/8, 287b/11, 287b/15, 288a/3, 288a/7, 288a/8, 288a/9, 288a/14, 288b/1, 288b/4, 288b/5, 288b/6, 288b/7, 288b/9, 288b/12, 288b/13, 288b/14, 288b/15, 289a/1, 289a/2, 289a/4, 289a/5, 289a/6, 289a/8, 289a/11, 289a/14, 289b/2, 289b/3, 289b/4, 289b/5, 289b/7, 289b/8, 289b/11, 289b/12, 290a/1, 290a/8, 290a/12, 290a/13, 290a/14, 290b/3, 290b/8, 290b/9, 290b/10, 290b/12, 290b/13, 290b/14, 291a/1, 291a/2, 291a/3, 291a/4, 291a/5, 291a/6, 291a/7, 291a/8, 291a/9, 291a/11, 291a/12, 291a/13, 291a/14, 291a/15, 291b/1, 291b/2, 291b/7, 291b/14, 292a/2, 292a/3, 292a/4, 292a/5, 292a/6, 292a/7, 292a/8, 292a/9, 292a/10, 292a/11, 292a/12, 292a/13, 292a/15, 292b/1, 292b/2, 292b/3, 292b/4, 292b/7, 292b/9, 292b/11, 292b/12, 292b/13, 293a/1, 293a/9, 293a/13, 293a/14, 293b/2, 293b/3, 293b/4, 293b/5, 293b/6, 293b/7, 293b/8, 293b/9, 293b/10, 293b/11, 293b/12, 293b/15, 294a/4, 294a/11, 294a/13, 294a/15, 294b/1, 294b/2, 294b/5, 294b/8, 294b/14, 295b/1, 295b/2, 295b/3, 295b/6, 295b/7, 295b/8, 295b/9, 295b/10, 295b/11, 295b/12, 295b/13, 295b/14, 295b/15, 296a/1, 296a/2, 296a/4, 296a/6, 296a/7, 296a/8, 296a/9, 296a/10, 296a/11, 296a/13, 296a/14, 296b/6, 296b/7, 296b/8, 296b/9, 296b/10, 296b/11, 296b/12, 296b/14, 297a/1, 297a/2, 297a/3, 297a/4, 297a/5, 297a/7, 297a/9, 297a/10, 297a/11, 297a/12, 297a/14, 297a/15, 297b/4, 297b/12, 297b/13, 297b/14, 297b/15, 298a/1, 298a/2, 298a/3, 298a/4, 298a/6, 298a/7, 298a/8, 298a/9, 298a/10, 298a/11, 298a/12, 298a/13, 298a/15, 298b/6, 298b/12, 298b/13, 298b/14, 299a/4, 299a/6, 299a/12, 299a/13, 299a/14, 299a/15, 299b/1, 299b/2, 299b/3, 299b/4, 299b/5, 299b/7, 299b/8, 299b/9, 299b/12, 299b/14, 299b/15, 300a/1, 300a/2, 300a/3, 300a/4, 300a/7, 300a/9, 300a/10, 300a/11, 300a/12, 300a/13, 300b/1, 300b/2, 300b/3, 300b/4, 300b/5, 300b/13, 300b/14, 300b/15, 301a/1, 301a/5, 301a/7, 301a/8, 301a/9, 301a/10, 301a/12, 301a/15, 301b/2, 301b/5, 301b/6, 301b/7, 301b/9, 301b/13, 301b/15, 302a/2, 302a/3, 302a/5, 302a/8, 302a/9, 302a/10, 302a/11, 302a/12, 302a/15, 302b/1,

302b/4, 302b/6, 302b/7, 302b/9, 302b/10, 302b/11, 302b/12, 302b/13, 302b/15, 303a/3, 303a/8, 303a/9, 303b/3, 303b/4, 303b/5, 303b/6, 303b/13, 303b/14, 303b/15, 304a/1, 304a/2, 304a/3, 304a/6, 304a/7, 304a/8, 304a/9, 304a/10, 304b/2, 304b/3, 304b/4, 304b/5, 304b/6, 304b/7, 304b/8, 304b/9, 304b/10, 305a/1, 305a/2, 305a/3, 305a/4, 305a/5, 305a/12, 305a/13, 305a/14, 305b/1, 305b/3, 305b/10, 305b/12, 305b/13, 305b/14, 305b/15, 306a/3, 306a/4, 306a/5, 306a/7, 306a/8, 306a/11, 306a/14, 306a/15, 306b/1, 306b/2, 306b/5, 306b/7, 307a/1, 307a/2, 307a/4, 307a/8, 307a/9, 307a/10, 307a/11, 307a/12, 307a/13, 307a/14, 307a/15, 307b/1, 307b/6, 307b/8, 307b/9, 307b/10, 307b/11, 307b/12, 307b/13, 307b/14, 308a/1, 308a/2, 308a/4, 308a/6, 308a/7, 308a/8, 308a/10, 308a/13, 308b/4, 308b/9, 308b/10, 308b/11, 308b/12, 308b/14, 308b/15, 309a/1, 309a/2, 309a/3, 309a/4, 309a/5, 309a/7, 309b/5, 309b/6, 310a/2, 310a/4, 310a/5, 310a/7, 310a/9, 310a/12, 310a/15, 310b/1, 310b/4, 310b/6, 310b/7, 311a/3, 311a/4, 311a/8, 311a/9, 311a/11, 311b/1, 311b/5, 311b/6, 312a/10, 312a/12, 312a/14, 312a/15, 312a/4, 312a/6, 312a/7, 312a/8, 312a/9, 312b/2, 312b/3, 312b/6, 312b/7, 312b/8, 312b/9, 312b/10, 312b/11, 313a/5, 313a/6, 313a/8, 313a/9, 313a/13, 313a/14, 313b/1, 313b/6, 313b/7, 313b/11, 313b/13, 313b/15, 314a/1, 314a/2, 314a/5, 314a/6, 314a/7, 314a/8, 314a/10, 314a/11, 314a/12, 314b/2, 314b/4, 314b/5, 314b/7, 314b/9, 315a/7, 315a/13, 315a/14, 315a/15, 315b/1, 315b/2, 315b/3, 315b/4, 315b/14, 315b/15, 316a/2, 316a/4, 316a/5, 316a/8, 316a/9, 316a/11, 316a/15, 316b/1, 316b/3, 316b/6, 316b/8, 316b/9, 316b/13, 316b/14, 317a/2, 317a/3, 317a/4, 317a/5, 317a/8, 317a/13, 317b/2, 317b/4, 317b/6, 317b/8, 317b/12, 317b/14, 318a/1, 318a/2, 318a/3, 318a/5, 318a/6, 318a/9, 318a/10, 318a/11, 318a/12, 318a/14, 318b/1, 318b/4, 318b/11, 318b/14, 319a/2, 319a/7, 319a/9, 319a/11, 319a/13, 319a/14, 319a/15, 319b/1, 319b/2, 319b/5, 319b/7, 319b/12, 319b/13, 320a/5, 320a/10, 320a/11, 320a/12, 320a/13, 320b/1, 320b/2, 320b/5, 320b/6, 320b/7, 320b/11, 320b/12, 320b/13, 320b/14, 321a/1, 321a/4, 321a/6, 321a/7, 321a/15, 321b/1, 321b/3, 321b/4, 321b/5, 321b/7, 321b/8, 321b/9, 321b/10, 321b/11, 321b/12, 321b/13, 321b/14, 321b/15, 322a/1, 322a/2, 322a/4, 322a/5, 322a/6, 322a/7, 322a/8, 322a/9, 322a/10, 322a/13, 322b/1, 322b/2, 322b/3,

322b/4, 322b/5, 322b/6, 322b/9, 322b/10, 322b/11, 322b/14, 323a/1, 323a/2, 323a/3, 323a/4, 323a/5, 323a/6, 323a/9, 323a/10, 323a/11, 323b/1, 323b/5, 323b/7, 323b/8, 323b/10, 323b/11, 323b/12, 323b/14, 323b/15, 324a/3, 324a/7, 324a/8, 324a/9, 324a/14, 324a/15, 324b/1, 324b/2, 324b/3, 324b/5, 324b/6, 324b/7, 324b/9, 324b/13, 324b/14, 325a/4, 325a/5, 325a/8, 325a/9, 325a/11, 325b/2, 325b/4, 325b/6, 325b/7, 325b/8, 325b/10, 326a/3, 326a/4, 326a/5, 326a/6, 326a/10, 326b/2, 326b/3, 326b/6, 326b/7, 326b/14, 326b/15, 327a/1, 327a/2, 327a/6, 327a/7, 327a/9, 327a/11, 327b/1, 327b/2, 327b/3, 327b/4, 327b/6, 327b/7, 327b/8, 327b/10, 327b/11, 327b/15, 328a/1, 328a/3, 328a/5, 328a/6, 328a/8, 328a/9, 328a/10, 328a/12, 328a/13, 328b/9, 328b/10, 328b/11, 328b/12, 328b/15, 329a/3, 329a/4, 329a/5, 329a/6, 329a/8, 329b/1, 329b/2, 329b/6, 329b/10, 329b/12, 329b/15, 330a/2, 330a/3, 330a/4, 330a/6, 330a/7, 330a/8, 330a/11, 330a/15, 330b/6, 330b/7, 330b/8, 330b/10, 330b/11, 330b/13, 330b/14, 330b/15, 331a/1, 331a/2, 331a/3, 331a/5, 331a/6, 331a/12, 331a/15, 331b/1, 332a/7, 332a/9, 331b/10, 331b/12, 331b/13, 332a/14, 332a/15, 332b/1, 332b/6, 332b/8, 332b/9, 332b/10, 332b/11, 332b/12, 332b/13, 332b/15, 333a/1, 333a/2, 333a/3, 333a/4, 333a/6, 333a/12, 333a/15, 333b/1, 333b/8, 333b/11, 333b/12, 334a/1, 334a/2, 334a/3, 334a/9, 334b/1, 334b/3, 334b/13, 334b/14, 335a/4, 335a/5, 335a/6, 335a/7, 335a/8, 335a/9, 335a/10, 335a/11, 335a/12, 335a/14, 335b/1, 335b/2, 335b/3, 335b/4, 335b/5, 335b/11, 336a/5, 336a/7, 336a/8, 336a/9, 336a/14, 336a/15, 336b/2, 336b/8, 336b/10, 336b/11, 336b/13, 337a/4, 337a/6, 337a/7, 337a/8, 337a/9, 337a/10, 337a/12, 337a/14, 337b/2, 337b/5, 337b/6, 337b/8, 337b/10, 337b/11, 337b/13, 337b/14, 338a/6, 338a/10, 338a/13, 338a/14, 338a/15, 338b/1, 338b/2, 338b/3, 338b/5, 338b/6, 338b/7, 338b/8, 338b/9, 338b/11, 338b/13, 338b/14, 338b/15, 339a/1, 339a/3, 339a/7, 339a/9, 339a/10, 339a/12, 339a/13, 339a/15, 339b/1, 339b/2, 339b/3, 339b/4, 339b/10, 339b/15, 340a/1, 340a/3, 340a/4, 340a/8, 340a/9, 340a/11, 340b/1, 340b/2, 340b/5, 340b/6, 340b/7, 340b/9, 340b/10, 340b/12, 341a/3, 341a/4, 341a/6, 341a/7, 341a/9, 341a/11, 341b/1, 341b/2, 341b/3, 341b/11, 341b/12, 342a/3, 342a/5, 342a/8, 342a/12, 342a/14, 342b/1, 342b/3, 342b/8, 342b/10,

342b/12, 342b/13, 343a/1, 343a/2, 343a/3, 343a/5, 343a/7, 343a/8, 343a/9, 343a/13, 343a/15, 343b/2, 343b/4, 343b/12, 343b/13, 343b/15, 344a/2, 344a/3, 344a/4, 344a/8, 344a/10, 344a/13, 344a/14, 344a/15, 344b/2, 344b/3, 344b/10, 344b/11, 344b/12, 344b/13, 345a/1, 345a/3, 345a/5, 345a/6, 345a/7, 345a/8, 345a/9, 345a/13, 345a/14, 345b/2, 345b/5, 345b/6, 345b/7, 345b/8, 345b/9, 345b/10, 345b/12, 346a/1, 346a/2, 346a/3, 346a/5, 346a/6, 346a/7, 346a/8, 346a/11, 346a/13, 346a/14, 346a/15, 346b/1, 346b/3, 346b/6, 346b/9, 346b/11, 346b/13, 346b/15, 347a/3, 347a/5, 347a/6, 347a/10, 347a/12, 347a/13, 347a/14, 347a/15, 347b/2, 347b/6, 347b/7, 347b/10, 347b/11, 347b/13, 347b/15, 348a/1, 348a/2, 348a/3, 348a/5, 348a/8, 348a/9, 348a/11, 348a/12, 348a/13, 348a/14, 348a/15, 348b/3, 348b/14, 349a/1, 349a/3, 349a/6, 349a/7, 349a/12, 349b/2, 349b/3, 349b/7, 349b/9, 349b/13, 350a/1, 350a/2, 350a/7, 350a/9, 350a/10, 350a/11, 350a/12, 350a/15, 350b/2, 350b/4, 351a/2, 351a/3, 351a/5, 351a/10, 351a/11, 351a/12, 351a/14, 351b/2, 351b/3, 351b/5, 351b/8, 351b/10, 352a/1, 352a/5, 352a/6, 352a/8, 352a/11, 352a/15, 353a/3, 353a/6, 353a/7, 353a/9, 353a/11, 353a/13, 353a/14, 353b/1, 353b/7, 353b/9, 354a/2, 354a/3, 354a/4, 354a/7, 354a/11, 354a/14, 354b/6, 354b/7, 354b/8, 354b/9, 354b/10, 354b/11, 354b/12, 354b/13, 354b/14, 354b/15, 355a/1, 355a/3, 355a/5, 355a/9, 355a/10, 355a/15, 355b/1, 355b/8, 355b/10, 355b/11, 355b/13, 355b/14, 355b/15, 356a/1, 356a/2, 356a/3, 356a/5, 356a/7, 356a/8, 356a/12, 356b/5, 356b/9, 356b/10, 356b/11, 356b/13, 356b/15, 357a/6, 357a/9, 357a/10, 357a/11, 357a/13, 357a/14, 357a/15, 357b/1, 357b/3, 357b/4, 357b/5, 357b/6, 357b/8, 357b/10, 358a/1, 358a/2, 358a/3, 358a/4, 358a/8, 358a/15, 358b/6, 358b/8, 358b/12, 358b/14, 358b/15, 359a/1, 359a/2, 359a/5, 359a/15, 359b/2, 359b/3, 359b/8, 359b/9, 359b/10, 359b/11, 359b/12, 359b/14, 359b/15, 360a/6, 360a/9, 360a/10, 360a/11, 360a/12, 360a/13, 360a/14, 360b/2, 360b/4, 360b/6, 360b/7, 360b/8, 360b/10, 360b/12, 360b/13, 360b/14, 360b/15, 361a/1, 361a/4, 361a/5, 361a/6, 361a/8, 361a/9, 361a/10, 361b/1, 361b/4, 361b/6, 361b/7, 361b/12, 361b/15, 362a/1, 362a/2, 362a/3, 362a/4, 362a/6, 362a/10, 362a/12, 362b/2, 362b/3, 362b/15, 363a/1, 363a/3, 363a/4, 363a/10, 363a/11, 363a/14, 363b/5, 363b/11, 363b/12, 363b/13, 364a/1,

364a/2, 364a/3, 364a/4, 364a/5, 364a/6, 364a/7, 364a/9, 364a/10, 364a/11, 364a/13, 364a/14, 364a/15, 364b/7, 364b/8, 364b/9, 364b/10, 364b/12, 364b/13, 364b/14, 364b/15, 365a/8, 365a/9, 365a/10, 365a/11, 365a/12, 365a/13, 365a/14, 365a/15, 365b/1, 365b/2, 365b/3, 365b/4, 365b/5, 365b/7, 365b/10, 365b/12, 365b/14, 366a/1, 366a/2, 366a/4, 366a/6, 366a/7, 366a/8, 366a/9, 366a/10, 366a/11, 366a/12, 366a/13, 366a/14, 366a/15, 366b/1, 366b/2, 366b/3, 366b/4, 366b/7, 366b/8, 366b/14, 366b/15, 367a/1, 367a/2, 367a/3, 367a/4, 367a/5, 367a/6, 367a/7, 367a/8, 367a/9, 367a/10, 367a/11, 367a/12, 367b/1, 367b/2, 367b/3, 367b/5, 367b/6, 367b/7, 367b/8, 367b/9, 367b/10, 367b/11, 367b/15, 368a/1, 368a/4, 368a/6, 368a/8, 368a/10, 368a/11, 368a/12, 368a/13, 368a/14, 368a/15, 368b/2, 368b/3, 368b/4, 368b/7, 368b/8, 368b/9, 368b/10, 368b/11, 368b/13, 368b/14, 368b/15, 369a/1, 369a/2, 369a/4, 369a/5, 369a/6, 369a/9, 369a/10, 369a/11, 369a/13, 369a/15, 369b/2, 369b/5, 369b/10, 369b/12, 369b/13, 369b/14, 369b/15, 370a/5, 370a/6, 370a/7, 370a/8, 370a/9, 370a/14, 370a/15, 370b/1, 370b/2, 370b/4, 370b/11, 370b/13, 370b/15, 371a/2, 371a/5, 371a/8, 371a/9, 371a/11, 371b/2, 371b/3, 371b/4, 371b/7, 371b/9, 371b/11, 371b/14, 371b/15, 372a/1, 372a/2, 372a/4, 372a/5, 372a/12, 372a/13, 372a/14, 372a/15, 372b/1, 372b/4, 372b/5, 372b/6, 372b/8, 372b/10, 372b/11, 372b/12, 372b/13, 372b/15, 373a/1, 373a/4, 373a/15, 373b/1, 373b/2, 373b/3, 373b/4, 373b/5, 373b/11, 373b/12, 373b/13, 373b/14, 373b/15, 374a/1, 374a/2, 374a/3, 374a/4, 374a/5, 374a/6, 374a/11, 374a/13, 374a/14, 374a/15, 374b/1, 374b/3, 374b/5, 374b/8, 374b/9, 375b/7, 375b/8, 375a/12, 375b/10, 375b/11, 375b/12, 375b/14, 375b/15, 376a/6, 376a/7, 376b/4, 376b/12, 377a/6, 377a/10, 377b/4, 377b/5, 377b/6, 377b/8, 377b/9, 377b/11, 377b/15, 378a/4, 378a/5, 378a/6, 378a/7, 378a/9, 378a/11, 378a/12, 378a/13, 378b/1, 378b/2, 378b/3, 378b/4, 378b/5, 378b/10, 378b/13, 378b/14, 378b/15, 379a/1, 379a/2, 379a/3, 379a/5, 379a/7, 379a/8, 379a/10, 379a/11, 379a/13, 379a/14, 379b/1, 379b/2, 379b/3, 379b/4, 379b/5, 379b/9, 379b/10, 379b/11, 379b/12, 379b/13, 380a/1, 380a/5, 380a/7, 380a/11, 380a/14, 380b/3, 380b/4, 380b/5, 380b/8, 380b/9, 380b/11, 380b/12, 380b/13, 380b/15, 381a/1, 381a/2, 381a/3, 381a/4, 381a/7, 381a/11, 381a/15, 381b/5, 381b/6, 381b/11,

381b/13, 381b/14, 381b/15, 382a/1, 382a/8, 382a/9, 382a/10, 382b/1, 382b/2, 382b/3, 382b/4, 382b/7, 382b/8, 382b/13, 383a/1, 383a/3, 383a/5, 383a/6, 383a/9, 383a/11, 383a/12, 383a/13, 383a/14, 383a/15, 383b/3, 383b/5, 383b/7, 383b/8, 383b/12, 383b/14, 383b/15, 384a/1, 384a/4, 384a/6, 384a/7, 384a/8, 384a/9, 384a/11, 384a/13, 384a/15, 384b/3, 384b/10, 384b/12, 384b/13, 385a/6, 385a/8, 385a/9, 385a/10, 385a/11, 385a/12, 385a/13, 385a/14, 385a/15, 385b/1, 385b/9, 385b/14, 385b/15, 386a/7, 386a/12, 386b/1, 386b/2, 386b/4, 386b/5, 386b/7, 386b/8, 386b/9, 386b/13, 386b/14, 386b/15, 387a/2, 387a/3, 387a/4, 387a/5, 387a/6, 387a/7, 387a/12, 387a/14, 387a/15, 387b/1, 387b/2, 387b/4, 387b/5, 387b/7, 387b/8, 388a/2, 388a/3, 388a/5, 388a/6, 388a/8, 388a/11, 388a/12, 388a/14, 388a/15, 388b/1, 388b/2, 388b/4, 388b/7, 388b/8, 388b/9, 388b/10, 388b/13, 389a/1, 389a/6, 389a/7, 389a/13, 389b/2, 389b/5, 389b/6, 389b/7, 389b/12, 389b/14, 390a/3, 390a/4, 390a/5, 390a/6, 390a/8, 390a/10, 390a/11, 390a/13, 390a/14, 390a/15, 390b/2, 390b/3, 390b/4, 390b/6, 390b/11, 390b/12, 390b/13, 391a/4, 391a/5, 391a/8, 391a/10, 391a/12, 391a/15, 391b/2, 391b/3, 391b/5, 391b/6, 391b/11, 391b/14, 392a/3, 392a/4, 392a/10, 392a/12, 392b/3, 392b/4, 392b/5, 392b/7, 392b/9, 392b/12, 392b/14, 392b/15, 393a/2, 393a/3, 393a/5, 393a/10, 393b/5, 393b/6, 393b/8, 393b/11, 393b/13, 393b/14, 394a/11, 394a/12, 394a/13, 394a/15, 394b/3, 394b/4, 394b/5, 394b/6, 394b/7, 394b/8, 394b/9, 394b/10, 394b/12, 394b/13, 394b/14, 394b/15, 395a/1, 395a/2, 395a/3, 395a/5, 395a/6, 395a/7, 395a/12, 395b/4, 395b/5, 395b/7, 395b/8, 395b/9, 395b/11, 395b/12, 395b/13, 395b/14, 396a/1, 396a/3, 396a/5, 396a/6, 396a/7, 396a/10, 396a/11, 396a/12, 396a/13, 396a/14, 396a/15, 396b/1, 396b/2, 396b/3

vebā : <Ar. Hasta farelerden insana geçen bir mikrobun oluşturduğu bulaşıcı, öldürücü bir hastalık, taun.

v. 314a/14

v.+ dan 283b/2, 388b/11, 388b/14

v.+ lar 314a/13

v. oldı 361b/15

vecel **:** <Ar. Ürkme, korkma, havfetme.

v. 393a/6

v.+ dür 393a/5

vech : <Ar. Biçim, yol, neden.

v. 264b/12, 300b/1, 307a/2, 311a/13, 395a/8

v.- i taḫṣīṣ 276a/2

v.- i tevfīḳ 391a/1

v.+ ile 309b/4, 315a/8

v.+ ündür 360a/11

vefā : <Ar. Sözünde durma, sevgi, muhabbet ve bağlılıkta süreklilik gösterme.

v. 292a/6, 364b/7

v.+ dan 293b/9, 304b/6

v. eylememekdür 265a/1

v. itdügiçün 283b/14

v. olundı 275b/2

v.+ sı 394b/10

vehb : **<Ar.** Bağış, hibe, vergi

v. 287b/8

veheb bin münebbih : <Ar. Yemenli tefsir bilgini, Vehb. b. Münebbih (114/732).

v. 336b/3

velākin : <Ar. Ama, fakat.

v. 299b/4, 299b/5, 329b/14, 340b/3, 340b/8, 341b/12, 344a/7, 348b/9, 349a/15, 375b/10, 387a/2

velāyet : <Ar. Velilik.

v.+ e 303a/1

velī : <Ar. Ermiş, evliya.

v. 285b/7, 379b/9, 390b/9, 392b/15

v.+ ler 326b/11, 329b/15

v.+ leri 383b/7

v.+ lerin 277b/10

v.+ lerüm 352a/13

v.+ lerüñe 352a/12

ver - :Vermek.

v.- digi 367b/2

v.- ibiye 319b/4

v.- mez 283a/1

v.- se 301b/7

vesīle : **< Ar.** Sebep, bahane.

v. 366a/2, 379a/5, 379a/6

v.+ den 366a/2

v. oldı 394a/15

vesvese : <Ar. Kuruntu, vehim, şüphe.

v. itmeyedi 278b/6

veyā : <Ar. + Far. Veya, yahut.

v. 264b/13, 266b/9, 304b/9, 335a/6, 335a/7, 335a/13, 389a/8

veyl : <Ar. Yazık, vay hâline, vah vah.

v. 359a/9

vezn : <Ar. Ağırlık, ölçü, tartı.

v. eyle 348b/11

v. eyleyeler 349b/3, 362b/15, 363a/6

v.+ i 348a/4

v. ideler 362b/15

vīrān : <Ar. Yıkık, harap.

v. olmış 324a/9

vīrāne : <Far. Yıkılmış veya çok harap olmuş yapı.

v.+ ye 317a/1

vicdāniyyāt : <Ar. Vicdanlılıklar. Vicdana ait hususiyetler ve hisler.

v.+ a 295b/13

v.+ dandur 295b/15, 296a/2

vidāʿ : <Ar. Veda

v. 280b/10, 342b/2

vildān : <Ar. Çocuklar. Kullar. Köleler.

v.+ a 372a/15

vir - : Vermek.

v. 266b/5, 276a/8, 290a/2, 349b/13

v.- di 277a/9, 296b/5, 296b/10, 298b/5, 302a/15, 328a/13, 337a/4, 340b/1, 340b/6, 340b/10, 341a/11, 345b/7, 356a/4, 357b/2, 357b/5, 368a/7

v.- digi 328a/12, 372a/14

v.- digiçün 283b/13

v.- diler 278a/8, 302b/13, 309b/10, 324a/4, 363a/13

v.- düginden 328b/7

v.- dügiñden 368b/8, 368b/9

v.- dügine 327b/8

v.- dügünden 368b/10

v.- dügüñden 368b/7

v.- dügüñüzden 368b/11

v.- dükden 368b/12

v.- düm 333a/15, 333b/1, 333b/2, 339b/5, 340b/12, 341a/7, 341b/14, 342a/1, 349a/14, 349b/3, 352b/14, 353a/5, 354a/6, 361b/11, 369b/14, 385a/4, 387b/12

v.- dün 341b/15

v.- düñ 275a/5, 343a/12, 368b/3, 368b/4, 368b/5, 374a/8

v.- düñüz 353b/3

v.- düñüzmi 344b/4

v.- e 269b/6, 270a/10, 270a/11, 271a/3, 271a/4, 271a/5, 272b/5, 272b/12, 273a/1, 273a/5, 273b/11, 275a/1, 275a/6, 275b/7, 276a/5, 276b/10, 277b/2, 279a/11, 280b/2, 280b/5, 283a/10, 285b/1, 285b/2, 288b/15, 294a/10, 294b/2, 294b/8, 294b/9, 298b/12, 298b/13, 301b/8, 309a/7, 310b/11, 311b/12, 319a/10, 321a/4, 334a/2,

343a/13, 353a/1, 362a/15, 367b/11, 371a/14, 371b/12, 372b/11, 372b/13, 372b/4, 372b/6, 372b/8, 373a/1, 373a/4, 376a/5, 377a/6, 379b/15, 381b/3, 381b/5, 383b/12, 385a/15, 386b/1, 386b/9

v.- e ḳoyalar 281b/15

v.- eler 275a/2, 277b/15, 283a/5, 283a/7, 283a/14, 284a/8, 301a/8, 317b/5, 319b/15, 323b/14, 323b/15, 324a/1, 328b/10, 334a/1, 342b/8, 343a/9, 346b/14, 357a/1, 358a/9, 358a/11, 358b/3, 363a/8, 363a/12, 363b/7, 367a/5, 369a/15, 375b/6, 380a/3, 380a/7, 383b/14, 383b/15, 384a/12, 388a/11, 393b/1

v.- em 284b/5, 348b/8, 352a/2, 361a/1, 373a/5, 376a/4, 385a/6

v.- emki 385a/8

v.- en 294b/1

v.+ lere 355b/15

v.+ lerüñdür 365b/11

v.- erüz 388b/2

v.- esin 396b/1

v.- eyin 273b/2, 334b/7, 336a/11, 337b/1, 337b/2, 340a/10, 369b/2, 373b/11, 374a/1

v.- eyinmi 289b/15

v.- gil 276a/9, 348b/14, 350b/15, 371a/13, 376a/3, 376a/5, 384a/14

v.- ibidi 283b/9, 294a/2

v.- ibisem 348b/5

v.- ibiye 275b/6, 285a/13, 315b/3, 317a/13, 317b/1, 317b/3, 322a/4, 323a/15, 333a/6, 336b/4, 336b/13, 358b/13, 374b/3, 380a/6

v.- ibiyi 358b/2

v.- ildi 369b/3

v.- ile 348a/2, 384a/11

v.- irdüm 347b/14

v.- medi 302a/15, 328b/8, 337a/4, 364a/2

v.- medüm 341a/9

v.- medüñ 350a/9, 357b/5, 374a/8

v.- mege 375b/10

v.- mek 273a/11, 273a/12, 273b/7, 273b/9, 273b/11, 273b/13, 293b/15, 294a/6, 294a/7, 297a/1, 365b/11

v.- mekde 294a/15

v.- mekdür 265a/15, 265a/3

v.- memiş olsa 266a/13

v.- mese 273b/14, 284a/6, 294a/4

v.- meye 273b/1, 273b/4, 273b/13, 274b/10, 283a/10, 304a/6, 318b/5

v.- meyedüm 352a/15

v.- meyeler 277b/15, 315a/13, 338b/15

v.- meyenler 354b/14

v.- mez 267a/1, 269a/14, 318b/8

v.- mezdüñ 357b/6

v.- mezin 266b/6, 268a/11

v.- mezler 390b/11

v.- mezüz 303a/6

v.- miş ola 340b/10

v.- mişce 270a/15

v.- mişdür 306a/13, 306a/14, 306a/15

v.- se 266b/5, 270a/15, 270b/6, 270b/11, 273b/14, 280b/12, 288b/3, 294a/2, 294a/5, 294b/8, 294b/9, 297b/13, 310b/6, 314a/15, 325a/13

v.- seler 297a/5

v.- sem 354a/5

v.- seniz 273a/8

v.- sün 302a/6

v.- üb 284a/1, 321a/5, 350a/4

v.- ün 273b/5

v.- üñ 310b/14, 342b/4, 368b/14, 371b/1

v.- üp 362b/8

v.- ür 269b/2, 283a/1, 309a/15, 309b/5, 392b/13

v.- ürdi 284a/5, 299a/5

v.- ürdük 375b/11

v.- ürin 276a/1, 309b/8, 347b/15, 368b/7

v.- ürler 277a/15, 278b/3, 286a/11, 296b/8, 297a/5, 303b/5, 341b/11

v.- ürüz 289a/3

viresiye : Karşılığı sonra ödenmek üzere, peşin karşıtı.

v. 268a/10

viril - : Verilmek.

v.- di 285a/9

v.- e 279b/6

v.- ür 389a/7

virinil - : Verilmek.

v.- di 285a/9

viṣāl : <Ar. Kavuşma, vuslat.

v.+ dür 269a/3

vuḳūf : <Ar. Bir şeyi bilme. Öğrenmiş olma.

v.- ı ʿarefe 280b/9

vuṣlat : <Ar. Sevdiğine kavuşma.

v. 322b/3

yevmi v.+ dur 269b/8

vusṭā : <Ar. Orta.

ṣalātı v. 277b/5

vücūd : <Ar. Varlık, vücut, beden.

v. 304a/9

v.- ı nūrına 291a/8

v.+ a 287b/13

v.+ ı 304b/1

v.+ uñ 291a/7

yā : <Ar. "Ey!" anlamında bir seslenme sözü.

y. 267b/10, 270a/9, 270a/14, 273b/3, 274b/6, 274b/9, 275a/5, 275b/2, 276a/7, 276a/8, 277a/4, 278a/8, 278b/10, 281a/12, 282a/14, 284b/15, 285b/10, 285b/12, 286a/5, 289b/14, 290a/2, 294a/9, 297a/6, 301a/2, 301a/4, 301b/11, 301b/14, 302a/1, 303b/10, 311b/7, 311b/8, 311b/9, 316b/12, 317b/9, 317b/10, 318a/6, 320a/15, 320b/1, 320b/3, 322a/8, 322a/9, 322b/2, 322b/4, 322b/5, 322b/13, 323b/5, 324b/12, 324b/14, 324b/15, 325a/1, 325b/3, 326b/12, 330a/15, 331a/14, 332a/3, 332b/15, 333a/11, 333a/12, 333a/14, 333a/15, 333b/2, 333b/3, 333b/6, 333b/7, 333b/8, 334a/3, 334a/11, 334b/2, 334b/5, 334b/8, 334b/11, 334b/15, 335a/1, 335a/6, 336a/5, 336a/10, 336b/7, 336b/9, 336b/10, 337a/13, 337a/15, 337b/4, 338a/4, 338a/5, 338a/13, 339a/11, 339a/13, 339b/1, 339b/4, 339b/12, 339b/13, 339b/14, 339b/5, 340a/11, 340a/12, 340b/2, 341a/5, 341a/15, 341b/1, 341b/10, 341b/15, 342a/3, 342a/9, 342b/13, 343a/10, 343b/2, 343b/6, 343b/12, 344a/1, 344a/3, 345a/13, 346a/5, 346b/3, 348b/4, 348b/6, 348b/11, 349a/3, 349a/9, 349a/15, 349b/5, 350b/8, 350b/11, 350b/12, 350b/13, 351a/1, 351a/2, 351a/4, 351a/6, 351a/10, 351a/12, 351b/13, 351b/14, 351b/15, 352a/4, 352b/10, 353a/1, 353a/12, 353b/5, 353b/13, 353b/14, 353b/15, 354a/9, 354a/12, 354b/2, 354b/3, 355a/15, 355b/1, 355b/6, 355b/7, 356b/6, 357b/2, 357b/3, 357b/5, 358a/10, 358a/12, 359b/2, 359b/4, 361a/1, 361a/3, 361a/12, 361b/5, 362a/5, 362a/13, 366b/12, 368b/1, 368b/2, 368b/3, 368b/4, 368b/7, 368b/8, 368b/9, 368b/10, 369a/2, 369a/6, 369a/11, 369b/1, 369b/4, 369b/7, 369b/11, 371a/12, 374a/7, 374a/9, 374b/5, 375b/2, 375b/9, 375b/13, 375b/14, 376a/1, 376a/4, 376b/4, 377a/4, 380b/5, 384a/14, 384b/7, 384b/14, 385a/1, 385a/4, 385a/5, 385a/7, 385b/1, 386a/13, 387b/10, 388b/5, 394a/7, 394b/1, 395b/11, 396a/15, 396b/4

yaban : <Far. Dışarı, ıssız yer.

y. 323b/3

yādigār : <Far. Yadigâr, hatıra.

y. 394b/10

yaġ - : Yağmak.

y.- a 321a/9, 326a/9, 347a/11

y.- sa 295b/5

yaġ : Yağ.

y.+ ı 300a/15

yaġdur - : Yağdırmak.

y.- a 358b/14, 369a/13, 369a/14, 381a/8

yaġmur : Yağmur.

y. 278b/13, 295b/4, 321a/9, 347a/11, 358b/13, 381a/8

y.+ dur 358b/14

yāḫūd : <Far. Yahut, ya da, veya.

y. 281b/14, 325b/1, 328b/1, 328b/11, 334a/9, 337a/12, 345b/2, 347b/9, 358b/3, 380a/10, 391a/2

yahūdi : <Ar. Yahudi, Musevi.

y.+ ler 266a/15, 266b/10, 281b/15, 305a/5, 316b/10, 361b/7

y.+ ler olurlar 356a/15

y.+ lerden 266b/1

y.+ lerdür 288a/11

yāḫūẕ : bkz. *yāḫūd*

y. 266b/1, 266b/3, 267a/1, 267a/3, 267a/4, 267a/11, 267b/6, 268a/3, 270a/12, 275b/11, 279a/10, 279b/15, 281b/9, 281b/13, 282a/7, 287b/3, 310b/5

yaḥyā : <İbr. Kur'ân-ı Kerîm'de adı geçen, İsrailoğullarına gönderilen bir peygamber.

y. 363a/7, 363a/8

yaḳ - : Yakmak.

y.- a 316a/11, 377b/6

y.- ar 274a/6

y.- ardı 355b/2

y.- arın 348b/9

y.- maḳ 377b/3

y.- sa 273a/2

yaḳın : Yakın, uzak olmayan.

y. 269b/5, 308a/1, 319b/15, 330a/8, 348a/10, 350b/2

y.+ a 296a/9

y.+ dadur 293b/4

y.+ dur 366a/12

y. eyle 332b/9

y. eyler 310a/1

y.+ lardur 393b/6

y. ol 339a/11

y. olanlardur 348a/9

y. olmaz 309b/14

yaḳīn : <Ar. Şüphesiz ve sağlam bilme.

y. 268b/2, 313a/14, 315b/9

ehli y. 313a/15

erbābı y. 313b/1

y. olsun 339a/10

yaḳınlıḳ : Yakınlık.

y.+ dan 393a/7

yāḳūt : <Ar. Çok değerli bir süs taşı.

y. 270a/6, 319a/2, 323a/10, 366b/14, 386b/6, 391b/12, 392a/12

y.+ dan 272b/12, 274b/12, 275a/7, 278a/11, 278a/14, 301a/7, 307a/11, 343a/13, 345a/11, 365a/13, 365b/3, 366a/15, 368b/15, 369b/6, 373a/6, 373b/2, 374a/13, 374b/14, 375a/2, 375a/4, 375a/6, 379a/14, 380b/3, 383b/15, 385a/11, 388a/10, 390a/13

y.+ dandur 330b/10, 365a/4, 370a/15

y.+ ıla 381a/1

y.+ lar 383a/5

yala - : Yalamak.

y.- sa 285b/5

yalan : Yalan, doğru olmayan.

y. 265a/3, 265a/4, 265a/15, 265b/11, 266b/7, 275a/9, 275a/10, 279a/4, 303b/6, 305b/3, 309a/3, 328b/4, 328b/7, 332a/14, 333b/6, 340b/3, 340b/8, 340b/12, 355b/15, 361b/8, 361b/10

y.+ ına 265a/6

yalancı : Yalan söyleyen.

y.+ lar 311b/8

y.+ lara 348b/2

y.+ lardan 331b/13

y. olub 297a/11

yalancılıḳ :Yalan söyleme işi.

y.+ dan 329a/9

yalın : Çıplak, çırılçıplak.

y. 327b/1, 335a/5

y.+ caḳ 324a/5

yalıñ : Ateş, alev.

y.+ ı 321a/7

yalıncaḳ : Çıplak, çırılçıplak.

y. 276b/8, 328b/12, 328b/15

y. olmaya 294b/4

yalıncıġ : Çıplak, çırılçıplak.

y.+ a 276b/6

yaluñuz : Yalnız, tek, sadece.

y. 350b/4

yalvar - : Yalvarmak.

y.- ub 376a/11

yan : Yan, yön, yakın, taraf.

y.+ ı 315a/9, 348a/9

y.+ ın 347b/4, 347b/8

y.+ ına 284a/4, 330b/1, 333a/2, 333a/3, 350a/2, 350a/3, 362b/6, 362b/10, 362b/13, 363a/2, 363a/6, 363b/4, 363b/7, 388a/13, 393a/15

y.+ ında 272b/2, 302a/6, 317a/2, 317a/3, 319a/8, 332b/10, 332b/14, 349a/6, 361a/14

y.+ ından 361b/1, 367b/7, 367b/8

y.+ mış 294a/13

y.+ uma 353b/6

y.+ umdan 353b/5

yan - **:** Yanmak.

y.- acaḳ 376b/1

y.- ar 355a/13

y.- ardı 274a/3

y.- aridi 349b/12

y.- mak 319a/15

y.- mış 274a/1

y.- sa 283b/4

yañ **:** Yan, yön taraf.

y.+ a 335a/9

y.+ adur 330b/12

yaña **:** Yan, yön taraf.

y.+ dur 267a/6

yaʿnī̄ **:** <Ar. Yani, demek oluyor ki, sözün kısası.

y. 268b/12, 268b/13, 269a/8, 273b/5, 275b/15, 277a/3, 281b/10, 281b/11, 282b/12, 284b/1, 285b/7, 286b/9, 287b/5, 287b/14, 288a/1, 288a/2, 288a/8, 288a/10, 288a/12, 292b/13, 298b/2, 300b/12, 301a/15, 303a/15, 303b/10, 311a/4, 312a/1, 313a/12, 313a/15, 313b/9, 313b/13, 314b/6, 318a/15, 320a/5, 323a/9, 324b/1, 324b/2, 324b/5, 325a/9, 331a/15, 331b/11, 332a/8, 348a/4, 348a/5, 348a/6, 348a/8, 348a/9, 350a/6, 350a/13, 351b/3, 354b/6, 355a/7, 355a/8, 356b/4, 356b/6, 356b/12, 356b/14, 357b/8, 358a/14, 358b/2, 358b/10, 359a/5, 360a/5, 362a/1, 362a/11, 366b/1, 369a/13, 371a/7, 376b/10, 381a/11, 381b/10, 382a/14, 382b/4, 383a/11, 384b/6, 386a/4, 386b/2, 386b/10, 313b/8, 366b/10, 389a/5, 389a/11, 389a/14, 389b/4, 390b/6, 391a/11, 391b/3, 391b/4, 391b/6, 391b/12, 391b/15, 392a/4, 392a/5, 392a/6, 392a/9, 392b/1, 392b/2, 392b/3, 392b/6, 392b/13, 393a/3, 393a/13, 393b/3, 393b/5, 393b/6, 393b/7, 393b/8, 393b/9, 393b/10, 393b/11, 393b/12, 393b/14, 393b/15, 394a/1, 394a/5, 394a/6

yap - **:** Yapmak, gerçekleştirmek, inşa etmek.

y.- a 298b/14

y.- alar 359a/7

y.- ana 318b/15, 319a/4

y.- arlar 274b/1

y.- sa 272b/11

yapış - : Yapışmak, tutunmak.

y.- a 320a/11, 330a/13, 330a/8, 334b/1, 339b/6

y.- alar 331b/4, 336b/14

y.- mış ola 338b/4

y.- ub 352b/7

y.- uñ 344a/4

y.- ur 355a/15

yapraġ : Yaprak, ağaç yaprağı.

y.+ ın 274b/8

yapraḳ : Yaprak, ağaç yaprağı.

y.+ ları 278a/14, 370a/15, 392a/3

yapu : Yapı, bina.

y.+ sı 365a/8

yapuş - : Yapışmak, tutunmak.

y.- am 351a/10

y.- ub 376b/8

yapuşdur - : Yapıştırmak.

y.- alar 273a/10

yar- : Yarmak, kesmek.

y. 283b/3

yara : Yara.

y.+ larına 388b/13

y.+ larından 388a/14

y.+ sı 388b/14

y.+ sına 388b/14

yarad - : Yaratmak, yoktan var etmek.

y.- a 285b/3, 309a/7, 321a/13, 321a/15, 322a/2, 322a/4, 335a/11

y.- acak olursam 331b/6

y.- aldan 319a/3

y.- am 306a/11

y.- urdı 311a/8

y.- ursın 332a/3

yaradıl - : Yaratılmak, yoktan var olmak.

y.- a 321a/11, 322a/3

y.- dı 321a/1, 322a/3

y.- dukdan 324a/10

y.- maġa 281b/12

y.- maḳda 322a/3, 389b/5, 389b/6

y.- mışdur 313b/8

y.- mışlardur 379a/15

yaraġ : Hazırlık.

y.+ ın 307b/10

yaraḳla - - : Hazırlamak.

y.- dum 341a/10

y.- sun 288b/3

yaraḳlan - - : Hazırlanmak.

y.- mış 313b/9

yaramaz **:** Kötü, yararsız.

y. 265b/10, 304a/6, 309a/3, 312a/6, 312b/8, 313a/5, 323a/11, 323a/12, 332a/15, 338b/13, 339b/13, 355a/14, 355b/3, 393a/6

y. ola 315a/13

yāran **:** <Far. Dost.

y.+ larına 300a/3

yarat -: Yaratmak, yoktan var etmek.

y.- dı 267b/12, 268b/13, 268b/14, 269a/1, 269b/8, 270a/6, 276b/3, 278a/11, 299b/12, 302b/1, 302b/2, 303a/6, 304b/15, 305a/1, 335a/10, 335b/2, 343b/14, 352a/9, 366b/13, 370a/14, 378a/5, 378a/9, 380a/14, 380b/3, 380b/10, 380b/11, 380b/13

y.- duñ 351a/12

y.- duñuz 353b/3

y.- madı 351b/9

y.- mazdan 284b/13

y.- mışdur 307a/15, 345a/11, 383a/5

yardım **:** Yardım.

y. 291b/14

y. eylediler 283b/10

y. iderler 283b/10

yardum **:** Yardım.

y. dilerüz 288a/1

yāren **:** <Far. Dost.

y.+ leri 317b/13

y.+ lerüm 341b/1

yarıl - **:** Yarılmak, ayrılmak.

y.- a 318a/1, 322a/14, 326a/4

yarın **:** Ahiret günü.

y. 273a/9, 275b/1, 276a/6, 284b/9, 294b/4, 296b/8, 296b/12, 343b/5, 382a/2, 386a/15, 386b/6

yarlıġa - **:** Affetmek, bağışlamak.

y. 270b/14

y.- dı 278a/3, 336a/2, 347b/4

y.- dım 289a/8

y.- dum 275b/3, 275b/9, 341b/7, 349b/2, 353b/7

y.- dum 278a/9

y.- ġıl 396b/4

y.- maz 375a/12

y.- mış 278a/6

y.- mışsın 278a/8

y.- nduñuz 345a/3

y.- r 286a/8, 388a/8

y.- ya 271a/6, 308b/4, 359b/11

y.- yasın 344a/12

y.- yub 311a/9

yarlıġan - **:** Bağışlanmak, günahı affedilmek.

y.- mış 301b/8, 347b/15

y.- mışlardur 361b/14

yaru **:** Yarı, yarım.

y.+ sı 307a/1

y.+ sından 380b/7, 380b/8

yas **:** Yas, üzüntü, matem.

y.+ ı 363a/1

yasdan - : Dayanmaki yaslamak.

y.- alar 392b/3

yaşduk : Yastık.

y.+ lar 392b/2

yāsin Kur'an'ın 36. suresidir. Mekke döneminde indirilmiştir.

y. 284b/12, 286a/7, 286a/8, 286a/9, 286a/12,

y.+ üñ 286a/10

yaş **:** Yaş, kişinin doğumundan itibaren geçen zaman.

y.+ ında 367a/8

y.+ ından 266a/3

yaş **:** Yaş, gözyaşı,

y.+ dur 391b/5

y.+ larını 362b/14

yaşlu **:** Yaşlı.

y. olalar 367a/7

yat - **:** Yatmak, yatay durumda bulunmak, bir hüküm karşılığında hapishanede belirli bir süre yatmak.

y.- a 320b/14

y.- dı 354a/11

y.- maḳdur 266a/3

y.- sa 282a/10

y.- urken 340a/5

y.- urlar 336b/7

yatsu **:** Yatsı, akşamdan sonraki vakit.

y. 272a/4, 272a/14, 383a/8

y.+ namāzın 270b/3

yay **:** Ok atmaya yarayan alet.

y. 283b/14

yayan **:** Yaya, yayan.

y. 269b/4, 325b/2

yayıl - **:** Yayılmak.

y.- a 318b/3

yayḳan - **:** Yıkanmak.

y.- alar 376b/9

yaz - **:** Yazmak.

y.- anı 396b/5
y.- arlar 270a/2
y.- arsa 297a/11
y.- duḳ 344b/8
y.- dum 307a/1
y.- mışlardur 395a/8
y.- sa 285b/5

yaz : İlkbahar ile sonbahar arasında yer alan, yılın en sıcak mevsimi.
y.+ ın 307b/10

yazıcı oġlanları : Yazıcı Sâlih'in (ö. 811/1409'dan sonra) çocukları Mehmed Efendi (ö. 855/1451) ve Ahmed-i Bîcân (ö. 870/1466'dan sonra).
y.+ na 395a/15

yazıcı oġlı aḥmed-i bīcān : Yazıcıoğlu Ahmed-i Bîcân (ö. 870/1466'dan sonra).
y.+ dur 394a/11

yazıl - : Yazılmak.
y.- a 318a/5, 318a/6
y.- dı 287a/12
y.- mış 349a/1, 349b/9
y.- mış ola 317a/5, 339b/8, 347a/14, 347a/15, 347b/1, 347b/5, 349a/5, 353b/4,
y. 333a/11
376b/9, 386b/10
y.- ub 336b/3
y.- ub durur 365b/11, 365b/13, 365b/14

yazılu : Yazılı, yazılmış.
y. ola 330b/12, 330b/13, 330b/15

yazu : Alın yazısı, kader.
y. ola 339b/7
y.+ yı 376b/13

yazuġ : Günah.
y.+ ı 328b/14
y.+ ından 328b/14

yazul - : Yazılmak.
y.- mış 294b/7
y.- mışdur 386b/4
y.- ub durur 365b/8, 365b/15
y.- ubdur 365b/9, 365b/10

yazulı : Yazılı, yazılmış.
y. ola 330b/14

yazulu : Yazılı, yazılmış.
y. 339b/8

ye - : Yemek.
y.- mek 305b/1
y.- memek 275a/10
y.- meyeler 323b/8
y.- seler 389a/8

yeʾcūc : <Ar. Kıyamete yakın bir zamanda ortaya çıkıp pek çok kötülük yapacaklarına inanılan iki kavimden biri.
y. 268b/1, 316a/8, 317a/13, 317b/4

yedi : Sayı; yedi.
y. 339a/15

yekşenbe : <Far. Pazar.
y. 371b/4

yemen : <Ar. Arap yarımadasının batı-güney tarafını kapsayan bölge.
y.+ den 316a/10

yer : Yer.
y.+ de 324b/4
y.+ e 329b/6, 330a/5
y.+ ine 323b/9

yeşil : Yeşil.
y. 270a/6, 275a/7, 278a/13, 278a/14, 281a/15, 301a/7, 308b/5, 322a/8, 332a/7, 343a/13, 362b/11, 365a/4, 365b/3, 375a/4, 380b/4, 385a/12, 386b/9, 390a/13, 392a/2

yet - : Yetmek.
y.- er 286a/4
y.- üp 265a/4

yetīm : <Ar. Babası ölmüş kimse.
y. 264b/12
y.+ lere 284a/8, 305b/4
y.+ leri 375b/11

yevm : <Ar. Gün.
y.- i nikāḥdur 269b/9
y.- i vuṣlatdur 269b/8
y.+ den 320a/3

yevmüʾl-ʿaẕāb : <Ar. Azap günü.
y. 322b/11

yevmüʾl- ḥisāb : <Ar. Hesap günü.
y. 322b/11

yevmüʾl- mezīd : <Ar. Cennette Allah'ın kullarına kendini göstereceğine inanılan gün.
y. 374b/1

yıġ- : Engellemek, men etmek.
y.- lınur 268b/12

yıḳ- : Yıkmak.
y.- a 331b/8
y.- alar 331b/3
y.- amayalar 331b/4, 331b/5
y.- amayasız 331b/6
y.- dı 352a/11
y.- mışca 302b/4

y.- ṣa 306a/12

yıḳıl - : Yıkılmak.

y.- a 315a/10, 315a/9

y.- maḳ 319b/2

y.- sa 283b/3

yıl : Yıl, sene.

y. 269b/6, 270b/11, 273b/12, 276b/2, 279a/10, 284b/13, 297a/1, 297a/2, 297b/12, 301b/14, 314b/11, 317b/12, 319a/7, 319b/4, 320b/14, 320b/15, 321a/1, 321a/2, 321a/3, 321b/12, 323a/3, 323b/8, 327a/3, 327a/15, 327a/8, 327b/1, 327b/4, 327b/10, 327b/15, 328a/1, 328a/2, 328a/3, 328a/5, 328a/6, 328a/9, 328b/12, 328b/15, 329b/2, 332a/11, 332a/12, 333a/9, 336b/12, 358b/13, 358b/15, 359a/10, 359a/11, 361a/9, 367a/6, 367b/14, 370a/3, 371b/6, 371b/8, 371b/12,

374b/15, 377a/4

y.+ a 274b/7, 277a/14

y.+ ca ola 316b/13

y.+ da 347b/2, 359a/12, 362a/10, 362a/11

y.+ dan 274b/7, 277a/14, 317b/14, 320a/1, 363b/6, 377a/11, 377a/13

y.+ dur 320a/3

y.+ ı 271a/4

y.+ ında 395b/2, 395b/3

y.+ lar 354a/10, 354a/9

y.+ lıḳ 278a/12, 281a/10, 327a/6

yılan : Yılan, büyük bir kısmı zehirli olan sürüngen bir hayvan.

y. 354b/13

y.+ lar 358b/14, 358b/15, 378a/5

y.+ uñ 354b/13

yıldırum : Yıldırım.

y. 357a/9, 362a/8

yılduz : Yıldız.

y.+ a 356a/15

y.+ lar 319b/12, 320b/12, 324a/9, 324b/2, 325b/11, 383a/2, 387b/2

y.+ lardan 360b/12

y.+ ları 350a/2, 384b/7

yıllıḳ : Yıllık.

y. 298b/13, 299a/9, 319a/3, 329b/8, 330b/9, 330b/10, 331a/1, 355b/11, 356a/8, 357a/11, 358b/1, 361a/9, 365a/8, 373a/7, 384a/9, 388a/1, 392a/9

yırt - : Yırtmak.

y.- maya 300a/4

yi - : Yemek.

y.- di 275b/12

y.- dügi 353b/13

y.- me 268a/2

y.- medi 328b/5

y.- mege 367a/6, 383b/9

y.- megi 394a/8

y.- mek 305b/3, 389a/14

y.- mekde 367a/5

y.- mekden 385b/14

y.- mekdür 264b/7, 264b/8, 264b/11, 264b/12, 265a/9, 265b/2, 265b/11, 305b/5

ribā y.- mekdür 265b/2

y.- meñ 308a/12

y.- meye 271b/9

y.- mez 268a/3

y.- mezler 303b/6, 390b/2

y.- miş 370a/13

y.- mişleri 289b/5

y.- ñ 275b/14, 374a/4

y.- r idi 276a/13

y.- rdi 276a/12

y.- rler 281a/14, 385b/1, 390b/2, 394a/3

y.- rsin 306a/5

y.- rüñ 307a/13

y.- se 266a/14, 306a/1

y.- seler 299b/7, 299b/8, 355a/4, 383b/6, 385b/4

y.- sünler 368b/14

y.- yeler 282a/8, 324b/11, 324b/12, 338b/6, 338b/8, 343a/2, 357b/9, 366b/11, 369a/2, 370a/7, 383b/11

y.- yelüm 371b/1

y.- yiler 357b/9

yidi : Sayı; yedi.

y. 266a/2, 270a/15, 270b/12, 270b/13, 273a/2, 273a/3, 280b/3, 280b/6, 280b/10, 285b/5, 289a/6, 292a/4, 302b/6, 304b/15, 305a/6, 306b/7, 310b/7, 314b/11, 317b/12, 317b/14, 320b/5, 321b/7, 321b/8, 326a/4, 326a/7, 330a/7, 337b/12, 350a/1, 354b/7, 384a/11

y.+ dür 366a/2

yidi biñ : Sayı; yedi bin.

y. 321a/1

yidinci : Yedinci.

y. 291b/14, 292a/7, 305a/10, 320b/7, 326a/15, 328a/15, 329a/9, 338a/9, 356a/12, 365a/6, 365b/14

y.+ de 356b/1, 364a/5

y.+ si 303a/10

yidi yüz : Sayı; yedi yüz.

y. 270a/7, 276b/8, 299a/8, 345a/12

yidi yüz biñ : Sayı; yedi yüz bin.

y. 271a/8, 276b/7

yidür - : Yedirmek.

y.- düñ 350a/9

y.- e 270a/11, 294a/11

y.- mişce 270b/1

yig : İyi, daha iyi, üstün.

y. 290a/2, 298b/2, 303b/15, 313a/3, 352b/10, 352b/9, 387b/13

y.+ dür 267a/10, 268a/11, 282b/1, 284a/10, 284a/11, 284a/12, 294b/10, 296b/14, 306b/5, 309b/9, 349b/4, 377a/14, 379b/6, 387b/7

y.+ mi olduñuz 342a/2

y. oldı 387b/13

yigirmi : Sayı; yirmi.

y. 269b/6, 273b/10, 274a/13, 274a/14, 289a/6, 326a/12, 327a/6, 374b/15, 375a/2, 375a/4, 375a/6

yigirmi biş : Sayı; yirmi beş

y. 271a/11, 271a/12, 282b/3, 285a/7

yigirmi dört : Sayı; yirmi dört.

y. 289a/6

yigirmi iki : Sayı; yirmi iki.

y. 286a/8

yigirmi ṭokuzuncı : Yirmi dokuzuncu.

y. 275a/13

yigirmi yidinci : Yirmi yedinci.

y. 276b/14

yigit : Genç, delikanlı.

y.+ ler 339a/12

y.+ lerdür 302a/9

y.+ lerinüñ 383a/15

yikşenbe : <Far. Pazar.

y. 372a/1, 372b/4

yil : Yel, rüzgâr.

y. 274b/8, 278b/13, 315b/3, 316b/9, 321a/14, 343b/6, 362a/9, 362b/4, 378a/6, 380a/6, 386b/13

y.+ den 379a/14

y.+ lere 307a/13

yilken : Yelken

y.+ i ola 362b/3

yimek : Yemek

y. 394a/2

y.+ de 342b/8

yimiş : Yemiş

y. 278a/15, 351a/15, 389a/8, 389b/2

y.+ i 286a/1, 355a/4

y.+ ler 317b/5, 343a/1, 355a/5, 365b/5, 389a/7, 389b/3, 393b/15

y.+ lerden 374a/4

y.+ leri 370b/1, 389b/3, 391a/12, 391b/4, 392a/3

y.+ lerinden 389b/2

yiñile - : Yenilemek

y.- ñüz 289b/14

y.- yelüm 289b/14

yir **:** Yer, zemin, toprak, dünya.

y. 268a/3, 278a/2, 282b/10, 316a/9, 317a/14, 318a/1, 319a/9, 320b/12, 322a/14, 323b/10, 324b/4, 324b/5, 324b/14, 344a/5, 355b/3, 366a/7, 366a/14, 367b/2, 385a/4, 385a/6, 387b/7, 392a/7

cemī‘i y. 320a/9

y.+ cedür 307a/12

y.+ de 282b/11, 282b/14, 284a/9, 290b/1, 318b/12, 321a/14, 324b/13, 327b/15, 328a/1, 328a/3, 328a/4, 328a/5, 328a/7, 328a/11, 332a/14, 332a/15, 332b/1, 332b/3, 351a/15, 353b/10, 370b/13, 385b/6

y.+ de ola 366a/9

y.+ de olursa 347b/2

y.+ dedür 287b/8, 327b/12, 337b/12, 344b/10, 344b/11

y.+ deki 326a/5

y.+ den 315a/8, 318a/14, 321a/10, 321b/7, 322a/12, 328b/6, 328b/8, 329a/12,

329a/7, 384a/3

y.+ deye 327b/13, 327b/14

y.+ dür 355b/1, 370b/6

y.+ e 264b/10, 265b/1, 265b/4, 265b/9, 266b/8, 267a/8, 268b/9, 271a/7, 275a/10, 275b/6, 277a/10, 277b/13, 279a/4, 302b/4, 316b/2, 317a/8, 317a/10, 317b/7, 323b/9, 324b/14, 326a/3, 326a/5, 326a/8, 326a/13, 328b/4, 328b/7, 329b/6, 330a/6, 335a/5, 335a/11, 335a/15, 338b/8, 339a/5, 341a/1, 341a/4, 341a/6, 344a/5, 346b/2, 347a/10, 351b/5, 352b/7, 353a/4, 353a/14, 357a/4, 370b/9, 371b/8, 388b/1, 392a/7, 394b/15, 395a/2

y.+ e olursa 309b/11

y.+ i 306b/5, 367a/4

y.+ in 288b/3, 288b/15, 364a/2, 364b/14, 384b/2, 384b/4, 388a/8

y.+ inde 332a/13, 333a/9, 353a/10, 361a/11

y.+ inde ola 361a/6

y.+ indedür 344b/11

y.+ inden 324b/1

y.+ ine 282b/3, 282b/8, 316a/10, 318b/12, 323a/4, 325b/1, 326a/10, 327b/6, 327b/11, 329a/5, 329b/8, 329a/15, 330a/8, 331a/6, 333a/5, 336b/5, 336b/9, 337a/10, 339b/2, 343b/1,

344b/4, 345a/15, 346b/13, 352b/13, 361a/7, 375b/4,
389b/3
y.+ ini 283a/3
y.+ iñüze 361b/12
y.+ ler 319a/14, 321a/7, 322a/7, 324a/14, 324a/8, 341b/12, 361b/15
cemīʿi y.+ ler 288b/8
y.+ ler ola 332a/14
y.+ lere 295b/5
y.+ leri 284b/13, 325a/4, 327b/12, 330a/7, 348a/11, 350a/1
cemīʿi y.+ leri 357a/6
y.+ lerine 278a/1
y.+ lerüñ 324a/15, 377a/8
y.+ üñ 346a/12, 374a/13
y.+ üñe 330a/13
y.+ üñi 377a/7
y.+ üñüz 344b/14
y.+ yüzündeki 296b/7

yir - **:** Yermek.
y.- mekdür 265a/8

yiryüzi **:** Yeryüzü, dünya.
y. 317b/4, 317b/5, 320a/7, 320b/14, 324b/1
y.+ n 324b/10
y.+ nde 272b/9, 300b/14, 301a/3, 307b/1, 317a/14, 319b/5, 378a/6, 384a/1
y.+ ne 317b/3, 321a/9
y.+ ni 315b/13
cemīʿi y.+ ni 355b/2

yişil : Yeşil.
y. 370a/15

yit - : Yetmek.
y.- er 286a/5, 287a/5, 289a/11, 335b/8, 335b/10, 336a/1, 351b/10, 359b/4, 359b/5
y.- mek 279b/14
y.- meyince 273b/10
y.- mez 279b/14

yitim **:** Yetim.
y. 265b/2, 354b/15
y.+ e 294a/2

yitmiş **:** Sayı; yetmiş.
y. 274b/11, 274b/12, 274b/13, 279a/11, 279b/6, 282a/10, 297a/3, 298b/12, 299a/9, 302a/5, 308b/6, 321a/3, 326b/1, 326b/8, 342a/14, 342a/15, 355a/7, 357a/2, 357a/11, 369a/7, 369a/15, 369b/5, 373a/12, 379b/3, 379b/4, 379b/5, 379b/10, 379b/11, 383a/6, 385a/11, 385a/12, 385a/13, 385a/14, 385a/15, 388b/7, 388b/8, 388b/9, 388b/10,
y.+ dür 278b/14

yitmiş biñ **:** Sayı; yetmiş bin.

y. 271a/7, 275a/1, 285a/13, 315a/8, 316b/10, 320b/15, 321a/2, 321b/13, 329b/7, 330a/4, 330a/5, 330a/7, 331a/1, 331a/2, 336b/4, 342a/13, 343a/8, 354b/8, 354b/9, 354b/10, 354b/11, 354b/13, 355b/11, 365a/12, 365a/13, 365a/14, 365a/15, 365b/1, 365b/2, 365b/3, 374b/2, 374b/3, 380a/14, 380b/2, 380b/3, 380b/4, 381a/5, 383b/6, 383b/14, 386b/7

yitmiş iki : Sayı; Yetmiş iki.

y. 283a/4, 283a/5, 388a/11

yitmiş yedi biñ dört yüz ṭoḳuz : Sayı; Yetmiş yedi bin dört yüz dokuz.

y. 285a/6

yiyen : Yiyen.

y.+ ler 355a/1

y.+ lere 355b/14

yiyici : Yiyici.

y.+ ler 267b/1

yiyni **:** Hafif, ağır olmayan.

y. 267b/3, 348a/9

yiyniliġ : Hafiflik.

y.+ in 357b/12

yoġ **:** Yok, bulunmayan, mevcut olmayan.

y.+ ıdı 356b/13, 358a/3

y.+ ısa 327b/13

yoḫsa **:** Yoksa, aksi takdirde.

y. 273b/5, 290b/2, 290b/4, 299b/10, 328a/7, 342a/7, 353b/3

yoḫsul : Yoksul, fakir.

y. 302a/5

yoḫsullıġ **:** Yoksulluk, fakirlik.

y.+ ı 285a/15

yoḫsullıḳ **:** Yoksulluk, fakirlik.

y. 310b/3, 373b/13

yoḫsulluḳ **:** Yoksulluk, fakirlik.

y. 289a/1

yoḳ **:** Yok, bulunmayan, mevcut olmayan.

y. 307b/9, 308b/1, 312b/12, 312b/13, 323a/7, 323a/12, 325a/11, 326a/7, 328a/2, 335b/6, 335b/8, 335b/13, 336a/1, 344b/3, 344b/7, 351a/10, 351a/11, 351b/5, 353b/12, 354a/9, 373b/12, 373b/13, 375b/9, 378b/13, 378b/14, 382a/10, 390a/4, 390b/11

y.+ dur 265b/7, 268a/12, 274b/10, 279a/5, 281b/4, 281b/5, 281b/6, 282a/15, 288b/1, 293a/2, 297b/2, 303a/7, 303b/15, 306a/7, 306a/8, 306a/9, 307a/9, 309b/1, 310a/12, 310a/15, 329b/15, 335b/6, 343b/12, 346a/1, 349a/4, 351a/12, 351a/13, 351a/14, 353b/11, 353b/14, 355a/13, 356b/8, 358a/3, 361b/14, 362a/1, 362a/2, 366a/7, 367a/2, 369b/15, 371a/9, 371b/2, 376a/4, 377a/1, 378a/1, 380b/9, 382b/10, 383b/12, 387a/3, 387a/7, 389b/7, 389b/8, 390a/4, 392b/1, 392b/15, 394b/10

yol : Yol, uğur.

y. 266a/1, 304a/4, 304a/6, 329b/8, 346b/14, 373a/7

y.+ a 279b/13, 288a/2, 288a/3, 308b/2, 392a/10

y.+ da 283b/2, 338b/9, 395a/14

y.+ dur 281a/10, 299a/9, 319a/3, 330b/10, 330b/9, 355b/11, 356a/8, 357a/11, 358b/1, 361a/9, 365a/8, 384a/9, 388a/1

y.+ ı 307b/15

y.+ ıda 280a/15

y.+ ıdur 288a/6

y.+ ında 279b/4, 281a/13, 281b/9, 283a/2, 304a/9, 311b/2, 340b/2, 343b/4,

388b/12, 388b/3

y. ola 327a/6, 331a/1, 360b/15

y.+ umdan 330a/14

y.+ uña 340b/11

yoldaş : Yoldaş, arkadaş, dost.

y. 392b/4

y.+ larum 331a/15

y.+ umdur 297b/14, 297b/15

yolıt - : Kesmek.

y.- maḳdur 280a/12

yöre : Yöre.

y.+ sinde 366a/12

yu - : Yıkamak, temizlemek.

y.- maḳ 281b/5

y.- maya 309a/5

y.- mayalar 283a/12

y.- yalar 283a/12

yud - : Yutmak.

y.- a 357b/3, 357b/4, 357b/6

y.- ar 357b/3

yuḳaru : Yukarı.

y. 312b/12, 321a/10, 321b/8, 322a/13, 337a/9, 338a/15, 338b/7, 348a/9, 350b/15, 384b/6, 387b/9, 387b/11

y. olur 326a/4

y.+ sı 380b/8

yum - : Yummak, kapamak.

y.- ınca 327b/9

yūnus : <Ar. Kur'ân-ı Kerîm'de adı geçen bir peygamber, Hazret-i Yûnus.

y. 272a/3, 378b/3

yūsuf : <Ar. Hazret-i Ya'kûb'un oğlu, İsrailoğullarına gönderilen bir peygamber, Hazret-i Yûsuf.

y. 362b/11, 362b/12, 367a/8

y.+ ı 342a/4

yüce : Yüksek, büyük, ulu, değerli.

y. 267a/8, 336a/14, 366a/7, 366a/14, 370b/6

y.+ dür 301a/6, 366a/13, 392a/13

y. eyleyem 306a/11

y. eyleyesin 396a/15

y. eyleyüb 377b/10

y. ola 369b/9

y. olur 392a/14, 392a/15

y.+ si 379a/11

yücelig : Yükseklik.

y.+ i ola 369b/6, 373a/7

y.+ ine 277a/4

yükseg : Yüksek.

y.+ e 382b/2

y.+ in 392a/10

yükseklig : Yükseklik.

y.+ i ola 384a/4

y.+ idür 361a/9

yüñ : Yün, tüy, kuş tüyü.

y. 324a/7

y.+ leri 394a/3

yüreg : Yürek, kalp.

y.+ i 294a/13

yüri - : Yürümek, ilerlemek, yol almak.

y.- de 325b/4

y.- den 325b/4

y.- seler 381a/5

y.- ye 273a/4, 316b/9, 316b/10, 317b/6, 323a/6, 330a/13

y.- yem 351a/11

y.- yüb 325b/2

yürü - : Yürümek, ilerlemek, yol almak.

y.- dügi 323a/5

y.- r 362a/10, 381a/6

y.- rdüñüz 299a/6

y.- rler 303b/6, 325b/3, 378a/6, 379a/14, 381a/12

y.- seler 392a/15

yüz : Yüz, çehre.

y. 270a/4, 270b/11, 273b/9, 278a/12, 279b/5, 281a/10, 284a/11, 289a/6, 289b/1, 299a/9, 304b/2,

309b/12, 310b/3, 312a/5, 314a/15, 339a/2, 359a/12, 362a/10, 362a/11, 363b/6, 366a/4, 366a/5, 367a/1, 369b/6, 387b/14

y.+ den 304b/3, 395a/11

y.+ i 271b/12, 272a/10, 307b/1, 311a/4, 311a/5, 318a/4, 318a/5, 322a/7, 323a/1, 329b/1, 331b/8, 337a/6, 340b/9, 352b/2, 379b/1

y.+ inde 278a/2, 284a/9, 285a/11, 317a/14, 318a/4, 379b/11

y.+ inden 271b/5, 317a/8

y.+ ine 271b/7, 289b/3, 296b/15, 297b/11, 315b/13, 386b/13

y.+ inüñ 340b/5, 347b/5

y.+ leri 323a/2, 325b/2, 325b/3, 325b/4, 325b/7, 325b/9, 325b/11, 325b/13, 325b/15, 332a/7, 335a/3, 343b/1, 345a/15, 347b/8, 356b/4, 358b/5, 358b/9, 371a/7, 371a/14, 375b/8, 386a/15, 392a/4

y.+ lerindeki 323b/3

y.+ lerini 379b/11

y.+ lerinüñ 368a/6, 374a/15

y.+ üm 335b/6

y.+ ümi 396a/13

y.+ ümüze 375b/14, 375b/15

y.+ ündeki 323b/1, 323b/2

y.+ üne 311a/3

y.+ üni 293a/6, 308b/14

y.+ üñüze 311a/2

yüz altmış altı : Sayı; yüz altmış altı.

y. 307a/12

yüz biñ : Sayı; yüz bin.

y. 275a/6, 276b/5, 279a/8, 280a/3, 282b/6, 282b/7, 296b/13, 296b/14,

309a/1, 343a/13

y.+ den 314b/7

yüzüg : Yüzük.

y.+ i 318a/5

y.+ i ola 318a/4

yüzük : Yüzük.

y. 366a/7

y. ola 367a/9

yüz yigirmi : Sayı; yüz yirmi.

y. 325b/5, 383b/3

yüz yigirmi dört biñ : Sayı; Yüz yirmi dört bin.

y. 270b/9

zaʿferān : <Ar. Safran.

z.+ dan 380a/13, 383a/4

z.+ ile 285b/4

zāhid : <Ar. Dinin yasakladığı şeylerden kaçınıp buyurduklarını yerine getiren, dindar kimse.

z.+ ler 344a/6

z.+ leredür 345a/4

z.+ leri 344a/5, 344a/7

ẓāhir : <Ar. Görünürde olan, görünen.

ẓ. 289a/12, 292a/11, 312b/8, 337a/4, 394b/12

ehli ẓ. 311b/4

ẓ. eylediler 395a/11

ẓ.+ i 274b/13, 392b/10

ẓ.+ inden 311a/4

ẓ.+ ine 311a/3

ẓ.+ leri 364a/10

ẓ. ola 314a/12, 369a/12, 369a/14

ẓ. olalar 361b/3

ẓ. olaydı 355b/2

ẓ. olduġından 287b/5

ẓ. oldum 319a/13

ẓ. olmaḳ 387a/5

ẓ. olur 312a/7

ẓ.+ ün 307b/7

ẓ.+ üñde 289b/5

zaḫm : <Far. Yara.

z.+ larına 388b/13

zaḫmet : <Ar. Sıkıntı, güç.

z. 304b/7

z.+ i 308a/12

z.+ ler 395a/14

z.+ ler idüp 368b/9

żaʿīf : <Ar. Zayıf.

ż.+ lik 291b/14

ż. 329b/14, 395b/13

ż.+ dür 308a/3

ż.+ i 394a/15

ż.+ lerdür 339a/13

zāʾil : <Ar. Geçici, sona eren, yok olan.

z. itmek 390a/2

z. ola 390a/1

z. olduġı 313b/12

z. olur 292a/15

zaḳḳum : <Ar. Cehennemde bir ağacın adı.

z. 358b/10

z.+ dan 354b/12

ẓālim : <Ar. Haksızlık ve zulüm işleyen,merhametsiz.

ẓ. 265a/5, 283b/5, 312a/10, 316a/11, 326b/15, 327a/1, 350b/3, 357b/3, 378a/12, 388b/1

ẓ.+ dür 348b/9

ẓ.+ e 324a/1, 348b/14

ẓ.+ ler 315b/13, 323b/13

ẓ.+ lerden olavuz 358a/13

ẓ.+ lere 338b/13, 348b/11

ẓ.+ lerüñ 310b/2, 348b/12, 348b/14

ẓ. ola 273a/15, 327a/1

ẓ.+ üñ 306b/3, 350b/2

zamān : <Ar. Vakit, dönem, devir.

z. 267b/4, 267b/6, 268a/9, 301a/11, 316b/5, 318b/14, 335a/15, 351a/9

z.- ı evvelde 300a/5

z.+ a 290b/9, 316a/1

z.+ da 300a/13, 311b/11, 314b/14, 315a/1, 316b/4, 395a/15

z.+ dan 290b/9

z.+ ı oldu 268a/9

z.+ ında 318b/4, 378b/2

ẓann : <Ar. Sanı.

ẓ. eylemekdür 265b/10

ẓ. eylememek 309a/3

ẓ. iderdük 344a/11

ẓ. iderdüñüz 344a/11

ẓ. itmek 301b/7

ẓ. itmekdür 301b/7

zārī̇ : <Far. İnleme, ağlama.

z. 335a/14

z. ḳılub 336a/4

zārılıḳ : <Far.+ Tr. İnleme, ağlama.

z. 272b/4

z. eyleyeler 376b/12

z̲āt : <Ar. Kendi, öz.

z̲.+ ına 292b/6

z̲.+ ında 286b/13

ismi z̲.+ ında 286b/13

żāyiʿ : <Ar. Kayıp, yok olmuş, boşa gitmiş.

ż. eylemekdür 266a/1

ż. eylememekdür 312b/1

ż. oldı 356b/9

zāyil : <Ar. Geçici, sona eren, yok olan.

z. olmaya 351a/9

z. olub 327a/8

zebānī̇ : <Ar. Cehennem bekçisi, cehennemde görevli melek.

z. 330a/7, 331b/7, 357a/11, 357a/12, 357a/15

z.+ ler 325b/9, 341a/13, 341b/3, 357a/2, 359a/1

cemīʿi z.+ ler 331b/3

z.+ lere 331b/3, 375b/5

z.+ lerüñ 355b/4, 357a/9, 357a/13

z.+ nüñ 357a/11

z.+ si 357a/8

zeberced : <Ar. Yeşil renkli, değerli bir süs taşı.

z.+ den 270a/6, 275a/7, 343a/13, 345a/11, 366a/15, 380b/4, 385a/12, 392a/12

z.+ dendür 365a/4, 379a/10

zebūr : <Ar. Hazret-i Dâvûd'a indirilen kutsal kitap.

z. 274a/11, 334b/1, 334b/10

z.+ da 288b/1

z.+ dan 333a/12, 334b/9, 396a/3

z.+ ı 270a/13, 270b/8, 333a/15, 334a/15, 369b/6, 373a/12

z.+ uñ 369b/4

zekāt : <Ar. İslam'ın beş şartından biri olan, varlıklı Müslümanların sahip oldukları mal ve paranın kırkta birini yoksullara vermesi.

z. 266b/5, 273a/11, 273a/12, 273b/1, 273b/6, 273b/10, 273b/11, 273b/12, 273b/14, 303b/5, 315a/13, 328a/13, 338b/14, 341a/6, 341b/11, 347b/11, 354b/14, 357b/5, 365b/10, 365b/11

z.+ a 268a/13

z.+ dan 364a/1

z.+ ı 265a/3, 273b/15

z.+ ın 273a/8, 342b/3, 375b/11

z.+ ından 328a/12

z.+ ları 273b/13

z.+ un 284b/1

zelzele : <Ar. Deprem.

z. 315b/3

zemherīr : <Ar. Kışın en şiddetli zamanı.

z. 359a/1

z.+ den 359a/1

zencebīl : <Ar. Zencefil.

z. 371b/11

z.+ e 374a/6, 382b/3

zencīr : <Far. Zincir.

z. 281a/15, 329b/8, 330a/4, 332a/9, 353b/1, 356b/6

z.+ e 330a/6, 357a/5

z.+ ede 330a/5

z.+ ine 330a/13

z.+ ler 333a/1, 356a/9, 357a/3

z. ola 336b/4

zencīrlü : <Far. Zincirli.

z. 375b/8

ẕerre : <Ar. Çok ufak parçacık.

ẕ. 319b/4, 348b/7, 355b/1

ẕ.+ ler 326b/15

zevāl : <Ar. Yok olma, ortadan kalkma.

z. 358a/9

z.- i īmāndan 288b/14

zevc : <Ar. Evlilik.

z. ḳıl 274b/9

ẕevḳ : <Ar. Zevk.

ẕ.+ i 276a/5

ẕ.+ indan 304b/1

zeyd ibni eslem : (?-753; Medine). Tabiin dönemi hadi ve tefsir bilgini.

z. 344b/10

zībā : <Far. Güzel, yakışıklı.

z. 317a/13

zihī : <Ar. Ne iyi, ne güzel, ne hoş.

z. 289a/3

zīrā : <Far. Bundan dolayı, çünkü.

z. 264b/2, 267a/15, 268a/11, 273a/12, 281b/4, 281b/5, 282a/5, 282b/10, 283b/15, 285b/15, 287b/12, 289a/10, 292b/6, 296a/12, 298a/14, 298b/3, 300a/13, 300b/10, 301b/1, 301b/8, 303a/6, 303a/14, 304b/9, 309b/1, 310a/1, 310a/6, 310a/9, 310b/4, 310b/15, 311a/5, 312b/10, 312b/12, 313b/12, 316b/5, 319a/4, 322a/2, 335b/2, 335b/6, 336a/2, 337a/10, 337b/1, 338a/3, 349a/7, 352b/11, 360a/2, 361b/14, 362b/4, 363a/3, 363b/2, 366a/5, 371a/14, 372a/7, 375b/7, 377a/10, 377a/13, 383b/12, 387a/13, 389a/6, 390b/14, 391a/3, 392b/11, 395b/5

z.+ ki 375b/9, 377b/3, 377b/8, 379a/3, 384b/11, 387a/3, 388a/2

zīrek : <Ar. Akıllı, zeki.

z.+ ligi 293b/5

ẕihin :< Ar. Hafıza.

ẕ.+ lerine 300a/6

ẕikr : <Ar. Zikir.

ẕ. 290b/2, 290b/4, 292a/7, 292b/5, 315a/10

ẕ.- i cehr 290b/5

ẕ.- i cehrile 290b/11

ẕ.- i cerhile itmekmi 290b/4

ẕ.- i ḫafī 291a/1

ẕ.- i rūḥ 292a/13

ẕ. ayıtdı 290b/9

ẕ. ayıtdılar 290b/11

ẕ.+ dür 292a/4, 305a/14

ẕ.+ e 305a/15

ẕ. eyledi 292b/8

ẕ. eyleñ 333a/7

ẕ. eylesünler 333a/6

ẕ.+ i 292a/8, 292a/9, 292a/11, 292a/12,

ẕ. ideler 333a/8

ẕ.+ idür 292a/4, 292a/5, 292a/6, 292a/7

ẕ.+ inüñ 292a/9, 292a/10, 292a/11

ẕ. itdi 279a/12, 279a/13, 292b/9, 292b/10, 292b/11, 389a/2

ẕ. itdüm 268b/7

ẕ. itmege 290a/4

ẕ. itmek 290b/15, 292a/4

ẕ.+ üñ 292b/12, 292b/7

zinā : <Ar. Büyük günahlardan biri olarak kabul edilen, evlilik dışı cinsel ilişki.

z. 314a/10, 354b/15

z.+ dan 328b/2, 371a/1

z. eylemekdür 264b/6, 265a/6, 265b/3

z. idenler 353a/14

z. idenlere 355b/14

z. idenlerüñ 358b/8

z. itmege 267a/4

z.+ ya 338b/14

zindān: <Ar. Hapishane.

z.+ da 363b/4

zinhār : <Far. Asla.

z. 283b/14, 396a/6

zirā : <Far. Bundan dolayı, çünkü.

z. 268a/7, 308b/12

z.+ ki 330b/5

ziyāde : <Ar. Fazla, çok.

z. 333b/4, 337b/11, 349b/4, 349b/6, 354a/7, 360a/13, 375a/10, 377a/1

z. eylemedi 296a/4

z. eylese 267a/5

z. eyleye 294b/1, 386b/13

z. eyleyüp 311a/11

z. ider 310a/13

z. ola 305b/13, 337b/11, 338a/8, 357b/14, 374b/1, 379a/1, 387a/12, 387a/15

z. olmaya 320a/1

z. olmış 386b/15, 387a/1

z. olsun 384b/3, 384b/4

ziyādet : <Ar. Fazla, çok.

z.+ dür 391a/15

ziyān : <Far. Zarar, kayıp.

z.+ dan 295b/12

ziyāret: <Ar. Görmeye gitme.

z. edenlerdür 272b/10

z. eyledi 298a/11, 336b/10, 336b/8

z. eylemedi 336b/10

z. eylemek 308b/10, 308b/11

z. eylemiş 280b/12

z. eylese 280b/12, 298a/11, 308b/3

z. idenlere 308b/12
z. idenlersiz 360a/9
z. olunsa 281a/7

ziynet : <Ar. Süs.
z.+ i 387a/12

ẓuhūr : <Ar. Ortaya çıkma, görünme.
ẓ. 304b/4

ẓulm : Acımasızlık, eziyet, zulüm.
ẓ. 265b/2, 315b/13, 316a/11, 323b/15, 349a/4
ẓ. eyledüm 350b/6
ẓ. eyledüñ 349a/3
ẓ. eylemekdür 264b/12
ẓ. eylemeye 327a/10
ẓ. eylese 346b/9
ẓ. eyleye 318b/1
ẓ.+ inden 350b/2
ẓ. itdügi 323b/15
ẓ. itmekte 316a/11

ẓulmet: <Ar. Karanlık.
ẓ. 348a/15
ẓ.+ den 327b/9, 350b/3
ẓ.+ dendür 348a/11, 348a/13
ẓ.+ e 327b/7
ẓ.+ ī 327a/11

ẓulumāt : <Ar. Karanlıklar.
ẓ. 316a/15
ẓ.+ dandur 305a/4
ẓ.+ den 305a/1
ẓ.+ ından 291a/7

zübde : <Ar. Netice, sonuç, hülâsa.
z.- i esrār 313b/7

zühd : <Ar. Kulun Hakk'ın dışındaki her şeyi terketmesi anlamında bir tasavvuf terimi.
z. 296a/1
ehli z. 331b/12
z.+ dür 302a/12
z.+ i ola 305b/7

zülf : <Far. Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi
z.+ i 379b/2

zümrüd : <Ar. Cam parlaklığında, yeşil renkte, saydam bir süs taşı, doğal alüminyum ve berilyum silikatı.
z.+ den 301a/7, 322a/9, 365a/13
z.+ dendür 392a/2

zümrüt : bkz. *zümrüd*.
z.+ den 374a/13

z̲ürriyyet : <Ar. Nesil, kuşak, soy, döl.
z̲.+ i 393a/15

züvvār: <Ar. Ziyaretçiler. z.+ umdur 354a/14

SONUÇ

Envârü'l-Âşıkîn kaleme alındığı dönem itibariyle halk tarafından sevilmiş ve günümüze kadar ününü korumuştur. Araştırmaya konu olan nüsha istinsah tarihi bilinen en eski nüsha olan Pertev Paşa nüshasıdır. 1451 yılında yazılmasına rağmen şu ana kadar tespit edilen en eski nüshası Pertev Paşa nüshası 1512 yılında istinsah edilmiştir.

İncelediğimiz nüsha dönem olarak Eski Anadolu Türkçesi devresinin sonunda istinsah edilmiş olsa da Eski Anadolu Türkçesi özellikleri göstermektedir. Bu sebeple eserin Eski Anadolu Türkçesi devresinde incelenmesi daha doğru olacaktır. İmla ve fonetik hadiseler göz önüne alındığında da bu durum kendini göstermektedir.

Mevcut çalışma yapılırken esas amaç Envârü'l-Âşıkîn gibi geniş kitlelerce kabul görmüş bir eserin en eski nüsha olan Pertev Paşa nüshasının fonetik, morfolojik ve imla özelliklerinin ortaya konulması idi. Bu doğrultuda metin hacimli olması sebebiyle

inceleme kolaylığı sağlanması açısından 3 farklı araştırıcı tarafından 3 farklı tez olarak hazırlanmıştır.

Söz konusu metinde kapalı e sesi için ayrı bir işaret kullanılmadığı görülmektedir. Bu sebeple okumalar imlaya da bağlı kalınarak i şeklinde yapılmıştır.

Eski Türkçede görülen son sesteki -ġ/ -g ünsüzlerinin Eski Anadolu Türkçesinin genelinde de olduğu üzere düşme eğilimindedir. Bu ses hadisesi Eski Türkçe ile Oğuz Türkçesini birbirinden ayıran en önemli hususlardan biridir. Söz konusu ses düşmesi zaman zaman yuvarlaklaşmaya yani ikinci bir ses olayına sebep olmuştur: ayru < adr**ı**g gibi.

Eski Anadolu Türkçesi devresine ait olan metnin kalınlık-incelik uyumuna umumiyetle bağlı kaldığı tespit edilmiştir. Bunun yanında düzlük-yuvarlaklık uyumu kuvvetli değildir. Bunda pek çok ekin sadece düz ünlülerle kullanılması da etkilidir.

Dönemin karakteristik özelliği olan yuvarlaklaşma eğilimi incelenen Envârü'l-Âşıkîn adlı eserde de kendini göstermektedir. Söz konusu tezin ses bilgisi bölümünde de belirtildiği üzere bu devrede ekseriyetle yuvarlak kullanılan ekler metnimizde de aynı şekilde kullanılmıştır. Genel itibariyle yuvarlak ünlülü olarak kullanılan 1. teklik iyelik ekinin, Eski Anadolu Türkçesi devrinin yuvarlaklaşma eğilimine aykırı olacak şekilde düz ünlülü olarak da kullanıldığı görülmektedir.

Dilde az çaba esasına dayalı olarak yabancı kelimelerin yazımlarında ünlü türemelerinden faydalanıldığı göze çarpmaktadır. Arapça ve Farsça kelimeler yer yer Türkçe söyleyişleri gibi yazılmıştır: naḳ**i**ldür 271a/7, şük**ü**r 345b/6 gibi.

Eski Türkçede kelime başında bulunan b sesinin p sesine dönüşme eğilimi vardır. Özellikle Batı Türkçesinde bu değişmeyi daha net görmekteyiz. Fakat incelediğimiz metinde söz konusu sesin aslî şekliyle muhafaza edildiğini görmekteyiz. b > p değişimine genel anlamda dönem metinlerinde inceleme yapıldığında çok dikkat edilmesi gerektiği aşikardır. Zira söz konusu iki ses aynı şekilde gösterilmekte, sadece b için tek p için üç nokta kullanılmaktadır. Müstensih hatalarının olabilceği düşünülerek dönem eserlerinin değerlendirilmesi son derece önemlidir.

Karışık dilli eserlerde ekseriyetle beraber kullanılan bol-/ ol- fiili metnimizde ol- şeklinde b ünsüzü düşürülerek kullanılmıştır.

Eski Anadolu Türkçesinde t- / d- ünsüzleri için ince sıradan olanlarda d, kalın sıradan olanlarda genellikle t sesi kullanılmıştır. İmla içerisinde kalın sıradan olması sebebiyle t sesi için tı ط harfi kullanılmıştır.

Yazın dilinde pek örneği olmamasına rağmen bazen ağız özelliklerinin dile yansıması sebebiyle, bazen de müstensih hatası ile göçüşme olayına metinlerde rastlamaktayız. Metnin tümüne bakıldığında sadece bir örneğin mevcut olması bunun ağız özelliğinden değil, müstensih hatasından kaynaklanma ihtimalini kuvvetlendirmektedir. 305b/2 de "malẓemesin" şeklinde yazılması gereken kelime metinde "maẓlemesin" olarak yazılmıştır. Dile getirildiği üzere söz konusu ses hadisesi sadece bir kelimede görülmektedir.

Metnimizde tur- fiilinden gelen durur'un hem müstakil biçimde hem de -dur şeklinde ekleşerek kullanıldığı tespit edilmiştir: yoḳdur 362a/2, aṣılub durur 281a/15

Bu çalışmaya konu olan Envârü'l-Âşıkîn adlı eserin Pertev Paşa nüshası yazıldığı dönem Türkçesinin fonetik özelliklerine bağlı kalmıştır. Metin Eski Anadolu Türkçesi imlasına bağlı kalmakla beraber dönemin fonetik özelliklerini de barındırmaktadır.

Yapmış olduğumuz çalışmada Yazıcıoğlu Ahmed-i Bîcân'ın Envârü'l-Âşıkîn adlı eserinin fonetik özelliklerinin ortaya konması ve metnin dizininin oluşturulması amaçlanmakla beraber, sonrasında yapılacak olan Eski Anadolu Türkçesi alanındaki çalışmalara katkıda bulunması hedeflenmiştir.

KAYNAKÇA

Kitaplar

AKAR Ali, *Oğuzların Dili Eski Anadolu Türkçesine Giriş*, İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2018.

ARSLAN EROL Hülya, *Eski Türkçeden Eski Anadolu Türkçesine Anlam Değişmeleri*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2014.

BANGUOĞLU Tahsin, *Türkçenin Grameri*, 5. Baskı, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları,1998.

BOZ, Erdoğan, Gürer GÜLSEVİN: *Eski Anadolu Türkçesi*, Ankara: Gazi Kitabevi, 2013.

CAFEROĞLU Ahmet, *Türk Dili Tarihi*, 3. Baskı, İstanbul: Enderun Kitabevi,1984.

DEVELLİOĞLU Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat,* 29. Baskı, Ankara: Aydın Kitabevi Yay., 2012.

DİLAÇAR Agop, *Kutadgu Bilig İncelemesi*, 4. Baskı, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2003.

DİLÇİN Cem, *Yeni Tarama Sözlüğü*, 4. Baskı, Ankara: Türk Dil Kurumu Yay., 2018.

ERCİLASUN Ahmet Bican, *Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi*, 14.b., Ankara: Akçağ Yayınları, 2014.

ERGİN Muharrem, *Dede Korkut Kitabı-2*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları,2009.

ERGİN Muharrem, *Türk Dil Bilgisi*, İstanbul: Bayrak Yay., 1993.

FIRAT Halil Bedi, *Envar-ül Aşıkın (Aşıkların Nuru)*, İzmir: Ali Alkan Yayınevi, 1969.

GABAİN A. Von, *Altturkische Grammatik,* Leipzig, 1941.

GABAİN A. Von, *Eski Türkçenin Grameri*, (çev. Mehmet Akalın), Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2007.

GÜLSEVİN Gürer, *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler*, 3.baskı, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2011.

HACIEMİNOĞLU Necmettin, *Kutb'un Hüsrev ü Şirin'i ve Dil Hususiyetleri*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2000.

KAHRAMAN Ahmet, *Envâru'l-Âşıkin: âşıkların nurları*, İstanbul: Tercüman, 1973.

KANAR Mehmet, *Arapça Türkçe Sözlük*, İstanbul: Say Yay., 2012.

KANAR Mehmet, *Eski Anadolu Türkçesi Sözlüğü*, 1. Baskı, İstanbul: Say Yay., 2011.

KANAR Mehmet, *Etimolojik Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, İstanbul: Derin Yay., 2005.

KANAR Mehmet, *Farsça Türkçe Sözlük*, İstanbul: Say Yay., 2015.

Kâşgarlı Mahmud, *Dîvânu Lugâti't-Türk,* Ankara: Türk Dil Kurumu, 2015.

KESTELLİ Raif Necdet, *Resimli Türkçe Kamus*, Haz. Recep Toparlı, Belgin Tezcan Aksu, Canan Selvi Kanoğlu, Seyfullah Türkmen, 2. Baskı, Ankara: Türk Dil Kurumu Yay., 2011.

KOÇAK Aynur, *Ahmed Bicân'ın Eserleri Üzerine Bir İnceleme*, İstanbul: Üçdal Neşriyat, 2003.

KORKMAZ Zeynep, *Gramer Terimleri Sözlüğü*, Ankara: Türk Dil Kurum Yay., 2007.

KORKMAZ Zeynep, *Marzubân-nâme Tercümesi*, Ankara: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi,1973.

KORKMAZ Zeynep, *Türkiye Türkçesinin Temeli Oğuz Türkçesinin Gelişimi*, 1. Baskı, Ankara: Türk Dil Kurumu Yay., 2013.

ÖZKAN Mustafa, *Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi*, İstanbul: Filiz Kitabevi, 1995.

ÖZKAN Mustafa, Hatice TÖREN, Osman ESİN, *Yüksek Öğretimde Türk Dili Yazılı ve Sözlü Anlatım*, İstanbul: Filiz Kitabevi, 2006.

ÖZTÜRK Erol, *Eski Anadolu Türkçesi El Kitabı, Ankara: Akçağ Yayınları, 2017.*

SAMİ Şemseddin, *Kâmûs-ı Türkî*, İstanbul: Çağrı Yay., 2015.

ŞAHİN Hatice, *Eski Anadolu Türkçesi*, 4. Baskı, Ankara: Akçağ Yay., 2015.

TEKİN Arslan, Melek Tekin, *Envârü'l-Âşıkîn: Hak Âşıklarının Nurları*, İstanbul: Bedir Yayınevi, 1983.

TİMURTAŞ Faruk Kadri, *Eski Türkiye Türkçesi XV. Yüzyıl Gramer, Metin, Sözlük,* İstanbul: Enderun Kitapevi, 1994.

TÖREN Hatice, Alî Şîr Nevâyî, *Sedd-i İskenderî*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2001.

TULUM Mertol, Sinan Paşa, *Tazarrunâme*, İstanbul: Türkiyat Araştırmaları Esntitüsü, 1968.

YELTEN Muhammet, *Eski Anadolu Türkçesi (Dil Bilgisi ve Metinler)*, 1. Baskı, İstanbul: Hiperlink Yay., 2019.

ÜSTÜNER Ahat, *Türkçenin Tarihî Gelişmesi*, 2.b., İstanbul: Bilge Kültür Sanat, 2017.

Makaleler

AKÇA Hakan, "*Eski Anadolu Türkçesinde Kelime Başı T- / D- Meselesi",* Türkbilig, S. 34, 2017, ss.7-24.

ALİBEKİROĞLU Sertan, *"Türkçede Ön Seste Y"*, Turkish Studies, Volume 8/1, Winter 2013, ss.685-710.

BULDUK Türker Barış, "*Kelime Başında Y Foneminin Düşmesi: Kâbûs-Nâme ve Türkiye Türkçesi Ağızları Örneği",* Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S.30, 2018, ss.944-991.

CİN Ali, *"Karışık Dilli Eserlerden Ali'nin Yûsuf ve Züleyhâ Hikâyesi,* Turkish Studies, Volume 5, Issue 1, 2010, ss. 199-236.

COŞKUN Mustafa Volkan, *"Standart Türkçede Ses Olaylarının Sebep-Sonuç İlişkisi Çerçevesinde Yeniden Sınıflandırılması",* Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, 38. ICANAS, 2007, ss. 347-368.

ÇAĞATAY Saadet, *"Türkçede ñ~ġ Sesine Dair"*, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten, C.2, 1954, ss. 15-30.

ERCİLASUN Ahmet Bican, "*Türkiye Türkçesinde Yardımcı Ses"*, Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi, C. 2000/II S:585, Eylül 2000, ss. 219-225.

GÜNEŞ İsmail, *"Kitâb-ı Ata-Dede'deki Karışık Dil Özellikleri",* Turkish Studies, Vol. 10, S.16, 2015, ss. 605-626.

GÖKÇE Aziz, *Eski Anadolu Türkçesinden Osmanlı Türkçesine Dudak Uyumu ve Ünsüz Uyumu",* Turkish Studies, Vol. 4/3, Spring 2009, ss. 991-1012.

KARADOĞAN Ahmet, "*Eski Anadolu Türkçesinde Yuvarlaklaşan Ekler*" Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten, C.49, S.2001, 2001, 170-180.

KORKMAZ Zeynep, *"XI-XIII. Yüzyıllar Arasında Oğuzca",* Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten, C. 21-22, 1974, ss. 41-48.

ÖZTEKTEN Özkan, *"Eski Anadolu Türkçesi Yazı Dili midir?*", Motif Akademi Halkbilimi Dergisi, C: 11, S: 24, 2018, ss. 260-266.

SARICA Bedri, *"Olga-Bolga Sorunu ve Yeni Bir Kitâb-ı Güzîde Nüshası Üzerine",* Yüzüncü Yıl Üniv. Eğt. Fak. Dergisi, C.1, S.1, 1994, ss. 123-136.

ŞAHİN Hatice, "*Türkiye Türkçesindeki Bazı Kelimelerin Başındaki y Sesinin Düşme mi Türeme mi Yaşadığı üzerine"*, Turkish Studies, C.1, 2014, ss. 277-284.

ŞEN Mesut, "*Geçmişten Günümüze Türk Dili*", Türk Dili Yılı Armağan Kitabı, Ankara: Türk Dil Kurumu Yay., 2018, ss. 237-262.

ŞENER Sabahattin, *Envarü'l-Aşıkin, (Lisans Bitirme Tezi)*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı, 1971.

TEKİN Şinasi, *"1343 Tarihli Bir Eski Anadolu Türkçesi Metni ve Türk Dili Tarihinde 'Olğa-bolğa' Sorunu",* Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten, C. 21-22, 1974, ss. 59-157.

TİMURTAŞ Faruk Kadri, "*Eski Anadolu Türkçesi*", Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yay., 1992, ss. 120-146.

UĞURLU Mustafa, *"Oğuzca ve "Anadolu Merkezli Oğuz Türkçesi",* Turkish Studies, Vol.: 6/1, Winter 2011, ss. 123-156.

Tezler

ÇABUK Eren, *Envârü'l-Âşıkîn'in Pertev Paşa Nüshası (133a-264a) (Giriş, Şekil Bilgisi, Metin, Dizin, Tıpkıbasım Örnekleri)*, (Yüksek Lisans Tezi), Bursa: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2020.

DİLBEN Talha, *Envârü'l-Âşıkîn'in Pertev Paşa Nüshası (1b-132b) (Giriş, İmla Özellikleri, Metin, Dizin, Tıpkıbasım Örnekleri)*, (Yüksek Lisans Tezi), Bursa: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2020.

İLHAN Ayla, *Envarü'l Aşıkin*, (Mezuniyet Tezi), İstanbul: Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Kütüphanesi Tez Koleksiyonu, 1969.

SÜRÜN Zekeriya, *Envarü'l-Aşıkin*, (Mezuniyet Tezi), İstanbul: Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Kütüphanesi Tez Koleksiyonu, 1970.

ŞAHİN Hatice, *Hatiboğlu Ferah-nâme (Dil Özellikleri, Metin, Söz Dizini)*, (Doktora Tezi), Malatya: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1993.

UĞUR Abdullah, *Yazıcıoğlu Ahmed Bîcân Efendi Ve Envârü'l-Âşıkîn adlı eseri (İnceleme-metin)*, (Doktora Tezi), İstanbul: Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, 2019.

Ansiklopedi Maddeleri

ÇELEBİOĞLU Âmil, "*Ahmed Bîcân*", DİA, C.2, İstanbul: İSAM 1989, C.2, s. 49-51

UZUN Mustafa İsmet, "*Envârü'l-Âşıkîn*", DİA, C. 11, İstanbul: İSAM, 1995, C.11, s. 258-260

UZUN Mustafa İsmet, "*Yazıcıoğlu Mehmed Efendi*", DİA, İstanbul: İSAM, 2013, C. 43, s. 363-364.

Yazma Eser

Yazıcıoğlu Ahmed-i Bîcân, *Envârü'l-Âşıkîn*, Süleymaniye Kütüphanesi Pertev Paşa Koleksiyonu M. 229, vr. 1b-132b.

Yazıcıoğlu Ahmed-i Bîcân, *Envârü'l-Âşıkîn*, Üsküdar Hacı Selim Ağa 467, vr. 1b-340b.

İnternet Kaynakları

Diyanet İşleri Başkanlığı, *Kur'ân-ı Kerîm*, https://kuran.diyanet.gov.tr/Tefsir

Luggat, *Osmanlıca Türkçe Sözlük*, https://www.luggat.com

Pamukkale Üniversitesi, *Osmanlıca Sözlük*, https://pauctle.com/osmtr/

Türk Dil Kurumu, *Türk Dil Kurumu Sözlükleri*, https://sozluk.gov.tr

EKLER

Ek-1

el-fenā	el-müşāhade	el-vaḳt	el-ġayre	el-ʿilm	el-ʿazm	er-rıżā	el-murāḳabe	el-ḫavf	et-tevbe
el-beḳā	el-muʿāyene	eṣ-ṣafā	eş-şevḳ	el-ḥikmet	el-irāde	eş-şükr	el-ḥürmet	el-işfāḳ	el-muḥāsebe
et-taḥḳīḳ	el-ḥayāt	es-sürūr	el-ḳalaḳ	el-baṣīre	el-edeb	el-ḥayā	el-iḫlāṣ	el-ḥuşūʿ	el-inābe
et-telbīs	el-ḳabż	es-sır	el-ʿaṭş	el-ferāse	el-yaḳīn	eṣ-ṣıdḳ	et-tehẕīb	el-iḥbāt	et-tefekkür
el-vücūd	el-basṭ	en-nefs	el-vecd	et-taʿẓīm	el-üns	el-īṯār	el-istiḳāmet	ez-zühd	et-tezekkür
et-tecrīd	es-sekr	el-ġurbet	ed-dehşet	el-ilhām	eẕ-ẕikr	el-ḫulḳ	et-tevekkül	el-veraʿ	el-ʿitiṣām
et-tefrīd	es-ṣaḥv	el-ġarḳ	el-heyemān	es-sekīne	el-faḳr	et-tevāżuʿ	et-tefevīẓ	et-tebettül	el-firār
el-cemʿ	el-ittiṣāl	el-ġaybiyye	el-berḳ	et-tumāniyye	el-ġınā	el-fütüvve	eṯ-ṯiḳa	er-recā	er-riyāże
et-tevḥīd	el-infiṣāl	et-temkīn	eẕ-ẕevḳ	el-himmet	el-maḳāmuʾl murād	el-inbisāṭ	et-teslīm	er-raġbe	es-semāʿ

Ek-2

ġayra müteʿāllıḳ	cemʿuʾl-māl ḳapusı	ḥubbuʾlmāl ḳapusı	şehvet ḳapusı	ġażab ḳapusı	ḥased ḳapusı	ḥırṣ ḳapusı	ʿucb ḳapusı	ḳalb
	ṭoḳluḳ ḳapusı	ṭamaʿ ḳapusı	ʿacele ḳapusı	cehd ḳapusı	fısḳ ḳapusı	baḫīllıḳ ḳapusı	taʿaṣṣub ḳapusı	

Ek-3

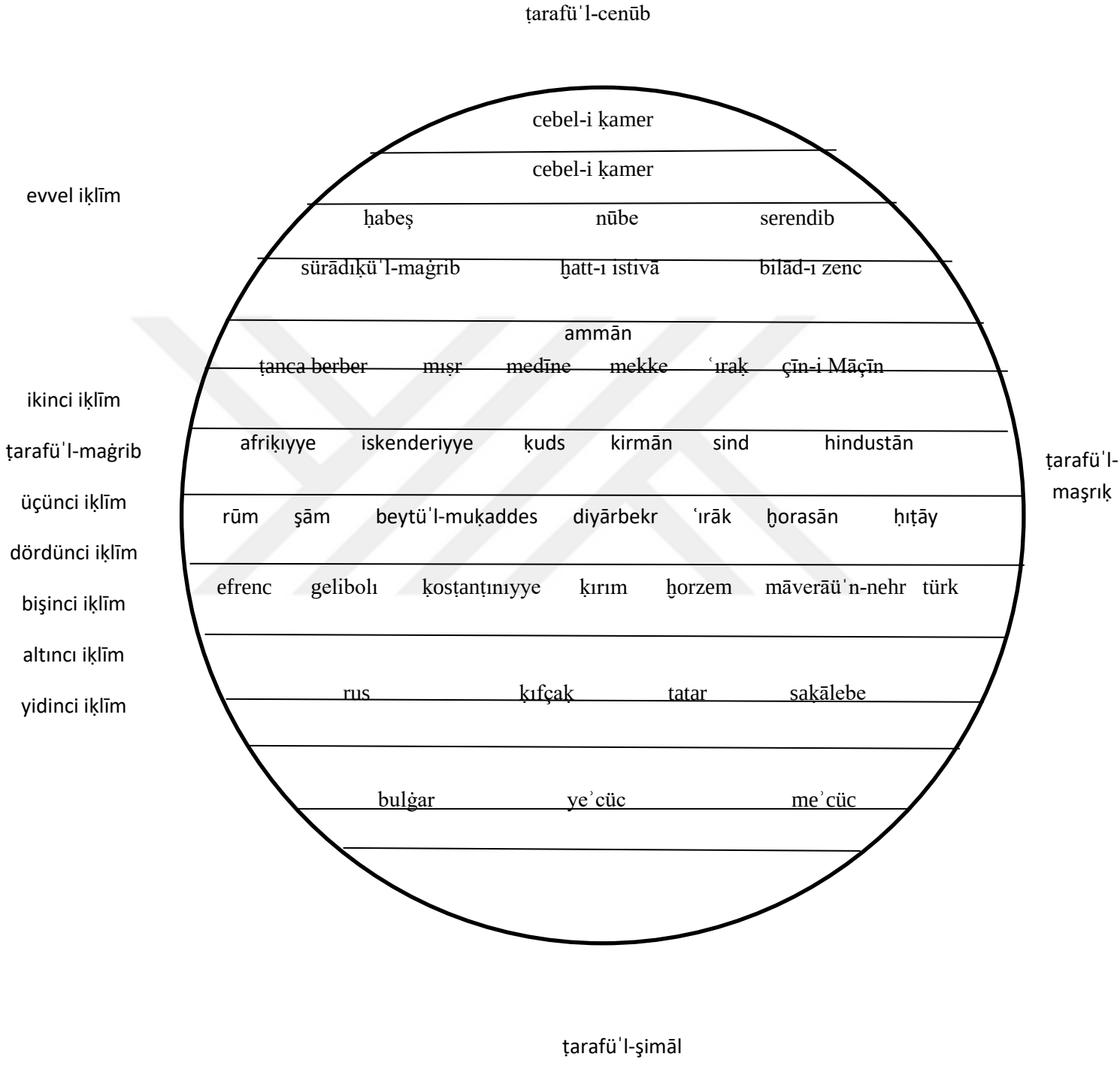
ṭarafü'l-cenūb
cebel-i ḳamer
cebel-i ḳamer
evvel iḳlīm
ḥabeş nūbe serendib
sürādıḳü'l-maġrib ḫatt-ı istivā bilād-ı zenc
ammān
ikinci iḳlīm
ṭanca berber mışr medīne mekke ʿıraḳ çīn-i Māçīn
ṭarafü'l-maġrib
afrikıyye iskenderiyye ḳuds kirmān sind hindustān
ṭarafü'l-maşrıḳ
üçünci iḳlīm
rūm şām beytü'l-muḳaddes diyārbekr ʿırāk ḫorasān ḥıṭāy
dördünci iḳlīm
efrenc gelibolı ḳosṭanṭınıyye ḳırım ḫorzem māverāü'n-nehr türk
bişinci iḳlīm
altıncı iḳlīm
rus ḳıfçaḳ tatar saḳālebe
yidinci iḳlīm
bulġar yeʾcüc meʾcüc
ṭarafü'l-şimāl

Ek-4

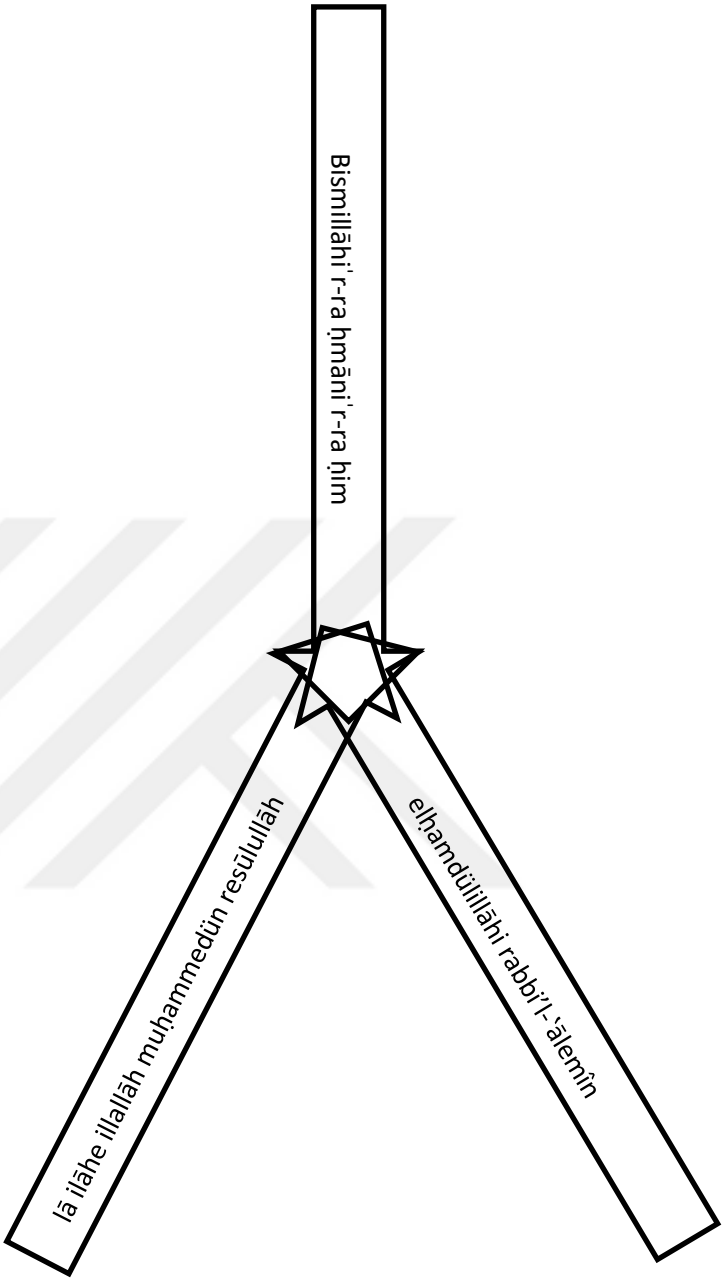

5.TIPKIBASIM ÖRNEKLERİ

264b/265a

279b-280a

294b-295a

303b-304a

306b-307a

327b-328a

330b-331a

373a-374b

395b-396a

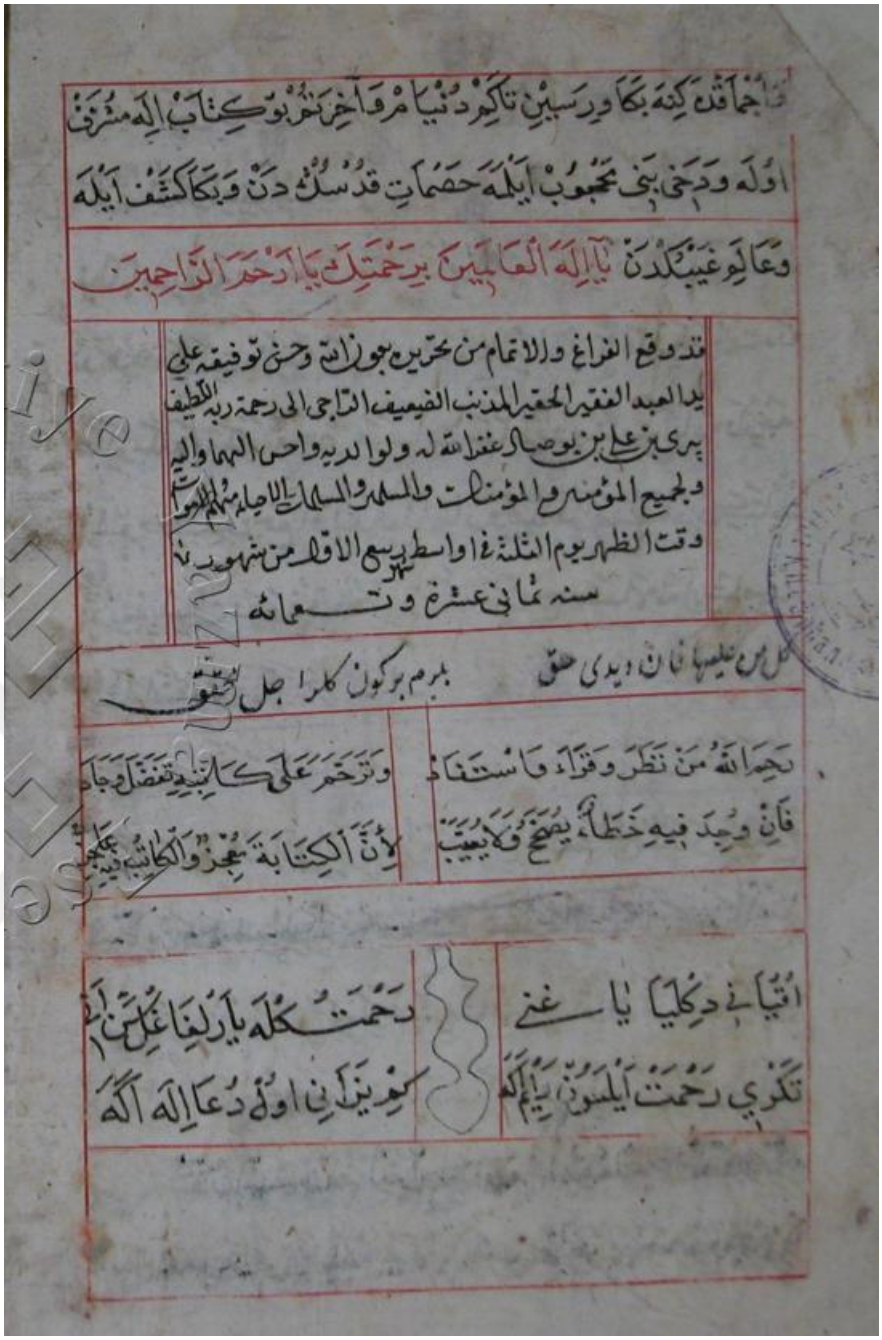

396b